POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1943
GRUODIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE — 2 ir 39 pusl. * LIETUVIŲ POLICIJAI ĮSAKYMAS Nr. 1 — 3 * POLICIJA IR VISUOMENĖ — 4 * DRAUSMĖS UGDYMO PRINCIPAI, Br. Stasiulis — 6 * VOKIEČIŲ POLICIJA, J. Valeyičius — 8 * SPAUDA ŽYDŲ TARNYBOJE, Ig. Taunys — 10 * TEISMAI, JŲ RŪŠYS IR BYLŲ PRIKLAUSOMYBĖ, E. Lichtenstein — 11 * ŠALINKIME MŪSŲ NEGEROVES, Br. Kviklys — 15 * KULKOS IR TŪTELĖS ĮVYKIO VIETOJE, P. Pamataitis — 17 * ŠAUTUVAI, PUSIAU AUTOMATINIAI ŠAUTUVAI IR PISTOLETAI — KULKOSVAIDŽIAI, A. Kindurys — 19 * IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ, I. Švyrius — 21 * IŠ POLICIJOS ORKESTRO GYVENIMO — 22 * RYTUOSE PAS BUVUSIUS POLICININKUS, A. Astrauskas, — 23 * LIETUVIS MILICININKAS SOVIETŲ PRAGARE, K. B. — 25 * GINKLŲ VARTOJIMAS IR PRIEŽIŪRA, S. T. — 27 * PIRŠTŲ ATSPAUDAI IR NUSIKALTIMŲ AIŠKINIMAI — 28 * LTSRVRLKDVMVKS OPER. ĮGALIOTINIS, Beržinis — 29 * BOLŠEVIKŲ IŠVEŽTŲ LIETUVOS VIEŠOSIOS POLICIJOS TARNAUTOJŲ ŠEIMŲ SĄRAŠAS — 31 * POLICIJOS PAREIGŪNAI — KANKINIAI, S. Paulauskas — 31 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 32 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 39 * AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAI — 38 * POLICIJA ŠYPSOSI — 38 ir 40 *

TVARKINGAS GINKLAS NULEMIA KOVĄ. NUOTR. V. AUGUSTINO.

MŪSŲ ŠEIMOJE

VILNIAUS MIESTO POLICIJA NEUŽMIRŠTA FRONTE ESANČIŲ SAVO BENDRADARBIŲ.

Jau keletas mėnesių, kaip mūsų policijos vyrai, jų tarpe dalis Vilniaus miesto policijos, fronte aktyviojo vojoje prisideda prie galutino bolševizmo sunaikinimo.

Vilniaus miesto policijos vyrai, atjaudami jų sunkų gyvenimą ir tėvynės pasiilgimą, savo tarpe surenge maža rinkliavą ir surinko įvairių šiltų rūbų: kojinių, pirštinių, megztinukų, greit negendančių maisto produktų, papirosų, knygų ir kt. Visa tai buvo supakuota į stiliniką skaičių siuntinėlių ir šm. gruodžio mėn. 10 d. įteikta Vyr. Karių Globos Komitetui Kaune. Į siuntinėlius taip pat įdėta kiekvienam policiuotui — kariui kalėdiniai sveikinimai.

B. Karpavičius

DŽIAUGIASI „POLICIJOS" ŽURNALO PASIRODYMU.

Jonavos nuovados tarnautojai džiaugsmingai sutiko seniai laukiamą svečių — „Policijos" laikraštį. Policistai jį atidžiausiai perskaitė nuo pat pirmojo lig paskutiniojo puslapio. Beskaitant žurnalą, visų žvilgsniai ilgėjosi sustojo ties išvežtųjų ir nukankintųjų Lietuvos policistų sąrašais. Ties jais visi policistai giliai susikaupė ir pažadėjo nenumaldomą kerštą didiesiems mūsų priešams — bolševikams.

Žurnale atspausdinta ir visa kita medžiaga Jonavos policistų buvo nuoširdžiai perskaityta ir jie laukia tolimesnių to žurnalo numerių. Pr. Al.

BANDITŲ VADOVAMS NESISEKA.

Prieš kurį laiką vienoje Lietuvos vietovėje siautėjusi banditų gauja jėga buvo paėmusi iš kai kurių ūkininkų duotus jiems ūkio darbams arklius, kuriuos išvedė į mišką.

Po vienos stiprios medžioklės vietos policija su prisijungusiu kariuomenės daliniu nakties metu sulaikė tos gaujos „aukštą pareigūną." Nuo tos gaujos atitrūko ir pagrobtieji iš ūkininkų rusų karo belaisviai. Jie, nenorėdami turėti nieko bendro su atvykusiais sovietų banditais, pareiškė policijai, kad jie nenori priklausyti banditu gaujoms ir pasiduoda. Tuo kartu policijai pasidavė šeši karo belaisviai. Pr. Al.

SURAŠOMA DAUG PROTOKOLŲ UŽ ŠVIESŲ NEUŽTEMDYMĄ.

Pastebėta, kad ne visi Kauno miesto gyventojai sąžiningai vykdo šviesų užtemdymo prievolę. Kauno miesto policija vakarais ir naktimis turi dėl to nemažai darbo. Kiekvieną vakarą, tikrindama aptemdymus, ji surašo po keliolika protokolų.

PAŽAISLIO POLICIJA PERSIKĖLĖ Į KARMĖLAVĄ.

Pažaislį ir Petrašiūnus priskyrus prie Kauno miesto ribų, Pažaislio policijos punktas, kurio buveinė buvo Petrašiūnuose, jau persikėlė į Karmėlavą ir nuo šio laiko susirašinėjimas, liečias tą punktą, reikalingas adresuoti: Pažaislio policijos punkto vedėjui — Karmėlavoje.

Pažaislio policijos punkto vedėjo pareigoms laikinai eiti paskirtas Juozas Zoruba. Pr. Al.

POLICIJA APNAIKINO DIDELĘ BANDITŲ GAUJĄ.

Banditų gaujos, sudarytos dažniausia iš bolševikų ir jų neatskiriamų draugų žydų, dažnai mėgsta terorizuoti vietinius gyventojus. Viena tokia stipresnė gauja, atvykusi iš Baltgudijos, vienoje Rytinės Lietuvos vietovėje įsidrąsino nakties metu užpulti netoli Baltgudijos esantį miestelį. Įsiveržęs pradėjo terorizuoti ir apiplėšinėti gyventojus, atimėti jų turtą ir pan. Jiems pavyko nušudyti ir keletą civilių asmenų. Tačiau ten buvusieji policijos ir liet. savisaugos daliniai pareigūnai banditus tinkamai sutiko. Banditai buvo visai sumušti. Kovos lauke rasta 31 jų lavonas. Be to, paimta 20 šautuvų, 4 kulkosvydžiai, 2 automatiški pistoletai ir kt. medžiagos. Iš policijos pusės žuvo vienintelis vachmistras Panavas Antanas.

KAUNO MIESTO POLICIJA KOVOJA SU NAMINĖS DEGTINĖS GAMINTOJAIS.

Nors degtindarystė miestuose nėra taip labai paplitusi kaip kaimuose, tačiau karts nuo karto policijai pasitaiko išaiškinti miestiečius, kurie taip pat nevengia šio „amato."

Neseniai pas viena kaunietį, gyv. Šviesos gatvėje Nr. 6, Kauno miesto policijos pareigūnai surado bravorą ir pradėta gaminti naminę degtinę. Bravoras su broga konfiskuotas, degtindarys sulaikytas. Tą pačią dieną toje pačioje gatvėje Nr. 11a pas kitą kaunietį rasti namų darbo daginei gaminti įrankiai ir broga.

IŠVEŽTUJŲ Į RUSIJĄ POLICIJOS TARNAUTOJŲ REIKALU.

„Policijos" redakcija gauna laiškų, kuriuose rašoma, kad dar ne visi Lietuvos policijos pareigūnai, kuriuos bolševikų teroras palietė, yra įtraukti į paskelbtus pereitame numeryje sąrašus. Šia proga Redakcija prašo gerb. skaitytojus pranešti neįrašytųjų policijos pareigūnų vardus, pavardes ir visas kitas žinias, kurios apie kitus policijos pareigūnus pereitame numeryje buvo paskelbtos. Gautosios žinios bus paskelbtos „Policijoje" papildomai.

SKAUDŽIOS PASEKMĖS DĖL NAMINĖS DEGTINĖS VARTOJIMO RASEINIŲ APSKRITYJE.

Kaip visoje Lietuvoje, taip ypatingai ir Raseinių apskrityje, paskutiniu metu smarkiai papliito naminės degtinės gaminimas bei jos vartojimas. Policijai kovojant su šia baisiaja mūsų tautos nelaime, tenka kiekvieną progą panaudoti savo akis matyti skaudžius faktus, prie kurių dančius mūsų tautos moralinį ir fizinį neatsparumą šiai blogybei. Tekalba pavyzdžiai.

1943. XI. 3 Keimės mst. savo kambaryje rastas negyvas pil. Urbelis Adomas. Mirė nuo perdidelio „naminės" vartojimo.

XI. 10 d. Krašių valsčiaus Kaščiukų kaimo gyventojas, nuvykęs pas savo kaimyną Grybą Antaną, vaišinosi namine. Prisigėręs mirė ten pat.

XI. 22 d. kelyje Mituva — Juodaičiai, Girkalnio valsčiuje ant vieškelio rastas mokytojo Leonardo Lingio lavonas. Šalia lavono rasta tuščia 1 litrio talpos bonka, kuri dar dvokė namine.

Tokių ir jiems panašių faktų policija čia mato dažnai.

SPORTO SKYRIUS „POLICIJOJE."

Pradedant kitu „Policijos" numeriu, įvedamas policijos sporto skyrius.

BENDRADARBIŲ ŽINIAI.

Kitas (trečiasis) „Policijos numeris numatomas šileisti 1944 metų sausio mėnesį. Kadangi laikraščio rinkimo ir spausdinimo darbas užtrunka ilgą laiką, medžiagą prašome siųsti nedelsiant.

„POLICIJOS" PRENUMERATOS MOKESTIS

nepriimamas. Įstaigos ar atskiri asmenys, norį gauti „Policijos" laikraštį, gali nusipirkti administracijoje, susimokėdami už kiekvieną numerį po RM. 1.— Policijos pareigūnams laikraštis išsiuntinamas per miestų ir apskričių policijos vadų įstaigas.

KAUNO MIESTO POLICISTAI DŽIAUGIASI „POLICIJA."

Atgavinto „Policijos" žurnalo pirmasis pasirodęs numeris Kauno miesto policijos, tiek senųjų, tiek naujų pareigūnų sutiktas su džiaugsmu ir pakilusia nuotaika. Senieji policijos pareigūnai, gerai prisimindami savo laikraštį ir laukę savos spaudos pasirodant, pajauto pasitenkinimą, kad ir prie dabartinių karo sunkumų lietuvių policijos gyvenimas po visų pergyventų sukrėtimų grįžta į senąsias vėžes. Tikimasi, kad sava spauda prisidės prie mūsų policijos tobulinimo, šalinant blogybes ir tarnybiniai mokslinant. Jauniesiems tarnautojams, kurie dar nepilnai įsigyvenę policijoje, „Policijos" pasirodymas buvo stebinantis naujienų ir pakėlė tarnybos autoritetą jų akyse. Radę žurnale tarnybinių žinių tikisi, kad „Policija" teiks jiems ir daugiau trūkstamų profesinių žinių bei padės suprasti policijos pareigas ir paskirtį.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Policijos Departamento Direktorius — Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/III aukštas 52 kamb., Telefonas 28281. Redakcija rankraščius laiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklau sonybės aikštė 4, telef. 20726. Už a. 742/3458. Atskiro numerio kaina RM. 1.—

LIETUVIŲ POLICIJAI ĮSAKYMAS Nr. 1

Kaunas, 1944 m. sausio mėn. 1 d.

Lietuvių policijos vyrai! Palaidoję į amžinybę senuosius, šiandien žengiame į Naujus 1944 metus. Pradedame naują gyvenimo barą, kuris turės nepaprastos reikšmės mūsų asmeniniame, lietuvių tautos ir viso kultūringo pasaulio gyvenime.

Ne tuščiais garsais, ne triukšmingomis ovacijomis, ne svaigalų taurėmis pasaulis sutinka šiuos karo metus. Naujųjų 1944 metų naktį milijonai Didžiosios Vokietijos ir jos sąjungininkų vyrų, jų tarpe ir dalis Lietuvos sūnų, Didžiojo Führerio vadovaujami, gina Europos kultūrą ir jos tautų laisvę prieš tuos, kurie laisvės nemėgsta, kurie vykdo žmogaus naikinimą bei terorą, prieš tuos, kurie viską griauna ir nieko kultūringo nestato. Daug drąsių didvyrių žūna, kad mes gyventume, kad žūtų tai, kas turi žūti, kad laimėtų tiesa, kad kasdieninė duona, mūsų maldose minima, būtų visų valgoma, o ne naikinama.

Per vyrus, nebijančius kovoti ir mirti už pasaulio reikalus, Naujuosius Metus sutinkame saugūs laisvoje Tėvynėje, o ne žiauraus bolševizmo trypiami, kaip kad prieš trejetą metų.

Šios gražios šventės proga aš sveikinu Jus, mieli policijos vyrai. Giliai įvertindamas sunkų pereitų metų lietuvių policijos darbą ir nelengvas gyvenimo sąlygas, aš sustoju ties Naujų Metų anga ir reiškiu padėką kiekvienam policijos vyrui, kuris, nežiūrėdamas sunkių aplinkybių, atliko dažnai net daugiau, kaip kad turėjo atlikti.

Ypatingai nuoširdžiai sveikinu policijos vyrus, stovinčius mūsų Tėvynės tvarkos ir rimties saugojimo avangarde, atliekančius kilnią tarnybos pareigą Rytinėse Lietuvos srityse, atsparos punktuose ir visur ten, kur policija nuolat žiūri mirčiai į akis.

Turėkime viltį, kad Naujieji Metai atneš kultūringam pasauliui ir mus nuo bolševizmo saugojančiam vokiečių ginklui tikrai pelnytą pergalę.

1944 metai pareikalaus iš mūsų, mieli policijos pareigūnai, gal, dar iki šiol nematyto jėgų įtempimo. Tačiau atminkime, kad bet kuri mūsų auka savo Tėvynei nėra per didelė.

Baigdamas aš linkiu kiekvienam vadui ir eiliniam policijos pareigūnui sėkmingos kloties tarnyboje, tikros laimės ir gilaus džiaugsmo asmeniškame gyvenime.

V. Reivytis
Liet. Policijos Ryšio karininkas,
Policijos Departamento Direktorius.

Kalėdų ir Naujųjų 1944 Metų proga

gražios kloties ir nuoširdžių linkėjimų

siunčia savo skaitytojams

„Policijos" laikraščio Redakcija

POLICIJA IR VISUOMENĖ

Žmogus yra socialinė būtybė ir todėl, kaip toks, jis turi gyventi visuomenėje. Pasaulis jau taip sutvarkytas, kad vienas žmogus, be kitų pagalbos, ilgesnio laiko išsilaikyti negali. Kiekvienas iš mūsų žinome, kaip sunku gyventi tiek dvasiškai, tiek materiališkai, kai trūkstame gerų bičiulių. Sakoma, kad „geriausias draugas yra stora piniginė", tačiau šio dėsnio nevisada galima laikytis, ypatingai karo metu, kai neturime storų piniginių, o, antra, tikrojo nuoširdumo bei draugiškumo už jokius pinigus ir nenupirksi. Visoki sunkumai, vienos ar kitos reikmenės stoka verčia mus ir mūsų šeimas tarpusavy palaikyti glaudžius ryšius ir norime iškelti savigalbos priacipo pritaikymą policijos šeimos narių bei artimųjų tarpe.

Kiekvieną pilietį karas įpareigoja eiti sunkias pareigas ir atlikti ypatingas prievoles. Ypatingai sunkios ir atsakingos pareigos tenka eiti policijos pareigūnams. Vykdydamas karo užduotis, saugodamas gyventojų turtą, ramybę ir gyvybę, kovodamas aršioje kovoje su visokiais nusikaltėliais ir klastingais banditais, policijos pareigūnas turi ne tik įtempti visas savo fizines ir protines pajėgas, nuolat rizikuoti savo gyvybe, bet ir dažnai apleisti savo nuolatinę gyvenamąją vietą, palikdamas savo šeimą jos pačios rūpesčiui. Kietas karo įstatymas iš policisto čios rūpesčiui. Kietas karo įstatymas iš policisto reikalauja didelio pasiaukojimo ir energijos, kad kiti tuo metu galėtų ramiai dirbti ir saugiai gyventi. Jam tenka gyventi bunkeriuose, lūšnose, braidyti pelkėse, landžioti miškuose ir nuolat budėti su ginklu rankose. Šių dienų policisto gyvenimas ir likimas daug kuo skiriasi nuo taikos meto policisto gyvenimo: tai kario likimas ir kario gyvenimas. Policisto padėtis niekuo nesiskiria nuo kario padėties. Jo uždaviniai — tokie pat kaip kario.

Mūsų kariais sielojasi visuomenė. Jų šeimoms padėti bei globoti, taip pat karį nudžiuginti dovanomis ir palaikyti ryšį su tėvyne yra susikūrę specialūs komitetai, kurie mūsų visuomenės duosniai remiami ir kurie jau sėkmingai vykdo savo darbą.

Deja, apie vieną karių rūšį — policijos pareigūnus — niekas nekalba ir niekas jais nesirūpina. Nesirūpina taip pat visuomenė tiek gyvųjų, tiek einat tarnybos pareigas žuvusiųjų policijos šeimų atžvilgiu.

Gal čia veikia žinomo rašytojo V. Hugo atrastas dėsnis, girdi, „visuomenė atkalbiai, be jokio pasigailėjimo, neįsileidžia į savo tarpą dviejų žmonių rūšių: tų, kurie ją puola, ir tų, kurie ją saugo"; gal čia yra kas kita, gal čia, pagaliau, paprastas visuomenės nesidomėjimas policija ir nejvertinimas jos pareigų. Kaip ten bebūtų, iš mūsų visuomenės laikysenos susidaro įspūdis, kad policijos pareigūnas puikiausiai gyvena ir turi puikiausias sąlygas aprūpinti savo tėviškėje paliktą šeimą. O kad žuvusio policininko našlė basa, neretai alkana, ir vaikai nuogi ar apiplyšę — to niekas nemato, o jeigu ir mato — nesijaudina.

Nors policija yra tos pačios visuomenės dalis, iš jos pačios išaugusi grupė pasiaukojusių vyrų visuomenei ginti ir jos rimčiai saugoti, ir nors visuomenei ginti ir jos rimčiai saugoti, ir kaip visuomenė daugiau reikalinga visuomenei, policija daugiau reikalinga visuomenės simpatijos nuolat krypsta ne į policijos pusę. Gal nė vienam iš skaitytojų teko matyti paprastą įvykį: policininkas, sugavęs vagį, plėšiką ar bandytą, atseit, visuomenės kenkėją, tempia jį į policijos įstaigą. Tas, žinoma, priešinasi, šaukia, rėkia, nori pabėgti. Bet, niekas iš matančiųjų tą įvykį nepadeda policijai tokį nedorėlį sutvarkyti. Maža to, pasitaiko ir tokių gerašrdžių, kurie ima policiją kuoneveikti ir reikšti užuojautos žulikui.

O kai toks „užjaustasis" nakties ar dienos metu užpuola praeivius, kiek šauksmų: „Kur policija! Kodėl jos čia nėra? Kodėl ji nesutvarko plėšiko?" ir pan. Ne paslaptis, kad pasitaikoir ūkininkų, kurie, aplankius juos banditams, neretai juos gerai pavaišina, nurodo kelius ir apie juos nepraneša policijai. O žiūrėk, toks ūkininkas savo laiku buvo mūsų patrijotinių organizacijų narys ir šiandien, po tokio įvykio, save laiko geru lietuviu. „Aš bolševikų nemėgstu ir nelaukiu". — gal būt, nuoširdžiai sako jis. „O vis dėlto juos remi". — sakome mes jam. Žinoma, netenka laukti, kad policija, vykdydama savo uždavinius, iš tokio ar panašaus bailaus beivo uždavinius, iš tokio ar panašaus bailaus beisilpnavalio piliečio susilauktų kokių nors moralinę ar materialinę paramą. Nedidesnę paramą susilaukia policija iš dvasininkų, viršaičių, „taškų dalytojų" ir kitų valdininkų pusės.

Gal kas pasakys, kad policija mažai tebuja visuomenės reikalų, gal ne jos labu rūpinasi?

Tiesa, šiandieninė lietuvių policija yra menkesnė už buvusią tiek savo išsilavinimu, tarnybinių žinių bagažu, tiek parelgos supratimu. Todėl mes patys nuo visuomenės nė nemanome slėpti. Žiauraus bolševikų teroro ir karo sąlygų pasekmėje senųjų policijos tarnautojų mūsų eilėse vargiai ar 20% beliko. Likusieji 80% — jauni vyrai. Bet ir jie, kokie bebūtų, yra ne kas kita, kaip visuomenės dovana policijai. Ar jie visada patelsina jiems dedamas viltis, ar jie yra tokį, koki turėtų būti? Žinoma, kad ne. Bet ar mūsų visuomenės atstovai ir jos nuomonės formuotojai padaro įtakos tikrai rimtiems vyrams, kad jie, tautos reikalų verčiami, stotų visuomenės reikalų sargybon? Deja, ne. Priešingai. Inteligentų tarpe laikomasi nuomonės, kad policijoje tarnauti iš viso nėra padoru ir garbinga. Policijoje gali tarnauti tik mažai išsilavinę, atseit, kaimo bernai ir pan. Tai sena rusų nihilistų pasaulėžiūra. Todėl, jeigu jau taip, tai ir policijos vyresnybei, žinoma, reikia tenkintis tais vyrais, kuriuos ji iš visuomenės gauna.

Policijos vyresnybės nariai vienos inspekcinės kelionės metu. Nuotr. J. Valevičiaus

O gal policijos vyrai per mažai aukojasi visuomenei?

Ne. Šį priekaištą griauna didelis skaičius policijos gyvybių, vien šiam karui prasidėjus paaukotų Tėvynei ir visuomenei ginti. Milžiniška kraujo kaina žuvusių kovoje su banditais policistų (žuvusių policistų % gal nėra mažesnis už lietuvių savisaugos karių) užsitarnavo jei ne ką kita, tai bent tinkamos pagarbos ir rūpinimosi jų našlėmis bei vaikais.

Šiuo reikalu visuomenės pagalbos mes dar negavome ir per daug nesitikime gauti. Tad ką reikia daryti? Gerai žinome, kad apsirūpinti kuru, maistu, daržovėmis, pramoninių gaminių prekėmis bei verpalinėmis medžiagomis ir kitomis būtinomis gyvenimui reikmenėmis ne taip jau lengva. Ypač sunku, kai nėra vyro, tėvo ar sūnaus. Iš patyrimo žinome, kad yra daug įstaigų vadovų, į kuriuos, policijos pareigūnui ar jo šeimos nariui kreipiantis, norint gauti ką nors nupirkti, atsakoma, kad „nėra", arba sudaromos tokios sunkios sąlygos, kad tenka sugaišti daug brangaus laiko, daug kartų varstyti duris ir daug popierio sugadinti. Tuo tarpu kitam piliečiui ar pilietei tas pats daiktas parduodamas labai lengvai ir be jokių atsikalbinėjimų. Tačiau tie patys gerbiamieji vadovai, turėdami reikalų policijos įstaigoje ar banditų grasomi, labai mėgsta policijos padalbos sulaukti nedelsiant, tuo metu net sielodamiesi jos sunkiu darbu, gyvybei pavojingomis pareigomis ir blogu aprūpinimu... Ir tas pats valdininkas ar ūkininkas labai nenoriai, pamažu, po ilgų prašymų atlieka savo pareigą policijai. Šitaip daro tik žemos kultūros, neprotaujantis, beveik visai necivilizuotas elementas. Tokių mes dar nestingame. Šitų faktų akivaizdoje mes nematome galimybės sulaukti užuojautos ir realios paramos iš tų, kurie turėtų tai padaryti.

Ką gi, papratome mes jau kovoti su nenaudėliais ir banditais savo gyventojų ramybei ir nepavojingumui užtikrinti. Papratome ilgai aiškintis su piliečiais ir įstaigomis mūsų aprūpinimo reikalais. Tad, kad toji „kova už būvį" būtų lengvesnė, mes kviečiame policijos tarnautojus būti tarp savęs draugiškais, remti savo tarpe kits kitą.

Tikri. Tėvynės sąnūs ir kovoje užgrūdinti vyrai nepratę verkti, bet dirbti ir veikti. Burkimės patys ir organizuokime pagalbą savo tarpe, kad galėtume sušelpti ir padėti pirmoje eilėje toms šeimoms, kurių maitintojai yra jau žuvę arba iškomandiruoti į rytines Lietuvos sritis. Jie negali padėti savo vaikučiams, žmonoms arba seniems tėvams, paliktiems čia be globos.

Nelaukime jų ypatingo prašymo ir ašarų. Patys savo nuovados bei punkto ribose suraskime jų šeimas, ištirkime, ko joms trūksta ir padėkime joms apsirūpinti.

Ne paslaptis, kad miestuose bei valsčiuose „taškų dalytojai" dažnai labai tendencingai paskirsto tuos negausius „taškus," kuriuos vyriausybė, esant nemažiems karo meto sunkumams, skiria gyventojams. Kaip praktika parodė, juos gauna dažniausia tie, kurie prie taškų viešpačių moka „prieiti." Kai į tokias kontoras kreipiasi mūsų pareigūnų žmonos ar vaikai, dažnai negauna net blankų, kuriose galėtų prašomus ir taip reikalingus daiktus įrašyti...

— Ateik kitą mėnesį! — skamba vienodas atsakymas per daugelį mėnesių. Ar negeriau būtų, kad į tokias kontoras pavaikščiotų už vargšes našles ar pasilikusių pareigūnų šeimos narius nuovadų viršininkai, punktų vedėjai ar šiaip policijos pareigūnai. Jie galėtų ir į kartotekas žvilgterėti: kiek tokių ar kitokių „taškų" duota spekuliantams, kontorų viršininkų pažįstamiems ir pažįstamoms, ir kiek tiems, kuriems turėtų būti duota. Reikalui esant, reiktų patyrinėti, ką toks vedėjas veikė bolševikų okupacijos metu, koks buvo jo laikymasis mūsų tautiečių atžvilgiu ir pan. O aukštesnės įstaigos turėtų išrūpinti atitinkamą patvarkymą, kad išvykusių frontan, iškeltų į rytines apskritis ir ypač žuvusių bei mirusių policijos pareigūnų šeimos, vaikai ir tėvai būtų aprūpinti pirmoje

Br. Stasiulis

DRAUSMĖS *ugdymo principai*

Būti drausmingam arba stengtis susidrausminti viename nėra sunkus dalykas, nes jie iš mažens augo drausmingoje ir tvarkingoje aplinkumoje. Kitiems šis grieštas gyvenimo ir tarnybos reikalavimas yra kur kas sunkesnis, nes jie iš prigimties linkę prie palaidumo, netvarkos ir augo pakrikusioje aplinkumoje.

Tokie tipai lengvai pasiduoda demoralizacijai, bet sunkiai drasmingumui ir tvarkai.

Policijos organizacija ir tarnyba, iš principo, negali pakęsti sauvaliavimo, apsileidimo ir tuo pačiu nedrausmingumo bei netvarkos.

Čia turi būti griežta ir aiški tvarka, klusnumas ir tikslus įstatymų, potvarkių, įsakymų ir kitų, ju viršininkų duodamų, nurodymų vykdymas.

Prieš karą į Lietuvos policiją visai nebuvo priimami asmenys, kurie prieš tai nėra tarnavę kariuomenėje. Dabar dėl karo ir minėtų sąlygų to laikytis negalima, todėl policijos tarnybon imami visiškai civiliai ir net tiesiog iš mokyklos suolo jaunuoliai. Jiems karinės drausmės supratimas ir iš viso drausmė yra svetimi ir nepažįstami. Drausmės varžtai ir kiti, su ja susiję, nesmagumai iš karto atrodo nejaukūs ir kai kuriems, silpniau arba siauriau protaujantiems, net nereikalingi ir nežmoniški žiaurūs.

Jų tarpe yra ir tokių, kurie dėl to keikia savo viršininkus ir vyresniuosius, nevengdami net juoktis iš senesniųjų tarnautojų — savo draugų, kurie stengiasi būti drausmingais ir susipratusiais pareigūnais.

Tai nesuspirtėliai ir nieko nenusimanantieji. Jie prilygsta paprastam piemenėliui, kuris irgi nesupranta, kodėl žemė sukasi apie savo ašį.

Išoriniai nevisi žmonės panašūs vienas į kitą. Lygiai taip pat skirtingi ir charakteriai bei polinkiai.

Individas, kuris yra susipratęs, lengvai pasiduoda nustatytai tvarkai ir greit tampa geru pavyzdingu pareigūnu. Jį supavyzdingu pareigūnu. Jį supratus tvarkyti ir pripratinti prie drausmingo ir tvarkingo gyvenimo bei elgesio nereikalinga brutalių priemonių. Jis pats gera valia stengiasi prisitaikyti prie nustatytos tvarkos ir vykdyti visus reikalavimus. Jo sąžinė ir padorumo jausmas yra tas variklis, kuris įgalina trumpiausiu laiku susitvarkyti.

Be charakteriaus ir demoralizuotas tipas humaniškoms priemonėms nepasiduoda ir pats nesusipranta. Jo sudrausminimui tenka sugaišti ilgoką laiką ir pavartoti kartais labai griežtas ir skaudžias priemones. Pasitaiko, žinoma, dvasiniai iškrypusių ir visiškai nepataisomų tipų. Tokie turi būti iš kolektyvo pašalinti.

Pašalinimas neturi būti atsitiktinio formoje daromas, bet pritaikant visas baudžiamąsias priemones.

Įvesti drausmę ir ją palaikyti nėra lengvas ir paprastas dalykas ypač dabartinėms karo sąlygoms esant. Švelnios ar griežtos priemonės negali būti taikomos kaip šablonas. Priemonių pasirinkimas pareina nuo asmens, kuris už drausmę yra atsakingas. Jis turi atidžiai ir skrupulingai išstudijoti savo kolektyvą individualiai, suprasti jo psichologiją ir nuolat atidžiai sekti jo evoliuciją.

Drausminti — tai auklėti! Kiekvienas viršininkas arba vyresnysis, kurio žinioje yra bent vienas pareigūnas, yra atsakingas asmeniškai už drausmę ir todėl susiduria su labai sunkiu uždaviniu: išauklėti savo pavaldinį drausmėje ir palaikyti tvarką. Jam šis darbas gali gerai pasisekti, jeigu jis **autoritetingas** ir moka suprasti auklėjamojo psichologiją. Priešingu atveju gali sulaukti pasigailėtinų rezultatų, nes vietoj drausminimo ir auklėjimo vyks demoralizacijos procesas.

Autoritetas nenuperkamas ir jėga neprimetamas. Jis įgyjamas savo tobulumu per pasitikėjimą, darbo žinojimą ir elgesį.

Girtuoklis skelbia blaivybės idėją, savinaudis sukčius — sąžiningumo, apsileidėlis — tvarkos, melagis — teisingumą ir pan. Tai joks autoritetas, bet jo tikras pasityčiojimas. Joks įtikinėjimas, joks griežtumas ir jokios baudos neveiks pavaldinių teigiamai, bet demoralizuojančiai.

Autoritetas įgyjamas geru asmeniniu pavyzdžiu, patraukimu, pagarba ir giliu tikėjimu savo mokytojui ir viršininkui.

Iš to daroma labai paprasta ir teisinga išvada, kad, norint kam nors ką įkvėpti, pirmiausia reikia pačiam tuo tikėti; norint kitą išmokyti, reikia pačiam mokėti ir, reikalaujant iš kito tam tikro elgesio, pačiam taip elgtis ir būti pavyzdžiu. Šiuo atveju norint ką nors sudrausminti, paskatinti prie tvarkos, sąžiningumo — pirmiausia reikia pačiam būti drausmingam, tvarkingam ir sąžiningam.

Autoritetingam ir turinčiam pasitikėjimą nebus reikalo griebtis gražbilystės, ilgų paskaitų ir baudžiamųjų priemonių.

Autoritetas ir pasitikėjimas tai ir yra alfa ir omega, be kurių drausmės ir tvarkos palaikymas beveik neįmanomas.

Pasitaiko ir tokie individai, kuriems autoritetas nieko nesako, bet jis pagal savo būdo savybes turi jausti „kietą ranką.“ Jam ne asmenybė, bet „kieta ranka“ yra autoritetas; tokiems netenka gailėtis parodyti ir duoti realiai pajusti „kietos rankos“ malonumą. Bet toji „ranka“ turi būti visada teisinga ir laiku parodyta. Svyravimai, pavėlavimas bei per anksty vas jos pasireiškimas gali būti žalingas.

Taip pat neturi reikštis ir subjektingumas. Jokie pataikavimai bei „patepimai“ arba simpatijos neturi viršininko išstumti iš objektingumo vėžių.

Objektingumas, teisingumas ir griežtumas yra dorybės, kurios gimdo autoritetą ir laiduoja sėkmingą drausmės ugdymą bei palaikymą.

Gražiausia harmonija ir puikiausi rezultatai pasiekiami tada, kada yra visiškas abipusis susipratimas ir vienas kito gerbimas. Jeigu mokinys pats nesimokys, tai joks mokytojas idealiai jo neišmokins; jis gali tokį mokinį tik „apmokyti.“ Lygiai tas pats yra ir su drausme.

Kiekvienas pavaldinys turi žinoti, kad drausmės ir tvarkos tobulybės jam bus įskiepytos ir įskėpytos be skausmo, jeigu jis pats su savimi dirbą, gaunamus nurodymus ir pamokymus dedasi giliai širdin ir yra sąžiningas ir stropus jų vykdytojas. Negalima reikalauti ir norėti iš viršininko tokios tobulybės ir gabumo, kad jis stebuklingu būdu įkvėptų arba asmeniniu pavyzdžiu sugebėtų visus savo pavaldinius pripratinti prie drausmės ir tvarkos, jeigu tie bus indeferentiški. Čia reikalingas ir pavaldinio darbas, noras, pasišventimas, pasiryžimas ir sąžiningumas.

Ar galima laikyti drausmingu toki pareigūną, kuris savo viršininko akivaizdoje pavyzdingai laikosi, lyg styga tempiasi, tvarkingai dėvi rūbus ir aprangą, bet, ištrūkęs iš viršininko akių, gatvėje pasirodo atsilapojęs, su papirosu dantyse ir net girtas. Toks ir darbe nepatikimas, nes neatidžiai ir nesąžiningai atliks savo pareigą. Tai nedrausmingas ir labai pavojingas apgavikas, vidiniai nedisciplinuotas pareigūnas.

Nieko nėra biauresnio žmogaus prigimtyje kaip apgaudinėjimas, pasitikėjimo išnaudojimas piktam, savanaudiškumas, apsileidimas.

Tai ne mūsų lietuvių policijos kelias. Tų visų ydų mes turime kratytis kaip kokios baisiai užkrečiamos ligos, kaip maro.

Viršininkai, vyresnieji ir eiliniai policistai visi turime dėtis prie bendro darbo: sudrausti neklaužadas ir nedrausmingiuosius. Sutvarkyti pasileidėlius ir netvarkingus.

Bet kokia kaina ir sunkiausiomis pastangomis turime vėl atstatyti pairusią drausmę ir tvarką mūsų policijos eilėse.

Šiandieną gyvename sunkius karo metus. Daugelis įvairių trūkumų ir nepriteklių turime pakęsti mes ir mūsų artimieji. Labai sunkiose ir pavojingose aplinkybėse tenka eiti savo pareigas, ir vietoje paguodos ir atjautimo susilaukti neužtarnautų priekaštų. Bet visi tie sunkumai neturi būti mums gąsdinančiais; jie mus turi stiprinti dvasioje, nes mes žinome, kodėl mes šiandieną kenčiame šiose sunkiose pareigose. Jeigu šiandieną neišmanėliai ir trumparegiai mūsų vyrus pašiepia, tai jie patys kada nors supras, kad jeigu ne mūsų vargas ir pastangos, tai gal tas pats „išminčius“ jau būtų išvilktas iš savo gimtojo kailio.

Taip galvodami ir gerai sąmoningai suprasdami savo pareigas ir padėtį, žymiai lengviau galėsime vykdyti mūsų susidrausminimo darbą. Žinant tikslą, nesunku rasti kelią jam pasiekti.

Mūsų policijos pareigūnai Rytinėje Lietuvos dalyje vieno tilto apsaugos tarnyboje.
Nuotr. V. Augustino.

---

eilėje ir be didelių formalumų butais, kuru, pramoninių gaminių ir kitokiomis prekėmis. Kontorų sudarytose komisijose, kurios skirsto taškus, turėtų sprendžiamuoju balsu dalyvauti ir vietos policijos atstovai.

Palaikykime su mūsų tarnybos draugų šeimomis ir moraliai ryši. Paguoskime jas geru žodžiu, užtarkime nelaimėje. Dažnai tai būna svarbiau už materialinę paramą.

Atsiminkime, kad ir mes patys galime susilaukti tokio likimo, kad ir mūsų šeimos gali atsidurti sunkioje būklėje, tad įsigyvenusi tradicija, kurią mes čia propaguojame, padės ir mums, ir mūsų šeimoms.

Nėra gražesnio darbo už tą, kas padeda savo bičiuliams. Tai krikščioniška ir žmogiška. Savo artimaisiais rūpinkimės mes patys. Ką padarysi kitam — padarysi sau.

VOKIEČIŲ POLICIJA

TARNYBINIAI LAIPSNIAI

Parašiusiame „Policijos" numeryje pradėtą straipsnių eilę apie vokiečių policijos susikūrimą, organizaciją ir kt. tenka kuriam laikui stabdyti. To vietoje duodame kitą straipsnį apie vokiečių policijos tarnybinius laipsnius.

ŽEMESNIŲJŲ VADŲ LAIPSNIAI

Gretimoje lentelėje nuo Nr. 1 iki Nr. 6 pavaizduoti antpečiai vyriausiesiems policininkams ir žemesniems vadams (Unterführer) iki karin. laipsnio (Offizier). Dėl vietos stokos 2 pirmieji ir žemiausi laipsniai nepavaizduoti. Vokiečių policijos žemesniųjų vadų laipsnių yra daugiau kaip lietuvių policijoj. Kadangi tų laipsnių pavadinimus beveik negalima tiksliai ir suprantamai išversti į lietuvių kalbą, tai vietoje to patiekiu vokiečių ir lietuvių policijos žemesniųjų vadų ir policininkų palyginamąją lentelę.

Anwaerter	—	Polic. kandidatas (Schutzmann)
Unterwachtmeister	—	Policinink. (Revieroberschutzm)
Rottwachtmeister	—	Vachmist. (Revieroberschutzm)
Wachtmeister	—	Vyr. Vach. (Stabsschutzmann)
Oberwachtmeister	—	Punkto ved. (Stabsschutzmann)
Revieroberwachtmeister	—	
Hauptwachtmeister	—	
Meister	—	

Tų laipsnių palyginimas nėra padarytas remiantis kokiu nors įstatymu ar įsakymu, bet tik vadovaujamasi, kokią vietą (rangą, padėtį) užima tas ar kitas žemesnysis vadas lietuvių policijoje, prilyginant atitinkamam vokiečių policijos žemesnio vado laipsniui. Dviejų pirmųjų laipsnių antpečiai nuo pažymėto lentelėje Nr. 1 mažai kuo skiriasi, todėl prie jų aprašymo neapsistosim. Pagal vokiečių policijos pagrindinį suskirstymą į miestų, vad. Schutzpolizei, ir provincijos, vad. Gendarmerie, tarlant laipsnių pavadinimus, paprastai pridedamas atitinkamas žodis Schutzpolizei ar Gendarmerie, pav.: Wachtmeister der Schutzpolizei, Wachtmeister der Gendarmerie, Meister der Schutzpolizei, Meister der Gendarmerie ir pan.

Be to, laipsniai Revieroberwachtmeister der Schutzpolizei Žandarmerijoj vadinami Bezirksoberwachtmeister, o uždaruose policijos daliniuose—Zugwachtmeister. Hauptwachtmeister uždaruose vienetuose vad. Kompanijos Hauptw.). Bet tatai nėra esminis dalykas ir nebūtina žinoti. Įdėmėtini yra tik pagrindiniai laipsnių pavadinimai ir jų atitinkami antpečiai, pavaizduoti lentelėje.

KARININKŲ LAIPSNIAI

Nuo Nr. 7 iki Nr. 12

Leitenantas, vyr. leitenantas, kapitonas, majoras, pulkininkas, pulkininkas leitenantas, pulkininkas.

Prie laipsnio pavadinimo paprastai dar pridedamas žodis Schutzpolizei ar Gendarmerie, pav. Hauptmann der Schutzpolizei, Leutnant der Gendarmerie ir pan., atsižvelgiant į tai, kokiai policijos rūšiai kalbamasis priklauso.

Be to, dar yra 3 generolų laipsniai: Generolas majoras, generolas leitenantas ir policijos Generolas („General der Polizei").

Iš karininkų laipsnių reikia skirti nuo kitų šiuos laipsnius:

a) miestų policijos (Schutzpolizei):
Revier — Leutnant (nuovados leitenantas),
Revier — Oberleutnant (nuovados vyr. leitenantas) ir
Revier—Hauptmann (nuovados kapitonas),

b) provincijos policijoj (Gendarmerie):
Bezirks — Leutnant (apylinkės leitenantas),
Bezirks — Oberleitnant (apylinkės vyr. leitenantas) ir
Bezirks — Hauptmann (apylinkės kapitonas).

Į nuovados karininkus leitenantus yra iš žemesniųjų vadų. Meisterial, kurie atitinka tam tikrus jiems statomus reikalavimus ir baigia nuovados karininkų kursus (Reididatų 3,5 mėnesių kursas (Revier — Offizier — Anwaerterlehrgang) su „gerai", pakeliami į Revier — Leutnant laipsnį. Paskelus Revier — Hauptmann (Žandarmerijoj Bezirks-Hauptmann) laipsnį, tolimesnis avansavimas nėra galimas. Šie nuovados karininkai nešioja tuos pačius antpečius, kaip kiti karininkai, tik jų antpečiai, be normalių žalių kantų (Schutzpolizei), turi dar antrus tarpinius kantus juodos spalvos. Tokia pati analogija yra ir su minėtais Žandarmerijos apylinkės karininkais (Bezirks — Offiziere). Į tuos laipsnius gali būti pakelti geresni ir pasižymėję tarnyboje žemesnieji vadai (Meister), baigę atitinkamus kursus. Visi kiti vokiečių policijos karininkai turi būti baigę policijos karininkų mokyklą ir jų avansavimui kelias yra atviras.

Be to, yra vokiečių policijos rezervo karininkai, kurie šaukiami į policiją tik karo metu. Jų pilnas vokiškas pavadinimas skamba šitaip: Leutnant der Schutzpolizei der Rezerve.

Vokiečių policijos administracijos valdininkai (Die Polizeiverwaltungsbeamten) karininko

Kauno miesto Vakarų apylinkės vadui

FELIKSUI DELBOGUI

tragiškai žuvus, jo šeimai ir giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia

Policijos Departamento Direktorius ir štabo bendradarbiai.

ANTPEČIAI

Rottwachtmeister Nr. 1

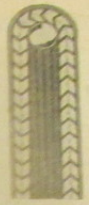
Wachtmeister Nr. 2

Oberwachtmeister Nr. 3

Revieroberwachtmeister Nr. 4

Hauptwachtmeister Nr. 5

Meister Nr. 6

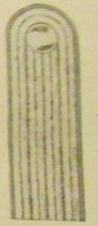
Leutnant Nr. 7

Oberleutnant Nr. 8

Hauptmann Nr. 9

Major Nr. 10

Oberstleutnant Nr. 11

Oberst Nr. 12

APIKAKLĖS ŽENKLAI

Schutzpol. des Reiches Nr. 1a

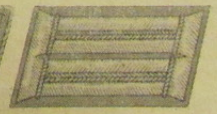
Schutzpol. des Reiches Nr. 2a

SPAUDA žydų tarnyboje

Nekartą žydai cinišku atvirumu yra pabrėžę reikalą turėti savo žinioje spaudą, kad per ją galėtų vadovauti viešajai nuomonei, siekdami pasaulinio viešpatavimo kitų aukomis. Aukštas anų laikų Prancūzijos valdininkas žydas Cremieux yra pasakęs: „Viskas pareina nuo pasiškinimo spaudoje. Rūpinkitės ją paimti ir turėsite viską savo rankose.“ Kitas žydas Manteffiore (Blumenberg) dar atviriau išsireiškė: „Kol mes neturime savo rankose tautoms užmigdyti ir apgauti spaudos, mes nieko nepasieksime ir mūsų viešpatavimas liks iliuzija.“

Žydai, norėdami sabotuoti garbingą nežydiš[illegible] žurnalistų darbą ir paglemžti spaudą savo pasaulinių interesų tarnybon, yra išleidę milijonus aukso. Bet už tat, tikslą pasiekę, triumfuodami, žydo Moritz Goldstein lūpomis, jau 1912m. gyrėsi: „Niekas neabejoja galybe, kurią žydai turi spaudoje.“

Didžiosios Anglijos ir Amerikos telegramų agentūros, jau nekalbant apie SSSR, kur viskas žydiška, yra žydų įkurtos ir ligšiol žydų tebevadovaujamos. Anglijos oficialių žinių karalius yra žydas Reuter'is. Jis duoda toną visai Anglijos spaudai, išskraipydamas žinias pagal reikalą. Jam padeda žydai, spaudos viešpačiai, Salter, Blumenfeld, Cohen, Clozsenburg ir kt. Tokiomis aplinkybėmis nesunku suprasti, jog Anglijos visuomenė nejučiomis yra žydiškiems tikslams pajungta, žydiškos galvosenos užnuodyta ir taip šoka, kaip žydai groja. Žydai ją sukurstė karan prieš Europą, žydai ir toliau dirbtinai palaiko jos nuotaikas, vaizduodami nesamus pavojus. Mat, šiuo karu žydai mano pasiekti pasaulinio viešpatavimo žydiškam komunizmui. Otai lengviausia užtęsus karą iki visuotinio pasaulio taupolitarinimo beprasmių, tų suproty, žudynių bevilžydų sukurstytų, žudynių bevilkume.

Negeriau ir Amerikos Jungtinėse valstybėse. Ten žydams priklauso visi didieji laikraščiai ir visos didžiosios leidyklos. Jungtinių Valstybių viešąją nuomonę formuoja žydai: Lippmann, Blaustein, Bacher, Ochs, Sulzberger, Stern ir daugybė kitų, mažiau žinomų. Apie Lippmann'ą, kurs neseniai Europos tautoms patarė atsisakyti nuo savarankiškos politikos ir geruoju prisiderinti prie Maskvos, Bernard Fag savo veikale „Roosvelt'as ir jo Amerika“ rašo: „Jis yra vienas iš įtakingiausių visuomenės opinijos vadovų, gera valia vaidinąs prezidentą, to advokato ir vadovo vaidmenį, sudarydamas nuolatinį ryšį tarp jo ir krašto.“

Žydai iš patyrimo žino, kad, išnaudojant ir apgaudinėjant kitus, labai lengva sukelti žmonėse priešo savę. Apsisaugojimui nuo tokių nepageidaujamų išnaudojimo pasekmių žydams padeda savoji spauda. Ji nesidrovi vaizduoti pačius didžiausius išnaudotojus žydus, kaip neteisingai tamsuolių persekiojamus pasaulio geradarius. Vidutiniškus arba visai menkus savo mokslo ninkus, rašytojus, dailininkus ir t.t. žydų laikraščiai kelia į padanges, kaip žmonijos nemirtingo dėkingumo nusipelnusius asmenybes. Taip sukuriama palankumo žydams visuomenės nuomonė. Dėl to, išskyrus šiandieną Vokietiją ir jos sąjungininkes, kitos tautos apie žydus mano ir su jais elgiasi paprastai taip, kaip žydai patys nori.

Apie savo ydas žydai neleidžia nei prisiminti. Teisingai Treitschke sako: „Kiekvienas laisvai galį kalbėti apie tautiškas ydas kitų, bet, kas išdrįs teisingai prasitarti apie žydų silpnybes, bus apšauktas barbaru ir tikėjimo persekiotoju.“ Todėl Anglijoj, Amerikoj, Švedijoj ir kitur lengviau įžeisti karalių negu paprasčiausią žydą.

Ir taip žydų milionieriai užjūrio kraštuose neteisingu būdu susikrovę milžiniškus turtus, gali nesibijoti visuomenės reakcijos, nes viešoji nuomonė žydiškų laikraščių siundoma prieš ašies valstybes, kad nukreiptų dėmesį nuo savęs ir savo tikslų.

---

range taip pat nešioja antpečius, kaip kiti rikiuotės policijos karininkai ir gali būti atskirti nuo jų tik pagal antpečių kantus. Tokių policijos administracijos valdininkų laipsnių pavadinimai nėra leitenantas, vyr. leitenantas ir t.t., bet sekretorius (Sekretaer), inspektorius (Inspektor), vyr. inspektorius (Oberinspektor) ir panašiai.

Atskiras vokiečių policijos rūšis iš antpečių kantų spalvos bei kitų ženklų išmoksime pažinti tik pirma susipažinę su pačiomis policijos rūšimis. Bet apie tai vėliau.

Lietuvių policijos karininkų laipsnių, kaip tokių, nėra, o vadinami dabartiniai laipsniai tikrumoje yra užimamų vietų pavadinimai, kaip pav.: nuovados viršininkas, policijos vadas ir panašiai. Todėl prilyginimas vokiečių policijos karininkų laipsniams yra sunkiai įmanomas. Reikia manyti, kad su laiku karininkų laipsniai bus įvesti ir lietuvių policijoje.

Kadangi mums yra pažįstami mūsų buv. kariuomenės ar dabart. savis. dalinių karininkų laipsniai bei jų pavadinimai, tai turi būti visiškai suprantami ir aiškūs vokiečių policijos (ir kariuomenės) karininkų laipsniai, kurie esmėje niekuo nesiskiria nuo anų.

Lentelėj 1a ir 2a pažymėti apikaklių ženklai nešiojami štaip: 1a—žemesniųjų vadų ir el. linių, 2a—karininkų. Šių apikaklių ženklų, kantų bei dugno spalvos, atskirų policijos rūšių, yra taip pat skirtingos (kaip ir antpečių). Generolų antpečiai nuo kitų karininkų antpečių pagrindę skiriasi tuo, kad juose yra įsiūta aukso spalvos siūlų, tuo tarpu kaip kiti yra tik sidabrinių (baltų) siūlų.

TEISMAI,

E. Lichtenstein

jų rūšys ir bylų priklausomybė

Nepriklausomos Lietuvos teismų santvarka „Policijos“ žurnalo skaitytojams dar nėra dingusi iš atminties. Sovietai, okupavę Lietuvą, jos teismų santvarką pakeitė 1940 m. birželio mėn. 30 d. Aukščiausios Tarybos Prezidiumo įsaku „Dėl Lietuvos TSR teismų sistemos pertvarkymo.“ Situo įsaku buvo sugriauta sklandžiai veikusi Nepriklausomos Lietuvos teismų santvarka ir buvo įvesta sovietiškų teismų sistema: Liaudies Teismai, Apygardos Teismai ir Aukščiausias LTSR Teismas. Šie teismai vadovavosi naujai įvestais RTFSR baudžiamaisiais, civiliniais ir darbo įstatymais, taip pat sovietiškais teisesnos įstatymais. Jie virto sovietiškos santvarkos įgyvendinimo ir stiprinimo įrankiais. Todėl aišku, kad, vokiečių kariuomenei, talkininkaujant lietuviams partizanams, išvijus bolševikus iš Lietuvos, kilo reikalas kuo skubiausiai pakeisti teismų sistemą ir atstatyti senąją santvarką.

Laikinasis Lietuvos Ministerių Kabinetas savo 1941 m. liepos mėn. 2 d. nutarimu panaikino bolševikinius įstatymus, atstatė veikti sovietų įstatymais ir įsakais panaikintus įstatymus bei kodeksus, veikusius iki 1940 m. birželio mėn. 15 dienos, ir pavedė Teisingumo Ministeriui įvykdyti teismų perorganizavimą.

Teisingumo Ministeris savo 1941 m. liepos mėn. 16 d. aplinkraščiu visiems teismams atstatė išlaisvintoje Lietuvoje 1940 m. birželio mėn. 15 d. veikusius teismus ir kitas teisminės įstaigas, tarybinės valdžios panaikintas, tose ribose, kuriose jos veikė 1940. VI. 15 dieną.

Buvusių tarybinių teisminių įstaigų tarnautojai buvo laikomi atleistais nuo 1941. VII. 1 dienos, o tų įstaigų atstatymas buvo pavestas jų viršininkams — kolegialinių teismų pirmininkams, prokurorams, tardytojams, apylinkės teisėjams ir notarams. Šia teismų atstatymas įvyko greitai ir sklandžiai ir todėl, 1941. VII. 17 d. Didžiojo Vokiečių Reicho Führerio įsakymu įvedus Lietuvos civilinę valdžią ir Reicho Komisarui Rytų Kraštui apie tai paskelbus 1941. IX. 1 dienos „Amtsblatt'o“ 1-jame Nr-y., tasai teismų atstatymas praktiškai jau buvo įvykdytas ir teismai dirbo savo darbą kaip priešsovietiškais laikais. Šitai leido vokiečių valdžiai pirmiausia pasirūpinti vokiečių teismų įsteigimu ir sutvarkymu ir tik po to susirūpinti krašto teismų veikla, nuštatant pastariesiems kompetencijos ribas ir naujas darbo gaires.

1941. X. 6 d. patvarkymu (ABl. pusl. 77/41 m.), perredaguotu 1941 m. gruodžio mėn. 10 d. (A Bl. pusl. 407/42 m.), užimtose rytų srityse buvo įsteigti: Reicho Komisaro Rytų Kraštui buveinėje — Rygoje — jo administruojamai sričiai „Aukščiausias Vokiečių Teismas“ (Obergericht), o Generalinio Komisaro Lietuvos Generalinei Sričiai buveinėje — Kaune — „Vokiečių Teismas“ (Deutsches Gericht). Prie Vokiečių Teismo buvo prijungtas „Ypatingasis teismas“ (Sondergericht). Tuo pačiu prie Vokiečių Teismo ir Aukščiausiojo Vokiečių Teismo buvo įsteigtos prokuratūros, kurios taip pat perėmė kaltinamojo organo pareigas prie Ypatingojo Teismo.

Vokiečių teismai kompetentingi:

visose baudžiamose bylose, jei jos nepavestos svarstyti kitiems teismams;

civilinėse bylose, jei procese dalyvauja Reicho pilietis ar vokiečių tautybės asmuo;

visuose kituose teisininose reikaluose, jei jų priklausomumas

Rytinėse Lietuvos srityse, kur dažniau užpuldinėja mūsų policiją iš Rytų atsibaščiusios gaujos, mūsų policijos pareigūnai joms tinkamai „sutikti“ pasistato bunkerius.
Nuotr. V. Augustino.

yra įsakmiai nustatytas patvarkymu.

Tose civilinėse bylose, kuriose šalys turi teisę disponuoti ginčo objektu, Vokietijos piliečiai gali susitarti, kad byla būtų sprendžiama krašto teisme. Toks susitarimas laikomas įvykusiu, jeigu Vokietijos pilietis arba patsiskėlė ieškinį krašto, atsoit, lietuviškame teisme ir, prieš pasisakant atsakovui dėl bylos esmės, nepareikalavo bylos perduoti vokiškajam teismui, arba neatsėmė ieškinio prašymo, arba, jei jis, būdamas atsakovu, pasisako dėl bylos iš esmės, nepareikšdamas atmetimo dėl bylos teisingumo. Vokiečiais Lietuvoje laikomi tik Reicho piliečiai, o vokiečių tautybės asmenys, nepatriavę bolševikmečiu, laikomi išsižadėjusiais teisių į ypatinga traktavimą kaip vokiečiai.

Aukščiausiasi Vokiečių Teismas kompetentingas spręsti baudžiamose ir civilinėse bylose apeliacijas ir skundus dėl Vokiečių Teismo sprendimų ir nutarimu. Aukščiausias Vokieč. Teismas sprendžia trijų teisėjų sąstatu, jei nenustatyta kas nors kita. Nutarimus gali daryti ir vienas jo pirmininkas.

Aukščiausiam Vokiečių Teismui 1942. 2. 14 d. patvarkymu (ABl. psl. 243/42 m.) yra pavesta peržiūrėti įsiteisėjusių krašto teismų sprendimus, jeigu jie padaryti peržengiant teisminguma arba dėl ju kyla sunkių juridinio ar faktinio pobūdžio abejoniu. Prašymas peržiūrėti įsiteisėjusį krašto teismo sprendimą tegali būti paduodamas nepraėjus vieneriems metams nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos. Aukščiausias Teismas nustato sau bylosena savo nuožiūra: jis gali krašto teismo sprendimą patvirtinti arba pats bylą kitaip išspręsti, arba sprendima panaikinti ir bylą perduoti vokiškam arba krašto teismui iš naujo spręsti. Atseit, Aukščiausias Vokiečių Teismas yra krašto teismas lyg kasacinė bei revizinė instancija. Jo sprendimas yra žemesniajam Teismui, kurio sprendimas peržiūrėtas, privalomas juridiniu ir faktiniu bylos įvertinimo atžvilgiu.

Vokiečių Teismas sprendžia, kaip aukščiau minėta, tik tas civilines bylas, kuriose dalyvauja, kaip šalis, vokiečiai, o, be to, dar baudžiamąsias bylas, kurias jam perduoda Vokiečių Teismo prokuratūra spręsti.

Vokiečių Teismo prokuratūra vokiečių teismui perduoda visas baudž. bylas, kuriose dalyvauja vokiečiai, o taip pat tas bylas, kuriose ji laiko Vokietijos Reicho interesus esant paliestus. Vokieč. Teis. prokuratūrai priklauso teisė bet kurią baudžiamąją bylą išimti iš krašto teismų kompetencijos ir perduoti ją Vokiečių Teismui spręsti. Todėl Apygardos Teismų prokurorai per Apeliacinių Rūmų Prokurorą pasiunčia Vokiečių Teismo prokuroro žiniai visų jų surašytų kaltinamųjų aktų nuorašus. Jei Vokiečių Teismo prokuroras per 15 dienų, kaltinamojo akto nuorašą jam išsiuntus, nereikalauja perduoti jam bylos, tai bylą sprendžia krašto teismas.

Apeliuoti prieš Vokiečių Teismo sprendimus galima tik:

a) baudžiamose bylose, jei paskirta sunkesnė bausmė kaip vienas mėnuo kalėjimo arba 500 reichsmarkių piniginės baudos;

b) civilinėse bylose, jei apeliacija įskaitmai leidžiama teismo sprendime.

Prieš vokiečių teismo sprendimus, kuriais patvirtinamos Apygardų Komisarų paskirtos bausmės, ir prieš Aukščiausiojo Vokiečių Teismo sprendimus skųstis neleidžiama.

Aukščiausias Teismas, žiūrėdamas bylą apeliacine tvarka, gali sprendimą patvirtinti arba pakeisti, net padidindamas skirtąją bausmę.

Ypatingasis Vokiečių Teismas yra kompetentingas tuo atveju, kai jo kompetentingumas Reiche arba užimtose Rytų srityse yra aiškiai nustatytas, arba kai prokuratūra iškelia bylą Ypatingajame Teisme.

Ypatingasis Teismas bylas sprendžia su vienu teisėju — pirmininku ir dviem nariais. Ypatingojo Teismo nariai turi turėti, jei galima, teisėju kvalifikacijas. Juos skiria Generalinis Komisaras iš ypatingojo teismo srityje gyvenančių Reicho piliečių tarpo vieneriems metams, ir pirmininkas juos kviečia į posėdžius iš anksto nustatyta eile.

Ypatingojo teismo sprendimai yra galutini ir dėl jų skųstis negalima. Prašymą atnaujinti jo išspręstą bylą sprendžia pats ypatingasis teismas. Mirties sprendimai siunčiami Reicho Komisarui tvirtinti. Jis turi malonės teisę.

Vokiškieji teismai, traukdami tiesiog ir teisdami dėl baustinų veikmių, taiko pagal jos prasmę vokiečių baudžiamąją teisę, jei nėra nustatyta kas nors kita. Prokuroras traukia tiesiog už veiksmus, už kuriuos bausti jis laiko reikalinga viešojo intereso sumetimais. Civiliniai ieškiniai baudžiamose bylose neleidžiami. Leista nukrypti nuo Reicho baudžiamojo proceso įstatymo, jei tatai reikalinga tinkamam ir greitam bylosenos pravedimui. Vokiečių Teisme, kaip ir Ypatingajame Teisme, kaltinamieji gali samdytis gynėjus iš advokatų tarpo. Vokiečiai gali būti ginami tiktai vokiečių advokatų ar šiaip nusimanančių Reicho piliečių. Nepasitenkinti kaltinamiesiems gali būti paskiriami gynėjai.

Šalia paprastųjų teismų ir ypatingųjų teismų 1942. I. 12 d. patvarkymu (ABl. pusl. 413/42 m.) užimtose Rytų srityse gali būti sudaromi KARO TEISMAI (Standgericht). Reicho piliečiams karo teismų jurisdikcija netaikoma. Karo teismai yra kompetentingi, kai jie sudaromi ypatingos policijos akcijos rėmuose arba kai viešasis saugumas ir tvarka reikalauja tuojau nuteisti kurį nors nusikalstamąjį darbą ir ypatingasis teismas negali trumpiausiu laiku atvykti.

Vokiečių Teismo prokuroras, prieš surašydamas kaltinamąjį aktą, baudžiamąją bylą gali perduoti karo teismui, jei jis dėl pavojaus viešajam saugumui ir tvarkai laiko reikalinga, kad teistų karo teismas. Karo teismo pirmininkas gali bylą perduoti ypatingajam teismui. Bylą perduoti reikia ypač tada, kai kaltininko kaltės negalima įrodyti be platesnės medžiagos surinkimo, arba kai karo teismas vietoje mirties bausmės laiko tinkama laisvės atėmimo bausmę. Iš karo teismo perimtoje byloje vokiečių ypatingojo teismo prokuroras gali kaltinimą iškelti ypatingajame teisme žodžiu.

Lietuvių statybos batalionų kariai. Rytuose džiaugiasi sulaukę laiškų iš savo artimųjų Lietuvoje.

Karo teismus kviesti yra kompetentingas Generalinis Komisaras arba jo įgaliotieji organai. Karo teismo sąstatą sudaro vienas policijos karininkas arba SS-vadas, kaip pirmininkas, ir du jo tarnyboje esą pareigūnai. Bylosenoje prieš karo teismą teismas turi daryti visa, kas reikalinga tiesai nustatyti. Kaltinamuosius reikia apklausti, reikalui esant, ir per vertėją. Teisėjui ir kaltinamųjų pavardes, kaltės įrodomąsias priemones, nusikalstamąjį darbą, teismo sprendimą kartu su trumpu jo motyvavimu, taip pat teismo posėdžio datą ir vietą reikia sužymėti protokole, kurį pirmininkas turi pasirašyti. Šiaip karo teismas bylosenoje vadovaujasi savo pareigos jausmu. Karo teismai gali nuspręsti taikyti mirties bausmę, kaltinamąjį perduoti saugumo policijai, jo bylą perduoti ypatingajam teismui arba kaltinamąjį išteisinti. Šalia mirties bausmės gali būti nuspręsta konfiskuoti turtą. Dėl karo teismų sprendimų skųstis negalima. Karo teismų sprendimai, jei juose nenumatoma bylą perduoti ypatingajam teismui, turi būti patikrinti. Po patikrinimo jie arba tvirtinami arba anuliuojami. Po patvirtinimo sprendimai įsiteisėja ir yra vykdytini. Teisę karo teismų sprendimus patvirtinti arba anuliuoti turi Generalinis Komisaras arba jo įgaliotieji organai. Generalinis Komisaras karo teismo sprendimą gali pateikti patvirtinti ar atmesti Reicho Komisarui. Generalinis Komisaras gali nustatyti, kokiais atvejais sprendimo tvirtinti nereikalinga. Tais atvejais sprendimas, jį paskelbus, yra įsiteisėjęs ir vykdytinas. Karo teismo pirmininkas pasirūpina, kad vykdytini sprendimai būtų įvykdyti ir įvykdymą pažymi teismo posėdžio protokole.

Vokiečių kariuomenės nariams, o taip pat prie kariuomenės priklausančių organizacijų nariams (Wehrmachtsgefolge), pav. Organisation Todt, Vokiečių Raudonojo Kryžiaus, Ryšių Skyriaus pagelbininkėms (Nachrichtenhelferinnen) teisti egzistuoja ir Lietuvoje vokiečių KARIUOMENĖS TEISMAS (Kriegsgericht.) Jisai savo struktūra yra panašus į buvusį Lietuvos ir kitų valstybių kariuomenės teismus.

Šalia kariuomenės (Wehrmacht'o) kovoje su priešu dalyvauja ginklų SS ir policijos daliniai. Jų nariams teisti yra specialus „SS, ginklų SS ir policijos Teismas" (SS-, Waffen- SS u. Polizeigericht). Šis teismas yra kompetentingas spręsti visas bylas dėl nusikalstamųjų darbų, padarytų ir lietuvių savisaugos dalinių pareigūnų, paskiros tarnybos policijos pareigūnų (Schutzmanschaften des Einzeldienstes), vokiečių ir lietuvių kriminalinės ir saugumo policijos pareigūnų ir pagaliau pagelbinės ir garbės policijos, o taip pat ugniagesybos pareigūnų, jei jie nusikalstamuosius darbus yra padarę tarnybos pareigas eidami. Šiaip jie teisiami bendrų teismų. Teisme leidžiama ginti teisiamuosius. Teismo sprendimai yra galutini, bet turi būti aukštesnės valdžios patvirtinti.

Aukščiau nurodytų teismų kompetencijos ribos duoda suprasti, kokia prasme vokiečių civilinei valdžiai teko apriboti krašto teismų kompetencijos ribas. Patvarkymu dėl laikinojo krašto teisminių įstaigų teisingumo darbo vykdymo Lietuvos generalinėje srityje (ABl. psl. 243/42 m.) krašto teisminės įstaigos Lietuvos generalinėje srityje ir toliau tebedirba savo darbą, pasirėmusios 1940 m. birželio 17 d. galiojusiais įstatymais ir nuostatais ir po vokiečių kariuomenės įžygiavimo išleistais patvarkymais savo kompetencijos ribose. Krašto teismai kiekvienoje byloje ex officio turi tikrinti, ar byla teisminga krašto ar kuriam vokiškajam teismui. Civiliniu bylų, o taip pat baudžiamųjų bylų priklausomumas vokiečių teismams pagal bylos dalyvius aukščiau jau buvo aptartas. Kaip ir priešsovietiškais laikais, Lietuvoje šiuo metu veikia šie krašto teismai: Apylinkės Teismai, Apygardos Teismai ir Apeliaciniai Rūmai. Vyriausiasis Tribunolas pagal 1942. 2. 14 d. patvarkymą savo

darbo nepradėjo. Jo darbą perėmė iš dalies Aukščiausias Vokiečių Teismas, iš dalies Apeliaciniai Rūmai.

Apylinkės Teismai sprendžia civilines ginčo bylas dėl kilusių iš turtinių teisių pretenzijų, kurių objekto piniginė vertė nepraneša 1000 RM., ginčus tarp būstų nuomotojų ir nuomininkų, ginčus tarp darbdavių ir darbo ėmėjų, ginčus dėl sutrukdyto valdymo (Civ. Teis. Įst. 29 str.), pretenzijas dėl išlaikymo pareigos ir kilusias iš nesantuokinio lytinio santykiavimo.

Apylinkės Teismams priklauso baudžiamosios bylos dėl tų nusikalstamųjų veiksmų, už kuriuos yra numatyta mažesnė bausmė negu sunkiųjų darbų (grasos) kalėjimo bausmė, išskyrus bylas dėl valstybės ir savivaldybės tarnautojų nusikalstamųjų darbų, kurie sprendžiami Apygardos Teismų.

Apeliuoti dėl apylinkės teismų sprendimų leidžiama tiktai:

1. baudžiamose bylose, jei yra priteista daugiau kaip trys dienos arešto, arba daugiau kaip 75 reischmarkės piniginės baudos, arba daugiau kaip 150 RM. vertės atlyginimo;
2. kitose bylose, jei skundo dalyko vertė praneša 100 RM., išskyrus bylas dėl nekilnojamojo turto, kuriose leista skųstis esant ir mažesnei ieškinio kainai.

Apylinkių teismams priklauso apsauginės bylosenos reikalai, taip pat bylos, kurias jiems paveda kiti įstatymai ir Lietuvos 1933. 7. 11 d. Teismų santvarkos įstatymas.

Apygardų Teismai yra apeliacinė instacija apylinkių teismų byloms ir pirmoji instacija civilinės teisės ginčams ir baudžiamoms byloms, kurios nepriklauso apylinkių teismams, o taip pat byloms, kurias jiems paveda kiti įstatymai (pavyzdžiui, ištuokos byloms pagal Santuokos Įstatymą) ir Lietuvos Teismų santvarkos įstatymas.

Apeliaciniai Rūmai yra apeliacinė instancija Apygardos Teismų byloms. Be to, jie tam tikrais atvejais yra perėmę Vyriausiojo Tribunolo kompetenciją. Apeliacinių Rūmų ypatingasis skyrius sprendžia dar:

1. kaip administracinis teismas, tas bylas, kurioms lig šiol buvo kompetentingas Vyriausiasis Tribunolas;
2. kaip antrosios instancijos teismas, advokatų drausmės bylas.

Jeigu Vokiečių Teismo Kaune Prokuroras, dėl kurio nors nusikalstamojo darbo ypatingos reikšmės arba bylos išsprendimui pagreitinti randa reikalo pakeisti bylų priklausomybę, tai baudžiamose bylose pirmąja instancija sprendžia Apylinkės Teismai vietoje Apygardos Teismų, Apygardos Teismai vietoje Apylinkes Teismų, Apeliaciniai Rūmai vietoje Apylinkės arba Apygardos Teismų. Apeliacinių Rūmų sprendimai, padaryti pirmąja instacija baudžiamose bylose, toliau neskundžiami.

Gyvenimas parodė, kad skirtumai tarp vokiečių teismų Rytų Krašto Reicho Komisariate taikomos vokiečių baudžiamosios teisės ir vietinėje baudžiamoje teisyboje veikiančių baudžiamosios teisės nuostatų kliudo vietiniams baudžiamiesiems teismams savo sprendimus turimosios kompetencijos ribose suderinti su vokiečių kovos su nusikaltimais principais. Siekant duoti galimumą vietiniams teismams sėkmingai kovoti su nusikalstamais veiksmais ir jiems leisti ir savo kompetencijos ribose imti domėn baudžiamosios teisės srityje karo reikalavimus, buvo rasta reikalinga vietinę baudžiamąją teisę suderinti su vokiečių baudžiamąja teise. Todėl atitinkamu 1942. 9. 28 d. patvarkymu (ABl. psl. 659/42 m.) visa eilė baudžiamųjų įstatymų buvo naujai įvesta ar pakeista ir tuo duota vokiečių teisingumo organams galimybė perduoti žymią dalį ligi šiol jų spręstų bylų krašto teismams. Krašto teismai per dvejus okupacijos metus parodė, kad jie yra verti to pasitikėjimo, kuris jiems iš pat pradžios buvo rodomas, o todėl atrodo, kad ateityje bus galima praplėsti krašto teismų kampetenciją vokiškųjų teismų sąskaiton.

Mokykimės vokiečių kalbos!

Praėjusių metų žiemą policijos pareigūnams nuovadose ir punktuose buvo suruošti vokiečių kalbos kursai. Šie kursai, kur tik jie buvo įsteigti, davė gana gerų rezultatų. Daugelis policijos pareigūnų turėjo progos, jei ne visai išmokti — kas per kelis žiemos mėnesius sunkiai įmanoma — tai bent šiek tiek pramokti vokiečių kalbos.

Tačiau iš praktikos žinome, kad suruošti tokius vokiečių kalbos kursus, kuriuose galėtų reguliariai dalyvauti visi nuovados ar punkto policijos pareigūnai, dėl tarnybos sąlygų ir suskirstymo yra neįmanoma. Be to, teko patirti, kad, ypač provincijoje, policijos pareigūnai, kurie ir būtų turėję noro mokytis vokiečių kalbos, neateidavo į kursus vien dėl tolimo ir biauraus kelio.

Šiais metais Valstybinė Leidykla išleido prof. Karl Fulst ir Dr. Alfons Scholz lietuviams specialų vokiečių kalbos vadovėlį užakiniu metodu. Šis vadovėlis vadinasi: „Deutsch fuer Litauer — Fernunterricht" — (Vokiečių kalba lietuviams — užakinis dėstymas). Šį vadovėlį patariama įsigyti **visiems policijos pareigūnams.** Šią žiemą užakiniu metodu bus suteikiama visiems policijos pareigūnams proga išmokti vokiečių kalbos. Tame vadovėlyje mokinama ne mokyklinė, bet praktinė kasdieninė gyvenimo kalba.

Kadangi lietuviai suaugę su žeme ir jos gamta, todėl ir šitame vadovėlyje pradedama nuo kaimiečio ir einama su juo toliau į apskrities miestą ir į didmiestį — Kauną, o pagaliau keliaujama ir po visą Lietuvą. Tuo būdu galima susipažinti su visomis svarbiausiomis gyvenimo sritimis. Likusioje dalyje kalbama apie Reichą, jo žmones, ūkį ir naująją santvarką.

Vadovėlis susideda iš dešimties sąsiuvinių. Kiekviename sąsiuvinyje yra 5 pamokos. Kiekviena pamoka iliustruota paveikslais su vokiškais įrašais. Be to, sąsiuviniuose randame įvairių patarlių ir posakių, o taip pat ir kiekvieno sąsiuvinio pabaigoje — po dainelę. Kiekvieną pamoką sudaro:

A. skaitinys, B. žodynas (nauji skaitinio žodžiai), C. aiškinimai (gramatiniai aiškinimai), D. klausimai, E. pratimai, F. vertimas (iš liet. kalbos į vok. kalbą), G. uždaviniai.

Pirmojo sąsiuvinio pirmose trijose pamokose duodami tarimo pratimai.

Kursas truks 18 mėnesių. Per tą laiką mokinys gali siųsti kurse nurodytus rašomuosius darbus į institutą, kuris juos veltui ištaisys ir grąžins.

Be to, per Kauno ir Vilniaus radijo siustuvus bus kas savaitė rengiamos transliacijos, kurios duos šio metodo mokiniams pratybų. Jos eis pagalbiniu dėstymu ir padės išmokti taisyklingos tarties.

Pabaigę kursą mokiniai galės laikyti prie Instituto vokiečių kalbos egzaminus. Per šiuos egzaminus bus statomi reikalavimai, kuriuos galės atlikti kiekvienas kursų dalyvis, išstudijavęs šiose pamokose duodamą medžiagą. Tokius egzaminus išlaikę, valdininkai ir tarnautojai, o gal taip pat ir policijos pareigūnai, galės gauti atitinkamus mėnesinius algų priedus.

Atskiro sąsiuvinio kaina Rm. 5,50. Policijos pareigūnams bus duodama nuolaida; tuo būdu visas 18 mėn. kursas atsieis tik 45 RM.

Po penkto ar šešto sąsiuvinio bus išleistas specialus sąsiuvinis policijai, kurį galės įsigyti ir jį suprasti visi tie policijos pareigūnai, kurie bus išėję pirmuosius penkis ar šešis sąsiuvinius.

Kursai prasidės 1944 m. sausio mėn. 1 d. Į kursus užsirašyti šiuo adresu:

Deutsch fuer Litauer
Fernunterricht

Kaunas, Nemuno g-vė 29.

Br. Kviklys

ŠALINKIME MŪSŲ NEGEROVES

APIE MŪSŲ TARNYBOS DRAUGUS, KURIAIS NEGALIMA PASITIKĖTI. „TARNYBINĖS KELIONĖS" KAIME. ŠIS TAS APIE PUNKTO VEDĖJĄ, KURIS POLICIJOS „GARBĘ" GYNĖ... KAI KAS APIE GANDONEŠIUS. „MES BE VILNIAUS NENURIMSIM."

Gyvename jau ilgokai besitęsiantį karo metą, t.y. laikotarpį, kada daugelis gyvenimo blogybių, taikos metu laikomų visuomenės ar atskirų asmenų didžiosiomis nuodėmėmis, turi progos visoje savo pilnumoje iškilti aikštėn: randa sau gerą dirvą silpnavalių žmonių širdyse, čia auga, bujoja, klesti.

Kai kurių tų blogybių neišvengiame ir mes, policijos pareigūnai. Tatai visai nenuostabu. Įvairūs politiniai ir asmeniniai sukrėtimai, daugelio mūsų artimųjų netekimas ir kitos karo meto aplinkybės bei pasunkėjusios gyvenimo sąlygos yra paveikusios į blogąją pusę mūsų tautos nervus, sveiką galvoseną, o kai ką net iš pusiausvyros išvedusios. Kadangi mes esame ne kas kita, kaip savo tautos ir visuomenės, kurioje mes gyvename, dalis, iš jos, greta gerų — pasiryžimo, drąsos, atkaklumo ir daugelio kitų gerų savybių, gavome ir kai kuriuos bloguosius ypatumus bei palinkimus.

Šio straipsnio uždavinys nebus kalbėti apie bendras mūsų visuomenės nuodėmes, o tik apie keletą charakteringesnių silpnybių, kurių kartas nuo karto policijos tarnautojų tarpe pasitaiko.

1. Likimas ir karo meto sąlygos lėmė mums gyventi mažesniame ar didesniame policijos kolektyve, savo tarnybos draugų tarpe. Su jais drauge mes nešame tarnybos naštą, dalijamės bendrojo ir to paties darbo vargais, ekonominio gyvenimo sunkumais, nepritekliais, iš kitos pusės — malonumais ir džiaugsmais, kylančiais iš tinkamo pareigų ir sąžiningo pavesto uždavinio atlikimo. Daugelis bendrai pergyventų baisios kovos ar ramaus gyvenimo valandų mus verčia vienas kitą suprasti, likti tikraisiais broliais. Tai labai gražu, kada mes žinome, kad ir mūsų artimas tarnybos draugas tais pačiais vargais gyvena, iš to paties ar panašaus puodo vienodo riebumo sriubą semia, dažniausia tokią pačią, gerokai apnešiotą milinę ar mundurą dėvi. O vis dėlto, ir čia mūsų tarpe atsiranda kai kurių nesklandumų. Žiūrėk, staiga dingsta vieno kito policisto kojinės, rankšluostis, muilas, baltiniai, mažesni ar stambesni daiktai, neretai net šaudmenys. Šio blogo įpročio rezultate policistas nevisada yra tikras, kad pasidėjęs kurį nors daiktą, jį vėliau atras. Vadinas, reikia jam kiekvieną savo daiktą saugoti, jį nuo draugų rakinti. O tai jau yra blogai. Nuo vieno kito nesąžiningo pareigūno (tokių, ačiū Dievui, dar nėra daug) tenka kentėti ir nesmagiai jaustis daugeliui. Tai atsitinka dažniausia todėl, kad į mūsų tarpą kartas nuo karto pakliūna vienas kitas „neaiškaus plauko" vyras. Mūsų pareiga tokius surasti, iš savo tarpo išskirti ir jų, policijos garbę žeminančių veiksmų, nebetoleruoti. Toki pareigūnai, linkę nuskriausti savo draugus, nebus tinkami ir kitoms policinėms pareigoms: nebus galima duoti už juos garantijos, kad jie, pavyzdžiui, darydami tarnybinę kratą ar atlikdami kitokius tarnybinius veiksmus, sąžiningai elgsis su nusikaltusio asmens turtu.

2. Ne paslaptis, kad kai kur mūsuose yra pašlijęs tiek tarnybinės drausmės, tiek tarnybinės ir, iš viso, net žmogiškos moralės reikalas. Pareitame „Policijos" numeryje jau rašėme apie „samagono" vartojimą. Nežiūrint to, šiandieną mūsų ausis kartas nuo karto pasiekia žinios, kad kai kuriuose policijos punktuose atsiranda vienas kitas pareigūnas, kurie, nuvažiavę tarnybos reikalais į kaimą, iš ūkininkų tiesiog reikalauja šio skystimo. Jeigu tas tuo laiku jo neturi, yra priverstas bėgti pas kaimyną jo skolinti, nes negi nori pyktis su „valsčiaus policijos viešpačiais." Ką toks pareigūnas padaro įsigėręs, visiems pakankamai aišku. Žinau vieną atsitikimą, kada įsigėręs policijos pareigūnas pradėjo vartoti ginklą, šaudyti ir, per girtumą bešaudydamas, save susižeidė. Pagaliau, norėdamas išvengti gresiančios bausmės ir likti „švarus", visą įvykio kaltę suvertė banditams, girdi, „mane užpuolė ir peršovė." Žinome taip pat, kad policijos vyresnybė į tokį pareigūno elgesį tinkamai reagavo ir skaudžiai nubaudė. Kaip ten bebūtų, toks policisto pasielgimas plačiai nuskambėjo visoje apylinkėje ir labai pakenkė geram policijos vardui visuomenėje.

3. Pas mus visuomenėje šiuo metu labai išplitęs gandų skleidimas. Jei tikėti gandonešių pasakojimais (deja, daug kas jais patiki), per vieną kitą dieną turi mūsų krašte įvykti didžiausi politiniai įvykiai, sugriūti visa valdymo sistema, mažiausia — maišysis dangus su žeme! Deja, praeina žadėti terminai ir „stebuklingos dienos", praeina ir „pranašų" (dažniausia priešų kilmės) išpranašauti metai, bet nieko ypatingo neįvyksta: pasaulis turi savo dėsningumą, žemė sukasi vienodu smarkumu,

ir visi laiko įvykiai plėtojasi palengva, bet neina taip, kaip gandonešių „plane“ numatyta.

Tačiau yra policijos pareigūnų, kurie, sužinoję vieną ar kitą nebūtą dalyką, jo net nepatikrinę, stengiasi tuojau kitiems paskleisti ir kam nereikia pranešti. Kai kuris pareigūnas net „už garbę“ sau laiko pirmas tokį įvykį pirmam pasitaikiusiam asmeniui išplėpėti. Tokiu ar panašiu būdu dažnai, gal būt, nesąmoningai, priešo agentams atidengiamos tarnybinės paslaptys ir tuo kenkiama mūsų tautos interesams. Aišku, kad toks savęs nevaldantis policijos pareigūnas tarnybai ir rimtesniam darbui netinka, nes jis yra pašnius į paprastą plepią kaimo bobą...

4. Yra policijos pareigūnų be galo mėgstančių kaimą. Iš pradžių atrodo, kad tai bus dorybė, o ne nuodėmė. Juk savo laiku mes propagavome, kad inteligentijai reikia suartėti su kaimu. Tačiau nevisada taip praktikoje gerai išeina. Pasitaiko atsitikimų, kad tūlas policijos pareigūnas (neretai punkto vedėjas) ilgesniam laikui, pavyzdžiui 2—3 dienoms, apleidžia savo tarnybos vietą, važinėja be jokių reikalų pas daugiau pasiturinčius ūkininkus ir su jais „baliavoja.“ Aišku, kad tokios „tarnybinės kelionės“ metu nukenčia ne kas kita, kaip policijos reikalai. Iliustracijai štai mažutis vaizdelis:

Atostogų metu aplankau vieną savo giminaitį. Randu stalą apkrautą visokiomis kaimo gėrybėmis, žinoma, ir buteliais (negi pirktinės).. Prie stalo vienas policijos pareigūnas „lenktyniauja“ su kaimo vyrais. Geria jie tikrai „stachanoviškai.“ Skundžiasi vargšas pareigūnas, kad tik jis vienas čia beginas policijos „garbę.“

— O kuris gi kaimynas čia, matyt, neišlaikęs egzaminų ir neapgynęs „garbės“ guli? — klausiu aš.

— Tai mūsų mielas policijos nuovados viršininkas (taip dar senu įpratimu kaimiečiai vadina punkto vedėją), — paaiškina man.

Toliau kaimynai man aiškina:

— Geras žmogus tas mūsų viršininkas. Vis su žmonėmis ir su žmonėmis. Nei protokolų jis rašo, nei šiaip žmonių „skriaudžia.“ Tik, ot, turi vieną silpnybę (kas gi jų neturi...) — per mažai pakelia. Ot, išgėrė keletą ir po viskam, ir po valdžiai.

Geriau įsikalbėjus paaiškėjo, kad mielas punkto vedėjas čia jau ne pirmą dieną gina policijos „garbę.“

Mano giminaičiai geri žmonės, artimo skraustí nemėgsta! Sąžiningai laiko surinkę pareigūnų ginklus, šovinius, bylas bei kitus tarnybinius raštus. Kai išsipagirios — atiduos.

5. Pabaigai dar keletas žodžių apie mūsų rytinės apskrities.

Ką gi, pagaliau gavome tai, ko taip troškome. Teisybė, gal to ji pažadėtoji žemė kiek kitaip atrodė tikrumoje, negu ją Vilniaus Vadavimo Sąjunga mūsų vaizduotėje buvo sukūrusi: ir sąlygos per daug čia jau ypatingos, ir dalis pavergtųjų brolių labiau už Varšuvos lenkus sulenkėję, ir banditų čia daugiau (Gudijos siena čia pat), ir mišku netrūksta, ir, aplamai, visoko svetimo gaivalo iš Rytų — rusiškų bei lenkiškų žemių čia atkeliauja. Sunku mums, dažniausia svetimųjų kalbų nemokantiems, su kai kuriai broliais savo gimtąja kalba ir susikalbėti.

Nežiūrint to, turime atsiminti, kad lietuvių tautos garbę ir gerą vardą čia atstovaujame. Jei šiuo metu čia blogai pasirodysime, vietos gyventojų akyse lietuvių tautos vardą sutepsime amžiams. Čia, reprezentuodami lietuvių tautą ir valdžią, turime elgtis bent taip, kad vietoje buvusios taip skaudžios demarkacijos linijos, nepastatytume dar skaudesnės mūsų tikrų brolių prieš mus nusistačiusių ir įsirūšusių širdžių sienos. Galvokime jeigu jau ne apie save, tai bent apie lietuvių tautos ateitį.

Nepaslaptis, kad beveik visos mūsų savivaldos įstaigos čia nepasiuntė savo geriausių valdininkų. Kai kurie valdininkai į išvaduotojų žemę buvo vežami prieš jų norą. Buvo ir tokių, kurie kelionės metu pabėgo atgal. Aišku, šiandien daug ramiau gyventi kokioje nors „riebiojoje“ Suvalkijoje, negu Svyrių apskrityje. Tačiau šie policijai neturi būti pavyzdys. Mes turime sekti tais tautiečiais, kurie, nežiūrėdami savo asmeniškų reikalų, vis dėl to į rytines apskritis išvyko. Kaip gaila, kad tokių geros valios savanorių nėra daug.

Neseniai teko girdėti, kaip vienas lietuvių dalinys čia „tvarkė kraštą“ ir reprezentavo lietuvių tautą. Užuot naikinęs priešo gaujas, vertėsi kur kas „saugesniu“ darbu: plėšikavo vietos gyventojų tarpe... Bijau, kad toklų, ar jiems panašių, atsitikimų nepasitaikytų ir policijos tarnautojų tarpe. Tesaugo mus pats Viešpats nuo tokių nuodėmių!

Žinoma, „nėra namų be dūmų,“ nėra žmonių be nuodėmių. Nuodėmingi būname kartais ir mes, policijos pareigūnai. Tačiau žinokime, kad nuodėmėje pasilikti neturime. Nors didelis dalykas yra save pataisyti, vienok tai turime padaryti ne tik dėl savęs, bet ir dėl mažos mūsų tautos.

Atmindami savo pareigos jausmą, tikrąjį drausmės supratimą, turime elgtis taip, kaip geri Tėvynės sūnūs. Reikia kratytis nuo to, kas netinka ne tik geram policijos pareigūnui, bet ir eiliniam žmogui.

NAUJO VIRŠININKO ĮSAKYMAS Nr. 1.

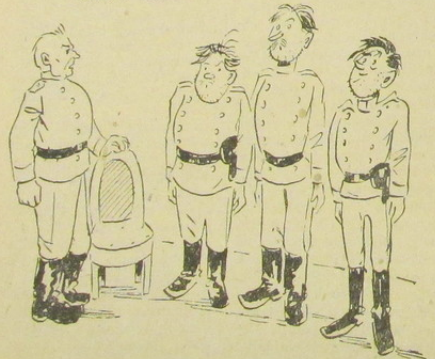

Viršininkas: Pirmiausia, vyrai, panaikinkime įstaigoje „banditizmo“ žymes — marš barzdų skusti!

Akylas policistas pastebėtą banditą „sodina“ ant šargo.
Nuotr. V. Augustino.

KULKOS IR TŪTELĖS

P. Pamataitis

įvykio vietoje

Šiuo metu šaunamaisiais ginklais padaroma daug nusikalstamų darbų. Policijos pareigūnai, apžiūrėdami tokias nusikaltimų vietas, turi atkreipti tinkamą dėmesį į randamas tose vietose kulkas ir tūteles. Pirmiausia apžiūrint tokias įvykio vietas, nereikia nusižengti bendroms įvykio vietai apžiūrėti taisyklėms. Kiekviena kulka ar tūtelė įvykio vietoje neturi būti paliesta iki tol, kol neįrašyta apžiūrėjimo protokole ir kol neatžymėta jos buvimo vietą įvykio vietos plane. Apžiūrėjimo protokole smulkiai įrašoma vieta, kur kulka ar tūtelė yra rasta ir kokio kalibro. Kas bent kiek pažįsta ginklus, nesunkiai nustato kulkos ar tūtelės kalibrą, nes šiuo metu vartojami ginklų vamzdžiai ir šoviniai yra normuoti. ir yra labai ribotas kalibrų skaičius. Suprantama, tas skaičius yra ribotas tik moderniesiems ginklams. Tačiau dar vis padaroma nusikaltimų su seniau pagamintais, o kartais ir dabar gaminamais įvairios rūšies ir įvairaus kalibro revolveriais. Tais atvejais, kai su tokiais ginklais padaromas nusikalstamas darbas, įvykio vietoje sunku nustatyti jo kulkos ar tūtelės kalibrą. Čia labai pageidautina, kiek leidžia įvykio vietos sąlygos, bent išmatuoti kulkos ar tūtelės ilgį ir diametrą.

Kiekvienai įvyko vietoje rastai kulkai ir tūtelei, ypatingai tais atvejais, jei randama daugiau kaip viena, reikia duoti vardą, atseit, reikia pažymėti skaitmenimis, pradedant nuo 1 ir t.t. Ir tatai visa pažymėti apžiūrėjimo protokole. Tais pačiais numeriais kulkų ar tūtelių buvimo vietas pažymėti įvykio vietos plane. Toliau, kai jau įvykio vietą apžiūrėta ir planas padarytas, ir viskas pastarajame atžymėta, kulkas ir tūteles reikia surinkti ir kiekvieną atskirai įpakuoti ir ant kiekvieno įpakavimo užrašyti tą patį numerį, kuris buvo įrašytas apžiūrėjimo protokole ir atžymėtas įvykio vietos plane. Tiek kulkas, tiek tūteles pakuojant, reikia jas įvynioti į vatą ar minkštą skuduriuką. Taip daryti reikia dėl to, kad transportavimo metu nepasinaikintų jų paviršiuose esamos žymės, reikalingos identifikavimui. Atskirai kiekvieną įpakuoti reikia dėl to, kad vėliau būtų galima nustatyti, kuris ginklas kurioje vietoje pavartotas.

Tatai ypač svarbu tada, kai nusikaltimo darymo metu buvo pavartoti daugiau kaip vienas ginklas tiek iš nusikaltėlio, tiek iš gynimosi pusės. Mūsų praktika yra turėjusi labai sunkių

klausimų su kulkomis ir tūtelėmis, kai jos buvo patiektos tirti kelios vienoje vietoje sumaišytos, be jokių pažymėjimų, kur ir kokia rasta.

Surenkant įvykio vietoje tūteles, reikia dar atkreipti dėmesį štai į ką. Šoviniai yra įdedami į ginklą dažniausiai plikomis rankomis. Tokiu būdu ant šovinio paviršiaus gali būti paliekami pirštų atspaudai. Tie pirštų atspaudai galima rasti ir ant iššautos tūtelės, suprantama, labai dėkingu atveju. Ir dėl šito nereikia įvykio vietoje liesti plikomis rankomis tūtelių iki jos neištirtos, ar nėra ant jų pirštų atspaudų.

Kai kuriose įvykio vietose, kur buvo vartotas šaunamas ginklas, tūtelės randamos ar tai kambaryje ant grindų ar kitų daiktų, arba lauke žemės paviršiuje. Taip rastas tūteles tereikia įrašyti apžiūrėjimo protokole, atžymėti įvykio vietos plane ir paėmus tinkamai įpakuoti. Daugiau atvejų yra tokių, kada žinoma, jog buvo šauta, bet tūtelės nematomos ir jas reikia surasti. Neretai reikia policijos pareigūnui kiek sunkesnis klausimas išspręsti ypač tada, kai menamas plotas, kuriame buvo šauta, yra didelis ir jo paviršius nelygus — apželęs didele žole, kelmuotas, krūmokšniuotas ir, be to, šlapias.

Bendros taisyklės reikalauja, kad įvykio vietos apžiūrėjimas būtų daromas planingai. Šiais atvejais reikia veikti irgi pagal tam tikrą planą. Žmogus, kuris nusikaltimo vietoje ieško tūtelės, turi išsidalinti ieškomą plotą į režius apie 1 m. pločio. Tą režį jis turi mažais užkirtimais, eidamas pirmyn, išžiūrėti taip, kad jame nepasiliktų nė vienos vietos, didesnės už ieškomą objektą, nepaliestos jo pirštais arba kelių, tam reikalui pasigamintu, kaip pav. medinis ar galežinis virbalas, siaurutė medinė ar metalinė lopetėlė. Vienas kriminalinės policijos identifikacijos tarnybos valdininkas yra sukonstruavęs mažą metalinį grėbliuką ir yra pasiekęs gerų rezultatų tūtelių ieškant.

Tais atvejais, kai reikia didesnį plotą išieškoti, bus suprantama, kad reikia didesnės jėgos, atseit, didesnio skaičiaus ieškotojų. Vienam, dviem artrimis ieškotojams (tik toks skaičius pokotojams policijos pareigūnų paprastai vienos apžiūrėjimą daro) ieškojimas užsitęstų labai ilgai. Ieškotojų skaičių policijos pareigūnas gali padidinti. Praktika yra parodžiusi, kad šiam darbui geri talkininkai yra vaikai nuo 10 iki 15 metų. Kiekvienoje įvykio vietoje smalsuolių niekuomet netrūksta, ypač netoli tankiau apgyventų vietų. Tų smalsuolių didelę dalį visuomet sudaro mi-

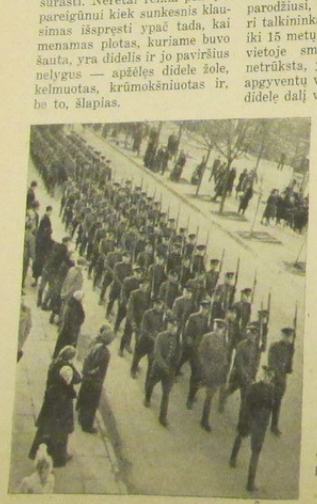

Vienas policijos dalinys grįžta iš užsiėmimų.

nėto amžiaus vaikai, ir jie, pakviesti pagalbon, beveik niekuomet neatsisako padėti. Prieš pradedant darbą, tokiems ieškotojams reikia padaryti asmens kratą, kad jie negalėtų iš anksto paruoštą ir atsineštą tūtelę parodyti kaip rastą. Šių ieškotojų darbas turi būti labai atidžiai policijos pareigūnų sekamas ir tikrinamas.

Geras pagelbininkas tūtelėms surasti yra policijos šuo. Kaip žinia, šunį galima išmokyti atlikti daugelį gerų darbų. Policijos šunes apmokomi tūtelėms surasti dvejopai. Viena, šuo, radęs (akimis pamatęs) tūtelę, kaip daiktą paima ir nešа savo vadovui, arba parodo, kur tūtelė yra. Antra, šuo ieško tūtelės pagal joje esamą parako kvapą. Antrasis būdas yra ypatingai vertingas ir mūsų praktikoje yra davęs gerų rezultatų. Čia, kur būtų reikėję keliems policijos pareigūnams sugaišti ilgesnį laiką, šuo tatai atliko per kelias minutes.

Kulka randama įvykio vietoje dažnai kitokiose apystovose, negu tūtelė. Jei kulka yra pasilikusi nušauto žmogaus kūne, tai lavono skrodimo metu ji yra gydytojo išimama, ir čia telieka skrodimą darančiam tardytojui arba policijos pareigūnui tik tinkamai įpakuoti ir pasiųsti tyrimui. Kai kulka randama kur atsimušusi į mūro sieną, krosnį ar kitą panašios medžiagos atžinį, kaip paprastai būna, ir nukritusi žemėn, tai su ją apsieinama taip, kaip aukščiau sakyta. Tais atvejais, kai kulka yra pasilikusi medžio sienoje ar kitame mediniame daikte, ją reikia išimti. Išimant reikia veikti taip, kad kulka jokiu būdu nebūtų paliesta įrankio, kuriuo ji imama, atseit, kad nebūtų sužalota.

Taip įvykio vietoje surastos, paimtos ir apsaugotos kulkos ir tūtelės kartu su įtariamaisiais ginklais, jei tik tokie yra, tuojau turi būti siunčiami Kriminalinės Technikos Institutui Kaune, Vytauto pr. 67. Šioje įstaigoje daromi kulkų, tūtelių ir ginklų tyrinėjimai bei indentifikavimas.

Buvęs policininkas, dabar vieno lietuvių bataliono karys. Rytų fronte stebi priešą.
Nuotr. L. Seibučio.

A. Kindurys

Šautuvai,

pusiau automatiniai šautuvai ir pistoletai — kulkosvaidžiai

Pasauliniame kare (1914—1918 m.) buvo praktiškai išbandytos visos šautuvų sistemos. Čia iškilo aikštėn jų teigiamos ir neigiamos savybės. Po pasaulinio karo visose valstybėse buvo daug galvota ir daryta bandymų šautuvą, tą invididualų kareivio ginklą, dar labiau patobulinti. Tačiau pasirodė, kad bet kurios sistemos šautuvas jau prieš pasaulinį karą buvo tiek ištobulintas, kad jam ir ligi šiol nieko esminio negalima nei pridėti, nei atimti. Dviejų veiksmų spynos šautuvai praktikos egzaminų neišlaikė ir iš gyvenimo pasitraukė, užleisdami vietą keturių veiksmų spynai. Dviejų veiksmų spynos šautuvai buvo buvusioj Austrų — Vengrų armijoj.

Pokariniais laikais ir toliau buvo gaminami senų sistemų šautuvai su mažais neesminiais pakeitimais. Visur buvo tendencija šautuvą trumpinti, pritaikant jį visoms ginklų rūšims. Naujai gaminamų šautuvų ilgis, atsižvelgiant į jų sistemą, dabar svyruoja tarp 100 ir 117 cm. Sovietų Sąjungoj rusų 91 m. pav. šautuvas, kuris buvo 130 cm ilgio, buvo taip pat sutrumpintas. Bet šalia jo paliktas apytvartoje ir žymiai už jį trumpesnis karabinas. Trumpinant šautuvus, jų svoris beveik nepasikeitė, nes, paliekant tą patį kalibrą ir mažinant šautuvo svorį, didėja atatranka. Tas atsitinka veikiant seniai žinomam mechanikos dėsniui, kad, įvykus šūviui, kulkos ir šautuvo judėjimo momentai yra lygūs, bet priešingų krypčių. Kitaip sakant, sandauga kulkos masės su jos pradžios greičiu yra lygi sandaugai šautuvo masės iš atatrankos greičio. Dabartiniu metu visų sistemų šautuvo svoris, be durtuvo, yra apie 4 kg. Šautuvo kalibras, žiūrint kokios sistemos, svyruoja tarp 6,5 — 8 mm. Pradžios greičiai (V_0) svyruoja tarp 610—900 m/sek. Šie šautuvai yra pagrindinis apginklavimas ir šiame kare.

AUTOMATINIAI ŠAUTUVAI. Automatinių šautuvų pasauliniame kare nebuvo. Per paskutinius 20 metų daug buvo padėta pastangų sukonstruoti automatinį šautuvą. Jų buvo padaryta daug modelių ir įvairiai išbandyta. Nuo pilno automatinio šautuvo šiandien yra beveik visur atsisakyta, nes patirta, kad pilnas automatinis šautuvas, tiesa, sukelia didelį triukšmą, bet ugnies pasekmės yra visai mažos ir nė kiek nepateisina išeikvotų šovinių skaičiaus. Vien šaudymo triukšmu priešo nenugalėsi! Pas mus galima užtikti šios rūšies rusų — bolševikų automatinį šautuvą, kurio vamzdžio laibgalyje yra pastorinimas, panašus į kulkosvaidžio atatrankos padidintoją. Šiais šautuvais galima šaudyti ir pusiau automatiškai. Šaudant automatiškai pavojingas priešui yra tik pirmas, gerai nutaikytas, šūvis, o visi kiti šūviai eis Dievui į langą ir bus tik šovinių eikvojimas. Atrodo, kad ir bolševikai dėl šių priežasčių nuo šio automatinio šautuvo jau atsisakė, pakeisdami jį kitos konstrukcijos pusiau automatiniu šautuvu. Pusiau automatiniai šautuvai turi didesnį pasisekimą ir, atrodo, visur ties jais sustojama. Pusiau automatiniu šautuvu vadiname tokį šautuvą, kuris po šūvio pats, veikiant dujų spaudimui, išmeta iššautą tūtelę ir įveda naują šovinį į šovinio lizdą. Šauliui tenka tik spaudyti nuleidžiamo įtaiso kablelį, lygiai taip pat kaip ir šaudant iš pusiau automatinio pistoleto.

Dabartiniu metu pusiau automatinių šautuvų yra įvairių sistemų ir visos valstybės tokios rūšies šautuvus turi. Pas mus policijoj galima užtikti rusų — bolševikų pusiau automatinį

Šautuvą. Pusiau automatinių šautuvų kalibrai svyruoja tarp 6,5—8mm, kitaip sakant, kiekvienoje valstybėje automatinio šautuvo kalibras atitinka parasto šautuvo kalibrą. Pusiau automatinių šautuvų svoris svyruoja tarp 4—5 kg, o jų ilgis tarp 110—122 cm. Pradžios greičiai (V_0) svyruoja tose pat ribose kaip ir paprastų šautuvų. Tačiaus taip pat nesiskiria nuo paprastų šautuvų. Pusiau automatinis šautuvas skiriasi nuo paprasto šautuvo tik tuo, kad pats išmeta iššautą tūtelę ir įveda naują šovinį į šovinio lizdą. Savaime aišku, kad automatinio šautuvo mechanizmas yra labai jautrus įvairiems užteršimams ir vien tik dėl to jis gali daryti kliūtis.

Kiekvienoje valstybėje šautuvams ir pusiau automatiniams šautuvams yra vartojami tie patys šoviniai. Šoviniai, žiūrint jų paskirties, yra įvairių rūšių, būtent, paprasti (S), kulkosvaidžių (sS), šviečiamieji, sprogstamieji, šarvus pramušamieji ir k. Rusų — bolševikų šoviniai skirstomi taip: 1) paprastas šovinys — kulka vienodos spalvos, nedažyta, 2) sS (kulkosvaidžiui) — kulkos galas geltonas, 3) — šviečiamoji — kulkos galas žalias, 4) sprogstamoji — kulkos galas raudonas, 5) šarvus pramušamoji — kulkos galas juodas, 6) šarvus pramušamoji ir padegamoji — kulkos galas juodas ir toliau raudona juostelė.

Iš paprastų ir pusiau automatinių šautuvų galima šaudyti visų rūšių šoviniais. Gairo atžvilgiu pavojingi šarvus pramušamieji — padegamieji (kulkos galas juodas — raudonas), šviečiamieji — (kulkos galas žalias) ir sprogstamieji (kulkos galas raudonas).

PISTOLETAI — KULKOSVAIDŽIAI. (Maschinnistole). Pistoletais—kulkosvaidžiais vadiname tokius automatinius šautuvėlius, kurie yra pritaikyti šaudyti pistoletų šoviniais. Pistoletai — kulkosvaidžiai turi tą ypatybę, kad jais galima šaudyti automatiškai ir pusiau automatiškai. Pistoletus — kulkosvaidžius pasauliniame kare vartojo tik dvi valstybės, būtent, Vokietija ir Italija. Dabar pistoletų — kulkosvaidžių yra keletą sistemų, kurios skiriasi ilgiu, svoriu, ugtalsiomų šovinių skaičiumi ir kitomis savybėmis. Pistoletų — kulkosvaidžių ilgiai, atitinkamai jų sistemoms, svyruoja tarp 68—107 cm. Svoriai, be apkabų, svyruoja tarp 2,75 —4,6 kg. Jų kalibrai yra 11,43 mm (kulk. pistoletas Tomson), 9 mm, — 7,63 mm ir 7,62 mm. Daugiausia yra 9 mm kalibro. Apkabos yra įvairios: tiesios, lenktos ir disko formos. Jos yra įstatomos, žiūrint kokios sistemos, iš šonų arba iš apačios. Ligi šiol nėra nė vieno pistoleto — kulkosvaidžio, kuriam apkaba būtų įstatoma iš viršaus. Į apkabas telpa nuo 20—71 šovinio.

Pistoleto — kulkosvaidžio teoretinis šaudymo greitis yra nuo 500 — 800 šovinių per minutę. Tačiau praktikoje šaudymo greitis yra mažesnis ir svyruoja tarp 250 — 450 šūvių per minutę. Pradžios greičiai svyruoja maždaug 300 — 500 m/sek.

Pistoletas — kulkosvaidis yra artimų kautynių ginklas. Jis gali būti sėkmingai vartojimas naktį, ūkanotu laiku, tankiame miške, miesto gatvėse bei kitose apgyventose ar išražytose vietovėse. Automatinė pistoleto — kulkosvaidžio ugnis gali būti taikli tik labai į artimus ir didelius taikinius. Į tolimesnius ir mažesnius taikinius automatinė ugnis bus tik nenaudingas šovinių eikvojimas. Net ir artimam atstume gulinčiam žmogui bus pavojingas tik pirmas pistoleto — kulkosvaidžio automatinis ugnies šūvis, o visi kiti šūviai eis per viršų. Teko patirti, kad geri ir pritvrę šauliai iš pistoleto — kulkosvaidžio šaudo tik atskiriais šūviais.

VISKĄ LEMIA ŠAULYS. Šautuvas ir pusiau automatinis šautuvas, o taip pat ir pistoletas — kulkosvaidis yra tik šaulio valdomas įrankis. Kautynes nulemia ne automatiniai šautuvai, bet šauliai. Ligi šiol dar niekam nepasisekė ir, tur būt, nepasiseks padaryti tokių automatinių šautuvų, kurie ne tik automatiškai šaudytų, bet automatiškai parinktų reikiamus taikinius, į juos automatiškai nutaikytų ir kliudytų. Bolševizmas padarė milžiniškų pastangų viską suautomatinti net ir patį žmogų. Reikia pripažinti, kad Sovietų Sąjungoj tikrai pasisekė iš žmogaus padaryti automatą. Tačiau, pasirodė, kad žmogaus — automato rankose net ir geriausias ginklas nieko nenulemia.

Galima šiandieną rasti ir policijos tarnautojų, kurie dar tiki „magiška automatu" galia. Dažnai galima išgirsti policistus kalbant: „Mes turime tik paprastus ir dar surūdijusius šautuvus, o priešas ginkluotas automatais." Kad turime tik paprastus šautuvus, tai dar ne bėda. Blogiau, kad tie šautuvai yra surūdiję ir apleisti, o dėl to kalti tik patys policistai. Iš tikro, skirtumas tarp „magiško automato" ir paprasto šautuvo, kaip aukščiau matėme, yra tik tas, kad „automatas" pats išmeta tūtelę ir įveda naują šovinį į šovinio lizdą, bet ne daugiau. Einant lenktynių, kas greičiau iššaudys šovinius, žinoma, pirmenybę turės „automatas." Taip pat iš „automato" galima sukelti ir didesnį šaudymo triukšmą ir bailiams įvaryti baimės. Štai ir visos „automato" pirmenybės.

Seni, patyrę policistai, tarnavę kariuomenėje ar turėję kautynių su banditais, tą puikiai žino. Jie žino, kad šaudymo triukšmu ir dideliu be tikslo išleistų šovinių skaičiumi priešo nejveiksi ir net neišgąsdinsi. Deja, šito nežino ir nesupranta jaunieji, dar nepatyrę, policistai, kurių mūsų eilėse yra nemaža. Todėl šiais laikais kiekvieno viršininko pareiga yra jaunuosius policistus išmokyti pažinti ir tinkamai užlaikyti jiems patvestus ginklus; išmokyti ramiai taikyti ir šauti (šiam mokymui rasti progą atlikti šaudymo pratimus į taikinius), įsąmonintį, kad visuomet galima šaudyti tik į matomą priešą ir tai tik tuomet, kai pataikymas yra tikras. Nė vieno šūvio be reikalo! Reta, bet taikli ugnis. Šauliui pasirinkti tokią vietą, iš kur jis priešą matytų, bet pats nebūtų jo matomas. Kai visi policistai tai žinos, mokės ir vykdys, tuomet „automatai" policistų tarpe neteks savo vaiduokliškos galios.

J. Syrius

Iš tarnybinių užrašų

„Kas nedirba, tas neklysta" — sako mūsų sena patarlė. Tačiau vien tik tuo apsiėarvuoti ir imti nedirbti, o dėl to ir klaidų nedaryti arba, priešingai, dirbti ir visuomet su klaidomis — tai nelyginant būtų nei šis, nei tas. Kiekvieno pažangesnio žmogaus tikslas — tobulėti, t.y. atsipalaiduoti nuo klaidų, kurių jis yra gyvenime padaręs, ir stengtis jų nebekartoti.

Policijos gyvenime, be gerų darbų, mes dažnai ir daug klaidų padarome. Vienos jų yra sąmoningai, kitos, gal, nesąmoningai padaromos. Bet, šiaip ar taip, jos yra klaidos, kurių mes turėtume nusikratyti ir jų vengti. Sena praktika byloja, kad, norint vengti klaidų, reikia jas iš pagrindų pažinti. Todėl šiame skyrelyje mes ir norime paskleisti plačią tikrų tarnybinių atsitikimų, pasitaikiusių mūsų policiniame gyvenime, kuriuose pareigūnai yra padarę klaidų ir dėl kurių jie patys ne vienas yra skaudžiai nukentėję arba dar ir kitus „į bėdą" įvėlę.

Šitie visi įvykiai yra oficialiai dokumentuoti, tačiau, juos skelbdami, mes konkrečiai nei vietovių, nei nusižengusiųjų pavardžių čia neminėsime. Dėl jų bus atskirai aukštesniosios instancijos padarytos atitinkamos išvados ir paskelbta oficialiai — įsakymuose. Mums čia rūpi daugiau jas iškelti, kad kiti jų nekartotų. Čia taip pat mes neturime reikalo pašiepti ar išeisti ką, nes tatai ne mūsų tikslas. Mums svarbu, kad šitoji čia paskelbta medžiaga suteiktų pareigūnams praktiškos naudos, kad jie pasimokytų ir nedarytų to, kas jiems ir pačiai policijos tarnybai yra žalinga.

Štai keli tos rūšies atsitikimai.

Vienos rytinės apskrities X punkto vachmistras turėjo uždavinį surinkti pas ūkininkus dirbančius karo belaisvius. Jam į pagalbą šiam uždaviniui įvykdyti buvo duoti 9 policininkai. Pakely viename kaime buvo paimti du karo belaisviai, prie kurių vachmistras buvo paskyręs sargybą iš trijų policininkų. Puta gi su kitais vyrais, įvojęs paliktus sargybinius stropiai saugoti belaisvius, kad nepabėgtų, ir palikęs vieną iš jų vyresnįjį, nuvyko į kitus kaimus toliau ieškoti belaisvių.

Aišku, vadovaujančiam išvykius, sargybiniams lengviau „ant širdies" pasidarė. Čia tuoj viename iš sargybinių (vyresnysis) nušlaužė į kaimą atsigerti, kitas gerokai atsitraukė nuo belaisvių „pasikrapštinėti," o trečias, nuėjęs prie arklių ir lengvabūdiškai pastatęs šautuvą prie vežimo, ėmė šerti arklius. Belaisviai liko Dievo valiai. Tačiau jų, pasirodo, apdairesnių būta, negu mūsų sargybinių. Štai vienas, naudodamasis palankiu momentu, pagrobė sargybinio paliktą šautuvą, kuriame buvo net keli šoviniai, ir atsišaudydamas pabėgo į netoli esantį mišką. Ir pašnypšk jam dabar. Nei belaisvio, nei šautuvo!

Paprastai sakoma: žioplumas brangiai kainoja. Ir čia paliktam vyresniajam už nepriežiūrą sargybinių ir pasišalinimą gali tekti karcinų nemalonumų.

Vienos vidurinės Lietuvos apskrities policijos punkte kriminalinės policijos pareigūno buvo areštuotas vienas tos apylinkės pilietis, kuris, susitarus su policija, turėjo būti kitą rytą nugabentas etapu į apskrities centrą. Atgabenus į punktą, buvo vėlyvas vakaras. Valsčiaus areštinė kažkodėl buvo netvarkoje ir todėl lydėjęs areštuotąjį policininkas nusigabeno jį pas save į butą ir juodu abu nakvoję viename kambaryje(!). Ryto metą areštuotąjį su palydovu teko gabenti sunkvežimiu į apskrities centrą. Kaip ten bebuvo, žodžiu, palydovai „nesusigaudė," kas turi lydėti areštuotąjį (vienas pusryčiavo, o kitas ieškojo pusryčiaujančio) ir areštuotasis vienas pats ilkilmingai išdardėjo sunkvežimiu į paskirties vietą. O vėliau?... Vėliau pažiūrėsime, ką pats areštuotasis sako savo parodyme.

— Kas mane sunkvežimyje saugojo — nežinau. Mašinai sustojus prie vieno kaimo, pastebėjau, kad šoferio būdelėje palydovo nėra ir todėl iš sunkvežimio išlipau ir nuėjau sau. Nuėjau į tą vietą, kur buvo sustojęs krim. policijos pareigūnas, ir jam prisistačiau, klausdamas, kas daryti? (padorus kalinys!).

Ten pat jis surades ir savo motiną, su kuria vėliau važiavęs namo. Bet čia jį dviračiais pasitiko „susigriebę" palydovai ir pristatę kur reikia.

Kas čia kaltas? Ar palydovai, ar punkto vedėjas, tiksliai nepaskyręs jų ir tinkamai nesutvarkęs suimtųjų saugojimo tarnybos, ar pagaliau „laimingasis" areštuotasis, savanoriškai, niekieno neatsiklausdamas, prisistatęs areštavusiam pareigūnui?

Rodos, klaidų padaryta visų ir dėl to tetenka laukti vadovybės išvadų ..

Su mūsų policijos punktų patalpų švara, ginklų priežiūra, kaltės įrodymo daiktų sandėliais — tikrai užburtas ratas. Praeitame „Policijos" laikraščio numeryje tatai buvo, rodos, įsakmiai nurodyta, tačiau, deja, visos tos pastabos kaip žirniais į sieną.

Prisimeni, žmogus, šių dienų nelemtą dviejų bičiulių pašnekesėlį, kai vienas, apsiblausęs ir „išvargęs" nuo karo salygų draugas, verksmingai guodžiasi antram bičiuliui:

— Koks čia gyvenimas! Šešt nėra ko. Kokios maisto normos!

— Nieko nepadarysi, — ramindančiai teigia kitas, — karas!

— O kokia spekuliacija, koks plėšimas!

Iš policijos orkestro gyvenimo

Lietuvių policijos orkestras vieno koncerto metu visuomenei.

Pirmomis karo dienomis dirig. Br. Jonušo pastangomis bei rūpesčiu ir policijos vadovybės pritarimu buvo imtasi atgaivinti Nepriklausomybės laikais veikęs policijos pučiamųjų orkestras. Pastangos neliko be pasekmių. Gražūs geriausių Lietuvos muzikantų būrys nuolat susirinkę šiam darbui. Bolševikų išmėtyti muzikos instrumentai, turtinga gaidų biblioteka ir kitas orkestro inventorius didžiąja dalimi buvo surinktas ir sutvarkytas. Jau 1941 m. birželio mėn. 26 d. orkestras pirmą kartą pasirodė šuvusiųjų partizanų laidotuvėse Kaune, o po kelių dienų ir visa Lietuva išgirdo per radiją mėgiamus ir pasiilgtus polic. orkestro muzikos garsus. Orkestras sparčiai stiprėjo ir ūmai pasiekė savo iki bolševikmečio turėtą aukštą meninį pajėgumą ir visuomenėje įgijo užtarnautų pasisekimą bei populiarumą. Lygiagrečiai su pučiamųjų orkestru buvo sudaryta simfoninis orkestras, vyrų choras, jazz ir saloninis ansamblis. Iki šiol tie vieneto yra davę per 500 koncertų ar atnetai programą įvairių įvaliikę muzikinę parengimų metu. Koncertai suteisiesiems kariams, įmonių darbo pertraukos koncertai dirbantiesiems, talkininkavimas su Profesinėmis S-gomis — labdaros darbe, koncertai per radiją, aikštėse ir daug kur kitur, tai dirva, kurioje policijos orkestras varo platų lietuviško kultūrinio darbo barą. Pažymėtinas taip pat polic. orkestro lietuviškos muzikos populiarinimas. Negauzų bet muzikos repertuarą papildo patys orkestro tarnautojai savo kūriniais, kurie klausytojuose turi didelio pritarimo. Greta profesinio lavinimosi orkestro tarnautojų akiračiai praplesti laiko nuo laiko rengiamose aukštesniųjų policijos pareigūnų, žymių visuomininkų, kultūrininkų ir k paskaitos. Kartais, ypatingais atvejais, orkestro vyrai panaudojami kaip policijos rezervo vienetas. Orkestrantui nesvetimas ir sargybos postas. Dalis orkestro vyrų rytų fronte kovoja policijos dalinių eilėse. Nuo N. Metų polic. orkestras numato duoti policijos tarnautojams ir jų šeimoms pramoginius koncertus. Savo sėkmingu darbu polic. orkestras užsitarnavo vokiečių policijos ir lietuvių policijos vadovybių teigiamo įvertinimo ir naudojasi plačia globa.

Kiekvieną šeštadienį 21,15 — 22 val. policijos orkestras koncertuoja per Kauno radiją.

— Karas, draugužį, karas, — tvirtina kitas.

— O kokia tinginystė, koks visur apsileidimas!...

— Karas, broluži, karas! Visur karas.

Atseit, jei karas, tai suk ją devyni, tą visą švarą ir tvarką nuovadose! Gyvenkim mėšlyne ir kalbėkim apie karą.

Štai vienoje Suvalkijos apskrityje per punktų reviziją rasti tokie „deimančiukai."

Vieno punkto patalpos kampuose ir ant spintų primėtyta įvairių nereikalingų daiktų — skarmalų. Punkto vedėjo vadinamasis „kabinetas" — ne kabinetas, bet tikras tabako fabrikas (matyt, punkto vedėjas nutarė keisti profesiją). Ant rašomojo stalo krūvos pripiaustyto naminio tabako ir šalia jo gabalai rūkamo popieriaus. Ant grindų taip pat krūvos tabako, bet dar, deja, nepiaustyto (vadinasi, nesuspėta prieš reviziją sudoroti!).

Su žiburiu toliau ieškomas kaltės įrodymo daiktų sandėlis. Bet, ak Viešpatie, juk jo niekuomet ten ir nebūta. Pasirodo, kaltės įrodymo daiktai suversti be jokios tvarkos pas gretimai gyvenantį ūkininką svirne, kuriame patiės ūkininko ir punkto vedėjo supilti javai ir kitokie privatūs daiktai. Svirnas pagal taisyklę neužrakintas.

Kitame punkte — kažkas panašaus. Kaltės įrodymo daiktai sumesti pas punkto vedėją virtuvėje, kurios langai ir durys atviros ir, be to, ją lanko pašaliniai asmenys.

Ginklų priežiūra „ideali." Ginklų vamzdžiai tiek išrūdiję, ir apteršti, kad net kiaurymių nesimato. Ginklalapiuose jokių atžymėjimų, iš kurių būtų matyti, kad ginklai kada nors buvo tikrinami.

Šiuodu punktų vadovai dėl to. kios tvarkos buvo kelis kartus įspėti, bet, deja, tas nieko „nemačijo." Kam čia, pagaliau, tvarkyti! Deglajai juk malonu ir purve dribsoti. Ar ne—sakysite! Malonu, tai malonu, bet ir jai ūkininkas kartą botagą paima, jei pati nesusipranta iš tos dumblynės išsiristi. Bijomasi, kad ir čia panašiai nebūtų, bet apie tai paliksime spręsti vyresniesiems.

(B. d.)

Buvę lietuviai policininkai Rytų fronto apkasuose kovoja su mūsų mirtinu priešu — bolševizmu.
Nuotraukoje matome mūsų policininką tuo metu, kai ore pasigirsta lėkiančios minos kaukimas. (Nuotrauka padaryta šių vasarą).
Nuotr. L. Seibučio.

Rytuose

PAS BUVUSIUS POLICININKUS

Laiškas iš Rytų.

Prieš kelis mėnesius jie buvo policininkai. Vieni tarnavo Kaune, kiti Vilniuje, dar kiti įvairiose Lietuvos vietose. Dabar likimas jų gyvenimą pasuko kita linkme ir jie šiuo metu yra Rytuose prie didelio ežero, pirmose fronto linijose. Jų, kaip karių, gyvenimas įdomus ir pilnas nuotykių.

— Gal pamėginsime užeiti į bunkerius—pasiūlo buvęs policininkas eil. L. Jūsų laikraščio korespondentui, kuris buvo nuvykęs lankyti jų dalinio.

Aišku, pats įdomiausias fronto karių gyvenimas vyksta bunkeriuose. Pasiūlymo antrą kartą kartoti nereikia. Tuoj aunamės guminiais batais, nes jais patogiau klampoti Rusijos purvynę, palmame šautuvus, nes jie fronte geriausi draugai, ir išeiname iš kaimo.

Prieš mus sausas dirbamo lauko plotas, už kelių šimtų metrų pasibaigiąs prie didelio ežero. Ežeras platus, tolimoje susisiekiąs su miglotu horizontu. Jo lygus paviršius blizga kaip milžiniškas veidrodis. Šiandien jis ramus, tik mažutės bangos juda paviršiuje.

— Sakyk, Tamsta, ar dabar patenkintas naujų gyvenimu?— klausiu palydovą.

— Taip, skųstis nėra ko. Žinoma, kariuomenė palieka kariuomenė. Dažnai tenka susitikti su įvairiais nepritekliais, kurie šiuo metu pilnai pateisinami. Nuobodžiauti per daug netenka, nes antroje ežero pusėje esą „draugai" mums surengia gražių pramogų. Be to, nuobodžiaujančiam fronto kariui geriausias draugas yra knyga ir laikraštis, o jų iš tėvynės gauname pakankamai.

Siauras vingiuotas takelis pasibaigia ežero krante. Čia pat dūngso trys nedidelės kavelės, apraižgytos spygliuotomis vielomis. Arčiau priėjus tuoj galima pastebėti, kad tai ne paprasti kalnėliai, bet puikiai užmaskuoti bunkeriai. Vieno iš jų pačioje viršūnėje matosi siaura, į ežero pusę nukreipta, anga, pro kurią matosi dvi tamsios akys ir truputis veido. Iš siauros bunkerio angos išlenda augalota, stambus vyras, vokiečių kario uniformoje su trispalviu skydeliu ant kairiosios rankovės. Jis, rūkydamas cigaretę, žiūri ežero kryptimi, kur matosi būrelis skraidančių laukinių ančių.

— Kad taip medžioklinis šautuvas, — sako žiūrėdamas į antis, — būtų galima pasirūpinti papildomo maisto prie karinio davinio.

— Kaip yvenate vyrai? — klausiu, kietai spausdamas kario ranką.

— Puikiai.

Jis savo tamsių akių žvilgsniais permeta mane nuo galvos iki kojų.

— Tamsta, matyt, svečias — sako. Prašau į mūsų bunkerį. Aš manau, kad tamstai įdomu susipažinti su fronto vyrų gyvenimu.

Siauru vingiuotu grioviu nusileidžiame į siaurą, vingiuotą labirintą, o iš ten pro sunkias medines duris patenkame į bunkerio vidų.

— Matai, tamsta, kaip mes gyvename,—šypsosi naujasis pažįstamas eil. S. — Tiesa, vietos nedaug, šokti nėra kur, bet gyventi galima.

Bunkeris žemas, apvalių rastų sienos nulipintos laikraščiais, iš pietų pusės nedidelis langas, iš oro pusės apraižgytas storos vielos tinklelis. Tai vis atsargumui. Jei priešas mėgintų įmesti pro langą į vidų granatą.

tinklelis ją sulaikytų ir sprogimas bunkerio įgulai nepadarytų nuostolio. Prie lango stovi nedidelis staliukas, gausiai apkrautas laikraščiais ir knygomis. Vyrai, kurie naktį buvo sargybose, dabar gulėdami ant narų, linksmai tarp savęs kalbasi. Tik eilinis J., sėdėdamas prie gerai prikūrentos geležinės krosnelės, vienmarškinis, iki alkūnių atsiraitojęs baltų marškinių rankoves, tarkuoja švariai nuskustas bulves. Dirba net suprakaitavęs.

Kaip naujai atvykusį vyrai apipila mane įvairiais klausimais. Nenuostabu. Jau keli mėnesiai, kai jie atitrūkę nuo tėvynės. Jiems, kaip lietuviams, sunku žinoti, kas dedasi toli pasilikusioje jų mažoje tėvynėje. Po trumpo pasikalbėjimo jie pradeda pasakoti savo pergyvenimus, kuriuos jie patyrė būdami čia, netoli nuo priešo. O pergyvenimų jie turi daug.

Štai, neseniai, bolševikai, pasinaudodami nakties tamsa, mėgino išsikelti krantan. Jų tikslas buvo aiškus išsprogdinti granatomis bunkerius ir, pagrobus kelis lietuvių karius, vėl grįžti atgal. Bet mūsų vyrai visada budrūs. Sargyboje esą kariai, pastebėję ežere įtartiną tašką, tuoj užaliarmavo visą barą. Tinkamai sutikti besiartinantį priešą įgudusiems kariams nedaug reikia laiko pasirengti. Visi kariai su parengtais rankose ginklais, su šalmais ant galvų bematant buvo savo vietose.

Priešo laivas sparčiai artinosi prie krašto. Kai jo priekinis galas atsirėmė į tankiais meldais apaugusį krantą ir kai priešo kariai ruošėsi išlipti, mūsų vyrai, gulėdami gerai pridengtose ir pakankamai nuo priešo kulipkų saugiose vietose, kulkosvaidžių ir šautuvų ugnimi pasveikino „svečius.“ Priešo kariai iš karto pakriko, bet vėliau į mūsų vyrų pasveikinimą atsakė savo kulkosvaidžių ugnimi. Ir taip kelias minutes skambėjo šūviai. Po kelių minučių kovos mūsų vyrų sugedo kulkosvaidis. Persvara nukrypo priešo pusėn, nes ten veikė du kulkosvaidžiai ir keli automatiniai šautuvai. Bet mūsų vyrai ne iš tų, kurie pabūgsta priešo persvaros. Taiklia savo šautuvų ugnimi jie šaudė į priešą, kuris vis dar nemanė trauktis, nors ir aiškiai matė, jog kovoti neprasminga.

Nors buvo tamsi naktis, bet mūsų vyrai pastebėjo, kai iš priešo laivo išlipo keli kariai ir atsargiai pradėjo slinkti prie bunkerių. Kelių šautuvų juodos tūtos nukrypo į artėjunčius priešo karius. Iš mūsų karių pozicijos vėl velnišku balsu nusikvatojo kulkosvaidis. Kulipkų spiečius nukrypo į laivelį. Priešas pamatęs, kad puolimas nepapamatęs, kad puolimas nepavyks, savo laivelį pasuko atgal į ežerą ir nuplaukė. Kur vyko trumpa kova, ten paliko kraujais pasruvęs krantas ir keletas lavonų. Mūsų vyrai neturėjo jokio nuostolio.

— O priešo lėktuvai ar dažnai jus pavaišina bobomis?

— Ak, jie mūsų pilką gyvenimą dažnai pajvairina komedijomis, — nusijuokia grandinis.

Kiek toliau nuo bunkerių dungso dideli žvejų kaimas. Gyventojai jau seniai evakuoti. Gyventojai jau seniai evakuoti, kad kaimas tuščias, lyg po siautusios epidemijos. Žvejų valtys dungso ežero krante, kurių dugnus seniai mūsų kariai išdaužė, kad kartais jomis nepasinaudotų banditai. Vieną dieną viršum ežero pasirodė priešo lėktuvai. Pasigirdo bombų sprogimai, iš ežero pakilo aukšti fontanai. Bombos sprogo viena po kitos, tratėjo kulkosvaidžiai, spiaudydami kulkomis krantą. Po keliolikos bombardavimo minučių priešo lėktuvai išnyko horizonte.

Kai kelioms dienoms praslinkus po bombardavimo mūsų kariai pagavo du priešo belaisvius, iš jų sužinojo, kad bolševikų žvalgai, pastebėję ežero krante esančias valtis, įtarė mūsų karius norint išsikelti į antrąjį ežero pusę, kur vingiuojasi bolševikų apkasai. Jie nutarė sunaikinti ežere esančias valtis ir tuo apsidrausti nuo išsikėlimo pavojaus. Ar tai ne komedija.

— Jau kelintas mėnuo, kai mes saugojame ežero krantus, — kalba grandinis G.,—daug ką pergyvenome, daug patyrėme. Svarbiausias mūsų asmeninis laimėjimas yra tas, kad turėjome progos pažinti Rusiją, tą kraštą, kuris ištisais šimtmečiais vargsta ir kuris šimtmečiais nekeičia savo veido. Na, jei išliksime gyvi, bent turėsime po karo ką papasakoti.

— O kuo tamsta manai versti pasibaigus karui? — klausiu ruošdamasis apleisti bunkerį.

— Buvau policininkas, pasibaigus karui vėl grįšiu į policijos šeimą, — atsako. — Mes, buvę policininkai, šiame batalione sudarome daugumą ir tenka pastebėti, kad visų bendras nusistatymas, pasibaigus karui, pakeisti kario uniformas policijos uniformomis ir stoti savo krašto saugumo ir tvarkos tarnybon.

Trumpa vėlyvo rudens diena pasibaigia. Bunkerio vidus pradeda skęsti kas kartą vis labiau tamsėjančiuose šešėliuose.

Nuo narų pakyla vyrai ir pamažu pradeda rengtis naktinėn sargybon. Bunkerio langas iš vidaus pusės apdengiamas storu plieniniu šarvu. Ant stalo sudspindi mažutė stearino lempelė.

— Žmogus, gyvendamas bunkeryje, išmoksti išsiversti be elektros šviesos ir be centralinio šildymo, — juokiasi eil. Š., nesdamas sausus pagalius į besikūrenančią geležinę krosnelę.

Nuo bunkerių iki kaimo, kuriame įsikūręs bataliono štabas, gerokas kelio gabalas. Norėdamas iki sutemų grįžti, atsisveikinu su bunkerio vyrais ir vėl taku einu per laukus.

Gamta vis labiau pradeda skęsti tamsos glėbyje. Paežerėje dažnai suskamba dūslus šūvis, į orą šauna raketos, savo balta šviesa apšviesdamos apylinkę.

— Tai mūsų vyrai apšviečia ežerą, kad kartais, pasinaudodami nakties tamsa, priešai nemėgintų išsikelti krantan, — paaiškina mano palydovas.

Raketos užgęsta ir vėl gamta atsiduria tamsos glėbyje.

Aug. Astrauskas

Rytai, 1943. lapkričio mėnuo.

Lietuvis milicininkas

SOVIETŲ PRAGARE

BOLŠEVIKŲ MILICIJĄ UŽIMA LIETUVOS POLICIJOS POSTUS. NEPASITIKĖJIMAS „SAVAISIAIS.“ MŪZIKANTAS TVARKO CHEMIJOS SRITĮ. LIETUVIAI MILICININKAI RŪSIUOJE PRISIMENA MŪSŲ PARTIZANUS. MILICININKAI PRIE MIŠKO KIRTIMO DARBŲ. MIRTININKŲ KAMEROJE DRAUGE SU UZBEKAIS.

Bolševikai, pradėję Lietuvoje šeimininkauti, pirmiausia pašalino lietuvių policiją, jos pareigas pavesdami milicininkams žydams, žinomiems policijos „klijentams“ ir kitiems „patikimiems“ asmenims. Dalis milicininkų vis dėlto buvo lietuviai, patekę į milicijos tarnybą per klaidą, silpnavališkumą ar nežinojimą. Prasidėjus karui, didelė dalis bolševikų milicininkų buvo išvežta į Rusijos gilumą. Keletui jų prieš trejetą mėnesių pavyko pareiti frontą ir pasiduoti vokiečių kariams. Vokiečių kariai sudarė jiems sąlygas pasiekti gimtąją žemę. Vienas jų atsilankė ir „Policijos“ redakcijoje, kalbėjosi su Jūsų bendradarbiu. Šia proga Redakcija nori jo patirtais pergyvenimais ir ispūdžiais pasidalyti su savo skaitytojais.

1. Kokiu būdu tamsta patekote į bolševikų milicijos tarnybą? — buvo pirmasis Tamstų bendradarbio klausimas.

— Esu Alfonsas Kontvainis, gim. 1919 m. Mažeikių apskr. Viekšnių valsčiuje. Mano tėvai 14 ha savininkai. Bolševikų okupacijos metu tarnavau Gusarų pulke muzikantu. 1940. X. 23 d. iš trijų kavalerijos pulkų sudarius vieną, 96 pulko karininkai bei puskarininkai buvo tuojau atleisti iš kariuomenės. Atleido staigiai ir netikėtai. Deja, išsiskirstyti mums nebuvo galima: tuojau atvyko NKVD atstovai ir, pasitarę su pulko politiniu vadovu, pasiūlė stoti mums į NKVD arba į milicijos tarnybą. Daugelis mūsų, neturėdami pragyvenimo šaltinio ir nerasdami kitos išeities, pasidarėme milicininkais.

Mane paskyrė į Kauno miesto darbininkų ir valstiečių milicijos raitelių būrį (buv. policijos rezervą). Atvykome tuo laiku, kai atleidinėjo senuosius Lietuvos policininkus. Radome ir senąjį rezervo vadą. Netrukus gavome naują vadovybę ir politruką, kurie pradėjo mus šviesti „politiškai“, ruošti mitingus.

2. Koki buvo pirmieji tarnybiniai uždaviniai?

— Mūsų nė kiek neapmokę ir nesupažindinę su tarnyba, pradėjo skirstyti į tarnybą. Mano pirmasis tarnybinis uždavinys buvo Vėlinių dieną jodinėti paliai kapines. Siaip į tarnybą vykti nelabai kas norėdavo. Kai atsitikdavo koks nors įvykis, policijos tarpe kildavo didžiausias ginčas, kam reikia ten eiti. Nusverdavo tas, kuris turėdavo didesnę gerklę. Turėdavome dažnai patruliuoti mieste. Okupantai padėtį laikė įtempta. Arklius laikydavome nuolat pabalnotus, miegodavome nenusirengę, į tarnybas skirdavo be jokios eilės. Nenuostabu, kad pas mus visus greit atsirado utelių...

3. Ar pasitikėjote vieni kitais?

— Ryškėjant tikrajam bolševizmo veidui, mūsų tarpe tuojau atsirado skylimas, žinoma, ir vienas kito sekimas. „Suneliai“ stengėsi iš savo draugų ką nors išgauti; nugirdę nepasitenkinimą ar nepalankų žodį, skųsdavo politrukui, o tas jau perduodavo politiniam skyriui. Taigi vienas kito bijodavome.

Politiškai vis „švietė.“ Patikimesniems „draugams“ dažnai nuvilkdavo uniformą, apvilkdavo civiliškai ir siųsdavo į bažnyčias, kapines bei kitas susibūrimo vietas klausytis, ką „laimingoji“ liaudis apie tarybų valdžią šneka.

4. Kokia buvo tamstos tolimesnė tarnybos eiga milicijoje?

— Raitelių būryje tarnyba buvo sunki, alga menka — vos 200 rb. mėnesiui. Norėjau išeiti iš milicijos. Nepavyko. Bandžiau mėginti pereiti į kriminalinį skyrių, kuriame tarnauti turėjau didesnį patraukimą. Mano prašymas buvo išklausytas: perkėlė. Deja, ne ten, kur norėjau. Patekau į „Spec“ skyrių prie DV Milicijos valdybos. Buvau paskirtas operatyviniu įgaliotiniu ir dirbau prie cheminių bei nuodingųjų medžiagų atskaitomybės, nors apie tas medžiagas jokio supratimo neturėjau...

Gegužės 7 d. nusilaužiau pirštą, susirgau ir išvažiavau į Šiaulius. Tuo metu mano įstaiga persikėlė į Vilnių. Grįžes nebuvau dar pakankamai sveikas. Mano viršininkas, totorių tautybės ltn. Sokolovas, nebuvo blogas žmogus. Pasiūlė važiuoti sanatorijon į Odesą pasigydyti. Išvažiavau birželio 13 d., prieš pat karo pradžią. Karas mane užtiko Rusijoje.

5. Kas tamstai žinoma apie lietuvių milicininkų gyvenimą TSRS-e?

— Prasidėjus karui, baščiausi patrontėmis, norėjau patekti į sritis, esančias arčiau Lietuvos. Atvažiavau į Bobruiską. Nors jau Minskas buvo užimtas, bolševikai kalbėjo, kad į Lietuvą įvažiuoti galima. Mane sulaikė Vitebske ir perdavė ten iš Lietuvos persikėlusiam NKVD skyriui. Tarp Vitebsko ir Smolensko gyveno apie 300 evakuotų iš Lietuvos milicininkų. Ir mane priskyrė prie jų. Čia buvo ir daugiau pabėgėlių iš Lietuvos. Nors frontas nebuvo toli nuo mūsų stovyklos, mūsų viršininkai gyventojams slėpė tikrąją padėtį. Vokiečių lėktuvai nuolat bombarduodavo rusų pozicijas ir užnugarį. Mūsų aprūpinimas blogas. Trūko maisto.

Pirmomis liepos mėn. dienomis pasiekėme Kaliningą. Iš čia važiavome Volgos upe. Po 5 dienų kelionės buvome Gorkio mieste. 4 km. nuo miesto, buvusios rusų milicijos mokyklos patalpose ir rajone, mums buvo įruošta stovykla. Drauge su mumis gyveno ir estų bei latvių milicininkai. Algą gavome tą pačią, kaip ir taikos metu. Lietu-

vių milicininkų skaičius čia išaugo iki 700. Įkūrė ir štabą. Jo viršininku paskyrė rusą Sapožnikovą. Iš lietuvių milicininkų sudarė atskirą batalioną. Jo vadu paskyrė Urbaševičių, buv. geležinkelių milicijos vadą, jo padėjėju — kriminalinės milicijos vadą Šarkauską. Vadovybės tarpe buvo ir nemažas skaičius iš Lietuvos pabėgusių žydų. Pradėjo veikti labai griežta politinių vadovų institucija. Kaip buvusiam muzikantui, man pavedė sudaryti orkestrą. Jį sudarė 15 žmonių.

6. Ką kalbėjo milicininkai apie karą ir jo pradžią Lietuvoje?

— Karas milicininkams buvo netikėtas. Daugelis jų, ypatingai mažiau Tėvynei nusikaltusių, norėję pasilikti Lietuvoje. Deja, nevisiems tai pavyko. Visiems liepė susirinkti į vieną vietą, o susirinkus kelio atgal nebuvę. Bėgdami iš Lietuvos vieni važiavę Minsko, kiti Vitebsko link. Milicininkus, kurie nepajėgdavę žygiuoti ir atsilikdavo nuo būrio, rusai palaikydavę parašiutininkais, vokiečių talkininkais ir sušaudydavę. Kadangi nevisi milicininkai mokėjo rusiškai ir negalėdavę savo „nekaltumo" paaiškinti, žuvęs labai didelis milicininkų skaičius. Nemaža bėgančių milicininkų dar Lietuvoje pasiuntę į aną pasaulį ir lietuviai partizanai. Žydai ir tikrieji komunistai labai pyko ant lietuvių partizanų, žadėjo jiems atkeršyti už netikėtas „išleituves." Kai kurie milicininkai „didžiavosi" apgynę save nuo partizanų, juos nukankindami. Taip vienas žydas milicininkas pasakojo, kad prasidėjus karui jam buvę pavesta suimti tarybų valdžiai nepatikimą lietuvį vilijampolietį. Nuvykęs ir neradęs namuose, nudūręs to lietuvio žmoną su vaiku. Su kokiu cinizmu tas žydas gyrėsi kitiems šiuo savo „žygdarbiu!" Kiti, jam panašūs milicininkai, pasakojo vienas kitam savo įspūdžius iš birželio 14—15 masinio lietuvių trėmimo dienų. Pasirodė, kad milicininkai tuo metu turėjo puikiausią progą suvesti sąskaitas su daugeliu savo asmeniškų priešų. To pasekmėje išveždavę net visai išvežimui nenumatytus asmenis.

7. Kokia buvo tolimesnė milicininkų gyvenimo eiga Rusijoje?

— Ilgą laiką stovykloje mums kalbėjo, kad netrukus Lietuva bus „išvaduota" ir mes būsime grąžinti į senąsias tarnybos vietas. Daugelis milicininkų dar vylėsi grįžimu ir geresniu gyvenimu Lietuvoje.

1941 m. rugs. mėn. batalioną padalijo į 2 dalis ir išsiuntė prie aerodromo darbų Balachnos rajone. Čia mūsų „idealistai" pamatė tikrąjį sov. darbin. gyvenimą. Darbininkai gyveno labai skurdžiai, jiems trūko maisto, drabužių, gyvenamųjų patalpų. Visi vaikščiojo apiplyšę, susivėlę, jauni — be laiko pasenę. Pasakojo, kad pamatyti mėsos ar riebalų gabalėlį ir taikos metų jiems buvusi didžiausia naujiena. Savo akimis pamatėme, kad TSRS-e yra daug vargo, skurdo ir labai daug nepatenkintųjų žmonių. „Idealistai" milicininkai kasdien tirpo nepatenkintųjų tarpe, kasdieną jiems vis plačiau atsiverdavo akys.

Nežinojome tikrosios padėties fronte (ji visą laiką nuo visuomenės buvo slepiama), tik iš kai kurių ženklų supratome, kad ten bolševikams vyksta nekaip. Spalio 8 d. mus iš bolševikų milicijos tarnybos atleido. Spesialistus darbininkus išvežė į Gorkio miestą, visus kitus paskyrė darbams į Rusijos miškus.

Ypač skaudus likimas teko „miškininkams." Enkavedistai melavo jiems pačiu šlykščiausiu būdu. Girdi, kol grįšite į Lietuvą, eikite miškų kirsti. Užmokestis geras—uždirbsite 28 rublius per dieną, pragyvenimo išlaidos gi siekiančios vos 3 rublius. Kalbėjo įtikinamai ir daugelis šiuo šlykščiu melu dar kartą patikėjo. Nuvažiavę į vietą, rado atvirkščią vaizdą: uždirbti galima čia per parą 3 rublius, o pragyvenimo išlaidoms apmokėti (norint nemirti badu) tenka išleisti 30 rublių parai. Vadinas, politrukai nedaug temelavo — tik skaitmenis sumaišė...

Aš nujaučiau, kad miške bus šalta (šiltų rūbų neturėjome), taigi skirstant milicininkus pareiškiau, kad Stalingrade turiu savo tetą ir noriu pas ją važiuoti. Man patikėjo ir sutiko. Į Stalingradą prašiausi dėlto, kad nežinojau TSRS geografijos. Ištikrųjų tai darydamas, turėjau galvoje Vorošilovgrado miestą Ukrainoje. Supainiojau vardus ir, užuot priartėjęs, atsidūriau apie 600 km nuo fronto. Vis dėlto, važiuodamas traukiniu pasuto, važiuodamas traukiniu pasukau Ukrainos link. Daug kartų mane sulaikė NKVD. Pagaliau po didelių vargų pasiekiau Vorošilovgrado apylinkes ir sustojau Debalceve, 18 km. nuo fronto. Gyvenimas ir čia sunkus. Maistas brangus. Duonos kepaliukas kainoja 60 rublių. Bulvės buvo laikomos didele prabanga. Pagaliau kažkas mane susekė ir gruodžio 9 d. NKVD mane suėmė.

8. Papasakokite mums apie tamstos tardymą ir kalėjimą.

— Štabo viršininkas mane tuojau užklausė:

— Kokius uždavinius gavai iš vokiečių?

Parodžiau savo kelionės dokumentus. Perskaitė, lyg truputį atsileido ir perdavė XII armijos 176 divizijos ypatingajam skyriui. Mane įgrūdo į tvartą, kuris buvo paverstas kalėjimu. Čia susipažinau su kapitonu Petrovu, rusu lakūnu, bandžiusiu pabėgti į vokiečių pusę. Suimtųjų tarpe buvo daug mongolų, uzbekų, kalmukų. Po kiek laiko mus vežė į užfrontę toliau. Čia tardė, mušė, grasino sušaudyti. Rūsyje, kur mes leidome paskutines dienas, nepaprastai dvokė. Pasirodė, kad mano likimo draugų tarpe yra daug save persišovusių rusų karių, tuo norėjusių išvengti karinės prievolės — fronto. Jie buvo teisiami mirti. Kitokios bausmės čia beveik kaip ir nesigirdėjo. Nuteistieji mirti ar laukdami mirties sprendimo uzbekai verkdavo ir liūdnai dainuodavo. Rusai eidavo iki pasiutimo, galvas į sieną daužydavo, plėšydavo savo drabužius. Maistas: mažas gabalėlis duonos ir truputis nešvarios bunos.

— Pragaro dienas čia gyvenome, — pasakojo toliau Kontvainis.—Mirtininkai šlykščiausiais žodžiais keikė Staliną, jo partiją ir vyriausybę, keikė žydus ir visus kitus, kas tik ateidavo jiems į galvą. Čia dar buvo truputis laiko pasireikšti rusų būdui ir tikrai jo galvosenai. Regėdami mirtį, jie nieko daugiau nebebijojo.

1941 metų Kūčių vakarą, kada visi išvaduoti lietuviai savo tėvynėje šventė tradicinę mūsų šventę ir šeimų tarpe ramiai valgė Dievo pyragus, mane drauge su mirtininkais išvarė nežinia kur...

(Bus daugiau)

Koresp. K.B.

Ginklų vartojimas IR PRIEŽIŪRA

S. T.

Policijos dabartinio meto darbo praktika parodė, kad daug policistų dažnai nežino elementarinių ginklo vartojimo ir jo priežiūros dėsnių. Tarnybai tai atsiliepia neigiamai, nes ginklas pavartojamas netinkamai, ne vietoje, arba vartojant nėra pilnai patikimas ir neduoda to efekto, kurį jis gali duoti. Antra vertus, neatsargiai ir nemokamai vartojamas ar laikomas ginklas sudaro rimto pavojaus policisto ir kitų aplinkinių žmonių gyvybei ir sveikatai. Galiausiai, blogai prižiūrimas ginklas genda. Šio straipsnio tikslas yra supažindinti policijoe tarnautojus su elementariniais ginklų vartojimo ir priežiūros dėsniais.

GINKLŲ KLASIFIKACIJA.

Šiuo metu policija tarnybos reikalams vartoja beveik tik šaunamuosius ginklus, todėl tik apie juos čia ir bus kalbama.

Pagal konstrukciją šaunamieji ginklai skirstomi: 1. vieno šūvio (neautomatiniais), pav. įvairūs paprasti kariniai šautuvai, revolveriai (rusų Naganas ir kt.), 2. pusiau automatiniai, pav., paprasti įvairių sistemų pistoletai, vadinamasis „automatinis" rusų šautuvas, ir 3. automatiniai, pav. įvairūs kulkosvaidžiai, pistoletai kulkosvaidžiai (Maschinenpistole).

ŠŪVIS.

Šūvis visų konstrukcijų ginkluose vyksta, esmėje, vienodai. Ginklo vamzdžio drūtgalyje esančiam šovinio lizdan įvestame šovinyje skiltuvas skelia kapsulę. Nuo skiltuvo smūgio užsidega kapsulėje esąs perkūno gyvsidabris ir uždega tūtelėje esantį paraką. Parakas degdamas duoda labai daug dujų, kurios plečiasi ir stumia kulką iš vamzdžio. Dujų slėgimas vamzdyje pasiekia iki 28,,, atmosferų. Kulka, eidama vamzdžiu, įsispaudžia į graižtvas ir pradeda suktis apie savo išilginę ašį. Tas sukimasis pasilieka ir kulkai išėjus iš vamzdžio. Sukimosi dėka kulka lekia oru nesivartaliodama ir tiksliau išlaiko lėkimo kryptį. Šūvio metu parako dujos spaudžia ne tik kulką, bet ir spynos dugną: tas spaudimas šaulio pajuntamas kaip atatranka.

ĮVAIRIŲ GINKLŲ VEIKIMAS.

Neautomatiniame ginkle šūvio metu spyna vamzdį laiko tvirtai uždariusi. Norint paruošti ginklą kitam iš eilės šūviui, reikia atidaryti spyną — tuo veiksmu ištraukiama iš šovinio lizdo iššauto šovinio tūtelė — ir ją vėl uždaryti — tuo veiksmu paimamas iš dėtuvo naujas šovinys, įvedamas šovinio lizdan, vamzdis uždaromas ir spyna įtempiama. Kiek skirtingas vyksmas vyksta revolveryje. Ten naujas šovinys į vamzdį neįvedamas, bet su visu šovinio lizdu prieš vamzdį pastatomas pasukant būgną. Šios rūšies ginkluose spynos mechanizmo judesys atliekamas grynai šaulio raumenų jėga, neišnaudojant parako dujų jėgos. Taigi, po šūvio šitokio ginklo dalys pačios nejuda.

Pusiau automatiniame ginkle šūvio metu spyna vamzdį laiko uždariusi iki to momento, kuriuo kulka apleidžia vamzdį. Tuoj po to, spyna, atatrankos arba parako dujų stumiama, eina atgal, ištraukdama iš šovinio lizdo jau iššautą tuščią tūtelę ir suspausdama grąžinamąjį spyruoklį. Priėjusi galinę užpakalinę padėtį spyna, mestukui išmetus tūtelę, grąžinamojo spyruoklio stumiama, eina vėl pirmyn. Eidama pirmyn, spyna paima iš apkabos naują šovinį, įveda jį į šovinio lizdą, o skiltuvo spyruoklė įtempiama. Šūviui paleisti reikia tik vėl paspausti leistuvo kabliuką. Šis vyksmas kartojasi su kiekvienu šūviu, iki iššaudomi visi apkaboje esą šoviniai. Paleidus paskutinį šūvį, spyna, paprastai, pasilieka atšlinusi (užpakalinėje padėtyje). Šaudymui tęsti, tuščia apkaba išimama, įdėdama užtaisyta ir spyna trumpai patraukiama atgal. Taigi, šios konstrukcijos ginklą naudodamas, šaulys turi po kiekvieno šūvio atleisti leistuvo kabliuką ir jį vėl spausti. Visus kitus šūvio parengimo veiksmus atlieka ginklas pats.

Automatinis ginklas savo veikimu nuo pusiau automatinio skiriasi tik tuo, kad spyna, įvedusi šovinį į šovinio lizdą, jį tuojau pat ir įskelia, t.y., paleidžia kitą šūvį. Ta šūvių eilė vyksta iki neatleidžiamas leistuvo kabliukas, arba neiššaudomi visi apkaboje ar juostoje esą šoviniai. Automatinių ginklų dalimss judinti išnaudojama arba atatrankos, arba baigiančių kulką išmesti parako dujų jėga.

ATSARGUMO TAISYKLĖS.

Atsargumas su ginklu yra vienas svarbiausių dalykų! Neatsargiai vartojamas ir laikomas ginklas jau daugybę kartų yra tapęs laikytojo ar kito, visai nekalto, asmens mirties ar sužeidimo priežastimi. Tokių atsitikimų ir dabar nuolat būna. Pasitaiko jų ir policijos tarnautojų tarpe. Tai rodo, kad nepakankamai žinomos arba paisomos pačios pagrindinės elgesio su ginklais taisyklės, kurios turi būti visų, kas ginklus laiko ir vartoja, žinomos, išskaltos, įsisąmonintos ir įėjusios į kraują!

Pažink ginklą. Tik pažįstant ginklo visas savybes, galima išvengti nemalonių iš jo staigmenų. Tai tinka tiek skirtingų konstrukcijų ginklams, tiek kiekvienam ginklui individualiai, nes ir tos pačios konstrukcijos ginklas, ypatingai nenaujas, dažnai skiriasi nuo kito tos

pačios konstrukcijos ginklo viena ar kita savybe.

Saugok ginklą. Ginklas yra gana jautrus daiktas. Išrūdijęs, užsiteršęs, išdilusiomis, aptrupėjusiomis ar išsiplakusiomis dalimis ginklas dažnai spvilia lemiamu akimirksniu arba nelauktai iššauna, kai iš jo nelaukiama jokio pavojaus.

Imdamas į rankas ginklą, visada skaityk jį esant užtaisytą. Visiems gerai žinomas posakis, kad „nušauna mą iš neužtaisytų ginklų." Taigi, imant į rankas ginklą, visada reikia laikyti jį esant užtaisytą ir kaip su tokiu elgtis. Tik pačiam patikrinus ir gerai įsitikinus ginklą esant neužtaisytą, galima su juo elgtis kaip su neužtaisytu.

Ginklo vamzdį kreipk tik į priešą. Vistiek, ar ginklas užtaisytas, ar tuščias, kreipti jo vamzdį į žmogų, ar ten, kur jis gali būti, o ypač tyčia — žaidžiant, griežtai neleistina. Vamzdis kreipiamas tik į priešą ar kitą taikinį, kurį policistas turi pataikyti eidamas tarnybos pareigas.

Ginklą užtaisinėk ir ištaisinėk, jo vamzdį nukreipęs aukštyn. Jeigu tuo momentu netikėtai įvyktų šūvis, jis niekam netaptų pavojingas. Tačiau kelių aukštų namuose, reikia turėti galvoje, kad stambesnio ginklo kulka gali pramušti plonesnį aukšto perdengimą, todėl reikia būti ir čia atitinkamai atsargiu.

Įsigėrei — šalin rankas nuo ginklo! Praktika rodo, kad labai žymi dalis nelaimių su ginklais įvyksta įsigėrus, nes girtas žmogus savo veiksmų nekontroliuoja, kaip blaivus, ir dažnai ginklo griebiasi ten, kur blaivus jo niekuomet nesigriebtų.

Nežaisk ginklu. Ginklas nėra žaislas, o labai rimta policijos tarnautojo priemonė savo tarnybai atlikti. Griežtai neleistina ginklu švaistytis, rodyti šaudymo „meną" ir pan.

Be būtiniausio reikalo nešaudyk, jei nematai, kur kulka gali kliūti arba jei matai esant pavojų kliudyti nekaltą. Neleistina šaudyti be būtiniausio reikalo tankiuose krūmuose ar miške, arba tarpe trobesių, kurių sienos yra plonos, ar iš už kurių gali netikėtai pasirodyti nieku nedėtas žmogus. Taip pat neleistina vartoti šaunamąjį ginklą, kad ir persekiojant bėgantį nusikaltėlį gyvo judėjimo gatvėse, kur paleisti šūviai gali kliudyti nekaltus žmones. Žinoma, geras šaulys mažo judėjimo vietoje iš mažo atstumo gali ginklą pavartoti.

Čia suminėtos taisyklės yra bendros. Savo ginklą kiek nuodugniau pažinęs, policistas mokės jas sąmoningai sau pritaikyti.

(B. d.)

PIRŠTŲ ATSPAUDAI *ir nusikaltimų aiškinimai*

(Tęsinys iš pr. nr.)

KONTROLINIAI ATSPAUDAI (KETURIŲ PIRŠTŲ ATSPAUDAS IŠ KARTO)

Imant pirštų atspaudus, gali kartais pasitaikyti, kad kairė ir dešinė rankos sukeičiamos blanke vietomis, kad vietas ir tas pats pirštas atspaudžiamas du kartus, o kitas iš viso neatspaudžiamas ir pan.

Patyrę nusikaltėliai žino tai ir, progai pasitaikius, tyčia suklaidina daktiloskopuotoją.

Tikslu išvengti įvairių nesusipratimų dėl vienos ar kitos klaidos, imami kontroliniai pirštų atspaudai: atitinkamoje pirštų atspaudų blanko vietoje atspaudžiami greta visi keturi — be nykščio — vienos ir kitos rankos pirštai, neritinant jų pavieniui, bet visus drauge padažius lengvai atspaudžiant ant popierio.

Atspaudžiant kontrolinius atspaudus, daktiloskopuojamojo ranka turi būti visai laisva, neįtempta. Padažytus pirštus ant popierio reikia spausti lygiai, netrukčiojant.

KLAIDOS

Jei piršto atspaudas popieryje gaunamas išsiliejęs, linijos neryškios, reiškia, kad dažai per skysti.

Jei atspaudas perdėm juodas — per daug dažų, o jei papilinarinės linijos atspaudžia balkšvai ir su nutrūkimais — reiškia pirštas intensyviau padažytl.

Žemiau pateikiama dar keletas ypatingų atvejų, turinčių įtakos pirštų atspaudų tinkamumui:

1) Prakaituoti pirštai. Daktiloskopuojant prakaituotus pirštus, atspaudai dažnai gaunami dėmėti. Šiuo atveju tenka rankas plauti muilu, nutrinti silpnu acto rūgšties skiedinliu (4—5) arba benzolu, eteriu arba tiesiog gerai nuvalyti sausu rankšluosčiu.

2) Jeigu rankų oda yra per sausa, atspaudai kartais gaunami blyškūs, sutrūkusiomis linijomis. Čia gelbstima plaunant rankas šiltame muiliname vandenyje ir lengvai jas nušluostant arba suvilgant odos paviršių terpentinu.

3) Sužaloti pirštai. Pasitaiko, kad daktiloskopuojamojo vienas ar keli pirštai yra sužaloti, sukumpę — taip, kad jų negalima nei ant dažų plokštelės nei ant popierio prispausti. Tokiu atveju piršto vidaus odos paviršius tiesiog įdažomas voleliu, o popieris uždedamas atitinkamai sulenktas ant liniuotės, pakišamas po sukumpusiu pirštu ir atspaudžiamas.

PIRŠTŲ ATSPAUDŲ LAPŲ UŽPILDYMAS

Darant pirštų atspaudus, lapą reikia sulenkti stačiakampiu per sulenkimo linilją. Pirštą uždėti taip, kad paskutinysis (galininis) jo narelis būtų aukščiau sulenkimo linijos. Plonai padengtą dažais paskutinį piršto narelį lape atitinkamoje vietoje atspausti, ritinant jį iš kairės į dešinę. Atspaudai turi būti taip aiškūs, kad kiekvieną liniją būtų galima atskirti. Jei kurių nors pirštų trūksta, arba jie sužeisti ir jų atspaudų negalima padaryti, arba jei ir galima, bet jie būna neaiškūs, tai antroje lapo pusėje, pastaboje, reikia apie tai pažymėti. Atspaudai reikia nuimti ir nuo labai sulenktų pirštų.

Visas pirštų atspaudų lape reikalaujamas žinias apie asmenį ir jo aprašymo žymes reikia nuoseikliai ir aiškiai iškaitomai surašyti. Ypač pavardė, vardas, tėvo vardas (nesantuokinio — motinos vardas), gimimo data ir vieta turi būti taip aiškiai įrašyti, kad lengvai būtų galima iškaityti. Žinias apie asmenį, kiek galima, reikia surašyti iš dokumentų. Nurodytoje lapo vietoje („Čia atvaizduoto asmens parašas") paimamas nudaktiloskapuoto asmens parašas. Foto nuotraukos daromos tiktai tam tikrais atvejais svarbių nusikaltėlių. Kalėjimų administracija nusikaltėlių fotografijų nedaro.

Vyriškos lyties asmenims pirštų atspaudai atspaudžiami tik ant pirštų atspaudų lapų, pažymėtų „Vyrams" (išspausdinti juodos spalvos dažais), o moteriškos lyties asmenims — „Moterims" (išspausdinti raudonos spalvos dažais).

Pirštų atspaudų lapus galima sulenkti tik lape nurodytoje vietoje (Sulenkimo linija). Jokiu būdu negalima lapo lenkti per pirštų atspaudus.

(Pabaiga)

Geras policijos pareigūnas moka pats susitaisyti savo ginklekimo priemonę.
Nuotr. V. Augustino.

Beržinis

LTSRVRLKDVMVKS *oper. įgaliotinis*

Feljetonas

Liaudies milicininkas Jonas buvo paprasta pelė likimo naguose. Kai pagavo jį ta likiminė katė, taip sveiko ir nebepaleido. Jonas buvo jau beapsiprantąs su milicininko tarnyba. Jis susipažino su visais savo rajono sargais, tarnybos metu su jais nugerdavo ir Stalino saule, galima sakyti, buvo patenkintas.

Jono ramybę sudrumstė nauji viršininkai, atvykę iš pačios Maskvos. Vieną dieną jie pradėjo lankyti visas miesto nuovadas ir rinktis proletarų kilmės žmonių naujai įsteigai iš daugelio raidžių: LTSRVRLKDVMV. Toje įstaigoje turėjo būti dar daug skyrių, o tuose skyriuose, anot internacionalo, daug vergų nužemintųjų išalkusiai miniai pirmyn varyti. Į tą įstaigą naujieji draugai viršininkai išsirinko Joną ir jam raštu pranešė: „Paskirtas LTSRVRLKDVMV KS operatyviniu įgaliotiniu!" Iš pradžių Joną išpylė šaltas prakaitas, apėmė baimė ir jis tuoj nubėgo pas globėją politruką Krugliakovą.

— Gelbėk, drauge! Mane į operą dainuoti varo... Pažiūrėk, kiek čia visokių raidžių prirašyta. Gal čia sovietiškos gaidos?

Krugliakovas buvo, kaip ir pridera politrukui, žmogus gudresnis. Jis pažvelgė į Jono paskyrimo raštą, nusišypsojo ir ėmė aiškinti:

— Šios raidės visai ne gaidos ir iš jų tau dainuoti neteks. LTSRVRLKDVMVKS reiškia tarybinės įstaigos pavadinimą. Kad liaudies priešai jos pilno pavadinimo nežinotų, mes rašome tik pirmąsias žodžių raidės, t.y. Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Vidaus Reikalų Liaudies Komisariato Darbininkų—Valstiečių Milicijos Valdybos Kriminalinis Skyrius. Supranti?

— Nesuprantu.

— Ir nereikia! — atsakė politrukas.

— Raidės gal ir perprasiu, bet ką reiškia operatyvinis įgaliotinis?

— To, broleli, ir aš nežinau. Greičiausia, turėsi kasdien į operą vaikščioti ir dainininkus prižiūrėti, kad prieš valdžią nedainuotų .

Paklausinėjo Jonas dar kelis rašto žinovus, bet ir tie nieko gero neišaiškino. Pažįstamas batsiuvys išdėstė, kad tarybų valdžia Joną nutarė padaryti gydytoju:

— Tave pasiųs įgaliotiniu prie ligoninės operacinio stalo prižiūrėti, kad daktarai darbo žmonių be reikalo neišpiautų...

Nieko aiškaus nežinodamas, Jonas nužygiavo į naują paskyrimo vietą ir tuoj buvo nuvestas į kadrų skyrių. Ten jį maža ir drūta žydelkaitė ilgai kamantinėjo ir raše į popierius. Krugliakovo pamokytas Jonas žinojo, kad prie bolševikų gali gyventi tik tas, kuris visur ir visada meluoja. Nesakė tiesos jis ir žydaitei.

— Kokia tavo socialinė kilmė?

Jonas padaro kvailą veido išraišką, išplečia akis ir pats klausia:

— Ką reiškia žodis socialinė?

— Ui, kas buvo tavo tėvas?

— To ir mano motina nežinojo....

— Ką dirbai prie buržujų?

— Pas buožes sabotažo aktus atlikinėjau!

— Kokius aktus?

— Paprastus! Kartais griovius kasiau, kartais kuilius lyginau...

Žydaitė įsitikino, kad Jonas proletaras ir nepartinis bolševikas ir nusiuntė jį pas rusą — viršininką.

Rusas Jonui paaiškino, kad svarbiausias kriminalinio skyriaus operatyvinio įgaliotinio uždavinys busiąs pavogtos smulkios socialistinės nuosavybės ieškojimas ir jos grąžinimas darbo liaudžiai.

— O kaip su vagimis, ar jų gaudyti nereikės? — paklausė Jonas.

— Čia klausimas daug sudėtingesnis ir į jį atsakymą gausi vėliau. Bendrai paėmus, tarybinė milicija daugiau su vagimis bendradarbiauja, negu juos persekioja. Persekioti reikia tik liaudies priešus. Supranti, poniatno? — paklausė rusas.

Jonas, žinoma, nieko nesuprato, bet, pasikalbėjimui pasibaigus, pritariamai linktelėjo galva. Tada rusas pasikniso po savo stalčių ir ištraukė spausdintą lapuką, kurį liepė mūsų Jonui atidžiai perskaityti ir paskui pasirašyti. Lapuke rusiškai buvo parašyta:

— Įstodamas tarnauti į NKVD dalinius, pasižadu niekam ir niekada nepasakoti, ką betarnaudamas pamatysiu ar išgirsiu. Taip pat pasižadu apie savo matytus ir girdėtus įvykius nerašyti į jokius laikraščius, žurnalus, knygas; nevaizduoti tų įvykių romanuose, apysakose, poemose, baladėse, dramose, tragėdijose, komedijose nei kituose literatūros žanruose. Jei šio pažado neišlaikysiu, žinau, kad man bus pritaikyta aukščiausia socialinės gynos priemonė be jokio teismo.

Nesuprato Jonas, ką reiškia žodžiai drama, komedija, tragedija, bet ruso klausti neišdrįso. Jis tik paklausė, kokia ta aukščiausia priemonė bus pritaikyta.

Rusas tik nusijuokė, parodė į kaktą ir pasakė:

— Sušaudymas.

Toliau Jonas nebeklausinėjo ir nuo tos pat dienos pradėjo eiti naujas pareigas. Pakliuvo jis, palyginti, į malonų skyrių. Turėjo kovoti su prostitutėmis ir chuliganais, taigi, savo gerais pažįstamais. Kaip su tais draugais kovoti, iš pradžių niekas neaiškino. Viršininkai buvo užimti naujų žmonių rinkimu ir, svarbiausia, lakstymu po krautuves. Jonas nutarė apsišviesti. Jis nuvyko į knygyną ir paprašė knygos apie bolševikų miliciją.

— Prašau, — tarė pardavėjas, — čia naujausia knyga ir vadinasi „Mano milicija."

Jonas įniko šviestis ir skaityti tą knygą. Ten daug dalykų buvo prirašyta, bet Jonui labiausia įstrygo į galvą šis tvirtinimas: buržuazinės policijos remiasi nusikaltėlių tarpusavio išdavimu ir šnipais, o bolševikų milicija šituos metodus griežtai smerkia. Ji nusikaltimus aiškina tik mikroskopų, chemijos, elektros ir kitokių mokslinių aparatų pagalba.

— Na, ir pakliuvau į mokslininkų miliciją, — tarė knygą perskaitęs Jonas.—Ko gero profesorių iš manęs padarys!

Netrukus rusas susišaukė visus krimininalinio skyriaus įgaliotinius ir ėmė aiškinti:

— Dabar, draugai, imsimės paties svarbiausio darbo: verbuosime kriminalinės milicijos bendradarbius iš vagių, banditų, chuliganų ir prostitučių tarpo. Su jais kasdien susitikinėsim slaptose vietose ir kalbėsimės.

— Apie ką kalbėsimės? — paklausė Jonas.

— Žinoma, ne apie madas ir meilę, — tarė viršininkas. — Jie turės mums pasakyti kas, kur, kada ir ką pavogė, apgavo, sumušė, apiplėšė ir nužudė.

Čia Jonas išsitraukė iš kišenės knygą „Mano milicija" ir ištiesė ją viršininkui.

— Knygoje parašyta, kad tik buržujai „užpylimais", išdavimais naudojasi, o pas mus mikroskopais....

— Malčat! Partija ir vyriausybė žino, ką daro tokias knygas spausdindama. Čia kvailiems akys muilinamos, o mes spiaunam į mikroskopus. Juos ne visi mūsų universitetai turi...

Toliau viršininkas smulkiau išaiškino, ką ir kaip reikia verbuoti.

Jonas pradėjo nuo prostitučių. Dirbti tekdavo beveik tik naktimis. Išeina Jonas į Stalino prospektą ir ieško akimis merginų dažytais veidais. Štai, eina viena gražuolė ir vyrus kalbina. Jonas tuoj prisistato, nuduoda įsigėrusį ir pradeda:

— Labas vakaras, dušyte!

— Eik po velnių, girtuokli!

— Ko tokia pikta, gražuole?

— Su civiliais neprasidedu...

Jonui iš piktumo smilkiniai užkaito, bet jis atsiminė, kad tarnyba lieka tarnyba. Reikėjo toliau vaidinti:

— Ar aš kaltas, kad esu civilis ir tave myliu, mergele!

Moteris lieka moteris, nors ji ir gatvėmis vaikšto. Kai pradedi kalbėti apie meilę, tuoj ir tirpsta, kaip vaškas.

— Neskiesk miltais ir nečiulbėk apie meilę. Sakyk ko prikibai?

Taip kalbėdama ji pati įsikibo į Jono ranką ir jau ėjo kartu.

— Nuobodu vienam ir pakalbinau. Einam pas mane, aš čia netoliese gyvenu.

— Jei bus litras, galiu nueiti...

Jonas litrą merginai pažadėjo ir jau vedėsi įstaigos link. Tik kur buvę, kur nebuvę, priešais išdygo du sovietų komandyriai. Jie, matyt, Jono užkalbintą gražuolę jau pažinojo.

— Kur eini, Katiuša?

Išplėšė jie merginą Jonui iš rankų ir kaip smakai nusitempė į pirma skersgatvį.

Ilgai tą naktį kalbino Jonas merginas, bet ne vienos iki įstaigos nenusivedė. Visas iš jo atėmė raudonieji leitenantai ir kapitonai. Netekęs kantrybės bandė jis jiems priešintis, bet nuo vieno ruso taip į nosį kumščiu gavo, kad net skysčiai iš nosies pasipylė, ir grįžo pasiskųsti viršininkui.

Tas pažiūrėjo į Joną, nusišiovavo ir tarė:

— Kvailį ir bažnyčioje muša. Parašyk raportą.

Nusiplovė Jonas veidą, pagalvojo ir raporto nerašė.

— Kuriems velniams aš merginas gatvėse gaudysiu, jei žinau, kur jos gyvena.

Kitą dieną Jonas apėjo savo pažįstamas merginas ir atnešė viršininkui devynių agentų parašus, kad sutinka bendradarbiauti. Už tai buvo sieniniame laikraštyje pavadintas milicininku stachanoviečiu ir pakeltas į vyresnius operatyvinius įgaliotinius.

SĄRAŠAS LIETUVOS VIEŠOSIOS POLICIJOS TARNAUTOJŲ, KURIŲ ŠEIMOS IŠVEŽTOS Į RUSIJOS GILUMĄ.

Eil. Nr.	Policijos tarnautojo, kurio šeima išvežta, pavardė ir vardas	Išvežta šeimos narių	Iš kurios apskrities išvežta
1	Alksnis Steponas	1	Panevėžio
2	Baltrušaitis Andrius	2	Marijampolės
3	Baronas Petras	5	Marijampolės
4	Benotas Romas	7	Rokiškio
5	Biveinis Alfonsas	6	Zarasų
6	Bubelis Jonas	1	Kauno m.
7	Buchaveckas Stasys	4	Marijampolės
8	Buinevičius Motiejus	1	Kėdainių
9	Degutis Kazys	7	Marijampolės
10	Diržys Antanas	4	Rokiškio
11	Dragūnas Povilas	7	Šiaulių
12	Dzikas Pranas	2	Kėdainių
13	Gatautis Jonas	1	Kauno m.
14	Graičiūnas Petras	3	Panevėžio
15	Grėbliūnas Liudas	2	Trakų
16	Griganaitis Vaclovas	2	Tauragės
17	Grinkevičius Kazys	5	Trakų
18	Gudžiūnas Stasys	4	Raseinių
19	Guoba Jurgis	3	Vilniaus
20	Jakas Stasys	4	Šiaulių
21	Jalenskas Antanas	4	Vilkaviškio
22	Jankauskas Kazys	1	Šiaulių
23	Jaskelevičius Kazys	5	Alytaus
24	Judickas Pranas	2	Vilkaviškio
25	Juodvalkis Jonas	2	Utenos
26	Juodvalkis Vincas	2	Zarasų
27	Kairys Alfonsas	6	Panevėžio
28	Kairys Feliksas	2	Telšių
29	Karneliukas Elijošius	1	Panevėžio
30	Karosas Jonas	5	Utenos
31	Kazlauskas Mikas	1	Zarasų
32	Kiselis Vladas	5	Rokiškio
33	Krištaponis Pranas	2	Kauno m.
34	Krivickas Juozas	4	Ukmergės
35	Liškauskas Pranas	1	Ukmergės
36	Lukminas Stasys	3	Raseinių
37	Mačinskas Petras	2	Vilniaus m.
38	Marcinkus Kostantas	4	Marijampolės
39	Markūnas Juozas	4	Utenos
40	Matiukas Juozas	3	Kauno m.
41	Mereckis Kazys	2	Šakių
42	Mitrulevičius Vincas	2	Marijampolės
43	Misiūnas Aleksandras	1	Šiaulių
44	Motieka Benediktas	3	Panevėžio
45	Norkūnas Anupras	4	Utenos
46	Paužuolis Juozas	2	Biržų
47	Petraitis Jonas	3	Šiaulių
48	Pilipavičius Viktoras	3	Trakų
49	Pranys Augustas	1	Vilniaus
50	Pruckus Pranas	3	Kretingos
51	Rinkevičius Martynas	4	Marijampolės
52	Rožukas Romualdas	5	Seinų
53	Semaška Bolius	3	Šiaulių
54	Senkevičius Petras	3	Utenos
55	Skinkys Antanas	1	Marijampolės
56	Streižys Juozas	2	Utenos
57	Stundžia Jonas	7	Utenos
58	Šeškūnas Jonas	4	Raseinių
59	Šukys Antanas	1	Kauno m.
60	Šumskis Vladas	2	Kretingos
61	Švėgžda Juozas	2	Vilniaus m.
62	Taučas Pranas	1	Raseinių
63	Tautkevičius Juozas	3	Tauragės
64	Tumėnas Vincas	3	Utenos
65	Ubeika Balys	1	Zarasų
66	Vasiliauskas Juozas	3	Rokiškio
67	Varnas Antanas	4	Utenos
68	Venslovas Jonas	2	Vilniaus m.
69	Vilkonis Kazys	3	Panevėžio
70	Žulius Jonas	1	Vilkaviškio

POLICIJOS PAREIGŪNAI — KANKINIAI.

Kruvinojo bolševizmo metai Lietuvoje padarė daug žalos ir pareikalavo labai daug aukų žmonėmis. Ypač tą pajuto mūsų — policistų šeima, nes pagal programą buvę laisvos Lietuvos policistai bolševikų buvo laikomi baisiausi jų priešai ir buvo numatyta iki paskutiniojo išvežti į Sibirą.

Labai sunkaus likimo sulaukė Telšių kalėjime kalėję 3 policistai kartu su kitais 73 kaliniais. Visi 3 policistai buvo taip sadistiškai bolševikų sužaloti, kad nė vieno iš jų nebuvo galima tikrai atpažinti.

Kas buvo tie 3 mūsų vyrai, kurių kaulai kartu su 73 bendro likimo draugais trūnija Telšių miesto kapinėse?

1. ANTANAVIČIUS JONAS, s. Salamono, g. 1912 m. Kėdainių apskr. Josvainių valsč. Karūnavos km. Augo kartu su kitais 4 broliais ir dviem seserimis. Tėvai ir sesuo Genovaitė bolševikų išvežti į Rusiją. 2 broliai — Juozas, g. 1921 m., Plungės gimnazijos mokinys ir Antanas, g. 1918 m. tarnavęs mūsų karo aviacijoje, kurs keliaudavo ginkluotas nė vien su šaunamais ginklais, bet ir su šapirografu bei rašomąja mašinėle, kartu su Jonu Rainių miškelyje nukankinti ir paskui Telšių kapinėse palaidoti. 2 broliai, kurie taip pat eina nukankintųjų keliais, viską, net ir savo gyvybę aukodami laisvajai Lietuvai, Kazys, gen. št. kapitonas, ir Alfonsas, aviacijos puskarininkis, yra likę gyvi ir gyvena Plungėje.

Jonas iki kariuomenės dirbo tėvų ūkyje, Plungės v. Dydvydžių km. Atlikęs karinę prievolę 1,5 metų tarnavo Plungės miškų urėdijoje eiguliu. Vėliau įstojo į pasienio policiją ir buvo paskirtas Vilkaviškio bare III rajono policininku. Iš čia buvo 6 mėnesius komandiruotas ir baigė Petrašiūnuose šunų dresiravimo mokyklą. Tarnaudamas pasieno policijoje, kaip policistas, buvo drausmingas, sąžiningas ir pavestas pareigas atlikdavo labai gerai. Šiaip gyvenime buvo nuoširdus, tikdavo visose draugijose. Užėjus bolševikams, netrukus iš pasienio policijos buvo atleistas, paskui priimtas, ir 1 mėnesį patarnavo viešoje policijoje. Veždamas iš Šaulių surinktus ginklus daug jų išdalinęs savo geriems pažįstamiems. Bolševikų atleistas iš policijos, grįžo pas tėvus į ūkį, bet čia 1940 m. spalių mėn. 31 d. suimtas ir iš kalėjimo nebeišėjo. Namuose per areštą buvo ieškota ginklų, bet jų nerasta. Kabėjusį ant sienos Vl. Putvio paveikslą bolševikai liepė sunaikinti. Sėdėjo Telšių kalėjime, buvo kaltinamas, kaip ir kiti, kontrrevoliuciniu veikimu. Iš Telšių kalėjimo per kriminalinius kalinius kelius kartus pranešė namiškiams, kad esąs gyvas ir sveikas ir kad šie nesirūpintų.

Telšių kalėjime matė ir jautė karo pradžią, kurio taip visi lietuviai laukė. Su didžiausiu entuziazmu laukė, kada ateis išsivadavimo valanda, tik, deja, Telšių kalėjime buvusiems politiniams kaliniams ji neatėjo, bet baigėsi viena žiauria ir bendra tragedija.

2. SUNGAILA VLADAS, s. Juozo. Kilęs iš ūkininkų šeimos. Tarnavo policininku Kulių nuovadoje, Kretingos apskr. buvo gero būdo, darbštus ir sąžiningas. Atleistas iš policijos, tarnavo Mikoliškių girininkijoje ir dirbo priešbolševikinį darbą. Ypatingai daug išplatino atsišaukimų. Suimtas 1941 m. vasario mėn. 27 d. savo žmonos tėviškėje — Pažvelsio km. Kulių v. Kretingos apskr. Suimant per kratą namuose visai nieko priešbolševikiško nebuvo rasta, bet iš Telšių kalėjimo daugiau nebeišėjo ir buvo kartu su kitais Rainių miškelyje nukankintas.

3. TRUŠKA JUOZAS, s. Antano. Tėvai Eižių km. Gargždžių v. Kretingos apskr. turėjo 7 ha žemės. Tarnavo Telšių apskrityje vyr. policininku. Suimtas 1941 m. birželio mėn. 8 d. savo bute Luokėje. Per kratą, kurią darė 5 bolševikai 3 valandas, ieškota ginklų ir priešbolševikinės literatūros, bet nieko nebuvo rasta. Kalėjo trumpai, bet mirė žiauriausiai kankinamas. Žmona ir maža dukrytė dabar tebegyvena Luokėje.

S. Paulauskas

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

1943 Metus baigiant

Artėjant naujiems metams, kiekvienam ugniagesybos darbuotojui pravartu kiek susikaupti ir persvarstyti nueitus šiais metais kelius, atliktus priešgaisrinės apsaugos darbus bei nejvykdytų uždavinių perspektyvas.

Nors ir prie sunkių karo sąlygų, vis dėlto ugniagesybos darbo vykdytojų ir jų talkininkų pasiaukojimo dėka ugniagesyboje ir priešgaisrinėje apsaugoje nueitas platus darbo baras, įvykdyti svarbūs ugniagesybos darbo uždaviniai ir pasiekta pažymėtinų rezultatų.

Šiais metais įsisteigė ir susitvarkė daug naujų ugniagesių organizacijų ir įtraukė į ugniagesybos darbą žymų skaičių naujų energingų ir uolių narių, kurie gerokai sustiprino priešgaisrinės apsaugos pajėgas kovai su gaisrais ir gaivalinėmis nelaimėmis. Daug ugniagesių išklausė specialius kursus, paskaitas ir įgijo žinių bei praktikos.

Tinkamu valdžios organų įvertinimu ir vietos savivaldybių bei ugniagesių vadovų pastangomis žymiai pagausėjo savivaldybių ugniagesių komandų samdomųjų pareigūnų personalas — etatai, kas įgalino pakelti ugniagesybos darbo našumą ir sustiprinti priešgaisrinės apsaugos organizaciją, darbo kontrolę ir mokymo bei paruošimo lygį. Valsčiuose ir bažnytkaimiuose paskirti ugniagesių komandų etatiniai pareigūnai labai daug prisidėjo prie tinkamesnio ugniagesių komandų sutvarkymo, įrankių laikymo ir priežiūros, o taip pat ugniagesių paruošimo suintensyvinimo.

Gana žymų įnašą į ugniagesybos darbą įdėjo apskričių ugniagesių inspektoriai, kurie, glaudžiai veikdami su vietos administracija ir savivaldybėmis, vietos ugniagesių komandų vadus padedami, žymų vaidmenį suvaidino, sudarant vietos ugniagesių etatus, komplektuojant ir instruktuojant ugniagesių komandas, rengiant ugniagesiams kursus ir paskaitas, sudarant mokymo planus ir programas, šaukiant suvažiavimus ir susirinkimus, ruošiant priešgaisrinės propagandos savaites, aprūpinant ugniagesių komandas priešgaisrinėmis priemonėmis, apranga (mundiruote) ir pn. Inspektoriai ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos tvarkymo ir organizavimo darbuose buvo tarytum „spiritus movens", kurie visuomet ir visur prisidėdavo, kur tik buvo reikalas, kur pasireiškė darbo stagnacija, apsileidimas, nerūpestingumas ir t.t.

Tačiau, be jau paminėtų ugniagesybos darbo pasiektų teigiamų rezultatų, reikia prisipažinti, kad daugelio ugniagesių žygiuose ir darbuose pasireiškė nesklandumų, žalingų pataikavimų, intrigų ar tendencijų, pažeidžiant savo bendradarbių ir talkininkų gerą vardą, autoritetą ir garbę.

Daugelis netinkamu savo pareigų atlikimu ir apsileidimu, o kartais ir nesąžiningumu sumažino darbo našumą, pažeidė drausmę ir sutrukdė tinkamu laiku įvykdyti kai kuriuos gana svarbius ir didelės reikšmės ugniagesybos uždavinius.

Kai kurie pareigūnai tarpusavio ginčais, nesutarimais, dėl nereiškmingų gyvenimo ar darbo smulkmenų ar tuščios ambicijos ir užgaidų sugaišo daug brangaus laiko patys, (užuot jį panaudoję geram ir naudingam tikslui) ir kitus trukdė bergždžiais skundais, aiškinimais ir kvotomis, dargi pakenkdami geriems bendradarbiavimo santykiams ir tuo stabdydami ugniagesybos darbo plėtotę ir pažangą.

Kai kur pasireiškė nepunktualumo ir nedrausmingumo reiškinių vykstant į pamokas, pratimus ar gaisrus bei kitas gaivalines nelaimes. Vienur kitur trūko susiklausymo, organizacijos, darnumo vykdomuose pratimuose, o ypatingai gaisruose. Daug kur trūko ugniagesių priežiūros ir kontrolės, nes, ištikus reikaluimotorizuotos priemonės, k.a:auto—mašinos ir motoriniai siurbliai, laiku neužsivesdavo ir neveikdavo, o rankinių siurblių į gaisro vietą neatsiveždavo ir pan.

Peržvelgę atliktų darbų balansus ir žengdami į naujuosius metus, turime pasiryžti ateityje taip tvarkytis ir dirbti, kad tie kenksmingi mūsų organizacijos darbo plėtotei ir pažangai veiksniai kuo mažiausiai galėtų pasikartoti.

Kiekvienas ugniagesybos darbo vykdytojas, atlikdamas ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos tvarkymo ir organizavimo darbą ar eilines pareigas, visuomet ir visur turi atsiminti šūkį: „visi už vieną — vienas už visus" ir juo vadovautis.

ROKIŠKIS.

Iš ugniagesių veiklos.

Rokiškio apskr. visuose valsčiuose ir bažnytkaimuose yra suorganizuotos savanorių ugniagesių komandos. Spalio mėn. apskrities ugniagesių inspektorius P. RIMKUS drauge su Panevėžio apygardos įmonių vyr. inspektorium J. JUODĖNU tikrino Švedasuose veikiančias įmones.

Juodupėje įvyko ugniagesių susirinkimas, kuriame buvo aptarti ugniagesybos reikalai. Apskrities ugniagesių inspektorius skaitė paskaitą.

Komandose daromos pamokos ir pratimai. Tik Rokiškio miesto ugniagesių komandoje kažkodėl užsiėmimai nevykdomi. Atrodo, kad komandos vadovybė nepakankamai įvertina ugniagesių mokymo darbą ar nesugeba jį organizuoti.

Apskrityje gaisrų buvo nedaug. Keli gaisrai buvo kilę dėl gyventojų neatsargumo ir padegimų.

UGNIAGESIŲ VADOVŲ KONFERENCIJA

(Tęsinys iš praeito numerio)

Atatovų kalbose iškelti šie klausimai: maisto padidintos normos gavimas, siurblių perkėlimas bei pardavimas iš vienos ugniagesių k-dos kitai k-dai, silpniau aprūpintai gesinimo priemonėmis, pagalbos teikimas už savo rajono ribų, atlyginimo padidinimas, ugniagesių inspektorių apginklavimas, ugniagesių draudimas, išrūpinimas ugniagesiams baltinių ir pan. paskirstymo punktuose, dėl įvykdymo kai kurių įsakymų ir nurodymų, dėl negavimo pilnos aprangos (drabužių, batų ir pan.), susieiekimo priemonių trukumas atliekant inspektavimo ir instruktavimo darbą. Draudimo įstaigų pelnas ugniagesybos reikalams, paskyrimas ugniagesių inspektoriams sekretorių, pakankamo kiekio benzino ir alyvos gavimas ugniagesybos reikalams ir t. t.

Į klausimus atsakė ir atitinkamus paaiškinimus teikė vyr. ltn. Bornemann, ugniag. ir įmonių apsaugos direkc. viršininkas Rudzianskas ir kiti.

Maisto padidintos normos reikalu pažadėta išsiaiškinti atitinkamose įstaigose. Atlyginimai ugniagesiams netrukus bus padidinti. Ugniagesių apdraudimo reikalu jau kelis kart rašyta į Rygą, tačiau iki šiol klausimas dar nepaaiškėjęs. Apginklavimo reikalu atsakymas bus duotas vėliau, išsiaiškinus šį klausimą atitinkamose įstaigose. Ugniagesių komandos yra įpareigotos ir turi vykti į gaisrus 15 klm. tibose nuo savo būstinės. Dėl vykimo į tolimesnes distancijas yra nurodymai atitinkamose instrukcijose. Dėl ugniagesybos priemonių perkėlimo iš vienos k-dos į kitą — apskričių ugniagesių inspektoriai turi pasirūpinti tą reikalą sutvarkyti su apskr. viršininko pagalba. Patogiausia tokias atliekamas ugniagesybos priemones sutarta kaina nupirkti.

Dėl ugniagesių komandų aprūpinimo benzinu ir tepalu — SS ir Tvarkos Policijos Vado 43. VIII. 6. rašte yra nustatytas kiekis kiekvienam motoriniam siurbliui — 50 klm. kelionei ir siurblio veikimui 3—5 val. Daromi žygiai nustatyti tvirtu benzino ir tepalo kontingentu.

Susisiekimo priemonių reikalu reikia patiems apskr. ugniagesių inspektoriams pasirūpinti vietose ir kiek galima savo tarnybos reikalus derinti su kt. pareigūnų (apskr. viršininko, inžinier., agronomo ir t.t.) komandiruotėmis, išvykimais į apskritis, kai kur vykti traukiniais, autobusais, sunkvežimiais ir p. Be to, daromi žygiai visus inspektorius aprūpinti dviračiais.

Dėl ugniagesybos susisiekimo priemonių panaudojimo bendriems susisiekimo ir ūkio reikalams yra nurodyti atvejai SS ir Tvarkos Policijos Vado 1943. VII. 8. d. rašte, kuris prie Savivaldybių Departamento Nr. 11313 išsiuntinėtas visiems apskričių viršininkams ir pirmaeilių miestų burmistrams.

Dėl nepakankamo aprūpinimo samd. ugniagesių apranga tenka pasakyti, kad viskas daroma, kas yra įmanoma, tačiau karo sąlygose neviskas įvykdoma. Be to, pertvarkius atlyginimus ir panaikinus algų priedus, tuo reikalu išleistas aplinkraštis nustos galios. Dėl draudimo įstaigų viso pelno panaudojimo ugniagesybos reikalams bus padaryti atitinkami žygiai.

Dėl išrūpinimo ugniagesiams baltinių vietos paskirstymo kontorose nutarta kreiptis per SS ir Policijos Vado ugniagesybos skyrių.

Kadangi apskričių ugniagesių inspektoriai negali atlikti viso raštinės darbo, nutarta prašyti apskričių valdybos paskirti po vieną techniškam darbui asmenį — sekretorių.

Po konferencijos — posėdžio visi dalyviai susirinko Jezuitų kieme, kur Kauno miesto centrinės ugniagesių komandos būrys, vadovaujamas vachm. Heinrich, atliko parodomąjį ugniagesių skyriaus ir būrio pratimą — gaisro gesinimą pagal naują ugniagesių tarnybos statutą. Šis pratimas, kaip pareiškė jo vadovas, nežiūrint trumpo jam paruošimo laiko, ugniagesių pasiryžimo ir pastangų dėka pavyko gerai. Visi ugniagesiai šiam tiksliui atsidėję ryžtingai dirbo ir todėl galėjo tinkamai pasirodyti. Žiūrovams darniais ugniagesių veiksmais pravestas pratimas, kuriame buvo atvaizduotas visas ugniagesių gaisro gesinimo taktinis darbas ir žmonių gelbėjimas, padarė gilų įspūdį, o ugniagesybos darbuotojas parodė, kaip reikia ir galima savo darbą tinkamai atlikti.

Po to Aleksote buvo dar pademonstruotas vandens perpumpavimas kelių motorinių siurblių (motorų grandine) pagalba ir jo padavimas į gaisro vietą. Šis veiksmas, kaip naujiena, žiūrovų buvo ypatingai domiai sekamas.

Vakare konferencijos dalyviai ir svečiai susirinko svetainėje „Lobyne" bendrų pietų, kur, be jau anksčiau paminėtų asmenų, iš Generalkomisariato dalyvavo dar ir Dr. von Fritsch.

Pietų metu buvo pasakyta keletas nuoširdžių kalbų, kuriose apibūdintas šių dienų ugniagesių gyvenimas ir darbas. Iškelta kai kurių veikėjų pastangos ir kova su pasitaikančiomis darbo kelyje kliūtimis ir atlikti gana sunkiose sąlygose pažymėtini darbai.

Dalyviai gana jaukioje nuotaikoje pasikeitė nuomonėmis ir mintimis apie įvairias ugniagesybos darbo ir gyvenimo situacijas.

Per pobūvį ugniages. darbuotojai gražiai ir nuotaikingai padainavo tautiškų dainų, o svetainės orkestras laiks nuo laiko svečius linksmino šokių muzika, lietuvišku popuri ir kt. skambiais liaudies kūriniais.

Kitą dieną ugniagesių inspektoriai, susitvarę kai kuriose įstaigose ugniagesybos reikalus, išvyko į savo gyvenamąsias vietas tęsti artimo pagalbos darbą toliau.

V. Sušinskas.

KOREKTŪROS KLAIDŲ ATITAISYMAS.

„Policijos" 1 Nr., 34 pusl. 3 skiltyje 40, 41 ir 42 eilutėje turi būti parašyta: „Apskr. ugniagesių inspektoriai bus atsakingi už ugniagesių mokymą"...

KOPĖČIOS

K. Milkovaitis

Lietuvos žemė, amžius svetimo bato mindžiojama, jos pavergėjams buvo politiškai nepatogi ir todėl ūkinės kultūros atžvilgiu — nereikšmingas provincijos žemės gabalas, į kurį jie nedrįso jokio reikšmingesnės pramonės grūdo pasėti. Tad atsikūrusi Lietuva beveik visose pramonės srityse turėjo patirti naujakurio sunkumus. Laikas vertė kurti tai, kas aktualiausia ir reikalingiausia. Tokiu būdu gaisrinių reikmenių pramonės, kaip antraeilės reikšmės, anuometinėje Lietuvoje nebuvo, išskyrus kastuvų, vienos kitos tryškynės bei kitų smulkių įrankių nereikšmingos produkcijos.

Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos pastangomis atsikuriančios ugniagesybos Lietuvoje reikalavimams patenkinti, tų reikmenių reikėjo ieškoti užsieniuose ir bene didžiausia gaisrinių įrankių tiekėja Lietuvai buvo Vokietija. Tas pareigas pagal išgales ji rūpestingai eina ir šiandien.

Tačiau paskutinis dešimtmetis Vokietijos ugniagesybos priemonių gamyboje padarė pagrindinį perversmą, kuris jaučiamas ir pas mus ir, reikia manyti, ateity turės daug įtakos mūsų ugniagesybai, t.y. visa ugniagesybos pramonė iš privačios kūrybinės iniciatyvos perėjo į visišką valdžios kontroliuojamą standartą.

Reikia pripažinti, kad vokiečiai turi neginčijamų pirmenybių patyrimo atžvilgiu, kas leido ilgų tyrimų išvadoje, pritaikinti vidutinio žmogaus pajėgumui atitinkančius bei kitus reikalavimus, atstojančius ugniagesybos reikmenes ir jas gaminti tik normuotas.

Rašydamas apie kopėčias, norėjau skaitytojus supažindinti su vokiečių normuotomis kopėčiomis ir tam tikslui normas bei kai kuriuos aprašymus ėmiau iš Karl Schlosser „Die Geraete der Feuerwehr" knygos.

Ugniagesyboje naudojamų kopėčių yra įvairių, kurios pagal savo konstrukciją, ilgį ir svorį gali būti skirstomos į kilnojamas ir vežiojamas. **Kilnojamos** yra visos tos kopėčios, kurios gali būti laisvai ant vežimo ar automašinos pakrautos bei nuimtos ir vieno ar kelių ugniagesių iš vienos vietos į kitą pernėštos ir pastatytos. **Vežiojamos** yra visos tos kopėčios, kurios yra tvirtai įmontuotos į vežimo ar automašinos korpusą (šasi) —nenuimamos ir gali būti žmonių jėga ar automašinos variklio išstumtos, pasuktos, pakeltos.

Kopėčios būna panaudojamos tik tada, kada visi vidiniai keliai yra užkirsti arba visai nutraukti ir reikalingi darbai turi vykti iš oro pusės arba kai reikia puolimą vykdyti iš abiejų pusių kartu.

Visos ugniagesyboje naudojamos kopėčios yra pilna prasme gelbėjimo ir gelbėjimosi priemonė, t.y. jos naudojamos teikiant gesinimo pagalbą, jomis gelbėjami ugnies pavojun patekę žmonės, manta, be to, kopėčiomis gelbsti savo gyvybę ir pats gelbėtojas — ugniagesys, kada jam visi kiti pasitraukimo keliai yra dūmų ar ugnies užkirsti.

I. KILNOJAMOS KOPĖČIOS

Kilnojamos kopėčios pagal savo konstrukciją ir paskirtį skirstomos į 6 grupes: suglaudžiamos, trauktinės, sustumiamos, atremiamos, kablinės, pagalbinės.

Kopėčių šoninės kartys dažniausiai gaminamos iš spygliuoto medžio, kuris turi būti sveikas ir nešakotas. Laipteliai beveik išimtinai gaminami iš ąžuolo. Apkaustymai daromi iš plieninės skardos.

Kad būtų galima geriau sekti medinių dalių gedimus, negalima kopėčių dažyti dažais, o leidžiama tik nulakuoti bespalviu laku.

Kopėčių bandymui daugelio ugniagesybos institucijų yra nustatyti įvairūs būdai bei svorių normos, kurios, tačiau, daugelyje atvejų labai prašoka praktikoje pasitaikantį aukščiausią kopėčių apkrovimo svorį ir todėl dažnai kopėčios ne gaisrus gesinant sulūždavo, o nuo kelių tokių netikslių bandymų pasidarydavo nebetinkamos naudojimui.

Vokiečiuose bandymo būdai ir normos yra numatytos tik sustumiamoms, atremiamoms ir kablinėms kopėčioms.

Geriausias būdas kopėčių amžiui prailginti yra: tikslingai jomis naudotis ir laikas nuo laiko patikrinti, t.y. apžiūrėti, ar nėra įlūžimų ar įtrūkimų medyje bei metalinėse dalyse. Kopėčios laikytinos tik sausoje ir gerai vėdinamoje patalpoje, o ne atvirame ore. Jei kopėčios pakabintos horizontaliai, tai reikia jas keliose vietose paremti, kad nesulinktų, nesideformuotų. Po kiekvieno naudojimo reikia kopėčias rūpestingai nuvalyti, o metalines dalis dar ir ištepti plonu aliejaus sluoksniu. Tokia priežiūra yra racionalesnė, negu be saiko perkrauti bandymai.

SUGLAUDŽIAMOS KOPĖČIOS

Vokiečių gamybos normuotos suglaudžiamos kapėčios yra 3 m. ilgio ir sveria 10 kg. Valst. Normavimo ženklas „Klappleiter FEN 175."

Suglaudžiamos kopėčios, parengtos darbui, visai panašios į atremiamas, tik tuo skirtumu, kad gali būti suglaustos, t.y. abi šoninės kartys su laipteliais yra surištos judomai ir gali būti glaudžiai priglaustos viena prie kitos; laipteliai tuo būdu pasislepia šoninių karčių išvidinėje pusėje, tam tikslui padarytose išdrožose. Tokiu būdu kopėčios įgauna keturkampės karties su apvaliais kampais arba lazdos pavidalą. Dėl šios priežasties kai kas jas vadina kopėčiomis — „lazda."

Dėl savo patogios konstrukcijos, jos gali būti panaudotos ne tik išorinėje, bet ir išvidinėje pastato pusėje ir suglaustos gali būti perkištos per siauras angas bei mažas skyles. Be to, suglaustos gali būti panaudotos kaip atramos bei stūmimo įrankis ir todėl kopėčių kojagaliai yra kaustyti gelež. skarda. Suglaustoj padėtyj jos pakraunamos ir į gaisrinę gurguolę, ten užimdamos kuo mažiausiai vietos.

Šoninės kartys gaminamos iš nešakotos ir tiesiai nuaugusios pušies, o laipteliai iš alksnio.

(B. d)

Ugniagesiai moko visuomenę, kaip reikia elgtis su padegamomis bombomis.
Nuotr. V. Augustino.

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

AŠMENA.

Daug gaisrų.

Ašmenos apskrityje per 1942. I. 1—1943. XI. 1 d. laiką įvyko 64 gaisrai. Priežastimis gaisrai buvo: dėl neatsargumo — 13, iš kaminų suodžių — 7, dėl per daug prikūrentų krosnių — 5, dėl perkūnijos — 9, dėl sprogimų — 1, dėl padegimo — 3, dėl blogos krosnių konstrukcijos — 3, be priežiūros paliktų vaikų — 1, dėl nenustatytų priežasčių — 22.

Degė gyvenamieji namai, kluonai, tvartai, malkų sandėliai, klėtys, miškai ir kt. trobesiai bei objektai.

Ypatingai didelis gaisras įvyko Palionių km., kur sudegė 14 gyvenamųjų namų, 10 kluonų, 4 tvartai ir 5 klėtys. **Šis gaisras buvo sukeltas dėl paliktų be priežiūros vaikų.**

Visų Ašmenos apskrityje įvykusių gaisrų padaryti nuostoliai labai dideli, nors daug degusio turto ugniagesiai išgelbėjo ir trobesius užgesino.

V.

TAURAGĖ.

Inspektuoja komandas.

Š.m. spalio mėn. Tauragės apskr. ugniagesių inspektorius Rimkus lankė Gaurės, Batakių, Eržvilko ir Skaudvilės valsč. ugniagesių komandas. Patikrintas komandų inventorius, priešgaisrinės priemonės, būstinės ir duoti nurodymai apie steigimą gaisro pranešimo punktų.

Komandose buvo nusiskųsta, kad dėl per dažno ir daugelio ugniagesių panaudojimo pašaliniams įvairiems darbams, ugniagesių komandose lieka labai nedaug žmonių, kurie, gaisrui ištikus, jokiu būdu negali atlikti paskirto darbo.

Dalyvaujant Šiaulių apygardos įmonių apsaugos inspek. buvo patikrinta Tauragės miest. įmonių apsauga ir surašyti atitinkami aktai.

Ugniagesių mokymas pagal naują ugniagesių tarnyb. statutą „ugniagesių skyrius" ir „būrys" vykdomas tik Tauragės miesto ugniagesių komandoje.

Tauragės apskrityje dabar veikia 14 savanorių ir 1 įmonės ugniagesių komanda su 492 rikiais ugniagesiais.

Vn.

ŠAKIAI.

Komandų vadų suvažiavimas.

Š.m. spalio mėn. 31 d. įvyko Šakių apskr. ugniagesių komandų vadų suvažiavimas — pasitarimas išsiaiškinti kai kuriuos ugniagesybos reikalus ir pasitarti dėl tolimesnės veiklos.

Komandų vadai nusiskundė, kad jų vadovaujamose organizacijose trūksta priešgaisrinių priemonių, būtent: siurblių, tryškinių, diržų, žarnų, jungtuvų, švirkštų, darbo rūbų ir t.t. Taip pat ne visos ugniagesių komandos turi stogines priešgaisriniams įrankiams laikyti ir būstines žmonėms (ugniagesiams) surinkti.

Tarp kitko nutarta rūpintis gauti leidimus pirkti ugniagesių mundiruotei medžiagą vietos kooperatyvuose ar krautuvėse pagal vietos paskirstymo punktų leidimus.

Ž.

KAUNAS.

Ugniagesių mokymas vykdomas planingai.

Kauno apskrityje veikia 14 savanorių ir 3 įmonių ugniagesių komandos. Komandose yra 17 samdomų ir 386 savanoriai ugniagesiai. Komandose yra priešgaisrinių priemonių: motorinių siurblių — 4, rankinių siurblių — 23, autovežimių — 3 ir daug kitų. Lapėse, Raudondvaryje ir Zapyškyje savanorių ugniagesių komandos dar tik organizuojamos.

Ugniagesių komandose mokymas vedamas pagal nustatytą apskrities ugniagesių inspektoriaus mokymo planą ir programą. Ugniagesiams dėstoma ugniagesių taktika, gaisriniai įrankiai, vidaus tarnyba ir kt. Kaip medžiaga pamokoms labai plačiai panaudojamas žurnalas „Ugniagesys."

Žmck.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

Pranešama, kad „POLICIJOS" administracija kiekvienam prenumeratoriui atskirai laikraščio nesiuntinėja.

1944 m. buvusieji „UGNIAGESIO" ar nauji „POLICIJOS" prenumeratoriai — ugniagesybos darbuotojai prašomi laikraštį užsisakyti kolektyviai per savo vadovybę. Tai įvykdyti galima šitaip:

Kiekvienas ugniagesių komandos vadas norinčių užsisakyti 1944 m. laikraštį sudaro 2-se egz. sąrašą ir surenka pinigus po RM. 1,— už kiekvieną „POLICIJOS" nr. (per metus išeis 12-ka nr.). Surinktus pinigus su sąrašu (1 egz.) komandų vadai pasiunčia apskričių ar miestų (Vilniaus, Kauno ir pn.) ugniagesių inspektoriams. Ugniagesių inspektoriai pinigus pristato „POLICIJOS" ADMINISTRACIJAI KAUNE, GEDIMINO GATVĖ 29, III AUKŠTAS, 52 KAMBARYS ir praneša bendrą prenumeratorių skaičių (pavardžių žymėti nereikalinga).

Laikraštis numatomas išleisti reguliariai kiekvieno mėn. pabaigoje, todėl apskričių ir miestų ugniagesių inspektoriai kiekvieno kito mėn. pradžioje galėtų priklausomą „POLICIJOS" egz. skaičių pasiimti patys, per įgaliotus asmenis (Policijos vadų įstaigų pareigūnus ir kt.) arba, reikalui esant, inspektoriams gali būti pasiųsta paštu.

Tiesioginiai užsisakiusios laikraštį ugniagesių komandos turi laiku pasirūpinti „POLICIJĄ" iš administracijos atsiimti ir paskirstyti savo nariams.

Administracija maloniai prašo apskrič. ir miestų ugniagesių inspektorius ir komandų vadus čia paskelbtus nurodymus priimti dėmesin ir ugniagesių aprūpinimo spauda klausimu pasirūpinti ir šiame reikale patalkininkauti.

Smulkesnių prenumeratos reikalu žinių ir nurodymų teikia „POLICIJOS" Administracija, Kaunas, Gedimino gatvė 29, III aukšt., 52 kamb. telefonas 28281, darbo valandomis nuo 8—13 ir 15—17 val., išskyrus sekmadienius ir šventadienius.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS *Skyrius*

Bombonešiai

Trumpa bombonešių vystymosi raida. Išradimai, skirti karo reikalams, pralenkdavo ir pralenkia kitos rūšies išradimus. Aviacija nuo pat savo užuomazgos patraukė kariškųjų sluoksnių dėmesį. Vėliau ji buvo visai paimta karinės vadovybės žinion, o prasidėję karai ją išugdė.

Pirmoj eilėj aviacija buvo panaudota kaip skubi ir patikima ryšio priemonė. Įsivyravus 1914 — 1918 metais poziciniam karui pasunkėjo žvalgyba. Žinioms rinkti pasirodė esanti tinkamiausia priemonė — lėktuvai. Jie tam tikslui buvo atitinkamai pritaikomi. Nepasitenkinama žmogaus akimi, imama foto aparatas.

Aviacijai buvo pavesta koreguoti artilerijos ugnį, nes žemės sekimas griežtai apréžtas. Tuo būdu ji patarnavo artilerijai, plečiant ugnį priešo užnugaryje.

Panorėta artilerijos ugnį perkelti dar toliau į priešo teritorijos gilumą. Pradžioje bombavimą atliko pavieniai žvalgybiniai lėktuvai. Iškilo reikalavimas, kad lėktuvai pakeltų didesnius bombų kiekius (krūvį). Vokiečiai bandė tą tikslą atsiekti cepelinais, kurie gana daug pakėlė bombų. Pradėjus aktyviai veikti naikintuvų aviacijai ir priešlėktuvinėms priemonėms iš žemės, cepelinai pasirodė netinkami, kadangi jie buvo dideli taikiniai ir lengvai susprogdinami padegamomis kulkomis. 1917 m. buvo pagamintas specialus bombavimo lėktuvas, kuris turėjo taikymo prietaisus, didelį greitį (palyginus su to meto kitais lėktuvais), didelę keliamąją jėgą ir apsigynimo ginklus. Pagaminus tokį lėktuvą, prasidėjo bombavimo aviacijos vystymosi ir augimo era.

Bombonešių rūšys. Patobulėjus naikintuvams, bombavimas dienos metu pasidarė labai sunkus. Reikėjo atsisakyti nuo dienos šviesos. Pradėta pritaikyti nakties veiksmams lėktuvus, kurie nakties metu lengvai surastų bombavimo tikslus. Tokiu būdu susidarė dvi bombonešių rūšys: dieniniai ir nakties bombonešiai.

Šių dienų bombonešių suskirstymas ir organizacija. Bombonešiai skirstomi į lengvus ir sunkius, o pagal bombardavimo būdą: į horizontalaus bombavimo ir smigimo bombonešius.

Lengvųjų bombonešių būdingi duomenys yra šitokie: jie dažniausiai yra dvimotoriniai, kiekvienas motoras turi po 800 —1500 AJ, lėktuvo įgulą sudaro 2 — 4 žmonės, pakilimo aukštis (lubos) 7000—11000 m, didžiausias skridimo greitis 3000 — 5000 m. aukštyje — 450 — 600 km/val. Gali pakelti bombų 1000 — 2000 kg. Bombos kabinamos iš lauko po sparnais ir liemeniu ar liemens viduryje, kur jos yra uždarytos. Šių lėktuvų veikimo spindulys 2500 — 4000 km. Jų ginklavimas susideda iš 3 — 6 kulkosvaidžių ir 1 — 2 patrankėlių. Šio karo populiariausi bombonešių tipai: Vokietijos—Heinkel He 111, Do 17, Messerschmitt Me — 110 (įvairios paskirties); Anglijos —Bristol Belnheim, Vikers Welkington ir kt., o Sovietų Sąjungos — SB2. Jie visi yra dvimotoriniai.

Sunkieji bombonešiai yra daugmotoriai 4—6 motorų, gali su savim paimti iki 9 tonų bombų ir įgulą 7—10 žmonių. Veikimo spindulys siekia iki 4000 —6000 km. Skridimo greitis — 400 km/val. ir didesnis. Tų sunkiųjų mašinų lubos siekia 9000 m. Jų apginklavimas yra labai galingas: 5—8 kulkosvaidžiai ir kelios patrankėlės. Mirties konusų, kur priešo naikintuvai neapšaudomi galėtų pulti, nėra. Dėl savo gerų skridimo duomenų ir galingo apginklavimo šio tipo bombonešiai yra lyg kokios skraidančios tvirtovės.

Žymiausi sunkieji bombonešiai yra šie: Vokietijos Focke—Wulf, Junkers ir kt., SSSR — ANTB3 ir amerikiečių „Skraidančios Tvirtovės" — „Being" ir „Duglas" tipai.

Smigimo bombonešiai. Šio tipo bombonešiai meta bombas smigdami į taikinį. Specialiu taikymo prietaisų neturi, o taikoma visu lėktuvu. Smigimo bombonešiai, atskridę 4000 — 6000 m. aukštyje, sminga stačiai žemyn ir, pasiekę 500 — 200 m. aukštį, išmeta bombas, kurios krenta smigimo duota kryptimi ir didelė jėga trenkia į taikinį. Atkabinus bombas, lėktuvas išlyginamas ir dideliu greičiu iš apšaudomo lauko pasišalina. Kad bombonešis smigdamas neįgytų didelio greičio, yra įtaisyti oro stabdžiai. Be to, išmetus bombas, lėktuvas tam tikrų prietaisų automatiškai išvedamas iš smigimo.

Tie bombonešiai naudojami mažų taikinių bombavimui, kaip tankų, kulkosvaidžių lizdų, tiltų, laivų ir t.t.

Pagarsėję smigimo bombonešiai: vokiečių Ju 87 — „Stuka" ir anglų — „Skua."

Bombonešių puolimo priemonės yra bombos ir bortiniai ginklai. Bombų rūšis ir dydis pareina nuo to, kokie taikiniai puolami. Bortiniais ginklais: kulkosvaidžiais, kurių šaudymo greitis iki 1700 šovinių per minutę, ir patrankėlėmis šaudoma ne iš aukščiau kaip 400m. ir ne iš toliau nuo pasirinkto taikinio kaip 500 m. Iš toliau šaudant yra mažas taiklumas.

Tik per bombonešius, kurie sudaro 45—55% visos aviacijos, kariaujančios šalys pavertė viena kitos teritoriją kautynių lauku. Nebėra ribų tarp fronto ir užnugario. Lygiai kenčia visi: fronte—karys, o tėvynėje—pasilikę namiškiai.

Tatai daroma pasipriešinimo valiai palaužti užnugaryje, priešą nualinti, demoralizuoti, o tuo pačiu suardyti frontą. Juk užnugaris ne tik maitina ir aprūpina frontą medžiaginėmis priemonėmis, bet taip pat palaiko jo kovos dvasią ir smogiamąją galią. Todėl kiekvienas gyventojas turi gerai pažinti tuos „plieno paukščius" ir jų vartojamas naikinimo priemones, kad sėkmingiau galėtų apsaugoti krašto darbo jėgas ir materialines gėrybes. Jei dvasiniai ir medžiagiškai užnugaris bus sveikas, tai armija fronte drąsiai žengs į pergalę.

Jurgis Kasmauskas

PADEGAMASIS GINKLAS

Dėl tam tikrų priežasčių vengdamas aprašyti kiekvieną bombą atskirai, tenkinuos tik bendrybėmis.

Patirta, kad pastaruoju metu ašies valstybių priešai mėto mažiau sprogstamų, o žymiai daugiau padegamų bombų, kas verčia su jų kai kuriomis savybėmis arčiau susipažinti.

Padegamos bombos, ypač mažesnio svorio, retai mėtomos po vieną, o dažniausiai po kelias ar keliasdešimt iš karto — ryšuliais, kurie krisdami ore atsiriša ir bombos pavieniui išsibarsto po plačią apylinkę, arba lakūno iš tam tikro indo yra automatiškai išberiamos. Kai kurios bombos pririšamos prie balionėlių ir, esant palankiam vėjui, lėktuvais iškeliamos aukštai į padanges, kur iš lėktuvo išmetamos ir tokiu būdu vėjas jas gali atpūsti iš Anglijos į Lietuvą ar kitur. Vadinasi, gali atsitikti, kad nesant jokio lėktuvinio pavojaus gali kristi bombos ir sukelti gaisrų. Tokių atsitikimų buvo. Bet ne visos jos yra visai „nekaltos", t.y., be savo padegimo paskirties, kai kurios dar yra pavojingos ir žmogaus gyvybei.

Pagėgamasis ginklas grupuojamas į elektrono — termito, padegamų skysčių ir fosforo.

Elektrono — termito bombos yra daugiausia šiame kare naudojamos ir jų yra įvairių svorių, dydžių bei formų. Kai kurios jų turi didelę pramušamąją jėgą ir gali lengvai pramušti 2 — 3-jų aukštų visus perdengimus.

Elektronas yra lengvas metalas — aliuminijaus ir magnijaus lydinys, iš kurio gaminamas pats bombos kevalas (liemuo). Termitas yra aliuminijaus ir geležies oksido mišinys, kuriuo elektroninis bombos kevalas pripildomas — bomba užtaisoma. Šie du lengvi metalai labai gerai dega ir išvysto mždg. 3000° temperatūrą. Dėl savo nepaprastai aukštos temperatūros elektronas — termitas turi nepaprastai didelį padegimo pajėgumą ir sulydo net kiečiausią plieną, jei bomba yra pilnai įsidegusi ir liepsna tiesiogiai jį liečia.

Pažinimas. Elektron. — termitinė bomba dega balta, labai akinančia (kaip šveicaparato) liepsna ir gamina baltus dūmus.

Gesinimas. Elektrono — termito bombos užgesinti negalima; ją galima tik nugalėti, t.y., ji (termitas) turi savy tiek deguonies, kad gali būti visai nuo oro (deguonies) izoliuota (smėliu apipilta, net žemėj užkasta) ir vis viena degs.

Ją nugalėti, kaip sakyta, galima dviem būdais: 1) vandeniu ir 2) smėliu.

Vandeniu gesinant, geriausia yra tam tikslui panaudoti gaisrinę tryškynę, kurios švirkštelė turi būti taip nureguliuota (kur švirkštelė negali būti nureguliuota, galima tatai atsiekti iš dalies uždengus švirkšto angą pirštu), kad gautųsi išsklaidyta srovė, t.y., kad vanduo patektų ant degančios bombos ne pilna srove, o smulkių vandens lašų (lietaus) pavidale. Kaip žinoma, vanduo yra sudarytas iš dviejų cheminių elementų: deguonies ir vandenilio, iš kurių deguonis palaiko — sužadina degimą, o vandenilis pats labai gerai dega. Tad patekęs vanduo ant degančios bombos, dėl aukštos temperatūros staiga susiskaldo į savo sudėtines dalis (vanduo pradeda skaldytis jau prie 1500°) ir tokiu būdu bombai patiekiama dar daugiau deguonies, kuris priverčia bombą žymiai greičiau sudegti, negu normaliai. Be to, išsklaidyta srove bombą gesinant, vandens labai kartu sušlapina aplink esančius daiktus. Tačiau jeigu vanduo pilamas gausiai — pilna srove ar kibirais, tai jam staiga susiskaldžius, deguonies ir vandenilio atsiranda iš karto labai daug, kuris staigiai užsidegęs sukelia sprogimą, ištaško į šonus degančius elektrono — termito gabaliukus, kurie gali sukelti daugelį naujų ugnies židinių.

Smėliu bombą apiberti galima bertuvėmis, kastuvais arba pilant smėlį iš specialių maišiukų. Smėlis tam tikslui turi būti smulkus — be akmenukų ir sausas. Smėlis bombos neužgesina ir nepriverčia greičiau sudegti, o tik neleidžia tai aukštai temperatūrai išsispinduliuoti, kuri galėtų padegti gretimus daiktus. Nukritus bombai ant degamų daiktų (grindų ar pan.), reikia ją pirma kokiu nors kabliu atvilkti ant žemės, betono ar kitos nedegamos medžiagos (tik ne geležies) ir tada gesinti. Bombos likučius surinkti ir pašalinti.

Padegamų skysčių bombų yra irgi įvairaus svorio bei dydžių. Jų kevalas (liemuo) yra dažniausiai skardinis, kuris pripildytas padegamojo skysčio. Padegamąjį skystį sudaro senas tepalas, benzinas, benzolas, žibalas, nafta su kaučuko, gumos, smalos ir senų skudurų priemaišomis. Šių bombų yra su degtuvais ir be degtuvų. Degtuvais aprūpintos bombos turi mažą sprogstamos medžiagos užtaisą, kuris sprogdamas susprogdina bombos kevalą ir ištaško padegamą skystį po keliasdešimt metrų į aukštį ir į šonus. Kadangi skystyje yra klijų savybių turinčių medžiagų (kaučuko, gumos ir kt.), tai skystis, užtiškęs ant sienos ar tvoros, neteka, bet prilimpa ir ten dega. Tos bombos, kurios degtuvų neturi, skystyje turi fosforo priemaišą. Šių bombų indai — kevalai nukritę sudūžta, ištaško skystį, o fosforas ištaškytą skystį padega. (B. d.)

K. Milkovaitis

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Svyrių apskr. policijos Varnėnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Aleksas Nauduža nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Kauno apskr. policijos Zapyškio punkto vedėju.

Kauno apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Leopoldas Kasiulynas nuo 1943. XI. 15 d. paskirtas Seredžiaus punkto vedėju.

Marijampolės apskr. policijos Liubavo punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Antanas Stankevičius nuo 1943. XI. 15 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir paliktas toje pat apskrityje vyr. vachmistru.

Marijampolės apskr. policijos vachm. (Revieroberschutzmann) Kazys Jarumbavičius nuo 1943. XI. 15 d. paskirtas laikinai eiti Liubavo punkto vedėjo pareigas.

Mažeikių aps. policijos vachm. (Revieroberschutzmann) Antanas Vektaris nuo 1943. XI. 15 d. paskirtas Laižuvos punkto vedėju.

Raseinių apskr. poličijos Šiluvos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Alfonsas Lemberis nuo 1943. XI. 15 d. toms pat pareigoms perkeltas į Mažeikių apskritį, Sėdos punktą.

Policijos štabo raštvedys (Stabsschutzmann) Vytautas Elertas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas policijos štabo sekretorium.

Policijos štabo vertėjas, vyr. vachm. etate Martynas Pocius nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas policijos štabo vertėju nuovados viršininko teisėmis.

Alytaus apskr. policijos vadas Stepas Vasauskas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas Biržų apskr. policijos vado pavaduotoju.

L.e. Lazdijų apskrities policijos vado pareigas Alytaus apskr. policijos vado pavaduotojas Antanas Olšauskas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Lazdijų apskr. policijos vado pareigas.

Alytaus apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas (Stabsschutzmann) Izidorius Ruzgus nuo 1943. XII. 1 d. atleistas iš einamų pareigų ir nuo tos pat dienos paskirtas Lazdijų apskr. Leipalingio punkto vedėju.

Alytaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Stasys Ignotas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas Alytaus nuovados viršininko pavaduotoju ir pavesta jam l. eiti nuovados viršininko pareigas.

Alytaus apskr. policijos Varėnos I punkto vedėjas (Stabschutzmann) Povilas Talandis nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Butrimonių punktą.

Alytaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Savickas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas laikinai eiti Varėnos I punkto vedėjo pareigas.

L. ėjęs Kauno m. policijos vado pareigas Kęstutitis Renigeris nuo 1943. XII. 1 d. patvirtintas Kauno m. policijos vado pareigose.

Kauno apskr. policijos vado pavaduotojas Antanas Juškauskas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Alytaus apskr. policijos vado pareigas.

Kėdainių nuovados viršininkas Adolfas Vasiulis nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Alytaus apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Lazdijų apskr. policijos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Tomas Vasiliauskas nuo 1943. XII. 1 d. perkeltas į Raseinių apskr. ir paskirtas Šiluvos punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos Akmenės punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Dailidė nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Švenčionių apskr., Ignalinos punktą.

Panevėžio apskr. policijos Naujamiesčio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Kanapeckas nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Raseinių apskr., Kražių punktą.

Raseinių apskr. policijos Šiluvos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Teodoras Kerza nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Zarasų apskritį, Salako punktą.

Raseinių apskr. policijos policininkas (Revieroberschutzmann) Genadijus Abramčikas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas tos apskr. vokiečių kalbos vertėju nuovados viršininko teisėmis.

Raseinių apskr. policijos Kražių punkto vedėjas (Stabschutzmann) Aleksas Matusevičius nuo 1943. XII. 1 d. iš punkto vedėjo pareigų atleistas ir nuo tos pat dienos perkeltas į Telšių apskritį vyr. vachmistru.

Raseinių apskr. policijos Šiiluvos vyr. vachmistr. (Stabsschutzmann) Kazys Kilikauskas nuo 1943. XII. 1 d. perkeltas į Vilkaviškio apskritį ir paskirtas laikinai eiti Bartininkų punkto vedėjo pareigas.

Svyrių apskr. policijos vachm. (Revieroberschutzmann) Alfonsas Noreika nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas Svyrių apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Svyrių apskr. policijos Šemetavos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Alfonsas Vitkūnas nuo 1943. XII. 1 d. pažemintas į policininkus (Revieroberschutzmann).

Biržų apskr. policijos Papilio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vaclovas Babiliauskas nuo 1943. XII. 1 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir perkeltas į Šiaulių m. vyr. vachmistru.

Švenčionių apskr. policijos vado įstaigos sekretorius Juozas Rutkūnas nuo 1943. XII. 1 d. atleistas iš sekretoriaus pareigų ir perkeltas į Mažeikių apskritį vyr. vachmistru (Stabsschutzmann).

Švenčionių apskr. policijos Ignalinos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vladas Suckelis nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Mažeikiu apskritį, Akmenės punktą.

Ukmergės apskr. policijos Žemaitkiemio. punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Adolfas Garbaliauskas nuo 1943. XII. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Panevėžio apskritį, Naujamiesčio punktą.

Vilniaus apskr. policijos vadas Vincas Remeikis nuo 1943. XII. 1 d. perkeltas į policijos štaba ir paskirtas 3-čiuoju policijos referentu.

Vilniaus apskr. policijos vado pavaduotojas Andrius Butas nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Vilniaus apskr. policijos vado pareigas.

Vilniaus miesto policijos nuovados viršininko pavaduotojas Vladas Adomaitis nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas nuovados viršininku.

Kauno apskr. policijos Kruonio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Bilinskas nuo 1943. XII. 10 d. toms pat pareigoms perkeltas į Svyrių apskritį, Mykoliškio punktą.

Kauno apskr. policijos Vendžiogalos punkto vedejas (Stabsschutzmann) Antanas Patumsis nuo 1943. XII. 10 d. toms pat pareigoms perkeltas į Kruonio punktą.

Kauno apskr. policijos Lapių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Andrius Adukonis nuo 1943. XII. 10 d. toms pat pareigoms perkeltas į Eisiškių apskr., Šalčininkų punktą.

Eisiškių apsk. policijos Šalčininkų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Benediktas Gentvila nuo 1943. XII. 10 d. toms pat pareigoms perkeltas į Kauno apskritį, Lapių punktą.

Mažeikių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Antanas Vaičiulis nuo 1943. XII. 10 d. paskirtas laikinai eiti Mažeikių nuovados viršininko pareigas.

Utenos apskr. policijos Užpalių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Paukštis nuo 1943. XII. 10 d. toms pat pareigoms perkeltas į Kretingos apskritį, Vieviržėnų punktą.

Policijos sporto vadovas Fabijonas Dulkė nuo 1943. XII. 15 d. atleistas iš tarnybos.

Mažeikių apskr. policijos nuovados viršininkas Juozas Bernotas nuo 1943. XII. 15 d. paskirtas komisariniai eiti Svyrių apskr. policijos vado pareigas.

Kretingos apskr. policijos Veviržėnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vladąs Balsys nuo 1943. XII. 15 d. išsiųstas į Svyrių apskritį Šemetavos punkto vedėjo pareigoms eiti.

Utenos apskr. policijos Debeikių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Balys Savickas nuo 1943. XII. 15 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir nuo tos pat dienos perkeltas į Rokiškio apskritį vyr. vachmistru.

Utenos apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Petras Kraujalis nuo 1943. XII. 15 d. paskirtas Debeikiu punkto vedėju.

Trakų apskr. policijos Žaslių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Ditkus nuo 1943. XII. 31 d. toms pat pareigoms perkeltas i Ukmergės apskritį, Žemaitkiemio punktą.

Tauragės apskr. policijos Eržvilko punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Ant. Stongvila nuo 1943. XII. 31 d. perkeltas į Mažeikių apskritį ir paskirtas laikinai eiti nuovados viršininko pavaduotojo pareigas.

I. Št.

SULAIKĖ NUSIKALSTAMOJO DARBO METU.

Karo metu, esant šviesų aptemdymui, nusikalstamam elementui veikti pasidaro puikios sąlygos. Šiomis dienomis Kauno m. policijos II nuovados pareigūnai sulaikė pilietį Talkacovą Leoną tuo metu, kai jis apiplėšė vieną kaunietį. Plėšikas jau buvo nuvilkęs paltą ir reikalavo nusivilkti švarką.

MŪSŲ ŠEIMOJE

POLICIJOS PAREIGŪNAI IŠGELBĖJO SKĘSTAITĮ.

Š.m. gruodžio mėn. 4 d. apie vidudienį poriniu vežimu Kaunan atvažiavęs Žagradės dvaro darbininkas Vytautas Žiutelis norėjo Nemuno prieplaukoje pagirdyti arklius. Begirdant vežimas su arkliais nusirito nuo prieplaukos kranto į patvinusią upę ir nugrimzdo. Vežėjui pasisekė įsikibti vežimo drobyną, kuri, stiprios srovės pagauta, nešė pagalbos šaukiantįjį. Tuo metu pro šalį judėjimo kontrolės tikslu motociklu važiavo Kauno miesto policijos judėjimo nuovados vyr. vachmistras Julius Šaltenis ir vienas vokiečių policijos pareigūnas. Abu pareigūnai šoko gelbėti ir ištraukė jį, nuo šalčio ir išgąsties beveik sustingusį. Greitai ir sumaniai veikdami, pareigūnai išgelbėjo žmogų iš mirties.

VOKIEČIŲ POLICIJOS ANSAMBLIO GASTROLĖS KAUNE.

Š.m. gruodžio mėn. 6—10 dienomis Kaune karių teatre koncertavo vokiečių policijos meninės nuotaikingos muzikos trupė. Tai šeštas iš eilės Kaune ir kitose Lietuvos vietose gastroliavusių vokiečių policijos ansamblių. Reicho policijos vadovybės paliepimu šio karo metu iš policijos pareigūnų tarpo išrinktų meninių jėgų sudarytas tam tikras skaičius tokių skrajojančių meninių muzikinių ansamblių. Tie ansambliai panašiai kaip kariuomenėje fronto teatrai, skirti toli nuo savo tėvynės ir nuo kultūringų savitų pramogų esančių policijos dalinių ir pareigūnų lankymui ir aptarnavimui. Į Kaune įvykusius nuotaikingus koncertus lankėsi didelis skaičius lietuvių policijos pareigūnų.

KAUNO MIESTO POLICIJOS RAMOVĖ.

Kaune anksčiau buv. restorano „Rambynas" patalpose Vasario 16 d. gatvėje Nr. 4 veikia jau nuo 1942 m. pavasario miesto policijos ramovė. Pradžioje ramovę užlaikė „Valgio" B-vė, o tų pačių metų rudenį Kauno miesto policija išsinuomojo minėtas patalpas ir pati užlaiko bei tvarko ramovę. Ramovė lankoma Kauno mieste esančių visų policijos, saugumo ir kriminalinės policijos įstaigų tarnautojų, tarnybiniais ar kitais reikalais Kaunan atvažiavusių ar pravažiuojančių provincijos policijos pareigūnų, kariuomenės bei L. S. Dalinių karininkų ir karių. Taip pat į ramovę atsilanko ir polic. pareigūnų šeimos ir svečiai. Ramovėje švaru, jauku ir duodamas palyginamai geras maistas. Nevedusiems arba kitiems pareigūnams be šeimos ramovė ypatingai palengvina maitinimosi klausimą. Be 250 nuolat ramovėje besimaitinančiųjų didelis skaičius pareigūnų lanko ramovę po sunkaus tarnybinio darbo pailsėti ir jaukiai kultūringai laisvalaikį praleisti. Kiek anksčiau ramovėje policijos orkestro kapela muzikine programa užimdavo klausytojus. Ramovės lankytojai pageidauja ir stengiamasi, kad ir ateityje orkestras pradžiugintų lankytojus. Ramovėje, be to, ruošiami policijos pareigūnų draugiški pobūviai.

MIRTIS NUO PERDIDELIO „NAMINĖS" VARTOJIMO.

Kauno apskrities policija Zapyškio miške ties Kluoniškių kaimu prie naminei degtinei gaminti bravorėlio surado pil. Zizo Antano, gim. 1924 metais, lavoną. Apžiūrėjus lavoną, smurto žymių nerasta. Konstatuota, kad minėtas pilietis mirė nuo persigėrimo.

To paties apskr. Garliavos valsčiuje naktį iš lapkričio 27 į 28 d. prisigėręs naminės degtinės mirė Poderiškių kaimo gyventojas Makūnas Albinas, lietuvių tautybės, 17 metų amžiaus jaunuolis. Štai kokiais keliais eina mūsų „atžalynas."

PASIKORĖ POLICIJOS SULAIKYTAS BANDITAS.

Raseinių policija sugavo rusų tautybės banditą Drozdovą, kaip prikląusiusį vienai banditų gaujai. Suimtasis, jausdamas didelę savo kaltę, Kelmės policijos punkte ant juškos pasikorė.

Policija šypsosi

NEIŠLAIKĖ IKI GALO

Devynmetis policininko Striaukos sūnūs Vytautas susimanė neiti mokyklon. Trumpai pagalvojęs ir pasinaudojęs proga, kad namie nieko nėra, jis greitai pribėga prie telefono aparato ir šaukia mokyklos numerį. Atsiliepa pats mokyklos vedėjas:

Vytukas: „Mano sūnus šiandien susirgo gripu ir negalės ateiti mokyklon."

Mok. vedėjas: „O kas čia vis dėlto kalba?"

Vytukas: „Aa, čia mano tėvas!"

NAKTĮ.

Pareigūno žmona, gulėdama naktį ir troškulio apimta, būdina savo vyrą:

— Petruk, būk malonus, duok man truputį vandens! Man taip negera!

Vyras: — Ak, Dieve, ar negali pagaliau ramiai miegoti! Kam dabar šiais laikais yra gera?!

SVETAINĖJE.

Pareigūnas atidžiai kažko ieško antro patiekalo lėkštėje.

Padavėja: — Na, kaip, pone, ar suradot mėsos kepsnį?

Pareigūnas: — Reikia prisipažinti, kad per didelį vargą, panele! Jis buvo stropiai paslėptas po bulvėmis.

SARGYBOJE.

Šaltą žiemos naktį miesto kryžgatvėje susitinka du sargybiniai pareigūnai. Abu, matyt, „daug ką matę" gyvenime.

— Ak, kad taip būtų mano žmona! — sielvartingai atidūsdamas, taria vienas iš jų.

— O kas gi su tavo žmona? Kur ji?

— Pardaviau ją, pardaviau! Ir pardaviau už spirito butelį!

— Ak šitaip! Tai dabar gailiesi? Ir tik dabar supranti, kaip ją didžiai myli?

— Kodėl myliu? Šiąnakt taip gerai būtų ką nors stipraus vėl išgerti.

ŠVAROS VYKDYMAS...

Po visų straipsnių mūsų žurnale apie švarės palaikymą punkto patalpuose, pagaliau vienas mūsų vedėjas — tarp kito didelis rūkorius — nutarė apsišvarinti. Radęs iš ryto savo kabinete nuorūką, punkto vedėjas įtūžta ir pašaukia budėjusį per naktį policininką.

— Čia tavo nuorūkas? — piktai šūkteli vedėjas, bastelėdamas pirštu į grindis.

— Ne, pone viršininke! Bet, kadangi jus pirmas jį pastebėjote, tai aš mielai jį jums atiduodu.

„RAMBYNĖ."

— Jums kokio — tamsaus ar šviesaus alaus?

— Tamsaus?! Apsaugok Dieve! Duokite šviesaus. Aną kartą aš išgėriau aštuonis bokalus šviesaus ir nieko nepajutau, o po to išgėriau dar aštuonis tamsaus — tai vos pastovėjau ant kojų.

PASITEISINO.

Išsiskyrusios moters draugė kreipiasi į jos vyrą:

— Klausyk, pone Saugi! Kaip jūs galėjot taip negailestingai pamesti savo žmoną ir palikti ją vienišą?

— Na, kaip tatai? Kuo jūs mane laikote, bičiule? Ji visai ne vieniša, pas ją liko mūsų vaikutis.

KAS YRA KARAS?

— Tatalė, pasakyk, kas yra karas?

— Oi, mielas Petruk, tau 5 metai, o tu nežinai dar kas yra karas? Karas — tai kada visos tautos mušasi tarp savęs, o žydeliai daro „gutes gešeftes."

Pareigūnas: — Panele padavėja! Kuri dabar valanda?

Padavėja: — Čia ne mano staliukas! Tuojau ateis mano draugė!

P Dp 2047
TSR Valst. Resp. Bibliteka

Šaunusis policininkas Kristijonas Saugis grįžta į tarnybą

Na, sakykit: ar ne dyvas:
Mūsų Saugis sveikas, gyvas!
Vėl jis žygiuoj smagiai,
Sveikina mus mandagiai.

Jis drausmingas, pilnas ryžto
Vėliai į tarnybą grįžta,
Vėl prikrės mums daug juokų
Jis su savo šuniuku.

Jo gudrus šuniukas Sargis,
Nepasenęs, nepavargęs —
Daug jis Saugiui patarnaus,
Siekiant tikslo prakilnaus.

Mūs gyvenimo verpetuos,
Saugis nepražus, kaip matos:
Pergyvenęs daug audrų,
Drąsiai eis kelių tikrų!

Aiškus ir tiesus jo kelias
Su lietuviškais smūtkeliais:
Mūsų Saugis iš širdies,
Jo sargyboje budės!

Dirbs jisai žmonių gerovei,
Savo krašto garbei, šlovei,
Stropiai, atidžiai, rūmtai,
Pareigą atliks šventai.

Verkite plėšikai, vagys:
Baigias jūsų dienos smagios —
Už tamsiuosius darbelius
Jums visiems į kailį kliūs!

Tie, kur ardo visų tvarką,
Greit gaus žalbo smūgį smarkų:
Juos mūs Saugis aplankys
Ir bematant sutvarkys!

Ir naktios žvėris banditas
Susilauks bausmės pelnytos —
Žmonės susilauks tvarkos,
Ir mūs Saugiui tik dėkos!

Saugis tuoj pradės tarnybą,
Akys jo tik tviska, žiba —
Linkim jam geros kloties
Žygiuose dėl ateities!

TI

Advokatas: — riausias žmogžudys — užmušei tėvą ir motiną. Ką gi aš galiu pasakyti beteisingdamas tave prieš teismo stalą?

Žmogžudys: — Ponuli, prašyk teisėją, kad pasigailėtų vargšo našlaičio...

Pr. Al.

VIENA IŠ ŠVELNESNIŲJŲ NUODĖMIŲ.

— Kuri iš septynių nuodėmių yra švelniausia?

— Ogi, tingėjimas. Mat, kai žmogus tingi, tai ir nuodėmių nedaro.

Pr. Al.

GYDYTOJAS GERIAU ŽINO.

Kartą atvežė girtuoklį į ligoninę, kuris atrodė kaip negyvas. Su juo kartu atvažiavo ir žmona. Gydytojas apžiūrėjęs pasakė, kad žmogus yra negyvas.

Girtuoklis, pakėlęs galvą, tarė: „Ne, dar ne visai"...

Tuomet žmona sušuko: „Tylėk, kvaily, gydytojas geriau žino"...

Pr. Al.

NUOTYKIS KRŪMUOSE

Savo draugą Saugis glosto.
Sargis inkščia, orą uosto —
Sklinda kvapas iš balos,
Bet Sargiukas dar nelos!

Saugis pilnas atsargumo:
Nežinia, ką slepia krūmai!
Ir tarp krūmų šių tuščių
Siandie pilna paslapčių!

Jau Sargiukas suka ratą
Apie riestą aparatą!
Saugis senį tuoj nutvers,
Brogą jo balon išvers!

Iš tų riestų dūdų vario
Bus patronų mūsų kariui,
Greit ir senis pagyvės —
Nebenuodys jis savęs!

89. 90. 158

P86-1981

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1943
LAPKRITIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE—2 pusl. * „POLICIJOS" LAIKRAŠTĮ IŠLEIDŽIANT — 3 * DRAUSMĖ, Br. Stasiulis — 5 * VOKIEČIŲ POLICIJA, J. Valevičius — 6 * SAVIŠALPOS REIKALU — 8 * NAMINĖ DEGTINĖ — MŪSŲ TAUTOS ŽUDYTOJA, Br. Kviklys — 9 * PIKTYBINĖ NEGEROVĖ, Ig. Tomaitis — 11 * NUSIKALTĖLIŲ TAUTA, Ig. Taunys — 13 * PAPILDOMAS MAISTO DAVINYS POLICIJOS PAREIGŪNŲ ŠEIMOS NARIAMS—14 * TVARKA IR ŠVARA POLICIJOS ĮSTAIGOSE, Br. Stasiulis — 15 * POLICIJOS ŠUNŲ MOKYKLA RYGOJE — BOLDEROJE, V. Sp. — 16 * DAUGIAU DĖMESIO JAUNIMUI, Br. Kviklys — 17 * BOLŠEVIKŲ TERORAS LIETUVOS POLICIJOJE — 18 * BOLŠEVIKŲ NUKANKINTŲ IR PIRMOMIS KARO DIENOMIS ŽUVUSIŲ POLICIJOS TARNAUTOJŲ SĄRAŠAS—19 * BOLŠEVIKŲ OKUPACIJOS METU IR PIRMOMIS KARO DIENOMIS DINGUSIŲ LIETUVOS VIEŠOSIOS POLICIJOS TARNAUTOJŲ SĄRAŠAS — 20 * LIETUVOS POLICIJOS PAREIGŪNŲ, BOLŠEVIKŲ IŠVEŽTŲ Į RUSIJOS GILUMĄ, SĄRAŠAS — 21 * VIETINĖS SAVISAUGOS BŪRIAI, P. Dirkys — 27 * PIRŠTŲ ATSPAUDAI IR NUSIKALTIMŲ AIŠKINIMAS, A. Klemas—30 * STALINO AUSŲ IR AKIŲ NUOTYKIAI, Beržinis — 32 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 33 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 37 * OFICIALINĖ DALIS — 40 *

Sargyboje. Nuotr. V. Augustino.

MŪSŲ ŠEIMOJE

PERTVARKOMAS ATLYGINIMO MOKĖJIMAS

Algų išmokėjimui pagreitinti nuo š. m. lapkričio 1 dienos visiems apskričių policijos tarnautojams algos bus išmokamos pagal algų lapus. Algų lapus surašo apskričių policijos vado sekretoriai arba šiam reikalui skirti tarnautojai tokia tvarka.

Surašomi atskiri algų lapai kiekvienai policijos nuovadai, policijos punktui. Pavardės rašomos lalpuose ir alfabeto tvarka. Tuo būdu nuo XI. 1 d. atlyginimas nebebus siunčiamas į tarnautojų einamąsias sąskaitas, kaip tatai buvo iki šiol.

Algos išrašomos visiems apskričių policijos tarnautojams, priimtiems į tarnybą iki einamojo mėnesio 15 d. Tiems tarnautojams, kurie priimti tarnybon po to, kai algų lapai yra pristatyti Policijos Departamento Finansų daliai, algos išrašomos kitų mėnesį. Apskrities policijos vadas įpareigotas pasirūpinti, kad algos būtų išrašytos visiems jo žinioje esantiems policijos tarnautojams. Išimtį sudaro toki vienetai, kurie jam nepavesti ir atlyginimą gauna iš kitur.

Policijos tarnautojai, kurie yra perkeliami arba komanduriuojami į naują tarnybos vietą (į kitą apskritį), algų lapuose už einamąjį mėnesį įrašomi į senosios tarnybos vietos (apskrities) algų lapus.

Surašyti algų lapai ne vėliau kaip kiekvieno mėnesio 18—20 d. turi būti pristatyti Policijos Departamento Finansų dalies vedėjui. Policijos vadas kiekvieno mėnesio 1—2 d. atsiunčia savo pareigūnų algoms atsiimti. Negalint tarnautojui išmokėti pinigų vietoje, išimtinais ir svarbiais atvejais pinigai siunčiami pašto perlaida.

Pakvituoti algų lapai turi būti grąžinti Policijos Departamentui ne vėliau kaip kito mėnesio 18 dienos. Jie grąžinami per asmenį ir negali būti siunčiami paštu.

Policijos tarnautojas, komanduriuojamas į kitą apskritį, turi būti supažindintas nustatytos formos pažymėjimu kuriame pažymima jo algos didumas ir iki kurios dienos jam išmokėta alga. Policijos tarnautojas, atvykęs naujon tarnybos vieton, šį pažymėjimą įteikia vietos apskrities policijos vadui, kurio įstaiga, išrašydama algą, prideda prie algų lapo.

Atsparos punktuose esantiems policijos pareigūnams algas išrašo tie policijos vadai, kurių apskrityse yra atsparos punktai.

Nuo 1943. XI. 1 d. rūpintiesi nemokami. Šiaip atlyginimo didumas palieka mas tas pats.

Reikia manyti, kad nauja atlyginimo išmokėjimo tvarka bus žymiai tobulesnė negu iki šiol veikusi.

SAUGOKIME ATLYGINIMO KNYGELES

Policijos pareigūnų atlyginimo knygelė yra kartu ir jo asmens dokumentas, taigi savininko turi būti tinkamai laikoma ir gerai saugoma. Būna atsitikimų, kad neatidūs pareigūnai jo pameta. Tvarkos Policijos Vadas Lietuvoje savo dienos įsakyme Nr. 11 įspėja, kad pametus atlyginimo knygelę, kiekvienas atsitikimas bus nuodugniai tiriamas, jo pametęs pareigūnas bus kvočiamas. Kas pameta atlyginimo knygelę dėl apsileidimo ir, aplamai, dėl savo kaltės, turi būti baudžiamas.

Taigi savo asmens dokumentus — atlyginimo knygeles tinkamai laikykime ir vijuomet neškekime su savimi.

IR POLICIJA TURI TAUPYTI ELEKTROS SROVĘ

Karo metu, esant kai kurių medžiagų trukūmui, tarp kita ko, ypatingai turi būti taupomas ir kuras. Policijos įstaigos turi dėti pastangas, kad kuo daugiausia energijos jo įstaigose būtų sutaupoma.

PRAPLEČIAMOS KAUNO MIESTO RIBOS

Generalkomisaro Lietuvai patvarkymu praplėstos Kauno miesto ribos. Ryšium su tuo įvyko kai kurie Kauno miesto ir apskrities policijos pertvarkymai.

Kauno apskrities Pažaislo policijos punktas nuo spalio 15 d. panaikintas, jo tarnautojai pereina Kauno miesto policijos vado žinion. Iki bus isteigtas Karmėlavos valsčius, t.y., kol persikels iš Petrašiūnų į Karmėlavą valsčiaus savivaldybė, Kauno apskrities Pažaislio valsčiaus policija lieka tose pačiose patalpose — Petrašiūnuose. Iš kitų Kauno miesto praplėstų sričių nuo minėtos dienos Kauno apskrities policijos vadas savo žmonės atitraukia ir tų sričių policinis darbas automatiškai pereina Kauno miesto policijos vado žinion ir atsakomybėn. Dėl kitų šiuo klausimu smulkmenų Kauno miesto ir apskrities policijos vadai susitaria tarp savęs.

RŪPINAMASI KARO PALIESTŲJŲ REIKALAIS

Darbo ir Socialinių reikalų vadyba pranešа:

1. Lietuvių savisaugos batalionų karių,
2. Lietuvių statybos batalionų karių,
3. Transporto tarnybos talkininkų,
4. Kitų, esančių kariuomenėj, policijoj bei panašiose organizacijose,
5. Reiche dirbančių darbininkų,
6. Žuvusių partizanų ir
7. Išveštųjų

šeimų nariai, reikalingi kokios nors pagalbos, kreipiasi į Karo Paliestųjų Aprūpinimo Departamentą prie Darbo Socialinių Reikalų Vadybos, Kaune, Laisvės al. 72, tel. 22317, duodami apie savo šias žinias: vardas, pavardė, gyvenamoji vieta, kas yra kariuomenėje, ar darbe, kas buvo šeimos išlaikytojas, ar likę šeimos nariai dirba, ar turi kokį turtą ar pajamas, ar gavo ir ar gauna iš ko nors pašalpą ir t.t.

Karo paliestieji, turi skundų, juos raštu gali paduoti Pirmajam Generaliniam Tarėjui, Kaune, Duonelaičio gt. Nr. 32.

TRAKŲ POLICIJA LIKVIDAVO BANDITŲ GAUJĄ

Spalio 15—16 d. vienoje Trakų apskrities vietovėje vietos policija, talkininkaujant vokiečių kariams, apsupo bolševikų parašiutininkų — banditų gaują, kuri paskutinėmis dienomis šiaplėšikavo ir vietos gyventojams padarė nemaža nuostolių.

Stipriai ginkluoti parašiutininkai buvo likviduoti, 5 banditai nukauti vietoje. Vietos gyventojai šiuo policijos įvykiu yra patenkinti ir džiaugiasi galėsiu ramiai pagyventi.

VILNIAUS POLICIJOS MOKYKLOJE

Šiomis dienomis sušaukti kursai lietuvių policijos žemesniesiems vadams ir jūos komandiruoti iš miestų ir iš apskričių savo specialybėje dar neapmokyti policijos pareigūnai.

VILNIAUS MIESTO IR APSKRITIES

policijos vadų įstaigos persikėlė į naujas patalpas. Vilniaus miesto policijos vado įstaiga ir Judėjimo reikalams nuovada šiuo metu yra Gedimino gt. 38 (ėjimas iš Aukų gatvės). Kaunų priežiūros policija persikėlė į Basanavičiaus gt. 10 Nr.

Vilniaus apskrities policijos vado įstaiga iš Magdelenos gt. Nr. 2 persikėlė į Basanavičiaus gt. Nr. 5.

MŪSŲ BENDRADARBIAMS

Artimiausiu laiku numatomas išleisti naujas „Policijos" numeris. Mes prašome buvusius ir esamus bendradarbius nedelsiant siųsti medžiagą. Laikraštis yra visos policijos organas, taigi ir bendradarbiaukime visi.

Apskričių ir miestų policijos vadus prašome paskirti nuolatinius korespondentelsant siųsti medžiagą. Laikraštis iš vietos policijos gyvenimo kiekvienam laikraščio numeriui.

„POLICIJOS" ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

„Policijos" administracija praneša, kad laikraščio prenumerata tuo tarpu nėra priimama. Visi policijos pareigūnai laikraštį gaus betarpiai per vietos policijos įstaigas

Tarnautojų skelbimai, užuojautos ir pan. gali būti spausdinami „Policijoje" dėl kainos susitarus su administracija.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Policijos Departamento Direktorius — Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS." Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/III aukštas 52 kamb./, Telefonas 28281. Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4, telef. 20726. Už a. 722/2373. Atskiro numerio kaina RM. 1.—

Didžiosios Vokietijos Reicho Vidaus Reikalų Ministeris, SS ir policijos šefas Reichsführer- SS. H. Himmler.

„POLICIJOS" LAIKRAŠTĮ IŠLEIDŽIANT

V. REIVYTIS

Išleisdami į pasaulio šviesą šiuos pirmuosius mūsų organo puslapius, mes, lietuvių policijos nariai, negalime neišreikšti savo džiaugsmo ir padėkos tiems, kurie karo meto sąlygose, esant daugelio dalykų trūkumui, mūsų darbą bei pareigas įvertino ir sudarė sąlygas laikraščiui leisti.

ŠIA PROGA MES ATSIGRĮŽTAME IR KREIPIAME ŽVILGSNĮ Į VAKARUS, GERIAU PASAKIUS, Į VOKIEČIŲ KARIUS IR Į DIDĮJĮ VOKIEČIŲ TAUTOS VADĄ FŪHRERĮ, ĮSAKIUSĮ ŠAUNIEMS VOKIEČIŲ KARIAMS PRADĖTI KRYŽIAUS KARĄ PRIEŠ BAISŲJĮ PASAULIO MARĄ — BOLŠEVIZMĄ, BAISIAUSIU BŪDU, TARP KITŲ TAUTŲ, NAIKINUSĮ IR LIETUVIŲ TAUTĄ. Tik šio žygio dėka mes, policijos pareigūnai, netekę daugelio šimtų savo draugų ir daugiau kaip tūkstančio jų šeimos narių, išlikome gyvi. Tik šio žygio dėka mes išvengėme baisios mirties ir gal dar baisesnio ištrėmimo. Tik to DIDŽIOJO VYRO dėka šiandien mes galime stovėti savo tautos ir jos ateities sargyboje.

Po baisaus ir mums amžinai atmintino bolševikų teroro, dar tebešluostant skausmo ašaras, prisiminus mūsų iškentėtus vargus, iš kitos pusės — didžiąją išlaisvinimo dieną, iš mūsų lūpų, geriau pasakius, iš mūsų širdžių ir sielos gelmių veržiasi padėkos žodžiai DIDŽIAJAM VADUI IR JO VYRAMS!

PRADĖDAMI ŠIUOS PUSLAPIUS NUSILENKIAME ŠIMTAMS IR TŪKSTANČIAMS VOKIEČIŲ BEI LIETUVIŲ TAUTŲ VYRAMS, KURIEMS AUKŠČIAUSIAS LĖMĖ IŠLAISVINTĄ ŠVENTĄ MŪSŲ ŽEMĘ AR PAVERGTAS RUSIJOS SRITIS PARINKTI JIEMS AMŽINOJO POILSIO VIETA.

Šiuo išreiškiama mūsų, kaip Lietuvos visuomenės dalies, PADĖKA IR PRISIRIŠIMAS FŪHRERIUI, MŪSŲ PAGARBA ŽINOMAM IR NEŽINOMAM VOKIEČIŲ KARIUI.

P86-442
Lietuvos TSR VALSTYBINĖ BIBLIOTEKA

Didžioji pasaulio piktybė — bolševizmas sunaikino mus ir beveik nužudė materiališkai, tačiau nespėjo, kad ir šėtono metodus taikydamas, palaužti ir sunaikinti mūsų dvasios jėgų, ugdytų per 20 metų kietame patyrime.

To išvadoje mes, senieji policijos vyrai, tarsi pranašai, birželio 22 aušrai iš Vakarų kylant, pabūklų perkūnui gaudžiant, stojome į kovą prieš savo tautos žudytojus. Šią reikšmingą kovą pradėjome drauge su mūsų išlaisvintojais — vokiečių kariais—riteriais. Mes, didžiausias aukas aukodami, petis į petį su jais tą kovą ir tęsiame. Tačiau savo gyvybę aukojame ne veltui, bet tam, kad mūsų Tėvynė daugiau nebematytų raudonojo maro, kad Europos tautų bendruomenėje būtų laimingi ne tik mūsų vaikai ir vaikų vaikai, bet ir visos ateinančios kartos. Ginklo bendruomenėje mes susaugome su vokiečių kariu. SU JUO DRAUGE LAIMĖSIME ARBA DRAUGE ŽŪSIME. VIENOK ATMINKIME, KAD, KAIP DIENOS ŠVIESA PASITIKĖDAMI DIDŽIAISIAIS VOKIEČIŲ TAUTOS VYRAIS IR JŲ PROTO GENIJUMI, NIEKUOMET NEŽŪSIME: kelio atgal neturime, nes prieš akis matome saulėtą ateitį ir laimėjimo šventę. Tik mūsų sustojimo atveju mums tektų amžina pražūtis.

ŠI KOVA YRA DAR IKI ŠIOL PASAULYJE NEMATYTO KIETUMO, BET MŪSŲ PASIRYŽIMAS YRA KIETESNIS KAIP GRANITAS, O TIKĖJIMAS PERGALE — TVIRTESNIS UŽ PROTĄ. MES LAIMĖSIME!

Policijos šeima, pergyvenusi bolševikų terorą Lietuvoje, šiuo metu turi vos apie 20% senųjų išmokslintų ir patyrusių pareigūnų. Likusieji 80% yra jauni, dauguma jų pasiryžėliai, kartais net dvasios milžinai. Ir vieniems ir kitiems drąsos ir narsumo netrūksta. Mūsų vyrai iš kovos be laimėjimo nesitraukia: dažnai jie kovoja kaip tikri didvyriai ir verti Tėvynės sūnūs. Bet vieno trūksta jauniesiems — tai profesinio pasiruošimo, patyrimo ir žinių. Šiandien, sąlygoms neleidžiant įsteigti pastovios su plačia programa policijos mokyklos, profesinė spauda yra viena išganingiausių priemonių. Šis mūsų žurnalas ir bus savos rūšies mokykla jauniesiems policijos vyrams. Su šiuo leidiniu nemanome užimponuoti visuomenės, o tik stengsimės patenkinti savo korporaciją — policijos šeimą.

Mes pasiryžome kukliai, bet ne dviprasmiškai kelti mums rūpimus klausimus, kurių yra eibės nelengvais karo laikais.

Netenka abejoti, kad mūsų policistai supras savo spaudos nepaprastą reikšmę ir ją rems visomis išgalėmis. Mūsų didžiausias noras ir troškimas, kad mus remtų skaitytojai, kad jie, skaitydami šiuos puslapius, imtų į širdį, kas juose bus rašoma, dėtųsi į savo protą tai, kas naudinga. Jūsų žurnalas Jus aplankys tolimiausiame tėviškės užkampyje ir nuobodžiame bunkeryje. Neužmirškite ir Jūs savo žurnalo: rašykite mums apie savo gyvenimą, pateikite straipsnių, nuotraukų, sumanymų, žinučių.

Mūsų žurnalas yra lyg ir tąsa buvusio prieškarinio „Policijos“ žurnalo. Jis yra atgimęs tuo pačiu vardu ir maždaug toms pačioms pareigoms, bet kartu yra ir visai naujas tiek savo dvasia, tiek struktūra.

Viena iš naujienybių yra tai, kad Jūsų žurnalas glaudžia po savo sparnu ir ugniagesių policijos, ir pasyvinės priešlėktuvinės apsaugos reikalus. Kadangi šios dvi darbo sritys yra perorganizuojamos ir yra ar bus įlietos į policijos tarnybą, yra visai natūralu visoms policijos rūšims jungtis į vieną šeimą ir visiems rūpimiems klausimams gvildenti turėti vieną pajėgų savo spaudos organą. To reikalauja ne tik bendri mūsų interesai, bet ir karo meto taupumo sumetimai.

— „Imkite mane ir skaitykit“ — norime sušukti Jums pirmosios lietuviškosios knygos pirmaisiais žodžiais.

Šia proga mes sveikiname savo skaitytojus. Tegu mūsų tikėjimas pergale ir savo pareiga atneša laimingą rytojų kiekvienam Jūsų asmeniškai ir drauge visai lietuvių tautai.

Po tarnybinių užsiėmimų, poilsio metu. Nuotr. V. Augustino.

DRAUSMĖ

Br. Stasiulis

Kiekvienas policijos pareigūnas ir ypač viršininkas kasdieną linksniuoja žodį „drausmė“, bet daugelis nėra įsigilinę į to žodžio prasmę, savoką ir beveik kiekvienas subjektyviai ją supranta ir ugdo savyje bei savo pavaldiniuose.

Tie, kurie tarnavo kariuomenėje, puikiai atsimena drausmės statutą, kuriame drausmė šitaip apibūdinama: „karinė drausmė yra griežtas, tikslus ir sąmoningas karinių įstatymų, statutų ir įsakymų vykdymas, nepaisant nei asmeninės naudos nei pavojaus“.

Mūsų enciklopedijoje (VI t.) drausmės sąvoka šitaip apibūdinama: „— pasidavimas darbo ir kolektyvinio gyvenimo taisyklėms ir savo poelgių suderinimas su nustatyta tvarka“.

Darbo rūšimis ir kolektyvo tipais drausmė skirstoma į profesinę, mokyklinę, bažnytinę, karinę, partinę, kalėjiminę ir t.t.

Pasidavimo ir klusnumo požiūriu drausmė esti viršinė, vidinė ir natūrali.

Viršinė drausmė yra tokia, kada laikomasi tvarkos tik dėl gresiančių bausmių bei nemalonumų. Ji nėra maloni ir gera visam kolektyvui, atskiram individui ir vyresniam, kuris drausmės palaikymu rūpinasi. Pagaliau tokia drausmė nepatvari ir nepatikima ypač policijoje, kur daugiausia tenka tarnybos pareigas vykdyti ne kolektyviai, bet individualiai.

Jeigu pareigūnas yra drausmingas tik iš baimės, kad už drausmės nesilaikymą bus nubaustas arba turės nemalonumo, tai jis neleistinų veiksmų vengs įvykdyti vyresniojo arba savo draugo akivaizdoje, tuo tarpu niekam iš pastarųjų nematant, jis elgsis blogai; nesilaikys reikiamos tvarkos, rimtumo ir apie drausmingą elgesį, kaip toki, visiškai negalvos.

Tokia drausmės sistema niekur negali būti pakenčiama ir ypač policijos organizacijoje.

Kai laikomasi tvarkos ir vykdomos nustatytos taisyklės, įsakymai bei nurodymai dėl įsitikinimo ir reikalingumo tam tikram tikslui pasiekti, tada drausmė bus vidinė ir prasminga. Individui, vidiniai drausmingam, galima visiškai pasitikėti ir būti tikram, kad jis be jokių bausmių ir be pabarimų, savo asmenine iniciatyva, laikysis nustatytos tvarkos ir sąžiningai vykdys savo pareigą. Toks tarnautojo tipas turi būti visada pageidaujamas tarnyboje, tokia prasme ir reikalinga auklėti policijos pareigūnus.

Yra patarlė, kad kas nedirba, tas neklysta. Visai teisingai! Darbe kiekvienam gali atsitikti nejučiomis, dėl nežinojimo ar kitos kurios nenumatytos priežasties suklysti. Tad suklydimą, kuris įvyko ne dėl blogos valios, reikalinga labai atsargiai skirti nuo klaidų, padarytų per apsileidimą ar iš blogos valios. Pirmuoju atveju pareigūnas neturi būti baudžiamas ir net papeikiamas, bet atidžiai ir išsamiai su kantrumu pamokytas, tuo tarpu kaip antruoju atveju — baustinas, nes sąžiningas ir drausmingas pareigūnas dėl savo klaidos, be bausmės ir papeikimo, pats skaudžiai kenčia vi-

VOKIEČIŲ POLICIJA

J. Valevičius
Liet. polic. ryšių kariininko adjutantas

Šiuo metu, kai lietuvių policijai vadovauja vokiečių policija, dažnai kyla mums klausimas, kokia yra ta policija,kokia jos organizacija, koks suskirstymas, išsivystymas, kokie jos uždaviniai, kas jai vadovauja, kokie galioja įstatymai, kuriais rišajamos policinio darbo sritys. Pagaliau įdomu yra ir tai, kaip sutvarkyti vokiečių policijos įvairūs aprūpinimo klausimai.

Dabar mes gyvenam ypatingose, t. y. karo meto sąlygose, todėl šiais minėtais klausimais yra kai kurių nukrypimų, kurie yra laikino pobūdžio, ir tai yra visiškai suprantama. Be to, mes, santykiaudami su vokiečių policijos pareigūnais, dažnai nežinodami jų tarnybinio laipsnio, nežinome kaip jį pavadinti. Klausiam kitų — gaunam atsakymą, bet nesame dėl jo tikri, nes ir tas paklaustasis tikrai to nežino. Tai yra todėl, kad mes ir domėdamiesi tuo, ir norėdami su tuo susipažinti, neturime šaltinių apie tai pasiskaityti, nes, deja, lietuvių kalboje nerasime tuo reikalu išsamios medžiagos. Gvildendami visus tuos minėtus klausimus, pamatysime, kad kraštо, kuris savo plotu ir gyventojų skaičiumi yra daug kartų didesnis už mūsų Lietuvą, policijos organizacija savo suskirstymu bei uždavinių įvairumu ir kt. yra daug sudėtingesnė už mūsų policijos atitinkamas sritis. Kalbant apie vokiečių policiją, kartais girdime įvairius jos pavadinimus, kaip Ordnungspolizei, Schutzpolizei, Gendarmerie, kurių prasmė mums lieka neaiški.

Dabar vėl, naujai pradėjus leisti lietuvių policijos laikraštį „Policija", suteikiama proga išsiaiškinti visus tuos klausimus, susijusius su sąvoka „vokiečių policija", kuri mums, jei ne visiškai, tai bent iš dalies buvo neaiški.

I. VOKIEČIŲ POLICIJOS IŠSIVYSTYMAS.

Vokiečių policija dabartinę formą įgijo tik po to, kai 1933 m. sausio mėn. 30 d. Fuehreris perėmė visą Vokietijos vadovavimą į savo rankas. Prieš tai Vokietijoj policija buvo įstatymų, tradicijų, uniformos, aprūpinimo ir kt. atžvilgiu labai nevienoda, turint galvoje atskirus Vokietijos kraštus. 1933 m. sausio mėn. 30 d. dėl naujai atstatomo Reicho paskelbtas įstatymas ir kartu išleistas 1934 m. vasario 2 d. potvarkis įgalino Reicho vyriausybę ir Reicho Vidaus Reikalų ministerį leisti atskirų Vokietijos kraštų galvoms įsakymus įvairiais, jų tarpe ir policiją liečiančiais, klausimais. Vėliau, 1934 m. lapkričio 1 d., sujungus Senojo Reicho ir Prūsų Vidaus Reikalų Ministerijas, vadovaujant Reicho ministeriui Dr. Frick, buvo automatiškai sujungti ir tų ministerijų policijos skyriai, kurių priešakyje atsistojo Deluege, tuo metu buvęs policijos generolas — leitenantas. Slaptoji valstybės policija (Geheime Staatspolizei) tam policijos skyriui nepriklausė. 1935 m. kovo 1 d. prijungus prie Vokietijos Saaro kraštą, buvo sukurta pirmoji vadinama Reicho Policija (Reichspolizei). Fuehrerio ir Reichskanclerio 1936 m. birželio mėn. 17 d. įstatymu vokiečių policijos vadovybės kompetencijos ir priklausomybė buvo nustatytos tvirtai ir, trumpai suglaudus, šitokios:

Reicho policinių uždavinių suvienodinimui prie Reicho Vidaus Reikalų Ministerijos skiriamas visos Vokiečių Policijos Vadas (Chef der Deutschen Polizei), kuriam tuo pačiu pavedamas vadovavimas ir tvarkymas visų policinių reikalų Reicho ir Prūsų Vidaus Reikalų Ministerijų ribose. Visos Vokiečių Policijos Vadu prie Reicho Vidaus Reikalų Ministerijos skiriamas Prūsijos Slaptosios Valstybinės Policijos pavaduojąs Vadas, Reichsfuerer SS Heinrich Himmler.

Tokiu būdu Vokietijos Policijos Vadas suima į vieną ranką visas buv. policijos skyriaus prie Reicho ir Prūsų Vidaus Reikalų Ministerijos darbo sritis, taip pat savo ankstybesnius uždavinius kaip Prūsų Slaptosios Valstybinės Policijos pavaduojąs Vadas ir kaip Vadas politinių policijos skyrių kituose Vokietijos kraštuose. Žodžiu, faktiškai jam priklauso bendrai visos policijos, įskaitant ir slaptosios, vadovavimas.

Kadangi praktiškam visos Vokietijos policijos sujungimui buvo kliūtimi įvairiuose kraštuose esantieji nevienodumai aprūpinimo bei kituose finansiniuose reikaluose, buvo vėliau išleisti atitinkami įstatymai, kuriais tas suvienodinimas liko visiškai įgyvendintas. Ypatingai verta pabrėžti Vokiečių Policijos Valdininkų Statuto (Deutsches Polizeibeamtengesetz vom 24. Juni 1937) išleidimą, kuris kaip tik kalbamu suvienodinimo klausimu turi didelės ir neabejotinos reikšmės. Šiuo statutu — įstatymu Vokietijoj nebėra daugiau prūsų ar bavarų policijos valdininkų — yra tik vienas vokiečių policijos valdininkas, kurį, kur jis bebūtų, liečia tie patys įstatymai. Toks vokiečių policijos valdininkas visur dėvi vienodą uniformą ir turi tuos pačius tarnybos laipsnių ženklus. Minėti įstatymai liečia ir buv. Austrijos policijos valdininkus bei kt. policijos pareigūnus, kurie po Austrijos prijungimo automatiškai perėjo į Reicho tarnybą. Tie įstatymai betgi nepalietė austrų medžiaginės policijos teisės. Visos jungtinės ir bendros vokiečių policijos aprūpinimą su kai kuriomis išimtimis teikia Reicho iždas, kas yra savaime aišku.

II. VYRIAUSIA VADOVYBĖ IR POLICIJOS SUSKIRSTYMAS

Visos policijos Vokietijoje vyriausia galva yra Reicho Vidaus Reikalų Ministeris. Jam asmeniškai ir tiesogiai priklauso Vokietijos Policijos Vadas (Der Reichsfuehrer SS und Chef der Deutschen Polizei). Jis savo srityje yra nuolatinis Reicho Vidaus Reikalų Ministerio paduotojas, ir jo sprendimai kiekvienu atveju prilygsta ministerio sprendimui.

Policija, atsižvelgiant į jos atskiras uždavinių sritis, skirstoma į tvarkos (Ordnungspolizei) ir saugumo (Sicherheitspolizei) policiją. B. d.

Policijos vyresnybės nariai inspekcinės kelionės proga aplankė pajūrį.
Nuotr. J. Valevičiaus.

diniai ir, be abejo, stengsis padarytos klaidos nepakartoti.

Vidiniai drausmingų žmonių mūsų policijos eilėse ir šiandieną nestinga, nors jų skaičius yra labai nežymus. Sakoma, kad blogas paprotys ir demoralizacija patys savaime limpa, o geras ir drausmingas elgesys yra sunkiai įskiepijamas ir tai tik per ilgas ir atkaklias pastangas.

Aš manau, kad su tuo sutiks visi ekaitytojai ir todėl aš visus, šias eilutes skaitančius, kviečiu gerai susimąstyti ir pagalvoti apie būdus ir priemones imunitetui įgauti, kuris varžytų ir apsaugotų mus nuo tos apkrečiamos ligos.

Mano nuomone, geriausias receptas, tai asmeninis pavyzdys ir ypač iš vyresniųjų ir senesniųjų tarnautojų tarpo. Jeigu vyresnieji ir senesnieji tarnautojai dar nėra nustoję savo charakterio ir sugebės suimti save į rankas, rodys drausmingumo ir sąžiningumo pavyzdžius, tai ir jaunesnieji, nors ir iš lėto, pradės, jiems patiems nejučiomis, elgtis taip, kaip elgsis jų vyresnieji. Kitaip tariant, užsikrės tuo geru papročiu ir bus drausmingi. Tada drausmė jau įgis natūralias formas, kas šiandieną mums gali atrodyti tiktai idealu. Šį idealą pasiekus, galėsime būti ramūs ir didžiuotis, kad mūsų policija yra drausminga, susipratusi, pareigas atlieka ryžtingai ir visiškai pasiaukojusi savo kraštui ir tėvynei.

Kiekvienoje valstybėje, kovojant su išoriu priešu, laikoma kariuomenė, o kovoti su vidaus priešu — policija. Vienos ir kitos organizacijos tikslas — apsaugoti savo kraštą, žmonių gyvybę ir turtą. Tam tikslui abi organizacijos yra ginkluotos ir tvarkomos kariniais pagrindais.

Karinės drausmės apibūdinime vyrauja veiksmų teisėtumas ir klusnumas. Tai labai svarbūs, įsidėmėtini elementai ir mums, policijos pareigūnams.

Šiandieną mes visi turime atvirai pažvelgti tikrovei į akis ir pripažinti, kad mūsų tarpe drausmė yra paniekinta, ir kas dar yra, tai likučiai to įpratimo, kuris užsiliko nuo priešakinių laikų. Toliau taip riedant, galima sulaukti labai liūdnų padarinių. Bet nenusiminkim! Policininkai, kurie dar nors truputį tikite į mūsų lietuvišką policiją ir jos ateitį, kuriems nuo širdžiai rūpi savo kraštas ir jo rytojus, kibkime prie darbo ir pradėkim drausmintis, nes jau seniai laikas.

SAVIŠALPOS REIKALU

Savišalpos klausimas visuomet yra opus, ypač kai socialinio aprūpinimo reikalams valdžia turi tik ribotus kreditus. Ypač šis klausimas yra aktualus karo salygose, kada krašto ekonominis gyvenimas dėl suprantamų karo reikalavimų yra gerokai suvaržytas, kada visi turimi krašto ištekliai turi būti paaukoti karo reikalams. Todėl, savaime suprantama, kad ir krašto finansinė būklė, tokiai padėčiai esant, yra sunki, nes lėšų panaudojimas turi būti skiriamas tik būtiniausiems tikslams.

Savišalpos reikalai mūsų policijos organizacijoje ir taikos metu nebuvo idealiai sutvarkyti, tad ką jau bekalbėti apie tai šiuo karo metu. Šiaip ar taip, bet gyvenimas pats verste verčia šiuo klausimu rimtai susirūpinti ir ne teoriškai, bet praktiškai jį įgyvendinti, nors ir susiaurintuose rėmuose, prisitaikant prie šių dienų aplinkybių.

Visiškai nepateisinama ir net nepakenčiama padėtis, kai mes Dievo valiai ir skaudžiam likimui paliekame be duonos kąsnio žuvusio pareigūno šeimą arba, kai gausios šeimos vyrui išvykus į rytines apskritis, jo šeima lieka be kuro ar kitokio būtiniausio aprūpinimo. Taip pat pamirštame ir tuos pareigūnus, kurie dėl tarnybos pareigų ėjimo yra atsidūrę bevilčiškoje ligos padėtyje ir dėl lėšų stokos negali nė pasvajoti apie specialų gydymą. Šiuo metu, žinoma, atsiranda geros valios pareigūnų, kurie nukentėjusiai šeimai sumeta po skatiką kitą jai sušelpti. Bet tai yra ubagavimo sistema, kuri, nors, gal būt, ir širdinga, bet nėra tvirta ir pastovi, o todėl ir mūsų drausmingai korporacijai netinka. Pagaliau, gėda būtų ir kalbėti, kad mes, būdami tarnybiškai organizuoti, nesugebėtume sukurti tvirtą ir pastovią savišalpos sistemą, kuri būtų pagrįsta drausmingu įsipareigojimu.

Šitaip tikslą siekdami, turėtume svarstyti apie savišalpos kasų arba, kaip kitaip pavadintume, savišalpos fondo įsteigimo ir jo įgyvendinimo mūsų policijos korporacijoje. Suprantama, kad tokios kasos neturėtų tautpomųjų ir skolinamųjų kasų paskirties, kaip kad anksčiau taikos metu policijos organizacijoje būdavo, bet grynai aptarnautų pareigūnų ir jų šeimas tik šelpimo pagrindais.

Tokių savišalpos kasų ar fondo paskirtis būtų:

a) teikti medžiagišką paramą šeimoms žuvus arba mirus policijos pareigūnui jo laidojimo išlaidoms padengti; vienkartinė ar nuolatinė parama likusios šeimos šelpimui.

b) rūpintis policijos tarnautojų ir jų šeimų sveikatos reikalais, teikti paramą sunkiai susirgus pačiam pareigūnui arba jo šeimos nariui, kai reikalingas specialus kurortinis ar klinikinis gydymas, kaip, pav.: džiovos, reumatizmo, psichinių ligų, nelaimingų atsitikimų ir kt. atvejais.

c) teikti medžiaginę paramą policijos pareigūnui ar jo šeimai, kurie yra turtiniai nukentėję dėl policijos pareigų ėjimo, pav: banditams sudeginus ar kitu būdu kerštо sumetimais sunaikinus pareigūno ar jo šeimos turtą ir tolygiais atsitikimais, ir

d) paremti gausias pareigūno šeimas, jei jos tokios pagalbos būtų neabejotinai reikalingos.

Lėšos tokiam fondui sudaryti — visų pirma tai atskaitymas 1 ar 2% nuošimčių iš pareigūnų algos kas mėnuo; antra, valdžios pašalpos; trečia, aukos bei kitos pajamos, na, ir jei toks būtų, pajamos iš fondo turto.

Fondo valdymo santvarką, lėšų skirstymo būdą, aišku, turėtų smulkiau nustatyti tam tikras statutas.

Taikos metu, kiek žinoma, tokios kasos mūsų policijos organizacijoje buvo tvarkomos savarankiškai apskritimis, neprikausomai nei nuo kuo; kitaip tariant, bendros vyriausios vadovybės viso krašto policijos kasoms nebuvo. Apskričių bei miestų policijų kasos kiekviena atskirai turėdavo savo įstatus bei statutus, pagal kurias tvarkėsi ir lėšas skirstydavo, niekeno iš centro vadovybės nekontroliuojamos. Kokios reikėtų laikytis sistemos šiandien — klausimas svarstytinas. Gal būt, fondo vadovavimo instituciją būtų geriausia centralizuoti, atseit, turėtų būti aukščiausias fondo valdymo organas su skyriais bei vadovybėmis apskrityse ir miestuose. Jeigu kalbėti apie tokią sistemą, tad, suprantama, fondas veiktų prie Policijos Departamento su vadovybe, kurią sudarytų rinktiniai atstovai iš apskričių.

Jei šitokia santvarkos sistema nebūtų pakankamai lanksti, tai bent būtų racionali, jau vien dėl to, kad centrinė fondo vadovybė galėtų nešališkai lėšas skirstyti pareigūnams ar jų šeimoms pagal surinktus objektingus duomenis. Tuo tarpu, jei tatai būtų tvarkomasi vien apskrityse, tad, suprantama, neišvengiamos būtų įvairios protekcijos, giminystės ryšiai, artimos pažintys ir pan. Antra vertus, pagal mūsų krašto administracinį padalinimą mūsų apskritys yra nevienodo dydžio tiek ploto, tiek pareigūnų skaičiumi. Pav., Zarasų apskritis savo plotu prilygsta Kelmės (Raseinių aps.) arba Joniškio (Šiaulių aps.) valsčiams. Tad tokioje apskrityje surinkti įnašai sudarytų menką sumą ir, reikalui esant, nepajėgtų net minimaliai sušelpti būtiniausiais atvejais. Čia negalima galvoti egoistiškai: kas man, jei anas pareigūnas gyvena mažesnėje apskrityje, — svarbu, kad mano apskrities fondas yra turtingas. Policijos tarnautojų pareigos yra visų vienodos, gausiomis šeimomis pareigūnų gali būti ir mažesnėje ir didesnėje apskrityje, ir todėl jos visos lygiai turi būti traktuojamos ir šelpiamos. O tokį objektingumą galėtų, atrodo, išlaikyti tik centrinis valdomasis organas. Aišku, tam tikromis sumomis būtų leista disponuoti ir apskričių bei miestų skyriams, tačiau vyriausioji kontrolė būtų centrinės vadovybės dispozicijoje. Tokia sistema, kiek teko patirti, buvo įgyvendinta anų laikų buv. Švietimo, Susisiekimo ir kit. ministerijose.

Aišku, šitais argumentais nenorima būtinai prikergti šita santvarkos sistema. Šie visi klausimai (dėl sistemos, dėl jnašų dydžio ir kit.) yra diskutuotini, todėl manoma, kad pareigūnai kitame žurnalo numeryje plačiau pasisakys tuo reikalu, bet viena turi būti aišku, kad šis savišalpos klausimas tiek yra pribrendęs, kad jo atidėlioti daugiau nebegalima. Mes negalime leisti, kad nelaimės ištiktos mūsų šeimos, pasruvusios ašarose ir sielvarte, netekus savo vienintelio maitintojo, turėtų maldauti išmaldos pagal sudarytus sąrašėlius. To neleidžia nei mūsų savigarba, nei, pagaliau, policinės pareigos jausmas.

Tad laukiama pareigūnų plačiau pasisakyti šiuo klausimu kitame šio žurnalo numeryje.

St.—

Liet policija mūsų gyventojų apsaugos ir ramties sargyboje.

Nuotr. V. Augustino

Br. Kviklys.

Naminė degtinė — MŪSŲ TAUTOS ŽUDYTOJA

Kai priešas nori nugalėti jam nedraugiškai nusiteikusią tautą, naudoja šiam reikalui įvairiausias priemones. Kadangi musti ją išoriniu būdu nevisuomet yra lengva ir nevisada šis darbas duoda tinkamų rezultatų, stengiamasi sunduoti jai smūgius iš vidaus. Jie ir būna taikliausi, nes taiko į pačios tautos širdį.

Ko bolševizmas nepadarė per skaudžios okupacijos metus: neišmušė mūsų iš lygsvaros, nepavergė dvasios ir nesulaužė žmoniško gyvenimo jausmų, tikėjimo. Apvaizda ir ateitimi, tą šiandien gana sėkmingu būdu atlieka jam patarnaudami pačių žmonių gaminami nuodai — naminė degtinė.

Pažvelkime trumpai į šiandieninį mūsų visuomenės gyvenimo vaizdą. Greta daugelio gausių jos blogybių pirmoje eilėje sutiksime naminės degtinės gaminimą ir jos vartojimą. Šiandien mūsų kaime „naminė" pasidarė taip įgimta, kaip tėvas su motina. Jos dvokiančios bonkos puošia inteligentų, ūkininkų, darbininkų, net kunigų ir mokytojų stalus. Jos garbei be atodairos nuolat aukojami karo vedimui taip reikalingi javai. Jos gaminimo, gėrimo ir pagriojimo metu sugaištama daug brangaus laiko, nors šiandien mūsų krašte jaučiamas nemažas darbo jėgų trūkumas. O kur dar kitos pasekmės? Kur sąmoningo sveikatos gadinimo padariniai, kur gimstą skaitlingi idiotai, kur apsinuodijimai, mirimai, įvairūs iškrypimai? Kas išaugs iš mūsų šiais nuodais girdomo kaimo, o neretai ir miesto jaunimo, nesunku iš anksto pasakyti.

Šiandien prieita net prie tokios visuomenės „nuomonės suformavimo", kad degtindarystė laikoma gana padoriu, pelningu amatu. Kadangi varyklų įrankius (bravorėlius) karo metu,

esant kai kurių medžiagų trūkumui, sunkiau pasigaminti, jie eina iš rankų į rankas. Pasiturįs ar mažiau pasiturįs ūkininkas, inteligentas, darbininkas, amatininkas ar spekuliantas nekantriai laukia, kada jam ateis eilė pasinaudoti šia stebuklinga „mašina".

Degtinė gaminama įvairiausiomis progomis: švenčių, vardinių, krikštynų, vestuvių, net pakasynų metu. Gaminama ir be jokių progų.

— Ką čia verdi? — klausiu į kaimą nuvykęs ir pamatęs pas kaimyną melsvą dūmelį . . .

— Matai gi ką — tarė akių nuo triūbelių nealitraukdmas kaimynas.

— Kokia gi proga?

— Ateinantį sekmadienį mūsų parapiją aplanko vyskupas! — atsakė man.

Jei tai nebūtų taip skaudu, būtų labai linksma.

Kokių gi priemonių su šia kova imasi mūsų visuomenė? Beveik jokių. Visos priemonės iš kai kurių visuomenės narių ir Blaivinimo draugijos pusės šio nešvaraus alkoholio jūroje atrodo permenkos, nesėkmingos, net juokingos. „Vargšai tie blaivininkai"-sako „gamintojai."

Kad su šia blogybe turėtų kovoti mokytojai per mokyklas, kunigai per bažnyčias, savivaldos įstaigos per savo pareigūnus, gydytojai per sveikatos įstaigas, pagaliau dori žmonės per savo pažįstamus — to plačiau nerašysiu: tai ne „Policijos" leidinio specialus uždavinys. Noriu tik paraginti visus geros valios policijos pareigūnus, kam brangi šio karo prasmė, tautos sveikata bei jos ateitis, prie šio kilnaus darbo prisidėti ne tik žodžiais ar aplinkraščiais, ne padedant naikinti „samagoną" jį geriant, bet realiu nuoširdžiu darbu, policinėmis priemonėmis.

Vokiečių valdžios karo metu išleistieji šiuo reikalu potvarkiai, visai teisingai, nėra minkšti. Už stambesnius šios rūšies nusikaltimus numatyta net mirties bausmė. O ir šiaip jau teisminiai įpareigojami bausti nemenkomis bausmėmis. Tai gana svarbu.

Nesakau, kad policija staigiems ir išnaikins degtindarystę, bet sujungus policines priemones su akcija iš visuomenės, daug būtų galima padaryti ir tuo pasitarnauti tiek savo tautos dorovės, moralės, sveikatos, tos karo ūkio reikalams.

Bet kur čia kovosi pats su savim! . . .

Velnias niekuomet neina prieš Belzebubą ir atvirkščiai. Taigi nepaslaptis niekam, kad tie patys taip mieli policijos pareigūnai šiuo klausimu nėra visiškai be nuodėmės.

Jeigu Viešpats gal saugo dažnai (ir tai ne visuomet. . .) mus nuo „naminės" gaminimo nuodėmės, tai nuo gėrimo apsaugoti reikia patiems. A gi ir dažnas iš mūsų ją geriame. Ot taip sau su geru kaimynu, pas kurį su reikalu ar be reikalo nueiname, su „taškų dalytoju", kuris, nors pats jos negamina, bet ir niekad nepritrūksta, su valsčiaus galva, su kunigu, klebonu, su maisto kontoros viršininku, ar su girininku — miškų ir malkų viešpačiu, su ūkininku, su amatininku ir, pagaliau, su visais, kas jos turi ar parūpina. Geriame ir pareigūnas su pareigūnu. Geriame ir keikiame: Ot, karti, biaurybė! Teisinamės, kad gyvenimas sunkus, gal palengvės. . .

Ne, mieli policijos pareigūnai, visada atminkime, kad ne „į sveikatą" geriame. Kam dar tyčiotis iš tos vargšės sveikatos! Juk visų sričių gydytojai specialistai, chemikai ir mokslo vyrai kaip neginčijamą mokslo tiesą, yra įrodę ir pareiškę savo vieningą nuomonę dėl šio skystimo nuodingumo ir žalingumo. Žinokime, kad kiekvienas išgertas stiklas (geriama ne stikliukais, o dažniausia stiklais!) giliai įsisunkia į mūsų organizmą, į kraują. Neginčytina mokslo tiesa įrodyta, kad idijotai ir besaikiai girtuokliai tėvai gamina tokius pat vaikus. „Koks tėvas, toks ir sūnus" — neveltui mūsų liaudies priežodis kalba. Taigi, jeigu negalime ir nebranginame savo sveikatos, pagailėkime savo nekaltų vaikų ir ateinančių kartų. Jei ir to mums negaila — prisiminkime mūsų mažos tautos ateitį. Juk mes, lietuviai, mėgdami dažnai ir daug nugerti, nekartą pragėrėme daug ką, nevieną kartą net Nepriklausomą gyvenimą. Žiūrėkime, kad kartais paskutinį kartą nepragertume tautos ateities. Jeigu šiandien mūsų tauta darosi kas kartas vis labiau ištyžus ir kariškiai menkai patvari, tai čia savo ranką bus pridėjusi ir alkoholio įtaka.

Svaigindamiesi žalinga „namine" (nors ji ir dusyk būtų „valyta") ne tik žudome savo sveikatą, bet drauge užmiršdame ir tarnybinę pareigą kovoti su nusikaltimais. Čia mes patys tampame jeigu jau ne nusikaltėliais, tai jau tikrais nusikaltėlių sėbrais, nusikalstamo darbo bendininkais.

Išvadoje matome liūdną vaizdą: girtuokliai policijos pareigūnai nejučiomis pakliūva į piktos valios žmonių — nusikaltėlių bei visuomenės priešų įtaką, apsileidžia tarnyboje, nesirūpina savo tiesioginiu darbu. Tuo ne tik žemina visos policijos korporacijos vardą, griauna jos autoritetą visuomenėje, bet ir patarnauja priešo interesams.

Kad užkirstume tam kelią, polic. vadai, nuovadų ir kiti policijos viršininkai turi kreipti savo dėmesį į mėgstančius girtauti policijos pareigūnus, sekti jų pareigų atlikimą ir tinkamai reaguoti į jų veiksmus.

Žinoma, degtinės gėrimo paprotys, nors ir žalingas, yra labai prigijęs ir policijos tarnautojus abstinentais bei blaivininkais pasidaryti niekas priversti negali (to niekas nė nedarys), vis dėlto, reikia atminti, kad visas policijos svaigiųjų gėrimų vartojimas turi apsiriboti valstybinės degtinės, vyno ar sveiko alaus gėrimu. „Naminei" policijos eilėse ne vieta.

Šia proga, vedant kovą su „naminės" gaminimu visuomenėje, reikia atminti, kad rimti ūkininkai, sąžiningai atlieką valstybei pristatymus, gauna už tai kaip premiją nemažą kiekį valst. degtinės. Degtinės pagal korteles ar per įstaigas ne taip jau mažai gauna ir miestų gyventojai. Jos bent šiuo karo metu ir turėtų pakakti.

Sutvarkę patys save, imkimės griežtų priemonių visuomenėje pašalinti degtindarystę.

Ateinančios kartos bus mums už tai dėkingos.

PIKTYBINĖ NEGEROVĖ

Ig. Tomaitis

Vos nuslinko nuo mūsų krašto padangės žiaurus bolševikinis siaubas, vos pasijutome saugūs nuo klaikių teroristinių enkavedistų rankų, kaip tuojau mumyse įsiskverbė, ligi šiol dar taip ryškiai nepasireiškusi, gryna materialiniu egoizmu paremta, piktybė. Visai suprantama ir iš dalies pateisinima, kad karo sąlygos savaime verčia patį gyvemą ir pačius žmones, daugiau ar mažiau, darytis materialistais, tačiau ir tam turi būti tam tikra riba, tam tikras saikas. Tačiau visai nepateisinamas tas beatodairis moralinis susmukimas, nužengęs tiek toli už elementarinių žmoniškumo ribų, kad jau nebelieka kito, kaip tą tautos negerovę traktuoti tikra to žodžio prasme — niekšybe.

Kas anksčiau mumyse buvo vadinama vienybe, sugyvenimu, broliškumo jausmu, vienas kito gerbimu, visišku atjautimu kito nelaimės tiek privačiame, tiek tarnybiniame gyvenime — šiandieną tas išnyko, nebeegzistuoja, nugrimzdo lyg į prarają. Visur šiandieną pirmauja tik „aš vienas", tik „duoki man vienam", tik „viskas man tepriklauso". Jei aš šiandien esu sotus, gerai apsirengęs, šiltai ir pinigingai gyvenu, tai kas man, jei tau trūksta duonos kąsnio, jei tavo vaikai graudžiai verkia iš alkio arba puspliki ir šąla šaltame nekurentame ir drėgname kambarelyje. Tas man visai nerūpi ir neturi rūpėti. Tatai man nei šilta nei šalta. Dėl manęs tu gali nors ir sprandą nusisukti, bet aš nė nekruptelėsiu ištiesti savo pagalbos ranką tave paremti.

Šitokių reiškinių mes matysime eibes šiaip privačiame gyvenime, bet, dar skaudžiau, jų eibės vyksta ir mūsų policijos organizacijoje, kas karo meto sąlygose, rodos, neturėtų būti. Priešingai, sunkiuoju metu mes vienas kitą turėtume labiau suprasti, labiau atjausti ir šiltesnę širdį rodyti savo bendradarbių—pareigūnų santykiuose. Deja, didžiai apgailestaudami, turime pasakyti, kad to nėra ir kad to giliai pasigendama. Čia norime atvirai iškelti prasikišusią mūsų policijos gyvenime didžiai smerktiną neigiamybę, kuri, kaip mes ją beimtume svarstyti — ar tai patriotiniu pagrindu, ar grynai individualiniu požiūriu — tiek mūsų organizacijai, tiek visai tautai daro didelę gėdą ir nepateisinamą žalą.

Visi gerai žinome, ir tai nepaslaptis, kad mes visi per ištisus du dešimtmečius aimanavom, verkėm ir sielojomės dėl okupuoto Vilniaus krašto, dėl jo atgavimo ir dėl tenykščių prislėgtų vargšų lietuvių išlaisvinimo iš svetimo jungo. Per visą tą laiką „didvyriškai" rašėm apie tai spaudoj, kalbėjom per radiją ir mitingus, rinkom gausius pinigus tam kraštui išvaduoti. Rodos, visa tai buvo daryta jautriai, su giliu įsitikinimu ir iš tikros širdies. Tur būt, nebuvo nė vieno policijos pareigūno, kuris nebūtų anais laikais priklausęs Vilniaus Vadavimo Sąjungai ir aktyviai — vienokiu ar kitokiu būdu — nebūtų prisidėjęs prie tos kilnios idėjos vykdymo. Ir pagaliau, štai, Vilniaus kraštas su visomis rytinėmis sritimis prijungtas prie senosios Lietuvos teritorijos! Džiaugsmo ašaros pabiro iš tauraus lietuvio ir pareigūno akių, daug šauksmingų „valio" nuskambėjo po visą kraštą... Bet praktiškai, kai šit dabar reikėjo steigti šiame krašte policijos įstaigas, kai reikėjo pajudėti iš sočiai aprūpinto kampelio į alkaną kraštą, daugelis iš mūsų sudrebėjo, daugelis iš mūsų sustojo ir „susimąstė" ties klausimu: „O kas dabar daryti, jeigu iš tikrųjų ten reikėtų vykti naujai tarnybos paskirčiai?" Viso šito išvada buvo ta, kad pasipylė neišpasakytai gausios protekcijos pasilikti vietoje; departamento direktoriaus durys nebeužsisklendė nuo gausiai užplūdusių pareigūnų ir jų giminių su graudžiais prašymais neskirti jų į rytines apskritis.

Šiam Švenčionių apskr. policininkui J. Kazlauskui jau 64 mt. amžiaus. Nežiūrint to, jis stropiai atlieka savo pareigas.

Ir štai atsivėrė grynoji tikrovė, kad mes iš tikrųjų „be Vilniaus nenurimsim!" Ataivėrė „tikrasis" mūsų patriotizmas ir susipratimas.

Tuo tarpu vienas kitas tikrųjų sąmoningų pasiryžėlių, kurie anksčiau mažiausiai viešai rėkė ir mažiausiai dangstėsi puošniais obalsiais, kukliai ir tyliai susidėję savo reikmenes į kuprinę, o visas kitas gėrybes palikę vietoje, išvyko susikaupę nešti sunkią pareigos naštą atvaduotame krašte.

Iš viso to, rodos, netenka daryti ypatingos išvados dėl mūsų tikrųjų „patriotinių" jausmų.

Dabar paliesime kitą, individualinę pusę.

Prijungus rytines Vilniaus sritis prie mūsų krašto, teko sukomplektuoti toms sritims pareigūnų kadrą. Vieni, sąmoningi pareigūnai, palikę savo šeimas ir kitką, savanoriškai, su pasiryžimu vyko į tą kraštą; kiti, žinoma, vyko drausminės baimės vedini. Bet, šiaip ar taip, jie nuvyko ir nuo pat pradžių, su viršum dvejus metus, ėjo tenai sunkias ir pavojingas pareigas. Ir dabar, kai po tiek laiko, vieną

kitų pareigūnų dėl nustojusios sveikatos arba dėl paliktos gausios šeimos reikia grąžinti į seną tarnybos vietą, surasti jam pakaitą nei su žiburiu nejmanoma. Mūsų pareigūnuose įsivyravo nepakenčiama ir žlykšti situliantinė piktybė. Štai, žiūrėk, tinkamas pakaitas surastas, jis pakeliamas laipsniu ir skiriamas į rytines sritis pakeisti nuo pat pradžių tarnavusį paliegusį pareigūną. Bet vos tik pastarasis gavo paskyrimą, kaip tučtuojau pas jį atsirado įvairios džiovos, lumbagai, reumatai ir pan., kuo jis anksčiau nė nemanė sirgti. Po to jis „pasidaro chroniš. lig. ir rikiuotės tarnyb. „netinka." Tada tatai iš dangaus įgyjami „baisūs" sveikatos tyrimo duomenys, „žiaurios" plaučių nuotraukos ir, žinoma, pluoštas įvairių pažymėjimų dėl netinkamumo tarnybai. O tuo tarpu anas, rytinėse srityse esąs pareigūnas, per du metus peralkęs, persalęs ir nustojęs visiškai jėgų bei sveikatos, nuolat kovojęs su pavojumi gyvybei — gaves paskyrimą grįžti į seną vietą, guosdamasis vėl pamatyti savo šeimą ir vaikučius, laukia ir nesulaukia atvykstant naujo pakaito.

Imkime vieną gausiai pasitaikiusių atsitikimų. Vienas rytinės srities pareigūnas, jau nebe jaunyvas žmogus, gausios šeimos tėvas, nuo pat pradžių ten tarnavęs ir visiškai praradęs ten sveikatą, buvo pripažintas nukelti į senosios Lietuvos apskritį, arčiau savo šeimynos. Į jo vietą buvo paskirtas iš Šakių (sotaus ir ramaus kampelio!) vyr. vachmistras ir ta proga paaukštas į punkto vedėjus, žmogus niekuo su savo vieta nesurištas. Kaip paprastai, jis, žinoma, simuliantiškai tučtuojau susirgo, gydėsi ligoninėje, o vėliau, kai buvo atitinkamų organų parangintas, dingo be žinios — pasisakęs neva vykstąs į naują paskyrimo vietą. Praeina daug laiko — vis laukiama: gal, ištikrųjų, nuvyks į paskyrimo vietą. Bet, deja, nesulaukta. Paskelbiamas paieškojimas. Pagaliau paieškomasis savo valia atsiduria prie departamento durų ir begėdiškiausiu būdu, drąsiai prašosi vis dėlto palikti jį vietoje, Šakių apskrityje.

Nesigilinant į tolimesnius to reikalo padarinius, galima tik pasakyti, kad anas rytinių sričių pasakytį, kad anas rytinių sričių pareigūnas vos po 4 mėnesių tepareigūnas vos po 4 mėnesių tepareigūnas galėjo grįžti į seniai paskirtą galėjo grįžti į seniai paskirtą jam vietą, tki sulaukė dar kito jam vietą, tki sulaukė dar kito naujai siunčiamo pakaito. naujai siunčiamo pakaito.

Tokių pavyzdžių eibės ir jų čia dėl vietos stokos išvardinti neįmanoma.

Iš šių visų pavyzdžių mes kiekvienas tik galime susidaryti išvadą, kur nukrypo mūsų policijos pareigūnų širdys kitų bendrosios pareigūnų atžvilgiu.

Ar yra mumyse nors krislelis užuojautos ir atjautimo tiems, kurie nuo pat pradžių dirba rytinėse apskr., kovoja ne dėl savo, bet kitų labui, aukodami savo gyvybes, išsižadėdami šilto kampelio ir sotaus kąsnio? Ne, ir dar kartą ne. Broliškumas ir solidarumas begėdiškiausiai liko mūsų pačių pamintas po kojų ir sutryptas šlykščiausiame purve. Beliko tik niekšingiausias egoistinis materializmas. Betgi ar tai pateisinama, kada šiuo metu turime ypač vieningai gyventi, vienas kitą jautriai atjausti, vienas kitam iš širdies padėti, o ne begėdiškai, pametus savo tarnybines pareigas, kaip zuikiams slapstytis po lapu, vien tik galvojant ir rūpinantis apie save.

Policijos vadovybė, atsižvelgdama į sunkias rytinių apskričių policijos pareigūnų tarnybos sąlygas, pasiryžo ilgesnį laiką tarnavusius ten policijos pareigūnus šiuo metu sukeisti su tais, kurie ligi šiol dirba palyginti ramiose, sočiose ir visu kuo geriau aprūpintose vietovėse. Tam reikalui sudaromi sąrašai ir į jų vietas bus siunčiami kiti pakaitai. Bet ar tai pavyks nors dalį to įvykdyti, kiek norima? Ar nauji pakaitai, skiriami į naujas paskyrimo vietas rytinėse aps., atjaus savo brolių bendradarbių vargus, ar atjaus jų šeimas ir mažučius vaikučius, likusius be tėvo globos? Ar vykdami jie į naujas vietas, nedings pakeliui, niekšiškai palikdami tolimesniam likimui savo senuosius ir išvargusius bendradarbius?

Atrodo, kad laikas būtų lietuviškai susiprasti ir nedaryti tų klaidų, kurias ligi šiolei darėme. Negalima šiandien reikalauti pagerinti darbo ir gyvenimo sąlygų, nes tatai ne nuo mūsų pareina. Reikia statyti klausimą siškiai: „jeigu jis galėjo prie tų sąlygų išbūti tiek laiko, tad ir aš, jį pakeisdamas ir jį atjaudamas, turiu ir galiu taip pat ten patarnauti." Tik šitokiu keliu žengdami, mes galėsime atstatyti savo žmoniškumo ir broliškumo jausmą kitų pareigūnų bendradarbių atžvilgiu.

Šia proga tenka karčių žodžių mesti ne tik eiliniams pareigūnams, bet ir vietos apskričių policijos įstaigoms. Kiek kartų, rodos, policijos departamento buvo nurodyta siųsti į rytines apskritis nevedusius, bevaikius ar su negausiomis šeimomis, jaunus, gerus pareigūnus. Vienok, kaip praktika parodė, vietos apskričių įstaigos visai nenori suprasti siunčiamųjų tarnautojų padėties. Susidarė aiški praktika, kad kuriam įstaigos viršininkui nepatiko vienas arba kitas tarnautojas, arba, jei šis nemokėjo priljsti prie viršininko ir jam pataikauti, tad tokį be atodairos siunčia į rytus. Be tik atsikratyti! O čia, štai, žiūrėk siunčiamas 4 — 5 vaikų tėvas, o žmona dar, be to, nėščia, prieš pat gimdymą. Buvo atsitikimų, kada buvo siunčiami ir 50 metų senukai, ligoniai, paliegę žmonės, galį tik raštinėje dirbti. O ten, rytinėse apskrityse, reikalingi, jauni, sveiki ir kovingi žmonės.

Daugelis viet. įstaig. ir jų viršininkų rytines apskritis traktuoja kaip kokį Sibirą ir laiko jas ištrėmimo vieta. Tad be atodairos „atsikratymui" ir siunčia ten pareigūnus neva pasitaisyti. Šitokia galvosena neleistina ir su ta negerove, kiek teko patirti, bus griežtai kovojama.

Šiaip ar taip, šiais visais, čia iškeltais, klausimais tiek eiliniams, tiek įstaigų viršininkams reikia iš pagrindų keisti savo nusistatymus, neapsibrėžti save ir savo reikalų siauru, žemaširišku ratu, bet duoti praktiškai, — ne žodžiais, o darbais — pajusti savo bendradarbiams, dirbantiems sunkesnėse sąlygose, kad ir mes atjaučiame juos, ir mes noriai jiems ištiesiame savo brolišką ranką, norėdami jiems padėti savu patarnavimu, pakeisdami juos savimi.

Tatai yra neišvengiama sąlyga ir prievolė kiekvienam mūsų policijos organizacijos nariui.

Vienas liet. policijos dalinys, 3 m. birželio mėn. 22 d. švęsdamas dvejų metų nuo bolševikų teroro išlaisvinimo sukaktį, parado metu.

NUSIKALTĖLIŲ TAUTA

Polic. ltn. Ig. Taunys

Niekas pasauly nėra buvęs taip amžinai pastovus, kaip ta pati žydų charakteristika, kurią Petras de Clugny 1146 m. yra apibūdinęs.

„Ką aš sakau, yra visiems žinoma", — pradeda jis, — „nes ne garbingu žemės darbu, ne sąžininga karo tarnyba, ne naudingu amatu pripila jie pilnus aruodus javų, rūsius vyno, pinigines pinigų, skrynias aukso ar sidabro, bet daug daugiau per tai, ką jie apgavimo būdu iš žmonių paima, ką slaptai iš vagių atperka, kadangi jie žino, kaip brangius daiktus už mažiausią kainą įgyti." Tai yra kaltinamasis aktas, kurs tinka ir šiems laikams. Tokį ar panašų kaltinimą žydų tautai yra pareiškę visi didieji pasaulio kultūros ir civilizacijos genijai, neišskiriant ir tų, kuriuos žydai, tam tikrais sumetimais laiko savo geradariais. Pavyzdžiui, didysis Vokietijos ir pasaulio literatūros genijus Goethe savo satyroje „Jahrmarktsfest zu Plundershausen" pateikia šitokį žydų apibūdinimą:

„Tu pažįsti žydų tautą, kuri, išskyrus savo dievą, jokios valdžios nepripažįsta. Tu davei jai plotą ir užtikrinai galimybę toli ir plačiai daugintis, gyvenant pagal savo būdą tavo žemėje. Ji turi tikėjimą, leidžiantį jai kitus apiplešti. Žydai myli pinigus ir bijo pavojų. Jie žino, kaip mažiausiomis pastangomis prekiaujant ir lupikaujant, čiulpti krašto turtą sau. Jie pinigų pagalbu suranda raktą į visų širdis, ir jokia paslaptis nuo jų nėra pakankamai apsaugota. Su kiekvienu jie elgiasi pagal jo būdą. Jie sugeba bet ką, skolinimu ir mainikavimu, taip patraukti savo pusėn, kad, kartą kliuvęs, nebeišsivaduosi. Kažin ar yra visoje tavo žemėje bent vienas, kurs vienokiu ar kitokiu būdu nebūtų nuo izraelio priklausomas. Ir ši gudri tauta temato tik vieną atvirą kelią: kol yra tvarka, nieko ypatingo negalima tikėtis."

Tad visai teisingai didysis poetas pastebėjo, kad netvarka žydams yra nuolat siektinas idealas. Mat drumstam vandeny visada lengviau žuvis gaudyti arba, atvirai kalbant, lengviau pasipelnyti, valdžios ir įtakos įsigyti. Ir tiesa, visų revoliucijų ir visų karų tikraisiais sukėlėjais yra žydai. Šiam karui prasidėjus 1939 m., vienas Londono žydas triumfuodamas rašė: „Šitas karas yra mūsų darbas ir mes jį sukėlėme, kad kartą ant visados su Vokietija atsiskaitytumėme." Kitas žydas, Stalino patikėtinis, kumunistas Ilja Ehrenburg, savo knygoje „Sajunga Europai sunaikinti" dar aiškiau pasisakė dėl šio karo žydiškų tikslų: „Europa turi žūti. Dešimt metrų aukščio tankai negailestingai važinėja skersai ir išilgai Berlyno maldami namus, vyrus, moteris ir vaikus. Kopenhagoje nelieka nieko gyvo. Stokholme tylu kaip rojuje. Nuodingųjų dujų debesys leidžiasi ant Paryžiaus. Veltui gyventojai ieško prieglobsties požeminiame geležinkelyje. Bolševizmas juos ir ten randa. Paryžius ir visa Prancūzija dvesia. Vienų metų pakanka žemynui su 350 mil. gyventojų sunaikinti. Liekanos Europos tautų (bet ne vien vokiečiai), kurios išvengia mūsų tankų, mūsų dujų, mūsų liepsnosvaidžių, yra išvežamos Sibiran, kaip vergai kalnų kasyklos."

Dėl šios žydiškos neapykantos kitoms tautoms, dėl jų godumo, nesuskaitomuose karuose yra žuvę milijonai žmonių. Pats šlykščiausias žydelis yra atsakingas už kelias dešimtis gyvybių, nežiūrint to, kad asmeniškai kare dalyvauja tik priverstas ir tai paskutiniuoju, kad grįžtų pirmutiniu žuvusiųjų gojų turtą pasisavinti.

Bet ne vien tarptautinių santykių srityje žydai siekia netvarkos. Nemažiau jiems svarbi netvarka ir ekonominiuose bei socialiniuose žmonių santykinose. Ta liudija gausus istoriniai faktai.

Didieji Vokietijos miestai 17 ir 18 am. neturėjo savyje jokių ašerių socialinių klausimų. Giminystės ryšiai ėjo iš patricijų namų į meisterių ir jų padėjėjų darbovietes. Dalinimasis su kaimynu džiaugsmais ir vargais buvo savaime suprantamas dalykas. Amatininkų draugijos rūpinosi savo narių ir klientų reikalais. Per didelis pelno troškimas buvo laikams nepadoriu ir nekrikščionišku dalyku. Atkalbėti klientus nuo kitų ir juos vilioti pas save buvo uždrausta. Taip pat buvo uždrausta apgaudinėti pirkėjus ir blogai atlikti darbą.

Tačiau žydai šios tvarkos nesilaikė ir savo veikimą grindė visai kitokiais pamatais. Jiems rūpėjo ne tiek klientų reikalai, kiek pelnas. Mat, talmude pasakyta: „Nežydai lygūs gyvuliams. Juos Dievas sutvėrė tik tam, kad dieną naktį tarnautų žydams ir iš tos tarnybos niekad neišsivaduotų." Nežydus priversti tarnauti žydams talmudas leidžia bet kokiomis priemonėmis: jėga, žudymais, klasta, apgaule, papirkimu, melu, išnaudojimu, vagyste, intrygomis ir t.t.

Talmudas yra įdiegęs žydams amžiną troškimą turtų, valdžios ir galybės, kuri kapitalistinėje sistemoje taip pat tik per turtą pasiekiama. Tad produktingas darbas jiems nepakeliui, kadangi jis daugumai teužtikrina kasdieninę duoną, retai ką padaro pasiturinčiu, o dar rečiau turtingu. Kas kita su plėšikišku pasipenymo būdu — čia galima, kitus išnaudojant, ir trumpu laiku milijonierium tapti. Mat, tada imama iš visuomenės daug didesnis užmokestis, negu yra atlikto patarnavimo arba perleisto daikto vertė.

Ne talentas, bet gudrumas, ne produktingas darbas, bet suktumas ir sugebėjimas išnaudoti kitus suteikė žydams turtus, o per tai ir lemiančią įtaką valstybių gyvenimui. Dėl to jau ir filosofas Herder'is kalbėjo apie žydų pavojų Europos tautoms. O aukštas Anglijos valdininkas žydas Disraeli tiesiog tvirtino, kad pasaulis yra valdomas ne tų žmonių, kurie mano tai darą, bet kitų, stovinčių užkulisiuose, t. y. žydų.

Pramonėje ir prekyboje žydų pavyzdys ir jų konkurencijos sudarytos sąlygos veikia fatališkai. Atsilaikyti prieš žydų konkurenciją ir doresni žmonės yra verste verčiami atsisakyti nuo krikščioniškos etikos ir griebtis tokio pat smerktino būdo, kokį vartoja tokia daugybė žydų. Dėl to darbininkų, ypač dirbančiųjų žydų įmonėse, būklė daug kur pasiekė katastrofiškos padėties.

Ir dorovės srityje žydai viską apvertė kojomis aukštyn. Beveik kiekvienas žydas, prieš vesdamas žydę, paleistuvauja su krikščionių mergaitėmis, kurias pavilioja pinigais arba grasinimu atimti darbą. Savo raštuose žydai su purvais maišo visa tai, ką tautos nuo amžių brangino. Autoriaus nevairių romanų, nepadorių paveikslų ir atvirukų dažniausia yra žydai . Pragaištingos jų įtakos dėka pradėjo irti šeimų ryšiai; būdo taurumą pakeitė savimeilė, suktybės, bailumas ir t.t., o religijos vietą užėmė turtų troškimas.

Vienu žodžiu žydai be blogų darbų nieko gero nėra padarę. Net ten, kur, neva, kažkas jiems vertingo pripažįstama, gerai įsistebėjus terandamas, daugiau ar mažiau, vykęs pamėgdžiojimas. Čia jų emblema galėtų būti tik paukštis, ciniškai įsikurias svetimame lizde. Jie buvo ir lieka tautų puvimo akstinu, tikruoju žmonijos parazitu, kurio demoralizuojanti įtaka dar ilgai bus jaučiama ir po jų žlugimo. Tai verta gerai įsidėmėti policijos pareigūnams, nes šis žinojimas leis susivokti daugelio nusikaltimų priežastyse ir padės suprasti, kad ir žydų priešų tarpe yra užsikrėtusių jų blogu pavyzdžiu, taigi nemėgstančių žydų ne iš tiesos meilės, bet kaip konkurentų. O tokie jų priešai yra ne mažiau pavojingi už pačius žydus, nes kova su žydais ir jų įtakos padariniais nuprasmina iki nereikalingo laiko gaišinimo, pakeičiant vienus parazitus kitais.

Papildomas maisto davinys policijos pareigūnų šeimų nariams

Šiomis dienomis Ponas Generalinis komisaras Lietuvai išleido patvarkymą, kuriuo nustatomas naujas aprūpinimas šeimos nariams ir artimiesiems tų vyrų, kurie tarnauja lietuvių policijoje, savisaugos daliniuose ar Waffen - SS, kai jie yra Wehrmacht'o tarnyboje.

Šiuo patvarkymu, be normalios maisto kortelės, dar papildomą maisto korlę sunkiai dirbantiems gauna šeimos nariai tų policijos pareigūnų, kurie tarnauja batalionuose, atsparos punktuose, dvarų apsaugos tarnyboje. Be to, minėtų maisto priedą gauna šeimos tų policijos pareigūnų, kurie tarnauja Vilniaus ir Panevėžio apygardoje. Policijos pareigūnų, tarnaujančių kitose apygardose, šis patvarkymas neliečia.

Kortelėms gauti policijos vadai per aprūpinimo karininkus sudaro suinteresuotų šeimų sąrašus ir išduoda joms nustatytos formos pažymėjimus. Pristačius reikalingus dokumentus, kortelės gaunamos: Vilniaus ir Kauno miestuose — per miestų komisarų įstaigas, o apskrityse — per apygardos komisarų maitinimo įstaigas. Policijos vadai atsiskaito su maitinimo įstaigomis, prižiūri, kad kortelės būtų tvarkingai ir laiku išduodamos.

Policijos pareigūno šeimos nariai laikomi: žmona ir vaikai, turį mažiau kaip 14 mt. amžiaus ir iki 18 mt. amž., jeigu jie lanko mokyklą ir kartu gyvena; žmonos ar vyro tėvai, nustoję darbingumo, gyvenę iki šiol drauge ir buvę iki šiol išlaikomi policijos pareigūno; neveduosiųjų tėvai bei artimieji pagal aukščiau nurodytas ribas, jeigu pareigūnas iki šiol rūpinosi jų išlaikymu.

Visiems čia minėtiems šeimos nariams, išskyrus vaikus iki 6 mt. amžiaus (jie gauna vaikų kortelės be priedų), duodamos minėtos maisto kortelės.

Apie čia minimų tėvų nedarbingumą reikia gauti Darbo įstaigos (Arbeitsamt'o) pažymėjimą. Vyrams, turintiems per 65 mt. ir moterims per 55 mt. amžiaus, tokį pažymėjimai nebūtini.

Visomis čia suminėtomis lengvatomis negali pasinaudoti šeimos tų pareigūnų, kurie savavališkai pasišalino iš tarnybos.

Reikia pažymėti, kad šis Pono Generalkomisaro patvarkymas sukels pasitenkinimų tiek šeimų nariuose, tiek pačiuose pareigūnuose, kurie šiuo metu neša sunkesnę tarnybą ir atlieka nelengvas pareigas. Kas daugiau ir sunkiau dirba, to ir šeima turi būti geriau aprūpinta.

Pastaba: smulkesnius šiuo reikalu nurodymus Policijos Departamentas išsiuntinėjo visiems policijos vadams.

Tvarka ir švara

Br. Stasiulis

Policijos įstaigose

Iš kelionės įspūdžių

Spalio mėnesio pradžioje, gražų saulėtą rytą, su žandarmerijos Vadu išvykstu pasižiūrėti dabartinės mūsų policijos ir jos įstaigų sutvarkymo.

Nesustodamas specialiai kiekviename policijos punkte, atpasakosiu savo įspūdį aplamai ir dėl bendros iliustracijos pamėsiu keletą pavyzdžių.

Namai, kuriuose turi sau prieglaudą policijos punkto įstaigos, yra geri arba pakenčiami žiūrint išoriniai. Vidus, kur punkto vedėjas ir jo bendradarbiai patys tvarkingesni ir sumanesni bei darbštesni, ten ir įstaiga tvarkingesnė, švariau laikoma ir daro geresnį įspūdį. Kitur, kur pareigūnai patys apšepę, ten ir įstaiga apleista, nešvari ir sujaukta. Kaip pavyzdį aprašysim vieną rastą įstaigą ir jos pareigūnus, o jau išvadas skaitytojai tepadaro patys.

„X" apskrity „Y" punktas. Patalpa nešluota, asla pilna purvo (nors oras sausas), papirosų nuorūkų ir šiaip visokių popergalių; krepšiai prie stalų pilnutėliai prigrūsti poperio ir nešvarumų.

Langų stiklai nuo priešakinių laikų, matyt, dar nevalyti. Sienos apmušalais dengtos, bet popieriai apiplyšę; kabančios atplaišos pilnos dulkių ir ramiai sau linguoja. Visur dulkių ir nešvarumo tokie sluoksniai, kad sunku sau įsivaizduoti, nuo kurio laiko tiek daug galėjo jų prisirinkti.

Ten buvęs policijos pareigūnas, paklaustas, kodėl tokia nešvara, teisinosi, kad už gaunamus švarai palaikyti pinigus 15 RM.negalima gauti sargo.

Atseit, gali būti nešvaru. Ginklai. Vienas šautuvas kampe paprasčiausiu būdu pamestas ir dargi užtaisytas, kitas — kabo ant sienos ir trečias — įgrūstas į spintą. Pistoletas stalinėje (stalčiuje) apverstas visokiais kvitais ir popieriukais. Amunicija. Šoviniai taip pat išmėtyti, dalis ant spintos, dalis stalinėje, o atskiri šoviniai mėtosi net peleninėje. Viena granata spintos stalinėje tarp įvairių senų antspaudų, kita lentynoje ir t.t. Tas viskas, žinoma, kaip taisyklė, nevalyti, purvų apskrėtę ir surūdėję. Variniai daiktai net pažaliavę.

Spintose, jų stalinėse,pilna to žodžio prasme, chaosas. Knygos ir bylos išmėtytos ir, reikalui esant, negalima reikalingos knygos rasti.

Punkto vedėjas, paprašytas kaltės įrodymo daiktų knygos, nesugebėjo jos rasti.

Kaltės įrodymo daiktų sandėlis nuošaliame kambary, nešvarus, pilnas statinių, kubilių, butelių, vamzdžiu vamzdelių ir šiaip visokio chlamo. Viskas netvarkingai išmėtyta, sujaukta. Nėra prilipytų raštelių, kuriai bylai šis ar kitas daiktas priklauso. Taip pat nėra ir knygos Nr. Buteliai visi tušti ir kadangi nėra nei knygos, pagal kurią galima būtų patikrinti, tai persišasi pati pikta mintis dėl butelių tūrio dingimo.

Aš, tur būt, atspėsiu skaitytojo smalsią mintį: kaip gi atrodo pats tas ponas viršininkas, kuris tokią pavyzdingą tvarką laiko savo įstaigoje.

Prašau! Žmogus vidutinio ūgio, stipraus kūno sudėjimo, nukirptais plaukais ir neskusta barzda. Reikia manyti, kad ir nesiprausęs. Rūbai — juodos uniformos — suglamžyti, dėmėti ir dulkini. Ypatingai dėmėtas atsikišęs pilvukas. Veido spalva — raudonai mėlyna, papurtusi. Akys krauju pasruvusios. Visiškai nusigėręs tipas.

Kitame policijos punkte kiek kitaip. Ten punkto vedėjas švarus, todėl daugiau švaros ir tvarkos pačioje įstaigoje. Nors tą švarą ir tvarką išviršinė, nes stalinėse ir viršum spintos dulkių, nešvarumų ir netvarkos kiek nori. Ginklai kiek geresniame stovyje, bet kad būtų švarūs — pasakyti negalima.

Yra policijos punktų ir visai gerai tvarkomų. Patys pareigūnai švarūs, tvarkingi, gerai užlaikomi ginklai, ir visa punkto įgula daro drausminga, susipratusių žmonių įspūdį.

Išvadoje tenka pasakyti, kad kur tvarkingas ir rūpestingas viršininkas, ten ir tvarka klesti, nors laikai sunkūs ir ne viskas yra taip, kaip turėtų būti. Vienok iš tų pačių išteklių, kas yra gaunama, padaroma tvarkinga ir švaru.

Mieli bičiuliai, policijos pareigūnai! Šiuos įspūdžius aš rašau ne dėl to, kad Jūs pasiskaitytumėt ir pasijuoktumėt iš tariamojo apsileidėlio, iš netvarkingo, nusigėrusio „Jurgio." Ne! Taip pat aš rašau ir ne dėl to, kad pats juokčiausi iš rastos netvarkos. Aš rašau tam, kad apsnudėlius pažadinčiau susimąstyti ir labai atidžiai apsižvalgyti apie save ir savo įstaigą.

Tas, kuris mato netvarką ir apsileidimų, tegu ją parodo tam, kuris to nemato. Tas, kuris daugiau nusimano, tegul pamoko tą, kuris mažiau išmano arba netyrį patyrimo. Bet taip gyventi ir dirbti negalima, nes mes patys darome gėdą visai mūsų bendruomenei ir lietuvių tautai. Juk mes šiandieną ne vieni savo tarpe gyvename; mūsų įstaigas lanko ir kitataučiai, kurie, pamatę apšepusį mūsų policijos pareigūną, nešvarią ir netvarkingą įstaigos patalpą, iš mūs visų garsiai juokiasi ir turi pilną teisę kiekvieną kartą prikaišioti, kad mes nekultūringi, kad mus dar reikalinga mokyti ir auklėti.

Tokiai gėdai ir pašaipai mes niekas neturime teisės sudaryti sąlygas savo arba draugų tinguminu, apsileidimu ir neišmanymu. Kiekvienas policijos pareigūnas turi tuojau pat susirūpinti ir griebtis darbo. Pradedant policijos vadu ir baigiant policijos

POLICIJOS ŠUNŲ *mokykla Rygoje — Bolderoje*

V. Šp.

1942 metų rugsėjo mėnesį Rytų Krašto Tvarkos Policijos Vadas Latvijoje įsteigė Rygos — Bolderos kareivinių rajone tarnybiniams policijos šunims apmokyti šunų mokyklą. Šios mokyklos suformavimui bubo paskirti iš Reicho trys prityrę šunų instruktoriai. Mokyklos uždavinys visų pirma išmokyti Pabaltijo valstybių policijos ir savisaugos dalinių parinktus pareigūnus tinkamai apsieiti su policijos tarnybiniais šunimis. Patalpos šiems specialiems kursams buvo greit parūpintos. Šunims laikyti buvo duotos kelios arklidės, kuriose netrukus buvo įrengti atitinkami narvai šunims. Kai patalpos buvo paruoštos, pradėta supirkinėti Rygoje ir jos apylinkėje šunes, tinką tarnybiniam apmokymui.

Pirmieji šunų vadovų kursai Rygoje — Bolderoje prasidėjo 1942 m. lapkričio mėn. 10 d. Į šiuos kursus iš pat pradžių buvo pasiųsta 20 vyrų iš Latvijos batalionų. Kursams prasidėjus, tais pačiais metais lapkričio mėn. 18 d. buvo pasiųsta mokyklon 10 vyrų ir iš Lietuvos policijos parigūnų tarpo. Visi šiuose kursuose dalyvaujantieji Latvijos bataljonų ir lietuvių policijos pareigūnai kursuose parodė didžiausį susidomėjimą šiuo nauju tarnybos darbu. Po keturių savaičių įtempto, bet įdomaus ir sėkmingo lavinimosi, visi kursų dalyviai grįžo į savo senas tarnybos vieta. Grįžo jie jau nebe vieni, o lydimi savo gerųjų, ištikimųjų draugų — šunų, su kuriais spėjo per tą, palyginamai trumpą laiką, gerai susigyventi ir vienas prie kito priprasti.

Nežiūrint sunkių karo salygų, mokykla nuo jos įkūrimo dienos nuolat plėtėsi ir augo. Kursų dalyvių skaičiui vis didėjant, teko atsiųsti į šią mokyklą iš Reicho dar du prityrusius instruktorius.

Antrieji šios rūšies policijos pareigūnų ir batalionų kursai įvyko tarp 1943 m. sausio mėn. 20 d. ir tų pačių metų vasario mėn. 20 d. Šiuose kursuose dalyvavo iš viso 25 žmonės, visi Latvijos policijos dalinių pareigūnai. Kursus užbaigus, jie buvo pasiųsti į batalionus kovoti su siausiančiais Latvijoje tamsiais gaivalais — banditais.

Trečiame šunų vadovų apmokymo kurse dalyvavo 23 Latvijos policijos pareigūnai ir pirmą kartą 2 Estijos policijos dalinių pareigūnai. Be to, šiuose kursuose dalyvavo ir 9 Reicho karo laivyno nariai.

Lietuvos policijos pareigūnai yra išbuvę 5 kursuose, iš viso 31 vyras. Šiuo metu Lietuvoje yra 27 dresiruoti šunes, kurie yra priskirti pareigūnams. Šunims išlaikyti yra skirtos tam tikros lėšos ir maisto normos.

Apmokant šunį, reikia kreipti ypatingą dėmesį tam, kad šuo išmoktų be atodairos klausyti savo šeimininko ir vykdytų jo įsakymus, nors ir prie nepalankių sąlygų. Šuo, eidamas su šeimininku, niekuomet neturi jam veltis po kojų, tuo kliudydamas šeimininkui eiti. Šuo turi reaguoti į jo šeimininko duodamus ženklus — įsakymus. Įsakius vadui „koja,“ šuo eina greta jo kairėje pusėje. Pirmoje eilėje šuo turi išmokti šiuos pratimus: „sėsk, gulk, stok.“ Tik po šių, gerai išmoktų, pratimų einama prie smulkiausio apmokymo, būtent prie asmenų ieškojimo vietovėje ir pan. Čia ir yra svarbiausias uždavinys. Šuo išmokinamas pastoti praeiviui kelią ir lojimu pašaukti šeimininką. Praeiviui mėginant bėgti, šuo panaudoja savo jėgas ir vikrumą, ir, tvirtai jį nutvėręs, nepaleidžia. Be to, šuns svarbi pareiga yra įspėti bei apsaugoti savo vadą nuo netikėtumų.

Vadas, gerai susigyvenęs su šunim, gali visais atžvilgiais pasitikėti juo. Net ir didžiausiame pavojuje toks šuo niekados nepaliks savo šeimininko, nors tatai jam kainotų ir gyvybė.

Šiai šunų mokyklai Rygoje — Bolderoje vadovauti yra pavesta Grünheidės (prie Berlyno) ilgamečiui policijos mokyklos šunų vadovavimo Schutzpolizei meisteriui Stephan.

*

punkto sargu, visi sutartinai į darbą!.

Mums neturi būti vistiek, jeigu mes matom, kad „Jurgis“ nešvarus ir apsileidęs, nes tas apsileidėlis „Jurgis“ yra taip pat mūsų korporacijos narys ir jo apsileidimas mums visiems daro gėdą.

Mes visi turime tą „Jurgį“ prausti, jeigu jis pats to nemoka, nes mums svarbu, kad jis būtų švarus ir tvarkingas iki jis dėvi mūsų bendrą uniformą ir naudojasi mūsų korporacijos vardu.

Nesvarbu, kad rūbai arba avalynė sena ir suplyšusi. Svarbu, kad jį tvarkingai ir gražiai sulopyta ir išvalyta. Nesvarbu, kad jos pasiuvimas nevisai gerai tinka dėvinčiam, svarbu, **kad ji tvarkingai dėvima, susagstyta ir apjuosta.**

Jeigu iš bato išlenda pirštas, tai matyti, kad nėra kuo pataisyti, bet jeigu tas batas mėšluotas, purvinas, tai jau apsileidimas ir gėda .

Jeigu įstaigos patalpa bloga, bet švari ir pagal išgales ir turimas priemones aptvarkyta, tai jau sudaro tvarkos bei švarumo įspūdį ir reprezentuoja visus joje dirbančius pareigūnus.

Švara ir tvarka turi būti tučtuojau visur įgyvendinta ir visuomet klestėti. Tai yra mūsų šios dienos svarbiausias ir skubiausias reikalas, tai yra mūsų prievolė.

Atmink lietuvių policijos pareigūne, kad tų savo laikysena, tvarka ir įstaigos bei savo asmenine švara reprezentuoji ir visą lietuvių tautą. Tad tu esi daug **daugiau atsakingas, negu kartais gali pagalvoti.**

DAUGIAU DĖMESIO JAUNIMUI

Br. Kviklys

VISUOMENĖ PAAUGLIUS PALIKO AUKLĖTI GATVEI IR POLICIJAI... SPEKULIACIJA KINO BILIETAIS. JAUNOJI PLĖŠIKŲ KARTA. LABDARINGOS PONIUTĖS IŠAUKLĖJA „VARGŠUS BERNIUKUS,“ DĖL KURIŲ VĖLIAU PAČIOS SUTEMUS BIJO VAIKŠČIOTI. VISUOMENĖ RŪPINASI VISKUO, TIK NE SAVO ATEITIMI.

Tiek prieš šį karą, tiek karo metu, visos kultūringos tautos ypatingą dėmesį skiria jaunosios kartos auklėjimui. Tai visai natūralu, nes juk dabar gyvenančiai ir vadovaujančiai kartai netrukus reiks pasitraukti. Jaunoji karta paims tvarkyti visas krašto ūkiško, kultūrinio, politinio gyvenimo sritis, tautos ateities kūrimą ir vadovavimą. Mūsų žmogiška pareiga paruošti būsimojo gyvenimo kūrėjus ir vadovus ne tik ne blogesnius, bet protu, išmintimi, fizinėmis ir dvasinėmis ypatybėmis toli prašokančius mus pačius. Kiekvienam aišku, kad ta visuomenės atžala, kuriai po karo bus skirti dideli uždaviniai — atstatyti pasaulį — turi būti tvirta ir sveikata, ir morale.

Kaip šiandien atrodo tie, į kuriuos mes tiek daug vilčių dedame? Kaip atrodo šių dienų augantis jaunimas, kokia „duona“ jis maitinamas, kokiose mokyklose ruošiamas, kieno priežiūroje auga ir, pagaliau, kas iš jo išaugs?

Kaimo jaunimas, nors neretai per dažnai „samagonu“ girdomas, auga griežtesnėje savo tėvų ir darbo drausmėje. O didėlė miesto jaunimo, ypač neinančio mokslus, dalis šiuo metu, kada taip brangi bet kokia darbo jėga ir kada jos taip labai trūksta, „nei sėja, nei piauna, nei į klojimus krauna“, o gyvena. Gyvena ne iš savo darbo, daugelis net ne iš tėvų malonės, o iš visokių „neaiškių“ šaltinių. Tie „neaiškūs“ šaltiniai policijai yra pakankamai aiškūs, tai: spekuliacija kino bilietais, papirosais, namine ar valstybine degtine, kišenvagystė, vagystės (ypač dviračių), bendrininkavimas vagystėje, elgetavimas, valkatavimas ir t.t.

Jei pietų metu ar popiečiais išeisime pasivaikščioti, praeisime pro kino teatrus, tai susidarysime įspūdį, kad mūsų jaunimas nieko kita neveikia, kaip tik trinasi apie kinus. Bet kur čia praeisi pro kino teatrus! Nė nemėgink: čia toks didelis žmonių spaudimasis, praeivių užkabinėjimas iš mažamečių pusės, koliojimasis, įkyrus bilietų siūlymas. Noromis nenoromis tenka trauktis į priešingą šaligatvį. Pamėgink tik vieną kurį nors iš paauglių paprašyti pasitraukti iš kelio ar jį subarti, tuojau prisistatys visa gauja jo vienmečių gynėjų. Ši „tarptautinė brigada,“ kalbanti lietuvių, rusų ir lenkų kalbų žargonu, eina „visi už vieną, vienas už visus.“ :

Gal dėl kino teatrų tarnautojų, gal dėl kieno kito kaltės, reikalai taip susiklostė, kad padoriam piliečiui nevisai lengva legaliu būdu į kiną patekti, nes dauguma bilietų nejučiomis atsiduria jaunų, bet jau patyrusių spekuliantų rankose. Tik keleriopą kainą sumokėjus, per didžiausią spustį, dažnai net vienos kitos sagos netekus, galima įeiti į salę.

Kita dalis miesto vaikėzų verčiasi dar įkyresniu elgetavimo amatu. Elgetauja net pasiturinčiųjų tėvų vaikai, stengdamiesi surinkti kaip galima didesnį neuždirbtų pfenigių skaičių. Kur tie neuždirbti pfenigiai juos nuveda, netenka aiškinti.

Deja, nekartą teko pastebėti, kaip nuoširdžiai tų jaunų valkatų gailisi labdaringos poniutės, aukodamos jiems ne tik monetomis, bet ir banknotais. Pamačiusios policininką, tempiantį vieną tokį vaikezą į nuovadą, jos nejučiomis sušunka:

— Fi, koks jis begėdis!

Žinoma, šitie jų žodžiai buvo taikyti ne nusikaltėliui, pavogusiam rankinuką iš kitos, gal būt, tokios pat „labdaringos poniutės“, bet policininkui.

— Kas iš tokio jaunimo išaugs? — norisi dar kartą paklausti.

Į klausimą teduoda atsakymą patys „išaugusieji.“ Štai neseniai Kaune buvo vienas kitas nužudymas, vidurnaktį buvo apiplėšta keletas asmenų. Policijai pavyko kai kuriuos nusikaltėlius suimti. Tai buvo mūsų mieli jaunamečiai. Neuždirbtas centas ar pfenigis, geriau pasakius, mūsų „labdarybė“ juos tokiais padarė. „Labdaringos poniutės,“ taip nuoširdžiai šelpusios „vargšus berniukus“ ir koliojusios policininką už jo „brutalų“ elgesį su jaunuoliais, šiandien pačios bijo sutemus išeiti iš namų.

Iš šalies žiūrint atrodo keista, kad mūsų visuomenė, taip dažnai nevietoje jautri kitiems reikalams, nėra jautri ten, kur ji turėtų būti jautri. Juk visi gyventojai gerai žino, kad mūsų miestų jaunimą auklėja gatvė, tačiau dėlto niekas nesijaudina. Visuomenė atiduoda jaunimą gatvės globai. Čia jis, blogų draugų ir jų papročių veikiamas, palengva įsitraukia į nusikalstamus darbus ir susiduria su policija. Tačiau policija nėra auklėjimo įstaiga. Ji gali tik padėti visuomenei ir jos organizacijoms, tačiau pats jaunimo auklėjimas į jos veikimo sritį neįeina.

Jaunuolis tai nuostabi žaliava. Iš jos galima padaryti ir genijus, ir plėšikus — žiūrint kas ir kaip auklės. Deja, mūsų visuomenė, tokiu rūpesčiu kaip iki šiol, iš jų nepadarys ne tik genijų, bet ir bent pakenčiamų žmonių.

Čia keliamu klausimu turėtų nedelsiant susirūpinti savivaldos įstaigos: pirmoje eilėje savivaldybės, socialinės globos bei labdarybės įstaigos, mokyklos, bažnyčia, dvasiškija, savišalpos, blaivinimo bei visuomenės organizacijos. Visos šios ir kitos įstaigos bei atskiri asmenys turėtų daugiau dėmesio kreipti jaunam žmogui.

Jaunimo globa, mūsų nuomone, turėtų reikštis pirmiausia tokiomis pastangomis:

Bolševikų teroras

LIETUVOS POLICIJOJE

Šiandieną, po trejų metų, prisiminus Lietuvos policijos tragedijos pradžią, pro mūsų akis lyg ekrane, prabėga daug šiurpių ir liūdnų momentų, kuriuos turėjo pergyventi graži, drausminga, tvarkinga ir tinkamai išlavinta Lietuvos policija. Pirmiausia prisimename įtemptą, taip vadinamų, „derybų" Maskvoje nuotaiką, ten pat aerodrome iškabintas mūsų trispalves, Maskvos diktatą, žvangančius tankus mūsų keliuose ir miestuose, tuometinių Lietuvos vadų *ir karo vyresnybės įsakymą net pasyviai nesipriešinti, vėliau — svetimųjų ir mūsiškių žydų įsakymų sunešti ginklus*, pagaliau visos policijos išformavimą, po kurio LTSR VRLK tuojau buvo išleistas *1940. XI. 28 dienos įsakymas*: „Operatyviniam darbui yra svarbu žinoti, kiek yra Lietuvos teritorijoje **buvusiųjų policininkų**. . . . Tas yra reikalinga žinoti todėl, kad nustatytri kontrrevoliucijos jėgas ir nukreipti mūsų operatyvinį — agentūrinį aparatą joms apdirbti ir likviduoti."

Puikiai išaugę, tiesūs kūnu ir dvasia vyrai išnyko iš mūsų miestų gatvių, iš miestelių ir valsčių. Išnyko jie dažnai ne „sudiev" ar „iki pasimatymo" viens kitam nepasakę, nesgi daugelis to pasimatymo nesitikėjo sulaukti. Netrukus juos pakeitė seni policijos „pažistami" — tie patys susirietę idijotiški ickiai, chaimos, joskės arba Sančių bei Vilijampolės Antek'ai, Juzik'ai, Vankos — dabar jau „šaunūs" draugo Stalino idėjų gynėjai bei platintojai, kuriems seniau policija už jų nedorus darbelius, už vagiliavimą bei chuliganizmą taip negailestingai buvo.

Argi galėjo laukti ką nors gera buvę policininkai iš šių savo senų „klijentų"? Ne, jie nė nelaukė. Protingesnieji jau pirmomis bolševikmečio dienomis bėgo per sieną — „į anapus", kuri nuo tada virto visos lietuvių tautos „Pažadėtąja žeme", kiti tyliai pranyko ir dar tyliau prisiglaudė nuošalioje vietoje, „po lapu", tikėdamiesi sulaukti tai, ko visi taip troško.

Tačiau daugumai policijos pareigūnų buvo lemta gyventi triukšmingoje žydiškai bolševiktiškoje draugo Stalino socialistinėje visuomenėje, ieškoti darbo ar pragyvenimo šaltinio, kurį rasti buvo daug sunkiau, negu jį atlikti.

Kas suskaitys, kiek kartų policijos pareigūnai varstė žydų kadrų viršininkų duris! Kas suskaitys, kiek kartų iš po sulenktos ir nešvarios jų nosies jie išgirdo neigiamą atsakymą, kas beatmins tuos pamokslus, kuriuos turėdavo išklausyti čia atvykę nelaimingi bedarbiai — policijos pareigūnai. Kas dabar išaiškins, kiek apgaulių panaudojo tie, kurie darbą laikinai buvo surade? O kiek anketų prirašė jie, kuriose niekada netrūko klausimo „ar nebuvai kartais policininkas bei žandaras; gal kartais kas iš tėvų ar senelių buvo šia sunkia nuodėme susitepę?" Reikėjo mūsų policininkams valgyti, reikėjo išlaikyti nerefai gausias šeimas, taigi reikėjo ieškoti ir darbo: nedaug kam anais socialistiniais laikais mana iš dangaus tekrito (nebent vieniems žydams ir jų pakalikams). Reikėjo juk gyventi ir naudotis tomis azijatiškomis idėjomis, kuriomis nelaimingi šimtas aštuoniasdešimt milijonų jau porą dešimčių metų mito.

Taip mūsų policijos pareigūnai, dažnai patys to nežinodami, nejučiomis įkliuvavo į kontrrevoliucijos avangardo eiles, pagal senai Maskvoje gudriai apgalvotą planą. Kaip avangardui, policijai ir teko pirmiausia skaudžiausius smūgius gauti ir paskui labiausiai iš visų gyventojų sluoksnių nukentėti.

Tikrasis buv. policijos pareigūnų gyvenimas prasidėjo tada, 1941. VI. 24 d. Panevėžyje žiauriausiu būdu nukankinto policininko A.A. Abakanavičiaus Kazio lavonas.

Bolševikų nukankintų ir pirmomis karo dienomis žuvusių policijos tarnautojų sąrašas:

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos policijoje	Kada nužudytas	Kurioje vietoje ir prie kokių aplinkybių
	Viešoji policija			
1	Abakanavičius Kazys	Policininkas	1941.VI.24	Nukankintas Panevėžy prie Cukraus fabriko
2	Ambraževičius Petras	Policininkas	1941.VI.24	Kaišiadorių v. nužudytas bolševikų karių
3	Gaigalas Domas	Nuov. viršininkas	1941.VI.25	Surviliškio mst. sušaudytas raudonarmiečių iš kulkosvaidžio
4	Jablonskis Juozas	Policininkas	1941.VI.23	Telšių kalėjime
5	Jakaitis Juozas	Nuov. virš. padėjėj.	1941.VI	Červinės miške
6	Juškevičius Antanas	Policininkas	1941.VI.24	Varėnos vls. rusų karių sušaudytas
7	Kavaliauskas Juozas	Policininkas	1941.VI.23	Kurklių vl. nušautas
8	Kusa Leonas	Policininkas	1941.VI.24	Telšiuose, Rainių miškelyje nukankintas
9	Linkevičius Stasys	Policininkas	1941.VI.23	Kačerginės kurorte bolševikų sušaudytas
10	Paukštė Jonas Balys	Policininkas	1941.VI.25	Zarasuose bolševikų milic. Bobrovo
11	Rutkauskas Vaclovas	Nuov. virš. padėjėj.	1941.VI	Červinės miške
12	Staneika Juozas	Nuov. virš. padėjėj.	1941.VI.2-3	Vilniuje kovoje su bolševikais
13	Stundžia Jonas	Vachmistras	1941.VI.25	Tauragnuose bolševikų nukautas
14	Sungaila Vladas	Policininkas	1941.VI.24	Telšiuose, Rainių miškelyje nukankintas
15	Truška Juozas	Vyr. policininkas	1941.VI.24	Telšiuose, Rainių miškelyje nukankintas
16	Vapsva Bronius	Pol. mokyklos sekr.	1941.VI	Pravieniškėse
	Pasienio policija			
17	Antanavičius Jonas	Policininkas	1941.VI.24	Telšiuose, Rainių miškelyje nukankintas
18	Barauskas Aleksandras	Vyr. policininkas	1940.VI.15	Varėnos vls., nužudytas bolševikų 6 rusų karių, kurie įsiveržė į Lietuvos teritoriją, dar tebesant N. Lietuvai
19	Beržanskis Petras	Policininkas	1941.VI.	Nušautas Sedos laukuose
20	Repšys Mykolas	Policininkas	1941.VI.28	Saločių mst. besitraukiančių bolševikų durtuvais nukankintas
21	Sargūnas Albinas	Policininkas	1941.VI.24	Rokiškio vls. ribose. Nušovė Rokiškio bolš. milicininkas Ceponis
22	Strauka Antanas	Vyr. policininkas	1941.VI	Lavonas rastas Laukuvos vls. laukuose. Abi kojų letenos sukirstos, perdurta krūtinė, burna užkišta jo paties batų autais.
23	Švogžlys Adomas	Policininkas	1941.VI.29	Saldutiškio vals. laukuose šešių besitraukiančių raudonarm. durtuvais subadytas.
24	Vaickus Blažiejus	Baro v-ko pavad.	1941.VI.8	Vieno bolševiko nežinomu įrankiu sužalotas, sulaužant krūtinę.

1. Kovoti ne tiek su pačiais nusikaltėliais, kiek su juos gaminančiomis priežastimis.

2. Paraginti ir įpareigoti tėvus griežtai prižiūrėti savo vaikus.

Aukleti vaikus turi patys tėvai, šio darbo nepavesti gatvei: kai gatvė aukles, kalėjimas pasiims.

3. Stengtis kiekvienam tebeaugančiam jaunuoliui surasti pastovų užsiėmimą, suteikti bendrojo lavinimo ar amatų mokslą. Nesant šios galimybės — jo fizines bei protines galias panaudoti atitinkamam darbui. Esant mūsų krašte dideliam amatininkų trūkumui ir labai brangiam amato darbui (miližiniškam amatininkų uždarbiui), ypatingą dėmesį kreipti į amato mokymą.

4. Socialinės globos organizacijos bei savišalpos įstaigos turi juos šelpti ne pinigais, bet parūpinti darbą.

5. Visuomenė neturėtų tiesioginiu būdu šelpti elgetaujančio jaunimo (ir iš viso elgetų!), t.y. savo duosnumu nestumti jų į nusikaltimą. Duosnumą nukreipti į Savitarpinės Pagalbos bei panašias organizacijas.

6. Turint galvoje didelę kino teatrų reikšmę jaunimui, jų organizavimą ir darbo planą pakreipti ta prasme, kad kinai neteiktų jaunimui žalos, o atneštų vien naudą. Šiam reikalui reikėtų iš daugelio veikiančių kino teatrų išskirti vieną, pavadinti jį „Jaunimo kino teatru" (panašiai kaip yra „Kauno jaunimo teatras") ir jame domonstruoti jaunimui skirtas, griežtai kontroliuojamas filmas. Uždrausti kitiems kino teatrams pardavinėti vaikams bilietus, kad jie negalėtų verstis kino bilietų spekuliacijos „amatu".

7. Ruošti daugiau kultūrinių pramogų jaunimui. Stengtis jomis sudominti ir mokyklų nelankantį jaunimą.

8. Policija turėtų atkreipti griežtesnį savo dėmesį į mažamečius nusikaltėlius, uždrausti jų susibūrimus prie kino teatrų ir kitų vietų. Mažamečiui ar nepilnamečiui nusikaltus, suderyti bylas ne tik jiems, bet ir jų tėvams, atsakingiems už vaikų priežiūrą.

Jeigu čia keliamais klausimais būtų laiku susidomėta, dar daugelį miestų šiukšlynuose žūstančių vaikų būtų galima išauklėti žmonėmis. Tinkamoje tėvų ir visuomenės priežiūroje augantis jaunimas būtų apsaugotas nuo daugelio žalingų jam pavyzdžių.

Būkime tikri, kad po keleto ar daugiau metų už šį, gal nelengvą mūsų rūpestį, mums padėkos tie patys, kuriais mes rūpinamės.

kai draugas Paleckis su savo sėbrais pargabeno iš tolimo „sostapilio“ tiek seniau ir dabar atmintiną „saulę“ su visais jos žydiškais spinduliais, tuojau sutirpdžiusiais mūsų krašto ekonominiškas bei kitokias vertybes. Nuo tos dienos mūsų broliai pradėjo varstyti jau ne įstaigų bei įmonių, bet NKVD, tardymo kamerų, liaudies bei kitokių teismų, kalėjimų ir darbo stovyklų duris. Kiek ten jie paliko sveikatos, kiek buvo nuleista jiems nekalto kraujo, kiek gavo patirti jie kankinimų bei kolio jimų, kiek paniekos žmogiškumui iš azijatų pusės, to niekam ir niekada suskaičiuoti nepavyks. Bolševikų terorui Lietuvos policijoje nušviesti, reikia tikėtis, bus savo laiku prirašyti storiausi tomai: medžiagos tam pakaks. Gal daug vietos šiam reikalui teks skirti ir „Policijos“ puslapiuose — ši tema mums bus amžinai aktuali, tačiau niekas nepajėgs tinkamu būdu ir forma aprašyti tokio teroro, koks jis iš tikrųjų buvo, nes niekas nepajėgs ir negalės pergyventi tų kančių, kurias kentėjo mūsų broliai Rainių miškelyje, Panevėžyje, Pravieniškėse, Červeniėje ar kitose mūsų tėvynės vietose bei už jos ribų, taip pat nė vienas iš mūsų, čia esančių ir per stebuklą gyvu pasiliksiųjų kūnu ir dvasia, nepergyvens tų vargų, kuriuos 400—500 mūsų brolių ir keliolika šimtų jų šeimos narių nešа Altajuje, Barnaule, Kazachstane ar kanalų bei anglies kasyklose kur nors velniškame Sibiro pragare. Mes, čia laimingu būdu pasilikę gyvi šios tragedijos. dalyviai, tik per sapnus galime su jais susisiekti, tik tylią maldą už juos Aukščiausiajam pasiųsti, nes nežinome jų kapų vietų. Su didžia pagarba šiame „Policijos“ leidinyje minime jų vardus bei pavardes, pagerbiame atminimą tų vyrų, nes jų priedangoje ir jų bei jų žmonų ar vaikųašarų balse mes, čia gyvi likę, galėjome sulaukti laimingos karo pradžios, o tuo pačiu ir savo gyvybės išgelbėjimo.

Red. Pastaba: Jau 1941 metų pabaigoje Policijos Departamentas stengėsi išaiškinti Lietuvos policijos aukas bolševikų teroro metu, atlikdamas šiuo reikalu specialų surašinėjimą per išsiuntinėtas šiam reikalui ankietas. Kiek tas pavyko, šiandien dar sunku pasakyti. Reikia manyti, kad dėl daugelio vienokių ar kitokių priežasčių, daugelis mums brangių nukankintų ar išvežtų policijos pareigūnų vardų į sudarytus sąrašus nebus pakliuvę. Kol to nebus padaryta, ir platesnės šiuo reikalu analizės nebus galima atlikti. Redakcija labai prašo savo malonius skaitytojus patalkininkauti jai šiame reikale, atsiunčiant pranešimus apie bolševikmečio laiku žuvusius ar išvežtus į Rusijos sritis policijos pareigūnus, kurie čia nėra paskelbti.

Bolševikų okupacijos metu ir pirmomis karo dienomis dingusių Lietuvos viešosios policijos tarnautojų sąrašas

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Polic. tarnyb. pareigos	Kada ir kur suimtas	Dingusio likimas
1	Baltušis Pranas	Policininkas	41.VI.21, Vilniuje	
2	Batūra Kostas	Polic.-raštininkas	Kaune	
3	Bliodzukis Jonas	Nuov. virš. padėjėj.		41.III.3 išvežtas į Rusiją
4	Didelis Jonas	Policininkas	40.VI.30, Juodupėje	41.I suimtas ir iš kalėj. negrįžo
5	Dziubinskas Bolius	Pol. mok. inspekt.	40.X.24, Kaune	Išvežtas į Rusiją
6	Gansiauskas Petras	Policininkas	41.VI.22, Druskininkuose	Nubaustas 8 met. darbo stov. ir išvežtas į Pečiorą
7	Gervickas Juozas	Nuov. viršininkas	40.X.3, Aukštadvaryje	Nežinomas
8	Grumblys Pijus	Vyr. policininkas	40.X.13, Virbalyje	Nežinomas
9	Igaunis Antanas	Geležk. p. v-ko pad.	40.X.8, Vilniuje	Iš kalėjimo negrįžo
10	Jakevičius Edvardas	Nuov. viršininkas	40.IX. Lekėčiuose	Nuteistas 8 met. darbo stov., išvežtas į Rusiją
11	Karpys Juozas	Vyr. policininkas	41.I. Vilniuje	Nežinomas
12	Katasinas Dimitras	Geležk. pol. v-kas	40.VIII. Vilniuje	Iš kalėjimo negrįžo
13	Kinčinas Albertas	Policininkas	41.I. Vilniuje	Spėjama, išvežtas į Rusiją
14	Krakauskas Pijus	Nuov. viršininkas	40.IX.7, Šakiuose	Nubaustas 8 met. darbo stov. ir išvežtas į Pečiorą
15	Lapinskas Juozas	Policininkas	40.XI.10, Virbalio mst.	Nežinomas
16	Liaudinskas Jokūbas	Baro v-kas	40.IX.17, Ukmergėje	Iš kalėjimo negrįžo
17	Mačėnas Kostas	Vyr. policininkas	41.VI.6, Pabradėje	Išvežtas į Vladivostoką
18	Marcinkus Kostas	Nuov. virš. padėjėj.		Išvežtas į Rusiją
19	Paškovičius Antanas	Polic. inspektorius		Išvežtas į Rusiją
20	Skučas Kazys	Vid. R. Ministerio		Išvežtas į Rusiją
21	Steiblys Jonas	Nuov. viršininkas	40.VI.16, prie Vokietijos sienos	Nežinomas
22	Svilas Kazys	Pol. D-to Direkt.	41.I.23, Skapiškyje	Iš kalėjimo negrįžo
23	Šarauskas Bron.	Nuov. viršininkas	40.VI. Kaune	Nežinomas
24	Šinkūnas Alfonsas	Policininkas	40.VII.12, Seredžiuje	41.IV.3 išvežtas į Rusiją
25	Tarančiuka-Aleksandras	Nuov. viršininkas	41.I.8, Juodupėje	Iš kalėjimo negrįžo
26	Totoraitis-Tatarėlis Balys	Nuov. virš. padėjėj.	41.VI. Šiauliuose	Nežinomas
27			40.IX.12	41.IV.4 išvežtas į Rusiją, nubaustas 8 met.
28	Tautvaišas Aleksas	Policininkas	41.VI.24, Kruopiuose	Čekistų suimtas dingo be žinios
29	Tumas Pranas	Nuov. viršininkas	41.I, Kupiškyje	Nežinomas
30	Usonis Alfonsas	Nuov. virš. padėjėj.	40.VIII.25, Trakuose	Nuteistas 8 met. ir išv. į Rusiją
31	Vaidogas Juozas	Policininkas	40.VIII.9, Mažeikiuose	Iš kalėjimo negrįžo
32	Valkauskas Stasys	Nuov. viršininkas		
33	Vilimavičius Antanas	Policininkas	40.VIII	Nežinomas
34	Zinkevičius Kazys	Nuov. viršininkas	41.I.20, Panevėžyje	Nežinomas
35	Žvingila Petras	Policininkas		Iš kalėjimo negrįžo
36	Zabulionis Liudas	Policininkas	40.VIII.13, Vyžuonų v.	Išvežtas į Rusiją

Lietuvos policijos pareigūnų, bolševikų išvežtų į Rusijos gilumą, sąrašas

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
		Viešosios policijos pareigūnai:		
1	Abaris Mykolas	Policininkas	Švenčionių ap. Ignalinos v.	
2	Abromaitis Edvardas	Nuov. v-ko pad.	Raseinių ap. Raudonės v.	4
3	Adomaitis Antanas	Policininkas	Marijampolės ap. Igliškėlių v.	3
4	Aksamitauskas Feliksas	Vyr. policininkas	Kaunas	3
5	Aleksonis Petras	Vyr. policininkas	Lazdijų v.	1
6	Ališoitas Bronius	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Alvito v.	—
7	Andriukevičius Izidorius	Polic. D-to sekret.	Kauno ap. Pažaislio v.	2
8	Andriukevičius Izidorius	Vyr. policininkas	Kauno mst.	3
9	Antanaitis Alfonsas	Policijos vadas	Marijampolės valsč.	—
10	Antanas Jonas	Nuov. v-ko pad.	Mažeikių ap. Židikų v.	3
11	Antanauskas Juozas	Nuov. viršininkas	Zarasų ap. Imbrado v.	4
12	Aranauskas Alfonsas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	2
13	Arašiavičius Petras	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	2
14	Ašmonas Juozas	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Liudvinavo valsč.	—
15	Atkočiūnas Kazys	Nuov. viršininkas	Telšių ap. Upynos bžnk.	3
16	Augilys Antanas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	3
17	Aukščiūnas Vincas	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Gižų bžnk.	3
18	Bačiauskas Povilas	Vyr. policininkas	Vilkaviškis	2
19	Bačinskas Juozas	Nuov. v-ko pad.	Vilkaviškio ap.	4
20	Baleckaitis Vincas	Nuov. v-ko pad.	Trakų ap. Rudiškės	2
21	Baltrunas Martynas	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Bartininkų v.	1
22	Baltrušaitis Antanas	Policininkas	Kėdainiai	2
23	Baltrušaitis Antanas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	4
24	Baltrušaitis Stasys	Nuov. v-ko pad.	Alytaus ap. Jezno v.	2
25	Baltušis Andrius	Vyr. policininkas	Marijampolės ap. Kazlų v.	3
26	Banys Liudas	Nuov. viršininkas	Kretingos ap. Gruslaukės bžnk.	—
27	Baniulis Romualdas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	2
28	Bandza Antanas	Nuov. viršininkas	Biržų ap. Pasvalio mst.	—
29	Bandzevičius Jonas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Sintautų v.	5
30	Barkauskas Bronius	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	9
31	Barniškis Vytautas	Nuov. viršininkas	Šiaulių apskr.	—
32	Barzda Petras	Nuov. v-ko pad.	Šakių apskr. Barzdų valsč.	3
33	Bataitis Juozas	Nuov. viršininkas	Alytaus apskr. Merkinė	—
34	Batėnas Aleksandras	Policininkas	Tauragės apskr. Batakių valsč.	5
35	Bernotas Juozas	Vachmistras	Šiaulių apskr. Joniškio m.	2
36	Bielašiauskas Pranas	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių mst.	2
37	Bieliūnas Bronius	Vyr. policininkas	Kauno mst.	5
38	Bilius Juozas	Policininkas	Rokiškio apskr. Obeliai	—
39	Bindokas Petras	Vyr. policininkas	Alytaus apskr. Varėna	3
40	Bliūdžius Domas	Policininkas	Šiaulių apskr. Saukėnų mst.	—
41	Bolys Jonas	Policininkas	Tauragės apskr. Pandėlio valsč.	—
42	Borchertas Vladas	Policininkas	Alytaus apskr. Varėnos valsč.	—
43	Brazaitis Pranas	Nuov. viršininkas	Rokiškio apskr. Pandėlio valsč.	3
44	Brazulev.-Brazulaitis Stasys	Policininkas	Šakių apskr. Jankų v.	1
45	Briaukas Vincas	Policininkas	Trakų apskr. Žiežmarių v.	3
46	Bubnelis Kazys	Vachmistras	Marijampolė	5
47	Burbulis Jonas	Policininkas	Lazdijų apskr. Veisėjų v.	4
48	Butėnas Alfonsas	Vachmistras	Kaunas	4
49	Butėnas Alfonsas	Policininkas	Kaunas	1
50	Butkus Antanas	Vachmistras	Kaunas	1
51	Butkus Kazys	Vyr. policininkas	Kaunas	2
52	Cibulskis Jonas	Policininkas	Švenčionių apskr. Pabradės valsč.	1
53	Cicėnas Jonas	Vyr. policininkas	Raseinių apskr. Jurbarko v.	4
54	Cinauskas Valdimaras	Vyr. policininkas	Zarasų apskr. Salako v.	3
55	Černiauskas Vincas	Vachmistras	Vilniaus mst.	3
56	Černiauskas Vladas	Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Juodupės vl.	2
57	Černius Juozas	Vachmistras	Alytaus ap. Alovės v.	5
58	Česna Vincas	Policininkas	Utenos v. Užpalių v.	6
59	Čirbulėnas Jonas	Vyr. policininkas	Marijampolės mst.	3
60	Čižauskas Adolfas	Nuov. viršininkas	Kauno mst.	—
61	Čiuriuskas Edvardas	Vyr. policininkas	Biržų ap. Pabiržės v.	2
62	Dailydė Adolfas	Nuov. viršininkas	Kauno ap. Kruonio v.	3
63	Daleckas Nikodemas	Nuov. viršininkas	Trakų ap. Aukštadvario v.	4
64	Danilevičius Ipolitas	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Gražiškių v.	3
65	Daukša Jonas	Nuov. viršininkas	Kretingos ap. Platelių v.	1
66	Didžiūnaitis Vincas	Policijos vadas	Kretingos ap. Salantų v.	3
67	Doda Stasys	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Kalvarijos v.	3
68	Danilevičius Teofilius	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Bartininkų bžnk.	3
69	Domantas Bronius	Policininkas	Biržų mst.	4
		Vachmistras	Mažeikių ap. Sedos m.	—
			Vilkaviškio ap.	2
				3

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
70	Dovydaitis Pranas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
71	Dragseika Julius	Nuov. viršininkas	Kėdainių mst.	1
72	Dumbrava Silvestras	Nuov. viršininkas	Utenos mst.	5
73	Dvareckas Jonas	Nuov. viršininkas	Kretingos mst.	4
74	Dzegoraitis Aleksas	Policininkas	Šiaulių mst.	1
75	Eismontas Stasys	Nuov. viršininkas	Rokiškio mst.	—
76	Fijalkauskas Vacys	Vyr. policininkas	Šiaulių mst.	1
77	Gaigalas Jonas	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Bartininkų v.	—
78	Gaišūnas Antanas	Vachmistras	Rokiškio ap. Skapiškio v.	3
79	Galdikas Apolinaras	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
80	Galinis Petras	Policininkas	Kauno ap. Vandžiogalos mst.	3
81	Garbanauskas Petras	Nuov. v-ko pad.	Utenos apskr.	3
82	Garnys Norbertas	Nuov. viršininkas	Zarasų ap. Dusetų valsč.	5
83	Garnys Petras	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Antalieptės v.	3
84	Gasiūnas Petras	Nuov. viršininkas	Zarasų ap. Dusetų mst.	2
85	Gelgutas Kazys	Policininkas	Telšių ap. Luokės mst.	2
86	Gembickas Anatolijus	Policininkas	Vilniaus mst.	1
87	Gilys Bronius	Nuov. viršininkas	Šiaulių ap. Radviliškio mst.	4
88	Gilys Izidorius	Nuov. viršininkas	Šiaulių mst.	4
89	Gimbickas Bronius	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Imbrado v.	3
90	Girčys Leopoldas	Vachmistras	Zarasų ap. Antazavės v.	3
91	Gorinas Kazys	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	1
92	Grabauskas Stasys	Vachmistras	Vilkaviškio ap. Pilviškių mst.	1
93	Grevišius Povilas	Policininkas	Rokiškio ap. Pandėlio v.	4
94	Grigas Jonas	Vyr. policininkas	Kėdainių ap. Josvainių valsč.	3
95	Grybas Alfonsas	Nuov. v-ko pad.	Panevėžio ap. Naujamiesčio v.	4
96	Grublauskas	Vachmistras	Švenčionių ap. Pabradės v.	—
97	Gudaitis Juozas	Vachmistras	Kauno mst.	3
98	Gulbinas Mikalojus	Nuov. viršininkas	Biržų ap. Pasvalio mst.	3
99	Gumbaragis Vladas	Vachmistras	Ukmergės ap. Siesikų v.	4
100	Gurskis Kostas	Nuov. viršininkas	Utenos mst.	4
101	Gužas Titas	Policininkas	Rokiškio valsč.	2
102	Ignatavičius Vaclovas	Vyr. policininkas	Ukmergės ap. Deltuvos v.	—
103	Iškauskas Juozas	Nuov. v-ko pad.	Vilkaviškio mst.	1
104	Ivanauskas Kostas	Nuov. viršininkas	Raseinių ap. Betygalos mst.	3
105	Ivanauskas Mykolas	Nuov. viršininkas	Šiaulių ap. Meškuičių v.	2
106	Ivanauskas Petras	Vachmistras	Biržų ap. Pasvalio v.	2
107	Jameikis Stasys	Nuov. v-ko pad.	Vilniaus mst.	—
108	Janulis Ignas	Nuov. viršininkas	Šiaulių ap. Radviliškio mst.	3
109	Jarašiūnas Jurgis	Nuov. viršininkas	Kauno mst.	2
110	Jarmalavičius Antanas	Nuov. viršininkas	Panevėžio ap. Kupiškio mst.	4
111	Jasinevičius Jonas	Nuov. v-ko pad.	Vilniaus mst.	3
112	Jasinskas Viktoras	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
113	Jasiukėnas-Jasiukevičius Ant.	Policininkas	Vilniaus mst.	2
114	Jaskūnas Antanas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	2
115	Jelenskas Antanas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Gižų v.	4
116	Jonika Stasys	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	—
117	Juodakis Alfonsas	Vachmistras	Kretingos mst.	4
118	Jurelė Jonas	Vyr. policininkas	Utenos apskr. Daugailių v.	4
119	Jurgelevičius Ignas	Vyr. policininkas	Trakų apskr. Žasliu v.	3
120	Jurkias Jonas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Pilviškių v.	3
121	Juška Vincas	Nuov. viršininkas	Šakių apskr. Plokščių v.	3
122	Juškelis Stasys	Vyr. policininkas	Trakų apskr. Aukštadvario valsč.	3
123	Juškėnas Jonas	Vachmistras	Zarasų mst.	5
124	Juškevičius Jonas	Nuov. viršininkas	Lazdijų ap. Leipalingio v.	3
125	Kalanta Vytautas	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Liudvinavo v.	2
126	Kaminskas Leonardas	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Balbieriškio m.	3
127	Kapočius Viktoras	Nuov. viršininkas	Ukmergės apskr. Šešuolių valsč.	—
128	Karablikovas Aleksas	Vachmistras	Kauno mst.	5
129	Karatajus Petras	Vachmistras	Lazdijų mst.	3
130	Karoblis Antanas	Policijos vadas	Panevėžio ap. Pumpėnų v.	2
131	Karosas Juozas	Vachmistras	Kauno mst.	2
132	Kartanas Juozas	Nuov. v-ko pad.	Kėdainių mst.	—
133	Kastonaitis Viktoras	Policijos vadas	Kauno mst.	2
134	Katinas Albertas	Vyr. policininkas	Utenos ap. Tauragnų v.	3
135	Katkus Antanas	Vyr. policininkas	Telšių apskr. Alsėdžių v.	3
136	Kavaliauskas Aleksas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Salako mst.	3
137	Kavaliauskas Jurgis	Policininkas	Panevėžio mst.	3
138	Kaziliūnas Leonas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	3
139	Kazlauskas Pranas	Policininkas	Kauno mst.	3
140	Kemeklis Jonas	Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Obelių v.	1
141	Kemeža Pranas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Alvito v.	—
142	Keras Juozas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	4
143	Kiniauskas Liudas	Nuov. v-ko pad.	Šakių ap. K. Naumiesčio	2
144	Kirdeikis Aleksas	Policininkas	Rokiškio ap. Svedasų mst.	2
145	Kiršinas Jurgis	Policininkas	Šiaulių mst.	—
				3

Nr. Eil.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
146	Kiudulas Jonas	Nuov. viršininkas	Mažeikių ap. Viekšnių mst.	2
147	Klimašauskas Juozas	Policininkas	Utenos apskr.	3
148	Kliučininkas Jonas	Priverč. darbo įst. v-ko pad.	Šakių ap. Sintautų mst.	—
149	Klumbys Jonas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
150	Knyva Teofilis	Policininkas	Kauno mst.	2
151	Kocenas Juozas	Nuov. viršininkas	Raseinių ap. Tytuvėnų mst.	—
152	Kraujalis Kazys	Vyr. policininkas	Kauno mst.	3
153	Kreivėnas Jonas	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Alvito v.	2
154	Krištanavičius Antanas	Nuov. viršininkas	Kėdainių ap. Dotnuvos mst.	—
155	Krištaponis Benas	Nuov. viršininkas	Kauno mst.	3
156	Kukorius Anatolijus	Vyr. policininkas	Rokiškio ap. Juodupės v.	2
157	Kumpinas Gabrys	Nuov. viršininkas	Utenos apskr. Molėtų v.	2
158	Kutka Albinas	Vyr. policininkas	Utenos apskr. Vyžuonų v.	3
159	Kutka Nikodemas	Policininkas	Šakių apskr. Kidulių v.	4
160	Laskevičius Benevent.	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
161	Lašinskas Rapolas	Nuov. v-ko pad.	Rokiškio apskr. Juodupės v.	3
162	Laucius Kazys	Policininkas	Kauno mst.	3
163	Laurinavičius Povilas	Nuov. viršininkas	Kauno mst.	3
164	Laužadis Kleopas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
165	Lazauskas Kostas	Vyr. policininkas	Rokiškio ap. Obelių valsč.	2
166	Lelešius Pijus	Nuov. viršininkas	Telšių ap. Tverų v.	3
167	Lenktys Jonas	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Sasnavos v.	3
168	Levanas Jonas	Nuov. viršininkas	Šakių ap. Kidulių v.	2
169	Levečkas Jastinas	Nuov. viršininkas	Ukmergės ap. Širvintų v.	2
170	Liaudinskas Alfonsas	Nuov. viršininkas	Šakių ap. Sintautų v.	—
171	Liepinis Antanas	Vachmistras	Vilniaus mst.	2
172	Linkevičius Vladas	Policininkas	Rokiškio v.	1
173	Lipštas Ignas	Vachmistras	Vilniaus mst.	2
174	Lozoraitis Kazimieras	Nuov. viršininkas	Biržių ap. Pasvalio mst.	1
175	Lukoševičius Juozas	Nuov. viršininkas	Šakių ap. Barzdų v.	4
176	Lukoševičius Kostas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	5
177	Lukšionis Juozas	Nuov. viršininkas	Šiaulių mst.	2
178	Lumbis Pulgis	Nuov. viršininkas	Vilniaus mst.	3
179	Mačius Juozas	Nuov. viršininkas	Marcinkevičius Aleksas	—
180	Marcinkevičius Aleksas	Policininkas	Šiaulių ap. Kuršėnų v.	3
181	Marcinkevičius Balys	Vyr. policininkas	Kauno ap. Pažaislio v.	3
182	Marcinkevičius Feliksas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	4
183	Mardosas Petras	Policininkas	Tauragės ap. Šilalės v.	4
184	Martinkėnas Jonas	Nuov. v-ko pad.	Šakių ap. K. Naumiesčio	3
185	Maslauskas Aleksas	Vachmistras	Kauno mst.	5
186	Matonis Stasys	Vyr. policininkas	Utenos mst.	2
187	Matuliauskas Viktoras	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Seirijų mst.	1
188	Meškevičius Vincas	Nuov. viršininkas	Tauragės ap. Valiuto mst.	4
189	Mickus Kazys	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	2
190	Mikalajūnas Petras	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	2
191	Mikalajūnas Siepas	Nuov. viršininkas	Šakių mst.	2
192	Mikelionis Juozas	Policininkas	Vilniaus mst.	2
193	Mikolaitis Juozas	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Leipalingio v.	4
194	Mikutavičius Kazys	Vyr. policininkas	Šiaulių ap. Vaigavos v.	—
195	Mileška Jonas	Nuov. viršininkas	Trakų mst.	3
196	Milkauskas Juozas	Policininkas	Mažeikių apskr. Sedos v.	3
197	Milius Antanas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
198	Minderis Mykolas	Vachmistras	Kretingos mst.	4
199	Mironas Kazys	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	4
200	Misiurevičius Andrius-Petras	Nuov. viršininkas	Mažeikių mst.	2
201	Mišknis Juozas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
202	Mištautas Mikas	Nuov. viršininkas	Telšių ap. Rietavo mst.	1
203	Mitalas Kazys	Vyr. policininkas	Kauno mst.	3
204	Mockevičius Stasys	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
205	Monkauskas Stasys	Nuov. v-ko pad.	Tauragės ap. Ž. Naumiesčio v.	2
206	Narbutas Leonas	Vyr. policininkas	Kretingos ap. Platelių v.	3
207	Narušėnas Antanas	Policininkas	Telšių ap. Varnių mst.	3
208	Navickas Jonas	Vachmistras	Telšių ap. Varnių mst.	3
209	Navickas Kazys	Policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	—
210	Navickas Petras	Vyr. policininkas	Raseinių valsč.	1
211	Navickas Vincas	Nuov. viršininkas	Ukmergės apskr. Giedraičių v.	4
212	Navodzelskis Vladas	Nuov. viršininkas	Panevėžio ap. Seduvos v.	1
213	Opackis Juozas	Nuov. viršininkas	Kulių valsč.	4
214	Paalksnis Antanas	Nuov. v-ko pad.	Vilkaviškio ap. Alvito v.	—
215	Palaitis Antanas	Policininkas	Rokiškio ap. Juodupės v.	4
216	Palčiauskas Jonas	Vyr. policininkas	Kretingos ap. Palangos mst.	6
217	Pašukonis Antanas	Vachmistras	Trakų ap. Žiežmarių v.	3
218	Paulauskas Albinas	Nuov. v-ko pad.	Alytaus valsč.	—
219	Paulauskas Kostas	Policininkas	Kauno mst.	2
220	Paulauskas Vladas	Nuov. viršininkas	Šiaulių mst.	1
		Nuov. v-ko pad.	Biržių ap. Vabalninko v.	1
				3

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
221	Pauliukonis Vytautas	Vachmistras	Ukmergės ap. Deltuvos v.	1
222	Pauliukonis Pranas	Nuov. v-ko pad.	Ukmergės ap. Deltuvos v.	—
223	Pašemeckas Jonas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
224	Pečiauskas Stasys	Vachmistras	Šiaulių ap. Joniškio mst.	1
225	Peleckas Vladas	Nuov. viršininkas	Utenos ir Rokiškio apskr.	4
226	Petniūnas Pranas	Vyr. policininkas	Švenčionių ap. Ignalinos mst.	5
227	Peka Jonas	Vachmistras	Tauragės mst.	3
228	Petkevičius Justinas	Policininkas	Telšių ap. Luokės mst.	2
229	Pieteris Vincas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
230	Piontka Jurgis	Nuov. viršininkas	Lazdijų mst.	6
231	Pliuškevičius Adolfas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
232	Porutis Kostas	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių mst.	2
233	Povilionis Kazys	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių ap. Joniškio mst.	3
234	Povilionis Kazys	Nuov. viršininkas	Biržų mst.	5
235	Prasauskas Jonas	Nuov. viršininkas	Sakių ap. Lekėčių mst.	3
236	Ptakauskas Stasys	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
237	Ptakauskas Kazys	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Leipalingio v.	1
238	Ptašinskas Jonas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	2
239	Pumputis Antanas	Nuov. viršininkas	Zarasų ap. Salako v.	3
240	Papeikis Jonas	Vachmistras	Zarasų ap.	1
241	Puskunigis Antanas	Policininkas	Kauno ap. Babtų v.	2
242	Puskunigis Kazys	Policininkas	Kauno ap. Babtų v.	2
243	Racevičius Povilas	Nuov. viršininkas	Tauragės ap. Skaudvilės mst.	1
244	Racėnas Povilas	Nuov. viršininkas	Tauragės ap.	—
245	Radžiulis Valerijonas	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių ap. Joniškio v.	3
246	Rafanavičius Vladas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
247	Rainys (Raišas) Bronius	Nuov. v-ko pad.	Trakų mst.	1
248	Rakšys Povilas	Nuov. viršininkas	Biržų mst.	3
249	Rakutis Antanas	Nuov. viršininkas	Tauragės ap. Vainuto mst.	3
250	Ramanauskas Kazys	Vyr. policininkas	Mažeikių valsč.	—
251	Rimas Juozas	Policininkas	Marijampolės ap. Šilavoto v.	6
252	Rimgaila Jonas	Policininkas	Kretingos ap. Gargždų v.	—
253	Ročkus Bolesius	Vyr. policininkas	Lazdijų ap.	6
254	Rudokas Juozas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
255	Rudžiūnas Antanas	Nuov. v-ko pad.	Telšių ap. Plungės valsč.	1
256	Rumelaitis Antanas	Nuov. viršininkas	Sakių ap. Šintautų vl.	4
257	Ruženas Karolis	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	—
258	Ruškauskas Vacys	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	—
259	Ruzas Ipolitas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	1
260	Reinys Juozas	Policininkas	Utenos ap. Daugailių v.	7
261	Sabanskas Mečislovas	Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Kamajų vl.	1
262	Sapetka Antanas	Vyr. policininkas	Kauno mst.	3
263	Sargūnas Jonas	Vachmistras	Rokiškio vl.	2
264	Sasnauskas Alfonsas	Policijos vadas	Raseinių mst.	4
265	Satkauskas Aloyzas	Nuov. viršininkas	Šiaulių ap. Radviliškio mst.	3
266	Savickas Leonas	Nuov. viršininkas	Kretingos ap. Palangos mst.	—
267	Savickas Viktoras	Nuov. v-ko pad.	Vilkaviškio ap. Pajevonio v.	2
268	Senavaitis Vladas	Policininkas	Kauno mst.	—
269	Simanavičius Juozas	Nuov. viršininkas	Kauno mst.	2
270	Sinkevičius Juozas	Vachmistras	Ukmergės ap. Siesikų v.	—
271	Skomskis Vladas	Nuov. viršininkas	Ukmergės ap. Širvintų v.	4
272	Skunskis Leonas	Policijos vado pad.	Ešiškių ap. Valkininkų v.	3
273	Stanaitis Jonas	Policininkas	Šakių ap. Gelgaudiškio v.	—
274	Stankevičius Vladas	Vyr. policininkas	Švenčionių ap. Pabradės v.	—
275	Steiblys Vitas	Policininkas	Švenčionių ap. Joniškio v.	1
276	Steponavičius Pranas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	4
277	Stirbys Jonas	Vachmistras	Tauragės ap. Šilalės mst.	3
278	Stoškus Petras	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Veisiėjų v.	—
279	Strockis Juozas	Vachmistras	Ukmergės ap. Musninkų v.	3
280	Strumskis Adomas	Nuov. viršininkas	Rokiškio valsč.	—
281	Stungurys Antanas	Nuov. v-ko pad.	Raseinių ap. Šilavos v.	4
282	Sudintas Aleksas	Nuov. viršininkas	Telšių ap. Lokės mst.	1
283	Svilas Benediktas	Policijos vadas	Ukmergės ap. Musninkų v.	2
284	Svilas Pranas	Vyr. policininkas	Šiaulių ap. Kuršėnų mst.	—
285	Svitkauskas Juozas	Polic. vado pad.	Šiaulių mst.	3
286	Šalkauskas Marijonas	Policininkas	Vilniaus mst.	—
287	Šalna Kazys	Nuov. viršininkas	Utenos ap. Leliūnų mst.	2
288	Šapauskas Vytautas	Vyr. policininkas	Rokiškio mst.	5
289	Šauklys Jonas	Policininkas	Vilniaus mst.	—
290	Šaulianskas Jurgis	Nuov. viršininkas	Vilniaus mst.	3
291	Šeduikis Jurgis	Nuov. v-ko pad.	Zarasų ap. Degučių v.	3
292	Šeškus Jonas	Vachmistras	Rokiškio ap. Obelių v.	2
293	Šilbajoris Povilas	Vachmistras	Vilniaus mst.	—
294	Šimkus Kazys	Vachmistras	Kauno mst.	* —
295	Šimolionis Alfonsas	Nuov. viršininkas	Biržų ap. Vaškų mst.	2

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
296	Šipelis Kazys	Policininkas	Šiaulių mst.	—
297	Špokas Aleksas	Vyr. policininkas	Šiaulių ap. Kuršėnų mst.	2
298	Špokavičius Stasys	Nuov. viršininkas	Biržų ap. Joniškėlio v.	1
299	Šlaras Povilas	Vyr. policininkas	Ukmergės ap. Deltuvos v.	2
300	Talačka Balys	Vachmistras	Utenos ap. Anykščių mst.	3
301	Tallat-Kelpša Vladas	Policijos vadas	Mažeikių mst.	1
302	Tamarinas-Tamarev. Arsen.	Nuov. viršininkas	Trakų ap. Kaišiadorių mst.	2
303	Tamošiūnas Balys	Vachmistras	Rokiškio ap. Svedasų valsč.	3
304	Taraila Andrius	Nuov. viršininkas	Vilkaviškio ap. Gižų vl.	—
305	Tarutis Vytautas	Nuov. viršininkas	Vilniaus mst.	3
306	Tebelškis Jonas	Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Svedasų valsč.	—
307	Tercijonas Antanas	Policininkas	Rokiškio ap. Svedasų valsč.	—
308	Tervydis Ignas	Vachmistras	Marijampolės apskr. Balbieriškio v.	—
309	Traškevičius Pranas	Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Juodupės v.	—
310	Tribandis Jonas	Nuov. viršininkas	Biržų ap. Vaškų vl.	2
311	Trijonis Pranas	Vachmistras	Trakų ap. Semeliškių v.	4
312	Trumpis Juozas	Policininkas	Tauragės ap. Šilalės mst.	2
313	Tumėnas Antanas	Nuov. viršininkas	Panevėžio ap. Simonių mst.	2
314	Tumonis Petras	Vachmistras	Kretingos mst.	2
315	Tamulionis Mykolas	Vyr. policininkas	Rokiškio ap. Panemunėlio v.	—
316	Urbonas Pranas	Nuov. viršininkas	Alytaus mst.	3
317	Urbonavičius Augustas	Policininkas	Kauno mst.	2
318	Urbonavičius Vytautas	Nuov. viršininkas	Trakų ap. Onuškio vl.	3
319	Usas Vincas	Vyr. policininkas	Trakų ap. Kaišiadorių vl.	2
320	Užupis Gediminas	Nuov. viršininkas	Tauragės mst.	7
321	Vabalas Antanas	Policininkas	Tauragės mst.	1
322	Vaičius Jonas	Policininkas	Kauno mst.	—
323	Vailionis Pranas	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	2
324	Vainila Antanas	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Leipalingio valsč.	—
325	Vainilavičius Petras	Nuov. viršininkas	Ukmergės ap. Musninkų v.	—
326	Vajėga Jonas	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių mst.	2
327	Vaitaitis Jonas	Polic. Mok. v-kas	Vilniaus mst.	2
328	Vaitiekūnas Antanas	Policininkas	Biržų mst.	4
329	Vaitkus-Vaitkevičius Balys	Vachmistras	Kauno mst.	3
330	Vaitulionis Vaclovas	Nuov. viršininkas	Švenčionių ap. Ignalinos valsč.	4
331	Valacka Vincas	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Alovės vl.	5
332	Valeškevičius Kazys	Policininkas	Telšių mst.	4
333	Valiauga Juozas	Vachmistras	Kėdainių mst.	2
334	Valinčius Pijus	Nuov. v-ko pad.	Kretingos mst.	1
335	Varnas Mykolas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	2
336	Vasiliauskas Antanas	Policininkas	Utenos mst.	3
337	Vasiliauskas Petras	Nuov. viršininkas	Kėdainių ap. Žeimių vl.	3
338	Vasiliauskas Vincas	Policininkas	Zarasų ap. Imbrado valsč.	5
339	Večerskis Antanas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Turmanto valsč.	3
340	Vengrys Klemensas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	1
341	Verkelis Kostas	Nuov. viršininkas	Šiaulių mst.	4
342	Verseckas Silva	Nuov. viršininkas	Šiaulių ap. Linkuvos mst.	2
343	Vidmantas Albinas	Nuov. viršininkas	Trakų ap. Onuškio mst.	3
344	Vidžiūnas Jonas	Nuov. viršininkas	Kauno ap. Vilkijos mst.	2
345	Vilkas Antanas	Vachmistras	Raseinių ap. Kražių valsč.	1
346	Vinikas Stasys	Nuov. viršininkas	Kėdainių mst.	6
347	Vitkevičius Feliksas		Vilkaviškio ap. Bartininkų valsč.	3
348	Zabarauskas Valerijonas	Nuov. viršininkas	Tauragės ap. Kvėdarnos vl.	2
349	Zakarevičius Juozas	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Seirijų mst.	2
350	Zalatorius Vladas	Nuov. viršininkas	Vilniaus ap. Nemenčinės vl.	3
351	Zalunskis Antanas	Vachmistras	Tauragės mst.	1
352	Zalunskis Mikas	Nuov. v-ko pad.	Šiaulių ap. Žagarės mst.	2
353	Zavistauskas Sabinas	Nuov. v-ko pad.	Vilniaus mst.	2
354	Zeimavičius Antanas		Vilniaus mst.	4
355	Zinevičius Edvardas	Vyr. policininkas	Šiaulių ap. Žagarės mst.	2
356	Zinkevičius Vladas	Policininkas	Kauno mst.	2
357	Zulonas Adomas	Vyr. policininkas	Rokiškio ap. Juodupės vl.	—
358	Žagunas Antanas	Policininkas	Rokiškio mst.	4
359	Žaldaris Petras	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	3
360	Žilakauskas Jonas	Nuov. v-ko pad.	Kauno mst.	1
361	Žilinskas Petras	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Virbalio st.	—
362	Žindulis Alfonsas	Vachmistras	Kauno mst.	3
363	Žygelis Kazys	Vyr. policininkas	Rokiškio mst.	3
364	Žmuida Vladas	Vachmistras	Kėdainių mst.	3
365	Žukauskas Jonas	Nuov. viršininkas	Marijampolės ap. Sasnavos v.	3
366	Žvironas Martynas	Bendr. reik. rel-tas		—
		Nuov. viršininkas	Rokiškio ap. Panemunės valsč.	1
		Pasienio policijos pareigūnai:		
367	Alkimavičius Bolius	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Kapčiamiesčio valsč.	4
368	Anavičius Vacys	Vyr. policininkas	Švenčionių ap. Saldutiškio m.	3

Eil. Nr.	Pavardė ir vardas	Pareigos	Iš kur išvežtas	Išvežta šeimos narių
369	Ardavičius Jonas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
370	Augaitis Pranas	Rajono viršininkas	Šakių ap. Sintautų valsč.	—
371	Balčiūnas Mečislovas	Rajono viršininkas	Biržų ap. Papilio vl.	2
372	Baubilys Juozas	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Varėnos vl.	4
373	Bingelis Romualdas	Policininkas	Trakų ap. Onuškio vl.	—
374	Bobelis Simas	Baro viršininkas	Kretingos ap. Palangos mst.	4
375	Butėnas Vladas	Policininkas	Rokiškio ap. Juodupės valsč.	3
376	Cenauskas Domas	Baro viršininkas	Šiaulių apskr.	3
377	Česnulevičius Juozas	Policininkas	Alytaus ap. Varėnos valsč.	6
378	Dailidė Andrius	Vyr. policininkas	Šakių ap. Kidulių valsč.	3
379	Danilevičius Domas		Švenčionių ap. Joniškio val.	8
380	Degutis Jonas	Policininkas	Marijampolės ap. Kazlų val.	4
381	Dikinis Adolfas	Policininkas	Švenčionių ap. Joniškio val.	4
382	Draugelis Pranas	Policininkas	Marijampolės ap. Kazlų vl.	2
383	Dumbliauskas Antanas	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Leipalingio vl.	—
384	Einikis Stasys	Policininkas	Raseinių ap. Girkalnio mst.	1
385	Grigutis Motiejus	Vyr. policininkas	Lazdijų vls.	3
386	Grincevičius Jonas	Vyr. policininkas	Ukmergės ap. Širvintų vl.	1
387	Chalecckas Stasys	Rajono viršininkas	Zarasų mst.	1
388	Janušauskas Jonas	Vyr. policininkas	Trakų ap. Onuškio vl.	2
389	Jarmalavičius Jonas	Vachmistras	Alytaus ap. Varėnos valsč.	3
390	Kebleris Jurgis	Rajono viršininkas	Šakių ap. Sintautų vl.	2
391	Kiaupa Adomas	Policininkas	Trakų ap. Kalėjadorių mst.	—
392	Klibas Adolfas	Rajono viršininkas	Telšių mst.	—
393	Klipšius Antanas	Vyr. policininkas	Lazdijų ap. Kapčiamiesčio valsč.	—
394	Krapanas Julius	Policininkas	Švenčionių ap. Saldutiškio valsč.	—
395	Krivickas Juozas	Policininkas	Ešiškių mst.	5
396	Kudirka Povilas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Kidulių valsč.	—
397	Kumža Pranas	Policininkas	Švenčionių ap. Pabradės mst.	1
398	Kutka Vincas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Kidulių valsč.	4
399	Laukutis Jonas	Policininkas	Trakų ap. Semeliškių valsč.	—
400	Leipus Jonas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Degučių mst.	7
401	Lopeta Justinas	Policininkas	Šakių ap. Kidulių valsč.	2
402	Makarevičius Pranas	Vyr. policininkas	Trakų ap. Semeliškių valsč.	1
403	Marčiukas Karolis	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Varėnos valsč.	4
404	Martišauskas Vladas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Kidulių valsč.	4
405	Meigys Klemensas		Ešiškių apskr.	2
406	Micevičius-Mičiūnas Mikas	Rajono viršininkas	Zarasų ap. Dukšto valsč.	3
407	Mikalajūnas Jonas	Policininkas	Vilniaus mst.	1
408	Mikšiūnas Stasys	Policininkas	Kretingos ap. Palangos mst.	4
409	Misiūnis Petras	Policininkas	Raseinių ap. Kražių vl.	2
410	Mockaitis Juozas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Kidulių vl.	2
411	Narbūda Bronius	Policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	4
412	Narbutas Vladas	Vyr. policininkas	Vilniaus mst.	—
413	Paukštė Mykolas	Vyr. policininkas	Švenčionių ap. Joniškio val.	—
414	Paulauskas Andrius	Vyr. policininkas	Trakų ap. Žaslių vls.	—
415	Petraitis Jonas	Rajono viršininkas	Raseinių ap. Siluvos valsč.	2
416	Povilaitis Jonas	Vyr. policininkas	Kretingos ap. Palangos mst.	2
417	Preikšienis Bronius	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Merkinės valsč.	2
418	Puškoriovas Povilas	Vyr. policininkas	Kretingos kalėjimo	—
419	Ravaitis Antanas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio ap. Kybartų mst.	—
420	Rimkus Antanas	Vyr. policininkas	Vilkaviškio mst.	—
421	Rusas Petras	Vyr. policininkas	Trakų ap. Onuškio mst.	2
422	Ruseviičius Antanas	Rajono viršininkas	Šiaulių ap. Joniškio mst.	3
423	Seibutis Balys	Vyr. policininkas	Švenčionių ap. Ignalinos mst.	2
424	Skeivalas Jurgis	Policininkas	Rokiškio ap. Panemunėlio valsč.	3
425	Skukauskas Jonas	Rajono v-ko pad.	Biržų ap. N. Radviliškio valsč.	4
426	Slavinskas Mykolas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Degučių valsč.	3
427	Smilgaitis Antanas	Vyr. policininkas	Šakių ap. Sintautų vl.	4
428	Stunža Juozas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Imbrado valsč.	2
429	Šileikis Jonas	Vyr. policininkas	Zarasų ap. Salako valsč.	2
430	Urbonavičius Zigmas	Vyr. policininkas	Alytaus ap. Merkinės vls.	3
431	Valaitis Juozas	Vyr. policininkas	Šakių vls.	2
432	Vinkšnelis Povilas	Rajono viršininkas	Tauragės mst.	5
433	Žemaitis Petras	Baro viršininkas	Biržų ap. N. Radviliškio valsč.	3
434	Žemeraitis Vincas	Vyr. policininkas	Lazdijų mst.	3

Rytinėje Lietuvos dalyje, bolševikinamą banditizmą nuolat puldinėjant Lietuvos pasieni, policijos pareigūnai ruošiasi juos tinkamai sutikti.

Nuotr. V.Augustino.

P. Dirkys
V.R.V. Kanceliarijos V-kas

Vietinės savisaugos būriai

Vietinės savisaugos būrių organizavimo idėja iškilo dar 1942 metų pradžioje, bet ji nebuvo įgyvendinta iki šiol vien todėl, kad nebuvo spiriančio reikalo. Bet paskutiniu laiku padažnėjo kai kuriose Lietuvos vietose banditizmo aktai, būtent: vienur nužudomi ramūs gyventojai, kitur, ypač kaimuose, apiplėšiami ūkininkai ir t.t. Gaujos pribaugina niekeno nekaltus ūkininkus ir išveža jų turtą. Yra daug vietų, kur dėl padažnėjusio banditų siautimo nepaprastai yra jbauginti gyventojai ir bijosi net savo namuose nakvoti, arba visai apleidžia savo ūkius ir išsikrausto gyventi į saugesnes vietoves. Esant tokiai padėčiai, kiekvienam darosi nemielas darbas,turtas, nes niekas neužtikrintas, kad visų metų jo triūsas ir rūpesčiai bus nenusluoti atvykusių banditų.

Įvairūs banditai, pabėgę karo belaisviai ir žydai daro įvairius pasikėsinimus ne tik prieš ramius kaimų arba miestų gyventojus, bet ir prieš geležinkelius, kelius, tiltus, įmones ir net prieš civ. ir policijos pareigūnus. Dar ir tas labai svarbu, kad banditiniam elementui kai kuriose vietovėse neabejotinai padeda vietinis kriminalinis elementas. Ei-

lė gyvenimo faktų kalba, kad banditizmu besiverčiantiems labai dažnai talkininkauja vietiniai kriminalistai. Pirmiau tas reiškėsi daugiau kaimuose, bet paskutiniu laiku jau prasidėjo panašios diversijos ir miestuose. Vis dažnėja ne tik apiplėšimai, bet ir žudymai visai beginklių gyventojų. Atrodo, kad miestuose daug lengviau kovoti su banditizmu, negu kaimuose. Bet vis dėlto ir čia susiduriama su tam tikrais sunkumais. Dabar retai kur mieste naktį pamatysi poste budintį policijos pareigūną, kaip kad būdavo prieškariniais laikais. Tas yra daroma ne todėl, kad gyventojų rajonai būtų palikti Dievo valiai, bet vien todėl, kad policijos pareigūnų jėgos labai ribotos, kad jomis galima būtų miestuose arba kaimuose disponuoti, t.y. skirti gatvėse patrulius ir kaimų atskiras vietoves saugoti. Ir žinoma, kai naktį pradeda tuštėti gatvės, o jose nelieka sargybinių, tada banditiniam elementui yra pats patogiausias laikas vykdyti žiaurias ir nieko bendro su žmoniškumu neturinčias užgaidas. Visa tai vertė Lietuvos Savisaugos organus rimtai susirūpinti Lietuvos gyventojų saugumu, ieškoti būdų ir priemonių šalinti banditų pasikėsinimus prieš viešąjį susisiekimą, gyventojų gyvybę ir turtą. Banditai, ardydami viešąją tvarką, savo banditiškais veiksmais užtraukia atsakomybę Lietuvos gyventojams.

Visų pirma Pirmasis Generalinis Tarėjas gen. KUBILIŪNAS spaudoje paskelbė atsišaukimą, kuriame pranešė, kad bus uždėta atsakomybė už įvairius objektus tos apylinkės vietos gyventojams, kurioje įvyks pasikėsinimai. Kad gyventojai galėtų išvengti sunkių bausmių, atsišaukime buvo paraginti apie kiekvieną apylinkėje pasirodžiusį įtartiną svetimą žmogų ar žmonių grupę, tuojau pranešti policijos arba savivaldybių organams. Tuo atsišaukimu buvo norima vietos gyventojus įtraukti į kovą su įvairiais diversantais, t.y. parašiutininkais, banditais ir kt. Tačiau tuo buvo nepasitenkinta. Buvo ieškoma priemonių, kaip pačius gyventojus būtų galima sėkmingiau panaudoti aktyviai kovai su banditizmu. Žinoma, to reikalavo ne tik karo interesai bei apystovos, bet ir pačių vietos gyventojų saugumas ir gerovė. Todėl tam tikslui nusistatyta steigti Savisaugos Būriai pirmoje eilėje

valsčiuose, o paskui ir pirmaeiliuose miestuose.

Pirmasis Generalinis Tarėjas ir Generalinis Tarėjas Vidaus Reikalams gen. KUBILIŪNAS susitaręs su p. Generalkomisaru Dr. v. RENTELN ir SS-und Polizeiführer Litauen SS Brigadeführer und Generalmajor der Polizei Harm, nustatė Vietinių Savisaugos Būrių taisyklės ir jas š.m. rugsėjo mėn. 16 dieną išsiuntinėjo vykdyti.

Vietinių Savisaugos Būrių taisyklių pirmame punkte kaip tik ir yra nusakytas tų būrių tikslas, būtent: gyventojų turtui ir gyvybei saugoti, o taip pat kovoti su bolševikinio elemento banditizmu valsčiuose sudaromi Vietiniai Savisaugos Būriai.

Kiti §§ nurodo, kad Vietiniai Savisaugos Būriai valsčiuose yra apskrities viršininkų žinioje, o mieste — miestų burmistrų. Vietinių Savisaugos būrių nariai gauna leidimus ginklui laikyti iš Gebietskomisarų; būriais vadovauja skirti vadai, kuriuos skiria: valsčiuose—Apskrities Viršininkai, o miestuose — miestų Burmistrai. Vietinės Savisaugos būrių narius priima Apskrities Viršininkas, gavęs sutikimą iš Gebietskomisaro. Vietinės Savisaugos būrius Apskrities Viršininkas, reikalui ištikus, gali sujungti vieno valsčiaus būrį su kito valsčiaus būriu. Vietinės Savisaugos būrių nariai, kurie dėl savo pareigų ėjimo yr sužeisti ir nustoję darbingumo arba sveikatos, o taip pat žuvusiųjų šeimos gauna pensiją arba pašalpą, kaip policininkai. Vietinės Savisaugos būrių nariai už įvairius nusižengimus yra šalinami iš narių tarpo, o už neteisėtą ginklų vartojimą baudžiami.

Vidaus Reikalų Generalinis Tarėjas š.m. rugsėjo mėn. 17 d. savo bendraraščiu 1 Nr. Vietinės Savisaugos Būrius organizuoti apskrityse pavedė apskričių Viršininkams, o bendraraščiu 2 Nr. miestuose-miestų burmistrams, prisilaikant išleistos instrukcijos. Kaip instrukcija, taip ir bendraraščiai įpareigoja Vietinės Savisaugos Būrių organizavimą vykdyti greitu tempu, t.y., kad tie būriai pradėtų veikti valsčiuose ne vėliau kaip š.m. spalių mėn. 1 d., o miestuose š. m. spalių mėn. 15 d.

Kadidatai į valsčiaus savisaugos narius parenkami iš patikimų nuolatinių vietos gyventojų seniūnijomis, o į miestų savisaugos narius nuovadijomis, kvartalais ir gatvėmis. Patį techninį organizavimo darbą valsčiuose atlieka viršaičiai, padedant vietos policijos punktų vedėjams, o miestuose—miestų burmistrai, padedant policijos nuovados viršininkams. Tas yra daroma todėl, kad į Vietinės Savisaugos Būrių narius patektų tik tinkami žmonės. Taip pat Vidaus Reikalų Generalinis Tarėjas ir Policijos Departamento Direktorius išleido Vietinės Savisaugos būrių komplektavimo, pareigų ir teisių instrukciją, kuri nurodo, kad Vietinės Savisaugos būrių nariai tegali būti tiktai lietuviai, kurie visais atžvilgiais yra patikimi, rimti, blaivūs, politiniai nesusikompromitavę, už kriminalinius nusikaltimus nebausti, tarnavę arba ir netarnavę kariuomenėje, bet gerai moką valdyti ginklą, neturį kūno bei dvasinių trūkumų, galinčių kliudyti atlikti pareigas ir turį savo aplinkės gyventojų tarpe gerą vardą.

Vietinės Savisaugos būriuose tarnyba yra garbės tarnyba. Ji yra privaloma visiems Lietuvos Generalinės srities gyventojams — vyrams, sukakusiems 16 metų amžiaus, kuriuos apskrities viršininkai ir miestų burmistrai į tą tarnybą paskirs. Be abejo, kad į Vietinės Savisaugos būrius pirmoje eilėje yra priimami arba skiriami garbės policijos nariai ir tie, kurie turi jau išvardintus Vietinės Savisaugos būrių komplektavimo, pareigų ir teisių instrukcijoje privalumus.

Vietinės Savisaugos būriai skirstomi skyriais ir grandimis. Būrio skyrių skaičius turi atitikti valsčiuose esančių seniūnijų skaičių, o miestuose — kvartalų. Kiekviename seniūnijos kaime turi būti po vieną grandį, susidedantį ne mažiau kaip iš 5 vyrų, o miestuose — kiekvienoje gatvėje.

Vietinės Savisaugos būrio nario pareigos yra šios: a) organizuoti savo seniūnijoje patikimus gyventojus, kurie padėtų nuolatos sekti apylinkėje pasirodančius nepažįstamus arba įtartinus asmenis ir gavęs pranešimą arba pačiam susekus, laikantis visų atsargumo priemonių, nustatyti jų asmenybę, atsiradimo tikslą bei apsigyvenimo arba slapstymosi vietą, o taip pat sulaikyti įtartinus asmenis ir tuojau apie tai pranešti arba juos pristatyti vietos policijai; b) pastebėjus ar sužinojus apie ginkluotų asmenų pasirodymą, jei yra pakankamai pajėgų, stengtis suimti ar padaryti juos nekenksmingais; c) pastebėjus atipresnes ginkluotas grupes, sekti jų pėdsakais, nepaleisti jų iš akių ir pranešti tuojau policijai bei artimiausių seniūnijų savisaugos nariams; d) vykdyti vietos policijos reikalavimų ir veikimo metu klausyti vadovaujančio viršininko.

Apskrities Viršininkai, susitarę su Ap. Policijos Vadais, o burmistrai su Miesto Policijos Vadais, Vietinės Savisaugos būriams vadovauti skiria apskrityje Vietinės Savisaugos Aps. Vadą, o mieste — Vietinės Savisaugos Miesto Vadą, kurie pagal Apskričių viršininkų ir burmistrų nurodymus organizuoja Vietinės Savisaugos būrius ir prižiūri jų veikimą. Vietinės Savisaugos apskričių ir miestų vadai į būrių vadus kandidatus patys priima ir juos skiria, o grandžių vadus skiria patys būrių vadai.

Generalinio Tarėjo Vidaus Reikalams yra duotas įsakymas Apskr. Viršininkams ir Miestų Burmistrams, kad Vietinės Savisaugos Apskr. ir Miestų bei būrių vadais būtų skiriami kariškiai, t.y. karininkai, puskarininkiai arba sumanūs eiliniai.

Įsakymus atskiriems būriams ar jų padaliniams duoda Vietinės Savisaugos apskr. ir miestų vadai, kurie yra visiškai atsakingi už įsakymų pasekmes. Įsakymus Apskričių Viršininkai ir Miestų Burmistrai Vietinės Savisaugos būriams perduoda per Vietinės Savisaugos Apskr. ir Miestų vadus. Už būrių veiksmus atsakingi Vietinės Savisaugos Apskričių vadai prieš Apsk. Viršininkus, o miestų Vietinės Savisaugos vadai — prieš Burmistrus, o būrių vadai yra atsakingi prieš Apskričių ir Miestų vadus. Apie visus veiksmus ir jų pasekmes būrių vadai praneša Vietinės Savisaugos Apskr. ir Miestų vadams, o pastarieji Apskrities Viršininkams ir Burmistrams. Būtinam reikalui esant, Vietinės Savisaugos būrių vadai arba Vietinės Savisaugos Apskr. ir Miestų vadai veikia savo iniciatyva ir tik darbą baigę apie tai referuoja Apskričių Viršininkams ir Burmistrams. Dėl to Vietinės Savisaugos vadai turi būti savarankiški, energingi, pilni iniciatyvos ir turi pakankamą karinį patyrimą.

Vietinės Savisaugos būrių nariai yra ginkluoti valdiniais kariniais šautuvais ar kitais ginklais, juos laiko savo žinioje ir už jų tvarkingumą ir priežiūrą asmeniškai atsako. Vietinės Savisaugos būrio nario tarnybos liudijimas yra kartu ir ginklui laikyti leidimas.

Tokia, bendrais bruožais nusakius, yra Vietinės Savisaugos būrių organizacija.

Suprantamas dalykas, kad kova su banditais gali būti sėkminga tik tuomet, kai Vietinės Savisaugos būrių eilėse aktyviai dalyvaus visi sveikos dvasios krašto gyventojai. Todėl ir yra renkami bei skiriami į Vietinės Savisaugos būrius vyrai, tarnavę kariuomenėje, policijoje ir buvę Šaulių Sąjungoje.

Dar ir todėl įmaningiau Vietinės Savisaugos Būriams seksis darbas, kuomet juose greta disciplinos, tvarkingumo ir pareigingumo ir kultūros pradai turės žymios vietos. Stengiamasi, kad šių būrių vadovybė visose instancijose būtų rimta, kultūringa, suprantanti atsakingumą, ir nesvyruojanti, o į būrius pageidaujama, kad stotų daugiausia rimti, pavyzdingi ir atsakomybės jausmą turį asmenys.

Dar reikia pažymėti, kad visur gyventojai Vietinės Savisaugos būrių steigimą pakankamai įvertino ir suprato. Yra vietovių, kur sukviestiems vyrams paaiškinus tokių būrių steigimo reikalą, buvo susidurta su įvairiais klausimais. Savaime suprantama, kad šiandieną, ypač kaime, yra brangi kiekviena darbo jėga. Bet gi Vietinės Savisaugos būriuose buvimas nepareikalaus ypatingai daug laiko. Vietinės Savisaugos būriuose tie vyrai tiesioginiai bus įpareigoti rūpintis savo aplinkės apsauga. Tik retais atsitikimais jie gali reikale patalkininkauti kaimyniniam būriui, bet ne nuolatos.

Atsižvelgiant į gyvenamąjį laikotarpį, kada visose srityse jėgos ribotos, iš policijos pareigūnų pageidautinas kuo didžiausias jėgų įtempimas vardan sausegnio gyvenimo. Šiandieną negali būti kalbos apie pareigų atidėliojimą. Taip panašiai negali būti jokio atidėliojimo ir vietos gyventojams stoti į Vietinės Savisaugos būrius. Tik kai visi krašto gyventojai imsis ryžtingų ir aktyvių priemonių kovoje su įsigalinčiu banditizmu, tada ir kova su juo bus žymiai sėkmingesnė.

Žinoma, šią teisę negalima piktam naudoti. Reikia užmiršti bet kokias praeities sąskaitas, nepasiduoti melagingiems skundikų keršinimams, kiekviename žingsnyje jausti savo darbų atsakomybę prieš tautą. Vietinės Savisaugos būriai turi ne pagilinti, bet visai panaikyti bet kokį nepasitikėjimą lietuvių tarpe ir apie save suspiesti visą sveiką ir dorą lietuviškąjį elementą. Tada tik bus galima pačioj užuomazgoj sunaikyti, bet kokius banditizmo pasikėsinimus. Lietuvių tautai jokių kitų tikslų negali būti — tik išsaugoti žmones ir turtą. Pasyviu ir paniu nusižengimu prieš banditus mes nieko nelaimėsim. Tik parengtas smūgiui ir kiekvienu atveju baudžiančiai krintantis ant nusikaltėlių galvų kumštis atgrasys plėšikus nuo lengvų laimėjimų.

Tauta gavo teisę organizuotis, gintis ir ji šį epochinį egzaminą turi išlaikyti — nuo to pareis mūsų ateitis, saugumas ir laisvė.

Baigiant tenka atžymėti teigiamą reiškinį, tai Vietinės Savisaugos būrių aprūpinimą ginklais. Kai tokie būriai bus galutinai sudaryti iš pačių ryžtingiausių vyrų, tada jau labai daug bus prisidėta užkirsti kelią banditizmui. Tik svarbu, kad savo tautos gyvybiniuose reikaluose visi būtume pakankamai budrūs ir kiekvienas pavestas pareigas atliktų be priekaištų.

Policijos pareigūnai turi nuolat rūpintis, kad jų ginklai būtų tvarkingi ir švarūs. Atvaizde matome vieno policijos punkto pareigūnus, valančius savo ginklus.

Nuotr. V. Augustino.

A. Klemas,
Identifikacijos Direkcijos Viršininkas

PIRŠTŲ ATSPAUDAI ir nusikaltimų aiškinimai

Kriminalinė policija turi visam kraštui centrinę pirštų atspaudų registraciją. Šios registracijos tikslas — nustatyti nusikaltėlio tapatumą. Rinkinyje yra dešimties pirštų atspaudų lapai ir pavienių pirštų atspaudų kortelės. Dešimties pirštų atspaudų lapai naudojami asmens tapatumui nustatyti, kai yra įtarimas, kad asmuo yra pasivadinęs svetima pavarde, arba kai nusikaltimo vietoje randami nusikaltėlio palikti pirštų atspaudai, ir įtariamieji asmens yra žinomi, bet reikia įsitikinti ir įrodyti, kad paliktieji pėdsakai tikrai yra įtariamųjų asmenų. Pavienių pirštų atspaudų rinkinys naudojamas išimtinai įvykio vietoje rastiems pirštų atspaudams identifikuoti — nustatyti, kam jie priklauso. Taigi, turimų pirštų atspaudų rinkinio dėka galima išaiškinti nusikaltėlį ir tais atvejais, kai jokių kitų įrodymų kvotos keliu nepasiseka surasti. Dar toliau. Pirštų atspaudų rinkinys įgalina taip pat nustatyti nežinomų lavonų asmenybę. Pav., rastas lavonas, bet jo asmenybė nežinoma. Vien kvotos daviniais lavono asmenybė taip pat nevisuomet paaiškėja. Kas toliau darytina? Tokio lavono reikia nuimti pirštų atspaudus ir juos pasiųsti kriminalinės policijos centrinei pirštų atspaudų registracijai, Kaune, prašant patikrinti, ar yra rinkinyje identiškų pirštų atspaudų. Jei, sakysime, nusikaltėlis buvo daktiloskopuotas, tai jo pirštų atspaudai iki jo mirties laikomi pirštų atspaudų registracijoje. Tokiam nusikaltėliui paslaptingai žuvus, o taip neretai pasitaiko, kad nusikaltėlis gauna galą dėl grobio nepasidalinimo, ar kitų, ryšium su nusikalstamais darbais, priežasčių, vėliau atradus jo lavoną ir patikrinus jo pirštų atspaudus rinkinyje, paaiškėja jo asmenybė, o kartu su ja dar labai dažnai ir visa eilė nusikalstamų darbų.

Iš pasakyto aiškėja, kad pirštų atspaudai turi didelės reikšmės nusikaltimų aiškinimo darbe. Pagal pirštų atspaudus jau ir dabar nustatoma tam tikras procentas nusikaltėlių. Bet reikia atvirai pasakyti, kad tas procentas šiuo metu dar yra labai mažas. Skaitytojams kils klausimas, kodėl? Todėl, kad mūsų pirštų atspaudų rinkinyje dabar yra tiktai apie 30.000 asmenų pirštų atspaudai. Taigi, tiktai dalis visų esamų ir buvusių nusikaltėlių Lietuvoje. Pagal nusikaltimų statistiką per metus laiko Lietuvoje yra apie 30.000 nusikaltimų, o nusikaltimų kartu su nusižengimais per metus įregistruojama apie 70 — 80.000. Iš to išvada, kad dar nevisi nusikaltėliai daktiloskopuojami — nuimami jų pirštų atspaudai. Juo pirštų atspaudų rinkinys bus didesnis, juo daugiau bus galima nustatyti pagal pirštų atspaudus didesnį nusikaltėlių skaičių. Suprantama, kad negalima rasti rinkinyje nusikaltėlio, jeigu jo pirštų atspaudai neprisiųsti. Iš to išvada, kad visus nusikaltėlius reikia būtinai daktiloskopuoti.

Kriminalinės policijos yra patvarkyta, kad visų policijos įstaigų būtų imami pirštų atspaudai: 1) visų tų įtariamųjų asmenų, kurie kvotoje esančiais duomenimis padarė ar galėjo padaryti nusikalstamąjį darbą, ir 2) visų įtariamųjų asmenų, kurių kaltei įrodyti kvotoje medžiagos gal ir trūksta, bet turima agentūrinių ar kitokių žinių, kad jie verčiasi nusikaltimais ir todėl jų pirštų atspaudai ateityje gali būti reikalingi.

Nežiūrint tik ką minėto patvarkymo, vis dėlto nevisi policijos pareigūnai šiuo metu nusikaltėlius daktiloskopuoja, ir tuo būdu pirštų atspaudų rinkinys nepapildomas taip labai svarbia nusikaltimų aiškinimui medžiaga. Šia proga aš ir norėčiau atkreipti policijos pareigūnų dėmesį į visų nusikaltėlių pirštų atspaudų ėmimo būtinumą ir jų neatidėliotiną prisiuntimą centrui — pirštų atspaudų registracijai.

Prieš karą šis reikalas jau buvo įėjęs į normalias vėžes. Policijos pareigūnai (visų policijos rūšių) jau visai patenkinamai šį uždavinį sugebėdavo atlikti. Dabartinės karo sąlygos šiems uždaviniams vykdyti sudaro, be abejo, daug kliūčių; svarbesnės iš jų šios: 1) daktiloskopijos įrankių stoka ir 2) policijos pareigūnų paruošimo stoka šiam reikalui. Tačiau, reikia pasakyti, kad prie gerų norų šias abi kliūtis galima pašalinti. Paprastus daktiloskopijos įrankius galima užsisakyti arba patiems pasigaminti. Tam reikalui užtenka nedidelės skardos plokštelės, guminio volelio ir juodų spaustuvės dažų. Pirštų atspaudų nuėmimas yra tiek paprastas, kad šiam darbui gali pasiruošti kiekvienas geros valios policijos pareigūnas. Norėdamas visiems pirštų atspaudų nuėmimu susidomėjusiems policijos pareigūnams šiuo reikalu patarnauti, čia pateikiu taisyklės apie pirštų atspaudų nuėmimą ir pirštų atspaudų lapų užpildymą.

PIRŠTŲ ATSPAUDŲ NUĖMIMAS

Paimti pirštų atspaudus labai paprasta. To išmokti galima per keliolika minučių.

Rankos vidaus paviršiaus oda primena guminį spaudą arba spaudos klišę. Padengus ją dažais ir prispaudus prie popierio, jame atsispaudžia odos paviršiuje esą plonučiai iškilimai — papiliarinės linijos. Kiekvienas, be abejo, yra matęs riebių pirštų atspaudus ant veidrodžio, butelio, lango stiklo ar poliruoto metalo paviršiaus.

Kriminalistikos tikslams imami pirštų atspaudai turi būti ryškūs ir itin gerai matomi. Todėl pirštų odos paviršius padengiamas juodais dažais ir tada atspaudžiamas popieryje.

Kadangi papiliarinės linijos teturi tik 0,1—0,4 mm aukščio, tai dažai turi būti uždedami labai plonu sluoksniu taip, kad tarpeliai tarp paskirų papiliarinių linijų nebūtų užpildyti.

DAŽAI

Pirštų atspaudams nuimti yra tinkamiausi geros rūšies juodi spaudos dažai. Geri, daktiloskopuoti tinkami, dažai gaminami iš suodžių ir linų aliejaus. Jie yra pastovaus juodumo, neblunka, neišsilieja popieryje. Pirštų atspaudams nuimti vartojami dažai turi būti be sikatyvų (sikatyvai dažus per greit džiovina) ir ne per skysti.

Naudojamus daktiloskopuoti dažus patogiausia laikyti cino tūtelėje, gerai uždaromose dėžutėse arba bonkutėse, kurios po kiekvieno dažų naudojimo turi būti kamščiu užkemšamos.

PIRŠTŲ PADENGIMAS DAŽAIS

Pirštai, kurių atspaudus reikia pagaminti, dažais padengiami šitaip: ant labai lygios plokštelės plonu sluoksniu uždedami dažai, pirštas prispaudžiamas prie plokštelės ir atspaudžiamas popieryje.

Tinkamiausia plokštelė yra poliruoto cino ar cinuotos geležies. Vartojamos taip pat stiklinės arba porcelianinės plokštelės, bet jos nėra tiek patvarios. Geležinės arba varinės plokštelės mažiau tetinka, nes lengviau veikiamos dažnai dažuose kad ir mažais kiekiais esančių rūgščių.

Tinkamiausias plokštelės didumas yra 14x40 cm. Tačiau galima vartoti plokšteles ir kitokių dydžių, pav. 8x13 cm. Jos kraštai turi būti nudailinti, kad nesužeistų pirštų. Nenaudojamą plokštelę reikia uždengti arba laikyti dėžutėje, kad neapdulkėtų, nes kiekviena ant jos nusėdusi dulkelė gali su dažais prikibti prie piršto ir, atsispaudusi popieryje, trukdyti papiliarinių linijų vaizdo tyrimą.

Jei užtepti ant plokštelės dažai išdžiūvę, reikia juos pašalinti ir tik tada uždėti nauja dažų sluoksnį. Plokštelei valyti vartojamas terpentinas, eteris, benzinas, benzolas, petrolis.

VOLELIS DAŽAMS

Daktiloskopuoti vartojami dažai dažų lentelėje išskirstomi tam tikru nedideliu, laisvai ant kotelio besisukančiu, voleliu. Jis gaminamas arba iš gumos arba iš želatino, glicerino ir cukraus tyrės. Jo didumas: ilgis 5—10 cm., skersmuo 3—4 cm Dažams volelis turi būti laikomas taip pat švariai, kaip ir dažų plokštelė. Valymui ir čia geriausiai tinka terpentinas.

LENTELĖ DAŽAMS

Uždedant dažus tiesiog ant dažų plokštelės ir čia juos voleliu išskirstant, dažų uždėjimo vietoje susidaro paprastai storesnis jų sluoksnis kuris išlyginti voleliu nevisada pavyksta.

Kad to išvengus, dažai iš tūtelės dedami ne tiesiog ant dažų plokštelės, bet išspaudžiami ant maždaug tokio pat didumo lygiai obliuotos kieto medžio lentelės; čia jie voleliu išskirstomi ir tik tada pastarojo pagalba perkeliami į dažų plokštelę kur kuo ploniausiu lygiausiu sluoksniu ir išskirstomi. Neturint pagalbinės lentelės galima dažus mažame kiekyje uždėti ir tiesiog ant dažų lentelės ir gerai voleliu išlyginti.

PIRŠTŲ ATSPAUDŲ PAĖMIMAS

Dažų plokštelė ir lentelė dažams pritvirtinamos prie turinčio apie vieną metrą aukščio stalo ar tam tyčia pagamintos spintelės viršutinės plokštumos. Dažų plokštelę galima naudoti ir ant paprasto stalo padėjus tiktai tuo atveju, jei daktiloskopuojamas asmuo yra aukšto ūgio ir jį reikia daktiloskopuoti pasodinus. Greta padedamas per sulenkimo liniją stačiakampiai sulenktas pirštų atspaudų lapas. Po juo patartina padėti lapą sugeriamo popierio tikslu sušvelninti stalo lentos kietumą.

Kiekvienam policijos pareigūnui labai svarbu mokėti džiu — džitsu veiksmus. Atvaizde — grupė pareigūnų mokosi šių veiksmų.
Nuotr. V. Augustino.

Paruošus popierį, išspaudžiamas ant lentelės žirnio didumo dažų gumulėlis ir voleliu kruopščiai išskirstomas lentelės paviršiuje. Tam pirmajam dažų lentelėje paskleidimui gali būti naudojamas nedidelis medinis špachtelis — plokščia, lanksti, medinė lentutė.

Dažai lentelėje reikia tol skirstyti, kol jie padengs lentelės paviršių visiškai vienodo storumo sluoksniu. Ant volelio taip pat neturi likti bet kokių dažų gumulėlių.

Išskirsčius dažus lentelėje, jie voleliu perkeliami dažų plokštelėn kurioje išskirstomi kuo lygiausiai, labai plonu, bet intensyviu sluoksniu. Ar tas dažų sluoksnis pakankamas, lengviausiai patikrinti, padarant bandomuosius atspaudus. Jei atspaudai per blyškūs, uždedama daugiau dažų — pertraukiant voleliu per lentelę ir plokštelę; jei atspaudų linijos susilieja, dažų sluoksnį plokštelėje reikia suploninti, nuimant dalį jų popierio lapeliu, kuris uždedamas ant plokštelės prispaudžiamas ir taip įdažytas pašalinamas. Nuėmus tą plokštelės dažų perteklium įdažyta popierio lapelį, likę plokštelėje dažai iš naujo voleliu gerai išlyginami.

Jei atspaudai išeina per blyškūs, vadinasi, jei dažų plokštelė per mažai įdažyta, galima, užuot ją pakartotinai įdažius, paritinti daktiloskopuojamą piršta ne vieną, bet du kartus dažų plokštelėje. Šis metodas vartojamas, imant pirštu atspaudus iš vaikų bei moterų, kurių papiliarinės linijos paprastai yra švelnesnės.

Prieš daktiloskopuojant asmenį, patartina duoti jam nusiplauti rankas su muilu arba kitaip pašalinti nuo rankų odos paviršiaus nešvarumus.

Piršto įdažymas ir jo atspaudo atspaudimas popieryje daromi šitaip:

Pirmasis daktiloskopuojamojo piršto sąnarys uždedamas dešiniuoju nago kampu ant dažų plokštelės ir pirštas, lengvai lygiai spaudžiant, ritinamas kairiojo nago kampo kryptymi. Šitaip įdažytas pirštas pakeliamas nuo dažų plokštelės ir tuo pačiu judesiu ritinamas popieriu — atitinkama tam pirštui daktiloskopinio lapo vieta. Piršto atspaudas turi būti taip aiškus, kad kiekvieną piršto liniją būtų galimą atskirti.

Daktiloskopuojamam liepiama laikyti pirštus ir ranką visiškai pasyviai, pasiduodant daktiloskopuojančio judesiams.

Piršto ritinimo popierium judesys turi būti lygus, švelnus ir be trūkčiojimų.

Daktiloskopuojant kreiptina dėmesys į tai, kad blanke atsispaustų visas piršto paskutinio sąnario paviršius, o ne tik piršto galas, kas kartais pasitaiko, jei daktiloskopuojamasis yra aukšto ūgio, o stalas, ant kurio dirbama, per žemas — vadinasi, kada rankos plaštaka nėra lygiagretė su stalo paviršiaus plokštuma.

Idažant kitą pirštą, jį reikia ritinti dažų plokštelės dar nepaliesta vieta. Kai jau visas dažų sluoksnis plokštelėje suritinėtas, reikia jis vėl iš naujo voleliu sulyginti. Tai paprastai tenka daryti kiekvienam naujam daktiloskopuojamam, kadangi plokštelė yra maždaug tokio didumo, kad joje užtenka vietos dešimčiai pirštų iš eilės padažyti.

KODĖL RITINIMO BŪDU IMAMI PIRŠTŲ ATSPAUDAI?

Pirštų ritinimas yra būtinas todėl, kad popieryje turi atsispausti visi pirštų atspaudams klasifikuoti reikalingi požymiai. Dažnai pasitaiko, kad pačios charakteringos papiliarinių linijų susiraizgymo figūros esti ne piršto centre, bet jo viename ar kitame pakraštyje.

Patartina, kad kiekvienas, bet kurios įstaigos tarnautojas, kuriam pavedama pirštų atspaudus nuimti, būtų supažindintas taip pat ir su tais būdingais pirštų atspaudų požymiais ir iš viso su pirštų atspaudų klasifikavimo principais.

(Pabaiga kitam Nr.)

Stalino akių ir ausų nuotykiai

Jonas, jei taip galima išsireikšti, buvo kapitalistinio apsupimo auka. Jis nuo pat savo jaunystės nemėgo dirbti ir nešė aukštai iškėlęs vėliavą, kurioje buvo įrašyta: „Kam dirbti, jei ir be to, galima linksmai pagyventi." Taip nuo neatmenamų laikų mūsų Jonas vertėsi, jei taip galima išsireikšti, arkliavagystėmis. Mat, arkliavagystė — amatas malonus ir sveikas. Visuomet dirbti tyrame ore ir plaučių, atsiprašant, visokiomis šiukšlėmis neteršti. Nujoji ant pavogtos transporto priemonės iki artimiausios turgavietės, parduodi tą priemonę pirmam pasitaikiusiam čigonui ir pradedi, sakysim, gerti magaryčias.

Vienu žodžiu, Jonas būtų gyvenęs linksmai ir laimingai, jei skersai kelio nebūtų stovėję liaudies priešai — senieji policininkai. Tie jam ir gadindavo nuotaiką, ir drumsdavo gyvenimo džiaugsmą. Po kiekvieno nusisekusio biznelio, jei taip galima išsireikšti, tie liaudies priešai čiupdavo jį be ceremonijų už apikaklės ir čiulbėdavo: „Areštuotas." Po to, kaip paprastai, prasidėdavo buržuaziniai išmislai: tardymai, teismai ir kalėjimai.

Kiek kartų ir kiek metų Jonas sėdėjo kalėjime, žinojo tik valdžia. Tačiau Jonas buvo ištikimas savo profesijos vergas. Išėjęs iš kalėjimo, apsižvalgys ir vėl ant arkliuko joja. Tą Jono ištikimybę, kaip ir daugelį dalykų, sulaužė Stalino saulė.

Staiga visame krašte įsigalėjo žydai, vagys, chuliganai ir kiti bolševikai. Jonui net galva apsisuko nuo prasidėjusios politikos. Jis susitiko tomis dienomis seną profesijos draugą arkliavagį Krugliakovą. Tas į švarko kišenėlę buvo įsikišęs didelį raudoną skudurą ir į atlapą įsiseges raudoną žvaigždę.

— Jonai, ar tu nematai, kad aš pasidariau politrukas ir liaudies milicininkų vadas? Einam į mūsų štabą, dabar mes valdysime Tarybų Lietuvą....

Politrukas nedavė Jonui nė prasižioti, kai tas užsiminė, kad dabar būtų rimta proga pavogti bent porą arkliukų.

— Žmogau, spiauk į arklius. Dabar geresnių dalykų prisivogsim.

Liaudies milicijos štabe žydukas užrašė, kad politkalinys Jonas skiriamas milicininku ir turi būti budria Stalino akimi kovoje su liaudies priešais. Tuoj algos s-ton ir pinigų gavo. Tie pinigai ir nulėmė, kad Jonas išsižadėjo, jei taip galima išsireikšti, pamėgtos arkliavagio profesijos. Jis pradėjo eiti liaudies milicininko pareigas.

Pirmąją tarnybos dieną liepia politrukas Jonui nuvesti suimtąjį į kalėjimą. Jonas, eidamas dabokliu, galvoja, kokį čia pilvotą buržujų duos jam kalėjiman gabenti? Kai tą buržujų jam parodė, jis net akis išplėtė. Nagi, tai ne buržujus, bet jo senas pažįstamas žuvų turgaus kišenvagis Petras. Pasisveikino draugai, vos neišsibučiavo, bet tarnyba lieka tarnyba. Veda Jonas savo bičiulį, jei taip galima išsireikšti, kalėjimo link. Petras eina kaip avinėlis ir likimu skundžiasi:

— Būdavo nepikta, Jonai, kai kalėjiman mus vesdavo stiprūs ir aukšti policininkai, tačiau, dabar, kai tave tempia nusmuktkelnis neužaugo ir dar tavo asmeniškas draugas, tai darosi nebeaiški Stalino saulės šviesa...

— Smulki žuvis esi, Petrai, kad ir dabar smulkiomis kišenvagystėm verties... Štai, mes su Krugliakovu šiąnakt, kai darėm pas buržujus kratas, tai, pažvelk, po kokį auksinį laikrodį nusišvilpėm... Per mėnesį tokio nepragersi.

Žodis po žodžio ir draugai, jei taip galima išsireikšti, išsikalbėjo iš širdies, užsuko į pirmą alaus barą, paskui nuklydo į senamiesčio restoranėlį ir ten nusiėmė nuo koto. Abu nutarė, kad Stalino ištikimiems tarnams kalėjime tupėti nepritinka. Vietoj to reikia pasiųsti tėvui ir mokytojui sveikinimo telegramą. Girdi, tegu ir Stalinas žino, kad arkliavagis ir kišenvagis dėkavoja už išlaisvinimą ir prašo... Visą tolimesnį reikalą sugadino politrukas Krugliakovas. Jis irgi užsuko į tą patį restoranėlį po nusisekusios agitacinės kalbos gerklės praskalauti ir rado savo milicininką, beredaguojantį sveikinimo žodį... Tarybiškai nusiteikusį Petrą nugabeno paskyrimo vieton, o Joną parvežė vežimu į namus.

Kitą dieną Joną paskyrė dabokliu saugoti suimtųjų. Sėdi pagirioutas Jonas ir žvalgosi. Staiga įveda dvi merginas, kaip rožes. Abi linksmos. Jonui tik mirkčioja ir iš toko kvepia valstybine.

Uždarė merginas Jonas devyniais raktais, o pačiam širdis iš gailesčio plyšta. Neiškentė milicininkas ir nusiuntė savo padėjėją atnešti porą pusbonkių.

— Tu, drauge, tarė Jonas padėjėjui, eik ištikimai pareigas, o aš eisiu merginų paguosti.

Reikalą vėl sugadino politrukas Krugliakovas. Jis rado Joną uždarytą daboklėje kartu su merginomis linksmai bedainuojantį, stiklelį arielkėlės belenkiantį. Politrukas bandė triukšmauti ir Jonui aiškinti, kad liaudies milicininkui nepritinka su laisvo elgesio merginomis tarnybos metu glamonėtis, bet Jonas jį pertraukė.

— Drauge politruke, tegu ir joms šviečia Stalino saulė...

Politrukas pažvelgė į merginas ir nutarė jas iš daboklės paleisti. Vakare kartu su Jonu jis jau sėdėjo pas tas pačias pakštytes ir dainavo apie Katiušos meilę.

Kitą dieną Jonas atliko žygį, kuris atkreipė partijos ir, jei taip galima išsireikšti, vyriausybės dėmesį. Mat, kiemsargis pranešė: girtas vyras muša žmoną ir vaikus. Socialistinę tvarką atstatyti nuvyko Jonas. Girtasis jo nenorėjo įsileisti. „Ee! — liaudies priešas" — tarė Jonas, griebėsi ginklo ir persišovė sau kojį. Į nuovadą Joną atvežė pats „liaudies priešas". Partija, kuri „didvyrių" ieškojo su žiburiu, nutarė Joną pagerbti. Kai kitą rytą Jonas laikraščiuose pamatė savo kreivą veidą, kaipo liaudies seimo atstovą, nusispiovė ir tyliai tarė: Tikrai vagių gadynė prasidėjo.

Beržinis.

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

UGNIAGESYBOS
skyrių pradedant

Leidžiamas ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos reikalams specialus žurnalas „Ugniagesys" per eilę metų (kažin, gegužės mėn. minėjo dvidešimtmetį) gana plačiai ir išsamiai nagrinėjo visus su ugniagesybos darbu susijusius klausimus. Jis padėjo ugniagesybos darbuotojams sėkmingai išspręsti ir sutvarkyti net ir sunkiausius ugniagesių organizacijos, gaisrų gesinimo taktikos, techninės, profilaktikos ir pan. klausimus.

Nežiūrint to, kad „Ugniagesys" atliko labai svarbų ir naudingą ugniagesių mokymo, sukėlėjimo ir tvarkymo darbą, ateityje, dėl karo meto sąlygų, taupumo sumetimais, kaip atskiras ugniagesių organas nebus leidžiamas.

Dabartinis „Ugniagesio", kaip atskiro žurnalo, pasitraukimas iš gyvenimo kelio yra išvada padiktuotų karo meto sąlygų. Todėl tikėkime, kad jis vėl bus gyvas, kai pasikeis gyvenimo ir darbo sąlygos.

Bet ugniagesiai nelieka visiškai be savo spausdinto žodžio. Ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos reikalams įsteigtas „Policijos" laikraštyje Ugniagesybos skyrius. Šiame skyriuje kaip tik bus galima išdėstyti visas bėdas, pareikšti savo pageidavimus ir mintis opiausiais ugniagesybos klausimais.

Redakcija kviečia visus „Ugniagesio" bendradarbius, o taip pat naujus talkininkus — ugniagesybos veikėjus savo rašiniais bendradarbiauti ugniagesybos skyriuje.

Visi „Ugniagesio" platintojai ir skaitytojai prašomi talkininkauti „Policijos" laikraštyje, jį platinti ir prenumeruoti, nes jame bus dedami Jums reikalingos žinios ir nurodymai.

UGNIAGESIŲ VADOVŲ KONFERENCIJA

Š.m. spalio mėn. 19 d., Kaune, įvyko Apygardų ir Apskričių Ugniagesių inspektorių konferencija — pasitarimas. Konferencijoje dalyvavo: iš vokiečių įstaigų —Generalinio Komisaro atstovas Dr. Peitz, SS ir Tvarkos Policijos Viršininko įstaigos ugniagesybos skyr. vyr. ltn. Bornemann su savo bendradarbiais; iš lietuvių—Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo pavaduotojas Jonas Pyragius, Savivaldybių Departamento Direktorius Stasys Mockus, Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkcijos Viršininkas Rudzenskas Mečys su kt. bendradarbiais, Bendrųjų ir Finansų direkcijų viršininkai, Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos Pirmininkas Feterovskis Gustavas su inspektoriais Gantautu Antanu ir Normantu Leonu ir apygardų ir apskričių ugniagesių inspektoriai.

Konferencijos darbotvarkėje buvo įtraukti šie klausimai: 1. konferencijos atidarymas, 2. sveikinimai, 3. pranešimai iš centro, 4. pranešimai iš vietų, 5. klausimai ir sumanymai.

Konferencijai pirmininkavo Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkcijos Viršininkas Rudzenskas.

I. KONFERENCIJOS ATIDARYMAS

Konferenciją atidarė Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo Pavaduotojas Pyragius, kuris savo kalboje nurodė, kad karo metu ugniagesių uždaviniai yra žymiai sunkesni, nes pareikalauja iš jų daugiau rūpesčio ir pastangų, sumažinti gaisrų pavojų ir kilusių gaisrų nuostolius. Šalia ugniagesybos darbo ugniagesiams dabartiniu metu tenka nemažiau pasirūpinti ir priešlėktuvine apsauga.

Pastebėjęs kai kurių gyventojų nerūpestingumą savo trobesius sutvarkyti priešgaisriniu požiūriu, Tarėjas pareiškė viltį, kad ugniagesiai palaikys kiek galima glaudesnius ryšius su policija ir pasirūpins gyventojus įpareigoti daugiau dėmesio kreipti į priešgaisrinės ir priešlėktuvinės apsaugos taisyklių bei atitinkamų pareigūnų nurodymų vykdymą.

Po to p. Tarėjas palinkėjo ugniagesių inspektoriams ir visiems ugniagesiams jų taip svarbiose ir atsakingose pareigose daug sėkmės įvygdyti artimiausioje ateityje užsibrėžtus tikslus.

II. SVEIKINIMAI

SS ir Tvarkos Policijos Viršininko įstaigos ugniagesybos skyriaus atstovas vyr.ltn. Bornemann savo sveikinimo kalboje nurodė priežastis, kurios vertė sušaukti apygard. ir aps. ugniagesių inspektoriaus pasitarti. Jis pareiškė, kad būtinas reikalas buvo inspektorius sukviesti į konferenciją, nes per ilgesnį laikotarpį prisirinko daug klausimų ir neaiškumų, kuriuos geriausia ir lengviausia išsiaiškinti tokiame susirinkime, kuriame dalyvauja visi tos srities pareigūnai ir kur galima aptarti ir nustatyti veikimo gaires.

Turint galvoje karo sąlygas, ugniagesybos darbas yra daug

svarbesnis ir reikšmingesnis negu normaliais laikais, todėl kiekvienas ugniagesių inspektorius turi rūpintis, kad tas darbas būtų atliktas kuo stropiausiai, nes iki šiol daugelyje vietų ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos reikalai nebuvo tvarkomi kaip reikiant.

Kalbėtojas pareiškė viltį, kad šioje konferencijoje išsiaiškinus visus neaiškumus ir darbo trūkumus ir pakankamai pasiinformavus visais ugniagesybos klausimais, bus nustatyta bendra veikimo — darbo linija ir visas ugniagesybos darbas bus žymiai našesnis ir produktingesnis.

Kalbėtojas padėkojo Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungai už atliktus darbus ir pastangas ugniagesybos ir tiekimo srityse ir prašė ugniagesių inspektorius visus L. U. O. S-gos įsakymus kuo stropiausiai vykdyti, nes jie yra išleidžiami su SS ir Tvarkos Policijos Vado žinia.

Antras iš eilės sveikino Generalkomisaro atstovas Dr. Peitz, kuris savo ir Generalkomisaro vardu pareiškė didelį džiaugsmą ir pasitenkinimą vykstančiu pasitarimu ir palinkėjo jo dalyviams daug sėkmės ir ištvermės tinkamai išspręsti visus rūpimus ir svarbius ugniagesybos klausimus. Pabrėžė, ypatingą reikšmę apsaugoti nuo gaisrų pavojaus tas vertybes, kurios labai reikalingos karo ūkio reikalams. Nuoširdžiai palinkėjo (inspektoriams) konferencijoje pasisemti tų žinių, kurios ateities darbuose bus reikalingos.

Po to konferencijos dalyvius sveikino Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos Pirmininkas G. Feterovskis, kuris savo kalboje apibūdino tuos sunkumus, kuriuos teko pakelti prieš keliolika metų tų laikų ugniagesybos darbuotojams, organizuojant ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos darbą Lietuvoje. Tuomet buvo didžiausias S-gos rūpestis suorganizuoti kadrą instruktorių, kurie galėtų kiek galima plačiau ir sėkmingiau organizuoti ir paruošti ugniagesių K-das. Tačiau tas darbas buvo nelengvas. L. U. O. S-ga buvo dar silpna. Žmonių — specialistų trūko, lėšų taip pat mažai. Reikėjo kurtis, organizuotis palengva. Tik Šaulių Sąjungos ir kariuomenės ugniagesių vadovybės dėka pavyko tas darbas kiek sparčiau atlikti. Dabar L. U. O. S-ga nuo organizacinių reikalų atpalaiduota; jai tenka nešti sunki tiekimo našta.

L. U. O. S-gos pirmininkas išreiškė padėką už suteiktą paramą Sąjungos vykdomuose darbuose ir pastangose Vidaus Reikalų Vadybai ir Saugumo Policijos vyr. ltn. Bornemannui. Kas liečia L.U.O. S-gos veikimą, ji iš savo pusės padarys viską, kas jos kompetencijoje yra, kad tas darbas būtų atliktas galimai geriau ir naudingiau. Visiems posėdžio dalyviams linkėjo sėkmingai apsvarstyti visus iškeltus konferencijoje klausimus ir, grįžus į savo gyvenamąsias vietas, laimingai tęsti priešgaisrinės apsaugos organizavimo ir tvarkymo darbą toliau.

III. PRANEŠIMAI

a) Pranešimai iš centro.

1. Pirmiausia platų pranešimą apie ugniagesybos tvarkymą Lietuvoje padarė Saugumo Policijos vyr. ltn. Bornemannas. Jis ypatingai plačiai palietė naujos ugniagesių organizacijos ir krašto ugniagesių Vado įstaigos klausimą.

Pagal naują ugniagesybos organizacijos planą — taisykles Rytų Krašto ugniagesybos organizacijai vadovauja Rytų Krašto Tvarkos Policijos Vadas. Vadovavimas vyksta pagal jo nurodymus per Tvarkos Policijos Viršininkus (Kdo) Generalinėse srityse, padedant vietiniams ugniagesių vadovams ir bendradarbiaujant su tomis įstaigomis, kurioms Generalinių Komisarų yra pavesta organizuoti ugniagesybos darbą ir prižiūrėti jos valdymąsi.

Pagal tas taisykles mažiausią ugniagesių k-dos dalinį — grupę sudaro vadas ir 8 žmonės. Ugniagesių vienetas — komanda, kuri galėtų tinkamai vykdyti savo uždavinius sudaroma iš 18 žmonių, blogiausiu atveju, ne mažiau kaip iš 14 vyrų. Valsčių ribose, apimančių nuo 50 iki 100 sodybų ir nuo 250 iki 500 gyventojų, turi būti suorganizuotos minimalaus didumo savanorių ugniagesių komandos ir pakankamai aprūpintos ugniagesybos priemonėmis. Tose taisyklėse taip pat yra nurodyti motyvai, kuriais reikia remtis organizuojant ir kitose vietovėse, miestuose ir įmonėse ugniagesių k-das. Ten pat kalbama apie k-dų sudėti jų mokymą, ugniagesybos įrankių ir kt. priemonių įsigijimą, vandens šaltinių ir lėšų parūpinimą, ugniagesių komandų panaudojimą už normalių veikimo ribų (15 klm.) ir t.t.

Naujose ugniagesybos organizacijos taisyklėse yra nustatyta organizacinė sudėtis, vadų paskyrimo ir atleidimo tvarka, paruošimas, specialios mokyklos, kai kurie nurodymai apie atlyginimus, laipsnius, uniformas, ugniagesių kompensavimą ir t.t.

Apie numatomą įsteigti prie Vidaus Reikalų Vadybos Krašto Ugniagesių Vado įstaigą pranešėjas pareiškė, kad ji (ta įstaigą) apims penkias ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos pagrindines darb. sritis, į kurias įeis: organizacija, mokymas, profilaktika, statyba, tiekimas, valdymas (personalinis skyr.) ir pan. Apskričių ugniagesių inspektoriai gaus tiesioginiai direktyvas iš krašto ugniagesių vado įstaigos, kurias perduos vykdyti komandų vadams. Prie krašto ugniagesių vado įstaigos bus organizuojama ugniagesių mokykla. Apskr. ugniagesiai bus atsakingi už ugniagesių mokyklą, paruošimą, mundiruotę ir pan. Todėl teks rūpintis, kad visi reikalai būtų tinkamai sutvarkyti. Teks daugiau susirūpinti ir drausmės reikalais. Šiuo klausimu yra paruoštos atitinkamos taisyklės ir pasiųstos tvirtinti.

Apskričių ugniagesių Inspektoriai kiekvieną mėnesį iki kito mėn. 10 d. suteikia žinias apie ugniagesybos veiklą ir įvykusius gaisrus.

Toliau vyr. ltn. Bernemann daug nurodymų suteikė ugniagesybos priemonių įsigijimo, jų remonto reikalais ir pan. klausimais. Tarp kitko nurodė, kad visus motorinius vokiškos kilmės siurblius yra susitarta remontuoti Karaliaučiaus dirbtuvėse. Be to, kai kurių paaiškinimų suteikė benzino išsirūpinimo ir naudojimo, ypač savano-

rių ugniagesių komandoms, reikalu. Pranešėjas užakcentavo, kad nors nėra griežtai nustatytas benzino kontingentas, tačiau pagal duotus atitinkamus nurodymus yra nustatytos K-ms benzino atsargos normos.

Baigdamas savo pranešimą, vyr. ltn. Bormemann pareiškė, kad ugniagesių inspektoriai turi būti darbštūs, griežti ir drausmingi, ir to paties reikalauti iš ugniagesių vadų ir eilinių ugniagesių.

2. Antrasis kalbėjo Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkcijos Viršininkas Rudzenskas, kuri savo pranešime palietė ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos tvarkymą Lietuvoje dar prieškariniais laikais, kai tą darbą faktiškai tvarkė ir organizavo Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjunga, nes tuo laiku Vidaus Reikalų Ministerijoje buvo tik ugniagesybos referentūra ir joje dirbo tik vienas žmogus — referentas, kuris dažniausiai šios srities darbą vykdė kaip antraeiles pareigas, todėl ypatingo vaidmens ugniagesybos tvarkyme ir organizavime negalėjo suvaidinti. Tačiau referentūra, glaudžiai veikdama su L. U. O. S-ga, yra daug prisidėjusi, ypač lėšų srityje, prie ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos kai kurių uždavinių įgyvendinimo...

Be kitko, šalia Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos paruoštų ugniagesybos įstatymo prijektų, net du tokio įstatymo projektus buvo paruošusi ir Vidaus Reikalų Ministerijos ugniagesybos referentūra dar prieškariniais laikais ir vieną tokį įstatymo projektą pastaraisiais laikais, tuoj karui rytuose prasidėjus. Deja, nei L. U. O. S-gos, nei Vidaus Reikalų Ministerijos paruošti ugniagesybos įstatymo projektai nebuvo realizuoti.

Sovietų laikais ugniagesybos reikalus Lietuvoje tvarkė vadinamas Priešgaisrinės Apsaugos Skyrius (O.P.O.) prie. Vidaus Reikalų Liaudies Komisariato. Lietuvos Ugn. Organizac. S-ga buvo likviduota, o jos tarnautojų dalis perkelta į Komunalinių Reikalų L. Komisariatą, Priešgaisrinių priemonių Tiekimo sektorių, kurio uždavinys buvo visas ugniagesių organizacijas, įmones, dirbtuves ir pan. aprūpinti priešgaisrinėmis priemonėmis.

Tuoj po 1941. VI. 22 d. įvykių V. R. M-jos įsteigta ugniagesybos referentūra ir atsistatė. L. U. O. S-ga ir vėl pradėjo pagal seną tvarką savo darbą varyti toliau.

1942 m. prie Vidaus Reikalų Vadybos vietoje referentūros įsteigta Ugniagesybos ir įmonių apsaugos direkcija, kuri vykdo ugniagesybos ir įmonių apsaugos uždavinius.

Šalia direkcijos veikia ir L.U. O. S-ga, kuriai yra pavesti atlikti uždaviniai, susiję su ugniagesių mokymu, propaganda, tiekimu ir kiek galima rūpintis savanorių ugniagesių reikalais.

3. L.U.O. S-gos inspektorius L. Normantas padarė pranešimą apie tiekimo reikalus. Jis nurodė, kiek daug sunkumų ir rūpesčio dabartiniu metu sudaro gavimas kokių nors prekių, tačiau didelių pastangų ir darbo dėka šis tas pavyksta gauti.

b) Pranešimai iš vietų

Dėl laiko stokos iš vietos trumpą pranešimą padarė tik Alytaus apskrities ugniagesių inspektorius D. Ječys, kuris ypatingai nusiskundė susisiekimo priemonių trūkumu lankant ugniagesių komandas. Be to, netaikant įvairių prievolių ir darbų atžvilgiu ugniagesiams lengvatų, daugelis savanorių ugniagesių komandose iš pareigų pasitraukė, kas neigiamai paveikė ugniagesybos darbą.

V. Sušinskas

(Pabaiga kitame Nr.)

Ugniagesys

ŽMOGAUS GYVYBĖS SARGYBOJE

Modernoji ugniagesyba, tiksliau tariant — pats gyvenimas reikalauja, kad šiandieninis ugniagesys būtų universalus, atseit, mokėtų ne tik bet kurį gesinimo įrankį gerai vartoti ir sėkmingai gaisrą užgesinti, bet visokiose įvairiausių nelaimių situacijose mokomai ir nesvyruodamas artimui, net gyvuliui, padėti.

Kaip žmogaus gyvybės gelbėtojams, ugniagesiams tenka iš mirties pavojaus ištraukti įvairių nelaimių ištiktus žmones: vienus iš liepsnos, dūmų ar apnuodytų patalpų, kitus iš užnuodytų šulinių ir pan. Tokie ir panašūs atvejai dažnai pastato ugniagesį, tuo labiau ugniagesį vadą, prieš sunkiai išsprendžiamą problemą, nes nelaimės vietoje jau tik jis vienas yra atsakingas už gelbėjamų žmonių gyvybę bei sveikatą. Tačiau tuo jo atsakomybė dar neapsiriboja: jis vienodai atsakingas ir už tuos, kuriuos siunčia pavojaus vieton nelaimingųjų gelbėti.

Lietuvoje anais taikos metais buvo užregistruota visa eilė tikrai skaudžių nelaimingų atsitikimų, kurie dažniausiai dėl patyrimo ir žinių stokos neretai paliesdavo ir Lietuvos ugniagesių šeimą. Štai 1936 m. liepos mėn. beveik visa tuometinė Lietuvos spauda p.anešė apie nepaprastai skaudų atsitikimą Suv. Kalvarijoje, o tų metų „Uugniagesys" Nr. 7 apie jį rašė:

„Begelbėdamas pats žuvo. Kalvarija, Marijampolės aps. Pil. Vaitkevičius Juozas, gyv. Jurgežerio km., Kalvarijos valsč., iškasė Kalvarijos naujo miesto gyventojui Miknaičiui apie 10 metrų gylio šulinį, į kurį įleido atitinkamą skaičių betoninių vamzdžių. Prakasus nepaprastai kietą žemės sluoksnį, vietoj vandens pradėjo veržtis nuodingos dujos, dėl to teko pertraukti darbas. Po keleto dienų, t. y. š. m. liepos mėn. 14 d. apie 20 val. minėtas Vaitkevičius nusileido į šulinį ir tuojau ten apalpęs nustojo sąmonės. Kadangi nebuvo pririštas prie virvės, tai jo nebuvo galima ištraukti. Tuomet ugniagesys Juozas Kupstas nusileido į šulinį,

atkabino nuo savęs virvę ir mėgino pririšti esantį šuliny Vaitkevičių. Bet vos tik spėjo virvę atrišti, kaip staiga ir jis krito be sąmonės. Šulinys nuo miesto gana toli ir iki buvo suorganizuotos priemonės jiems iš šulinio išimti, o ypač, kad nebuvo dujokaukės, užtruko gana daug laiko ir iš šulinio ištraukti pavyko tik du lavonai. Su dujokauke iš šulinio Kupstą prie virvės pririšti nusileido pil. Bronius Petrušionis, o Vaitkevičių ugn. Vladas Ožekauskas. Šuliny dujų veikimas buvo toks stiprus, kad be dujokaukių vos tik nusileidusius į šulinį Markauską, Bradauską ir kit., tuojau reikėjo ištraukti apalpusius..."

Kažkas yra pasakęs, jog ugniagesyba yra kova, reikalaujanti aukų. Ir ištikrųjų: visai neleidžia išvengti, reikštų nieko neveikti. Ir kokių tik gelbėjimo darbų tektų imtis, visi jie yra, daugiau ar mažiau, pavojingi pačiam gelbėtojui ir reikalauja gelbėtoją imtis tam tikrų apsaugos priemonių savo gyvybei apsaugoti, tuo labiau, kad ugniagesių priešas yra dažnai nematomas ir nejaučiamas, o todėl ir klastingas.

Taurus ir visiškas pasiaukojimas artimui jo nelaimėje telydi kiekvieną Lietuvos ugniagesį, kad vėliau sąžinės balsas neprikaišiotų, jog ne viskas padaryta, kas galima buvo padaryti jam išgelbėti. Tačiau tik **šaltas protas, atitinkamos saviasaugos priemonės ir užtikrinti veiksmai laiduoja abipusį pasisekimą.**

Nors visa tai, kas šiame skyriuje bus pasakyta nėra tiesiogine prasme ugniagesyba, tačiau kiekvienam ugniagesiui tai yra neišvengiamai reikalinga žinoti.

ŠULINY UŽTROŠKUSIŲ GELBĖJIMAS

Pasitaiko, kad, kasant gilias duobes ar šulinius, po kurio laiko juose atsiranda nuodingų anglies dvideginio ar kitokių dujų ir žmogus, įlipęs darbų tęsti ar nelaimingai į tokį šulinį įkritęs, staiga ir netikėtai apalpsta: nustoja sąmonės arba gali ir visai užtrokšti. Dar dažniau nuodingų ir net degamų (sprogstamų) metano ar sieros vandenilio dujų galima užtikti senuose užleistuose ar kanalizacijos šuliniuose.

Tokiems nelaimingiems atsitikimams išvengti, pradedant gelbėjimo darbus, reikia į šulinį nuleisti degantį žibintą (fakelą) ar žvakę ir, jei žibintas ar žvakė užgęsta, tai ženklas, kad šuliny je yra nuodingų dujų. Tačiau reikia turėti galvoje, kad ne visos dujos užgesina degančią ugnį. Todėl patartina aklai nepasitikėti ir į šulinį leistis su izoliacine dujokauke ar bent su gerai pritaikinta košturine dujokauke.

Jei dujokaukių neturima, tai į šulinį galima leistis užsidėjus atitinkamą respiratorių arba užsirišus burną ir nosį skarele, suvilgyta kalkių skiedinių ar praskiestu actu.

Dar paprasčiau šuliny orą pagerinti galima giliai į šulinį ant virvės nuleidus išskėstą skėtį, juo šulinį išvėdinti. Dujas naikina ir ipiltos į šulinį praskiestos kalkės.

Jeigu yra reikalas darbo vietą ar šulinio vidų apšviesti, tai tam tikslui reikia naudoti tik „Devi" tipo žibintuvą ar kišeninį elektros žibintuvėlį.

Ruošiantis leistis į šulinį, reikia prie vienos rankos prisirišti virvę ženklams duoti, kurios antrą galą vienas viršuj stovinčių turėtų laikyti. Jei ženklo virvė staiga atsileistų, tai reikštų, kad gelbėtoją ištiko nelaimė. Nusileidus reikia kiek galint skubiau veikti: užrišti virvę aplink nelaimingojo krūtinę arba juosmenį, o likusieji viršuj turėtų traukti.

Kad užtroškėlis nesidaužytų į šulinio sienas ir nesusižeistų, dar geriau yra panaudoti keltuvą, kurio pagalba nelaimingąjį ištraukti. Ištrauktas nelaimingasis gaivinamas dirbtinu kvėpavimu. Į šulinį nusileisti ir išlipti galima virvėmis. Dar geriau, jei yra, panaudoti virvines kopėčias.

ŽEMĖS UŽPILTŲJŲ GELBĖJIMAS

Atliekant įvairius žemės kasinėjimus, neretai pasitaiko, kad žemė užgriūva ir dirbančiuosius užpila. Užpiltieji, žemės suspausti ir negaudami oro, ypač giliai užpilti, greit užtrokšta. Užpiltuosius reikia kuo skubiausiai atkasti. Tačiau pradedant kasimą, jei iš gretimos neužgriuvusios vietos to nustatyti negalima, reikia iš vietinių žmonių suzinoti, kaip giliai nelaimingieji yra užpilti. Atkasant metalinius kastuvus reikia naudoti labai atsargiai, kad nebūtų nelaimingieji sužeisti.

Suvokus, kad nelaimingasis yra jau negiliai ir kastuvas jį gali pasiekti, reikia kasimą metaliniais kastuvais nutraukti ir stengtis, pagal nuovoką pasitraukti tiek į šalį, kad kojomis nemindžiotum užpiltojo. Toliau darbus tęsti medininiais kąstuvais, o dar geriau — rankomis. Prikasus užpiltuosius, reikia stengtis pirmiausia atpaduoti nuo žemių nelaimingojo galvą ir krūtinę. Iškastieji iškeliami į krantą, kur jiems išvaloma burna bei nosis ir, atlaisvinus nuo veržiančių drabužių ir aprangos kaklą ir krūtinę, daromas dirbtinis kvėpavimas.

Jei duobė gili ir vietovė leidžia, atkastųjų iškėlimui į krantą galima panaudoti keltuvą, gelb. drobę ar gelb. virves.

GELBĖJIMAS ĮLŪZUSIŲ LEDĖ

Neatsargus pilietis, eidamas nepakankamai storu ledu, savo neatsargumą dažnai turi apmokėti gyvybe ar sunkiu sveikatos suardymu. Yra patirta, kad 2—3 cm. storio ledas suaugusio žmogaus neišlaiko. Tik 5—6 cm. storio ledas yra pakankamas. Pagalbos ar gaisrinį automobilį išlaiko 25—30 cm. storio ledas.

Teikiant pagalbą, reikia įlūžėlį padrąsinti, kad nenusigąstų ir patarti, kiek galint išskėsti į šonus rankas ir kojas, kas dažnai įgalina net pačiam išsigelbėti. Kitu atveju jam numetama gelb. virvė, paduodamas busokas, kartis, lenta, kopėčios ar kas kita, už ko gebėjamasis galėtų nusitverti. Tačiau visa tai atliekama labai atsargiai.

Jei yra reikalas plonu ledu prieiti arčiau prie įlūžėlio, reikia nepamiršti, kad galima ir pačiam įlūžti. Todėl tatai reikia atlikti taip, jog kūno svoris kuo didesniu paviršiumi slėgtų ledo paviršių, t. y. negalima eiti grynu ledu stačiom, o reikia judesio kryptimi patiesti ilgą plačią lentą, kopėčias ar ką pan. ir jomis šliaužti. To neturint, galima mėginti šliaužti ir grynu ledu, tik reikia kaip galint plačiau rankas ir kojas išskėsti į šonus ir apsirišti gelb. virve, kurios vieną galą krante stovintieji laikytų.

K. Milkovaitis

PRIEŠLĖKTUVINĖS
APSAUGOS SKYRIUS

MŪSŲ TIKSLAS

Iki šiol spaudoje apie priešlėktuvinę apsaugą buvo mažai žinių teteikiama. Ir tos pačios žinios buvo išbarstytos daugelyje laikraščių bei žurnalų lapuose. Straipsniai buvo spausdinami ne visuomet prisilaikant priešlėktuvinės apsaugos terminų ir taisyklių. Jie nebuvo patikrinami ir aprobuojami priešlėktuvinės apsaugos specialistų. Klaidingos žinios galėjo pakenkti ne tik priešlėktuvinės apsaugos organizacijai, bet ir pačiai visuomenei.

Dabar atgaivinus „Policijos" žurnalą, gavo skyrelį ir priešlėktuvinė apsauga. Čia kiekvienam numeryje bus gvildenami klausimai, susiję su priešlėktuvinės apsaugos gynyba. Tos gynybos pareigūnai galės rasti aktualiais klausimais pasisakymų ir nurodomųjų bei pamokomųjų straipsnių, o visuomenė — naudingų ir praktiškų patarimų. Nebereikės vartyti ištisus laikraščių komplektus, kokiam nors priešlėktuv. apsaugos straipsneliui surasti. Žinios ir aktualijos plauka periodiškai ir planingai. Apie informacijų netikslingumą negalės būti kalbos, kadangi visa šio skyriaus medžiaga bus patikrinta priešlėktuvinės apsaugos specialistų ir ypatingesniais atvejais bus atsiklausta kompetentingų įstaigų.

Be to, manoma šiuo skyreliu patenkinti bent iš dalies visuomenės troškimą gauti daugiau literatūros apie priešlėktuvinę apsaugą, kurios, deja, iki šiol lietuvių kalba beveik nebuvo. Prie dabartinės karo aviacijos kovos priemonių staigaus tobulėjimo ir naujų gausaus pasirodymo bei panaudojimo iškyla priešlėktuvinėi apsaugai nauji apsigynimo metodai ir priemonės. Tie faktoriai verčia peržiūrėti anksčiau išleistas instrukcijas bei nurodymus. Su papildytomis ir naujai išleistomis instrukcijomis, taisyklėmis, skirtomis kovai su pasirodžiusiomis naikinimo priemonėmis tuojau bus supažindinama ir visuomenė. Priešlėktuviniam akiračiui praplėsti bus dedami straipsniai apie aviaciją, chemines karo medžiagas, karo sanitariją ir veterinariją. Nebus pamiršti ir organizaciniai klausimai.

Dabartinis gyventojų priešlėktuvinės apsaugos atžvilgiu laikymasis gali būti aiškinamas tuo, kad per mažai spaudoje buvo užtinkama apie tos organizacijos tikslus ir uždavinius. Kad priešlėktuvinei apsaugai statomi uždaviniai tikslūs būtų suprasti ir įgyvendinti, tai yra šio skyriaus tikslas.

PRIEŠLĖKTUVINĖS
apsaugos tikslai ir uždaviniai

Jau nuo pat šio karo pradžios aviacija pasireiškė kaip labai galingas ir skaudus ginklas. Ji ne tik fronte kerta priešui mirtinus smūgius, bet taip pat nemažiau bėdos pridaro civiliniams gyventojams tolimame užnugaryje. Net tyčia surengiami gyvenamųjų kvartalų teroriniai puolimai, kad palaužtų gyventojų pasipriešinimo valią. Ne retai kariniai įrenginiai lieka nežymiai sužaloti, kai tuo tarpu gyvenamieji kvartalai yra visiškai sunaikinami.

Su tuo siaubingu ginklu stoja kovon priešlėktuvinė apsauga. Jos tikslas yra imtis apsauginių priemonių, siekiant nuo lėktuvinių puolimų veikimo apsaugoti gyventojų darbo jėgas ir kovos dvasią.

Priešlėktuvinės apsaugos yra dvi rūšys, būtent: aktyvioji arba valdinė ir pasyvioji arba gyventojų, įstaigų bei įmonių priešlėktuvinė apsauga. Geriausia ir patikimiausia yra valdinė priešlėktuvinė apsauga, kurią vykdo aviacijos daliniai. Jos tikslas yra saugoti kariuomenės dalinius nuo lėktuvinio pavojaus, vykdant taktinius uždavinius ir krašto gilumos strateginius bei ekonominius objektus, kaip fabrikus, dirbtuves, sandėlius, administracijos centrus ir t.t. Jos uždaviniai yra, veikiant aktyviai, neleisti priešui žvalgyti ir pulti, kovoti su priešo aviacija, kad nekliudytų kariuomenei vykdyti uždavinių ir netrukdytų fronto užnugarų vykti karo pramonei ir normaliam darbui.

Tačiau nei viena kariaujanti valstybė neturi tokios stiprios valdinės priešlėktuvinės apsaugos, kuri absoliučiai užkirstų kelią priešo aviacijai įskristi į krašto gilumą. Pro apsaugos užtvaras prasmunka ištisos bombonešių eskadrilės, kurios net tolimame fronto užnugaryje padaro didelių nuostolių. Iškyla reikalas įtraukti į priešlėkt. gynybos darbą vietos gyventojų, įstaigų bei įmonių sluoksnius. Čia savisaugą vykdo gyventojai, įstaigos bei įmonės, vado-

SLĖPTUVIŲ

ir priešskeveldrinių apkasų

REIKALU

Savisaugos instinktas verčia žmones ieškoti apsisaugojimui priemonių ir būdų. Laukinis žmogus apsigynimui nuo plėšriųjų žvėrių išsikasė urvą. Ilgainiui žmogui atsirado dar didesnių priešų — kitos giminės žmogus. Čia urvai bei požeminiai koridoriai tarnavo, kaip atsarginiai išėjimai ir saugios kovotojų poilsio vietos. Ne retai žmonės ieškodavo rūsiuose bei didžiųjų pastatų požeminiuose koridoriuose apsisaugojimo ir nuo kitų nelaimių, kaip maro (Vilniaus rūsiai), persekiojimų (Romos katakombos) ir kt. Dabartinio karo metu daugelyje vietovių rūsiai bei slėptuvės virto, kaip tam urviniam žmogui, namais. Čia saugiai ir ramiai darbininkas pailsi savo sąnarius, o valdininkas bei tarnautojas — smegenis. Viso to vargo kaltininkė yra ištobulėjusi ir išaugusi aviaciją. Tik jos dėka dabartiniai karai kautynių lėmimą kelia į padanges, o žmones varo vėl į požemius.

Oro karui įgyjant civiliniuose gyvent. vis aštresnių formų, pažvelkime ar mes esame tinkamai pasiruošę tą gresiantį pavojų sutikti? Atrodo, kad nevisai.

Viešoms slėptuvėms nesant tinkamų rūsių ir apkasų, saugumo reikalas tampa labai opus. Į viešąsias slėptuves gali patekti tik arti gyvenantieji ir gatvėje lėktuvinio pavojaus užklupti piliečiai. Dalis yra priversta likti namuose, jei nėra patį sau įsirengusi saugesnių vietų, arba ieškoti prieglaudos pas kaimynus. Kiekviena šeima turi pagalvoti, kur žiemos metu per lėktuvinį puolimą ras saugią patalpą savo gyvybei ir vertingesniems daiktams apsaugoti. Jeigu kas nėra užtikrintas, kad patęks į avetimą slėptuvę, tai turi nedelsiant sukaupti visas dvasines ir fizines jėgas įsirengti savo namo rūsyje slėptuves ar išsikasti savo sklype apsisaugojimui nuo skeveldrų apkasą. Statybinių medžiagų ir priemonių turi susirasti pati šeima savo apsukrumu ir sumaniu darbu, kadangi karo metu dėl transporto ir viešosios darbo jėgos trūkumo negalima aprūpinti privačių slėptuvių ir apkasų reikalingomis medžiagomis. Nebus imama dėmesin pasiteisinimai tų šeimos galvų, kurių nejrengtos slėptuvės dėl tariamos medžiagų neturėjimo priežasties. Laiko stokos motyvas laikomas taip pat nusikaltimu savo šeimai ir visuomenei. Jeigu randama priemonių, kaip papildyti savo maisto ir prekių atsargas, tai turi atsirasti būdų, kaip įsirengti saugias patalpas. Vienai šeimai nepajėgiant įsirengti slėptuvės ar išsikasti apkaso, turi jungtis kelios ar keliolika šeimų į bendruomenes, kurios jau daug lengviau savišalpos ir talkos būdu įstengs įvykdyti reikalingus įrengimus. Namų savininkai ir valdytojai įpareigojami atidaryti ar duoti naudotis daiktais bendrosios priešlėktuvinės apsaugos labui.

Visais atvejais patartina, kur leidžia vietovė ir podirvio vanduo, įsirengti dengtus nuo bombų skeveldrų apkasus. Iš arti esančio apkaso galima apsaugoti butą nuo apiplėšimo, o padegamai bombai kliudžius — greitu gaisro likvidavimu. Aukščiau nurodytiems įrengimams normos ir pastatymo būdai jau plačiai buvo išdėstyti spaudoje.

Paskutinį kartą įspėjami gyventojai, kol dar turputis likęs laiko, apsirūpinti saugiomis, šiltomis slėptuvėmis bei apkasais, kad žiemos šalčių metu netektų rinktis vieno iš dviejų: šaltį ar bombas.

Bendradarbiams

Pradedame purenti priešlėktuvinės apsaugos spaudos dirvonus. Dirva yra plati, tik apleista. Kad darbas būtų sėkmingiau atliktas, yra reikalinga talka. Laiko maža. Dideli uždaviniai prieš akis. Delsti — pavojinga. Tad šio skyrelio redakcija kviečia visus geros valios tautiečius, pajėgančius plunksną valdyti ir turinčius bent kokių naudingų iš priešlėktuvinės apsaugos srities žinių, bendradarbiauti šiose skiltyse.

Šiuo klausimu raštus siųsti „Policijos" žurnalo adresu — priešlėktuvinės apsaugos skyriui.

vaujant kompetentingoms aviacijos įstaigoms bei policijos organams.

Pasyvinės priešlėktuvinės apsaugos tikslas yra paruošti gyventojus ir priemones kovai su žala ir atremti pavojus per ir po lėktuvinių pavojų. Jos uždaviniai yra šitokie:

1. Aiškinti gyventojams per spaudą ir žodžiu apie lėktuvinio pavojaus grėsmingumą ir apsisaugojimo būdus.

2. Suburti ir išmokslinti visus pajėgius gyventojus, įmones bei įstaigas savisaugos gynybos darbui.

3. Organizuoti pagalbines priešlėktuvinės apsaugos tarnybas, kaip ugniagesių, degazacijos, sanitarijos, užgriovimų šalinimo, evakuavimo ir kt.

4. Parūpinti ir teikti pagalbą įsirengiantiems saugias patalpas apsisaugoti nuo lėktuvinių bombų ir jų skeveldrų.

5. Klaidinti priešą užtemdymu ir maskavimu.

6. Teikti nukentėjusiems nuo lėktuvinių bombų visokeriopą pagalbą.

Pasyv. priešlėkt. apsaugos tiems uždaviniams įvykdyti kviečia visus gyventojus prisidėti gera valia ir noru. Priešlėktuvinės apsaugos tarnyba yra garbės tarnyba. Todėl nė vienas sąmoningas gyventojas neturi likti nuošaliai palengvinti savo tautai ir visuomenei nešti likimo skirtą paskirtį.

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Alytaus apskr. policijos Butrimonių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Kvaraciejus nuo 1943. IX. 16 d. paskirtas eiti Svyrių apskrities policijos vado pavaduotojo pareigas.

Zarasų apskr. policijos Šalako punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Alfonsas Šumskis nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos IX nuovados viršininko pavaduotoju ir paveda laikinai eiti tos nuovados viršininko pareigas.

Kauno apskr. policijos Pažaislio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vladas Šumskis nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos IX nuovados viršininko pavaduotoju ir paveda laikinai eiti tos nuovados viršininko pareigas.

Svyrių apskr. policijos Šemetavos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Adomas Šmagrauskas nuo 1943. X. 15 d. paskirtas Utenos apskr. policijos Tauragnų punkto vedėju.

Kėdainių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Antanas Šteponavičius nuo 1943. X. 15 d. paskirtas Kėdainių apskr. policijos Surviliškio punkto vedėjo pareigoms eiti.

Policijos Štabo vachm. (Revierobermeister) Algimantas Čekauskas nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas vertėju, apskrities nuovados viršininko teisėmis, ir prikomandiruotas prie Žandarmerijos Štabo.

L. e. Ašmenos apskr. policijos Alšėnų punkto vedėjo p. (Stabsschutzmann) Alfonsas Česnavičius nuo 1943. XI. 1 d. patvirtintas pareigose.

Biržių apskr. policijos nuovados viršininkas Leonas Kateiva nuo 1943. XI. 1 d. atleistas iš tarnybos dėl nesveikatos.

Ėšiškių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Juozas Pozingas nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Dieveniškių punkto vedėju.

Kauno apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Juozas Zoruba nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas laikinai eiti Pažaislio punkto vedėjo p.

Kauno apskr. policijos Pažaislio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vladas Šumskis nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos IX nuovados viršininko pavaduotoju ir paveda laikinai eiti tos nuovados viršininko pareigas.

Kėdainių apskr. policijos Baisogalos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Švėgžda nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas eiti Kėdainių apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Kėdainių apskr. policijos vachm. (Revierobermeschutzmann) Jonas Greičiūnas nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas laikinai eiti Baisogalos punkto vedėjo pareigas.

Mažeikių apskr. policijos vadas Stepas Derbutas nuo 1943. XI. 1 d. perkeltas toms pat pareigoms į Švenčionių apskritį.

Šakių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Juozas Sendžikas nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas Syrių apskr. Kiemeliškių punkto vedėju.

Švenčionių apskr. policijos vadas Antanas Kenstavičius nuo 1943. XI. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Mažeikių apskritį.

Tauragės apskr. policijos vadas Stepas Vengrys nuo 1943. XI. 1 d. atleistas iš tarnybos.

Tauragės apskr. policijos vado pavaduotojas Feliksas Lakačiauskas nuo 1943. XI. 1 d. paskirtas eiti Tauragės policijos vado pareigas.

Kėdainių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Savickas nuo 1943. XI. 15 d. paskirtas Žeimių punkto vedėju.

Vilniaus m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Kazys Šova nuo 1943. XI. 15 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Geležinkelio apsaugos tarnyboje.

Policija šypsosi

IŠ POLICIJOS AMBULATORIJOS SUGRĮŽUS

— Na, mielas bičiuli, ar jau geriau?
— Taip tai taip, bet dar nevisai gerai.
— Bet tai gerai, kad jau tau geriau.
— Tikrai taip, bet vis dėlto būtų geriau, kad man nebūtų geriau...

Policininkas: Aš niekada neleisčiau savo žmonai dažyti plaukus.
— Bet gi ji nusidažiusi.
— Taip, bet be mano leidimo!

POLICIJOS NUOVADOJE

Ponas X praneša policijai, kad jo dviratį pavogė. Budintis policininkas pasižymi dviračio numeri, firmą ir klausia toliau:
— Koks buvo skambutis?
— Sugedęs.
— Koks buvo priekinis stabdis?
— Visai nebuvo, turėjau tik užpakalinį.
— O lemputė ar buvo?
— Ne.
— Tai pirmiausia užmokėk tamsta 3 RM. pabaudos, o paskui mes pradėsim ieškoti dviratį. (Iš „K").

IŠSIBLAŠKĘS PROFESORIUS

Gatvės sankryžoje budįs policininkas pastebi einantį pažįstamą profesorių.
— Atleiskite, pone profesoriau, Jūs, matyt, neapsižiūrėjęs užsivilkote savo apsiaustą užpakaliu į priekį.
— Labai dėkingas už pastabą. Aš ir žiūriu, kaip čia yra, kad einu užpakaliu į priekį.

KIRPYKLOJE

Mažas policininko berniukas įbėga į kirpyklą:
— Dzieduli kirpėjau! Mama mane gražino atgal ir sakė, kad jūs mane per trumpai apkirpot.

NUOVADOJE

Suimtas nusikaltęs rangovas atgabenamas į nuovadą. Čia jis tardomas.
— Kiek ilgai sugaišot statydami tuos rūmus?
— Šešis metus! Metus stačiau, o penkis sėdėjau kalėjime.

SKIRTUMAS

Pareigūnas prisipažįsta meilėje:
— Aš myliu jus, Onute! Prisiekiu, kad aš dieną naktį galvoju apie jūsų mėlynas akis ir šviesius šilko plaukučius!...
— Tačiau jus, tur būt, ne kartą tatai kalbėjote ir kitoms!
— Na, šito tai jau ne. Anos kitos visos buvo tamsiaplaukės!

NESUPRANTAMAS REIŠKINYS

— Stebiuosi, kas atsitiko su tuo Jurgiu? Juk jis man tiek kartų prisiekė meilėje, pirkdavo ir kojinaites, ir sukneles ir skrybėlę padovanojo, bet kada kartą aš užsiminiau jam, kad reikės truputį pinigų vystyklams įsigyti — dingo kaip į bedugnę! Visai net akių nerodo! Kas gi galėjo atsitikti su tuo žmoguni? Nesuprantu!...

PER TARDYMĄ

Į nuovadą atvedamos dvi susipešusios bobos. Budintis valdininkas, išklausęs nukentėjusios skundą, kreipiasi į kaltinamąją:
— Tokiu būdu jūs prisipažįstate kalta, smogusi kaimynei moliniu puodu?
— Prisipažįstu, bet prašau sušvelninti bausmę, nes, be molinio puodo, tuo momentu čia pat po ranka jokio kito geresnio indo neturėjau.

GATVĖJE

— Panele! Leiskite jus palydėti?
— Labai prašau! Tik iki to kampo, kur mane laukia mano sužieduotinis — boksininkas.

P Dp 2047
1943 m. laikraštis
LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

OFICIALINĖ DALIS

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 951.

Kaunas, 1943 m. vasario mėn. 18 d.

Visiems Policijos Vadams

Pastebėjau, kad policijos tarnautojai, norėdami gauti atostogų ar persikelti į kitą tarnybos vietą bei atleisti juos iš tarnybos, kreipiasi į policijos štabą per savo giminnes, šeimos narius ar kitus tarpininkus, tikėdamsi, kad jiems rūpimas klausimas bus tikriau ir greičiau išspręstas palankia prasme.

Prašau pranešti visiems policijos tarnautojams, kad jie savo tarnybos reikalu liečiančius klausimus nepavestų tvarkyti savo giminėms bei tarpininkams, bet patys kreiptųsi į savo tiesioginius viršininkus komandos tvarka.

Policijos tarnautojo giminių ar jo įgaliotinių tais reikalais paduoti prašymai nebus svarstomi.

(—) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 1367/0.

Vykdoma skubiai

Kaunas, 1943 m. rugsėjo mėn. 7 d.

Liečia: Žuvusių ir mirusių policijos pareigūnų šeimų pensijų ir pašalpų reikalą.

1. Žuvus bei mirus policijos pareigūnui, policijos vadas tuojau po įvykio telefonograma praneša: laipsnį, pavardę, vardą, tėvo vardą, gimimo datą,, šeimos padėtį (vedęs, nevedęs) ir trumpą įvykio aprašymą.

2. Apie žuvusius bei mirusius policijos pareigūnus policijos vadas, griežtai prisilaikydamas teksto ir atsakydamas į visus klausimus, vokiečių kalba kiekvienam užpildo žinias „Angaben" dviejuose egzemplioriuose ir „Bestaetigung" vienam egzemplioriuje. Pildant „Bestaetigung" punktą „1) Tatbestand" galimai plačiau apibūdina žuvimo bei mirimo priežastį ir vietą. Žinias patvirtina antspaudu ir savo parašu. Pasirašo gale, kur pažymėta „Unterschrift d. Einheitsfuehrers".

3. Raporte tiksliai nurodo, kur polic. pareigūnas žuvo, kurį veiksmą atlikdamas ir prie kokių aplinkybių. Jei mirė, tai pažymi, kokį turi ryšį su tarnybos pareigų ėjimu ir prideda daktaro duotą mirties konstatavimo pažymėjimą.

4. Prideda žuvusio bei mirusio gimimo, vedybų, žmonos gimimo ir vaikų gimimo metrikas. Jei nevedęs, tai gimimo ir tėvų vedybų metrikas. Asmens, turinčio teisę gauti aprūpinimą, prašymą vokiečių kalba ir prašytojo pasirašytą „Pareiškimas — Erklaerung".

5. Įsakau policijos vadams, kad, žuvus bei mirus policijos pareigūnui, jo šeimai pensijos išrūpinimą, kaip šitame aplinkraštyje nurodyta, nedelsiant vykdytų.

6. Visa, kas aukščiau pasakyta sutvarkius, skubos keliu pristatyti man.

7. Šiuo aplinkraščiu atšaukiu visus mano anksčiau išleistus žuvusių bei mirusių polic. pareigūnų šeimoms pensijos išrūpinimo reikalu aplinkraščius.

(—) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 6420.

Kaunas, 1943 m. spalių mėn. 4 d.

Visiems Policijos Vadams

Liečia: savavališką medžioklę.

Nežiūrint mano griežtų įspėjimų policijos tarnautojams medžioklės reikalu, duotų š. m. liepos mėn. 1 d. raštu Nr. 4127 ir anksčiau: 1942. IX. 15 d. Nr. 7611, beto, įspėjimo Tvarkos policijos vado Lietuvoje dienos įsakyme Nr. 7 (1942. VII. 28 d.), vis dar pasitaiko policijos pareigūnų, kurie, neturėdami medžioklės liudijimo, neprisilaikyami medžioklės taisyklių nuostatų, savavališkai medžioja. Kiti medžioja net svetimuose medžioklės plotuose, rezervuotuose Wehrmacht'ui ar vokiečių civilinei valdžiai.

Tokia savavališka — neįstatyminė medžioklė arba brakonieriavimas iš policijos pareigūnų pusės verčia mane dar kartą primygtinai griežtai įspėti policijos vadus, kad jie atkreiptų savo dėmesį į šią sritį ir daugiau prižiūrėtų pareigūnus, linkusius prie šio taip gėdingo, mūsų policijos autoritetą žeminančio, nusikaltimo.

Šia proga prašau juos įspėti, kad medžioklės klausimu pas mus veikia vokiečių telšė pagal specialų šiuo reikalu Rytų kraštui potvarkį („Amtsblatt" Nr. 6 iš 1941 metų).

Šiąja teise nusikaltusiems ir Lietuvos Gen. sritvje taikomos griežtos bausmės: baudžiama aukštomis piniginėmis bausmėmis arba kalėjimu nuo 3 mėn. iki 5 metų.

Nurodau, kad **policijos pareigūnai, padarę minėtus nusikaltimus, bus atiduodami teismui, kurio griežčiausiu būdu bus baudžiami** minėtomis bausmėmis. Šiuo reikalu aš ne tik nedarysiu žygių juos užtarti, bet dar, be to, pats griežtai bausiu drausmės būdu.

Pabrėžiu, kad tokios rūšies nusikaltimas daro gėdą ne tik visai lietuvių policijai, bet ir doram žmogui.

(—) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 106

Kaunas, 1943 m. sausio mėn. 8 d.

Visiems Apskričių ir Miestų Policijos Vadams

Spręsti visų policijos tarnautojų prašymus, kuriais jie prašosi dėl ūkinių ar kitokių priežasčių atleisti juos iš policijos tarnybos, apskričių policijos vadai pateikia savo apygardų žandarmerijos vadams (Gendarmeriegebietsfuehrer), o miestų policijos vadai — Kommandeur der Schutzpolizei.

Pamatas. Raštai: Kommandeur der Ordnungspolizei Litauen — I a — 17. 2. 42 ir Kommandeur der Gendarmerie Litauen — 09,07 — 19. 12. 42.

(—) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

89. 90. 457

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1944
BIRŽELIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE — 2 ir 35 psl. * PASKUTINĖ VALANDA MUŠA — 3 * Br. K., 20 METŲ „POLICIJOS" ARTIMAM BIČIULIUI „KARIUI" — 4 * PIRMAJAM GEN. TARĖJUI GEN. KUBILIŪNUI 50 METŲ — 5 * Br. S.,DIRBKIME — 6 * Z. Pivoriūnas, POLICIJOS VAIDMUO CIVILINĖS TEISĖS GINČUOSE — 7 * Pr. Subatys, NEDARYKIME PATYS NETVARKOS — 8 * Ig. Taunys, DIDŽIOJI VOKIETIJA, WAFFEN — SS — 9 * J. Valevičius, VOKIEČIŲ POLICIJA — 11 * Pr. Ališauskas SUGYVENIMO KLAUSIMU — 13 * J. Valevičius, PERTVARKYTI LIET. POLICIJOS ANTPEČIAI IR LAIPSNIŲ ŽENKLAI — 14 * I. Svyrius, IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ — 16 * Stp. Paulauskas, KARIŲ IR POLICIJOS ŠEIMŲ APRŪPINIMAS — 18 * A. K., GERAS VADOVAVIMAS IR ŠALTAS KRAUJAS IŠGELBSTI — 20 * Č. Butkevičius, MEDŽIAGOS PAVYZDŽIŲ TYRIMUI PAĖMIMAS — 21 * NAUJAS VOKIEČIŲ GINKLAS — 22 * P. Pamataitis, IŠMUŠTI STIKLAI ĮVYKIO VIETOJE — 23 * B. Karpavičius, SŪNŪS IR POSŪNIAI — 24 * IŠ LIETUVIŲ POLICIJOS SAVIŠALPOS FONDO VEIKLOS — 25 * PATAIKŪNAS — 26 * LAPLANDIJOS FRONTAS PENKTAISIAIS KARO METAIS — 27 * SPORTAS — 28 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS, veda K. Milkovaitis — 29 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 33 * AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAI — 38 * POLICIJA ŠYPSOSI — 39 * OFICIALINE DALIS — 40 *

SAVO KRAŠTO MIELOS TĖVYNĖS SARGYBOJE.

MŪSŲ ŠEIMOJE

„POLICIJOS" II PUSM. PRENUMERATOS REIKALU

Jau pats laikas pratęsti „Policijos" prenumeratą 1944 metų II pusmečiui. Ponai prenumeratoriai, gaunąlaikraštį tiesiogiai paštu iš administracijos, prašomi tai padaryti NE VĖLIAU, KAIP LIEPOS MĖN. *12 D. atsiųsdami pinigus administracijai paštu. Vėliau užsiskaisiusiems gali pritrūkti kai kurių „Policijos" numerių.*

Prenumeratos kaina II pusmečiui — RM. 6,— Policijos pareigūnai, gaunąlaikraštį per savo įstaigas, ir toliau gaus jį tokiu pat būdu.

II pusmečiui „Policiją" gali užsiprenumeruoti ir tie asmenys, kurie iki šiol jos neprenumeravo.

3-JI ŽEMESNIŲJŲ POLICIJOS VADŲ KURSAI KAUNE

Nuo birželio mėn. 12 d. iki rugpiūčio mėn. 5 d. Kaune ruošiami žemesniesiems policijos tarnautojams 3-ji kursai. Tikslas paruošti žemesniųjų policijos tarnautojų apmokymui tinkamus instruktorius.

(e)

SĖKMINGAI BAIGTI TELŠIŲ APSKRITIES POLICIJOS PAREIGŪNAMS TRUMPALAIKIAI KURSAI

Prie Telšių apskrities policijos nuovados Telšių Apskrities Policijos Vadas suruošė apskrities vyresniesiems pareigūnams trumpalaikius kursus, kuriuose buvo dėstomi įvairūs policijai naudingi dalykai, o ypač daug buvo dėstoma, kaip kovoti su banditizmu. Iš visų policijos punktų kursuose dalyvavo 18 pareigūnų. Kursams pasibaigus buvo dalyvių žinių patikrinimas.

Laike išleistuvių kursantai savo kalbose dėkojo policijos vadui Kirkučiui už suruoštus naudingus kursus ir pasižadėjo įgytas žinias panaudoti sėkmingesnei kovai prieš mūsų ir mūsų Tėvynės priešą — bolševizmą.

V. V.

KOVA SU SLAPTAJA DEGTINDARYSTE

Sunku kultūringos šalies žmogui įsivaizduoti, kad kasdieniškasis pagrindinis maistas — geroji duona galėtų būti naudojama tokiam blogam tikslui kaip tautos sveikatos ir moralės naikinimui. Tačiau pas mus jau išplitęs blogumas, kad iš duoninių grūdų, kurie šio karo metu itin brangūs, gaminami biaurūs nuodai — žalingoji naminė degtinė. Todėl su tuo blogumu policija kaip ir su kitais kenksmingais reiškiniais turi be kompromisų kovoti.

Kauno miesto policija aktingai persekioja slaptuosius degtindarius ir naminės degtinės platintojus. Miesto ribų pakraščiuose ir vėl degtindariai įsikuria savo „bravorus" ir mėgina iš to pasipelnyti. Miesto policija per vieną gegužės mėnesį susekė Kauno pakraščiuose, daugiausia apie Petrašiūnus, 7 „fabrikantus" ir pasodino „šalton". Be to, sulaikyta didelis skaičius degtinės platintojų. Iš gamintojų ir platintojų per mėnesį iš viso konfiskuota arti 100 litrų naminės degtinės.

J. Vlg.

SUSEKTA KOMUNISTŲ — PLĖŠIKŲ GAUJOS BŪSTINĖ

Nevarėnai, Telšių apskr. Pasikartojus valsčiuje keletai plėšimų ir, be to, prieš gegužės 1 d. iškėlus keletą komunistinių plakatų, buvo vietos policijos imtasi priemonių išaiškinti nusikaltimų dalyvius. Prie sunkių aplinkybių pasisekė nustatyti banditų buveinę. Balėnų miške. Š. m. gegužės mėn. 3 d. anksti rytą, bendradarbiaujant Telšių, Mažeikių apskr. polic. pareigūnams ir Telšių V. R. kariams, slėptuvė buvo likviduota. Kautynių metu buvo nukauti 2 banditai ir 1 jaunametis banditas sužeistas. Taip pat suimta ir 1 banditė moteris. Savų nuostolių nebuvo, nors banditai gynėsi kulkosvaidžiu ir kitais ginklais. Slėptuvėje rasta daug iš ūkininkų apiplėšto turto ir maisto produktų. Kartu rasta ir „Žemaičių raudonųjų partizanų būrio programa." Programos 2 str. pasakyta: naikinimas gyvosios jėgos a) komendantų, b) vokiečių karininkų ir c) policijos.

Grupės sąstatas susidarė iš patyrusių senų komunistų ir nukauto bolševikų leitinanto.

Pati slėptuvė įrengta pelkėtame miške ir labai gerai apmaskuota. Slėptuvės vidus dekoruotas komunistine vėliava. Taip pat nustatyta, kad tos slėptuvės gauja apylinkėje gegužės 1 d. buvo iškabinusi komunistinius plakatus.

Apylinkės gyventojai dėl šio įvykio reiškia policijai padėką.

I. Brencius.

NUO KLASTINGOS BANDITO RANKOS ŽUVO A. A. VYR. POLIC. ALEKSAS SAKALAUSKAS

Neseniai Plungėje klastingas banditas mirtinai nudūrė Telšių apskr., Plungės polic. punkto vyr. policininką Aleksą Sakalauską.

Velionis buvo gimęs 1917 m. balandžio mėn. 1 d. Telšių apskr., Varnių valsč., Negirbių kaime. Policijos tarnybon įstojo 1940 V. 12. ir tarnavo Vilniaus mieste. 1940. VII. 22. bolševikų iš tarnybos buvo atleistas. Tik nuaidėjus pirmiesiems karo šūviams ir pradėjus organizuotis viešajai policijai, a. a. Aleksas 1941. VII. 27. vėl stoja jon: ir iki pat savo tragiško žuvimo dienos sąžiningai pildė jam pavestas pareigas. Velionis buvo tiesaus, atviro ir nuoširdaus būdo žmogus, stropus ir pasiaukojęs savo pareigoms policistas, malonus linksmas draugas ir nuolat besisielojąs mūsų Tautos ateitimi lietuvis. Jam žuvus, policijos šeima nustojo vieno iš geriausių savo narių.

Velionis Aleksas buvo vedęs: paliko žmoną ir ką tik gimusią dukrelę Mariją.

Ilsėkis, taurus pareigūne, ramiai gimtojoj lietuviškoj žemelėj, kurią Tu taip buvai pamylęs.

V. V.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 20/I aukštas 6 kamb./, Telefonas 28281. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12,— pusei metų RM. 6,— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Užs. 367/9879. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

PASKUTINĖ VALANDA MUŠA

Dar niekuomet lietuvių tauta neturėjo taip arti įtikinančio pavojaus, kaip dabar. Teisybė, labai kritiški buvo bolševizmo metai, kada lietuvių tauta išbandė ant savo kailio vienerius metus bolševikų okupacijos. Nors NKVD ir jai panašios institucijos dar nespėjo kaip reikiant įsitraukti į darbą, tačiau jau apie 60.000 geriausių Lietuvos sūnų buvo nurašyta, buhalteriškai tariant, „išlaidomis".

NKVD siautėjimo laikais, kada visas kraštas pasruvo ašarose, aimanose, kada biaurus žydpalaikis ir kanibalas mongolas „tardė" lietuvius ir visiškai šaltai šaudė į pakaušius, niekino visas šventas ir žmogiškas tautos teises bei jos šventenybes, lietuvis suprato, kad bolševikiškai stachanovišku tempu naikinama tauta galutinai bus pribaigta, ir toje žemės vietoje, kur per amžius gyveno sena lietuvių tauta, liks tik vienas blankus atsiminimas, mokslo vyrų užrašytas storose knygose: „Čia gyveno tauta, kuri kalbėjo viena seniausių indogermanų kalbų, artimiausia sanskritui, kuri sukūrė gražią istoriją ir t.t."

Baisaus pavojaus akivaizdoje lietuviai įsitikino ir suprato, kad nuo galutino sunaikinimo gali juos išgelbėti tik vienintelė Didžioji Vokietija. Visas kraštas meldėsi ir prašė Dievo vieno, kad tik karas greičiau prasidėtų, kad raudonieji žudikai kaip galima greitesniu laiku būtų išvyti iš Lietuvos. Išganymas atėjo prieš trejus metus — 1941 m. birželio mėnesį. Narsioji vokiečių kariuomenė sutrynė raudonąjį slibiną. Pirmą kartą po trumpos, bet nematytai žiaurios okupacijos laisvai atsiduso lietuvių tauta.

Vėl buvo duota galimybė kraštui laisvai gyventi. Vėl visi galėjo dirbti, mokytis, melstis, linksmintis ir ramiai miegoti; žodžiu, laisvai savu gyvenimu gyventi.

Vienok šiandien yra nesuprantama, kaip tokia sena tauta, turinti nepaprastą instinktą gyventi, galėjo per 3 metus savo skaudžiausią nelaimę užmiršti. Pamiršti tūkstančius nužudytų, nukankintų, ištremtų ir badu numarintų artimųjų. Nejaugi, tautieti, tau nebestovi prieš akis tie baisūs atkastų kapų vaizdai? Ar tu jau nebejauti šviežiai atkastų kapų sunkaus kvapo? Nejaugi laiko vėjai išskaidė, o tu greit užmiršai taip gausiai tekėjusio tavo tautiečių kraujo spalvą? Gal tavo ausyse jau nebeskamba kankinamų gimtosios tautos narių — brolių ir seserų dejonės ir pagalbos šauksmai?

Lietuvi, ar tu nematai, kad šiandieninis tavo rūpestingumas primena pakaruoklio optimizmą. Tavo numylėtasis kraštas primeną skęstantį laivą, kurio įgula, užmiršusi savisaugos instinktą, ramiai puotauja ir ginčijasi, nesutardama dėl pavojaus didumo ir dėl gelbėjimosi metodų.

Sena išmintis sako, kad Dievas, norėdamas žmogų nubausti, pirmiausia atima jam protą. Pagalvokime ir susimąstykime, ar Dievas šiandien nenori nubausti lietuvių tautos...

Atrodo, kad šiandien mes apakome ir apkurtome tam, kad nebematytume ir nebegirdėtume tos baisios nelaimės, kuri kaip lava iš raudonojo pragaro ritasi mūsų Tėvynės sienų link. Jei šį kartą ji pasieks mūsų žydinčias lankas, mūsų išpuoštas sodybas, ji sunaikins ir sulygins su žeme ne tik materialines krašto vertybes, bet ir tave, tavo brolius, seseris, tėvus, vaikus. Ji pasistengs užmušti net žmogaus sielą. Po mūsų kraštą siautės žydo ir raudonojo velnio neišmatuojamas kerštas.

Atmerkime akis ir gerai pagalvokime, koks baisus pavojus stovi prieš mus. Juk Maskvos tironai visai atvirai rėkia ir žada mus „išlaisvinti" — „išvaduoti". Žinoma, jeigu jie tik galėtų ir niekas jiems nepasipriešintų, jie tikrai mus „išlaisvintų." Koks gi likimas laukia bolševikų „išlaisvintuosius"? Atsakymas į šį klausimą trumpas: jie mums daugiau nieko nedarys, tik pavers mus gyvuliais ir, aišku, be nuodėmės, kaip gyvulius, ir sunaikins.

Visos Europos tautos raudonojo maro pavoju suprato, nors kitos ir toliau nuo jo yra kaip lietuvių tauta. Jos besąlygiškai, drauge su Vo-

Lietuvos TSR

25 metai artimam „Policijos“ bičiuliui „Kariui“

Šiomis dienomis sukako lygiai 25 metai, kai Vilniuje buvo išleistas pirmasis „Karišių Žodžio“, vėliau pavadinto „Kariu“, numeris. Tai buvo atmintinais, bet lietuvių tautai labai sunkiais, 1919 metais. Nuo to laiko per visą ketvirtį šimtmečio (išskyrus bolševikų okupacijos metus) „Karys“ tebėra mylimas ne tik karių, bet ir visos Lietuvos visuomenės bičiulis. Iki šiol išėjo 1235 jo numeriai. Lietuviškam spaudos organui tai gražus ir reikšmingas skaičius.

Prieškariniais laikais „Karys“ mūsų visuomenėje buvo žinomas kaip pirmaeilis, formos ir turinio atžvilgiu gražiai leidžiamas, žurnalas. „Karys“ — neatskiriamas draugas ne tik karių, bet ir tūkstančių Lietuvoje ir svetur gyvenančių lietuvių. Ypatingai jį mėgo (žinoma, ir tebemėgsta) jaunimas, moksleiviai. Jo nuveikti darbai mūsų kultūrai ir kariniam krašto paruošimui labai dideli. Kada nors kultūros ir spaudos istorikai visa tatai labai gražiai įvertins.

Tačiau ne šio straipsnelio uždavinys vertinti „Kario“ laimėjimus. Pagaliau gyvasis „Karys“ yra mūsų tarpe: jo komplektų stori tomai ir šiandien leidžiami numeriai kalba patys už save.

Per eilę metų keitėsi „Kario“ leidėjai, redaktoriai, laikraščio išvaizda ir forma, nekito tik nemirtingieji jo dalykai: idėjos ir tikslai. O jie, trumpai suglaudus, buvo ir pasiliko toki: jaunuomenės ir visos tautos karinimas, ruošimas savo Tėvynės gynimui ir kovai su tautos priešais, ypatingai bolševizmu. Ką „Karys“ šiais klausimais rašė 1919—1923 metais, tą jis šiandien kartoja ir stengiasi į lietuvių širdis įdiegti. Kaip pirmaisiais N. gyvenimo metais jis buvo neatskiriamas bičiulis apkasuose, toks jis yra ir dabar.

„Policijos“ laikraščiui, o per jį ir visai lietuvių policijos korporacijai šiandien malonu sveikinti savo artimiausį spaudos bičiulį „Karį“ ne tik kaip daugelio policijos vyrų neatskiriamą bičiulį, bet ir kaip tų pačių idėjų bei vienodų tikslų reiškėją. Mums taip pat malonu pasveikinti „Kario“ vyrus, kurie jau daugelį metų skiria savo protą, dvasinės ir fizines jėgas, kad karių savaitraštis būtų toks, koks jis dabar yra: malonus, patrauklus, maža kalbantis — daug pasakantis.

Šiuo metu „Karį“ redaguoja prityręs vyr. redaktorius kapitonas Simas Urbonas. Jam padeda jo pavaduotojas St. Butkus — dirbąs „Kario“ redakcijoje beveik nuo pirmųjų šio laikraščio dienų. Gausus prityrusių redakcijos narių ir jos bendradarbių kadras, nugalėdamas visus šiandieninės spaudos karo meto sunkumus, „Karį“ mums visada išleidžia kruopščiai paruoštą ir nustatytu laiku.

Ypatingo dėmesio vertas jubiliejinis „Kario“ numeris, kuriame randame apsčiai medžiagos iš šio laikraščio istorijos, daug sveikinimų ir visą eilę kitų naudingų žinių.

Br. K.

POLICISTE, KOVOJE PRIEŠ BOLŠEVIZMĄ TU TURI LIKTI VIENA ISTIKIMIAUSIŲ IR TVIRČIAUSIŲ TVIRTOVIŲ.

DIDŽIAUSIAS IŠGAMA IR NIEKŠAS YRA TAS, KURIS SAVO DRAUGUS KOVOS METU PALIEKA LIKIMUI.

kietija, įsijungė į kovą su šūkiu „žūti ar būti“. Meskime ir mes šiems laikams visiškai netinkamą didybės manią: mažam netinka pūstis. Pasigailėkime savo tautos, jos šventenybių, savo šeimų. Stokime visi ginti savo senosios Tėvynės taip, kaip ją mūsų proseniai gynė. Ne laikas bus gintis tada, kai būsime jau sunaikinti: lavonas nesigina, nes jis nebeturi ko ginti. Gyvybė gina gyvybę. Susipraskime, kol dar neatėjo paskutinė pavėlavimo valanda besąlygiškai įsijungti į kovą drauge su pasiaukojusia vokiečių tauta. Kai mirtis jau prieangyje, ne laikas statyti savo reikalavimus ar derėtis.

Kovodami prieš mirtinąjį priešą, išsikovokime telsę po karo laisvai gyventi, kaip tatai daro kitos mažosios Europos tautos, nors jos daug didesnės už mus yrą. Ar mums, pagaliau, negėda, kad visą laiką mus turi ginti kiti. Gėda ir prieš mūsų brolius, vienodo likimo tautas — latvius ir estus. Jie šiandien karžygiškai kovoja prieš žydiškus Maskvos grobikus. Juk Lietuvą mes vadiname didvyrių žeme. Tad, kur tie didvyriai?

Paskutinė valanda jau muša. Tad imkime mums patikėtus ginklus, darbo įrankius bei mašinas ir stokime į totalinę kovą prieš tautų žudikus bolševikus. Lietuvi, tave tatai įpareigoja tavo sūnūs, kritę už tavo laisvę. Tave šaukia ir tavo paties sąžinė. Ginkis nuo gresiančios pražūties. Kovosi — laimėsi. Suabejosi — žūsi.

Pasirink!

Generolas P. Kubiliūnas,
Pirmasis ir Vidaus reikalų generalinis tarėjas.

PIRMAJAM GEN. TARĖJUI GEN. KUBILIŪNUI 50 METŲ

Į vyrą, kuriam šio nelengvo karo metu tenka garbė ir sunki pareiga stovėti lietuviškosios savivaldos priešakyje, nukreiptos visų lietuvių akys. Šiam pagarbos vertam aukštam pareigūnui š. m. gegužės 29 d. sukako lygiai 50 metų amžiaus.

Petras Kubiliūnas gimė 1894. V. 29 d. Rokiškio apskrityje, Skapiškio valsčiuje. Tėvai — ūkininkai. Rygoje baigė jis realinę mokyklą, o 1914 metais karo mokyklą Vilniuje. Karinės tarnybos pradžia — lietuviams taip tolimas ir svetimas Turkestanas. Prasidėjus I-am pasauliniam karui, išsiunčiamas į frontą. Jo ypatingi pasižymėjimai kautynėse įvertinti ypatingais caro armijos pasižymėjimo ženklais. Karo ir Rusijos revoliucijos audra nubloškė P. Kubiliūną į Ukrainą ir net į Kaukazą. Tačiau, gavęs žinių apie besikuriančią Lietuvą, greičiausiu būdu pasistengė į ją sugrįžti ir, kaip pulkininkas leitenantas — savanoris, pradėjo apie save telkti karius. Tų dienų P. Kubiliūno gyvenimas — gyvenimas kario, kovojančio su bolševizmu. Jis kovėsi su jais daugelyje vietų iki tol, kol jie buvo išvyti už Dauguvos.

Prasidėjus ramiam taikos meto gyvenimui, P. Kubiliūnas gilino aukštojo karo mokslo žinias užsienyje. Sugrįžęs pradėjo dirbti Lietuvos kariuomenės generaliniame štabe. Vėliau, kaip Vyr. Štabo viršininkas, iki 1934 metų, stovėdamas Lietuvos kariuomenės priešakyje, iš pagrindų ją pertvarkė anų laikų užsienio kariuomenių pavyzdžiu. Ir čia jo nuveikti dideli darbai.

Po 1934 metų krizės gen. P. Kubiliūnas pasitraukė iš viešojo visuomeninio gyvenimo ir iki pat bolševikmečio ūkininkavo savame ūkyje.

Okupavę Lietuvą, bolševikai jau pirmųjų areštų metu šį vyrą suėmė ir ištisus 11 mėnesių išlaikė kalėjime. Jam, kaip ir kitiems lietuviams, buvo pritaikintas tiek visiems atmintinas 58 bolš. baudžiamojo kodekso straipsnis, pagal kurį grėsė susaudymas. Žinoma, tatai po ilgų ir žiaurių kankinimų bei „tardymų“, kuriuos gavo gen. Kubiliūnas patirti, ir būtų įvykę, jeigu narsioji vokiečių kariuomenė nebūtų įžengusi į Lietuvą.

Po to neilgai teturėjo laiko gen. Kubiliūnas ilsėtis: 1941. VIII. 5 jis buvo paskirtas Pirmuoju Generaliniu Tarėju ir Tarėju Vidaus Reikalams. Į savo rankas jam teko paimti visą sunkią atkuriamojo darbo vadovybę. Sunkus palikimas iš bolševikmečio teko Gen. Kubiliūnui ir jo bendradarbiams. Per vienerius savo viešpatavimo metus bolševikai Lietuvoje buvo sugriovę visą ekonominį ir kultūrinį krašto gyvenimą. Panaikinta daugelis lietuviškųjų įstaigų. Prityrusio administracijos personalo dauguma buvo išvežta į Sibiro tyrus. O čia dar nauji reikalavimai, išeiną iš karo meto pasekmių. Reikėjo priderinti lietuviškąsias savivaldos įstaigas prie vokiškųjų. Šiandien, po trejeto metų sumanaus gen. Kubiliūno vadovavimo ir pasiaukojimo tautai matyti, kad visa tai jo nenuilstamos energijos dėka jau padaryta.

Eiliniai policijos pareigūnai dažnai net numanyti negali ir nepajėgia suprasti, kiek reikia energijos šiais laikais kuriam

DIRBKIME

Br. S.

Krašto gyventojas policijos pareigūno asmenyje nori matyti ir jausti globėją, reikalui esant, patarėją ir draugą. Todėl krašto visuomenė policistu pasitiki ir jam sunkiose ir atsakingose jo pareigose linkusi padėti, jeigu policisto asmeniui jaučia pasitikėjimą.

Padorus, tvarkingas ir sumanus policijos pareigūnas, gerai elgdamasis, pats būdamas visada bešališkas, teisingas, taktingas elgsenoje ir tvarkingas jam pavestoje apylinkėje gyvenantiems žmonėms, savaime imponuoja ir nejučiomis tampa tvarkos autoritetu, o tuo pačiu ta prasme ir auklėtoju.

Jis savo darbu ir padoriu elgesiu kraštui ir jo gyventojams teikia dvigubą naudą; savo asmeniu jis laiduoja tvarką ir ramybę, o taip pat auklėja aplinkumos žmones. Tai yra labai svarbus, teigiamas ir brangus darbas visiems. Visai priešingai yra, jeigu policistas ne tik nežino pagrindinių savo pareigų, bet yra netaktingas, girtaujantis, nemandagus ir sauvaliautojas.

Tarnybinį veiksmą arba pareigą atlikti šaltai, mandagiai, blaiviai ir tą patį atliekant išsigėrus, nekantriai, strožieviškai rėkiant, kad ir ant didžiausio nusikaltėlio, sudaro labai didelius kontrastus ir sukelia negarbę, pasipiktinimą net tų tarpe, kurie yra nedalyviai, bet tiktai atsitiktini stebėtojai. Nieko šlykštesnio negali būti, kaip girto pareigūno rėkavimai, daužymasis ir įžeidžią veiksmai.

Policistas, ruošdamasis savo pareigoms, tatai turi gerai žinoti ir nuolat atsiminti. Be to, jis turi gerai susipažinti su svarbesniais įstatymais, potvarkiais, privalomais įsakymais ir įvairiomis taisyklėmis, kurios reguliuoja ir nustato krašte gyvenimą bei tvarką. Jis nuolat turi būti budrus ir apdairus, kad laiku galėtų susekti piktadarį, kuris kėsinasi nustatytą tvarką sudrumsti ir ramiam bei darbščiam gyventojui ir jo turtui pakenkti.

Iš tų, labai trumpai atpasakotų policisto pareigų, aiškiai matyti, kokį svarbų ir kartu garbingą uždavinį turi atlikti kiekvienas policistas. Todėl ir gyventojai, tokiame policiste yra linkę matyti tam tikrą garantą, laiduotoją, jų ramybės, turto neliečiamybės ir gyvybės bei sveikatos saugotoją.

Tokiu pavyzdingu ir visų gerbiamu policistu būti nėra lengva ir iš karto juo tapti negalima. Čia reikalingas darbas pačiam su savimi ir lavinimasis. Žmogus gimdamas nieko nemoka ir neturi jokio charakterio, net jo pažymių, tačiau augdamas, mokosi, grūdinasi kūnu, dvasia ir protu. Šios tobulybės pasiekti nėra neįmanoma, ir tai nesudaro problemos. Reikalinga truputį noro, pasiryžimo ir valios, kas vėliau pareis į papratimą ir bus visai lengvas dalykas norimam tikslui pasiekti. Pats su savimi dirbdamas ir mokydamasis, žmogus gali pasiekti ir pasiekia labai aukštų tobulybės viršūnių. Mokytis niekad nėra vėlu ir neturi būti sunku.

Mes, lietuviai, puikiai atsimename mūsų prieškarinės policijos kadrus ir pareigūnus.

Šiandieną ne vienas iš mūsų, o taip pat ir gyventojų tarpe, gana dažnai užsimina, kad štai, jei dabar turėtume tokią policiją, kokią turėjome prieš karą, tai tikrai krašte būtų ramu ir saugu gyventi.

Atminkime, kad toji prieškarinė mūsų policija susikūrė iš nieko. Savo tobulybę pasiekė per atkaklų darbą ir mokymąsi. Tie žmonės, kurie policijon stojo, taip pat iš pradžių neturėjo nė mažiausio supratimo apie policijos pareigas ir uždavinius.

Jiems dirbti ir mokytis buvo daug sunkiau, nes neturėjo nė vieno patyrusio ir išmokslinto policisto, neturėjo jokios tuo reikalu spausdintos knygos ir taisyklių. Šiandieną policijos naujokams sąlygos yra daug kartų palankesnės ir geresnės, nes yra nemažas skaičius senų patyrusių ir gerai išmokslintų specialiose policijos mokyklose vyrų, kurie padeda naujokams tapti gerais policistais. Taip pat yra apstu tuo reikalu literatūros ir įvairių instrukcijų bei taisyklių.

Įsidėmėkime gerai, kad jeigu nedirbsim, nesitobulinsim, tai galime patekti į ištižimą, apsileidimą, susilpninsim savo charakterį ir pasiduosime demora-

---

nors vadovaujamam asmeniui, o ypač tokiam, kaip gen. Kubiliūnas. Tam tenka didžiausia pareiga — būti tarpininku tarp vokiečių ir lietuvių tautų, tarp lietuviškų įstaigų bei liet. visuomenės ir vokiečių civilinės administracijos. O karo meto reikalavimai visose šiose srityse nemaži.

Jei šiandien, nežiūrint baisios karo audros ir visos eilės nemalonių įvykių, mes tebeturime savo lietuviškas įstaigas, lietuviškąją policiją, savus teismus, tautiškus ženklus (vytį, trispalvę, himną), socialinę apsaugą, visuomeninę globą ir kultūros bei švietimo organizacijas, tai ir čia, greta gerų vokiečių valdžios norų, žymia dalimi turi būti išreiškiama nuoširdi lietuvių tautos padėka gen. Kubiliūnui.

Nemažas dalykas vadovauti tautai, valstybei, kariuomenei ar kuriai nors visuomeninei srovei taikos metu. Tačiau kilniausia yra šią pareigą prisiimti tuo metu, kai niekas nenori tokio sunkaus darbo, kaip vadovavimas, dirbti, padėti tautai tuo laiku, kai neretas anų laikų veikėjas iš visuomeninio gyvenimo dezertyruoja ar tiesiog sunkių, bet tautai reikšmingų pareigų kratosi. Gen. Kubiliūno pareigos supratimas gali būti pavyzdžiu tiek eiliniam mūsų krašto piliečiui, tiek paprastam policininkui, tiek buvusiam visuomenininkui ar karininkui bei generolui.

Lietuvių policijos korporacija, giliai įvertindama darbą, kurį atlieka šis kilnus vyras, reikšmingos sukakties proga tegali jį nuoširdžiai sveikinti.

Tegu Aukščiausias globoja jį vien už jo kilnius darbus lietuvių tautai.

POLICIJOS VAIDMUO

civilinės teisės ginčuose

Z. Pivoriūnas

Kasdieninėje praktikoje policijai dažniausiai tenka susidurti su nusikaltimais, kurie dėl savo kvalifikacijos yra labai aiškūs ir nesukelia jokių abejojimų duodant jiems vienokią ar kitokią eigą. Tačiau gyvenime pasitaiko tokių atsitikimų, kada policijos pareigūnui, prieš pradedant atlikti veiksmą, tenka gerokai pagalvoti. Kiekvienas neapgalvotas žygis gali pridaryti labai daug nuostolių vienai ar kitai šaliai. Čia turiu galvoje civilinius ginčus. Iš tikrųjų, civilinės teisės ginčus atskirti nuo baudžiamosios teisės netaip jau yra lengva. Todėl dažnai pasitaiko, kad policijos pareigūnai ima tvarkyti grynai civilinės teisės ginčus. Pavyzdžiui, ateina į nuovadą pilietis ir nusiskundžia, kad jam žmona pavogė dviratį. Rūpestingas budėtojas tuojau siunčia policininką ir liepia surasti dviratį. Dviratis surandamas ir atiduodamas nukentėjusiam. Kitą dieną ateina žmona ir nusiskundžia, kad dviratis iš jos atimtas neteisėtai, nes ji šį dviratį buvo nupirkusi savo sūnui. Savo teisei įrodyti net turinti dokumentus. Tuojau buvo liepta dviratį surasti ir pristatyti nuovadon. Tačiau jau buvo per vėlu, nes dviratis jau buvo parduotas. Normaliais laikais reikalas dar nebūtų visai žuvęs, nes šaliai įrodžius savo teises, būtų priteistas atitinkamas ekvivalentas pinigais, tačiau šiais karo laikais oficialus pinigines ekvivalentas neatstoja jokiu būdu tikrosios daikto vertės. Tokiu būdu dėl neatsargaus policijos pareigūno veiksmo tenka vienai šaliai pakelti didelius nuostolius. Dabar paimkime kitą pavyzdį, kur policijos neveiklumas padaro nukentėjusiam nemažesnių nuostolių. Ateina, sakysim, pilietis nuovadon ir nusiskundžia, kad jį šeimininkas meta iš buto. Budėtojas atsako, kad esąs civilinis ginčas. Pilietis eina toliau prašyti pagalbos. Ir kai pagaliau atvyksta policija, į butą jau įsikraustė nauji nuomininkai. Tokiu būdu sauvališkumui ir smurtui kelias nebuvo užkirstas.

Sprendžiant pirmos rūšies klausimus, tenka visuomet atsiminti tai, kad kilnojamieji turtai laikomi nuosavybe to, kas juos turi, kol neįrodyta esant kitaip (Civ. Įst. X t. I d. 534 str.). Šiuos ginčus sprendžia teismas. Ligi ginčas teismo neišspręstas, policijos yra tiesioginė pareiga, kad ir neteisėtą valdymą saugoti nuo smurto ir sauvaliavimo. Čia, žinoma, turime galvoje valdymą tokio turto, kuris gali būti ginčijamas, t. y., kai turto atžvilgiu gali kilti ginčas tarp dviejų asmenų dėl nuosavybės ar valdymo teisės. Jei tokio ginčo nenumatoma, tad civilinės teisės nuostatai dėl įgyto smurtu turto valdymo apsaugojimo netaikomi. Todėl, pavyzdžiui, mes negalime saugoti turto valdymo, kuris yra aiškiai vagyste įgytas. Arba, jei įtartini asmens įsiverš į svetimą namą ir jame apsigyvens, tai jie turi būti pašalinti, nes labai keista būtų saugoti jų valdymą. Abiem šiais atvejais nukentėję, aišku, nesikreips į teismą su civiliniu ieškiniu, o stačiai eis su pranešimu į policiją.

Šiuo atveju, kai svetimo kilnojamojo turto valdymas įgijamas nusikaltimu, pagrobti daiktai grąžinami jų savininkams prisilaikant Baudž. Proc. nurodytų taisyklių, kur pasakyta, kad atrasti, pagrobti arba atimti daiktai, juos įkainojus, grąžinami, paėmus parašą, tiems, iš kurių jie buvo pagrobti arba atimti, jei nėra būtino reikalo

---

lizicijai. Tai vis tos ydos, nuo kurių niekados neatsikratysime ir tapsime iš gyvenimo rato išstumti kaip nesugebą arba netinkami. Jeigu ir nesitikima pasilikti policijos tarnyboje karui pasibaigus, tai vis tiek dėl sugadinto būdo, iškrypusių papročių ir asmeninės demoralizacijos netiksim jokiam pokariniam gyvenimui, nuo jo atsiliksim ir būsime bastūnais, visų nekenčiami ir vietoje gero, laimingo gyvenimo sukursime argingą ir skurdų sau likimą.

Samprotavimas, kad, karui pasibaigus, aš tada apsispręsiu, pradėsiu mokytis, tobulintis arba policijos tarnybą mesiu ir dirbsiu bei kursiu sau geresnį gyvenimą kitoje profesijoje ar darbo sąlygose, yra perdėm klaidingas, neprotingas ir pavojingas pačiam sau. Kartą pradėjo vėžys graužti kurią kūno dalį, tai nuo jo atsikratyti ar pasigydyti labai sunku arba visai neįmanoma. Ne tada laikas griebtis gydymosi, kada jau sunkiai susergama, bet reikalinga anksčiau numatyti, kad galima susirgti ir dėti visas pastangas to susirgimo išvengti.

Rašydami šias eilutes, mes raginame visus policijos pareigūnus susiprasti ir tuojau imtis rimto darbo — mokytis, grūdinti savo charakterį, pratintis būti ramiais, padoriais, sąžiningais ir ištvermingais pareigūnais. Nereikia sau leisti išsišokti, per daug pasigerti ir vartoti smurtą kitų atžvilgiu.

Nesibaidykite eikvodami triūsą ir energiją policiniam darbe, nes šis jūsų darbas yra kartais skaudi kruvina auka, bet toji auka sudedama savo tėvynės aukuran už savo žmones, artimuosius ir gimines.

Pasaulis nežino brangesnės, ir gražesnės aukos, kaip aukotis už savo kraštą.

Šiandieną nesvarbu kokią kitą profesiją pasirinksim karui pasibaigus, bet labai svarbu ir didvyriška, kad šiame sunkiausiame žmonijos laikotarpyje mes stovime jos sargyboje. Mes jai teikiame ramybę ir saugumą, o tai jau viskas, kas pateisina mūsų sunkias pareigas ir kruvinas aukas.

juos prijungti prie bylos (Baudž. Proc. Įst. 375 str.).

Nusikaltimų įspėjimo ir užkardymo įstatymo 247 ir 248 str. štai kas tuo klausimu yra pasakyta: „Turto užvaldymas jėga draudžiamas bendrai visiems ir kiekvienam, neišskiriant ir tų atsitikimų, kai atimantis dokumentais arba kitais kuriais įrodymais ir turėtų priežastį jį pasisavinti, nes niekas sauvaliauti negali. Atlyginimo būdai už kilnojamojo arba nekiln. turto jėga užvaldymą nustatomi civ. įstatymais, tačiau atsakomybė už susijusius su tokiu užvaldymu nusižengimus ir nusikaltimus nustatoma baudžiamaisiais įstatymais."

Tokiu būdu, kur pasireiškia pastangos smurtu užvaldyti bet kokį turtą, policija turi smurtą sustabdyti. Pats gi klausimo išsprendimas, kam priklauso turto valdymas, pavedamas jau teismui. Jei kas pretenduoja į turtą, esantį kito asmens valdyme, kaip į savo nuosavybę, turi kreiptis į teismą. Smurtu vykdyti savo, nors ir tikrąją teisę, įstatymu yra draudžiama. Policija turi sustabdyti smurtą ir neleisti kilnojamam daiktui pereiti iš faktinojo jo valdytojo į kitas rankas prieš jo valią. Jei savininkas daro sauvališkumą ir jėga atima savo daiktą iš to, kam jis buvo duotas valdyti, tai policija, stabdydama smurtą, turi teisę pareikalauti, kad daiktas būtų paliktas jo valdytojui. Jei daiktas savininko buvo jau atimtas ir policijai buvo pranešta po įvykusio fakto, tai policija negali reikalauti, kad daiktas būtų grąžintas, nes policija neatstato valdymo, o tik kliudo smurtiškam užvaldymui. Jei namo šeimininkas meta iš buto gyventoją — jis elgiasi sauvališkai. Prašant pagalbos —policija turi sustabdyti smurtą ir gyventojas paliekamas tame pačiame bute. Jei jis jėga buvo išmestas, tačiau butas dar laisvas, tai jis, policijos padedamas, įgyvendinamas į jį atgal. Jei po išmetimo butą užėmė kiti gyventojai, šeimininko sauvališkume bei smurte nedalyvavę, tai policija neturi teisės naujus gyventojus iškraustyti ir įgyvendinti pirmąjį gyventoją be teismo sprendimo.

Nedarykime patys netvarkos

Sena mūsų patarlė sako: ant kito pamatai šiaudą, o ant savęs nematai vežimo. Taip dažnai yra ir mūsų policistų tarpe. Dabartiniu metu kiekvieno piliečio akis yra atkreipta į policiją. Kiekvienas seka mūsų kalbą, judesius ir darbą. Dažnai mes, sulaikę kokį įtariamą pilietį, išgirstame jį sakant: jei policija taip daro, tai man, civiliui asmeniui, tatai nėra nusikaltimas. Tame jo posakyje gali būti jo paties išsigalvotas policijos adresu šmeižtas, bet gali būti ir tikrovė. Jeigu neblaivus būdamas policistas veda areštinėn sulaikęs gatvėje girtą asmenį, tai, savaime aišku, kad jis sukelia iš šalies žiūrinčiam privačiam asmeniui pasibaurėjimą, ir tuo policisto garbė, nors tuo laiku jis pasielgs ir teisingai, bus pažeminta, nes neblaivus žmogus tvarkos palaikyti negali.

Didžiausią netvarką mes darome važinėdami dviračiais. Dažnai tikrindami judėjimą, surašome nemaža protokolų už važinėjimą dviračiais šaligatviu, kuris yra skirtas tik pėstiems. Bet ar mes niekada nevažiuojame šaligatviu? Ypatingai tatai pasitaiko provincijos miesteliuose. Buvo atsitikimų, kad vietos miestelio policistas, sulaikęs pilietį, važiavusį šaligatviu, vedėsi į policijos punkto raštinę, kad surašytų jam atitinkamą protokolą. Tuo pat laiku iš užpakalio einantiems šaligatviu atvažiavo uniformuotas miesto nuovados pareigūnas ir, skambindamas skambučiu, reikalavo pravažiavimo pro einantį su sulaikytu dviratininku pareigūną. Čia spręskime patys, į kokią padėtį pastatė policistas policistą prieš tą patį nusikaltimą įvykdžiusį pilietį. Faktas, kad pilietis, dar ir su pakeltu tonu, griežtai pareikalavo jį paleisti, nes ir patys policistai važinėja dviračiais šaligatviu ir daro tuos pačius nusikaltimus kaip ir piliečiai. Didesniuose miestuose tokių atsitikimų būna mažiau, nes tenai didesnis pėsčių judėjimas, o provincijos miesteliuose judėjimas žymiai mažesnis ir šaligatviai yra tuštesni. Be to, kadangi didesniuose miestuose didesnis judėjimas, tai ir patys žmonės daugiau saugojasi, kad ir pėsti, eismo nelaimių. Provincijos miestelyje važiuodamas drąsiai šaligatviu, labai greitai gali užvažiuoti ant išbėgusio iš kiemo vaiko arba skubančios moters, nes provincijoje žmonės nėra pratę prie didesnio judėjimo.

Policiste, jeigu tu esi tvarkos dabotojas, tai pats tos tvarkos neardyk. Jeigu rašai piliečiams protokolus už nesilaikymą judėjimo taisyklių, tai pirmiausia pats sau širdyje pasirašyk protokolą, kad ir pats jų laikysis. Mums tvarką palaikyti bus žymiai lengviau, kada mes patys jos neardysime.

Pr. Subatys

BOLŠEVIKŲ OKUPACIJOS METAIS LIETUVOJE

ZUR BOLSCHEWISTENZEIT IN LITAUEN

Milicininkas (žydas): — Ui, dhaugas, skubėk pašaukti kunigą, štai, šuo stimpa..

Praeivis: — Būk ramus, jam kunigo nereikia: štai šuo tikras komunistas.

Angehoeriger der Miliz (Jude): Ui — wei, Kamrod, hol mol schnell a, Priester her, der Hund ist am krepieren..

Passant: Reg dich bloss nicht auf, dieser Hund braucht bestimmt keinen Priester — er ist ein echter Kommunist.

Rytų fronte D. Vokietijos kariai drauge su savo sąjungininkais atkakliai tebeatkauja su mūrtiną žmonijos priešu — bolševizmu. Atvaizde — vieno dalinio kėlimasis per upę.

Ig. Taunys

DIDŽIOJI VOKIETIJA

WAFFEN — SS

Waffen — SS yra rinktiniai, Vokietijos ginkluotosios pajėgos, savanorių daliniai, kovoją petys į petį bendroje vadovybėje su sausumos kariuomenės (Heer) daliniais.

Tarnyba Waffen — SS yra karo tarnyba ir gali būti atliekama šiose sausumos kariuomenės ginklo rūšyse:

Pėstininkuose, šarvuočių grenadieriuose, kalnų šaulių daliniuose, artilerijoje, puolamųjų patrankų daliniuose, pionieriuose, kavalerijoje, žinių tarnyboje, šarvuočiuose, šarvuočių naikinimo daliniuose, žvalgybos daliniuose (Nebeltruppen).

Į Waffen — SS gali įstoti kiekvienas sveikas, gero charakterio, tautiniai bendruomeninės pasaulėžiūros, ariškos rasės tarp 17 ir 45 m. vyras, atitinkąs SS (Schutzstaffel) atrankos dėsnius. Visi kiti, neatitinką šių dėsnių arba norį ir tinką tarnauti aviacijoje bei jūrų laivyne, karo tarnybą atlieka bendra tvarka.

Waffen — SS išsivystė nacionalsocialistinio judėjimo eigoje iš partijos ir valstybės apsaugos dalinių (Algemeine SS), kurių vyrams norėta suteikti sąlygas atlikti karo prievolę savo jau susigyvenusiose ir kariškai apmokytose eilėse. Tuo būdu, pasidėjus karui su lenkais, kautynėse dalyvavo keturi atskiri Waffen — SS pulkai: Leibstandarte SS „Adolf Hitler", SS Standarten „Deutschland" ir „Germania", o taip pat dalis SS-Tatenkopfverbaende. Tie pulkai vėliau išaugo į divizijas.

Vyriausioji Waffen SS dalinių vadovybė priklauso Reicho apsaugos dalių vadui Heinrich Himmler, kurio štabo atitinkamas skyrius rūpinasi jų organizavimu, papildymu, mokymu ir kadrų parengimu.

Waffen — SS laipsnių pavadinimai yra kitokie nei Wehrmacht'e ir, būtent: kareivių laipsniai, pradedant žemiausiu, yra šie—Schuetze, Oberschuetze, Sturmmann ir Rottenfuehrer; žemesniųjų vadų — Unterschaerfuehrer, Scharfuehrer, Oberscharfuehrer, Hauptscharfuehrer ir Sturmscharfuehrer; Karininkų — Untersturmfuehrer, Oberstumfuehrer, Hauptsturmfuehrer, Sturmbannfuehrer, Obersturmbannfuehrer, Standartenfuehrer (pulkininkas), Oberfuehrer, Brigadefuehrer (generolas majoras), Gruppenfuehrer, Obergruppenfuehrer, Oberstgruppenfuehrer (generolas pulkininkas) ir Reichsfuehrer — SS.

1941 m. pradžioje duota proga ir kitų arijškų kraštų rinktiniams savanoriams visiškai lygiomis teisėmis su rinktiniais vokiečių vyrais kovoti Waffen-SS eilėse prieš Europos kontinentą puolančius žydiškuosius samokslininkus. Šia galimybe tuojau pasinaudojo Norvegijos, Danijos, Olandijos ir Belgijos savanoriai, sudarydami Waffen-SS pulkus: „Nordland" ir „Westland." Tai buvo pirmieji ne iš vokiečių sudaryti Waffen- SS daliniai. Vėliau jų skaičius žymiai padidėjo, nes radosi vis daugiau žmonių suprantančių, jog ginklo draugystėje greičiausia surandama taip reikalinga bendra kalba, bendras interesų supratimas. Taip pamažu išaugo Norvegijos, Olandijos, Flandrijos, Pranczūzijos, Estijos ir Latvijos legionai, Danijos laisvasis korpas ir suomių savanorių batalionas Waffen- SS. Legionus ir korpą turintieji kraštai turi šiuo metu jau beveik visas sausumos kariuomenės, gerai aprūpintas, savo karininkų vadovaujamas, ginklo rūšimis

sufformuotas į batalionus, eskadronus, pulkus ir divizijas.

Globa, aprūpinimas ir šeimų išlaikymas Waffen- SS vyrų yra vykdomas pagal tuos pačius valstybės įstatymus, kaip ir kariuomenėje tarnaujantiems. Centrinė SS globos ir aprūpinimo įstaiga Reicho vidaus reikalų ministerijoje turi vyriausios kariuomenės vadovybės (OKW) įgaliojimus rūpintis Waffen- SS nariais. Šiai įstaigai priklauso sritinės įstaigos Berlyn'e, München'e, Duesseldorf'e ir Posen'e drauge su atskira įstaiga (irgi Berlyne) kitų kraštų savanorių šeimoms aprūpinti. O šioms įstaigoms jau tiesiogiai priklauso SS aprūpinimo karininkai Vokietijoje ir užimtuose kraštuose. Jų pareiga rūpintis tarnaujančiųjų, sužeistųjų ir žuvusiųjų vyrų šeimų nariais. Jie persiunčia aprūpinimo įstaigoms šeimų pareiškimus išlaikymui gauti, teikia joms patarimus, tarpininkauja kitose įstaigose, bet, reikalui esant, turi įgaliojimus ir patys suteikti pagalbą avanso ar ypatingos pašalpos pavidale. Sužeistiesiems, nebegalintiems toliau tarnauti, Waffen- SS nariams po nemokamo pilno išgydymo (jei reikia ir kurortuose) stengiamasi surasti jų pajėgumui tinkamą darbą, išmokant skirtumą tarp gausimos ir gautos algos arba duodama užtenkama suma įsigyti ūkį su inventorium. Ką sužeidimas verčia imtis naujos profesijos, tas nemokamai jai paruošiamas, teikiant jam per 12 mėn. pašalpą, lygią metinei visiškai nustojusio sveikatos. pensijos normai. Tiems, kurių sužeidimas nebeleidžia imtis jokio darbo, mokama nuolatinė pensija.

NIEKAS TAIP ŽMOGAUS NEPRILYGINA GYVULIUI, KAIP DUOTOS PRIESAIKOS SULAUŽYMAS. GYVULYS NIEKUOMET NEPRISIEKIA, NES IR DAVĘS PRIESAIKĄ TUOJAU JĄ SULAUŽYTŲ.

Šeimų nariams ir kitiems įstojusiems į Waffen- SS išlaikomiesiems asmenims duodamas tokio dydžio išlaikymas, kad padengtų bėgamojo laiko reikalavimus, būtent: maisto, nuomos, gydymo, gimdymo, vaikų auklėjimo bei mokymo ir kitokias atsirandančias išlaidas. Įmonininkams, ūkininkams bei laisvųjų profesijų asmenims duodamos ūkinės pašalpos pasisamdymui pakeičiamosios darbo jėgos.

Nustatyti reikalingą šeimai išlaikyti sumą yra kompetetingos miesto ir apskričių savivaldybių įstaigos, kurios atsižvelgia į esamas pragyvenimo sąlygas ir taikos metu turėtas Waffen- SS nario pajamas.

Pareiškimai šeimų aprūpinimo reikalais, ypač kitų kraštų savanorių, neatidėliojant peržiūrimi, ir reikalingos šeimų išlaikymui sumos, tomis pat normomis kaip ir vokiečiams, tuojau pat persiunčiamos nurodytu adresu.

Žuvus aktyviosios tarnybos Waffen- SS nariui, jo išlaikomieji per 3 mėn. gauna pilną jo algą, o žuvus rezervistui — ir toliau mokamas šeimai išlaikymas iki skubiausiu laiku galutinai apskaičiuojama našlei, našlaičiams bei tėvams reikalingos mėnesinės pašalpos dydis, prisilaikant žuvusiojo ištarnautos algos dydžio ir pragyvenimo sąlygų.

KEISTA LIGA

— Kas tam mūsų Kikiliui pasidarė, kad visas dreba, prakaituoja ir rankomis mojuoja, lyg muses vaikydamas iš panosės?

— Jis tik šiandien paryčiais grįžo iš vestuvių: dabar samagoniško krupniko velniukus nuo savęs baido.

EINE SELTSAME KRANKHEIT

— Was ist unserem Schutzmann Kikilis passiert, dass er am ganzen Leibe zittert, schwitzt und Handbewegungen macht, als wollte er Fliegen von sich jagen?

— Kein Wunder, er ist erst heute frueh von der Hochzeitsfeier zurueckgekehrt und nun hat er mit den Teufelchen des „Hausmacherlikoers" viel zu schaffen bis er sie wieder los wird.

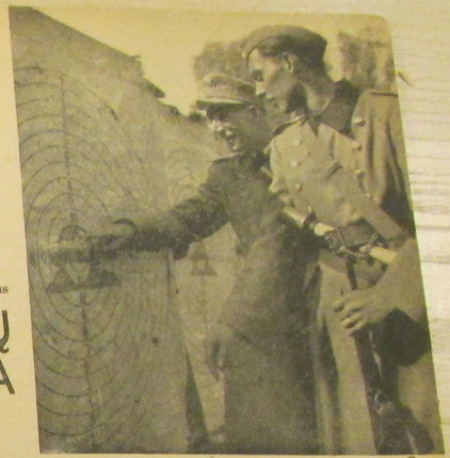

Taiklus šaudymas — yra būtina kiekvieno policisto šaulio ypatybė. Malonu, kai per šaudymo pratybas daroma gražį pažangą ir šūviai kiaulio taikinio centrą.
Nuotr. V. Augustino.

J. Valevičius

VOKIEČIŲ POLICIJA

(Tęsinys iš praeito numerio)

Žandarmerija (Gendarmerie)

Žandarmerija vykdo policinę tarnybą retai apgyventose vietose (auf dem flachen Lande) ir vietose, kuriose yra mažiau kaip 2000 gyventojų. Kai kuriuose Vokietijos kraštuose policinio darbo atžvilgiu žandarmerijai yra pavestos vietos, kuriose yra mažiau kaip 5000 gyventojų. Be tiesioginių policinių pareigų, žandarmerija dar turi visą eilę šalutinių uždavinių, kurie priklauso vietos savivaldybių kompetencijai (Amtshilfe). Atsižvelgiant į savo darbo sritį, žandarmerijos organizacija yra labiau decentralizuota.

Žandarmerija susideda iš žandarmerijos pavienės tarnybos (Gendarmerie des Einzeldienstes) ir motorizuotos žandarmerijos (motorisierte Gendarmerie). Vokietijos Reicho žandarmerija yra suskirstyta į sritis— kraštus, kurių priešakyje stovi aukštesnieji administracijos organai (valdžios prezidentai — Regierungspresidenten). Tokios atskiros Vokietijos srities — krašto žandarmerijos priešakyje stovi žandarmerijos vadas (Kommandeur der Gendarmerie). Jis priklauso krašto valdžios prezidentui (Regierungspresident) ar krašto galvai ir atsako jam už jo, žandarm. vado, žinioje esančios žandarmerijos visą tarnybą. Be to, žandarmerijos vadui priklauso žandarmerijos tarnybinė priežiūra, drausmės palaikymas, mokymas, aprūpinimas patalpomis ir aprūpinimas ūkinėmis bei techninėmis reikmenėmis. Organizaciniu atžvilgiu atskirų sričių — kraštų žandarmerija toliau skirstosi į:

Žandarmerijos apygardas (Gend. — Hauptmannschaften), žandarmerijos apskritis (Gend. — Kreisen), žandarmerijos skyrius (Gend. — Abteilungen) ir žandarmerijos punktus (Gend. — Posten).

Žandarmerijos apygardos priešakyje stovi žandarmerijos apygardos viršininkas (Gend. — Hauptmannschaftsfuehrer). Mažesniuose kraštuose žandarmerijos apygardos nesudaromos. Vidutiniškai skaitoma, kad žand. apygardos viršininkui turi tekti apie 140 žandarmerijos pareigūnų. Žandarmerijos apygardų viršininkai priklauso tiesiogiai žandarmerijos vadui (srities — krašto) ir vykdo jo duotus uždavinius. Žandarmerijos apygardos viršininkų pareigos yra auklėjimas, mokymas, tarnybinė priežiūra ir bendras rūpinimasis žandarmerijos pareigūnais. Žandarmerijos apygardų viršininkai yra žandarmerijos vado pagelbininkai ir pavaduotojai; jie paprastai būna policijos kapitonai ar policijos majorai.

Žandarmerijos apygardos savo ruožtu skirstosi į **žand. apskritis** (Gend. — Kreise). Žandarmerijos apskrities viršininkas (Gend. — Kreisfuehrer) tiesiogiai priklauso žand. apygardos viršininkui ir apskrities viršininkui (Landrat). Žandarmerijos apskrities viršininkas yra apskrities viršininko (Landrat) padėjėjas ir patarėjas policiniuose reikaluose.

Žandarmerijos apskritys, turinčios per 20 žandarmerijos pareigūnų arba turinčios mažiausiai 12 žand. punktų su 30 žandarų, yra, kaip taisyklė, skirsto-

mos į žand. skyrius (Gend. — Abteilungen). Žand. skyriaus viršininkas (Gend. — Abteilungsfuehrer) tikrina tiesiogiai jam priklausančių žand. pareigūnų tarnybą ir vykdo jų mokymą. Jis savo asmeninių pavyzdžiu ir patarimais auklėja savo pavaldinius. Žand. apskrityje žandarm. skyrių skaičius nustatomas žand. skyrių viršininkų etatų skaičiumi.

Žand. skyrių sudaro vidutiniškai 15 **pavienių (vienaasmeninių) žandarm. punktų (Gend. — Einzelposten)** arba ne mažiau kaip 6 **žand. punktai (Gend. — Posten)**, kuriuose yra ne mažiau kaip 20 žandarų. Žandarmerijos skyriaus sudėties stiprumą nustato atitinkamos aplinkybės ir sąlygos. Žand. skyriai stiprinami, jeigu jie yra netoli pramonės centrų, didelių miestų, svarbesnių vietų ir Reicho sienų. Mažesnėse apskrityse žand. apskrities viršininkas gali pats kartu vadovauti ir vienam žand. skyriui.

Žand. pavienis punktas (Gend. — Einzelposten), kurį sudaro 1 žand. pareigūn., turi būti skiriamas nuo **žand. punkto (Gend. — Posten)**, kurio įgulą sudaro vidutiniškai nuo 2 iki 5 žandarų (gali būti ir daugiau). 3 — 4 žand. pavieniai punktai sudaro taip vad. **žand. punktų grupę (Gend. — Gruppenposten)**, kuriai vadovauja žand. meisteris. Žand. punktai gali būti suskirstomi rajonais, kurių aptarnavimui skiriami to punkto žandarai. Tokiu būdu kiekvienas žandaras turi savo rajoną, kurį jis turi puikiai pažinti. Turėdamas savo rajoną, žandaras turi žinoti ir visą žand. punkto barą. Mažesniuose žand. punktuose (2—3 žmonių) punkto viršininkas gauna irgi atskirą rajoną. Dideli žand. punktai, turį daugiau kaip 10 žmonių, priklauso paprastai tiesiogiai žand. apskrities viršininkui.

Aukštų kalnų žandarmerija (Hochgebirgsgendarmerie).

Aukštų kalnų žand. punktai (Gend. — Hochgebirgsgposten) įsteigti Alpių kalnuose, kurie yra daugiau kaip 1.500 m. aukščio. Šių punktų įgulą sudaro prityrę alpinistai — žandarmerijos pareigūnai. Organizaciniu bei kt. atžvilgiu aukštų kalnų žand. punktai esmėje niekuo nesiskiria nuo paprastų žand. punktų.

Motorizuota žandarmerija (Motorisierte Gendarmerie).

Motorizuota žandarmerija sudaro atskirą žandarmerijos šaką. Motorizuota žandarmerija suskirstyta į jungtinius (uždarus) daliniu̇s: mot. žandarmerijos kuopas ir būrius. Šitie daliniai yra priskirti aukštesniesiems sričių-kraštų administracijos organams (valdžios prezidentams) ir priklauso kartu, savaime suprantama, žandarmerijos vadui.

Motorizuotos žandarmerijos pagrindiniai uždaviniai yra judėjimo kontrolė keliuose ir autostradose. Motorizuotiems žandrm. daliniams yra priskiriami atitinkami barai, kurių ribose jie patruliuodami vykdo judėjimo kontrolę. Vokietijoje etatais nustatyti motor. žandarmerijos daliniai yra šie:

2 dideli mot. daliniai po 148 žmonės, 12 didelių mot. daliniu̇ po 111 žmonės, 18 vidutiniu mot. daliniu̇ po 74 žmonės ir 10 mažų mot. daliniu̇ po 37 žmonės.

Visos žandarmerijos tarnybinė priežiūra Vokietijoje priklauso Žandarmerijos ir Savivaldybių Policijos Generaliniam Inspektoriui (Generalinspektuer der Gendarmerie und Schutzpolizei der Gemeiden)..

(B. d.)

BŪK TIESUS, KUKLUS IR NEDAUG REIKALAUJANTIS. MELUOTI ŠLYKŠTU; DOVANOS ĮPAREIGOJA; SMAGUMŲ TROŠKIMAS — ŽEMINA.

NEBŪK APSILEIDĘS SAVO IŠORE, NES JOJE ATSISPINDI VIDUJINĖ ŽMOGAUS PUSĖ.

APSISVARINIMO TALKA

Policininkas: Švaros savaitė jau seniai praėjo, o tu, seni, vis dar neprisiruoši apsivalyti nuo to pragaištingo darbo!

SAEUBERUNGSAKTION

Schutzmann: Soll dich der Kuckuck holen, alter Kerl! Die Reinigungswoche ist schon lange vorbei, und nun endlich schluss mit dem teuflischen Werk und dem verfluchten Geraut

Sugyvenimo klausimu

Pranas Ališauskas

Prieš pradedant šį rašinėlį, prašyte prašosi atpasakojamas kažkada ir kažkur girdėtas kunigo pamokslo fragmentas. O jis skamba šitaip:

Kartą jaunas kunigas — kapelionas lankėsi provincijos mokykloje. Cia vieno iš mažiausiųjų mokinių jis užklausė, kur Dievas gyvena.

Mažasis pipiras pažvelgė pro mokyklos langą ir pirštelių parodė toli pamiškėje stovinčią mažą mažą trobelę ir pareiškė, kad Dievas gyvena toje lūšnelėje.

Kapelionas mokinio atsakymu buvo labai nustebintas ir ėmė teirautis, kodėl mažytis taip galvoja. Mokinys paaiškino:

— O todėl, kunigėli, ten Dievas gyvena, kad ten gyvena du broliai, abu neturtingi, abu turi šeimas ir tarpusavy sugyvena, nesipyksta, nesimuša ir vaidų nekelia...

Šitokiam palyginime gyvenimiškos logikos pakankamai. Nė kiek neperdėtas pasakymas, kad kur sugyvenama, ten ir Dievas gyvena...

Ir iš tikrųjų, gal niekad sugyvenimo klausimas nestojo prieš akis tokioje nuogybėje, kaip šiais sunkiais karo laikais. Daug kur vyksta nesutarimai ir pyktis tarp savųjų tautiečių, tarp tarnautojų ir atskirų šeimų.

Nors visi žinome, kad karo metu yra daugiau įtempti nervai pas kiekvieną žmogų, tačiau pagalvokime, kur toks nesugyvenimas veda visą tautą, visą kraštą...

Iš nesugyvenimo kyla įvairūs kerštavimai, susidaro visokiausi skundai vienų prieš kitus, o to viso pasekmės dažnai esti gana liūdnos.

Kur nėra sugyvenimo, ten nėra ir vienybės. O be vienybės tauta gali nueiti labai slidžiu keliu.

Šiuo metu pasitaiko daug nesutarimų vienos kurios įstaigos tarnautojų šeimoje, pasitaiko jų ir tarp atskirų įstaigų. Suėjusieji į konfliktą asmenys dažnai užmiršta apgalvoti padėties situaciją, ima vadovautis jausmais ir per toli nužengia savo pasikarščiavimu. O tuomet jau neberandamas kelias atgal.

Nesugyvenimo reiškinių pakankamai pasitaiko ir policijos įstaigose. Cia dažnai kyla atskiros intrigos tarp pavienių policijos tarnautojų, o kartais prasideda trynimasis ir tarp policijos įstaigos su kitomis vietoje esamomis įstaigomis. Žiūrėk, kai kur susidaro intrigomis persisunkusi atmosfera tarp policijos ir valsčiaus savivaldybės ar kitos kurios įstaigos. O iš tikrųjų, rodos, kodėl gi nesugyventi. Juk kiekviena įstaiga turi savo darbo sritį ir visų įstaigų darbas kraštui yra lygiai reikalingas ir vertingas.

Įstaigų tarpusavio sugyvenimas ir glaudus gerų santykių palaikymas turi būti geras, nes, imant platesnio masto sąvoka, tenka pasakyti, kad visos krašto įstaigos, kartu veikdamos, sudaro lyg painų mašinos mechanizmą. Kaip mašinoje sutrikęs nors vienas ratelis ardo mašinos veikimą, taip ir krašto gyvenime įstaigų nesugyvenimas ardo darnų darbą.

Kad to nebūtų, kiekviena policijos įstaiga turi turėti tokį viršininką, kuris būtų tikru autoritetu ir tarpininku tarpusavio nesusipratimų atveju, o taip pat viršininkas turi gerai suprasti ir su kitomis įstaigomis sugyvenimo reikšmę. Cia geras būtų pavyzdys atskira šeima. Jeigu šeimos galva — tėvas su charakteriu, šalto galvojimo žmogus, toje šeimoje ir sugyvenimas geras.

Žinoma, šis klausimas mažiau buvo aktualus taikos metais. Jį pagimdė tik karo sąlygos, ir jis tepranyks tik karui pasibaigus. Tačiau ne be to, kad leistume ir dabar veikti jausmams ir nedarytume to, kas gali padėti švelninti.

Sugyvenimo klausimo racionaliam išsprendimui sunku būtų patiekti konkretų receptą. Tačiau čia peršasi kiekvienam asmeniškas receptas. Visi individualiai turime pagalvoti kokius laikus gyvename. Dabar ne laikas sąskaitoms suvedinėti. Šiuo metu turime ieškoti elementų ne tokių, kurie mus skiria, bet tokių, kurie jungia...

Tad pagalvokime, kol dar nevėlu, ir įsitikinsime, kad tikrai, kur sugyvenimas klesti, ten ir Dievas gyvena.

Pertvarkyti liet. policijos

antpečiai ir laipsnių ženklai

J. Valevičius

Policininkai ir žemesnieji policijos vadai

Įvedus naujus etatus lietuvių policijai, buvo nustatyti ir suteikti laipsniai policininkams ir žemesniems policijos vadams. Praktiškai betgi tas neturėjo tiek reikšmės, kadangi nevisiems naujai įvestiems laipsniams buvo atskiri laipsnių ženklai ir todėl skirtingų laipsnių pareigūnai turėjo dėvėti tuos pačius laipsnių ženklus, pv. polic. jaunius, policininkas ir vyr. policininkas dėvimų laipsnių ženklais niekuo nesiskyrė. Tas, be abejo, turėjo neigiamos reikšmės drausmės ir vyresnių, didesnio tarnybinio stažo, policijos pareigūnų autoriteto atžvilgiu. Įsakymu lietuvių policijai visi lietuvių policijos tarnautojai nuo š. m. birželio mėn. 1 d. įpareigojami dėvėti nustatytus laipsnių ženklus. Tuo būdu antrasis iš eilės laipsnis — **policininkas** (Oberschutzmann) atžymimas skersai ant antpečio uždėta sidabrinės spalvos juostele 0,8 cm. pločio. Juostelė dedama maždaug 1 cm. atstume nuo antpečio galo. Analogiškai, kitas iš eilės aukštesnis **vyr. policininko** (Revieroberschutzmann) laipsnis atžymimas 2 tokio pat pločio sidabrinėmis juostelėmis, viena nuo kitos per 0,5 — 1 cm. atstume. Šie pirmieji trys laipsniai sudaro **policininkų laipsnių grupę**. Kitų iš eilės trijų laipsnių — **žemesniųjų policijos vadų** laipsnių ženklai liko tie patys:

a) polic. saugūnas (Hauptschutzmann) — viena auksinės spalvos keturkampė žvaigždutė,

b) polic. vyr. saugūnas (Stabsschutzmann) — dvi tokios pat žvaigždutės ir

c) polic. vyrūnas (Revierstabsschutzmann) — trys tokios pat žvaigždutės.

Be to, polic. vyrūnams leidžiama dėvėti prie kepurės karininko sidabrinės spalvos dirželį arba prie vokiškos žalios bei juodos uniformos kepurių turėti sidabrinį karininko kepurės apsiuvimą.

Dėvėti galima tik savo turimo laipsnio ženklus, neišiūrint užimamos vietos. Aukštesnių laipsnių, negu turimi, ženklus dėvėti draudžiama. Laikinai einant aukštesnes pareigas, atitinkamas aukštesniam laipsniui, dėvėti aukštesnio laipsnio ženklus ir atvirkščiai taip pat draudžiama. Čia reikia griežtai skirti laipsnį nuo einamų pareigų, pv., X apskrities nuovados viršininko pavaduotojas, kuris pagal etatus paprastai būna polic. vyrūnas, laikinai eidamas nuovados viršininko pareigas, negali dėvėti polic. karininko laipsnio ženklų (apskr. nuovados v-kas yra pirmas polic. karininko laipsnis) ir pan. Trumpai tariant, laipsnio ženklai turi būti dėvimi tokie, pagal kurį yra mokamas atlyginimas ir kuris paskutinį kartą buvo pravestas įsakyme. Šiuo laipsnių ženklų nustatymu policijos pareigūnams iki karininko laipsnio. išoriniai yra atskirtos dvi policistų (bendras polic. pareigūnų pavadinimas) grupės: policininkų (iki vyr. policininko imamai) ir polic. žemesniųjų vadų (nuo polic. saugūno iki polic. vyrūno). Šios sąvokos yra įsidėmėtinos.

Policijos Karininkai

Reichskomisaro Rytų Kraštui ir Aukštesniojo SS ir Policijos Vado 9. 3. 1944 įsakymu yra galutinai nustatyti ir patvirtinti lietuvių policijai etatai. Policijos karininkų etatai yra nustatyti policijos karininkų, polic. leitenanto, polic. nuov. leitenanto, polic. kapitono, polic. majoro ir policijos pulkininko leitenanto laipsniais. Lietuvių policijos pareigūnų, esančių polic. karininkų etatinėse vietose, ženklai iki šiol buvo nustatyti ir dėvimi pagal užimamas vietas. Minėtu Reichskomisaro Rytų Kraštui ir Aukštesniojo SS ir Policijos Vado įsakymu lietuvių policijos karininkai buvo atitinkamai įgrupuoti į aukščiau išvardintus policijos karininkų laipsnius. Tokiu būdu lietuvių policijos pareigūnų, esančių karininkų vietose, užimamų vietų (einamų pareigų) ženklai performuoti, jų skaičius sumažintas ir jie pritaikinti prie karininkų laipsnių, į kuriuos įsakyme lietuvių policijai Nr. 22 ir23 visi lietuvių policijos karininkai yra įgrupuoti. Dėvėti laipsnio ženklą, pagal čia dedamą pavyzdį, nereiškia dar patį laipsnį turėti. Pavyzdžiui, Šiaulių apskrities policijos vadas pagal etatus dėvės lentelėje pažymėtus policijos kapitono laipsnio ženklus, bet tai nereiškia, kad jis yra policijos kapitonas ir gali kapitonu pasirašyti. Jis yra tik policijos kapitono etate, pagal kurį gauna atlyginimą, o jo pavadinimas lieka toks pat, kaip seniau, būtent užimamos vietos: Šiaulių, apskrities policijos vadas.

Lietuvių policijos laipsnių ženklai, kaip ir patys laipsniai, yra persiformavimo stadijoje ir, reikia manyti, kad netolimoje ateityje lietuvių policijos karininkams bus suteikti laipsniai. Visų policijos karininkų antpečių pynės (išilginės vingiuotos juostelės) turi būti sidabrinės spalvos, aštuoniakampės žvaigždės — auksinės spalvos. Visų laipsnių rikiuotės policijos pareigūnų (taip pat ir geležinkelių policijos) antpečių kantai prie visų spalvų uniformų yra raudonos spalvos. Geležinkelių policijai nustatytoje vietoje ant rankovės leidžiama dėvėti geležinkelių ženklą — sparnelius. Antpečiai turi būti tos pačios spalvos, kaip dėvima uniforma.

Be pridėtame pavyzdyje nurodytų policijos karininkų laipsnių, yra įvesta viena nauja policijos nuovados leitenanto etatinė vieta. Policijos nuovados leitenanto antpetis skiriasi nuo policijos leitenanto antpečio tik savo dvigubais kantais: raudonu ir šviesiai mėlynu. Kantai normalaus pločio. Spalvos ir jų tvarka tokia: antpetis, raudonas kantas, šviesiai mėlynas kantas. Polic. nuov. leitenantas vok. pavyzdžiu yra policijos karininkas, pakeltas iš žemesn. policijos vadų, nebaigęs specialios policijos karininkų mokyklos. Lie-

Lietuvių policijos antpečiai su laipsnių ženklais

a) Policininkų ir policijos žemesniųjų vadų

b) Policijos karininkų

Iš tarnybinių užrašų

I. Svyrius

(Tęsinys)

Aleliuja! Aleliuja! — gaudžia velykiniai varpai ir skelbia palaimą ir ramybę visiems tikintiesiems žmonėms.

Taip. Ramybė visiems žmonėms, bet, deja, ne policistams, esantiems pareigose. Ir kodėl taip? Argi policistas ne žmogus, ar ir jam ne Velykos, kad jis negalėtų nueiti, sakysim, į bažnyčią? Kodėl toks bedugniškas skirtumas tarp žmogaus ir policisto, kaip tarp blusos ir dramblio? Tokios dvasiškos meditacijos (apdūmojimai), tur būt, ne vienam policistui kyla mintyse ypač kokių reikšmingų švenčių proga. Bet čia staiga pasišauna nelabasis ir kužda jam į kairiąją ausį: — durniau, tu, ar nežinai, kad tavo tarnyba bedieviška ir šventadieniais tau į šventyklas eiti nevalia, atseit, uždrausta.

— Atsiprašau, nelabasis! — mėgina priešintis pareigūnas, — ar man ne šventė? pagaliau, gal būt, ir aš esu praktikuojantis! kuo aš blogesnis už kitus?...

— Savo šventadieninę praktiką, gerbiamasis, mesk į šalį ir bėk į bunkerį, nes tau čia, šventoriuje, ko gero, ir paskutines kelnes dar koks banditas negarbingai numaus, — taria paskutinį lemiamą žodį nelabasis ir — pranyksta.

Stykščios, žinoma, to nelabojo kalbos dievybės „atvilgiu, bet tokia jau mūsų varžko policisto dalia, kad nevisuomet gali savo tarnybos pareigas derinti su savo asmeniškais kilniais norais. Ypač to reikalauja karo sąlygos ir bunkerinės aplinkybės atsparos punktuose. Todėl noroms — nenoroms kitą kartą ir nelabasis turi tiesos, paversdamas mūsų bičiuliui pareigūnui šventyklą... bunkeriu.

Šit per vieną tokią aleliują vienos rytinės apskrities atsparos punkte atsitiko pekliški dalykai, kuriuos iškirto neabejotini ir fanatiški tikintieji, vienos kaimyninės tautos banditai, pasinaudoję didelių švenčių proga. Ir visa tatai atsitiko, žinoma, graziai, kaip sakoma, su muzika, kaip filmoj.

Įvykio dieną, kai iš anksto rytą to varpai paskelbė prisikėlimą, atsparos punkte įvyko sambruzdis. Mat, visi pareigūnai nutarė Dievui garbę atiduoti ir todėl, ilgai negaišdami, visi, išskyrus vieną, kurį paliko būstinėje, nudrožė šventyklon aleliujos giedoti. Na, ką — nudrožė ir tiek, blaiviai manydami, kas čia gali tokią šventę atsitikti. Šventykla, žinoma, iliuminuota, žvakės spraski, o vargonai maloniomis vilnimis kutena kiekvieno klausą. Tik nekuteno jie, deja, banditų, kurie su kitais tikinčiaisiais „legaliai" atvyko į bažnytkaimį, gerokai apsiživalgė ir, įvertinę padėties būklę, tiesiog be priekaištų nuėjo į atsparos būstinę. Ten, žinoma, atsispirti nebuvo kam ir jie, surišę likusį pareigūną „bedievį", nuginklavo, nutraukė ryšių priemonės ir pagrobė visus buvusius ten ginklus, šaudmenis, valdinius drabužius ir kitus daiktus.

Na, ir, rodos, viskas! Bet, deja, kantrybės — dar nepriėjome linksmosios dalies finalo.

Nereikia nusiminti! Banditai irgi tikintieji. Dalis jų su mūsiškiais taip pat Dievui garbę atidavinėjo šventykloje, o kiti sargybą nešė, tik, žinoma, ne prie Kristaus grabo, kaip paprastai pagal mūsų papročius būna, bet prie šventyklos durų ir nieko iš jos neišleido.

Pamaldos slinko į galą. Visi meldėsi kaip reikiant: banditai — banditiškai, o mūsiškiai — katalikiškai. Po pamaldų vargomistrui ir giedoriams ant viršų „religinguju" banditų buvo įsakyta sugiedoti savo tautinį (deja, tik ne mūsų) himną, o jau paskui visiems esantiems šventykloje įsakyta 15 minučių dar pasimelsti, kokį ražančių atkalbėti, nes kitaip — kas norėtų grynu oru pakviepoti — būtų vietoje sušaudytas. Na, ar negražu?!

Po to malonūs svečiai iš šventyklos išsikraustė ir, paėmę šventoriuje keliolika vežimų, susikrovė vadinamą amuniciją, apranga ir ką kitą ir... linksmi išgaravo. Beja, dar pačiupę iš šventyklos išėjusį vieną kitą mūsų pamaldųjį pareigūną, ir tam milinę nuvilko.

Tai šit kaip baigėsi puikiai surežisuota tragikomedija, pragariškai sudrumsčiusi atsispyrusio punkto nuotaiką ir linksmai nutelkusi banditų artimuosius. Na, ką padarysi! Kitą kartą, gal būt, tenka ir nelabojo kuždesiams pasikliauti ir tarnybines pareigas aukščiau už garbingąjį pamaldumą statyti!...

* * *

Balandis iš viso puikus mėnuo metuose, bet kartu ir tragiškas. Čia, va, žiūrėk, ir linksmos Velykos pasitaiko ir kartu su jomis drakoniškas nusilakimas iki nesąmonės: čia taip pat ir Atvylikis išsipageriojimui; ir šv. Jurgis, per kurį pagal tradicijas visokie išsikraustymai ir įsikraustymai įvyksta. Kam įsikraustyti — tam linksma, o kam išsikraustyti — tam tragiška. Žodžiu, kito tokio mėnesio su tokiais kontrastais nė su žiburiu per visus metus nerasi. Bet smagiausia šio mėnesio puošmena — tai 1 balandis. Čia gali, atsiprašant, visą parą durnių volioti ir niekas, rodos, į tave jokių pretenzijų neturėtų turėti. Ar ne taip? Juk juokas juoku pasilieka, o pagal menininkų dėsnį (menas — menui) turėtume ir mes ateity nusistatyti: juokas — juokui.

Vienok to dėsnio ne visiškai prisilaiko mūsų vyresnieji ir dažnai „ be reikalo" pakerta pareigūnams jų kūrybinę nuotaiką.

Štai, sakysim, per vieną tokį balandį ir dar pirmąjį mūsų vienas taip pat šaunus pareigūnas, nežinia kažkur ir su kažkuo geres, bet be priekaištų apsirengęs uniformą, svirduliuodamas žygiavo vieno miesto gerais šaligatviais namo.

Seni pijokai turi puikią patarlę: „vieno (atseit, pusbutelio) per daug, dviejų per maža." Tad ir čia mūsų šauniajam pareigūnui bežygiuojant, tur būt, pasirodė „per maža". Na, o jei per maža, tai reikia ieškoti daugiau. Ir štai jis išdygsta staiga prieš vieną svetainę, kurioje kaip tik tą dieną vienos garbingos įstaigos garbingi pareigūnai turėjo pobūvį. Jei taip, tad ko delsti? Ir mūsų pareigūnas tiesiogine linija žingsniuoja į pobūvį ir iškilmingai, bet kukliai, pirmiausia reikalauja alaus. Kai nepažįstamam svečiui buvo pareikšta, kad tokio gėrimo iš viso čia nėra (matyt, per prastas), tad šitoks pareiškimas galutinai pakirto mūsų pareigūno nuotaiką. Bet šit staiga iš padėties gelbsti samonėn atėjęs balandžio pirmasis.

— Oro pavojus!... — sušunka pareigūnas.

Kas buvo toliau, tur būt, šiais karo laikais aiškinti nereikia. Kas per stalus, kas po stalais — visi nėrė nešdintis iš svetainės. Žodžiu, sąmyšis, kurio pasekmes įvertindamas, pareigūnas sušvelnino, paaiškindamas ba-

Kiekvienas policijos pareigūnas turi gerai mokėti šaudyti, kad kiekvienu metu galėtų stremti klastingus banditus.
Atvaizde — grupė policijos pareigūnų atlieka šaudymo pratimus.
Nuotr. V. Augustino.

tuvių policijos karininkai policijos nuovados leitenanto etate gauna vienos grupės aukštesnių atlyginimą už karininkus, esančius policijos leitenanto etatinėje vietoje.

Policijos administracijos karininkai

Pagal naujus etatus lietuvių policijai yra iškirti rikiuotės policijos karininkai (apie kuriuos buvo kalbėta) ir administracijos policijos karininkai. Administracijos policijos karininkų laipsnių etatuose esančių liet. policijos pareigūnų laipsnių ženklai yra tie patys, kaip ir rikiuotės karininkų, tik skiriasi kantu, kuris čia nebe raudonas, bet baltas. Policijos administracijos karininkais laikomi visi lietuvių policijos ūkio srities darbuotojai, sekretoriai ir vertėjai, esantieji, karininkų etatinėse vietose. Pavyzdžiui, apskrityse policijos administracijos karininkai yra: ūkio vedėjas, sekretorius ir vertėjas. Jie visi yra policijos administracijos leitenantų etatinėse vietose. Policijos administracijos karininkų kitų aukštesnių laipsnių etatinėse vietose yra Kauno ir Vilniaus miestų policijoje, Geležinkelių policijoje ir lietuvių policijos štabe.

Bendru uniformos dėvėjimo reikalu, išskiriant šiame įsakyme paminėtus laipsnių ženklų pakeitimus, vadovaujamasi policijos štabo aplinkraščiu Nr. 4171 — 1942 m. gegužės mėn. 14 d.

Liet. policijos karininkų (taip pat ir administracijos) laipsnių ženklai pagal pridėtą pavyzdį yra tokie:

a) policijos leitenantų ir policijos nuovados leitenantų etatinėse vietose esančių policijos karininkų — 2 baltos pynės (išilginės vingiuotos juostelės) su 1 aštuoniakampe žvaigžde (auksinės spalvos),

b) policijos vyr. leitenantų etatinėse vietose esančių policijos karininkų — 2 baltos pynės su 2 žvaigždėmis,

c) policijos kapitonų etatinėse vietose esančių policijos karininkų — 3 baltos pynės su 1 žvaigžde,

d) policijos majorų etatinėse vietose esančių policijos karininkų — 3 baltos pynės su 2 žvaigždėmis,

e) policijos pulkininkų leitenantų etatinėse vietose esančių policijos karininkų — 3 baltos pynės su 3 žvaigždėmis.

Kepurės ženklą galima dėvėti tik baltos spalvos policijos kokardą. Jau turimas geltonos spalvos policijos kokardas leidžiamos išnešioti ligi jos visai susidėvės. Buv. lietuvių kariuomenės bei kt. kokardas dėvėti draudžiama.

Laipsnių ženklų pakeitimai turi būti įvykdyti pilnumoje iki š. m. rugpiūčio mėn. 1 d.

Uniformos bei nustatytų laipsnių ženklų tvarkingą dėvėjimą prižiūri ir už tai atsako policijos vadai.

Karių ir policistų ŠEIMŲ APRŪPINIMAS

Stepas Paulauskas

Prieš metus policijos vadų pavaduotojai, nuovados viršininkų pavaduotojai ir punktų vedėjai buvo įpareigoti rūpintis išvykusiųjų lietuvių apsaugos dalinių karių ir policistų šeimomis, o prieš pusmetį įsikūrus karių ir jų šeimų globos komitetas, ėmė rūpintis lygiai išvykusiųjų vyrų, lygiai esančių vietoje šeimomis. Kai kur buvo rūpinamasi tiktai karių, o kai kur (Ašmenos, Telšių apskrityse) karių ir policistų šeimomis. Gyvenimiškai atrodė, kad šiuo karo metu reiktų policistų šeimų neišskirti iš karių. Ta prasme jau ir Vyr. karių ir jų šeimų globos komitetas įpareigojo visus komitetus tatai daryti. Ypatingai buvo pabrėžta rūpintis žuvusiųjų policistų šeimomis.

Kai kurie policijos pareigūnai šio darbo ėmėsi labai nuoširdžiai, o kiti dar ir šiandien nežino, kad jie yra įpareigoti rūpintis karių ir policistų šeimomis ir todėl, aišku, šioje srityje visiškai nieko nėra nuveikę. Tatai yra didelis apsileidimas ir nusikaltimas prieš visuomenę. Šiuo metu Lietuvoje yra labai mažai veikiančių organizacijų, todėl reikia aktyngai jose dalyvauti. Jei matai, kad darbas neina kaip reikiant, reikia rasti kliūtis ir išjudinti, kad gyvenimo ratas nestovėtų vietoje. Viename apskrityje karių ir jų šeimų globos komitetai buvo tuojau sudaryti ir imta veikti, o kitame raštai buvo mėtomi iš vienos įstaigos į kitą ir pagaliau nuspresta naujo komiteto nesudaryti, o pasitenkinti jau seniau veikiančiu savitarpinės pagalbos komitetu apskrityje ir daugiausia valsčiuje. Ten, kur komitetai tuojau buvo sudaryti ir imta veikti, jau Kalėdų šventėms karių ir policistų šeimų vaikučiams buvo suruoštos eglutės, dvotos dovanėlės, sušelptos gausingos ir neturtingos šeimos ir pravesta tiksli šeimų registracija. Panašiai kartota ir per Velykas. Bet yra apskričių, kur ir šiandien šeimos nežino, kad tam tikri policijos pareigūnai yra įpareigoti rūpintis jų reikalais ir kad joms globoti yra sudaryti specialūs komitetai. Laikraščiuose buvę skelbimai bei straipsniai vieną kitą šeimą pasiekė ir kai kurios neturtingos ir gausių šeimų motinos bandė vienur kitur kreiptis, tačiau, neradusios tėviškos globos, buvo atstumtos ir kai kur net pašieptos...

Taip pat yra ir su apskritimis bei miestais skirtais globoti karių daliniais.

Daug kas policistų nežino, ką gali šeimoms padėti skirtieji policijos pareigūnai bei komitetai.

Mieste gyvenančias šeimas svarbiausia yra aprūpinti kuru, maisto kortelėmis, leidimais, butais ir išimtinais atsitikimais vienkartinėmis pašalpomis.

Dėl kuro nereikia laukti žiemos, bet jau vasaros metu tarpininkauti gauti šeimoms iš savivaldybių leidimus pirktis pagamintas malkas, o rudenį, išpirkus orderius, padaryti atitinkamus žygius, kad kuras būtų suvežtas pastotėmis ir, panaudojant kalinius ar sulaikytus asmenis iš areštinių (aišku, duodant policijos sargybą), sudorotas. Dabar kuras daugiausia yra gaunamas šlapias, tad, rudenį suskaldžius iki kūrenimo sezono, jis galėtų padžiūti. Kur galima, padaryti žygių, bent neturtingoms ir gausioms šeimoms, gauti durpių ir taip pat pasirūpinti, kad jos būtų pargabentos pastotėmis, nes vienų malkų, gautų pagal nustatytas normas, nepakanka.

Dažnai būna labai sunku šeimai gauti leidimą pirktis **verpalinę medžiagą ar avalynę**, bet paskui, gavus leidimą, dar sunkiau jį realizuoti, nes parduotuvių lentynose nėra nei verpalinių medžiagų nei avalynės. Skirtieji rūpintis šeimomis policijos pareigūnai turi sekti, kada yra gaunami nauji kontingentai verpalinei medžiagai bei avalynei, turi turėti žinių apie šeimos sudėtį, kiek kuri šeima yra gavusi taškų verpalinei medžiagai ir avalynei pirktis ir būti paskirstymo punkte skirstant verpalinėms medžiagoms taškus bei avalynę. Be to, kai parduotuvėms būna duodama iš bazių medžiaga ir avalynė, reikia žiūrėti, kokie kiekiai yra gaunami, ir kad jie nebūtų pardavinėjami prie uždarų durų per „antrą pusę“ arba parduotuvės vedėjo bute, bet pačioje parduotuvėje ir viešai. Pirmiausia reikia žiūrėti, kad prekių galėtų nusipirkti karių ir policistų šeimos. Taip pat galima pasistengti, kad normuotų ir trūkstamų maisto produktų, kaip sviesto, mėsos, šeimos gautų pirktis be eilės.

Reikia stebėti, jei yra reikalas kario ar policisto šeimą perkelti į kitą butą, kad jokiu būdu jis nebūtų blogesnis už buvusį. Čia visuomet galima rasti būdų įtikinti miesto ar valsčiaus pareigūną, kad šeima nebūtų nuskriausta.

Šeimos nario mirties, ligos ar šaip kokiu nors kitu bėdos atveju, reikia tarpininkauti karių ir jų šeimų globos komitete, savitarpinėje pagalboje ar socialinio aprūpinimo įstaigoje, kad šeima gautų vienkartinę pašalpą. Čia pareina nuo to, kokia šių trijų įstaigų yra vadovybė. Kuri aktingiau veikia, tos ir piniginiai resursai yra geresni. Nuo š. m. balandžio mėn. 1 d. prie Policijos Departamento šiam reikalui yra sudarytas specialus fondas ir nuo to laiko per policijos vadų pavaduotojus galima gauti pašalpas. Bet bėdos ištiktai šeimai, tiek moralinės, tiek medžiaginės paramos niekuomet nebus per daug ir nebus nusižengimas, jei ji gaus pašalpą iš kelių vietų.

Nors skirtieji policijos pareigūnai buvo įpareigoti rūpintis tik lietuvių apsaugos dalinių ir iškomandiruotų policistų šeimomis, bet faktiškai reikia rūpintis visais kariais ar jie yra išvykę į vokiečių dalinius ar į transporto tarnybą ar į 3000 buv. Prienų dalinį ir pan. Sūnų ir posūnių negali būti ir visos karių ir policistų šeimos policistams turi būti lygiai brangios ir rūpinamos.

Kai kur yra nesklandumų tarp karių ir jų šeimų globos komitetų ir skirtųjų policijos pareigūnų. Nepasidalinama darbu, valdžia ir vyresniškumu. Čia man prisimena jaunystės vaikų žaidimas. Jokių nesusipratimų su sudarytais komitetais ar kitomis įstaigomis negali būti. Jei skirtieji policijos pareigūnai šiuose komitetuose nedalyvauja, tai jie turi palaikyti su jais glaudžius ryšius ir artimiausiai bendradarbiauti.

Jeigu kai kuriems policistams atrodo, kad čia per daug prirašiau ir gyvenime to negalima įvykdyti, tai tikinu, kad pats asmeniškai, nors kelias poras puspadžiu nuplėšiau, daug telefonu prikalbėjau, popierio prirašiau, nervų sugadinau, du kartus Kaune buvau, bet tą, ką parašiau, esu įgyvendinęs.

Reikia šiuo sunkiuoju karo metu nežiūrėti, kad tik kaip nors atlikti tarnybos valandas, bet stengtis duoti kuo daugiausia naudos visuomenei. Jei šiandien tu pats gali pilnai savo šeimą aprūpinti, tai ryt poryt tu gali būti nuo jos atskirtas ar nuo bandito rankos žūti. Tad pagalvok, jei nebus šeimų globos reikalai sutvarkyti, kas tada tavo šeima rūpinsis?

Tik gerai apmokytas ir tinkamai paruoštas policijos pareigūnas sugebės įvykdyti jam pavestus uždavinius. Atvaizde: vieno dalinio policijos pareigūnai apmokymo metu. Nuotr. J. Valevičiaus

landžio reikšmę. Bet kartą įsismaginus, to neužtenka. Pareigūnas po to nusirito virtuvėn ir ten jau rengėsi atlikti (tur būt, su padavėjom) laisvojo meno šokio numerį, kai staiga, bekibinėjant šaunamąją priemonę, pastaroji „netyčia“ iššovusi.

Čia, žinoma, pareigūno karjera buvo baigta ir jis buvo tinkamai sudorotas.

Kai vyresnybė detaliai išnarpliojo šį balandinį įvykį, mūsų **selenezantui pasidarė tragiška.**

Atseit, ir balandžio 1-oji teikia nuodemingiems ryškius kontrastus (ko aukščiau negalima buvo manyti) : vieniems — linksmybę, kitiems — tragiškumą.

•

Valdžios perviršijimas, visi žinom, yra įstatymais draudžiamas dalykas. Vienok dažnai pasitaiko, kad tūlas pareigūnas susisapnuoja kokį negeistiną reikalą arba užtemdina sau protą pagal kokias nors priešlėktuvinės apsaugos taisykles ir pridaro visokių nejtikėtinų kvailysčių. Kitas vėl pasijunta už pačią vyriausią valdžią vyriausias ir aida visus jos įsakymus bei patvarkymus atšaukinėti ir net keisti. Toks net ir už patį Dievą jaučiasi aukštesnis.

Kartą vienoje Žemaitijos apskrityje aukšt. administracijos organų iš vieno valsčiaus į miestą apie 40—50 km. buvo pavarytos 50 pastočių numatytiems reikalams atlikti.

O žinote dabar pastotės! Kiekvienam ūkininkui brangus dalykas.

Važiuoja žmonės — pluša, bet nieko nepadarysi. Valdžia lieepia — reikia klausyti. Bet šit privažiuoja vyrai pusiaukėlį, o čia pasišauna vienas mūšiškis pareigūnas ir, matyt, susisapnavęs praneša jiems, kad važiuoti nereikia, nes, girdi, mieste šiltinė siaučia. Na, jei taip, tai labai malonu — ir ūkininkai visi grįžta atgalios. Bet praeina kelios dienos ir jie vėl vargšai šaukiami tam pačiam reikalui. Pasirodo, pareigūno iš piršto išlaužta, prasimanyta. Jokios šiltinės ir jokių kitokių kliūčių nebūta. Vadinasi, meškos patarnavimas.

Jeigu jau nori kas iš mūsų kartais nuoširdžiai pasitarnauti, tad prieš tai turi tiksliai ir su oficialiomis įstaigomis reikalą gerai ištirti ir tik po to patarimus duoti. Nes iš piršto išlaužtas patarimas daug žalos, kaip matom, gyventojams sudaro. Dėl to ir nenuostabu, kad vėliau už tokį „šaunų patarnavimą“ šio įvykio autoriui teko nemaloniai nukentėti.

Geras vadovavimas ir šaltas kraujas išgelbsti

1944 m. balandžio mėn. 15 d. rytą Gervėčių policija (Svyrių apskr.) sužinojo, kad Rimdžiūnų kaime, kuris yra apie 5 klm. į pietų rytus nuo Gervėčių, banditai plėšia gyventojus. Policijos punkto vedėjas vyrūnas Eigelis Pranas, sudaręs policijos komandą iš 25 žmonių, ginkluotų šautuvais, granatomis ir dviem lengvais kulkosvaidžiais, išėjo persekioti banditų. Banditų pajėgas buvo nežinomos.

Policijos komanda, laikydamasi visų atsargumo priemonių, priartėjo prie Rimdžiūnų kaimo. Tokiais atvejais atsargumas yra labai reikalingas, nes banditai mėgsta statyti žabangas ir daryti pasalas. Pasiekus Rimdžiūnų kaimą, buvo patirta, kad banditai, prieš pusantros valandos apiplėšę gyventojus, pasitraukė Petrikų kaimo linkui. Petrikų kaimas yra apie 3 klm. į rytų pietus nuo Rimdžiūnų kaimo. Kokios yra banditų pajėgos—nustatyti dar nepavyko. Dabar policijos komanda kairiu Ašmenėlės upelio krantu, prisidengdama ten augančiais krūmais, artėjo Petrikų kaimo linkui. Pasiekus Kerplašyno kaimą, buvo pastebėta, kad banditai tikrai yra Petrikų kaime. Kerplašyno kaimas yra apie 500 metrų nuo Petrikų kaimo. Šiuos du kaimus skiria slauras Ašmenėlės upelis, kuris pavasario potvynio metu turi nuo 30 iki 50 m. pločio. Vėliau buvo patirta, kad Petrikų kaime tuo metu banditai pietavo, nes buvo pats vidurdienis, taigi kaip tik pietų metas.

Policijos komanda praėjo pro Kerplašyno kaimą ir apie pusę kilometro už jo ėmė keltis laivelių į dešinį Ašmenėlės upelio krantą. Komandos viršininkas buvo nusprendęs atkirsti banditams atsitraukimą ir pulti juos. Tikros banditų pajėgos buvo dar nežinomos. Pareigūnams besikeliant per upelį iš Petrikų kaimo, kuris buvo 600 metrų nuo tos vietos, juos pastebėjo banditai ir ėmė apšaudyti. 15 policijos pareigūnų, vadovaujamų vyrūno Eigelio P., persikėlė į dešinį Ašmenėlės upelio krantą ir vos tik spėjo užimti poziciją slėnyje esančiame miškelyje, kaip banditai ėmė juos pulti. Devyni policijos pareigūnai, vadovaujami vyr. saugūno Želvio, liko kairiame upelio krante, nes nespėjo persikelti. Ši grupė užėmė poziciją ir atidarė ugnį į banditus, kurie slinko iš Petrikų kaimo. Persikėlusią policijos grupę banditai puolė labai smarkiai ir daug kartų viršijančiomis pajėgomis. Banditai puolė iš priešakio, iš kairės ir iš dešinės, matyt, norėdami apsupti ir sunaikinti.

Policijos grupė prisileido banditus iki 50—100 metrų ir tik tuomet atidarė taiklią ugnį. Buvo pastebėta, kad jau pirmieji šūviai padarė banditams daug nuostolių, bet jie, nepaisydami to, aršiai puolė toliau. Po valandos kautynių, panaudojus ir rankines granatas, banditai buvo atmušti, bet. vėl rikiavosi naujam puolimui. Dabar vyrūnas Eigelis, turėdamas galvoj didelę banditų persvarą ir savo pusėje šaudmenų stoką, įsakė palengva, prisidengiant ugnimi, trauktis į kairį upelio krantą. Atsipalaiduoti nuo priešo momentas buvo tinkamiausias, ir jis liko puikiai išnaudotas. Prisidengdama savo ir kairėje upelio pusėje esančios grupės ugnimi, įsivėlusioji į kautynės grupė atsipalaidavo nuo priešo ir persikėlė per upelį. Kautynės

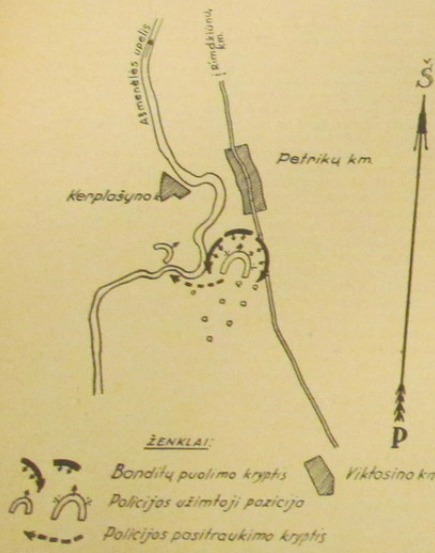

Kautynių su banditais ties Petrikų kaimu schema.

MEDŽIAGOS

C. Butkevičius

pavyzdžių tyrimui paėmimas

Imant pavyzdį iš medžiagos, kuri nėra homogeninė, bet susideda iš skirtingų medžiagų komponentų (sudėtinių dalių), arba, jei homogeninėje medžiagoje yra skirtingos medžiagos gabalų ar priemaišų, kurios lengvai gali būti atskiriamos, reikalinga kiekvieną sudėtinę dalį atskirti ir kiekvienai tokiai sudėtinei daliai paimti atskirą pavyzdį jau nurodytu būdu ir jį skyrium nuo kitų įvynioti, įpakuoti. Taip pat iš kiekvienos skirtingai atrodančios medžiagos dalies paimti atskirus pavyzdžius ir jų tarpusavyje nesumaišyti, nes gali atsitikti, kad tarp šių skirtingų medžiagų gali įvykti reakcija ir jos pasikeisti.

Policijos pareigūnams kai kada tenka priimti žmonių nusiskundimus, kad jiems kažkas iš blogos valios yra užteršęs ar užnuodijęs šulinio vandenį. Kartais policijos pareigūnas pats vyksta vieton, susipažįsta su vietos aplinkybėmis ir paima vandens pavyzdį tikslu nusiųsti ištirti arba kai kada paprašo, kad nukentėjęs tokį pavyzdį paimtų ir pristatytų. Laboratorijon šiais atvejais dažniausiai pristatomas ar prisiunčiamas kažkokio surūgusio, drumsto vandens pusbutelis ar dar mažesnis buteliukas, kuris pats atrodo nešvarus ir būna užkimštas iš popierio susuktu kamščiu. Ant butelio nei etiketėje nei lydraštyje nenurodoma, kada ir (Tęsinys iš pr. numerio)

iš kur tas vandens pavyzdys paimtas. Toks vandens pavyzdys tyrimui visai netinka, nes, viena, šis vanduo, butelyje būdamas, užsiteršia, surūgsta, pasikeičia jo fizinės ir cheminės savybės, o, antra, šio vandens yra permažas kiekis, kad būtų galima atlikti reikiamą analyzą. Paprastam sanitariniam vandens tyrimui reikia bent 3 litrų vandens. Vanduo turi būti pilamas į švariai išplautą stiklinį butelį; šis 3 kartus tiriamuoju vandeniu perplaunamas ir tik po to pripilamas; paskui užkemšama išvirintu korko kamščiu; pagaliau, užkimšus ir nupiovus viršum kaklelio kamščio galą, butelys užlydomas parafinu ir laku. Galima vartoti ir stiklinį butelį su pritrintu kamščiu. Ant butelio reikia priklijuoti etiketę su pažymėta joje šaltinio rūšimi (upė, ežeras, šulinys), vandens pavyzdžio imtuojau laiku, vieta ir giluma. Tiriamojo vandens pavyzdžiui imti yra specialių prietaisų, betgi policija šiais prietaisais pasinaudoti negali ir tenka pasitenkinti paprastomis priemonėmis. Imant vandenį iš siurbiamojo šulinio ar vandentiekio čiaupo, reikia 5—10 minučių leisti vandenį nutekėti ir tik paskui išplauti juo butelį ir pagaliau jį pripilti. Iš paprastųjų šulinių ir iš atviro baseinų vandens pavyzdys imamas ne nuo paviršiaus, kur jis gali būti atsitiktinai užterštas, bet maždaug iš 1,5 metro gilumos. Jei šulinys ar baseinas gilus, patariama imti kelis jo vandens pavyzdžius iš įvairaus gilumo. Stengtis vandenį siųsti tirti šviežį ir laikomą kiek galima šaltoje.

Iš naminės degtinės gamintojų, kaip kaltės įrodomąjį daiktą, imant raugo ar brogos pavyzdį, reikalinga jį paimti į švarų, virintu vandeniu išplautą butelį ir jį užkimšti stikliniu ar korko kamščiu. Iki šiol paimtas brogos pavyzdys iki teismo yra laikomas policijos sandėliuose. Teismas dažnai randa reikalinga raugo ar brogos pavyzdį, laikomą policijos sandėlyje, pasiųsti ištirti ir nustatyti, ar tai tikrai raugas ar broga, padaryti namines degtinei varyti ar alui (giraį) gaminti, ar tai jovalas kiaulėms šerti (penėti), ir iš kokių produktų šis raugas ar broga yra padaryti.

Kvota prieš namų darbo degtinės gamintoją užtrunka policijos punkte, po to kurį laiką guli teisme ir taip visuomet, kol tirti siunčiamas raugo ar brogos pavyzdys pasiekia laboratoriją, praeina maždaug pusė — vieni metai ir net daugiau laiko. Per tą laiką raugo ar brogos pavyzdys rūgsta ir jame alkoholio kiekis keičiasi (didėja arba išnyksta). Kadangi raugas ar broga degtindarių niekados nebūna švariai padaryti ir, be to imant nešvariais indais pavyzdį, jis užsiteršia, tai paimtame raugo ar brogos pavyzdyje prisiveisia puvimo mikroorganizmų, pavyzdys įgyja blauriai dvokiantį kvapą ir pasidaro naminei degtinei gaminti visai netinkamas. Tokiame raugo ar brogos pavyzdyje alkoholis pavirsta į rūgštis ir visai išnyksta. Tuo būdu brogos ar raugo pavyzdys visai pasikeičia ir štai pagaliau laboratorija gauna tirti brogos ar raugo pavyzdį, kuris nieko bendro neturi su pirmykščiu, iš degtindario paimtu pavyzdžiu. Laboratorijoje apie šiuos raugo ir brogos pavyzdžio pasikeitimus nieko nežinoma, nes pavyz-

nutrūko. Dėl policijos pareigūnų šalto kraujo, gero viršininkų vadovavimo ir geros orientacijos policijos komanda neturėjo jokių nuostolių. Banditų nuostoliai, kaip vėliau patirta, buvo tikrai nemaži, nes turėjo 26 nukautus ir apie 20 sužeistų. Banditų pajėgos, reikia pripažinti, buvo taip pat nemažos, nes jų būta apie 130—150 asm.

Reikia pripažinti, kad policijos grupę, kuri buvo persikėlusi į dešinį Ašmenėlės upelio krantą, nuo sunaikinimo išgelbėjo tik šaltas policistų kraujas ir geras viršininko vadovavimas, nes šiuo atveju banditų pusėje buvo ir pozicijos geresnės ir jėgos bei ginklų persvara.

Šiose kautynėse pasižymėjo visi komandos dalyviai, o ypatingai komandos viršininkas vyrūnas Eigelis Pranas ir kulkosvaidininkai: vyr. polic. Šuminskas Bronius ir Kislauskas Feliksas.

A. K.

dys galėjo pasikeisti, bet taip pat galėjo jis likti toks pat, koks buvo skystis, iš kurio duotas pavyzdys buvo paimtas. Laboratorijoje yra tiriamas pavyzdys toks, koks jis yra gautas; pavyzdžio tyrimo duomenys siunčiami atitinkamam teismui, kuris šiuos duomenis taiko pas degtindaryste kaltinamąjį rastam raugui ar brogui. Tad nenuostabu, kad kartais tyrimo duomenys gaunami palankūs kaltinamajam, ir policijai, padėjusiai nemaža pastangų ir vargo, nepasiseka sutramdyti nusikaltėlio, nors jis to aiškiai yra nusipelnęs. Kad taip nejvyktų, reikėtų šviežiai ir švariai paimtą raugo ar brogos pavyzdį tuojau siųsti tyrimui, jei raugo ar brogos pavyzdžio tyrimas yra ar numatoma būsiąs reikalingas teismui. Be to, kad nejvyktų raugo ar brogos pavyzdžio sąstato pasikeitimas, galima jį konservuoti tam tikromis konservuojančiomis medžiagomis, bet tas eilinians policijos pareigūnams ypatingai šiuo metu yra sunkiai įvykdoma ir dėlto smulkiau šių priemonių čia nenurodoma. Rūgstančių skysčių nereikia indų pripildyti pilnai, bet tik 0,5— $^2/_3$ jų tūrio, nes, skysčiui rūgstant, pasigamin usios dujos išmuša kamštį arba suspr gdina indą ir tuo būdu sunaikina paimtą skysčio pavyzdį.

*Ant butelio, kuriame paimamas raugo ar brogos pavyzdys, reikalinga priklijuoti etiketę ir joje nurodyti, iš ko, iš kur ir kada paimta, **ar tai raugas** (naminei degtinei varyti), **ar tai broga** (iš kurios jau išvaryta degtinė) ir rastojo skysčio tūrį, iš kurio paimtas duotasis pavyzdys ir t.t.*

*Tyrimui siunčiamos medžiagos turi būti stikliniuose induose sandariai įdarytos. Metaliniai indai tiek skystoms, tiek sausoms medžiagoms įdaryti negali būti naudojami, nes jie yra neatsparūs cheminiams poveikiams. Sausos medžiagos, kurios ore lengvai nedrėgsta ir nesikeičia, gali būti pakuojamos popieriuose, maišeliuose, kartoninėse ir kit. dėžutėse. Tačiau, kaip taisyklė, **jos turi būti pirmiausia suvyniotos vaškuotuose popieriuose** ir tik po to įdedamos į kitus įpakavimus. Įpakavimui negali būti naudojami jau vartoti popieriai, maišeliai, dėžutės ir t.t. Stikliniai indai, vartojami medžiagų pavyzdžiams paimti, turi būti švariai išplauti ir sausai išdžiovinti. Jie turi būti švarūs ir neturėti jokio kvapo. Talpos atžvilgiu indai turi atitikti medžiagos kiekį. Indai užkemšami gerai pritaikintais (stikliniais) kamščiais arba naujais, **dar nevartotais**, korko kamščiais, jei paimamos medžiagos šių kamščių neveikia. Kitokie kamščiai, kaip tatai, iš popieraus padaryti, iš bulvės išplauti ir t.t., kurie dar praktikoje pasitaiko, negali būti šiam reikalui naudojami. Imant skysčio pavyzdį tyrimui, indas keletą kartą tuo pačiu skysčiu praskalaujamas ir tik po to pripildomas ir tuojau užkemšamas irgi tuo pačiu skysčiu praplautu kamščiu.*

Ant kiekvieno pokelio ar ant indo su tiriama medžiaga turi būti užrašas su nurodymu, kur, kada, kokiose sąlygose ir kiek maždaug rasta šios tyrimui paimtos medžiagos ir t.t., ir kuriai kvotai ši medžiaga priklauso. Kiekvieną pokelį, indą ar butelį su paimta medžiaga reikia gal mai aprišti, užlakuoti ir užantspauduoti, kad kartais po kurio laiko nekiltų tapatumo abejojimu dėl paimtos medžiagos.

*Siunčiant medžiagas tyrimui paštu, **skysčiai ir sausos medžiagos atskiriami ir siunčiami atskirais siuntiniais.** Indai su skysčiais gerai įpakuojami, įdedami į medines dėžes, kad nesudaužytų. Dėžės perrišamos virve, užlakuojamos ir užantspauduojamos.*

Lydraščiai su siunčiamu tyrimui medžiagų aprašymu ir reikalingais atliktinų tyrimų nurodymais siunčiami paštu atskirai.

Naujas vokiečių ginklas

Karo korespondentų pranešimais, vokiečių kariuomenė pietinėje rytų fronto dalyje, tarp Karpatų ir Dniestro aukštupyje, pirmą kartą šiame kare masiniai panaudojusi **rakietinę artileriją.** Vokiškai šis naujas ginklas vadinamas „Werfer." Įtūsinė vokiečių rakietinės artilerijos ugnis nukreipiama į operatyviai svarbias Sovietų pozicijas po keletą kartų dienos ir nakties metu taip stipriai, kad visiškai palaužia bet kokį pasipriešinimą. Rakietinės artilerijos sviedinių jėga esanti tokia didelė, kad 50 metrų nuo kritimo vietos stovinčios priešo pėtrankos nuplėšiamos nuo ratų. Net senieji Sovietų fronto kariai, patekę į nelaisvę pasakoja, kad niekko baisesnio, kaip masiniai panaudotos vokiečių rakietinės artilerijos ugnies, jie lig šiol nematę.

Vieną rakietinės artilerijos salvę sudaro daugiau kaip 1.000 įvairaus kalibro nuo vidutinių iki pačių sunkiausių rakietinių granatų, kurių startas teikiąs negirdėtą ir sunkiai aprašomą vaizdą. Visas aptarnavimas guli su rakietiniais pabūklais apkasuose ugnies apsaugoje. Tik paskiri vyrai stovi šūkio nuotolyje savo apkasuose ir perduoda trumpus vado įsakymus. Pirmoji rakietinė granata su liepsnos galūne iškrenda įžambiai į viršų, palikdama paskui save 100—200 metrų ilgio matomą ugnies bangą; tuoj po jos antroji, trečioji ir taip be galo. Per vieną akimirką visą poziciją apgaubia, lyg rūkas, pilkų dūmų debesys. Po paskutinio šūvio dūmai būna taip išsisklaidę, kad jie visiškai apsaugoja ugniavietę nuo priešo akių.

Dar įspūdingesnis vaizdas susidaro, kai esama prieš pabūklus pagrindinėje kovos linijoje. Tada iš karto elektra paleistoji rakietinių granatų salvė sudaro ore nepaprastą ūžesį ir įvairių garsų mišinį, kurį sovietai pakrikštijo „baubiančia karve."

Pasiekusios taikinį, rakietinės granatos sminga taip giliai, kad atskirų sprogimų negalima nei girdėti, nei stebėti. Keletą minučių viršum apšaudytos rakietinėmis granatomis vietovės stovi juodų dūmų kamuoliai iki 100 metrų aukščio. Rakietinei vokiečių artilerijai slopinti sovietai mėgina naudoti bombonešius ir kovos lėktuvus. Ypač daug lėktuvų prieš šį naują vokiečių ginklą paskutiniu laiku buvo naudojama Karpatų srityje, bet be rezultatų. Vos tik priešo lėktuvai pasišalindavo, rakietinės artilerijos vyrai pranešdavo, kad jų pabūklai jau vėl parengti naikinančiai ugniai paleisti.

Rytų fronte. Vieno lietuvių batalionо kariai poilsio metu.

P. Pamataitis

IŠMUŠTI STIKLAI ĮVYKIO VIETOJE

Daugelyje nusikaltimų policijos pareigūnui tenka turėti reikalo su išmuštais stiklais: tai gali būti langо stiklai, durų stiklai, spintų ar kiti. Neretai policijos pareigūnas, tyrinėdamas tokį nusikalstamąjį darbą, kur yra ir išmušti stiklai, laužo sau galvą, kaip nustatyti, iš kurios pusės stiklas muštas. Kartais klausimas taip svarbus, kad, gavus į jį atsakymą, paaiškėja pats nusikalstamas darbas. Tik įsivaizduokime vien vagysčių atvejus, kuriuose turima reikalo su išmuštais langо stiklais. Kiek jie pridaro rūpesčių policijos tarnautojams. Neretai tik išsprendus klausimą, tuoj paaiškėja, ar esama simuliacijos, ar iš tikrųjų turima reikalo su nusikalstamuoju darbu. Kvotos kelių visuomet galima iš pranešėjo (ar tai būtų nukentėjęs ar kuris kitas) arba liudininkų nustatyti, kokioje padėtyje langas yra buvęs prieš kalbamą įvykį, o kai jau tai žinoma, reikia tik patikrinti ir nustatyti, iš kurios pusės stiklas muštas, ir įvykis pasidaro aiškus.

Kriminalinė praktika turi užregistravusi visą eilę atsitikimų, kur nustačius, iš kurios pusės stiklas buvo muštas, paaiškėjo net ir labai dideli ir komplikuoti nusikalstami darbai. Taip pat mūsų nepriklausomo gyvenimo laikais yra užregistruota, kad ir ne per labai ilgą laiką, eilė atsitikimų, kuriuose, ištyrinėjus išmuštus langо stiklus, įtariamieji išvengė kalėjimo, nors iki tol jiems metami įtarimai atrodė buvo gana stiprūs. Kaip pavyzdį noriu paminėti vieną kitą atsitikimą.

Vieną vasaros rytą vietos policijos įstaiga gavo pranešimą iš vienos valdžios parduotuvės, kad esą vagių įljsta į vidų ir pavogta didelei sumai prekių, o, be to, ir nemaža suma pinigų. Policijos pareigūnas, apžiūrėjęs langо stiklą ir skeveldras, priėjo išvadą, kad stiklas turi būti išmuštas iš vidaus pusės ir, be to, stiklas esąs neišmuštas, bet išpiautas vienokiu ar kitokiu stiklams piauti įrankiu. Buvo įtartas vienos atsakingos parduotuvės tarnautojas. Kvotos duomenimis tas tarnautojas, atrodė, turėjo būti suimtas. Bet policijos pareigūnas jį suimti nesiskubino, kol stiklų ekspertyzė nebuvo atlikta.

Tas stropus policijos pareigūnas atidžiai surinko visus stiklus, kokie tiktai buvo įvykio vietoje, ir atsiuntė Kriminalinės Policijos viršininko įstaigai ištirti. Čia tyrimo laboratorijose stiklus ištyrus, buvo konstatuota, kad stiklas buvo muštas iš oro pusės, ir kad jokios kalbos negali būti apie stiklo išpiovimą. Vėliau tolimesni kvotos duomenys patvirtino tą patį.

Verta paminėti dar kitą, gana pikantišką ir įdomų atsitikimą, kur stiklų tyrinėjimo išvados buvo vienas iš lemiančių įrodymų įvykiui išaiškinti ir tinkamoje šviesoje nušviesti. Įvykis buvo toks.

Vienas aukštas užsienietis gyveno geroje gatvėje, labai dideliame ir puošniame bute. Kriminalinės policijos įstaiga nakties metu gavo pranešimą, kad į šio užsienieičio butą veržiasi plėšikai. Arčiausiu keliu ir skubiausiomis priemonėmis kriminalinės policijos pareigūnai tuojau pasiekė įvykio vietą. Čia jiems buvo paaiškinta, kad piktadaris jau yra pasišalinęs. Buvo parodyta į vieną didelį langą, kurio stiklas buvo išmuštas ir skeveldros buvo sukritusios tiek lauko, tiek vidaus pusėje. Buvo žiemos naktis. Snigo ir pustė. Prašvitus rytui, kriminali-

SŪNŪS IR POSŪNIAI

Br. Karpavičius

Policija, vykdydama jai pavestus uždavinius ir būdama visuomenės rimties ir saugumo sargyboje, visus asmenis turi lygiai traktuoti, visiems rodyti vienodą paslaugumą ir su visais, darančiais ką nors piktą ar nevykdančiais įstatymų, lygiai kovoti. Tai pagrindinė policinės veiklos taisyklė, kurią turi atminti kiekvienas policijos pareigūnas, kad ir kažin kokio laipsnio ar užimamos vietos jis bebūtų. Tačiau labai dažnai šį taisyklę užmirštama. Gyvenime būna labai daug atsitikimų, kai policijos pareigūnai parodo aiškų šališkumą vykdydami jiems pavestus uždavinius. Kai panašiai elgiasi kurios nors kitos įstaigos neuniformuoti pareigūnai, visuomenė, nors ir pasirauko, bet ypatingo dėmesio tam nekreipia, tačiau, kai pamato panašiai elgiantis uniformuotą policijos pareigūną, tuojau ima reikšti savo nepasitenkinimą ir murmėti policijos adresu. Mat, tokia jau yra visuomenės, atseit, minios prigimtis, kad ji lygiai nepakenčia to, kas jai kenkia, ir to, kas ją nuo kenkėjų saugo. O jei tą saugotoją pamato dar netinkamai elgiantis, tojį neapykanta dar daugiau paskreiškia. Netenka kalbėti, kad ir pati policija tam nepasitenkinimui dažnai duoda pagrindo.

Dažnas reiškinys, kai policijos pareigūnai ėmėsi darbo. Esantieji viduje stiklai buvo sužvėrėti, prilipinant ant kiekvieno jų po mažą juodo popierio gabaliuką. Esantieji lauke stiklai buvo išimti iš sniego, pirmiau nutirpdžius sniegą karštu vandeniu, nes šiaip jie buvo po sniegu. Ant šių stiklų buvo užlipinta po mažą balto popierio gabaliuką. Visi stiklai buvo atsargiai supakuoti ir pristatyti tyrimui. Stiklus laboratorijoje tyrinėjant, buvo konstatuota, kad du smūgiai į langostiklą yra suduoti iš vidaus pusės, o vienas smūgis — iš gatvės pusės. Tuo pačiu buvo sukelta abejonių dėl pačio pasikėsinimo brutaliai veržtis į butą.

(B. d.)

jos pareigūnas, eidamas tarnybos pareigas ir matydamas einant gerokai įsigėrusį ir šūkaujantį kurį nors gerai pažįstamą, ar aukštesnės visuomenės padėties asmenį, nekreipia tam jokio dėmesio ir ne tik pastarojo nesulaiko, bet net ir nepadaro jam pastabos, o tuo tarpu, pamatęs svirduliuojantį menką, nežinomą žmogelį, tuojau griebia jį už apikaklės ir gabena areštinėn. Ir šiuo atsitikimu potvarkis, rodos, išleistas visiems, ir jis vienodai liečia tiek didelį, tiek mažą, tačiau kažkodėl daugelis pareigūnų pastebi tik nežymiuosius, o žymiuosius dedasi nematą. Arba vėl. Užtikęs pas ką nors namines degtinės, pareigūnas tuojau rašo protokolą, o tuo tarpu pas savo pažįstamą pats, net nerausdamas, maukia tą pačią namine. Panašių atsitikimų ir pavyzdžių pasitaiko gana daug. O visa tai nedaro garbės ir neteikia naudos policijai. Visuomenė, matydama tokius šališkumo reiškinius, atsimena seną romėnų patarle: „kas galima Jupiteriui, negalima jaučiui", — ir stengiasi visais būdais suartėti su policijos pareigūnais, kad įgautų Jupiterio padėtį. Žinoma, tai liečia tuos asmenis, kurie ir šiaip yra linkę į visokias kombinacijas, moka prisiderinti ir išnaudoti padėtį.

O to kaip tik neturėtų būti. Policijos pareiga lygiai traktuoti ir „Jupiterį ir jautį", jei jie daro kurį nusikaltimą ar elgiasi prieš įstatymus. Ypač tai turėtų atsiminti tie policijos pareigūnai, kurie eina pareigas skirtingu tautybių asmenimis apgyventose vietovėse.

Nežiūrint daugiariopų įspėjimų ir paraginimų visus pilie čius lygiai traktuoti, vis dar pasitaiko atsitikimų, kad policijos pareigūnai į savos tautybės asmenis žiūri kitomis akimis, negu į svetima kalba kalbančius ir jų nusikaltimus lengvai praleidžia pro pirštus, nors kartais jie ir daugiau šunybių pridaro, negu kitų tautybių asmenys. Prieš įstatymus visi lygūs ir visi lygiai atsako, jei tiems įstatymams nusižengia.

Netenka kalbėti, kad piliečių skirstymas „savaisiais" ir „svetimaisiais" kenkia ne tik pačiai policijai, bet prisideda ir prie tautinio antagonizmo plitimo, kas jau savaime dar pasunkina policijos tarnybą. Kiekvienam suprantami patriotiniai ir tautiniai jausmai, bet jie jokiu būdu negali reikštis nelygiu asmeniu traktavimu: vienu protegavimu, o kitų skriaudimu. Gal tėtai ir nemalonu, bet priminti tenka. Policijos pareiga lygiai kovoti su nusikaltėliais ar jie būtų dideli ar maži, vienos ar kitos tautybės, ar viena ar kita kalba kalbantieji ir jokiu būdu neskirstyti jų sūnumis ir posūniais.

Kaip jau minėta, policijos vardas visuomenėje, bent mūsuose, niekad nebuvo populiarus. Gal čia kaltos tos sąlygos, kuriose ilgus laikus visuomenė į policiją žiūrėjo, kaip į skriaudėją, gal kitos aplinkybės, bet gal ir pati policija, nemokėdama visuomenės atjausti ir jos galvosenų suprasti, savo elgesiu suteikdavo pagrindo visuomenei nusiskųsti.

Tačiau būna dar blogiau, kai pačioje policijoje pasireiškia nelygus pareigūnų traktavimas, nevienodas elgesys su jais ir skirstymas jų sūnumis ir posūniais. Žinoma, patys policistai to nedaro ir negali daryti, — čia jau kalba eina apie vyresniuosius.

Kiekvienas viršininkas ar vyresnysis į jam patikėtus valdinius turėtų žiūrėti nešališkomis akimis. Visus vienodai globoti, mokyti, auklėti ir visus vienodai bausti, jei jie padaro kurį nors nusižengima. Viršininkas patikėtiems valdiniams yra kaip ir tėvas arba toks turėtų būti. Žinoma, negalima sakyti, kad to nėra. Tačiau kiek daug yra viršininkų, kurie iš valdinių tarpo dėl vienų ar kitų priežasčių išskirenka sau „numylėtinius" ir juos visaip proteguoja, lengvina jiems tarnybą, nusikaltimus praleidžia nenubaustus ir kitais būdais juos remia, tuo tarpu kitus laiko didžiausioje drausmėje, skiria sunkesnėn tarnybon ir

panašiai, nors pastarieji nei kiek nėra blogesni už pirmuosius.

Policijos dalinys yra kaip ir atskira šeima, o to dalinio viršininkas — šeimos galva. Kaip kiekvienoje šeimoje pasitaiko įvairių nesusipratimų tarp atskirų šeimos narių, taip pat jų pasitaiko ir policijos šeimoje. Tačiau tai nėra ir neturėtų būti taisyklė. Nevienodas ir nelygus vienodų kvalifikacijų ir gabumų pareigūnų tarpusavyje traktavimas labai kenkia policijos tarnybai, mažina drausminguma, klusnumą ir kenkia pačiam viršininkui, kuris tuo atveju yra gerbiamas tik išrinktųjų saujelės, o visų kitų, jei ne į akis, tai bent už akių keikiamas ir visaip niekinamas. Kiekvienas valdinys, jei jis mato, kad jis vienaip, o jo draugas kitaip traktuojami, nors būdamas ir geriausias ir turėdamas geriausius norus, ims pastarajam pavydėti, ims neapkęsti viršininko, kuris nesilaiko teisybės ir darys jam visokias kiaulystes.

Nors tai priminti ir skaudu, bet, deja, taip yra. O to kaip tik neturėtų būti. Kiekvienas viršininkas ar vyresnysis visomis priemonėmis turi siekti, kad jis būtų savo valdinių gerbiamas, kad valdiniai jo klausytų ne dėl bausmės baimės, bet dėl pagarbos ir meilės savo viršininkui ir dėl savo pareigų bei drausmės supratimo.

Policijos dalinyje—ar tai būtų punktas, nuovada ar didesnis vienetas — kur viršinikas valdinius skirstys sūnumis ir posūniais, kur vienus globoja, o iš kitų net per daug reikalauja, niekad nebus drausmės, vieningumo, tikro pareigų supratimo ir joms pasiaukojimo. Ten vieni kitus intriguos, šmeiš. Ten viršininkas vienų bus per daug giriamas, o kitų per daug peikiamas ir t.t.

Kad to nebūtų, kiekvienas vyresnysis visiems savo valdiniams turi būti kaip ir tėvas. Turi visus vienodai globoti, užtarti, visais vienodai rūpintis ir visus vienodai, pagal nuopelnus — girti, o pagal nusikaltimus — bausti. Tik tuo būdu viršinikas savo valdinių akyse įgis autoritetą ir pagarbą, tik tuo būdu, pats saves nežemindamas ir nie-

Iš lietuvių policijos savišalpos fondo veiklos

Nors LPS Fondas pradėjo veikti nuo š. m. balandžio m. 1 d., bet tikroji jo veikla prasidėjo tik š. m. gegužės mėnesį, nes balandžio mėn. Fondas dar neturėjo savo dispozicijoje jokių lėšų. Balandžio mėnesį buvo atlikti visi Fondo veiklos paruošiamieji darbai: aptarta ir nusistatyta susirašinėjimo ir piniginės atskaitomybės sistema, išsiuntinėtas statutas ir aplinkraščiai Fondo Skyrių Vedėjams — Soc. Aprūpinimo karininkams.

Gegužės mėn. pradžioje pradėjo plaukti į Fondo einam. s-tą įnašai iš policijos pareigūnų algų už š. m. balandžio mėn., o taip pat jau buvo gauta keletas pareiškimų pašalpoms gauti.

Tenka pastebėti, kad įnašų surinkimas į Fondo einam. s-tą vyko gana sklandžiai, išskiriant Vilniaus Krašto Eišiškių, Svyrių ir Ašmenos apskritis, iš kurių įnašai už š. m. balandžio mėn. dar iki šiol negauti.

Apyskaitiniai suformulavus Lietuvių Policijos Savišalpos Fondo veiklą, pers š. m. gegužės mėn. ji atrodo šitaip:

Gauta įnašų iš policijos pareigūnų š. m. balandžio mėn. algų (be Eišiškių, Svyrių ir Ašmenos apskr.) RM. 14.513 pf. 74.

Išmokėta:

4-rių žuvusių policijos pareigūnų laidojimo išlaidos .. RM. 1424.

pašalpos gydymui policijos pareigūnams, sergantiems tbc. ..... RM. 600.—

mėnesinės pašalpos žuvusių policijos pareigūnų šeimoms — našlaičiams ..... RM. 600.—

vienkartinės pašalpos nuo banditų nukentėjusiems — apipleštiems policijos pareigūnams RM. 1750.

einamoms išlaidoms padengti. RM. 6.10

Viso RM. 4.380 pf.10

Tokiu būdu Fondo piniginis stovis š. m. birželio mėn. 1 d. buvo toks:

Einam. s-toj (banke) RM. 9.561,74

Fondo kasoje RM. 571,90

Ta pačia proga norisi priminti, kad laidojimo išlaidų apmokėjimo ir pašalpų gavimo reikalais policijos pareigūnai bei jų šeimos kreipiasi į savo askrities Soc. Aprūpinimo Karininką — Fondo Skyriaus Vedėją. Fondo Skyrių Vedėjai rūpinasi žuvusių bei mirusių policijos pareigūnų šeimomis bei pačiais policijos pareigūnais, kurie dėl sunkios ligos ar kitų aplinkybių patenka į sunkią materialę būklę. Vedėjas, priėmęs jų pareiškimus pašalpoms gauti,persiunčia Fondo Valdytojui. LPS Fondo Vadovybė pagal Fondo statutą yra nusistačiusi pirmoje eilėje apmokėti žuvusių arba mirusių policijos pareigūnų visas normalias laidojimo išlaidas, teikti pašalpas pasilikusioms ir atsidūrusioms sunkioje materialinėje būklėje policijos pareigūnų šeimoms ir pagal sąlygas padėti dėl įvairių aplinkybių, einant policijos pareigas, nukentėjusiems policijos pareigūnams.

kam nepataikaudamas, pakels drausmę ir paklusnumą savo valdiniuose ir įskiepys jiems pareigos supratimą, be prievartos privers pamilti tarnybą, pareigas ir joms pasiaukoti.

Tatai yra kiekvieno vyresniojo ar viršininko idealas, ir to kiekvienas iš jų turi visomis priemonėmis siekti.

Čia suminėjau pora blogybių, įsivyravusių mūsų šeimoje. Jos yra menkos ir lengvai išraunamos su šaknimis. Mūsuose, ypatingai šiuo metu, yra įsiveisusių didesnių blogybių, kurias jau sunkiau panaikinti, tad raukime su šaknimis bent tas, kurios dar nėra plačiai išsikerojusios ir kurias dar galime išrauti.

LPS FONDO VALDYTOJAS PAS NUKENTĖJUSIUS POLICIJOS PAREIGŪNUS

Fondo Valdytojas — Policijos Referentas p. K. Vilkas š. m. gegužės mėn. 25 d. buvo nuvykęs į Alytų, pas pasitraukusius iš Eišiškės apskr. nuo banditų nukentėjusius — apipleštus policijos pareigūnus.

Kelionės tikslas buvo vietoje ištirti ir nors tiek, kiek leidžia Fondo lėšos, padėti nukentėjusiems.

Konstatavęs nukentėjusiųjų būklę, Fondo Valdytojas jiems išmokėjo vienkartinės pašalpas: 17-kai polic. pareigūnų po 100 RM. ir vienam — 50 RM.

Fondo Reikalų Vedėjas

Pataikūnas

(Pagal A. Čechovą)

Turgaus aikštelė žygiuoja policijos viršininkas Benjaminas Pimpė, apsivilkęs naują miline ir su ryšulėliu rankoje. Įkandin jo žygiuoja rudaplaukis policininkas, rankose nešinas konfiskuotų agrastų pintinę. Aplinkui tylu lyg Mirties jūroj. Aikštėje nė vieno žmogaus... Parduotuvių ir arbatinių atviros durys, lyg alkanos žiotys, lūdnai žiūri į Dievo pasaulį. Šalia jų nesipainioja net elgetos, kaip paprastai tatai būna.

— Tai šitaip tau kandžiotis, biaurybe! — staiga girdi Pimpė. — Vyrai, nepaleiskit jo! Šiais laikais kandžiotis neleistina! Laikyk jį, laikyk!

Girdimas šuns spiegimas. Pimpė žvilgteri į šoną ir mato: iš malkų sandėlio, šokinėdamas ant trijų kojų, bėga šuo. Įkandin jo bėga žmogus, atsilapojęs švarką ir liemenę. Jis vejasi šunį ir, pasviręs kūnu į priekį, krenta žemėn ir čiumpa jam už paskutiniu kojų. Pakartotinai girdimas šuns spiegimas ir šauksmas „Laikyk." Iš parduotuvių pasipila žmonės, ir ties malkų sandėliu, lyg iš žemės išdygusi, susiburia minia.

— Kažkokia netvarka, ponas viršininke, — taria policininkas.

Viršininkas nukrypsta į dešinę ir artinasi prie minios. Prie pat sandėlio vartų jis mato aukščiau minėtą atsilapojusią žmogystą, kuri, pakėlusi į viršų kairiąją ranką, rodo miniai sukruvintą pirštą. Pusiau girtame jo veide atrodo lyg būtų parašyta: „Jau dabar tai aš tau nedovanosiu!"

Šį pilietį Pimpė tuojau pažino. Tai miestelio prasigėręs laikrodininkas Čiučia. Minios vidury, išskietęs pirmines kojas ir drebėdamas visu kūnu, tupi šio įvykio kaltininkas — baltas šunytis su smailiu snukučiu ir geltona dėme nugaroje. Ašarotose jo akyse pastebimas siaubas ir liūdesys.

— Kas gi čia atsitiko? — klausia viršininkas, įsiskverbęs į minią. — Kam tą pirštą dabar pakėlei?

— Einu aš, pone viršininke, nieko neužkabindamas... — aiškina Čiučia, kosėdamas į kumštį, — staiga ši biaurybė nei iš šio, nei iš to už piršto... Jūs man atleiskit, aš žmogus darbininkas... Mano darbas, kaip žinote, smulkus. Todėl tegu man atlyginа, nes kitaip aš, gal būt, šito piršto visą savaitę pajudinti negalėsiu. Pagaliau to ir įstatymuose nėra, kad nuo tokio biaurаus padaro žmogus turėtų nukentėti. Jeigu jau kiekvienas imtų kandžiotis, tai geriau ir pasauly visai negyventi...

— Hm... Gerai... — sako viršininkas, griežtai judindamas antakius. — Gerai... Aš šito taip pigiai nepraleisiu! Aš parodysiu, kaip šunes nepririštus laikyti. Jau laikas atkreipti dėmesį į tokius ponus, kurie nevykdo valdžios taisyklių. Kai nubausiu tokį bestiją, tai žinos, ką reiškia šunes ir panašūs valkataujantieji gyviai. Aš jiems parodysiu, šunsnukiams!... Braška, — kreipiasi viršininkas į policininką, — sužinok, kieno čia šuo ir surašyk protokolą! O šunį reikia sunaikinti. Nedelsiant! Jis, gal būt, pasiutęs ko gero... Kieno šis šuo, klausiu!

— Jis, rodos, daktaro Murzos,

— kai kas atsiliepia iš minios.

— Daktaro Murzos? Hm!... Nuimk, Braška, man milinę... Baisu, kaip karšta! Tur būt, lietaus bus... Vieno aš tik nesuprantu: kaip jis galėjo tau įkąsti? — kreipiasi viršininkas į Čiučią. — Negi jis gali pasiekti tavo pirštą? Jis mažutis, o tu štai koks žaliūkas! Tu, tur būt, pirštą gal kokia adata prakrapštei, o paskui tau atėjo galvon pasipelnyti. Tu juk žinomas! Žinau aš jus, velnius!

— Jis, pone viršininke, šuniui snukin kumštimi — dėl juoko, o šis, durnas padaras, jam už piršto... Niekšas žmogus, pone viršininke, — kažkas mėgina kaltinti iš minios Čiučią.

— Meluoji, šlubi! — suriko Čiučia. — Jei nematei, tad kam meluoji. Ponas viršininkas žmogus protingas ir žino, kas meluoja ir kas pagal sąžinę, kaip prieš Dievą, sako. Jeigu jau aš meluoju, tad tegul teismas išsprendžia. Ten įstatymuose pasakyta, kad šiandien visi lygūs... Mano brolis taip pat policijoje tarnauja, jeigu norite žinoti...

— Nekalbėt!

— Ne, čia ne daktaro... — susimąstęs pareiškia policininkas. Pas daktarą tokių nėra. Pas jį vis medžiokliniai.

— Tu tikrai tą žinai?

— Tikrai, pone viršininke..

— Aš ir pats žinau. Daktaro šunes brangūs, veisliniai, o čia —velnias žino kas per padaras? Nei vilnų, nei išvaizdos... brudas vienas. Ir kas gali tokį šunį laikyti? Kur protas?! Pasitaikytų taip Vilniuje ar Kaune, tai, žinote, kas būtų? Ten į įstatymus nežiūrėtų, bet tuojau ant šakos. Tu, Čiučia, nukentėjai, ir šio reikalo pro pirštus nepraleisk... Reikia pamokyti! Laikas jau...

— O gal ir daktaro... — balsiai galvoja policininkas. — Ant snukio pas jį neparašyta... Andai kieme pas jį tokį pat mačiau.

— Greičiausiai daktaro! — atsiliepia kažkas iš minios.

— Hm!... Uždėk man milinę, Braška... Matai, vėjas papūtė... Šalta darosi. Žinai ką? Tu nuneši tą šunelį pas daktarą ir paklausi. Pasakysi, kad aš radau ir pristačiau. Ir pasakyk, kad jo neleistų į gatvę... Jis, gal būt, ir brangus šuo, o jeigu kiekviena kiaulė ims kumštimi jam į snukį badyti, tai ir pagadinti ko gero gali. Šuo — sutverimas švelnus... O tu, bestija, nuleisk ranką žemyn! Nėra čia ko kvailą pirštą rodyti! Pats kaltas!

— Žiūrėkite, daktaro ūkvedys eina, paklauskim jo... Ei, Petrai! Ateik čionai! Pažiūrėk į šunį... Ar jūsų?

— Juokai vieni! Tokių pas mus nuo pasaulio pradžios nebuvo!...

— Ir klausinėti čia nėra ko, — sako viršininkas, — Tas šuo valkata! Čia ir kalbų negali būti... Jeigu sakiau, kad valkata, tai, vadinasi, valkata ir yra... Sunaikinti jį, daugiau nieko!

— Jis tai ne mūsų, — toliau tęsia daktaro ūkvedys, — bet daktaro brolio, kuris ką neseniai atvažiavo. Mūsiškis tokių nemėgsta, o brolis jo, tai...

— Tai sakai daktaro brolis atvažiavo? Ponas direktorius? Ponas Pranas? — klausia viršininkas, meiliai ir saldžiai šypsodamasis. — Tai naujiena! O aš ir nežinojau! Vadinas, pasisvečiuoti atvažiavo?

— Pasisvečiuoti...

— Tik matyk!.. Tur būt, brolio išsiilgo... O aš ir nežinojau, nežinojau! Tai, vadinasi, čia ir šunytis jo? Labai džiaugiuos... Paimk jį... Šuniukas nieko sau... vikrus. Cap, cap ir už piršto! Ha-ha-ha... Na, ko drebi? Rrr... rrr... Matyk, koks piktas... Mažytis mano...

Ūkvedys šaukia šunį ir pasišalina su juo iš minios... Minia gi kvatojasi iš Čiučios.

— Aš dar tau parodysiu! — grasina viršininkas Benjaminas Pimpė ir, segdamas milinę, tęsia savo kelionę turgaus aikšte.

Laplandijos frontas penktaisiais karo metais

Laplandijos frontas, tai yra šiaurinė Suomijos fronto dalis, bus bene pastoviausias šio karo frontas. Tik retai iš ten girdėti pranešimų apie stambesnius karo veiksmus. Plačiausio masto operacijos, panaudojant šarvuočius ir gausias pėstininkų jėgas, kaip tatai dažnai būna kituose Europos frontuose, šiame nejžengiamų miškų, pelkių ir ežerų krašte nepamatysi. Bet ir stambesnės kautynės, šleinančios iš įprastinių įvalgybinių bei smogiamųjų dalinių veiksmų ribų, paprastai didesnės strateginės bei operatyvinės reikšmės čia neturėdavo. Bolševikų mėginimai atsilieti karo pradžioje prarastas sritis visada būdavo atremiami su dideliais jiems nuostoliais.

Klaidinga būtų manyti, kad šis, bendrai paėmus, ramesnis frontas, nereikalauja iš ten kovojančių aukštų karinių kvalifikacijų. Kaip tik čia iš atskiro kario reikalaujama aukščiausio laipsnio kovingumo, sugebėjimo, apdairumo ir ištvermės.

Laplandijos fronte kirvis ir piūklas yra lygiai svarbūs ginklai, kaip šrutuvas ir kastuvas. Čia kovojama prieš medį, aplink medį ir su medžiu. Tai nuolatinė ir nepermaldaujama, vietovės ir klimato diktuojama kova.

Vokiečių kalnų šauliai, kovojantieji tolimoje Suomijos šiaurėje, per nejžengiamus miškų plotus su kirviu ir piūklu praskynė kelius ir pastatė daugybę karo reikalams būtinų trobesių, suteikdami šiam niūriam kraštui naują veidą. Nors šios ramios ir negyvenamos vietovės, apaugusios aukštu, lieknų eglių mišku, su daugybe ežerų, su savo šviesiomis naktimis ir šiaurės pašvaistėmis, yra savotiškai gražios, bet jos nėra per daug patrauklios. Tik ten kovojančių karių darbas suteikė tam kraštui daugiau jaukumo bei įvairumo.

Kilometrais nutysę rąstakeliai, gyvenamieji trobesiai, sandėliai, garažai, pastogės ir kiti įvairiems karo reikalams skirtieji pastatai vaizdžiai rodo, kiek Suomijos fronto karys yra nudirbęs su kirviu ir piūklu. Ankščiau beveik negyvenamuose Suomijos šiaurės miškuose išaugo vien karių apgyventi kaimai ir net ištisi miesteliai. Ir visa tai daugiausia pastatyta primityviausiomis priemonėmis iš nieko, galima sakyti, dygte išdygo iš miško. O juk kiekvienas iš daugelio milijonų šiame fronte panaudotų medžių fūrėjo būti pačių karių nukirstas, apkapotas, nutašytas ir priderintas!

Karo gyvenimas šiame fronte yra kietas. Vokiečių kalnų divizijos vyrai, kurie jau penkti metai kovoja Laplandijos ir Karelijos miškuose, tvirtina, kad dabar ten gyvenimo sąlygos žymiai pagerėjusios. Jie pasakoja, kaip sunku buvo pradžioje, pirmaisiais karo metais, kai, žygiuojant pirmyn per beribius, negyvenamus šiaurės miškus, jiems teko statydintis pirmąsias pastoges nuo neįprasto klimato apsisaugoti. Šiandien esą kitaip. Su pastidžiavimu kalba jie apie savo darbo laimėjimus, apie savo pačių jėgomis nutiestus kelius, pastatytus kaimus ir miestelius. Per bemaž penkerius karo metus šie vyrai parodė, kad jie ne tik moka kovoti ir yra puikūs miško šauliai, bet moka ir dirbti, gerai valdo pagalbinius šiaurės fronto ginklus — kirvį ir piūklą.

IŠTĖSĖK SAVO PRIESAIKĄ IR ŠVENTAI PASIAUKOK SAVO TAUTAI IR TĖVYNEI.
SU KITAIS ELKIS TAIP, KAIP TU NORĖTUM, KAD SU TAVIMI ELGTŲSI.

SĄŽININGAS PAREIGŪNAS

Š. m. gegužės mėn. Jonavos nuovados saugūnas Merkšaitis Motiejus ir polic. Jablonskis Juozas plente sulaikė pil. Jančiauską Joną, gyv. Kaune, Grinčupio gv. Nr. 10, kuris vežėsi nemažą kiekį namų darbo degtinės. Iš piliečio degtinė buvo konfiskuota ir surašytas protokolas.

Pil. Jančiauskas, norėdamas saugūną Merkšaitį papirkti, kad neraštytų protokolo, įkišo slapta jam į kišenę 100 RM. kyšį. Tačiau sąžiningas pareigūnas Merkšaitis tuo nesusigundė ir. pinigus prie raporto pristatė nuovados viršininkui.

Pilietis, norėdamas kyšiu išsipirkti nuo vieno protokolo, gavo du: vieną už naminės degtinės pardavinėjimą, o antrą — už kyšio davimą.

Pr. Al.

BEKLAIDINDAMAS POLICIJĄ RADO MIRTĮ

Neseniai Kaune į 7-tą nuovadą atvyko pilietis ir davė pranešimą, kad kai kuriame name yra ginkluoti banditai ir iš ten veikia. Pranešėjas pasiųstuosius policijos pareigūnus nuvedė į vietą, kur namas tuojau buvo apsuptas. Pareigūnams pagal pranešėjo nurodymus tikrinant namą, name nieko įtartino nerasta ir gautasis pranešimas pasirodė klaidingas. Pranešėjas nežinia kokiais sumetimais buvo suklaidinęs pareigūnus. Jis siaiga, pasinaudojęs proga, bėgo iš namo. Namą apsupę pareigūnai, palaikę bėgantį banditu, kaip kad buvo duotas pranešimas, bėgančiam po įspėjimo nesustojus, šovė į jį ir vietoje nukovė. Tokiu būdu pats atsitiktinumas pilietį už policijos klaidinimą nubaudė pačia sunkiausia bausme.

J. Vlg.

Sportas

Plaukymas ir policija

Jau 3000 m. prieš Kr. gim. egiptiečiuose ir 800 m. prieš Kr. gim. asiriečiuose ir graikuose plaukymas buvo gerai žinomas. Nuo jų plaukymė nebuvo atsilikę romėnai ir germanai. Puikiai plaukė ir Malajų salyno bei Pietų Amerikos čiabuviai. Tačiau geriausi plaukikai buvo kariai. Romėnų kariams šalia fechtavimo ir jojimo buvo būtinas mokėjimas plaukti. Tacitas savo raštuose mini germanų karius, kurie su pilna šarvuote perplaukdavo Reiną ir Dunojų.

Plaukdavo įvairiai. Žymus senovės rašytojas Homeras savo „Odisėjoje" mini, kad Odisėjas išsigelbsti plaukdamas „rankas išskėtęs", o Ovidius aprašo Leanderį, kuris plaukė per Helespontą, „mėtydamas rankas į vandenį". Tai buvo pirmieji du plaukymo būdai, kurie davė pradžią šių dienų taip vadinamiems plaukymo būdams brast ir kraul. Žinoma, jie buvo labai skirtingi nuo dabartiniu anksčiau minėtų plaukymo būdų. Tai buvo negreitas ir daug jėgų reikalaująs plaukymas. Tačiau jis metams bėgant vis daugiau tobulėjo ir pasiekė net tokių rezultatų, kaip kad 100 m. nuotolio perplaukimas netrunka net vienos minutės.

Kada buvo pradėta plaukti Lietuvoje, žinių nėra. Tačiau apie tai, kad lietuviai, gyvendami tokiame turtingame upėmis ir ežerais krašte, mokėjo plaukti, abejoti netenka. Pats plaukymo sportas Lietuvoje užsimezgė tik apie 1924 m. Tačiau, deja, jis sukėlė mažą susidomėjimą. Ir dabar, nors kiekvienais metais mūsų vandenys pareikalauja nemažą aukų, plaukymas mūsų žmonėse neturi atgarsio. Dar liūdnesnis faktas, kad tas pats kartojasi su mūsų kariais ar net policininkais, kurie turėtų ne tik mokėti plaukti, bet ir padėti artimui, kuris šaukiasi pagalbos upės bei ežero vidury.

Kariuomenėje, kuri dabar yra pasiekusi labai aukštą techniką, plaukymas žymaus vaidmens nevaidina. Žinoma, ir čia gali pasitaikyti tam įvairių progų: ar tai žvalgyboje, ar keliantis per vandenis nelaimingų atsitikimų atvejais ir t.t.

Kas kita policijai. Čia plaukymas turi daug svarbesnės reikšmės. Imkime pavyzdžiu paprastą įvykį, kuris dažnai gali atsitikti mūsų kovoje su nusikaltėliais. Persekiojame nusikaltėlį, kuriam vienintelis išsigelbėjimas yra kitam upės krante augantis miškas. Jis puola į vandenį ir sparčiai iriasi rankomis į kitą pusę. Arti nėra valties, nė kitos priemonės, kuria būtų galima pasivyti nusikaltėlį. Ir štai nemokančiam plaukti pareigūnui sunkus uždavinys. Nusikaltėlį sulaikyti reikia. Jis nusitaiko ir šauna. Nepataiko. Plaukiantysis pasineria, o pareigūnas lūkuriuoja vildamasis, kad pataikė. Tačiau už valandėlės vandens paviršiun vėl išneria nusikaltėlis, tik žymiai toliau nuo pasinėrimo vietos. Pareigūnas vėl šauna, bet ir šį kartą nepataiko. Nusikaltėlis pasiekia krantą ir pasislepia miške.

Tuo tarpu mokančiam plaukti pareigūnui šis uždavinys bus daug lengvesnis. Jis šoka paskum nusikaltėlį į vandenį, ir, nuikiai plaukdamas, nuotolį, skyrusį jį nuo plaukiančio nusikaltėlio, tolydžio mažina ir patį nusikaltėlį suima.

Tačiau plaukymas su rūbais ir su ginklu rankoje labai skiriasi nuo plaukymo su maudymosi kostiumu. Sušlapę rūbai glaudžiai prigula prie kūno ir labai trukdo plaukiko judesiams. Dar sunkesnis plaukymas su ginklu rankose. Pareigūnui svarbu išlaikyti sausą ginklą, kurį kiekvienu momentu pistoletu yra daug lengviau, negu su šautuvu. Šautuvas yra tuo nepatogus, kad, su juo plaukiant, negalima plaukti nugara. Tuo tarpu plaukymas nugara yra labai lengvas ir reikalaująs mažai jėgų.

Daugiau apie plaukymus su rūbais ir su ginklais bei pilna šarvuote pakalbėsime vėliau. Dabar gi mes turime įsisąmoninti tai, kad kiekvieno policininko pareiga yra gerai plaukti. Iš anksčiau minėto pavyzdžio matome, kad, persekiojant nusikaltėlius ar atliekant kitus veiksmus, susijusius su vandeniu, policininkams yra būtina mokėjimas plaukti. Plaukymas policininkams šalia kitų jiems būtinų apmokomų dalykų turėtų būti net priverstinis. Tuomet reikia tikėtis sumažės ir skendimai, sumažės ir nusikaltėlių pabėgimai, pasinaudojant vandeniu.

m. p.

Policijos vyrai Rytinėje Lietuvos dalyje išžvalgo vieną banditų sunaikintą gyvenamąją vietovę.

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

Skyrių veda K. Milkovaitis

Ar ugniagesyba atsilikusi?

Gaisrai dar vis vandeniu gesinami! Šis konstatavimas yra visai teisingas, nes ypatingųjų gesinamųjų medžiagų panaudojimo bei sunaudojimo galimumai, sulyginus su vandeniu, yra reikšmingai maži ir daugelio, kurie stovi atokiau ugniagesybos, šis reikalas traktuojamas kaip atžangos ženklas. Kas ugniagesyba, ypač cheminių gesinimu įdomaujasi, tas žino, kad toje srityje chemikų buvo ir yra daug dirbama. Šimtai atradimo patentų jau buvo patiekta. Tačiau, jeigu šiandien dar ugniagesiai gaisrus vandeniu gesina, tai, turint galvoj aukštą nūdienį chemijos mokslo lygį, rodo, kad reikalas nėra toks paprastas, kaip tūlas galvoja. Nežiūrint daugybės bandymų, dar nėra atrasta medžiaga, kuri galėtų su vandeniu rimtai varžytis. Gal kas pasakys — o putos! Į tai atsakytina, jog ir putos yra ne kas kita kaip vanduo, kuris, vienokiu ar kitokiu būdu suplaktas, laikosi degančio daikto paviršiuje putų pavidale.

Aplamai, vandens švirkštimą būtų galima suskirstyti į švirkštimą pilna srove, išskladyta srove ir putomis.

Žinant pastarųjų dešimtmečių ugniagesybos technikos laimėjimus, ypač gaisrinių priemonių srityje, kur žmogaus ar arklio vežamą primityvų rankinį siurblį jau senai pakeitė galingi ir didelio našumo motorizuoti varikliniai siurbliai ir pan., iš tikrųjų kiek keistoka atrodo, kad iki šio laiko nerasta vandeniui pakaito.

Tačiau pažvelkime, kaip atrodo kitose srityse. Palyginkime ugniagesybą su kariuomene, kurių vienas savo pabūklais asmeninį, kitas neasmeninį priešą siekia sunaikinti. Ir jeigu kas ugniagesiams primeta nepažangumą ir stebisi, kad jie dar vis vandeniu gesina, tai lygiai taip pat apgailestauti reikėtų kariuomenės nepažanguma, nes ir ji, nežiūrint moderniškiausių pabūklų, jau ištisi šimtmečiai svaido į priešą metalo gabalais, norėdama ji nugalėti.

Dažnai statomas klausimas, kodėl ugniagesiai nenaudoja „moderniškesnių" gesinimo priemonių? Juk turėtų būti chemikalų ar dujų, kurias sėkmingiau būtų galima panaudoti ir kuriomis geresnį gesinimo efektą būtų galima atsiekti, negu vandeniu. Kas artilerijai simpatizuoja, tas neretai pasiūlo gesinti metant specialias gesinimo bombas. O kam aviacija artimesnė, stebisi, kaip gaisro neužliejama vandeniu tiesiog iš lėktuvo. Dar buvo pasiūlyta gaisro ugnį „užpūsti," kaip žvakę ar degtuką sprogimo sukeltu oro slėgimu. Pati idėja gal ir nebloga; geriausia gesinimo priemonė, be abejo, būtų bomba ar kokia nors oro mina, tačiau ji greičiausiai ne tik ugnį užpūstų, bet ir visą degantį objektą nupūstų, kas prieštarautų ugniagesių šūkiui, nes mūsų siekimas yra ne naikinti, bet apsaugoti ir išlaikyti.

Tokie ir panašūs pasiūlymai jau ne kartą buvo patiekti ir visa tai buvo išmėginta, tačiau nei vienas būdas nepasirodė tinkamas plateniam naudojimui.

Universali gesinimui tinkama medžiaga turi atitikti daugeli reikalavimų. Tarp kitko ji turi būti:

1. pigi,
2. visur ir kiekvienu metu gaunama,
3. kiekvienu metu tinkama naudojimui,
4. nepavojinga gyvybei,
5. negadinti gesinamų daiktų ir t.t.

Deja, nei viena iki šiol išrastų medžiagų šiems reikalavimams visumoj neatitinka. Tiesa, yra dujų, kurios iš tikrųjų geriau už vandenį gesina, tačiau jų negalima aukštu slėgimu sviesti į degantį daiktą ir nukreipti reikiama kryptimi, kaip tatai atsiekiama su vandeniu. Dar iš dalies su vandeniu gal galėtų varžytis „žemė", kuri sausa žiemos metu nesušąla, ko negalima pasakyti apie vandenį. Tačiau ir žemė dėl daugelio priežasčių platesniam naudojimui netinka.

Tad iš pasakyto aiškėja, jog gaisrų gesinime vanduo pakaito neturi ir, reikia manyti, negreit turės.

Tam tikslui lyg ir pasitarnaudama gamta išraižė visą žemės kamuolį upėmis, upokšniais, ežerais. Žmogaus protas ir rankos įtaisė kanalus, užtvankas baseinus; gatvių pogrindžius išpynė vandentiekio tinklu, net į paskiro žmogaus butą įvedė vandens gyslą. Paliko tik išmokti iš tų šaltinių vandenį pasisemti, pristatyti gaisravietėn ir tinkamai jį sunaudoti, kad būtų pasiektas kuo didžiausias efektas. O tai šiandien irgi jau ne mįslė: moderniškiausi gaisriniai siurbliai bei žarnos ir šią problemą išsprendė.

K. Mlkv.

PRIEŠGAISRINĖS BEI PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ĮSTAIGŲ IR PAREIGŪNŲ ŽINIAI

Priešgaisrinės bei priešlėktuvinės apsaugos įstaigos, prenumeruojančios „Policiją" 1944 metų I pusmečiui, prašomos pratęsti prenumeratą II pusmečiui ne vėliau kaip š. m. liepos mėn. 12 d. Pratęsti galima atsiunčiant prenumeratos mokestį paštu ar kitu būdu sumokant pinigus. Tai įvykdžius, ir toliau laikraštis bus siunčiamas paštu.

Kur švirkštininkui puolimo keliai ugnies yra nutraukti ir jis ugnies židinio nepasiekia laiptais, ten jis naudojasi kopėčiomis.

Nuotr. **V. Augustino.**

Apie būdus ir priemones prieš durpynų ir miškų gaisrus

Vieną iš eibės sunkių ir atsakingų policijos pareigų yra kova su durpynų ir miškų gaisrais.

Miškų bei durpynų gaisrai dažniausiai būna vasarą kaitros metu, kada ne tik samanos, sausa žolė, šakos, įvairūs stambūs ir smulkūs kelmai, bet ir žemė būna giliai išdžiūvusi ir labai įkaitusi.

Miškų ir durpynų gaisrų priežastys labai įvairios: būna tyčios įvairiais sumetimais padegimai, netyčios — per neatsargumą (nuorūkos, ugniakurai, degtukai, medžioklė ir kt.) padegimai. Atsitinka taip pat, kad ir iš griaustinio įtrenkimo — užsidega miškas. Durpynuose gaisrai yra mažiau pavojingi, lengviau gesinami ir rečiau pasitaiko. Tačiau miškų gaisrai miškingose vietose atsitinka gana dažnai, o tankiuose, ypač spygliuotuose, miškuose būna labai pavojingi ir sunkiai gesinami.

Policija, sužinojusi apie miško ar durpyno gaisrą, jeigu jai praneša ne miškų administracija arba kad ir miškų vadybos žemesnieji tarnautojai — eiguliai, kurie savo vyresnybei dėl kokių nors priežasčių apie gaisrą dar nebūtų pranešusi — tuojau praneša girininkui ir miškų urėdui ir pati visų stropumu imasi organizuoti gaisro gesinimo darbą.

Jeigu arti gaisro gyventojų nėra arba jų nedaug tėra, tad policiją turi sušaukti žmones iš tolimesnių apylinkių. Į miško ar durpyno gaisrą žmonės vyksta su kirviais, kapliais, kastuvais, šakėmis, grėbliais ir kibirais.

Miškai dega nevienodai. Dažniausiai dega iš apačios ir padegę medžiai griūva, tačiau būna, kad liepsna eina medžių viršūnėmis. Tokiu atveju gesinimui vadovaująs policijos pareigūnas turi būti dar labiau prityręs gesinimo darbe.

Vienu ir kitu atveju, o ypač, kai miškas dega nuo medžių vainikų, gesinimas nejmanomas — reikia stengtis gaisrą lokalizuoti. Tam tikslui apie gaisro vietą — būtinai iš tos pusės, į kurią ugnis eina, reikia kasti griovį arba, taip vadinama, apsaugos juostą. Tokia juosta kasama kokių 3—5 metrų pločio tokiame atstume, kad išvirtęs degąs medis būtų apjuostas. Paprastai juostoje nuimama velėna; kasama 30—50 cm. gylio; samanos, sausa žolė, šakos ir šakelės, smulkūs kelmai grėbliais, šakėmis nutraukiami nuo kasamo griovelio — juostos į ugnies pusę. Durpynuose tokie grioviai kasami siauresni, bet turi būti gilesni — dažniausiai turi siekti podirvio vandens sluoksnį. Prie darbo darbininkai, kurių kiekvienu atveju reikalinga sušaukti kiek galima daugiau, paskirstomi pareigomis, grupėmis pagal jų turimus įrankius. Kas kasa, tas degančiaus kelmus apiberia žeme; žolę, samanas ir šakas nugrėbsto, o kas dirba su kibiru, tas lėbiausiai liepsnojančias vietas užpila vandeniu. Prieš pradedant tokius griovius — juostas kasti, darbui vadovaująs policijos pareigūnas turi apsižvalgyti ar nėra kur netoli gaisravietės, ta linkme, į kurią gaisras plinta, balos, upeliūkščio ar šiaip žemesnės vietos. Tada ir pats kasimas pradedamas nuo tos linijos, išnaudojant tereną ir tokiu būdu sutaupant darbą, laiką, žmonių jėgas ir pan. Čia reikia turėti omeny, kad miško gaisrai dažniausiai apima didelį plotą ir, liepsnojant medžių vainikams, kaitra darosi nepakenčiama. Gaisras, ypač vėjui pučiant, greit plinta, todėl žmonės turi dirbti beveik be jokių pertraukų po keliolika valandų. Nuo perkaitimo, pervargimo, nuo dūmų, dujų žmonės svaigsta, alpsta, nugriūva, apdega, atsitinka ir susižalojimų, todėl visada reikalinga turėti sanitarinį patarnavimą, gryno geriamojo vandens, tvarstomosios medžiagos ir greitajai pagalbai suteikti būtiniausių medikamentų.

Pamoka prie automechaninių kopėčių. Ugniagesiai turi mokėti ne vien kopėčiomis laipioti, bet turi žinoti ir jų konstrukciją bei galimas įvykti klaidas.

Nuotr. **V. Augustino**

Tiek miškų, tiek durpynų gaisravietės apjuosiamos — apkasamos bėveik aplinkui. Aiškų, nekasama iš tos pusės, iš kurios visai jokio pavojaus gaisrui plisti nėra.

Gaisrą lokalizavus, dar negalima laikyti darbą baigtą; reikia gesinti ugnies židinius, esančius grioviu apjuostame plote. Ir tokius matomus židinius panaikinus, dar negalima visų darbininkų atleisti, nes būna iš viršaus nematomų židinių kelmuose, samanose, durpėse, kurie, vėjui pučiant, įsigali ir gali gaisrą atgaivinti.

Kaip ir visose kitose policijos tarnybos darbo srityse, lygiai taip pat ir ugniagesybos srityje laikas nuo laiko visus tarnautojus reikia painformuoti ir tam tikromis progomis žinias patikrinti.

Konst. Petrauskas

MIŠKO GAISRŲ PRIEŽASTYS

Didžiausią pavojų miškams vasarą sudaro gaisrai. Miško gaisrai dažniausiai kyla dėl baustino lengvapėdiškumo, veikiančių įstatymų bei įsakymų nežinojimo ar visiško jų nevykdymo.

Štai ką rodo miško gaisrų statistika. Vokietijoje iš 3.520 registruotų gaisrų 45% kilo dėl apsileidimo ir lengvapėdiško elgesio su ugnimi, 42% — dėl nežinomų priežasčių (iš jų, reikia manyti, apie 90% — dėl veikiančių taisyklių nesilaikymo ir lengvapėdiškumo), 7% — nuo garvėžių kibirkščių, 4,5% — dėl piktos valios, tai yra padegimų ir 1,5% — nuo žaibo.

Taigi, pasiremiant šia statistika, galima drąsiai tvirtinti, kad maždaugiausiai trys ketvirtadaliai visų miško gaisrų kyla dėl pačių žmonių kaltės, dėl lengvapėdiškumo ir įsakymų nepaisymo. Reikia manyti, kad Lietuvoje tokių miško gaisrų nuolatinis bus dar didesnis. Žodžiu, jei žmonės miškuose vasaros metu būtų „žmoniškesni", tai beveik visų miško gaisrų, kurie tiek nuostolių neša krašto ūkiui, galima būtų lengvai išvengti.

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

NETEKOME VIENMINČIO IR BENDRADARBIO

1944 metų gegužės mėn. 4 d. staigia mirtimi mirė A. A. Juozas Mickus, Prienų ugniagesys savanoris.

A. A. Juozas Mickus gimęs 1901 m. rugpiūčio mėn. 10 d. ir augęs Prienų mieste. Ugniagesių tarnyboje dirbo nuo 1926 metų, eidamas įvairias pareigas, su maža pertrauka atlikdamas karinę prievolę ir bolševikmečių, kada buvo atleisti visi nepatikimieji. Dirbdamas Prienų m. ugniagesių savanorių organizacijoje ilgą laiką vadovavo dūdų orkestrui. Buvo brandmeisterio adjutantu ir, aplamai, Prienų ugniagesių komandai yra daug gero padaręs.

Taip gražia šeštadienio popietę mes atsisveikinome su Tavim, Juozai, amžinai.

Ilsėkis, Mielas Juozai, Kristuje.

RIETAVAS

Ugniagesyba

Pavasariui atėjus, Rietavo Sav. Ugniagesių komanda ima veikti. Pirmiausia patikrinta gyvenamų, negyvenamų trobesių kaminai, pasiūrės priešgaisrinių atvilgių. Nariai daro užsiėmimus. 1943 — 1944 m. komanda surengė du vakarus, koncertus. Iš pelno įsigyta įrankių ir žarnų. Komandai vadovauja Šendargas Pranas, senas ugniagesys. Komandą aplanke ugniagesių inspektorius.

Iš trūkumų tenka pažymėti tuos, kad ugniagesiai neturi uniforminių drabužių — neturi net kepurių.

Koresp. Ugn. Kripas A.

VILNIUS

Ugniagesių varžybos

Š. m. gegužės mėnesį Vilniaus ugniagesiai iškilmingai minėjo Priešgaisrinės Apsaugos Globėjo Šv. Florijono Šventę. Šventė buvo pradėta pamaldomis, kuriose visi ugniagesiai organizuotai dalyvavo. Po pamaldų I-mos ugn. k-dos rajone įvyko tarp komandų varžybos. Parodomojo puolimo varžybose I-mą vietą laimėjo I-ma k-da, II-trą — II-tra k-da. „Žaibo" puolimo var-

žybose po aršių varžybų su visomis komandomis. I-mą vietą laimėjo V-ta k-da, o II-trą — III-čia k-da.

Atsižymėjusios varžybose komandos apdovanotos premijomis.

Vakare komandose įvyko pobūviai, kuriose dalyvavo ir Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos Viršininkas brand. V. Šimkus.

Ši šventė Vilniaus ugniagesius paskatino dar daugiau įsitraukti į savo tiesioginį darbą ir tuo dar budriau stovėti kunigaikščių miesto Vilniaus Priešgaisrinėje Apsaugoje.

A. Rukša

Priešo padegamos bombos nepasieks savo tikslo, nes ugniagesiai žino, kaip reikia gesinti.
Nuotr. V. Augustino

UGNIAGESYBOS OFICIALINĖ DALIS

Lietuvos Priešgaisrinės Apsaugos
Policijos Vadas
Nr. 240

Kaunas, 1944 m. balandžio 18 d.

Visų apskričių Priešgaisrinės Apsaugos p. p. Vadams ir miestų Ugn. Komendantams

Liečia: priešgaisrinę profilaktiką.

Didėjanti karo pavojų grėsmė taip pat reikalauja ir didesnio pasirengimo gaisro pavojams.

Atidesnis priešgaisrinės apsaugos organizavimas turi būti padarytas ypač karo ir tautos ūkiui svarbiose įmonėse, fabrikuose, stambesnėse įstaigose ir ten, kur yra didesnio užsidegimo pavojaus dėl degamų pastatų arba dėl greit užsidegančių gamybinių medžiagų.

Todėl priešgaisrinės apsaugos sustiprinimui patvarkau:

1. Kad komandų rajonuose reguliariau būtų vykdomi priešgaisrinės apsaugos patikrinimai (stambesnės įmonės ne rečiau kaip kartą per 3 mėn.).
2. Kad dalyvaujančių patikrinimo komisijose ugniagesių pasirengimas būtų patikrintas ir tinkamas, žinant, kad pagrįsti reikalavimai tikrinamoms įmonėms bei įstaigoms bus teikiami tik tinkamai paruoštų specialistų.
3. Kad tikrinimo komisijos patiekti priešgaisrinės apsaugos reikalavimai įmonių bei įstaigų būtų **griežtai** įvykdyti ir nustatytu terminu komisijos pakartotinai patikrinti. Reikalavimų nevykdymas turi būti užprotokoluotas ir perduotas apskr. viršininkui arba miesto burmistrui nubausti.

Tikrinant turi būti atkreiptas dėmesys:

1. Į vietinės (tikrinamos įmonės bei įstaigos) ugniagesių tarnybos tinkamą pasirengimą ir gaisro gesinimo plano sudarymą: postus ir gesinimo įrankiais apmokytą personalą.
2. Kad būtų pakankamas skaičius tinkamai išdėstytų ir tinkamų vartojimui gesinimo priemonių (cheminių gesintuvų tinkamumą patartina tikrinti kartą per 3 mėn.).

   Žaliavų atsarga gamybos vietoje neturėtų būti didesnė, kaip vienos **dienos gamybai.**

   Dažnai gaisro priežastimi gali būti netinkamas kuro sandėliavimas; savaiminis užsidegimas nuo neventiliuojamo ir storo anglių sluoksnio, drėgnų piūvėnų arba durpių sluoksnio. Ypatingo atsargumo reikalauti prie lengvai degančių skysčių.
5. Kad būtų tinkama pačių trobesių eksploatacija:

a) Šildomųjų įrengimų priežiūra: gera izoliacija, dūmtraukių valymas, laikinųjų krosnelių įrengimas ir pn.

b) Pakankama švara ir tvarka.

c) Tvarkinga elektros instaliacija ir saugikliai.

Šio tikrinimo plano su minimaliniais reikalavimais, iki bus paruošti smulkesni tikrinimų reikalavimai bei normos pagal atskirus trobesių, įmonių bei įstaigų tipus, turi laikytis kiekvienas tikrinimo komisijoje dalyvaujantis ugniagesys. Už jų pasirengimą atsakingi jų vadai.

Įvykus gaisrui, apie jį turi būti pranešama stropiau su smulkiu gaisro priežasties ir nuostolių aprašymu.

Jei gaisro priežasties ištyrimui reikalinga platesnė kvota, jos išvadą pristatyti papildomai ne vėliau kaip su kitu gaisro pranešimu.

Janulaitis,
Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS skyrius

Skyrių veda J. Kasmauskas

Civilinė priešlėktuvinė apsauga

(Tęsinys)

PRAPLĖSTOJI SAVISAUGA.

Praplėstos priešlėktuvinės savisaugos uždavinys yra užtikrinti priešlėktuvinį atsparumą viešoms bei privačioms įstaigoms ir įmonėms, kuriems savisaugos nepakanka, taičiau įmoninė priešlėktuvinė apsauga nėra būtinai reikalinga. Jos uždavinys yra turto ir darbo jėgos išsaugojimas, gynimas bei greitas lėktuvinio puolimo metu padarytų nuostolių likvidavimas.

Kurios įstaigos bei įmonės priskirtinos praplėstai savisaugai, sprendžia vietos priešlėktuvinės apsaugos viršininkas. Šiam priešlėk. apsaugos laipsniui priklauso visos didesnės įstaigos, išskyrus ypatingų administracijų įstaigas ir įmonės, kurios gali iš savo personalo sudaryti priešlėkt. apsaugos komandas. Mažiausias komandos dydis laikomas toks, kuris išpildo reikalavimus ugniagesybos, tvarkos — apsaugos ir atlieka sanitarijos bei ryšio tarnybos uždavinius. Jeigu kuri įmonė ar įstaiga, atliekanti didelius apsaugos ar patarnavimo darbus, negali dėl personalo skaičiaus mažumo sudaryti pilnos priešlėktuvinės apsaugos komandos, tai vietos priešlėkt. apsaugos viršininkas gali priskirti papildymui vieną ar kelias kaimyninės priešlėkt. savisaugos grupes ar atskirus asmenis.

Vadovavimas ir organizacija. Praplėstos savisaugos įmonių bei įstaigų pajėgoms vadovauja, pasinaudodamas viet. policija ir priešlėkt. aps. sąjunga, viet. priešlėkt. apsaugos viršininkas. Atskirai priešlėktuvinei komandai vadovauja įmonės bei įstaigos vedėjas. Pastarasis vadovavimą gali pavesti vienam kuriam iš tarnautojų tarpo **kviestam** sumanesniam asmeniui. Pavedimas priešlėktuv. apsaugos viršininko pareigų įgaliotiniam neatleidžia įmonės vedėjo nuo atsakomybės už įvykdymą apsauginių uždavinių įmonėje. Pagal įmonės didumą įmonės priešlėkt. apsaugos viršininkas turi vieną ar daugiau padėjėjų.

Visi įmonės bei įstaigos tarnautojai ir darbininkai turi prisidėti prie pravedimo priešlėktuvinės apsaugos priemonių darbovietėje. Jie suskirstomi didesnėse ir vidutinėse įmonėse bei įstaigose į: veikimo, parengties ir papildymo būrius.

Veikimo ir parengties būriai naudojami kovai su nuostoliais per ir po lėktuvinio puolimo. Jie suskirstomi į šias specialinės priešlėkt. apsaugos šakas: ryšio — sekimo grandį, tvarkos — apsaugos grandį, atsitatymo grandį, sanitarijos grandį ir specialią grandį (jei tokia yra reikalinga).

Esant reikalui, iš jų sudaromi darbo vienetai, kurie vadovaujami tam reikalui skirtų vadovų.

Mažose įmonėse ir įstaigose, vietoj funkciniai suskirstytų darbo vienetų, galima sudaryti vienodus priešlėkt. apsaugos vienetus. Tokie vienetai turi būti taip apmokyti, kad jie sugebėtų veikti visais atsitikimais, pvz.: gaisrą gesinti, sužeistiesiems teikti pirmąją pagalbą ir t.t.

Parengties (pavojaus) būrys yra sudaromas iš priešlėkt. apsaugos tarnybos sveikatos ir šeimos būklės atžvilgiu tinkamų asmenų. Parengties būrio mažiausias dydis yra 9 pareigūnai, iš kurių vienas yra viršininkas. Tokio stiprumo būrys, pildydamas greitosios ugniagesių komandos funkcijas, lieka parengty įmonėje ir jos stovėjimo (ne darbo) metu. Jeigu nėra pakankamai jėgų parengties būriams sudaryti, tai įmonės bei įstaigos gali susijungti į praplėstos savisaugos bendruomenės (kolektyvus).

Papildymo būrin įeina visas likusis nepaskirtas dėl įvairių priežasčių į veikimo būrį įmonės bei įstaigos personalas. Tas būrys yra įpareigotas elgtis pagal priešlėktuvinės apsaugos nuostatus ir ypatingais atsitikimais yra panaudojamas kovai su žala. Jis yra tvarkos ir apsaugos grandies vyresniojo priešlūroje.

Aprūpinimas praplėstos priešlėkt. savisaugos priklauso viet. priešlėkt. apsaugos viršininkui. Už atskirą įmonės ar įstaigos dirbančiųjų apmokymą ir aprūpinimą reikalingais įrankiais yra atsakingas vien tik darbovietės vedėjas. Jis turi pasirūpinti, kad įmonėje (įstaigoje) būtų pravesti visi jau žinomi priešlėkt. aps. nurodymai, kaip tat: aptemdymas, palėpių bei pakampių išvalymas nuo nereikalingų atmatų, įmonės priešlėkt. aps. įtaibo būstinės įrengimas, įrengtieji postai sekėjams bei gaisro sargybiniams, prieškeveldrinė apsauga svarbioms įmonės mašinoms ir dokumentams apsaugoti, slėptuvių bei apkasų statyba apsisaugojimui nuo bombų skeveldrų ir dujų, sanitarijos ir priešgaisrinės apsaugos reikmenys, apsirūpinimas nepriklausoma vandens atsarga ir t.t.

Pavojaus planas turi būti sudarytas iš anksto ir pagal jį priešlėkt. pareigūnai turi būti pratinami veikti. Kiekvienas tarnautojas turi žinoti, kur padėti gesinimo įrankiai bei medžiaga ir ką jis turi veikti paskelbus lėktuvinį ar gaisro pavojų. Ypatingai atkreiptinas dėmesys į dirbantį įmonėje personalą, kuris skiriamas į greitąsias ugniagesių kcmandas (parengties būrius), kurios pakaitomis eina tarnybą įmonei baigus darbą. Šiam reikalui skirtos jėgos turi būti įmonės priešlėkt. aps. v-ko gerai apmokytos kovai su padegamomis bombomis bei užsimergusiais gaisrais. Lėktuvinio pavojaus laiku ir po pavojaus atšaukimo greitoji ugniagesių komanda prižiūri jai skirtą saugomąją sritį, nuolat leisdama **patrulius** iš 2—3 vyrų, kurie daro kontrolinius apvaikščiojimus tol, kol gaisro kilimo pavojus nėra praėjęs. Ikimtinais atvejais, ypatingai svarbioms ir gaisro atžvilgiu pavojingoms įmonės da-

Namo paruošimas priešlėktuvinei apsaugai

Ne laikas griebtis apsisaugojimo priemonių, kai jau sirenos skelbia apie atskrendantį priešą. Nelaimės išvengti kiekvienas namo ar buto savininkas bei valdytojas turi imtis visų atsarginio priemonių iš anksto.

Užtemdymas turi būti visuotinis. Joks šviesos spindulėlis neturi prasiskverbti laukan. Net ir mažas šviesos taškas nakties metu iš lėktuvo yra gerai matomas. Jeigu vietovė yra netvarkingai užtemdyta, tai ji priešui padeda orientuotis. Šviesos taškai yra geriausi taikiniai.

Užtemdymo įrengimai turi būti neilgais tarpais tikrinami. Jei pasirodė, kad nebetinkami, tai reikia juos pakeisti naujais. Kambariai, kurie neturi užtemdymo įrengimų, turi būti atjungti nuo elektros tinklo arba juose išsukamos elektros lemputės, kad kas per nepaisančius šviesos ar, dar blogiau, nepaliktų degančios.

Slėptuvės įrengimas. Slėptuvės rengiamos tik mūrinių ir ne žemesnių kaip 2-jų aukštų namų rūsiuose. Slėptuvė turi būti įrengta pagal visus slėptuvių įrengimo nuostatus. Kurių slėptuvių išorinės sienos yra plonesnės negu 64 cm., tos turi būti sustiprintos, kad pakankamai apsaugotų nuo bombų detonacinio spaudimo pasekmių. Trūkstamas storis gali būti pašalintas dviem būdais, būtent: sienelės primūrijimu ir žemės pylimu. Pirmasis būdas naudojamas ten, kur nėra pakankamai vietos žemės pylimui, pvz., slaugos gatvėse. Dėžės su smėliu

Priešlėktuvinėje gynyboje... Im Luftschutzdienst...

nyba bei lėktuvinio puolimo metu padarytų nuostolių pašalinimas.

Kurios įmonės priskiriamos prie įmoninės priešlėkt. apsaugos, pareina nuo įmonės tarnautojų bei darbininkų skaičiaus, nuo svarbumo ginklavimų bei ūkiui, atsižvelgiant į esamas mašinas, žaliavas ir gaminius. Tokiomis įmonėmis pirmoje eilėje yra laikomos tos, kurios per 10% savo gamybos skiria kariuomenei. Taip pat priskiriamos aprūpinimo bei tiekimo įmonės, kaip vandens, dujų ir elektros energijos įmonės. Toliau ĮPA priklauso maitinimo bei ūkio įmonės, kaip pvz.: skerdyklos, konservų fabrikai, didesni malūnai, spirito varyklos ir kt.

Įmoninės priešlėkt. apsaugos įmonėms taikoma pagrindinai tas pats, kas jau buvo anksčiau sakyta, kalbant apie praplėstos savisaugos įmones. Tiktai visos priešlėktuvinės apsaugos priemonės ir organizaciniai klausimai pravedami su ypatingu dėmesiu ir didesne apimtimi. Šios rūšies įmonės priešlėktuvinės apsaugos tarnybai sudaro ypatingąsias grandis ir aptarnauja visas specialines priešlėkt. aps. šakas.

Įmoninės priešlėktuvinės apsaugos sutvarkymas. Reicho Komisaro Rytų Kraštui būstinėje yra įsteigta vyriausioji Rytų Krašto Įmoninės Priešlėktuvinės Apsaugos Įstaiga, o kiekvieno generalinio komisaro buveinėje — Įmoninės Priešlėktuvinės Apsaugos sritinės įstaigos. Miestuose, ypač tuose, kuriuose yra gausi pramonė, steigiamos Įmoninės Priešlėktuvinės Apsaugos vietos įstaigos. ĮPA sritinių įstaigų viršininkus skiria Vyriausioji Įmoninės Priešlėktuvinės Apsaugos Įstaiga, o vietos ĮPA viršininkus ir jų pavaduotojus — vietos priešlėkt. aps. viršininkas.

Bendradarbiavimas su viet. priešlėktuvinės apsaugos viršininku. Priešlėktuvinės apsaugos įmonių paruošimas, apmokymas bei aprūpinimas yra vietos ĮPA įstaigos uždavinys, tačiau viet. priešlėkt. aps. v-kas turi būti painformuotas apie esamą tose įmonėse priešlėktuvinės apsaugos stovį. Be to, vietos priešlėkt. aps. viršininkas, susitaręs su atitinkama įstaiga, kiekvienu metu gali pats ar per įgaliotinius įsitikinti dėl įmonių priešlėktuvinės apsaugos padėties. Jam priklauso vadovavimas įmoninei priešlėktuvinei apsaugai per jos panaudojimą kovai su priešo lėktuvų padaryta žala.

Priešo lėktuvinių puolimų nuostolių atvejais visos esamos priešlėkt. apsaugos pajėgos veikliu įsikišimu turi teikti pagalbą ir turi sutrukdyti gresiančiai didelei nelaimei. Todėl glaudus bendradarbiavimas tarp jų yra svarbus ir būtinas.

J. Kasmauskas

neatlieka savo paskirties, nes jos, užtiškus padegamiesiems skysčiams ar fosforo dalelytėmis, greit užsidega ir subyra. Jos tik tuomet patenkina savo stovėjimą, kuomet yra apipilamos žemėmis. Žemės pylimas turi būti bent 20 cm. aukštesnis už slėptuvės lubų perdengimo kraštų ir viršuje ne mažiau 1 m. plotumo. Šlaitas daromas ne statesnis kaip 1:1,5. Šitoks apipylimas pasirodė geresnis esąs už sienų sustiprinimą mūru ar betonu. Slėptuvių langai turi būti užmūrijami ar žemėmis apipilami.

Greta stovinčias slėptuves (dvigubuose namuose) reikalinga sujungti, pralaužiant 71 cm. × 71 cm. rūsių sienose angas. Tokia anga turi būti vėl lengvai užmūrijama ir gali būti atidaroma tik pavojui iškilus. Kartu reikia padaryti atsarginių išėjimų per namus apsupančias mūrinės sienas bei tvoras. Tokių gelbėjimosi kelių nuo vieno sklypo iki kito turi būti pralaužta keletas. Norint išvengti, kad padegamųjų bombų masė, degąs asfaltas ar nuo degančių stogų varvanti derva neįtekėtų slėptuvės vidun ir nesukeltų ten gaisro, reikia prie rūsio langų ar durų įrengti 15—20 cm. aukščio mūrinius slenkščius arba žemės pylinėlius.

Paprastai rūsių lubos nėra tokios tvirtos, kad sugriuvusio namo masę ir smūgį atlaikytų. Jas reikia sutvirtinti poliais ir sijomis.

Visos slėptuvės turi būti atžymėtos 3 m. ilgio rodyklėmis su raide S. Šie atžymėjimai daromi namo sienos ten, kur yra atsarginiai išėjimai, langai bei kitos lengviau pralaužiamos vietos.

Be to, reikia padaryti 3 vienodus slėptuvės schem. planelius, kurių vienas įteikiamas gretimos ar kitoje gatvės pusėje esančios slėptuvės prižiūrėtojui, o likę 2 pristatomi pol. nuovadai. Planeliai ir pralaužimų atžymėjimai palengvina užgriautųjų gelbėjimo darbus.

Platesnio masto puolimo atveju ilgai truks gelbėjimo darbai. Slėptuvėje užgriuvusieji turės mėginti patys išsilaisvinti. Tuo tikslu reikia slėptuvėje laikyti gelbėjimosi ir priešgaisrinių įrankių, kaip pvz.: kirvis, plaktukas, kaltas, kastuvas, priešgaisrinė tryškynė, ugnies šluotą ir kt. Besiverženčiai vidun degančiai masei ar šalia slėptuvės nukritusiai pad. bombai nuslopinti, reikia slėptuvėje laikyti 3—5 kibirų talpos dėžę su smėliu ir statinaitę su vandeniu. Taip pat reikia laikyti slėptuvėje ir geriamojo vandens atsargą. Virintas vanduo gerai užsdarytuose buteliuose išsilaiko šviežias apie 2 savaites.

Namai su laiptais. Kiekviename laiptų užsiasukime reikia pastatyti 3—5 kibirų dėžę su smėliu arba attinkamą kiekį smėlio maišelių. Taip pat turi stovėti indai su vandeniu ir ugnies šluotos.

Buto parengimas: a) Pasiruošimo metu. Visam karo laikui nuimti langatieses bei užuolaidas, sienų kilimus ir nuo grindų patiesalus, nes jie sudaro geras sąlygas gaisrui plėstis. Nukabinti didelio paviršiaus

GAISRAS

— Gvoltas! Jūsų punktas dega!
— Koks ten degimas. Punkte darbas baigėsi — sargienė langus atidarė.

FEUERAUSBRUCH

— Hilfe! Feuer! Ihr Posten brennt!
Die Arbeit ist im Posten beendet — die Reinmachefrau hat die Fenster geoeffnet.

ĮSIGYKIME „VADOVĖLĮ POLICIJAI"

„Policijos" administracijoje galima gauti pirkti 1926 metų laidos „Vadovėlį Policijai". Knygos turinys apima: I. Valstybinę teisę, II. Baudžiamąją teisę, II. Baudž. procesą, IV. Policijos teisę, V. Žinias iš policijos raštvedybos.

Nors šios knygos medžiaga žymiai pasenusi, vis dėlto vadovėlis galėtų būti naudingas kiekvienam policijos tarnautojui, ypač naujai įstojusiam į policijos tarnybą. Knyga apima 238 puslapius. Kaina RM. 5,—. Persiuntimo išlaidoms paštu apmokėti už kiekvieną egzempliorį pridėti 40 pf.

lempas (liustras), nes jos nuo oro spaudimo smūgio gali sudužti. Minkšti baldai priešlėktuvinių ataviliginu taip pat nepageidaujami. Kadangi galima laukti vandentiekio vamzdžių sunaikinimo, tai reikia pasirūpinti vandens atsarga gėrimui ir prausimuisi. Nereikia pamiršti pasideti po ranka 3—5 maišelius su smėliu.

b) Paskelbus lėktuvinį pavojų. Atvirų ugnį, židinį užgesinti, krosnis uždarinėti. Buto duris uždaryti, bet neužrakinti, kadangi užrakintos durys uždelsia gesinimo darbus. Jeigu norime, kad langų stikliai likty sveiki, juos reikia palikti atidarytus.

Pastogių priežiūra. Pastogės turi būtų nukraustytos ir nuolatos prižiūrimos. Jeigu palėpėmis dėl būtino reikalo tenka naudotis, tai viskas turi būti tvarkingai sukrauta, į visus kampus turi būti lengvai prieinama. Pastogių grindis apipilti, atsižvelgiant į jų keliamąją galią, 5—7 cm. smėlio sluoksniu, bet ne plonesniu kaip 2 cm. Medines pastogių dalis reikia nudažyti kalkėmis. Čia taip pat vandens ir smėlio atsarga yra būtina.

Žmonės, kurie yra taip savo namą paruošę, pavojaus metu gali būti ramūs, drąsūs ir ryžtingi stoti kovon su pasireiškiančia žala ir pasiekti gerų rezultatų.

MŪSŲ ŠEIMOJE

SĖKMINGAI KOVOJAME SU BANDITIZMU.

Nevarėnai, Telšių apskrities. 1944. m. gegužės mėn. vietos policijos buvo sulaikytas dezertyravęs iš kariuomenės P. St., kuris buvo persigabenęs neteisėtai ginklų, ir 1 vokišką „mašinpistole" pardavė apylinkės miškuose siaučiančios banditų gaujos vadui.

Tą pačią dieną miestelyje sulaikytas paminėtos gaujos narys Gabalis, kuris kartu su banditais gyveno miške ir vykdė plėšimus. Po to policija susekė ir banditų slėptuvę, kuri miške gana erdviai buvo įrengta. Bet banditai, pajutę apie savo nario įkliuvimą, spėjo pakeisti vietą.

Netrukus apylinkėje buvo nukautas vagis — recidyvistas Jastrumskis Antanas, kuris taip pat su banditais bendravo. Jis buvo padaręs apie 15 vagysčių ir, be to, dar šioje apylinkėje iš keršto kėsinosi padegti keletą ūkininkų. Jis buvo atsibastęs iš gretimo Tirkšlių valsč. ir čia terorizavo ūkininkus. Sulaikant priešinosi ir norėjo pabėgti, bet prie miško polic. pareigūnų buvo nukautas.

A. Brenčius

SĖKMINGA KOVA SU VAGIMIS

Nors viešioji policija turi ir labai daug pareigų visuomenės saugumo ir rimties sargyboje, tuo labiau šio karo metu, kova su svetimo turto negerbėjais užima svarbią vietą visų kitų pareigų eilėje. Be kriminalinės policijos, viešoji irgi gana daug plėšikautojų bei vagių sulaiko. Paskutiniu metu Kauno miesto policijos kova su tokiu gaivalu buvo itin sėkminga.

Š. m. gegužės 4 d. 2-os nuovados pareigūnai susekė ir sulaikė plėšiką, kuris iš vienos moters nuošalesnėje vietoje atėmė 1500 RM. pinigų.

Gegužės 8 d. buvo sulaikyti du čigonai, pavogę iš atvažiavusių Kaunan ūkininkų du arklius su vežimu ir pakinktais, nors vagys jau buvo miesto ribų pakraštyje bebėgą.

Kauno senamiestyje gegužės 13 d. sulaikyta moteris, benešanti pavogtą langą su stiklais. Būna ir tokių vagių, kurie plėšia namų dalis. Vilijampolės priemiestyje pačiuptas vagis, plėšiantis vogimo tikslu svetimo namo stogo skardą. Vienas vagilius gegužės 20 d. suimtas, pavogęs Žaliakalnyje viename kieme po skalbimo pradžiautų baltinių, o kiti du vagiliai paimti už apikaklės, kai jie iš vieno gyventojo pro langą įlindę jo butan pavogė įvairių daiktų. Gegužės mėnesį tarp 2 ir 25 d. kasdien pačiupta įvairiose nuovadose po keletas smulkesnių ir stambesnių vagių, o birželio 5 dieną susektas net vienas vagis — statybinių medžiagų atsargų sudarytojas, kuris Vilijampolėje nuo gyventojų namų stogų plėšdavo cinkuotą skardą ir prie gyvenamo buto sandėliavo. Rasta pas jį apie 300 didelių lapų cinkuotos stogų skardos. Visi pačiupti piktadariai perduoti kriminalinei policijai, ir jų laukia užtarnautos bausmės.

J. Vlg.

EIDAMAS TARNYBOS PAREIGAS ŽUVO POLICIJOS PAREIGŪNAS

Neseniai Balbieriškyje nuo bandito kulkos žuvo polic. Vacius Dovydaitis. Velionis gimė 1920 m. spalio mėn. Šiaulėnų valsč., Lauksargio vienk. Mokėsi Šiaulėnuose ir Montviliškyje. Baigęs ž. ūkio mokyklą, dirbo tėvų ūkyje iki 1939 m., kada stojo savanoriu į Lietuvos Kariuomenę. Kurį laiką 1941 m. vėl dirbo namuose, nes, išvežus brolį į SSSR, seni tėvai buvo reikalingi pagalbos. 1943 m. Vacius policininkas Meškuičiuose; po to apmokomas Prienuose ir 1943 m. rudenį tarnauja jau Balbieriškyje. Šiame vadinamame Dzūkijos pakraštyje eidamas tarnybos pareigas nuo banditų kulkos a. a. Vacius ir žuvo kovoje.

Lai būna Tau, a. a. Vacy, lengva Lietuvos žemė, kurią taip gynei ir nuo kurios grobikų kulkos garbingai žuvai!

A. Kaš.

DAR GALIMA GAUTI

Kai kurie asmenys kreipiasi į „Policijos" administraciją, prašydami prisiųsti jiems prieškarinės „Policijos" numerių. Pranešame, kad bolševikų okupacijos metu „Policijos" laikraščio archyvas buvo sunaikintas, todėl nei atskirų numerių, nei komplektų mes neturime.

Administracijoje dar galima gauti naujosios „Policijos" šių numerių: 1943 metų lapkričio mėn. ir 1944 metų — vasario, kovo, balandžio, gegužės ir birželio mėnesių. Kiekvieno numerio kaina RM. 1,—. Pašto persiuntimo išlaidoms pridėti po 8 pf. už kiekvieną numerį. Deja, jų liko mažas kiekis. Paskubėkite!

MOKOMI PAŽINTI GINKLUS

Policijos tarnyboje ginklas yra geriausias draugas, todėl jį reikia gerai ir pažinti. Turėdamas galvoje šitokį principą, Jonavos nuovados viršininkas daro tarnautojų susirinkimus ir juos supažindina su turimų ginklų konstrukcija, jų balistiniais duomenimis ir ginklų priežiūra.

Pr. Al.

PASIŽADĖJIMAS

Aš, buv. pasienietis Jonas Liobė, nuo š. m. gegužės mėn. 15 d. pasižadu iki š. m. pabaigos nevartoti degtinės, išskyrus alų. Pastebėjus mane geriant degtinę, aukosiu 50 RM. Lietuvos policijos savišalpos fondui.

Pastaba: galėtų ir daugiau tokių iš mūsų šeimos narių atsirasti, nes gerėjų užtenkamai yra, o mūsų fondui lėšų labai reikia.

Polic. Jonas Liobė

SAVO TARPE MES TURIME IR LITERATŲ

Vilniaus miesto policija gali džiaugtis, turėdama savo tarpe daugelį vyrų ne tik vidurinio, bet ir aukštesnio išsilavinimo. Taip pat čia dirba vertėjo darbą ir gerai žinomas vokiečių kalbos žinovas p. Astrauskas Eduardas. Astrauskas yra išleides pirmomis karo dienomis lietuvių liaudies dainų vertimų rinkinį vokiečių kalba; be to, prieš kiek laiko jis paruošė ir įteikė leidyklai savo paties sukurtų bei kitų autorių išverstų eilėraščių rinkinį „Zwischen Memel und Wilija" (Tarp Nemuno ir Neries).

Be vietinės spaudos, kurioje jis dažnai pasisako dabartinės vokiečių literatūros, ypač lyrikos, klausimais bei duoda apžvalgas, yra išvertęs gerai žinomo Lietuvoje Prof. dr. Viktor Jungfer veikalą iš lietuvių gyvenimo „Der Weg der Skaringa" (Skaringos kelias), kuris šiomis dienomis išėjo iš spaudos.

Br. Karpavičius

Tobulėti — vadinasi, dirbti

Šiais metais buvo sušaukti bent du Kauno apskrities policijos visuotini pareigūnų suvažiavimai. Čia policijos vadas sėkmingai pravedė su tarnautojais bendrus pasitarimus. Suvažiavimuose išsiaiškintos daromos klaidos ir duodami nurodymai tolimesniam darbui.

Šiuo kartu norisi parašyti apie paskutinįjį suvažiavimą, kuris įvyko Kaune š. m. gegužės mėn. 18 dieną. Suvažiavimo tikslas buvo duoti nurodymus atskiriems policijos vienetams kaip turi būti veikiama sunkiose karo sąlygose, o taip pat patikrintas rikiuotės veiksmų žinojimas ir ginklų pažinimas.

Pirmąją suvažiavimo dieną apskrities policijos vadas Vasiliauskas nurodė gairės sėkmingam kasdieniniam darbui ir davė kitų praktinių patarimų iš ginklų pažinimo, jų gerbimo ir priežiūros srities. Taip pat buvo išsiaiškinta kovos su banditiniu elementu veikimo taktika. Policijos vado pavaduotojas Erštikaitis nurodė pasitaikančius tarp policijos įstaigų raštų pildymo nevienodumus ir davė nurodymus, kurie būtini darbo suvienodinimui ir sėkmingam jo atlikimui.

Antrąją suvažiavimo dieną buvo atliktas rikiuotės ir taktinio veikimo žinių patikrinimas.

Užbaigus darbotvarkės punktus, viso apskrities policijos tarnautojai buvo pakviesti į Kauno miesto policijos ramovę—Rambyną bendram pobūviui.

Bendrąjį subuvimą savo atsilankymu pagerbė Kauno Apygardos Komisaras SS brigadefuehreris Lentzen'as. Lietuvių policijos Ryšio Karininko — policijos departamento direktoriaus pavaduotojas Stasiulis, Kriminalinės Policijos viršininkas Pamataitis, Kauno apskrities viršininkas Skirpstūnas, Kauno miesto policijos vadas Renigeris ir kiti aukštesnieji pareigūnai.

Į susirinkusius tarnautojus ir svečius pirmasis žodį tarė Kauno apskrities policijos vadas Vasiliauskas.

Po to kalbėjo brigadefuehreris Lentzen'as.

Kalbėtojas pasisakė, kad jau senokai turėjęs noro arčiau susipažinti su tos srities pareigūnais, kurie ypač sunkų darbą dirba karo metu. Toliau komisaras savo kalboje pareiškė, kad lietuvių policijos pareigūnai savo amatą yra pasirinkę laisvu noru, todėl jį ir laiko idejiniu darbu. Jie, vykdydami nors labai sunkius darbo uždavinius, tarnauja ir padeda savajai tautai. Pašalinių piliečių nuomonė, kad Lietuviai policistai tarnauja tik vokiečiams — esanti labai klaidinga.

Tolimesnėje kalboje komisaras priminė aštraus pabūdžio įgavusius anglų bei amerikiečių terorinius Vokietijos puolimus. Tačiau komisaras pasidžiaugė savojo krašto tautiečių geležine ir nepalaužiama valia, kuri laiduojanti Vokietijai pergalės vainiką. Kalbos pabaigoje komisaras pareiškė, kad jis ir dažniau sutiksiąs valandėlę rasti laiko ir pabuvoti savojo apskrities policijos tarnautojų tarpe ir duoti jiems esamos politinės padėties pamokinimus.

Pobūvio metu dalyvius linksmino policijos orkestro džiazo grupė.

Pobūviui pasibaigus, tarnautojai su nauja energija ir pakilia dvasia vėl išvyko į savo tarnybos vietas, kur ir vėl jie atliks sunkias tarnybos pareigas ir stovės žmonių rimties ir tvarkos sargyboje. Suvažiavime jie sutvirtino nuotaiką ir nusiteikė nepalaužiamu tikėjimu, kad tik darbe gludi tobulėjimo ir pažangos sekmė.

Pranas Ališauskas

NAUJI LEIDINIAI

Maironis **PAVASARIO BALSAI.** IX leidimą spaudai paruošė **Juozas Ambrazevičius.** Piešiniai **T. Kulakausko.** MGMXLIV. Sakalo leidykla Kaune. 287 psl. — iš jų: 262 psl. lyrikos teksto, 13 psl. J. Ambr. „Pavasario balsų" ankstyvesnių leidimų studijos ir 10 psl. turinio. Su dail. **Janulio** pieštų autoriaus portretu ir faksimile. Kaina RM. 7,—.

Maironio lyrika iki šių dienų yra besimokančio Lietuvos jaunimo ir bendrai lietuvių visuomenės mėgiamiausia. Ji tapo visos tautos brangiu turtu. Tai, tarytum, testamentinis autoriaus palikimas lietuvių visuomenei.

Šis, jau IX-sis, visuomenės nekantriai lauktas „Pavasario Balsų" leidimas nuo ankstyvesniųjų leidimų ypač skiriasi pačiu išleidimo skoningumu ir vertinga, buvusius „P. B." leidimus išsamiai nagrinėjančia prof. J. Ambrazevičiaus studija. Tai pilniausias, pagal karo sąlygas gražiai išleistas Maironio lyrikos rinkinys. Džiaugsis juo kiekvienas taurus lietuvis.

Šatrijos Ragana (Marija Pečkauskaitė) **SENAME DVARE.** Apysaka. Antrasis leidimas. **Sakalo** leidykla Kaune. 1944 m. 176 psl. Kaina RM. 2,—. Viršelis dail. **A. Kušo.**

„Sename dvare" — viena iš žymiausių Šatrijos Raganos apysakų, vaizduojanti istorinį dvaro likimą Lietuvoje. Ši apysaka parašyta vienos mergaitės, dvarininkų dukters, švelniais kūdikystės jausmais ir atsiminimų forma. Tie atsiminimai, sujungti į vieną dukters ir motinos santykių giją, apgaubti nuostabiai meilės drabužiais, bet juose netrūksta daugelio tiesiog dokumentalinio pobūdžio anam metui charakteringų vaizdų.

Į šio kūrinio grandį suverta nykstančios lenkiškai — lietuviškos bajorijos luomo senosios kartos žlugimo ir naujų atžalų augimo vaizdai. Vieni to luomo atstovai nutautę, išponėję, atitolę nuo savo liaudies, smulkūs, nykstą žmogeliai, kiti — myli savo kraštą ir jo žmones ir jiems dirbą.

Veikalo kalba ir stilius palikti tokie, kokie išėjo iš po autorės plunksnos, tepakeistas tik vienas kitas mažmožis ir suvienodinta rašyba.

Mikas Tamašauskas. SODYBŲ APVALYMAS. Knygutės turinyje: 1. Kodėl reikalingas apsivalymas, 2. Kokias išvietes statyti, 3. Kur statyti, 4. Kaip naudotis, 5. Kompostynas, 6. Šąšlavynas, 7. Pamazgynas, 8. Srutynas, 9. Šulinys, 10. Kojų valytuvai. Vyr. Sveikatos Valdybos leidinys. Kaune, 1943 m. 48 psl.

PRANEŠIMAS

1944 m. birželio mėn. 9d. Kaune, įvyko I-sios Savitarpinės Pagalbos Loterijos I-os klasės lošimas.

Laimėjo šie serijos A ir serijos B bilietai:

RM. 5.000,— Nr. 23554,
po RM. 1.000,— Nr. 11250 ir 22637;
po RM. 500,— Nr. 1606 ir 28478;
po RM. 200,— Nr. 4884, 12044, 16467, 25184, 26557;
po RM. 100,— Nr. 308, 1712, 1976, 2077, 2130, 6193, 7610, 11692, 15076, 15322, 16451, 16455, 16869, 17092, 18626, 19142, 19143, 20009, 20416, 20695, 21213, 22039, 22041, 24538, 26093, 26191, 26577, 28105, 28892, 29015. Be to, daug laimėjimų po RM. 50,—.

Po RM. 25,— laimėjo visi bilietai, kurių numeriai baigiasi skaitmenimis 07, 33 ir 72.

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Šakių apskr. policijos vadas Aleksas Maskoliūnas nuo 1944. V. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Marijampolės apskritį.

Telšių apskr. policijos vyr. saugūnas Antanas Stongvila nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Telšių nuovados viršininko pavaduotoju ir pasaukštintas į vyrūnus.

Laikinai eičs Tauragės apskr. policijos vado pareigas Feliksas Lakčiauskas nuo 1944. V. 1 d. patvirtintas policijos vado pareigose.

Laikinai eičs Kėdainių apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas Juozas Švėgžda nuo 1944. V. 1 d. patvirtintas policijos vado pavaduotojo pareigose.

Svyrių apskr. policijos Lentupio punkto vedėjas vyrūnas Pranas Eigelis nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Utenos apskr. policijos Leliūnų punkto vedėju.

Utenos apskr. policijos Leliūnų punkto vedėjas vyrūnas Jurgis Adomonis nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Svyrių apskr. policijos Lentupio punkto vedėju.

Vilkaviškio apskr. policijos Gražiškių punkto vedėjas vyrūnas Antanas Vėlyvis nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Išlaškių apskr. policijos Šakūninkų punkto vedėju.

Geležinkelių policijos vyr. saugūnas Henrikas Paulauskas nuo 1944. IV. 25 d. paskirtas š. m. vasaros sezonui Kauno apskr. policijos Kulautuvos punkto vedėju (be punkto) ir paaukštintas į vyrūnus.

Lazdijų apskr. policijos vado įstaigos sekretorius Vladas Butrimas nuo 1944. V. 1 d. paskirtas laikinai eiti Lazdijų nuovados viršininko pareigas.

Jonas Laumakis nuo 1944. V. 1 d. priimtas policijos tarnybon ir paskirtas Lazdijų apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Kauno apskr. policijos vyr. saugūnas Jonas Bironas nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Rumšiškės punkto vedėju.

Biržų apskr. policijos Joniškėlio punkto vedėjas vyrūnas Julius Zigas nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Šiaulių apskr. policijos Linkuvos punkto vedėju.

Šiaulių apskr. policijos Linkuvos punkto vedėjas vyrūnas Jonas Bubelis nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Biržų apskr. policijos Joniškėlio punkto vedėju.

Alytaus apskr. policijos Miroslavo punkto vedėjas vyrūnas Vladas Žiška nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Šimno punkto vedėju.

Alytaus apskr. policijos vyr. saugūnas Jonas Zakis nuo 1944. V. 1 d. paskirtas Miroslavo punkto vedėju.

Trakų apskr. policijos vyrūnas Viktoras Pilipavčius nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Ukmergės apskr. policijos Taujėnų punkto vedėju.

Zarasų apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas vyrūnas Stasys Eitminavičius nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Šakių apskr. policijos Paežerėlio punkto vedėju.

Zarasų apskr. policijos vyrūnas Alfonsas Kuzma nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Zarasų nuovados viršininko pavaduotoju.

Alytaus apskr. policijos Šimno punkto vedėjas vyrūnas Balys Karlonas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Vilkaviškio apskr. policijos Vilkaviškio nuovados viršininko pavaduotoju.

Vilkaviškio apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas vyrūnas Eduardas Getneris nuo 1944. V. 11 d. paskirtas Vilkaviškio apskr. policijos Gražiškių punkto vedėju.

Svyrių apskr. policijos Varnėnų punkto vedėjas vyrūnas Antanas Leščinskas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Kėdainių apskr. policijos Pernaravos punkto vedėju.

Kėdainių apskr. policijos Pernaravos punkto vedėjas vyrūnas Teofilius Kelbauskas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Svyrių apskr. policijos Varnėnų punkto vedėju.

Išlaškių apskr. policijos Varėnos II punkto vedėjas vyrūnas Stasys Asadauskas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Trakų apskr. policijos Semeliškės punkto vedėju.

Kauno apskr. policijos Rumšiškės punkto vedėjas vyr. saugūnas Antanas Kavaliauskas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Ukmergės apskr. policijos Pagirio punkto vedėju.

Ukmergės apskr. policijos vyr. saugūnas Vaclovas Šlikas nuo 1944. V. 5 d. paskirtas Vilniaus aps. policijos Rudaminos punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos Tirkšlių punkto vedėjas vyrūnas Kostas Kaktys nuo 1944. V. 15 d. paskirtas Mažeikių nuovados viršininko pavaduotoju.

Ašmenos apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas vyrūnas Povilas Bartulis nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Panevėžio apskr. policijos Rozalimo punkto vedėju.

Panevėžio apskr. policijos Krekenavos punkto vedėjas vyrūnas Petras Graičiūnas nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Ašmenos apskr. policijos Ašmenos nuovados viršininko pavaduotoju.

Laikinai eičs Mažeikių nuovados viršininko pareigas Antanas Vaičiulis nuo 1944. V. 15 d. paskirtas Mažeikių apskr. policijos vado įstaigos ūkio vedėju.

Tauragės apskr. policijos Tauragės valsč. punkto vedėjas vyrūnas Izidorius Bartkus nuo 1944. V. 11 d., eidamas tarnybos pareigas, žuvo.

Alytaus apskr. policijos Alytaus nuovados viršininkas Kazys Mažeika nuo 1944. V. 15 d. atleistas iš tarnybos.

Išlaškių apskr. policijos Išlaškių nuovados viršininkas Balys Lasys nuo 1944. V. 11 d. paskirtas Alytaus nuovados viršininku.

Išlaškių apskr. policijos vado įstaigos sekretorius Jonas Geruckas nuo 1944. V. 16 d. paskirtas Tauragės apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Tauragės apskr. policijos vado įstaigos sekretorius Vladas Matulevičius nuo 1944. V. 16 d. paskirtas Išlaškių apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Kėdainių apskr. policijos vyr. saugūnas Leonas Čepas nuo 1944. V. 11 d. paskirtas Ariogalos punkto vedėju ir paaukštintas į vyrūnus.

Kėdainių apskr. policijos Ariogalos punkto vedėjas vyrūnas Juozas Pampalas nuo 1944. V. 11 d. iš punkto vedėjo pareigų atleistas ir paskirtas į Kėdainių nuovadą.

Mirijampolės apskr. policijos vyr. saugūnas Antanas Kasperavičius nuo 1944. V. 15 d. paskirtas Marijampolės apskr. policijos vado įstaigos ūkio vedėju.

Lazdijų apskr. policijos jaunius Vytautas Šeškevičius nuo 1944. V. 16 d. paskirtas Lazdijų apskr. policijos vado įstaigos ūkio vedėju.

Švenčionių apskr. policijos Pabradės punkto vedėjas Pranas Visockis nuo 1944. IV. 22 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų, degraduotas į saugūnus ir perkeltas į Trakų apskritį.

POLICIJA šypsosi

BE PASIGYRIMO — NĖ ŽINGSNIO

Tai buvo bolševikų okupacijos metu. Kartą vasaros gražią popietę gulėjo pievoj bolševikų politrukas ir vienas lietuvis.

Staiga pro politruko ausis praskrenda bitė.

— A, kakoj tut čiort? — purtindamas galvą, balsiai klausia politrukas.

— Tai bitė, — lėtai atsako lietuvis. — O pas jus bičių nėra? — dar priduria klausimą.

— Kaip nėra? — Yra, bet pas mus bitės netokios. Jos didelės — kaip žąsys.

— Tai kaip jos į avilį įlenda? — dėdamasis nustebusiu, paklausia lietuvis.

— NKVD įsako, tai ir įlenda — atsako politrukas. **(PA)**

GRAŽAUS ORO PRIEŽASTIS

Bolševikmečiu gegužės 1-mąją dieną buvo labai gražus oras, o 2-rą dieną gegužės — snigo.

Kompetetingų sluoksnių dėl tokio oro pakitėjimo buvo patirta štai kas:

Revoliucinės šventės išvakarėse oro tvarkymo dievaitis panoro įstoti į kompartiją. Tuo reikalu jis buvo nuvykęs pas Staliną asmeniškai. Čia buvo maloniai priimtas ir patikintas, kad jis būsiąs priimtas į partiją netgi be jokio žinių rinkimo.

Atsilygindamas už tai — dievaitis 1-mąją gegužės leido labai gražų orą. Tačiau grįžęs į namus, dievaitis smarkiai nustebo ir nusivylė Stalinu. Jis pamatė, kad apie namus knibždėte knibžda Stalino seklių — čekistų gaujos. Mat, atvyko slaptai sekti ir žinių rinkti.

Tuomet dievaitis supyko ir nebestojo į partiją, o rytojaus dieną padarė, kad oras sugedo iki tiek, jog pradėjo snigti. **(PA)**

STALINO ASILAI

Kartą Paleckis, pasibalnojęs asilą, su vizitu nuvyko pas Staliną. Asilą pririšęs prie Kremliaus vartų, Paleckis įžengė į puošnius Stalino apartamentus.

Čia pasidėjo vaišės ir kalbos apie nenują Lietuvos „išvadavimą". Tačiau Paleckis vieną laiką buvo nerasmus ir žvilgčiojo pro langą. Stalinas susidomėjęs klausia:

— Ko draugas Paleckis taip nerimauji ir ko žvalgais pro langą?

— Mat, mat... draugas Stalinai, man gaila savojo asilo. Mes čia vaišinamės, o jis vargšas stovi prie vartų alkanas...

— Kad ir kvailas gi tu, draugas Paleckis, — sušuko Stalinas. Aš turiu ne vieną, bet 180 milijonų asilų, kuriuos pasiskolinti leiškas ir kurie man nepriešstarauja, tačiau aš dėl šito galvos nesuku... **(PA)**

KRISTIJONAS SAUGIS PO SUNKIOS TARNYBOS LAISVALAIKIU KEPINASI PRIEŠ SAULĘ.

Vyrai, jūs iš žygio grįžę,
Nespoksokite ištyžę:
Jeigu sveikata jums rūpi,
Bėkite greičiau į upę!

Ant švaraus ir karšto pliažo
Saulė mus rudni nudažo —
Kaitinkite kūną pliką,
Būsit sveiki kaip ridikai!

Kristijonas miega, knarkia:
Nusisvilins jis per smarkiai!
Sargis šokinėja, loja —
Šaukia jam apie pavojų.

Ai, pečius mūs Saugiui skauda,
Nugara visai parauda,
Akeles piktai jis varto —
Ot, jam svilintis iš karto!

suformuotas į batalionus, eskadronus, pulkus ir divizijas.

Globa, aprūpinimas ir šeimų išlaikymas Waffen- SS vyrų yra vykdomas pagal tuos pačius valstybės įstatymus, kaip ir kariuomenėje tarnaujantiems. Centrinė SS globos ir aprūpinimo įstaiga Reicho vidaus reikalų ministerijoje turi vyriausios kariuomenės vadovybės (OKW) įgaliojimus rūpintis Waffen- SS nariais. Šiai įstaigai priklauso sritinės įstaigos Berlyn'e, München'e, Duesseldorf'e ir Posen'e drauge su atskira įstaiga (irgi Berlyne) kitų kraštų savanorių šeimoms aprūpinti. O šioms įstaigoms jau tiesiogiai priklauso SS aprūpinimo karininkai Vokietijoje ir užimtuose kraštuose. Jų pareiga rūpintis tarnaujančiųjų, sužeistųjų ir žuvusiųjų vyrų šeimų nariais. Jie persiunčia aprūpinimo įstaigoms šeimų pareiškimus išlaikymui gauti, teikia joms patarimus, tarpininkauja kitose įstaigose, bet, reikalui esant, turi įgaliojimus ir patys suteikti pagalbą avanso ar ypatingos pašalpos pavidale. Sužeistiesiems, nebegalintiems toliau tarnauti, Waffen- SS nariams po nemokamo pilno išgydymo (jei reikia ir kurortuose) stengiamasi surasti jų pajėgumui tinkamą darbą, išmokant skirtumą tarp gausimos ir gautos algos arba duodama užtenkama suma įsigyti ūkį su inventorium. Ką sužeidimas verčia imtis naujos profesijos, tas nemokamai jai paruošiamas, teikiant jam per 12 mėn. pašalpą, lygią metinei visiškai nustojusio sveikatos. pensijos normai. Tiems, kurių sužeidimas nebeleidžia imtis jokio darbo, mokama nuolatinė pensija.

NIEKAS TAIP ŽMOGAUS NEPRILYGINA GYVULIUI, KAIP DUOTOS PRIESAIKOS SULAUŽYMAS. GYVULYS NIEKUOMET NEPRISIEKIA, NES IR DAVĘS PRIESAIKĄ TUOJAU JĄ SULAUŽYTŲ.

Šeimų nariams ir kitiems įstojusiems į Waffen- SS išlaikomiesiems asmenims duodamas tokio dydžio išlaikymas, kad padengtų bėgamojo laiko reikalavimus, būtent: maisto, nuomos, gydymo, gimdymo, vaikų auklėjimo bei mokymo ir kitokias atsirandančias išlaidas. Įmonininkams, ūkininkams bei laisvųjų profesijų asmenims duodamos ūkinės pašalpos pasisamdymui pakeičiamosios darbo jėgos.

Nustatyti reikalingą šeimai išlaikyti sumą yra kompetetingos miesto ir apskričių savivaldybių įstaigos, kurios atsižvelgia į esamas pragyvenimo sąlygas ir taikos metu turėtas Waffen- SS nario pajamas.

Pareiškimai šeimų aprūpinimo reikalais, ypač kitų kraštų savanorių, neatidėliojant peržiūrimi, ir reikalingos šeimų išlaikymui sumos, tomis pat normomis kaip ir vokiečiams, tuojau pat persiunčiamos nurodytu adresu.

Žuvus aktyviosios tarnybos Waffen- SS nariui, jo išlaikomieji per 3 mėn. gauna pilną jo algą, o žuvus rezervistui — ir toliau mokamas šeimai išlaikymas iki skubiausiu laiku galutinai apskaičiuojama našlei, našlaičiams bei tėvams reikalingos mėnesinės pašalpos dydis, prisilaikant žuvusiojo ištarnautos algos dydžio ir pragyvenimo sąlygų.

KEISTA LIGA

— Kas tam mūsų Kikiliui pasidarė, kad visas dreba, prakaituoja ir rankomis mojuoja, lyg muses vaikydamas iš panosės?

— Jis tik šiandien paryčiais grįžo iš vestuvių: dabar samagoniško krupniko velniukus nuo savęs baido.

EINE SELTSAME KRANKHEIT

— Was ist unserem Schutzmann Kikilis passiert, dass er am ganzen Leibe zittert, schwitzt und Handbewegungen macht, als wollte er Fliegen von sich jagen?

— Kein Wunder, er ist erst heute frueh von der Hochzeitsfeier zurueckgekehrt und nun hat er mit den Teufelchen des „Hausmacherlikoers" viel zu schaffen bis er sie wieder los wird.

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE — 2 ir 35 pusl. * MŪSŲ POLICIJOS UŽDAVINIAI ŠIO KARO METU — 3 * KAM REIKALINGA POLICIJA — 5 * Dr. D. Steponaitis, TAUTINE MIAZMA — 6 * K. Bg., ŽMONIŠKUMAS — BŪTINIAUSIA POLICISTO VIDINĖ YPATYBĖ — 7 * M. S., KARO APŽVALGA TOLIMUOSE RYTUOSE — 8 * Ig. Taunys, DIDŽIOSIOS VOKIETIJOS ORGANIZACINIAI METMENYS — 9 * I. T., BEREIKALINGOS AUKOS — 10 * Br. Kviklys, NEDARYKIME GĖDOS POLICIJAI IR SAVO TAUTAI — 11 * Z. Pivoriūnas, ELGETAVIMAS — 14 * J. Valevičius, VOKIEČIŲ POLICIJA — 15 * I. Syrius, IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ — 17 * Zd., BOLŠEVIZMAS NEŠA ŽMONIJAI MIRTĮ — 19 * Adv. J. Valaitis, ATKREIPKIME DIDESNĮ DĖMESĮ Į SKRODIMO PROTOKOLŲ SURAŠYMĄ — 20 * Č. Butkevičius, MEDŽIAGOS PAVYZDŽIŲ TYRIMUI PAEMIMAS — 22 * M. S., NELEMTAS ŠŪVIS — 24 * Pr. Vembutas, TAI, VYRE, NE IŠ TO GALO PRADĖJAU — 26 * Konst. Petrauskas, KAIP BUVO IŠAIŠKINTA ŽYDŲ VAGIŲ GAUJA — 27 * SPORTAS — 29 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 30 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 33 * AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS VALDININKŲ PASIKEITIMAI — 37 * POLICIJA ŠYPSOSI — 38 * KRISTIJONO SAUGIO NUOTYKIAI — 38 * OFICIALINĖ DALIS — 39 * NAUJI LEIDINIAI — 40

1944
GEGUŽĖ
KAUNAS

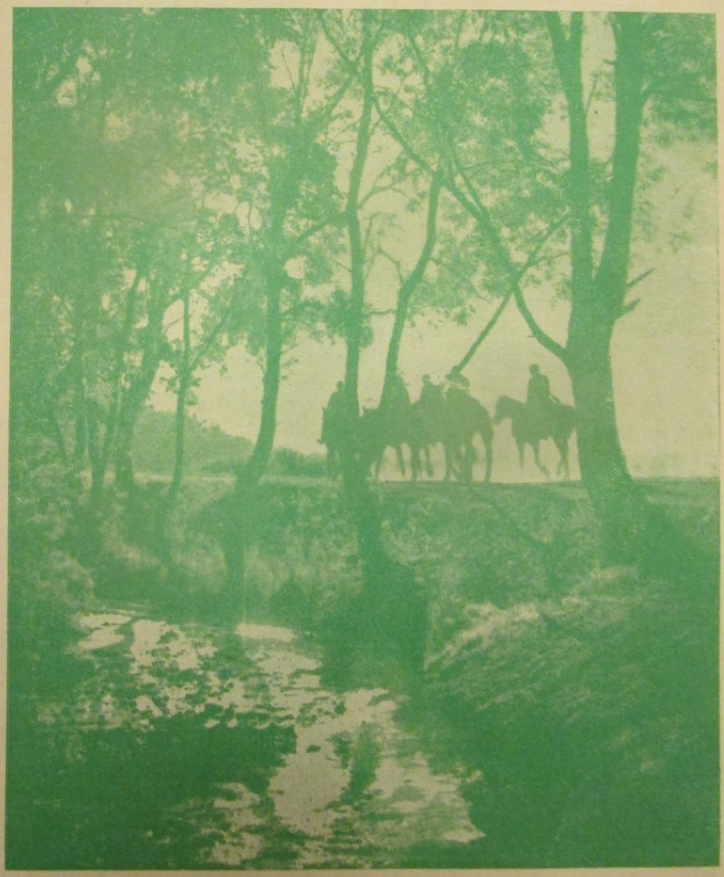

PAVASARIO RYTO PRIEBLANDOJE BUDRŪS VYRAI KOVOS ŽYGYJE
NUOTR. V. AUGUSTINO

MŪSŲ ŠEIMOJE

VOKIEČIŲ POLICIJOS VADOVYBĖS LIETUVOJE PASIKEITIMAS

Ligšiolinis SS ir policijos vadas Lietuvai SS brigadefiureris generolas majoras Harm SS Reicho vado paskirtas kitiems uždaviniams. Jį tuo tarpu pavaduoja SS brigadefiureris Hintze.

Įvykdamas naujai paskirton vietom, generolas Harm sukvietė savo bendradarbius, civilinės administracijos ir kariuomenės atstovus draugiško pobūvio, kurio metu atsisveikino.

Išvykstantį generolą Harm širdingais žodžiais pagerbė SS obergruppenfiureris Jeckeln, aukštesnysis SS ir policijos vadas Rytų Kraštui, ir generalinis komisaras dr. von Renteln.

PANEVĖŽYJE LIKVIDUOTA BANDITŲ GAUJA

Kovo mėn. 24 d. 4 val. ryto Panevėžio miesto nuovados policininkai J. M. ir J. Š., nuvykę į vieno Panevėžio priemiesčio g-vę sulaikyti vieno policijos ieškomo asmens, pastebėjo viename name keletą ginkluotų vyrų. Apie tai tuojau pranešė nuovados viršininkui, o patys slaptai sekė namą, kad iš jo niekas nepabėgtų. Atvykusi policistų grupė apsupo namą ir pareikalavo banditus pasiduoti. Vienas, numetęs šautuvą, tuojau pasidavė, o kiti atidengė automatinių ginklų ugnį į policistus ir bandė bėgti. Tačiau pabėgti pavyko tik vienam. Per susišaudymą trys banditai buvo nukauti vietoje ir trys suimti. Iš policistų niekas nenukentėjo.

Pas vieną nukautą banditą, be automatinio ginklo ir granatų, rasti svarbūs dokumentai bei sąraši. Suimtieji kartu su dokumentais perduoti saugumo organams.

Kautynių metu buvo sužeistas asmuo, gabenęs banditams naminę degtinę.

Panevėžio apskrityje dėl aktyvios policijos veiklos įvairiems patamsiy sluoksniams labai sunku pasireikšti.

P. Ad.

SUIMTI BANDITAI

— Vasario mėn. 29 d. Kėdainių apskr. Baisogalos policija sužinojusi, kad pas pil. Eleną A. yra banditai, nuvyko minimon vietom ir sulaikė: Izotą M. ir Povilą M., kuris mėgino pasprukti, bet peršovus jam ranką — pasidavė. Sulaikytieji turėjo ryšių su kitais banditais ir dalyvavo apiplėšimuose.

— — — — — — — — — —

— Kovo mėn. 1 d. Dotnuvos valsč., Kemešiškių km., Krakių vieškeli ir saugumo policija sulaikė prikalusiusius Iešmanto — Žydelio teroristinei grupei tris bolševikinius banditus: Bronių C., Vincą C. ir Stasį Ū., kurie prie savęs ginklų neturėjo, bet vėliau nurodė turėtus rusiškus karinius šautuvus. Suimtieji prisipažino šiardę geležinkelio bėgius.

— — — — — — — — — —

— Balandžio mėn. 1 d. Šėtos policijos punkto patrulis iš keturių žmonių susitiko su keturiais bolševikiniais banditais ir su jais susikovė. Banditai, pasinaudoję tamsa ir arti esančiais krūmais, paspruko. Rytojaus dieną buvo gauta žinių, kad kitame kaime pasirodė du įtartini asmenys. Pasiuntus policijos patrulį, įtariamieji buvo sulaikyti. Paaiškėjo, kad t. y. rusų karo belaisviai, pabėgę iš vienos belaisvių stovyklos ir vakar naktį, susišaudę su policija, atsiskyrė nuo kitų dviejų pabėgusių belaisvių.

V. E.

ARKLYS SUSEKĖ BANDITŲ VADĄ

Š. m. balandžio mėnesį Vilniaus apskrityje mūsų policijos ir karių daliniai turėjo susidūrimų su lenkų banditais, per kuriuos tarp kita ko buvo paimtas vienas arklys. Bevarant atimtasis arklys įsuko į vieno ūkininko kiemą ir sustojo prie tvartų. Pradėjus tirti paaiškėjo, kad ten gyvena pil. Kasnovski, lenkų banditų vadas, kuris tučtuojau buvo suimtas.

UŽTROŠKO NUO NAMINĖS DEGTINĖS

Kovo mėn. 22 d. 6.30 val. Marijampolėje, Lauko g. ties 15c nr. buvo rastas vyriškos lyties lavonas. Tiriant įvykį paaiškėjo, kad lavonas yra Marijampolės m. gyventojo Vlado Teliuškino, gyv. Laisvės g. Nr. 23, kuris užtroško nuo didelio kiekio išgertos naminės degtinės.

V. E.

LIKVIDUOTAS BANDITŲ LIZDAS PANEVĖŽIO APSKRITYJE

Š. m. kovo mėn. 27 — 28 d. naktį Panevėžio apskr. Šimonių v. kaimo sargybos sargybiniai, kuriais buvo du vietos gyventojai — garbės policininkai, susišaudė su ėjusiais per ta kaimą banditais. Išaušus, už pusės kilometro nuo susišaudymo vietos buvo rastas vieno nukauto bandito lavonas. Pas nukautąjį banditą rasti komposas, žiūronas ir ktų daiktų. Apie 200 m. nuo lavono rastas rusiškas automatinis pistoletas ir dvi tam pistoletui apkabos su šoviniais ir kiek toliau rusiška kiaušininė granata. Tiriant nustatyta, kad šiuos ginklus numetęs nukautasis banditas, nes jis nuo tos vietos, kurioje buvo sužeistas, sekant paliktais kraujo pėdsakais, buvo nuėjęs dar apie 500 m.

V. E.

PANEMUNIEČIAI NUKOVĖ BANDITĄ

Panemunio policija sužinojusi, kad pas eigulį J. yra atvykę du ginkluoti banditai ir grobia jo turtą, nuvyko į įvykio vietą, bet banditus jau rado pasišalinusius. Eigulis pranešė, kad banditai iš jo paėmė įvairios aprangos ir vieną litrą valstybinės degtinės, kurią čia pat ir išgėrę. Išgėrę degtinę, banditai tarp savęs susibarė, besidalindami pagrobtus rūbus ir susipykę išėjo skirtingomis kryptimis. Ta pati policijos komanda išgirdo, kad P. vienkiemyje šaudo. Nuvykus: į V. namus, buvo užkluptas ginkluotas banditas. Policistai apsupo namą, pro langą buvo įmesta granata, kuriai sprogus banditas buvo sužeistas. Policininkui įėjus į kambarį, sužeistasis banditas dar griebėsi šautuvo, bet buvo vietoje nukautas.

V. E.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/1 aukštas 6 kamb./, Telefonas 28281. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12,— pusei metų RM. 6,— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Užs. 311/8582. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

Į priešą pirmyn!

Nuotr. V. Augustino.

MŪSŲ POLICIJOS UŽDAVINIAI KARO METU

Baigiasi penktieji šio antrojo pasaulinio karo metai. Po žiaurios, daugiau metų trukusios bolševikų okupacijos, į šį totalinį karą kartu su kitais Pabaltijo kraštais buvo įtraukta ir Lietuva.

Bolševikų okupacija ir karas pareikalavo iš mūsų tautos keliasdešimt tūkstančių geriausių piliečių, daugiausia jaunimo, išblaškė mūsų intelektualinės pajėgas, o kas skaudžiausia — palaužė mūsų tautą moraliai. Tas moralinis palūžimas reiškiasi stoka tautinio susiklausymo, kurio mes, deja, ir prieškariniais laikais kartais pasigesdavome, visuomeninės drausmės pakrikimu, žmoniškų jausmų atbukimu, svetimo turto negerbimu, apatija, pernelyg dideliu girtavimu ir kitomis, iš bolševikų okupacijos laikų užsilikusiomis ar vėliau karo sąlygų pagimdytomis, negerovėmis.

Savaime aišku, kad šiais pašlijusios moralės laikais, ypač kai krašte siaučia iš bolševikmečio užsilikę banditai ir importuoti Maskvos agentai, aplink kuriuos telkiasi pabėgę bolševikų karo belaisviai, žydai ir kitas iš sveikosios visuomenės išsiskyręs elementas, krašto tvarkos bei rimties sargyboje stovinčiai policijai tenka nepaprasti ir sunkiai pakeliami uždaviniai.

Gausūs žuvusiems su banditais ir kitais patamsių gaivalais, ypač Rytų Lietuvoje, policijos pareigūnams supilti kapai vaizdžiai byloja, kad karo meto sąlygose policijos pareigos yra susijusios su didžiuliais pavojais, bet kartu yra ir garbingos, nes policininkas yra pirmasis kario talkininkas jo žūtbūtinėje kovoje su žmonijos priešu — bolševizmu. Šiandien kovojąs su banditais policijos pareigūnas prilygsta kovojančiam fronte kariui ir dėl to turi jungti savyje gero policininko ir gero kario ypatybės. O tai nėra lengvas uždavinys.

Mūsų policija, stovėdama piliečių gyvybės ir turto sargyboje, valydama kraštą nuo banditų ir kovodama su kitomis karo audros sukeltomis negerovėmis, nors ir sunkiomis sąlygomis ir su nemažomis aukomis, gali didžiuotis pusėtinais laimėjimais. Pakaks prisiminti, kad Lietuvos policijos kadrai bolševikų siautėjimo metais nepaprastai nukentėjo: šimtus geresnių ir gabesnių policijos pareigūnų išžudė bolševikai, dar daugiau jų buvo ištremta su šeimomis į tolimąjį

LTSR valstybinės respublikinės biblioteka

Sibirą, nemaža taip pat šuvo partizanų eilėse, kovojant su bebėgančiais iš mūsų krašto raudonaisiais. Ypač labai pasigendama vadovaujančio personalo, baigusio specialias policijos mokyklas, su pakankamu tarnybiniu stažu. Dėl to, karui prasidėjus, mūsų policija buvo komplektuojama ir dabar dar papildoma žymia dalimi „naujokais", dažnai net kariuomenėje netarnavusiais, kuriems policijos tarnyba yra svetima ir kuriuos tenka paskubomis apmokyti. Be to, ne paslaptis, kad į policijos eiles tarp gerų vyrų pateko nemažas nuošimtis apsileidėlių, girtuoklių, nedrausmingų ir policijos tarnybai visai netinkamų elementų. Visos aukščiau suminėtosios aplinkybės dar apsunkino ir taip šiuo metu nelengvą policijos darbo naštą.

Svarbiausias ir sunkiausias šiuo metu mūsų policijos uždavinys yra valyti kraštą nuo siaučiančių, daugumoje iš svetur atsibastančių, banditų, kurie plėšia ir naikina Lietuvos piliečių turtą, dažnai ir gyvybę žmonėms atimdami. Tai nelengva kova, reikalaujanti iš policijos pareigūnų didžiausio pasiaukojimo, drausmingumo, drąsos, apdairumo ir kolegiališkumo. Šioje kovoje policininkams pasitaiko ypač daug progų pareikšti savo individualinius sugebėjimus. Nemaža jau yra buvę atsitikimų, kada pareigūnų sumanumo ir drąsos dėka buvo likviduoti pavojingi banditai ar net ištisos jų gaujos. Iš kitos pusės, nemažai policininkų žūna nuo banditų rankos vien dėl neprityrimo ar lengvapėdiškumo. Dėl to senesniųjų, daugiau prityrusių policininkų ir vadų pareiga yra nuolat mokyti ir instruktuoti mažiau patyrusius savo kolegas.

Kitas baisus mūsų tautos priešas — tai naminė degtinė, be saiko vartojama ne tik suaugusių, bet ir jaunimo. Lietuva skęste skęsta „naminės" klane, ir jei nebus imtasi prieš šią piktybę griežtesnių priemonių, galime susilaukti tikrai liūdnų pasekmių. Kiek jau apie „naminės" žalingumą prirašyta ir teberašoma, o mūsų moraliai palaužtoji visuomenė šiam vidujiniam mūsų tautos priešui yra kažkaip abejinga ir nebepajėgia su šia pikta blogybe kovoti. Mūsų policijos šventa pareiga ir šiam priešui — „naminei", žudančiai lietuvių tautos sveikatingumą, atsparumą ir tuo pačiu jos ateitį, paskelbti negailestingą kovą. Jei visuomenė pati nesugeba su šia blogybe kovoti, tenka griežtinti, nors ir nemalonias, tos pačios visuomenės dažnai smerkiamas policinės priemones.

Žinoma, kovodama su šia, mūsų tautą apnikusia liga, policija pirmiausia turi pati pasigydyti. Turime su gėda prisipažinti, kad mūsų policijos eilėse yra nemaža pareigūnų, pamėgusių tuos nuodus ir juos be saiko naudojančių. Tokiems pareigūnams policijoje negali būti vietos. Jie žemina mūsų policijos vardą mūsų visuomenės ir kitataučių akyse.

Policija lengviau galės atlikti jai statomus uždavinius, kai ji pati bus tinkamoje aukštumoje, kai jos vadai ir senesnieji pareigūnai mokės įskiepyti savo naujiems kolegoms drausmingumą bei tvarkingumą, kai kiekvienas policijos pareigūnas bus visuomenei pareigingumo pavyzdžiu. Iš tikrųjų, kokios gi gali turėti įtakos visuomenei tvarkos dabotojas — policininkas, jei jis pats bus apsileidęs, ištižęs ir nepataisomas girtuoklis.

Rytų Lietuvoje policijos pareigūnams statomi dar didesni reikalavimai. Ten jie yra lietuvių tautos reprezentantai krašte, kuris ištisą ketvirtadalį šimtmečio buvo atplėštas nuo Lietuvos, kuriame jau iš seniau vyravo svetimos įtakos, kuris yra gerokai nutautintas ir dėl to ne visi gyventojai lietuviškai galvoja. Tinkamu elgesiu, mandagumu ir paslaugumu policijos pareigūnai Rytų Lietuvoje gali įgyti vietos gyventojų simpatijų, pakreipti jų nusistatymą ir pagreitinti visišką to krašto sutapimą su visa Lietuva.

Stovėdama krašto gyventojų turto bei gyvybės sargyboje ir pagal išgales kovodama su piktais karo padariniais, mūsų policija turi ne vien pareigų visuomenei, bet ir teisių, būtent, teisę reikalauti ir laukti iš visuomenės paramos. Efektingiausia parama policijai būtų, jei visuomenė aktingiau prisidėtų prie kovos su šio meto negerovėmis ir jei ji daugiau jaunų ryžtingų vyrų siųstų į policijos eiles.

Tikslumas, atidumas — didžiausios policijos pareigūno ypatybės. Nuotr. V. Augustino.

KAM REIKALINGA POLICIJA?

Į šitokį klausimą kiekvienas doras žmogus iš karto neatsakytų, bet nustebęs žiūrėtų į klausimą keliantį, net galvodamas ar tas žmogelis žino, apie ką jis klausia.

Šiandieną labai daug žmonių džiaugiasi, kad jų apylinkėje kur nors įsikuria policijos stovykla arba postas.

Valstybė ir jos piliečiai be policijos negali apseiti, nes be jos krašte nebūtų ramybės ir tvarkos. Visų pirma būtų nesaugu pačiam gyventojui ir jo turtui, o, antra, krašte įsiviešpatautų tokia anarchija, kad nebūtų įmanoma iš viso gyventi.

Kultūringi žmonės, tatai gerai suprasdami, visuomet savo krašto policiją gerbia ir myli, ją visokeriopai remia ir į jos eiles siunčia garbingiausius savo atstovus. Civilizuotam žmogui net į galvą neateina mintis, kad policijos eilėse dirbti būtų negarbinga ir kad su aukštu išsilavinimu ir padoriam žmogui būti policistu yra labai žeminantis veiksnys jam pačiam ir visam jo luomui. Taip yra civilizuotam krašte, kur gyvena kultūringi žmonės. Mes, lietuviai, irgi esame kultūringi ir todėl lygiai taip pat turėtume protauti apie savo krašto policiją.

Ypač dabar karo metu turėtume ypatingą dėmesį kreipti policijai, nes ji dažnai blogai visu kuo yra aprūpinta, tačiau su pasiaukojimu savo kraštui ir žmonių gerovei sunkiai grumiasi su gausiai privisusiu įvairaus plauko elementu. Kiek kruvinų aukų ir sveikatos yra sudėta tam, kad krašte gyvenantis pilietis jaustųsi galimai ramiau ir kad jo turtas būtų taip, kaip ir jis pats, kuo saugesnis.

Su pasitenkinimu mums tenka konstatuoti, kad mūsų tauta nepamiršta savo policistų ir, kiek išgalės leidžia, juos remia, globoja ir visu kuo jiems padeda.

Už tai policistai savo tautiečiams yra dėkingi ir dėl to jų ramybės sargyboje stovi patikimai.

Tačiau mums tenka ir nusistebėti, kad mūsų aukštai kultūringos visuomenės tarpe atsiranda ir tokių žmonių, kurie laiko policijos tarnybą negarbinga.

Jeigu tai būtų paprasto eilinio, mažai išprūsinto piliečio nuomonė, mes nesistebėtum ir čia, mūsų laikraštyje, tos mintie nekeltume. Bet čia turime reikalą su aukšto juridinio išsilavinimo žmogumi, kuris dargi eina aukštas teisingumo sargyboje pareigas ir, pasirėmęs įstatymais bei taisyklėmis, nurodinėja vienam advokatui, dabar tarnaujančiam policijoje, kad, jeigu jis nori būti ir toliau advokatu, turi iš policijos pasitraukti. Anot to pono, atvokatui nepatogu tarnauti policijoje, nes advokatai gali užimti tiktai juriskonsultų arba teisinių patarėjų vietas. Mes lygiai taip pat gerai žinome, kad yra ir daugiau advokatų, kurie turi tarnybas ne juriskonsultų arba jurdinių patarėjų srityje, tačiau jiems tų **nepatogumų** nėra.

Tad kodėl gi nepatogu tarnauti policijoje? Ar policijoje darbas toks negarbingas?

Štai klausimai, į kuriuos mes nesiimsim atsakinėti, nes į juos **atsakymus gali duoti kiekvienas** padorus pilietis; be to, tie atsakymai gana aiškiai kišo iš to, kas mūsų buvo anksčiau pasakyta. Mes tiktai norime pareikšti savo gilų apgailestavimą dėl tų ponų, kurie tokios nuomonės laikosi ir pastatyti jiems tokį klausimą:

Kai tamstai gatvėje piktadaris numaus paltą ar kitaip kaip pažeis jūsų malonų saugumą, ar ir tada tamsta į policiją nesikreipsi, nes su ja padoriam

TAUTINĖ MIAZMA

Dr. D. Steponaitis

Tvirtinama, kad žmogus tiek fiziškai (kliniškai), tiek dvasiškai esąs tobuliausias gamtos kūrinys. Dėl jo dvasinių ypatybių čia daug nekalbėsime. Visiems aišku, kad turėdamas už gyvulius nepalyginamai tobulesnę nervų sistemą bei smegenis ir greičiausiai dar kažką aukštesnio, tik žmogus tegalėjo išsivystyti į asmenybę, t. y. į laisvą bei sąmoningą esybę. Tačiau atrodo, kad smarkiai perdedama dėl kliniškojo žmogaus tobulumo. Sustatmenindamas savo nugarkaulį, žmogus yra kai ką gavęs, bet, regis, dar daugiau fiziškai nustojęs. Menkiau mato už šarką, menkiau girdi — už kurmį, menkiau suuodžia — už žiurkę, tamsoje paklysta savo kieme. Būdamas be plaukų, suserga dėl nedidelių temperatūros kitėjimų. Turėdamas netobulus virškinimo organus, reikalingas tik gerai pritaikinto maisto. Kitaip, jis tuoj ligonis. Trumpai, jei žmogui atimti protą ar bent sulyginti jį, sakysim, su bendžionės „protu", tai šita pati „motina gamta", į kurią šiandien tūli karštai siūlo „grįžti", žmogų kaip be matrnt, sunaikintų. Iš jo neliktų ne tik tarzanų, bet ir bendžionių. Išeina, kad žmogus savo egzistenciją pasaulyje išlaiko tik savo protu. Jeigu kokie nors fiziniai — cheminiai veiksniai masiniai susilpnintų žmonių protą, arba, kaip sakoma, jei žmogus degeneruotų, tai baigta būtų ne tik su visa tuo, ką vadiname kultūra, bet ir su fiziniu žmogumi. Deja, degeneracijos žymių šiandien aiškiai jau randame. Pradžioje išsigimė kai kurie luomai. Jie išnyko ar baigia nykti. Nuo išsigimimo ima merdėti net ištisos tautos. Seniai žinomas faktas, kad išsigimimas labai sėkmingai yra pavartotas ir tebevartojamas kaip politinė priemonė kitiems sunaikinti. Vieniems duodama opiumas, kitiems — hašišas, tretiems paprasčiausiai — šnapsas.

Amerikos indėnai yra sunaikinti daugiau alkoholiu, negu kitomis priemonėmis. Tą patį galima pasakyti apie Afrikos juodukus. Šičia procesas dar nebaigtas, tačiau girdėti, kad skystasis nuodas, baigęs darbą su negrų vadeivomis, dabar smarkiai paplito negrų masėse ir čia sėkmingai atlieka naikinimo darbą. Misionieriai nusigandę ir nebežino, ką daryti: neva, juodukai esą alkoholiui labai neatsparūs. Iš dalies tai tiesa, tačiau yra žinoma, kad jie nuodijami nevalytu alkoholiu, kurs yra nepalyginamai nuodingesnis už grynąjį, vadinamąjį etilinį, alkoholį.

Kadangi mūsuose šiuo metu plačiai vartojama kaip tik nevalytasis alkoholis (krūminė, samagonas), tai mums tenka susirūpinti, kas mus ištiks, jeigu tai truks ilgesnį laiką? Šio straipsnio autorius nėra joks puritonas, taigi, gali būti, daugiau yra laisvas nuo perdėjimų arba pavojaus subaubinimo. Keletas metų aš stebiu samagono veikimą ir priėjau šias išvadas: visų pirma tai yra tikras nervų sistemos bei smegenų griovėjas. Jis naikina tai, kas žmogų iškelia viršum gyvulio. Gal taip galima išsitarti iš viso apie alkoholizmą, tačiau tenka rodyti vis dėlto mažesnį griežtumą, negu dėl krūminės. Etilinis alkoholis, t.y. valytoji degtinė, yra kur kas mažesnis nuodas už tas priemaišas, kurias reguliariai randame nevalytoje degtinėje. Higienistai, pav., randa, kad etil. alkoholis nedideliais kiekiais (1 gramas kilogramui žmogaus svorio per dieną) nėra žalingas sveikatai. To negalima pasakyti apie krūminę, turinčią šalia etilinio alkoholio tikrų nuodų. Štai jie: amilinis, butilinis, propilinis, metilinis alkoholiai, įvairių rūgščių eteriai (kaproniniai, kapriliniai, actiniai) bei visoki aldehidai. Jie pasigamina rauginimo (fermentacijos) metu ir bendrai vadinami fuzeliais. Šių fuzelių esti krūminėje įvairiais kiekiais. Tai pareina nuo įvairių priežasčių: fermentuojamos medžiagos, temperatūros, mielių veislės, indo ir t.t. Iš čia nevienodas krūminės žalingumas. Jei pasitaiko krūminėje fuzelių daugiau, tai nusinuodijamas gali būti aštrus — iki apakimo ir net mirties. Jei mažiau — tai vyksta lėtas, bet tikras organizmo griovimas, kai krūminės vartojimas esti dažnas, nors ir nedideliais kiekiais. Vartotojai ieško paprastai skaidrios krūminės, manydami ją esant valytą, t. y. be paminėtu žalingų fuzelio priemaišų. Iš dalies tai tiesa, kadangi fuzeliai vandenyje netirpsta ir reiškiasi drumzlumu. Tačiau, kada krūminė turi per 50 laipsnių stiprumo, tai ji gali atrodyti visiškai skaidri, nors fuzelių gerokai savyje turėtų, nes pastarieji iškrinta tik silpnesnėje degtinėje, stiprioje gi ištirpsta ir ji atrodo vaiski. Taigi krūminės skaidrumas dar ne įrodymas, kad jį yra gryna nuo fuzelių. Fuzeliai nuo etilinio alkoholio atskiriami tam tikru komplikuotu procesu, vadinamu rektifikacija. Degtindariai tų didelių bei sudėtingų prietaisų neturi ir negali turėti. Kitais keliais valyti degtinę jie nemoka, nes tas darbas reikalauja cheminio išsimokslinimo. Praktiškai, krūminė visuomet yra su fuzeliais, taigi žalinga. Grįžtant prie žalingumo, reikia pastebėti, kad jau pats girtumas nuo krūminės yra kitokio pobūdžio, negu nuo švarios degtinės. Ne aš vienas tai esame pastebėję. Prisilakę krūminės, žmonės tiesiog pasiunta, sužvėrėja, kaip sakoma, „ant sienų lipa". Štai ramus žmogus, išgėręs šiaip degtinės, dargi romantiškai nusiteikia, o tas pats, ištraukęs krūminės, darosi pavojingai agresingas, be jokių moralių stabdžių, drasko kitus ir pats save, grįžęs namo iškerta savo sodą. Kitas vėl krūminės įtakoje nustoja bent kokios dvasinės kontrolės, ima šaudyti į visas puses ir nužudo nieko pikto jam nepadariusį žmogų. Vienas lietuvių bataliono vadas man pasakojo, kad turįs daugiau nuostolių nuo krūminės, negu nuo priešo veikimo. Pavyzdžių yra tiek daug, kad apie krūminės griaunamąjį darbą būtų galima jau ir disertaciją rašyti, kurios išvadoje galėtų būti pasakyta: **Krūminė niokoja smegenis keleriopai greičiau negu degtinė.**

žmogui turėti reikalą yra visuomeniškai nepatogu?

O, gal būt, patsai vardas „policija" tamstai nemalonus, kai ką primenąs ar neprimenąs? Gal norėtųsi, kad mūsų policija vadintųsi „liaudies milicija" arba kuo nors panašiu?

Jeigu taip, tai jau visai kitas reikalas.

Mes, o su mumis ir visa mūsų taurioji visuomenė, visiškai pagrįstai turi pilną ir neabejotiną teisę tokiais ponais pasipiktinti ir priminti jiems tai, kas šiame rašinėlyje yra jau pasakyta.

Tokios mintys ir tokie nusistatymai tinka ne mums lietuviams, ne vakarų kultūros žmonėms, nes tatai labai stipria doza prieskonio yra jaučiama iš to krašto, kuris per savo nihilistų svajones ir utopijas jau 25 metai kaip maudosi savo tautiečių kraujuje ir neša sunkią žydų vergijos naštą.

Mes to nenorim ir su tuo kovosime iki mūsų paskutinio atodūsio.

M.

ŽMONIŠKUMAS — būtiniausia policisto vidinė ypatybė

K. Bg.

Graži išorinė išvaizda, puiki ir gera fizinė sveikata, lakus ir aiškus protas — kiekvienam yra malonūs ir brangūs dalykai. Bet šių ypatybių policijos pareigūnui dar nepakanka. Priešingai, kartais jų stoka — turėjimas silpnesnės sveikatos, blogesnės išvaizdos ar mažesnės orientacijos — neužkerta kelio būti geru policijos pareigūnu. Geram pareigūnui dar būtina turėti pakankamai kitų vidinių ypatybių. O tos vidinės ypatybės tai bene ir bus veiksniai, daug ką duodą; visos kitos išorinės ypatybės prieš jas pasilieka tik blankūs ir nereikšmingesni dalykai.

Vidinės ypatybės yra labai platūs ir kiekvienam asmeniui individualūs dalykai. Bet bene bendriausias ir bene svarbiausias iš jų — tai bus žmoniškumas, kuris yra gana glaudžiai susijęs su kitomis ypatybėmis ir dėl jo įsišaknijimo asmenyje pasireiškia vienokie ar kitokie polinkiai arba net ir negeistini iškrypimai. Todėl jo svarbą turėtų kiekvienas pareigūnas suprasti, dar daugiau šią ypatybę turėtų savyje tinkamai išugdyti.

Rodos, kiekvienam suprantama, kad pačios pagrindinės žmoniškumo taisyklės, yra nedaryti kitam pikto ir blogo; reikiamai gerbti kitą asmenį, jo teises ir visados atsižvelgti į kito asmens reikalus. Be to, policistas dar yra įpareigojamas prižiūrėti, kad ir kiti blogo nedarytų. Taigi policisto pareigos reikalauja dar ir mokėti tinkamai tą žmoniškumą prižiūrėti. O jeigu jau reikia ko nors reikalauti iš kitų, tai pirmiausia reikalaujantysis turi būti pats be priekaištų.

Nagrinėti, kas yra žmoniška ir kas nežmoniška, būtų per plati tema. Mes čia tik norėjome pabrėžti, kad policijos pareigūnas, visuose asmeniniuose reikaluose susitikdamas su privačiais asmenimis ir su savo bendradarbiais, tuos elementariškiausius ir pagrindinius žmoniškumo dėsnius visados pilniausiai pritaikintų.

Taip pat norėjome čia iškelti aikštėn ir tai, kad ši vidinė ypatybė policistui yra labai svari ir kad blogas žmoniškumo supratimas ir jo visiškas arba dalinis nepaisymas, neminint čia jau kriminalinių nusikaltėlių, duoda mums visokius iškrypėlius, savotiškus dvasinius ligonius. Visoki karjeristai, pataikautojai, savanaudžiai ir kitos panašios asmenybės, tai vis žmoniškumo stokos išdava.

Paprasčiausias pažymys pas turinčius žmoniškumo stoką asmenis, tai yra visiškas kito asmens nevertinimas. Toks asmuo laiko save, kad tik jis vienas yra viską mokantis, viską žinantis ir viską galintis; o kiti tai — niekai, menkesnės ar žemesnės vertės žmonės, kurių, jo galvosena, visi reikalai yra beverčiai, visiškai nereikšmingi ir nepaisytini.

Todėl ten, kur tik pasišauna asmuo su tokiu, taip vadinamu, šlubuojančiu žmoniškumu, žiūrėk, tuojau ir kyla visokios nesantaikos: šmeižtai, barniai, rietenos, skundai ir kt. Žodžiu, gražaus ir darnaus sugyvenimo tokiose sąlyg. tikėtis negalima.

Jeigu neturįs žmoniškumo ypatybės asmuo nepakenčiamas privačiame gyvenime, privačiuose reikaluose, tai ką bekalbėti apie tarnyboje esančius tokius asmenis. Čia jie dar daugiau pasireiškia ir todėl ne tik bendradarbiai, bet ir visuomenė turi dėl to nemalonumų. Jie ir visuomenėje pasės piktą sėklą ir, eidami tarnybos pareigas, irgi nemokės tinkamai pasielgti.

Savaime aišku, kad tokie pareigūnai tarnyboje tampa mažai naudingais arba kartais net ir visiškai netinkamais.

Žmoniškumas nėra įgimtas dalykas. Dabartinis žmoniškumo supratimas visuomenėje yra atsiradęs tik auklėjimosi bei kitų įtakų dėka. Taigi ir kiekvienas pareigūnas šią savo vidinę ypatybę gali tobulinti, o todėl ir būtina visados ir visur visus savo elgesius, veiksmus ir mintis gerai kontroliuoti, gerai pasverti, žiūrėti, kad visa su žmoniškumu gerai derintųsi. Pastebėjus ką nors netinkamo, reikia stengtis ateityje pataisyti.

Svarbiausia tai, kad kiekvienas pareigūnas turi gerai suprasti, jog tobuliausias visai žmonijai įstatymas (deja, neturi pavadinimo ir nėrašytas), tai ir yra įstatymas žmoniškumui įgyvendinti. O policistas, tai bene ir bus, teisingiau pasakius, tik žmoniškumo prižiūrėtojas; todėl, kaip tokiam, žmoniškumo ypatybė yra būtiniausia, ir jis ją turi visur ir visados ugdyti, tobulinti.

KARO *apžvalga tolimuose rytuose*

Karas tolimuose rytuose, kurį veda Japonija, be abejo, turi įtakos karo eigai visame pasaulyje. Ta įtaka kiekvieną dieną didėja, nes Japonija, suorganizuodama rytų tautas, sudaro tokią jėgą, su kuria nesiskaityti neįmanoma. Nuo pirmos karo dienos su Amerika ir Anglija, Japonija užėmė tokią poziciją, kuri jai leidžia nekliudomai organizuotis ir ruoštis tolimesniems įvykiams. Paėmus visus svarbesnius ir didelius strateginės reikšmės turinčius Anglijos ir Amerikos atsparos punktus, Japonija ne tik įgijo pakankamą kiekį reikalingų žaliavų, bet ir išstūmė amerikiečių bei anglų įtaką iš Azijos. Tas faktas karo eigą veikia daugiau, negu Amerika arba Anglija buvo numačiusios. Rytų tautos, kurios visą laiką buvo pasitikėjusios Amerikos ir Anglijos galybe, dabar pamatė, kad ta jėga yra problematiška, yra nugalima ir nugalima rankomis tų rytų tautų, kurios visą laiką buvo tų dviejų valstybių išnaudojamos.

Visos tautos sukilo ir po Japonijos vadovybe prisijungė kovon prieš savo pavergėjus. Daugiau ir daugiau atsiranda žmonių, kurie iki šiol aklai pildė svetimus įsakymus, bet dabar stojo į eilę kovotojų Japonijos pusėje. Vieni savo darbu, kiti gi su ginklu rankose padeda Japonijai sukurti tokią galybę, kuriai priešintis niekas negalės. Turėdama milžiniškus žmonių rezervus, neišsemiamas žaliavų atsargas, su laiku Japonija atsistos į tų valstybių eiles, kurios diktuoja savo valią visame Azijos kontinente.

Amerika ir Anglija, be abejo, nori atgauti savo prarastas pozicijas ir vėl įsigalėti Azijoje, todėl deda visas pastangas kai kuriuos strateginius punktus užimti. Bet čia susiduria su nenumatyta kliūtimi.

Azijos kontinentas, ypač pietinė jo dalis, yra dideliame atstume nuo Amerikos. Jį pasiekti reikia didelio skaičiaus karo ir transporto laivų, kurių koncentracija nepraeina nepastebimai. Kiekviena tokia ekspedicija yra Japonijai žinoma, ir, savaime suprantama, randa visuomet ją pasiruošusią. Tai Amerikai kainoja visuomet keletą brangių karo laivų, transporto laivų ir tam tikrą skaičių žuvusių jūreivių bei paruoštos desantinės kariuomenės, kurį žūsta jūros bangose. Dėl tokių ekspedicijų Japonija visai nesijaudina ir net tam tikrais būdais jas skatina. Ji užleidžia Amerikos desantinei kariuomenei kokią nors nereikšmingą salą, kuri yra dideliame atstume nuo Amerikos krantų. Užimtos salos reikalauja nuolatinio papildymo tiek žmonėmis, tiek karo medžiaga, kurią reikia pristatyti iš Amerikos kontinento, o tuos transportus Japonija skandina, tokiu būdu vis daugiau alindama Ameriką.

Dar beviltiškesnė padėtis tolimuose rytuose yra Anglijos. Anglija, nustojusi strateginių bazių, priversta yra koncentruoti savo karo laivų pajėgas Indijos pakraščiuose. Bet japonai pradėjo ofenzyvą prieš Indiją. Jos kariuomenė, papildyta nacionalistinės Indijos kariuomenės vienetais, nesulaikomai slenka į vakarus, grasindama visai Indijai. Anglai savo kariuomenės niekuomet daug Indijoj neturėjo. Ji valdė tą kraštą su pagalba tų pačių indų, kurie dėl skurdo buvo priversti įstoti į Anglijos formuojamus vienetus. Bet dabar, kai nacionalistinis judėjimas išsiplėtė visame krašte, kandidatų į anglų kariuomenę žymiai sumažėjo, ypač, kad Japonija suformavo nacionalistinę indų kariuomenę ir prižadėjo Indijai visišką nepriklausomybę. Indai su noru pereina Japonijos pusėn, palikdami anglus vienus.

Šis faktas kelia Anglijai susirūpinimo ir verčia griebtis kontropriemonių. Vienintelė efektyvinė kontropriemonė yra sustiprinti nuosavas pajėgas Indijoje ir nepasitikėti iš indų suformuotiems daliniams. Bet yra ir kliūtis. Anglas savo nuosava kariuomene nenori kariauti, ir, be to, ta kariuomenė reikalinga Anglijos salų apsaugai. Svetima kariuomenė, sudaryta iš kanadiečių, naujazelandiečių ir australiečių, reikalinga italų fronte bei numatomai invazijai į Europą. Be to, Indijoje esanti kariuomenė turi būti gerai aprūpinama, o privežimas karo medžiagos reikalauja daug laivų, kurių Anglija pakankamai neturi. Norėdama gelbėti padėtį, Anglija kreipėsi į Ameriką, tį. prašydama jos pagalbos. Bet Amerika šaltai atsakė, kad tam tikslui ji neturi kariuomenės, kuri galėtų būti pasiųsta į Indiją. Taigi tas kraštas yra pasmerktas ir netolimoj ateity jis iškris iš Anglijos imperijos sąstato.

Su Indijos iškritimu Anglijos ir Amerikos galybė tolimuose Rytuose amžinai žlugs, o Japonijos pozicija smarkiai sustiprės. Nereikia užmiršti, kad Indija su 400 milijonų gyventojų sudaro rimtą jėgą, jeigu tas kraštas bus tinkamai tvarkomas, ekonomiškai neišnaudojamas ir organizuojamas pagal Japonijos metodus. Toji jėga ateityje ne tik pilnai apgins savo kraštą, bet padės Japonijai išplėsti savo invaziją į Australijos kontinentą.

Australija dabartiniu laiku stovi kryžkelėje. Ji pati apsiginti negali, o anglai, užimti Europoje, negali jai suteikti aktyvesnės pagalbos. Lieka tik amerikiečiai. Amerikiečiams iki Australijos yra gana toli, be to, nuostojus visų strateginių punktų tolimuose rytuose, Australijos gynimas nėra lengvas dalykas. Australija buvo Anglijos dominija ir amerikiečiams labai norėtųsi tą kraštą perimti savo žinion, kaip kompensaciją už prarastus strateginius punktus, ypatingai, kad tų prarastų punktų atgauti vilties nėra. Jeigu tas kraštas pasiliktų Amerikos žinioje, tai Amerika, kovodama su Japonija, karo rezultatais būtų patenkinta, bet Anglija išeitų labai nukentėjusi. Nustojusi Australijos, Indijos ir Kanados, Anglijos imperija uždustų savo salyne ir išeitų iš pirmaeilių valstybių tarpo. Jos vieton iškiltų Japonija. Taigi netolima ateitis parodys tolimuose rytuose karo rezultatus, bet ir dabar aišku, kad Anglija ir Amerika liks iš ten galutinai išstumtos.

D. Vokietijos vadai kreipia labai didelį dėmesį jaunosios kartos ugdymui. Todėl Vokietijos jaunimas yra sveikas kūnu ir dvasia. Tik jaunime yra tautos ateitis.

Atvaizde: Führer'is Adolf Hitler sveikinasi ir šnekasi su vaikučiais.

Didžiosios Vokietijos ORGANIZACINIAI METMENYS

Ig. Taunys

Vokietija (III Reichas) yra nacionalsocialistinė valstybė. Partijai (NSDAP), kaip tautos valios reiškėjai, priklauso visų gyvenimo sričių kontrolė. Partijos kūrėjas ir vadas Adolf Hitler drauge yra aukščiausios valdžios šefas ir valstybės suverenumo nešėjas, jos reprezentantas. Buvusieji II Reicho karalijos, o Weimaro Vokietijoj autonominiai kraštai, kaip tat: Prūsija, Saksonija, Bavarija ir šiandien tebeturi savo ministerių kabinetus. Centrinę valdžią juose atstovauja Reichsstatthalter'iai. Didesnieji kraštai padalyti į provincijas, kurių priekyje stovi provincijos prezidentai (Provinzialpresident). Provincijos (arba tiesiog maži kraštai) dalinasi į Regierungsbezirk'us, vadovaujamus Regierungspresident'ų. O Regierungsbezirk'ai dalinasi jau į apskritis. Miestai, turintieji per 10.000 gyventojų, tvarkosi apskričių teisėmis.

Valstybės ir savivaldybių tarnautojai visoms administracinio darbo šritims yra specialiai atrenkami ir parengiami. Perėjimas iš žemesnės kategorijos į aukštesnę susietas su stažu, užsitarnavimu, mokslu ir egzaminais. Valstybės tarnautojai dalinami į žemesniuosius, viduriniuosius, aukštesniuosius ir aukštuosius. Kiekviena grupė turi keletą rangų. Viduriniųjų tarnautojų grupei priklauso: asistentai, sekretoriai ir vyr. sekretoriai. Aukštesniųjų tarnautojų grupei priklauso: inspektoriai, vyr. inspektoriai ir amtmanai. Aukštųjų tarnautojų grupei priklauso: Regierungsrat'ai, Oberregierungsrat'ai, Regierungsdirektor'iai, Direktoriai ir t.t. iki ministrų.

Partija (NSDAP) buria apie save geriausias visų profesijų Vokietijos jėgas ir turi keletą milijonų narių. Jos valdymo organai iš viršaus į apačią turi šiuos pavadinimus: Reichsleitung — valstybės vadovybė. Gauleitungen — apygardų, tiksliau provincijų, vadovybės (jų yra 40), Kreisleitungen — apskričių vadovybės, Ortsgruppenleitungen — vietos grupių vadovybės Zellen ir Block'ai. Partijos apskritys, apygardos atitinka tolygias valstybinio administracinio padalinimo ribas. Partija skirstosi į SA (Schutzabteilung) — apsaugos dalis; SS (Schutzstaffel) — partijos, o šiuo metu ir valstybės vidujinės apsaugos formacija iš rinktinių žmonių, besivaduojančių obalsiu: „Meine Ehre heisst Treue — mano garbė vadinasi ištikimybė"; NSKK (Nationalsocialistisches Kraftfahrkorps — traukos jėgos korpusas, kitaip susisiekimo tarnyba; HJ—BDM (Hitler Jugend — Bund Deutscher Maedel) — berniuku ir mergaičių sambūris; NSF (Frauenschaft) — moterų organizacija; NSSB (Studentenbund) — studentų sąjunga; NSDB (Dozentenbund) — docentų sąjunga. Be to, partijai, be daugelio kitų, priklauso dar šios žymesnės organizacijos:

Bereikalingos aukos

I. T.

RAD (Reichsarbeitsdienst) — darbo tarnyba, **NSDAF** (Arbeiterfront) — fizinį ir protinį darbą dirbančiųjų vieningas frontas; **Reichsbauernschaft** — ūkininkų susivienijimas; **NSLB** (Lehrerbund) — mokytojų sąjunga; **NSV** (Volkswohlfahrt) — tautos gerovei kelti organizacija; **NSKOV** (Kriegsopferversorgung) — nukentėjusių nuo karo šelpimui įstaiga.

Baigiant šią trumpą Vokietijos administraciniai politinės organizacijos apžvalgą, pravartu susipažinti ir su kai kuriais dažniau mūsų spaudoje minimais partijos vadų laipsniais ir užimamų vietų pavadinimais. SA karininkų laipsniai, pradedant pirmuoju, yra šie: Sturmfuehrer (prilygsta leitenantui), toliau — Obersturmfuehrer, Hauptsturmführer, Sturmbannfuehrer, Obersturmbannfuehrer, Standartenfuehrer (prilygsta generolui majorui), Gruppenfuehrer, Obergruppenfuehrer (prilygsta generolui). Gauleiter'iais vadinami partijos apygardų vadovai. Reichsleiteriais vadinami partijos centrinio štabo atskirų darbo sričių, kaip tat propagandos, organizacijos, vadovai. Partijai priklaujantieji sambūriai arba tarnybos turi savo vadus. Tuo būdu yra SS Reichsfuehrer — Reichs SS dalinių vadas, Reichsbauernfuehrer — Reichs ūkininkų vadas, Reichsarbeitsfuehrer — Reichs darbo vadas, Reichsjugendfuehrer — Reichs jaunimo vadas ir t.t.

TIKRAS DIAGNOZAS

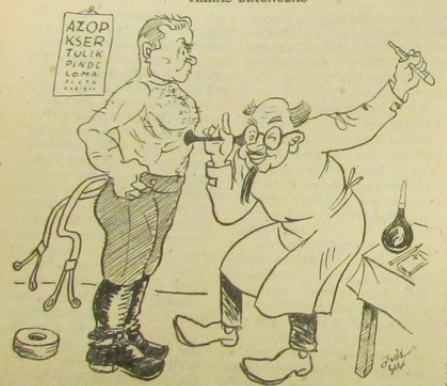

— Pone daktare, man reikėtų į sanatoriją...
— Iškvėpkit! Iškvėpkit! Taip. Aš jums prirašysiu komandiruotę į Vilniaus miškų pušynus!

EINE TRIFTIGE DIAGNOSE

— Herr Doktor, ich fuehle mich sehr unwohl. Ich muesste unbedingt in ein Sanatorium...
— Das werden wir gleich sehen! Ausatmen! Einatmen! So-o! In den Kiefernwaeldern des Wilnagebietes werden Sie sich gut erholen können...

Balandžio pradžioje Radviliškio policija, gavusi pranešimą apie du besiilsparčiančius ginkluotus rusų bešiaspartančius ginkluotus rusų bešiaspartančius, dešimt kartų didesnėmis jėgomis netikėtai apsupo nurodytą gyvenamą namą, sedybą tokiu būdu, kad bet kurią kryptimi bandančius pabėgti banditus galėtų lengvai likviduoti. Deja, užuot ir toliau laikęsi slaptumo, staigumo ir nptikėtumo taktikos, du iš policininkų, neatsargiai ir be jokios priedangos artėdami vienas šalia kito į sodybos gyvenamą namą, paleido seriją iš automato, tuo duodami ženklą samagoną girkšnojusiems banditams griebtis net prieangy stovėjusių šautuvų. Abu savo neatsargumą žiauriai apmokėjo: vienas krito peršauta galva vietoje, antras mirtinai sužeidžiamas ir galvon — abu apie 40 metrų nuo sodybos ant atvirų arimų, nors 20 metrų atgal buvo puikiausia priedanga — griovys su krūmokšniais. Bet dar negana: klėtles gale, 15 metrų nuo gyvenamo namo, peršautas per pečius ir antras žūsta dėl nesugebėjimo pasinaudoti už kelių žingsnių esančia puikiausia priedanga malkinėje arba daržinėje.

Banditai, pasinaudoję sąmyšiu, kilusiu nukautų trims šūviais trijų policininkų, leidosi bėgti: vienas į šiaurę, kitas, palikęs seklyčioje kailinius, į pietus — stačiai kelių pro tarpą gulėjusių dviejų abiejuose kelio pusėse, kertančiame rave, polic. Šitie, pritrenkti įvykusios jų akyse nelaimės, net nei karto nesugebėjo iššauti, leisdami pabėgti pavojingiausiam banditui tiesiog iš rankų. Bėgęs į šiaurę sužeidžiamas, paimamas į nelaisvę, veliau ten pat nušaunamas ir, padoriai neiškračius (prieš laidojant kitą dieną dar rasta užrašų knygutė su prijaučiančių adresais), liepiamas užkasti.

Policija, išsiveždama lavonus ir sunkiai į galvą sužeistąjį, nepasiėmė bandito paliktų seklyčioje kailinių, iš kurių būtų paaiškėjęs ir vienas pabėgusio bandito bičiulis pil. J. Dabar tuos kailinius, nesulaukdamas ryt dieną žadėjusios atvykti policijos, tas pats banditas užėjęs vėl pasiėmė. Čia tenka priminti dar vienas negražus poelgis — užuot padėkojus pranešėjui, jis ka tik nebuvo apkalintas už per žioplišką vadovavimą įvykusias aukas.

Tuo tarpu pabėgęs banditas policijai seniai buvo žinomas, kaip po karo be valdžios organų žinios pas vieną ūkininką priglaustas bolševikų karys. Tąsyk jis dar nemokėjo lietuvių kalbos ir neturėjo pažinčių vietos komunistinio nusistatymo asmenų tarpe. Jo likvidavimas, paroždžius kiek didesnį stropumą, buvo visai lengvas dalykas. Dabar gi, žymiai išaugus jo rėmėjų skaičiui iš apgyvendintų pas ūkininkus evakuotųjų rusų tarpo, reikalas blogesnis. Šitie rusai džiaugiasi tėvynės jų vienam prieš mūsiškių tris.

Gerieji policijos pareigūno vaikučiai neužmiršta kovojančio tėvelio Rytuose ir siunčia jam dovanėlę.
Nuotr. **E. Karpavičiaus.**

NEDARYKIME GĖDOS policijai ir savo tautai

Br. Kviklys

JŲ NAMAI — KALĖJIMAS, DABOKLĖ — POILSIO VIETA. APIE TUOS, KURIE GERIA ŠEŠIUS KARTUS SAVAITĖJE. BŪDAS BE PROTEKCIJŲ IŠEITI IŠ POLICIJOS TARNYBOS. KELIAS Į KIRCHOLMO DARBO STOVYKLĄ. NEDARYKIME NEPATAISOMŲ KLAIDŲ.

Ne apie paprastus, visuomenei gerai žinomus, nusikaltėlius čia bus kalbama. Atvirkščiai, apie tuos, kurie tvarkos dabotojų vardą nevertai nešioja. Bus kalbama apie labai retą reiškinį — kultūringų (o gal ir nekultūringų) kraštų policijos istorijoje labai retai sutinkamą— apie policijos tarnautojus — nusikaltėlius.

Ar tokių reiškinių lietuvių policijoje yra? — paklaus eilinis pilietis, kurio galvoje gal nevisada gali drauge sutilpti „policininko" ir „nusikaltėlio" sąvokos.

Nors „Policijai" skaudu tokius nemalonius klausimus kelti, vis dėlto, norėdami būti objektyvūs, turime pasakyti, kad tokių reiškinių lietuvių policijoje būna.

Įtemptos karo meto sąlygos reikalauja, kad negausi lietuvių tauta, jei ji nori dabar ir po karo gyventi, turi būti tvirta ir nedemoralizuota. Yra dėsnių, kurių visais laikais, visokių pažiūrų ir politinių įsitikinimų lietuviai turi laikytis, tai: dorovės normų vykdymas, savo ir būsimųjų kartų sveikatos ugdymas, sąmoningas jos nežalojimas, dvasinių tautos ir paskirų jos narių bendram darbui jėgų kaupimas. Šios mažiausios normos lygiai būtinos tiek menkiausiam individui, kuris dar nori žmogumi vadintis, tiek aukštam moralistui, tiek ypatingai vienų ir kitų saugotojui — policijos pareigūnui.

Tenedrįsta kas nors sakyti, kad šiais laikais policisto gyvenimas yra lengvas. Policijos pareigūnas ir kovos gyvenimą gyvena (taigi visus kario sunkumus turi pakelti), ir poilsio dažnai neturi; jis nakvoja taip pat ne prabangiškuose rūmuose ir guli ne minkštuose pataluose. Jis aprengtas ir apsiautas nevisada taip, kaip gal reikėtų. Ir valgo dažnai ne nustatytomis valandomis karštą sriubą. Jo atlyginimas taip pat dažnai nepranešaramios, tylios ir nepavojingos savivaldos įstaigos darbo algos. Žodžiu, jo gyvenimas daug kuo skiriasi nuo taikos meto ponų ir karo meto spekuliantų gyvenimo. Žuvusių, mirusių ir sužeistųjų einant tarnybos pareigas nuošimtis policijoj yra nepalyginamai didesnis kaip ekonominių organizacijų tarnautojų, kooperatyvų vedėjų ar taškų dalytojų tarpe.

Tai skaudi tiesa. Ji iškelia policijos darbo svarbą ir jos pareigūnus pastato aukščiau kitų užnugario tarnybos vyrų. Tačiau visa ta garbė mums dar neduoda teisės pasidaryti amžinais girtuokliais, simuliantais, dezertyrais, spekuliantais, nedrausmingais, nepataisomais neklaužadomis ir savo lizdo teršėjais.

Daugelio žmonių jau toks būdas, kad jie mėgsta ramiai, saugiai gyventi, mažiau žiūrėti kitų reikalų, daugiau asmeninės naudos. O lietuvis prie to visko dar linkęs visada sočiai (dažnai be saiko) prisivalgyti ir **būtinai be saiko pasigerti**. Šio dėsnio vedamas, dažnas policijos pareigūnas, kuriam policijos tarnyba šiam reikalui sąlygu neteikia, stengiasi ją apleisti. Vienas atsimena turįs ūkį, kurio per 20 metų dažnai nė neaplankydavo,

kitam staiga visame kūne nebeatsiranda sveikos vietos, trečias stengiasi surasti štabuose ar kur kitur įtakingų „dėdžių", kurie jūos užtartų ir t.t. Žodžiu, deda visas galimas ir negalimas pastangas, kad tik kaip nors iš atsakingos, gerbtinos ir visuomenei taip reikalingos tarnybos išbėgus. Kai tas nevyksta (štabuose taip pat nekvaili „dėdės" sėdi), griebiasi naujų, neretai net nusikalstamų priemonių. Numatęs pereiti į pelningesnę tarnybą ar net pradėti verstis spekuliacija, toks neprotingas pareigūnas žino, kad policijos vadovybė negali savo eilėse palaikyti vyrų, kurie yra netinkamo elgesio, girtuokliai (samagonščikai), nedrausmingi, simuliantai, valkatos, melagiai ir t.t. Iki šiol tokie, pagal seną papratimą, būdavo be kurių nors sankcijų pašalinami iš policijos. Kitaip sakant, „čigoną mesdavo per tvorą"...

Ir štai, išbandęs visus legalius kelius išeiti iš policijos tarnybos (ir kartais jų nė nebandęs), tūlas policijos pareigūnas imasi tokių „gudrybių"; pradeda be saiko girtauti. Jis būna girtas saiko girtauti. Jis būna girtas Šeštosios dienos per savaitę. Septintą dieną taip pat geria, žinotina dieną taip pat geria, žinodama, jeigu tuo laiku nesėdi dama, jeigu tuo laiku nesėdi dama, bokliėje. Karo metu „valstybokliėje. Karo metu „valstybinės" kibirais niekas nedalijo. nės" kibirais niekas nedalijo. Kiekviena protinga valdžia girKiekviena protinga valdžia girtavimą taip pat normuoja. Taitavimą taip pat normuoja. Taigi geria naminę „ne iš meilės, o gi geria naminę „ne iš meilės, o iš reikalo"... Viršininkai pirišš reikalo"... Viršininkai pirmiausia tokį pareigūną įspėja— miausia tokį pareigūną įspėja— nieko negelbsti. Duoda keleta nieko negelbsti. Duoda keletą parų lengvo arešto — nepasitaiparų lengvo arešto — nepasitaiso, „sunkaus" — tas pats. Jo so, „sunkaus" — tas pats. Jo tarnybos byloje esąs „baudų latarnybos byloje esąs „baudų lapasas" prirašytas kaip jaučio oda. pas" prirašytas kaip jaučio oda. Palengva kalėjimas tampa tokio Palengva kalėjimas tampa tokio pareigūno namais, o daboklė — pareigūno namais, o daboklė — poilsio vieta. Su samagono bonpoilsio vieta. Su samagono bonka (geriau pasakius, bonkomis) ka (geriau pasakius, bonkomis) jis jau nesiskiria.

Šio rašinio iliustravimui mažutis pavyzdėlis: Š. m. balandžio 7 d., didįjį penktadienį, Trakų apskrities policininkas Bolius Tamašauskas geležinkeliu atvažiavo į Kauną, anot jo, pas gimines — pas švogerio seserį — praleisti Velykų šventes. Šventių metu, mat, miestiečiai važiuoja į kaimą, kaimas gi atvyksta miestan. Bet toliau tekalba pats „solenizantas", kaip jis pats kvotos parodyme užrašė:

„...ir žinodamas, kad Kaune tiek valstybinis, tiek namų darbo spiritas yra brangus, spekuliacine kaina mokėti tarnautojas neišgali, o tuo tarpu provincijoje yra daug pigesnis, tad, nenorėdamas be spirito praleisti Velykas, be to, dar nepatogumui prieš savo gimines pašalinti ir taupumo sumetimais pasiėmiau iš provincijos su savimi 5 literius namų darbo spirito (koks nekaltas „samagono" pavadinimas. Red.). Man bevažiuojant, kažkas keršto sumetimais, negavęs kitos progos atkeršyti (kaip žinoma, policininkas, eidamas savo tarnybos pareigas, visiems įtikti negali), sekdamas mane įskundė, kad aš turiu namų darbo spirito, kuris kratos metu tikrai ir buvo rastas. Dėl tokio mažo kiekio (! Red.) kaltinti mane, kad aš vežiau kalbamąjį spiritą spekuliacijai, nėra prasmės ir didelio pagrindo."

— Po to minėtas pareigūnas dar priduria:

— „Turiu šeimą, susidedančią iš keturių asmenų. Mano žmona visą laiką serga, taip pat jau 2 metai serga ir mano jaun. duktė. Užvedus man griežtesnę kvotą ir perdavus griežtesniam nubaudimui, liks mano ligota šeima be duonos kąsnio ir maitintojo."

Daugiau paaiškinimų apie „maitintoją", atrodo, nebereikalinga.

Kiti tokios rūšies pareigūnai, norėdami būti išvaromi iš tarnybos, mėvina naudoti kitas priemones: apsileidžia pareigose, vengia bet kokio darbo, savavališkai pasišalina iš tarnybos ar į ją visai neateina, ima bendrauti su įtartinais asmenimis, nuolat „serga" ar kitu būdu simuliuoja. Tokio pareigūno perkėlimas iš vienos tarnybos vietos į kitą ar išsiuntimas į kitą apskritį nieko negelbsti. Užkietėjusių simuliantų neatveda į tikrą kelią nei vadų pamokymai, nei policijos tarnybos garbė, nei perkėlimai, nei pagaliau, visos kitos iki šiol vartotos baudos.

Policijos korporacijai tikra gėda juos savo eilėse laikyti. Tačiau taip pat negudru ir neteisinga būtų atleisti iš tarnybos tokius simuliantus tuo metu, kai visi kiti dori pareigūnai su pasiaukojimu, nemažomis gyvybių ir kraujo aukomis stovi lietuvių tautos ir visų Lietuvos gyventojų sargyboje.

Policijos vadovybė, atrodo, bus ir čia suradusi neblogą išeitį: tokios rūšies pareigūnai iš policijos išmetami, tik, deja, nepaleidžiami tarnauti į pelningesnes vietas ir nesutelkiamos jiems sąlygos verstis spekuliacija, ko paprastai pastarieji tikisi. Kaip teko iš visiškai patikimų šaltinių sužinoti, nuo šiol rė vienas panašios rūšies simuliantas laisvai iš policijos tarnybos išeiti negalės. Girtuokliai, apsileidę pareigūnai, simuliantai ir melagiai policiatai pagal atitinkamą policijos vadovybės patvarkymą, be kokio nors teismo, atskiru ir greitu sprendimu yra atiduodami į Kircholmo priverčiamojo darbo stovyklą (Latvijoje). Ne „Policijos" laikraščio reikalas aiškinti, kokios ten yra darbo ir gyvenimo sąlygos. Tai galės suinteresuotiems simuliantams savu laiku paaiškinti šie buv. policijos pareigūnai, kurie už čia suminėtus „žygdarbius" į Kircholmą yra pasiųsti: 1. Buv. Šedos punkto vedėjas Saliamonas Lukšys, 2. Kauno apskrities policininkas Kazys Šeškevičius, 3. Geležinkelių policijos vyr. policininkas Jonas Rudaitis, 4. Kauno miesto policijos saugūnas Adolfas Ulevičius ir, be to, šiomis dienomis pristatyti ten išsiuntimui: 5. Kauno miesto policininkas Jonas Miliauskas, 6. Trakų apskrities vyr. saugūnas Petras Černius.

Šia proga mes šiems vyrams ir visiems kitiems, kurie ruošiasi jų pėdomis eiti, galime tiek pasakyti:

— Ponai, jeigu jūs negalite savęs, savo artimųjų ir sąmoningai naikinate brangiausį žmogaus turtą — sveikatą, tai bent nebūkite lietuvių tautos duobkasiais. Jei jūs žudote save, tai dar maža bėda (nors ir tai yra negausiai lietuvių tautai didelis nuostolis), bet svarbiau, kad tokiu savo elgesiu jūs stumiate į skurdą ir vargą bei ligas savo šeimas, demoralizuojate aplinkinį jaunimą, kaimo ir miestų gyventojus, savo tarnybos draugus. Kitaip sakant, kuo patys „kvepiate", tuo ir kitus „tepate". Jei jūs nors truputį mylite savo tautą ir norite jai gera, užuot naikinę sveikatą ir moralę, taupykite jėgas ir naudokite jas jos laisvei patikrinti. Jūs neretai dedatės dideliais „patrijotais", tačiau mes puikiai žinome, kokią „kilnią tautos misiją" rytinėse Lietuvos dalyse karts nuo karto atlieka prisigėrę samagono dalis mūsų savisaugos ir lietuvių policijos vyrų. Savaime aišku, kad mes negalime jų painioti su tais lietuvių kariais ir policijos vyrais, kurie garbingai kaunasi fronte ar pavyzdingai atlieka jiems patikėtas pareigas krašto viduje. Tačiau kaip žmonės, susirūpinę tautos ateitimi, negalime slėpti ir nutylėti faktų, kurie nedaro garbės ne tik policistui ar kariui, bet ir doram žmogui.

Ačiū Dievui, kad čia suminėtų nuelaužų skaičius policijoje dar nėra didelis. Reikia tikėtis, kad sumani ir griežta policijos vadovybės ranka laiku atskirs „rauges" nuo „kviečių" ir tuo bus užkirstas kelias tolimesniam blogybių plitimui policijoje.

Atminkime, kad policijos tarnyba visada, o ypač karo metu, nėra malonumas, tačiau didelis reikalas ir kilni pareiga savo žmonėms. Nenorėkime patirti didelių smagumų ir patogumų karo metu. Pagaliau, nedarykime gėdos savo Tautai ir Tėvynei.

BEREIKALINGA ISGĄSTIS

— Dėdyte! Slėpk samagoną: policistas eina!..
— Gali nebijoti: tai Kaušelis, savas žmogus — šis samagonas kaip tik pagal jo receptą išsunktas.

UNNÖTIGE AUFREGUNG

— Vätterchen! Verstecke schnell den Hausverschnitt! Der Polizist kommt!..
— Menschenkind! Nur keine Angst! Das ist ja unser Herr Schnapskopf — dieser „Verschnitt" ist nach seinem Rezept abgezogen!..

Kovos draugai pasiruošę. Nuotr. **V. Augustino.**

ELGETAVIMAS

Ž. Pivoriūnas

Elgetos yra klasė žmonių, kurie negyvena iš normalaus darbo ir verčiasi gauta išmalda. Aplamai, elgetavimas yra nusikengimas visuomenės dorovei. Neginčytina yra ir tas, kad elgetavimas išorine savo puse teikia negražų vaizdą ir kartu blogai atestuoja visuomenės kultūrinį lygį. Šitam negeistinam reiškiniui turėtų būti iš tikrųjų paskelbta kova. Tačiau tikrama ir griežta kova bus tol neįmanoma, kol nebus tinkamai sutvarkyta pagalba elgetoms. Administraciniai organai visu griežtumu galėtų pravesti kovą prieš elgetavimą tik tuo atveju, kai bus tinkamai vykdoma be jokių išimčių socialinė globa. Ir iš tikrųjų. Jei mes pažiūrėsime, kas yra tie elgetos, tai pamatysime, kad tai yra: a) bejėgiai invalidai ir ligoniai, b) asmenys, kuriuos tik nelaimė privertčia elgetauti, c) elgetos profesionalai. Pirmos dvi kategorijos yra reikalingos pagalbos ir tinkamos priežiūros. Jais turi susirūpinti vietos savivaldybės, kurios yra įpareigotos globoti beturčius, juos šelpti ir gydyti (Saviv. įstat. § 3). Kas liečia 3 kategoriją, tai turi būti jau taikomos bausmės. Mūsų B. Statutas elgetavimą laiko nusikaltimu tik tuo atveju, kal elgetaujama: 1. iš įpratimo tinginiauti, 2. apgaulėmis arba žinomai melagingai skudžiantis nelemtu nuotykiu arba liga, 3. atšakiai arba įžuliai. Bausmė — kalėjimas ne ilgiau kaip trys mėnesiai (B. St. 276 str.). Bausmė didinama, jei elgetavęs turėjo prie savęs parinktą raktą, vytraktį, įrankį, kuriuo galima įsilaužti, arba ginklą. Be to, B. St. turi dar ypatingą pridedamąją priemonę, numatytą 32 str., kuriuo nusmerktas kaléti paprastame kalėjime, jei teismas ras jį padarius nusikaltimą iš dykinėjimo arba iš tinginiavimo, gali būti, baigęs kaléti kalėjime, teismo sprendimu paimamas į darbo namus nuo šešių mėnesių ligi dvejų metų.

Nusikaltimų įspėjimo ir užkardymo įstatymas (Įst. rink. XIV t.) elgetas prižiūrėti įpareigoja policiją. Šio įstatymo 161 ir 170 str. str. apie tai štai kas pasakyta: policijai pavedama prižiūrėti, kad nebūtų elgetavimo, kad elgetos ir beturčiai būtų globojami ir kad beturčiams, luošiems ir jais apsimetusiems sveikiems nebūtų leidžiama išvykti iš savo gyvenamųjų vietų. Už kiekvieną pažeidimą reikalingų priemonių besiimdama reikalingų priemonių besivalkiojantiems ir išmaldų prašantiems sulaikyti, policijos vadininkai, pas kuriuos pasirodys tokia netvarka, bus baudžiami kaip už nusižengimą tarnyboje. Kokių priemonių policija turi imtis prieš elgetavimą, nusik. įsp. ir užkard. įstatyme išdėstyta gana plačiai. Tačiau turint galvoje, kad elgetavimas iš esmės yra nenormalaus visuomeninio gyvenimo ir neorganizuotos visuomenės labdarybės padarinys, kad elgetavimą, kaip išmaldų prašymą ir rinkimą, negalima paskelbti bendrai uždraustu ir baudžiamu, tai šios priemonės gali būti vykdomos tik pareinamai nuo visuomenės labdarybės išsiplėtojimo laipsnio. **Nusik. įsp. ir užkard. įst. 159 str., kaip bendra taisyklė, draudžia leisti elgetauti miestuose, kaimuose, mūgėse, didžiuosiuose ir prekybos keliuose ir valkiotis prašant išmaldos.** Čia nepaminėtos bažnyčios ir kapinės, o tenai, kaip žinome, visuomet galima rasti nemažus skaičius elgetų. Ar gali policija čia taikyti paminėtą įstatymą? Į šį klausimą tenka atsakyti neigiamai, nes bažnyčios, šventoriai ir kapinės yra išimti iš tiesioginės policijos priežiūros, o iš kitos pusės teikimas beturčiams pagalbos išmaldos pavidale prie bažnyčios atitinka įsisenėjusius papročius, pateisinamus krikščioniškuoju mokslu.

Kaip elgtis su elgetomis nurodyta nusik. įsp. ir užkard. įstatyme 163—166 str. str., kur šiuo reikalu štai kas pasakyta: 1) įtarti besivalkioją, prašydami išmaldos, paimami vietos policijos be jokios priespaudos ir baimės, bet atsargiai ir humaniškai, ir siunčiami į miestus ar kaimus į jų savivaldybes reikiamam globojimui. Elgetos, prašą išmaldos ne dėl ypatingos, į visišką neturtą įvariuosios nelaimės, o iš tingėjimo įpročio dykinėti, ar sudarę iš to sau kaip ir verslą, iki išsiųsiant į jų bendruomenės, traukiami atsakomybėn (B. St. 276 str.). 2. Tie elgetos, kurie nesuteiks apie save reikiamų parodymų ar bus išaiškintas jų neteisėtas perėjimas iš vietos į vietą be reikalingų dokumentų, turi būti patraukti teismo atsakomybėn, kaip valkatos, pagal B. St. 275 str. 3. Elgetos, netekę turto dėl nelaimingų aplinkybių, našlaitystės, senatvės ar paliegimo ir kurie dėl savo sveikatos ir jėgų darbu negali užsidirbti sau duonos, kai jie nepriklauso jokioms bendruomenėms ir neturi giminių, kurie sutiktų juos laikyti, atiduodami vietos socialinės apsaugos įstaigų globai. 4. Elgetoms, kurie būdami toli nuo savo namų ir ūkio, dėl kokio nors įvykio staiga netenka pinigų, paimtų kelionei, ir negali nei tęsti kelionės, nei grįžti namo be labdarybės pašalpos, reikia stengtis suteikti darbą ar kitą verslą, o tuo būdu ir lėšų nuvykti paskirton vieton arba į savo namus.

Nusikaltimų įspėjimo ir užkardymo įstatymas nenumato tiesioginės sankcijos už šio įstatymo nevykdymą, tačiau kiekvienas šio įstatymo nuostatų peržengimas bendra tvarka yra baudžiamas pagal Baudž. St. 138 str., kaip už nesilakymą privalomojo įsakymo. Čia policijai tik tenka peržengusiems įstatymo nuostatus piliečiams iškelti bylą teisme pagal kalbamą Baudž. St. straipsnį ir nurodyti, kuriems nusikaltimų įspėjimo ir užkardymo įstatymo nuostatams yra nusižengta.

Atrodo, kad nusik. įspėj. ir užkard. įstatymas, keliant bylas už elgetavimą, turėtų mums daug padėti, nes dabar keliamose bylose pagal B. St. 276 str. daugumas elgetų yra išteisinami. Tai atsitinka todėl, kad policijai dažniausiai nepavyksta surinkti įrodomosios medžiagos, kiek reikalauja B. St. 276 str.

Po įtempto ir sunkaus darbo puodukas šiltos kavos atgaivina jėgas ir suteikia stiprybės.

Nuotr. V. Augustino.

J. Valevičius

VOKIEČIŲ POLICIJA

(Tęsinys iš praeito numerio)

SAVIVALDYBIŲ POLICIJA (SCHUTZPOLIZEI DER GEMEINDEN)

Lygiai tiek, kiek Reicho (valstybinė) policija yra tose vietose, kur yra centro valdžios policijos valdybos, tiek savivaldybių policija (Schutzpolizei der Gemeinden), priešingai, yra savivaldybėse (miestų, miestelių ir bažnykaimių), kur nėra centro valdžios policijos valdybų. Be to, savivaldybių policija yra tik tose vietose, kur gyventojų skaičius viršija 2000. Vietose mažiau kaip 2000 gyventojų policinė tarnyba, kaip taisyklė, vykdomą žendarmerijos. Šiuo metu Vokietijoje einama prie to, kad vietose, kur gyventojų skaičius viršija 5000, policinė tarnyba visur būtų pavesta žandarmerijai, kas iš dalies yra pasiekta. Vokietijoje yra 1338 savivaldybės su viršum 5000 gyventojų, kuriose yra įsteigtos savivaldybių policijos valdybos. Gyventojų skaičiaus atžvilgiu jos grupuojamos šitaip:

5 savivald. polic. valdybos vietose per 100000, 22 savivald. polic. valdybos vietose per 50000, 88 savivald. polic. valdybos per 30000, 106 savivald. polic. valdybos vietose per 20000, 397 savivald. polic. valdybos vietose per 10000, 720 savivald. polic. valdybos vietose per 5000.

Savivaldybių policijos organizacija, aplamai, yra prilyginta Reicho (valstyb.) policijos organizacijai. Savivaldybių policijos suvienodinimo reikalu, Fuehreriui perėmus Vokietijos vadovavimą, buvo leidžiami organizaciniai įsakymai (Organisationserlasse), kurie nustatė savivaldybės policijos etatus ir, atsižvelgiant į gyventojų skaičių, leistiną savivaldybės policijos pareigūnų skaičių. Didžiausias leistinas visų laipsnių policijos pareigūnų skaičius, įskaitant ir kriminalinę policiją, atsižvelgiant gyventojų skaičiaus, yra šitoks:

nuo 2000 iki 4000 gyv. — 1 polic. pareigūnas, nuo 4000 iki 5000 gyv. — 2 polic. pareigūnai nuo 5000 iki 6000 gyv. — 3 polic. pareigūnai, nuo 6000 iki 8000 gyv. — 4 polic. pareigūnai, nuo 8000 iki 10000 gyv. — 5 — 6 polic. pareigūnai, nuo 10000 iki 20000 gyv. kiekvienam 1000 gyv. po 1 pol. par., nuo 20000 iki 30000 gyv. kiekvienam 800 gyv. po 1 pol. par., nuo 30000 iki 40000 gyv. kiekvienam 750 gyv. po 1 pol. par., nuo 40000 iki 50000 gyv. kiekvienam 700 gyv. po 1 pol. par., per 50000 gyv. kiekvienam 600 gyv. po 1 pol. par. Išimtinais atvejais gali būti leista kiekv. 500 gyv. po 1 polic. pareigūną.

Savivaldybės policijos sąstatan įeinanti kriminalinė policija, atsižvelgiant gyventojų skaičiaus, yra skirstoma šitaip: Kriminalinė policija yra tik savivaldybėse su viršum 10.000 gyventojų. Savivaldybėse, turinčiose nuo 10.000 iki 30.000 gyv., kiekvieniems 6.000 gyv., skiriamas 1 kriminalinės policijos valdininkas; savivaldybėse, turinčiose nuo 30.000 iki 50.000 gyv. — 1 kriminalinės policijos valdininkas skiriamas 5000 gyv. ir savivaldybėse, turinčiose per 50.000 gyv. — 1 kriminalinės policijos valdininkas skiriamas 4.000 gyv. Savivaldybės policija atskiroje savivaldybėje priklauso vietos burmistrui, kaip policijos valdytojui. Savivaldybės policija, vadovaujama policijos majoro, sudaro taip vad. savivaldybių policijos komandą (Kommando der Schutzpolizei der Gemeinden). Kitais atvejais žemesnių policijos karininkų vadovybėje savi-

Valdybės policija sudaro, taip vad., savivaldybės policijos tarnybinį skyrių (Schutzpolizei — Dienstabteilung der Gemeinden). Savivaldybių policijos tarnybinė priežiūra visoje Vokietijoje priklauso Žandarmerijos ir savivaldybių policijos generaliniam inspektoriui (Generalinspekteur der Gendarmerie und der Schutzpolizei der Gemeinden) ir atskiruose kraštuose dar tvarkos policijos inspektoriams (Inspekteure der Ordnungspolizei). Jei savivaldybėse nuo 2.000 iki 5.000, esant ypatingoms sąlygoms, nėra įsteigti savivaldybės policijos tranybiniai skyriai, tai savivaldybių policijos tarnybinė priežiūra pavedama žendarm. vadams (Kommandeure der Gendarmerie). Be to, savivaldybių policijos tarnybinė priežiūra plačioje prasmėje yra pavesta prie atskirų kraštų valdžių priskirtiems štabo karininkams.

Savivaldybių policija, prieš perimant Fuehreriui Vokietijos vadovavimą, turėjo visiškai kitą pobūdį. Savivaldybių policijos kompetencijos ir pareigos atskiruose Vokietijos kraštuose buvo įvairios. Tokios savivaldybių policijos atliekamo darbo atžvilgiu skyrėsi nuo Reicho (valst.) policijos tuo, kad, be savo tiesioginių policinių pareigų, turėdavo ieškoti įvairius mokesčius, įteikinėti pilietiems įvairius šaukimus bei raginimus, išlipinti viešus skelbimus ir atlikinėti kitokias panašias pasiuntinių pareigas. Atitinkamais nuostatais buvo griežtai atskirtas policinis darbas nuo mokesčių rinkimo bei skelbimų ir pranešimų išnešiojimo ar pasiuntinių tarnybos. Tvarkos policijos tarnybą vykdantieji pareigūnai, kaip policijos tarnautojai, buvo savo policijos uniforma atskirti nuo mokesčių rinkėjų bei įvairių pasiuntinių. Pastariesiems buvo uždrausta nešioti ginklas. Policinį darbą dirbantieji savivaldybių policijos karininkai Vokiečių policijos valdininkų Statutu 24. 6. 1937 buvo prilyginti teisės ir tarnybos atžvilgiu Reicho policijos karininkams. Savivaldybės policijos vadovaujančiose vietose esantieji miestų policijos direktoriai (Sadtpolizeidirektoren), policijos vyr. inspektoriai (Polizeiinspektoren) bei policijos oberinspektoren) ir policijos komisarai (Polizeikommissaren) buvo pakeisti savivaldybės policijos savarankiškais vadais, policijos kapitonais ir majorais. Policijos komisarų etatinės vietos miestuose nuo 20.000 iki 30.000 gyv., išskyrus miestus turinčius ypatingos reikšmės, buvo pakeistos į nuov. vyr. leitenantų etatines vietas. Miestuose, turinčiuose nuo 30.000 iki 50.000 gyv., ir ypatingos svarbos miestuose, turinčiuose mažiau kaip 30.000 gyv., savivaldybių policijos vado — komisaro etatinė vieta buvo nustatyta kapitono. Miestuose per 50.000 gyv. policijos komisarų etatinės vietos buvo pakeistos į 1 — 2 kapitono ir 1— 2 nuov. vyr. leitenantų etatines vietas. Policijos komisarai, kurie dėl savo senyvo amžiaus ar kitų sumetimų, negalėjo būti pakeltais į kapitono laipsnį, palikdavo savo etatinėse vietose iki galutino išėjimo iš tarnybos. Kaip pagrindas karininkų etatų miestuose, atsižvelgiant gyv. skaičiaus, buvo nustatytas šitoks paskirstymas:

Gyventojų skaičius	Majorai	Kapitonai	Vyr. leitenantai	Nuov. vyr. leitenantai
20.000 iki 30.000	—	—	—	1
30.000 „ 40.000	—	1	—	—
40.000 „ 50.000	—	1	—	1
50.000 „ 60.000	1	1	—	1
60.000 „ 70.000	1	1	1	1
70.000 „ 80.000	1	1	2	1
80.000 „ 90.000	1	2	2	1
90.000 „ 100.000	1	2	3	1
100.000 „ 140.000	1	2	3	2
per 140.000	1	3	3	2

Mažesniuose miestuose bei miesteliuose nuo 5.000 iki 20.000 gyv. policijai vadovauti galėjo būti skiriamas polic. meisteris ar policijos nuovados leitenantas.

Leidžiant tolimesnius nuostatus bei įsakymus, buvo savivaldybių policijai pritaikomu būdu galutinai nuostatytos įvairių laipsnių savivaldybių policijos pareigūnų santykis, pav. 1 polic. nuovados leitenantas; 2 policijos meisteriai (tarpinis laipsnis tarp policijos žemesniųjų vadų ir policijos karininkų) ir 4 vachmistrai. Toliau pritaikomu būdu buvo sutvarkytas savivaldybių policijos pareigūnų mokymo bei tolimesnio lavinimosi klausimas. Leidžiamų įsakymų pagalba buvo pasiektas suvienodinimas atlyginimo, apmundravimo ir apginklavinimo reikale.

Pakėlimui į aukštesnę vietą bei aukštesnį laipsnį buvo išleistos taisyklės, kurios pagrinde nesiskyrė nuo taisyklių, taikomų Reicho (valstybinei) policijai ir žendarmerijai.

Socialinio aprūpinimo reikalai, kaip pensionavimas dėl senatvės ar praradimo sveikatos einant tarnybos pareigas, nemokamas gydymas ir kt., yra kaip ir visi kiti reikalai, smulkiai nusakyti Vokiečių Valdininkų Statute 26. 1. 1937 m.

Baigiant šį skyrių apie savivaldybių policiją, aiškumo dėlei, tariant trumpais žodžiais, visas tris tvarkos policijos rūšis galima dar kartą apibudinti šitaip: Reicho (valstybinė) policija yra svarbiose vietose ir didesniuose miestuose, Savivaldybių policija yra mažesnės svarbos vietose — mažesniuose miestuose, miesteliuose ir tirščiau apgyventose vietose. Žandarmerija gi yra retai apgyventose, gyventojų skaičiaus atžvilgiu, išblaškytose vietose, kur policinio darbo atlikimas reikalauja nugalėti tolimesnius atstumus.

(B. d.)

Vykdyti priešlėktuvinės apsaugos reikalavimus karo metu yra viena didžiausių policijos pareigų

Atvaizde: Policijos pareigūnas drauge su įmonės priešlėktuvinės apsaugos vadovu patikrina vienos Kauno įmonės priešlėktuvinį pasiruošimą.

Nuotr. V. Augustino.

I. Svyrius

Iš tarnybinių užrašų

(Tąsinys iš praeito numerio)

Taip jau pasaulis yra, tur būt, surėdytas, kad jo paklusniausi atstovai, garbingi žmonės, labai dažnai „iš didelio rašto išeina iš krašto.“ Žinoma, jei tik iš rašto būtų einama per kraštą, tai dar pusė bėdos, bet, ot, visa bėda, kad iš krašto išeinama su veiksmais, todėl ir to padariniai būna visai kitokie, negu su raštu. Su raštu sakysime, galima visaip pasielgti — ir į „krepšį įdėti“, kaip „Policijos“ redakcijoj pasitaiko, ir į stalčių įkišti, kad „pasicukravotų“, ir, pagaliau, supykus ir įtužus, kad nepavyko ant „i“ taško pastatyti —ji sudraskyti ar sudeginti. Visai kitas reikalas, mieli bičiuliai, su veiksmais, o dar baisiau, su tarnybiniais veiksmais, kurie atlikti „kaip reikiant“, kitaip tariant, nei Dievui, nei žmogui. Šitokio veiksmo, brolyti, į krepšį nenumesi ir, į kišenę įsidėjęs, nenusineši, kad paskui, tardymui esant, galėtumei didvyriškai pasakyti: papūskit man į... kulną. Čia reikalas visai kitas, visai, taip sakant, kitokį trojektorijos pabūdį turi.

Štai, sakysim, mūsų viename punkte X yra toks vienas labai darbštus ir stropus pareigūnas. Kartą eina jis plentu ir mato: vežimas važiuoja. Ak, juk daug vežimų plentais važiuoja, bet čia jam pasirodo vežimas kitoks, kažkodėl įtartinas. Todėl ir capt jį už pavadžių. Stok! Kur važiuoji, ką veži? Pasirodo — bulvės. O jei bulvės, tai būtinai vogtos. O jei vogtos, tai vagis pavojingas ir, ko gero, vienas su juo gali ir nesusidoroti. O kas žino, gal po bulvėmis dar koks banditas sėdi ir jas graužia? Padėtis rimta... Pareigūnas susiorentuoja eiti punktan ir šauktis stipresnės pagalbos. Bet kaip vežimą paliksi vieną? Tačiau ir čia išeitis surandama. Pasitaiko čia pat kažkoks civilis žmogus ir pareigūnas tuojau susimoja: duoda savo pistoletą civiliui vežimą saugoti, o pats klampoja beginklis į punktą pagalbos ieškoti.

Štai ir visa štuka! Rodos, nieko nepaprasto, tik jau išvados dėl tokio veiksmo gana brangios — vos 10 parų.

*

Šaudymo menas anais laikais didžioj pagarboj buvo laikomas. Šaudymo menininkas, ką į taikinius šaudydavo, įvairiais meisterių titulais apdovanodavo ir pasižymėjimo medaliais apdalindavo. Aukščiausiojoje policijos mokykloje net tam tikras kursas buvo tam reikalui skirtas. Žodžiu, šaudymo sportas visoj aukštumoj klestėjo ir visi jį gerbė ir juo didžiuodavosi. Be reikalo šūvio neišleisdavo — viš į taikinį. O dabar? Dabar — kas kita. Jokios pagarbos šūviui, jokio taiklumo. Be tik šaudyti. Susirinko, sakysim, du trys vyrai, išgėrė po stikliuką, na, ir pyškina kur pakliūva, kad tik trenksmas būtų.

Netaip seniai vienas pareigūnas — mokomosios (!) kuopos dalyvis, matyt, pavyzdingai išėjęs kuopoj mokslus ir dėl to gavęs atostogų poilsiui, sumanė iš to džiaugsmo traukiniu pasivažinėti. Šiais laikais traukiniais važinėti, kaip žinoma, šiek tiek nuobodoka. Todėl kiekvienas padorus pilietis, ruošdamasis ilgon kelionėn, nepamiršta ir gurkšnio paimti, kad pro miną linksmiau praslinktų arba už kokio kito kieto daikto neužkliudytų. Taip ir mūsų „mokslininkas“ padarė, o po to ir į vagoną įsirito. Čia, žinoma, jam garai protą sumaišė — ėmė lyg ir moteris apstumdinėti, lyg ir įžuliai su kitais padoriais keleiviais elgtis, na, o galiausiai — sumanė šaudymo sportą pade-

monstruoti ir tuo įtikinti visuomenę, ką yra kuopoj pavyzdingai išmokęs. Norai, tiesa, gražūs, tik atsiduoi vieta neparanki —vis per trumpi atstumai ir linkamo taikinio surasti neįmanoma. Bet mūsų samanusis eilinis visuomet išeiti randa. Jis tik rimtai nusitaiko ir... serija šūvių pabyra į vagono langą, nesulaikomai nuskrisdama į beryčę erdvę... Vagone, žinoma, sąmyšis. Vienos moterys iš karto nualpo, kitos vėliau mėgino, o dar trečioms — vystyklus iš to susikaupimo teko keisti. Ką padarysi — tokia jau žmogaus prigimtis.

Šis įvykis, žinoma, tuo būtų ir pasibaigęs, jei ne viena tos serijos kulkų, nelemtai „atsiradusi" viršininko kabinete ir pasižnibždėjusi apie mūsų šaunųjį pareigūną. O po to? Oi, po to — tai ir neaišku. Rodos, už meistrišką trumpomis distancijomis šaudymo meną mūsų bičiulis buvo apdovanotas aukščiausio laipsnio paromis arčiau susipažinti su ginklo vartojimo taktika.

•

Kas drįstų pasakyti, kad drąsa yra menkavertė žmogaus ypatybė? — Tur būt, niekas.

Drąsa mes didžiuojamės, drąse giriame, apie drąsą knygas rašome ir už drąsą įvairius medalius bei kryžius kabiname. Drąsius vyrus mes į didvyrius išaukštiname, visiems pavyzdžiais statome. Bet vien drąsa — dar ne viskas. Šalia drąsos dar turime ir atsargumą ir šaltą protą. Šias pastarąsias dvi ypatybes prijungę prie drąsos, turėsime apvalų dalyką, nes be jų drąsa, kaip tokia, labai problematiška esybė.

Policinėje praktikoje turime užfiksavę daug drąsių nesėkmybių, kurios vien dėl drąsos, bet be šalto proto ir atsargumo, nepasiekusios galutinio tikslo, beprasmingai žudavo pačios ir kitus „talkininkus pražudydavo. Žodžiu, vien plika drąsa vadovautis ir rizikuoti pavojinga.

Štai, neseniai, vieno Suvalkijos policijos punkto ribose buvo toks atsitikimas:

Kartą buvo pranešta, kad to punkto ribose bastosi du pavojingi bauditai. Juos gaudyti pasišovė pats punkto vedėjas ir dar keturi ginkluoti policijos pareigūnai. Po ilgo ir nesėkmingo klaidžiojimo staiga vieno kaimo apylinkėje jie užtiko du įtartinus ginkluotus asmenis. Įvyko karštas susišaudymas. Įtariamieji, nepajėgdami atsilaikyti prieš pranašesnę policijos jėgą, ėmė atsišaudydami bėgti. Vienok taikli kulka, atrodo, vieną buvo kliudžiusi ir šis, neva nukautas, krito žemėn. Laimėjimas, rodos, aiškus! Vienas iš niekšų, vadinasi, jau policijos rankose! Tokiais atvejais drąsos jau kiek nori. Ir štai vienas iš persekiotojų be jokio svyravimo artinasi prie nukautojo... Rodos, viskas tvarkoj, nes kitaip ir būti negalėjo. Bet, deja, bandito gudresnio būta. Pasinaudojęs drąsuolio neatsargumu, šis, pastarajam prisiartinus, paleidžia kelis šūvius, ir drąsuolis negyvas krinta žemėn. Pats gi „nukautasis", pasinaudojęs sąmyšiu, pasislepia. Nemuno pakrantės krūmuose ir dingsta ligi šiol nesurandamas. Štai kokia skaudi tragedija ištiko vieną mūsų drąsų pareigūną! Užuot atsargiai „nukautąjį" iš tolo apžvalgęs, patyręs jo ginklų padėties būklę ar, pagaliau, dar kartą atsargumo dėlei paleidęs į jį keletą šūvių, mūsų pareigūnas nustojo pats savo gyvybės ir, be to, praretino tiek brangias mūsų policistų eiles. (Nemaža čia kaltė, žinoma, ir vadovaujančio, nesugebėjusio tinkamai ir atsargiai šį reikalą patvarkyti).

Ateityje visuomet būkime drąsūs, bet kartu ir atsargūs. Gero kario ir policisto asmenyje šio dvi ypatybės visuomet yra neperskiriamos.

•

Sunku mūsų vargšei organizacijai su tais, taip vadinamais, jaunais pareigūnais, ką tik neseniai įrėpliojusiais į policistų eiles. Visa laiką buvę pas mamą ...ant viso gatavo", čia įstoję, žiūrėk, neprisitaiko prie drausmės bei tarnybos dėsnių ir visokių eibių, matyk, pridaro. Žinoma, pasitaiko iš jų ir gerų, pavyzdingų vyrukų, kuriems karinės disciplinos skiepai bematant prigyja, bet dažnai būna tokių, kuriems nors kola tašyk ant galvos, o jis anei krūst. Jei dar „nekrust" — tai nieko, bet, kitam, žiūrėk, čia kuolą tašai, o jis čiapat tau jau kokią šunybę kerta.

Kartą vienos vidurinės apskrities vyrūnas susigalvojo vienam svarbiam reikalui panaudoti tris kalinius, sėdinčius dabokleje. Jiems sargybon buvo paskirtas vienas jaunas, bet „gerą" gyvenimą matęs, pareigūnas. Na, ir, rodos, viskas tvarkoj. Kaliniai savo darbą atlieka, o mūsų pareigūnas griaudų „lankštingalėlį" niuniuoja. Niūri ir liūdna, matyt, ta daina buvo, nes, kaip bematant, iš užančio kipšas ėmė lįsti. Ir ne bet koks, bet su raudonu kakleliu ir karčiu skystimėliu. O kai šis išlindo — atgal nebesuvarysi. Gurkšnis po gurkšnio — ir mūsų pareigūnui linksmiau pasidarė. Ėmė su kaliniais į salytį suciti, pašnekėsiais prabilo. Na, o kaliniai — žmonės kuklūs. Jei pareigūnas, jų sargybinis, šnekina, tad kodėl jiems tylėti. Taip ir prasidėjo draugystė. O po jos — ir handelis. Mat, vienas kalinys, iš profesijos vagis, turėjo kailinius ir čia pat, susiderėjęs su pareigūnu, už keliasdešimt markių juos pastarajam pardavė. Vadinasi, vienu vou du dalykai atlikti: ir sargyba eita, ir handelis padaryta. Tik, deja, trečio dalyko nepavyko mūsų mielam pareigūnui atlikti — tai visus kalinius po darbo pietums nugabenti. Vienas iš jų — tas pats handelininkas, iš kurio buvo pirkti kailiniai, bevarant smagiai „atsiskyrė" nuo savo kompanijos ir nudūmė į mišką. Kailiniai, žinoma, paliko, o kalinio ir pėdos pranyko.

Pareigūnui, žinoma, šilta buvo ir todėl atsivėdinimui teko keliolika paru niauria „lakštingalėle" paniuniuoti šaltoiui. Bet ir tai, tur būt, ne bėda. Juk lyg žinodamas, jis buvo prieš tai kailinius įsigijęs.

Vienok įstorėja tuo dar nesibaigė. Mat, vyrūnas kalinius buvo savo atsakomybėn paėmęs su sąlyga, kad laiks nuo laiko tikrins sargybą. Tačiau gerbiamajam šito uždavinio, beje, neteko ištęsėti. Užuot sąžiningai sargybinį tikrinęs, pastarasis nerūpestingai sotinosi pietumis ir todėl liko taip pat gailia auka dėl didelio komforto pamėgimo...

Bolševizmas neša žmonijai mirtį

NAUJA BOLŠEVIKŲ TERORO BANGA. KAS VYKSTA SRITYSE, KUR BOLŠEVIZMAS SUGRĮŽTA. MAŠINIAI ŽUDYMAI IR KANKINIMAI. KĄ MES TURIME DARYTI.

Netenka daug policijos vyrams kalbėti apie bolševizmą. Tie žmonės, kurie per metus laiko patys patyrė jo terorą, žino, kas būtų su Lietuvos gyventojais, jei kruvinosios Stalino bandos vėl sutryptų mūsų šventąją žemę.

O tačiau pas mus Lietuvoje, nors labai nedrąsiai ir tyliai, vis dėlto atsiranda balsų, kurie pasižnibždomis kalba, kad girdi, „bolševizmas pasikeitė"... „jo jau nebegalima ir pažinti"... Suprantama, kad šios rūšies gandus leidžia ne kas kitas, kaip tik „pasikeitusio bolševizmo" agentai. Mes gi, pažindami bolševizmą iki jo „gyvo kaulo", gerai žinome, kaip jis „pasikeitė."

Apie tai byloja ir gausūs pranešimai buv. Lenkijos ir Rumunijos pilie čių, kuriems likimas lėmė iš bolševikų teroro pasprukti ir pasiekti vokiečių tebevaldomas sritis.

Pabėgėliai iš Rumunijos ir buv. Lenkijos sričių pasakoja, kad tuoj po Černovicių okupavimo buvo sudaryta civilinė sovietu administracija, kuri ypatingai kerštauja tame mieste pasilikusiems lenkams. Lenkai buvo prievarta verčiami atlikti sunkiausius darbus ir verčiami stoti į pagalbinę raudonąją armiją. Ypatingai bolševikų nekenčia lenkų ir rumunų inteligentų. Pastarieji tuojau suimami, verčiami šalinti minas ir nesprogusias bombas. Nepratę prie šių darbų, suranda šimtį. Kiti suimami ir išvežami į Rusijos pragarą.

Kitas pabėgėlis pasakoja, kad, praslinkus kelioms dienoms po Černovicų okupavimo, Maskvos patrijarchato atstovas kalbino gyventojus remti bolševikų armiją ir civilinę adm-ją. Kamenec — Podolsko srityje viename kaime žydiškų agentų buvo įsakyta pasiųsti sveikinimo telegramą „išvaduotojui Stalinui." Kai tai per 6 valandas nebuvo padaryta, atvykęs NKVD dalinys suėmė visus gyventojus ir juos prievarta išvežė.

Besirabijoje prie Josų — Dangeno geležinkelio komisaras Abram Lazarevič įsake kaime pasilikusiems gyventojams (jų buvo apie 150) susirinkti ant tilto. Girdi, netrukus kaimą apšaudys artilerija. Kai gyventojai, jausdami blogą, atsiskė tatai padaryti, jie buvo priversti apleisti savo namus. Šuvarius juos ant tilto, tiltas su visais žmonėmis išlėkė į orą.

Pabėgės iš Rytų Galicijos 60 mt. amž. batsiuvis Jan Lichnowski papasakojo: visą valdžią okupuotoje vietovėje vykdė žydas komisaras Jakinas. Skurdžius maisto produktus jis dalindavo savo tautiečiams bei valkatoms, kurie padėjo jiems naikinti dorus gyv. Per 4 savaites batsiuvis tegavo 500 gr duonos. Jo maistą sudarė runkeliai, kuriuos jis įmdavo iš vieno kluono, kurio savininką sovietai buvo užmuše šautuvų buožėmis. Pagaliau senuką suėmė ir atvedė pas komisarą. Jį, apkaltinę gyvulių ūkio sabotažu ir vagyste, įgrūdo kalėjiman. Per 7 paras suimtasis tegavo po 0,5 litrio vandens per dieną. Kai jis paprašė valgyt, jam žydas Jakinas atsakė: „Jūs, seniai, mums esate beverčiai ir neturite teisės į maistą."

Panašūs ir daug baisesni dalykai vykstą visur ten, kur grįžta „draugas" Stalinas.

Policijos pareigūnai ir visi geros valios lietuviai turi realiai ir sveikai vertinti „pasikeitusį" bolševizmą ir tas pasėkmes, kurias jo režimas atneša.

Mūsų visų pareiga — kova su šia negailestingaja žmonijos pabaisa. Jei bolševizmo mes neišnaikinsime, jis mus tikrai sunaikins.

Zd.

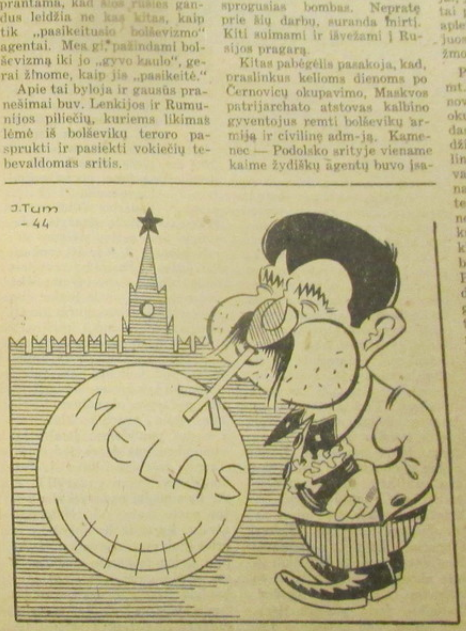

Bolševikinė Stalino propaganda.
Bolschewistische Propaganda — eine gemeine Lüge.

ATKREIPKIME DIDESNĮ DĖMESĮ

Adv. Valaitis Jeronimas

į tinkamą skrodimo protokolų surašymą

Teisingumo organams labai dažnai tenka aiškinti žmogaus gyvybės netekimo priežastis. Viena iš daugelio aiškinimo priemonių naudojama išviršinis ir vidinis lavono apžiūrėjimas (skrodimas), kurio metu surašomas atitinkamas protokolas. Nors šį aiškinimo priemonę yra viena iš svarbiausių, tačiau dėl nepakankamai išsamaus ir tikslaus protokolo surašymo skrodimas nevisada pasiekia savo tikslo.

Darbo praktika pakankamai parodė, jog nusikaltimų aiškintojai (tardytojas, policijos pareigūnas), dalyvaują prie skrodimų, visiškai pasikliaujia gydytojams, patys nieko nedaro, o tik laukia paruošto, gydytojo surašyto, skrodimo protokolo su pareikšta nuomone dėl gyvybės netekimo. Šita aplinkybė ir yra priežastimi tų nepakankamų protokolų, kurie nevisada patenkina teismus. Nusikaltimų aiškintojo, dalyvaujančio prie skrodimų, vaidmuo, toli gražu, ne toks. Jis, kaip ir rengiamame tardyme, ir šiuo atveju turi aktyviai dalyvauti, stebėti, sekti.

Šia proga nenoriu įžeisti gydytojų, kaip šios rūšies žinovų — specialistų arba prikišti jiems jų nesąžiningumą, bet noriu labiau išryškinti gydytojo ir aiškintojo darbo kontaktą ir nurodyti trūkumus protokoluose, kuriuos gydytojai surašo. Kodėl šiuo atveju vienais gydytojais negalime pasitikėti ir kodėl jų surašyti skrodimų protokolai nėra pakankami, manau, bus kiekvienam aišku, jei mes sugretinsime darbus ir tikslus gydytojo, kaip tokio, ir nusikaltimų aiškintojo. Gydytojas skrodimo metu ieško pačiame lavone gyvybės netekimo priežasties. Jis ieško tų žymių, kaip, pav. žaizdų, kūno dalių sulaužymų bei kitokių sutrikimų ir reiškinių, pagal kuriuos pareiškia savo galutinę nuomonę, kad štai, asmuo mirė nuo tokios ir tokios padarytos žaizdos ir pan. Tačiau, jam nesvarbu, kas tą žaizdą padarė, kada, kuriuo tikslu ir t.t. Žodžiu, ar asmuo pats sau pasidarė galą, ar kitas asmuo jam gyvybę atėmė, gydytojui nesvarbu, tik svarbu, kad jis skrodimo duomenimis konstatuotų tikrą gyvybės netekimo priežastį. Visai kitas uždavinys yra nusikaltimų aiškintojo. Pastarajam gydytojo nustatytoji gyvybės netekimo priežastis tėra tik pagrindu kvalifikuoti pagal baudžiamosius įstatymus patį nusikaltimą. Bet to dar nepakanka. Labai svarbu išaiškinti eilę ir kitų klausimų, iš kurių būtų matyti, kokiose aplinkybėse asmuo neteko gyvybės. Jei tatai buvo žmogžudystė, tad kokiais įrankiais ir, pagaliau, kas šį nusikaltimą padarė. Dėl tokio tikslo gydytojas labai dažnai trumpai ir paviršutiniškai tesurašo protokolą, nors pats skrodimo apžiūrėjimas kuo puikiausiai yra atliktas. O tai padaroma todėl, kad ne visi gydytojai pakankamai kreipia tam reikiamą dėmesį. Pagaliau, daugelis nesiorientuoja, kas iš pastebėtų lavone reiškinių, žymių, nusikaltimų aiškintojui arba teismui yra svarbu. Štai kodėl protokolai ir yra nepilni. Daugelis ir gana reikšmingų reiškinių, pastebėtų lavone, neįrašomi protokole arba įrašoma netiksliai. Būdingiausia, kad pasitaiko ir tokių skrodimo protokolų, kuriuose gydytojas labai trumpai ir šabloniškai pareiškia tik galutinę savo išvadą. Tačiau, kuo paremia šią išvadą ir kas rasta, nutylima. Tuo tarpu visai bylai nereikšmingų dalykų beveik visada perdėm gausu. Suprantama, tokie protokolai teismų negali patenkinti. Visi trūkumai paaiškėja teismo posėdžio metu, kada į teismo posėdį pakviečiamas pats gydytojas, daręs lavono skrodimą. Toksai ekspertas dažnai nupasakoja daug daugiau, negu faktiškai jis pats skrodimo protokole buvo atžymėjęs. Arba atvirkščiai. Pasitaiko, ypač praėjus ilgesniam laikui, kad ekspertas viską pamiršta, nors neįrašytų protokole žymių ir teisme iškeltą klausimą anksčiau būtų puikiausiai nušvietęs.

Pravartu šia proga paimti bent porą pavyzdžių.

Prieš kurį laiką teisme buvo teisiamas žmogus, kaltinamas žmogžudyste, esą pastarasis kvadratinės (taisyklingu keturkampiu) formos pagaliu, 6 cm storio, sumušęs nužudytojo kairę ranką ir įlaužęs dešiniame šone 7, 8, 9 ir 10 šonkaulius, maigydamas šoną keliais. Rengiamojo tardymo duomenimis buvo iškelta aplinkybė esą velionis pats įsilaužė šonkaulius, kriskdamas nuo aukšto vežimo ir kad kairioji ranka jau anksčiau buvusi sumušta — sužalota; patį policijai įskundimas padarytas kerštо sumetimais. Tuo reikalu byloje buvo skrodimo protokolas, kuriame pažymėta... „Darant lavono išorinį apžiūrėjimą, rasta: kairiosios rankos plaštakos išorinėje pusėje dėmė 3×3 cm. plote ir mėlyna dėmė dešiniajame šone, po pažastimi tarp 7—11 šonkaulių 11×9 cm. plote..." Padarius vidinį apžiūrėjimą, protokole užrašyta; „dešiniojo šono rastos mėlynos dėmės plote 7, 8, 9 ir 10 šonkauliai įlūžę..." Pasiremdamas tais duomenimis, ekspertas pareiškė nuomonę, jog mirtis įvyko nuo šonkaulių įlaužimo, kurie įlaužti smogiant kietu, buku įrankiu.

Teismas, turėdamas bylos aplinkybę, prieš akis ir tą aplinkybę, kad velionis pats galėjo užsimušti krisdamas nuo vežimo, dėl padaryto skrodimo iškėlė eilę gana svarbių klausimų, į kurios papildomai atsakė lavono skrodimą daręs gydytojas. Tarp jų svarbiausi buvo: 1. Keli smūgiai velioniui padaryti? 2. Ar šie smūgiai padaryti vienu ir tuo pačiu metu? 3. Neigiamu atveju, kuris iš jų anksčiau ir prieš kiek maždaug laiko? 4. Ar prie bylos prijungtų pagaliu, 6 cm. storio, galėjo smogiant šonkaulius įlaužti ir kiek smūgių tam pavartota? 5. Jei smūgiai padaryti ne pateiktu įrankiu, tai kokio storio jis turėjo būti? 6. Kokioje padėtyje velionis turėjo laikyti ranką, kad įrankiu pasiektų po pažastimi šonkaulius? 7. Ar panašią mėlyną dėmę šone galima iššaukti maigant šoną keliais ir įlaužti šonkaulius? 8. Ar galėjo tai padaryti krisdamas nuo aukšto vežimo?

Gydytojas į pateiktus klausimus, kiek atsiminė patį lavono apžiūrėjimą, davė gana platų paaiškinimą. Jo teigimu vėliniui iš viso padaryti tik du smūgiai: į ranką ir į krūtinę. Pirmutinis padarytas žymiai anksčiau, negu į krūtinę. Tatai ekspertas parėmė rastų dėmių spalvų skirtumu. Krūtinėn smogta tik vieną kartą ne pateiktu įrankiu, bet įrankiu, kuris turėjo būti ne plonesnis, kaip rodo krūtinėję rastos dėmės išmieros, būtent, ne mažiau kaip 9 ar 11 cm. Tatai parėmė medicinišku dėsniu, pagal kurį mėlyna dėmė iššaukiama nuo stipresnio smūgio kietu daiktu (išsiliejo paoėje iš indelių kraujas) ir ta dėmė yra tokio dydžio ir formos, kokio dydžio ir formos kietas daiktas smogiant paliečia kūną. Tuo pačiu dėsniu kelių maigimu ir minkštų daiktų spaudimu mėlynos dėmės negalimos, nors spaudimu ir būtų įlaužti šonkauliai. Kadangi šiuo atveju viršum įlaužtų šonkaulių paodėje yra mėlyna dėmė, tai ir rodo, kad šonkauliai galėjo būti įlaužti tik nuo stipraus smūgio kietu ir buku įrankiu. O tai galėjo atsitikti prie atitinkamų aplinkybių, ant iškilaus daikto, nukrentant nuo vežimo.

Liudininkų parodymais ir tik skrodimo duomenų papildymo dėka teisiamasis liko išteisintas.

Štai pamatėme iš pateiktų klausimų, kokių trūkumų būta gydytojo surašytame protokole. Jame, kaip pastebėjome, nepažymėta: keli smūgiai rasti lavono paviršiuje, ar jie padaryti vienu ir tuo pačiu metu ir kokios išmieros įrankiu. Šiuo atsitikimu dar gerai, kad gydytojas atsiminė apžiūrėjimo duomenis ir galėjo apie tai smulkiau, negu buvo protokole užrašęs, papasakoti. Priešingai, vien dėl šių trūkumų, t. y. protokolo nerūpestingo surašymo, galėjo byla pakrypti teisiamoje nenaudai ir ypač tokio, kuris nusikaltimo tikrumoje nepadarė.

Būdingas ir kitas lavono išviršinio apžiūrėjimo pavyzdys: .....pakaušyje, į dešinę, yra tamsi mėlynos spalvos dėmė, 6×4 cm. dydžio; aukščiau yra vertikalinės krypties žaizda 4 cm. ilgio; kairės ausies užpakalyje yra žaizda apie 3,5 cm. ilgio..." Paminėto protokolo ištrauka paimta iš bylos, kurioje teisiamieji kaltinami nužudę žmogų besiginant.

Turint prieš akis nužudymo aplinkybės, nenoromis matyti apžiūrėjimo protokolo trūkumai. Kas svarbiausia, labai netiksliai aprašytos dėmės ir žaizdos. Pagal tokį aprašymą neįmanoma konstatuoti, o ypač teisme iš protokolo, kurios krypties yra žaizdos ir padarytos dėmės. Visai ne tas pats ar žaizdos krypties nuo pakaušio eina į užpakalį ar į priekį. Iš tokių padėčių sprendžiama ir apie nusikaltėlio nusikaltimo situaciją. Dėlto tatai tokie protokole nenusakyti tikslūs pažymiai bylai neturi reikiamos reikšmės.

Iš šių, kad ir nepakankamai pavaizdžių pavyzdžių, matome, kokios reikšmės turi bylai pilnas ir tikslus lavono išviršinis bei vidinis apžiūrėjimas, ir kad gydytojo surašytas protokolas nevisada yra patenkinamas.

Štai šiuo reikalu ir iškyla teismo (tardytojo) bei policijos atstovo, dalyvaujančių prie skrodimų, vaidmuo. Visus daromus gydytojų trūkumus turi pašalinti tardytojai bei policijos pareigūnas. Kaip minėjau, pastarieji prie skrodimų turi dalyvauti ne dekoracijai, bet kontakte su gydytoju. Manau, nesunku gydytojui, pastebėjus trūkumus, priminti ir paprašyti tikslių protokole atžymėjimų.

Aiškintojai, dalyvaują prie skrodimų, turi visada turėti galvoje eilę priežasčių dėl gyvybės netekimo ir, surašant protoko-

Kovos jėgas papildant, policiatams kartais tenka ir motorui padėti.

MEDŽIAGOS

pavyzdžių tyrimui paėmimas

Č. Butkevičius

Kartu su kriminalistikos mokslo susikūrimu įsisteigia kriminalinės laboratorijos, kaip kriminalinės policijos talkininkės, nusikaltimų aiškinimo darbuose. Išsiplėtus kriminalinių laboratorijų darbui ir jam įgijus mokslinį charakterį, šios kriminalinės laboratorijos pavirsta Kriminalinės Technikos Institutais, kurie, kaip atskiri vienetai, tarpsta kriminalinės policijos organizacijoje. Kaune veikia tokia įstaiga ir jį turi šitokį pavadinimą: Kriminalinės Technikos Institutas, Kauno Skyrius, prie Saugumo Policijos ir SD Vado Lietuvai (Kriminaltechnisches Institut der Sicherheitspolizei Zweigstelle Kauen beim Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD in Kauen). Šis Kriminalinės Technikos Institutas turi rašysenos, techninį, biologinį, fotocheminį ir cheminį skyrius. Šie skyriai atlieka įvairius tyrimus, kokie tiktai kriminalistikos praktikoje pasitaiko, k. a.: rašysenos ir mašinraščio ekspertyzės, ginklų, šaudmenų, įvairių žymių (įsilaužimo) bei įrankių tyrimai, kraujo, spermos, plaukų, padirbinių bei klastojimų tyrimai, įvairūs chemiliai, žiūrėti, kad bent šie pagrindiniai klausimai būtų atžymėti:

a) dėl rastų lavonų sausumoje.

Čia būdingos sumušimo dėmės, žaizdos, nudegimai, nuplikimai vandeniu bei chemikalais.

1. Rastas sumušimo dėmes reikia protokole tiksliai atžymėti: kokioje kūno vietoje, jos formą, spalvą ir tikslias išmieras. Jei dėmės pailgos formos — dar ir jų kryptis. Kokiais įrankiais išsauktos. Taip pat atžymėti, kurios iš jų padarytos vienu ir tuo pačiu metu, kurios — skirtingu (ankščiau).

2. Žaizdas, kaip ir dėmes, tiksliai kūne atžymėti. Čia reikia dar išmatuoti gylį, apibūdinti žaizdos kraštų formą, ar jos padarytos gyvam esant ar jau mirusiam ir kokiais įrankiais (aštriais, bukais). Peršautam lavone nustatyti kryptį ir kulkos pervėrimo angos diametrą.

3. Nudegimus, nuplikimo žymes taip pat tiksliai atžymėti. Iš eksperto reikia šiais atvejais gauti atsakas, ar tie sužalojimai padaryti gyvam esant ar jau mirusiam.

b) dėl rastų lavonų vandenyje.

Rastas dėmes bei žaizdas atžymėti jau nurodytu būdu. Čia taip pat svarbu atkreipti dėmesys, ar žaizdos padarytos gyvam ar mirusiam. Iš tų pažymių gauti atsaką, kokiame stovyje asmuo pateko į vandenį (gyvas ar miręs).

nių medžiagų bei rašalų ir kit. tyrimai. Kitaip sakant, Kriminalinės Technikos Institutas tiria įvairius nusikaltimų įrodomus daiktus ir stengiasi šiuos nusikaltimų nebylius liudininkus prakalbinti laboratorinėmis priemonėmis.

Kiekvienas policijos pareigūnas, prireikus, gali pasinaudoti K. T. Instituto pagalba. Ypatingai tiriant staigios mirties priežastis, nužudymus, plėšimus, gaisrus, klastojimus bei padirbinius ir kt. atstikimuose sėkmingesniam darbo atlikimui kiekvienam suinteresuotam asmeniui K. T. I. mielai padeda. Tyrimui medžiagą K. T. Institutui pateikia kvotas vedantieji pareigūnai, betgi, jei sąlygos leidžia, ir patys K. T. I. tarnautojai, kaip specialistai, vyksta į įvykių vietas, kad patys vietoje pasieškotų tyrimo objektų.

Geri policijos pareigūnai turi patys sugebėti surasti ir tinkamai paimti bei pateikti tyrimui nusikaltimo įrodymo medžiagas bei objektus, nes nevisada sąlygos leidžia pasikviesti tos rūšies specialistų. Dėl to šia proga pateikiama keletas nurodymų, prisilaikytinų paimant iš įvykio vietų ir siunčiant K. T. I. tirtinas medžiagas. Pagrindinis reikalavimas statomas visoms tirtinoms medžiagoms tas, kad jos būtų pateiktos tirti tokios, kokios yra rastos įvykio vietoje. Šių medžiagų bet koks pakeitimas ar jų pasikeitimas pakeliui siunčiant tyrimui yra neleistinas.

Įvykio vietose ir kitur randami įvairūs tirtinos medžiagos kiekiai. Kai kada randami maži, riboti tirtinos medžiagos kiekiai, kurie gali būti visi paimti ir pasiusti reikalingam tyrimui atlikti. Pav., prie lavono rastas butelys su skysčio likučiais, gaisro vietoje — mažas kiekis įtartinos medžiagos ir t.t. Šiuo atveju visa rastoji medžiaga turi būti paimta tyrimui. Jei rastoji medžiaga yra nevienoda, susideda iš kelių skirtingų medžiagų bei komponentų, kurie matomi akimis ir lengvai gali būti atskirti, tai reikia medžiagos skirtingasias dalis atskirti ir atskirai surinkti. Pav., nuodijimo atveju rasti įvairūs maisto likučiai negali būti kartu sudėti ir sumaišyti. Be to, kiekvieną maisto likutį reikia atidžiai apžiūrėti. Pastebėtas priemaišas, kaip, pav., ant duonos riekės druskos kristalėlių ar miltelių trupinius, reikia rūpestingai surinkti ir skyrium įvynioti, kad jie nenubirtų, nesusimaišytų su maisto medžiaga ir tuo būdu nepasunkėtų jų identifikavimas ar nustatymas, kad tai nuodai, nes pasitaiko, kad nunuodymo tikslu maisto produktai vien tik apibarstomi strichnino, arseno ir kt. nuodais. Jei pastebėta, kad skystyje ar jo apačioje yra dar nevisai ištirpusių druskų ar nuosėdų (k. pav., prie lavono randama su nugertu skysčiu stiklinė, kurios apačioje matosi nepilnai ištirpusi nežinoma medžiaga), tai reikia skystį atsargiai nupilti ir jį atskirai nuo neištirpusių liekanų siųsti tyrimui. Tuo būdu bus išvengta galimo medžiagos ištirpimo bei kitokio jos cheminio pasikeitimo, esant jai skystyje.

c) dėl pakaroklių.

Aprašyti smulkiai nusižudymo įrankius ir visą padėtį. Ypač atkreipti dėmesys, ar virvės užveržimas padarytas gyvam esant, ar lavonas pakabintas jau miręs.

Be jau nurodytų gyvybės netekimų, turime visą eilę kitų, kurie atpažįstami medicinos mokslu. Šiais atvejais visada prašyti, kad gydytojo nuomonė būtų išreikšta ne šablonu, bet paremta aiškiais pažymiais, rastais lavone reiškiniais.

Jau nurodytu būdu ateidami pagalbon gydytojams darant skrodimus, t. y. atkreipdami didesnį dėmesį į protokolų surašymą, tuo pačiu prisidesime ir prie sėkmingesnio įvykių išaiškinimo.

Policijos darbe dažnai pasitaiko, kai susiduriama su esančiomis dideliuose kiekiuose tirtinomis medžiagomis, kai pav., randama kelios statinės raugo ar brogos, padarytos naminei degtinei gaminti, statinė su naftos produktu, krūva nežinomos medžiagos, vandens šulinys ir t.t. Šiuo atveju tyrimui reikia paimti nei per daug nei per mažai tirtinos medžiagos, kad jos užtektų pilnam analyzui atlikti. Čia reikia orientuotis pagal medžiagos rūšį ir, žiūrint, koks būtent, tyrimas šiai medžiagai bus reikalingas atlikti. Žemiau nurodomi dažniau pasitaikančių tyrimo darbuose medžiagų kiekiai, reikalingi jų kokybės patikrinimui: 1) bealkoholiniai gėrimai: 2 buteliai (originalo.) 2) alus, vynas: 1 ltr., 3) duona ir kit. miltų kepiniai: 250 g., 4) sviestas, taukai, aliejai: 250g., 5) vaisiai ir uogos: 100., 6) miėlės, kava, kakao: 250., 7) medus, marmelatas, saldainiai: 250 g., 8) sūris: 300—500 g., 9) miltai: 250 g., 10) pienas, grietinė: 0,5 ltr., 11) naftos produktai: 0,3 ltr., 12) tabakas: 50 g., 13) muilas: 100 g., 14) chemikalai (soda, muilo akmuo ir kt.): 100 g., 15) geriamas vanduo: 3—5 ltr., 16) namų darbo degtinė: 1 ltr., 17) raugas, brogа, gira: 1 ltr., 18) originalaus įpakavimo dalykai: 1—2 št.

Maždaug šių medžiagų kiekių pakanka, kai medžiagos yra nežinomos — spėjamos ir kai jas reikia identifikuoti — palyginti (pav., vagysčių atsitikimuose, falsifikacijos atvejais ir kit.).

Tyrimui medžiagos pavyzdį reikia gerai paimti, nes nuo vieno kio ar kitokio pavyzdžio paėmimo gali priklausyti tyrimo rezultatai. Reikia nepamiršti, kad **tyrimui siunčiamos medžiagos pavyzdys turi visiškai atitikti savo ypatybėmis tą medžiagą, iš kurios jis yra paimtas.** Dėl to, imant pavyzdį, reikia žiūrėti, ar visa medžiagos masė (jei turima reikalo su sausa medžiaga), ar visas skystis (jei turima reikalo su įvairiais skysčiais) yra (akimis žiūrint) vienoda — homogeninė, ar susideda iš aiškiai matomų skirtingų sudedamų dalių bei turi kitokių medžiagų priemaišų, tačiau lengvai atskiriamų. Jei medžiaga homogeninė, pavyzdys imamas iš gilesnių medžiagos sluoksnių, nes medžiagos paviršius dažniausiai, išorinėms sąlygoms veikiant, būna pasikeitęs ar bent skirtingas, negu medžiagos visuma, ir dėl to iš paviršiaus paimtas medžiagos pavyzdys nepilnai charakterizuos visą medžiagą (pav., muilo akmuo paviršiuje, susisiekdamas su orų, pavirsta soda). Imant medžiagos pavyzdį iš gilesnių medžiagos (krūvos) sluoksnių, paimama šios medžiagos žymiai daugiau, negu tyrimui jos yra reikalinga. Po to, maišant šią medžiagą, dalijama į 4 dalis; paimama $^1/_4$ dalis, kuri, vėl sumaišius, dalijama

Ir policija ruošiasi priešlėktuvinei apsaugai. Atvaizde — Kauno miesto policijos pareigūnai stato sau slėptuvę. Nuotr. V. Augustino.

Nelemtas šūvis

Vienu laiku sužeistas gulėjau karo ligoninėje. Mano žaizda buvo nepavojinga, gijo greitai ir gerai, todėl kiekvieną dieną atgaudavau prarastas jėgas ir, jau pasiremdamas ramsčiais, galėjau išeiti į plačią, prieš karo ligoninę esančią, verandą pasišildyti prieš saulę. Sužeista koja jau neskaudėjo, bet dar nebuvo taip tvirta, kad galėčiau ją priminti. Tai mane erzino, nes kartu su grįžtančiomis jėgomis mane apimdavo ilgesys paliktų apkasuose draugų, grynų laukų ir tų visų nuotykių, kuriais karas taip turtingas.

Dažnai sėdėdamas patogioje kėdėje prieš saulę, verandoje, užmerkdavau akis ir mintimis grįždavau ten, kur traškėdavo kulkosvaidžiai, sprogdavo granatos ir kur oras buvo pakvipęs paraku. Tie visi sunkumai ir nepatogumai, kurie apkasuose nuolat kartojosi, čia, ligoninėje, atrodė visai kitoje šviesoje: jie sukeldavo daugiau malonų negu nemalonų jausmą; jie buvo artimi, nes buvo jau išgyventi. Kiekvienas sunkumas, kiekvienas gyvybei pavojus, kiekvienas nuotykis sukeldavo tūkstančius atsiminimų, ir tie atsiminimai, kaip kino vaizdai, stodavo prieš akis, kai ramiai sėdėdavau prieš saulę. Ilgesys naujų pergyvenimų, naujų pavojų, ilgesys paliktų draugų, su kuriais teko dalintis visais sunkumais, daugiau ir daugiau mane gaubdavo, ir todėl pykau ant daktarų ir ant kitų, kurie taip ilgai manę gydė.

Kartu su manim dažnai verandoje sėdėdavo vienas sužeistas leitenantas, aukštas, liesas, su įdubusiomis akimis, nuolat tylėdamas, padėjęs rankas ant kelių, be judesių, todėl apie jo buvimą užmiršdavau ir nesivaržydavau paleisti keletą aštrių žodžių tiek ilgai mane gydančių daktarų adresu.

Bet staiga vieną kartą, kai po pietų buvome vieni verandoje, jis prabilo:

— Jus turite sužeistą koją?

— Taip, — atsakiau nepatenkintu balsu.

Po mano atsakymo jis kurį laiką tylėjo, ir aš rengiausi vėl užmerkęs akis, užmiršti aplinkumą ir tą leitenantą, kuris mane klausė apie sužeistą koją.

— O aš aklas, — pasigirdo jo tylus balsas.

Aš nustebęs atidžiai pasižiūrėjau į jo veidą. Dabar tik pastebėjau, kad jis tikrai, neprimerkęs akių, galėjo žiūrėti į šviesius saulės spindulius, linksmai šokinėjančius verandos grindimis. Jo akys buvo negyvos, nejudančios ir nejautrios. Jis buvo tikrai aklas.

— Aš esu aklas dėl savo kaltės, — pasakė jis vėl. — Esu aklas dėl to, kad neturėjau kantrybės, negalėjau pakęsti skausmo.

— Dėl savo sužeidimų kare niekas nėra kaltas, — užprotestavau.

— Ne. Aš esu kaltas, — atsakė jis, nuleidęs galvą. — Jeigu jus turite kantrybės ir noro, tai aš jums papasakosiu, kaip tatai įvyko.

Negalėjau suprasti, kodėl jis gali būti kaltas dėl savo sužeidimo, ir todėl noriai sutikau išklausyti jo pasakojimo.

— Karo pradžioje aš buvau kuopos vadu viename pėstininkų pulke, — pradėjo leitenantas, — ir su savo kuopa gyniau vieną fronto barą. Tuo laiku karas dar buvo judrus, mūsų ir priešo daliniai dažnai keisdavo poziciją, dažnai pasistūmėdavo tai pirmyn, tai atgal, dažnai susiremdavo, bet nei vieni nei kiti nesudavo gilių apkasų, nestatydavo sustiprinimų bei vielų tvorų kaip dabar. Kartais įvykdavo stiprūs susirėmimai, sprogdavo granatos, taršėdavo kulkosvaidžiai, artilerijos sviediniai rausdavo duobes, ir su tuo triukšmu maišydavosi mirštančių ar sužeistų karių vaitojimai.

Aš ir mano kuopa buvome kadro kariai, taigi gerai apmokyti, užgrūdinti ir pakankamai drąsūs įvykdyti visiems statomiems mums uždaviniams. Dažnai tekdavo mums dalyvauti tokiose kautynėse, kur tik drąsa ir pasiryžimas galėjo atstatyti pašlijusią padėtį. Dažnai buvome mėtomi į tokią priešo ugnį, nuo kurios pakrikdavo kiti daliniai, ir kur ne tik ugnimi, bet ir šaltais ginklais, durtuvais reikėjo skinti sau kelią. Mūsų gretos retėjo, mes turėjome nuostolių, bet statomus uždavinius įvykdydavom. Nė vieną kartą mūsų kuopa nepasitraukė iš kautynių lauko, ir todėl šiuo atžvilgiu mes didžiuodavomės. Vadovybė nežiūrėjo mums pagyrimų bei atsižymėjimo ženklų, todėl kiti draugai mums truputį pavydėdavo, bet kartu žiūrėdavo į mus su pagarba.

Bet atėjo diena, kai visa tai pasikeitė. Priešas su stipriomis jėgomis puolė mūsų frontą, pralauždamas jį keliose vietose. Todėl buvo pavojus, kad mūsų pulkas bus perpus perkirstas. Tam pavojui pašalinti vadovybė metė mūsų kuopą, kuri turėjo uždavinį, žūt būt, užkišti spragą ir įsibrovusius dalinius atmesti atgal. Po sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies priedanga, tvirtai spausdami šautuvus rankose, ėjome pirmyn, durtuvais ir ugnimi skėndami sau kelią. Viena vietovė po kitos atsidūrė mūsų rankose, ir jau netoli buvo galutinis mūsų antpuolio tikslas, kai susidūrėm su naujomis priešo jėgomis, atgabentomis iš rezervo. Tie priešo rezervai sutiko mus stipria ugnimi, o vėliau pakilo ir durtuvais metėsi į mūsų praretėjusias eiles.

Vieno lietuviško dalinio vyrai apmokymo metu.

Dar nepakilus priešui su durtuvais, aš buvau sužeistas į vidurius. Kritau kaip pakirstas ir pajutau tokius skausmus, kuriuos iškentėti tikrai buvo neįmanoma. Aš aiškiai žinojau, kad sužeistam į vidurius išgelbėjimo nėra; aiškiai žinojau, kad turiu mirti, mirti didelėse kančiose, ir mirtis ateis, bet ateis, gal būt, už valandos, už dviejų, o, gal būt, ir už pusės dienos. Sąmonės nenustojau ir aiškiai mačiau savo pakrikusius vyrus, besitraukiančius atgal, ir priešo karius, bėgančius per kautynių lauką su atkištais priekyn durtuvais. Po vienos priešo eilės šoké kita, dar nedalyvavusi kautynėse, o aš, nežmoniškus skausmus kentėdamas, bejėgis gulėjau lauke i laukiau mirties, kuri pamažu žingsnis po žingsnio artinosi prie manęs. Bandžiau ištraukti revolverį ir juo sutrumpinti savo kančias, bet mano revolveris gulėjo keletą žingsnių nuo manęs, o aš buvau bejėgis pasijudinti ir jį pasiekti.

Pastebėjau jaunų priešo karininką, kuris, rankoje tvirtai spausdamas revolverį, nusigandusiomis akimis žiūrėjo į kruviną lauką, į priešo ir mūsų karių lavonų krūvas. Matyt, jis dar tik pirmą kartą buvo tikrajame fronte, pirmą kartą matė tiek kraujo, dar nebuvo girdėjęs sužeistų ir mirštančių vaitojimo ir nebuvo matęs tiek daug lavonų. Jis dar nebuvo pripratęs prie tokių žudynių, dar nebuvo galutinai sužvėrėjęs.

Sukaupęs paskutinės jėgas, kreipiausi į jį, prašydamas sutrumpinti mano kančias. „Esu sužeistas į vidurius ir man išgelbėjimo nėra. Matai, kad aš tik kankinuos, bet vis tiek mirti turiu. Paleisk man vieną šūvį į galvą ir tuo padarysi man didžiausią patarnavimą, sutrumpinsi man kančias."

Ašaros riedėjo iš skausmo per mano veidą; aš jutau jų šilumą savo išblyškusiuose skruostuose, bet man negaila buvo savo gyvenimo. Aš tenorėjau greitos pagalbos, norėjau atsipalaiduoti nuo kančių. Jis mane suprato, ir mano žodžiai paveikė. Įsitikinęs, kad tikrai esu sužeistas į vidurius, paėmė ant žemės gulėjusį revolverį ir, pridėjęs prie mano smilkinio, paleido šūvį. Aš mačiau jo visus judesius, mačiau, kad, pridėdamas revolverio vamzdį prie mano smilkinio, suspaudė lūpas, nusigrįžo, kad nematytų tai, ką daro.

Šūvio negirdėjau, bet pajutau į smilkinius baisų smūgį, akyse pasirodė milžiniška raudona šviesa, o vėliau tamsuma ir ramybė apgaubė mane, nustojau jausti skausmą ir nustojau sąmonės. Nežinau, kiek laiko buvau be sąmonės, bet manau, kad tai turėjo tęstis porą savaičių. Atsipeikėjau lovoje, užklotas antklode ir girdėjau žmonių balsus, bet buvau tamsumoje, negalėjau nieko matyti ir, tik lengvai vedžiodamas pirštais, jutau tuos daiktus, kurie buvo prie manęs. Aš buvau gyvas, jaučiausi gerai, bet buvau aklas. Aš jau niekuomet nematysiu dienos šviesos, nes mano išprašyta kulka perkirto, kaip paaiškino daktaras, akių nervus. Man pasaulis yra uždarytas; aš galiu gyventi tik mintimis ir praeities vaizdais, aš esu amžinas invalidas ir tik del savo kaltės, dėl pritrūkusios kantrybės, dėl nemokėjimo pakęsti skausmo. Sužeidimą į vidurius gydytojai išgydė ir aš nejaučiu, kad buvau sužeistas, bet regėjimo man niekas negrąžins, ir liksiu visuomet toks, koks dabar esu — aklas.

Leitenantas nutilo ir nuleido galvą ant krūtinės. Aš bijojau pasijudinti, bijojau jį sutrukdyti ir tik tylėdamas žiūrėjau, kaip iš negyvų akių nutekėjo per skruostus dvi ašaros. Atsargiai atsistojau ir, remdamasis ramsčiais, prisiartinau prie jo ir paliečiau jo ranką. Norėjau jam pareikšti užuojautą, norėjau jį paguosti, bet žodžiai užspringo gerklėje, ir tik galėjau pasakyti: „Man labai gaila", ir skubiai pasišalinau iš verandos.

Po savaitės mano koja visiškai pasitaisė, ir aš galėjau be ramsčių vaikščioti. Aš daugiau nekeikiau gydytojų už mano ilgą gydymą. Prieš mano išvažiavimą ligoninėje atsitiko nelaimė, kuri sukrėtė visą ligoninės personalą ir ligonius. Klasis leitenantas iš ketvirto aukšto iškrito per langą į gatvę ir užsimušė. Ar tai buvo nelaimė, ar tyčia tatai jis padarė, liko jo paslaptimi, bet man ir šiandien stovi akyse jo išblyškęs veidas su negyvomis akimis, iš kurių per skruostus rieda dvi didelės ašaros.

M. S.

į 4 dalis ir t.t., kol pagaliau lieka tyrimui reikalingas kiekis — medžiagos pavyzdys. Tai reikia atlikti švariomis priemonėmis ir neužteršti medžiagos. Imant skysčio pavyzdį, skystis prieš tai gerai sumaišomas. Jeigu yra reikalinga tirti naftos kurio nors skysto produkto, esančio didesniame kiekyje, kokybė, tai šio skysčio imama viršutinis ir apatinis sluoksnis. Nafta, pav. esanti cisternoje vandens, laikosi viršuje, nes ji yra lengvesnė už vandenį. Susekti, ar tūrio padidinimo motyvais į naftą yra pripilta vandens, galima tik tada, kai paimsim šios naftos apatinį sluoksnį. Tas pat irgi reikia daryti su tepama alyva, kai kyla įtarimas, kad ji yra užteršta smėliu tikslu pakenkti mašinoms. Jos yra imamas apatinio sluoksnio pavyzdys, nes skysčio sumaišymas pavyzdžio ėmimo metu nevisada gerai pavyksta ir nevisada yra reikalingas ir, be to, toks sumaišymas pasunkina priemaišų konstatavimą, nes šių priemaišų procentas tuo atveju sumažėja, joms išsisklaidžius visame tūryje.

(B. d.)

Tai, vyre, ne iš to galo pradėjau... (Feljetonas)

Šis įvykis, kaip ir daugelis kitų dabar pasitaikančių mūsų gyvenime, būtų likęs nepastebėtas, jei ne tie mediciniški, nevisiems mums suprantami, terminai, kaip pavyzdžiui, „Širdis OB" ar dar kaip kitaip. Šis mediciniškas terminas, tikriau pasakius tiesiog nesusipratimas, palietė vieną mūsų policijos vyrūną. Prasidėjo šitaip.

Vieną rytą policijos vado įstaigoje, kanceliaristų pasakojimu, buvo gauta telefonograma iš štabo, kad Braškių punkto vedėjas Staiguolis nuo tokios ir tokios dienos toms pačioms pareigoms perkeliamas į Rytų Lietuvą, atseit, jam suteikiama daugiau progos kovoti su tais nelemtaisiais banditais.

Vyrūnas Staiguolis, gavęs iš savo viršininko policijos vado reikiamus patvarkymus, viską apgalvojo ir, rimtai susimąstęs, nuėjęs pas savo žmonelę, sako.

— Tai, vyre (turėjo tokį priežodį), matai, mamuke, mane jau iš Braškių „bruozdina" į Rytus.

Žmona viską išklausė. Po to trumpai pasitarė ir išvadoje vienbalsiai abu nutarė, kad šį reikalą be sostinės išspręsti nebus galima.

Sostinėje vyrūnas Staiguolis turėjo vieną gerą pažįstamą, kuris iš kaiminystės išvyko į sostinę ir dabar dirba vienoje įstaigoje vertėju. Juodu rišo geri bičiulystės santykiai. Vienas gyveno apskrities mieste, o antras provincijoje. Todėl vienas antrą rėmė „visokiais būdais", ir todėl nuo to laiko pasidarė neišskiriami draugai.

Nutarta — padaryta. Staiguolis su savo žmona pasiima po nemažą lagaminą, prikrauna „šio to" ir iškeliauja į laikiną sostinę vaduotis nuo perkėlimo į Rytus.

Sostinėje abu nueina į Žaliakalnį pas savo gerąjį bičiulį vertėją Meduolį ir ten pasilieka nakvynei. Na, ir laike vakarienės, vienas antram neduodami kalbėti, išpila bičiuliui Meduoliui visą užgulusią „bėdą".

Meduolis viską rimtai išklauso, išpučia akis ir sako:

— Ne aš būčiau, jei tave iš Braškių iškeltų. Ar nėra kitų? Tegu važiuoja kiti, tik ne tu, mano mielas. Tau ten ne vieta su tais „arabais" imtis.

Staiguolis apsidžiaugia, stukteli savo žmonai, šviesiaplaukei Janinai, į šoną ir į ausį sako:

— Tai, vyre, ar aš tau nesakiau, kad, jei Meduolis to nepadarys, jei Meduolis manęs nuo Rytų neišvaduos, tai tada niekas, niekas daugiau. Tuojau ištuštink abu lagaminus — kitaip ir būti negali.

Lagaminai buvo iškrauti. Ant stalo, be pilnų, atsirado jau ir tuščių butelių, o kalbos vis dar nesibaigė. Vienas planas buvo keičiamas kitu, kol galų gale vertėjas Meduolis rado tiesiog dangišką išeitį.

— Klausyk, broli, aš tave pasiųsiu į LSD ligoninę patikrinimui. Tu ten tik mokėk. Skųskis visais galais. Pirmoje eilėje sakyk širdis netvarkoje, paskui plaučiai, o jei dar maža, gali pasiskųsti ir skilviu. Sakyk, kad skilvis visai nevirškina, nuo ko labai dažnai esti vidurių užkietėjimas, o to pasėkmėje — dešinėje kojoje pradžia išies.

— Tai, vyre, — sako Staiguolis, — čia puikiausia mintis, bet kaip tu tą padarysi?

Vertėjas Meduolis visus paragina paimti dar po vieną stikliuką ir pakeltu tonu sako:

— Nėra to, ko aš negaliu. Aš parašysiu LSD ligoninei raštą ir įdėsiu jį į bendrą parašų papkę, o mano šefas ryt turi skubiai išvykti, tad daug nesigilins ir pasirašys.

Visi džiaugėsi ir taip įsismagino, kad kalbėdami vos liežuvius apvertė. Tik šeimininkės gudrumo dėka vakarienė buvo baigta, ir visi nuėjo ilsėtis laukdami ryt dienos.

Naktį vyrūnas Staiguolis sapnavo ligoninę, kurioje, lyg angelai, baltai apsirengusios vaikščiojo būreliais medicinos seserys, iš kurių keletas priėjo prie Staiguolio, paėmė jį ir paguldė į gėlėmis išpuoštą, visuokiais kvėpalais iškvepintą ir neuždarytą karstą. Vėliau pakėlė karstą ant rankų ir nešte pernešė iš sostinės atgal į Braškius.

Ryte Staiguolio žmona, lipdama iš lovos, prikėlė ir jį. Žvalgosi, dairosi, kad jis dar ne Braškiuose, bet pas savo bičiulį Meduolį.

Kaip iš vakaro buvo nutarta, taip ir padaryta. Vyrūnas Staiguolis per vertėjo Meduolio pastangas su vokišku raštu pateko ištyrimui į LSD ligoninę.

— Kuo tamsta skundiesi? — pirmas gydytojo klausimas Staiguoliui.

— Pone daktare, man visur skauda! Aplamai, esu kaip sumuštas, nieko nevalgau, o į Rytus jokiu būdu negaliu važiuoti, — aiškinosi Staiguolis gydytojui.

— Čia kalbama ne apie Rytus, bet apie tamstos sveikatos stovį. Gal tamsta esi smarkiai kur susimušęs, — rimtai teiravosi gydytojas.

— Tai, vyre, — būčiau užmiršęs — pone daktare, ne tik, kad susimušęs, bet beveik pas Abraomą ties Patilčiais kuo nenuvažiavau.

Čia Staiguolis nupasakojo gydytojui, kaip jam vieną žiemos vakarą grįžtant iš apskrities, jo arklys nuo kiškio pasibaidęs, išvertęs iš rogių, o rogės virsdamos jį pavožusios ir po rogėmis važiavęs beveik visą kilometrą. Taip pat neužmiršo pridurti, kad po šitos kelionės, ryte, valsčiaus viršaitis atnešęs išmėtytus raštus, kad kažkoks ūkinin. atvedęs arklį, o rogių ir po šiai dienai nesuradęs. Dar to neužtekę. Iš policijos vado gavęs įspėjimą, kad jis buvęs girtas, kaip „šiaučius."

Iš LSD ligoninės teko Staiguoliui dar keliauti į Karo ligoninę galutiniam ištyrimui. Ten teko stoti prie rentgeno aparato, o gydytojas peršvietęs ir medicinos seseriai tik pasakęs:

— Užrašykite. Širdis OB.

Po to liepė Staiguoliui ateiti rytoj paimti galutinio atsakymo.

Atvykęs į butą pas vertėją Meduolį, viską nupasakojo, kaip buvo, bet, abejodamas „geromis išdavomis", dėl visa ko kreipėsi į savo bičiulį.

— Tai, vyre! Tu gražus vyras, tu gudrus, tu viską žinai ir gali, bet pasakyk, kas čia būtų, kad gydytojas medicinos seseriai liepė užrašyti: „širdis OB."

Meduolis trumpai susimąstė, pakėlė akis į viršų ir, padaręs rimčiausią bei įtikinančią savo žinojimo veido grimasą, atsakė:

— Tie, kuriems užrašoma „širdis OB", tarnybai Rytuose netinkami ir gali tik tarnauti lengvose sąlygose.

Po šito viso vėl puikūs pietūs, dar puikesnė ir nuotaikingesnė vakarienė, daug žodžių, pasižadėjimas vienas kitam padėti ir t.t. ir t.t.

Rytojaus dieną Staiguolis atsiima iš Karo ligoninės tyrimų pranešimą, perskaito jį ir pats sau netiki. Aiškiausiai užrašyta. „Rikiuotės tarnybai visiškai tinka".

Staiguolis su žmona kartu nueina į vertėjo Meduolio butą, bet, jo namuose neranda. Išėjęs į įstaigą dirbti. Aštrus pasikalbėjimas su vertėjo žmona. Po to su tuščiais lagaminai abu bėgte atbėga į įstaigą pas vertėją Meduolį. Čia pasikalbėjimas net rugštus. Aiškus pasižadėjimas vertėjui Meduoliui atkeršyti už suvedžiojimą. Po to, net neatsisveikinę, abu (Staiguolis ir jo žmona) po ilgo ginčo gatvėse užsuko į Policijos štabą.

Grįždamas traukiniu į namus, vyrūnas Staiguolis, žiūrėdamas į tuščius lagaminus, sako savo žmonai:

— Čia ne baikos, vyre. Tas „vertyzelis" Meduolis tikras sukčius, apgavikas, jam ne vertėju būti, bet talkučkėje spekuliuoti. Aš jam niekados nedovanosiu. Tiek gėrybių šuniui ant uodegos. Ar manai, kad aš dovanosiu ir už tuos anksčiau nusuktus 50 taškų, kuriuos buvau įdavęs paltui pirkti...

Kurį laiką abu traukinyje tylėjo ir susimąstę žiūrėjo pro traukinio langus į atbundančią iš žiemos miego gamtą.

— Tai, vyre, ne iš to galo pradėjau... — susimastęs patylomis pramekekeno vyrūnas Staiguolis.

Pr. Vembutas

Bolševikinių banditų medžioklėje.
Auf der Wildjagd.

Kaip buvo išaiškinta žydų vagių gauja

(Iš policijos pareigūno užrašų)

1926 metų pabaigoje buvau perkeltas iš Šaukėnų į Pakruojo nuovadą. Radau čia iš praeities daug neišaiškintų ir nuolat vis tebeįvykstančių vagysčių. Nesmagu būdavo teikti vyresnybei mėnesinių kriminalinių įvykių statistines žinias, iš kurių matėsi gana žymus $^{0}/_{0}$ neišaiškintų nusikaltimų. Būdinga buvo tai, jog daugumas nukentėjusiųjų buvo vis iš tų pačių, arčiau kelių esančių kaimų ūkininkai. Vagiama buvo įvairūs žemės ūkio gaminiai: linai, avikailiai, gyvulių odos ir smulkieji gyvuliai bei paukščiai. Tuo nelemtuoju reiškiniu ne juokais buvau susirūpinęs ir dėjau visas pastangas piktadarius išaiškinti. Iš visa ko buvo aišku, kad veikia vietinių, gerai pažįstančių situaciją, piktadarių gauja, bet... kas jie, kaip juos kuo greičiausiai nutverti? Viešosios policijos tuo metu labiausiai praktikuojami nusikaltimų aiškinimo būdai — kratos pas nukentėjusiųjų įtariamuosius, jų išorinis sekimas, kvotimas — nieko nepadėjo, nors darbo pagalbon buvo įtraukti sumanesni ir energingesni seniūnai, eiguliai, šauliai ir šiaip jau visi kiti patikimi ir paslaugūs vietos gyventojai. Tuo būdu, tiesa, buvo išaiškinta daug įvairių žymiai anksčiau įvykusių vagysčių, apie kurias savo laiku net visai ir policijai nebuvo pranešta. Jų skaičiuje pasitaikė ir vieną arkliavagį iššifruoti. Tačiau aiškinamųjų išaiškinti vis dar nesisekė. Dėl susidariusios būklės išbujojo mano profesinės — policinės ambicijos jausmas. Aš aistringai nusistačiau, žūt būt, išaiškinti visus tuos nusikaltimus.

Pasitarus su kriminalinės policijos valdininkais, ilgainiui man pavyko užmegzti „diplomatinius" santykius su asmenimis iš įtariamųjų „logerio".

Vieną šaltą žiemos naktį įsibeldžia pas mane „čigonėlis" ir praneša, kad tą, būtent, naktį kelių vyrų grupė apvogs Pakruojo dvarą. Pasitelkęs kelius savo bendradarbius — policininkus, išvykau būsimo įvykio vieton. Lauke siautėjo toki pūga, kad greta einančio nesimatė. Nuvykę ir prisitaikę prie vietų, išlaukėme apie 3—4 valandas ir su barškančiais nuo peršalimo dantimis, nieko nepešę, grįžtame.

Pamaniau, kad esu piktadarių sąmoningai suvedžiojamas. Atsitinka, mat, ir taip, kad toks „čigonėlis" pasilieka ir savo sebrams ištikimas, tad prieš didesnę „operaciją" suklaidina policiją. Praneša, sakysime, kad piktadarystė bus atliekama, pav., X vietovėje, keliolika kilometrų nuo policijos būstinės, kur nuovados polc. pajėgos išvyksta, tuo tarpu nusikaltimas visai ramiai ir drąsiai vykdomas visai priešingoje pusėje ir net netoli nuo policijos būstinės. Arba, maniau sau, mano „čigonėliui" nepavyko, „chebra" juo nepasitikėjo ir jį suklaidino. Tik vėliau paaiškėjo, kad dėl labai blogo oro ir giliai užpustyto kelio, piktadariai beveik iš pusiaukelės sugrįžo. Po kelių dienų vėl buvau painformuotas, kada ir kur bus nusikaltimas vykdomas. Kitą naktį pats 5-as budžiu senoje dvaro alėjoje. Ramią apsiniaukusią vasario mėnesio naktį, minkštam sniegui sningant, vidurnaktį pasigirsta atvažiuojant. Cit! Įtempiau klausą. Tikrai važiuoja. Gal ir jie, mano laukiamieji „klijentai." Tuojau buvo nurodyta apžiūrėti pistoletus ir užimti iš anksto jau buvusias numatytas vietas. Kas už storo medžio alėjoje, kas už trobos kampo, kas pusnyje prisitaikom prie vietų ir laukiam. Privažiavo. Jie — tie patys „klijentai." Sustatę alėjoje arklius, vieną pririšo prie medžio, už kurio aš stovėjau. Net žadą užkandau. Laukiu, kada jie pradės savo darbą, nes tik tada aš galėsiu nepastebėtas prislinkti už kito medžio, bent porą metrų į šalį. Šeši vyrai, jų tarpe ir

mano „žigonėlis“ kalbasi žydiškai. Visi vikriai darbuojasi: vieni roges tvarko, kiti, kažką pasiėmę iš rogių, nuėjo prie darželės. Bet tuojau sugrįžo.

Kalbasi tylutėliai, paniūrdomis. Supratau, kad durys jau atidarytos ir jie rengiasi grobį krauti į vežimus. Tuo metu sniegas lyg buvo apstojęs snigti, ir vienas piktadarių pastebėjo, kad sniego dangoje lieka labai ryškūs jų pėdsakai. Čia aš pirmą kartą pamačiau įdomų vagių pėdsakų pasišėpimo būdą. Keturi vyrai tuojau paėmė iš rogių po puspėdį kulio šiaudų, virvegaliais prijuosė juos sau iš užpakalio ir, taip susitvarkę, vaikščiojo, varė savo darbą toliau. Šiaudai minkštą sniego sluoksnį taip gražiai nušlavė, jog visi įspausti sniege kojų pėdsakai puikiausiai užsilygino. Beregint abu vežimai buvo prikrauti nubrauktų linų ir, jau visai besiartinant mano „ofenzyvos“ pradžiai, nuaidi pistoleto šūvis. Pasirodo, vienas policininkų iš susijaudinimo ir sušalimo, bečiupinėdamas kišenėje pistoletą, netyčia iššove. Mano „klijentai“, kaip pajudintas spiečius, sukruto. Vienas, šokęs ant vežimo, suragino arklį ir iš vietos pasileido zovada vieškelio kryptimi, bet prišakyje buvusio slapuko buvo sulaikytas. Kiti blaškėsi alėjoje, besistengdami už medžių bei už trobų pasislėpti. Trečiau ir man su mano vyrais jau nebebuvo ko laukti: iššokę iš savo „slėptuvių“, pradėjome veikti. — „Stok“, „stok“, — pasigirdo ir nuaidėjo dar keli įspėjamieji šūviai. Valandai praslinkus, du pakinkyti ir pilni linų prikrauti vežimai ir 5 vyrai („žigonėliui“ pavyko kai kur įlįsti) buvo jau nuovados kieme.

Kol buvo apvažiuota, nuklausti nukentėję ir sudarytos bylos dėl visų praeityje apvogtų ūkininkų—suimtieji „kupčiai“ per savaitę laiko buvo laikomi vietos valsčiaus areštinėje, vietos teismo žinioje. Apie 100% visų buvusių iš praeities nešaiškintų stambesnių vagysčių iš karto paaiškėjo. Visos jos buvo įvykdytos tos pačios žydų „pirklių“ gaujos. Ir nuostabu. Nei vieno karto iki tol nei vienas nukentėjęs ūkininkas neįtarė vagystėje žydo, nors, kaip paaiškėjo, daugumas vagysčių buvo jų, žydų, darbas.

Vietiniai žydai, iš mažens besiversdami „kupčyste“ ir tais reikalais bevažinėdami po savo gyvenamosios apylinkės kaimus, labai gerai

Garbington kovoja prieš banditus. Nuotr. **E. Karpavičiaus.**

pažinojo visus ūkininkus ir, bepirkliaudami su jais, visada akuratiškai atsiskaitydavo, tuo pelnydami sąžiningųjų vardą. Kam gi tad galėjo ateiti galvon mintis įtarti tuos „sąžiningusius“ žydelius. Tuo tarpu tie ūkininkų pasitikėjimas buvo pačių biauriausiu — nesąžiningiausiu būdu piktam išnaudojamas. Žydai bepirkliaudami, beapžiūrinėdami prekes ūkininkų sodybose, pačių ūkininkų būdavo po visas trobas išvedžiojami, gerai įsistebėdavo, kas kur sudėta, sukrauta, įsistebėdavo užraktų ypatybes, ištirdavo prie atitinkamų trobų privažiavimo kelius, ir, aplamai, ištirdavo visas reikalingas vagystei įvykdyti sąlygas. Nakties metu atvykdavo su pagalbininkais ir apvogdavo ūkininką. Nukentėjęs, tikrojo vagies visai nejtardamas, gailėdavosi nors ir pigokai siūliuosiam žydeliui savo prekių nepardavęs. Kai nukentėjęs pasiskųsdavo policijai ir prasidėdavo įtariamųjų kvotimas bei kratos, tai piktadariai, dažnai jau prekę pelningai pardavę, ramiausiai kurdavo vėl naują planą vagystei įvykdyti. Sunku būdavo sugauti vagis—žydus. Jie tiesiai iš nusikaltimo vietos vykdavo į kaimyniniu miestus: Šiaulius, Radviliškį, Linkuvą, kur savo prekes parduodavo ir tą pačią dieną pavakary, kaip visada iš turgaus, grįždavo sau namo. Antra, jei policistas ar ir pats nukentėjęs tokį vagį dar su grobiu kelyje į turgų sustikdavo, tai ir čia jokio įtarimo, nes pastarasis juk tuo ir besiverte: supirkinėdavo ir parduodavo. Suprasdami tai, žydai labai negailestingai skriausdavo mūsų tautietį — ūkininką.

Čia paminėtoji buvusių pakruojiečių žydų — vagių gauja, nežiūrint jų giminių ir, aplamai, tautiečių — žydų, dėjusių didžiausių pastangų, kaip sakoma, „išsukti“, nuo suėmimo momento iki bausmės atlikimo besąlyginiai iškalėjo, o vėliau, nepakęsdami gėdos, išvyko kitur, į kitas apylinkes. Tik šią gaują dašifravus, pakruojiečiuose vagystės beveik visai išnyko. Ūkininkai laisvai atsiduso, o aš ne tik čia, senoje tarnybos vietoje, pergyvenau didelį pasitenkinimo džiaugsmą. Ir išvykęs iš Pakruojo nebuvau pakruojiečių užmirštas: jie man spaudoje pareiškė daug simpatijų, padėką ir geriausių linkėjimų mano naujoje tarnybos vietoje, kur vyriausybės įsakymu buvau iškeltas.

Konst. Petrauskas

Sportas

Rytmetinė mankšta

Alf. Vietrinas

Mūsų gyvenamas technikos ir industrijos amžius į žmogaus gyvenimą įnešė daug sustingimo, nerūpestingumo, tingumo ir sudarė didelį pavojų žmogaus sveikatai. Šis pavojus yra ypatingai didelis proto ir darbo žmonėms, gyvenantiems didmiesčiuose ir kvėpuojantiems dulkių, fabrikų dūmų ir kitokiom žalingomis žmogaus organizmui priemaišomis prisotintu oru. Savaime suprantama, mes turime būti reikalingi technikai, tačiau turime nepamiršti, kad žmogus yra gimęs tam, kad visą amž. judėtų. Dažnai girdimas atsakymas: „Mano profs. darbas yra tiek gausus judesiais, kad aš esu labai patenkintas, kada gaunu bent vieną minutę ramiai pasilsėti.“ Tiesa, malonu po sunkaus ar ilgai trukusio darbo pasilsėti, tačiau reikia nepamiršti, kad gyvenamas metas reikalauja atkreipti didesnį dėmesį ir į savo sveikatos būvį.

Toks pasisakymas, kaip mano darbas ir taip gausus judesiais, kritikos neatlaiko ir turi pasisekimo tik tų tarpe, kurie save, kad ir nesąmoningai, laiko mašinos įrankiu; bet tie, anksčiau ar vėliau, vis tiek išsieikvos ir liks netinkami nei mašinai, nei gyvenimui. Kiekvienas darbas, nežiūrint kokios jis bebūtų paskirties, kasdien sukelia tuos pačius ar panašius judesius, o pastarieji, ilgai besikartodami, sukelia nuovargį ir darbingumo sumažėjimą. Kad galima būtų ekonomiškiau dirbti, mes turim išmokti taip išnaudoti savo organizmą, kad su mažiausiu jėgos panaudojimu pasiektumėm aukščiausių pasekmių. Tą mes pasiekšime tik per fizinį lavinimą, kada mes duosime dirgių pajaudinimą toms raumenų grupėms, kurios laiko darbo yra visai nenaudojamos.

Nustatytį bendrų mankštos pratimų kiekvienam dirbančiam dėl įvairaus darbo paskirstymo negalima. Juk visiems turi būti aišku, kad policininkui, išstovėjusiam 6 val. sargyboje, negalima taikinti tų pačių judesių, kurie bus taikomi policininkui, dirbusiam 9 valandas raštinės darbą. O vis dėlto ir vienas ir kitas mankštos yra reikalingi. Kadangi kiekvienas fizinio lavinimo judesys yra reikalingas ilgo aptarimo, todėl šiuo atveju, iškyrus teisingo kėlio nurodymo, tiesioginiai pagelbėti negalima. Teisingas kelias į sveikatingumą bus rytmetinė mankšta. Ši mankštos forma yra pagrįsta gydytojų, higienos reikalavimų ir yra papildytusi įvairiuose kultūringuose kraštuose. Kiekvienas kultūringas žmogus dienos darbą turėtų pradėti 15—20 min. rytmetine mankšta. Jeigu tam būtų per maža laiko, tą galima atlikti ir laike 5 minučių. Yra visada geriau pasimankštinti 5 minutes, negu praleisti bent vieną dieną.

Laikas — pinigai, pagalvos ne vienas. Taip, kadangi laikas — pinigai, todėl kiekvienas ir turi mankštintis. Besimankštinąs žmogus bus gyvesnis negu tas, kuris nesimankština. Vakare jis nebus tiek pavargęs, nes jo kūnas bus labiau ištvermingas ir geriau treniruotas. Jeigu niekad nesimankštinančio tie argumentai dar neįtikins, kad tatai yra minimalus laikas mankštinimuisi, pavaizduosiu tai skaitmenimis. Jeigu žmogus miega 8 valandas, tai organizmo augimui ir darbui lieka 16 valandų. Tai yra 960 min. kiekvieną parą, kada kūnas yra visą laiką judęsy ir neturi beveik jokios ramybės. Kiek gi minučių jūs skirsite atsigaivinimui, judesių išlyginimui, kūno stiprinimui ir sveikatos palaikymui? Siūloma 15 — 20 minučių, o tai yra laikas, kur paverčių darbą ir mankštą į santykį, gausime 47:1. Taigi, 47 minutėms darbo tenka tik vienintelė minutė mankštai.

Mankštinimuisi tinkamiausias yra ryto metas. Tą patį mankštos pratimą reikia pakartoti iki 5—8 kartų, tačiau reikia žinoti, kad pratimą reikia kartoti tol, kol jis sudaro malonumą ir pasitenkinimą. Priešingu atveju, tą pratimą tuojau reikia keisti kitu. Pradedantieji pirmomis dienomis po mankštos jaus tam tikrų raumenų skaudėjimą, tačiau dėlto nereikia nusiminti, nes tas savaime po kelių dienų praeis, o skausmas rodo nė ką kitą, kaip tik tai, kad tie raumenys yra neišlavinti.

Besimankštinančiam yra būtinas grynas oras. Kiekviena proga reikia stengtis mankštintis lauke, tačiau jeigu mankštinamasi kambaryje, tad kambario langai turi būti atidaryti. Kemptis — galimai maišau ir lengviau. Pradedant mankštintis reikia keletą kartų giliai įkvėpti ir iškvėpti, kad tuo būdu būtų geriau įvėdinti kvėpavimo takai bei plaučiai. Be to, po kiekvieno pratimo reikia kreipti daug dėmesio į kvėpavimo ir širdies darbo reguliavimą. Kvėpavimui reguliuoti yra geriausias būdas po kiekvieno pratimo ramiai ir giliai įkvėpti pro nosį ir iškvėpti pro burną. Be muskulatūros veikimo pratimų, reikia skirti didelį reikšmę ir atsipalaidavimo pratimams. Po mankštos yra būtina apsiplauti šaltu vandeniu arba nusimaudyti po dušu ir stipriai nusiluostyti.

Sportininkui specialistui rytmetinė mankšta mažai ką padės, nes į jos pratimų kompleksą įeina visai paprasti judesiai. Sportininko mankšta turi būti sudaryta iš specifikų pratimų, kurių tikslas tinkamai paruošti organizmą artėjančių varžybų sezonui. Rytmetinė mankšta yra reguliari kūno priežiūra ir pagrindinis kelias į tautos sveikatingumą. Policistas iš tautos bendruomenės neturi būti iškirtas, todėl į šią mankštos formą jis turi giliai įsigyventi. Suprantama, karas kiekvienam teikia tam tikrą dozą nerūpestingumo, tačiau mokekime ir varge rasti džiaugsmo ir pasitenkinimo. Laiku pagalvokime apie savo fizines ir dvasines jėgas.

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

Policijos bendradarbiavimas su ugniagesiais priešgaisrinėje tarnyboje

Viešosios policijos ir ugniagesių bendradarbiavimas daugiausia pasireiškia kilus gaisrams, gaisruose ir įvairiose priešgaisrinės ir priešlėktuvinės apsaugos tikrinimo (darbo) komisijose. Viešoji policija gaisrų atveju yra nepakeičiama telkininkė ir pagelbininkė ugniagesiams. Nuo pat gaisro kilimo pradžios policijos pareigūnai palaiko glaudų kontaktą su ugniagesių komanda, o jei pirmutinė (policija) sužino apie kilusį gaisrą, yra įpareigota apie tai pranešti ugniagesiams, nurodydama vietą, kur įvyko gaisras, kas dėga, kokio didumo gaisras ir pn. Ištikus gaisrui, policijos pareigūnai vyksta į gaisrovietę ir kol atvyksta ugniagesiai imasi žygių kovoti su gaisru. Vietoje sugriebtomis priemonėmis, k. a. rankiniais cheminiais gesintuvais, tryškynėmis, smėliu, šlapiais skudurais stengiasi gaisrą užslopinti ir jo plėtimasi sutrukdyti. Policija pasirūpina, kad gretimųjų su gaisru medinių namų savininkai pastatytų žmonės ant stogų su kibirais, šlakstomomis šluotomis ir t.t. Surenka vietos gyventojus su kibirais, kirviais ir kt. įrankiais ir rūpinasi gaisro pavoju pašalinti. Sudaro iš žmonių grandinę teikti vandeniui į gaisro vietą.

Kur visai nėra ugniagesių komandų, policija organizuoja visas priemones gaisrams užgesinti.

Tais atvejais, kai ugniagesių komandos dalyvauja gaisruose, policijos pareiga yra apsaugoti išgelbėtą judomąjį turtą, išaikinti gaisro priežastis ir visokeriopai padėti ugniagesiams: sustabdyti gatvėje, kurioje įvyko gaisras, o kartais ir gretimose gatvėse, žmonių judėjimą, kad netrukdytų ugniagesiams darbo; ugniagesių komandos vadui prašant, iš susirinkusių žmonių tarpo suorganizuoti vandens tiekėjus; seka, kad gretimųjų namų savininkai nekliudytų ugniagesiams naudotis jų šulinių ir tvenkinių vandeniu ir atlieka kitus su gaisro gesinimo darbu susijusius ugniagesiams svarbius ir naudingus patarnavimus.

Priešgaisrinės apsaugos darbas, kuris yra abiejų organizacijų (policijos ir ugniagesių) atliekamas kartu, be abejo, turi būti vykdomas glaudžiame ir nuoširdžiame bendradarbiavimo kontakte. Visa eilė žinomų faktų rodo, kad tokių glaudaus bendradarbiavimo pavyzdžių netrūksta. Kur toks bendradarbiavimas nuolat įvairiose vietose vyksta ir policija padeda ugniagesiams atlikti svarbius priešgaisrinės apsaugos uždavinius, ten policijos pareigūnai puikiai supranta savo pareigas priešgaisrinės apsaugos tarnyboje ir tai be priekaišty atlieka. Tokiose vietose ugniagesiams sudaromos palankios sąlygos gaisrų gesinimo darbus tinkamai įvykdyti.

Tačiau yra užregistruota keletas tokių momentų (faktų), kur policija nepakankamai buvo uoli ir nuoširdi ugniagesybos darbo vykdytojams talkininkė ir bendradarbė. Kai kuriose vietose policijos pareigūnai, kur jų parama buvo labai svarbi ir būtina, nesiėmė reikiamų priemonių gaisro vietoje apsaugoti gyventojų turtą, nesuorganizavo iš gaisro vietoje susirinkusių pašalinių žmonių vandens tiekėjų, kurie padėtų ugniagesiams vykdyti gaisro gesinimo darbus. Kitur, vėl, nepadarė gaisro vietoje reikalingos tvarkos ir tuo bū'du ugniagesiams buvo žymiai pasunkintos darbo sąlygos gaisro išsiplėtimą sutruktyti ir greičiau jį lokalizuoti bei likviduoti.

Pastaruoju metu su įvykusiomis ugniagesių organizacijoje reformomis ugniagesiams yra suteiktos policinės teisės. Tuo būdu lyg šių abiejų organizacijų (instituicijų) formaliai užakcentuotas dar glaudesnis bendradarbiavimo ir giminystės ryšys. Lygiagrečiai su šiomis reformomis kai kur imta ugniagesius traktuoti kaip policistus ir mėginta panaudoti policinėms pareigoms. Tas irgi įnešė kai kurių nesklandumų ugniagesių ir policijos darbo santykiuose, kol paaiškėjo, kad ugniagesiai, nors ir su policinėmis teisėmis, vis dėlto pasilieka ir toliau tik prie savo tiesioginių priešgaisrinės apsaugos pareigų.

Vidaus Reikalų Generalinis Tarėjas š. m. kovo mėn. 14 d. aplinkraštyje Nr. 113, paskelbtame „Policijos" laikraštyje (1944 m. balandžio mėn. 31 psl.) taip pat konstatuoja tokius reiškinius, kur viešosios policijos pareigūnai nevisada tiksliai supranta ugniagesybos uždavinius.

Tokie neigiami ir smerktini atsitikimai ugniagesybos darbo praktikoje dabartiniu metu mūsų krašte gana reti, bet dar geriau būtų, jei jie iš viso daugiau nebesikartotų ir jei tarp ugniagesybos darbuotojų ir viešosios policijos pareigūnų vyktų visuomet ir visur darnus sugyvenimas, susiklausymas ir nuoširdus bendradarbiavimas. Tas ypač svarbu šiuo metu, kada ugniagesiai ir policija, be bendro ugniagesybos darbo, labai daug bendrų reikalų ir darbų turi priešlėktuvinėje apsaugoje, kur tarp jų turi pasireikšti glaudus bendradarbiavimas, reikalingas nuolatinis kontaktas, veikimas, organizacinių klausimų aptarimas ir priešlėktuvinės apsaugos uždavinių praktiškas vykdymas. Šioje srityje ugniagesiai be viešosios policijos, o policija be ugniagesių pagalbos savo paskirtų uždavinių įvykdyti negali.

Dar labiau ugniagesius su policija suartina ir į vieną darnią šeimą buria, tai bendras spaudos organas — laikraštis „Policija", kuris nagrinėja, aiškina ir informuoja visais klausimais, susijusiais su policijos tarnyba ir priešgaisrine — priešlėktuvine apsauga.

Į šias kelias pastabas apie įvykusius viešosios policijos su ugniagesiais priešgaisrinėje apsaugos tarnyboje nenuoseklumus bei nesusipratimus, atkreips atitinkami orgamai dėmesį, padarys žygių tokiems reiškiniams užkirsti kelią, padės dar tvirtesnius pagrindus ugniagesių ir policijos bendradarbiavimui ir užtikrins visišką ugniagesiams pasisekimą sėkmingai kovoti su gaisrais.

V. Sušinskas

Svarbūs nurodymai

Ryšium su priešlėktuvinės apsaugos akcijos stiprinimu atvykęs iš Rygos š. m. kovo mėn. 31 d. Balt. Krašty Priešlėktuv. Apsaugos Vadas Pulk. Engelhardt SS ir Tvarkos Policijos Vado Istaigoje, Kaune, atitinkamiems pareigūnams, priešgaisrinės ir priešlėktuvinės apsaugos vadovams, padarė pranešimą, kuriame nupasakojo pagrindinius uždavinius priešgaisrinės apsaugos pareigūnų orinio puolimo atveju. Tarp kitko pranešėjas pareiškė, kad šiuo momentu ugniagesybos darbo vykdytojai turi būti labai gerai pasiruošę ir susitvarkę įvykdyti savo uždavinius, nes, be normalių kilančių gaisrų, reikia turėti galvoje ir galimus orinius puolimus, per kuriuos gali būti sukelta daug gaisrų. Todėl ypatingai reikia pasirūpinti, kad būtų sutvarkytas ugniagesių komandų vadovavimas ir ryšiai. Visų laipsnių ugniagesių vadai savo disponuojamas pajėgas turi kiek galima tiksliau paskirstyti darbe. Turi būti pasirūpinta, kad su atitinkamu ugniagesių daliniu įsavyktų į gaisrus ir vadovas. Su skyriumi vyksta skyrininkas, su dviem skyriais — būrio vadas, o vykstant į gaisrus 50% k-dos sudėties, vyksta drauge ir pats komandos vadas arba komendantas. Gaisruose komendantas (komandų vadai arba jo adjutantas) turi palaikyti ryšius su Priešlėktuvinės Apsaugos viršininku.

Orinio pavojaus atveju nevisuomet gali būti pakankama vietos priešgaisrinė apsauga, todėl iš anksto turi būti susitarta su artimiausiomis ugniagesių komandomis, kad, reikalui esant, galėtų būti pasinaudota kaimynine pagalba. Suprantama, efektyviai šią kaimynine pagalbą gali suteikti tik tokios ugniagesių komandos, kurios yra aprūpintos auto transporto priemonėmis ir motoriniais siurbliais.

Techniškai ugniagesiams reikia būti gerai pasiruošusiems, nes, galimas daiktas, kai kuriose vietose bus nemažai sunkumų su vandens tiekimu. Gali prireikti panaudoti ilgą distancinį vandeniui paduoti. Šis metodas turi būti praktiškai gerai išbandytas.

Nesant miešte tinkamos vietos orinio puolimo metu paslėpti ugniagesių mašinoms ir žmonėms, turi būti iš anksto numatyta išvažiavimui vieta už miesto ribų. Bombardavimo metu ugniagesiai gaisro negesina. Jei ugniagesiams pradėjus gesinimo darbą pasikartoja priešo bombavimo bangos, tai gaisro gesinimas turi būti laikinai nutrauktas. Ugniagesiai pasislepia artimiausioje nuo gaisrų vietoje. Kad laiku, tokiam pavojui esant, ugniagesiai galėtų būti įspėti, reikia nepamiršti tinkamoje vietoje pastatyti ryšininkų, kurie būtų įpareigoti apie pakartotiną priešo puolimą atitinkamu signalu ugniagesiams pranešti.

Orinio pavojaus metu bendroji vadovybė priklauso Priešlėktuvinės Apsaugos Viršininkui. Ugniagesių komendantai (vadai) gaisrų gesinimo reikalu duoda savo pasiūlymus ir patarimus, bet galutinį sprendimą daro Vietinės Priešlėktuvinės Apsaugos viršininkas.

Atvykus miesto ugniagesių komandai kiliusiems įmonėse gaisrams gesinti, gaisro gesinimo vadovavimą perima komandos vadas arba komendantas (profesijonalas), kuris negali paneigti vietinės įmonės apsaugos viršininko nuomonės ir visuomet turi jo sveikals patarimais a- nurodymais pasinaudoti. Geležinkelių ugniagesiai traktuojami kaip įmonės ugniagesiai.

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

ROKIŠKIS

Rokiškio apskr. ugniagesių k-dų vadai kursuose, Kaune

Dėl stokos pasiruošimo ugniagesių komandų vadai patenkinamai negalėjo atlikti savų pareigų, o svarbiausia — vesti ėpmokymą komandose pagal naują ugniagesių tarnybos statutą. Rokiškio apskr. priešgaisrinės apsaugos vadas, tą padėti įvertindamas, padarė atitinkamose vietose žygių ir suorganizavo Rokiškio apskr. ugniagesių komandų vadams kursus Kauno miesto centrinėje ugniagesių komandoje. Kursai truko nuo š. m. sausio mėn. 26 d. iki vasario mėn. 17 d. ir juos išklausė pats apskrities priešgaisrinės apsaugos vadas P. Rimkus ir komandų vadai.

Kursuose lektoriavo Kauno m. priešgaisrinės apsaugos pareigūnai. Pasibaigus kursams, buvo surengtos kuklios išleistuvės, kuriose, be kursantų, dalyvavo SS ir Tvarkos Policijos Vado įstaigos ugniagesybos skyr. Viršininkas Vyr. Ltn. Bornemman'as, Liet. Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas Janulaitis, dalis lektorių ir kt. **S. N.**

KALTANĖNAI (Švenčionių apskr.)

Prisaikdinti ugniagesiai

Š. m. kovo mėn. 12 d. Kaltanėnų savanoriai buvo prisaikdinti. Priesaikoje dalyvavo visi ugniagesiai. Komanda susitvarkiusi ir pasiruošusi gaisrų gesinimo darbams tinkamai. Santykiai su vietos savivalybe normalūs. **S.**

ROKIŠKIS

Vadų suvažiavimas

Š. m. kovo mėn. 4 d. Rokiškyje įvyko komandų vadų suvažiavimas, kuriame, be k-dos vadų, dar dalyvavo: Rokiškio apskr. viršininkas, policijos vadas, miesto burmistras, apskr. gydytojas, Priešgaisrinės Apsaugos vadas ir kt.

Suvažiavimą atidarė Rokiškio Apskr. Priešgaisrinės Apsaugos vadas, apibūdindamas susirinkimo tikslą ir jo reikšmę tolimesniame priešgaisrinės apsaugos darbe.

Po to buvo perskaitytas priesaikos tekstas, padaryti kai kurie paaiškinimai ir prisaikdinti ugniagesių komandų vadai. Prisaikdinta 25 ugniagesių vadai.

Po priesaikos apskrities viršininkas pasakė kalbą, pabrėždamas ugniagesybos reikšmę ir ugniagesių pareigas bei atsakomybę priešgaisrinės apsaugos tarnyboje.

Policijos vadas taip pat linkėjo prisaikdintiems ugniagesių vadams sąžiningai atlikti savo pareigas ir ryžtingai įvykdyti paskirtus uždavinius. Miesto burmistras savo kalboje palinkėjo sėkmingo ir vaisingo darbo.

Tame suvažiavime tarp kitko buvo paliesti ugniagesių komandų stiprinimo (pajėgumo), mokymo, aprūpinimo, drausmės, ugniagesius nuo įvairių darbo prievolių atleidimo klausimai ir kt.

Po suvažiavimo įvyko pobūvis.

PRIENAI

Ir ugniagesiai davė priesaiką

Š. m. balandžio mėn. 2 d. Prienų ugn. K-dai buvo reikšminga diena: tą dieną visi jos pareigūnai davė priesaiką. Ta proga iš tvto parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos, kuriose organizuotai dalyvavo visi ugniagesiai. Pamaldas atliko ir pritaikintą šventei trumpą žodį tarė par. kleb. prel. J. Valaitis. Po to ugn. K-dos garaže. dalyvaujant mst. kviestiems svečiams — pareigūnams, visi ugniagesiai tiek etatiniai, tiek savanoriai davė priesaiką kurią priėmė K.-dos Vadas Myk. Bernatavičius, senas ugniagesybos darbuotojas. Jis savo trumpame žodyje pabrėžė ir tą reikšmę, kurią turi priesaikos davimas ir jos tęsėjimas, ypač dabartiniais sunkiais karo laikais. Atlikus priesaikos apeigas, mst. s-bės vardu dar kalbėjo Pranas Šalčius, šiltais žodžiais pasveikindamas ugniagesius ir palinkėdamas jiems ir toliau budėti Prienų mst. gyventojų gerovės labui. X.

ŠVENČIONĖLIAI

Trūksta aprangos

Švenčionėliuose veikia mišri miesto ugniagesių komanda; susitvarkiusi neblogai ir savo uždavinius atlieka patenkinamai. Komandoje priesaiką priėmė visi ugniagesiai. Daugiausia sunkumu yra su ugniagesių apranga. Žm.

Artimui pagalbon...
Immer hilfebereit.

RADVILIŠKIS

Iš ugniagesių gyvenimo

— Šią žiemą po didesnių pastangų baigtas Radviliškio m. ugniagesių komandos garažo kapitalinis remontas. Garažas yra erdvus ir patogus, kuriame laisvai tilpsta trys ugniagesių automašinos, motosiurblys ir kitos priešgaisrinės priemonės.

— Dabartiniu metu komandos uždavinys — kaip galima plačiau paskleisti ugniagesybos reikšmę kalme ir tuo visą Radviliškio valsčių įtraukti į ugniagesybos darbą. Šiomis dienomis jau įsteigti du ugniagesių skyriai: vienas Arimaičių kalme ir antras Žinėnų kalme. Valsčiaus ribose veikė 3 ugniagesių komandos — skyriai. Šiuo metu valsčiuje veikia iš viso 5 ugniagesių skyriai, kuriuose yra 6 rankiniai siurbliai ir kit. priešgaisrinės priemonės.

— Ugniagesių Komandos Meno sekcija neseniai Radviliškyje surengė vakarą — spektaklį, kuriame buvo suvaidinta „Vergijos Griuvėsiuose" 4-rių veiksmų drama.

—Pavasariui artėjant, prie Ugniagesių Komandos steigiamas sportininkų būrelis.

Per 1943 metus komanda turėjo 32 išvažiavimus į gaisrus. Iš jų buvo 8 dideli ir 24 vidutiniai bei maži gaisrai. Šiais metais per sausio ir vasario mėn. turėta 10 išvažiavimų į gaisrus. Ugniagesys.

LINKMENYS (Švenčionių apskr.)

Patikrintas komandos pasiruošimas

Š. m. kovo mėn. 21 d. ugniagesių priesaikos priėmimo proga buvo padarytas pratimas tikslu išaiškinti komandos pasiruošimą kovai su gaisrais. Pratimas įvykdytas labai gerai, ir tas parodė, kad ši komanda savo paskirčiai atitinka ir, reikalui esant, sugebės savo uždavinius įgyvendinti. Mašinos laikomos tvarkingai. Stoginė tinkama. V. S.

BIRŽAI

Komandų vadų suvažiavimas

Kovo mėn. 4 d. Biržuose įvyko apskr. ugniagesių komandų vadų tarnybinis suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir atitinkamą žodį pasakė apskr. v-ko pad. Valeika, Komendantūros atstovas kpt. Povilavičius ir apskr. policijos vadas Karpavičius. Ryšium su ugniagesių komandų vadų priesaikos sveikinimo kalbose buvo linkėta komandų vadams dar su didesniu ryžtingumu ir ištverme, nugalint karo metu pasitaikančias kliūtis bei sunkumus, sėkmingai atlikti priešgaisrinės apsaugos uždavinius. Priešgaisrinė ir priešlėktuvinė apsaugos turi būti stiprinamos, į jas įtraukiant galimai daugiau visuomenės.

Apskr. Priešgaisrinės Apsaugos vadas V. Kvedaras pravedė ugniagesių vadovų suvažiavimą, kuriame buvo aptarta ugniagesių k-dų papildymas naujomis savanorių ugniagesių pajėgomis, ugniagesių mokymas, komandų aprūpinimas ugniagesybos priemonėmis, priešlėktuvinė apsauga, spaudos reikalai, kultūriniai reikalai ir kt. Suvažiavimas baigtas Tautos Himnu.

V. S.

PABRADĖ (Švenčionių apskr.)

Pavyzdinga komanda

Kovo mėn. pirmoje pusėje Švenčionių apskr. ugn. vadas įvykdė ugniagesiams priesaiką ir atliko komandos inspekcinį apžiūrėjimą. Be samdomųjų ugniagesių. Pabradėje gražiai veikia ir savanorių ugniagesių komanda, kas sudaro stiprų gaisrų gesinimo darbams vienetą. Komanda žarnų turi nepakankamai. Šiuo metu dedamos pastangos įsigyti automašiną. Iki šiol ugniagesiai į gaisrus vyksta arkliais, kas sudaro daug nepatogumų. V.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS skyrius

Civilinė priešlėktuvinė apsauga

Pasibaigus pirmajam Pasauliniam karui, tuojau buvo imtasi ruoštis naujam, dar arčiesniam žmonijos naikinimo smūgiui. Visi priešininkai žvelgė į oro erdves. Jie projektavo ateities karo laimėjamą išplėsti oro erdvės užkariavimu. Tokio užkariavimo siekiant, pirma reikėjo apsaugoti savąją erdvę. Puolamosios aviacijos sąskaiton pradėta plėsti naikintuvių ir priešlėktuvinės artilerijos gamyba. Tačiau ne viena valstybė netikėjo, kad aktyvioji (valdinė) priešlėktuvinė apsauga visiškai uždraus priešui įskristi į teritoriją. Lygiagrečiai imta organizuoti ir stiprinti civilinė (pasyvioji) priešlėktuvinė apsauga. Jos veikla jau spėjo šio karo metu ypatingai pasireikšti. Einama prie to, kad kiekvienas krašto gyventojas įsijungtų į priešlėktuvinės gynybos darbą, nes kiekvienam gresia lėkt. puolimo skaudūs padariniai. Tuo tikslu pavieniai gyventojai jungiasi į savisaugos bendruomenes (grupes), o įmonės ir įstaigos imasi tokių apsauginių priemonių, kad kiekvienu metu galėtų sėkmingai kovoti su priešo lėktuv. puolimo gresiančiais nuostoliais. Valstybė globoja ir remia civilinės priešlėkt. apsaugos darbą ir pastangas. Paramos dydis pareina nuo priešlėktuvinės apsaugos kolektyvo svarbumo. Pagal svarbumo laipsnį butai, įstaigos ir įmonės yra paskirstytos į savisaugą, praplėstą savisaugą ir įmoninę priešlėktuvinę apsaugą.

VIETOS PRIEŠLĖKT. APSAUGOS VIRŠININKAS

Kiekvienai priešlėktuvinei vietovei yra paskirtas vietos priešlėkt. apsaugos viršininkas. Jis nustato, kurios įmonės ir įstaigos turi jeiti į savisaugą, praplėstą savisaugą ir įmoninę priešlėktuvinę apsaugą. Taip pat viet. priešlėkt. apsaugos viršininkas vadovauja visų laipsnių priešlėkt. apsaugos kolektyvams, vykdo priemones kovai su lėktuvinio puolimo padaryta žala ir atsako už tinkamą priešlėktuvinės apsaugos vietovės bendradarbiavimą.

ASMENINĖ GYVENTOJŲ SAVISAUGA

Kas vykdo. Savisaugą vykdo gyventojai ir jiems priklausančios įstaigos bei įmonės. Čia turima galvoje mažos įstaigėlės ir namų pramonės dirbtuvėlės, kuriose dirba savininkas su vienu ar keliais padėjėjais.

Organizacija. Asmeninė gyventojų savisauga buvo beveik visose valstybėse dar taikos metu suorganizuota ir apmokyta. Pirmiausia buvo atkreiptas dėmesys į tirštai apgyventas ir karo pramonei svarbias vietoves.

Dabar iškilo reikalas viso krašto gyventojus suburti į priešlėktuvinę gynybą. Kraštas administraciniu atžvilgiu padalytas į priešlėktuvinės apsaugos vietoves, kurios apima miestus ir prie jų prieinančias namais apstatytas sritis. Kiekviena vietovė, atsižvelgiant į jos ploto dydį ir gyventojų skaičių, yra padalyta į atitinkamą administracinių vienetų skaičių, būtent:

a) Kiekvienas namas su 20—50 gyventojų sudaro **priešlėktuvinę savisaugos grupę.** Didesnieji namai su priestatais sudaro pagal reikalą keletą sav. grupių. Mažesnių namų gyventojai turi susijungti ir sudaryti taip pat sav. grupes. Savisaugos grupės personalas dalinamas pagal funkcijas į grandis, kurių yra trys, būtent:

Ryšio — sekimo grandis,
ugniagesybos " ir
sanitarijos "

Kuri grupė turi slėptuvę ar apkasą apsisaugoti nuo bombų skeveldrų, tai suorganizuoja ir tvarkos grandį.

b) 3—6 savisaugos grupės sudaro **sektorių.** Sektorius apima apie 100 — 300 gyventojų.

c) **Kvartale** gyvena 1500 — 2000 gyventojų. Jis sudaromas iš 4—8 sektorių.

d) Keletas kvartalų (pagal taisyklę 3—8) sudaro **priešlėkt. rajoną,** kurio ribos atitinka nuovadų ribas. Didesniuose miestuose rajonų yra tiek pat, kiek policijos nuovadų.

Vadovavimas. Vietos priešlėktuvinei apsaugai vadovauja viet. priešlėkt. apsaugos viršininkas. Sav. grupėms, sektoriams ir kvartalams vadovauja iš gyventojų tarpo skirtieji viršininkai. Sav. grupės viršininkas turi teisę reikalauti iš savisaugos narių atlikti skirtas pareigas, o nelaimės atveju paskirti laikinam pagalbos teikimui. Jeigu paliestose bombų vietose kovoja su žala kelios savisaugos grupės, tai joms vadovauja atitinkamo sektoriaus viršininkas, o reikalui esant kvartalo viršininkas. Atvykus į nelaimės vietą policijai, priešlėkt. policijai ar ypatingos tarnybos vadui, savisaugos viršininkas perduoda kovos vedimą pastarajam.

Priemonės savisaugos grupė įsigyja savišalpos būdu savo lėšomis ir darbu. Turi būti paruoštas atitinkamas skaičius priešgaisrinių priemonių, kaip tryškynės, ugnies šluotos, kastuvai, kirviai, dalba, priešgaisrinis kablys, vandeniui indai, smėlio dėžės ir kt., o taip pat gaisro židiniams gesinti smėlio ir vandens atsarga. Pirmosios pagalbos teikimui reikalinga turėti sanitarinių reikmenių ir tvarstomosios medžiagos. Namų vaistinėlė turi būti visuomet paruošta.

Apsaugai nuo bombų ar jų skeveldrų reikia įrengti nors paprastas slėptuves ar priešskeveldrinius apkasus. Juos pritaikyti ir priešdujinei apsaugai.

Aptemdymo priemonės bei įrengimai turi veikti be priekaištų.

Veikimas. Savisaugos grupės įrankius ir medžiagą prižiūri ir, reikalui esant, naudoja atitinkamų funkcijų pareigūnai. Bombardavimo metu kilusius ugnies židinius likviduoja ugniagesių grandis turimomis priemonėmis ir jėgomis pačioje jų užuomazgoje. Tuo tikslu ugniagesių grandies vyresnysis išstato **priešlėktuvinius postus** pastogėse ar kur kitur gaisro atžvilgiu

pavojingose vietose. Į postus skiriama 2 ugniagesiai ir 1 ryšininkas. Be to, ugniagesių grandies pareigūnų uždavinys yra išvalyti ir sutvarkyti pastoges.

Pirmąją sanitarinę pagalbą suteisiesiems teikia sanitarinė grandis.

Ryšius su grandimis, kaimyninėmis sav. grupėmis ir aukštesniais viršininkais užtikrina ryšio — sekimo grandis. Ji lėktuvinio pavojaus metu išstato lauke sekimo postą, kurio uždavinys informuoti grupės viršininką apie pastebėtus grupės rajone reiškinius ir apie bendrą esamą padėtį. Ryšio palaikymui grandies vyresnysis numato artimiausią telefoną, kurį lekt. pavojaus metu perima savo žinion. Ryšio — sekimo grandies pareigūnai seka, kad namo visos patalpos būtų gerai ir laiku aptemdomos. Pastebėtus trūkumus tuoj pašalina.

Tvarkos palaikymą šleptuvėje, žmonių judėjimo tvarkymą ir namų saugojimą nuo apiplėšimo vykdo tvarkos grandis.

Pavojaus planas. Savisaugos grupės viršininkas, pataríamas grandžių vyresniųjų, sudaro veiklos planą. Visi galimi atsitikimai turi būti numatyti ir apsvarstyti. Grupės pareigūnai turi būti taip apmokyti ir išdėstyti, kad greičiausiai ir sąmoningai galėtų stoti kovon su gresiančiu pavojumi. Priemones reikia išdėstyti taip pat pagal planą, kad jos būtų po ranka ir kur reikia.

Sav. grupė išvengs nuostolių, jei ji veiklių ir drąsių įsikišimu užkirs kelią nelaimei plėstis. **(B. d.)**

J. Kasmauskas

CHEMINIS GINKLAS

(Tęsinys iš praeito Nr.)

7. **Cianovandenilis (HCN).**

Cianovandenilio nuodingos ypatybės jau buvo žinomos Egypte gilioje senovėje. Tačiau jo vertė šių laikų cheminiame kare nebuvo per daug iškelta ir jis, nors ir labai nuodingas junginys, dėl savo lakumo liko antroje vietoje.

Gamtoje cianovandenilį randame daugelio augalų, pav., karčiųjų migdolų, vyšnių, slyvų ir abrikosų, branduoliuose.

Sintetiškai cianovandenilis galima gauti iš elementų. Technikoje jis gaunamas veikiant natriocianidą sieros rūgštimi.

Fizinės ypatybės. Cianovandenilis yra karčiųjų migdolų kvapo besąlvis skystimas. Verda temperatūroje +25,5°C, užšąla temperatūroje — 15°C.

Lyginamasis cianovandenilio svoris 0,7. Normaliojo temperatūroje jis lengvai garuoja ir jo garai yra lengvesni už orą.

Fiziologinis veikimas. Cianovandenilio garai, per plaučius patekę į žmogaus organizmą, veikia kvėpavimo centrus ir dėl to mirtis įvyksta labai staigiai. Retai begalima sugkubti nukentėjusiam suteikti medicinos pagalbą.

Cianovandenilis neutralizuoja ucslės organus, kurie greit nebeat-'skiria ar aplinkumoje yra švarus oras ar užnuodytas. Šioji ypatybė cianovandenilį daro dar pavojingesniu (klastingu).

Apsisaugojimas. Dujokaukė su aktyviosios anglies ir šarminės medžiagos sluoksniais visiškai apsaugo žmogų nuo apsinuodijimo. Prancūzai Pirmojo Didžiojo karo metu vartojo dar prieš cianovandenilį nikelio druskos skiedíniu prisotintą marlės sluoksnį.

8. **Anglies oksidas—smalkės (CO).**

Karo lauke anglies oksidas pasidaro skylant sprogstamai bei skaidomai medžiagai. Bedūmio parako dujos turi iki 60% pavojingų gyvybei smalkių.

Daug anglies oksido pasidaro šarvuotuose artilerijos bokštuose, kulkosvaidinių lizduose ir panašiai.

Fizinės ypatybės. Anglies oksido dujos yra besąlvės ir neturi skonio. Jos pavojingos jau vien dėl to, kad jas sunku pastebėti.

Chemiškame kare anglies oksidas vartoti netinka, nes jo virimo temperatūra yra —190° ir dėl to labai sunku jis paversti skysčiu. Tai viena. Antra, jis, būdamas daug lengvesnis už orą, yra labai lakus ir nejmanoma pasiekti veikiamos koncentracijos.

Fiziologinės ypatybės. Anglies oksidas yra kraujo nuodai — jis pastoviai jungiasi su kraujo hemoglobinu ir tuo būdu sutrukdo oksidacijos procesą.

Apsinuodijimo reiškiniai: stiprus galvos skaudėjimas, bloga savijauta, sąmonės netekimas ir pagaliau mirtis.

Apsisaugojimas. Paprastoji dujokaukė nuo CO neapsaugo, nes CO yra chemiškai pastovi medžiaga, ir aktyvioji anglis jos neabsorbuoja.

Geriausia priemonė apsisaugoti nuo CO yra izoliacinė dujokaukė, arba specialus košturas su apsaugotu nuo drėgmės mangano oksido sluoksniu.

9. **Policinės cheminės medžiagos.**

Policinėmis cheminėmis medžiagomis vadiname tas, kurios žmogaus nenunuodija, bet jį lengvai sužalioja arba, stipriai erzinančiai veikdamos, priverčia žmogų iš tos vietos pasišalinti. Iš jų pažymėtina:

a) **veikiančios akis:** Bromacetonas, Ksilibromidas, Brombenzilcianidas (pavojingai sužaloja akis) ir Chloracetofenonas b) **veikiančios uoslę: Arsinai.** Jų yra keletas pavadinamų, būtent: Etildichlorarsinas, Difenilarsinchloridas, Difenilarsincianidas, Difenilaminarsinchloridas arba Adamsitas.

Pirmoji šių cheminių medžiagų grupė daugumoje veikia akis ir sukelia ašarojimą, o antroji, t. y. Arsinų grupė erzina nosį bei bronchus ir sukelia čiaudėjimą bei kosulį.

Nors šios medžiagos vadinamos policinėmis, tačiau jos karo tikslams yra plačiai vartojamos, kaip priemonė užmaskuoti nuodijančias medžiagas arba priversti kovotoją kvėpuoti užnuodytu oru.

Pavyzdžiui. Priešas nori apšaudyti sviedíniais, užtaisytais nuodingomis medžiagomis arba ruošiasi paleisti dujų bangą. Prieš tai jis apšaudo sviedíniais, užtaisytais arsinais. Arsinai suerzina nosį bei bronchus ir sukelia čiaudėjimą bei kosėjimą.

Žmogus, kankinamas kosulio, yra priverstas nusiimti dujokaukę, o be dujokaukės jau mirtinai nusinuodija kitomis cheminėmis medžiagomis, kurios priedanguje šių dažniausia yra nepastebimos.

Šios karo cheminės medžiagos vadinamos policinėmis todėl, kad kartais policija jas vartoja demonstracijoms ar nepageidautiniems žmonių susibūrimams išskláidyti.

PANEVĖŽYS

Kovo mėn. 7 d. Panevėžyje buvo demonstruojamos padegamųjų bombų veikimas ir jų likvidavimas. Gausiai miniai susirinkus, buvo pademonstruota termitinių bombų (2,5) kg gesinimo priemonės. Apie jų veikimą paaiškino iš Vilniaus atvykęs Priešlėktuvinės apsaugos atstovas p. Šimkus.

MŪSŲ ŠEIMOJE

EIDAMAS TARN. PAREIGAS ŽUVO POLICIJOS PAREIGŪNAS

Balandžio mėn. 12 d. kovodamas su banditais žuvo Šiluvos policijos saugūnas Jonas Jasiulis.

Velionis ištarnavęs policijos tarnyboje 15 metų 1 mėnesį ir 6 dienas. Gindamas apylinkės gyventojus nuo teroristų, paliko žmoną su 6 mažamečiais vaikučiais. Šią skaudžią nelaimę giliai atjaučia Šiluvos miestelio ir apylinkės gyventojai ir dėlto š. m. balandžio mėn. 16 d. giminių ir tūkstantinės minios buvo iškilmingai palaidotas Šiluvos kapinėse.

Tebūnie Tau Jonai lengva Šiluvos kapinių kalnelio smėlėtoji žemelė, o mes su skausmu krūtinėje niekuomet nepamiršime Tavo brangios aukos, kurią atidavei šiluviečiams ir mūsų tėvynei, o taip pat neapleisime ir likusių Tavo našlaičių.

Antanas

SUGAVO STAMBŲ VAGĮ—BANDITĄ

Š. m. balandžio mėn. 20 d. Kauno aps. Babtų policijos punkto Varėkonių — Nevėžio tilto apsaugos sargybiniai buvo sulaikę naktį bejojantį tiltu įtartiną asmenį. Kai buvo nurėta patikrinti jo asmenybę, pastarasis zovada pasileido atgal, nebodamas sargybinių šaudymo. Nepavykus vietoje jį sulaikyti, jis buvo sustiprintomis jėgomis toliau sekamas, kol ryte buvo rastas vieno ūkininko sodyboje.

Per tardymą paaiškėjo, kad tai yra senas racedivistas vagis ir, be to, banditas, turėjęs visą gaują iš 5 asmenų. Ši gauja š. m. kovo mėnesį nužudė vieną šeimą iš 4 asm., buvo pavogęs keletą arklių ir padarė didelį plėšimą Vilkėčių km., kur iš ūkininko atėmė daug turto. Teismo jis jau buvo baustas 5 m., bet slapstėsi.

Budrių sargybinių dėka pagaliau ir šitam banditui priėjo galas.

J. Jurevičius

KLASTINGAI NUŽUDYTAS POLICISTAS

Š. m. balandžio mėn. 3 d. savo bute banditų buvo nužudytas Vilniaus miesto policijos vyr. policininkas Karanauskas Juozas.

Pol. Karanauskas buvo drausmingas ir doras policijos pareigūnas, visada pasiryžęs padėti kiekvienam nelaimėje. Tai žinodami, banditai ir panaudoję klastą, kad pagalbos šauksmu išviliotų jį iš kambario.

(bk)

7 PRIEŠ 17

Balandžio mėn. 21 d. apie 8 val. Tauragės policija gavo žinią, kad Gaurės valsč. pas vieną ūkininką yra apsistojęs bolševikinial banditai. Policijos pareigūnų grupė nuvyko ūkininko sodybos, buvo gautas pranešimas, kad 3 banditai pasėmė į nelaisvę vyr. polic. Ivanauską, kuris buvo siųstas į minėtą apylinkę žvalgybai. Laukti paspirties nebuvo laiko. Pradėjus pulti, banditai atsikeliai priešinosi ir atidengė iš keletos kulkosvaidžių, automatinių pistoletų (MP) ir kitų ginklų smarkią ugnį. Banditai, netikėtai iš šono užklupti, atsišaudydami ir prisidengdami tankiu mišku, traukėsi. Tuo metu vyr. polic. I. sėkmingai atsipalaidavo nuo banditų bei ugnies ir lauku grįžo pas savuosius.

Po kautynių, patikrinus vietovę, rastas nukautas vienas rusų tautybės banditas. Kiti banditai, pasinaudodami gera vietos aplinkuma, su 3 sunkiai ir 2 lengvai sužeistais pasitraukė. Prie nukautojo rastas rusiškas automatinis šautuvas, pistoletas ir lengvojo kulkosvaidžio būgnelis — apkaba.

VI. Matulevičius

IŠ ĮVYKIŲ ŠIAULIŲ APSKR.

— Neseniai Kuršėnų policijos patrulis Vanagiškių miškų ribose susidūrė su banditu, buv. Raudonosios Armijos leitenantu, vietinių gyventojų vadinamu „Aušadančiu" ir, šiam nepasidavus, jį nukovė.

— Padubysio policija sužinojusi, kad Trotiškių dv. pasirodė ginkluoti banditai, nuvyko pas kumetį B. ir susidūrė su banditais. Tarp policijos ir banditų įvyko susišaudymas, per kurį vienas banditas nukautas. Pas nukautąjį rastas nupiaustas rusų karo šautuvas, 20 šovinių ir rankinė granata.

— Šiaulių miesto policija sužinojusi, kad pas ūkininkę T. pirtyje yra pasislėpę gerai ginkluoti banditai, nuvyko į vietą ir pradėjo supti sodybą. Banditai, pajutę pavojų, mėgino pasprukti, bet policijai paleidus keletą šūvių visi trys banditai buvo nukauti. Pas nukautuosius rasta: vienas lengvas kulkosvaidis, pusiau automatinis 10 šūvių šautuvas ir paprastas rusiškas šautuvas.

— Š. m. balandžio mėn. 7 d. Kuršėnų policijos pareigūnai sužinojo, kad B. dvaro kumetyne yra apsistojęs ginkluoti banditai ir su jais susitikovė. Per susišaudymą, kuris tęsėsi apie 2 val., vienas banditas nukautas ir vienas sužeistas sulaikytas. Iš banditų paimta automatinis pistoletas — kulkosvaidis, pusiau automatinis šautuvas, durklas, planšetas su žemėlapiais ir kit.

Tą pačią dieną Papilės policijos punkto patrulis susitiko su ginkluotu rusų karo belaisviu Michail Retkinu ir jį vietoje nukovė. **V. E.**

NENUILSTAMAI KOVOJAMA SU BOLŠEVIKINIAIS BANDITAIS TRAKŲ APSKR.

— Žiežmarių policijos pareigūnai S. kaime užklupo 7 ginkluotus banditus. Juos apsupus, trys buvo paimti gyvi, kiti atsišaudydami mėgino pasprukti į netoli esantį mišką. Apšaudant bėgančiuosius iš jų du buvo nukauti. Vienas iš nukautųjų yra rusų bolševikinės kariuomenės majoras.

— Trys Žiežmarių policijos punkto pareigūnai tiksliu perduoti saugumo organams 3 sulaikytus banditus, juos gabeno per L. mišką. Policininkai miške buvo užpulti 9—11 ginkluotų banditų, kurie norėjo išlaisvinti suimtuosius. Pastariejį, pasinaudodami susišaudymu, mėgino pasprukti, bet policininkų buvo vietoje nukauti. Puolusieji banditai buvo atremti ir pasitraukė. Policininkai nuostolių neturėjo.

— Sėmeliškių valsč. M. kaime pasirodė nemaža gauja gerai ginkluotų banditų. Vietos policija drauge su garbės policijos nariais tuojau išvyko banditų persekioti. Supant banditų vietovę, išstatyti jų sargybiniai, pastebėję artinantis policiją, pradėjo šaudyti, o kiti banditai iš supamų trobesių ėmė smarkiai šaudyti iš kulkosvaidžių ir kitų automatinių ginklų. Laike kovos garbės policijos narys bolševikinių žudikų buvo mirtinai nukautas. Padegus namą iš jo išbėgo keturi banditai, kurie vietoje buvo nukauti. Apžiū-

rint nukautuosius nustatyta, kad iš jų du vietos žydai ir du rusai. Toliau persekiojant banditus paaiškėjo, kad pastarieji pasitraukdami nusigabeno vieną nukautąjį ir penkis sužeistuosius. Iš banditų buvo paimti 4 rusiški šautuvai ir šovinių.

V. E.

BAIGTAS KAUNO APSKR. NUOVADOS V-KŲ IR PUNKTŲ VEDĖJŲ KARINIO PARUOŠIMO APMOKYMAS

Balandžio mėn. 25 d. Kaune pagal policijos vadovybei duotus nurodymus buvo pradėtas nuovados v-kų ir punktų v-jų karinio paruošimo apmokymas. Baigtas gegužės mėn. 5 d.

Apmokyme buvo praeita: ginklų pažinimas, šaudymo mokymas, šaulys kautynėse, kautynių skyrius, mišku ir nakties kautynės, tiltų ir panašių objektų apsauga, banditizmas ir kova su juo, tikrinimai ir kratos, ryšiai ir apsaugos priemonės banditų veikiamoje srityje, praktiška policijos tarnyba ir policijos drausmė.

Šio apmokymo lektorjais buvo: polic. referentas Kindurys, policijos vadas Vasiliauskas, saug. polic. Kauno apygardos v-kas Čioderis, Kauno Apyg. v-ko pavad. Banys, Krim. polic. identifikacijos skyriaus v-kas Klemas, Kauno Komendantūros ltn. Baltuška, polic. Vado pavad. Eršitkaitis ir nuovados v-kas Sutkaitis.

Užbaigus paruošimą, polic. Vado buvo patikrintos įgytos žinios.

Baigus apmokymą, policijos Vadas Vasiliauskas dar davė nurodymų, kaip praktiškai pravesti apmokymą punktuose kitų policijos pareigūnų.

Alfa

EIDAMAS TARNYBOS PAREIGAS ŽUVO TRAKŲ MIESTO REZERVO BŪRIO VADAS RINKEVIČIUS MARTYNAS

Ginant lietuvišką Trakų žemę, š. m. balandžio mėn. 30 d. 11,30 val. nuo lenkų banditų kulkos tragiškai žuvo Trakų miesto polic. rezervo būrio vadas RINKEVIČIUS Martynas.

Velionis gimė 1900 m. birželio mėn. 4 d. Miroslave, Alytaus apskr. Baigė tris klases gimnazijos, aukštesnę policijos mokyklą ir nuov. v-kų kursus.

Policijos tarnybą pradėjo policininko laipsnyje 1925 m. rugpiūčio mėn. 20 d. 1928 m. jau buvo nuovados viršininku Krosnoje, Marijampolės apskrityje. Vėliau tarnavo nuovados viršininku kitose liet. vietose.

Užėjus bolševikams, a.a. Martynas kaip daugelis liet. polic. pareigūnų buvo suimtas ir pasodintas į kalėjimą. Kilus vokiečių — bolševikų karui, išsilaisvino, buvo liet. partizanu, o nuo 1941 m. birželio mėn. 25 d. perėjo į policiją ir buvo paskirtas Marijampolės valsč. polic. punkto vedėju.

Nuo 1944 m. vasario mėn. 25 d., kaip atsargos karys — viršila ir senas pol. pareigūnas, buvo paskirtas Trakų apskrities policijos rezervo būrio vadu.

A. a. Martyno gyvenimas nepavydėtinas. Jam pačiam bolševikmečiu esant kalėjime, jo žmona su trimis vaikais (dvi dukterys ir 1 sūnus) buvo išvežti į SSSR. Dėl šių ir ankstyvesnių pergyvenimų jo sveikatos stovis buvo gerokai pairęs. Tačiau, nežiūrint to, jis tęsė savo garbingas pareigas, iki nelemta bandito kulka nutraukė jo gyvybės siūlą.

Martynai, Tu palikai policijos šeimą audrų ir šio meto netikėtumų sūkuryje. Tačiau kritai garbingai grumdamasis su mūsų amžinu priešu. Žuvai auštant Trakų pavasariui už numylėtą, garbingą Mėstučio žemę, kurią mes tokiu pat ryžtingumu ginsime iki galutinos pergalės.

Tebūna Tau lengva Lietuvos žemė.

J. Zikorius

KASAMI PRIESSKEVELDRINIAI APKASAI

Panevėžio miesto policijos pareigūnai, rodydami miesto gyventojams pavyzdį, iškasė pavyzdinius apkasus, kuriuose, reikalui esant, galės tilpti didelis skaičius žmonių, gyvenančių tame rajone. Kitos įmonės, patyrę apie šiuos darbus, paskyrė iš kiekvienos įmonės ir įstaigos po keletą žmonių apkasams kąsti.

Morkūnas

KOVĄ SU NAMINĖS DEGTINĖS GAMYBA

Naminės degtinės vartojimas, platinimas ir gaminimas išsiplatinęs visose Lietuvos vietose. To „skysimėlio" nemažai sutinkame ir Svyriuose. Ir čia, nežiūrint sunkios ir didelės kovos su banditais, vietos policija randa laiko patikrinti naminės degtinės „specialistus" ir jiems už tai surašyti protokolus. Štai Svyrių policija per kovo mėnesį už naminės gamybą ir platinimą surašė 40 protokolų.

M. Z.

AŠMENOS APSKRITIES POLICIJAI VĖL ĮTEIKTOS BRANGIOS DOVANOS

Kaip „Policijos" žurnalo kovo mėn. numeryje buvo rašyta, š. m. kovo mėn. 4 d. Ašmenos apskr. policijai buvo iškilmingai įteiktos Ašmenos apskr. liet. Karių ir jų Šeimų Globos Komiteto dovanos. Vėliau minėtas Komitetas, norėdamas palaikyti dar glaudesnį ryšį su policijos pareigūnais, kad geriau atjaustų jų reikalus ir pageidavimus, papraše raštu policijos vado paskirti tokio ryžio palaikymui du nuolatinius atstovus, kurie nuolatos informuotų komitetui policijos pareigūnų materialinius trūkumus, į kuriuos komitetas visados pasiryžęs atsižvelgti. Policijos vadui paskyrus tokius du atstovus, po pasikalbėjimų su komiteto pirmininku p. Laurinavičiumi š. m. kovo mėn. 29 d. Ašmenos aps. policijai vėl buvo įteiktos Karių ir jų Šeimų Globos Komiteto pastangomis surinktos brangios dovanos: 35 gabalai išdirbtų avikailių, 27 poros vilnonių kojinių, 87 poros vilnonių pirštinių, 3 vilnoniai kakliniai (šalikai) ir 6 ausinės. Be to, š. m. balandžio mėn. 4 d. Velykų šventėj proga komitetas paskyrė ir įteikė grynais pinigais 2000,— Rm, kuriuos prašė išdalinti daugiausia nukentėjusiems nuo banditų užpuolimų policijos pareigūnams.

Ašmenos apskrities policijos pareigūnai yra labai dėkingi Ašmenos lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos Komitetui už tokias brangias dovanas ir nuolatinį rūpinimąsi policistų reikalais.

Vl. Žukauskas

GRAŽUS PAVYZDYS

Kauno apskr. policijos Vadas su savo įstaigos tarnautojais Velykų šventėj proga paaukojo Savitarpinei Pagalbai 165 RM.

MIRĖ PERSIVAIŠINĘS NAMINE

Š. m. balandžio mėn. 22 d. Telšių nuovados vyr. policininkas Vladas Ignatavičius su kt. įstaigų tarnautojais buvo komandiruotas tarnybos reikalais į Luokės valsč. Nuvykę į Pašatrijos km. pas ūkininką Drenuolickį, jie buvo pavaišinti namine. Vyr. policininkas Vladas Ignatavičius tiek nusivaišino, kad tą pačią dieną apie 19 val., neatgavęs samonės, mirė.

V. E.

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Mažeikių apskr. policijos Sėdos punkto vyr. Alfonsas Lembertis nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Ylakių punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos vyr. saugūnas Vytautas Paulauskas nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Sėdos punkto vedėju.

Šiaulių apskr. policijos vyr. Liudas Tijūnėlis nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Kruopių punkto vedėju.

Vilkaviškio apskr. policijos vyr. Antanas Andriuškevičius nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Kybartų nuovados viršininko pavaduotoju.

Svyrių apskr. policijos l. e. Astravos punkto vedėjo pareigas vyr. saugūnas Juozas Mikaitjonas nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas.

Lazdijų apskr. policijos vyr. Jonas Citavičius nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Kapčiamiesčio punkto vedėju.

Ukmergės apskr. policijos vyr. Jurgis Musteikis nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Širvintų punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos vyr. Jonas Kašeta nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Vegerių punkto vedėju.

Kretingos apskr. policijos vyr. saugūnas Liudas Simanauskas nuo 1944. III. 21 d. paskirtas laikinai eiti Kretingos nuovados viršininko pavaduotojo pareigas.

Mažeikių apskr. policijos vado pavaduotojas Zenonas Tamošauskas nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Ašmenos apskr.

Ašmenos apskr. policijos vado pavaduotojas Pranas Judickas nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Lazdijų apskrit.

Vilniaus apskr. policijos l. e. N. Vilnios nuovados viršininko pareigas Jurgis Garla nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas.

Šakių apskr. policijos Jankų punkto vedėjas vyrūnas Antanas Liudžius nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas laikinai eiti Šakių nuovados viršininko pareigas.

Zarasų apskr. policijos vyrūnas Petras Vilenčikas nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Ašmenos apskr. policijos Krevės punkto vedėju.

Kretingos apskr. policijos Gargždų punkto vedėjas vyr. saugūnas Kazys Keruckas nuo 1944. II. 16 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų.

Svyrių apskr. policijos Mykoliškio punkto vedėjas vyr. saugūnas Mečys Ratavičius nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Tauragės apskr. policijos Naumiesčio punkto vedėju.

Ašmenos apskr. policijos l. e. Ašmenos nuovados viršininko p. vyrūnas Pranas Kleiza nuo 1944. III. 25 d. paskirtas Marijampolės apskr. policijos Prienų punkto vedėju.

Biržų apskr. policijos vyr. saugūnas Mykolas Vetlova nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Tauragės apskr. policijos Eržvilko punkto vedėju.

Svyrių apskr. policijos Mykoliškio punkto vedėjas vyr. saugūnas Boleslovas Visockis nuo 1944. III. 27 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir degraduotas į policininkus.

L. e. Kauno apskr. policijos vado pareigas Leonas Vasiliauskas nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas.

L. e. Ukmergės apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas Petras Šėkas nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas.

Kauno m. policijos judėjimo nuovados viršininko pavaduotojas Mykolas Misevičius nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos judėjimo nuovados viršininku.

Telšių apskr. policijos Žarėnų punkto vedėjas vyrūnas Liudas Biknevičius nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Svyrių apskrit. Gervėčių punktą.

Svyrių apskr. policijos Gervėčių punkto vedėjas vyrūnas Alfonsas Norkus nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Telšių apskritį, Žarėnų punktą.

Ašmenos aps. policijos vyr. saugūnas Jurgis Ambrazas nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Salų punkto vedėju.

Ukmergės apskr. policijos Pagirio punkto vedėjas vyrūnas Antanas Zaura nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Ašmenos apskritį. Graužiškių punktą.

Tauragės apskr. policijos vyr. saugūnas Kazys Aukštkalnis nuo 1944. III. 29 d. paskirtas laikinai eiti Kvedarnos punkto vedėjo pareigas.

Ukmergės apskr. policijos Giedraičių punkto vedėjas vyrūnas Povilas Urbonas nuo 1944. IV. 5 d. toms pat pareigoms perkeltas į Želvos punktą.

Ukmergės apskr. policijos Želvos punkto vedėjas vyrūnas Jonas Razinskas nuo 1944. IV. 5 d. toms pat pareigoms perkeltas į Giedraičių punktą.

Šakių apskr. policijos Paežerėlių punkto vedėjas vyr. saugūnas Juozas Miknevičius nuo 1944. IV. 1 d. toms pat pareigoms perkeltas į Jankų punktą.

Šakių apskr. policijos vyr. saugūnas Antanas Brazinskas nuo 1944. IV. 1 d. paskirtas Gelgaudiškio punkto vedėju ir paskirtintas į vyrūnus.

Telšių apskr. policijos Luokės punkto vedėjas vyrūnas Juozas Sadauskas nuo 1944. IV. 5 d. toms pat pareigoms perkeltas į Šiaulių apskritį, Tryškių punktą.

Šiaulių apskr. policijos Tryškių punkto vedėjas vyrūnas Pranas Klemanskis nuo 1944. IV. 5 d. toms pat pareigoms perkeltas į Telšių apskritį, Luokės punktą.

Trakų apskr. policijos rezervo būrio vadas vyrūnas Martynas Rinkevičius 1944. III. 29 d. kovoje su banditais žuvo.

L. e. Biržų apskr. policijos vado p. Eugenijus Karpavičius nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas.

L. e. Trakų apskr. policijos vado pavaduotojo p. Kazys Čaplikas nuo 1944. IV. 1 d. šiose pareigose patvirtintas, o nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas laikinai eiti Kretingos apskr. policijos vado pareigas.

Telšių apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas vyrūnas Stepas Paulauskas nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas laikinai eiti Kretingos apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Švenčionių apskr. policijos Joniškio punkto vedėjas vyr. saugūnas Kazys Ryliškis nuo 1944. IV. 15 d. perkeltas į Švenčionių nuovadą.

Ašmenos apskr. policijos Salų punkto vedėjas vyrūnas Alfonsas Girdžiūnas nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas laikinai eiti Ašmenos nuovados viršininko pareigas.

Geležinkelių polic. saugūnas Alfonsas Pupelis nuo 1944. IV. 16 d. perkeltas į Svyrių apskritį, paaukštintas į vyrūnus ir paskirtas punkto vedėju be punkto.

Kretingos apskr. policijos vadas Antanas Petrauskas nuo 1944. IV. 15 d. paskirtas Trakų apskr. policijos vado pavaduotoju.

POLICIJOS ŽYGIAI

PASIRUOŠIMAS

Pareigūno Apolinaro Pūkio sūnus, nėvų stiuardesas, galvutrūkčiais bėgo pas berniukų stygiuotoją.

— Dėdeli stygiuotojau, mama ir tevelis praše tužtuojau ateiti pas mun tistigiuot pianiną.

— Ką, tistigiuoti? Negali būti. Tu, tur būt, išvaikei, vaikeli, Gesčiastas — susitgunti? Ar ne?

— Ne, tikra tistigiuoti! Mamoj, dbudie pas mus bus svečių, ir mama jiems taip nori sugroti, kad jie kuo greičiausiai iš nuo išsineštų.

STUDIJUOJA

Vienas mūsų policijos mokyklos lektorius yra parašęs daug įvairių kūrinių. Kartą supykęs dėl vieno savo klausytojo — pareigūno olgeto, kreipėsi į pastarąjį:

— Užuot ruošęsis egzaminams, tamsta, pasirodo, susitinki ir vaikštinėji su mano dukteria! Argi tai gražu?

— Atleiskit, pone lektoriau, bet aš elgiuosi pagal tamstos patarimą: išsemiai susipažįstu su tamstos geriausiu kūrinių!

ČIGONO BAUSMĖ

Kartą čigonas pavogė puodą su vertiniais. Jį sugavo. Atpildui už vagystę sugavę jogalvojo tokią išdeigę: du laiko čigoną už rankų, o trečias kemša jam į gerklę virtinius. Tegu, girdi, žinos, kaip reikia vogti.

— Susimylekite, gerieji žmonės, — ėmė maldauti čigonas. — Tegu geriau vienas iš jūsų laiko mane už rankų, o dviese kemša virtinius į gerklę.

ĮKLIUVO

Neseniai polic. Malūnas netikėtai aplankė savo bendradarbį bičiulį Mardosą ir rado jį virtuvėje besiplaišiant ir lėkštes beplaunant.

— Mardosai, kodėl gi tu pats plauni indus? Juk pats sakeisi turįs nepaprastai gerą buto šeimininkę, — nustebęs paklausė pirmasis.

— Taip, tai taip. Bet matai, aš jų neseniai vedžiau...

ŠIŲ DIENŲ KURIOZAI.

— Atsiprašau, ar tamsta nematei čia kur policininko?

— Ne, nemačiau nė vieno.

— Tai, meldžiamasis, maloněk atiduoti man visus savo drabužius.

„PAŽĮSTAMAS" ŽMOGUS

— Jus norite gauti tarnybą policijoje? Ar turite policijoje asmenų, kurie jus pažintų ar rekomenduotų?

— Viešpatie! Juk čia mane kiekvienas šuo žino. Jau dešimtas mėnuo, kaip aš jūsų nuovados dabokląje išsipagirioju. (b)

NEPAPRASTA BAUSMĖ

Prieškariniais laikais Mauša Ickovičius perėjo sieną be vizos. Lietuvos policijos jis buvo sulaikytas.

— Ui, na kas už tai buvo? — klausia jo draugas.

— Gavau šešias savaites kalėjimo.

— Nedaug tegavai!...

— Bet užtat kas savaitė reikėjo eiti į pirtį!

— Oho, kaip nežmoniškai dabar baudžia. (b)

REDAKCIJA ATSAKO

M. Zakarui. Tamstos straipsnis „Policijai" netiks. Jame Tamsta paraši atestaciją pats sau.

St. Paul. — Pataisę sunaudosime.

B. Karp. — Atspausdinsime vėliau.

KRISTIJONAS SAUGIS DARŽOVĖMIS DŽIAUGIAS

Apie naudą vitaminų
Jau seniai mūs Saugis žino,
Bet daržovių jau pristigo:
Kas gi kaitas — pats pramigo!

Pasimokęs jis šiais metais
Čia nepagailės sveikatos:
Popietę kiekvieną gražią
Pupinės jis apie ežią.

Nelaikys jis daržo dyko:
Bus ir morkų ir ridikų,
Bus kopūstų ir salotų —
Kirs jis valgį skanų, sotų.

Na, tai prašom, mano mieli,
Paragauti ridikėlių!
O kaip jūsų daržo ežios?
Ar taip pat kaip Saugio gražios?

OFICIALINĖ DALIS

Der SS- und Polizeiführer
Litauen HVB. — II. —

Vertimas

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 23 d.

Liet. Policijos Ryšių Karininkui Kaune

Liečia: Aptemdymo taisyklėms nusižengusių baudimo.

Der Hoehere SS- und Polizeifuehrer fuer das Ostland — Der Befehlshaber der Ordnungspolizei — 1944. III. 7 d. pakyme nurodė, kad nuolat iškyla įvairių nesiskaitymų, kada asm. liečia aptemdymo taisyklėms nusižengusio baudimą, ir todėl nesiskaitymams pašalinti nustatė:

I. Baudimui šiuo pagrindu sudaro Reicho Ministerio Užimtosios Rytų Britimis patvarkymas apie prieštėktuvinę apsaugą užimtose rytų srityse (VBl. RMOst 1943 S. 67, §§ 27 ff).

II. Kiek tatai liečia aptemdymo taisyklėms nusižengusių nubaudimo priklausomybę — reikia atkreipti dėmesį į šias aplinkybes:

1. Apygardų komisariatai pirmoje eilėje priklauso baudimas **Reicho vokiečių,** nusižengusių aptemdymo taisyklėms. Atrodo, kad apygardų komisariatai, atsižvelgiant į jiems suteiktas plačias baudimo teises, nėra reikalo perduoti bylas spręsti teismui už nusižengimus aptemdymo teisyklėms, nebent atskirais atvejais būtų pastebėta sabotažo veiksmai ar panašiai.

2. **Vietiniai gyventojai,** nusižengę aptemdymo taisyklėms, paprastai baudžiami vietinės policijos organų. Tačiau tenka pažymėti, kad pakartotinai ar sunkiai nusižengus vietiniam gyventojui aptemdymo taisyklėms, jį, kaip naujai pakartotinai nusikaltusį, baudžia apygardos komisaras.

III. Die SS- und Polizeistandortfuehrer — Kommandeure der Ordnungspolizei ir kitos vokiečių policijos įstaigos teisės bausti neturi.

IV. **Bausmės nustatymas.**

a) Apygardos komisarai gali skirti bausmes iki 6 mėn. kalėjimo ir piniginės baudas iki 10.000 RM. (R. K. Rytų Kraštui 1941. X. 6 d. patv. dėl apygardų komisarų policinės baudžiamosios galios — VBl. 90 pusl. ir trečias patvarkymas vykdyti 1943. I. 26 d. patvarkymą dėl apygardų komisarų policinės baudžiamosios galios — VBl. 5 pusl.).

Vietinės policijos įstaigos, kurios turi teisę bausti už nusižengimus aptemdymo taisyklėms, skirstosi į atskirų vietovių pohcijos organus ir apskričių policijos organus. Atskirų vietovių policijos organai gali skirti piniginės baudas iki 100 RM., apskričių policijos organai — iki 500 RM. ir laisvės atėmimo bausmės iki 4 savaičių (R. K. Rytų Kraštui 1943. I. 30 d. patvarkymas apie vietinių policijos organų baudimo teisės — VBl. RKOst 1942. pusl. 6; Baltosios Lietuvos Generalinio Komisaro — 98 ir Policijos Vado 1943. V. 7 d. įsakymas apie atskirų vietovių ir apskričių policijos organų padėtį).

b) **Bausmės dydis.**

Bausmės didumas parenia nuo nusikaltimo svarbumo, ypač nuo to, ar nusikaltęs jis buvęs anksčiau nusižengimo aptemdymo taisyklėms. Paėmimas sąmokėtų prieš užuos organuose atskirose priešlėktuvinės apsaugos vietovėse, ypatingai didelės svarbos priešlėktuvinės apsaugos vietovėse, nusitarpti vienodas baudų dydžius tiek Reicho vokiečiams, tiek vietiniams, kaip pav.:

Pirmą kartą nusižengus, baudžiama 50 RM. piniginė bauda, antrą kartą — 100 RM., trečią kartą — 200 RM. piniginė bauda.

Bausmės didumas, pareinamai nuo aplygų atskirose vietovėse, gali būti didinamas arba mažinamas.

Prašau ypatingai atkreipti dėmesį į tai, kad nusižengėliai aptemdymo taisyklėms būtų nubausti ir tuo būdu Lietuvos Generalinėje Srityje būtų užkirstas kelias nusižengimams priešlėktuvinės apsaugos reikalu. Policinė baudžiamoji galia, kiek tatai liečia Reicho vokiečius, kaip ir vietinius, siekia tiek toli, kad ją, tinkamai pavartojus, garantuotas greitas ir smarkus nusižengusių aptemdymo taisyklėms baudimas ir tuo pačiu aptemdymo drausmės palaikymas.

Kad būtų galima sekti nusižengimus aptemdymo taisyklėms bei sėtinkamus nusižengėlius ir būtų galima nustatyti pasitaikiusius pakartotinus tų pačių asmenų nusižengimus, laikau reikalinga, kad vietiniai policijos organai užvestų registraciją sąrašų ar kartotekos forma, iš kurios būtų galima tikrai nustatyti nusikaltėlio asmenį ir nusikaltimo ar pakartotino nusikaltimo laiką ir skirtą bausmę. Tuo būdu pakankamai garantuojama, kad nepataisomus nusižengėlius aptemdymo taisyklėms pakartotinu atveju būtų galima sunkiau ir griežčiau nubausti.

Prašau man tiksliai pranešti iki 1944 m. balandžio mėn. 15 d. apie Jūsų tuo reikalu padarytus žygius ir iki 1944 m. gegužės mėn. 1 d. apie atskirų policijos organų gautus patyrimus.

pas. Harm
SS- Brigadeführer und
Generalmajor der Polizei

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen

Nr. 2142

Kaunas, 1944 m. balandžio mėn. 13 d.

Visiems Policijos Vadams.

Siunčiu žinoti ir vykdyti. Iki š. m. balandžio mėn. 27 d. prašau man pranešti šių nuostatų vykdymo pasekmes ir ryšium su tuo kilusius nesklandumus.

V. Reivytis
Der lit. Verb.- Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.

P Dp 2047

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen

Nr. 1732

Kaunas, 1944 m. balandžio 13 d.

Visiems Policijos Vadams.

Netolimoje praeityje patirti faktai rodo, kad kai kuriose krašto vietose viešosios policijos pareigūnai nepakankamai įvertina ugniagesybos uždavinius ir gaisrovietėse jiems priklausančias pareigas atlieka lengvabūdiškai, nerūpestingai, o kai kur gaisro metu, kai policijos pareigūnų bendrad[illegible] svarbus ir būtinas, jie iš viso nedalyvauja, arba jiems pavestas pareigas visiškai nevykdo arba vykdo nepakankamai. Tokiais atsitikimais dėl vieno ar kito policijos pareigūno apsileidimo, nerūpestingumo, ar nepakankamo supratimo savo pareigų sutrukdomas planingas gaisro gesinimo darbas, o kartais dėl to net susidaro palankios sąlygos gaisrui plačiau išsiplėsti.

Prašau įspėti savo pareigūnus, kad jie visuomet sąžiningai prisidėtų prie gaisrų gesinimo, nes policijos pareiga saugoti visuomenės ir valstybės turtą ne tik nuo grobimo, bet ir nuo sunaikinimo.

(-) V. Reivytis

Der lit. Verb.- Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.

Nauji leidiniai

Juozas Povilonis. NEREIKALINGI ŽMONĖS. Novelių ir apysakų rinkinys. Išleido Sakalas. Viršelį ir pradedamas raides piešė dail. V. Palys. 192 psl. Kaina RM. 2.50.

Šiame rinkinyje yra 10 vaizdelių iš mūsų kaimo ir miesto žmonių gyvenimo. Vaizduojamieji asmenys: vyrai ir moterys, kaimiečiai ir miestiečiai, kurpiai ir studentai, tarnautojai ir pensininkai — yra labai įvairūs ir ryškūs. Daugumas jų gyvenimo skriaudžiami ir išstumiami kaip nereikalingi vien dėl to, kad jie sąžiningai eina savo pareigas, atkakliai kovoja dėl savo idėjų arba yra dideli patriotai ir nepaprastai myli savo žemę, o savo kultūros turtus nuo bolševikų rankų saugo labiau negu savo gyvybę. Lengvas, sklandus pasakojimas knygai užtikrins didelį pasisekimą.

A. Vaičiulaitis. VAKARAS SARGO NAMELY. Iliustravo D. Tarabildienė. Viršelis dail. A. Kučo. Išleido Sakalas. 128 psl. Kaina RM. 2.30.

Pirmasis šios knygos leidimas, išėjęs daugiau kaip prieš 10 metų, kritikos buvo puikiausiai įvertintas, susilaukė didelio pasisekimo ir netrukus buvo išpirktas.

Knygoje vaizduojamas daugiausia vaikų gyvenimas.

„Dirbantieji". Lietuvos Gen. sritie[illegible] Profesinės Sąjungos pranešimai. Kaunas, 1944. IV. 1 d. Vyr. redaktorius — Kl. Jūra. Adr. Kaunas, Vytauto pr. 63, III a. Nr. 5—6 ir 7. Prenumeratos kaina nepažymėta.

Med. dr. Br. Minelga. Lietuvos kaimų ir miestelių gyvenamųjų patalpų sveikatingumas. Atspaudas iš „Žemės Ūkio" Nr. 2 (230) 1944 m. 172 pusl.

Savitarpinės Pagalbos klasinėje
LOTERIJOJE
dvigubu bilietu galima laimėti **RM 50.000**

vienu bilietu **RM 25.000**

I-os klasės lošimas įvyks
1944 m. birželio 9 d.

Be to, yra labai daug kitų stambių ir smulkesnių laimėjimų.

Tų vietovių gyventojai, kur nėra loterijos bilietų ar jų neranda, bilietus gali gauti loterijos administracijoje, atsiunčiant už juos mokestį.

Bilietai parduodami:

Savitarpinės Pagalbos loterijoj Kaune, Laisvės al. 34 ir pas platintojus.

Dvigubo bilieto kaina RM. 20,— vieno bilieto — RM. 10,— Pašto persiuntimo išlaidoms apmokėti prašome pridėti RM. 0,50.

89-90-463

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1944
BALANDIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE 2 ir 35 pusl. ✱ BŪKIME BUDRŪS, TU GYVENI NEPAPRASTUS LAIKUS — 3 ✱ Br. Kviklys — LIETUVIŲ POLICIJOS SAVIŠALPOS FONDAS — 5 ✱ POLICIJA IR LIETUVOS VIETINĖ RINKTINĖ — 7 ✱ J. Valevičius — VOKIEČIŲ POLICIJA — 8 ✱ NELEMTAS PROTEKCIONIZMAS — 10 ✱ Prok. pad. J. Januška — NAUJOVĖ BAUDŽIAMUOSE ĮSTATYMUOSE — 11 ✱ P. Pamataitis — ĮVYKIO VIETOJE KOJŲ PĖDSAKŲ APSAUGOJIMAS — 14 ✱ I. Svyrius — IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ — 15 ✱ J. Žikorius — AUKLĖKIMĖS ĮDĖJINE SPAUDA — 16 ✱ V. Petrovas — KOKIE MES TURIME BŪTI — 17 ✱ J. Babkauskas — SUDIEV, SPEKULIACIJA — 18 ✱ A. Kl. — KRIMINALINIŲ FAKTŲ (KRIMINALINIŲ NUSIKALTĖLIŲ IR ĮVYKIŲ) REGISTRACIJA — 19 ✱ J. Babkauskas — IŠ MŪSŲ KOVŲ SU BOLŠEVIKAIS (A. A. NUOV. V-KO PADĖJĖJĄ SAVULIONĮ PRISIMINUS) — 21 ✱ J. Undraitis — APIE TESTAMENTUS — 22 ✱ M. S. — GYVAS PALAIDOTAS — 23 ✱ V. Ž. — BAISUS RADINYS — 26 ✱ UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 28 ✱ PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 32 ✱ PRIEŠSKEVELDRINIŲ APKASŲ BRĖŽINIAI — 33 ir 34 pusl. ✱ Pr. Ališauskas — KAUNO APSKRITIES POLICIJOS TARNYBINIS SUVAŽIAVIMAS — 35 ✱ AUKŠTESNIŲJŲ PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAI — 37 ✱ POLICIJA ŠYPSOSI — 38 ✱ KRISTIJONO SAUGIO NUOTYKIAI — 38 ✱ OFICIALINĖ DALIS — 39 ir 40 pusl. LIETUVIŲ POLICIJOS SAVIŠALPOS FONDO STATUTAS — 39 ✱

MŪSŲ KOVOS VYRAI KIETI KAIP GRANITAS IR DRASŪS KAIP ARAI.
ATVAIZDE — LIETUVIŲ POLICIJOS PAREIGŪNAI — KARIAI RYTŲ FRONTE.
NUOTR. L. SEIBUČIO.

MŪSŲ ŠEIMOJE

VIENAS POLICISTAS SULAIKĖ KETURIS BANDITUS

Š. m. kovo mėn. 26 dienos pavakare Kauno miesto policijos saugūnas Vytautas Radvila, grįždamas iš savo tarnybos, kur buvo paleistas trumpų atostogų, važiavo dviračiu per I Girininkų kaimą Veiverių valsč. Marijampolės apskr. ir išgirdo pagalbos šaukiantį ūkininką, kurio sodybą buvo užpuolę septyni ginkluoti banditai. Nedelsdamas saugūnas Radvila ryžosi gelbėti ūkininką. Banditai, netikėtai policijos pareigūno užklupti, šoko bėgti į netoli esantį mišką, nešdamiesi pagrobtų maisto produktų ryšuliais ir atsišaudydami. Ginkluotas pistoletu pareigūnas vijosi banditus, kurie tačiau miške dėl prietemos pranyko jam iš akių. Saugūnas Radvila sekė banditų pėdomis. Perbėgęs apie vieno kilometro pločio pirmąjį mišką, pamatė keturis iš tų banditų, norinčius pasiekti antrą mišką. Nematant banditams, saugūnas Radvila užbėgo jiems už akių ir prie pat antrojo miško staiga pastojo jiems kelią. Nuo netikėto policisto pasirodymo sumišę banditai be pasipriešinimo iškėlė rankas. Saugūnas nusivarė juos iki artimiausios ūkininko sodybos. Kadangi vietoje tinkamos susisiekimo priemonės nebuvo, saugūnas Radvila nusivarė banditus pėsčiom į Kauną ir po 20 kilometrų kelio apie vidurnaktį pristatė Kauno 3-on nuovadon. Išaiškinta, kad banditai yra iš ūkio darbų pabėgę bolševikiniai karo belaisviai.

Vlg.

PRADĖJO VEIKTI LIETUVIŲ POLICIJOS SAVIŠALPOS FONDAS

Medžiaginei paramai suteikti policijos tarnautojams, o taip pat sušelpti jų šeimas nelaimėje, nuo š. m. balandžio 1 d. prie Lietuvių Policijos Štabo pradėjo veikti Lietuvių Policijos savišalpos fondas. Jo valdytoju paskirtas Policijos referentas Kazys Vilkas. Fondo buveinė: Kaunas, Liet. Polic. Štabas, Gedimino 29, telef. 24263. **(b)**

NUŠAUTAS POLICISTAS

Š. m. kovo mėn. 28 d. Vilniaus mieste, Kaminkelio gt. 10 Nr., keturių ginkluotų banditų buvo nušautas Vilniaus miesto policijos vyr. policininkas Jakutis Jeronimas.

Jakutis ten buvo užėjęs pas pažįstamus ir kalbėjosi. Tuo metu atėjo 4 vyrai, kurie teiravosi kur galėtų gauti įsigerti. Kadangi polic. Jakučiui jie pasirodė įtartini, jis paprašė jų dokumentų. Tuo metu vienas iš banditų paleido į jį šūvį ir vietoje nukovė. Banditai, pagrobę Jakučio valdinį ginklą, pasišalino.

Br. Karpavičius

KAUNO MIESTO RIBOSE RASTAS „BRAVORAS"

Jau kuris laikas Kauno miesto ribose esančioje Petrašiūnų apylinkėje pastebėtas naminės degtinės platinimas. Iš turimų duomenų buvo spėta, kad degtinė gaminama vietoje. Vietos policijos nuovada pagaliau susekė, kad du A. Amalių kaimo ūkininkai savo sodybose įsitaisę slaptus „bravorus" degtinei iš rugių varyti. Balandžio 1 dieną policijos pareigūnai konfiskavo jų įrengimus, paruoštą žaliavą ir geroką kiekį pagamintos degtinės. Taip pat ir „fabrikantams" teko atsisėsti „šaltojon."

Vlg.

NAUJAS VOKIEČIŲ POLICIJOS ANSAMBLIS KAUNE

Kaip daugelį kartų, taip ir balandžio 2 dieną į Kauną atvyko ir vietos vokiečių bei lietuvių policijos pareigūnams gastroliavo nauja policijos muzikinė trupė, turinti vardą „sukrėtimų švelnintojai" (Stossdaempfer). Kaip jau pats ansamblio vardas sako, pareigūnams norima per gerą nuotaiką ir linksmą muziką sušvelninti įvairius sukrėtimus, kurie karo metu pasitaiko. Nors ansambliui priklausė tik 7 menininkai, tačiau pateikta programa, pilna įvairumo, juoko, išdaigų, žavingos muzikos ir užburiančios nuotaikos — visiškai pateisino savo vardą, nes dvi valandos praėjo kaip kelios minutės.

Vlg.

IŠ SUSIDŪRIMŲ SU BOLŠEVIKINIAIS BANDITAIS TRAKŲ APS.

Š. m. vasario mėn. 25 d. Žilinų bažnytkaimio pagalbinė neapmokama (garbės) policija susikovė su pasirodžiusia banditų gauja ir vieną banditą nukovė, o kitą sužeidė gyvą.

Vasario mėn. 27 d. buvo suimtas dar vienas ginkluotas, toj pačioj gaujoj dalyvavęs, banditas.

Š. m. kovo mėn. 4 d., vakare, Vievio policija su vokiečių motorizuotodalinio kariais puolė Žiežmarių v., Šarkynės km. ūkininko P. sodyboje pasirodžiusius banditus ir vieną iš jų nukovė.

Š. m. kovo mėn. 11 d. atvykusi banditų gauja į Semeliškių v., Zikorių km. pradėjo plėšti gyventojus ir deginti jų trobesius. Semeliškių policijos punkto pareigūnai, pastebėję gaisrus, nuvyko į įvykio vietą ir susidūrė su banditais. Tarp policijos ir banditų kilo kautynės, per kurias 3 banditai nukauti ir 5 sužeisti. Kiti, pasinaudoję nakties tamsa, paspruko į mišką.

Iš policijos pusės vienas lengvai sužeistas.

V. E.

DŽIAUGIAMASI ĮVESTAIS LAIPSNIAIS

Vilniaus miesto policijos tarnautojų tarpe jaučiamas gyvas pasitenkinimas ir džiaugsmas dėl įvestų laipsnių policijos pareigūnams. Ypatingai džiaugiamasi gražiai ir tikrai vykusia lietuviška laipsnių pavadinimų daryba.

SPAUDOS KLAIDA

„Policijos" žurnalo 1944 m. kovo mėn. numeryje, Ig. Tomaičio str. „Naujovė mūsų policijoje," 12 pusl., vidurinėje skiltyje, įsibrovė nemaloni spaudos klaida. Trečiame skirsny iš viršaus, kur kalbama apie sugretinimą **Stabsschutzmann'o** laipsnio su lietuv. pavadinimu, turi būti: ne **policijos vyrūnas**, bet **vyresnysis saugūnas** (anks. buv. vyr. vachmistras ir punkto vedėjas).

Revierstabsschutzmann'ui prilyginamas liet. pavadinimas — **policijos vyrūnas**, ir šiam pastarajam atitinka visi tie patys motyvai ir pareigų prilyginimai, kokie tame skirsnyje yra suminėti.

Ig Tm.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/1 aukštas 6 kamb./, Telefonas 28281. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12,— pusei metų RM. 6,— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Užs. 254/7445. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

Mūsų artilerija žygio metu. Nuotr. V. Augustino.

BŪKIME BUDRŪS
TU GYVENI NEPAPRASTUS LAIKUS

Tokių laikų mūsų žemė dar nematė. Visas žemės rutulys liepsnoja karo gaisru. Kievieną minutę liejasi kraujas, griūva miestai, dega kaimai ir nyksta šimtmečiais statyti meno ir kultūros paminklai. Ir žmonių tarpusavio gyvenimo santykiuose įvyko ir vyksta daug sukrėtimų. Teisė, teisingumas ir padorumas užleidžia savo vietą brutalumui, akiplėšiškumui ir sukčiavimui. Policiste, palygink, koks didelis yra skirtumas tarp prieškarinių ir šių laikų. Kai padorūs žmonės, pareigos jausmo vedami, kariauja fronte ar dirba karo ūkiui, tai akiplėšos, sukčiai ir kriminalinių polinkių žmonės iš ten moka išsisukti ar dezertyruoja. Pastarieji sudaro rimtą pavojų visuomenės saugumui. Policiste, tau tenka su jais kovoti. Karo metas duoda daug blogybių, ir tautos kariauja ne todėl, kad karas duotų pramogą ar malonumą, bet todėl, kad sprendžia jų gyvybės ar mirties klausimą. Šiandien kariauja ne tas, kas nori, bet kas yra karan įtrauktas. Maža lietuvių tauta yra įtraukta karo verpetan ne savo noru ir išeiti iš šio verpeto taip pat nepareina nuo jos pageidavimų. Policiste, atsimeni, kokios sunkios tavo pareigos buvo taikos metu ir matai, kaip jos susipynė ir pasunkėjo karo metu. Tu gyveni biaurius, sunkius ir nedėkingus laikus. Bet šiuos laikus turi pergyventi tiek tauta, tiek atskiras žmogus. Policiste, žinok, kad karas amžius nesitęs. Jis turėjo pradžią, turės ir galą. Po audringų karo metų ateis ramūs laikai, kurie gal tęsis ilgus amžius. Tu, atlikdamas savo pareigą, taip pat dalyvauji toje milžiniškoje kovoje už laimingesnius laikus.

SAUGOK PATS SAVE. Policiste, šiais audringais karo laikais šimtai pavojų gresia tavo gyvybei. Kiekviename žingsnyje ir kiekvieną minutę tikėkis sutikti spąstus ir pasalą. Būk ne tik drąsus, bet gudrus ir atsargus. Saugok savo gyvybę, nes ji reikalinga tau, tavo šeimai ir tavo tautai. Niekas kitas tavęs geriau neapsaugos kaip tik tu pats. Karas vyksta ir reikalauja aukų. Aukos yra neišvengiamos, bet jos turi būti tik būtinos ir prasmingos. Apsidairyk ir prisimink kiek tavo draugų žuvo be reikalo ir neprasmingai. Pamatysi, kad tokių yra daug. Vieni iš jų nesilaikė būtiniausių atsargumo priemonių, antri buvo nebudrūs ar neatsargūs, o treti neblaivūs. Alkoholis tavo priešas — jis paraližuoja tavo galvojimą, mažina budrumą ir atsargumą. Policiste, tu nekartok savo draugų klaidų, kurios jiems gyvybe kainojo. Studijuok ir pažink savo priešų klastas ir vylius. Žinok, kad banditai gali dėvėti įvairias uniformas, tad būk atsargus su visais nepažįstamais uniformuotais asmenimis. Pažink savo ginklą, mokėk su juo veikti ir visuomet laikyk jį prie savęs. Rūpestingai užlaikomas ginklas neapvils tavęs. Nebūk bailus ir neapleisk savo draugų pavojaus metu. Atmink, kad bailys ir dezertyras dažniausiai pirmas miršta.

LTSR valst. respublikinė biblioteka

Policiste, jei tu esi viršininkas, tai pirmiausia saugok tavo valdžion pavestus vyrus. Be reikalo nestatyk jų gyvybės pavojun.

Policiste, tu turi gyventi ir pergyventi visus banditizmus ir kitus neramumus; tad saugok pats save ir nežūk be reikalo.

PADĖK PATS SAU. Karo metu visur yra trūkumas reikalingiausių gyvenimui reikmenų. Policiste, tu pats gerai žinai, kaip sunku yra su apranga ir avalyne. Kaip sunkiai šie daiktai gaunami. Tad saugok ir taupyk turimą uniformą. Mažus uniformos pataisymus išmok pats sutvarkyti, nes niekas kitas to nepadarys. Mažą skylutę lengvai dar galima užlopyti. Laiku neužtaisyta maža skylutė greit pasidarys jau nepataisoma skylė.

Tarnybos pareigų esi verčiamas kilnotis iš vienos vietos į kitą. Niekur nerandi tu nei šilto kambario, nei minkštos lovos, nei normalaus poilsio. Tu gyveni dažnai šaltose, drėgnose patalpose ar šlapiuose bunkeriuose. Policiste, tu gyveni kareivio gyvenimą karo metu. Visokie nepritekliai ir nuovargis yra neišvengiamas karo meto blogumas. Policiste, būk užgrūdintas ir sukaupk visas savo pastangas, kiek tai nuo tavęs pareina, tiems sunkumams nugalėti. Galvok ir dėk pastangas, kad blogiausiose sąlygose įsitaisytumei kaip galima jaukiau ir patogiau. Švara, tvarka įstaigoje ir gyvenamose patalpose pati savaime jau pašalina daug blogumų bei sunkumų. Tam nepagailėk nei vargo, nei triuso, nei laisvo laiko, nes apsimokės šimteriopai. Žinok, kad nei keiksmai, nei verkšlenimai, nei kas kitas nieko tau nepadės. Tikrai tau gali padėti tik vienas — tu pats.

DABOK SAVO ĮSVAIZDĄ. Stenkis ir dėk pastangas, kad ir blogiausiose sąlygose, kaip galima, gražiau atrodytum. Būk tiesus — nesukrypęs, nors ir labai būtum nuvargęs. Dažnai iš išviršinės išvaizdos yra sprendžiama apie patį žmogų, o iš pavaldinių išvaizdos apie jų viršininką.

LAIKYK LIEŽUVĮ UŽ DANTŲ. Laikyk tarnybines paslaptis. Niekuomet nepasakok pašaliniams asmenims nei tarnybinio pobūdžio žinių, nei kitų savo tarnybinių sąlygų. Tarnybinio pobūdžio klausimais nekalbėk ir su savo tarnybos draugais, kur gali nugirsti pašalinės ausys. Žinok, kad ir nereikšmingos tarnybinės smulkmenos priešo agentams daug pasako. Priešo agentų ausys klauso tavęs gatvėje, valgykloje, kine, teatre, traukinyje ir visur kitur. Palaidas liežuvis dažnai padaro daug žalos ne tik tarnybai, bet ir pačiam policistui. Kad to neatsitiktų geriausia yra savo liežuvį priveržti ir, kur nereikia, o taip pat ir ko nereikia, nekalbėti.

NEPAISYK KĄ APIE TAVE KALBA. Policiste, jei tu buvai policijos tarnyboje nepriklausomos Lietuvos laikais, tai atsimeni, kad ir tuomet daug kas mūsų visuomenės ne tik, kad tavęs ir tavo darbo bei triūso nesupratė ir nejvertino, bet net pašiepiančiai pravardžiuodavo. Vagišiai, peštukai, triukšmadariai ir net studentai pravardžiuodavo tave „faraonu“. Bolševikuojantieji žydberniai vadindavo tave „liaudies priešu“, „liaudies kraujo siurbėle“, „išpenėtu Smetonos šunim“ ir panašiai. Lietuvos partinė visuomenė, žiūrint kokia partija buvo pozicijoje, vadindavo tave klebono arba Smetonos „bernu“ ar „šunim“. Prasidėjo karas. Lietuvą okupavo bolševikai. Tau, policiste, buvo sunkiausi laikai, nes bolševikai tikrai tave traktavo kaip savo priešą Nr. 1.

Šiuo sunkiu karo metu tu vėl eini labai pasunkėjusias savo pareigas. Ir vėl daug kas tavo darbo nejvertina ir vėl tave kaip kas išmano pravardžiuoja. Triukšmadariai ir vagišiai vėl vadina tave jiems priprastu „faraonu“. Bolševikuojantieji duoda visokių pavadinimų, kokių tik gali sugalvoti. Vadinantieji save „patriotais“ krikštija tave „išdaviku“, „pardaviku“ ar „parsidavėliu.“ Policiste, žinok, kad tik aukšto kultūros lygio visuomenė gerbia savo policistus ir tinkamai įvertina jų darbą, tad į taikomus tau pravardžiavimus nekreipk dėmesio. Tačiau atsimink, kad ne uniformos dėvėjimas padaro žmogų policistu. Pol. uniformą gali dėvėti ir banditai. Pagalvok ar pridera tau policisto vardas, ar savo darbais bei pasielgimais pats nežemini šio vardo ir ar nesi kartais savo veiksmais panašus į banditą? Jei esi netvarkoj, tai pasitaisyk ir tikėk, kad tave patį ir tavo sunkų darbą susipratusi Lietuvos visuomenė kada nors blaiviai įvertins.

Lietuvis policistas — karys Rytų fronte savo žemės sargyboje.

LIETUVIŲ POLICIJOS savišalpos fondas

Br. Kviklys

Nelengvos karo meto aplinkybės visuose kraštuose socialinį klausimą padarė ypatingai opų. Tas pats yra ir pas mus Lietuvoje. Nepaslaptis, kad užsiteęsęs karas privertė ekonominiškai menkiau pajėgesnius asmenis ieškoti pagalbos pas kitus, varstyti socialinių įstaigų duris. Vakarų kraštuose, ypatingai Vokietijoje, socialinis klausimas, jau gerokai prieš prasidedant šiam karui, buvo sutvarkytas pačios valstybės. Tinkamai suorganizuotos valstybės socialinės įstaigos ir plati savigalba garantavo kiekvienam valstybės gyventojui darbą ir duoną. Mūsų krašte tiek prieš karą, tiek ypatingai bolševikų okupacijos metu, šis klausimas nevisada buvo sėkmingai sprendžiamas. Ypatingai skaudžiai dėlto dažnai gaudavo nekentėti policijos tarnautojai.

Šiuo metu, esant sunkioms karo meto sąlygoms, valstybė pirmoje eilėje turi tenkinti visą eilę su karo vedimu susijusių neatidėliotinų reikalų. Šio pasėkmėje patys gyventojai turi daugiau pasirūpinti padėti vieni kitiems. Taigi ir pas mus, greta vokiečių valdžios teikiamos socialiniams klausimams spręsti paramos, padėti materialiai rūpinasi lietuvių savivaldos įstaigos ir pati visuomenė. Pavyzdžiui, civiliams gyventojams piniginę ir daiktinę pagalbą gana gausiai teikia Savitarpinė Pagalba, disponuodama iš visuomenės surinktomis lėšomis. Deja, iki šiol nebuvo įstaigos, kuri specialiai rūpintųsi policijos pareigūnų bei jų šeimų reikalais. Žinoma, paremdavo pati vokiečių valdžia, mokėdama pensijas žuvusių pareigūnų šeimoms, retkarčiais vienur kitur šį tą sušelpdavo Savitarpinė Pagalba ar mūsų savivaldos įstaigos. Tačiau ši parama nebuvo tokia, kokios reikėjo. Svarbiausia, kad jos susilaukti tebuvo galima po ilgesnio laiko, atlikus daugelį gana sudėtingų formalumų. O paramos reikalingų šeimų mūsų tarpe atsiranda vis daugiau. Sunkios policisto — kario pareigos iš mūsų dažnai išskiria tarnybos draugus. Ar gi gražu jų šeimas bei artimuosius palikti be skubios ir efektyvios pagalbos?

Lietuvių policijos vadovybė šį svarbų reikalą, atrodo, tinkamai suprato, o svarbiausia laiku jį įvykdė. Štai, š. m. kovo mėn. 17 d. Liet. Policijos Ryšio Karininkas — Policijos Departamento Direktorius patvirtino Lietuvių Policijos Savišalpos Fondo statutą.

Šiuo statutu steigiamas Fondas nebus kokia nors ypatinga policijos ekonominė organizacija, o tik tam tikra policijos pagalbinė socialinio aprūpinimo įstaiga. Fondo tikslas yra toks:

a) Teikti medžiaginę paramą policijos tarnautojams ir jų šeimoms mirties atveju,

b) Rūpintis policijos tarnautojų sveikatos reikalais,

c) Remti medžiagiškai policijos tarnautojus bei jų šeimas, tokios pagalbos reikalingus.

Kaip matome, tikslai yra labai gražūs ir kilnūs. Ar gi gali būti kas nors graženio, kaip padėti savo bičiulio šeimai mirties atveju ar sušelpti pareigūną jam smarkiau susirgus. Bet iš kur Fondas suras lėšų sumanymui įvykdyti?

Tačiau policijos vadovybė ir čia nenuleido rankų. Juk yra dar būdas surinkti reikalingas šelpimui lėšas—savigalbos, taip

vadinamuoju, kooperatiškuoju principu. Kitaip sakant, policijai padėti gali pati policija. Taigi šiuo statutu kiekvieną mėnesį, išmokant algas, ir bus daromi nuolatiniai atskaitymai Fondo, atseit, mūsų pačių šelpimo reikalams po 2% nuo gaunamos algos. Vadinasi, policijos pareigūnas, gaunąs algos RM. 100,— mėnesiui, įmokės į fondą RM. 2. Aukštesnis pareigūnas, kurio atlyginimo didumas siekia, pavyzdžiui, RM. 300,— — mokės fondui RM. 6,— mėnesiui. Tokiu būdu iš šių atskaitymų, gal per daug neapsunkinus policijos tarnautojus, bus surenkamos didesnės lėšos, kuriomis, žuvus arba mirus policijos pareigūnui, būtų galima apmokėti jo laidojimo išlaidas, sušelpti likusią pareigūno šeimą ir pan.

Sunkiau susirgęs pareigūnas ar jo šeimos narys taip pat galės pasinaudoti fondo parama, kai jam bus reikalingas kurortinis ar didesnis klinikinis gydymas, jeigu tatai bus gydytojų komisijos nustatyta.

Fondas parems pareigūnus ir ypatingais atvejais, kada niekas kitas jų neparemia, pavyzdžiui, turto atžvilgiu nukentėjus dėl policijos pareigų ėjimo, piktos valios žmonėms arba banditams keršto sumetimais sunaikinus pareigūno turtą ir visais kitais atvejais, kai pareigūnas ar jo šeima tokios pagalbos neabejotinai reikalingi.

Reikia manyti, kad statute numatyti lėšų surinkimo būdai, gal per daug neapsunkindami tarnautojų algas, išspręs taip aktualų lėšų klausimą, ir todėl reikalinga pagalba galės būti suteikta kiek galima didesnė. Vadinas, Fondo dėka kiekvienas pareigūnas turės garantiją, kad jis ar jo šeima nelaimės atveju bus tinkamu būdu aprūpinti.

Nors Fondas apskrityse ir miestuose turės savo skyrius, tačiau jų valdymosi sistema bus centralizuota, atseit, bus viena centrinė kasa. Jos vadovybė skirstys pašalpas policijos tarnautojams ir jų šeimos nariams. Ši centralizuota sistema padaryta ne atsitiktinai, bet tam tikrais, apgalvotais sumetimais. Juk gali, pavyzdžiui, koks nors Utenos apskritis ar Kauno miestas turėti savo vietinius fondus; Svyrių, Ašmenos ar Eišiškių apskritys taip pat savo betarpes savišalpos įstaigas. Iki šio laiko praktiškai kai kuriose apskrityse panašiai ir buvo.

Vienok nepaslaptis, kad Rytinių Lietuvos sričių policijos pareigūnai, kur žuvusių tarnybos pareigas einant tarnautojų skaičius yra žymiai didesnis, daug dažniau ir didesnės paramos reikalingi negu, pavyzdžiui, Suvalkijos ar Žemaitijos apskričių pareigūnai. Rytinėje Lietuvoje policistai, nuolat būdami kovos padėtyje, dažniau ir daugiau nukenčia ne vien gyvybės, sveikatos, bet ir turtiniu atžvilgiu. Todėl decentralizuota Fondo sistema (apskričių savarankiškos kasos) būtų labai netikslì. Tik vieninga valdymo sistema reikiamu būdu galės išspręsti tiek opų visų lietuvių policijos pareigūnų savigalbos klausimą: čia bus ir lėšų daugiau sukaupiama, ir bus padaromas kiek galima tikslesnis jų išlyginimas.

Kokius formalumus atlikęs policijos pareigūnas ar jo šeima galės gauti vienkartinę ar nuolatinę pašalpą?

Tuo reikalu suinteresuotas asmuo parašo Fondo Valdytojo vardu prašymą ir jį įteikia prie miesto ar apskrities policijos vado įstaigos veikiančiam vietiniam Fondo skyriui. Prašyme nurodomi visi motyvai, dėl kurių prašoma pašalpa reikalinga. Kartu nurodomas ir prašomos pašalpos dydis. Fondo skyriaus vedėjas (jis kartu yra ir miesto bei apskrities policijos socialinio aprūpinimo karininkas), nė kiek nedelsdamas, pareiškia šiuo reikalu savo nuomonę, trumpai aprašo pareigūno ar jo šeimos turto stovį ir su savo nuomone dėl pašalpos rūšies (vienkartinė ar daugkartinė) kuo skubiausiu keliu pasiunčia prašymą Fondo Valdytojui. Vadinas, Fondo skyriaus vedėjo pareigos yra ypatingai svarbios ir reikšmingos. Savaime aišku, kad jos tegali būti patikimos visais atžvilgiais tinkamiems, bešališkiems, sąžiningiems ir nepaperkamiems policijos tarnautojams. Skyriaus vedėjas, būdamas kartu ir apskrities policijos socialinio aprūpinimo karininkas, turėtų aiškiausiai jausti visų apskrities ar miesto policijos tarnautojų turto stovį ir jų ekonominę bei socialinę padėtį. Be to, jis neturi būti tuščias formalistas ar biurokratas. Jo pareiga kilni ir graži — nuoširdžiai padėti visiems, kuriems dėl vienokių ar kitokių tarnybinių aplinkybių yra sunku gyventi.

Pačias pašalpas skirsto ir jų didumą nustato komisija iš Fondo valdytojo, Lietuvių Policijos Štabo socialinio aprūpinimo karininko ir Fondo reikalų vedėjo. Mažas pašalpų skirstymo kolektyvas (3 asmenys) galės jam pavestas funkcijas atlikti greitai ir tiksliai.

Kad dar labiau būtų galima suprastinti pašalpų skirstymo procedūrą, Fondo vadovybė turėtų išleisti nuostatą, kad, policijos pareigūnui žuvus arba mirus, jo laidotuvėms reikalinga lėšų suma būtų be jokių formalumų ir prašymų kuo greičiausiu keliu atleidžiama.

Šitokiu būdu išsprendus klausimą, žuvus arba mirus policistui, nereikėtų jo tarnybos draugams ar artimiesiems landžioti su aukų lapais, kaip kad buvo iki šiol.

Policijos pareigūnai į šį svarbų lietuvių policijos vadovybės žingsnį jų socialinio aprūpinimo srityje neturėtų žiūrėti su nepasitikėjimu. Atvirkščiai, kiekvienas turi įsisąmoninti, kad Fondas įsteigtas jam padėti, jo ir jo šeimos medžiaginei būklei garantuoti. Jeigu keletos markių iš mūsų kuklių algų atskaitymas ir nebus labai malonus, tai vis dėlto laukiama nauda turi nusverti viską.

Policijos vyrai, kuriems pavedamos Fondo skyrių vedėjų pareigos, į Fondo reikalus taip pat neturėtų žiūrėti pro pirštus. Pirmiausia jie turi imtis skubių organizacinių žygių Fondo lėšoms surinkti. Antra, jie turi patys įsisąmonti ir kitus supažindinti su pačiu Fondo statutu ir su jo reikalavimais. Trečia, surinkti žinias apie Fondo pagalbos reikalingas, jų apskrityjee ar mieste gyvenančias, policijos pareigūnų šeimas, turint galvoje, kad pirmiausia reiks aprūpinti žuvusiųjų einant tarnybos pareigas pareigūnų našles, vaikus, tėvus, taip pat šeimas tų policijos vyrų, kurie

kaunasi Rytų Fronte ar neša tarnybą Rytinėje Lietuvos dalyje. Tai vykdant reikia turėti galvoje, kad dažnai pagalbos daugiau reikalingi tie, kurie jos neprašo, negu tie, kurie šaukia, nuolat landžioja ir reikalauja.

Reikia tikėti, kad pradėjęs nuo š. m. balandžio 1 dienos veikti Lietuvių Policijos Savišalpos Fondas suteiks lietuvių policijai didelę naudą. Jo pagalba pati policija žymia dalimi spręs savo tiek opius socialinius klausimus.

Šį kilnų ir reikšmingą lietuvių policijos žygį reikia tik sveikinti. Pačiam gi Fondui mes palinkėsime sėkmingos klotiės.

POLICIJA ir Lietuvos Vietinė Rinktinė

Lietuviai, aš, kaip senas karys, Nepriklausomybės kovose kariavęs su bolševikais Žemaitijoje ir kitose kovose, jūsų neapvyliau ir šiandien esu tvirtai pasiryžęs ginti savo tėvų žemę.

Visų mūsų vienintelis troškimas — laisvi žmonės laisvoje nuo bolševikų ir banditų Lietuvoje.

(Iš Gen. ltn. Plechavičaus kalbos 1944. II. 16).

Nereikia daugeliu žodžių aiškinti lietuvių policijos vyrams bolševizmo ir banditizmo padarytą žalą Lietuvoje. Tie vyrai, kurie pergyveno nelengvus bolševikų okupacijos metus, kurie palydėjo šimtus savo tarnybos draugų į tolimiausius Rusijos tyrus, ir po daugelio metų, net mirdami, neužmirš tikrojo bolševizmo veido. Tie vyrai ir šiandien mato bolševikų ir kitokio plauko banditų gaujų nužudytus policijos pareigūnus, sušaudytus ir nukankintus ramius ūkininkus, sudegintas jų sodybas. Tų gaujų siautėjimas, Maskvos agentų stipriai moraliai ir materiališkai remiamas, finansuojamas mūsų krašte paskutiniu laiku pasiekė savo „žydėjimą."

Koki žmonės sudaro banditų gaujas?

Į šias „formacijas" pateko savo laiku sumuštos vokiečių raudonosios armijos liekanos, įvairūs žydberniai su pačiais žydais, lietuvių tautos kriminalinio ir komunistinio atspalvio nuolaužos (pastarosios, ačiū Dievui, negausios) ir, pagaliau, didelė vienos mūsų tautinės mažumos dalis.

Lietuvių policija buvo pirmoji, kuri turėjo pakelti visą sunkumą, kovodama su banditizmu Lietuvos Gen. srityje. Jos pastangos ir aukos nebuvo veltui sudėtos: daugelyje vietų banditizmas buvo sutramdytas, likviduotas, kitur „aplaužytas." Deja, gaujų siautėjimas persimetė į „našesnę" dirvą — rytines apskritis, kur vietos gyventojų (nelietuvių kilmės) remiamos savo veiklą ypatingai išplėtė. Šiuose rajonuose kova su banditizmu išėjo iš policijos veikimo ribų.

Kas pažįsta bolševikų karo vedimo taktiką, tas žino, kad kruvinasis komunizmas užnugario gaujų veikimu rūpinasi nė kiek nemažiau, jeigu ne daugiau, kaip savo kovotojais fronte. Vokiečių karinė vadovybė, savaime aišku, tai žino geriau, kaip kas nors kitas. Ir todėl ji neapsiriko, pavesdama žinomam buv. Lietuvos kariuomenės Generolui Leitenantui Povilui Plechavičiui, senam priešbolševikiniam kovotojui, sudaryti kovai su bolševizmu Lietuvoje Vietinę rinktinę.

Kas gi yra tas vyras, į kurį šiandieną nukreiptos ramių Lietuvos gyventojų akys ir mūsų jaunuomenės širdys, o taip pat atitinkamas vokiečių ir lietuvių įstaigų dėmesys?

Tai lietuvis, žemaitis, gimęs Mažeikių apskr. Židikų valsč. Pasaulinio karo metu jis, kaip kavalerijos karininkas, dalyvavo kovose, iš kurių išėjo su 29 žaizdomis. 1918 m. gegužės mėnesį grįžo į gimtąją Žemaitiją. Tik, žinoma, ne ilsėtis. Čia sutelkė jis žemaičius kovai su beatplūstančiais bolševikais. Jo vadovaujama nedidelė lietuvių savanorių grupė, šventai pasitikėdama vadu, išaugo į rimtesnį kovos vienetą ir išvalė nuo bolševikų ne tik Žemaitiją, bet ir Latvijos teritorijos dalį. O kovos sąlygos Plechavičiui ir jo vyrams buvo nelengvos. Niekas nedavė nei ginklų, nei maisto, nei kitos paramos. Pagaliau, nebuvo ir ryšio su centru. Narsūs kovotojai stengėsi patys viskuo apsirūpinti: patys tiesė kelius, statė tiltus, vedė telefonus. Maža to, P. Plechavičius savo turimais ištekliais žymia dalimi tą kovos judėjimą finansavo.

Pabaigęs pirmąjį kovos su b. etapą, P. Plechavičius tęsė karo tarnybą Lietuvos kariuomenėje. Jo vadovaujami kariuomenės daliniai pasižymėjo drausme ir tvarka. Jį taip pat mes prisimename ir kaip 1926. XII. 17 dienos žygio prieš beįsigalėjantį bolševizmą vadovą.

Iš kariuomenės į atsargą gen. ltn. Plechavičius išėjo iš vyr. štabo viršininko vietos. Ramiu taikos metu ūkininkavo. Lietuvą okupavus b. gaujoms, buvo priverstas laikinai savo tėviškę apleisti. Visi dar gerai atsimename jo pasakytus bolševikams žodžius: „Neiškirskite visų medžių, kad grįžęs turėčiau ant ko karti bolševikus."

Į gen. ltn. Plechavičiaus atsišaukimą į Lietuvos vyrus — stoti į vietinę rinktinę kovai prieš bolševizmą, visi palankiai atsiliepė. Stojusiųjų skaičius peršoko numatytąjį kontigentą, tuo įrodydami, kad lietuviai bolševizmo nemėgsta ir nevengia su juo kovoti. Vietinė rinktinė jau formuojama ir, kaip teko patirti, šiomis dienomis ji pradės tą savo darbą, kuriam ji buvo pašaukta.

VOKIEČIŲ POLICIJA

J. Valevičius

(Tęsinys iš praeito numerio)

REICHO (VALSTYBINĖ) POLICIJA (SCHUTZPOLIZEI DES REICHES)

Reicho (valstybinė) policija, kaip jau anksčiau buvo minėta, yra tose vietose, kur įsteigtos centro valdžios policijos valdybos (Staatliche Polizeiverwaltung). Tuo būdu Reicho policija vykdo visus policinius uždavinius centro valdžios policijos valdybos veikimo ribose. Reicho (valstybinė) policija, iš esmės paėmus, niekuo nesiskiria nuo kitų tvarkos policijos (Ordnungspolizei) rūšių. Kadangi praktiškai Reicho (valstybinė) policija yra tik **didesniuose miestuose ir svarbesnėse vietose** (taip pat miestuose), tai ateityje, ją minint, naudosim mums suprantamesnį pavadinimą — miestų policija. Miestų policijos, priklausančios kokiai nors centro valdžios policijos valdybai, priešakyje stovi policijos vadas (Kommandeur der Schutzpolizei). Jis yra atsakingas už jam priklausančios policijos tarnybą bei veiklą ir duotų policinių uždavinių įvykdymą. Policijos vadas tiesiogiai priklauso (drausmės atžvilgiu) ir vykdo įsakymus centro valdžios policijos valdytojo (der staatliche Polizei — Verwalter), kuris pagal centro valdžios policijos valdybos dydį (savaime suprantama ir pagal miesto dydį) būna policijos prezidentas (Polizeipraesident), policijos direktorius (Polizeidirektor) ar įstaigos (Polizei Amt) viršininkas. Policijos vado priklausomybė ir kompetencija centro valdžios policijos valdybos viduje yra nustatytos specialiais nuostatais. Jų pagrindinė mintis yra ši: centro valdžios policijos valdytojas nustato ar reikalingas policijos panaudojimas tam ar kitam uždaviniui įvykdyti, ar policijos vado kompetencijai priklauso to uždavinio praktiškas įvykdymas, pasirenkant tam būdus.

Miesto policijos vadas (Kommandeur der Schutzpolizei), atsižvelgiant į centro valdžios policijos valdybos dydį — kuris priklauso nuo miesto dydžio, ploto bei gyventojų skaičiaus — ir į policijos skaičių, gali būti policijos generolas majoras, polic. pulkininkas, polic. pulkininkas leitinantas ar policijos majoras.

Šių aukštesniųjų polic. karininkų (miestų policijos vadų) darbo štabas sudaro taip vadinamą komandą (Kommando der Schutzpolizei). Mažesnių miestų policijos vado (polic. kapitono laipsnyje ir žemiau) darbo štabas vadinasi miesto policijos tarnybinis skyrius (Schutzpolizei Dienstabteilung). Lietuvoje vokiečių pavyzdžio miestų (Reicho) policija yra Vilniuje ir Kaune. Vilniuje vokiečių miesto policijos vadas (Kommandeur der Schutzpolizei) yra majoro laipsnyje. Kauno miesto policijai (Schutzpolizei Dienstabteilung) iš vokiečių pusės vadovauja kapitonas, taip vad. tarnybinio skyriaus viršininkas (Fuehrer d. Schutzpolizei Dienstabteilung).

Pagal centro valdžios policijos valdybos veikimo sritį, gyventojų skaičių bei vietos svarbumą, miesto policija dalijama į:

a) nuovadas (Reviere) ar

b) nuovadas ir apylinkes (Abschnitte) arba

c) į nuovadas, apylinkes ir grupes (Gruppen).

Nuovadų skaičius miestuose pareina nuo gyventojų skaičiaus, miesto ploto ir nuo vietos policinės svarbos. Aplamai, 20.000 — 30.000 gyventojų steigiama viena nuovada. Policijos nuovada yra žemiausia policijos įstaiga (instancija), kur kiekvienas pilietis visais policiniais reikalais gali ieškoti patarimo bei pagalbos. Tokiu būdu policijos nuovadai tenka atlikti ir tam tikras administracines funkcijas. Prie policijos nuovadų, kurių veikimo ribos apima didesnį plotą, gali būti įsteigti skyriai ar policijos punktai. Daugelyje atvejų prie policijos nuovadų yra priskirta kriminalinė policija. Tačiau kriminalinės policijos valdininkai nuovadoje viršininkui nepriklauso. Nuovados viršininkas paprastai būna polic. kapitonas, mažesnėse nuovadose gali būti nuovados vyr. leitenantas (Revieroberleutnant) ar nuov. leitenantas (Revierleutnant).

Miestų policija su dešimtimi ar daugiau nuovadų dalijama į apylinkes. Vienai apylinkei paprastai priklauso nuo 5 iki 10 nuovadų.

Miestų policija, padalinta į grupes, yra tik 3 didžiausiuose miestuose: Berlyne, Vienoje ir Hamburge. 3—5-ios polic. apylinkės sudaro vieną grupę. Be sudarančių miesto policiją nuovadų, kuriose vyksta normalus kasdieninis policinis darbas pavienios tarnybos formoje (Einzeldienst), miesto policijos vadui specialiems uždaviniams (didelių surinkimų priežiūrai, oro apsaugai, didelių katastrofų atveju ir kt.) vykdyti priklauso dar policijos kuopos. Tokios policijos kuopos sudarytos iš jauniausio amžiaus ir laikomos kareivinėse. Reikalui esant, jos gali būti suvedamos į batalionus. Ypatingais atvejais tos kuopos policijos inspektoriaus (Inspekteur) ar specialiai tam paskirto policijos vado (Kommandeur) įsakymu gali būti sujungiamos į didesnius dalinius (polic. batalionus ir polic. pulkus) ir panaudojamos numatytam reikalui. Atskirose centro valdžios policijos valdybose (miesto policijoj) polic. kuopų skaičius nevienodas ir priklauso nuo centro valdžios policijos valdybos dydžio ir vietos sąlygų. Mažesniuose miestuose policijos kuopų gali ir visai nebūti. Policijos kuopos kareivinėse, nesant kitokio panaudojimo, mokomos ir tobulinamos policijos tarnybai.

Be šių, miesto policijos vadui priklauso:

1. **Auto dalis** (Kraftfahrstaffeln), kuri skirstosi į: a) polic. **motorizuotas susisiekimo priemonės** su atitinkamu personalu (Kraftfahrbereitschaften), b) **judėjimo priežiūros dalinius** (motorisierte Verkehrsbereitschaften) ir c) **judėjimo nelaimingų įvykių dalinius** (Verkehrsunfallbereitschaften). Šiai auto daliai priklauso visų centro valdžios policijos valdybai priskirtų auto priemonių priežiūra ir tarnybinių kelionių vykdymas. Ji turi taip pat administracijos ir kriminalinei policijai skirti pagal reikalą auto priemones ir vykdyti važiavimus.

b) **Judėjimo priežiūros daliniai** (Verkehrsbereitschaften), naudodamiesi motor. auto priemonėmis ir motociklais, tikrina visą judėjimą.

c) **Judėjimo nelaimingų įvykių daliniai.** Įvykus judėjimo nelaimei — katastrofai, aprūpinti specialiais prietaisais (foto aparatais, matavimo įrankiais ir kt.), jie vyksta į nelaimės vietą įvykio išaiškinimui. Nukentėjusieji išvežiojami specialia automašina. Judėjimo priežiūros bei judėjimo nelaimingų įvykių daliniai mažesnėms centro valdžios policijos valdyboms nebūna priskirti ir todėl šios pareigos atliekamos bendros paskirties susisiekimo priemonių ir jų personalo pagalba (Kraftfahrbereitschaft). Auto dalies viršininku, pagal jos dydį, gali būti polic. majoras, kapitonas, vyr. leitenantas ar nuov. vyr. leitenantas, o mažesnėse centro valdžios policijos valdybose-net nuov. leitenantas ar meisteris. Paprastai auto dalies viršininkas paprastai būna ir judėjimo policijos karininkas. Auto dalis turi savo auto mašinų dirbtuvės.

2. **Ryšių dalis.** Ji aprūpina miesto policijos įstaigas telefono bei telegrafo įrengimais ir specialiu personalu. Kai kurios didžiosios centro valdžios policijos valdybos ypatingiems reikalams turi priskirtas ryšių komandas su kilnojamais ryšių prietaisais (radijo siųstuvais, telegrafo stotimis ir pan.).

3. **Sanitarijos skyrius.** Jam priklauso policijos sanitarijos karininkų priežiūroje esantieji sanitariniai punktai.

4. **Veterinarijos skyrius.** Jam priklauso, bendras sveikatingumas ir priežiūra tarnybinių arklių bei šunų ir nuolatinis paskerstų gyvulių mėsos tikrinimas.

5. **Raitųjų daliniai** (Reitstaffeln). Jie priskiriami centro valdžios policijos valdyboms tik esant būtinam reikalui. Jie panaudojami daugiausia miesto pakraščiuose ar už miesto ribų.

6. **Kaustymo komanda.** (Beschlagdienst). Ji kausto raitųjų daliniams arklius ir be kita ko paruošia polic. veterinarijos karininkams padėjėjus.

7. **Pagalbos komandos (motorizuotos)** (Ueberfallkommandos). Jos yra kiekvienu metu pasiruošusios teikti skubią policinę pagalbą užpultiems bei nelaimės ištiktiems. Pagalbos komandų skaičius centro valdžios policijos valdybose yra, atsižvelgiant jų reikalingumo, įvairus.

Vandenų policija (Wasserschutzpolizei) — yra kaip atskira Reicho (valstybinės) policijos dalis. Jai priklauso visas Vokietijos pakrančių vandenų, išorės ir vidaus uostų (SS- und Binnenhafen) bei vandens kelių policinis priežiūros darbas. Vandenų policija skirstosi į:

a) komandų grupes (SW — Gruppenkommandos), b) komandas (SW — Kommandos), c) apylinkes (SW — Abschnitte), d) nuovadas (SW — Reviere), e) polic. vandens stotis (SW — Stationen), f) sargybas (SW — Wachen), g) postus (SW — Posten).

Reicho ar miestų policija ryškiausiai atskiriama nuo kitų tvarkos polic. rūšių ir antpečių kantų, kurie yra ryškiai žalios spalvos.

Reicho policijos pareigūnus vadinant laipsniais, pridedamas atitinkamas žodis, kuris parėžia tos policijos rūšį, pav. Revieroberwachtmeister d. Schutzpolizei, Hautmann der Schutzpolizei ir t.t. (B. d.)

Vienas gražiausių D. Vokietijos miestų — Viena (Wien). Atvaizde matome puikaus gotikojo stiliaus pastatą — Šv. Stepono bažnyčią, pradėtą statyti XII amžiuje.

Džiugu vietinę rinktinę su jos vadovais sveikinti ir lietuvių policijos vyrams, kaip bendro darbo talkininkus. Juk čia vietinės rinktinės ir policijos keliai ne tik kad nenueina priešingimis kryptimis, bet susibėga į gražų vieškelį ir supuola į darnią vienumą.

Šia proga lietuvių policija linki Vietinės Rinktinės vyrams ne tik išvalyti kraštą nuo bolševikų ir kitokio plauko banditų, bet ir įnešti į mūsų visuomenę tikrąją kovos dvasią, kuri reikalinga tautai visada, o ypatingai tuo momentu, kai Tėvynė yra pavojuje.

Lai gražiai vietinės rinktinės organizacijos pradžia atneša ir mūsų tautai šviesesnį rytojų.

NELEMTAS PROTEKCIONIZMAS

Niekam nepaslaptis, kad protekcionizmas mūsų krašte yra gerokai įleidęs savo šaknis. Taip pat nepaslaptis, kad jo padariniai labai neigiamai yra atsiliepę į bendrą valstybės ir tautos pažangą. Tai buvo ir yra tarsi stabdžiai valstybiniame aparate, kurie nelemtai sužaloja teigiamai besireiškiančius mūsų gyvenime dalykus.

Jau anais, prieškariniais, laikais krašte buvo susidariusi užkerėta tam tikrų žmonių klika, kuri, gudrumu prisiplakusi prie vadovaujančių valdžios viršūnių, padarydavo, bet kurias machinacijas, jeigu tiktai jos būdavo joms naudingos ir pelningos. Per tos klikos rankas labai laimingai ir sveikai išeidavo žydai — rangovai, pridarę eibės žalos valstybės darbams ir vėliau siuntę didelius kapitalus užsienin — Palestinos atstatymui ar kur kitur.

Arba vėl. Jei pasitaikydavo, sakysim, gabus, išmintingas ir turįs patyrimą darbe vyras, tai jis nė manyti negalėdavo užimti aukštesnę vietą be klikos protekcijos. Ir, priešingai. Niekam tikęs darbui, o vien prisiplakęs prie tos klikos — žiūrėk,bemaž tiesiog iškildavo į padangės, tuojau užimdavo atsakingą vietą ir netrukus jau imdavo daryti didelės „apyvartas", žinoma, rankų rankon eidamas su savo protektoriais. Suprantama, tokiai asmenybei vadovaujant, valstybės darbas delsėsi, valstybės sąskaiton būdavo padaromos nepataisomos klaidos, bet už tat jo paties ir jo protektorių kišenės nuo to tik dar labiau išsipūtusios likdavo. Būdavo ryškių kalbų, kad jei kas teisingai tvarkėdavo avansuoti tarnyboje, tai be vieno poniučių „darželio" protekcijos jam ir svajoti apie tai buvo draudžiama. Todėl nenuostabu buvo, kad sveikasis, gabusis ir gerasis tautos elementas merdėjo, negalėdamas savo triūso ir jėgų pasukoti valstybės gerovei, o atmatoms būdavo sudaromos (per protekcijas) sąlygos atlikinėti atsakingąsias valstybės pareigas.

Su šita tautos negerove per spaudą ir kitokiomis priemonėmis buvo anais laikais aršiai kovojama, tačiau, deja, ji tiek buvo įsišaknijusi, kad sunku ką begalima buvo padaryti. Ir sunku buvo jau vien dėl to, kad protekcionizmo vykdytojai buvo labai arti valdomojo aparato ir labai tvirtai buvo įsikibę aukštosiose pareigūnų sferose.

Šita kalbamoji negerovė neaplenkė ir šių laikų. To šaknys dar giliai yra įsiskverbusios mūsų širdyse ir mūsų veiksmuose. Jos reiškinių apsčiai užtinkame ir mūsų policijos korporacijoje.

Tenka konstatuoti, kad prieškariniais laikais policijos pareigūnai tuo atžvilgiu buvo pakankamai įsisąmoninę ir, jausdami tikrą pareigūno garbę bei pareigą, rovė protekcionizmą iš pagrindų, nepasiduodami jokioms įtakoms, tačiau dabar ir vėl pastebimi jo reiškiniai ir vėl jo šaknys ima skverbtis į mūsų šeimą.

Labai skaudu konstatuoti, kad tatai dažnokai atsitinka ir su senesniais pareigūnais, kurie, pusiausvyros nustoję, griebiasi tų nelemtų priemonių. Kokį pavyzdį turi ir ką pagalvoja pavaldinys apie savo viršininką, šitaip besielgiantį? Ar prie tokių aplinkybių gali būti kokia kalba apie tokio žemesniuojo pareigūno drausmę, įsisąmoninimą ir pan.? O vis dėlto mes sakom ir rašom, kad viršininkas visuomet turi būti pavyzdžiu jaunesniajam ir neturi elgtis taip, jei nenorima, kad kas panašiai elgtųsi.

Yra pavyzdžių, kai pareigūnas sąmoningai nenori susivokšti, ką jis daro ir todėl save ir kitus kartais pastato į labai keblią padėtį. Štai, vienas pareigūnas keliamas į rytinę apskritį. Jis turi visas geras pareigūno kvalifikacijas ir tenai reikalingas žmogus. Bet, deja, apkvaišta. Ji pagauna haliucinacijos, kad jį kas skundžia, kad jis keliamas tik už bausmę į Rytus. Maža to. Jis sukelia ant kojų visus savo pažįstamus, kad jie sudarytų protekcija palikti. Jis prisišlieja net prie vienos poniutės, kuri, jausdama „pilietišką" pareigą, eina per aukščiausias sferas, norėdama sudaryti jam protekciją ir pan. Vadinasi, į šią „machinaciją" įveliami ir visuomenės nariai, kurie, gal būt, manydami padarysią protekciją pareigūnui, dar labiau pasunkina padėtį pastarajam ir kompromituoja patys save.

Panašus atsitikimas ir su kitu pareigūnu, kuris taip pat „pasisamdė" vieną įtakingą visuomenės narį, kuris taip pat nenuilstamai varstė aukštesniųjų įstaigų duris, reikalaudamas protekcijų. O rezultate aplinkiniais keliais paaiškėjo, kad šis pastarasis ne veltui dilino padus įstaigose, o turėjo pažadą gauti „už išrūpinimą" tam tikrą materialinį atpildą natūra (gal būt, bekonėlį!).

Nesmagu čia mums liesti kai kuriuos visuomenės narius, bet turime aiškiai jiems pasakyti, kad Lietuvos rytinė sritis nėra kokia ištrėmimo vietą už bausmę ar už nesugebėjimą eiti kitur pareigų. Rytinė sritis yra visos teritorijos dalis ir vienodai, gal, dar daugiau traktuojama tarnybiniu atžvilgiu. Joje dabar dirbą pareigūnai yra geri, kvalifikuoti ir pasiryžę vyrai ir į ją siunčiant stengiamasi pasiųsti taip pat gerus ir patyrusius pareigūnus. Tad dėl to daryti iliuzijų netenka. Viena dar galime pasakyti, kad ten pareigos yra atsakingesnės, bet ir garbingesnės, nes tos pareigos yra karių pareigos, tiesiogiai susijusios su pavojumi gyvybei.

Policijos vadovybė, skirdama pareigūnus tenai, stengiasi atsižvelgti į šeimos padėtį ir į materialinę būklę, todėl daugiausia siunčiami nevedę, bevaikiai, mažu šeimų vyrai. Jeigu gi kuris ieško protekcijų išsisukti iš tos padėties, tai tas ne tik žemina savo pareigūno garbę, nevertina kitų savo bendradarbių, ardo drausmę, bet dar negarbingai įvelia kitus asmenis iš visuomenės tarpo.

Tenemano tokie pareigūnai, kad jie, ieškodami protekcionizmo, ką nors laimės, norėdami išsimuliuoti padėtį. Tuo jie tik gali sau dar labiau pakenkti.

Mes galėtume prileisti tik vieną protekcionizmo rūšį, tai tą, kuri reiškiasi tikrąja prasme globa, kai reikia pagloboti, patarnauti ir užtarti mūsų žuvusių pareigūnų šeimas, sužeistuosius policistus ar sunkiai sergančius, sudaryti jiems protekcijas gauti maisto, šiltesnio rūbo ar kuro. Tokia protekcija yra tikrai krikščioniška ir visais atžvilgiais save pateisintų.

Tad, kad ir karo sąlygos, turime šalintis tų blogybių, kurios nei mums patiems, nei mūsų šeimai nesuduro garbės būti tikrais policijos pareigūnais.

Gavus pranešimą apie pasirodymą banditų gaujų, centrinėje policijos įstaigoje atitinkamame žemėlapyje nustatoma tikslį jų laikymosi vieta.

Nuotr. E. Karpavičiaus

NAUJOVĖ

Prokuroro pad. J. Januška

baudžiamuose įstatymuose

Lietuvos nepriklausomybės metais veikusieji baudžiamieji įstatymai policijos pareigūnams buvo ne tik žinomi, bet jie mokėjo jais gana gerai vadovautis ir pagal juos kvalifikuoti nusikaltimus. Kovoti su nusikaltamais darbais policija buvo paruošta vadovaujantis Vakarų Europos valstybių šioje srityje patyrimu. Kvotos buvo pravedamos greitai ir gerai. Buvo žinoma bylų priklausomybė ir jų pristatymo tvarka. Policijos bendradarbiavimas su teismų organais buvo labai glaudus.

Tačiau nusistovėjusią policijos organizaciją ir tvarką pradėjo griauti bolševikai, okupavę Lietuvą. Seni prityrę policijos pareigūnai buvo atleisti arba suimti. Darbininkų ir valstiečių suorganizuotą miliciją sudarė vos pasirašyti moką asmenys, kurie apie savo pareigas neturėjo mažiausio supratimo. Dėlto kova su nusikalstamais darbais pairo. Sovietinė vyriausybė miliciją organizavo kitais pagrindais, iš Maskvos atsiųstomis instrukcijomis bei nurodymais.

Su policijos perorganizavimu, bolševikai lygiagrečiai susovietino ir teismus. Atleido senus prityrusius teisėjus, jų vieton pastatė dažnai savamokslius ir sovietams palankius teisėjus su kompartijos parinktais tarėjais.

Ligi buvo įvesti sovietiniai baudžiamieji įstatymai, bolševikai pirmiausia pakeitė tuos veikusius Baudžiamojo Statuto straipsnius, kurie saugojo tikybą. Buvo panaikinta priesaika. Posėdžių metu teisėjams buvo uždrausta dėvėti togos, beretės, o apylinkės teisėjams — teisėjų ženklai. Aplamai, norėta, kad teismai būtų proletariški. Vėliau buvo įvesti Lietuvoje sovietiniai baudžiamieji ir civiliniai įstatymai (RTFSR).

Vokiečiams išvijus bolševikus iš Lietuvos, susidarė Laikinis Lietuvos Ministerių Kabinetas, kuris 1941 m. liepos 22 d. nutarė įvesti po 1940 m. birželio 15 d. Lietuvoje Sovietinių įstatymų ir įsakų veikimą panaikinti. Tuo pačiu nutarimu buvo atstatyti veikti visi įstatymai, kurie veikė ligi 1940 m. birželio 15 d., t. y. ligi bolševikų invazijos Lietuvon.

Įvedus Lietuvoje vokiečių civilinę valdžią, Reicho Komisaras Rytų Kraštui ir Generalinis Komisaras turi teisę leisti potvarkius, kurie visiems yra privalomi ir pildytini. Lietuvos arba krašto teismai pasiliko veikti, kaip ir anksčiau, išskyrus Vyr. Tribunolą, kuris nustojo veikęs ir todėl dabar Aukščiausias

Teismas Lietuvoje yra Apeliacinai Rūmai.

Be to, Kaune veikia „Vokiečių Teismas". Ypatingai svarbioms bylom spręsti yra prie Vokiečių Teismo Ypatingasis Teismas. Lietuvos arba krašto teismams priklauso spręsti baudžiamosios bylos, jei visi kaltinamieji ir dalyviai yra ne vokiečių tautybės, jei nusikalstamasis darbas nepaliečia Vokietijos Reicho reikalų ir jei už nusikalstamąjį darbą negresia bausmė, didesnė kaip 6 metų sunk. darbų kalėjimo. Tačiau Vokiškojo Teismo Prokuroras gali savo nuodžiūra kiekvieną bylą iš Lietuviškojo Teismo perimti ir perduoti Vokiškajam Teismui spręsti arba bylą perduoti Lietuviškam Teismui, nors už nusikalstamąjį darbą grėstų net mirties bausmė.

1942 m. liepos 15 d. patvarkymu nustatyta: Lietuviškųjų teismų kompetencija. Pagal šį patvarkymą bylomis spręsti vietoje buvusių trijų instancijų — paliktos dvi. Antrosios instancijos sprendimai bei nutarimai galutini ir neskundžiami. Kasacinis bylų sprendimo apskundimas panaikintas. Apie teismus ir jų kompetenciją jau p. E. Lichtensteinas rašė 1943 m. gruodžio mėn. „Policijos" numeryje ir apie tai netenka minėti.

Tik pažymėtina, dėl galutinių Apylinkės Teismų sprendimų, pagal aukščiau minėtą patvarkymą.

Baudž. Teisenos Įst. 124 str. Apylinkės Teismo sprendimai buvo galutini, jei buvo nubausta ne daugiau kaip 75 Lit. bauda arba ne daugiau kaip 3 paromis arešto, arba už nusikaltimą, Baudž. Statuto 262 str. numatyta, t.y. už chuliganizmą. Galutinius teismo sprendimus buvo galima apskusti Vyr. Tribunolui kasacine tvarka. 1942 m. liepos 15 d. antrasis patvarkymas (6§) pakeitė Baudž. Teis. Įstatymo 124 str. ir nustatė, kad Apylinkės Teismo sprendimai, jei yra nubausta ne daugiau kaip 3 dienas arešto, arba ne daugiau kaip 75 Rm. piniginė bauda, arba ne daugiau kaip 150 Rm. vertės atlyginimo, yra galutini. Kadangi kasacinės teismo instancijos nėra, tai šiu sprendimų šita tvarka apskųsti negalima. Tačiau ir galutinius teismo sprendimus šiuo patvarkymu prokuroras gali skųsti aukštesniajai teismo instancijai apeliacine tvarka. Dėl nubaudimo už chuliganizmą, jei tik yra bausta daugiau negu 3 paromis arešto, sprendimai gali būti apskųsti bendra tvarka kaip ir nubaustus už kitus nusikalstamus darbus. Tačiau dėl Apyl. Teismo galutinių sprendimų, dėl kurių negalima skųstis, Apylinkės Teismas savo sprendime gali nustatyti, kad apeliuoti leidžiama. Tatai turi būti daroma tuo atveju, jei Apylinkės Teismas yra nukrypęs nuo aukštesniojo teismo sprendimo arba jei turima reikalo paskirtinės reikšmės teisės klausimais.

Tačiau daugiau naujo įnešė į mūsų baudžiamosius įstatymus, tai 1942 m. rugsėjo 28 d. vadinamas „PIRMASIS PARĖDYMAS DĖL VIETINĖS BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS NUOSTATŲ PRITAIKYMO PRIE VOKIEČIŲ BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS RYTŲ KRAŠTO REICHO KOMISARIATE." (Amtsblatt 51 Nr.). Šis patvarkymas iš dalies pakeitė ir papildė mūsų veikusius baudžiamuosius įstatymus.

Už numatytus šiame patvarkyme nusikalstamus darbus gali būti baudžiama: mirties bausme, sunkiųjų darbų kalėjimu, kalėjimu, areštu ir pinigine bauda. Sunk. darbų kalėjimo bausmė gali būti skiriama nuo 1 ligi 15 metų. Kalėjimo — nuo 1 dienos ligi 5 metų. Pagal mūsų baudžiamuosius įstatymus paprasta kalėjimo bausmė buvo skiriama nuo 2 savaičių ligi 2 metų. Areštas buvo skiriamas nuo 1 dienos ligi 6 mėnesių, o pagal patvarkymą areštu galima bausti nuo 1 dienos ligi 6 savaičių. Pagal Baudž. Statuto 49 str. pasikėsinimas padaryti didįjį nusikaltimą, pav., nužudyti, arba šiaip įstatyme nurodytą padarius nusikaltimą, pav., apvogti ir kt., baudžiamas, bet bausmė lengvinama Baudž. Statuto 53 str. tvarka. Patvarkymo 3 § už pasikėsinimą ne tik padaryti didįjį nusikaltimą ar nusikaltimą, bet ir už padėjimą tokiam pasikėsinimui leidžiama bausti kaip už pabaigtąjį nusikalstamąjį darbą.

Baudž. Statuto 40 str. mažamečiai, kuriems nėra sukakę 10 metų amžiaus, nepakaltinami už padarytą nusikalstamą darbą. Patvarkymo 4 § tokie mažamečiai nepakaltinami ligi nėra sukakę 14 metų amžiaus. Praeitų metų Apeliacinių Rūmų išaiškinimu nusikaltę mažamečiai nuo 10 ligi 14 metų amžiaus (B. St. 41 str.) gali būti teismo sprendimu atiduoti atsakingai tėvų ar globėjų priežiūrai arba atiduodami į drausmės auklėjamąsias įstaigas. Tokių mažamečių bylas sprendžia Apylinkės Teismai, neatsižvelgdami į padaryto nusikalstamo darbo didumą. Teismas, svarstydamas bylą dėl padaryto nusikalstamo darbo, nustato ir atitinkamas auklėjamąsias priemones. Pagal Bd. St. 57 str. nepilnamečiams nuo 17 ligi 21 metų amžiaus bausmės buvo mažinamos. Patvarkymo 4 § 2 pstr. asmenys, turį daugiau kaip 18 metų amžiaus, baudžiami kaip pilnamečiai. Taigi, nuo 18 metų amžiaus bausmės nemažinamos. Asmenims, kurie nusikalstamojo darbo padarymo metu turėjo 16 metų amžiaus, jei pagal savo dvasinį ir dorovinį subrendimą prilygsta 18 metų amžiaus, gali būti skiriama bausmė kaip ir apskritai kitiems, jei nusikaltant pasireiškė ypatingai smerktinas nusikaltėliškas nusiteikimas arba taip nubausti reikalauja tautos saugumas (4 § 3 pastr.).

Pagal Lietuvoje veikiančius įstatymus nusikaltėliai — recidivistai gali būti nubausti daugiausia sunk. darbų kalėjimo bausme, o pagal patvarkyme pavojingas nusikaltėlis baudžiamas mirties bausme, jeigu tautos saugumas arba teisingumo atlyginimo reikalas to reikalauja. Patvarkyme dar yra viena naujovė, tai ta, kad mirties bausmė gali būti skiriama ir moterims (9 §). Pagal Baudž. Stat. 58 str. moterims mirties bausmė buvo pakeičiama sunk. darbų kalėjimo bausme.

Toliau, patvarkyme nurodoma, už kuriuos nusikalstamus darbus ir kokio didumo bausmės yra skiriamos.

Už apiplėšima kelyje, banko apiplėšima, iššaginima ar kurį kitą sunkųjį smurto nusikalstamąjį darbą, jei buvo pavartotas šaunamasis ginklas, duriamoji arba kitokia tolygaus pavojingumo priemonė, arba tokiu ginklu buvo grasinta kitam pavojumi sveikatai ar gyvybei — baudžiamas mirties bausme. Tokia pat bausme baudžiamas tas, kas ginklu puola arba juo ginasi nuo žmogaus, kuris jį, kaip persekiojamą, nori sulaikyti, pav., policijai norint sulaikyti plėšiką, žmogžudį, vagį, o šis atsišaudo (13 §). Taigi, plėšikams, žmogžudžiams ir panašiems nusikaltėliams, jei įrodyta, kad jie tikrai nusikalto, negali būti paskirta mažesnė bausmė, kaip mirties bausmė. Šiuo patvarkymu (13 §) jau keli nusikaltėliai lietuviškų teismų buvo nubausti mirties bausme.

Sunk. darbų kalėjimu, o ypatingai svarbiais atsitikimais — mirties bausme baudžiami tie, kurie, pasinaudodami oro puolimo pavojumi, nusikalsta prieš kieno nors sveikatą, gyvybę ar nuosavybę, t.y. nužudo, apiplėšia ar apvogia. Toliau. Mirties bausme baudžiami tie, kas tyčia naikina žymias daiktines vertybes, kurių naikinimas kenkia visuomenės labui, stato į pavojų ir tuo kenkia vokiečių tautos arba Reicho Komisariate Ryto Krašto gyventojų atsparumo galiai. Taip pat numatytos didelės bausmės už tyčia bendravimą su karo belaisviais, už klausymą užsienio radijo stočių ir vietinių radijo slaptųjų siųstuvų, už girdėtų žinių pasakojimą, už naikinimą, pašalinimą ar paslėpimą žaliavų, dirbinių, turinčių gyventojams gyvybinės reikšmės.

Aukščiau nurodytos bausmės yra taikomos už nurodytus patvarkyme nusikalstamus darbus. Už kitus nusikalstamus darbus, kurių neapima patvarkymas, bausmės skiriamos pagal veikiantį Lietuvoje Baudžiamąjį Statutą.

Be aukščiau paminėtų naujovių, šis patvarkymas dar įvedė į mūsų baudžiamuosius įstatymus analogijos principą. Jei, pav., kuriam nusikalstamam darbui negalima pritaikinti tam tikro baudžiamojo įstatymo dėl to, kad nėra specialaus nuostato, kuris atitiktų padarytąjį baudžiamą veiksmą, tai jis baudžiamas pagal įstatymą, kurio pagrindinę mintį jis labiausiai atitinka.

Baigiant dar tenka priminti 1943 m. rugsėjo 27 d. Teisingumo Generalinio Tarėjo potvarkį „DĖL KAI KURIŲ NUSIKALSTAMŲJŲ DARBŲ NEBAUDIMO." Šiame potvarkyje sakoma, kad už nusižengimus šaukiama tieson, viešam reikalui esant. Nesant viešo reikalo bausti, nuo tokio šaukimo tieson galima susilaikyti. Viešas reikalas šaukti tieson laikomas ypatingai nesamu, kai įvykdžiusiojo nusikalstamąjį darbą kaltė yra menka ir to darbo padarinėliai nereikšmingi. Pav., tarnautojas pasisavino tarnybinių 5—10 Rm. pinigų. Pagal B St. raidę reikėtų kelti baudžiamąją bylą, nors tardymo pravedimas ir teismo procesas kelis kartus iždui brangiau kainotų. Šiuo potvarkiu tos bylos galima nekelti arba iškėlus nutraukti dėl nusikaltimo menkumo.

Nors potvarkiai į mūsų baudž. įstatymus įnešė naujo, bet jie, kaip ir veikiąs Baudž. Statutas, turi tikslą kovoti su nusikalstamais darbais.

Vienos ir galutinės teismo instancijos aiškių bylų sprendimai ir griežtų bausmių skyrimas gali prisidėti prie didžiųjų nusikaltimų sumažinimo, kurie kelia baimę ir nerimą ramiouse gyventojuose.

Šiame svarbiame darbe policijos ir teismo organų veikimas turi būti vieningas, greitas ir išvados darytinos griežtos.

Scena neseniai Kauno Didžiajame Teatre statytame Pakalnio lietuviškame balete „Bužadėtinė." Nuotraukoje vaizduojamas tautinis šokis „kepurinė."
Nuotr. V. Augustino.

ĮVYKIO VIETOJE

P. Pamataitis

(Tęsinys iš praeito numerio)

kojų pėdsakų apsaugojimas

Basai kojai pėdsako ilgis yra laikomas nuo nykščio galo iki kulnies, o plotis — plačiausioji vieta. Matavimų turi būti padaryta kiek tik galima daugiau. Jei matuojama basos kojos pėdsakas, tai turi būti išmatuota: ilgis su nykščiu kartu, ilgis be nykščio, didžiausias plotis, didžiausias pado įlinkimas. Dar gali būti matuojama pirštų ilgis ir plotis, žinoma, tais atvejais, kada pėdsakas yra labai geras.

Apautos kojos pėdsakas matuojamas: visas ilgis ir plotis, puspadžio ilgis ir plotis, kulnies ilgis ir plotis, kulnies išlenkimo nuotolis, tarpas tarp kulnies ir puspadžio. Jei dar šiaip yra pažymėtinų žymių, kaip tat: vinys, tam tikrose vietose skylės, tai ir šios žymės atžymėtinos ir nurodomos kokiuose atstumuose yra viena nuo kitos ar kito tvirto taško; aplamai, reikia tu žymių išsidėstymą atžymėti.

Kojų pėdsakų nupiešimas daromas originaliame dydyje. Daroma šitaip: ant pėdsako uždedamas stiklas ir ant stiklo nupiešiama visa tai, kas matoma su visomis smulkmenomis. Stiklą dedant, reikia saugoti, kad pėdsakas nebūtų sugadintas. Tam išvengti padedama kiek toliau nuo pėdsako iš abiejų pusių atramos taip, kad stiklas pėdsako nepaliestų, bet kad būtų visai arti pėdsako paviršiaus. Ant stiklo daromi atžymėjimai rašalu. Šiam reikalui reikia, kad stiklas būtų gerai nuplautas, nes, jei stiklas nešvarus ar riebaluotas, rašalas sunkiai kimba. Nuo stiklo tą patį pėdsaką galima lengvai perpiešti ant permatomo popierio. Tatai galima daryti ir iš karto ant permatomo popierio, bet be stiklo apsieiti sunku. Geriausia padėti stiklą, ant stiklo permatomą popierį ir ant šio popierio piešti. Suprantama, permatomas popieris turi būti skaidrus, kad galima būtų išvengti nukrypimų. Tam reikalui vartojamas vaškinis geros rūšies popieris.

Kur tik galima, visur pėdsakas turi būti nufotografuotas. Kojos pėdsaką reikia fotografuoti iš viršaus ir reikia stengtis, kad nuotrauka būtų originaliaus dydžio. Suprantama, visa pėda nevisur ir ne su visokiu aparatu galima nutraukti originaliame dydyje. Bet vis dėlto reikia stengtis, kad ji būtų kuo didesnė ir kuo arčiau originalo. Pėdos dalį, sakysime, kulnį, galima dažnai originalaus dydžio ir nedideliame stikle nutraukti. Jei pėdsako nuotrauka būna padaryta labai mažoje plokštelėje, tai tokį pėdsaką norint panaudoti identifikavimui, reikia didinti ir tada neišvengiamai yra galimas nukrypimas ir ypatingai kai kurių gana charakteringų žymių iškraipymas.

Pėdsaką fotografuojant, reikia fotografuoti kartu su padėtu šalia masteliu, kuriame atžymėti centimetrai ir milimetrai. Pageidaujama, kad tas mastelis būtų šviesios (geriausia baltos) spalvos, o jame atžymėjimai — juodos spalvos. Mastelis turi būti padėtas išilgai ir skersai šalia pėdos, taip, kad fotografijoje matytųsi pėdos ilgis ir plotis. Toks mastelis praktiškai yra pasigaminamas pačioje įvykio vietoje. Tereikia turėti su savimi bet kokį mastelį, kuriame pažymėti centimetrai ir milimetrai, paimti popierio juostelę ir šioje juostelėje pasigaminti mastelį.

Taip atlikus aukščiau sakytus darbus, belieka padaryti pėdsako išliejį. Pėdsako išliejai daryti bevelk išimtinai naudojamas gipsas. Pageidaujama, kad gipsas būtų geros rūšies ir ne per seniai išdegtas. Šiam reikalui gipsas turi būti laikomas sausoje vietoje, nes nuo drėgmės jis susimeta į gumuliukus, per kuriuos, kad ir mažus, darant išliejį, gali pasinaikinti charakteringos žymės. Vienam pėdsakui pakanka apie 600 gr. gipso. Prieš darant išliejį, reikia pasirūpinti, kad tokį kiekį gipso vienos pėdos išliejai policijos valdininkas turėtų įvykyje. Dar reikia turėti vienai pėdai apie metrą špagato ar medinių balanų, ar karklo vytelių. Šį medžiagą reikalinga išliejai sustiprinti. Prie to dar reikia turėti pasiruošus gerą puslitrį vandens. Turint šią medžiagą, galima pradėti išliejį daryti.

Dar prieš darant išliejį, reikia žiūrėti, ar pėdsake nėra įkrito pašalinių daiktų, kaip tat: medžio lapų, sniego gumuliukų, grumstelių, akmenukų ar pan.

Išliejai daryti reikia pirma į kokį nors indą — dubenį, puodą ar specialų turimą indą įpilti vandens ir paskui palengva pilti gipsą ir kartu maišyti iki gipsas susimaišys su vandeniu ir pavirs tiršta tyre. Tada šį tyrę supilama į pėdsaką. Supylus į pėdsaką tyrę, ji turi pabūti apie pusvalandį laiko, iki sustings. Tyrę supilti ne visą kartu, bet išpilti apie pusę; toliau įdėti dvigubą ar trigubą špagatą ar balanėles, ar vyteles išilgai pėdos ir vėliau supilti kitą tyrės dalį. Šis veiksmas turi būti atliktas labai greitai, nes gipsas staiga kietėja. Atlikus šią procedūrą, laikoma, kad kojos pėdsakas yra apsaugotas

Šviesų užtemdymo prievolę vykdant.

Pypkės užtemdymas.

Lietuvių policijos vyrai, Rytų fronte kovodami prieš bolševizmą, stebi priešo veiksmus. Nuotr. L. Šeibučio.

Iš tarnybinių užrašų

I. Svyrius

Turgavietė. Lietuviškai — tolkučka. Seno sargybinio—pareigūno budri akis neramiai žvalgo miniją. Ji kažką pastebėjo. Ar tatai galėtų būti? Ar tik neapsirikimas? Pareigūnas iš lėto ir šaltai žengia keliolika žingsnių į priekį. Tačiau jo akis įbesta į vieną judomąjį tašką — žmogystą ir nieku būdu nenori jos paleisti iš savo akiračio. Dar keli žingsniai — ir jis atsiduria šalia žmogystos iš šono. Dar pora žingsnių — ir galutinai įsitikinta. Na taip, ta pati semitiškoji asmenybė, kuri bolševikmečiu lentpiūvėje skaldė lietuviams darbininkams antausius, kad jie per mitingą nė karto neprasižiojo internacionalą begiedant. Dabar jis puikiai tą asmenybę atsimena. Per Dievo „locką" asmenybės išvaizda gojiška ir todėl, matyt, tiesios nosies linijos leido jam atsipalaiduoti iš ghetto ir, pagaliau, vėl pamėginti laimės prekybinėje srity.

Delsti nebuvo ko, ir mūsų pareigūnas mandagiai grybštelėjo semitui už parankės. Aha, tai tu čia?! Ir koks gi galas tave čia atbeldė?! Iš sykio Ciperovičius išdidžiai, vėliau švelniai, o į galą ir visai skystai... tesilaikė. Nieko nepadarysi — reikia eiti. Pakely lydimasis sustoja — jis nori truputį su parei gūnu pasikalbėti. Gal kur nuošaliau, tarpvarty, kur mažiau žmonių.—Kodėl ne? Labai prašom! Pareigūnas sutinka. Štai va, pora auksinių laikrodėlių, retežėlių, žiedų, briliantų, na, ir pagaliau per 1000 RM pinigais — prašau, imk, tik paleisk. Na, ką — jei duoda, reikia paimti. O su paleidimu — kitas reikalas. Ne toks jau jaunas ir kvailas mūsų pareigūnas, kad susigundytų. „Grobį" į kišenę, semitą už pakarpos ir marš į nuovadą. O iš ten dar toliau — į kompetentingas įstaigas. Finalas aiškus. Mūsų pareigūnas savo vadovybės buvo tinkamai įvertintas, pagirtas ir už gerą tarnybą gavo atostogų, neįskaitant jas į normalias atostogas.

Tokių pareigūnų šiais laikais ečiau beužtinkama, bet vis dėlto, prisipažinkim, ar nemaloniai kutena mūsų širdį, kai išgirstame apie tokį pareigūną, garbingai einantį savo pareigas ir nesusiviliojantį materialinėmis gėrybėmis. Tikrai puikus pavyzdys. Kad tik daugiau tokių vyrų būtų mūsų korporacijoje!...

*

Globa, paslauga, patarnavimas — geras dalykas, be prie kaištų. Sakysime, tai vis krikščioniškos dorybės, nors jas praktikuoti gali ir laukiniai ir pagonys. Pagal šiuos dėsnius visame pasaulyje net įvairių įvairiausių organizacijų bei labdarybių buvo privisę. Štai, žiūrėk, ir Lietuvoj anais laikais visokių globų buvo prisisteigusių. Cia, va, Gyvulių globos draugija, Kalinių Globos Komitetas, Artimo Meilės (o meilė be patarnavimo, anot „Šv. Pranciškaus Varpelio", neįmanoma) kongregacija ir t.t. ir t.t. Žodžiu, kur tik pasipins viena iš tokių dorybių, ten, veizėk, ir draugija tuoj išdygsta. Visur, mat, norėta moralės daigų prisodinti ir iš to gerų vaisių susilaukti.

Ar mūsų nuovados vienas malonusis pareigūnas buvo Kalinių Globos Komiteto narys — to nežinau ir netvirtinu. Tik viena man buvo aišku, kad jis kartą susimanė tas funkcijas atlikti, kitaip tariant, kalinius ir suimtuosius pagloboti. O tam proga buvo puiki, nes jam pačiam sargybas teko prie jų atlikinėti. Nežinia, ar iš nuobodumo, ar iš šielvarto kokio — sugalvojo jis suimtiesiems maistu patalkinin-

AUKLĖKIMĖS IDĖJINE SPAUDA

J. Žikorius

Kiekviena atskira žmonių grupė, vienokių tikslų gyvenime siekianti, jei tik tas siekimas padeda palaikyti valstybėje esančią santvarką, ugdo jos kultūrą bei viltingai nuteikia gyventojus dirbti valstybės naudai. Tokiai žmonių grupei yra leistina ir savita spauda.

Per spaudą žmonės pasidalina mintimis, aiškiai pasirodo nuveiktais darbais, džiaugiasi pasisekimais ir guodžiasi nelaimėse. Taigi, spauda yra žmonijos dvasios penas ir tarpusavio saitų palaikytoja.

Mūsų policijos šeima sudaro valstybėje nemažą, bet kartu ir reikšmingą žmonių grupę. Tai ne pasididžiavimas, bet tikrovė. Mūsų pagrindiniai tikslai aiškūs. Jie nubrėžti dar anais laikais. Gal būt, ne visai išsami sąvoka, nusakanti mūsų paskirtį, skamba šiaip: „Saugoti žmonijos gerovę, turtą, gyvybę ir palaikyti valstybėje tvarką, teisingumą ir rimtį." Pareigos nelengvos, daugeliu atvejų reikalaujančios dvasinių, protinių bei fizinių jėgų įtempimo, pasiaukojimo ir geros orientacijos. Ir jeigu šie savumai policistui buvo reikalingi anais laikais, tai ką jau bekalbėti apie dabartį. Jeigu tada pasireikšdavo, nors nežymus, dėl šių savumų svyravimas senų, įgudusių, turinčių šiai paskirčiai pasiruošimą policistų tarpe, tai tuo labiau šių savumų sunykimas polic. tarnautojų tarpe pastebimas dabar, kada senųjų pareigūnų po bolševikmo siautėjo liko labai mažai. Jų vietą papildė nauji policijos tarnyboje žmonės. Ne to, dabar tam tikslui mokyklų kadrui paruošti veik neturime. Jeigu ir turime trumpo kurso mokyklas, tai jas baigusieji yra pajėgūs naudoti rytinėse srityse kovoti su bolševizmu.

Šitą spragą, nors nepilnai, atstoja spauda. Praėjus frontui, kaip žinome, naujoji policija sakyvo srities spaudos neturėjo. Jos policijos spaudos pas kai kuriuos policijos pareigūnus buvo užsilikusios—tai pluoštas knygų ir senoji „Policija". Bet yra sakoma, kas praėjo, tai paseno. Vadinasi, praeitis jau ne mūsų rankose, tad žiūrėkime į ateitį. Vyksta, kaip niekados įstorijoje, tautų grumtynės. Kas neina su gyvenimu, tas bus nuniokotas. Kuriamas naujas gyvenimas — gimsta nauja dvasia.

Prieš kelis mėnesius išėjo ir mūsų naujas žurnalas „Policija". Jis pasklido po visus Lietuvos kampus. „Policija" aplankė miestus, miestelius, kaimus, vienkiemius. Aplankė ir bunkeryje esantį policistą bei karį. Pas pastaruosius atejo tarsi svetys papasakoti, kaip kokiam atsiskyrėliui, kas pasaulyje ir policijos šeimoje dedasi.

Savo žurnalą skaito ir turi skaityti kiekvienas policistas ar norintis tapti juo, nes idėjinė spauda labai daug padeda tiek visiems bendrai, tiek atskiram policistui lavintis praktinėje darbo srityje ir kartu nustatyti ateities gaires.

Gyvename neramius laikus. Jame įvairumų bei netikėtumų labai daug. Kartu plečiasi ir visokios negerovės — netaktai. Štai, žiūrėk, netaktiškas elgesys jaunesniojo tarnautojo su vyresniuoju, vėlavimasis į tarnybą, girtavimas, paleistuvavimas ir kitoki iškrypimai, jau parodo žmogaus, tuo labiau, policisto, dvasios sunykimą. Šiems iškrypimams. jau seniai turėjo būti galas, bet, deja, jie vis kartojasi. Visokioms negerovėms pašalinti tik spauda ateina į pagalbą. Kas nesistengia auklėtis — šalinti savo blogas ydas ir gilinti praktines žinias —tas susilaukia užsitarnautą atpildą.

Tad skaitykime savąja spaudą, nes ji yra kelrodis į naują mūsų gyvenimą.

---

kauti. Ir čia pat, progai pasitaikius, pakišo jiems aukso mintį: — Jeigu norit, vyručiai, maisto, rūkalų gauti — tai galiu jums padėti. Esu krikščionis ir, artimo meilės vedinas, pasipelnyti nenoriu, tik sumeskit porą šimtų markučių ir, kaip bematant, visko bus.

Kas gi gali nuo tokios paslaugos atsisakyti. Kur gi tokį puikų žmogų rasi, kuris pats pasisiūlytų. Bematant pora šimtų markučių į pareigūno delną ir įkrito. O jei įkrito, tai reiškia ir gerai. Visi tik nekantriai laukia, kada čia maisto gaus, rūkalų ir kitų gėrybių. Bet praeina diena, kita, trečia — o mūsų pareigūnas kaip į vandenį. Nei maisto, nei pinigų. O pastarojo, pasirodo, sukto būta. Šis pinigus „do kišėne" ir pašvilpkit. Laukia, kada suimtuosius išveš kitan vieton ir kada vėl su naujais „svečiais" galės pakartoti panašią globą. Pliečiai suimtieji, žinoma, išvažiavo, bet ir pareigūno sveiko nepaliko. Kilo aliarmas, ir SS ir policijos teismas keš mėnesius įrašė kalinių globėjui sunkaus atpildo už krikščioniškas paslaugas. Sic t ansit gloria mundi! (Taip praeina pasaulio garbė).

Stukoriai pasakoja, kad dabar, jam besėdint kalėjime, iš jo taip pat paėmę šimtą markučių maistui ir rūkalams nupirkti, bet dutkis — jų jam neduosią ir lauksią, kol jis iš kalėjimo išeis.

Visai kito charakterio buvo jo kaimynas — bendradarbis, kitas šios nuovados pareigūnas. Šitas tai bent tikrai „krikščioniškai" pasielgė ir per savo šaltą elgseną tik penkias paras tegavo. Ir tai, rodos, per daug. Na, ir kas čia tokio, pasakysite, jeigu jis, eidamas sargybinio pareigas prie sulaikytųjų, nuėjo ramiausiai sau į miestą, parsinešė šnapsiuko, o paskui, kartu su sulaikytaisiais, šventadieniškai praleido naktį. Argi tai nusižengimas?! Ir man, rodos, kad ne. Bet, šit, čia ir glūdi visa tragedija, kad vyresnybė kitaip mano, kaip mes. Visur ir viską ji grindžia ta nelemtąja drausme, o paskui daro drakoniškas išvadas. O mūsų broliui nuo to tik tiršta darosi...

Policistas turi ne tik pats būti tvarkingas, bet ir mylėti tvarką.

Atvaizde: Policijos pareigūnas prikala nukritusią kelio rodyklę.

Nuotr. E. Karpavičiaus

KOKIE MES TURIME BŪTI?

Svarbiausias mūsų uždavinys — apsaugoti visuomenę nuo visa to, kas yra bloga. Tos apsaugos palaikymas pareina nuo to, kaip mes įvertiname savo organizacijos siekimus, savo darbo reikšmę ir savo policinį „aš."

Policijos organizacija stiprėja, įgyja pasitikėjimo ir pagarbos tik dėl savo reikšmingo ir didelio darbo bei pasiaukojimo. Mūsų korporacijos darbas ir didelis pasiaukojimas turi remtis tinkamų, sąžiningų ir bešališku policijos pareigų ėjimu, įsakymų ir instrukcijų vykdymu.

Tos moralės išviršinis pasireiškimas gali reikštis tiek tarnyboje, tiek netarnyboje. Pabrėžiam tarnyboje, nes uniformuotas policijos pareigūnas visuomenės akyse visuomet yra tarnyboje. Ta proga pagvildensim kai kuriuos atsitikimus, kurie gali užklupti policijos pareigūną tiek tarnyboje, tiek netarnyboje ir kaip tada jis turi elgtis.

Pirmiausia policijos pareigūnas turi būti savo darbo žinovas; jis turi suprasti, kokį svarbu vaidmeni jis vaidina visuomenės gyvenime. Juk policijos pareigūnas yra tiek kareivis, tiek policistas, tiek pilietis. Tinkamai nepažindami savo profesijos uždavinių, galime pridaryti daug blogo visai mūsų policijos šeimai ir valstybei. Nereikia žiūrėti į tarnybą, kaip į laikiną darbą. Dirbant policijos darbą, reikia siekti įsigilinti ir suprasti visą policijos tarnybos darbą ir mechanizmą.

Policijos pareigūnui kai kada tenka būti globėju, o kartais net gydytoju ir visuomenės mokytoju, todėl tu, pareigūne, visa tatai nuolatos turi turėti galvoj.

Policijos pareigūno pareigoms reikalingas ir karinis išsilavinimas. Policija vra tvarkoma kariniais pagrindais. Pasisveikinimas, karinė išvaizda, rikiuotės pažinimas — tai pagrindai, kuriais remiasi karinis išsilavinimas.

Ką. padarei, ką darai šioj srityj? Ar patikrinai nors kartą kritiškai savo vaizdą? Būdamas laisvas, ar ištiesei dar ranką į šautuvą, ar padarei su juo kurių nors mankštymų, ar pasididžiuodamas pasakei draugams: „kuris gi geriau tą padarys, kaip aš?"

Esi senas policijos pareigūnas, dažnai net ir senas karys, tačiau kartais nemoki tinkamai valdyti šautuvo, o rikiuotę žinai labai silpnai; jeigu laikas nuo laiko ir vaikščioji į pratimus,tai susiraukęs, piktas, tarsi nemalonią pareigą atliekas. Tačiau taip elgdamasis, tu skiriesi savo sulenkta nugara nuo gerai išlavinto pareigūno — kareivio. Atsipeikėk, prikelk iš miego savo mintis, širdį ir protą! Tegul jie sutartinai dainuoja tavo darbui džiaugsmo dainas. Tada bus tau darbas mielas, mielas būsi pats sau ir kitiems.

Priklausai didelei policijos šeimai, bet ar gerbi ir pažįsti jos gyvenimą, jos siekimus, jos organizaciją? Ar tave įdomauja naujausios policijos patyrimo žinios? Dažniausiai ne, nes neskaitai ir nesidedi savo širdin duotųjų nuorodymų.

Dažnai kritikuoji savo tarnybą, įsakymus ir įstatymus, bet ar pagalvojai, kad polic. pareigūnas, kad ir gerai pasiruošęs savo darbui, nepakankamai dar yra išsilavinęs tokiam balsui kelti ir kritikuoti. Kritikuoji ir skundiesi, tačiau ar pasiteirauji, kas yra atsiekta policijos gyvenime. Dažnai neskaitai savo policijos laikraščio, kuriame gali sužinoti, kaip dirbamas policijos darbas ir t.t. Skaitydamas suprasi visą to darbo didumą, kuris buvo atliktas policijos šeimoje; skaitydamas išvysi visą eilę reformu ir visą eilę projektu, kuriu tikslas apginkluoti polic. pareigūna nenugalimu ginklu: teisiu ir pareigu supratimu.

Lavinkis. Tarnyba — tavo gyvenimas. Teužpildo ji tavo

mintis ir širdį; mokykis jos formų, pažink jos dvasią, o tada ją suprasi ir pamylėsi.

Tu — pilietį globėjas ir mokytojas, gyvas jų pavyzdys, įsigyk jų pagarbą ir pasitikėjimą, nes kitaip tu nepajėgsi atlikti savo uždavinio. Visuomenės pagarbai ir pasitikėjimui įsigyti reikia turėti gerą vardą ir imponuoti kiekvieną pilietį ar tai jis bus turtuolis ar vargšas, inteligentas ar paprastas darbininkas.

Tu turi mylėti policijos darbą. Minties, širdies ir proto taurumas — tavo pažymėjimas. Visuomenė nori matyti mumyse policininkus — pilečius, nori mumis pasitikėti, nori mus gerbti ir klausyti, bet ji taip pat nori, kad mes jai imponuotume.

Pilečiai mumis domisi, gal ir širdingai, bet labai kritiškai. Esame lyg ir stikliniame name-ly—kiekvienas mūsų judėjimas, žodis yra stebimas ir kritikuojamas. Kritikuoja mus, nes nori mumis didžiuotis. Susipažinkime su šia svarbia teisybe, pildykime visuomenės reikalavimus ir būkime policininkai — pilečiai.

Sutverkime garbingas savo elgimosi tradicijas ir tada moterys, kaip dabar kartais daro, nebegąsdins policininkais savo vaikų.

Policijos pareigūnas nebebus „baidyklė", bet laukiamas globėjas, teisybės vykdytojas. Tiesa, mes esame išskirti iš kitų, bet mes turime jaustis, kad esame išskirti ne dėl baimės, bet dėl mūsų veikimo, dėl reiškiamos mums pagarbos.

Visa tai žinodami, galėsime pakilti dvasia ir nuskaidrinti savo mintis ir jausmus. Kaip gi tapti policininku — pilečiu? Nesididžiuok, pažink savo ydas ir trūkumus. Drąsiai pažvelk į savo mintis, širdį ir protą. Gal nusigąsi savo ydų ir trūkumų? Netingėk. Stok į darbą: papildyk savo trūkumus ir panaikink ydas. Į darbą! Būk sąžiningas. Atmeni biaurią okupantų enkavedistų — milininkų tradiciją? Tada nebuvo teisės, nebuvo moralės. Tai buvo okupantai, priešai ir sykiu žudikai. Mes norime dorai ir šviesiai gyventi. Mes gyvename visuomenės organizme ne kaip griaužiantis kūną vėžys, bet kaip gyvenimą palaikantis nervelis.

Būk drąsus. Kaip kareivis drąsiai puola priešo apkasus, taip ir tu turi drąsiai žengti į nusikaltėlių pasaulį.

Tu turi savo gyvenimu apginti pilečių gyvenimą. Nevalia tau abejoti, nevalia grįžti. Pilietis turi matyti, jog tu jį saugai nuo visokių netikėtumų; nusikaltėlis gi turi drebėti prieš tave ir prieš tavo didvyriškumą.

Kovoje būk ramus, neišsiblaškęs, pavojuje nepamesk galvos; kiekvienoje situacijoje blaiviai orientuokis ir iš kiekvieno tokio padėjimo išeisi be gėdos.

V. Petrovas

SUDIEV, SPEKULIACIJA!

(Laisvas reportažas)

Ot, žinot, laikai keisti. Karas. Negali būti prabangų. Reikia pasitempt, jei nori pavyt gyvenimą.

Pasakysiu, kad mūsų kiemo „pažiba" — Anupras Kelmas, kada tik panori, tada ir pralenkia gyvenimą.

Kada visas kraštas išėjo prieš bolševikus partizanais, nepasiliko ir Anupras. Visi išėjo su šautuvais, o Anupras — su maišais.

Vilko, tranavo ir dabar žinomas, kaip stambus spekuliantas. Kas jo nepažįsta? Visi!

Kaimiečiai iš tolo jam kepures kelia. Pabandyk įžeisti jį. Pražūsi, lyg šapas kanalizacijos vamzdyje, ir nieko iš jo negausi.

Dažnai pasiguodžia savo žmonai:

— Matai, Viera, — sako, — kaip grafienė gyveni. Ryt bekonas tavo kieme lyg jautis kočiosis... O tu, — džiaugsmu prakiuro Anupras, — tik mokėk po 50 marečkų už kilogramėli paplėšt... Pinigas tik plauks į pinigine. Dar pagyvensim!

— Aišku, Pupuliuk! — atsakė jo „antroji pusė", aktyvi „katiušų" fantastinių minčių tarėja ir žydų maisto transporto partizanė.

Kitą dieną Anupras Kelmas jau buvo kaime ir nupirko didele lašinine kiaule.

Nubirkti, tai nuoirko, bet kaip parvežti? Galvojo šiaip, galvojo taip ir nieko gero neišgalvojo. Labai nepatogu eiti prieš valdžią, juo labiau kada dar atsiminė potvarkį, kuriuo yra draudžiama plauti didžiuosius gyvulius.

Anupras apėjo iš vienos pusės, iš kitos ir bando tartis su buvusiu kiaulės savininku:

— Sakyk, kūmai, — klausia, — kaip šis gyvulys tau atrodo? Kaip ji rokuot: didžiuoju ar mažuoju? O, gal, — sako, — iš viso kiaulė negyvulys! Po ilgų diskusijų nutarė, kad kiaulė yra labai didelis gyvulys, tad ir nutarė gyvą parvežti į miestą.

Anuprui dar negimė tas, kas jį sugebėtų apgauti.

Atvažiavo su patalais, įvertė bekoną į vežimą, užklojo ir, kiek ilgiau pavarges, galvą su ilgomis ausimis aprišo skarele.

Paskiau garsiai nusijuokė ir tarė:

— Na, „brangioji" šį kartą pabūsi ligoniu. Pavažiuosime iki Raudonojo kryžiaus... Vadinas, gimdymui... Jei išlaikysi, — sako, — „operaciją", tai pinigučių bus...

„Operacija" sunki; ne kiekviena kiaulė ją išlaiko. Gale Žemaičių plento prisikabino kainų priežiūros pareigūnas.

— Ką ten veži, pilieti? — užklausė.

—Mirtiną ligonį! — atkirto, lyg iš granatsvaidžio, Anupras, — žinot, gimdė, gimdė ir né velnio... — sako, — gatavas buvau pats padėti. Laukti — taip pat nebuvo galima. Karštis pakilo iki 63%, pamačiau, kad mirs, tad ir vežu nakčia... Prašau, netrukdyt, — sako, — jei nenorit likti mano šeimos žudinio kaltininku.

Policija, — vis policija! Kiša nosį į pačia „šeimos" laimę. Prikišo nosį prie „ligonio" nosies, o anas ir prašneko iš karto visa ensiklopedija. Nebebūk kiaulė!

Taip kalbėjosi iki pačios nuovados, kol buvo surašytas protokolas ir konfiskuotas bekonas.

Anupro kantrybė nepalūžo ir jis nutarė atsilyginti. Bet štai vėl jį „užlaužė" už muilo akmenį ir „sukirto" už samagoną.

Kada grįžo už metų iš priverčiamojo darbo stovyklos, Anupras giliai atsiduso ir tarė:

— Sudiev, spekuliacija!

Polic. J. Babkauskas

Lietuvių kariai — slidininkai Rytų fronte, viename rusų kaime žvalgybo-je.

Nuotr. L. Selbučio

KRIMINALINIŲ FAKTŲ (kriminalinių nusikaltėlių ir įvykių) REGISTRACIJA

A. Kl.

Kriminalinių faktų registracija apima visų kriminalinių įvykių ir žinomų bei nežinomų nusikaltėlių registravimą tam tikra sistema, kuria naudojantis, ieškoma ryšio tarp nusikaltimų bei nusikaltėlių, kurie juos padarė. Trumpai tariant, šių registracijų tikslas yra registravimas kriminalinių įvykių ir kriminalinių nusikaltėlių į kartotekas pagal nusikaltimų rūšis, nusikaltimų vietoves, pagal nusikaltusius asmenis, nusikaltėlių charakteringas žymes, nusikaltėlių slapyvardes bei pravardes ir nusikaltimo metodą (modus operandi), kad pagal šiuos požymius būtų galima aiškinti nusikaltimus ir nusikaltėlius.

Visų rūšių policijos įstaigos yra įpareigotos šiai registracijai teikti žinias tam tikros formos blankais apie visus kriminalinius įvykius tuojau, jiems įvykus. Vėliau, kada paaiškėja tuose įvykiuose nusikaltėliai (įtariamieji), tam tikros formos blankais vėl visos policijos įstaigos apie tai praneša registracijai. Gautoji registracijos medžiaga — pranešimai apie įvykius ir kriminalinius nusikaltėlius peržiūrima, įvertinama ieškant, ar to paties nusikaltėlio yra padaryta ir daugiau nusikalstamų darbų naudojant tą patį metodą. Atvejais, kada nusikaltėliai nežinomi, visa medžiaga apie tokius klasifikuojama tam tikrais požymiais ir pagal tuos požymius ieškoma ryšio tarp atskirų įvykių. Šio centralizuoto susitvarkymo dėka visa medžiaga apie kriminalinius įvykius ir jų jau žinomus ar dar tebeieškomus autorius yra tam tikrame ryšyje.

Šioje registracijoje visi gauti pranešimai tvarkomi atskirose bylose pagal tam tikrą nusikalstamų darbų klasifikaciją. Be to, kai kurie kriminaliniai faktai kartotekuojami. Šioje registracijoje registruojami visi pranešimai apie: įvykius, kurių autoriai nežinomi, ir apie įvykius, kuriuose įtariamieji (nusikaltėliai) jau žinomi.

Be to, dar vedamos šios kartotekos:

a) nusikaltėlių slapyvardžių kartoteka;

b) nusikaltėlių ypatingų žymių kartoteka;

c) nusikaltėlių veikimo būdų (modus operandi) kartoteka;

d) nežinia kur dingusių asmenų kartoteka;

e) nežinomos asmenybės lavonų kartoteka;

f) kriminalinių nusikaltėlių fototeka (fotografijų rinkinys).

Šios registracijos (kartotekos) įgalina sistemingai persekioti nusikaltėlius. Pav., keliaujantis apgavikas padaro visą eilę nusikalstamų darbų — apgavysčių, tačiau jis tam tikrą laiką nususekamas. Apgavystėms įvykdyti jo panaudotas būdas visuose įvykiuose yra toks pat arba panašus. Vėliau toks apgavikas susekamas ir šios registracijos dėka iš kartotekų apie nusikaltėlių veikimo būdą surandami visi nusikalstami darbai, tuo pačiu būdu ar panašiai padaryti, kaip suimtojo nusikaltėlio. Atseit, tikrinama, ar ir tie nusikaltimai — apgavystės, kurių autorius anksčiau ne-

bavo žinomas; yra padaryti to paties asmens, kuris paskutiniame įvykyje paaiškėjo.

Kriminalinėje praktikoje taip pat būna atsitikimų, kad nukentėjęs gana gerai nustebi nusikaltėlio žymes — net jo ypatingas žymes. Turint kartoteką pagal nusikaltėlių ypatingas žymes, visada yra galima ieškoti ryšio tarp įvykių, kuriuose buvo pastebėti nusikaltėliai su vienodomis ypatingomis žymėmis. Tuo būdu tam tikrą nusikaltimų procentą pasiseka išaiškinti vien tiktai remiantis pastebėtomis nusikaltėlio žymėmis.

Įvykių registracija tvarkoma pagal nusikaltimų rūšis, o Kaune ir Vilniaus miestuose ir pagal vietoves. Kiekvienu momentu registracijoje galima pasitikrinti, kiek Vilniaus ar Kauno mieste padaryta nusikalstamų darbų, pav., vagysčių, žmogudysčių ar kitų nusikalstamų darbų. Registracijos pagal vietoves išplečiamos ta prasme, kad suskirstomos dar pagal nusikaltimų vietas, pav., įsilaužimas krautuvėje, bute, teatre, sandėlyje; vagystė stotyje, vagystė traukinyje, vagystė prie kasos langelio ir t.t. Turint tokį smulkų suskirstymą, gavus pranešimų apie nusikalstamus darbus — įvykius, lengva patikrinti atitinkamose registracijose visus anksčiau buvusius panašiose vietose įvykius. Šito tikrinimo tikslas yra *surasti ryšį tarp anksčiau buvusių ir dabartinių įvykių* ir vėliau, suradus nusikaltėlį, nustatyti visus jo ankstyvesnius nusikalstamus darbus.

Į nusikaltėlių registraciją dedami pranešimai apie visus įtariamus asmenis pagal nusikaltimų rūšis. Kai turima daug pranešimų apie įvykius, kurių autoriai dar nežinomi, ieškoma nusikaltėlių registracijoje įtariamųjų asmenų. Tuo būdu įtariamieji asmenys laikas nuo laiko tikrinami — neišleidžiami iš akių ir to pagalba pavyksta išaiškinti įvykius ir rasti ryšį tarp atskirų įvykių.

Į nusikaltėlių slapyvardžių kartotekas įrašomi visi įtariami asmenys, kurie turi slapyvardes. Yra žinoma, kad nusikaltėliai labai dažnai ypač didmiesčiuose nesivadina tarpusavyje pavardėmis ar vardais, bet slapyvardėmis. Būna atsitikimų, pyvardėmis. Būna atsitikimų, kad kartais gaujos dalyviai žino kai kuriuos savo narius tik pagal slapyvardes. Šios registracijos tikslas yra suregistruoti visus nusikaltėlius pagal jų turimas slapyvardes tam, kad kvotos metu, pasiaškėjus bendrinkui su slapyvarde, būtų galima nustatyti jo tikrą asmenybę — pavardę bei vardą.

Ypatingos reikšmės turi *nežinia kur dingusių asmenų ir nežinomos asmenybės lavonų registracijos*. Šios registracijos nustatytos formos blankais gauna žinias apie visus nežinia kur dingusius asmenis ir apie visus nežinomos asmenybės rastus lavonus. Šiuose pranešimuose smulkiai aprašytos asmens žymės ir jo apsirengimas. Gavus pranešimą apie nežinomos asmenybės lavoną, visi jo požymiai tikrinami nežinia kur dingusių asmenų registracijoje pagal atitinkamus požymius. Gretinant šių dviejų registracijų duomenis, dažnai paaiškėja, kad nežinomos asmenybės lavoną pasiseka identifikuoti, kaip prieš kurį laiką nežinia kur dingusį asmenį.

Šios registracijos tik tuomet prasmingos, jei jos vedamos labai tiksliai su aprašymais lavono ir nežinia kur dingusio asmens iki smulkmenų, t. y. įskaitytinai nurodant visas charakteringas žymes, smulkiausiai aprašant rūbus, rastus pas lavonus daiktus, nurodant net kiek ir kurių dantų trūkata ir t.t.

Kriminalinių nusikaltėlių atpažinimui vedama kriminalinių nusikaltėlių *fototeka* (fotografijų rinkinys). Į šį rinkinį dedamos fotografijos ne visų nusikaltėlių, o tik tam tikrų kategorijų, būtent: žmogudžių ir plėšikų, vagių įsilaužėjų, krautuvių ir butų vagių, kišenvagių, paltų vagių, arkliavagių, dviračių vagių, visų kitų vagių recidivų, vogtų daiktų supirkinėtojų ir laikytojų, kurie žinomai vogtus daiktus supirkinėjo arba laikė, sukėjų ir apgavikų, valkatų, nelegaliai prekiaujančių svaigiaisiais nuodais, įvairių seksualinių nusikaltėlių, moterų pirklių ir savadautojų, visų čigonų, nusikaltusių prostitučių ir pinigų padirbėjų bei platintojų. Šis fotografijų rinkinys tvarkomas pagal nusikaltėlių a m ž i u i r ū g į.

Fotografijų rinkinys yra Kaune ir Vilniuje, nes atpažinimas nusikaltėlių pagal fotografijas duoda teigiamų rezultatų tiktai didesniuose miestuose, atseit, nusikaltėlių, kurie veikia miestų ribose.

Baigiant kalbėti apie šias registracijas, tenka pastebėti, kad jos tiktai tuomet pasieks savo paskirtį, jei visų rūšių policijos vadovybė ir atskiri pareigūnai tinkamai įvertins tų registracijų uždavinius ir jas parems.

LINKSMAS PASIVAŽINĖJIMAS

Yra, deja, dar ir policistų tarpe samagono mėgėjų.

(Labai liūdnas faktas).

—Žmonel, bėk greičiau kepti kiaušinienę ir užpilk ant samagono spalgenų sunkos: Čebierka ir Čierka vėl atrūksta kratos daryti!...

Vieno lietuvių bataliono kariai Rytų fronte ryšių palaikymo tarnyboje. Nuotr. L. Selbučio.

Juozas Babkauskas

Iš mūsų kovų su bolševikais

NUOV. V-KO PADĖJĖJAS JUOZAS SAVULIONIS SAVO KARŽYGIŠKA MIRTIMI IŠGELBSTI VILIJAMPOLĖS TILTĄ

Vargas ir skausmai apvainikavo visą Lietuvos žemę. Rusų mašinos nepaliaujamai vežė žmones. Moterų ir vaikų keiksmas nuolat aidėjo laukais ir gatvėmis.

Tačiau Didysis Vakarų kaimynas Nemuno neapvylė. Užtarė skriaudžiamą tautelę.

Dar saulė nepatekėjo, kai pirmieji vokiečių plieno sakalai sudaužė bolševikų aerodromus. Tada visi keliai raudoniesiems banditams rodė į Maskvą. Ramiojo krašto gyventojai vijo ir mušė skriaudikus iš savo žemės.

Tai buvo kerštas ir ataskaita iš karto už viską.

Į mažą surūkusią priemiesčio trobelę radijo bangomis įsiskverbė pirmieji himno garsai, kurie vėl grąžino Laisvę. Buvo didelė šventė. Kaunas pasipuošė trispalvėmis.

Atsistojo augalotas vyras. Akys pasruvo džiaugsmo ašaromis ir, lyg perlai, krito į kietai sutryptą trobos grindinį. — Čia gyveno ir slėpėsi senas policijos pareigūnas — nuov. v-ko padėjėjas **Juozas Savulionis.**

Kiek šioje trobelėje buvo praleista sielvarto, kiek turėta baimės, kiek slėptasi... Klaiku ir pagalvoti! Sustoja, būdavo, barškanti rusų mašina ir, atrodo, kad jau nustvėrė už pačios širdies kruvina enkavėdisto ranka. Lyg uraganas, Juozas išlėkdavo iš trobos ir kaip akmuo griūdavo į paaugėjusį javų lauką. Ištisas valandas klausydavosi jis ir kietai spausdavo ginklą. Gal jo ar jo šeimos atvažiavo vežti? Juozas per daug pasiaukojęs, kad leistų nevidonams tyčiotis iš jo šeimos. Jo plyštų širdis, jei išgirstų verkiančius savo mažyčius, metamus į mašiną. Užvirtų kraujas, jei pamatytų mažinėje sėdinčią žmoną, išbalusią ir sustingusią, lyg mumiją. To niekad jis nepakęstų! Atstatytų jis tada krūtinę ir jo pistoletas būtinai surastų visus enkavėdistus. Kautųsi iki paskutinio šovinio. Per daug jau jis ryžtingas, kad savo užsibrėžto tikslo nepasiektų.

— Aš niekad neliksiu Tėvynei skolingas... — kalbėjo žmonai, — turiu atsilyginti vakarų kaimynui... Girdi, jau šaukia mane Tėvynė... Sudiev!

Žmonos akys patvino ašaromis.

— Juozai, tu geriau žinai... Tu vyras, bet neik! Aš jaučiu... — tū negrįši...

Juozas atsisveikino žmoną, pabučiavo abu savo mažučius, pasiėmė pistoletą, šaudmenis ir išėjo. Išėjo ir negrįžo...

Partizanai visame Kauno mieste kovėsi su bolševikais. Įsijungė ir Juozas.

Įsakymas vijo įsakymą: „užminuoti mieste pastatai ir tiltai."

Juozas, numinavęs keleta pastatų, su savo būriu skubėjo gelbėti Vilijampolės tiltą.

Prieš tiltą prakiuro stiprі bolševikų ugnis. Juozas pats pirmas laužėsi pirmyn.

— Vyrai, ugnies! — aidėjo jo komanda.

Partizanai į bolševikų tilto sargybą sukoncentravo taiklią ugnį. Sargyba pasitraukė.

Iš tolo jau matėsi tilto viduryje iš abiejų pusių medžio dėžės su sprogstama medžiaga.

— Vyrai, skubiai numinuot! — pasigirdo jo komanda, ir Juozas akimirkoj atsirado prie dėžių. Akys besočiai dairėsi į priešą, o kraujas virė gyslose.

Nukirpo kabelius, ir visas dėžes greitai prarijo Neris.

Tiltas numinuotas ir išgelbėtas! Juozas tuojau skubėjo atgal pas savo vyrus. Bet, deja... bolševikai pakartojo puolimą, ir kulkų spiečius apniko Juozą.

Mirtinai peršautas sukniubo ant žaliuojančio Neries kranto.

— Aš niekad neliksiu Tėvynei skolingas... — jo paskutinius žodžius liūdnai kartojo naršė, našlaičiai, upės, miškai ir lygumos.

Šalia žuvusiųjų partizanų kapų prisidėjo vėl naujas ir Juozo kapas...

Kada derlingasis kraštas nuo bolševikų liko išvalytas, vėl jo trobą aplankė himno garsai, bet Juozo jau nebebuvo... Tik matėsi besimeldžianti Juozo žmona ir du mažamečiai, kurie žaidė tėvo fotografija.

Jis jau niekad nebegrįš, nes Juozą pašaukė T ė v y n ė.

APIE TESTAMENTUS

J. Undraitis

Greta tarnybinių nurodymų policijos korporacijos nariams pravartu susipažinti su teisiniais klausimais, turinčiais gana svarbios reikšmės gyvenimo praktikoje. Tarnybinės pareigos, įvairių kitų reikalų gausumas ir atitinkamos literatūros stoka sudaro tam tikras kliūtis policijos pareigūnams įsileisti į teisinio pobūdžio klausimų nagrinėjimą vien savomis pastangomis. Tuo tarpu karo sąlygos, senėjimas ir kitos įvairios aplinkybės nuolat kuria naujus faktus nekilnojamojo turto srityje. Atsitinka, kad vienas kitas giminietis policijos pareigūnui nori perleisti ūkį ar kitą kurį nekilnojamąjį turtą. Dažnas ir policijos pareigūnas turi pribrendusių savo bei savo šeimos turto patvarkymo reikalų. Bolševikų valdymo metas ir dabartinės karo sąlygos sudarė tai, kad šios rūšies reikalų tvarkymas užsivilkino ir todėl susidarė didesnis jų skaičius. Paskutiniųjų metų įvykiai, įvairūs administraciniai patvarkymai paveikė taip, kad klausimas virto dar aktualesnis.

Generalinio Komisaro Kaune 1942. VII. 15 d. patvarkyme dėl veikiančiosios teisės (ABl Nr. 40 — 1942 m.) nustatyta, kad nuo 1941. VI. 22 d. Lietuvos generalinėje srityje vėl galioja tie teisės nuostatai, kurie 1940. VI. 15 d. galiojo buv. Nepriklausomoje Lietuvoje, kiek jie neprieštarauja dabartinės tvarkos prasmei ar nėra po 1941. VI. 22 d. pakeisti. Civilinės teisės srityje be kita ko čia turime. Suvalkijoje — Napoleono Kodeksą ir kitoje Lietuvos dalyje — Įstatymo sąvado X t. I d. (Civiliniai Įstatymai) su maža išimtimi mūsų pajūryje — Palangos vl., kur veikia Pabaltijo įstatymai. Turtiniuosę šeimos ir paveldėjimo teisės santykiuose, laikantis Nepriklausomos Lietuvos teisinių nuostatų, nekilnojamojo turto nuosavybės perleidimas daromas notariniais aktais.

Šiems notariniams aktams daryti karo laiku vėl statomi tam tikri reikalavimai. Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1941. XI. 29 d. potvarkyje dėl ūkio atstatymo rytų krašte (ABl Nr. 13 — 1941 m.) yra nustatyta, jog **įgyti nekilnojamąjį turtą galima tik gavus atitinkamą leidimą.** Kol negaunamas Reicho Komisaro Rytų Kraštui ar jo paskirto organo leidimas, notarinis nekilnojamojo turto pirkimo — pardavimo aktas nėra daromas.

Kyla klausimas, ką daryti, kai kyla reikalas turtinį surikiavimą skubiai patvarkyti, o leidimo gavimas užsitęsia. Kai kada čia gali patenkinti užpardavimo akto bei nuomos sutarties sudarymas, tačiau nei užpardavimas nei nuoma nuosavybės klausimo galutinai neišsprendžia.

Vis dėlto ir dabartinėmis sąlygomis be ypatingų administracinių formalumų galima patvarkyti nekilnojamojo turto nuosavybės klausimą. Čia yra t e s t a m e n t a s.

Pirmiausia tenka paminėti testamentus, kurie yra numatyti Civiliniu įstatymų X t. I d. (110 — 1108 str. str.), nes šie nuostatai veikia didžiojoj Lietuvos teritorijos daly.

Testamentas yra raštas, kuriuo padaromas turto paskistymas mirties atveju. Testamentu turtinės teisės įgyjamos tik testatoriui mirus, o kol testatorius gyvas, lieka jo nuosavybė. Įstatymas nustato, kad testatorius, darydamas testamentą, būtų sąmoningos valios, t. y. turėtų sveiką protą ir tvirtą atmintį. Be to, reikalaujama, kad testamentas būtų surašytas tam tikra įstatymų numatyta forma.

Rašant testamentą, pirmiausia pažymima surašymo data bei vieta; po to minimas testatorius, pažymint apie jo pilna protą bei tvirta atmintį ir išreiškiama jo valia dėl turto, nurodant kam ir koks turtas užrašomas. Gale pažymimi liudininkai ir nurodomi jų adresai.

Testamentai yra notariniai ir naminiai. Notarinį testamentą daro notaras testatoriaus akivaizdoje iš jo žodžių, dalyvaujant trims liudininkams. Naminis testamentas rašomas paties testatoriaus ranka arba, jam prašant ir iš jo žodžių; testamentą gali surašyti ir kitas asmuo. Testamentas turi būti paties testatoriaus pasirašytas. Jei testamentas rašytas kito žmogaus, tad, be testatoriaus parašo, jis turi būti pasirašytas ir testamentą rašiusio asmens ir dar trijų liudininkų. Testamentą rašęs negali pasirašyti nei už testatorių, nei už liudininką nei pats būti liudininku. Kai visas testamentas rašytas testatoriaus ranka, pakanka dviejų liudininkų parašų. Kai testatorius neraštingas ar dėl ligos negali pasirašyti testamento, tad, neskaitant liudininkų, už jį ir jam prašant pasirašo kitas asmuo, bet testamente turi būti pažymėta, dėlko tas asmuo pasirašė: ar dėl testatoriaus neraštingumo ar dėl ligos. **Ši priežastis turi būti parašyta ranka to, kas pasirašo už testatorių.** Liudininkais negali būti asmenys, kurių naudai surašytas testamentas, jų artimi giminės ir kiti, kurie, apskritai, įstatymais negali būti liudininkais. Naminį testamentą testatorius gali pas save laikyti, įduoti kitiems arba padėti pas notarą. Popieris, kuriame rašomas naminis testamentas, turi turėti du lapus (geriausia neperplėštas prašyminis popieris), nes testamentai, rašyti popierio gabaluose, yra niekingi.

Kadangi testamentiniai surikiavimai veikia tik nuo testatoriaus mirties, tad visi testamentai gali būti keičiami testatoriaus nuožiūra. Čia reikia pastebėti, kad notarinis testamentas gali būti pakeistas ar panaikintas tik notariniu testamentu, o naminis gali būti keičiamas ar naikinamas vėliau surašytu notariniu arba naminiu testamentu arba tiesiog naminį testamentą sudraskant. Testamentai daromi tik raštu.

Testamente užrašomieji turtai turi būti kiek galima aiškiau nusakyti, nurodant kam, kur ir koks turtas užrašomas, kad vykdant nekiltų neaiškumų. Įsigytinį turtą galima užrašyti kad ir svetimiems, o užrašant paderminį turtą — negalima aplenkti įstatyminių įpėdinių, ir dalis turto turi būti jiems palikta.

Testatoriui mirus, per vienerius metus testamentą reikia pateikti patvirtinti tam Apylinkės teismui, kurio ribose yra užrašytasis turtas arba kur gyveno testatorius. Laiku nepristačius tvirtinti, testamentas lieka niekingu, jeigu neįrodoma pavėlavimo kliūtis.

Suvalkijoje pagal Napoleono Kodeksą (967 — 1047 str. str.), nors, apskritai, testamentinė tvarka yra beveik ta pati, bet gi yra ir kai kurių skirtumų. Naminiam testamentui čia jokių formalumų nereikalaujama, tik reikia, kad visas testamentas būtų surašytas paties testatoriaus ranka ir jo pasirašytas bei nurodyta surašymo data. Kodeksas jį ir vadina ne naminiu testamentu, bet savo ranka rašytu testamentu. Tuo būdu naminis testamentas, surašytas kito asmens ranka, čia teisinės galios neturi.

Be to, Napoleono Kodeksas numato dar viešą testamentą (notarinį) ir slaptą testamentą. Viešą testamentą rašo du notarai prie dviejų liudininkų arba vienas notaras prie keturių liudininkų. Jei testatorius negali pasirašyti, tai apie tai testamente turi būti aptarta.

Slaptą testamentą rašo pats testatorius arba jį gali surašyti ir kitas jo paprašytas asmuo. Niekam neskaičius, tokį testamentą testatorius užantspauduoja notaro ir bent šešių liudininkų akivaizdoje, o notaras voke ar pačiame testamente daro atitinkamą prierašą, kurį pasirašo testatorius, notaras ir liudininkai. Jei testatorius beraštis, bet moka skaityti, tad už jį gali pasirašyti septintas liudininkas.

Rašyti savo ranka ir slapti testamentai turi būti, kaip pirmiau paminėta, testatoriui mirus per metus pristatyti teismui.

Visiems testamentams daryti jokio administracijos leidimo nereikalinga ir tuo būdu testamentai gali būti plačiai naudojami tvarkant nekilnojamojo turto nuosavybės klausimus, bent kol veikia karo sąlygos dėl kitokių aktų darymo.

Gyvas palaidotas

Tai buvo pirmo pasaulinio karo metu, kai judrusis karas seniai buvo virtęs poziciniu karu. Tuo laiku sunkioji artilerija nuolat savo šūviais neduodavo mums ramybės, o kiti pabūklai ir kulkosvaidžiai jai padėdavo. Mūsų apkasai buvo tik porą šimtų metrų nuo priešo priekinių apkasų, ir tatai sudarydavo sąlygas sekti kiekvieną mūsų judesį ir jį trukdyti, ypač, kad priešo apkasai buvo aukštesnėje vietovėje ir jas gaubė mažos kapinaitės.

Kapinaitės buvo nedidelės, apaugusios medžiais ir krūmais, aptvertos mūrine tvora, viršum kurios buvo matyti pakrypę kryžiai. Tiesa, ta tvora daugiausia buvo artilerijos sviedinių išardytą, medžiai ir krūmai sulaužyti ir iš dalies sunaikinti, bet vis dėlto tos kapinaitės buvo šiokia tokia priedanga, o svarbiausia — gerai dengė užnugarį. Ne vieną kartą girdėjome naktį atvažiuojančios prie priešo apkasų virtuvės arklių kanopų bildesį ir ratų girgždėjimą, bet sutrukdyti jam ramiai pavalgyti, kaip jis mums trukdė, mes negalėjome. Pėstininkų ginklai nieko sutrūkdyti negalėjo, o jeigu prašydavom artilerijos, tai artileristai išdidžiai atsakydavo, kad dėl vienos virtuvės neapsimoka gadinti sviedinių.

Mūsų bejėgiškumas mus pykino ir dar daugiau erzino. Nors tamsią naktį retai buvo tylu ir dažniausiai klegėjo kulkosvaidžiai, bet jų klegesys negalėjo nuslopinti mūsų vaizduotės, ir mums aiškiai atrodė, kad girdime, kai priešas dalina savo kariams šiltą, skanią sriubą, kurią jie, garsiai siurbdami, pasityčiodami iš mūs, valgydavo. Mūsų gi tiekimas buvo nepavydėtinas. Turint atvirą užnugarį, maisto pristatymas vykdavo nepaprastai atsargiai, reikėjo jį iš virtuvės indais nešti į apkasus ir todėl, savaime suprantama, valgį gaudavom visuomet atšalusį — neskanų. Prie to dar prisidėdavo nuolatinis priešo kulkosvaidžių traškėjimas, kuris mirtinai gąsdindavo mūsų virėjus, ir jie su savo virtuve sustodavo per tris kilometrus nuo mūsų apkasų.

Visos tos priežastys buvo pakankamai stiprios sukelti mūsų širdyse neapykantą tam fronto barui, todėl su džiaugsmu sutikome naujieną, kad šią naktį eisime antpuolin su tikslu išmušti priešą iš jo patogių pozicijų. Mes puikiai žinojome, kad tas žygis pareikalaus daug aukų, nes priešo pozicija buvo gerai sustiprinta ir saugojama, bet neapykanta buvo stipresnė, ir todėl tas numatytas žygis mus tik džiugino.

Ne vieną kartą teko mums žiūrėti mirčiai į akis, ne vieną kartą mes susidurdavom su priešu nakties tamsumoje, mušėmės durtuvais, peiliais, pagaliau kumščiais, daug mūsų draugų likdavo tokiuose žygiuose lauke, ir tie žygiai mus veikdavo slegiančiai, sukeldavo tam tikrą baimę, keldavo mintį, kad gal atėjo jau eilė mums amžinai likti ten ir daugiau negrįžti gyvųjų tarpan. Bet šis žygis tų jausmų mums nesukėlė. Priešingai, jis mus džiugino. Mes jau iš anksto džiaugėmės tomis pirmenybėmis, kurių mums duos užimta priešo pozicija, iš anksto galvojome apie tai, kad priešas atsidurs tokioje padėtyje, kokioje mes jau tris savaites buvome. Mes planavome, patogiai įsitaisius priešo apkasuose, neleisti jam iš jo kitų apkasų iškišti nosies, priversti jį slėptis, begioti pilnomis vandens susisiekimo eigomis, o kas svarbiausia, priversti jį visuomet valgyti šaltą neskanią sriubą, tuo laiku, kai mes ją valgysim garuojančią.

Skirta valanda atėjo. Nakties tamsumoje, kaip dvasių šešėliai, iššliaužėme iš savo drėgnų apkasų ir, nesubraškėjus nė vienam ginklui, šliaužėme priešo apkasų link. Naktis buvo tamsi, tik viena kita žvaigždė mirkčiojo tamsiame dangaus skliaute; silpnas vėjas iš priešo pusės dar daugiau slopino mūsų judesių garsus, o bendra tyla laikas nuo laiko buvo trukdoma kaimyninių barų kulkosvaidžių traškėjimo.

Prieš tokias ekspedicijas mes visuomet susiskirstydavom mažesnėmis savo vienete grupėmis, po 2—3 žmones, ir laikydavomės krūvoje,

kad galėtumėm vienas kitam padėti, ypatingai kai nakties tamsumoje vienas iš mūsų bus sužeistas. Ir aš su savo draugu laikėmės arti vienas kito, vienas kitam padėdami nugalėti kliūtis ir įveikdyti užslavinį. Silinkdami per niekieno žemę, mes jautėme vienas kitą, stebėjome savo judesius, vienas kitą įspėdavom apie esančią priekyje kliūtį, o svarbiausia — jautėmės ne vieni, jautėme, kad yra kažkas, kuris padeda ir saugoja mus. Purvina, šlapia žemė lipdavo prie mūsų rankų, drabužių; aštrios sviedinių skeveldros, spygliuotų vielų likučiai sužeisdavo mus, bet vis tai mus nejaudino, nesulaikydavo, nes jautėme, kad priešo apkasai netoli.

Prišliaužėme prie priešo spygliuotų vielų tvoros. Be garso ištraukę žnyples, apsivertę ant nugaros, piovėm ją ir darėm spragas į priešo apkasus. Tuo laiku, kaip tyčia, pakilo stiprosnis vėjas, kuris mūsų naikinančius darbo garsus slopino ir mums dar daugiau teikė drąsos. Priešas pajuto mus tada, kai mes jau buvome antroje pusėje vielų tvoros, kai buvo vėlu paleisti naikinančių kulkosvaidžių ugnį. Kaip laukiniai šokome į priešo apkasus, aikštę blizgančius durtuvus priekin, pasiruošę sunaikinti viską, ką tik sutiksime savo kelyje.

Bet įvyko taip, ko mes nenumatėme. Kaip tik tuo laiku priešas keitė savo karius priekiniuose apkasuose, todėl jo karių ten daug neradome, bet radome juos kitoje apkasų pusėje, taip pat su durtuvais ir peiliais rankose.

Nė vienam iš mūsų nekilo mintis bėgti, pasislėpti nakties tamsumoje; pagaliau tų sąlygų nebuvo, nes puikiai žinojome, kad toje 200 metrų niekieno žemėje būsime visi sunaikinti, kol suspėsime pasiekti savo apkasus.

Sprogusių granatų garsas, atskirų šūvių aidai susimaišė su žmonių vaitojimais. Mūsų kariai įsibrovė į priešo eilės ir jau ne šūviais, ne granatomis, bet peiliais, kumštimis, dantimis kovojo vienas su kitu. Tai nebuvo karas, bet mušlynės arba, geriau pasakius, žudynės, diktuotos savisaugos instinkto. Kiekvienas žinojo, kad jis kovoja už savo gyvybę, už savo egzistenciją. Priešas ir mes susimaišėm; vieni buvo daugiau priekyje, kiti užpakalyje; kiekvienas kovojo savarankiškai, be vadovybės, turėdamas tik vieną tikslą — sunaikinti priešą, kad pats liktų gyvas.

Aš su kitais atsidūriau priekyje ir savo peiliu skyniau kelią į priekį. Tai kunkčiu, tai peiliu švaistydamas, stumdydamasis tarp savųjų ir priešo, dabojau savo draugą, laikydamasis jo, kordinuodamas savo veiksmus su jo veiksmais. Jėgos seko, prakaitas, susimaišęs su krauju, iš mažų, nereikšmingų veidе žaizdų, varvėjo per veidą, ir atskirti jo lašai patekdavo į burną, savo sūrumu graužдami liežuvį. Užėdavo silpnumo momentai, kojos pynėsi, bet noras likti gyvam teikdavo naujų jėgų, skatino įtempti visas savo jėgas ir durti peiliu ten, kur tik buvo matyti judrus, tamsus priešo siluetas.

Tai gindamasis, tai puldamas, budriai dabodamas priešo judesius, pajutau smarkų smūgį iš užpakalio į galvą. Raudoni, žali, geltoni ratai stojo prieš akis; nežmoniškas skausmas suspaudė galvą, kojos susilenkė, ir kniūbščias kritau ant žemės. Sutelkęs visas savo jėgas, dar pašokau ant kojų ir atsigrįžęs iš paskutinių jėgų peiliu dūriau į krūtinę aukštos priešo figūros siluetą. Peilis atsidūrė į kažką kietą, bet vis dėlto įlindo į kūną; limpantis šiltas kraujas, tryškantis iš priešo krūtinės žaizdos, apipylė man ranką, bet tai buvo mano paskutinis smūgis. Mano jėgos iš karto mane apleido, akys savaime užsimerkė, kojos palinko, ir griuvau, nustojęs sąmonės, dar ant šilto priešo lavono.

Nežinau, kiek laiko buvau be sąmonės, nežinau ypušio eigos, bet kai atsipeikėjau, pajutau, kad guliu ant kažkokio šalto drėgno daikto. Tamsuma gaubė mane iš visų pusių; tyla, netrukdoma jokio garso, slegiančiai veikė mano nervus, o šaltis krėtė mano kūną. Stengiausi atminti paskutinius mano sąmoningus veiksmus. Galva skaudėjo nežmoniškai ir paralžavo visas mano mintis bei judesius. Užmerkiau akis ir taip gulėjau ramiai, stengdamasis apie nieką negalvoti. Po kiek laiko ištiesiau ranką ir pačiupinėjau tą vietą, ant kurios gulėjau. Tai buvo drėgnos akmeninės grindys. Paliečiau ranka skaudančią galvą ir įsitikinau, kad mano galva yra suspausta tvarsčiu, per kurį sunkėsi limpantis kraujas. Kažkas prie šono subraškėjo. Pačiupinėjęs radau baklagę su pripilta joje degtine. Keli gurkšniai degtinės mane sustiprino, prablaivino mano mintis; aiškiai atsiminiau paskutinius įvykius, paskutinį mano peilio dūrį ir krintančio priešo kūną. Bet toliau negalėjau nieko atsiminti; negalėjau taip pat atminti, kur aš dabar esu ir kaip čia patekau. Dar truputį pagulėjęs, pamažu atsisedau ir, grabaliodamasis rankomis, stengiausi susipažinti su aplinkuma. Man atrodė, kad esu kažkokiam kambaryje su akmeninėmis grindimis, tačiau kokio didumo yra tas kambarys, negalėjau nustatyti, nes mano ištiestos rankos visur susidurdavo su tuštuma. Pasistengiau atsistoti ant kojų. Po ilgų bandymų, padedant rankoms ir kenčiant nežmonišką galvos skausmą, atsistojau. Čiupinėdamas savo purviną milinę, radau kišenėje elektros lemputę, taigi ištraukiau ją ir, paspaudęs mygtuką, apšviečiau savo buveinę. Iš pradžių negalėjau prie silpnos elektros lemputės šviesos tinkamai orientuotis, bet pastebėjau, kad esu mažame mūriniame kambariuke su žemomis, taip pat mūrinėmis lubomis. Durų ar langų niekur nepastebėjau.

Užgesinau lemputę ir stovėdamas galvojau, kas toliau daryti. Po kiek laiko nutariau arčiau susipažinti su ta gaubiančia mane aplinkuma ir, šviesdamas lempute, apsidairiau aplink... Vaizdas, kurį aš pamačiau, taip sukrėtė, kad vėl kritau ant grindų ir nustojau sąmonės.

Po kurio laiko atsipeikėjau, ir matytas mano buveinės vaizdas aiškiai sustojo mano akyse. Prie elektros lemputės šviesos aiškiai pastebėjau, kad esu mažame, mūriniame rūsyje, kurio viename kampe ant grindų stovėjo atidaras grabas, iš kurio kyšojo balti, vietomis parudavę žmogaus griaučiai. Prie grabo gulėjo krūvelė žmogaus kaulų, ant jų gi su baisiai išsišiepusiais dantimis — kaukolė. Ši kaukolė savo įdubusiomis akimis žiūrėjo į mane, o jos balti dantys prie elektros šviesos judėjo taip, kaip juda lūpos pas besijuokiantį žmogų. Tos kaukolės vaizdą aš, gulėdamas tamsumoje ant akmeninių, drėgnų grindų, užmerkęs akis, mačiau. Ji, rodos, juokėsi iš manęs, iš mano beviltiškos padėties, iš mano purvinų suteptų krauju drabužių, iš mano aprištos baltu tvarsčiu galvos su kruvinomis dėmėmis. Aš aiškiai mačiau, kad esu tarp mirusių viename būste su jais, ir jų būstas iš dalies priklauso man.

Pirma mano mintis buvo ta, kad mane palaikė užmuštu, todėl palaidoje. Bet kodėl mane palaidojo tame rūsyje, o neužkasė tiesiog į žemę, kaip kad mes su šimtais savo draugų darydavom? To aš negalėjau atspėti. Bet tai ir nieko negalėjo padėti, nes, jei aš ir atspėsiu, kaip čia pakliuvau, tai tas man niekc nepadės. Aš esu užmūrytas tame rūsyje kartu su mirusiais, nors aš esu gyvas ir noriu dar gyventi. Paskutinė mintis suteikė jėgų. Šukandęs dantis, nugalėjęs galvos skausmą, atsistojau ant kojų ir, šviesdamas lempute, apžiūrėjau rūsio sienas. Sienos buvo akmeninės, iš didelių akmenų, sutvirtintų tarp savęs kalkių aluokmiais, ir, matyti, storos, tvirtos, tokios, kokias statydavo senovės laikais. Pažiūrėjus į kaukolę, man pasirodė, kad ji dar daugiau išsišiepė, atrodė, kad tuojau pasigirs jos juokas, sarkastiškas, pašiepiantis juokas, kokiu gali tik juoktis numirėliai arba piktieji velniukliai. Priverčiau save nežiūrėti į ją ir metodingai ėmiau apžiūrinėti rūsio sienas. Mano elektros lemputės šviesa krito į priešingą sieną, ir pamačiau joje tamsią dėmę, panašią į durų formą. Širdis pradėjo smarkiau plakti. Sukaupęs jėgas, prišliaužiau prie tos dėmės ir vos nesurikau iš džiaugsmo. Tai buvo tikrai durys, padengtos storu rūdžių sluoksniu, drėgnos, šaltos, bet stiprios iš storo geležies lapo.

Jėgos mane apleido, pajutau silpnumą visame kūne ir galva pradėjo svaigti. Turėjau atsiremti į drėgną mūro sieną, kad vėl nepargriūčiau. Pastovėjęs keletą minučių, paėmiau baklagę ir patraukiau keletą gurkšnių degtinės. Nuo degtinės ar nuo silpnumo pradėjo svaigti galva, bet kartu pajutau, kad jėgos grįžta, kad galiu stovėti ant kojų, galiu judinti rankomis, o galvos skaudėjimas nebuvo taip baisus. Pamėginau atidaryti duris, bet jos buvo santūriai uždarytos ar užrakintos ir nepasidavė mano pastangoms. Sukaupiau visas jėgas, bet jos nejudėjo, nors mušiau į jas savo pečiais, nugara, kumščiais ir galų gale kojomis, apmautomis stipriais kareiviškais batais. Durys — ne iš vietos, ir tik duslūs dūžių smūgiai, kaip kokio milžiniško negriško būgno garsai, plito rūsyje, dar daugiau mane baugindami. Pradėjau rėkti, bet ir tas garsas mirdavo rūsio kampuose be atgarsio, kaip riksmas žmogaus, esančio po vandeniu arba giliame kokiame šuliny.

Juo daugiau rėkiau, juo daugiau

Skubiu tempu siunčiamas pastiprinimas. Nuotr. **E. Karpavičiaus**

baimės jausmas mane apimdavo, nes man atrodė, kad girdžiu tos išsišiepusios kaukolės juoką, duslų, bet aiškų klegėjimą jos dantų, o akių duobėse atrodė, kad sužibo raudona ugnelė. Atrodė, kad ji džiaugėsi mano bejėgiškumu, džiaugėsi tuo, kad aš čia esu ir iš čia neišeisiu. Daugiau ir daugiau aiškiau man buvo, kad aš esu tame rūsyje gyvas palaidotas ir, jeigu iki šiol nemiriau, tai turėsiu mirti, uždusti, nes kitos išeities nėra. Įtempęs visas jėgas, vėl šokau daužyti duris, bet mano jėgos greit išseko, ir, nustojęs sąmonės, kritau ant grindų.

* * *

Atgaivino mane šalto vėjo srovė ir lengvas supimas. Tas vėjas ir supimas buvo labai malonus, todėl, atgavęs sąmonę, bijojau atidaryti akis, kad malonūs jausmai nedingtų ir negrįžčiau į savo pirmykštę būklę — į drėgną, kietą, mirtingoje tyloje skęstantį rūsio dugną. Išgirdęs žmonių kalbą, atidariau akis ir apsidairiau. Gulėjau ant neštuvų, kuriuos per lauką nešė keturi sanitarai. Mano sąnariai buvo sustingę, galvoje jaučiau skausmą ir ūžesį; silpnumas buvo toks didelis, kad negalėjau pajudinti rankos ir gulėjau pusiau gyvas. Paklausiau sanitarų, kur esu, bet mano balsas buvo toks silpnas, kad jie manęs nesuprato ir liepė gulėti ramiai, kol nugabens į pirmą perrišimo punktą. Nebuvo tikslo daugiau klausti; aš jau nesu rūsyje tarp mirusių, bet esu tarp gyv. žmonių, girdžių jų kalbą ir nematau tos baisios kaukolės, kuri nuolat mane išjuokdavo, matydama mano bergždžias pastangas išsilaisvinti iš mirusiųjų tarpo. Tas jausmas veikė raminančiai. Aš esu tarp gyvųjų, esu gyvas, gryname ore, nešamas žmonių ant neštuvų, ir tos mintys, ta tikrovė buvo man maloniausi pergyvenimai mano gyvenime. Purvinas, suteptas krauju, su perskelta galva, išbadėjęs, jaučiausi laimingas, kokiu seniai buvau.

Kokiu būdu patekau į mirusiųjų rūsį, paaiškėjo ligoninėje, kur sutikau sužeistą savo draugą. Po manc sužeidimo mano draugas buvo taip pat sužeistas durtuvu kiaurai per ranką. Jis turėjo pasilikti kovos lauke, o kiti kariai, nugalėję priešą, pasistūmė pirmyn. Bet tuojau į užimtus apkasus ir vietovę pasipylė kruša priešo artilerijos sviedinių, lygindami ir naikindami viską, kas liko gyva tame bare. Draugas, nepaisydamas didelio pavojaus ir savo žaizdos, nutempė mane į kapinaites ir ten paslėpė viename mūriniame grabe, kur buvo laidojami netolimo dvaro savi-

Baisus radinys

Dvidešimt septyni laipsniai šalčio! Sniegas girgžda po arklio kanopomis, kažkaip gailiai čirpia rogių spaudžiamas. Arklys tingiai bėga vieškeliu, vingiuojančiu pagal užšalusią Nevėžio upę. Rogėse įsisupusi — įsivyniojusi į kailinius, apsaustą, dekį ir kitus šiltus rūbus žmogysta. laiks nuo laiko paragina arklį ir vėl snaudžia.

Ūkininkas B. važiuoja į Kauną teisman — bijo pavėluoti. Jis snaudžia, nes įsitikinęs, kad jo senukas Širmis gerai žino kelią ir nepaklys.

Bet kas ten? Širmis staiga baimingai suprunkštė ir šoko dešinėn kelio pusėn, vos neapversdamas rogių. Krūptelėjęs iš netikėtumo, ūkininkas patraukė vadeles ir sustabdė arklį, dairydamasis kas taip jį išgąsdino. Kairėje kelio pusėje, pusnyne, juodavo kažkoks kupstas.

„Tfu!" Piktai nusispiovė senis. „Ar tu kupsto nematei, senas pagaly!" — suniekino jis nerimaujantį arklį. „Tačiau čia, matyt, kas nors nepaprasto, jei Širmis taip baidosi" — pagalvojo. Nerangiai išlipęs iš rogių, prisiartino prie gulinčio pusnyne daikto.

Didokas maišas, kažko prigrūstas. Kas čia galėtų būti? Senis atsargiai patraukė įkištą maišan daiktą.

— Viešpatie, Jezau saldžiausias! — suriko senis nesavo balsu ir šoko atatupščias. Iš maišo kyšojo kruvina žmogaus ranka.

Persižegnojęs, senis šoko rogėsna, drebančiomis rankomis griebė vedeles, paragino arklį ir, privažiavęs kryžkelę, pasuko į artimiausią bažnytkaimį...

* * *

„Trečiame kilometre nuo Raudondvario, prie vieškelio Raudondvaris — Babtai, rastas įkištas į maišą lavonas!"

Ši žinia telefono vielomis iš Raudondvario policijos nuovados greit pasiekė Kauną. Valandai laiko praslinkus, su kelinis kriminalinės policijos pareigūnais ir gydytoju buvau jau radinio vietoje. Apžiūrėjome baisųjį radinį, fotografuojame jį ir lavoną traukiame iš maišo. Tai jauno vyro lavonas. Jo galva žiauriai sudaužyta. Kruvinų rūbų kišenėse nerasta jokių dokumentų, jokių raštų... Kas jis, tas nelaimingasis? Kas jį taip žiauriai nužudė ir, lavoną įkišęs maišan, numetė jį prie vieškelio nuošalioje vietoje? Šiuo metu žmogžudys, tur būt, jau toli nuo čia ir jaučiasi saugus... „Na, bet aš jį sučiupsiu!" — tvirtai nutariau.

Iš visų aplinkybių sprendžiant, lavonas čia buvo atvežtas naktį. Jau daug rogių pravažiavo vieškeliu; naktį pasnigo ir todėl jokių pėdsakų negalima rasti. Atrodė tačiau, kad lavonas atvežtas nuo Babtų pusės.

Norint surasti žmogžudį, reikia pirmiausia išaiškinti užmužtojo asmenybę. Kaip gi tą galima padaryti? Reikia ieškoti per policiją, ar nepasigendama kur nors jauno vyro. Reikia pradėti nuo artimesnių policijos nuovadų. Aš samprotavau taip: žmogžudys ar jo padėjėjas dieną lavono vežti neišdrįs; vadinas, vežė naktį arkliais, todėl ypatingai toli nuvežti negalėjo. Skubu prie tel. Paskambinau pirmiausia policijos nuovados viršininkui Babtuose. Jis pranešė, kad jo nuovadoje dingusių be žinios nėra. „Tiesa". — pridūrė jis. — „ieško čia pil. J-nė savo giminaitį Stasį K., buvo net nuovadon užėjusi, bet tas Stasys K. žinomas girtuoklis ir aš tikras, kad jis išsipagirioįęs atsiras!" Tačiau, kai buvo pakviesta prie telefono pati J-nė ir nupasakojo man dingusio Stasio K. išvaizdą ir kokiais rūbais buvo apsirengęs, man iš karto pasidarė aišku, kad rastas prie vieškelio lavonas yra tas ieškomasis Stasys K.

Lavono skrodymas parodė, kad Stasio K. galva buvo žiauriai sudaužyta kažkokiu kietu daiktu. Jokių ypatingų žymių, galinčių nuvėsti nustikaltimo aplinkybes, neradome.

Skubiai nuvykome į Babtus. Pakvietęs J-nę, paprašiau nupasakoti, kaip ir kuriomis aplinkybėmis dingo Stasys K.. J-nė, senyva, rimtos išvaizdos moteris, susijaudinusi papasakojo:

Ji ir jos vyras turi ūkį prie pat Babtų m-lio. Jos giminaitis Stasys K., kuris gyveno vienišas, nes buvo pasimetęs su žmona, turėjo greta jų ūkio žemės skiypą. Jie susitarė žemes sujungti į vieną ūkį ir drauge gyventi (J-ai vaikų neturėjo, gyveno dviese). Prieš 3 dienas, sausio 2* dieną, Stasys su kaimynu dviem padvadomis išvyko į Kėdainius šiabalo Babtų pirkliams atvežti. Sausio 3 dieną vakare į kiemą atbėgo arkliai, traukdami paskui save tuščias roges — Stasys negrįžo...

Jiedu su vyru pamanė, kad jis kažkur Babtuose pasigėrė ir arkliai pabėgo, nes ir tokių istorijų su juo būdavo. Tačiau, sausio 4 d. pavakare, Stasys vis dar neparėjo ir tada jie pradėjo ieškoti. Jie buvo nuėję pas kaimyną, važinėjusį drauge su Stasiu į Kėdainius, ir šis nupasakojo, kad jiedu sausio 3 d. grįžo į Babtus, ten išgėrė degtinės, jis nuvažiavo pas jį — kaimyną ir ten dar išgėrė pusbonkį ir Stasys išvažiavo namo apie 18 val. Tas kaimynas gyvena per kelis šimtus metrų. Jiedu su vyru dingusį ieškojo po visą Babtų miestelį, manydami, kad gal iš kaimyno nuvažiavo vėl į Babtus gerti, bet neradę, šiandien, t.y. sausio 5d., pranešė policijai.

J-nei parodžiu lavono švarką ir pasakau, kad Stasys K. jau negyvas...

Ji verkia. Taip. Tai jos giminaičio švarkas! Vargšas Stasys! Jiedu su vyru laikė Stasį savo sūnum. Kas dabar aprūpins jų senatvę?

Tą pat papasakojo jos vyras, apie 60 metų senis, ir važinėjęs drauge su Stasiu K. į Kėdainius kaimynas. J-nas sako, kad arkliai kieman įbėgo apie 18 val. 30 minučių.

Aš įtariau, kad gal tas kaimynas buvo kaltininkas, tačiau jis nurodė bent penketą liudininkų, jų tarpe seniūną, kuris paliudijo, kad jie visi drauge buvo ir mitė Stasį K. išvažiuojant namo į J-ų sodybą.

Tuo būdu nustačiau, kad, Stasiui K. važiuojant iš kaimyno namo sausio 3 d. tarp 18 v. ir 18 v. 30 min. keliu, turinčių vos keletą šimtų metrų ilgio, Stasys K. paslaptingai dingo, ir jo lavonas rastas sausio m. 5 d. rytą apie 25 kil. nuo dingimo vietos.

Kaip ir visuomet, taip ir čia pastačiau sau klausimą: koks galėjo būti nužudymo tikslas? Apiplėšimas? Ne, nes lavono rūbų kišenėje radome pinigų ir piniginas vargu bau vežiotų lavoną kažkur, paslėpęs jį maišan. Gincas ar muštynės? Su kuo gi jis galėjo kely susitikti? Gal kerštas?

Reikalas atrodė labai paslaptingas. Ypatingai mano dėmesį atkreipė tą aplinkybė, kad gydytojas, daręs skrodymą, pareiškė, kad Stasys K. buvo nužudytas sausio 3 dieną. Juk lavonas rastas tik sausio 5 dienos rytą. Kur lavonas išbuvo taip ilgai? Jis turėjo būti paslėptas. Kas galėjo lavoną slėpti? Žmogus, kuris galėjo būti įtartas nužudęs Stasį K.!

Tuojau pradėjau teirautis apie Stasio K. santykius su giminėmis, kaimynais, pažįstamais; klausiau, ar neturėjo jis priešų.

Pasirodo, Stasio K. neblogo vyro būta — kiek lengvabūdiško, bet linksmo būdo ir priešų neturėjo. Tik su savo pusininkais giminaičiais J-ais pastaruoju metu jo santykiai pasidarė nepakenčiami: Stasys K. labai girtavo, pragerdavo didelę dalį pajamų, o J-ai buvo šykštūs ir negalėjo to pakęsti. Apie nuolatinius vaidus žinojo ir vietinė policija, kuriai abi šalys kartais nusiskųsdavo.

Argi seniai J-ai — 60 metų, nedidelio ūgio, paliegę, suvargę galėjo nužudyti tokį jauną, stiprų, aukštą ir kresną vyrą? Netikėtina, bet kas daryti — aplinkybės rodo, kad juodu reik stipriai įtarti.

Nutariau jų sodyboje padaryti kratą. Žinojau, kad jeigu įrodymų nerasiu — J-ai neprisipažins ir nužudymas liks neišaiškintas, todėl pasiryžau, žūt būt, įrodymus rasti! Kadangi jau sutemo, kratą turėjau atidėti kitai dienai. Ant rytojaus, sausio 6 dieną, vykstame pas J-us. Abu senukus randu namuose. Kadangi tau buvo Trijų Karalių šventė, abu jiedu, šventadieniškai apsirengę, sėdi prie pečiaus ir poterius iš maldaknygių skaito. Gražu pažiūrėti! Man stačiai gėda pasidarė, kad tokius padorius pamaldžius senelius įtariau nužudymu!

Tačiau ten, kur reikia vadovautis protu, negalima vadovautis jausmais. Krutą pradėjau nuo gyvenamųjų namų. Bevaikščiodamas po kambarius, radau besitrintsiančią kažkokią merginą. Mano paklausta, ji pasakė, kad ją sausio mėn. 4 dieną pasisamdė J-ai kaip nuolatinę darbininkę. Aš nustebau: man buvo pasakyta, kad J-ai jokių tarnų neturi. Pradėjau smulkiai tardyti merginą, bet ji nieko ypatingo nepastebėjusi; jai tik pasirodė keistai, kad J-nė, atėjusi sausio 4 dienos vakare, ją pasamdė ir tuojau pat išsivedė su savim, nedavusi laiko nei susiruošti, nei susidėti daiktus. Ypatingai man rūpėjo sužinoti: ar senis J-as naktį į sausio 5 dieną buvo kur išvykęs? Deja, į šitą klausimą mergina ar nemokėjo ar nenorėjo man atsakyti.

Pradėjome kratą. Kaip ir kurių įrodymų ieškoti? Manydamas, kad nužudymas galėjo būti padarytas bute, nutariau pirmiausia patikrinti, ar nėra kur nors kraujo žymių. Kadangi iš buto buvo tik vienas išėjimas pro priemenę ir gonkeles, nutariau ten ir ieškoti, nes juk pro ten turėjo būti išnešta lavonas. Gyvenamojo kambario grindys buvo ypatingai švariai išvalytos. Iškyrus keletą neaiškių dėmelių, nieko įtartino neradau. Tačiau priemenėje, ypatingai prie durų į gonkeles, radau daugybę kraujo lašų ir dėmių. Užėgęs elek. žibintuva, atidžiai apžiūrėjęs durų apačią ir slenkstį, radau ir ten aiškias kraujo žymes...

Matydamas mano tokį įkyrų smalsumą, J-as, ironiškai nusišypsojęs, tarė:

— Mes neseniai meitelį piovėm, tai ir kraujo, suprantama, nemaža išvarvėjo...

Aš jam buvau labai dėkingas už tą pasakymą: man dingtelėjo galvon puiki idėja. Pasikvietęs atskirai kriminalinės policijos pareigūną, įsakiau jam skubiai vykti Kaunan ir atvežti visus įrankius ir chemikalus, reikalingus kraujo tyrimui. Pats gi dirbau toliau. Liepiau J-ui parodyti to jo papiauto meitelio mėsą. J-as parodė nemažą kiekį pasūdytos kiaulienos, bet dalyvavusių prie kratos ūkininkų nuomone, ši kiauliena buvo pasūdyta mažu mažiausiai prieš 4 savaites. O kraujo pėdsakai grindyse buvo visai neseno nos kilmės... Kraujo žymių radau gonkų grindyse. Paėmę šluotas, atsargiai ėmėm šluoti šviežiai likrištusio sniego sluoksnį ir radome kraujo dėmių prie gonkų, o prie pamazgų duobės buvo didžiulis kraujo klanas... Buvo aišku, kad čia nebe papiauto prieš mėnesį laiko meitelio kraujas!

Netrukus grįžo pasiystas Kaunan pareigūnas. Akivaizdoje visų susirinkusių žmonių buvo padarytas kraujo dėmių tyrimas (Uhlenhut'o reakcija). Daręs tyrimą iš anksto pasakė, kad jeigu čia turima reikalo su žmogaus krauju, tai, įlašinus jo nedidelį kiekį į tam tikrą skystimą, pastarasis pakeis spalvą... Visi, sulaikę kvėpavimą, stebėjome jo darbą: juk čia buvo sprendžiamas žmonių likimas! Ir mokslas padėjo išaiškinti nusikaltimą! Visi įsitikino, kad buvo rastas žmogaus kraujas...

Išakiau suimti J-ą. Jis susijaudinęs neigė savo kaltę, įrodinėjo, kad jis per senas ir bejėgis; be to, žudyti jam nebuvo jokio reikalo. Dramatiška kova su nusikaltėliu priartėjo prie kulminacinio taško... Visiems girdint, pasakiau J-ui:

— Žmogžudys, nužudęs Stasį K., jo lavoną įkišęs maišan, nuvežė prie Raudondvario ir numetė prie kelio. Bevežant, lavono kraujas, persisunkęs per maišą, turėjo nulašėti rogesna. Einame visi apžiūrėti jūsų rogių!

Nuėjome kieman, kur stovėjo J-ų ir Stasio K. rogės. Jose pridėta šiaudų, virkščių. Išmetę juos, rogių dugno lentose pamatėmė didžiulę peilgą kraujo dėmę... Išėmęs atsiveždamas su savim maišą, kuriame buvo rastas lavonas, esančią jame kraujo dėmę palyginu ir visi pamatė, kad tos dvi dėmės yra visiškai vienodos!

J-as nuleido galvą... Valandėlę patylėjęs, prisipažino nužudęs Stasį K., kai šis grįžo namo girtas, pragėręs visą dviejų dienų uždarbį.... Jiedu susiginčiję, ėmė muštis ir tada jis, griebęs kilograminį svarstį, drožė juo Stasiui galvon — ir šis pargriuvo. Paslėpęs lavoną klojime, jis kitą naktį įkišo lavoną maišan ir, išvežęs jį, prie kelio išvertė iš rogių..

Baisaus radinio istorija paaiškėjo per 24 valandas!

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

Drausmė ugniagesių tarnyboje

Neretai tenka nugirsti vieną kitą ugniagesybos darbuotoją tariant, jog, esą, drausmė ugniagesių daliniuose nors ir reikalinga, tačiau turinti būti saikinga, nes ugniagesiai nesą kariai. Vienas vyresnio laipsnio ugn. pareigūnas ugniagesius prilygino net paštininkams bei geležinkelininkams, kurie irgi dėvi uniformą, su viršininkais sveikinasi kariškai ir t.t., tačiau drausmė ten nepalyginamai mažesnė esanti, nei kad iš ugniagesių šiandien yra reikalaujama.

Neabejotina, kad tokių ar panašių nuomonių mūsuose yra nemaža. Tačiau tikrovėje tokios nuomonės yra netikslios ir, pasakyčiau, teoretinės, nežiūrint kokiais argumentais jos būtų pagrįstos. Ir tas, kuriam tenka aktyviai dirbti ugniagesio, atseit, vado darbą, su tuo nesutiks dėl daugelio priežasčių. Pavienis paštininkas ar geležinkelininkas savo darbe yra daugiau ar mažiau savarankiškas, jį atlikdamas. Tuo tarpu pavienis ugniagesys beveik jokio ugniagesybos darbo individualiai atlikti negali, ir todėl ugniagesiai dirba kolektyviai uždaromis formacijomis. Ugniagesiams, tad, nepritaikytina jokia kita organizacija, kaip tik kariniais principais pagrįsta, kurios centre stovi vadas ir valdinys, o svarbiausia — drausmė.

Ugniagesybos darbas yra sudėtingas ir įvairus, reikalaująs tikslios ir greitos orientacijos bei šalto proto. Įvykio vietoje, pareinant nuo sąlygų, reikia skubiai sudaryti veikimo planą, pagal kurį dalinys nedelsdamas galėtų imtis sėkmingo darbo.

Nesunku įsivaizduoti, kas atsitiktų, jei tokiu atveju nebūtų vado ir drausmės ir jei, sakysime, kovos skyriaus visi devyni pareigūnai kiekvienas savaip sudarytų veikimo planą ir pagal jį kiekvienas atskirai pradėtų veikti. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia, o pakanka tik prisiminti Nepriklausomybės laikų mūsų provincijos vieną kurią sav. ugniagesių komandą, kurioje buvo daug žydų, bet nebuvo drausmės.

Taip pat visiems gerai yra žinoma, kad nežiūrint kur gaisras įvyktų — bažnytkaimy ar didmiesty — visur žiūrovų susirenka dažnai tiek, kiek į didžiuli kariuomenes paradą. Ir nereikia manyti, jog jie visi susirenka del to, kad nukentėjusiam kokią nuoširdžią užuojautą jaustų ar ugniagesius jų sunkiame darbe užjaustų ar paguostų. Visai ne. Didžiausia šių smalsuolių dalis seka kiekvieną ugniagesių judesį ir, pastebėję mažiausią nesklandumą ar neorganizuotą darbe, greit reaguoja, nesigailedami ugniagesiams dažnai neužtarnauto nedėkingumo, tačiau, deja, neretai ir visai teisėtos bei karčios kritikos pastabų.

1943 m. vasarą Kauno ugniagesiai buvo iškviesti suteikti kaimyninę gesinimo pagalbą vienai pietų Lietuvos komandai, kuri gesino didžiulį vandens malūną. Nuvykus teko būti tokio įvykio liudininku: vietinės komandos vadas įsako nieko neveikiančiam tos pat komandos samdomam ugniagesiui eiti pakeisti pavargusį švirkštininką. Ugniagesys gi, užuot atsistojęs prieš vadą ramiai, atsakęs „klausau" ir ėmęs tuojau vykdyti įsakymą — nusiėmė šalmą bei dujokaukę, sviedė juos į patvorį ir atsakė: „Jei tau reikia — eik, aš pavargęs!" Stebėjau, kaip į tai reaguos vadas, tačiau greit susidariau įspūdį, jog jis prie panašių reiškinių yra pripratęs.

Gal kas nors iš skaitytojų apkaltintų ir pasmerktų akiplėšišką ugniagesį už jo elgesį? Ne. Tai būtų didelė klaida. Čia tenka kaltinti tik vadą, kuris nemoka savęs tinkamai pastatyti ir įvesti savo dalinyje tinkamos drausmės. Maža to: jis kenkia visai Lietuvos ugniagesių šeimai.

Atpasakotasai pavyzdys bei visa eilė kitų patyrimų rodo, jog mūsų komandose, o ypač savanorių, dar pasitaiko reiškinių, kurie liudija, kad prie pažangiosios ugniagesybos nuosatų nesistengiama prisiderinti ir į drausmės reikalavimus žiūrima pro pirštus.

Vokietijoje, kur šis reikalas buvo vienodai opus, kaip ir pas mus, reikului taigiamai išspręsti imtasi tokių reformų: ten ugniagesybos policija (Feuerschutzpolizei), berods, jau nuo 1935 m., yra grynai kariniais pagrindais organizuota ir jai pritaikinta policijos socialiniai bei drausmės nuostatai. Tuo pasiekta ne tik tobula darbo organizacija, bet ir pavyzdinga drausmė.

Dar pasitaiko, kad sav. ugn. komandų nariai į drausmės reikalą žiūri „savanoriškai", t. y., jie galvoja, kad savanoriai yra komandon įstoję ir pagal savo norą (atseit, maloną) gali vykdyti ir pavestas pareigas.

Tokiems primintini vieno mūsų žymaus ugniagesybos veikėjo viena proga pasakyti žodžiai: tarnyboje nėra savanorių nei kitokių, o yra tik ugniagesiai. Savanorių galima tik įstoti komandon ar išstoti iš jos, tačiau ir tai ne visuomet ir ne be reikalingų formalumų.

Tad suglaustai pakartotina ir visų rūšių ugniagesiams įsidėmėtina, jog drausmės atžvilgiu ugniagesys yra tik karys!

K. Milkovaitis

KĖDAINIAI

Patikrintas ugniagesių pasiruošimas kovai

Kėdainių apskrities ugniagesių inspektorius sausio mėn. lankėsi Kėdainių m., Josvainių valsč., Dotnuvos valsč. ir kituose ugniagesių organizacijose, kur patikrino turto, priešgaisrinių priemonių stovį ir komandų pasiruošimą kovai su gaisrais. Kai kuriose vietose priešgaisrinė apsauga sutvarkyta nepakankamai, nes trūksta tam darbui tinkamų žmonių, kurie sugebėtų ugniagesybos darbą patenkinamai organizuoti.

Surviliškio valsč. savanorių ugniagesių draugijos veikimas pakankamas. Užupio km. įkurta ugniagesių komanda. Numatyta dar įsteigti savanorių ugniagesių komandą Šventybraščio bažnytkaimyje.

Įsteigta Dotnuvos valsč., Žemės Ūkio Akademijoje, Vaidatonių kaime savanorių ugniagesių komanda.

Apskrities ribose sausio mėn. įvyko tik trys gaisrai, kurie padarė RM. 8400,— nuostolių.

S.

Mokslininkas Turričellis — ugniagesių mokytojas

Visą žemės rutulį gaubia storas oro sluoksnis. Šio oro sluoksnio apie žemę storumą mokslininkai dar nėra tvirtai nustatę: vieni teigia, kad jis siekia kelinasdešimt, kiti gi tvirtina, kad kelis šimtus kilometrų. Tačiau nesvarbu yra ar vienu ar kitu nuomonė pasitvirtintų, — tvirtai yra žinoma, kad šis oro sluoksnis turi ribas ir tam tikrame aukštyje baigiasi, o nenutolsta nuo žemės plutos paviršiaus dėl žemės traukos veikimo.

Ilgai mokslas negalėjo nustatyti ir to, ar oras turi svorį. Tik 1644 metais mokslininkas Turričellis tvirtai nustatė, kad oras tikrai turi svorį, kaip ir kiti fiziniai kūnai ir savo svoriu slegia kūnų paviršius, į kuriuos jis remiasi. Šis oro sluoksnis vadinasi atmosfera, o jo slėgimas — atmosferiniu slėgimu. Visa tatai turi nepaprastos reikšmės ugniagesybos technikoje bei pedagogikoje.

Yra žinoma, kad nuo seniausių laikų žmonės naudojo vandens siurblius vandeniui pakelti aukščiau žemės paviršiaus. Tai būdavo keliolikos metrų ilgio vamzdis, kuriame įtaisytas stumeklis, labai panašus į mūsų rankinių stumeklinių siurblių cilinderį. Tačiau niekas tuo laiku nesuprato, kas tą vandenį stumia į vamzdį — cilinderį ir jį kelia aukštyn.

Kartą prie vieno namo buvo statomas panašus siurblys, kuriuo norėta vandenį pakelti iš gilaus šulinio į 3-čią namo aukštą, tačiau pasirodė, kad vanduo pakilo tik 10,3 m. ir aukščiau nekilo. Tą įvykį matęs mokslininkas Turričellis, juo susidomėjo ir pradėjo reikalą tirti. Jis suprato, kad toji jėga, kuri išlaiko vandens stulpą yra ne kas kita, kaip oro slėgimas. Tais laikais vandens lyginamasis svoris jau buvo žinomas, tad jis įsivaizdavo vandenį ir orą du skysčiu esant, tik ne vienodo lyginamojo svorio, į kurių vandens paviršių šuliny remiasi oro stulpas, o ant vandens paviršiaus remiasi siurblio vamzdyje esantis vandens stulpas. Tokiu būdu sujungtas indas su dviem skysčiais, kurių aukščiai yra atvirkščiai proporcingi jų tankumams. Jei Turričellis būtų žinojęs oro tankumą ir oro stulpo aukštį, tai jis būtų galėjęs matematiškai apskaičiuoti, kokio aukščio vandens stulpą oro slėgimas gali išlaikyti. Tačiau, kaip sakyta, nors jis pirmasis oro svorį postebėjo, bet ir jam tankumas ir oro stulpo aukščiai nebuvo žinomi, tad savo spėjimams patikrinti jis ieškojo kitų būdų. Jis galvojo, jei-gi oro slėgimas vandenį pakelia iki 10,3 m. aukščio, tai sunkesnį už vandenį skystį pakels iki mažesnio aukščio, būtent, tiek kartų mažiau, kiek kartų tas skystis už vandenį yra sunkesnis.

Tam tikslui jis panaudojo gyvąjį sidabrą, kuris yra 13,6 kartų sunkesnis už vandenį. Jis paėmė apie vieno metro ilgio stiklinį vamzdelį vienu galu užlydytą, pripylė jį pilnę gyvojo sidabro, taip, kad oras iš vamzdelio butų gyvsidabrio išstumtas. Uždaręs kiaurąjį vamzdelio galą pirštu, jis apvertė vamzdelį tuo galu žemyn, nugramzdino jį į puodelį, pripiltą gyvojo sidabro, ir atitraukė pirštą nuo uždengto kiauro vamzdelio galo. Ir kas atsitiko? — Turričellio sąmprotavimai pasitvirtino: gyvojo sidabro stulpelis vamzdelyje nuslinko kiek žemyn ir apsistojo 76 cm. aukštyje. Vadinasi, oro slėgimas gali išlaikyti 13,6 kartų sunkesnį už vandenį gyvsidabrio stulpelį 10,3:13,6=76 cm. aukščio.

Tačiau darant bandymus, ne visuomet gaunamas gyvsidabrio stulpelis lygiai 76 cm. aukščio; gali atsitikti, kad skirtumo bus keli centimetrai. Tai pareina nuo oro sluoksnio slėgimo, nes dėl tam tikrų priežasčių jis tai sumažėja, tai padidėja.

Nuo nevienodo oro slėgimo pareina įvairūs gamtos reiškiniai, kaip vėjas, lietus ir t.t. Kad galima būtų ši oro slėgimo kitėjimą suskėti, yra pagamintas prietaisas — barometras. Barometras yra tas Turričellio vamzdelis, įtvirtintas į lentelę su tam tikrais skaičiais bei užrašais, iš kurių matyti gyvsidabrio stulpelio aukštis ir iš to sprendžiama apie oro slėgimą.

Barometru suskėta, jog aukštuose kalnuose oras yra daug retesnis ir todėl jo slėgimas ten yra daug mažesnis, kaip jūros paviršiaus lygyje. Taip pat ir lėktuvuose yra įtaisyti barometrai, kurių pagalba lakūnai suskėta ne tik atmosferinį slėgimą, bet ir aukštį.

Ta pačia Turričellio teorema pagrįsta įsiurbimo aukštis ir gaisriniuose siurbliuose bei įsiurbiamosiose žarnose.

Išsiurbus iš nuleistos į vandenį įsiurbiamosios žarnos orą, atmosferoje ir žarnoje atsiranda didelis slėgimų skirtumas. Tokiu būdu atmosferai slėgiant vandens paviršių, pastarasis, atradęs mažiausią pasipriešinimą beorėje žarnoje, pakyla iki tokio aukščio, kokį jį atmosferinis slėgimas išlaiko. Yra nustatyta, kad oro stulpas slėgia į 1 cm² paviršių 1 kg. svoriu ir išlaiko tokio pat skersmens vandens stulpą ar gyvsidabrio stulpelį. Toks oro slėgimas į 1 cm² paviršių, vadinasi 1 atmosfera (atm).

Tačiau daugumai ugniagesių, tur būt, yra žinoma, kad pilnas 10,3 m. aukščio įsiurbimas praktiškai įsiur-

Priešgaisrinės apsaugos pareigūnai Biržų apskrities policistus ir ugniagesius šaudindina su padegamomis bombomis ir jų veikimų.
Nuotr. E. Karpavičiaus

bumojoje žarnoje negaunamas ir jis paprastai yra vieną kitą metrų žarnomis. Čia neigiamai veikia įsiurbimo aukštį; atseit, atmosferinį slėgimą, be jau minėto reiškinio — žemės paviršiaus, dar įvairūs oro esantieji garai, dulkės, temperatūra ir kit. Be to, ir gaisrinės įsiurbiamosios žarnos bei siurbliai nėra tokį tobuli, kad jie visai oro nepraleistų: gali būti gedimų pačioje žarnoje, sujungimuose, siurblio čiaupų ir vožtuvų nesandarumas ir t.t. Visa tatai mažina oro ištretinimo — vakuumo siurbiamojoje žarnoje nuošimtį ir tuo būdu gaunamas mažesnis įsiurbimo aukštis.

Dar neigiamai ar teigiamai gali veikti įsiurbimo aukštį tokie reiškiniai, kurie neturi jokios įtakos bendrai oro būsenai vietovėje. Pav., jeigu siurblių siurbsime vandenį iš šaltinio, esančio arti gaisravietės, kurio vanduo nuo gaisro temperatūros bus įšilęs iki garavimo, tai gausime žymiai mažesnį įsiurbimo aukštį, nes vandens garai yra retesni, tad ir lengvesni už orą ir todėl teišlaikys atitinkamai mažesnį ir vandens stulpą; be to, įsiurbiamojon žarnon patekę vandens garai neleis joje gauti pilno oro ištretinimo — vakuumo. Tuo tarpu siurbiant siurbliu vandenį iš tokios vietos, kurioje yra daug naftos garų arba, sakysime, nuvykę į Baku pamatysime, kad ten gausime didesnį įsiurbimo aukštį, nes naftos garai yra sunkesni už orą ir tokiu būdu gali išlaikyti ir aukštesnį vandens stulpą įsiurbiamojoje žarnoje.

Turriicellio teorema turi daug įtakos ir švirkščiamosioms žarnoms, ypač naudojant vertikalų žarnų tiesiuno būdą, tačiau apie tai prie progos.

K. Milkovaitis

MOKYKIS IR TOBULINK SAVE. KAS DAUG NUVEIKIA, TAM ATSIDĖKOJAMA. TEGUL PADĖKA BŪNA TAVO DIDŽIAUSIAS PASIDIDŽIAVIMAS.

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

PASVALYS

Įspūdinga ugniagesių priesaika

Kovo mėn. 26 d. įvyko Pasvalio komandos ir jos būrių priesaikos iškilmės. Savanoriai ugniagesiai — rikiai susirinko priesaikai priimti pradžios mokyklos salėje. Be vietos komandos dalyvavo dar trys kaimuose esantieji būriai — Tetirvinių, Šimonių ir Balsių. Iškilminga priesaiką atidarė draugijos pirm. mokyt. A. Kuosa. Komandos viršininkas p. Balčiūnas, įnešus vėliavą ir pakvietus garbės prezidiumą, perskaitė priesaikos reikšmę ugniagesiams. Po to ugniagesiai prisiekė. Po sveikinimų buvo įteiktos kiekvienam priesaikos tekstai ir baigiant sugiedotas Tautos Himnas. Po priesaikos tuoj įvyko draugijos ir komandos metinis narių susirinkimas. Draugijos pirm. su komandos viršininku padarė veikimo 1943 m. apyskaitą. Iš jos paaiškėjo, kad sav. ug. draugija kartu su komanda buvo surengę sukaktuvinę šventę, sušaukę valdybos posėdžius, 50 val. pamokų ugniagesiams, pademonstruota padegamųjų bombų žala ir reikšmė, kovos su jom;padedant Pasvalio policijos punkto vedėjui p. Audzijoniui, įsteigtas priešlėktuvinės apsaugos skyrius. Per tą laiką įvyko 9 gaisrai, įsteigti trys kaimuose ug. sav. skyriai, kurie dabar išaugo į būrius.

Naujon vadovybėn išrinkti: p. Stankevičius, p. Kuosa, p. Aleliūnas, p. Karolis, Škačkauskas, p. Gelažninkas, p. Žyvatkauskas.

Koresp. ug. Bal. Beržis

SALDUTIŠKIS

— Š. m. balandžio mėn. 2 dieną Švenčionių apskrities Saldutiškio savanorių ugniagesiai atliko priesaiką.

Atvykęs Švenčionių apskrities ugniagesių Vadas A. Balsys išširikiavusiems ugniagesiams paaiškino priesaikos reikšmę ugniagesių gyvenime. Po to vyko priesaika; ją davė apie 30 sav. ugniagesių.

Ta pačia proga buvo aptarti aktualūs komandos reikalai. Saldutiškio savanorių ugniagesių komandai vadovauja Turauskas.

Ad. Ž-s

Mūsų atsakymas „išvaduotojui" Stalinui ir jo banditų gaujoms.

Lietuvos Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas

Nr. 144

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 27 d.

Kauno, Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio m. ir apskr. Priešgaisrinės Apsaugos Vadams

KdO Abt. F. Oblte. Bornemann per ugniag. konferenciją buvo pareikalavęs pristatyti jam pagal nustatytą formą mėnesines žinias: apie gaisrus, komandų sudėtį, veiklą ir aprūpinimo pasikeitimus. Reikalaujamas žinias atsiuntė vienos kitas priešgaisrinės apsaugos vadas. Per antrą suvažiavimą š. m. vasario mėn. 11 — 12 dienomis buvo pakartotinai pareikalauta ir įspėta minėtas žinias laiku prisiųsti, bet rezultatai nepagerėjo. Kai kurie vadai atsikinoti, kad žinių nepriėjimas, bet iš savo pusės turiu pabrėžti, kad taip įvyko netik dėl kalbos nežinojimo, bet ir dėl apsileidimo. Kaip pavyzdys yra mano terminuotas raštas Nr. 10011, dėl tvenkinių paruošimo šalčio metu — daugumas dar iki šio į tą raštą neatsakė.

Ateityje visas terminuotas mėnesines žinias, kurias reikalavo KdO Abt. F., pristatyti man lietuvių kalboje, už kiekvieną praeitą mėnesį iki 10 dienos bėgamojo mėnesio, o taip pat visą susirašinėjimą su KdO vykdyti per mano įstaigą. Reikalaujų, kad visos terminuotos žinios ir susirašinėjimas būtų laiku išpildytas.

(-) J. Janulaitis
Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas

Generalinis Tarėjas Vidaus Reikalams

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 14 d.

Apskričių Viršininkams, Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir Panevėžio miestų burmistrams; žinia: Policijos Departamento Direktoriui ir Apskričių Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadams

Aplinkraštis Nr. 113

Liečia: Ugniagesių pareigūnų panaudojimą netiesioginiams gaisrų gesinimo darbams ir Savivaldybių atsakingų pareigūnų laikyseną gaisrų ir orinių puolimų metu.

Sąryšy: Su Kommandeur der Ordnungspolizei beim SS- und Polizeifuehrer Litauen Abt. F. raštais iš 22. 1. 44, 28. 12. 43 ir 20. 12. 43.

Pastebėta, kad dažnai vietos savivaldybių atsakingi pareigūnai naudoja jiems priklausančių ugniagesių komandų narius ne jų tiesioginiams gesinimo darbams, bet įvairiems pašaliniams darbams, kaip bendros raštinės reikalams, nešioti korospodenciją, rinkti savivaldybių mokesčius, varyti žmonės į pastotęs ir t.t. arba siunčia juos darbams toli nuo jų tarnybos bustų, nuo ko dažnai nukenčia savivaldybių priešgaisrinė apsauga ir apleidžiamas ugniagesių mokymas ir kiti būtini specialiniai užsiėmimai (priemonė V.R.V. rašta 1944 m. 1. 28 d. Nr. 10012).

Įspėju ir pastebiu, kad ugniagesių komandų nariai, tiek samdomi tiek savanoriai gali be jų tiesioginio ugniagesybos darbo būti panaudojami tik išimtinais atsitikimais karšuomenės sprūpinimo ir kitiems labai svarbiems viešiesiems darbams. Šį reikalą būtinai organizuoti taip, kad visuomet būtų garantuota savivaldybių priešgaisrinė apsauga.

Ugniagesių vadai, motoristai, koferiai ir specialiai parengtas personalas pašalinamas darbams negali būti panaudojamas ir visuomet turi būti vietoje.

Savanorių ugniagesių panaudojimas pašaliniams darbams turi būti taip sutvarkytas, kad jiems darbai būtų paskirti jų gyvenamoje vietovėje arba artimoje apylinkėje, kad reikalui esant tuėtuojasus juos galima būtų panaudoti jų tiesioginiams gaisrų gesinimo darbams.

Jeigu komandoje ugniagesių yra daugiau negu reikalauja turimų gesinimo priemonių dvigubo tarnyba, tai pastarieji gali būti panaudojami ir toliau nuo jų nuolatinės būstinės.

Ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos reikalai gali būti tinkamai sutvarkyti ir įvykdyti, kai ugniagesių darbą ir pastangas kovoje su gaisrais, pakankamai remia ir palaiko vietos savivaldybių ir administracijos organai.

Deja, netolimoje praeityje patirti faktai rodo, kad kai kuriose krašto vietose savivaldybių ir viešosios policijos pareigūnai nepakankamai įvertina ugniagesybos uždavinius ir gaisrovietėse jiems priklausančias pareigas atlieka lengvabūdiškai, nerūpestingai, o kai kur gaisro metu, kai savivaldybių ar viešosios policijos pareigūnų prisidėjimas yra labai svarbus ir būtinas, jie išviso nedalyvauja, arba jeigu dalyvauja tai jiems pavestas pareigas visiškai nevykdo arba vykdo nepakankamai. Tokiais atsitikimais dėl vieno ar kito savivaldybės ar viešosios policijos pareigūno apsileidimo, nerūpestingumo, ar nepakankamo supratimo savo pareigų, sutrukdomas planingas gaisro gesinimo darbas, o kartais sudaromos palankios sąlygos gaisrams išsiplėsti.

Kad ateityje galėtų būti užkirstas kelias panašiems reiškiniams pasikartoti ir ugniagesių komandoms būtų užtikrintos tinkamos darbo sąlygos sėkmingesnei kovai su gaisrais, iš savivaldybių ir administracijos organų pusės turi būti visuomet, visur ir visais atvėjais teikiama visokeriopa parama ir pagalba.

Šiuos nurodymus prašau paskelbti visoms miestų ir valsčių savivaldybėms ir jos įspėti, kad už nesąžiningą, nestropų savo pareigų atlikimą ar apsileidimą teikiant ugniagesiams pagalbą, kovoje su gaisrais, bus padarytos atitikamos išvados.

(-) Pyragius
./. Generalinis Tarėjas

Nuorašas tikras:

Sušinskas
Kanceliarijos Viršininkas

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS skyrius

CHEMINIS GINKLAS

(Tęsinys iš praeito Nr.)

Cheminės ypatybės. Šaltas vanduo įperitą neskaldo. Karštas vanduo įperitą gana greitai suskaldo į chlorvandenilį ir tiodiglikolį. Oksiduojamos medžiagos kaip vandenilio peroksidas, permanganatas ir chloro/b/is lengvai aksiduoja įperitą į sulfoksidą ir tokiu būdu padaro jį nekenksmingu.

Fiziologinis veikimas. Įperitas naikina visus paliestus narvelius. Jis veikia kvėpavimo organus, akis ir odą. Paliesdamas odą, įperitas suardo epitelio narvelius ir sufalotja kapiliarus. Sufalotei kapiliarai praleidžia organizmo skystį, dėl to odoje, praėjus kelioms valandoms po užkrėtimo, atsiranda uždegimai ir pūslės. Po to vyksta nekrozas, kuris labai sunkiai gyja. Jei įperitas veikia ilgesnį laiką, tai jis per sufalotas vietas patenka į kraują ir trukdo jo apytaką. Įperito padarytose žaizdose ima veistis įvairios bakterijos, kurios organizme sukelia komplikacijų.

Aplamai įperitas yra nuodingesnis už fosgeną.

Vartojimo būdas. Įperitas buvo vartojamas artilerijos sviediniais ir aviacijos bomboms užtaisyti. Be to įperitas labai sėkmingai gali būti vartojamas pilant jį iš lėktuvų lietaus pavidalu. Kur sprogo įperito užtaisytas sviedinys ar bombo, lieka charakteringa žymė: juoda riebiomis — alyvotomis sienelėmis duobė.

Apsisaugojimas. Kvėpavimo organus ir akis gerai saugo dujokaukė; viso kūno apsaugai reikalinga turėti specialiu impregnuoti rūbai. Įperitas prasiunkia per odinius ir net gumuotus batų padus.

Į daužytą aliejinėsis dažais medį įperitas neįsigeria. Įperito paliestą odą reikia stengtis galimai greičiau nusausinti (tik neišluostyti) ir paskiau plauti benzinu, benzolių, alkoholiu ar eteriu. Trinti chlorkalkių skiediniu ir nuvalius tepti riebalais. Nesant šių priemonių, nusausinus nuo odos įperitą, paliestoji vieta reikia plauti karštų vandenių su muilu. Reikia plauti pilant vandenį ant apkrėstos vietos. Įperitu apkrėsti rūbai reikia tuštuojau nusivilkti ir dezinfekuoti.

6. **Luizitas (ClCH=CH. AsCl)**

Jei įperitu apkrėsta oda pradeda gysti ir, praėjus kelioms valandoms po apsikrėtimo, atsiveria žaizdos, tai Luizito paliestos kūno dalys (oda) pradeda gysti tuštuojau.

Luizitas gaunamas iš acetileno $CH \equiv CH$ ir arseniketrichlorido $AsCl_3$.

Fizinės ypatybės. Luizitas yra besipilvis skystimas. Verda temperatūroje 190°C. Turi jaronimo lapų kvapą.

Cheminės ypatybės. Vanduo (lėčiau), o ypač šarmai, gana greitai jį skaldo į nepavojingą oksidą.

Fiziologinis veikimas. Luizitas, kaip ir įperitas, veikia kvėpavimo organus, akis ir odą. Jo veikimas lygsta įperito veiksmui, tik pats procesas daug greitesnis.

Luizitas gali būti vartojamas šaudant juo užtaisytais sviediniais, mėtant aviacines bombas ir pilant luizitą iš lėktuvų lietaus pavidalu.

(B. d.) **Gintautas**

Įsteigta Lietuvos priešlėktuvinės apsaugos sąjunga

Priešo lėktuviniam terorui įgaunant vis aštresnes formas, iškilo būtinas reikalas suintensyvinti priešlėktuvinės apsaugos darbą. Tuo tikslu įsteigta ir Reicho Komisaro Rytams 1943 m. gruodžio mėn. 27 d. patvarkymu įteisinta Liet. priešlėktuvinės apsaugos sąjunga. Ši sąjunga veiks vietos organų vadovaujama, bet tik su vokiečių priežiūra.

Lietuvos priešlėkt. apsaugos sąjungos vadovavimas pavestas brigados generolui Tallat—Kelpšai.

Minėtos sąjungos skyriai (rinktinės) pradžioje įsteigiami tik svarbesnėse priešlėktuvinės apsaugos atžvilgiu vietose, būtent: Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Panevėžio miestuose. Priešlėktuvinės sąjungos vietos skyrių steigimo priežiūra ir jų įtraukimas į savisaugos darbą lieka atitinkamų vietos priešlėkt. apsaugos viršininkų rankose. Sąjungos skyrių viršininkai, susitarę su viet. priešlėkt. aps. viršininkais, priima bei skiria žemesnius viršininkus ir pareigūnus.

Lietuvos priešlėkt. apsaugos sąjunga turi tas pačias pareigas, kaip ir vokiečių priešlėkt. aps. sąjunga Vokietijoje. Svarbiausias sąjungos uždavinys įtikinti gyventojus dėl gynybiškos priešlėktuvinės apsaugos reikšmės ir juos palenkti savisaugos darbui. Be to, pagal priešlėkt. aps. nuostatus sąjunga prižiūri šių uždavinių pravedimą ir įvykdymą:

1. Priešlėktuvinės savisaugos organizavimo pravedimas ir savis. pajėgų apmokymas. Pastarajam tikslui steigiamos priešlėktuvinės apsaugos. Jose gyventojai įsigis ne tik bendrų apie priešlėktuvinę apsaugą dalykų žinojimą, bet ir įsitikins, kad jie, eidami organizuotu keliu, išgelbės tūkstančių žmonių gyvybės ir apsaugos nuo sunaikinimo gyvybiškai svarbias gėrybes.

2. Patarimai gyventojams, viešoms bei privačioms įstaigoms ir įmonėms apie savisaugą ir praplėstąją priešlėkt. savisaugą.

3. Pastogių išvalymo priežiūra, o taip pat priešlėkt. apsaugos priemonių įsigijimas, aptemdymas ir slėptuvių įrengimo priežiūra.

Priešlėkt. sąjungos veikla apsiriboja vietos gyventoju ir darbo kolektyvų sluoksniuose. Todėl ši savisaugos organizacija yra tautinė. Ji suburs ir paruoš visą Lietuvių tautą kovai su gresiančiu priešo lėktuviniu pavojumi.

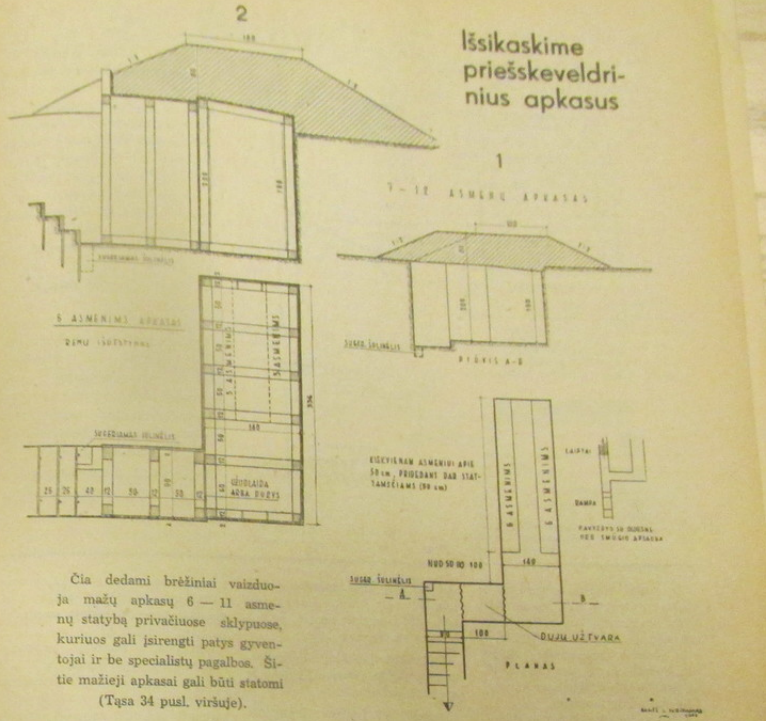

Čia dedami brėžiniai vaizduoja mažų apkasų 6 — 11 asmenų statybą privačiuose sklypuose, kuriuos gali įsirengti patys gyventojai ir be specialistų pagalbos. Šitie mažieji apkasai gali būti statomi (Tąsa 34 pusl. viršuje).

Slėptuvinis bagažas

Individualinis slėptuvinis bagažas.

Kad gyventojai mažiau nukentėtų nuo priešlėktuvinio puolimo, reikia iš anksto apsisaugoti. Neužtenka vien namo apsaugai paruošti priešgaisrinių priemonių ir medžiagos, bet neužmiršti pasirūpinti sau reikalingiausių daiktų apsaugojimu, kad, namams sugriuvus, būtų galima laikinai, bet kur pagyventi. Tuo tikslu kiekvienas gyventojas turi surinkti visus savo reikalingiausius ir brangiausius daiktus bei vertybės ir juos sukrauti į mažą lagaminą, vadinamą slėptuviniu bagažu. Bagaže turi būti visa tai, be ko negalima ilgesnį laiką išbūti slėptuvėje užgriuvus ir pragyventi keletą dienų evakuavimo patalpose. Be to, yra daug dalykų, kurie nebegali būti atstatomi ar pakeičiami. Jie taip pat turi tilpti slėptuv. bagaže. Indiv. slėptuviniame bagaže turėtų būti tvarkingai sukrauti šitokie dalykai:

a) maisto atsarga kelioms dienoms,

b) neaušlantis butelys (termosas), pilnas vandens,

c) metaliniai indai, peilis, šakutė, šaukštas ir kt.

d) brangenybės, vertės popieriai ir dokumentai, kaip taupymo knygutė, asmens įvairūs dokumentai, šeimos fotografijos, gauti prekių pirkimui leidimai bei orderiai, maisto kortelės ir t.t.

e) bute likusio turto sąrašas: baldų, įvairių įrengimų ir vartojamųjų daiktų,

3 4

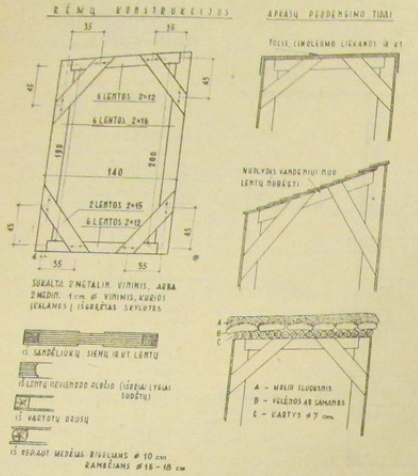

iš įvairios medžiagos, kaip parodyta brėž. 2 ir 3 (žiūr. 33 pusl.).

Apdengimas gali būti padarytas iš galimos gauti arba turimos medžiagos, kaip tai: lentų, nuopiovų, karčių ir kt., kaip parodyta brėž. 4.

Kad apkase neprisirinktų vandens, jo dugnas turi būti iškastas su nuolydžiu, kad vanduo galėtų nutekėti, o kur natūralaus nutekėjimo nėra, tai reikia įtaisyti šulinėlius, iš kurių susirinkęs vanduo išpilamas.

Mažuose apkasuose antro išėjimo nereikalinga, kadangi, reikalui esant, galima lengvai išsikasti išėjimą.

Apkasai turi būti kasami ir rengiami nuo artimiausių pastatų tokiame atstume, kad griūvančio gretimo namo griuvėsiai apkaso nepasiektų, būtent: ne arčiau kaip gretimo namo aukštumas, skaitant nuo žemės iki namo stogo atbrailos apačios.

Taip įrengtuose apkasuose galima apsisaugoti nuo bombų skeveldrų.

---

f) sąrašas artimųjų asmenų bei giminių pavardžių su adresais, kad, bagažo savininkui žuvus, būtų žinoma, kam jo palikimas priklauso,

g) švaros priemonės: muilas, rankšluostis, šukos, dantims šepetėlis, plaukams ir drabužiams šepečiai,

h) vaikštai ir tvarsčiai,

i) bent viena baltinių pamaina,

j) stipriausia batų pora,

k) stipriausia rūbų eilutė, jei turima atsargoje,

l) apsiaustas arba ploščius

m) antklodė ar chalatas,

n) akiniai,

r) rankinis laikrodis arba laikrodis — žadintuvas, kad, bet kur po bombardavimo apsigyvenus, būtų laiku atvykstama į tarnybą, pamokas ir t.t.

Slėptuvinis bagažas turi būti aiškiai paženklintas, pažymint pavardę, vardą ir adresą.

Kiekvieną vakarą slėptuvinį bagažą pasidėti po ranka.

Kas turi įsirengęs slėptuvę savo namo rūsyje, tas gali padėti jame didesnę dėžę arba lagaminą su balsais, baltiniais, šiltesniais drabužiais, kad likty atsarginio aprėdo, jei būtų sunaikintas visas butas.

Kad sukrauti daiktai ir danga nesugestų, reikia slėptuvinį bagažą ir lagaminą dažnai vėdinti.

Įmonės bei įstaigos slėptuvinis bagažas. Lėktuvinis puolimas gali visai pakirsti įmonės bei įstaigos veikimą arba jį ilgesniam laikui paralžuoti. Iš dalies galima tokių nelaimių išvengti, jei yra laiku pasiimta apsaugos priemonių.

Jei kuri įmonė neturi tokių patalpų, kurios yra atsparios ardomosioms ar bent skeveldrinėms ir padegamosioms bomboms, tai turi, kiek galimybės leidžia, susirasti apsaugos patalpų už įmonės ribų. Tose patalpose turėtų būti apsaugoti šie raštai bei dokumentai:

a) brėžiniai, technikinės tiekimo sąlygos, darbo eigos nurodymai, apskaičiavimai, sąrašai, įmonės ženklai, užrašai ir t.t.

b) užplanavimai ir šiaip svarbūs raštai, kaip kartoteka, dokumentai, patentai, receptai,tiekimo pagrindai, įv. formuliarai ir t.t.

Originalai ir nuorašai sudedami atskirose apsaugos patalpose.

Kurios įmonės bei įstaigos neturi apsaugos patalpų ir negali jų kitur įsirengti, tos turi paruošti įmonės **slėptuvinį bagažą,** į kurį turėtų sukrauti pačius svarbiausius dokumentus ir raštus, susijusius su įmonės veikla ir teisiniu santykiavimu. Įmonės vedėjas slėptuvinio bagažo tvarkymą ir jo nugabenimą lėktuvinio pavojaus metu į slėptuvę bei priežiūrą gali pavesti vienam iš aukštesnių ir sąžiningesnių tarnautojų. Pastarasis gali sau pasirinkti padėjėjų. Apskritai, už aukščiau paminėtų dokumentų bei planų apsaugą yra atsakingas įmonės bei įstaigos vedėjas.

J. K.

MŪSŲ ŠEIMOJE

SUNAIKINTA BOLŠEVIKŲ BANDITŲ GAUJA ŽARASŲ APSKR.

Žarasų apskr. policija susekė, kad Salako valsč., Žaliūnų km pas ūkininką R. sustoję bolševikiniai banditai. Š. m. kovo mėn. 6 d. policijai nuvykus į banditų vietą, apsupus ūkininko R. sodybą ir artėjant prie gyvenamo namo, iš jo, į policiją imta šaudyti. Policijai taip pat į banditus atidengus ugnį, du banditai išbėgo iš namo ir norėjo pasprukti, bet abu vietoje buvo nukauti. Likusieji name, nepasidavė ir priešinosi atsišaudydami. Laike susišaudymo užsidegė namas. Gaisravietėje dar buvo rasti penki rusų banditų lavonai.

Banditai buvo ginkluoti trimis rusų pistoletais — kulkosvaidžiais ir keturiais šautuvais.

Ūkininkas R. už turėjimą ryšių su banditais ir jų slėpimą suimtas.

Policija iš savo pusės nuostolių neturėjo.

V. E.

SURASTI BANDITŲ LIZDAI

Pasvalys. Vietos policijos ir Daujėnų m. punkto pareigūnams teko išaiškinti Daujėnų valsčiuje banditų lizdus. Banditai pas Simeliškių km. ūkininką Suveizdį buvo „po tvartų įsikasę ir kuriame galėjo tilpti daug žmonių. Aiškinant policijai banditų lizdą, netikėtai buvo vienas jų paimtas į nelaisvę. Banditai buvo ginkluoti, todėl sudegino Levaniškių km. seniūno trobesius su nekultais javais, grobstė gyventojų turtą, kurstė žmones, lipdė bolševikines prieklomacijas. Suėmus banditą, kiti, pajutę pavojų, kartu su minimu ūkininku išbėgdami iš namų, uždegė visus trobesius padegamomis kulkomis. Per keletą valandų supleškėjo ne tik trobesiai, bet visas inventorius ir gyvuliai. Po kelių dienų Saugumo organai suėmė net apie 25. asmenis.

Netrukus gauta žinia, kad Daujėnų vienkm. netoli Orijos upės pas gyventoją Kaunecką rastas banditų bunkeris. Tuoj buvo suimtas minėtas gyventojas ir ištardytas. Daujėnų — Vabalninko valsčiuje banditams yra tinkamiausia vieta gyventi, nes miestai yra toli, susisiekimas blogas. Gyventojai laukia ir tikisi, kad, atėjus patogesniam laikui, baigs išvalyti banditų lizdus.

Koresp. Balys Beržis

SUNAIKINTI BANDITAI

Tylu. Aplinkui tamsi naktis. Retkarčiais pasigirsta tyli komanda ar ginklo sukeltas triukšmas. Kautynių vora policistai supa vietovę, kurioje turi būti pasislėpę banditai. Supimo žiedas karts nuo karto siaurėja. Pradeda aušti. Aplink aiškėja pavienių bei grupinių namų sodybos. Vyrai, apsupę nurodytą vietovę, laukia iki galutinai išaus. Šaltas ryto oras pradėjo savo darbą.

Bet neilgai teko sėdėti be darbo. Ankstyvas rytas išjudino ūkininkus į darbus. Matome, kaip iš vienos sodybos skubotai išėjo moteris ir nuskubėjo miško link. Miško pasiekti jai nebuvo lemta, nes mūsų vyrai ją sulaikė. Kitoje sodyboje pastebėjome moterį krauname į ratus šiaudus. Pristikrovusi į ratus šiaudų, išvažiuoja iš sodybos ir, įvažiavusi į pagrindinį vieškelį, važiuoja miško kryptimi.

Mūsų vyrai nieko blogo nemanydami, leidžia jai važiuoti. Bet kartu buvęs vokiečių karys ją vėl sustabdė. Ir štai visai netikėtai iš šiaudų pasipila šūviai, ir kulkos kliudytas karys sukniumba negyvas žemėn. Netoli buvęs kulkosvaidininkas atidengė ugnį į vežimą ir jame esančius pasislepusius du banditus — desantininkus nukauja vietoje.

Kartu žūsta ir vežėja moteris.

Pas nukautuosius banditus randame automatinius šautuvus, pistoletus, granatas ir kitokias sprogstamąsias medžiagas. Tai pat pas nukautą moterį randame užtaisytą pistoletą.

Aurimas

Kauno apskrities policijos tarnybinis suvažiavimas

Kovo mėn. 25 dieną Kaune, policijos salėje, įvyko Kauno apskrities policijos pareigūnų suvažiavimas.

Suvažiavimą pradėjo naujai paskirtasis Kauno apskrities policijos vadas Leonas Vasiliauskas. Atidarant suvažiavimą, pirmieji jo žodžiai buvo šie: „Prieš kurį laiką šioje pat salėje į suvažiavusius apskrities policijos pareigūnus dažnai kalbėdavo ir duodavo nurodymus amžinos atminties policijos vadas Dženkaitis. Jį iš mūsų tarpo išskyrė klastinga bolševikų banditų kulka." Jo atminimą naujasis policijos vadas pasiūlė pagerbti bendra tylos ir susikaupimo minute.

Į suvažiavimą atsilankė Kauno Gebietsfuehrer'is Ltn. Hoerner, Saugumo policijos Kauno apygardos viršininkas Čioderis ir Kauno apskrities policijos vado pavaduotojas Erštikaitis.

Policijos vadas Vasiliauskas ilgoje ir išsamioje kalboje iškėlė ir visapusiškai išnagrinėjo policijos daromas klaidas bei nurodė naujas gaires sėkmingam atėities policijos darbui.

Po to kalbėjo Gebietsfuehrer'is Ltn. Hoerner, kuris savo kalboje tarp kita ko pareiškė, jog, bevizituodamas jam pavestoje apygardoje policijos įstaigas, kitose apskrityse radęs daug nesklandumų, tačiau nebe to, kad šiek tiek nesirastų nesklandumų ir Kauno apskrities policijoje. Baigdamas kalbą, Gebietsfuehrer'is išreiškė tikėjimą, kad policijoje darbas laikas nuo laiko eis sklandyn, nes tik sklandžiu ir ryžtingu lietuvių policijos darbu bus prisidėta prie bendros ir sėkmingos kovos prieš bolševizmą.

Saugumo policijos apygardos viršininkas Čioderis kalbėdamas kvietė viešąją policiją stoti į aktingesnę bendrą kovą, kovojant su pasireiškiančiais krašte komunistiniais gaivalais. Kalbėtojas nors trumpais bruožais nurodė ir būdus, kuriais naudojantis būtų sėkmingesnė kova, kuria norima pakirpti toli siekiančius pasaulinės anarchijos kūrėjų ir kraugerių — čekistų sparnus.

Suvažiavimo darbotvarkė buvo išsemta tik po visos dienos įtempto darbo. Suvažiavime dirbta tik su mažomis pertraukėlėmis.

Baigus nustatytus darbotvarkės punktus, policijos vadas leido skirstytis dalyviams į tarnybos vietas, palinkėdamas sėkmingo darbo.

Po suvažiavimo pareigūnai išsiskirstė jausdami papilnėjusį policijos cinių žinių bagažą. Jų kiekvienas širdyje parsivežė didesnį ryžtingumą dirbti ir budėti visuomenės turto ir rimties sargyboje.

Pr. Ališauskas

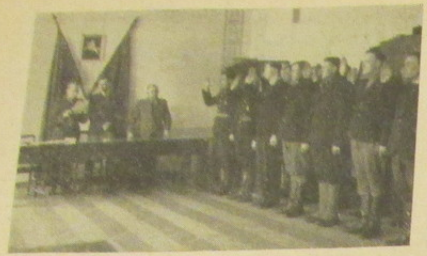

Birių apskrities priešgaisrinės apsaugos dalinių vadai priesaikos metu. Nuotr. E. Karpavičiaus

UŽ MALONUMĄ DVI GYVYBĖS

1944 m. vasario mėn. 22 d. Kybartų policija gavo žinių, kad Kudirkos g. Nr. 8 bt. 9 staiga mirė du žmonės. Nuvykus į įvykio vietą, buvo rasti du lavonai: vienas vyriškos lyties ir vienas moteriškos. Tiriant paaiškėjo, kad vyriškis yra Bronius Kasperavičius, apie 30 mt. amžiaus, gyv. Kybartuose, Vištyčio g. Nr. 28, ir moteris — Magdė Kudžmaitė, apie 26 mt. amžiaus, gyv. ten pat. Be to, dar buvo rasta su menkomis gyvybės žymėmis pil. M. Kunickaitė, kuriai, skubiai suteikus pagalbą, gyvybei pavojus buvo pašalintas.

Nustatyta, kad Kasperavičius ir Kudžmaitė, išgėrę samagono, apsinuodijo ir mirė. Naminės laikytoja pil. M. Vabalienė buvo sulaikyta ir perduota ten, iš kur gaus užtarnautą atlygінimą. **V. E.**

ŠEŠI PRIES DVIDEŠIMT

Š. m. sausio mėn. 18 d. Trakų apskr. Onuškio policija sužinojo, kad į G. kaimą plėšimo tikslu yra atvykę apie 20 bolševikinių banditų. Tuojau šeši policininkai nuvyko ištirti padėtį ir sekti banditus. Policininkai, atvykę į kaimą, susidūrė su banditais ir su jais susišaudė. Laike susišaudymo vienas banditas sunkiai ir du lengviau buvo sužeisti. Užėjus nakčiai, banditų persekiojimas buvo nutrauktas. Pabėgę banditai, paliko įvairių prigrobtų rūbų, kurių dalis, vietos gyventojams atpažinus, buvo grąžinta jų savininkams. **V. E.**

KOVARSKIEČIAI LIKVIDUOJA NUSIKALTĖLIUS

1944 m. vasario mėn. 12 d. Kovarsko v., Girelės km. pasirodė ginkluoti banditai. Policija, nuvykusi į banditų pasirodymo vietą, pradėjo jų sekimą. Sekant pėdsakais, vienas iš banditų buvo susektas. Norint jį suimti pastarasis nepasidavė ir vietoje buvo nukautas.

Tiriant įvykį paaiškėjo, kad tai yra vietinis rusas Trifonas S., kilęs iš to pat Girelės km., kuris buvo pabėgęs iš priverčiamųjų darbų stovyklos ir prisidėjęs prie banditų. **V. E.**

GRIEŽTAI KOVOJAMA SU GIRTUOKLIAIS IR NAMINĖS PLATINTOJAIS

Vilniaus miesto policija veda griežtą kovą su girtuokliais ir naminės degtinės platintojais. Vien tik per š. m. kovo mėnesį mieste buvo sulaikyti ir perduoti darbo stovyklai 58 girti asmenys. Per tą patį laiką naminės degtinės platintojams ir jos vartotojams surašyti 53 protokolai ir konfiskuotas nemažas kiekis degtinės.

LIKVIDUOTA PLĖŠIKŲ GAUJA

Š. m. kovo mėn. 23 d. Vilniaus miesto policija likvidavo Vilniaus priemiesčių keliuose plėšikaujančią ir iš vežančių miestan ūkininkų produktus atiminėjančią gaują. Vienas plėšikas suimtas, vienas nušautas, o trečiam pavyko pasprukti.

Nauji leidiniai

„Gimtasai Kraštas", Nr. 31, Šiauliai, 1943 m. Tautotyros vienkartinis leidinys. Redaktorius P. Bugailiškis. Išleido Šiaulių Kraštotyros dr-ja — „Aušros" muziejus, 400 pusl.

Neseniai šis, visais atžvilgiais rimtas, tautotyros žurnalas atšventė 10-ies metų sukaktuves. Per tą laiką išspausdinta „G. K". 2388 puslapiai. Pasirinkto darbo srityje žurnalas yra išvaręs gilią vagą ir paskatinęs ne vieną visuomenės pusę įsitraukti į tiek svarbų mūsų krašto praeities tyrimo darbą. 80 žurnalo bendradarbių per 10 metų išryškino daugelį mūsų senovės bruožų. „Gimtajam Kraštui" mes linkime ir toliau sėkmingai tęsti užsibrėžtąjį tikslą. **Br. K.**

Mūsų Girios, miškininkystės žurnalas, 1944 m. sausio—vasario mėn. Žurnalas gausiai ir gražiai iliustruotas; jame atspausdinta daug gražios ir aktualios miškininkystės srities medžiagos. Redaguoja J. Viliušis ir T. Sliažas. 104 pusl., kaina nepažymėta.

Lietuvių Karių dainos. 25 dainos vyrų chorui. Knygutėje atspausdinta žymiausiųjų mūsų kompozitorių kūriniai, skirti kariuomenei. Kartu atspausdinta ir jų gaidos.

Leidinys naudingas ir policijos daliniams. Išleido J. Petronio leidykla Kaune, 1944 m. 64 pusl. Kaina RM. 1,50.

M. Vaitkus, Rytmečio Žygiai. Romanas. Iliustravo ir viršelį piešė dail. A. Kučas. Sakalo leidinys. Kaunas. 1944 m. 288 psl. Kaina RM. 2,40.

Rašytojas M. Vaitkus šįmet atšventė savo 60 metų amžiaus sukaktį. Ta proga SAKALAS išleido jo čia minimą romaną. Siužetas yra paimtas iš jo vaikystės dienų, maždaug prieš 50 metų, iš Palangos moksleivių gyvenimo. Vadinas, šį veikalą drąsiai galima pavadinti mūsų kultūros istoriniu romanu. Čia autoriaus visu jaunatvės entuziazmu stebėta visa aplinkuma, subteliai viskas atjausta. Čia pavaizduota ano meto rusų mokykla, mokytojų tipai, mokinių tarpusavio santykiai. O svarbiausia, kas mums šiandien yra įdomiausia, mūsų kultūros istorijos faktai: spaudos draudimas, mūsų knygnešiai, tautinės sąmonės atbudimas mūsų moksleivijoje, socializmo ir nihilizmo įdėjų plitimas mūšuose pradžia ir t.t. Visa tai autorius įvelka į literatūrinę formą, gražiu stiliumi ir gryna kalba pateikia skaitytojams.

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Med. dr. ats. pulkininkas Domas Steponavičius nuo 1944. II. 15 d. priimtas policijos tarnybon ir paskirtas policijos vyr. gydytoju.

Policijos referentas Vincas Remeikis nuo 1944. III. 1 d. atleistas iš tarnybos.

L. e. Marijampolės apskr. policijos vado p. Leonas Vasiliauskas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Kauno apskr. policijos vadu.

Utenos apskr. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Pranas Kaulinis nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Melėtų punkto vedėju.

Rokiškio apskr. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Lėnas Pimpė nuo 1944. III. 1 d. paskirtas laikinai eiti Kamajų punkto vedėjo p.

Rokiškio apskr. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Juozas Švedas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas laikinai eiti Panemunėlio punkto vedėjo p.

Trakų apskr. policijos Aukštadvario punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vladas Arlickas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas laikinai eiti Trakų nuovados viršininko p.

Utenos apskr. policijos nuovados viršininkas Mikas Zakaras nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Svyrių nuovados viršininku.

Kauno m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Zigmas Pivoriūnas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Lazdijų apskr. policijos Kapčiamiesčio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Dzemionas 1944. III. 2 d., eidamas tarnybos pareigas, žuvo.

Kauno m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Jurgis Strolis nuo 1944. III. 5 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Vilkaviškio apskr. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Zigmas Glinskas nuo 1944. III. 11 d. paskirtas Keturvalakių punkto vedėju.

Kėdainių apskr. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Jonas Greičiūnas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Baisiogalos punkto vedėju.

Kauno m. policijos 7 nuovados viršininkas Antanas Kiesylius nuo 1944. III. 16 d. paskirtas 3 nuovados viršininku.

Mažeikių apskr. policijos Laižuvos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Antanas Vektoris nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Akmenės apskr. policijos Smurgainių punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos Vegerių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Domas Žukauskas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Trakų apskr. policijos Onuškio punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos Tirkšlių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vilius Smilgys nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Švenčionių apskr. policijos Adutiškio punkto vedėju.

Švenčionių apskr. policijos Adutiškio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Domas Mekišius nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Kėdainių apskr. policijos Kėdainių nuovados viršininko pavaduotoju.

Marijampolės apskr. policijos Gudelių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Žygaitis nuo 1944. III. 20 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir perkeltas į Alytaus apskritį vyr. vachmistru.

Vilniaus m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Vaclovas Šleževičius nuo 1944. III. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Vilniaus m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Kazys Mockus nuo 1944. III. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Vilniaus m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Henrikas Buinevičius nuo 1944. III. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Vilniaus m. policijos vyr. vachmistras Stabsschutzmann) Jeronimas Leščinskas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Kauno m. policijos 3 nuovados viršininkas Vincas Stasiūnas nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Kauno m. policijos Rytų apylinkės viršininku.

Tauragės apskr. policijos vyr. vach. (Stabsschutzmann) Vladas Vaitiekūnas nuo 1944. III. 1 d. paskirtas laikinai eiti Skaudvilės punkto vedėjo pareigas.

Kauno m. policijos nuovados viršininko p-jas Vladas Daugnora nuo 1944. III. 16 d. paskirtas 7 nuovados viršininku.

Kauno m. policijos nuovados viršininkas Andrius Genys nuo 1944. III. 15 d. paskirtas Kauno m. policijos rezervo viršininku.

Kauno m. policijos vyr. vachmistras (Stabsschutzmann) Julius Šaltenis nuo 1944. III. 15 d. paskirtas judėjimo nuovados viršininko pavaduotoju.

Šiaulių apskr. policijos Kruopių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Pranas Girdvainis nuo 1944. III. 16 d. paskirtas Mažeikių apskr. policijos Akmenės punkto vedėju.

Kretingos apskr. policijos Kulių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Pranas Masteika nuo 1944. III. 16 d. paskirtas laikinai eiti Eišiškių nuovados viršininko pavaduotojo pareigas.

Tauragės apskr. policijos Kvedarnos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Kostas Butkevičius nuo 1944. III. 1 d. paskirtas Raseinių apskr. policijos Girkalnio punkto vedėju.

Kretingos apskr. policijos vado pavaduotojas Jonas Ramanauskas nuo 1944. III. 1 d. atleistas iš tarnybos.

Kretingos apskr. policijos Kretingos nuovados viršininko pavaduotojas (Stabsschutzmann) Jokūbas Mačkus nuo 1944. III. 20 d. paskirtas Palangos punkto vedėju.

— Tamstą, tetule, už gandų skleidimą baudžiu trims mėnesiams tylėti...

TAIKLUS VYRAS

Pareigūno Pūkio žmona susitinka draugę ir ima girti savo vyrą:

— Žinai, kūmute, mano Sebastijonas, tur būt, bus geriausias šaulys visoj Lietuvoj. Tik pamanyk, jis per dešimtį žingsnių tiesiog pataiko į musę!

— Ką tu sakai?! Negali būti!

— Garbės žodis! Tik, matai, mūsę jis prieš tai išbraižo per visą sieną.

DVIPATYSTĖ

— Pielieti, Brudai, liudininkai tvirtina, kad Tamsta turi dvi žmonas: vieną mieste, o kitą provincijoje. Kaip tatai galėtų būti?

— Labai paprastai, pone teisėjau. Aš turiu dviratį...

PAAIŠKINO

Pareigūno Pūkio sūneliui nepaprastai patiko dirbtinis medus, atneštas iš krautuvės pagal korteles.

— Mamyte, kodėl šis medus vadinasi dirbtiniu?

— Todėl, kad jį gamina dirbtinės bitės, — paaiškino Pūkienė.

PAKEITĖ NUOMONĘ

Ponia Pūkienė, pavyzdinga pareigūno Pūkio žmona, susisvajojusi prisiminė savo vyro pakėlimą į vachmistrus prieš šešis metus ir staiga stvėrė telefono ragelį.

— Allo, allo! Kas kalba? Cukrainė? A-a! Žiūrėkite, prieš šešis metus, jeigu pamenate, jus siūlėte man didžiulį tortą žuvies pavidale, bet tąsyk aš nuo to pasiūlymo atsisakiau. Dabar aš pergalvojau. Būkite malonūs, prisiųskite jį man šiuo adresu...

PER DAUG PACIJENČIŲ

Jaunas gydytojas: — Nežinau nei ką daryti: iš karto susirgo visos keturios burmistro dukterys ir visos nori, kad jas gydyčiau.

Jo draugas: — Gražiausiąją apsivesk, tai kitos išgis pačios.

Pr. Al.

PAMINKLO UŽRAŠAS

Vienas vyras, statydamas savo žmonai kapo paminklą, jo dirbėjui auksinėmis raidėmis antkapyje liepė iškalti šitokį užrašą:

Ne dėl savęs, bet dėl manęs ji suteikė amžinąjį atilsį...

Pr. Al.

ATSARGA GĖDOS NEDARO

Pareigūno Knaipio mamytė — gudri senutė. Kartą ji nueina į taupomųjų kasų skyrių ir prašo išduoti jai pagal knygutę jos sutaupas.

Kasininkas išduoda. Senutė čia pat suskaito pinigus ir grąžina atgal:

— Priimkite atgal ir įrašykite knygutėn?

— Kuriam gi galui? Jus ką tik juos buvote paėmusi?

— Na, mat, aš tik norėjau patikrinti — ar visi jie tvarkoj ir ar jų netrūksta. Nejsižeiskite, labai atsiprašau, atsarga gėdos nedaro.

STUDENTAS IR ŠEIMININKĖ

Studentas: — Jeigu atneštų paštininkas pinigų — sakykite, kad aš tuojau grįšiu.

Šeimininkė: — Vakar buvo siuvėjas pinigų už rūbus. Tamsta dar nebuvai sugrįžęs, tai šiandien vėl ketino ateiti.

Studentas: — Tai sakykite, kad po keturių savaičių grįšiu.

Pr. Al.

SUKLASTUOTAS PASAS

Į nuovados pareigūnų rankas pakliuvo seniai ieškomas dokumentų klastuotojas. Jis turėjo taip pat suklastuotą pasą.

— Jūsų pasas aiškiai suklastotas, — prikišamai kvočia jį pareigūnas.

— Nieko panašaus, pone viršininke. Pasas tikras, tik ot aš tai ne tas, kuris pase užrašytas.

TVARKINGUMO KELIAIS

Grįžo prieteliai iš žygio
Ir išvargę ir nemigę:
Jiedu lakstė po miškus,
Stropiai gaudė plėšikus.

Sėdi Saugis taip išvargęs,
Bet kažko nerimsta Sargis:
Loja jis ties miline.
Ko gi reikia tau, šunie?

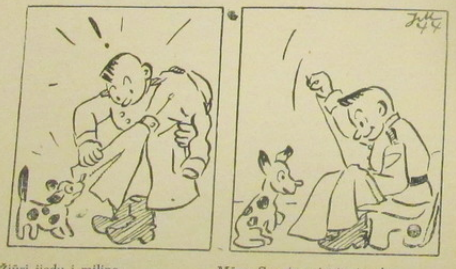

Žiūri jiedu į milinę,
Nuo vinies nusikabinę:
Ugi mato — ties siūle
Išplėšta baisi skylė!

Mūsų Saugis mėgsta tvarką,
Gerbia jis milinę, švarką:
Juos apžiūri visados —
Gatvėje nebus gėdos!

OFICIALINĖ DALIS

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Nr. 828/Ü

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 31 d.

Miestų, Apskričių ir Geležinkelių Policijos Vadams

1943 m. rugpiūčio mėn. 30 d. viesiems policijos vadams buvo išsiuntinėtas aplinkraštis Nr. 5254, liečiąs atlyginimo knygelių (Soldbuch) išdavimą. Tame aplinkraštyje jaskmiai buvau nurodęs, kad nuo 1943 m. spalio mėn. 1 d. visi policijos pareigūnai būtų aprūpinti atlyginimo knygelėmis. Tačiau patyriau, kad daugelis p. p. policijos vadų to mano įsakymo nevykdo. Dažnai atvykstą į mano štabą policijos pareigūnai atlyginimo knygelių neturi. Yra net atsitikimų, kad tokie pareigūnai visai neturi supratimo, kaip tas dokumentas atrodo, nors policijoje tarnauja 6—8 mėnesius. Tas ypač liečia pareigūnus, iškomanduotus į kitas apskritis.

Antra vertus veik visi p. p. policijos vadai reikiamai nejsigilino į atlyginimo knygelės svarbą, jos reikšmę ir paskirtį. Todėl pasitenkino vien knygeles išdavę, tačiau reikalingų žinių jose nesuraše. Patikrinus tokią pareigūno knygelę, negalima suvokti, kokią aprangą, dangą ar ginklų tas pareigūnas yra gavęs, už kurį laiką jam išmokėtas atlyginimas ir t.t. Be to, dažnai pasitaiko, kad tos žinios, nors ir surašytos, tačiau neatitinka faktino stovio. Patikrinus į mano štabą atvykstančių pareigūnų (daugiausia komanduojamų iš vienos apskrities į kitą) dokumentus, pastebimi didžiausi skirtumai. Pav., daiktalapyje surašytos vienos žinios, o atlyginimo knygelėje — visai priešingos. Tokiai padėčiai esant, neįmanoma susigaudyti, kurios žinios tikros ir kuriam iš šių dviejų veik lygiavertės reikšmės dokumentų tikėti. Dėl tos tatai priežasties yra trukdomas policijos įstaigų bei pareigūnų darbas, ir komanduojamieji be reikalo siuntinėjami iš vienos vietos į kitą.

Kad ateity tas nesikartotų, p. p. policijos vadams įsakau:

1. Tuojau aprūpinti visus (neišskiriant ir prikomandiruotų) policijos pareigūnus atlyginimo knygėlėmis.

2. Visų pareigūnų knygeles tiksliai užpildyti, griežtai prisilaikant mano aplinkrašty (Nr. 5254 iš 1943. VIII. 30) nustatytos tvarkos. Knygelėje surašytos žinios **visuomet** turi atitikti faktinąjį stovį.

3. Daromi atlyginimo knygelėje pataisymai ar išbraukimai turi būti atlikti raudonu rašalu — aptarti ir patvirtinti parašu. Jeigu tatai liečia aprangą, tad pataisą apkalbėti 10 puslapy. Savavališkus knygelės savininko pataisymus, išbraukimus ar išskutimus traktuoti kaip dokumento klastojimą ir kaltininką šaukti teismo atsakomybėn.

4. Nė vieno pareigūno neišsiųsti iš apskrities ribų be atlyginimo knygelės.

Už šio įsakymo nevykdymą laikysiu atsakingais p. p. policijos vadus.

Šio aplinkraščio vykdymą pavedu prižiūrėti policijos ūkio viršininkui, kuris apie kiekvieną prasilenkimą su aplinkraščio nuostatais praneša man.

V. Reivytis
Der lit. Verb.- Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.

Lietuvių Policijos Savišalpos Fondo Statutas

I. Pavadinimas

§ 1. Šiuo statutu veikia „Lietuvių Policijos Savišalpos Fondas."

II. Tikslas ir priemonės

§ 2. Fondo tikslas:
a) Teikti medžiaginę paramą policijos tarnautojams ir jų šeimoms mirties atveju,
b) Rūpintis policijos tarnautojų sveikatos reikalais,
c) Remti medžiagiškai policijos tarnautojus bei jų šeimas, tokios paramos reikalingus.

III. Fondo nariai

§ 3. Fondo nariais laikomi visi lietuvių policijos pagūnai.

IV. Santvarka ir vadovybė

§ 4. Aukščiausias fondo valdymo organas yra apskričių ir miestų policijos vadų suvažiavimas.

§ 5. Fondą valdo ir tvarko:
a) Policijos vadų suvažiavimo išrinktas fondo valdytojas iš policijos vadų ar aukštesniųjų Liet. Policijos Štabo karininkų tarpo,
b) Policijos Departamento paskirtas reikalų vedėjas — policijos karininkas,
c) Revizijos komisija.

§ 6. Policijos vadų suvažiavimas šiuo reikalu šaukiamas bent vieną kartą per metus ir, be to, kiekvieną kartą. Policijos Departamento Direktoriui pareikalavus.

§ 7. Policijos vadų suvažiavimas laikomas teisėtas, kai jame dalyvauja ne mažiau kaip didžioji pusė policijos vadų. Suvažiavimas klausimus sprendžia balsų dauguma.

§ 8. Metams pasibaigus, Policijos Departamento Direktorius skiria revizijos komisiją iš pirmininko — policijos karininko ir narių: vieno žemesniojo vado ir vieno eilinio policijos pareigūno. Revizijos komisija tikrina fondo darbą, turtą, pinigus, sąskaitas, knygas, apyskaitas.

§ 9. Atlikusi tikrinimą, komisija surašo aktą, kurį pristato Policijos D-to Direktoriui.

V. Skyriai

§ 10. Fondo skyriai yra prie kiekvieno miesto ar apskrities policijos vado. Skyriui vadovauja ir jo reikalus tvarko skyriaus vedėjas — miesto ar apskrities policijos socialinio aprūpinimo karininkas.

P Dp 2047
1944 m. balandis

§ 11. Skyriaus vedėjas:

a) Renka fondo narių mokesčius ir ne vėliau kaip kiekvieno mėnesio 15 d. įneša į fondo einamąją sąskaitą.

b) Teikia fondo vadovybei žinias bei informacijas apie pašalpos reikalingus policijos pareigūnus bei jų šeimas.

c) Vykdo kitus fondo vadovybės paliepimus.

VI. Lėšos ir jų naudojimas

§ 12. Fondo lėšas sudaro:

a) Nuolatiniai atskaitymai iš visų policijos tarnautojų algų po 2% kas mėnuo.

b) Pajamos iš fondo turto bei spaudinių.

c) Valdžios pašalpos.

d) Aukos ir kitos pajamos.

§ 13. Fondo lėšos naudojamos šiems reikalams:

A) Mirties atveju:

a) Žuvus arba mirus policijos pareigūnui padengti jo laidojimo išlaidoms.

b) Vienkartiniams ar nuolatiniams likusios šeimos šelpimams.

B. Ligos atveju:

c) Sunkiai susirgus pačiam pareigūnui ar jo šeimos nariui, kai reikalingas specialus kurortinis ar klinikos gydymas, jeigu tatai gydytojų komisijos nustatyta (džiovos, reumatizmo, psichinių ligų, nelaimingų atsitikimų ir pan. atvejais).

C. Kiti atvejai:

d) Paremti policijos pareigūną, turtiniai nukentėjusį dėl policijos pareigų ėjimo (pav., piktos valios žmonėms sudeginus ar kitu būdu kerštu sumetimais sunaikinus pareigūno turtą) ir tolygiais atsitikimais,

e) Paremti polic. pareigūno šeimą, kai ji tos pagalbos neabejotinai reikalinga.

§ 14. Apie fondo lėšų naudojimą sprendžia ir pašalpas skirsto bei jų didumą nustato komisija iš fondo valdytojo, Liet. Policijos Štabo socialinių reikalų aprūpinimo karininko ir fondo reikalų vedėjo. Nutarimas daromas komisijos narių balsų dauguma ir protokoluojamas.

§ 15. Fondo lėšos laikomos patikimoje kredito įstaigoje.

§ 16. Lėšos naudojamos tik § 13 numatytiems tikslams. Pinigai išimami pagal pirmininko ir reikalų vedėjo pasirašytus čekius bei kitokius piniginius dokumentus.

§ 17. Fondas veikia prie Lietuvių Policijos Štabo.

VII. Likvidacija

§ 18. Fondas likviduojamas policijos vadų suvažiavimo nutarimu ar policijos vadovybei įsakius. Likvidavus, jo turtas ir lėšos pereina kuriai nors kitai lietuviškai labdaringai organizacijai.

VIII. Pereinamieji nuostatai

§ 19. Iki bus sušauktas policijos vadų suvažiavimas, Fondo valdytoją skiria Policijos D-to Direktorius.

§ 20. Fondas pradeda veikti 1944 m. balandžio mėn. 1 d.

Generalrat
fuer die innere Verwaltung
Hauptkomitee fuer betreuung
Litauischer frontkaempfer und
ihrer Familien
Generalinis Tarėjas
Vidaus Reikalams
Lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos
Vyr. Komitetas
Nr. 1017

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 25 d.

Ponui Policijos Departamento Direktoriui

Pranešu P. Departamento Direktoriui, kad Lietuvių Karių ir jų Šeimų Globos Vyriausias Komitetas š. m. kovo mėn. 23 d. aplinkraščiu Nr. 4 visiems Komitetams davė tokio turinio parėdymą:

„Lietuvos policija šiuo metu veda kietą kovą su visokios rūšies banditais, kurie siaučia visoje Tėvynėje, o ypač Rytų Lietuvoje. Daug policijos tarnautojų žūsta nuo šių niekšų rankų atiduodami gyvybę Tėvynei, kaip ir kariai kovodami fronte.

Liet. Karių ir jų Šeimų Globos Vyr. Komitetas, įvertindamas tą didį pasiaukojimą Tėvynei, įpareigoja visus Komitetus imti globon visus Lietuvos Policijos tarnautojus ir jų šeimas. Ypač reikia globoti tuos, kurie eina sunkias pareigas Rytų Lietuvoje ar policijos šeimas, kurių maitintojai žuvo kovodami prieš banditizmą."

Prašau, P. Direktoriau, šio aplinkraščio turinį paskelbti Policijos tarnautojams. Policijos tarnautojai norintieji gauti kurios nors paramos pirmoje eilėje turi kreiptis į savo apskrities ar miesto Liet. Karių ir jų Šeimų Globos Komitetą, kurio adresą galima sužinoti apskrities Viršininko ar Burmistro įstaigoje.

(-) J. Kriščiūnas
Vyr. Komiteto Pirmininkas ir Visuomenės
Reikalų Departamento Direktorius

89-90-462

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1944
KOVAS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE 2 ir 26 pusl. * MANDAGUMAS — VIENA DIDŽIAUSIŲ POLICISTO DORYBIŲ — 3 * Koresp. K. B. — „POLICIJOS" LAIKRAŠTĮ TINKAMAI ĮVERTINO AUKŠTOJI VOKIEČIŲ POLICIJOS VADOVYBĖ IR LIETUVIŲ SAVIVALDOS VADOVAI — 5 * M. S. — KARO APŽVALGA VAKARUOSE — 6 * Ig. Taunys — NACIONALSOCIALIZMO ISTORINIAI BRUOŽAI — 7 * Valevičius—VOKIEČIŲ POLICIJA — 9 * L. Svyrius — IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ — 10 * Ig. Tomaitis — NAUJOVĖ MŪSŲ POLICIJOJE — 11 * P. Pamataitis — ĮVYKIO VIETOJE KOJŲ PĖDSAKŲ APSAUGOJIMAS — 13 * Z. Tamošauskas — BAILIAI, NIEKŠAI, BEGĖDŽIAI — 15 * Al. Malinauskas — KALTĖS ĮRODYMO DAIKTAI, JŲ PRIJUNGIMAS PRIE BYLOS BEI SAUGOJIMAS SANDĖLYJE — 16 * V. Minvydas — BOLŠEVIKINĖ AMNESTIJA — 17 * B. Karpavičius — TARNYBINIAI SUSIRAŠINĖJIMAI — 19 * J. Jucius — POLICIJOS RŪŠIŲ BENDRADARBIAVIMAS — 21 * V. Daugnora — KOVA SU NUSIKALTIMAIS — SUNKIAUSIA POLICIJOS PAREIGA — 23 * J. Povilenskas — JUDĖJIMO NELAIMĖS VILNIUJE — 24 * V. Ž. — ŽIAURUSIS ŠYKŠTUOLIS — 25 * C. Spirauskas — TRIUKŠMELIAI — 27 * SPORTAS A. Vietrinas — SLIDINĖJIMAS — 29 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 30 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 34 * AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAI — 38 * POLICIJA ŠYPSOSI — 39 * KRISTIJONO SAUGIO NUOTYKIAI — 39 * OFICIALINĖ DALIS — 40 *

LIETUVIŲ POLICIJOS VYRAI RYTŲ FRONTE KOVOJA SU MIRTINU ŽMONIJOS PRIEŠU — BOLŠEVIZMU.

NUOTR. L. SEIBUČIO

MŪSŲ ŠEIMOJE

GRAŽUS LIETUVIO POLICISTO PAVYZDYS

Š.m. vasario mėn. 29 d. nakties metu buvo sunkiai sužeistas Lentupio atsparos policijos punkto vachm. Janulka Petras. Jo gyvybė buvo ant plauko ir nebuvo vilties, kad jis dėl gausaus kraujo netekėjimo išliks gyvas.

To paties atsparos p-to polic. Valauskas Bronius, gelbėdamas savo draugo gyvybę, davė paimti savo kraujo sunkiai sužeistajam vachmistrui. Tatai yra kilnus pasiaukojimas gelbėti savo draugo, lietuvio policisto, gyvybę.

Polc. Valausko Br. pavyzdį reikia sekti mums visiems.

Žinantis

VOKIEČIŲ POLICIJOS MUZIKINĖS TRUPĖS GASTROLĖS KAUNE

Ir vėl po kurio laiko į Kauną atvyko viena iš daugelio vokiečių policijos muzikinių ansamblių—„Pramoga draugams." Dauguma ansamblių dalyvių yra prieš paskyrimą į ansamblius buvę aktyvūs policijos pareigūnai.

Vasario 8 d. vakare Kauno karių teatro salė pilnutėlė prisirinkusi vokiečių ir lietuvių policijos pareigūnų vokiečių ir lietuvių karių ir kitų įstaigų tarnautojų — svečių. Žiūrovams atsivėrė visa pynė meninių burtų, laikiusių dvi valandas užhipnotizavusius žiūrovus ir klausytojus žavinčia muzika, dainomis, jumoru ir virtuoziškais numeriais. Ypatingai pažymėtinas spalvingai įvairus ir darnus įvairių instrumentų saskambis. Trupė gastroliavo iki vasario 12 dienos kiekvieną dieną.

Vlg.

SULAIKYTAS „NURENGĖJAS"

Būdavo atsitikimų, kad nusikalstamasis elementas nurengdovo praeivius. Tačiau ir tokie „išdaigininkai" galų gale patenka policijai į rankas. Neseniai Kaune — Sančiuose į policijos nuovadą skųsdamasis atvyko vienmarškinis vienas kauniečių. Nukentėjusiam dar nesišėjus iš nuovados, policija jau sulaikė vieną pilietį D., kuris buvo aukščiau minimą išrengęs. Nors sučiuptasis rūbus buvo paslėpęs ir gynėsi, vis dėto pas jį kišenėje buvo rasta nosinė, kurią jis buvo paėmęs iš nuvilktojo palto. Nukentėjęs ją atpažino, o veliau kaltu prisipažino ir pats sulaikytasis.

Vlg.

RASTAS VAGIŲ SANDĖLIS

Vasario 8 d. Kauno miesto policijos pareigūnai, gavę žinių, padare kratą kauniečio O. bute ir rado ten 34 poras naujų kelnių ir 35 naujus švarkus. Išaiškinta, kad rastieji rūbai yra vogti. „Sandėlio" laikytojas po daugelio naktinių ekskursijų buvo šitą atsargą susidaręs ir, matyt, laukė progos pasipelnyti.

Vlg.

ASMENS KONTROLIŲ SVARBUMAS

Šio karo metu policija daro dažnesnes asmenų kontroles gatvėse ir keliuose. Tikrinami visų praeinančių arba pravažiuojančių asmens ir darbo dokumentai. Tokie patikrinimai iš policijos valdininkų reikalauja atidumo ir nuosekšumo, nes tai geras būdas susekti besislapstančius nusikaltėlius ir kenkėjus. Stropiai vykdant kontroles, gaunami geri rezultatai. Š.m. vasario mėnesį per vieną kontrolę sulaikytas Kaune be asmens dokumentų rusiškai kalbantis pilietis, neaiškios tautybės ir praeities. Nors sulaikytasis savo parodymais bandė pareigūnams nekaltumą įrodyti, vienok išaiškinta, kad jis yra banditų gaujos dalyvis. Be to, per tą kontrolę sulaikytas pilietis, įtartas išplėšęs gyventojų butus. Įtariamasis apsimetė kurčiu nebyliu, tuo norėdamas išvengti įtarimo. Įvyko tačiau taip, kad jis stebuklingu būdu prabilo ir liko išaiškintas.

Vlg.

NUKAUTAS PLĖŠIKAS — BANDITAS

Š.m. vasario 10 d. Kaune — Vilijampolėje penki ginkluoti banditai apiplėšė vieną miesto pakraščio gyventojo butą. Sujungtos Kauno miesto policinės jėgos tuojau ėmėsi banditus persekioti. Viena pareigūnų grupė netrukus užtiko banditus. Per susišaudymą banditai atkakliai gynėsi. Vienas iš banditų liko nukautas.

Vlg.

UTENOS APSKR. POLICIJA KOVOJA SU BANDITAIS

Š. m. vasario mėn. 29 d. Pikčiūnų km., Daugailių valsč., Utenos apskr. pasirodė apie 30 banditų. Tuojau buvo suorganizuota Utenos apskr. policijos grupė ir, kartu prisijungus Daugailių atsparos punktui, banditai pradėti persekioti. Staigus ir kietas mūsiškių puolimas banditus išmušė iš pusiausvyros ir jie po trumpo atsišaudymo, palikdami 3 žuvusius, o sužeistuosius nusinešdami, pasitraukė į netoliese esantį mišką.

Iš mūsų pusės žuvo į Daugailių atsparos punktą komandiruotas Vilniaus policijos 4-os nuovados vyr. vachm. Datenis Julius. Be to, sužeistas Utenos nuov. polic. Ruzgas Povilas.

B. Pilkutis

KOVOJAMA SU NAMINĖS DEGTINĖS GAMINTOJAIS BEI PLATINTOJAIS

Nevarėnai, Telšių apskr. Policijos punkto vedėjas Brencius ir kiti pareigūnai kovoje su naminės degtinės gamintojais bei platintojais surašė 11 protokolų už gaminimą ir 13 protokolų už vartojimą bei platinimą. Suaktyvinus kovą su šiais rūšies nusikaltėliais, naminės degtinės gaminimas mažėja.

A. B.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

„Policijos" laikraščio 1943 m. Nr. 1 ir 2, taip pat 1944 m. Nr. 1 pritrūkome ir nebegalime užsakymų patenkyti. Prašome pinigų nebesiųsti. Prenumeruotis „Policiją" galima tik pradedant 1944 m. 2 numeriu. Ligi metų galo —11 RM.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Policijos Departamento Direktorius — Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/III aukštas 52 kamb./, Telefonas 28281. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12,— pusei metų RM. 6,— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Už. 177/6763. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

MANDAGUMAS — VIENA DIDŽIAUSIŲ POLICISTO DORYBIŲ

Kiekvienu momentu jie yra tinkamai pasiruošę sutikti priešą.
Nuotr. V. Augustino

Mandagumu mes vadiname įvairių visuomenėje nusistojusių gražių elgimosi formų bei papročių laikymąsi. Jų laikytis turi visi, kurie nori būti malonūs savo artimiesiems ir visiems tiems, su kuriais tenka bendrauti. Mandagumas visais laikais būtinas kaip viena iš priemonių reikalams vesti ir santykiams su žmonėmis palaikyti.

Mandagumas — civilizuotų, kultūringų tautų padarinys. Šiandieną kiekvienas, kas tik nori būti tikras visuomenės narys, negali iš mandagumo formų išsisukti ar jų aplenkti. Žinoma, mandagumo formos būna labai įvairios, neretai skirtingos: kas mūsų krašte laikoma mandagu, tas kitur gali būti priešingai. Tačiau vis dėlto esmė lieka ta pati.

Policijos tarnyba verčia pareigūnus nuolat bendradarbiauti su įvairaus luomo žmonėmis, skirtingų tautybių bei pasaulėžiūrų asmenimis. Policistas visada, ypatingai šiais karo visokių suvaržymų laikais, turi daug kam padėti, patarti. Tai galima atlikti vienokia ar kitokia forma. Žinoma, ir rezultatai gaunami nevienodi. Žmogaus prigimtis esmėje nėra žiauri ir mėgsta švelnią formą, atitinkamą kreipimosi bei atsakymo būdą, tinkamą kalbos toną, gražų, dailų elgesį. Šį šio, gal, esmėje neperdaug reikšmingo policijos pareigūno elgesio, padaromos išvados apie visą lietuvių policijos korporaciją. Vadinas, iš to, kaip pasielgė policininkas Jonas ar Baltras, svetimieji ir savieji sprendžia apie tūkstančius mūsų policijos vyrų.

Nepaslaptis, kad su mandagumu mūsų policijoje nėra taip, kaip turėtų būti. Sutinkame daug policistų, ypač naujai priimtų į tarnybą, kuriems mandagumas tebėra kažkaip svetimas, nejprastas. Iš jų tarpusavio ir su piliečiais elgesio matyti, kad bet kurie gražaus elgimosi papročiai jiems yra ne prie širdies. Dėl jų veiksmų policijos vadovybė neužtarnautai, bet teisingai, susilaukia priekaištų tiek iš visuomenės, tiek iš vokiečių pareigūnų pusės.

Mandagumas nėra įgimta ypatybė. Jis yra ugdomas, plečiamas, kuriamas ir išmokstamas taip, kaip išmokstama skaityti, rašyti, save valdyti ir pan. Todėl drąsiai galime tvirtinti, kad mandagiu gali būti kiekvienas, kuris tik to panorės. O policistas turi tokiu būti.

Policijos pareigūno mandagumas neturi būti paviršutiniškas, prievarta įkūnytas, bet išplaukias iš vidaus, iš širdies ir iš pačių sielos gelmių. Vidujinis arba tikrasis mandagumas rodo žmogaus inteligenciją, išsilavinimą, sielos švelnumą. O tai jau yra savos rūšies menas ir grožis.

Negalime čia surašyti visų mandagumo taisyklių ir, žinoma, nėra reikalo to daryti. Viską dėlto jas visas galima suvesti į vieną dėsnį: „ne-

LTSR valst. respublikinė biblioteka

daryk to kitam, kas tau pačiam būtų nemalonu," arba „nedaryk kitam to, ko nenori, kad kiti tau darytų." Jei tau nemalonus šiurkštus, barbariškas elgesys su tavimi, nenuoširdumas, negražūs išsireiškimai, nerodymas pagarbos žmogui — nedaryk to ir kitam.

Štai dar keletas tau, mielas pareigūne, naudingų nurodymų:

Į kiekvieną pilietį, kuris į tave, kaip į pareigūną ar kaip į žmogų kreipiasi, atkreipk savo dėmesį, išklausyk jį kiek laiko aplinkybės leidžia ir kuo gali jam padėk. Be didelio reikalo nekalbėk pakeltu tonu. Nešauk ten, kur gali atsakyti visai ramiai.

Nerodyk savo „vyresniškumo" ir tau patikėtos valdžios galios ten, kur to nereikia. Kiek gali, jeik į piliečio padėtį ir jam padėk. Jeigu reikalas liečia ne policiją, nurodyk jam tiksliai kitą įstaigą. Nukreipk ten, kur jis galėtų rasti klausimo sprendimą: nevarinėk jo iš vienos įstaigos į kitą. Nesidėk viską žinančiu. Ko nežinai, nesigėdyk pasiklausti kitų ir tik tada duok teisingą atsakymą. Žinok, kad niekas taip nežimina gero policijos pareigūno vardo kaip melavimas, netiesos sakymas. Nesigėdyk savo nežinojimo. Gėda yra ne nežinoti, bet nežinojime pasilikti. Visada padėk tavo pagalbos reikalingam.

Jei nori save išaukštinti, būk mandagus ir geraširdis su visais, ypač su savo asmeniškais priešais. Žinok, kad tinkamu savo elgesiu, gera laikysena jį atžvilgiu, iš jų pasidarysi sau nekenksmingus, gerus, nuoširdžius draugus. Žinom atsitikimą, kur vienas policijos viršininkas savo pavaldinio buvo nekaltai, skaudžiai įžeistas. Likimas davė viršininkui puikią galimybę atkerštyti pavaldiniui už nuoskaudą. Kaip gi pasielgė viršininkas? Užuot sutrypęs, nubaudęs ir pažeminęs pareigūną tarnyboje, jis tam visai nelauktai nubaudė šitaip: neveidmainingai ištiesė jam savo ranką, atleido kaltę ir, be to, dar asmeniškai apdovanojo. Sugėdintas pareigūnas negalėjo ne tik kerštauti, bet ir akių į viršininką pakelti. Kilniadvasiškas, tiesiog riteriškas viršininko pasielgimas, iš pusiausvyros išmušė pavaldinį. Jis pasijuto esąs visai menkas prieš tą vyrą. Tokių pavyzdžių gyvenime būna, deja, nelabai daug. Beje, jie visada pasilieka nepamirštami ir būna gražiu kilniadvasiškumo ir mandagumo pavyzdžiu. Taigi nevartok keršto ten, kur jis nėra reikalingas ir negali atnešti naudos. Jei turi šiurkštų būdą, švelnink jį.

Skirk tarnybinius reikalus nuo asmeniškų. Tarnybiniuose reikaluose tau suteikti ypatingi įgaliojimai: nepanaudok jų piktam ir niekada neperženg savo galios ribų.

Būk mandagus ne tik su aukštesniais už save pareigūnais, kuriems tu priklausai, bet ir su savo lygiais bei žemesniais asmenimis. Tavo reiškiamas mandagumas bus tikras ir nuoširdus tik tada, kai tu vienodai lygiai traktuosi beturtį ir turtuolį, vyrą ir moterį, senį ir vaiką. Atmink, kad žemesnės padėties žmonės taip pat dažnai būna aukštos inteligencijos, gerai išsilavinę ar išmaną asmenys.

Žinok, kad dėl žmogaus negerbimo, dažnai dėl išorinių mandagumo formų stokos, visuomenė susiskaldo į klases bei kastas ar socialinius luomus, kas priveda prie neapykantos žmogui ir būna daugelio socialinių sąjūdžių ar net revoliucijų priežastimi. Generolą ar net maršalą kartais daugiau išgarsina ir išpopuliarina ne tiek jo karo žygiai, kiek malonus elgesys su jo kariais.

Rytinėje Lietuvos dalyje esantieji pareigūnai atminkite, kad jūs ten, nutautėjusių mūsų tautiečių tarpe, atstovaujate lietuvių tautą. Iš jūsų darbų, veiksmų ir elgesio su vietos gyventojais jie spręs apie visą lietuvių tautą. Jums patikėtos garbingos pareigos. Taigi nedarykite gėdos savo Tėvynei.

Mandagumas niekada netrukdo reikalingam griežtam policijos elgesiui, atliekant tam tikrus tarnybinius veiksmus. Juk galima pasielgti drauge greičiau, o vis dėlto mandagiai.

Būk mandagus ne tik atlikdamas tarnybinius veiksmus, bet ir kalbėdamas. Žinok, kad žodžiu dažnai daug skaudžiau gali įžeisti kaip ginklu ar lazda.

Venk perdėto, nenatūralaus mandagumo. Žiūrėk, kad tavo reiškiamas mandagumas nepavirstų pataikavimu, „laižymusi" ar nežinia kuo. Derink savo veiksmus su policijos pareigūno autoritetu ir policijos garbe.

Baigiant reikia pastebėti, jog pasidaryti mandagiu daug nekainoja. Taigi mandagumas yra lyg smulki moneta. Vis dėlto ši moneta yra auksinė: ji neužima daug vietos, gal, ir nebrangi yra, tačiau už ją visais laikais gali ką nors nusipirkti.

Gražiame, mandagiame policijos pareigūno elgesyje, it veidrodyje, pasireiškia jo išsilavinimas, kultūra ir dvasios grožis. Taigi ugdykime savyje šią dorybę ir būkime mandagūs tiek asmeniškame gyvenime, tiek tarnyboje, ypatingai santykiuose su tais žmonėmis, kurie iš eilinio policijos pareigūno elgesio vertina ne tik lietuvių policijos korporaciją, bet ir visą lietuvių tautą.

TARNYBINIUOSE REIKALUOSE BŪK ATIDUS IR NEPLEPUS. BŪK DRĄSUS IR SAVIMI PASITIKĮS, TAČIAU TEISINGAS. BŪK NEGAILESTINGAS KOVOJE SU VISAIS TAUTOS IR VALSTYBĖS PRIEŠAIS.

„POLICIJOS" laikraštį

tinkamai įvertino aukštoji vokiečių policijos vadovybė ir lietuvių savivaldos vadovai

Mums džiugu pranešti, kad „Policijos" laikraštis nepaprastai nuoširdžiai buvo sutiktas ne tiktai senųjų ir naujųjų policijos tarnautojų, bet ir aukštųjų vokiečių policijos vadovų, taip pat vadovaujamųjų lietuvių savivaldos asmenų.

Š. m. kovo mėn. 10 d. „Policijos" laikraščio Vyriausias Redaktorius — Leidėjas, Policijos D-to Direktorius — Liet. Polic. Ryšio Karininkas V. Reivytis policijos svetainėje „Rambyne" suruošė karo meto sąlygose kuklų, bet labai jaukų pobūvį, į kurį savo atsilankymu pagerbė pats SS- ir Policijos Vadas Lietuvoje SS- Brigadefuehrer und Generalmajor d. Polizei Harm, Generalinį komisarą Lietuvai pavaduojąs Obergebietsfuehrer Nabersberg, Pirmasis Generalinis Tarėjas generolas Kubiliūnas, Tvarkos Policijos Vadas Lietuvoje Pulk. Dr. Musil, Generalkomisariato Lietuvai ir kt. vokiečių įstaigų aukštieji pareigūnai, vokiečių policijos vadovaujamieji asmenys, lietuvių policijos vadovai, vokiečių ir lietuvių spaudos atstovai iš Kauno ir Vilniaus, „Policijos" bendradarbiai, pagaliau — „Vilniaus" spaustuvės (kur spausdinamas „Policijos" laikraštis) vadovybė ir darbininkai.

Pobūvio metu „Policijos" Vyr. Redaktorius pasveikino SS- ir Policijos vadą Lietuvoje SS-Brigadefuehrer Generolą Harm, Generalinį komisarą Lietuvai pavad. Nabersberg, aukštąją savivaldos vadovybę ir vokiečių policijos vadovaujančius asmenis, kurie teigiamai įvertino lietuvių policijos darbą, sudarydami galimybę net labai sunkiomis karo meto sąlygomis leisti atgaivinti „Policijos" laikraštį. Šia proga Vyr. Redaktorius pareiškė jiems visiems nuoširdžią lietuvių policijos padėką.

Po Vyr. Redaktoriaus V. Reivyčio kalbos pobūvio dalyviai turėjo garbę išgirsti malonų ir reikšmingą paties SS- ir Policijos vado SS- Brigadefuehrer u. Generalmajor d. Polizei Gen. Harm žodį. P. Generolas pasidžiaugė „Policijos" laikraščiu, pabrėžė jo reikšmę lietuvių policijos organizacijai, pareigūnų auklėjimui bei tobulinimui ir pripažino laikraštį esant gerai tvarkomą. Toliau savo kalboje Generolas Harm iškėlė lietuvių tautai reikalą ginklu įsijungti į kovą su bolševizmu ir aukštai įvertino tiek lietuvių policijos, tiek Lietuvos vietinės rinktinės pastangas šioje srityje.

Lietuvių policijos vyrams buvo džiugu šiuos žodžius girdėti iš vyro, kuris yra vyriausias mūsų vadovas.

Pirmasis Generalinis Tarėjas Generolas Kubiliūnas, iškėlęs sunkias karo meto spaudos sąlygas, pasakė: „Laikraštis išeina reguliariai. Jo išorė visai kultūringa ir patraukli. Malonu paimti į rankas, malonu ir paskaityti, nes turinys aktualus, pamokąs. Pats turinys ne tiek eina su gyvenimu, kiek ji aplenkia, dažnai užbėgdamas už akių." Iškėlęs sunkias lietuvių policijos, kaip karių, pareigas, nuoširdžiai dėkojo „Policijos" Vyr. Redaktoriui V. Reivyčiui, laikraščio bendradarbiams ir visiems tiems, kurių dėka laikraštis išeina gražiai ir sumaniai paruoštas.

Pobūvio metu lietuvių policijos vadovai turėjo progos išsikalbėti su vokiečių vadovaujančiais asmenimis Lietuvoje ne tik „Policijos" laikraščio, bet ir visos policijos reikalais.

Šia proga svečiai turėjo progos išgirsti gražių policijos orkestro ir jo choro melodijų. Orkestrui vadovavo jo dirigentas Br. Jonušas ir jo pavaduotojas Zdanavičius.

„Policijos" Redakcijai džiugu, kad jos nelengvą darbą nuoširdžiai įvertino visi tie vyrai, kurie stovi mūsų krašto vadovybės priešakyje.

Tebūnie čia išreiškiama ir jiems mūsų padėką už gerą širdį ir rodomą mums palankumą.

Koresp. K. B.

M. S.

KARO apžvalga vakaruose

Faktiškai vakaruose jokio fronto nėra. Anglų ir amerikiečių kariuomenė yra išsikėlusi pietinėje Italijoje, taigi tą frontą galėtume pavadinti pietiniu frontu, ne vakariniu. Bet kadangi Europos krantai vakaruose negali būti be apsaugos, taigi vakarų Europą galime vadinti bendru posakiu—„vakarų frontu", nors tai nepilnai atitinka tikrenybę. Šis frontas tiesioginiai mūsų krašto neliečia, bet negalima neigti tos įtakos, kokią jis turi rytų frontui, sprendžiančio tiesioginiai mūsų gyvybinius interesus. Taigi, norėdami pilnai orientuotis apie padėtį frontuose, negalime nepažvelgti į tuos laukus, kurie nors toli nuo mūsų, bet taip pat yra kruvini, kaip ir rytų frontas.

Dabartiniu laiku, kai rytuose bolševikų armijos, turėdamos milžiniškus nuostolius žmonėmis ir medžiagomis, iš paskutinio stengiasi įgyti kuo daugiau teritorijos, vakarų frontas atrodo apmiręs ir palyginamai ramus. Nuo tos dienos, kai vokiečių armija pasitraukė iš Afrikos, galima buvo manyti, kad vakarų fronte negali įvykti kokių nors žymių permainų arba pakeitimų. Europos krantai per tris metus liko taip sustiprinti bunkeriais ir moderniais neabejotinos reikšmės sutvirtinimais, kad mėginimas išsikelti faktiškai yra neįmanomas. Neįmanomas, žinoma, tik ta prasme, kad toks išsikėlimas pareikalautų milžiniškų kiekių transporto, desantinių ir karo laivų bei lėktuvų, kuriais kariaujančios šalys dabartiniu laiku negali laisvai disponuoti.

Anglijos karo ir transporto laivynas per tris karo metus smarkiai nukentėjo. Jeigu paimsime nuskandinto Anglijos transporto laivyno tonažą, tai pamatysim, kad Anglija daugiau laivų nustojo, negu taikos metu turėjo. Karo metu intensyvumas laivų statyboje didinamas, ir jeigu jis vystytųsi nekliudomai, tad iš dalies galėtų atsiradusias spragas užkišti, bet nereikia užmiršti, kad laivo statymo dirbtuvės priešo aviacijos yra iš dalies sugriautos arba apgadintos. Taigi prie didžiausių pastangų jų statyba ne didėja, bet mažėja. Be to, pareikalavimas transporto laivų ir kartu su jais karo laivų, skirtų transportams saugoti, nuolat didėja. Anglijos imperija susideda iš kolonijų, kurios šiame kare nėra saugios, todėl reikia jose laikyti didesnius kariuomenės skaičius, kurie reikalauja nuolatinio aprūpinimo bei papildymo. Tos kolonijos yra toli, nuo Anglijos krantų kelionė tęsiasi ilgai, yra pavojinga, ir šie transportai reikalauja stiprios apsaugos. Visiems tiems reikalams neužtenka likučių anglų laivyno, dar daugiau jų neužtenka įvykdyti invaziją į Europos sustiprintus krantus. Didelę pagalbą Anglijai suteikia Amerika, bet ir jos resursai yra riboti. Užsiangažavusi tolimuose rytuose, ji negali Anglijai suteikti transporto ir karo laivais efektyvinės pagalbos, kad pastaroji galėtų įvykdyti invaziją. Tų laivų, kurių Amerika gali pavesti Anglijos dispozicijai, užtenka tik aprūpinti visame pasaulyje išmėtytus kariuomenės dalinius. Tie duomenys duoda pakankamą pagrindą manyti, kad vakarų fronte nuo to laiko, kai vokiečių kariuomenė apleido Afriką, negali būti jokių staigmenų. Bet čia atsitiko seniai numatytas Badoglio vadovaujamos Italijos pasitraukimas iš karo, kuris šiek tiek vakarų frontą išjudino. Italijos pasitraukimas svarbesniems įvykiams įtakos neturėjo, bet vis dėlto anglams pavyko išsikelti pietų Italijoje. Šis išsikėlimas turėjo tikslą atkirsti ir sunaikinti vokiečių divizijas, esančias pietiniame Italijos gale, bet šis manevras nepavyko ir tik privedė prie to, kad anglai įgijo šiek tiek teritorijos.

Vakaruose arba, teisingiau pasakius, pietuose karo veiksmai stabilizavosi. Vokiečių gynyba priverčia anglų ir amerikiečių karo vadovybę eikvoti jėgas ir milžiniškus kiekius karo medžiagos. Visos pastangos pasistumėti pirmyn lieka be rezultatų, ir jeigu pavyksta kur nors porą metrų pasistumėti, tai tas problematiškas laimėjimas kainoja labai brangiai ir verčia Anglijos ir Amerikos karo vadovybę susimąstyti. Tokia padėtis gali tęstis ilgą laiką, ypatingai, kad tas frontas iš Anglijos ir Amerikos reikalauja daug ko, kc Anglija neturi ir nieko apčiuopiamo neduoda.

Paskutiniu laiku atsitiko dar vienas įvykis, kuris iš pirmo žvilgsnio lieka nesuprantamas. Tuo įvykiu yra išsikėlimas anglų ir amerikiečių karo pajėgų prie Nettuno, tai yra, į šiaurę nuo bendro fronto prie Cassino. Šis išsikėlimas, pagal anglų apskaičiavimą, turėtų įnešti dezorganizaciją pietiniame fronte ir priversti vokiečių armijas trauktis, užleidžiant Italiją iki Romos. Bet pasirodė, kad vokiečių karo vadovybė, ramiai leidusi anglams prie Nettuno išsikelti, išsikėlimo vietą apjuosė geležine juosta ir privertė desantinę kariuomenę pereiti prie defenzyvinių veiksmų. Čia anglų kariuomenė turi ne tik didelius nuostolius žmonėmis ir karo medžiaga, bet ir transporto bei karo laivais. Vokiečių aviacija nuolat naikinančiai bombarduoja sandėlius su karo medžiaga išsikėlimo vietoje ir tuos transporto ir karo laivus, kurie prie tų krantų bando artintis. Vokiečių karo vadovybė, leisdama anglams prie Nettuno išsikelti, privertė priešą siųsti savo transporto ir karo laivus į povojingą jiems zoną, kur jie lengvai gali būti sunaikinti. Anglai atsidūrė keblioje padėtyje, nes su savo desantine kariuomene negali pasistūmėti pirmyn ir negali savo desantus atitraukti atgal. Šios kariuomenės aprūpinimas brangiai kainoja, nes atvežta medžiaga vokiečių artilerijos ir aviacijos sunaikinama, o laivai arba nuskandinami arba sužalojami.

Taigi padėtis vakarų fronte gali ilgesnį laiką likti be pasikeitimo tol, kol rytų fronte bolševikų kariuomenė galutinai bus išsikvėpusi ir nustos savo pajėgumo. Po to ateis laikas pagyvinti karo veiksmus pietų Italijoje. Šie faktai pilnai įrodo, kad tiek rytuose, tiek pietų Italijoje visi įvykiai diktuojami vokiečių karo vadovybės. Priešas pasistumia arba išsikelia tose vietose, kuriose jam leidžiama; vokiečių gi kariuomenė, naikindama priešo gyvąją jėgą ir jo medžiaginį pajėgumą, ilgainiui prives prie Anglijos, Amerikos ir Sovietų Sąjungos galutinio sunaikinimo.

Didžiosios Vokietijos vadai ir nacionalsocializmo kūrėjai vieno parado metu. Iš kairės į dešinę — Führer'is Adolf Hitler, orinių Reicho pajėgų vyr. vadas Reicho maršalas H. Goering ir Propagandos reik. Ministeris dr. Goebels.

Nacionalsocializmo ISTORINIAI BRUOŽAI

Ig. Taunys

1919 m. vasarą šeši vyrai Muenchene įsteigė vokiečių darbininkų partiją (Deutsche Arbeiterpartei) kovai su marksistinėmis darbininkų partijomis. Bet šitam sambūriui trūko aiškaus ideologinio pagrindo ir vado. Istorijai jis būtų likęs nežinomas, jei likimas Adolf Hitler asmenyje nebūtų padovanojęs jam vado.

1918 m. lapkričio mėn. gale Adolf Hitler iš ligoninės grįžo papildymo batalionan. Bet, kadangi jam nepatiko kareivių tarybų šeimininkavimas, tad išvyko į Traunšteino lagerį. 1919 m. balandžio mėn. centralinė taryba norėjo Adolf Hitler areštuoti, kaip kontrarevuliucinierių. Bet savo energijos ir šautuvo dėka jis liko laisvas.

1919 m. gegužės pradžioje grandinis A. H. buvo komandiruotas komisijon antram pėst. pulke revoliuciniam judėjimui likviduoti. Šita vieta praktiškai jau reiškė politinės veiklos pradžią.

Kartą pulko vadovybė pasiuntė A. H. susipažinti su dar visai nežinoma vokiečių darbininkų partija (Deutsche Arbeiterpartei). Jis pakliuvo vienan toe partijos susirinkiman, kur jo ginčas su kumunistiškai nusiteikusiu pašaliečiu nariams ir svečiams padarė didelį įspūdį. Jis buvo paprašytas įstoti partijon septintuoju nariu ir sutiko pasiūlymą priimti, kadangi partija programos dar neturėjo, o jis pats jau kuris laikas ieškojo progos padėti pagrindus darbininkų klausimo sprendimui ir savo minčių bei planų įvykdymui.

O planuoti ir rūpintis tuo laiku Vokietijoje būta kuo. Versalio diktatas neleido laikyti didesnės kariuomenės kaip 100.000 vyrų. Buvo uždrausta turėti sunkiąją artileriją, tankus ir lėktuvus. Beveik visi ginklai buvo atiduoti, o tvirtovės sunaikintos. 15 metų vakarinis Reino kraštas turėjo likti priešų rankose. Apie 70.580 kv. km. su 6,5 mil. gyv. Vokietijos, prieš D. Karą turėtos, teritorijos buvo priskirti kitiems kraštams. Visos kolonijos, apėmusios 2.952.602 kv. km. plotą, buvo atimtos.

Poversalinis žemės sausumos (133 mil. kv. km.) padalinimas tarp tautų prikišamai rodė Vokietijai padarytą skriaudą. Britų pasaulinė imperija, turinti tėvynėje 311.00 kv. km. ir 49 mil. gyv. drauge su visomis kolonijomis, apėmė 34,6 mil. kv. km. su 165,7 mil. gyv., Prancūzija su visomis savo kolonijomis turėjo apie 12 mil. kv. km. ir 105 mil. gyv., Jungtinės Amerikos Valstybės apėmė 9,7 mil. kv. km. su 137,5 mil. gyv., Vokietija gi 470.000 kv. km. plote turėjo maitinti 67 mil. žmonių.

Gyventojų skaičius vienam kv. km. didžiųjų tautų valdomuose plotuose irgi rodė sunkią Vokietijos padėtį:

Britų pasaulinėj imperijoj 14,3 gyv., Sovietų Rusijoj 7,9 gyv., Prancūzijoj 8,6 gyv., Jungtinėse Valstybėse 14,2 gyv., Vokietijoj 143 gyv. Bet to dar negana — Vokietijai neteisingai buvo suversta visa atsakomybė už karą ir 1921 m. gegužės 5 d. užkrauta 132 miliardų aukso markių reparacijų suma, viršijanti 3 kartus viso žemės rutulio turimo aukso vertę, karo nuostoliams padengti.

Šitame priespaudos, nusivilimo ir vargo laikotarpyje tautai buvo brangi kiekviena vilties kibirkštėlė. Šia kibirkštėle ir tapo A. H. paskelbta nauja pasaulėžiūra.

1920 m. vasario mėn. 24 d. pirmame masiniame partijos susirinkime vienos Muencheno aludės salėje A. H. paskalbė 25 tezėse ištrauką iš NSDAP (Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei) programos. Toje ištraukoje tarp kita ko buvo reikalaujama, pasiremiant tautų apsisprendimo teise, visų vokiečių gyvenamų žemių sujungimo į Didžiąją Vokietiją, Versalio sutarties panaikinimo, kolonijų grąžinimo, žydams pilietybės atėmimo, kapitalo nuošimčių sumažinimo, panaikinimo galimybės be vargo ir darbo turėti pajamų, nusavinimo valstybės naudai kare praturtėjusių turto, darbininkų dalyvavimo didžiųjų įmonių plane, draudimo senatvėje, beatodairinio naikinimo tautos kenkėjų, karinės prievolės įvedimo, sudarymo galimybės ir neturtingųjų tėvų gabiems vaikams išeiti mokslus, įkūrimo stiprios centralinės valdžios ir t.t.

Žydų vadovaujamų kumunistų pastangos trukdyti susirinkimą buvo A. H. kovos draugų kumščiais likviduotos. Patiems žydams susirinkimų lankymas uždraustas.

1920 m. gruodžio mėn. išėjo partijos organo „Voelkischen Beobachter“ pirmas numeris. Pradžioj du kartus savaitėje, o nuo 1923 m. kasdien. Nacionalsocialistinio judėjimo apsaugai nuo kumunistinių užpuolimų buvo įsteigta SA (Sturmabteilung), turėjusi nemaža aukų sužeistais ir užmuštais vidaus kovose.

1923 m. A. H. atvirai viešam susirinkime pasisakė prieš Veimaro demokratinę Vokietiją, nesugabančią išsivaduoti iš Versalio varžtų gėdos. Tuo laiku infliacija pasiekė fantastinių skaičių. Pasikalbėjimai su svarbiausiais asmenimis Bavarijoje, kaip tat generaliniu valstybės komisaru Kahr, komendantu Lossaw ir policijos vadu Seisser A. H. sudarė įspūdį galimo įvykdyti perversmo net jiems padedant.

Lapkričio mėn. 9 d. penkių metų nuo revoliucijos pradžios Vokietijoje sukaktuvių proga turėjo vienam susirinkime išdėstyti savo ateities politinę programą valdžios šefas Bavarijoj Kahr. Staiga 9 val. savo kovos dalinių priekyje atvykęs susirinkiman A. H. paskelbia tuolaikinės Reicho valdžios atstatydinimą ir naujos tautinės vyriausybės sudarymą. A. H., matydamas muencheniečių visuotinį pritarimą ir džiaugmą, sumanė partijos kovos dalių priekyje iškilmių maršu pražygiuoti miesto gatvėmis kartu su generolu feldmaršalu Ludendorfu ir kitais žymiais veikėjais. Ties Feldhernnhalle krašto policija, savavališkai užaliarmuota komendanto padėjėjo, pastojo kelią. Bet, neatsižvelgiant to, buvo žygiuojama toliau. Deja, atsitiko nelauktas ir, rodos, negalimas dalykas: policija šovė į laisvės judėjimo dalyvius. Šešiolika žuvo vietoje, o du komendentūros kieme. Daugelis liko sužeisti. Mat, pasipriešinimas šitokiam atvejui nebuvo numatytas.

A. H. po keletos dienų buvo areštuotas ir pasodintas Landsbergo tvirtovėje. Daug kitų partijos narių irgi buvo suimta. Pati partija uždaryta, o jos kovos daliniai nuginkluoti.

Teismo procesas, vykęs nuo 1924 m. vasario 26 d. iki balandžio 1 d. prieš A. H. ir draugus, išgarsino jį ir jo partiją visoje Vokietijoje. O jo paties nepaprastai drąsus, patriotiškas ir garbingas laikymasis teisme laimėjo jam daug simpatijų.

A. H. buvo nuteistas 5 m. Laike jo buvimo kalėjime nacionalsocialistinis judėjimas pergyveno sunkias dienas. Bet jam išėjus, reikalai vėl greit pagerėjo, ir partija po sunkių vidujinių ir išorinių kovų vėl išėjo į viešumą. Nuo 1927 m. partija pradėjo rengti savo visuotinius susirinkimus Nuernberge. Šalia SA specialiems uždaviniams vykdyti iš atrinktų vyrų sudaryta SS (Schutzstaffeln) daliniai, kuriems nuo 1928 m. vadovauja Heinrich Himmler. Bematant visur atsirado partijos skyrių. A. H. pasakė šimtus ugningų kalbų ir padarė šimtus kelionių daugiausia lėktuvu, kad partiją sustiprintų ir išplėstų. Ir tas jam pavyko. 1932 m. partijos narių skaičius siekė per 1 mil., o prezidento rinkimuose A. H gavo per 11 mil. balsų. Nors Hindenburgas ir buvo perrinktas prezidentu, bet užtat tų pat metų reichstago rinkimus laimėjo NSDAP, gaudama iš 587 vietų 367 vietas. Reichstago pirmininku išrenkamas Hermann Goering, dabartinis Reicho maršalas. Po Papeno ir Šleicherio kabinetų atsistatydinimo Hindenburgas pavedė 1933 m. sausio 30 d. A. H. sudaryti ministerių kabinetą. Kumunistai iš įsiutimo vasario 27 naktį padegė reichstagą. Bet tai buvo paskutinis jų pasispardymas.

Beginklės tautos niekas nerespektavo. Jau ir taip suiręs valstybės ūkis grėsė reparacijų naštoj galutinai sugniužti. Viduje viešpatavo klasių neapykanta ir partijų kova. Bedarbių skaičius siekė 7 mil. Nusikaltimai pasibaisėtinai didėjo. Komunistai gaudavo vis daugiau balsų rinkimuose ir tebuvo dienų klausimas, kad jie valdžią perimtų, jei nacionalsocializmui nebūtų tai anksčiau pavykę. Todėl senelis prezidentas Hindenburgas, pavesdamas A. H. sudaryti kabinetą, pasuko ne tik Vokietijos, bet ir pasaulio istorijos ratą.

Paėmęs valdžią, A. H. pareikalavo reichstago posėdyje 4 m. laiko vidaus sunkumams nugalėti. Tačiau viskas buvo išspręsta net trumpesniu laiku.

Pirmiausia A. H. užtikrino valstybės vienybę, vietoje atskirų kraštų parlamentų su įstatymų leidimo galia sukurdamas stiprią centrinę valdžią. Tuo pat laiku dingo partijos ir NSDAP liko vienintelė politinė tautos valios reiškėja. Eilė priemonių pašalino nedarbą. Tinklas autostradų perskrodė Vokietiją, stebindamas pasaulį savo grožiu ir techniniu tobulumu. Visur vyko statyba: garo kujai dundėjo, kaminai rūko, apleistose ir neveikiančiose laivų statyklose vėl darbas. Rasės ir kraujo apsaugos įstatymas užkirto kelią bepročių (jų išlaikymui valstybė kasmet išleisdavo apie 200 mil. RM.) daugėjimui. 1935 m. spalio 15 d. „Nuernbergo įstatymas“ uždraudė kraujomaišą su žydais. Eilė tolesnių įstatymų sutvarkė rinką ir žemės paveldėjimo teisę. Vietoj klasių kova paremtų profesinių sąjungų buvo įkurtas „Arbeitsfront“, kuris visus dirbančiuosius obalsiu: „Pagarba darbui“ suvienijo. Kulturinė politika pašalino bolševikinę įtaką ir užtikrino vok. menui užtarnautą vietą ir plėtotės galimybes.

Kas A. H. norus nors iš tolo matė, turėjo suprasti, kad neilgai bus sustota prie vidaus politinių problemų — greit bus pereita prie išorės klausimų. Jis tol nenurimo, kol neatpalaidavo Vokietijos iš gėdingų Versalio susitarimų varžtų ir nesukūrė stiprios ginkluotos pajėgos kaip laidą tautos garbei bei laisvei ir kaip apsaugą Europos civilizacijai nuo gresiančio bolševizmo.

Bet jis greit pastebėjo, kad Vokietija galės būti laisva tik tada, kada gyvybinių žaliavų srityje pasidarys nepriklausoma nuo užsienių. Todėl jis suorganizavo 1937 m. naują 4 metų planą šitai problemai išspręsti. Išradėjai išsijuosę dirbo, kad atrastų būdą pasigaminti medžiagų, kurių gamta nesiteikė Vokietijai dovanoti. Virė fabrikų statyba sintetinių produktų gamybai: gumai, benzinui, vilnai ir kt.

Naujoje Vokietijoje auga sveika kūno ir siela sportinė karta. Jaunimo daugiau nebežavi tuščia alinių linksmybė ar romantinės svajonės, nes jau kūdikystėje jis išmoko aukščiau savo asmeninių norų, vilčių ir lūkesčių statyti Vokietiją. A. H. sugebėjo į save patraukti jaunimo širdis: jo pasiaukojimas visuomenės reikalams ir išsižadėjimas asmeninių patogumų bei tuščios garbės žavi jaunimą. Jis yra tikras asketas: valgo daugiausia vegetariškai, negeria jokių alkoholinių gėralų ir nerūko. Jo visa buitis priklauso tautai.

Europa, jei ne šiandie, tai ateity, be abejo, supras jo pastangų, ypač kovoje su komunizmu, tikrąją vertę ir prasmę.

VOKIEČIŲ POLICIJA

(Tęsinys iš praeito numerio)

V. Administracinis baudimas, sveikatos, maisto produktų ir veterinarijos reikalai.

Šio skyriaus darbo sritis sudaro: Policijos baudžiamoji teisė, policijos valdymo įstatymas, policiniai baudimo nuostatai, gyventojų, gyvulių ir įmonių surašymai, policijos aktyvus dalyvavimas socialinio aprūpinimo bei socialinės apsaugos reikaluose, sveikatos reikalų ir maisto produktų priežiūra (medicinos personalas, vaistinės, gydymo priemonės, prekyba nuodais, lavonai, laidojimai), maisto produktų prekybos priežiūra, gyvulių epidemijos, skerdžiamųjų gyvulių ir mėsos priežiūra, ginklų ir medžioklės reikalai, draudimo reikalai, radiniai ir kt.

Šie administracinio pobūdžio darbai atliekami policijos valdybos valdininkų.

Centro valdžios policijos valdybos nevykdo visų policinių uždavinių, bet tik svarbiausius, kurių tikslas saugoti kraštą ar vietoves nuo gresiančių įvairių pavojų ir bendras saugumas.

1938 m. kovo 31 d. Prūsų kraštui išleistas potvarkis, kuris nustato kompetenciją ir atskirų policinių uždavinių sričių ribas tarp centro valdžios policijos valdybų ir savivaldybių policijos valdybų („Verordnung ueber die sachliche Zustaendigkeit der staatlichen Polizeiverwaltung in Preussen“ vom 31. Maerz 1938). Šituo potvarkiu policinio darbo sritys laikomos centro valdžios policijos valdybų reikalų, jei nėra įsakmiai pažymėta, kad jos priskirtos savivaldybių policijos valdybai. Šis potvarkis laikomas pagrindu, nustatant kituose Vokietijos kraštuose policinio darbo sričių priklausomybę tarp centro valdžios ir savivaldybių policijos valdybų.

Tuo būdu savivaldybių policijai priklauso: statybos policiniai reikalai, laukų ir girių policiniai reikalai, gamtos apsauga, priešgaisrinė policija, kiek tatai liečia statybos reikalus, ugniagesybos policija, verslo reikalai su ištisa eile išimčių, sveikatos, veterinarijos reikalų ir maisto produktų priežiūra.

Šios darbo sritys tam tikruose pasienio bei uostų miestuose Reicho Vidaus Reikalų ministerio gali būti įjungtos į centro valdžios policijos valdybų kompetenciją.

Po to turgaviečių priežiūra, skerdžiamųjų gyvulių ir mėsos priežiūra, kiek tas skerdimas būtinas skerdyklose savivaldybių ribose, sauskelių bei gatvių priežiūra jų užlaikymo, apšvietimo ir valymo atžvilgiais, medžioklės policiniai reikalai, butų policiniai reikalai ir įvairios kompetencijos bei teisės, kurios pagal kraštų kultūrinius įstatymus yra pavestos vietos policijos valdymo organams (Ortspolizeibehoerde). Tik didesniuose savivaldybiniuose vienetuose — miestuose, yra specialios policijos valdybos, o vidutinėse bei mažose savivaldybėse policijos valdymo funkcijas atlieka tų pačių savivaldybių administracijos valdininkai.

Atidžiai perskaičius šį straipsnį ir toliau kalbant apie tvarkos policijos rūšis, ypač Reicho policiją (Schutzpolizei des Reiches) ir savivaldybių policiją (Schutzpolizei der Gemeinden), nesunku bus jas iš esmės ir pagal jų atliekamas darbo funkcijas atskirti. Reicho policija (Schutzpolizei des Reiches) yra tik tose vietose, kur yra centro valdžios įsteigta policijos valdyba (Staatliche Polizeiverwaltung) ir yra jos vykdomas organas. Savivaldybių policija (Schutzpolizei der Gemeinden) yra visai analogiškai policinėje srityje savivaldybių vykdomas organas. (B. d.)

J. Valevičius

Iš tarnybinių užrašų

Kad fantazija būna dažnai išradingumo pagrindas — rodos, ginčytis netenka. Štai, žiūrėk, koks mokslininkas sufantazuoja kokį nebūtą stebuklą, o už kurio laiko jau ir išradimas seka. Ypač tatai yra teigiamas reiškinys karo metu, kada vyksta arsios varžybos išradimų srityje ir kai nuo jų gausumo pareina pati pergalės simfonija. Bet, deja, išradimas išradimui nelygu. Vieni, sakysime, išradimai moksliui kelią laurais iškloja, žmonijos gerovę pagerina, o kiti tik nelabajam patarnauja pragaro stabe didesniems nuošimčiams pelnyti.

Nesakysime nieko, bet mūsų policijos tarnyba taip pat su išradingumu yra susijusi. Pagauk, sakysime, kokį banditą, je neišradingas esi. Iš kailio išsinersi, o bandito nepagausi. Dar ko gero jis tau pirmas kulką kakton įsodins, kol tu jį suradorosi. Bet visai kitas reikalas su išradingais pareigūnais. Žiūrėk, jis tave sugebėjai ir į nuovadą atsikvies ir protokoliuką gražiai juodu ant balto surašys, o tu tik šypsaisi patenkintas ir nejučiomis, visai jo neskaitęs, maloniai pasirašai.

Vieno mūsų rytinės srities būrio vyrai irgi labai išradingi buvo. Nepaprastų gabumų asmenybės. Tiesiog genijai, galima sakyti. Štai sužinota, kad kažkoks žemdirbys pas save ginklus ir sprogstama medžiagą prilaiko. Dalykas, sakyt, rimtas ir neatideliotinas. Būrvs išsirikiuoja ir marš į nusikaltimo vietą. Padaryta nuodugni krata pagal visus technikos reikalavimus ir rezultate rasta, kaip čia sakyt, ne ginklu, žinoma, bet.... 5 colinių lašinių! Bet juk tai daug geriau negu sprogstama medžiaga. Tokiu būdu nusė lašinės nuėjo „do torby" parako saskaiton. Na, o kaip su atlyginimu ir protokoliuku? Ak, apie tai nereikia nei kalbėt, nei manyt, kad kas nors iš tokių „išradėjų" būtų apie tai pagalvojęs. Paprastas dalykas — viršininkas leido, tai kam apie tai rūpintis.

Taip ir buvo viso būrio pasiaiškinta. Bet, deja, viršininkui taip taip sausai nepraėjo. Lašiniai, žinoma, jo buvo sudoroti, bet sudoroti ne jaukiame šeimos šidinyje, bet... šaltoje, nekūrenitoje areštinėje.

Antras panašus atsitikimas buvo pas vieną seniūną. Bet ten šaunuolau viskas praėjo. Ten būrelis, gerokai užpylęs už kalnierius, tiek įgrasino namiškius, kad šie išsigandę slaptai pabėgo iš namų ir 2 dienas negrįžo. O pareigūnai, kaip pareigūnai, tas dvi dienas namuose „sargybos ėjo" ir savarankiškai šeimininkavo. Ar negerai!? Gal, sakysite, kad tai chuliganizmas ar civilių žmonių terorizavimas? Man rodos, kad ne, bet dar daugiau, tačiau apie tai palieku jums patiems susidaryti tinkamą nuomonę ir pažiūrą...

Tik vieną dar noriu pastebėti, kad tai įvyko rytinėse srityse, kur mes taip norėtume išsaugoti savo tautos ir pareigūnų garbę vietos gyventojų akyse.

* *

Labai blogai, kai imam prekes kreditan iš krautuvės ir paskui nesuvedam su ja sąskaitas. Bet dar blogiau, kada suvedam sąskaitas, bet jau „asmeniškai." Ką reiškia suvedinėti „asmeniškas sąskaitas," gali nežinoti tik tas, kas nėra gaves ar pats davęs kitam antausio ir paleidęs tuščia zelterio bonka asmeniškai pažįstamos asmenybės pakaušin. Tokiais keliais suvedamos sąskaitos, žinoma, paprastai būna šimteriopai brangesnės nei sąskaitos su krautuve už duoną arba druską. Todėl manyčiau, kad geriau ateity mums nuo tokiu sąskaitu suvedinėjimo visai reikėtu atsipalaidoti. Tai būtų nelygu nant ir mums patiems asmeniškai ir pačiai tarnybai naudingiau ir sveikiau.

Bet šit kinšas nevisuomet ramiai ir draugiškai nusiteikes sėdi mūsu širdvie. Žiūrėk, iš kur-ne-kur ir išlenda su piktom išdaigom į pasaulio paviršių ir viešumą.

Taip, sakysime, netaip seniai vienas Žemaičių apskrities pagelbinis pareigūnas nutarė suvesti asmeniškas sąskaitas su vienu piliečiu. Nutarta — padaryta. Pasiima pareigūnas šautuvą į rankas ir aida prie būsimos aukos. Namo durys uždarytos — niekas nejsileidžia. Draskosi mūsų pareigūnas, beldžiasi, grasina nušausiąs ir visą laiką tas nelaimingas sąskaitas primena. Esantiems namuose nejuokais karšta pasidarė. Tariamoji auka, į kurią buvo kreipiamas visas dėmesys, nekvailas pasirodė: nuleido iš antro aukšto virvę ir, laimingai nusikeberiojęs žemyn, pasislėpė. Bet štai likusiai motinai nekaip šis triukas pavyko. Pritrūko virvės galo ir ši krito ir smarkiai susižalojo. O pareigūnas vis nenuilstamai reikalavo sąskaitų suvedimo, kvašo ir šiuto, kad jam niekas durų neatidaro. Kaip ten būtų toliau, sunku pasakyti, gal būt, buvę ir liūdnesnių pasekmių, jei laiku nebūtų atvykusi parama, sulikvidavusi mūsu sąskaitų suvedinėtoją. Atleisk jam, Viešpatie, nes nežino ką daro, — pasakytų pamaldinga parapijos davatka. Bet čia, deja, ne maldos namai ir dangaus atleidimai gyviesiems nepraktikuojami. Sąskaitų suvedinėtojui dėl šito viso įvykio teko dikčiai atgailauti, nes, be parų, dar ir kai kas kita teko ant savo kailio patirti. Žodžiu, „asmeniškos sąskaitos" per brangiai atsiėjo, o todėl daug geriau suvedinėti paprastas sąskaitėles su krautuvėmis ir įmonėmis...

* *

Yra sakoma, kad kiekvienas pareigūnas turi saugoti savo ginklą, kaip savo kūdikį. Seni pareigūnai ne visai sutinka su tuo ir sako, kad ginklą kiekvienas turi saugoti daugiau negu savo kūdikį. Atseit, kūdikį dažnai palieki svetimos auklės globoj ir priežiūroj, o su ginklu to padaryti esa nevalia. Ginklą patikėjes svetimam, gali susilaukti visokių netikėtumų ir nepageidaujamų pasekmių. Todėl ginklo iš savo rankų nepaleisk ir neduok svetimam naudotis. Kiek teisingas šitoks samprotavimas, mes čia nekalbėsime, tik norime jį patvirtinti faktu, kuris dažnai mūsų gyvenime kartojasi.

Vienoje centrinėje Lietuvos apskrityje vienam pareigūnui teko reikalais vykti pas vieną ūkininką su kitos vadybos tarnautoju. Nuvykęs į skirtą vietą, pareigūnas pastatė šautuvą nuošaliai, o pats ėmėsi kažkokio darbo. Netrukus bendrakeleivis ėmęs čiupinėti paliktą ginklą, kuris per neatsargumą iššoves. Aukų, tiesa, nebuvo, bet šviecianti kulka, pasiekusi šiaudinį stogą, padarė tai, kad visas namas su visu inventoriumi per pusvalandį supleškėjo. Visa tai ne prasimanymas, bet faktas, reikalingas mums kiekvienam įsidėmėti.

(B. d.)

Pas buvusius policininkus Rytų fronte. Dabar jie, kovodami su didžiausiu žmonijos priešu — bolševizmu, kuria šiaurinių tautai šviesią ateitį.
Atvaizde matome policininkus vieno puolimo metu.
Nuotr. L. Selbučio

Naujovė mūsų policijoje

Ig. Tomaitis

Lietuvos policijos pareigūnų laipsnių problema, tiesa, labai blankiai, bet buvo keliama ir anais prieškariniais laikais, tačiau, matyt, ar dėl anuometinės policijos vadovybės nerangumo ar dėl kitų priežasčių šis klausimas konkretesnių formų neįgijo ir galiausiai liko amžiams gulėti buv. departamento direktoriaus kabinete. Žodžiu, mūsų policija liko „pasmerkta visam laikui likti „pareigose", bet be laipsnių, tuo tarpu kai kitų valstybių policijos, pagrįsdamos savo organizacijas (kaip ir mūsų) karinės drausmės ir tvarkos dėsniais, šalia pareigų įvedė dar ir laipsnius, kaip kad yra kariuomenėse. Tokiu patvarkymu praktiškai buvo siekiama dvejų dalykų: teigiamos įtakos pareigūnams pedagoginiu sumetimu ir, antra, pareigūnų avansavimo atžvilgiu tarnyboje.

Juk nepaslaptis, kad mūsuose, sakysime, gabus, Aukšt. Policijos Mokyklą baigęs, vyr. vachmistras galėjo pražilti iki būtų gavęs aukštesnę pagal savo stažą nuovados viršininko ar tolygią vietą. Jam reikėjo ilgai laukti iki jo viršininkas, kurio vieton jis galėtų avansuoti, numirs arba, geriausiu atveju, savo noru paliks tarnybą, arba dėl ligos ar senatvės išeis į pensiją. Tačiau anais laikais tas retai atsitikdavo, nes tarnybų pasirinkimas laiks nuo laiko buvo sunkesnis, ir kiekvienas ją brangino, bijodamas prarasti. O tuo tarpu mūsų vargšas vyr. vachmistras, jau įgijęs per tą laiką (10—15 metų) didelį patyrimą ir neginčijamai galėjęs užimti aukštesnę vietą, liko tose pačiose pareigose ir su tuo pačiu nedideliu atlyginimu.

Visai kitas reikalas, kai organizacijoje yra įgyvendinta laipsnių sistema. Pagal ją policijos pareigūnas, ištarnavęs viename laipsnyje, sakysime, 2—4 metus, turėdamas tinkamas kvalifikacijas ir geras atestacijas, avansuoja į aukštesnį laipsnį ir gauna aukštesnį atlyginimą, nors pareigose jis gali likti ir tose pačiose. Žodžiu, prie šitokios sistemos pareigūno laipsnis gali būti visai nederinamas su jo pareigomis.

Vokiečių policijos vadovybė, atsižvelgdama į tai, savo #1943 m. sausio mėn. 26 d. patvarkymu (remiantis Befehlshaber der Ordnungspolizei Kdo Abf. 1.10. 03 Nr. 16559/42) žemesniesiems viršininkams bei eiliniams pareigūnams įvedė šiuos tarnybinius laipsnius: 1. Schutzmann, 2. Oberschutzmann, 3. Revieroberschutzmann, 4. Hauptschutzmann, 5. Stabschutzmann ir 6. Revierstabschutzmann.

Įgyvendinant šiuos laipsnius, gyvenimo praktikoje pasireiškė

įvairių nesklandumų ir kai kada painiavos. Daugelis vadų Revieroberschutzmann'ų savoką netinkamai suprasdavo ir šiuo pavadinimu suplakdavo kartu pagelbinius policininkus, policininkus ir vachmistrus. Todėl siųsdami kur komandiruotėn, sakysime, pag. policininką, lydraštyje pažymėdavo jį Revieroberschutzmann'u.

Didelis nepatogumais taip pat buvo ir tarimas šitų laipsnių pavadinimų. Menkai išmokslintam ir išlavintam policininkui ištarti ar parašyti tokį Revieroberschutzmanną daug prakaito išlieti reikėdavo.

Antra vertus tikslesnei atrankai padaryti pagal pareigūnų geras atestacijas, sumanumą ir patyrimą nebuvo kaip, nes pagal vokiečių nustatytą laipsnį, sakysime, Stabschutzmann, būdavo ir vyr. vachmistras ir punkto vedėjas. Tatai netikslu nei drausmės atžvilgiu, nei patogumo sumetimais. Pastangos išsiversti vokiečių nustatytus pareigūnų laipsnius į lietuvių kalbą — negalėjo duoti tinkamų rezultatų, nes versdami, sakysime, Schutzmann'ą, lietuviškai turėtume „apsaugos vyrą" arba, dar aukščiau kopdami, turėtume „vyr. apsaugos vyrą", kas mūsiškai labai neparankiai ir keistai skambėtų.

Lietuvių policijos vadovybė, turėdama visus tuos motyvus galvoj, nutarė greta vokiečių nustatytų laipsnių pavadinimų prilyginti ir lietuviškuosius. Beje, lietuviškųjų pavadinimų grupėje „policininko" pavadinimas liko nepakeistas, bet jis yra tarptautinis ir mūsų krašte jau seniai įgijęs pilietybės teises. Be to, laipsnių gradacijoje yra įvestas naujas pavadinimas, būtent, vyr. policininkas, kurio ligi šiol pastaruoju metu mūsų korporacijoje nebuvo. Tatai buvo padaryta nuoseklumo sumetimais, nes pagal vokiečių nustatytų laipsnių gradaciją ju yra 6, o mūsiškių pareigų — 5 (polic. kand., policininkas, vachmistras, vyr. vachmistras ir punkto vedėjas).

Tokiu būdu **Schutzmann'ui**, kaip pirmiam ir jauniausiam policijos pareigūnui, duotas liet. pavadinimas — **policijos jaunius(-iaus,-iai)**.

Po to **Oberschutzmann'ui** prilyginamas-**policininkas. Revieroberschutzmann'ui** (buv. polic. ir vachmistras)—**vyresnysis policininkas. Hauptschutzmann**—ligi šiol praktiškai vartojamas (liet. pareigų prasme) nebuvo ir algų lapuose nefigūruodavo, todėl dabar jam prilyginamas naujai pasirinktas liet. pavadinimas — **saugūnas.** Nuo mūsiškio ligšiolinio vachmistro pavadinimo atsisakyta todėl, kad pastarasis savo pareigomis yra lyg aukštesnis pareigūnas, tuo tarpu vokiečių policijoje vachmistras yra vienas iš pačių žemiausių laipsnių. Todėl, derinant ir laikantis nuoseklumo, teko surasti išeitį ir patvarkyti šį klausimą aukščiau minėta prasme.

Stabschutzmann'ui, kaip vyraujančiam šioje laipsnių grupėje ir iš viso vyresniam iš žemesniųjų vadų, pasirinktas — **policijos vyrūnas.** Šis laipsnio pavadinimas taikomas tiems pareigūnams, kurie ėjo ligi šiol punkto vedėjų, apskr. nuovadų v-kų pavaduotoju, Kauno, Vilniaus, Šiaulių ir Panevėžio kvartalų vedėju bei nuovadų raštvedžiu pareigas.

Skelbiant šiuos liet. laipsnių pavadinimus, tenka pastebėti, kad **juos galima vartoti tik vidaus tarnyboje.** Savaime suprantama, kad kam nesunku, tas turi vartoti ir vokiškų laipsnių pavadinimus.

Vartojant liet. laipsnių pavadinimus, reikia padaryti keletą pastabų. Pirmiausia, praktiniame gyvenime vartojant naujus pavadinimus, juos reikia tarti sutrumpintai. Sakysim, ranoruojant reikia tarti ne policijos vyrūnas, arba policijos jaunius, arba vyresnysis saugūnas, bet tiesiog — vyrūnas, jaunius arba vyr. saugūnas.

Be to, nesusipratimams išvengti pageidaujama nesavokuoti visus pareigūnus vienu bendru pavadinimu — policininku, kaip kad iki šiol būdavo.

Sakysim, vadas ar štabas reikalauja prisiųsti 10 polic., kurių pagal etatus ir dabartinius laipsnius nuovadoje ar įstaigoje tokio skaičiaus gali nebūti. Reikia šiam reikalui naudoti bendrą pavadinimą „policistus" ar „policijos pareigūnus", o jau nuov. v-kas ar kas kitas, siųsdamas žmones, pagal savo nuožiūrą galės tą skaičių sudaryti ir iš jaunių, ir iš policininkų, saugūnų ir pan.

Šia proga dar kartą reikia atkreipti dėmesį dėl griežto laipsnių ir pareigų skyrimo. Taip, sakysim, vyr. saugūnas (buv. vyr. vachm.) gali būti punkto vedėjo ar apskr. nuov. v-ko pavaduotojo pareigose. Todėl niekų būdu negalima šiuodu dalykų suplakti į bendrą savoką.

Dėl aukštesniųjų policijos vadų laipsnių tenka pasakyti, kad jie lieka tie patys, kokie ir dabar yra. Kadangi jie visi yra karininkai, tad dėl jų teks laukti atskirų patvarkymų.

Kaip tinkamai įgyvendinti šiuos naujus lietuviškus pavadinimus ir kokiu būdu parinkti tiems laipsniams pareigūnus pagal naujus etatus, policijos vadams yra nurodyta atskiru aplinkraščiu, todėl apie tai čia ir neminėsime.

Baigiant reikia su džiaugsmu konstatuoti šia reikšminga naujovę mūsų policijos korporacijoje. Pagaliau susilaukėm mūsų liet. policijos vadovybės rimto žygio galutinai ir nuosekliai suderinti laipsnių pavadinimus su vokiškais laipsniais. Tiesa, gyvoioje kalboje ligi šiol nei saugūnų nei vyrūnu mes neužtikdavome, todėl teko griebtis darvybos, darvtis naujadaru, kurie tačiau padaryti pagal dėsnius, kuriais daromi ir kiti pakaitai svetimiems žodžiams.

Mūsų skaitytojams ir bendradarbiams
linksmų Šv. Velykų švenčių linki
„POLICIJOS REDAKCIJA"

Po užsiėmimų, pertraukos metu, šiaimės. Nuotr. V. Augustino

ĮVYKIO VIETOJE

P. Pamataitis

kojų pėdsakų apsaugojimas

Nusikalstamų darbų aiškinimo ir tyrimo srityje, atseit, kriminalistikoje žodis „pėdsakas" suprantamas nusikaltimo vietoje rasta žymė, tame nusikaltime dalyvavusių asmenų. Nusikaltimo vieta suprantama ne tik ta vieta, kur guli lavonas, bet ir aplinkui, kur buvo pasiruošta aukos laukti, kur buvo užsimaskuota, pasistatyta susisiekimo priemonė, kad, padarius nusikaltimą, greitai būtų galima pasišalinti ir t.t.

Nusikaltimo vietoje pėdsakai būna palikti: 1) paties žmogaus, kuris nusikaltimą daro, kaip tat: jo kojų, rankų ir kitų kūno dalių; 2) vartotų priemonių pėdsakai, kaip tat: susisiekimo — arklio, vežimo, rogių, dviračio, motociklo, automobilio ir k.; 3) vartotų įrankių pėdsakai, kaip tat: lazdos, grąžto, kalto durklo, laužtuvo, kirvio, peilio, plūklo, šūvio ir t.t.; 4) kraujo ir kiti pėdsakai.

Šiuo momentu mums rūpi nusikaltėlio kojų pėdsakai. Statome sau klausimą, kaip išmokti pažinti pėdsakus ir juos skirti vienus nuo kitų. Kaip ir kiekvienai specialybei, taip ir čia nepakaks vien pasiskaityti knygose ar atskiruose straipsniuose. **Čia reikia praktiškai pačiam gerokai padirbėti.**

Policijos pareigūnas, kurio uždavinys yra nusikalstamus darbus aiškinti ir nusikaltėlius sekti, suprantama, apie nusikaltėlio kojų pėdsakus turi bent vidutiniškai nusimanyti, jei jis nori savo darbe turėti pasisekimą. Išmokti pėdsakus pažinti galima kad ir tokiu būdu: išėjęs pasivaikščioti, pabandyk rastą žmogaus pėdą, įspaustą į žemės paviršių, gerai įsižiūrėti, o paskui pasekti, kur tas žmogus nuėjo. Jei tai bus tokia vieta, kur daugiau pėdsakų yra, pabandyk ją iš kitų išskirti ir nepamesti kelio, kuriuo tas žmogus nuėjo. Jei pasitaikytų toks žemės paviršius, kad pėdsakų nesimatytų, paeik toliau menamu keliu, kuriuo galėjo žmogus nueiti, ir radęs tokį žemės paviršių, kuriame atsispaudžia pėdsakai, ieškok to paties pėdsako, kurį pradėjai sekti. Jei nerasi, eik kitu keliu, kuriuo manai, kad sekamasis galėjo nueiti, ir ten ieškok to paties pėdsako. Suradęs tarp kitų pėdsakų ieškomąjį, pasistenk jį pasekti toliau. Šitokiu būdu galima prisiversti išmokti pažinti pėdsaką ir skirti jį nuo kitų. Tai yra labai naudinga policijos pareigūnui, persekiojant nusikaltėlius. **Taip pat policijos pareigūnui kartais palengvėja darbas** nustatant, iš kur nusikaltėlis atėjo ir kur nuėjo. Kai jau bent kiek nusivokiama apie pėdsakus, darbas palengvėja ta prasme, kad policijos pareigūnas nepaima iš įvykio vietos savo ar savo draugo pėdsakų, įtardamas juos esant nusikaltėlio.

Pačioje nusikaltimo vietoje, siaura prasme, nevisuomet galima surasti tinkamą identifikuoti nusikaltėlio kojų pėdsaką. Dažniausiai, kai atvyksta policija, ten jau būna daugiau žmonių ir pėdsakai būna iš dalies arba visiškai panaikinti, o jei ir nepanaikinti, tai sunku išskirti, kuris yra nusikaltėlio. Tokiais atvejais nusikaltėlio pėdsakų reikia ieškoti kiek toliau, ir ten dažniausiai pėdsakai randami. Pačioje nusikaltimo vietoje ir pats nusikaltėlis yra daug atsargesnis, todėl labai dažnai stengiasi taip elgtis, kad tinkamų kojų pėdsakų nepaliktų. Ir juo toliau nuo nusikaltimo vietos, juo jis darosi neatsargesnis. O jei jis ir norėtų visur būti atsargus, tai vistiek sunkiai tai pasiseka. Jis gali būti atsargus pirmuose žingsniuose išėjęs iš trobos, kur nužudė savo auką, bet už dešimties kitos žingsnių dažniausiai jis nesistengia ar nejstengia savo pėdsakus klastoti, ir čia jie randami tokie, ko-

kie turi būti pagal jo basą kojų arba avalynę. Nusikaltimai dažniausiai daromi pasinaudojant tamsa. Nusikaltėlis, kad ir kaip norėtų eiti tokiu keliu, kuriuo kuo mažiau paliktų pėdsakų, dėl tamsos netyčia iškrypsta iš kelio ir palieka labai gerus pėdsakus.

Nusikaltėlio pėdsakams atrinkti dažnai padeda žmonės, gyvenę tame pačiame name ar ūkyje, kur įvyko nusikaltimas, arba artimi kaimynai, arba tie, kurie pirmieji nusikaltimą aptiko. Kaip tašyklė, nusikaltimo vietoje nusikaltimus tiria policijos pareigūnas nevengia pasikalbėti su žmonėmis, kurie ką nors gali papasakoti apie nusikaltėlį, apie tai, kaip nusikaltėlis atėjo, kaip jis laikėsi, kaip atrodė, kokiu būdu nusikaltimą padarė ir kur ir kaip nuėjo. Toliau nuo nusikaltimo vietos rasti pėdsakai ir ypatingai tokioje vietoje, kur paprastai gali žmogus atsitiktinai praeiti, kartais atrodo, kad jie, kaip nusikaltimo įrodymas, nėra svarūs, nes nusikaltėlis gali teisintis juos palikęs, praeidamas visai nekaltu reikalu. Bet čia yra kiti įrodymai. Policijos pareigūnas, kuris nusikaltimo vietoje pėdsakus ieško ir apsaugoja, turi vadovautis ta mintimi, kad geriau paimti daugiau pėdsakų, negu mažiau. Tie, kurie bus nereikalingi, kvotos metu paaiškės ir bus išskirti. Kaip praktika rodo, nusikaltimo vietos apžiūrėjimą darą policijos pareigūnai dažniausiai nepaima užtektinai pėdsakų manydami, kad jau užteks nusikaltėliui surasti ty, kuriuos turi, o kai ima įtariamajam įrodyti jo nusikaltimą, pasirodo, kad jų permaža arba kai kurie visai atkrinta. Tik tada prisimena pareigūnas, kad nusikaltimo vietoje yra buvęs dar vienas pėdsakas, bet dabar jau vėlu — jau jis išnykes. Taip neretai ir trūksta duomenų nusikaltimui įrodyti.

Kai tik policijos pareigūnas atvyksta į įvykio vietą, jis turi tuojau prisiminti ir apie nusikaltėlio kojų pėdsakus. Išaiškinus, kad ir paviršutiniškai, kas ir kaip įvyko, tuojau turi pagalvoti apie tų pėdsakų apsaugojimą.

Oro sąlygos nėra pastovios ir kartais net labai dažnai keičiasi, o besikeisdamos pakeičia ir pėdsaką. Sakysime, nusiklatimo vietoje pėdsakai, kaip dažnai būna, sniege yra palikti nakties metu. Temperatūra, sakysim, nakties metu buvo kiek žemiau 0. Dienos metu ir saulės spinduliams veikiant, temperatūra pakilo, sniegas ėmė tirpti ir nuo kinti pėdsakų išvaizdą. Tas pat vyksta ir ne sniege, kai keičiasi oras, ypatingai, kai ima lyti, kai kyla audra ir t.t. Kad pėdsakas nepasikeistų, jį reikia tuojau bent provizoriniai apsaugoti.

Nevisuomet policijos pareigūnas, atvykęs į nusikaltimo vietą, turi pakankamų priemonių pėdsakams apsaugoti. Bet provizorinei pėdsakų apsaugai jis priemonių visuomet gali rasti ir turi rasti. Provizoriniai apsaugomas pėdsakas pridengiamas dėže, kibiru, dubeniu, loviu, lentomis, šiaudais, medžio šakomis ir kitu kuo. Apdengiant reikia saugoti, kad pėdsakas nebūtų sugadinamas. Taip provizoriniai apsaugotas pėdsakas gali išbūti ilgesnį laiką nepakitėjęs, iki jis bus galutinai apsaugotas.

Praktika rodo, kad gana dažnai nepritypęs policijos pareigūnas, užuot apsaugojęs pėdsaką, nesąmoningai jį sugadina ir savo veiksmais jį padaro visai nevaudingu kaltei įrodyti. Tatai atsitinka tada, kai policijos pareigūnas, radęs įvykio vietoje nusikaltėlio kojų pėdsaką ir suradęs įtariamąjį, ima įtariamojo kojų ar tik avalynę ir stato į pėdsaką, norėdamas tokiu būdu pėdsaką identifikuoti su įtariamojo koja ar avalyne. Tokiu savo veiksmu jis pėdsaką sugadina ta prasme, kad po tokio veiksmo rastame pėdsake atsispaudžia to įtariamojo kojos ar batų ypatumai ir yra panaikinami visi tikrų pėdsakų ypatumai. Po tokios operacijos rastas nusikaltėlio pėdsakas lieka absoliučiai niekam nenaudingas, nes jis yra sugadintas. Tariamam įtariamajam irgi negalima aiškinamame nusikaltime prikergti kaltę, nes tai būtų tas pat, kaip susigauti kiekvieną praeinantį, kurio koja arba batas yra maždaug tokio dydžio, kaip pėdsakas, įstatyti į tą pėdsaką kojų ar batą ir sakyti, kad, štai, aš jau nusikaltėlį turiu. Skaitytojau, pamėgink pasitikrinti, kiek kartų pats galėtumei būti apkaltintas nusikaltimu pagal tokį identifikavimą — tapatumo įrodymą.

Policijos pareigūno pareiga įvykio vietoje pėdsakus apsaugoti, atseit, juos padaryti tokius, kad jie nepasikeistų. Pagal rastą įvykio vietoje pėdsaką nustatyti nusikaltėlį nėra eilinio policijos tarnautojo pareiga. Šiam darbui turi būti specialiai pasiruošę ir išsimokslinę specialistai. Lietuvoje tokie specialistai yra Kaune prie Kriminalinės Policijos Viršininko įstaigos.

Kojų pėdsakai įvykio vietoje laikomi apsaugoti, kai yra atlikti šie darbai: 1) kai pėdsakas yra aprašytas; 2) išmatuotas; 3) nupieštas; 4) nufotografuotas; 5) padaryta išlieja.

Įvykio vietoje reikia padaryti pėdsako išlieją, pagal kurią norima identifikuoti nusikaltėlį, bet prieš tai pėdsakas turi būti aprašytas. Čia reikia būtinai pažymėti, ar tataį yra kojos atspaudas ar įspaudas. Kojos atspaudu vadiname tokį pėdsaką, kuris yra paliktas kietesniame paviršiuje, negu yra basa ar apauta koja. Įspaudu vadiname tokį pėdsaką, kuris yra paliktas minkštesniame paviršiuje, negu yra basa ar apauta koja ir nuo svorio yra įsispaudęs.

Praktiškai turima daugiau reikalų su įspaustais pėdsakais Atsispaudusius pėdsakus randame kambariuose ant grindų ar panašaus paviršiaus. Įsispaudusius pėdsakus randame sniege, smėlyje, purve ir šiaip nevisai kietoje žemėje.

Toliau turi būti pažymėta, kur ir kokiame paviršiuje pėdsakas rastas, ar pėdsakas yra basos ar apautos kojos, ar yra paliktas einant ar stovint, ar bėgant ar šokant (pav., per griovį). Po šio vyksta pėdsako matavimas. Pėdsaką reikia būtinai išmatuoti, nes mes nežinome, ar pasiseks padaryti gera išlieją; be to, kartais ir padaryta išlieja vienokiu ar kitokiu būdu žūva. Tada pasilieka matavimo duomenys apžiūrėjimo protokole ir, nors tatai toli gražu nepakeičia išliejos, bet vis dėlto duoda šiokį tokį vaizdą bent apie pėdos dydį. Jei tokiame pėdsake yra charakteringos žymės (ypatingai tai gali būti žymės bato, pav. lopai, prakiurimai ir kiti sužalojimai) ir jei tos žymės yra tiksliai išmatuotos, tai tokie matavimo duomenys yra reikšmingi tapatumo nustatymui.

(Bus daugiau)

Užgavėnės prisiminus. Policijos pareigūnas su savo šeima aplankė Trakų pilies griuvėsius.
Nuotr. V. Augustino

Bailiai, niekšai, begėdžiai

Z. Tamošauskas

Garsus senovės Graikijos valstybės vyras Leonidas, kariaudamas su savo tėvynės priešais, neklausdavo, kiek jų yra, bet kur yra. Tas mitais apgaubtas priešų daugelį amžių gyvenęs karžygys parodo savo vyrišką ryžtumą bei kilnią tėvynės meilę. Istorija ir mokslo nueitas kelias tokių pavyzdžių pateikia gana daug. Užtenka prisiminti Kolumbą, Magelaną, Napoleoną, Bismarką, Vytautą ir kt. ir su jų didžiadvasiškumu sulyginti mūsų šių dienų gyvenimą, kuriame dvelkia siauri asmeniškumai, gero gyvenimo vertinimas ir nejsivaizduojamai žemas bailumas.

Šiuo atveju norėtųsi prisiminti tuos policistus, kurių mintyse kilo kvailas sumanymas apleisti savo eiles: ar tai pabūgus priešo, ar ieškant patogumų ir dėl to pabėgti iš tarnybos. Kiek žinoma, vienas iš daugelio šios rūšies pionierių buvo prasilavinęs, senesnis valdininkas, kuris atsisakė savo pareigos ir pasitraukė į mišką, kad nereiktų persikelti į kitą tarnybos vietą, kur gal trūksta šilto kepsnio, kartais baltos kavos ir pan. Vėliau šiam gėdingam žygiui pasekėjų eilės ėmė tankėti ir šiandien tokių kiškių yra kiek daugiau.

Pasijdomavus jų tarnybos vietose ir susipažinus su šių policistų praeitimi, galima konstatuoti, kad jie daugiausia yra žemesnio išsilavinimo, silpnesnės valios, vadovaujasi ūpu. ir dėl to davėsi paveikiami pašalinių jėgų. Tokiems vyrams pritrūko vienintelio dalyko: t i k ė j i m o, tikėjimo į savo asmenynę galią, tikėjimo į lietuvių tautos ateitį, tikėjimo į kovą dėl būvio, tikėjimo į Visuotinąjį Teisingumą, kuris šiose pasaulinėse grumtynėse prieš žydiškąjį komunizmą turėtų būti mūsų pusėje. Netekę minėto tikėjimo, jie užmiršo savo tautos, savo tėviškės bei artimųjų reikalus ir gyvenimo tikslą. Jie atsisakė atiduoti savo duoklę bendram labui, gal būt, nesąmoningai patarnavo pragaro atstovams, išdavė savo draugus, sulaužė priesaiką, išjuokė patikėtą ginklą, nusinešdami jį dezertyriškose rankose, ir tuo susilpnino visos tautos atsparumą, o lietuvių policijos istorijon įnešė labai tamsią dėmę, nes pabėgimų niekada nebuvo. Šią klaidą galėjo visi atitaisyti vadovybės suteiktomis sąlygomis grįžti, bet, nežiūrint to, yra dar ta proga nepasinaudojusių.

Šiuos reiškinius mes turėtumėm visa savo esybe pasmerkti, dėti pastangas paklydusius grąžinti, o kurie to nesupranta, jiems be jokių rezervų paskelbti kovą, kaip priešų talkininkams. Nepaslaptis, kad daugumas bėglių, paveikti propagandos, šiandien tariasi besikrauną turtus ateičiai (bolševizmo laimėjimo atveju), pasitaiko nugirsti net tokių dalykų, kad jie bando daryti didesnius bei mažesnius nusikaltimus ir stoja į kovą su tarnyboje likusiais draugais. Šių faktų akivaizdoje mūsų pareiga yra itin susirūpinti ir pabėgusius „bendradarbius“ be atodairos persekioti. Yra pastebėta ir jaučiama, kad tie bėgliai apsigyvena tėviškėse, atsilanko į miestelius, susitinka su pareigūnais, išgeria alaus ir vėl išnyksta, nes policistai nesiima žygių juos sulaikyti kaip pažįstamus. Yra tikra, kad jie tų pažinčių nebėra verti, nes pasielgė išdavikiškai ir turi atsiimti savo atpildą. Tad, policistai, nebūkime juokingi geraširdžiai, o šių bėglių atžvilgiu būkime kieti karo meto pareigūnai. Turi būti atstatyta mūsų garbė ir pagarba priesaikai.

Kaltės įrodymo daiktai.

jų prijungimas prie bylos bei saugojimas sandėlyje

Baudž. Teis. Įst. 371 str. pasakyta, kad įgytieji nusikalstamuoju darbu daiktai, nusikalstamieji įrankiai, suklastoti dokumentai, padirbti pinigai, kraujuoti arba sužaloti daiktai ir, apskritai, visa, kas rasta apžiūrint vietą arba darant kratą ar poėmį ir kas gali padėti nusikalstamajam darbui ir pačiam kaltininkui susekti ir tatai įrodyti, paimama ir prijungiama prie bylos įrodomaisiais daiktais, o surašytame protokole turi būti nurodyta, kaip ir kurie daiktai rasti ir paimti.

Toliau reikalaujama, kad tie daiktai, kurių išvaizda gali pasikeisti, turi būti smulkiai aprašyti arba nufotografuoti.

Kaltės įrodymo daiktai sunumeruojami, sudedami, užantspauduojami ir tam tikru nutarimu prijungiami prie bylos. (Baudž. Teis. Įst. 372 str.). Daiktai, kurių negalima prie bylos prijungti, siunčiami saugoti policijai arba tonų įstaigoms, iš kurių paimti. Apie tai turi būti atžymėta nutarime.

Daiktų prie bylos prijungimo pavyzdys:

NUTARIMAS

1944 m. _____ mėn. _____ d.

Švenčionių apskrities policijos _____ nuovados

remdamasis Baudž. Teis. Įst. 372, 375 str. str.

nutarė:

apžiūrėtus ir išvardintus š./m. _____ mėn. _____ d. apžiūrėjimo protokole daiktus:

_____

prijungti įrodomais daiktais ir laikyti _____

_____

grąžinti savininkams _____

_____

Gali būti atsitikimas, kad įrodomieji daiktai negalės būti atskirti nuo jų vietos, pavyzdžiui, kraujas ant sienos, ant medžių ir t. t., bet juos reikia saugoti ekspertams apžiūrėti. Tokiu atveju policija turi imtis tinkamų priemonių, kad nusikaltimo pėdsakai nepasikeistų arba nebūtų sunaikinti ir, jei galima, tą vietą arba daiktą, ant kurio yra likę nusikaltimo pėdsakai, turi užantspauduoti ir policijos arba šiaip patikimų žmonių priežiūrai pavesti saugoti arba pastatyti sargybą. (Baudž. Teis. Įst. 373 str.).

Dalykų, kurie reikia ištirti chemiškai arba mikroskopiškai, imamas tik reikalingas tokiam tyrimui kiekis ir gydytojo arba kito žinovo sudedamas taip, kad kelyje neišnyktų, neįgytų pašalinių priemaišų arba nesudarytų linių priemaišų arba nesudarytų su indu cheminių junginių (Baudž. Teis. Įst. 374 str.).

Daiktai, kurie buvo įgyti nusikalstamuoju darbu, kai jie jau yra surasti, apžiūrėti ir įkainoyra surasti, apžiūrėti ir įkainoti, gali būti grąžinti tiems asmenims, iš kurių jie buvo pagrobti arba atimti, jei tik nėra ypatingo reikalo prijungti juos prie bylos (Baudž. Teis. Įst. 375 str.).

Asmenims, iš kurių paimami kaltės įrodymo daiktai, jiems pareikalavus, išduodamas pakvitavimas (Baudž. Teis. Įst. 376. str.).

Politinėse bylose, darant literatūros apžiūrėjimą, reikalinga aprašyti tokias vietas ir posakius, kuriuose yra nusikalstamo darbo žymės, bet nereikia aprašinėti to, kas neturi kaltinimui jokios reikšmės.

Jungiama bylose kaltės įrodymo daiktais literatūra apžiūrėjimo protokole turi būti išsamiai aprašyta arba įsiūta į bylas po vieną palaidą spaudinio egzempliorių.

Yra atsitikimų, kad policija apžiūrėjo laikomus bankuose vekselius, prijungė juos prie bylų kaltės įrodymo daiktais, bet paliko juos saugoti ne banke, bet byloje.

Vyriausias "Tribunolas 1931 m. balandžio m. 2 d. savo nutarimu visuotiname susirinkime išaiškino, kad esamų bankuose vekselių apžiūrėjimą policija gali daryti tiek banke, tiek savo įstaigoje, bet abiem atsitikimais toks apžiūrėjimas neturi kliudyti bankui realizuoti savo teisės, kylančias iš apžiūrimų vekselių. Dėlto prijungtus prie bylos esamus bankuose vekselius policija grąžina saugoti bankams, iš kurių jie buvo paimti, nekliudant bankams juos realizuoti.

Yra atsitikimų, kad policijos pareigūnai apžiūrėtas teismo antstolių vykdomas bylas prijungė kaltės įrodymo daiktais, bet negrąžino jų saugoti tam pačiam antstoliui, iš kurio paėmė, bet įdėjo į bylą ir net įsiuvo. Taip pasielgus, teismo antstoliai nebegali toliau vykdyti savo vykdomųjų bylų ir tuo pačiu sustabdo neribotam laikui pats bylos vykdymas.

Tokie veiksmai yra neleistini.

Apžiūrėjus teismo antstolio vykdomąją bylą ir, reikalui esant, prijungus ją kaltės įrodymo daiktu, toji byla grąžinama tam pačiam antstoliui saugoti.

Tie kaltės įrodymo daiktai, kurie turi būti saugojami policijos įstigose, turi būti tvarkomi šitaip:

Policijos nuovadose bei punktuose, tose vietovėse, kur yra apylinkės teismai, turi būti įrengti kaltės įrodymo daiktų sandėliai ir tiems sandėliams tvarkyti turi būti vedamos kaltės įrodymo daiktų knygos.

Kaltės įrodymo daiktų knygos pavyzdys:

Eil. Nr	Raštų registracijos kn. eilės Nr.	Daiktų pavadinimas ir aprašymas.	Kiekis	Kas su jais padaryta.	Pastaba
29	946	Butelys su namine degtine byloje Papinigio Juliaus, gyv. Mielagėnų m.	1	1943 m. XII. 18 d., remiantis Mok. D-to 1943. XII. II d. r. Nr. 40760, sunaikinta.	Gauta iš Mielagėnų policijos punkto

BOLŠEVIKINĖ AMNESTIJA

V. Minvydas

Laikas didžio praeities prisiminimus, švelnina net ir bolševikinius pergyvenimus. Visas bolševikmečio košmaras pradeda išsisklaidyti. Tačiau mes dar ilgai minėsime visą eilę tik bolševikinei santvarkai būdingų „išvadavimo" žygių.

Dabar, kada tie patys bolševikai kalba apie pakartotinį Pabaltijo tautų „išvadavimą", mums ypatingai įdomu prisiminti, ką bolševikai, klasta okupavę Lietuvą, pirmiausia pradėjo „vaduoti."

Įsibrovę į Lietuvą, bolševikai pirmiausia susidomėjo kalėjimais. O kodėl jie taip pasielgė, aiškų atsakymą randame pirmame Lietuvos komunistų pradėto leisti „Liaudies Balso" numeryje (1940. VI. 18 d.). Ten žodis žodin yra šitaip parašyta:

„Dabartiniu istoriniu momentu, kada Raudonosios Kariuomenės daliniai žygiuoja Lietuvos keliais, nešdami mūsų kraštui saugumą ir taiką (sic!V.M.) kruviname imperialistinio karo sūkuryje, visos liaudies rūpesčiai yra skiriami tiems geriausiems mūsų sūnums ir dukroms, kurie kankinasi kalėjimuose, fortuose ir koncentracijos stovyklose...

Į jų vietas kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose turi eiti tie, kurie išdavimu ir provokacijomis, niekšiškiu veidmainiavimu sabotavo Lietuvos SSSR paktą ir visomis progomis stengėsi parduoti mūsų krašto nepriklausomybę."

To nešvankaus raginimo tikrosios minties lietuviai tada dar nesuprato. Tiesa, visiems buvo aišku, kad naujoji Lietuvos „vyriausybė", sudaryta pagal Maskvoje parengtą sąrašą, pasirūpins ir buvusiais kaliniais.

Tuo pat laiku, kai „Liaudies Balse" pasirodė jau cituotas straipsnis, per radijo kalbėjo ir Justas Paleckis. Kalinių paleidimo reikalu, tarp kita ko, jis ir šitaip pareiškė:

„Vienu pirmuoju naujosios vyriausybės žingsniu bus ilgai visų laukto reikalavimo grąžinti laisvę kaliniams, kovojusiems už liaudies laisvę ir jos teises, patenkinimas." (Žiūr. „Rytinis Lietuvos Aidas" Nr. 286/5495).

„Vyriausybė", kurios vardu Paleckis kalbėjo, buvo sudaryta SSSR pasiuntinybėje tik prieš 24 valandas. Tie „ilgai laukti reikalavimai" tikriausia buvo suredaguoti Maskvoje. Jai rūpėjo išlaisvinti tuos žyduos agentus, kurie po 1939 m. spalių 10 dienos, būtent, po savitarpinės pagalbos pakto su SSSR sudarymo, buvo pakėlę savo galvas. SSSR įgulų ir Maskvos pasiuntinybės efektyviai globojami žydai pradėjo vykdyti įvairius nusikalstamuosius veiksmus ir dėl to saugumo organams buvo tekę imtis kai kurių priemonių prieš išsišokėlius. Būdinga, kad vos praslinkus porai dienų po pakto pasirašymo, būtent, 1939. X. 12 d., buvo suimti 9 išsišokėliai, jų tarpe ir Justas Paleckis, o kitą dieną dar 18 žydų. Pagaliau, spalių 14 d., suėmus 35 žydus komunistus, komunistinių elementų veikla Lietuvoje buvo paralžiuota. Pilnumoje ji galėjo pasireikšti tik įvykdžius visišką Lietuvos okupaciją.

Visi šie 62 komunistai su keliais jau anksčiau kalinamais Maskvos agentais ir sudarė tuos „didvyrius", kurių išlaisvinimas buvo virtęs pirmuoju naujos „vyriausybės" žingsniu.

Kalėjimų ištuštinimas buvo daromas tikrai paskubomis; reikėjo vietų tūkstančiams naujų kalinių. Tą pačią dieną, kada „Liaudies Balsas" šaukė apie reikalą išlaisvinti „liaudies teisių gynėjus", Justas Paleckis paleido iš Kauno kalėjimo 104 kalinius, kurių net 47 buvo žydai, o likusieji 57 — įvairiausių tautybių. Komunistų Kauno kalėjime po to jau nebeliko. Prasidėjo jų ieškojimas kituose kalėjimuose. Penkiais Paleckio aktais iš kitų kalėjimų buvo paleistas 141 komunistas.

Daugiau ir su žiburiu ieškodami raudonieji valdovai kalėjimuose komunistų nesurado. Tada prasidėjo masinis kriminalinių nusikaltėlių paleidimas iš įvairių Lietuvos kalėjimų.

Šios rūšies kalinių buvo paleista žymiai daugiau. Išvijus bolševikus, mūsų saugumo policija patikrino bolševikų paleistų iš kalėjimų kalinių sąrašus ir nustatė, kad iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo buvo paleistas 81 kriminalinis nusikaltėlis, iš Šiaulių kalėjimo — 133, iš Ukmergės ir Utenos — 107, iš Ma-

---

Nuovados viršininkas ar punkto vedėjas, gavęs saugoti kaltės įrodymo daiktą, turi jį įrašyti kaltės įrodymo daiktų knygon ir knygos eilės Nr. bei metus turi atžymėti ant dedamo sandėlin daikto.

Sandėlyje turi būti įrengta pakankamas skaičius lentynų, ant kurių laisvai ir tvarkingai, pagal eilės numerius, turi būti sustatyti daiktai. Vienų metų kaltės įrodymo daiktai nuo kitų metų daiktų turi būti atskirti mažu protarpiu. Geriausiai tai būtų atžymėti metų skaičiais, priklijuojant ant lentynų tam tikrus poperius ar parašant kreida bei dažais. Įėjus sandėlin, turi būti kiekvienam aiški daiktų išdėstymo tvarka, kad nereikėtų ieškoti kurio nors daikto kelias valandas.

Policija, gavusi kompetentingos įstaigos reikalavimą vieną ar kitą daiktą pristatyti, sakysim, į teismą arba sunaikinti, turi padaryti taip, kaip reikalaujama ir apie tai atžymėti atitinkamoje kaltės įrodymo daiktų knygos vietoje.

Daiktus naikinant bei parduodant iš varžytynių, reikalinga palikti įstaigoje sunaikinimo akto bei varžytynių lapo nuorašus. Apskritai, reikia žiūrėti, kad kiekvienam paimtam iš sandėlio daiktui turi būti pateisinamas dokumentas.

Tiems dokumentams laikyti įstaigoje turi būti vedama byla, vardu „Kaltei įrodyti daiktų pateisinamieji dokumentai."

rijampolės — 82, iš Panevėžio — 105 ir iš Raseinių — 15. Tokiu būdu bolševikai pirmiausia pasiskubino sustiprinti savo veikėjų eilės 525-kiais kriminaliniais nusikaltėliais.

Bolševikinių metų praktika parodė, kad bolševikai Lietuvoje tikrai protegavo įvairiausį kriminalinį elementą, kuris tada galėjo daryti ką tik norėjo. Jų palinkimai savavaliauti ir ramius gyventojus skriausti tais laikais plačiausiai išbujojo. Tie visi kriminaliniai nusikaltėliai, atsidėkodami bolševikams už paleidimą iš kalėjimų, tikrai buvo įsijungę į „socializmo statybą."

Bolševikų okupacijos dieną — 1940. VI. 15 — Kauno sunkiųjų darbų kalėjime buvo 1483 kaliniai ir 8 vaikai. Jau tada šis skaičius buvo nenormaliai didelis, nes Kauno kalėjimas yra statytas tik 700 kalinių. Jų išsaugimas iki dvigubos normos iškilo po Alytaus arešto namų panaikinimo ir visų ten kalėjusių asmenų perkėlimo į Kauną. Buvo rengiamasi dalį Kauno kalinių iškeldinti kitur, bet viską sutrukdė bolševikų įsiveržimas.

Pirmomis bolševikinės okupacijos dienomis, nors iš šio kalėjimo buvo paleisti 185 kaliniai, kalinių skaičius nuolatos augo ir tuojau pasiekė 2000. Rekordinė diena Kauno sunkiųjų darbų kalėjime buvo 1941 m. balandžio 29 d. Tada Kauno kalėjime buvo laikoma 2176 kaliniai. Tai trigubа norma!

Paleistų kriminalinių nusikaltėlių ir Maskvos agentų vietoje atsidūrė niekuo nenusikalte lietuviai. O tuo tarpu likusius laisvėje lietuvius valdė 119 žmogžudžių, 132 vagys, 49 plėšikai ir t.t. Kad tatai yra gryna tiesa, rodo ši lentelė:

1) Žmogžudžiai:

a) paprastas nužudymas (B. St. 453 str.)	29
b) motinos arba tėvo nužudymas (B. St. 454 str.)	5
c) kvalifikuotas nužudymas, padarytas gaujos ypač kankinančiu būdu, iš pasalų nunuodijant ir t.t. (B. St. 455 str.)	53
d) nužudymas susijaudinus (B. St. 458 str.)	29
e) pasirengimai nužudyti (B. St. 457 str.)	3
Iš viso:	119

2) Mušeikos:

a) už labai sunkų kūno sužalojimą (B. St. 467 str.)	52
b) už sunkų kūno sužalojimą (B. St. 468 str.)	36
c) už lengvą kūno sužalojimą (B. St. 469 str.)	6
d.) už sužalojimą susijaudinus (B. St. 470 str.)	17
e) už kvalifikuotą sužalojimą (B. St. 471 str.)	11
Iš viso:	122

3) Plėšikai: (B. St. 589 str.)	49
4) Vagys (B. St. 581, 583, 584, 585, 586, 587 str. str.)	132
5) Abortų darytojai (B. St. 466)	7
6) Ištvirkautojai (B. St. 520 ir 522)	8
7) Pinigų padirbinėtojai ir klastotojai (B. St. 427, 430 ir 440 str str.) ..	9
8) Apgavikai (B. St. 591 str.)	4
9) Išeikvotojai (B. St. 578 str.)	4

Čia paimtos tik pačios būdingiausios paleistų iš kalėjimų kriminalinių nusikaltėlių grupės. Būdinga, kad daugelis šių nusikaltėlių buvo padarę po kelis įvairių rūšių nusikaltimus. Taip pat daugis jų buvo užkietėję nusikaltėliai, jau po kelis kartus bausti už pakartotinus nusikaltimus. Kokiu žiaurumu ir kokiu atkaklumu bolševikų amnestuoti kriminaliniai nusikaltėliai vykdė savo nusikaltimus, aiškiai matyti iš žemiau cituojamo Kariuomenės Teismo 1935 m. rugsėjo 26/27 dienos sprendimo Alfonso Karpavičiaus, Balio Dipono, Mykolo Pažiūros ir kitų byloje. Tame sprendime yra šitaip pasakyta:

„Teismas rado įrodyta, kad laikotarpyje nuo 1934 m. rugsėjo antrosios pusės iki tų pačių metų gruodžio 7 dienos Marijampolės, Kauno ir Alytaus apskrityje veikė nusikalstamoji sąjunga, susidariusi ne mažiau kaip iš trijų asmenų ir turinti tikslą grobti svetimą turtą ir kad Alfonsas Karpavičius, Mykolas Pažiūra, Balys Dijokas ir Mykolas Rochanauskas, priklausė prie šios sąjungos ir pripažino juos kaltais..."

Tos gaujos dalyviai, kaip matyti iš smulkaus jų padarytų nusikaltimų išskaičiavimo, padarė per 20 plėšimų su nužudymais ar nužudymo grasinimais. Įvertindamas jų padarytus nusikaltimus, teismas gaujos vadą Mykolą Pažiūrą nubaudė mirties bausme sušaudant, bet pritaikęs 49 (53) str., tą bausmę pakeitė sunkiųjų darbų kalėjimu iki gyvos galvos. Bet Pažiūra, kaip ir šimtai kitų panašių kriminalinių nusikaltėlių, bolševikų buvo paversti politiniais kaliniais, kovojusiais už liaudies laisvę."

Kriminaliniai nusikaltėliai kai kuriais atvejais buvo paleidžiami pačiomis pirmomis bolševikų viešpatavimo dienomis ir pačiais pirmaisiais malonės aktais. Pavyzdžiui, 1940 m. birželio 20 d. Justo Paleckio malonės aktu kartu su kitais „politiniais kaliniais" buvo paleistas ir Kazys Bitautas, gim. 1891 m. Darbėnų v. Vaineikių kaime. 1930 m. Šiaulių Apygardos Teismas buvo nubaudęs jį kalėti s. d. kalėjime 12 metų už plėšimą, įvykdytą kelių žmonių su parengtu pulti ginklu (B. St. 589 str. 4 ir 5 p. p.). Tos pačios dienos Paleckio aktu iš to paties Šiaulių kalėjimo buvo paleistas ir kitas „politinis kalinys", būtent, Bronius Varanavičius, gim. 1909 m. Kuršėnuose. Tai vagis recidivas. Paskutinį kartą 1937 metais jis buvo Šiaulių Apygardos Teismo nubaustas 587 str. ašuoniais metais sunkiųjų darbų kalėjimo.

Būtina pažymėti, kad didelė paleistų kriminalinių nusikaltėlių dalį priglaudė įvairios NKVD institucijos.

Paleistieji nusikaltėliai bolševikmečiu užėmė kalėjimų viršininkų ir įvairių atsakingų kalėjimo pareigūnų vietas (Vilnius, Kaunas, Šiauliai).

Bolševikus išvijus, dalis jų pabėgo, bet kai kurie vis dėlto pasiliko Lietuvoje ir policijos pareigūnams vėl tenka susidurti su jais saugojant žmonių turtą ir gyvybę.

Šiaurinėje Lietuvos dalyje vieno tilto apsaugos tarnyboje.
Nuotr. E. Karpavičiaus

Br. Karpavičius

Tarnybiniai susicašinėjimai

Beveik visas policijos įstaigų santykiavimas su kitomis įstaigoms ir atskirais asmenimis atliekamas raštu. Tik retais atsitikimais vienoki ar kitoki reikalai išsprendžiami telefoniniais ar asmeniniais pasikalbėjimais, tačiau ir tais atsitikimais, paprastai, tie reikalai vėliau pakartojami raštu. Viskas, pradedant nuo paprasčiausio pasiteiravimo ar patyrimo iki komplikuoto su daugeliu motyvų reikalavimo, atliekama raštu.

Ten, kur raštai bei žinios surašomos aplinkraščiais bei atitinkamais potvarkiais nustatytos formos blankose, dėl jų surašymo jokių sunkumų tiek formos, tiek turinio atžvilgiu nėra, tačiau ten, kur pasireiškia pareigūno laisva iniciatyva ir jis duota forma suvaržytas, pasitaiko, kad raštai parašomi, jei taip galima pasakyti, „nei į kuolą nei į tvorą."

Raštai rašomi ne rašančiojo malonumui, bet kuriam nors reikalui išaiškinti ar nušviesti, ko nors prašant ar reikalaujant ir pan. Kad raštas jį gavusiam viršininkui būtų suprantamas ir kad jis, jį paėmęs į rankas, įsustų reikalą perskaityti ir įsigilinti, turi atitikti šias pagrindines sąlygas:

1) Raštas turi būti aiškia, taisyklinga ir suprantama kalba parašytas,.

2) Techniškas darbas turi būti atliktas švariai, be trynimų, braukimų, sutepimų. Rašto forma — estetinė.

Tarnybiniuose raštuose sprendžiami tik tarnybiniai reikalai, todėl jie skiriasi nuo paprasto laiško. Jei asmeniame laiške surašoma viskas, kas „guli ant širdies", tai tarnybiniame rašoma tik tarnybą ar reikalą liečią dalykai. Tarnybinis raštas rašomas trumpais sakiniais, taisyklinga kalba, konkrečia forma, be ypatingų stiliaus įmantrumų bei filosofavimų, stengiantis kaip galint aiškiau išdėstyti reikalą. Rašte turi būti trumpai ir aiškiai nurodyta kas, kada ir kur įvyko arba ko norima ir kokie motyvai tam norui ar reikalavimui pateisinti. Jei yra daromas pranešimas dėl kurio nors įvykio, gale turi būti pranešėjo nuomonė ar siūlymas dėl padarytino sprendimo. Raštas yra savotiškas literatūrinis kūrinys. Jei kiekvienas rašinys rašomas pagal planą, tai ir tarnybinis raštas turi būti parašytas planingai.

Rašančiam šias eilutes teko skaityti pranešimą, kuriame buvo aprašoma, kaip policistas suėmė piktadarį. Nors pranešimas buvo kelis kartus perskaitytas, vis vien buvo neaišku, ar policistas piktadarį ar piktadaris policistą suėmė. Gerai, kad viskas buvo vietoje ir neaiškumą galima buvo išaiškinti telefonu. Tačiau kaip turi jaustis viršininkas, perskaitęs tokį pranešimą, gautą iš kokių Biržų, pats būdamas Kaune?

Kiekvienas pareigūnas, siųsdamas kokį nors pranešimą ar raštą, neturi tenkintis tuo, kad pranešimas jam suprantamas. Jis turi pirmiausia pagalvoti ar pranešimas bus aiškus ir suprantamas tam viršininkui, kuris, nežinodamas paties įvykio, jį skaitys.

Be aiškumo, raštai dar turi būti rašomi taisyklinga kalba. Gimtąją kalbą moketi ir galėti taisyklingai be klaidų ja reikšti savo mintis turi mokėti kiekvienas doras lietuvis, nekalbant jau apie aukštesnius policijos pareigūnus.

Trumpai paminėjus raštų turinį, tenka taip pat paminėti ir jų formą. Kaip nors kreivai, nelygiais tarpais tarp eilučių ar „iškarpytai" parašytas raštas daro negražų vaizdą ir toki raštą paimti į rankas net nemalonu.

Yra įprasta tarnybinius raštus rašyti pagal šią formą: kairėje aukštai, maždaug pusantro centimetro nuo lapo krašto ir tiek pat nuo viršaus, dedamas įstaigos kampinis spaudas. Jei spaude nėra vietos datai, ji parašoma viršuje, dešinėje pusėje. Kiek žemiau, lygiai su kampinio spaudo paskutine raide, rašoma rašto titulinė eilutė, t. y. kam raštas rašomas. Dar žemiau rašomas pats rašto turinys, o po jo dedami spaudeliai parašams: kairėje įstaigos viršininko, kiek žemiau, dešinėje, raštą kontrasignuojančio pareigūno. Pagal priimtą Vokiečiuose raštvedybą po titulinės eilutės rašomas sveikinimas, maždaug pusantro centimetro nuo viršaus, atseit, pažymima, ką reikalas liečia. Šis

pažymėjimas labai palengvina vėliau raštą surasti, nes nereikia skaityti jo viso: pakanka tik perskaityti tai, ką jis liečia. Taip paruoštas raštas atrodytų maždaug štai:

N. APSKR. POLICIJOS
V A D A S
Nr. . . . . .
. . . . . ,1944. II. . . . d.

Posui
Lietuvių Policijos Ryšio Karininkui

R a p o r t a s.
Liečia: x atsparos punkto užpuolimą 1944. . . . . d.

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Priedas: . . . . . lapų
Policijos Vadas
Sekretorius

Raštai rašomi pagal reikalą visame lape, pusėje ar trečdalyje lapo.

Suglaustai paminėjus rašto turinį ir formą, tenka sustoti ties techniškų rašto paruošimo darbu. Gražia forma, taisyklinga kalba ir nuosekliu dalyko išdėstymu paruoštas raštas, jei jis bus parašytas nešvariai, skustas, trintas, sutaškytas rašalu, suglamžytas ir apibrizguotas kraštas nebus raštas, o tik paprastas popiergalis. Joks save ir savo viršininkus gerbiąs pareigūnas niekuomet iš savo įstaigos neišleis sutaškyto, subraukyto ar kitaip subjaurinto rašto. To, rodos, neturėtų būti, bet, deja, taip yra. Ypatingai tai pastebima mažesnėse policijos įstaigose: nuovadose bei punktuose. Būdinga, kad ten, kur įstaigos viršininkas pats tvarkingas, kur įstaigoje tvarka ir tos tvarkos reikalaujama iš pareigūnų — iš tų įstaigų ir raštai gaunami švarūs ir tvarkingi, tačiau ten, kur įstaigoje netvarka — netvarka ir susirašinėjimuose. Kartais netenka įstaigos lankyti, kad žinotum, kaip ten tvarkomasi — užtenka tik žvilgterėti į prisiunčiamus raštus ir vaizdas labai aiškus. Žodžiu, susirašinėjimas yra kaip ir įstaigos veidrodis. Pasitaiko viršininkų, kurie — ar tai dėl laiko stokos ar dėl per didelio pasitikėjimo — pasirašo raštus net tik nepažiūrėję į jų techninį atlikimą, bet net nepaskaitę jų turinio. Nors skamba ir anekdotiškai, tačiau gali atsitikti, kad kurią dieną toks viršininkas gali pasirašyti pats sau mirties sprendimą.

Ten, kur netvarkingai raštai paruošiami, netvarkingai išsiunčiami, ten netvarkingai jie ir laikomi. Ir, kai iškyla reikalas kokį nors raštą surasti, tenka sukelti ant kojų visą įstaigą, kol reikiamas raštas surandamas. O gana dažnai ir visai nesurandamas.

Tiesa, daugelis gali teisintis: kaip galima švariai parašyti raštus, jei mašinėlės juostelė visai sudevėta, jei nėra popieriaus, nėra kitokios rašomosios medžiagos. Girdi, karas! Visko trūkumas.

Teisingai, karas. Tačiau karas karui, o švarus darbas ir tvarka savo keliu. Jei nekaro laikais raštai buvo rašomi ant liuksusinio popieriaus, tai karo mt. niekas nepyks, jei jie bus parašyti ant paprasto rotacinio popieriaus; pagaliau, joks viršininkas nejsižeis gavęs raštą, parašytą ant švariosios pusės kokio nors nebenaudojamo blanko. Popieriaus brangus dalykas ir karo metu netaip lengva jo gauti. Tenka išnaudoti visus išteklius. Policijos įstaigose vis dar pasitaiko priešakinių ar bolševikmečiu pagamintų įvairių, dabar nebenaudojamų, blanku, kurių viena pusė paprastai esti švari. Tokius blankus reikia išnaudoti raštams rašyti. Antrojo blanko pusėje gali būti kažin kas išgrafuota, rusiškai ar kaip kitaip prirašyta, tačiau, jei to blanko švarioje pusėje rašomas raštas, jis turi būti švariai parašytas, popierio kraštai apkarpyti, kad jis neatrodytų kaip pelių apgraužtas. Viršininkas, gavęs liuksusiniame poperyje parašytą, tačiau priteptą, pribraukytą raštą ir gavęs nenaudojamame blanke, tačiau švariai parašytą raštą, visuomet daugiau dėmesio kreips į pastarąjį ir visuomet pagalvos, kad pirmasis, nors ir turi geros rašomosios medžiagos, bet nemoka ja naudotis, o antrasis, nors ir kukliausiai, tačiau daro nuoširdžiai ir tvarkingai.

Šiomis trumpomis pastabomis jokiu būdu nenoriu mokyti kokių kanceliarinių gudrybių, noriu tik pabrėžti, kad tvarkingumas reikalingas ne tik dideliuose, bet palyginti ir tokiose smulkmenose. Gal šis dalykas kai kam atrodys smulkmena, tačiau reikia atminti, kad ir visas gyvenimas susideda iš smulkmenų. Niekas nepadarė didelių dalykų nepradėjęs nuo smulkmenų. Tas pat liečia ir tvarkingumą. Jei tvarkingumas bus pradėtas įgyvendinti nuo smulkmenų, jis bus įgyvendintas iš pagrindų!

RAŠTINĖS DŽUNGLĖSE

Kai kuriose policijos įstaigose pasitaiko užtikti labai apleistų raštinių.
(Iš revizoriaus užrašų).

Raštininkas: Po velnių, kur gi tas labai skubus raštas dingo? Prieš savaitę mačiau, varčiau, o dabar štai, jo beieškodamas, radau dar skubesnį!

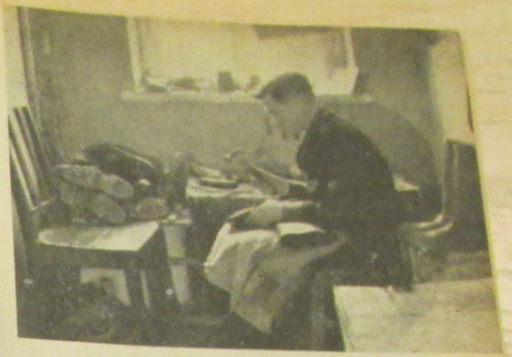

Policijos avalynės remonto dirbtuvėje. Nagingas policijos pareigūnas sugeba ne tiktai pats siuti, bet ir kitiems pareigūnams suteikyti avalynę.
Nuotr. E. Karpavičiaus

POLICIJOS RŪŠIŲ BENDRADARBIAVIMAS

J. Jucius

Taikos metu valstybėje nėra jau taip palyginti sunku atskirti įvairių policijos rūšių funkcijas ir jas tarpusavyje pasidalyti. Štai, viešoji, kriminalinė, saugumo, geležinkelių, nepilnamečių, doros ir kt. policijos rūšys taikos metu turi gana tikslias apibrėžtus ir jau pačiu tos policijos rūšies pavadinimu nusakomus savo uždavinius. Ir labai dažnai, net tarpusavyje nebendradarbiaudamos, jos gali iš dalies atlikti savo uždavinius. Juk gana sėkmingai gali veikti ir taip vadinamosios privačios ar įstaigų policijos, kurios net tiesiogiai kartais neturi glaudesnio ryšio su visų policijos rūšių centrale.

Karo meto sąlygos sudaro tai, kad labai dažnai įvairių, kartais taikos metu net ne visai suderinamų, įstaigų funkcijos susilieja ir jokiu būdu negalima tiksliai išvesti įstaigų kompetencijos aiškių skiriamųjų. Tatai ypačiai reikalinga pasakyti, kalbant apie įvairių policijos rūšių darbą karo metu.

Čia, be abejo, negali būti pretenduojama klasifikuoti įvairių policijos rūšių darbą ir darbo sritims išvesti aiškias skiriamąsias. Tatai, gal būtų, įmanoma teorijoje, tik jokiu būdu ne praktikoje. Karo metu juk nebūtų tikslu užsispyrus laikytis savo darbo objekto, kai tuo tarpu reikalingas atlikti labiau būtinesnis, aktualesnis, pirmesnis, kad ir gretimos policijos kompetencijai priklausąs darbas. Juk karo metu kuone visos įstaigos bei įmonės perorganizuojamos taip, kad galėtų atlikti uždavinius pirmos eilės, dideses reikšmės turinčius karo ūkiui. Tatai atsispindi ir policijos darbe.

Čia būtina ir yra vyriausias tikslas pabrėžti įvairių policijos rūšių bendradarbiavimą.

Bendradarbiavimas gali pasireikšti vienoje kurioje policijos rūšyje ir tarp atskirų policijos rūšių, taip, kaip kariuomenėje bendradarbiaujama: tiek pėstininkas reikalingas artileristo ar aviatoriaus pagalbos, tiek, atvirkščiai, pėstininkas reikalingas pėstininkos paramos, bendradarbiavimo.

Be abejo, visuomet glaudesnis bendradarbiavimas yra tiek kariuomenėje tarp vienos ginklo rūšies karių, tiek policijoje vienoje kurioje nors jos rūšių. Pav., viešosios policijos pareigūnas glaudžiau bendradarbiauja su viešosios policijos pareigūnu. Tačiau sunkumai prasideda tada, kai jau pradedama kalbėti apie atskirų rūšių bendradarbiavimą.

Savaime suprantama, kad pačios policijos rūšių vyriausios vadovybės nuolat palaiko tarpusavyje kontaktą, nes be jo negalėtų įmanomas joks darbas. Tačiau tarpusavio kontaktas kaip tik ir nutrūksta ten, kur jis neturėtų nutrūkti, būtent, tarp eilinių, vidutinių ir šiek tiek už juos aukštesnių pareigūnų atskirose policijos rūšyse ir lygiagrečiai įvairioms policijos rūšims veikiant. Kaip jau aukščiau minėta, netokia liūdna padėtis yra vienoje kurioje nors policijos šakoje, nes šiuo atveju mažiau normalumų ir juos be skaudesnės operacijos galima pašalinti. Tačiau kiek sunkesnis yra darbas darniai sutvarkyti bendradarbiavimą tarp įvairių policijos rūšių.

Štai šiuo metu beveik visame mūsų krašte, vienur silpniau, kitur stipriau, pasireiškia vienos ar kitos rūšies banditizmas. Kai kur jau susidaro padėtis, kad jokiu būdu negalima ilgiau delsti. Tuo tarpu būtų labai naivu, jeigu įvairios policijos rūšys diskutuotų klausimą, kuriai tai policijos rūšiai tokie uždaviniai —kova su banditais — turi priklausyti. Vedant totalinį karą, mažas skirtumas tėra tarp uniformuoto ir neuniformuoto pareigūno. Kovojant su sudarytomis karo meto sąlygų pasekmėmis, šiuo atveju banditizmu, prisireikia ne tik glaudaus visų policijos rūšių bendradarbiavimo, bet dargi ir visuomenės paramos. Tačiau, žinoma, tebeeg-

zistuoja tam tikras darbo pasidalijimas, kuris įgalina sutaupyti ir tiksliniau panaudoti atskirų policijos rūšių jėgas.

Štai, pavyzdžiui, būtų visai netikslu, jei pasirodžius apylinkėje banditų gaujai, prieš ją būtų veikiama visoms policijos rūšims nesusitarus. Čia įvyktų tai, kad tą gaują persekioti ruoštųsi ir viešoji, ir kriminalinė, ir saugumo policija. Visos jos eikvotų jėgas vienai grupei aiškinti; iš dalies skirtingais metodais veikdamos, trukdytų viena kitai darbą. Pvz., viešoji policija stengtųsi pasirodžiusią banditų gaują tuoj jėga persekioti, tuo tarpu kriminalinė ar saugumo policija tirtų šios gaujos organizacinius ryšius, norėtų išaiškinti tų gaujų organizuotus rėmėjus ir t.t. Tuo būdu viešosios policijos greitai pavartotos jėgos sutrukdytų arba bent pakenktų tolimesniam, gal jau pradėtam ar įpusėtam, kitų policijos rūšių darbui.

Tokiai padėčiai esant, būtinai reikalingas visų policijos rūšių, visų pareigūnų bendradarbiavimas.

Tarpusavio pagalbos šiuo metu prisireikia kiekviename žingsnyje. Tačiau ir atsitinka taip, kad tarpusavio pagalba dažniausiai nėra potvarkiais nustatyta, o tik ji teikiama lyg ir iš kokios malonės, atsižvelgiant daugiau į atskirų pareigūnų asmenines pažintis, asmeninius ryšius. Tuo tarpu kur kas būtų tiksliau, jei iš aukščiau būtų kiek galima griežčiau nustatyti bendradarbiavimo ir tarpusavio pagalbos dėsniai.

Mums visiems yra žinoma, kad tiek taikos, tiek karo metu visų policijos rūšių nėra vienodo tankumo tinklas. Ir pas mus vadinamosios viešosios policijos turime žymiai daugiau negu kriminalinės ir saugumo policijos. Jau dėl vien tos priežasties labai dažnai atsitinka, kad saugumo ar kriminalinė policija yra reikalingos viešosios policijos pagalbos. Nors iki šio laiko, tur būt, niekam nėra tekę girdėti, kad viešoji policija atsisakytų kriminalinei ar saugumo policijai suteikti prašomos pagalbos, tačiau jau daugelis atvejų leidžia susidaryti įspūdį, kad viešoji policija, teikdama pagalbą saugumo ar kriminalinei policijai, jaučiasi lyg tai daranti kažkokią malonę, o ne atlieka savo pareigą. Nors šioje srityje didelio pagrikimo dar nesama, tačiau vis dėlto turėtų būti, vadovybėms susitarus, nustatyta, kaip ir kur viena policijos rūšis turėtų kitai padėti.

Šia proga iš viso paliestini policijos rūšių santykiai. Kaip įvairias kariuomenės rūšis viena bendra aukščiausioji vadovybė sutelkia į vieną junginį ir tatai sėkmingai naudoti bendram tikslui siekti, taip pat yra ir su policijos įvairiomis rūšimis, nes policija, ypačiai karo metu, yra tiesioginė kariuomenės talkininkė, jos darbų užfrontėje tęsėja. Tačiau kaip kariuomenėje ne visos ginklų rūšys vienodai vertinamos, taip ir policijos rūšys jaučiasi nesančios tarpusavyje lygios. Šį nelygumą labai dažnai sudaro ne kokios pagrindinės priežastys, o daugiau mažmožiai ar atskirų pareigūnų vienoks ar kitoks nusistatymas. Štai ir taikos metais saugumo ir kriminalinė policijos, jausdamosios iš labiau išlavintų specialistų sudarytos, dėjosi paįdegesnėmis, aukštesnėmis už viešąją policiją, o ir tarp jų pačių atsirasdavo šiokio tokio antagonizmo. Toks policijos rūšių susiskirstymas neina į naudą. Tuo atveju, jeigu atsiranda priežasčių tarpusavio antagonizmui didinti, susidaro padėtis, kurioje bendradarbiavimas nuolat sunkėja.

Galimas daiktas, kad šio meto visų policijos rūšių įtempta bendra kova su bendru priešu visas policijos rūšis sujungė, pranyks tarpusavio skirtumai, nebus vietos kartais bandančiam pasireikšti antagonizmui.

Tačiau yra ir kitas kelias visas policijos rūšis sujungti į vieną šeimą — tai policijos gimnystės ryšių stiprinimo kelias.

Jei bent kiek žvilgterėsime į policijos rūšių dabartinį komplektavimą, tai tuojau pat susidarysime vaizdą, kad visos policijos rūšys sau tarnautojus renkasi tiesiog iš visuomenės, kai tuo tarpu policijos darbe jaučiamas tam tikras darbo laipsniavimas: pati nesudėtingąji, policijos akimis žiūrint, darbą atlieka viešoji policija; jau sudėtingesnį—kriminalinė police, o pagaliau visų policijos rūšių darbą turi žinoti saugumo policijos pareigūnas. (Taip turėtų būti, bet taip nebuvo ir dabar tuo labiau nėra. **Red.**). Šis darbo laipsniavimas ir kalba už tai, kad tarnautojai aukštesnėms policijos rūšims tektų iš žemesniųjų policijos rūšių atrankos keliu. Nenormalu, kai policijos rūšys tarsi atsiriboja viena nuo kitos ir tarsi nenori savo rinktiniais vyrais papildyti kitų aukštesnių policijos rūšių jėgas. Nėra jokia paslaptis, kad iš civilio, nors ir iš aukštesnio bendrojo išsilavinimo žmogaus, kur kas yra sunkiau padaryti policistas, negu pirmiausiai policistą skirti komplikuotesniems uždaviniams.

Priėmus šią tarnautojų komplektavimo tvarką, savaime sudarytų tarp visų policijos rūšių organiškas, gimininges ryšys, gilesnis būtų ne tik nuostatais pagrįstas, bet organiškas bendradarbiavimas.

Tačiau tatai ne vienu mostu padaroma. Tai ilgesnio laiko uždaviniai. Šiuo metu bent iš dalies to reikėtų siekti. Betgi kad ir sunkūs laikai, mus neatpalaiduoja nuo tarpusavio ryšio stiprinimo atskirose policijų rūšyse, nei nuo jieškojimo glaudesnio bendradarbiavimo su kitomis policijos rūšimis.

Policistas patvarko autoįveisas pagal priešlėktuvinių nuotatų reikalavimą. Nuotr. E. Karpavičiaus

KOVA SU NUSIKALTIMAIS — SUNKIAUSIA POLICIJOS PAREIGA

V. Daugnora

Policijos tarnyba yra glaudžiai susijusi su valstybės valdymo forma ir jos vidaus organizacija. Nuo valdžios galios pasireiškimo formų įvairumo pareina ir policijos tarnybos sudėtingumas. Bendra policijos funkcijų esmė nustatoma teoriniais teisės samprotavimais, kurie daugely atvejų yra maždaug vienodi, tačiau konkrečiais atsitikimais turi ir nemažų skirtumų.

Mūsų policija pagal įstatymus yra įpareigota saugoti nustatyta valstybės ir visuomenės santvarką, viešąją tvarką, rimtį ir saugumą (nepavojumą), vykdyti įstatymus, atitinkamus valdžios įstaigų įsakymus, taigi ir kovoti su nusikaltimais.

Kova su nusikaltimais yra vienas iš svarbesniųjų valstybės uždavinių. Kovoje su nusikaltimais, su šia sunkia visuomenės liga, valdžia panaudoja daugelį įvairių būdų ir priemonių (radiją, spaudą, organizacijas, mokyklas ir pan.), tačiau vadovaujamą vaidmenį šiame darbe paveda policijai, kuri veda griežtą, nuolatinę ir sistemingą kovą. Šios kovos fronte policija varo platų ir sunkų barą. Jai nėra nei blogo oro, nei tamsios nakties, nei žiemos šalčių ar vasaros karščių. Ji kiekvienu momentu pasirengusi grumtis su visais, kurie kenkia ar yra pasiryžę kenkti visuomenei ar atskiriems jos nariams. Savo žvalią akį policija atkreipia tiek į pačius nusikaltimus, tiek ir į tuos reiškinius, kurie gali būti nusikaltimų priežastimis.

Idealus šios kovos rezultatas, suprantama, būtų, jeigu joks nusikaltimas neliktų nesusektas ir nė vienas nusikaltėlis neišvengtų bausmės. Deja, šio idealo ramiais laikais niekur ir niekas nepasiekdavo, o dabar apie tai mums netenka ir kalbėti.

Tačiau su pasigerėjimu ir pasididžiavimu galima pasakyti, kad mūsų policija turi gana gražią savo darbo atestaciją, kuri nereikalauja jokių komentarų. Kaip rodo mūsų nusikaltimų aiškinimo statistika, ramiais laikais 80-90% nusikaltimų būdavo išaiškinama, o kaltininkai perduodami baudžiamajam teismui, kuris toliau tęsia policijos pradėtą darbą.

Dabar minėti duomenys kiek pablogėjo, bet to priežastys visiems savaime suprantamos. Vykstantis karas sukrėtė normalų gyvenimą ir priveisė daugybę įvairaus kriminalinio elemento. Šiandien įvairių bandittų, žmogžudžių, vagių, sukčių ir kt. visur knibždėte knibžda. Jie visi dorajai visuomenei yra pasidarę tiesiog didžiausiu siaubu, nes visus savo užsimojimus jie tetenkina ramių gyventojų skriauda.

Su visais minėtais nusikaltėliais į žūtbūtinę kovą beveik išimtinai metasi tik policija. Su kokiu ryžtingumu, atsidavimu ir drąsa policija veda su jais kovą, iškalbingai visiems byloja policijos pareigūnų išlietas kraujas ir paaukotos gyvybės.

Kiekvienam nesunku suprasti, kad tik pilnas didžiausio pasiaukojimo kasdieninis policijos darbas ir jos negailestingai vedama kova su įvairiais nusikaltėliais užtikrina kitiems ramų gyvenimą ir normalų darbą. Kur įsivyrauja netvarka, ten para-

JUDĖJIMO NELAIMĖS VILNIUJE

Visiems pravartu bus žinoti, kiek nusižengiama judėjimo taisyklėms mūsų sostinėje Vilniuje ir kiek dėl to įvyksta įvairių nelaimių, kur daugiau ar mažiau nukenčia žmonės, o kai kurie ir gyvybės netenka.

Iš esamų Vilniaus miesto policijos judėjimo nuovadoje užregistruotų duomenų tenka konstatuoti, kad nusižengimų judėjimo nuostatams skaičiai palyginant tarp 1942 ir 1943 m. nežymiai yra sumažėję. Taip, sakysim, 1942 metais įvairių susisiekimo nelaimių — susidūrimų bei nusižengusių judėjimo nuostatams užregistruota 901 nusižengimas. O 1943 metais užregistruota 745 nusižengimai. Tokiu būdu 1943 metais 156 nusižengimais įvyko mažiau kaip kad 1942 metais.

Smulkiau panagrinėjus tuos susisiekimo nuostatų nesilaikymo atsitikimus, kurie pasibaigė susisiekimo priemonių susidūrimais ir žmonių sužalojimais, atrodo šitaip: Vilniaus mieste 1942 metais buvo 128 susidūrimų; žmonių sužalota 90. Iš jų 9 asmenys (2 moterys ir 7 vaikai) buvo sužaloti mirtinai, 49 sunkiai ir 32 lengvai. O minėtų įvykių 1943 metais buvo 125; žmonių sužalota 91, iš kurių 20 asmenų (9 vyrai, 7 moteris ir 4 vaikai) buvo sužaloti mirtinai, 32 sunkiai ir 39 lengvai. Šių susisiekimo nelaimių ir aukų priežastimi daugiausia buvo neblaivūs šoferiai, blogi automašinų stabdžiai ir dėl pėsčiųjų neapdairumo pereinant gatves bei gatvių sankryžas.

Nuovadose daugiausia susisiekimo nelaimių įvyksta 1 ir 5 nuovadoj, nes tose nuovadose kaip tik yra didžiausias judėjimas. Savaitės dienomis mažiausiai susisiekimo nelaimių įvyksta sekmadieniais, nes tą dieną, kaip nedarbo dieną, esti visai mažas judėjimas. Mėnesiais daugiausia susisiekimo nelaimių įvyksta pavasario ir rudens metu, nes tais laikotarpiais dažniausiai esti šlapios ir slidžios gatvės. Tokiais atvejais, ypač kai gatvė esti slidi — leduota ir geriausiais stabdžiais automašinas yra labai sunku sustabdyti. Todėl šiais atvejais būtinai yra reikalingas didelis atsargumas susisiekimo priemonių vairuotojams ir pėstiesiems. Valandomis (paros laikotarpyje) daugiausia susisiekimo nelaimių įvyksta tarp 9—17 val., nes tuo laiku esti didžiausias judėjimas. Daugiausia susisiekimo nelaimių — susidūrimų buvo tarp autovežimių su pėsčiaisiais ir autovežimių su arklių vežimais, nes ypatingai pėstieji ir arklių vežimų vairuotojai labai mažai tesilaiko judėjimo taisyklių. Tad didžiausias sužalojimų procentas ir bus dėl pačių pėsčiųjų kaltės, nes Vilniuje, kaip pasižymėjusiame savo siauromis ir vingiuotomis gatvėmis, nemažas pėsčiųjų skaičius buvo sužalotas net einant šaligatviais. Todėl kiekvienas važiuotojas ar pėsčias, atsidūręs miesto gatvėje, turi būti labai apdairus, nes kiekvienu momentu jam gresia sužalojimas bei gyvybės netekimas.

Ypatingai turi kreipti tam dėmesį tėvai, saugodami savo vaikus ir neleisdami jų į gatvę be priežiūros, nes palyginus tarp suaugusių ir vaikų, judėjimo gatvėse bene bus didžiausias vaikų sužalojimų procentras. Čia pažymėtina viena susisiekimo nelaimė, įvykusi Vilniuje 1943 m. rugsėjo mėn. 24 d. Vienas mažametis berniukas, Vladas Garško, paėmęs savo tėvo dviratį, važiavo pasisodinęs ant dviračio rėmų kitą kaimyno mažametį vaiką. Dariaus — Girėno gatvėje, leisdamiesi nuokalne, per posūkį staiga jie pastebėjo priešais atvažiuojantį autosunkvežimį. Nesusiorentuodami pasukti dviračio savo važiavimo kryptimi į dešinę gatvės pusę, pastarieji nuo dviračio nuvirto ir pakliuvo po autosunkvežimio. Pasekmė buvo ta, kad vienas vaikas vietoje buvo suvažinėtas mirtinai, antras sunkiai sužalotas, o dviratis išliko visai sveikas. Tokių bei panašių įvykių esti gana daug.

J. Povilenskas

A. a. polic. Mockus Bronius

Vasario 9 dieną Jonavos policijos nuovados tarnautojus pasiekė skaudi žinia. Iš ryto sužinota apie polic. Mockaus Broniaus tragišką mirtį.

A.a. Bronius buvo kilęs iš Jonavos valsčiaus, Padaigų kaimo.

Tuoj po vokiečių — sovietų karo pradžios jis stoja į policiją ir paskiriamas į Gaižiūnų poligono apsaugos postą. Čia pareigas ėjo iki 1944 metų pradžios. Stropiai einant tarnybos pareigas, ne kartą Broniui teko pažvelgti įvairiems netikėtiems pavojams į akis, tačiau ligi šiol jam vis pavykdavo išeiti laimėtoju. Kartą susitikęs su bolševikiniu banditu, Bronius buvo atsidūręs tikrai rimtame pavojuje. Banditas buvo besviedžiąs į jį rankinę granatą, tačiau tamsusis gaivalas pirmiau krito pats, negu granata buvo pakelta į viršų... 1944 m. pradžioj Bronius buvo komandiruotas į Rytų Lietuvą. Čia jam sušlubuoja sveikata ir jis turi atsigulti kuriam laikui į Vilniaus ligoninę. Iš ligoninės buvo paleistas trumpų atostogų ir skubėjo į namus aplankyti savo mylimos žmonos ir dviejų mažų vaikučių. Atvykęs traukiniu iš Vilniaus ir besikeldamas nakties metu laiveliu per Nerį, ties savo gimtuoju Padaigų kaimu, laiveliui apsivertus, paskęsta į sraunios Neries dugną...

Pr. Ališauskas

---

ližuojasi ne tik atskirų gyventojų, bet ir valdžios įstaigų darbas bei svarbių uždavinių vykdymas. Todėl dabartinės sąlygos iš policijos reikalauja ne tik išorinę formą suteikti, bet ir faktinę padėtį išlaikyti.

Šio laikraščio puslapiuose jau ne kartą buvo minėta, kad šiandien policijos gretos yra labai išretėjusios. Ypač pasigendama senų, gerai apmokytų ir didelį tarnybinį patyrimą turinčių policijos pareigūnų, kuriuos iš mūsų tarpo negailestingai išplėšė baisus bolševikinis teroras. Susidariusias policijos eilėse spragas užpildė jauni, mažai apmokyti ir dar mažiau patyrę vyrai. Aišku, kad jiems orientuotis sudėtingame, atsakingame ir didelių pavojų kupiname policijos darbe yra nepaprastai sunku.

Jeigu šiandien policija, nežiūrint visų sunkumų ir negerovių, sugeba išlaikyti jai pavestus postus, atlikti sunkias ir atsakingas pareigas, tai be ginčų turime pripažinti, kad tą padaryti įgalina tik visų policijos pareigūnų kilnus didžiadvasiškumas ir nepaprastas pasiaukojimas savo tautai ir tėvynei.

Visa doroji visuomenė, dėl kurios interesų policija deda didžiausias savo kraujo ir gyvybės aukas, turėtų policijai teikti visokeriopą pagalbą ir paramą.

Žiaurusis šykštuolis

Iš teismo tardytojo užrašų

1932 metais kovo mėn. 22 d. vakare, apie 18 v. 30 m., Varėnos vals. S. kaimo gyventoja Marytė T., graži aštuoniolikos metų mergytė, apsiavusi klumpaites, išbėgo kieman malkų atnešti ir negrįžo. Šis paslaptingas mergaitės dingimas labai išgąsdino tėvus, tačiau jie dar kurį laiką tikėjosi, kad dukra nuvyko pas gimines ir sugrįš. Bet Marytė negrįžo nei kitą dieną... Iš giminių gauta žinių, kad ji pas juos nebuvo atvykusi. Tėvai ir brolis labai susirūpino ir apie įvykį pranešė policijai. Kovo m. 24 dieną dingusios brolis Stasys T., sukvietęs kaimynus, ėmė seserį ieškoti apylinkėje ir rado mergaitės lavoną miške, apie pusę kilometro atstumo nuo namų. Mergaitės galva buvo kruvina — sužalota.

Man teko aiškinti šį nužudymą. Tuojau nuvykau įvykio vieton. Lavonas gulėjo kniūbsčias, galva buvo smarkiai sudaužyta. Padaręs skrodymą, daktaras pareiškė, kad Marytė T. buvo nužudyta keleta kirvių smūgių. Jokių nusikaltėlio pėdsakų neliko. Sniegas buvo jau beveik ištirpęs, tik kur-ne-kur dar tebebaltavo jo nedideli kupsteliai. Apžiūrėjęs keletą aplink lavono buvusių sniego krūvelių, atidžiai apžiūrėjau juose buvusius pėdsakus. Pėdsakų buvo įvairių ir daug, nes vietos gyventojai būriais vaikščiojo pažiūrėti lavono ir ištrypė visą mišką.

Giliai nuliūdę tėvas, motina ir brolis bei sujaudinti kaimynai, mano paklausti, pareiškė, kad jie nežino, kas galėjo tą žiaurų darbą padaryti. Marytė buvusi labai graži, gera ir meili mergaitė, su nieku niekad nesipyko, jokių priešų neturėjo.

Kas nužudė Marytė? Kur surastį nusikaltėlio pėdsakus? Kaip įrodyti kaltę? Šie klausimai mane kankino, neduodami man ramybės. Žiaurusis nusikaltėlis turi būti surastas ir tinkamai nubaustas!

Nutariau neišvykti iš kaimo, iki nesurasiu kaltininko. Buvau įsitikinęs, kad tiesioginių kaltės įrodymų vis tiek nerasiu, nes nužudymas buvo padarytas tamsoje, miške ir jo, be abejo, niekas nematė; jokių pėdsakų nusikaltėlis nepaliko. Bet juk daugumas nužudymų taip įvykdoma, pasistengiama nepalikti jokių pėdsakų ir įrodymų. Kas belieka daryti? Buvo aišku, kad reikia labai kruopščiai dirbti, tirti visas tos merginos dingimo aplinkybes ir stengtis rasti netiesioginių įrodymų. Labai smulkiai ištardžiau tėvus, brolį, gimines, kaimynus. Pasirodė, kad Marytė T. buvo susižiedavusi su turtingu gretimo kaimo ūkininkaičiu ir netrukus turėjo įvykti jų vestuvės. Pamaniau, kad gal koks nors Marytės ankstyvesnis gerbėjas nužudė ją, keršindamas už tai, kad ji už kito teka. Man plačiau teiraujantis, paaiškėjo, kad Marytė buvo labai tėvų prižiūrima, labai padoriai gyveno ir į jokius flirtus nesileido. Buvo vienas „dūsautojas," beviltiškai ją įsimylėjęs, bet mano paklaustas, ar ne jo čia darbas, jis, mirtinai išsigandęs, tučtuojau įrodė savo alibi.

Buvo spėliojimų, kad nužudyti galėjo koks nors kontrobandininkas, nes už kilometro atstumo nuo kaimo buvo administracinė siena, skirianti Nepriklausomąją nuo okupuotosios. Tačiau ir tą mintį teko atmesti, nes kaime gyveno daug pasienio policininkų ir T. namuose gyveno jų net trys šeimos. Be to, kas gi galėjo Marytę nuvilioti tamsoje miškan?

Teisybė! Čia turėjo būti kas nors savas, artimas, patikimas, su kuo be baimės mergina galėtų nueiti vakare tamsion girion.

Mintimis padariau sau, kaip ir visuomet tokias atvejais, darbo planą: stengiausi išaiškinti nusikaltimo tikslą, nes, kai paaiškėdavo nužudymo tikslas, visai nesunku būdavo rasti kaltininką. Pats sau kėliau klausimus ir objektyviai į juos atsakinėjau. Seksualinis motyvas? Atpuolė. Medicinos ekspertas skrodimo metu tatai ištyrė. Kerštas? Visi vienu balsu paliudijo, kad ji su visais gyveno geruoju ir buvo visų mylima. Šeimyninė nesantaika? Marytės santykiai su tėvais, broliu ir jo žmona buvo pavyzdingi. Atsitiktinis nužudymas, arba nužudymas ginčo metu? Negalimas daiktas. Gydytojas ekspertas nustatė, kad lavono galva sutriuškinta apie dešimtį smūgių kirviu — čia jau aiškus noras mirtinai smogti, nužudyti, o ne padaryti skausmą. Smūgių kiekis ir smarkumas buvo aiškus įrodymas, kad žmogžudys arba buvo nutaręs ją būtinai nužudyti, arba buvo baisios neapykantos skatinamas. Kas gi galėjo taip neapkęsti, kas galėjo norėti, žūt būt, atimti gyvybę šiam jaunam, gražiam, niekam blogo nepadariusiam asmeniui?

Gal buvo kokių nors materialinių sumetimų? Bet kas galėjo ieškoti pelno to beturčio mirtyje? Juk ji dar jokio turto neturėjo.

Būdamas ištikimas savo nusistatymui, nutariau ir šią aplinkybę išaiškinti. Pakvietęs patikimesnius kaimynus, ėmiau klausinėti apie T. šeimos santykius ir turto reikalus. Šeima labai gražiai sugyveno, nesipyko. Tik pastaruoju metu buvo kilę ginčų. Mat, Marytei pasipiršo ūkininkaitis, tėvai susirūpino duoti jai pasogą. Žinodamas menką T. šeimos materialinę padėtį, turtingas sužadėtinis, labai įsimylėjęs gražuolę Marytę, visiškai atsisakė imti bet kokią pasogą. Marytės brolis Stasys T., kuriam tėvai buvo pavedę jau valdyti ūkį, buvo patenkintas, kad pasogos duoti nereikia ir ūkis nenukentės dėl dalybų. Bet tėvų ambicija neleido taip pasielgti. „Mes negalime Marytę išleisti kaip kokią kampininkę, kad paskui jaunojo giminės jai prikaišiotų!" — kartojo jie. Šiuo klausimu šeimoje nuolat buvo ginčijamasi. Tačiau šiaip jau santykiai Stasio ir Marytės buvo labai geri. Stasys buvo vyresnis dešimtimi metų. „Aš ją ant savo rankų užauginau," — sakydavo jis. Marytė jį labai mylėjo. Tačiau tas ginčas dėl pasogos man davė pagrindo pasiteirauti dėl Stasio alibi. Pasirodo, jis buvęs įvykio metu kieme, malkas skaldęs ir tuoj po to buvęs užėjęs pas kaimyną ir skaitęs apie valandą laiko laikraštį. Jį matė skaldantį malkas, keliolikai minučių praėjus, jau jis skaitė laikraščius ir klausė radijo pas čia pat gyvenantį kaimyną. Visos aplinkybės liudijo, kad čia ne jo darbas!

Bet vis dėlto Stasys T. man pasirodė įtartinas. Klausinėdamas liudininką, suradusį lavoną, labai nustebau, kai tas liudininkas nupasa-

kojo Stasio elgesį lavono ieškojimo metu. Stasys buvo lavono ieškojimo iniciatorius, jis suorganizavo keliolika kaimo vyrų ir išvedė juos į miškus. Kai jie priėjo vieną miškelį, Stasys pareiškęs vyrams: „čia neverta ieškoti, eisime toliau!..“ Nuvedęs juos prie kito miško krašto, Stasys juos išrikiavęs grandine, bet pats grandinėn nestojo, o ėjo drauge su senuku, radusiu lavoną. Jiems kurį laiką paėėjus drauge, Stasys pasakęs: „Žinai, dėde, kai drauge eisim, nieko nerasim, eik tu kairėn, aš dešinėn.“ Jiedu išsiskyrė ir, kai tik senukas paėjo keletą žingsnių į kairę nuo Stasio, jis rado lavoną! „Jis mane stačiai nuvedė prie to lavono,“ — pasakojo senukas. Ištardęs dar porą ieškojime dalyvavusių vyrų, įsitikinau, kad Stasys žinojo, kur gulėjo Marytės lavonas.

Dar kartą pertardžiau tėvus. Jie nupasakojo, kad Marytei dingus, kitą dieną Stasys ryte pasakojęs sapną, jog matęs Marytę gulinčią baltuose rūbuose; ji jam pasakiusi: „Kodėl jūs manęs neieškote, juk man šalta gulėti!“ Jis visą laiką kalbinęs visus eiti ieškoti Marytės ir atrodė keistokas. Vakare kažkodėl taisęs savo nagines. Pasiinteresavau tuo jo darbu. Paėmęs pataisytą naginę, pamačiau, kad Stasys jai prisiuvo naują padą. Peiliu perpiovęs siūlęs, atardžiau naujai prisiūtą padą ir nustebau, pamatęs, kad „senasis“ padas yra visai sveikas ir mažai nešiotas. Pro padidinamąjį stiklą sename pade radau kraujo žymių, kurios vietomis buvo skustos. Man tiesiog baisu pasidarė! Argi brolis galėtų nužudyti savo mylimą seserį, tą gražią meilią mergytę, kurią jis, anot jo, „ant rankų užaugino?“. Juk jie gyveno santaikoje ir meilėje! Argi dėl tos nelemtos pasogos?

Juo toliau dariau tardymą, juo labiau aiškėjo Stasio kaltė. Kaimynai nupasakojo, kad Stasys buvęs nežmoniškai šykštus — jis savo amžiuje nenusipirko sau nei vieno papiroso, nei vieno butelio alaus ar net giros; vakaruškose nedalyvavo, nes reikėdavo mokėti muzikantui. Kaimynai juokdavosi iš jo ir pasakojo apie jį anekdotus dėl jo šykštumo. Neseniai tėvas pavedė jam ūkį. Ūkis buvęs praskolintas, bet Stasys vedė pasiturinčią merginą, išmokėjo skolas, įsigijo porą karvių, gražų arklį. Žodžiu, pradėjo gražiai gyventi. O čia tos nelemtos Marytės vestuvės viską išardė: tėvai pareikalavo Marytei duoti 500 litų, geriausią arklį, pieningiausią karvę! Stasys tiesiog negalėjęs to pergyventi, jo pyktis buvo juo didesnis, kad būsimasis Marytės vyras atsisakė nuo tų visų gėrybių, nenorėdamas kelti vaidų jų šeimoje.

Nužudymo motyvas paaiškėjo... Šykštumas, liguistas gobšumas nugalėjo visus Stasio žmoniškus ir broliškus jausmus ir jis išdrįso atimti gyvybę savo jaunutei seselei, kurį jį taip mylėjo... Nors dar trūko įrodymų; bet jau buvau įsitikinęs, kad čia jo darbas. Dar kartą pradėjau tikrinti Stasio alibi. Marytės dingimo metu jis buvęs kieme, skaldęs malkas, vėliau nuėjęs į gretimus namus pas kaimyną radijo klausytis, laikraščių pasiskaityti. Tardomasis kaimynas pasakė, kad Stasyą pas jį užėjęs lygiai 19 val. vakaro. Kieme jį matęs paskutinis liudininkas 18 val. 35 m. Abiem šiais liudininkais galima buvo pasitikėti dėl jų parodymo tikslumo, nes kaimynas kaip tik klausėsi radijo, o liudininkas, matęs Stasį kieme, buvo pasienio policininkas, ėjęs į pasienį pakeisti budintį draugą ir todėl žinojęs tikrą laiką. Vadinasi, niekas Stasio nematė apie 20—25 minutes.

Remdamasis šiais duomenimis, Stasį T. areštavau. Mano klausinėjamas, jis viską neigė, įžuliai laikėsi ir įrodinėjo esąs nekaltas. Pirmą kartą man teko sutikti mano praktikoje tokį šaltakraujišką žmogų, mokantį taip puikiai gintis, atremti keliamus jam kaltinimus, logiškai griauti patiekiamus jam argumentus! Jis manęs klausė, kaip jis galėjęs keliolikos minučių laikotarpyje nueiti miškan, nužudyti seserį, grįžti atgal ir nueiti pas kaimyną. Juokinga esą jį įtarti mylimą seserį nužudžius dėl tų kelių litų! Kaip jis galėjęs ją nuvilioti ten miškan vakare, juk tai esanti gryna nesąmonė! Kraujo lašai ant naginės yra gyvulio kraujas, bet galėjęs būti ir jo kraujas, nes jis, kapodamas malkas, atšokus nuo kelmo pagaliui, buvo sužeistas — iš nosies jam bėgęs kraujas. Lavoną jie radę su tuo senuku atsitiktinai.

Mano bendradarbiai Stasio gražbylystės buvo įtikinti ir patarė man jį išleisti, nes esą aš daręs klaidą ir suėmęs nekaltą žmogų! Bet aš buvau tikras, kad esu teisingas; jokia gražbylystė manęs suklaidinti negalėjo!

Visai nesunku buvo sugriauti Stasio teigimą, kad jis dėl trumpo laiko negalėjęs įvykdyti nusikaltimo. Pakvietęs seniūną ir porą kviestinių, su jais nužingsniavau nuo T. sodybos iki nužudymo vietos ir atgal, laikydamas laikrodį rankoje. Pasivaikščiojimui suvartojome lygiai 12 minučių. Ne gana to, įsakiau tiksliai išmatuoti atstumą, kuris siekė apie 500 metrų. Ištardžiau dariusį skrodimą gydytoją, kuris pareiškė, kad nužudymas galėjo būti įvykdytas 2—3 minučių laikotarpyje. Vadinasi, 25—15=10 minučių. Taigi laiko Stasys turėjo pakankamai! Kad Stasys galėjo nuvilioti savo auką miškan, paaiškėjo iš kaimynų žodžių — jiedu abudu eidavo miškan sauvališkai medžių pasikirsti ir turėjo net bylą už tokį nusižengimą. Radau tą bylą ir ją pridėjau įrodymo daiktu. Padariau T. namuose smulkiausią kratą ir radau dar du svarbius įrodymus: Stasio kruvinus autkojus, paslėptus po pečiu ir ant namų aukšto po spaliais pakastas Marytės klumpaites, kurias ji buvo apsiavusi nužudymo metu. Tos klumpaitės buvo galutinas smūgis Stasio gynimuisi. Tik reikia įsivaizduoti: jeigu nužudė kas svetimas, tai ar jis išdrįstų nuo lavono kojų numauti klumpaites, jas nunešti į aukos namus, kur, be tėvų, gyveno trys pas. policininkai ir, užlipus į gyvenamų namų aukštą, užkasti jas po spaliais! Koks tikslas žmogžudžiui tą daryti ir rizikuoti savo kailiu? Suprantama, kad Stasys turėjo savo motyvų taip pasielgdamas; jo motyvai šiuo atveju charakterizavo jo niekšingą gobšišką sielą: klumpaitės buvo naujos — jam pagailo jų palikti miške; kad kas nors jų nepavogtų, jis pats parnešė ir paslėpė, manydamas vėliau jas realizuoti! Faktai prabilo geležine, nesugriaunama logika. Stasys T. pralaimėjo!

Dar tenka paminėti, kad, ištyrus laboratorijoje kraujo žymes ant Stasio naginių ir autkojų, rasta, kad tai žmogaus kraujas. Kad Stasys niekad nosies nebuvo susižeidęs, paliudijo visi namiškiai.

Stasys kaltu neprisipažino. Akiplėšiškai mėgino gintis ir klaidinti teismą. Tačiau teismui jau viskas buvo aišku ir nekilo jokių abejonių. Žiaurusis šykštuolis buvo nuteistas kalėti iki gyvos galvos.

Kadangi Stasys T. neprisipažino, kurį laiką tas drumstė man laimėjimo džiaugsmą. Keletai mėnesių praslinkus, man teko tardyti kalinį, su kuriuo Stasys T. kalėjo vienoje kameroje. Tas kalinys man pasakė: „Stasys T. mums, kaliniams, pasakodamas apie savo bylą, pareiškė esą jis būtų neįkliuvęs, bet reikalą tyrė „visai jaunas vyras, bet gudrus, kaip senas velnias!“

Šią Stasio T. nuomonę laikau komplimentu ir padėka už mano triūsą!

V. Ž.

Geležinkelių apsaugos tarnyboje. Policijos pareigūnai tikrina geležinkelio bėgius, kad nebūtų pavojaus riedmenims.

Nuotr. V. Augustino.

Č. Spirauskas

Triukšmeliai

(Feljetonas)

Neperdėdamas pasakysiu, kad dabar piliečiai įsismagino gerti. Ot, geria sau be jokio saiko. Užtat ir skelbimus teko ant stulpų iškabinti, kad, vadinas, piliečiai laikykitės geruoju, nes antru atveju daboklės nuovadoj užsifundysit arba ten priverčiamo darbo stovyklos.

Atseit, gyvenimo dienos bus paįvairintos. Žinoma, vieną kitą čierkutę išgėrus neprošalį. Ir daktarai, sako, kad prie pietų kleboniškas apetitą dvigubai pakelia, bet nusilakt visgi nepatartina. Vienas, galima sakyt, visiškai padorus žmogus, su šeima, o kartą taip nusilakė, jog namų prie geriausių norų negalėjo rasti: žiūrėk, rodos, mauja tiesiausia kryptimi į Žaliakalnį, atseit, į namus, o atsiduria Senamiestyje. Šitokiu būdu jis maišė gatves beveik tris valandas ir vis dėlto teko pagaliau į nuovadą kreiptis.

— Policija, — sako, — priglauskite padorų pilietį. Namų nerandu. Rytoj, — sako, — tai aš jau rasiu.

Na, kaip tokio piliečio nepriglausti. Žmoniškumas reikalauja. Dar ko gero parvirs, sušals arba nurengimo mėgėjai apšluos iki trusikų. O su trusikais į tarnybą neisi. Mašininkės pasipiktins. Matai, sakys, be kultūringumo taktikos į tarnybą atbėgo. Begėdis. Kad taip namuose, tai dar atleistumėm.

Paskiau, prašau. Nepriėmus arba iš gatvės neatvedus tokio piliečio, ką kaltintų? Aišku, policiją. Gal jis ant rytojaus pabudęs policijai sieks ranką bučiuot. Atgal imdamas išsaugotus smulkius daiktus, šypsotis bandys. Vadinas, laikrodis yra, piniginė — sakau, sieks rankos bučiuoti.

Tokiam piliečiui ir šviesesnis protokoliukas surašomas, kad toks ir toks tarnautojas girtame stovyje atėjo į nuovadą savanoriškai. Mano nuomone, tokį pilietį beveik ir nereikėtų į triukšmadarių kuopą įrašyti. Paleist į namus, o šviesusis protokoliukas tegu keliauja savu keliu. Arba tokį Slieką, ar galima prie triukšmadarių priskirti?

Eina sau Sliekas, o po kepure dar antros litrinės dalelytė garuoja. Šaligatvyje tai dar šiaip taip laikosi. Visiškai nedaug praeivius pastumdamas. Atvirai kalbant, ką jis ten pastumdavo — pats atsimušęs pagriūdavo. Ir vis mandagiai:

— Dovanokit, — sako, — ponai praeiviai, neįsižeiskite. Aš, — sako, — šiandien pasivoliot užsimaniau.

O juk už pasivoliojimą įstatyme, berods, nėra bausmė numatyta.

Priėjus Sliekui Įgulos bažnyčią, rimtesnės nelaimės atsirado. Bažnyčią peržengt užmanė. Ot, žengs ir pargriūva.

— Po šimts pypkių, — sako, — stato tuos pastatus ant kelio. Judėjimą padoriems piliečiams trukdo. Ar nereiks nugriovimo komisijai pranešti.

Sliekas užsimanė išsibėgėjęs bažnyčią šokte peršokti, bet policininkas sutrukdė.

— Ką, girdi, pilieti, darai?

— Nieko, — sako, — nusikalstamo nedarau. Kurių velnių tuos pastatus ant kelio užgriozdė. Į namus kelią pastoja.

Policininkas, žinoma, už parankės ir veda į nuovadą. Kad gi įsižeis Sliekas:

— Tamsta, — sako, — žinote ką vedate. Atsargiau. Aš, — sako, — Žaliakalnyje vyr. policininką pažįstu.

Prie tokių pažinčių policija pripratusi. Stipriau kaukštelėję, stačiai į krūtinę mušasi, kad, girdi, su Anglijos ministeriu pirmininku pu-

pelių kavą yra gerąs ir valgąs krokodilų liežuvėlius. Vadinas, imk tu dėl krokodilų liežuvėlių ir paleisk jį, ditke. Išsimiegojęs jis, begėdis, atvirai prisipažįsta, kad su tokiais tipais savo amžiuje nėra jokios kavos gėręs ir, aplamai, yra paprastas stalius iš Šančių.

Taigi, triukšmeliai įvairiausioj formoj pasitaiko. Kiti, tai kaukštelėję būtinai langą turi išmaišyti. Ir neprastai, o arti budinčio policininko. Šveičia kokį plytgaliuką paėmę ir dar kumštimi pagrūmoja. Parodysiu, girdi, kad ir aš šį tą galiu. Matysim, sako, kaip jie vitriną karo metu įsidės. Žinoma, šposas lieka šposu. Ištisus metus priseina priverčiamoje darbo stovykloje šposauti.

Kiek linksmesnę išdaigą Siūlas su Švinu atliko. Varduvėse buvo. Eina beveik jau uždraustu laiku, šnekasi sau. O koks viduje drąsumas, narsumas. Nei vienas raumuo nesujudėtų kapinėse prie karsto atsigulus. Ką čia karstas. Narsesni. Ištempta viela pavaikščiot — tai tik nusispiauti.

Vadinas, Siūlas su Švinu eina narsybės lydimi. O čia ant kryžkelės rimčiausias policininkas tarnybines pareigas atlieka. Ar neprieis juodu? Einava, girdi, paguoskiva, mudviem smagu, o jam nuobodoka.

Švinas dar bandė atkalbėti.

— Ne,-sako, Siūlas,-būtinai reikia palinksminti. Mes, — sako, — ponas policininke, jums padainuosim.

Policininkas stabtelėjęs, perspėjo:

— Piliečiai, namo droškit.

Eis tau. Švinas su Siūlu susipratę. Kas reik, tai reik.

— Neįsižeiskite, bet jau padainuoti jums padainuosime. Nesunku, girdi.

Siūlas užtraukė: „Oi kas sodai do sodeliai", o Švinas pritarė. Bet kaip juodu nustebo, kai policininkas paskambino budinčiam į nuovadą juos pristatyti.

— Paleiskite, — sako, — dovanokite. Mes taip sau, dėl visa ko.

Dėl to „visa ko" teko pernakvoti daboklėje, o ryte stačiai žegnotis:

— Mes, — sako, — per nesusipratimą pakliuvom. Gal, girdi, jūs norėjote kitus suimti, bet ne mus. Ir, aplamai, — sako, — kaip mudu galėjova dainuoti balso neturėdami.

Žinoma, šiandien Siūlą su Švinu į sceną amžiais neįvarytum, bet vakar. Oho, vakar tik leisk. Dar primokėtų, kad gautų viešai pasirodyti.

Atlikę nuovadoj formulumus, Švinas su Siūlu mėnesį spiaudėsi. Ir velnias, girdi, mums pasiūlė dainuoti.

Išeitų lyg ir nevietoj daina žmogaus gyvenime nenormalumų įneša. Paros prisideda visokiausios. Arba, sakysim, imtynės. Klimeika jau, ačiū Dievui, septyni mėnesiai darbo stovykloje už imtynes naudingesnių darbu užsiiminėja. Gėrė žmogus, rodos, atsargiai, bet, ot, keli stikliukai viršum visą biznį sugadino. Valstybinis gal būtų nesugadinęs, bet samagonas visas smegenis suvėlė: Išėjo, rodos, tvirtai, o gatvėje ėmė viduriuose jis formuluotis. Formuluojas jis, žinote, atsakančiai, net kaliošus teko gatvėje palikti. Per sunku. Tirštai skersgatvyje nusispiovęs, bandė apavą traukti. Basas, girdi, tikriausiai butą pasieksiu. Raikščiai nepasidavė. O kaip Klimeika gražiai atsirūgdavo kažkokiais garais! Ką čia garai. Tikras karabitas — daugiau nieko. Ir rugių kvapelis kartu maišėsi. Praeiviai stebisi: šitas, girdi, pilietis labai silpnai blauzdose laikosi. Gal sako, persivalgė kuo nors, užsinuodijo. Bet Klimeika iš paskutiniųjų stengiasi eiti siūlo tiesumu. Paeis, manot? Kur tau paeis.

— Kur, kurrr..., — burbia Klimeika, praeivį sustabdęs.

Suprask dabar, kas tas „kurrr."

Mostelėjo Klimeika ranka ir žingsniais perbėgęs gatvę, susmuko, atsimušęs į mūrą. Paskiau atsikėlęs įsmuko į pirmas pasitaikusias duris. Įėjo sau, dairosi, žegsi dėl visa ko. O virtuvės kampe, žinote, kopūstų bačka padoriai įrūgusi. Ar nešoks jis ant tos bačkos, ar nepradės imtis. Čiuptelėjo į glėbį ir pakėlęs užsivertė ant savęs. Kopūstai, žinoma, nors ir gerai įrūgę. Klimeikos pajėgumo neišlaikė. Išsipylė taip sau ant veido, o rasaliukas net iki marškinių numirko. Klimeikai užėjo pasiutiškas noras nepasiduoti.

— Ataka, — sako, — iki paskutinių jėgų. Klimeika, girdi, nepasiduok.

Klimeika, stačiai, iš kopūstų vapnos pakilt neįstengia. Voliojasi iš nuobodumo. Šeimininkei, žinoma, įbėgus į virtuvę, nei šis nei tas.

— Kam tu,—sako,—svetimas pilieti, mano bačkutę kankini? Ar nori, — sako, — kad policiją šūktelėčiau.

— Neišsk, — suriaumojo Klimeika, — padėti neprašau, o ant menčių šitą velnią vistiek paguldysiu.

Ponia už telefono.

— Policija, — sako, — gelbėkite, pamišėlis namuose.

Policija, žinote, greita. Net trys skubiai prisistatė. Ir bepročiui tramdymo marškinius atsinešė. Pačiupę „beprotį", nustebo.

— A, — sako, — seniai paieškomas ponas Klimeika. Na, ir trūktelėjai padoriai. Prašom!

Kur neis Klimeika, jeigu prašo.

— Labai malonu, — sako, — puiku. Šį kartą jums pasisekė.

Tuomi ir pasibaigė Klimeikos triukšmavimo karjera,

Vadinas, atvirai kalbant, triukšmelių įvairiausioje formoje įvyksta. O kokios jie iš esmės naudos piliečiams atneša — prašom išbandyti. Atsiprašau, aš tai nesiryžčiau...

...evarėnų policijos punkto vedėjas Brencius su išaiškintais ir sulaikytais naminės degtinės gamintojais.

Sportas

A. Vietrinas

Slidinėjimas

Po sunkaus protinio ar fizinio darbo kiekvienas žmogus ieško priemonių pailsėti ir išsiblaškyti. Tam yra įvairiausių būdų. Jaunimas, atitrūkęs nuo darbo, norėdamas praleisti maloniai laiką ir pailsėti psichiniai, dažnai pasirenka vieną kurią sporto šaką. Bet ir nenuostabu. Buvojimas gryname ore teikia vidujinio pasitenkinimo, tuo tarpu užsiėmimas kuria nors fizinio lavinimo ar sporto šaka — padeda užmiršti visus dienos rūpesčius.

Kultūringas žmogus vasaros metu savo laisvalaikį sunaudos irstymuisi laiveliu, pasivaikščiojimui, maudymuisi ir kitokiems džiaugsmo bei pasitenkinimo teikiantiems fizinio lavinimo pratimams, tuo tarpu žiemos metu toks žmogus daug malonumo ras čiuožime, važinėjime rogutėmis, slidinėjime ir kitokiuose pramogose. Ties viena šių pramogų, būtent, ties slidinėjimu, apsistosime ir pažiūrėsime, kokį veidmenį vaidina slidinėjimas bendrame žmogaus fiziniame auklėjime.

Slidinėjimas yra laikomas viena seniausių, įdomiausių ir vertingiausių fizinio lavinimo šakų. Sportiniu požiūriu ši sporto šaka yra visai jauna. Tokią ją tenka laikyti dėl to, kad slidinėjimas įgavo sportinį atspalvį tik pereitame šimtmetyje, kada buvo atkreiptas didelis dėmesys į slidinėjimą ir jo technikos tobulinimą. Lietuvoje slidinėjimas yra dar jaunesnis ir populiarėti pradėjo tik paskutiniais metais. Nežiūrint to, slidinėjimas apima vis platesnes ir platesnes mases. Šiuo metu pas mus slidinėti jau veržiasi tiek jaujaunas, tiek senas, tiek vyras, tiek moteris.

Kokie gi iš šitos turtingos slidinėjimo technikos judesiai geriausiai tinka dirbančiam žmogui? Kurie iš jų patenkins jo pageidavimą, kai jo vienintelis tikslas yra noras po sunkaus darbo pailsėti? Prieš atsakvdami į šiuos klausimus, susipažinkime su slidinėjimo rūšimis, kuriu pagrindinėmis reikia laikyti: turistinį, varžvbinį ir mokomąjį slidinėiima. Turistinis slidinėiimas yra populiariausias ir pasekėiu tarpe užtinkame eilinius slidinėjimo mėgėjus. Jų tikslas pasidžiaugti baltai pasipuošusia gamta, pasigrožėti gražiomis apylinkėmis. Tai yra slidinėjimas, kuris teikia daugiau malonumo, džiaugsmo, poilsio pajutimą ir nereikalauja didelio jėgų įtempimo. Toks slidininkas pergyvena dvasinių ir fizinių jėgų raminančią būklę, atpalaiduoja darbo metu įtemptus raumenis, bet tuo pačiu metu lavina savo muskulatūrą, raumenų pajėgumą, judesio koordinaciją ir sužadina kraujo apytaką ir sveiką apetitą. Turistinio slidinėjimo sąjūdis turi didelės ateities perspektyvas ir, laiku atkreipus tinkamą dėmesį, bendram fiziniam lavinimuisi duos daug naudos. Toks slidinėjimas nereikalauja ypatingo pasiruošimo ir leidžia įsijungti tiek miesto, tiek kaimo masėms. Čia užtenka mokėti bent kiek pastovėti ant slidžių ir noro išeiti į gamtą.

Varžybinis slidinėjimas, kaip ilgų nuotolių bėgimai, šuoliai, nusileidimai nuo kalnų, turi didesnį pasekėjų skaičių sportininkų tarpe. Čia varžomasi tikslu išbandyti savo pajėgumą, ištvermę ir greitį. Tokios varžybos reikalauja iš slidininko specifiško pasiruošimo, ištvėrmės, energijos, judesio greičio ir pasiryžimo. Varžybiniam slidinėjime vyrauja lenktyniavimo ir rekordų siekimo principas. Toks slidinėjimas yra reikalingas didesnio atsargumo ir karts nuo karto būtinas gydytojo priežiūros.

Kadangi toks slidinėjimas turi tam tikrų iškripimų, todėl žiūrint į jį fizinio lavinimo atžvilgiu, tenka padaryti išvadą, kad varžybinis slidinėjimas turės mažiau fizinio lavinimo medžiagos negu turistinis slidinėjimas. Toks slidinėjimas visą savo slidinėjimą grindžia treniruotės principu ir galima būtų prilyginti tam tikros rūšies artistui; juk ir cirko artistas mankštinasi, tačiau jis mankštinasi tam, kad vėliau savo judesiais suteiktų pasigerėjimo žiūrovams. Iš čia daroma išvada, kad darbo žmonių tarpe turėtų būti daugiau propaguojamas turistinis slidinėjimas.

Be paliestų slidinėjimo rūšių, tektų dar paminėti pritaikomąjį slidinėjimą, kuris, be fizinio lavinimo, dar turi tarnauti tam tikram tikslui. Tai būtų karinis slidinėjimas. Šis slidinėjimas įgijo ypatingai didelę reikšmę nuo 1939/40 metų suomių — rusų žiemos karo, kur mažytė suomių tauta, panaudojusi fronte slidininkų dalinius, susilaukė nepaprasto efekto prieš daug kartų gausesnį ir labiau ginkluotą priešą. Pritaikomas slidinėjimas turi didelę reikšmę ir šiuo metu, kada kovos lauke sprendžiamas visos Europos ir kultūros likimas.

Mums turės kilti klausimas — ką bendro slidinėjimas turi su policija? Atsakymas aiškus, nes policininkas yra toks pats žmogus, kaip ir visi kiti ir nuo kitų skiriasi tik savo išviršine išvaizda, todėl, kaip psichofizinė vienuma, yra reikalingas visų fizinio lavinimo pajaudinimo dirgių. Kadangi slidinėjimas turi visas savybes, kurios lavina ištvermę, valingumą, drąsą ir kitas vyriško charakterio ypatybes, todėl iš policijos tarpo neturi būti išskiriamas.

Gal kam atrodys keista, kad apie slides kalbama tokiu laiku, kada nuolatos lyja ir sniegas iškrenta tik retkarčiais, lyg pasityčiojimui priminti, kad mes esame priklausomi nuo gamtos ir Visagalio. Neginčijamas faktas, kad gyvename nedėkingą slidinėjimo sezonui žiemą, tačiau reikia pripažinti, kad ne visur lygiai ir gamta buvo šykšti. Štai, pavyzdžiui, Svyriai. Čia apylinkėse yra tiek daug sniego, kad vietomis tiesiog sunku išbristi ar išvažiuoti. Čia ir sniegas tikriausiai gulės iki vėlybo pavasario. Ta proga noriu slidinėjimą paliesti dar iš praktinės pusės. Slidinėjimas policijos tarpe gali būti naudojamas ne vien kaip fizinis lavinimas, turizmas ar sportas, bet taip pat kaip puiki ir praktiška judėjimo bei susisiekimo priemonė. Slidinėjimo vaidmuo yra ypatingai būdingas šiais laikais ten, kur policininkui tenka budėti kovoje su banditais ir kitu tautai kenksmingu elementu. Kalbant apie praktišką slidžių panaudojimą, tenka priminti, kad šiuo atveju slides galima naudoti tik tada, kada slidininkas visai patenkinamai sugeba valdyti slides ir slidinėjimo techniką. Policininkas turi gerai mokėti posūkius ir be didelio vargo nusileisti nuo kalnų ir nuo kitų, neperdaug sudėtingų, šlaitų. Tam tikslui gali būti panaudotos turistinės, iš bėdos slalominės (kalnų), bet ne lenktyninės ar kitokios slidės. O kad to viso lengviau galėtų kiekvienas policininkas išmokti, patartina kiek galima daugiau valandų skirti slidinėjimui. Iš to bus dviguba nauda.

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

Ugniagesių organizacijai persitvarkius

Visiškai natūralu, jei gyvenimo aulinkybėms besikeičiant, persitvarko ir kai kurios organizacijos, pakeičia veikimo ir darbo būdus lankstesnėmis formomis, prisitaikydamos prie to meto gyvenimo sąlygų. Labai svarbu, kad bet koks persitvarkymas, naujų institucijų steigimas būtų pagrįstas praktiškais apskaičiavimais ir naujos organizacijos formos galėtų kuo daugiau patarnauti krašto pažangai ir gerovei.

Šiandien, kalbant apie ugniagesių organizacijos persitvarkymą, reikia manyti (nors apie darbo rezultatus dar per anksti kalbėti), kad ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos darbas nenukentės, bet, priešingai, galės būti sustiprintas, suintensyvintas ir patobulintas. Dabar ugniagesybos darbas bus sukoncentruotas daugiau vienose rankose ir vienos centrinės įstaigos vado principu tvarkomas. Netrukus bus paskelbti visi naujosios organizacijos nuostatai, padaryti priešgaisrinės apsaugos reikalu patvarkymai ir duoti nurodymai naujais pagrindais ugniagesybą tvarkyti.

Tik vykdant praktiškame gyvenime tas naujas reformas, galutinai išryškės, kiek jos buvo šiuo metu reikalingos, tikslios ir naudingos.

Anksčiau Lietuvoje ugniagesybos reikalus tvarkė ir jais rūpinosi Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjunga, o pastaraisiais laikais ir Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkcija, tačiau jokiuose patvarkymuose joms nebuvo tiksliai paskirstyti darbo uždaviniai ir nenustatytos kompetencijos ribos. Todėl jų atliekamuose darbuose retkarčiais pasireikšdavo paralelizmo arba kai kurie reikalai tinkamu momentu negalėjo susilaukti reikalingo sprendimo.

Tačiau nežiūrint visų tų trūkumų, kurie tam tikrais momentais pasireikšdavo toms dviem instancijoms tvarkant ugniagesybą Lietuvoje, ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos srityje buvo atlikti žymūs darbai. Paskutiniuoju metu ugniagesybos ir įmonių apsaugos direkcija daugiau tvarkė ir rūpinosi ugniagesių organizaciniais reikalais, o Liet. Ugniagesių Organizacijų Sąjunga — mokymo, propagandos ir ypatingai tiekimo bei ugniagesių aprūpinimo reikalais.

Prisiminus Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos pirmuosius gyvenimo metus (įsisteigė 1924 m. gegužės 24 dieną) ir iki šiol nueitą kelią (jos veikimas buvo sustabdytas 1941 m. 2. 15 d. — iki 1941 m. 6. 22 d.), mūsų krašto priešgaisrinės apsaugos dirvonuose negalima nepripažinti jai didelių nuopelnų krašto gerovei palaikyti ir kelti. Ji, ypač pirmaisiais gyvavimo metais, tuo metu sunkiose materialinėse sąlygose be ypatingos valstybės paramos puikiai išplėtė savo veikimą ir atliko milžiniškus darbus. Sąjungoje (Centre) buvo susitelkusių kelioliką pasiaukojusių asmenų, kurie atliekamų nuo savo tiesioginių pareigų laiku, atsisakydami nuo asmeninių patogumų ir dažnai reikalingo poilsio, susirinkdavo aptarti ir išspręsti sunkiausius ir svarbius ugniagesių organizacijos ir darbo klausimus.

Tie pasiaukojusieji, didžiai vertindami ugniagesybos darbo reikšmę, visus savo laisvalaikius ir energiją paukojo tam, kad ugniagesyba Lietuvoje augtų, stiprėtų ir klestėtų. Tiek centre, tiek vietose: miestuose, bažnytkaimiuose ir net kaimuose savo ruožtu gausūs būriai pasiaukojusių visuomenės veikėjų — savanorių dirbo rikiuotėje — komandose ir nerikiuotėje — ugniagesių draugijose, rūpestingai vykdydami Sąjungos nurodymais patiktėtus uždavinius. Dirbo ryžtingai ir planingai, ruošėsi, tobulinosi, sistemingai atlikdami pratimus su visomis priešgaisrinės apsaugos kovos priemonėmis tam, kad gaisro nelaimės atveju galėtų padėti visuomenei ir artimiesiems.

Tik dėl tų pasiaukojusių ir dėl gausaus savanorių ugniagesių organizacijų tinklo, kuriose dirbo tūkstančiai tautiečių, pavyko Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungai patenkinamai suorganizuoti Lietuvoje priešgaisrinę apsaugą ir užtikrinti krašto gerovę.

Po Sąjungos vėliava buvo suburti keli šimtai ugniagesių organizacijų (draugijų ir komandų) su keliolika tūkstančių savanorių ugniagesių. Buvo sušaukti devyni kongresai, kuriuose apsvarstyta ir išspręsta daug svarbių ir nuodugnų ugniagesybos darbo lygiui pakelti klausimų. Surengta keliolika priešgaisrinės propagandos savaičių, kuriose plačiausiu mastu organizuotos priešgaisrinės apsaugos paskaitos, rengtos kultūrinės pramogos, loterijos, rinkliavos, paradai, bandomieji pratimai (aliarmai), platinta priešgaisrinė literatūra, žurnalas „Ugniagesys“ ir iš viso sukoncentrotos visos ugniagesių pastangos visuomenės dėmesiui nukreipti į priešgaisrinės apsaugos tarnybos išpopuliarinimą.

Buvo surengta eilė ugniagesių vadams, motoristams ir ugniagesiams, o taip pat ir įmonių bei fabrikų ugniagesiams kursai Kaune ir provincijoje, kuriuose buvo paruošti ugniagesybai spiacialistai dirbti ir vadovauti. Įsteigtas ugniagesybos reikmenų sandėlis.

Didelis dėkingumas tenka Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjungos pirmatakams, pijonieriams ir visiems ugniagesių organizacijos šeimos nariams — ugniagesiams.

Naujosios Ugniagesių organizacijos Vadovai, kuriems tenka garbė tęsti pradėtąjį darbą, nepamirš to pasiaukojimo ir energijos, kurią įdėjo į ugniagesybos darbą Lietuvos Ugniagesių Organizacijų S-gos organizatoriai bei vairuotojai, ir rūpinsis, kad ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos darbas Lietuvoje būtų dar tobuliau ir pavyzdingiau sutvarkytas. Kad tas tikslas galėtų būti tikrai pasiektas, yra būtinas glaudus ir nuoširdus visų ugniagesybos darbuotojų bendradarbiavimas. Todėl Lietuvos Gen. Srities priešgaisrinės apsaugos Policijos Vadas, kuriam yra pavesta ugniagesybos darbas perorganizuoti, kviečia visus tautiečius, dirbančius priešgaisrinėje apsaugoje, savo pareigas nenuilstamai vykdyti ir toliau.

Apskričių ugniagesių vadovų suvažiavimas

Š. m. vasario mėn. 11—12 d. d. Kaune įvyko apskričių ugniagesių vadų tarnybinis suvažiavimas. Be apskr. ugniagesių vadų, šiame pasitarime dalyvavo ir Marijampolės, Ugmergės, Naujos Vilnios ir Alytaus miest. ugniagesių komandų vadai.

Suvažiavimui vadovavo, išsamų pranešimą priesaikos priėmimo reikalu ir apie naujos ugniagesių organizacijos santvarką padarė Lietuvos Generalinės Srities Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas *Janulaitis* Jonas. Pirmiausia suvažiavimo dalyviai buvo supažindinti su priesaikos tekstu, kuriame nurodytos prisaikdintųjų pareigos ir teisės atliekant paskirtus darbo uždavinius priešgaisrinės apsaugos tarnyboje.

Ryšium su priesaikos priėmimu apskričių ugniagesių vadai iškėlė visą eilę klausimų, į kuriuos atitinkamus paaiškinimus bei nurodymus suteikė Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas. Jis tarp kita ko pareiškė, kad įvedama ugniagesiams priesaika jokių naujų įsipareigojimų ar prievolių ugniagesiams nededa, be tų, kurias iki šiol ugniagesiai vykdė ir tebevykdo. Priesaikos priėmimas yra lyg ir formalumas, kuriuo patvirtinamas jau iki šiol vykdytų uždavinių ir pareigų ir ateityje vykdytinų uždavinių kovai su gaisrais. Kas atlieka sąžiningai ir rūpestingai savo tarnybines pareigas, tam ši priesaika negali sukelti jokių abejonių ir sudaryti kliūčių tas pareigas tikslias atlikti ateityje. Priešingai, tatai gali tik paskatinti dar sąžiningiau dirbti ir kovoti su tomis nelaimėmis, kurios paliečia mūsų visuomenės ir artimųjų gerovę ir laimę.

Ta pačia proga buvo perskaitytas priešgaisrinės apsaugos reikalu potvarkis ir nuostatai ugniagesių komandoms ir tuo būdu apskričių ugniagesių vadai buvo supažindinti su naujos ugniagesių organizacijos pagrindais. Potvarkį perskaitė ir reikalingus paaiškinimus bei nurodymus suteikė Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vado pavaduotojas M. *Rudzianskas*, o apie nuostatus ugniagesių komandoms reikalingus paaiškinimus padarė organizacinio Skyriaus Viršininkas A. Gaigalas.

Pranešimą apie ugniagesių komandų priešgaisrinėmis priemonėmis aprūpinimą padarė LUOS-gos tech. inspektorius ir prekybos reikalų vedėjas L. Normantas.

Apie ugniagesių mokymą ir numatomą įsteigti ugniagesių mokyklą kalbėjo Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas, kuris pareiškė pageidavimą, kad, kol bus galutinai įsteigta ugniagesių mokykla, reikia ir toliau vykdyti ugniagesių mokymą vietose ir organizuoti trumpalaikius ugniagesiams kursus anksčiau nustatyta tvarka.

Suvažiavimo metu apskričių ugniagesių vadų buvo iškelta įvairių gana svarbių, susijusių su ugniagesių darbu ir gyvenimu, klausimų bei reikalų. Buvo paliesti ugniagesių draudimo reikalai, savivaldybių ir administracijos organų tiek materialės, tiek moralės paramos teikimas ugniagesiams jų sunkiose atsakingose priešgaisrinės apsaugos pareigose. Kai kur savivaldybės ir administracijos organai, neatsižvelgdami į priešgaisrinės apsaugos reikšmę ar neįvertindami jos svarbumo, savanorius ugniagesius, kurie būtini vietos priešgaisrinei apsaugai tvarkyti bei vykdyti, iškirsto į įvairias kitas tarnybas bei darbus ir tuo priešgaisrinė apsauga paliekama be pasiruošusių tam darbui tinkamo ir pakankamo skaičiaus žmonių.

Buvo pageidaujama, kad tais atvejais, kai yra neišvengiamas reikalas panaudoti savanorius ugniagesius kai kuriose darbo prievolei atlikti darbuose (ūkio darbuose, miškuose ir pan.), kad jie būtų skirti į toklas vietas, kurios yra arti jų gyvenamų ir darbo vietų, iš kur tam tikrais momentais be didesnių sunkumų galėtų atlikti ir ugniagesių pareigas (dalyvauti pratimuose, pamokose ir pan.) ir dalyvauti gaisrų gesinime, atseit, reikalui esant, galėtų būti tučtuojau panaudoti jų tiesioginiams darbams.

Kartais, kai kurie nesklandumai su savanorių ugniagesių paskyrimu į darbus įvyksta dėl administracijos organų nepakankamo žmojimo apie linkraščių ir nurodymų, kurie liečia ugniagesių pareigas ir teises, kur ir kada ugniagesiai gali būti įpareigoti dirbti, nuo kurių prievolių ir kas atleisti ir pan. Todėl būtų naudinga, kad panašiais reikalais Gen. Tarėjo Vidaus reikalams aplinkraščiai ar įsakymai būtų paskelbti ne tik apskričių viršininkams, burmistrams ir viršaičiams, bet ir policijai.

Kai kurie vadai nusiskundė esą kai kur policijos viršininkai laike gaisro kišasi į ugniagesių darbą, nušalina ugniagesius nuo pareigų, daro ugniagesiams pastabas, trukdo darbą ir kenkia gesinimo darbams. Gaisrama gesinti vadovauja ugniagesių komandų vadai ar kiti tolygūs paskirti pareigūnai, kurie atsako už gaisro gesinimo darbus ir ugniagesiams gali daryti vienokius ar kitokius nurodymus bei pastabas. Policijos pareigūnų uždavinys gaisruose palaikyti tvarką, rūpintis turto apsauga ir, ugniagesių vadui prašant ar nurodžius, atlikti susijusius su gaisro gesinimu kitus patarnavimus.

Buvo iškelti klausimai savanorius ugniagesius aprūpinti apranga, mundiruote ir išsirūpinti pirmuomo teisę ugniagesiams gauti paskirstymo punktuose papildomas maisto korteles, leidimus avalynei ir kt. būtino reikalingumo reikmenes.

Tinkamų stoginių įsigijimo reikalas taip pat opus klausimas, nes kai kuriose vietose dėl stokos patalpų tinkamamoms stoginėms įrengti ugniagesybos įrankiai turi būti laikomi labai netinkamose ir nepatogiose vietose. Kai kur išnuomotose ugniagesiams stoginėse supilti javai, kitur be tinkamo remonto patalpos negali būti panaudotos paskirtam tikslui ir t.t. Tiek butų biuruose, tiek savivaldybėse nevisuomet pavyksta vietos ugniagesių vadovams susitarti ir rasti tinkamą šiais klausimais išeitį.

Ugniagesių komandų stoginės yra vienas iš pagrindinių ugniagesybos reikalų, kur laikomos visos kovai su gaisrais reikalingos ir būtinos priešgaisrinės priemonės. Todėl labai svarbu, kad tos priemonės ypač dabartiniu metu, kada naujų ugniagesybos reikmenų bei įrankių įsigijimas yra žymai pasunkėjęs, būtų tinkamose patalpose laikomos. Savivaldybėms į tą reikalą reikėtų daugiau atkreipti dėmesio ir pasirūpinti, kad ugniagesių pastangos, dedamos tinkamoms stoginėms įsirengti, finansiniai būtų remiamos. Dar buvo kalbėta dėl vietos ugniagesių vadovybės glaudesnio kontakto palaikymo su vietos valsč. savivaldybėmis, laiku savivaldybėms pateikti sumanymus ugniagesybos

Kibirkštis (Feljetonas)

Ant. Jokimas

Visokių kibirkščių pasitaiko, gerbiamieji. Paprastai iš kibirkšties kyla gaisras. Bet yra kibirkščių, kurios gaisro gali ir nesukelti. Sakysime, jeigu lipdamas kopėčiomis staiga atsidursi žemėje. Aišku, kad iš tavo akių iškris kibirkštys. Bet galima sakyti, kad nuo šito gaisro pavojaus nebus. Gali pasitaikyti, jog kirvininkas, ardydamas stogą ar kurią kitą namo dalį, pataiko į švirkštininko kaktą. Toks pataikymas gali irgi sukelti kibirkštį. Bet ir čia didesnis užsiliepsnojimas neįmanomas. Yra ir dar kitokių kibirkščių. Paimkime štai Lumbainių ugniagesių k-dos ugniagesį Purškutį Banipacą. Tai tikras kibirkščių kolekcijonierius. Vadinas, jis pažino visokias gyvenime kibirkštis. Jis buvo žinomas ne tik savo komandoje, bet ir už jos ribų. Eina gatve Purškutis ir žvalgosi ar nepamatys kur kokią kibirkštį. Sakysime, kokio nors seniai valyto kamino suodžiams nusibodo kamine džiūti ir panoro degančiais sparneliais pakilti į erdvės. Tuojau pas tokį suodžių savininką Purškutis ir eina. Girdi, kaminas prirūgęs. Kibirkštys viršum stogo valsą šoką. Malonėk susitvarkyti. Arba pamatys kokį žmogelį, svilinantį bekonui šonus, Purškutis tuojau ir prisistato. Pilieti, — sako jis, — čionai baisiai skervėjis kibirkštis traukia. Žiūrėk, tiesia į namo paliepę; užsidegsi, brolyti, todėl, vilk bekoną toliau į daržą.

Žinoma, žmogui galvojančiam apie šviežias dešras, kibirkštys gal ir nelabai svarbu. Bet nepatogu neklausyti uniformuoto Purškučio.

Nusėlina, pavyzdžiui, Purškutis pas kokį ūkininką į kūlimo patalką. Gaspadorius tuojau su alaus uzbonu ir gundo.

— Gerk, pone ugniagesy, ačiū Dievui, daug prikūlėme.

O Purškutis išgeria vieną stiklą, primerkia vieną akį ir rodo pro langą.

— Antai iš katilo dūmtraukio kibirkštys šokinėja. Žiūrėkite, tiesiog į stogą kimba — ir tol Purškutis nenurimsta, kol nebemato kibirkšties, kaip katinas pelės.

Vieną vakarą Purškutis užsuko į miestelio kooperatyvo krautuvę. Užsuko taip sau ir gana. Tokia graži, graži mėlynakė sėdi prie staliuko ir ant popierio lipdo kažkokius ženklelius. Šalia jos pleškinasi pečiukas. Lempos prieblandoje jis atrodo, galima sakyti, poetiškai. Paraudęs kaip keptas vėžys ar dar kitaip. O ugniagesiškai kalbant, tiesiog pasikeitimo formą įgavęs.

— Tai ką šildotės, — metė žodį Purškutis.

— Žinoma, šildausi,—kiek pyktelėjusi atšovė mergina su gražiom akytėm,—tik ugniagesiai gali tokioje daržinėje dirbti be pečiuko.

— Žinoma, žinoma... Pirščiukus reikia pašildyti, — davė savo sutikimą Purškutis, — gal ir mane priimsite padėti kokį ženkliuką prilipdyti.

Gražioji pardavėja dar daugiau išplėtė savo neblogai atrodančias blakstienas ir šyptelėjo.

— Čia ne ženkliukai, bet kuponėliai, — pataisė ji Purškutį. Ir ji jam papasakojo tų kuponėlių atsiradimo istoriją. Vadinas, išdėstė kaip piliečiai rungėsi eilėje dėl mielių, dėl tepalo batams ir taip toliau. Baigusi pasakoti ji atsistojo. Priėjo visai arti prie Purškučio ir šypsodamosi pažvelgė jam į pat vidurį akių.

Purškutis ženkliukus klijuoti padėjo maždaug iki dvyliktos valandos. Tai yra tiek, kiek buvo ženkliukų. Per tą laiką dar ne vieną kibirkštį gavo Purškutis savaiminio užsidegimo būdu.

Nors Purškutis ženkliukus būtų padėjęs lipdyti dar dešimt kartų tiek, bet jis turėjo eiti perimti budėjimą. Gražuolei irgi nebebuvo reikalo daugiau sėdėti kooperatyve. Tai ot ir pasiruošė jie išeiti. Purškutis, prieš atsisveikindamas, visomis jėgomis dar kartą patraukė į save prieškarinių odekalonų kvapą. Tas odekalonas aiškiai garavo, galima sakyti, kaip ir nuo įsimylėtos merginos garbanų. Bet tarp odekolono, pasimaišė ir dar Purškučiui gerai pažįstamas kvapas. Tai yra atskiros kibirkšties rūšies kvapas. Jis priėjo prie pečiuko ir primerkė vieną akį. Pasidėjo kėdę ir pradėjo žiūrėti į einantį per lubas geležinio pečiuko dūmtraukį.

— Ki-birkš-tis!... — tartum aukso puodą radęs sušuko Purškutis.

— Jeigu yra ugnis, yra ir kibirkšties, — pareiškė nesugriaunamą tiesą gražuolė. Ir, norėdama paskubinti Purškutį, pradėjo žvanginti raktus durų skylėje.

— Gaisras!... — visa ugniagesiška gerkle suriko Purškutis.

— Gais-r-r-a-s...?!... Gražioji ženkliukų lipdytoja šoko ieškoti kibiro. Iš lubų pasipylė dūmų ir be-

---

darbo srityje, paruošti išlaidų metines sąmatas ir t.t.

Išreikštas pageidavimas, kad, ruošiant kuriose nors ugniagesių komandose (apygardų ar aps. miest.) komandų vadams ar motoristams (šoferiams) kursus, apie tai būtų painformotos ir kaimyninių apygardų bei apskir. komandos, kurios galėtų tokiais kursais pasinaudoti.

Be to, buvo aptarta dar ugniagesių dirbtuvių steigimas, drausmės palaikymas, uniformos dėvėjimas, ugniagesių komandų komplektavimas, lėšų iš draudimo įstaigų gavimas ir dar eilė kitų reikalų bei klausimų išsiaiškinta, su kuriais, vykdant ugniagesybos uždavinius, tenka susidurti. Be to, suvažiavimo dalyviai buvo painformuoti apie „Ugniagesio“ žurnalo leidimo sustabdymą ir „Policijos“ laikraščio (nuo 1943 m. XI. mėn.) leidimą, kuriame yra įvestas ir ugniagesybos skyrius.

Apskričių ugniagesių vadai buvo paprašyti naujame „Policijos“ laikraštyje bendradarbiauti rašant straipsnius, korespodencijas ir skatinant ugniagesius jį prenumeruoti bei platinti. Tuo pirmos dienos suvažiavimo darbai buvo baigti.

1944 m. vasario 12 d. buvo įvykdyta priesaika. Prieš tai atvyko SS ir Tvarkos Pol. Vado įstaigos ugniagesybos skyriaus viršininkas Vr. ltn. Bornemann ir susirinkusiems ugniagesių vadovams pasakė kalbą, kurioje nurodė priesaikos reikšmę, išaiškino prisaikdintųjų teises bei pareigas ir suteikė reikalingų nurodymų bei žinių (informacijų) apie tolimesnius ugniagesybos darbo uždavinius.

Po jo kalbos įvyko priesaika. Prisaikdino priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vadas Janulaitis Jonas.

Susitvarkę visus tarnybinius reikalus, prisaikdintieji ugniagesių vadai susirinko Pienocentro Rūmuose, „Valgio“ svetainėje, pietų.

Pietūs praėjo nuoširdžioje ir jaukioje ugniagesiškoje nuotaikoje, paįvairintoje lietuviškomis dainomis.

veik liepsnos banga. Kai mėlynakė atbėgo su kibiru, miestelio ugniagesiai gaisrą jau buvo užspaudę. Purškutis mokėjo juos laiku pakviesti. Ir, tiesa pasakius, kooperatyvas išliko nenugaravęs. Bet užtat kilo gaisras ugniagesio Purškučio širdyje. Ir tam gaisrui buvo sukeltas didelis aliarmas. Muzikantai, vestuvininkai ir vargonai bažnyčioje. Kaip šiandieną Purškutis gyvena su jauna žmonele, kooperatyvo tarnautoja, — ne mūsų reikalas. Bet kad yra visokių kibirkščių, ir kad Purškutis moka jas gaudyti — niekas nebeužginčys.

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

PRANEŠIMAS

Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjunga nuo 1944 m. vasario mėn. 1-mos dienos nebeveikia. Visus Sąjungos reikalus nuo tos pat datos yra perėmusi naujai įsteigta Lietuvos Generalinės srities Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vado Įstaiga.

Naujoji įstaiga yra įsikūrusi buv. Sąjungos patalpose, Kaune, Laisvės al. Nr. 42—1.

Telefonai:

Priešgaisrinės Apsaugos Policijos Vado 25594

Padėjėjo ir Organizac. Skyr. Viršininko 26327

Ugniagesių Aprūpinimo Įmonės Vedėjo 28181

ŠVENČIONYS

Įvykdyta priesaika komandų Vadams

Š. m. vasario mėn. 19 dieną buvo sušauktas Ugniagesių komandų vadų pasitarimas ir ta proga Apskr. Ugn. Vado įvykdyta k-dų vadams priesaika. Suvažiavime aptarti įvairūs ugniagesybos reikalai ir naujų jėgų į ugniagesybą įtraukimo klausimas. Suvažiavime dalyvavęs Aps. Viršininkas Kukutis savo kalboje plačiai palietė savivaldybių ir ugniagesių santykius ir palinkėjo, kad tie santykiai būtų kuo geriausi, pats gi iš savo pusės pažadėdamas visokeriopą paramą.

Išklausyta Apskr. Ugn. Vado Balsic pranešimas iš įvykusio Apskr. Ugn. Vadų suvažiavimo Kaune. Ypatingas susidomėjimas yra naujai perorganizuojama ugniagesyba Lietuvoje. Iš k-dų vadų pusės buvo pareikštas nusiskundimas dėl aprangos stokos komandose, nes savanoriai ugniag., nieko negaudami įsigyti, nenoriai vykdo pareigas.

Po įvairių pateiktų klausimų, į juos Apskr. vadui atsakius, suvažiavimas buvo baigtas visų Švenčionių apskr. k-dų vadų prisaikdinimu.

A. Balsys

DAVĖ PRIESAIKĄ UGNIAGESIŲ VADAI

Š. m. vasario mėn. 11—12 dieną Kaune davė ugniagesių priesaiką apskričių ugniagesių vadai. Ta pačia proga buvo aptarti ir įvairūs ugniagesybos reikalai.

UŽPALIAI (Utenos aps.)

Š. m. vasario mėn. 17 d. apie 3,45 val. Užpalių mst. pas Kazį Mikučionį iš vidaus užsidegė gyvenamasis namas, o vėliau svirnas ir tvartas po vienu stogu, kurie ir sudegė.

Gaisro priežastis — neatsargus elgimasis su ugnimi. Nuostolių padaryta per 15.000 RM.

Trobesiai buvo mediniai ir dengti šiaudais, todėl, pučiant stipriam rytų vėjui, nebuvo įmanoma gaisro likviduoti.

Vietos ugniagesių komanda nuo pradžios gaisro išvyko per 10—15 min. Vanduo buvo arti. Nors pačių trobesių visai užgesinti ir nepavyko, bet daug pavyko išgelbėti kilnojamojo turto.

Pranciškus

ROKIŠKIS

Gražūs darbų rezultatai

1943 metais Rokiškio apskr. ugniagesių vadas daug padėjo pastangų ir energijos, steigiant naujas ugniagesių organizacijas, tikrinant ir instruktuojant ugniagesių komandas, rengiant ugniagesiams kursus, šaukiant suvažiavimus, pasitarimus ir t.t.

Rokiškio apskr. ugniagesių vadovybės veiklumo dėka atskirų komandų ugniagesių vadų ir ugniagesių rūpestingumu bei pasišventimu yra atlikti priešgaisrinėje apsaugoje žymūs darbai.

1943 metais Rokiškio apskr. yra įsteigta: Panemunio, Lukštų, Čedasų, Žiobiškio, Noreikių, Pakriaunio, Šilaikių Bagdoniškio, Kazliškio ir Suvainiškio ugniagesių komandos. Atgaivintos: Skapiškio, Duokiškio ir Svedasų ugniagesių komandos. Be to, ugniagesių komandos įsteigtos šiose įmonėse: Pandėlio pieninėje, Obelių pieninėje, Kooperatyve, spirito varykloje, Skapiškio „Aušros“ ir „Rūtos“ pieninėse, Rokiškio „Lietūkyje“ ir „Šilinkos dirbtuvėje.“

Patikrintas ugniagesių komandų stovis: Kamajuose, Svedasuose, Skapiškyje, Randėlyje, Panemunėlyje, Suvainiškyje, Onuškyje, Juodupėje, Obeliuose, Aukštadvarėlyje, Južintuose. Aliarmai tikrinimo tikslu sukelti: Obeliuose, Kamajuose, Svedasuose ir Skapiškyje.

Su Panevėžio apyg. įmonių apsaugos inspektoriumi aplankyta ir patikrinta įvairiose apskr. vietose daug įmonių ir fabrikų.

Komandų vadams buvo surengti 6 dienų — trumpalaikiai kursai, kuriuos lankė 75 asmenys.

1943 m. apskr. buvo sušaukti trys ugniagesių vadų ir pirmininkų suvažiavimai.

Išplatinta priešgaisrinės literatūros: „Kaip saugotis gaisrų“ 400 egz., „Ugniagesių tarnybos statutų“ 600 egz., „Saugok įmonę nuo gaisro“ 800 egz., surinkta „Ugniagesio“ prenumeratos — 183.

Daug komandų aprūpinta kai kuriomis priešgaisrinėmis priemonėmis. Priešgaisrinių priemonių išskirstyta: geležies 600 kg., žarnų — 450 m., virvių 30 št., sirenų 3 št., dujokaukių — 2 št., rankinių siurblių — 1 št., vinių 32 kg., šalmų — 20 št., švirkštų — 12 št., jungtuvų — 4 poros ir kit.

Metų bėgyje daug išleista raštų informacijos, instruktavimo ir nurodymų priešgaisrinės apsaugos tvarkymo reikalais ir atlikta visa eilė daug kitų su ugniagesyba susijusių reikalų ir darbų.

V. S.

KAUNAS

Įvykdyta komandų vadų priesaika

Š. m. vasario mėn. 27 dieną Kauno apskrities ugniagesių komandų vadai atliko priesaiką. Ta pačia proga buvo aptarti įvairūs tarnybiniai reikalai. Tarp kita ko kai kurie ugniagesių vadai nusiskundė, kad savivaldybės jiems neparūpino pastočių nuvykti į tarnybinį susirinkimą Kaune.

Visų komandų skyrininkams ir pavaduotojams buvo surengtas Kauno miesto IV-je ugniagesių komandoje dviejų dienų ugniagesių rikiuotės (pagal naują statutą) apmokymas.

V.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS skyrius

Gintautas

CHEMINIS GINKLAS

(Tęsinys iš praeito Nr.)

Fiziologinis veikimas. Fosgenas yra viena iš pavojingiausių karo cheminių medžiagų. Jis yra maždaug 15 kartų nuodingesnis už chlorą. Fosgenas yra dar ir tuo pavojingas, nes jis ir labai mažoje, dažnai nepajuntamoje, koncentracijoje jau mirtinai sužaloja žmogų. Žmonės, dažniausiai pradžioje, nejaučia jo veikimo, bet po kelių valandų apsinuodijimas pasiekia tokio laipsnio, jog ieškoti medicinos pagalbos jau yra per vėlu.

Fosgenas veikia ir skonio nervus. Tas labai charakteringa rūkantiems. Rūkantis žmogus, apsinuodijęs fosgenu, ne tik kad netenka noro rūkyti, bet priešingai, rūkymas virsta visai nemaloniu.

Mažos koncentracijos fosgenui pažinti vartojamas tam tikras reaguojantis baltas popieris, kurį ir mažos fosgeno žymės nudažo gelsvai.

Fosgenas suardo plaučių audinius, sukelia bronchų raumenų mėšlungį ir sutrukdo kraujo apytaką plaučiuose. Žmogus miršta užtrokšdamas. Mažos koncentracijos fosgenas erzina plaučių narvelių sieneles. Suerzintos sienelės praleidžia į plaučius skystimą. Pradžioje tas nekliudo deguonies ir anglies dvideginio cirkuliacijai, bet paskiau plaučiuose prisirenka daug skystimo ir apnuodytasis po ilgų kančių užtrokšta. Nukentėjusiems nuo fosgeno reikalinga ramumas, kvėpavimas deguonies ir vaistai palaikyti širdies plakimui: digitolis, komfaras ar kofėjinas.

Vartojimo būdai karo lauke. Fosgenas gali būti pavartotas leidžiant dujų bangas, šaudant artilerijai sviediniais, užtaisytais fosgenu, ar metant aviacines bombas.

Įtaka augalams, ginklams ir maisto produktams. Augalus ir ginklus fosgenas veikia panašiai kaip chloras. Valgomieji produktai nuo fosgeno negenda, tik pakeičia skonį.

Apsisaugojimas. Šarmai, fenolas ir ypač utropinas lengvai skaido fosgeną. Aktyvioji anglis jį lengvai absorbuoja. Paprasta dujokaukė visiškai apsaugo organizmą nuo apsinuodijimo.

3. **Difosgenas.** ($ClCOOCCl_3$). Didelis fosgenų lakumas sudaro daug nepatogumų užtaisant artilerijos sviedinius ar aviacines bombas. Ieškota išeities ir ji surasta difosgeno pavidale. *Difosgeną galima gaminti dviem būdais: a) iš skruzdžių rūgšties H.COOH ir metilo alkoholio yra gaunamas esteris H. $CooH_4$. Šis esteris reaguojant su chloru ultrafioletinių spindulių įtakoje duoda chlorintus esterius Cl.$CoocH_2Cl$, Cl. $COOCHO1_2$, $ClCOOCCl_3$. b) iš fosgeno $CoCl_2$ ir metilo alkoholio yra gaunamas chloro skruzdžių rūgšties metilo eteris Cl.$COOCH_3$ kuris su chloru sudaro difosgeną Cl. $COOCCl_3$.*

Fosgenas garuoja daug lėčiau, o nuodingumo atžvilgiu lygsta fosgenui.

Fizinės ypatybės. Švarus difosgenas yra bespalvis skystimas. Jo virimo temperatūrą 128°C. Lyginamasis svoris 1,65.

Cheminės ypatybės. Difosgenas yra nepastovi medžiaga. Aktyvioji anglis skaido difosgeną į dvi fosgeno molekulas. Vanduo, šarmai, fenolas ir utropinas reaguoja panašiai kaip ir fosgeną: neitralizuoja nuodingą difosgeno veikimą.

Fiziologinis veikimas ir apsisaugojimas. Toks pats kaip ir fosgeno.

4. **Clorpikrinas. ($C.ClNO_2$)**

Dėl stipraus fiziologinio veikimo ir palyginti, lengvos gamybos chlorpikrinas buvo plačiai vartojamas Didžiojo Karo metu.

Gamyba. Leidžiant vandens garus per pikrininės rūgšties ir chloro kalkių mišinį, chlorakalkis oksiduoja ir chlorina pikrininę rūkštį į difosgeną.

Fizinės ypatybės Chlorpikrinas yra bespalvis skystimas. Virimo temperatūra — 112°C. Lyginamasis svoris — 1,69.

Cheminės ypatybės. Vandenyje chlorpikrinas netirpsta ir nesiskaido. Rūgštys ir šarmai chlorpikrino neveikia. Natrio sulfitas **gerai skaido** ir neitralizuoja jo veikimą.

Fiziologinės ypatybės. Chlorpikrinas turi aštrų kvapą ir stipriai veikia akių rageną, sukeldamas sunkiai pagydomą uždegimą. Kvėpavimo organus veikia panašiai kaip fosgenas.

Apsisaugojimas. Aktyvioji anglis gerai apsorbuoja chlorpikriną ir todėl normali dujokaukė visiškai apsaugo organizmą nuo apsinuodijimo.

5. **Iperitas ($ClCh_2CH_2/S$).** Šis pavojingai odą žalojantis junginys pradėtas vartoti fronte 1917 m. vasarą. Prancūzai jį vadino iperitu (dėl to, kad pirmą kartą buvo pavartotas prie upės Iper), anglai — garstyčių dujomis (turi garstyčių kvapą), vokiečiai — lostu.

Iperitas gaminamas šitokiu būdu: iš etilo alkoholio C_2H_5OH temperatūroje 400°C gaunamas etilenas $CH_2=CH_2$. Etilenas reaguoja su chlorkalkiu ir duoda atilenchlorhydriną $ClCH_2—CH_2OH$. Toliau, etilenchlorhydrinas, reaguodamas su natriosulfidu Na_2S, duoda tiodiglikolį $S(cH_2—CH_2OH)_2$ ir, pagaliau, tiodiglikolis duoda su chlorovandeniliu dichloretilsulfitą (arba iperitą/$CH_2Cl—CH_2$) 2S.

Fizinės ypatybės. Grynas iperitas yra bespalvė alyva. Užšąla 13,4°C temperatūroje, verda 217°C temperatūroje ir neturi kvapo. Techniškasis iperito produktas turi garstyčių, česnako, svogūnų ar supuvusių kopūstų kvapą. **Garuoja labai lėtai ir todėl ištaškytas karo lauke gali išsilaikyti keletą savaičių.**

(B. d.)

ŠVIESŲ UŽTEMDYMAS

Dipl. inž. M. Kareiva

(Tęsinys iš praeito numerio)

Išėjimų užtemdymas. Į lauką išeinančių durų stiklinės dalys arba langeliai viršum ar šalia durų, kaip bendra taisyklė, turi būti užtemdomi kaip ir paprasti langai. Kokiu būdu užtemdyti, pasirenkame kaip patogiau. Išėjimas į lauką gali būti dvejopas: iš gyvenamosios patalpos per prieangį, kas būna gyvenamuose butuose, ir tiesiai iš didelės patalpos be prieangių į lauką, kas pasitaiko kavinėse, restoranuose, įmonėse ir t.t. Jeigu prieangis arba kitokia patalpa, iš kurios išeinama tiesiai lauk, yra apšviesta, tai, atidarant duris į lauką, šviesa tuo momentu skverbiasi lauk. Vadinasi, norint prisilaikyti užtemdymo taisyklių, įeinant arba išeinant iš tokių patalpų reikėtų jose gesinti šviesą, kas sudaro daug nepatogumų. Šiems nepatogumams išvengti gyvenamųjų būtų prieangiuose reikalinga vartoti **mėlyną šviesą** (mėlynas lemputes). Šias lemputes reikalinga apgaubti giliais gobtuvais, kad šviesa kristų žemyn, bet ne į šonus. Tokia šviesa pakankamai apšviečia prieangį, bet, atidarius duris į lauką, ji visai nepastebima iš lėktuvų. Todėl mėlynos lemputės tenka vartoti visur ten, kur užtemdymas yra neįmanomas, kaip prieangiuose, tarpuvartėse, iš lauko prie įėjimų, prie slėptuvių, sanitarinių punktų ir t.t. Tačiau vartojant mėlynas lemputes, reikalinga turėti galvoje, kad mėlyna šviesa nesimato iš lėktuvų tik tuomet, jeigu ji yra nukreipta žemyn ir iš viršaus uždengta giliu gaubtuvu. **Neuždaryta iš viršaus arba sklindanti plačiai į šonus mėlyna šviesa iš lėktuvų yra lengvai pastebima.**

Didelėse patalpose, iš kurių išėjimas yra tiesiog laukan be prieangio, kaip pan. kavinėse, restoranuose, įmonėse ir t.t., kur turi būti pakankama šviesa, mėlynos šviesos vartoti negalima; ten turi būti įtaisomi užtemdomieji prieangiai.

IV. KUOMET REIKALINGA UŽTEMDYTI?

Karo veiksmams prasidėjus, priešlėktuvinės apsaugos organai skelbia apie priešlėktuvinės apsaugos priemones, o taip pat ir apie šviesų užtemdymą. Paskelbus nuo kuomet pradeda veikti šviesų užtemdymo nuostatai, skelbiamas ir užtemdymo laikas. Apie šviesų užtemdymo laiką skelbiama laikraščiuose ir per radiją, bet kaip bendra taisyklė, **užtemdyti reikalinga nuo sutemų pradžios iki švintant**, nes laikraščiai kai kurias vietas pasiekia pavėluotai arba bendrai negaunami, o radijo aparatus ne kiekvienas turi. Užtemdyti reikalinga pratintis labai stropiai, net jeigu oro pavojaus niekuomet nebuvo dar skelbiama arba priešo lėktuvai nustojo skraidę. Pas mus pastebėta, kad priešo lėktuvams ilgesnį laiką nustojus skraidyti, užtemdymas labai apleidžiamas, langai tamsoje paliekami apšviesti, visokios užuolaidos blogai užleidžiamos ir t.t. Toks apsileidimas yra neleistinas, nes priešo lėktuvai visuomet gali atsirasti visai netikėtai, ypatingai mažiau gyvenamose vietose, kur joks oro pavojus nėra skelbiamas ir nuo tokio apsileidimo toji vietovė gali skaudžiai nukentėti. Kaip taisyklė **patalpą reikalinga užtemdyti prieš šviesas uždegant,** bet ne atvirkščiai, kaip pas mus daroma. Todėl reikalinga pratintis tamsoje surasti elektros mygtukus arba priprasti kitas šviesos priemones laikyti lengvai pasiekiamoje vietoje.

Užtemdyti visuomet reikalinga visas patalpas, nors šviesa ir nenumatoma žibinti visose patalpose, nes pasitaiko, kad, užtemdžius tik tą patalpą, kurioje dega šviesa, pro atdaras arba stiklines duris šviesa eina į neužtemdytą kambarį, o iš ten ir į lauką.

Jeigu išeinant iš namų manoma grįžti jau sutemus, tai patartina butą užtemdyti prieš išeinant, kad, grįžus vėlai, netektų pradžioje uždegti šviesą visose patalpose, o paskui tik užtemdyti.

Visą laiką stropiai vykdant užtemdymo taisykles, priprantama jas vykdyti mašinaliai ir tuo išvengiama priešlėktuvinės apsaugos organų baudų už nesilaikymą arba apsileidimą nustatytų taisyklių užtemdymo atžvilgiu. (Pabaiga)

VIEŠOMIS SLĖPTUVĖMIS IR APKASAIS NAUDOTIS TAISYKLĖS, PASKELBTOS KAUNO MIESTO PASYV. PRIEŠLĖKT. APSAUGOS ŠTABO.

I. Paskelbus lėktuvinį pavojų, viešomis slėptuvėmis ir apkasais turi teisės pasinaudoti:

1) keiyje užklupti praeiviai,

2) apiinkiniai gyventojai, neturį kur įsirengti ar išsikasti grupinių bei privačių slėptuvių — apkasų,

3) 2 punkte nurodyti gyventojai turi turėti priešlėktuvinės apsaugos organų paskyrimą, kur ir kuria saugia patalpa jie gali naudotis.

II. Rakinamos viešos saugiosios patalpos atidaromos tik paskelbus lėktuvinį pavojų.

III. Visi viešose slėptuvėse ir apkasuose besislepią privalo:

1) kreipti dėmesį į užtemdymą,

2) ateiti į slėptuvę apsirengus tokiais rūbais, kurie gaisro atveju negreitai užsidega ir labiau pridengia nuogąsias kūno dalis,

3) griežtai laikytis į slėptuvę — apkasą įėjimo — išėjimo tvarkos ir nesigrūsti prie durų (įėjimo),

4) griežtai pildyti visus slėptuvės — apkaso tvarkos tarnybos (slėptuvės — apkaso viršininko ir tvarkinių) nurodymus, liečiančius elgseną slėptuvėje — apkase ir savigalbą.

5) slėptuvėje — apkase stengtis neužimti daug vietos,

6) pataikius į pastatą, kuriame yra slėptuvė, ardomajai ar padegamajai bombai ar kilus gaisrui gretimame name, laikytis ramiai, nepasiduoti panikai ir klausyti tarnybos nurodymų.

7) Užgriuvus slėptuvės išėjimams, pagal tvarkos tarnybos nurodymus, besislepiantieji stengiasi savo jėgom ir priemonėm atsikasti — išlaužti išėjimus.

8) Slėptuvių tarnybos tarpusavyje turi palaikyti ryšius. Kaimyninės slėptuvės tarnyba privalo skubiai užgriautiesiems padėti išsikasti arba pašaukti reikiamos pagalbos.

9) Slėptuvės — apkasai paliekami atšaukus lėktuvinį pavojų ir tvarkos ar sekimo tarnybai įsitikinus, kad besislepiantiems išeinant negresia gaisro ar pastatų griuvimo pavojus.

IV. Viešose slėptuvėse ir apkasuose draudžiama:

1) rūkyti ir vartoti svaiginamuosius gėrimus,

2) triukšmauti ir nepadorias kalbas kalbėti,

3) gadinti slėptuves — apkaso įrengimus bei inventorių,

4) teršti ir šiukšlinti,

5) nešti su savim į slėptuvę — apkasą nebūtinai reikalingus ir daug vietos užimančius daiktus,

6) eiti į slėptuvę nepridengtais plaukais,

7) atsivesti bei atsinešti į slėptuvę naminių gyvulių, kaip šunų, kačių ir t.t.

V. Piliečiai, nesilaiką slėptuvėje — apkase nurodytos tvarkos ir neklausą tvarkos tarnybos patvarkymų (nurodymų), gali būti pašalinti iš slėptuvės — apkaso, neatsižvelgiant į tiesioginiai gresiantį jų gyvybei pavoju, nubausti priverčiamojo darbo stovykla ar kitų įstatymų, parėdymų bei taisyklių numatytomis bausmėmis.

MŪSŲ ŠEIMOJE

ŽUVO VYR. VACHM. DOMAS EITUTIS

Š. m. sausio mėn. 28 d. Tauragės apsk. Skaudvilės policijos punkto vyr. vachm. Eitutis Domas, vykdamas į savo motinos laidotuves Ežvilko valsč., kelyje buvo užkluptas banditų ir šiauriai durklais subadytas. Jo lavonas rastas miškelyje išrengtas ir išautas.

Velionis buvo pavyzdingas pareigūnas ir mylimas savo bendradarbių. Paliko našlę žmoną ir keturių metų sūnelį.

Skaudvilės punkto visi pareigūnai šioje skausmo valandoje reiškia nuoširdžią užuojautą žmonai, sūneliui, tėvams ir giminėms.

Tebūnie Tau, Domai, lengva Žemaičių žemelė!

IŠ ĮVYKIŲ BETYGALOJE

Š.m. sausio mėn. 30 d. Betygalos policija sužinojusi, kad pas pil. N. yra užėjęs ginkluotas banditas, nuvyko į jo sustojimo vietą ir mėgino banditą suimti. Šiam pasipriešinus, tarp policijos ir bandito įvyko susišaudymas. Per susišaudymą banditas liko nukautas, o iš policijos pusės vienas lengvai sužeistas į dešinės kojos mažąjį pirštą.

Pas banditą rasta sprogstamos medžiagos ir įvairių žemėlapių.

V. E.

LIKVIDUOTI BANDITAI

Giedraičių policija susekusi, kad D. kaime yra du banditai, nuvyko vieton ir pastebėjo lauke du įtartinus asmenis, kurie ir buvo ieškomi banditai. Policijai priartėjus ir juos stabdant, šie į policininkus mete granatą ir šoko bėgti. Granata nesprogo, o abu banditai, policijai ėmus šaudyti, buvo nukauti

V. E.

NAIKINAMI BANDITAI

Š.m. vasario mėn. Lazdijų apskr., Veisėjų valsč., pas pil. R. atvykę ginkluoti banditai vykdė plėšimą. Tuo metu buvę tame pačiame kaime policijos pareigūnai, sužinoję apie įvykį, tuojau puolė banditus ir vieną iš jų nukovė, o antrąjį sužeidę suėmė; kiti, pasinaudoję tamsa, paspruko.

Banditai buvo ginkluoti šautuvais ir granatomis.

Iš policijos pusės niekas nenukentėjo.

V. E.

SUNAIKINTAS BOLŠEVIKŲ BANDITŲ BUNKERIS

Kėdainių nuovados policija susekė, kad Kėdainių valsč., Pašilių miške, yra pastatytas žemėse bunkeris, kuriame slapstosi banditai.

Š.m. vasario mėn. 9 d. policijos dalinys nuvyko prie bunkerio ir ėmė jį šturmuoti. Iš buvusių bunkeryje banditų vienas sužeistas į petį ir sulaikytas, o antrasis, pasinaudojęs prieblandą ir mišku, atsišaudydamas pabėgo.

Bunkerį policija sunaikino be jokių iš savo puses nuostolių.

V. E.

IŠ SUSIDŪRIMŲ SU BOLŠEVIKINIAIS BANDITAIS AŠMENOS APSKR.

Š.m. sausio mėn. 9 d. Krėvės policijos punkto policininkai, ieškodami įtartinų asmenų, pas pilietį D. rado du įtartinus vyrus, kurių vienas kambaryje miegojo, o antras šiaip gulėjo. Gulėjusis, pamatęs policininkus, griebėsi už šautuvo, bet policininkų greito veikimo dėka buvo nuginkluotas.

Banditai buvo ginkluoti automatiniu ir paprastu šautuvais.

Suėmus banditus, buvo atrasti 3 vogti arkliai ir rogės su sprogstamąja medžiaga.

Š.m. sausio mėn. 19 d. Alšėnų policija sužinojo, kad B. kaime yra banditų. Policija, nuvykusi į paminėtą kaimą, su banditais susišaudė ir vieną iš jų nukovė, o du sužeidė.

Iš banditų buvo atimta 2 arkliai, rogės, šautuvas, pistoletas ir žiūronai.

V. E.

ŠIAULIŲ APSKR. POLICIJA SĖKMINGAI NAIKINA BANDITUS

Šiaulių apskr., Stačiūnų policija 1943 m. gruodžio mėn. 28 d. gavo žinių, kad pas ūkininką S. yra 3 ginkluoti šautuvais ir pistoletais banditai. Į banditų apsistojimo vietą nuvyko vietinė policija. Prie policijos buvo prisijungę ir 2 vokiečių kariai, kurie atsitiktinai buvo toje vietoje. Tarp policijos ir troboje pasislėpusių banditų įvyko susišaudymas. Išaušus buvo patikrintas banditų užimtas namas ir rasta 2 banditai nukauti ir vienas paimtas gyvas.

Š. m. sausio mėn. iš 9 į 10 d. naktį buvo apiplėštas Padubysio valsč. gyventojas J. S. Vietos policija, vadovaujama punkto vedėjo, tuojau uždėjo vagių pėdsakus ir ėmė juos persekioti. Sekant pėdas buvo susekta ir suimta nusikaltėlių: vietos gyventojas vagis — recidivistas B. A. ir rusas banditas J. Ribakovas.

Vietos policijos drąsaus ir energingo veikimo dėka iško apsaugoti vietos gyventojai nuo banditų plėšimo ir terorizavimo veiksmų.

KOVA SU TAUTOS NUODINTOJAIS

Nors už naminės degtinės gamybą bei platinimą policija kaltininkus be atodairos persekioja ir baudžiamieji organai dideles bausmes jiems teiko, vienok žalingas biaurus paprotys samagonu verstis nesiliauja ir vis dar yra tokių, kurie, nuodydami žmones, nori tuo pasipelnyti. Policija tačiau nuolat pagauna kaltininkus. Š. m. vasario mėn. 12 d. Kauno miesto policijos 2-a nuovada savo ribose pas 5 piliečius rado įvairius samagono kiekius, laikytus pardavimo tikslu. Kelias dienas po to, tikrinant sulaikytą iš provincijos atvažiavusį sunkvežimį, rasta jame 30 litrų namų darbo degtinės, kurią tos mašinos šoferis norėjo pasipelnymo tikslu į Kauną atvežti. Kauno mieste ir apylinkėse labai dažnai sulaikoma keliuose arbe randama butuose naminės kiekių nuo 10 iki 20 litrų. Tokios rūšies kaltininkai baudžiami visu griežtumu be pasigailėjimo.

Vlg.

JAUNIEJI NUSIKALTĖLIAI

1944 m. sausio m. 5 d. Nevarėnų polic. punkte, Telšių apskr. buvo gautas iš vietos kooperatyvo pranešimas, kad piktadarių iš kiemo pusės įsilaužta į maisto prekių krautuvę ir išvogta apie 200 Rm. ir cukraus. Apžiūrėjimo vietoje įsitikinta, kad nusikaltėlių būta jauno amžiaus.

Kvotoje buvo nustatyta, kad nusikaltimą įvykdė 2 nepilnamečiai, turį po 14 mt. amžiaus, kurie jau kelis kartus buvo apvogę tą patį kooperatyvą.

Išaiškinus jaunuosius nusikaltėlius, šiame miestelyje dažnos ir smulkios vagystės liovėsi.

A. Brencius

Brangios dovanos Ašmenos policijai

Tikrai, tai būt, pirmą kartą Lietuvoje susilaukėme, kad ir mes, policijos pareigūnai, visuomenės tapome atminti ir įvertinti, gaudami kaip ir karių daliniai, visuomenės skirtas dovanas. Tai ne tik materialinė, bet karto ir labai didelė moralinė paramą. Taip nuoširdžiai įvertino mus Ašmenos apskr. lietuvių karių ir jų šeimų globos komitetas.

Kovo mėn. 4 d. Ašmenos apskrities viršininko įstaigos patalpų salėje įvyko įdėkilmingas dovanų įteikimas. Įžanges maniškų žodį tarė Ašmenos apskr. lietuvių karių ir jų šeimų globos komiteto pirmininkas p. V. Laurinavičius, kuris pabrėžė policijai dovanų įteikimo prasmę. Pr. to karių kultūrines globos ir rykšio sekcijos vadovė p. Z. Suchauskienė, pagal puikiai memėtą padarytą aktą, apskr. policijos vado įgaliotiems atstovams įteikė šias dovanas: radio aparatą „Telefunken" 5 lempų, 12 porų pirštinių, 2 poras kojinių, 3 št. šalikų, vilnų 4,5 kg., įvairios rašomos medžiagos, kelis komplektus žaidimo priemonių ir grynais pinigais 2000,— Rm. Dovanų įteikimo akto turinyje yra toks: „Didžiausias prisirišimas ir pagarba Jums, Mieli Policijos pareigūnai — užfrontės kariai. Atminkite, kad Jūsų žuvusių draugų aukos dar labiau surišo mus su garbingaja Lietuvos kunigaikščių praeitimi, pilimis ir to laiko dvasia. Tegul dabar visi gyvename viena bendra mintimi, kad atėję į savo kraštą iš jo lengvai nepasitrauksime. Atsidėkodami už mūsų žemių ir mūs pačių apsaugą su geriausiai linkėjimais perduodame Jums šias kuklias dovanas."

Už brangias dovanas, karių ir jų šeimų globos komitetai ir visuomenei, įvertinusiai policijos pareigūnų darbą, nuoširdžią padėką išreiškė, Ašmenos aps. policijos vadas J. Jackūnas, pabrėždamas, kad tos dovanos bus išdalintos žuvusių ir bendrai nukentėjusių nuo banditų policijos pareigūnų šeimoms ir nukentėjusiems pareigūnams. Po to sekė meninė dalis

Vl. Žukauskas

Red. pastaba: Vilniaus dienraštis „Naujoji Lietuva" Nr. 60, 1944. III. 11 d. dėl šio reikalo rašo:

„Džiugu būtų, kad ir kt. vietovių Liet. Karių ir jų šeimų Globos Komitetai pasekčių šiuo pavyzdžiu. Juk iš tikrųjų, mūsų policijos pareigūnai, ypatingai stovintieji Rytų Lietuvoje, eina ne kiek nemažesnes pavojus, kaip ir mūsų vyrus, kariaujančius

Lietuvių policijos pareigūnai sargybėje 1944 II 16 d. prie lietuvių tautos patriarcho A.A. Jono Basanavičiaus kapo Nuotr.

E. Albrechta

fronte."

Naujos knygos

Varpai — literatūros almanachas 1943. Išleido Šiaulių Meno ir mokslo centras. Didžiuliame almanache, kurį sudaro 328 puslapiai, atspausdinta žinomų mūsų rašytojų: V. Krėvės, B. Sruogos, V. Mykolaičio — Putino, F. Kiršos, St. Zobarsko, B. Brazdžionio, J. Aisčio, P. Rimkūno, K. Bradūno, A. Keliuočiuo K. Jankausko ir kt. grožinės literatūros kūriniai. Be to, čia randame nemaža straipsnių mūsų kultūrinio gyvenimo reikalais, nekrologų, recenzijų, vertimų. Leidinys iliustruotas mūsų meninių paveikslų nuotraukomis.

Iš viso almanachui medžiaga parinkta kruopščiai, sumaniai. Leidinio redakcinę komisiją sudaro: P. Bugailiškis, F. Kiršа, K. Jankauskas, B. Marcilionis, L. Katinas. Redaktorius K. Jankauskas.

Kaip teko girdėti, „Varpai" žada ir dažniau pasirodyti. Mes linkime šiam rimtam leidiniui ir tiems, kurie ji nelengvose karo sąlygose leidžia, sėkmingos kloties.

Atskiro numerio kaina RM. 7,— (Deja, leidinys jau išparduotas).

Br. K.

Lietuvinio Kalendoriaus 1944 m. Redagavo dip. agr. Pr. Rodinskas. Išleido kooperatyvų Sąjunga „Ūkas". 128 pusl. kaina RM. 1,50.

Kun. K. Čibiras — Liturgika. Ketvirtas pataisytas, pritaikytas mokyklų programai vadovėlio leidimas. Gausiai iliustruotas. 128 pusl. Išleido „Šakalas" 1944 m. Atskiro egz. kaina RM. 1,10.

Sieninės naptėšiamas kalendorius 1944 m. „Šakalo" leidinys. 1944 m., Kaunas. Jo kaina su lentele 1,50 RM., Lentelėje Vilniaus katedros ir Gediminо pilies vaizdai.

Džiugu, kad „Šakalo" leidykla, šiais karo metais ir daugiau plečia savo veiklą.

Pradedant 1944 metais, ji skiria tris premijas išleistiems nuo „Šakalo" atsikūrimo ar 1944 metų išleidimo data pažymėtiems veikalams, būtent:

1. RM. 5000,— už geriausią grožinės literatūros veikalą nepaisant jo žanro.
2. RM. 3000,— už geriausią vaikams skirtą literatūros veikalą.
3. RM. 2000,— jauniesiems rašytojams už geriausią pirmąjį išspausdintą jų veikalą arba tais metais įteiktą leidyklai veikalo rankraštį.

Premijuojami tik pačios „Šakalo" leidyklos išleisti originaliniai veikalai.

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Kauno m. policijos nuovados viršininko pavaduotojas Justinas Stasaitis nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. nuovados viršininku.

Kauno m. policijos nuovados viršininko pavaduotojas Julius Budnikas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. nuovados viršininku.

Kauno m. policijos nuovados viršininko pavaduotojas Vladas Sumskis nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. nuovados viršininku.

Švenčionių apskr. policijos Pabradės punkto vedėjas (Stabschutzmann) Balys Rakauskas nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Utenos apskr. policijos Alantos punkto vedėju.

Ukmergės apskr. policijos (Revierobenschutzmann) Napulas Aikas nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Svyrių apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Geležinkelių policijos nuovados viršininkas Policijos Štabo atsargos etatc Stasys Marcinėnas nuo 1944. II. 10 d. atleistas iš tarnybos.

L. e. Svyrių apskr. nuovados viršininko pareigas Motiejus Boguta nuo 1944. II. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Tauragės apskr. nuovados viršininko pareigas prie apskr. policijos vado įstaigos.

Policijos štabo vertėjas (Stabschutzmann) Jurgis Pocius nuo 1944. II. 10 d. paskirtas Švenčionių apskr. policijos vado įstaigos vertėju nuovados viršininko teisėmis.

Ukmergės apskr. policijos Žemaitkiemio punkto vedėjas (Stabschutzmann) Jonas Ditkus nuo 1944. I. 21 d. paskirtas tos pat apskrities vyr. vachmistru.

Kauno m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Karolis Morkūnas nuo 1944. I. 21 d. paskirtas Kauno m. policijos nuovados viršininko pavaduotoju (be nuovados), paliekant komandiruotu prie Generalkomisariato Kainų centralės.

Vilniaus apskr. policijos Nemenčinės punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Tekorys nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Ukmergės apskr. policijos Žemaitkiemio punkto vedėju.

Raseinių apskr. policijos vado pavaduotojas Antanas Juška nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Marijampolės apskr. policijos vado pavaduotoju.

Komisariniai ėjęs Žarasų apskr. policijos vado pareigas Fabijonas Mintautas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Žarasų apskr. policijos vado pareigose.

Raseinių apskr. policijos nuovados viršininkas Kazys Pilionis nuo 1944. II. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Raseinių apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Vilniaus apskr. policijos nuovados viršininkas Jonas Baltaragis nuo 1944. II. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Vilniaus apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Šakių apskr. policijos vado pavaduotojas Alfonsas Kražikaitis nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Kauno apskr. policijos vado pavaduotoju.

Šakių apskr. policijos nuovados viršininkas Juozas Rinkevičius nuo 1944. II. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Šakių apskr. policijos vado pavaduotojo pareigas.

Švenčionių apskr. policijos Kaltanėnų punkto vedėjas (Stabschutzmann) Antanas Žilėnas nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Švenčionių nuovados viršininko pavaduotoju.

Švenčionių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Adolfas Žilėnas nuo 1944. II. 1 d. paskirtas tos pat apskrities Kaltanėnų punkto vedėju.

Marijampolės aps. policijos Prienų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Antanas Orentas nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Alytaus aps. nuovados viršininko pavaduotoju.

Alytaus apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas (Stabsschutzmann) Stasys Ignotas nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Merkinės punkto vedėju.

Pranas Visockis nuo 1944. II. 10 d. priimtas policijos tarnybon ir paskirtas Švenčionių apskr. policijos Pabradės punkto vedėju (Stabsschutzmann).

Utenos apskr. policijos Daugailių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Nikodemas Vitėnas nuo 1944. II. 1 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir paliktas toje pat apskrityje vyr. vachmistru.

Švenčionių apskr. policijos Mielagėnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Kiekšė nuo 1944. II. 10 d. paskirtas Utenos aps. policijos Daugailių punkto vedėju.

Tauragės apskr. policijos Skaudvilės punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Petras Ždanavičius nuo 1944. II. 15 d. paskirtas laikinai eiti Šiaulių nuovados viršininko pareigas.

Utenos apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Laucius nuo 1944. II. 16 d. paskirtas laikinai eiti Užpalių punkto vedėjo pareigas.

Rokiškio apskr. policijos Kamajų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Valentinas Literentas nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Švenčionių apskr. policijos Vidiškų punkto vedėju.

Ašmenos apskr. policijos vado sekretorius Pr. Kondrotas nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Raseinių aps. policijos vado sekretoriumi.

Rokiškio apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Vladas Žukauskas nuo 1944. II. 16. d. paskirtas Ašmenos apskr. policijos vado sekretoriumi.

Mažeikių apskr. policijos Ilakių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Kostas Strikaitis nuo 1944. II. 16 d. paskirtas toje pat apskrityje punkto vedėju be punkto ir pavesta laikinai eiti nuovados viršininko pavaduotojo pareigas.

Mažeikių apskr. policijos vadas A. Kenstavičius nuo 1944. II. 13 d. paskirtas Trakų apskrities policijos vadu.

L. e. Trakų apskr. policijos vado p. Vladas Kreivys nuo 1944. II. 13 d. paskirtas laikinai eiti Mažeikių apskr. policijos vado p.

Ašmenos apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas (Stabsschutzmann) Juozas Rutkus nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Šiaulių aps. policijos Užvenčio punkto vedėju.

Šiaulių apskr. policijos Užvenčio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Augustinas Medžiausis nuo 1944. II. 16 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir paliktas toje pat apskrityje vyr. vachmistru.

Šakių apskr. policijos Gelgaudiškio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Benediktas Galbuogis nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Ašmenos apskr. policijos Krevės punkto vedėju.

Marijampolės aps. policijos nuovados viršininkas Fabijonas Sabaliūnas nuo 1944. II. 16 d. paskirtas Ukmergės apskr. policijos nuovados viršininku be nuovados.

Lazdijų apskr. policijos Veisėjų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Antanas Slavickas nuo 1944. II. 21 d. paskirtas tos pat apskr. Leipalingio punkto vedėju.

Lazdijų apskr. policijos Leipalingio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Izidorius Ruzgus nuo 1944. II. 21 d. paskirtas tos pat aps. Šventežerio punkto vedėju.

POLICIJA šypsosi

TARŠKALAS.

Pareigūnų Pūkio žmona tikras tarškalas. Pats Pūkio, gerai tą ypatybę žinodamas, parėjęs namo, tuojau vate užsikimšdavo sau ausia. Nedrįsk Dieve paklūsti į jos rankas svetimam nepažįstamam žmogui. Ziet kartą p. Pūkienė šiek tiek apsirgo (greičiausia nuo nedarbo) ir kreipėsi į gydytoją. Šis ją apžiūrėjo pagal visas taisykles, na, o Pūkienė, žinoma, neatsiliko savo tarškėjimu. Audiencija seniai jau, rodos baigėsi, bet dėl p. Pūkienės gražbylystės gydytojas negalėjo susikuopti receptui parašyti. Pagaliau gydytojas paprašė dar kartą parodyti liežuvį. Praėjo kiek laiko. Pūkienė, iškišusi liežuvį, ėmė nerimti. Kantrybė pagaliau trūko.

— Pone daktare, praėjo jau penkios minutės, kaip aš sėdžiu prieš jus iškištu liežuviu.

— Daugiau nebereikia, ačiū labai. Aš tik norėjau ramiai parašyti tamstai receptą.

PASITEISINIMAS

Teisėjas: — Jūs sakote, kad vagystę padarėte bado verčiamas. Tačiau man neaišku, kodėl jus pusę bekono iš karto vogėte.

Kaltinamasis: — Šviesiausias teisėjau, jūs, matyt, visai nepažįstate mane skilvio.

Pr. Al.

GERAI, KAD IR NERAŠĖ

— Ar negavai mano laiško?

— Ne, negavau.

— Tai gerai, kad ir nerašiau. Žinojau, kad negausi.

Pr. Al.

ŽODŽIAI IR VEIKSMAI

Tėvas: — Skundžiasi mokytojas, kad tu dažnai meluoji. Tu turi mesti tą negražą paprotį. Visados turi sakyti teisybę, nors ir nuostolius iš to turėtumei. Ar prižadi pasitaisyti?

Sūnus: — Prižadu.

Tėvas: — Tęn vėl kažkas paskambino. Eik pažiūrėti ir, jeigu bus Jonas, pasakyk, kad manęs nėra namie.

Pr. Al.

SOTUS ALKANO NESUPRANTA

Elgeta: — Pasigailėkite. Jau dvi dienos kaip nieko nevalgiau.

Turtuolis: — Tu patvaresnis už mane. Aš be valgio ir vienos dienos neiškęčiau.

Pr. Al.

PILDO PRIESAIKĄ

Agota: — Kazimierai, kodėl tu užsinerki?

Kazimieras: — Matai, čia sėdi mano žmona, kuriai prisiekiau į stikliuką nepažiūrėti.

Pr. Al.

DVI KŪMUTĖS

Pirmoji: — Ko tu kūmutė taip nuliūdusi?

Antroji: — Kaip nebūsi nuliūdusi. Dar tik ketveri metai kaip apsivedžiau, o tas nevydonas jau keturis dantis išmušė.

Pirmoji: — Tai mano geresnis. Jis pirmasis metais visus išmušė.

Pr. Al.

NEIŠAUKLĖJIMAS.

Pareigūnas Saugis pasikvietė svečių. Vienas iš delyvių nelmonikai šovavoja.

Svečias: (pasipiktinęs guodžiasi savo kaimynui: Vis dėlto atrodo p. Saugio atžvilgiu nemandagu taip daryti...

Kaimynas: Kaip tatai? Juk šiovauja ne kas kitas, kaip pats p. Saugis!

ŽĄSELĖS ISTORIJA

Iš tarnybos grįžta Saugis
Ir laimėtais žygiais džiaugias.
Kieme žąsį jis išvydo.
Bet iš kur ji čia priklydo?

Jis tarnaitę savo kvočia
Dėl priklydusio sparnuočio.
Paaiškėjo greit dalykai:
Žąsi Šlikas jam paliko!,

Kristijonas Šliką puola,
Rašo antrą protokolą.
Prieš taip griežtą policistą
Šliko veidas bąla, tysta.

Gir-gar-gar — riebi žąselė
Rado savo tikrą kelią.
To mūs Saugiui ir užtenka:
Netepa jis kyšiais rankų!

P Dp 2047
1944m. kovas
LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

OFICIALINĖ DALIS

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 418/Ū

Kaunas, 1944 m. vasario mėn. 21 d.

Visiems Policijos Vadams

Liečia: Policijos pareigūnų šeimos narių gydymą.

1. Policijos pareigūnų šeimos nariai **pas dantų gydytojus** ir ambulatoriniai gydomi nemokamai.

2. Stacionariniai: t. y. ligoninėse, sanatorijose ir kurortuose už gydymą moka 50% o kitus 50% moka Socialinio Draudimo Įstaiga.

3. **Šeimos nariais laikomi:** Vyras ar žmona ir vaikai iki pilnų 16 metų, jei patys nėra apdrausti; vaikais laikomi santuokiniai vaikai, santuokiniais pripažinti vaikai, vietoje tikrųjų vaikų priimti apdraustųjų vaikai, nesantuokiniai apdraustosios vaikai, turintieji teisę gauti išlaikymą posūniai bei podukros ir vaikaičiai.

4. Neyedusių policijos pareigūnų tėvai, nors juos tarnaujantis išlaiko, jokių lengvatų gydyme negauna ir už gydymą patys privalo mokėti.

5. Šeimos narys eidamas pas gydytoją, o taip pat pas dantų gydytoją ar guldamas į ligoninę, sanatoriją arba gaudamas kurortinį gydymą be Ausweisso dar turi turėti Gydytojo lapelį arba Dantų Gydymo lapelį.

Gydymo lapelius išduoda: Policijos Vadai, nuovadų Viršininkai ir punktų vedėjai.

6. Policijos įstaigos užpildo Gydymo lapelius, prideda tarnybinį antspaudą ir įteikia sergančiam asmeniui.

Gydymo lapeliai policijos įstaigoms su šiuo aplinkraščiu siunčiami.

Pastaba: Policijos Departamento 1943 m. spalio mėn. 12 d. aplinkraščio Nr. 1212/II § 5 panaikinamas.

(-) V. Reivytis
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einz.
Policijos Departamento Direktorius

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 1412

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 4 d.

Visiems Policijos Vadams

Pastebėta, kad Policijos Vadai, vykdydami rytinėse apskrityse policijos tarnautojų pakeitimus, vieni iš jų pakaitus siunčia labai dažnai, kiti priešingai — labai retai.

Ateityje, dėl vienodo policijos tarnautojų keitimo nustatau, kad tik tie policijos tarnautojai gali būti keičiami, kurie rytinėse apskrityse yra išbuvę nemažiau kaip 3 mėnesius. Išbuvusių 6 mėnesius — pakeitimas būtinas.

(-) V. Reivytis
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einz.
Policijos Departamento Direktorius

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Nr. 1227

Kaunas, 1944 m. kovo mėn. 4 d.

Visiems Policijos Vadams

Dalis policijos vadų, turėdami tikslą padidinti trūkstamą policijos kiekį, laiks nuo laiko per spaudą bei per policijos ir valsčių savivald. įstaigas skelbia, kad jiems reikalingi policijos tarnautojai. Į tokius skelbimus daug kas atsiliepia ir prašosi priimti tarnybon, bet dėl sunkumo gauti kelionės dokumentus, tarnybon atvyksta labai nedidelis skaičius. Daugelis prašytojų atsiunčia kartotinus prašymus, prašydami prisiųsti leidimus keliauti geležinkeliu, nes vietos įstaigose tokių leidimų neduoda, o policijos įstaigose paaiškinama, kad kelionės leidimai duodami tik policijos jau tarnaujantiems ir vykstantiems tarnybos reikalais.

Prašau padaryti žygių, kad asmenims, turintiems kvietimus stoti policijos tarnybon, vietoje būtų išduodami kelionės leidimai ir tuo reikalu teikiama visokeriopa pagalba.

(-) V. Reivytis
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einz.
Policijos Departamento Direktorius

89.90.461

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1944
VASARIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ SEIMOJE 2 ir 37 pusl. * NACIONALSOCIALIZMO KŪRĖJAS IR DIDŽIOSIOS VOKIETIJOS VADAS ADOLF HITLER, Ig. Taunys — 3 * GYDYTOJAI IR MES — 5 * VOKIEČIŲ POLICIJA, J. Valevičius — 7 * KARO APŽVALGA, M. S. — 9 * LIETUVIŲ POLICIJOS AUKOS BOLŠEVIKŲ TERORO METU — 10 * MES IR RŪBAI, Br. Stasiulis — 10 * POLICIJOS BUTŲ REIKALU, Br. Kviklys — 12 * NETEISINGAS PASTOVUMAS, Z. Tamošauskas — 14 * SPAUDA APIE POLICIJĄ, Koresp. K. B. — 15 * GERIAUSI LIUDININKAI AIŠKINANT NUSIKALTIMUS, Č. Butkevičius — 17 * GINKLŲ VARTOJIMAS IR PRIEŽIŪRA, S. T. — 19 * TEISINIAI NUOSTATAI SPIRITO MONOPOLIO SRITYJE, J. Undraitis — 23 * IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ, I. Svyrius — 24 * LIETUVIS MILICININKAS SOVIETŲ PRAGARE — Koresp. K. B. — 25 * PADĖKIME LIETUVIAMS SUGRĮŽTI Į TĖVYNĘ — 26 * MAŽAMEČIŲ POLICIJA LIETUVOJE, Z. Pivorūnas — 27 * BIUROKRATIZMAS — ĮSTAIGŲ LIGA, Pr. Ališauskas — 28 * EGO (Feljetonas), S. Baltakaitis — 29 * UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 30 * PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 34 * AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAS — 36 * SPORTAS, FIZINIO LAVINIMO REIKŠMĖ TAUTAI — 38 * POLICIJA ŠYPSOSI — 39 * KRISTIJONO SAUGIO NUOTYKIAI — 39 * OFICIALINĖ DALIS — 40 *

LIETUVIŲ POLICIJA KOVOJA SU BANDITAIS.
NUOTR. E. KARPAVIČIAUS.

MŪSŲ ŠEIMOJE

3-JI VILNIAUS POLICIJOS MOKYKLOS LAIDA

Vilniaus Policijos mokyklos 3-čiosios laidos klausytojai 1944 m. sausio mėn. 27 d. laikė iš išeitojo mokyklojo kurso nustatytus egzaminus.

Išlaikiusieji egzaminus grąžinami į savo tarnybos vietas.

Neišlaikiusieji egzaminų ir tie policininkai, kurie dėl tarnybinių aplinkybių į mokyklą atvyko tik po 1943. XI. 8 d., paliekti mokykloje baigti apmokymą su ketvirtąja kursantų laida.

VILNIAUS POLICIJOS MOKYKLOJE KETVIRTIEJI KURSAI

Nuo 1944 m. vasario mėn. 6 d. iki gegužės mėn. 6 d. Vilniaus policijos mokykloje, Šv. Jono g. Nr. 1, rengiami neapmokytiems policijos tarnautojams 4-ji kursai, kurie ir pavadinami „Vilniaus Policijos Mokyklos ketvirtieji kursai."

Į kursus pirmoje eilėje surenkami iš miestų ir apskričių policijos tie nuovedę policijos pareigūnai, kurie pareiškė norą nuolat likti policijos tarnyboje. Kursuose dalyvauja ir tie policijos tarnautojai, kurie nebaigė Vilniaus policijos mokyklos 3-sios laidos.

Nuo 1944 m. balandžio mėn. 6 d. iki balandžio mėn. 12 d. kursų dalyviams yra numatytos Velykų atostogos. Kursai baigsis egzaminais, kurie įvyks 1944 m. gegužės mėn. 4 d.

POLICIJOS PAREIGŪNAI REMIA SAVITARPINĘ PAGALBĄ

Š. m. sausio mėn. 8 ir 9 dienomis Savitarpinės Pagalbos Kauno komitetas Kauno Didžiajame Teatre surengė pageidavimų koncertus, kurių pelnas buvo skiriamas neturtingiesiems tautiečiams šelpti. Žymiausių mūsų meninių pajėgų ir kolektyvo tarpe koncerto programą didele dalimi atliko Lietuvių policijos orkestras, vedamas diregento, Br. Jonušo.

Suprasdama Savitarpinės Pagalbos darbo svarbumą ir jausdama šventos pareigos kilnumą remti stokojančius tautiečius, Kauno miesto policija pageidavimo koncerto proga suaukojo 300,— RM, pageidaudama, kad koncerto programoje būtų atliktas Br. Jonušo maršas „Leiskit į tėvynę" ir skirdama jį bolševikų išvežtiesiems lietuviams bei kitiems tautiečiams, esantiems toli nuo savo tėvynės ir negalintiems jon grįžti.

J. Vlg.

SĖKMINGA KOVA SU BANDITIZMU

Kurį laiką Kauno apylinkėse ir priemiesčiuose atsiradę patamsių gaivalai ir pogrindinis elementas buvo bepradedą ginkluotai užpuldinėti ramius gyventojus, kėsindamiesi į jų gyvybę bei turtą. Tačiau jų siautimas truko neilgai. Kauno miesto policiniai organai greitai ėmėsi atitinkamų priemonių, kurios pasirodė sėkmingos. Per trumpą laiką didžioji dalis piktadarių išaiškindama ir likviduota.

J. Vlg.

POLICIJA APTEMDYMO PRIEŽIŪROJE

„Priešlėktuvinė apsauga yra tarnyba tautai." Šiuo šūkiu vadovaudamasi, policija stropiai prižiūri vykdymą. Geriausia apsauga nuo priešlėktuvinės apsaugos taisyklių priešo puolimo iš oro yra geras aptemdymas. Deja, ne visi gyventojai pakankamai kreipia dėmesį į tinkamą aptemdymą. Dėl to policija nuolat seka aptemdymą ir tuo atžvilgiu nusikaltusius prieš bendruomenės saugumą šaukia tiesan. Kauno miesto policija tik per vieną savaitę nuo š. m. sausio mėn. 22 d. iki 29 dienos už neaptemdymą ar netinkamą aptemdymą Kauno gyventojams surašė 87 protokolus. Šitų gyventojų laukia pagrieztintos bausmės.

J. Vlg.

„Policijos" 1943 m. Nr. 1 ir 2 jau pritrukome ir nebegalime užsakymų patenkinti.

SUČIUPTAS NAMINĖS DEGTINĖS SPEKULIANTAS IR TIEKĖJAI

Nors miesto ribose naminės degtinės gamyba dėl policijos sekimo neįmanoma, policijai dažnai pakliūna naminės degtinės laikytojai, kurie iš provincijos slaptai įvežtą degtinę platina. Š. m. sausio mėn. 22 d. Kauno miesto policijos II nuovados pareigūnai kauniečio Vengliausko bute rado 30 litrų „samagono." Minėtas pil. V. manė gausiąs daug „gražaus" pelno, pardavinėdamas kenksmingąjį gėrimą. Tačiau vietoje pelno teko jam atsisėsti kalėjiman ir laukti užtarnautos bausmės.

Kitą dieną Petrašiūnuose IX nuovados pareigūnai sulaikė pil. Pr. Leščinską ir Z. Lekavičiutę, kurie 16 litrų „naminės" vežė Kaunan. Ir šitie spekuliantų „tiekėjai" suimti. Jų laukia, be griežtos bausmės, už kenkimą karo meto ūkiui arklio bei vežimo netekimas.

J. Vlg.

RENKAME MEDŽIAGA APIE BOLŠEVIKMETĮ

„Policijos" redakcija, susitarusi su „Lietuvos Archyvo" redakcija, renka medžiagą Lietuvos policijos (viešosios ir pasienio) bolševikų okupacijos metu likvidacijai nuviestį. Taip pat renkama ir visa medžiaga, liečianti bolševikų terorą Lietuvos policijos tarnautojų atžvilgiu. Atlikus šį darbą „Lietuvių Archyve" numatoma paskelbti šiuo reikalu platų ir išsamų straipsnį.

Mes maloniai prašome visus policijos pareigūnus, vienokiu ar kitokiu būdu pergyvenusius tuos įvykius, siųsti „P." redakcijai savo atsiminimius, šiuos įvykius liečiančius dokumentus, fotografijas ir kt.

Paskutinis terminas: kovo mėn. pabaiga. Surinktoji medžiaga galėtų labai pasitarnauti vienam skaudžiam mūsų policijos laikotarpiui nušviesti.

DĖL ŽUVUSIŲJŲ IR MIRUSIŲJŲ UŽUOJAUTŲ

pranešame, kad jos ateityje „Policijos" žurnale nebus dedamos. Todėl prašoma jų nesiųsti.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Policijos Departamento Direktorius — Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/III aukštas 52 kamb./, Telefonas 28281. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12.— pusei metų RM. 6.— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilnius" spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Užs. 110/5514. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

NACIONALSOCIALIZMO KŪRĖJAS ir DIDŽIOSIOS VOKIETIJOS VADAS ADOLF HITLER

Tik ką atšvęstos (š. m. sausio mėn. 30 d.) vienuolikos metų sukaktuvės nuo nacionalsocializmo galutino įsigalėjimo Vokietijoje, kitaip tariant, nuo valdžios perėmimo, teikia puikią progą prisiminti jo Didįjį Vadą ir Kūrėją Adolf Hitler.

A. Hitler gimė 1889 m. balandžio mėn. 20 d. aukštutinėje Austrijoje, prie pat Bavarijos sienos, sename bavarų miestelyje Braunau ant Inn'o upės kranto, kurs pačiam Hitler'iui atrodė simboliu didžiųjų uždavinių, būtent: Vokietijos ir Austrijos sujungimo į Didžiąją Vokietiją. Jo tėvas, neturtingas ūkininkaitis iš Waldviertel'io, buvo prasimušęs į muitinės valdininkus ir savo sūnui, kurs norėjo tapti menininku, nieko daugiau netroško, kaip valdininko karjeros. Bet likimas kitaip lėmė. Trylikos metų būdamas, A. Hitler'is neteko savo tėvo, o keturiais metais vėliau — ir savo motinos. Tokiu būdu septyniolika metų turėdamas, stovėjo vienas pasaulyje. Jis lankė pradžios mokyklą, o vėliau ir realinę gimnaziją Linz'e iki vargas privertė sau pačiam duoną uždirbti. Jis keliauja į Vieną, norėdamas pasidaryti architektu. Bet čia pat jis turi sau pragyvenimą pelnyti kaip statybos darbininkas, betono maišytojas, vėliau kaip paišytojas ir architektūros menininkas. Savarankiškai versdamasis, ankstyvoj jaunystėj pažįsta, kas yra vargas, alkis, nevilties ir sužino, kur glūdi darbininkų skurdo priežastys. Jis išmoksta kitus atjausti, t. y. pasidaro visuomenišku, socialiu žmogumi, visur pirmoj eilėj besirūpinančiu kitų reikalais, o tik antroje savais. Kadangi tuo metu buvo jis ir fanatiškai nusiteikęs nacionalistas, tai jam kilo mintis nutiesti kelią tarp nacionalizmo ir socializmo, suliejant aštriausius priešingumus harmoningon visumon, kurią jis pats vėliau pavadino nacionalsocializmu. Nuo tada jis domisi politiniais klausimais: žavisi Schoenerer'io, senosios Austrijos vado, asmenybe ir Lueger'io, Vienos miesto burmistro, krikščionių socialistų partijos įsteigėjo, veikla. Pagaliau jis studijuoja visą komplektą marksistinių mokslų. Čia jam staiga kilo laiminga mintis: kad tik žydijos pažinimas leidžia pažinti socialdemokratiją. Iš karto jis ir pats bendradarbiavo su socialdemokratais, bet, kai įsitikino, kas jiems vadovauja ir ko jie siekia — pasidarė priešu. Marksistiniai nusiteikusias profesines sąjungas jis nelaikė gera dirbančiųjų apsauga, nes marksizme jis jau tada matė kultūros priešą. Žydų nejuntamai vadovaujami darbo draugai pradžioje buvo irgi prieš jį nusistatę. Bet vis daugiau gilindamasis į priešo ketinimus, jis jautė greitai augančią savo įtaką kitiems, kas buvo įrodymas, jog darbininkai ne iš blogos valios ėjo klaidingu

Lietuvos TSR respublikinė biblioteka

marksistinių kelių, bet iš nesupratimo tikrovės. Ir jam pasidarė aišku, kad galima ir reikia šiuos milijonus dirbančiųjų vėl vokiečių tautai grąžinti.

Po patirto vargo Vienoje, jis, ilgesio spiriamas, atsiduria 1912 m. balandžio mėn. 24 dieną Muenchene, kad išlaisvintų tautą iš priespaudos, kokią kentė vokiškumas Habsburgų monarchijos tautų košėje. Tuo laiku Muenchenas buvo meno ir kultūros centras Vokietijoje. Adolfas Hitler'is, dar vis tebesvajodamas tapti architektu, pasineria statybos studijose, nors ir buvo priverstas plakatų paišymu pelnyti sau duoną. Iš viso jis kiekvieną mintį išnaudodavo, kad ką nors išmoktų. Daugiausia mėgo istoriją ir dar mokykloje šioje srityje toli kitus pralenkė. Jis dažnai neprivalgydavo, kad tik galėtų lankyti teatrą, kur jam daugiausia patiko Richard'o Wagner'io muzika. Tada jis susikūrė tą didįjį žinyną, kuriuo ir dabar kiekvieną stebina.

Taip atėjo 1914 m. rugpiūčio mėn. 2 d., kada trenkė perkūnas politinių nesantaikų pritvankintoje atmosferoje — prasidėjo Didysis karas. Visą tautą apėmė šventas užsidegimas. Jausmų įkarštyje jaunimas stojo į savanorių pulkus ir papildymo batalionus. Savaime suprantama, kad nuo jų neatsiliko ir idealistas Adolfas Hitler'is. Jis tuojau užsirašė savanoriu į bavarų pulką, kadangi dar tų pačių metų vasario mėn. buvo atleistas nuo tarnavimo austrų kariuomenėje. Jo prašymas bavarų karaliui Liudvikui III buvo patenkintas ir jis įstojo į 16-tąjį bavarų pėstininkų pulką (Listregiment), kurs spalio mėn. 10 d. išvyko į kautynes ir visiems laikams įrašė savo vardą į Did. karo istorijos garbės lapus, kaip rinktinis pulkas. Tai buvo lyg likimo dovana, kad A. Hitler'is galėjo kariauti senoje vokiečių kariuomenėje, pavyzdingai organizuotame pulke, kurs jam buvo simboliu bendruomeninio sugyvenimo, vėliau labai pravertusio kuriant partiją ir tvarkant valstybę. Jis buvo kūnu ir siela karys. Ugnies krikštą gavo Flandruose, kur drauge su vokiečių jaunimo rinktiniais vyrais ėjo Himną giedodami mirtin. Puolime bavarų girios ir eilėje kitų vietų pasižymėjo kaip išskirtinai narsus karys ir todėl jau 1914 m. gruodžio 2 d. buvo apdovanotas II klasės Geležiniu Kryžium. Jis buvo ryšininkas - pasiuntinys, nes ta vieta kaip tik reikalavo patikimumo, šaltakraujiškumo ir drąsos, kuo ypač pasižymėjo A. Hitler'is. Jis pildė savo pareigas be priekaišto. Savo viršininkų ir savo draugų, nežiūrint jų skirtingų įsitikinimų, buvo gerbiamas už savo pavyzdingą laikyseną, drąsą ir draugiškumą.

1916 m. spalio mėn. 6 d. buvo sužeistas granatos skeveldra į šlaunį, betgi pasveikęs tuoj vėl 1917 m. kovo mėn. vyko savanoriu frontan. Tarp kitų pasižymėjimo ženklų už išskirtiną narsumą, sumanumą ir sąžiningumą gavo pulko diplomą ir laike 1918 m. didžiosios ofenzyvos, kada jam pavyko paimti prancūzų karininką ir 15 vyrų nelaisvėn, gavo 1-os klasės Geležinį Kryžių.

1918 m. spalio mėn. 13—14 d. naktį jo pulkas pakliuvo pietiniame Ypern fronte naikinančion anglų artilerijos ugnin, kurioje pirmą kartą buvo panaudotos geltonojo kryžiaus dujos. Buvo daug nuostolių. A. Hitler'is irgi buvo staiga užkluptas kankinančio deginančio skausmo, kurs vis didėjo. Nežiūrint to, jis dar parnešė paskutinę aname kare žinią ir po to turėjo būti be regėjimo nugabentas ligoninėn.

Tuo tarpu, kai kariuomenė vis dar bevilтiškai kovėsi už Vokietiją fronte, krašto viduje prasidėjo irimas, kurs persimetė ir kariuomenėn. Svetimi Vokietijai žmonės, daugiausia žydai, dirbo išsijuosę, kad išpleštų pergalę ir padarytų sudėtas aukas bereikšmėmis. Revoliucija métė savo grasinančius šešėlius ir ten ir šen. Matrosų sukilimas Kylyje padarė pradžią. Ir lapkričio 9 d. atrodė buvo viskas sugriuvę: ne tik monarchinė Vilhelmo II Vokietija, bet tėvynė, tikėjimas, tvarka ir aukléjimas. A. Hitler'is tai patyrė Pomeranijoje, Pasewalk'o karo ligoninėje. Baisūs skausmai palengva nyko. Jis pradėjo kiek regėti. Įvykiai tėvynėje jį gerokai sukrėtė. Apie tų laikų įspūdžius jis vėliau rašė: „Viskas nuėjo niekais; visos aukos, pakeltas vargas, kartais nesibaigiančių mėn. alkis ir troškulys; veltui valandos, kuriose mes, mirties baimės supami, pildėme savo pareigas".

Neapykanta žydams ir jų marksistiniems bernams, išplėsusiems savo pogrindinę veiklą Vokietijai laimėjimą, parodė betgi A. Hitler'iui kelią, kuriuo likimas šaukė jį eiti. Jis nutarė pasidaryti politiku. Tačiau apie tai kitą kartą užsiminsim, nes jo tolesnė biografija yra ne kas kita kaip nacionalsocializmo istorija.

Ig. Taunys.

Policijos žvalgai kovoje su banditais.
Nuotr. V. Augustino.

GYDYTOJAI IR MES

Žmonių sąmonėje aukštas gydytojo pašaukimas — nuolatos stovėti žmonijos sveikatos ir gyvybės sargyboje — visuomet buvo ir yra didžiai vertinamas ir gerbiamas. Rodos, nėra didesnio idealo, kaip gelbėti žmogaus gyvybę iš mirties nasrų ir paliegėlį ligonį prikelti iš lovos. Todėl nenuostabu, kad žmonija visais laikais medicinos atstovams pagarbiai lenkdavo galvas, aukštindama jų pašaukimą ir pasikliaudama jų žiniomis bei pasiaukojimu. Šiais laikais sumaterialėjus pasauliui, idėjinės paskirties srovės, daugiau ar mažiau, išlaikė savo pozicijas ir nepasidavė materializmo įtakai, nors kai kurios iš jų ir pasidarė profesinio pabūdžio. Tą patį, rodos, turėtume pasakyti ir apie gydytojų profesiją. Juk nepaslaptis, kad gydytojai ir dabar yra laikomi tais galingais ir idealiais žmonijos sveikatingumo viešpačiais, be kurių pagalbos negali apsieiti nė vienas žmogus. Ir, rodos, iš šalies žiūrint, viskas būtų tvarkoj, jei ne tas nelemtasis materializmo siaubas nebūtų įkišęs savo dvylekį į taip aukštinamą profesiją. Šioje srityje šiandieną matome jau du skirtingus reiškinius. Vieni iš tų atstovų liko ištikimi savo pašaukimui, tai didžiajai idėjai, nekreipdami visai dėmesio į gaunamą sau atpildą už jų garbingą darbą — jie grynai pasiaukoję žmonijos gerovei — kiti (tegu bus jų mažuma!), gal būt, pertekę jiems rodomos iš visuomenės pusės pagarbos ar kitais sumetimais, nugrimzdo į gobšumo lopšį, paveradami savo profesiją vien pasipelnymo ir net išnaudojimo šaltiniu.

Apie pirmuosius tos srities medicinos atstovus čia kalbėti netenka: jiems mes reiškėme ir reikšime visur ir visuomet gilią pagarbą; čia mes norime paliesti antrąją jų dalį, su kuriais kasdieniniame gyvenime tenka susidurti policijos pareigūnams ir turėti su jais reikalų.

Karo meto sąlygos stato visiems labai didelius reikalavimus. Tų pačių reikalavimų yra paliesta ir policijos organizacija. Jau ne kartą šio žurnalo skiltyse buvo nusiskundžiama policijos pareigūnų stoka, todėl, savaime suprantama, kad kiekvienas organizacijos žmogus yra mums reikalingas ir brangintinas, ir ne tiek mums asmeniškai, kiek pačiai visuomenei, kuriai pareigūnai saugoja jos rimtį, turtą ir gyvybę. Dėlto čia daug aiškinti ir nėra reikalo. Tačiau nepaslaptis, kad tarp didelio pareigūnų būrio yra daug ir tokių, kurie, nejausdami tikro pareigų pašaukimo, virsta tikrais simuliantais, visokeriopais būdais stengdamiesi išsisukti iš jiems nemalonios tarnybos. Apie tokių pareigūnų moralę mes nekalbėsime. Mes tik norime pabrėžti, kad tokie simuliantai suktu būdu stengiasi surasti tai tariamai simuliacijai pritarimą ir tą pritarimą, deja, daugiausia surandą kaip tik pas tam tikrus gydytojus. Šitokie simuliantai nesivaržo ne su jokiomis priemonėmis: jie akiplėšiškai landžioja po ambolatorijas ir pas šiaip gydytojus iki nesuranda jų tarpe „aukos", kuriai, sudėję gerą duoklę (natūra ar pinigais), gauna įtikančius pažymėjimus, pagal kuriuos jiems reikalingas „būtinas" 1—2 mėnesiams rimtas poilsis namie, kurorte ar kaime su geru maistu. Tokių atsitikimų yra eibės. Pamenu vieną atsitikimą, kai vienam pasiturinčiam (ūkiškai) pareigūnui gydytojai suteike gryno poilsio net 6 mėnesius, o kai šis buvo antrą kartą rimtų ir patikimų gydytojų atidžiai

patikrintas, buvo pripažintas visiškai sveikas ir visiškai darbingas. Žinau taip pat vieną kuriozišką atsitikimą, kai vienam tokiam pareigūnui keliantis į kitą apskritį buvo duotas gydytojo pažymėjimas, kad jis dėl visiškai rimtos skrandžio ligos visai negalįs eiti rikiuotės tarnybos. Kilus abejonėms ir patikrinus jo sveikatą per visas klinikas, pagal tyrimo duomenis policijos ir karinio gydytojo buvo užrašyta tokia maždaug rezoliucija: „Drąsiai gali vykti. Užd rausta 3 mėnesiams gerti ir rūkyti" (pagal duomenis simuliantas buvo veik nepatalsomas girtuoklis). Tokių ir panašių faktų faktelių turime ėibės. Jų čia nė nesuminėsi. Pakanka tik pastebėti, kad tokie simuliantai dažniausiai prie tokių dalykų lengvai prieina ir, jei ne per duoklę, tai bent per gražius žodelius, per pažintis ar per artistinius verkšlenimus pigiai sau kelią suranda. O žiūrėk, rimtas, tikrai sunegalavęs pareigūnas, bet nesugebėdamas išsisukinėti ir neturėdamas tam materialinių išteklių, kenčia ir su širdgėla stebi vykstančias jo aplinkumoje simuliantų melversacijas.

Jei sutikti ir pritarti tokių gydytojų paslaugoms, teikiamoms simuliantams, tai pasakykite, gerbiamieji, kuris šiandien policijos pareigūnų nėra pavargęs, kuris šiandien nenorėtų policijo kurorte ar kaime su geru maistu, kuris šiandien neturi pakrikusios širdies ir nervų? Tokių, rodos, šiandien mes prie geriausių norų nerasime. Todėl pikta, žalinga ir draustina prateguoti bei daryti lengvatas tinginiams, simuliantams jų rimtų bendradarbių sąskaiton. Ar supranta, tos rūšies gydytojai, kokią jie neša atsakomybę, išduodami „nesveikatos" pažymėjimą sveikam pareigūnui, kuris turi vykti į rytinės apskritis ir pakeisti ten išvergusį, sveikatą praradusį ir 2 metus išbuvusį pareigūną? Gal ligi šiol nesuprato, tačiau, jeigu ir ateity nesupras, tai tam yra priemonės tatai įsamoninti. Ligi šiol šiuo atžvilgiu kontralės, rodos, visai nebuvo, o jei ir buvo — ji buvo per menka.

Atsižvelgdami į tai, kad pareigūno simuliacija ir įvairūs jėsusikėjimai kenkia ne tik organizacijos drausmei, bet ir padoriųjų pareigūnų atžvilgiu, mes su ja kovojame griežtomis priemonėmis. Tuo pačiu esame priversti skelbti griežtą bei atvirą kovą ir tiems gydytojams, kurie tokius reiškinius palaiko, iš to turi tam tikros naudos ir tuo pačiu nesivaržo kenkti nusistovėjusiai mūsų korporacijoje drausmei. Šiai kovai priemonių, mums rodos, surasti nesunku.

Antras dalykas, tai policijos pareigūnų ir jų šeimų gydymas.

Pagal Vokiečių tvarkos policijos vado Lietuvoje ir Sveikatos Rūmų Valdytojo nurodymus visi policijos pareigūnai ir jo šeimos nariai gydomi nemokamai: visose ambulatorijose, ligoninėse ir pas privačius gydytojus. Tam tikslui, prieš einant pas gydytojus, pareigūnas turi apsirūpinti nustatytos formos blankomis, pagal kurias gydytojui už apžiūrėjimą ar gydymą apmoka tam tikros įstaigos. Pareigūno šeimos nariams taip pat yra nustatytos formos blankai ir pažymėjimai, pagal kuriuos gydytojas gauna atlyginimą iš Sveikatos Rūmų.

Čia mes nesiimame svarstyti šios tvarkos tobulumą ar netobulumą, mes tik norime paliesti reikalą, su kuriuo praktiškai tenka eiliniam pareigūnui susidurti.

Mes gerai pamenama, kokio turinio buvo gydymas anais laikais Ligonių Kasoj, kai darbininkas ar tarnautojas ateidavo pas gydytoją su draudimo lapeliu. Tam tikrų gydytojų pirmas klausimas, prieš apžiūrint ligonį, buvo toks: „Ar iš Ligonių Kasos?" Jei taip, tai reikalas trumpas, nėra ko čia taip ilgai gaišti; jei priešingai, tai labai prašau — maloněkite sėsti, duosime įvairių patarimų, guodžiamųjų ir švelnių kalbų ir t.t. Nenorėtume teigti, bet gali panašių dalyku atsitikti ir dabar, pareigūnui ar jo šeimos nariui kreipiantis į tam tikrą gydytoją.

Turint galvoje karo sąlygas, policijos gydytojų yra tik vienas kitas ir tie visą laiką daugiausia užimti ambulatorijose. Todėl, sakysime, tokiame Kaune su keliais šimtais pareigūnų, lankytis į namus pas sergiančius pareigūnus ar jų šeimos narius jiems neįmanoma ir iš jų to reikalauti negalima. Tad gulinčiam namie policijos pareigūnui ar jo šeimos nariui neišvengiamai tenka turėti reikalų su privačiais gydytojais. Ot čia tai ir prasideda visa mūsų pareigūnų kalvarija. Gerai, jei tu užtiksi padorų gydytoją, — jis atsižvelgs į tavo padėtį, paguos, tabletę paliks ir pats dar kitą karą tą užbėgs pažiūrėti ligonį, bet, Dieve gink, jei tokio atstovo tavajame rajone nėra: tu jo už jokius pinigus neprisišauksi, o jei prišauksi, tai mažiausiai pusė algos paguldysi ant stalo.

Vieno policijos pareigūno žmoną vakare (apie 20 val.) ištiko širdies priepuolis. Kaimyno telefonu jis skambina gydytojui ir kviečia ateiti. Gydytojas nerangus, jis jau guljs lovoje, maloněkite kviestis arčiau gyvenančius. Gerai. Skambina vienam, antram, trečiam... Niekas neatsako. Vėl skambina pirmajam ir maloniai prašo pasigailėti. Pagaliau šiaip taip sutinka. Ateina, įleidžia ampulę po oda, prirašo vaistų ir ruošiasi eiti. Honoraras? Nedaug — tik 60 markučių. — Aš pareigūnas, maloněkite mažiau, — maldauja šis. Ne, negalima. Vėlyvas laikas, be to, ampulė, receptas... Bėga sukaitęs pareigūnas pas kaimyną — pasiskolina, įteikia. Bet, dievaži, jau pusė valandos, kaip turėjo būti tarnyboje. Namie maži vaikai, žmona ligonis, nėra kam prižiūrėti. O, be to, kada jis galės atiduoti kaimynui skolą, jei iš viso algos gauna tik 126 RM.? Bet tiek to, ačiū Dievui, kad tik atėjo, kad tik ligonį apžiūrėjo.

Kitas vėl panašus pareigūnas skundžiasi, kad jo dukrelei — mokinei kvietęs mokyklos gydytoją dieną. Tiesa, atėjo greitai. Apžiūrėjo, įleido ampulę, paliko kelias tabletės, na, ir už tai 45 RM.

Tai šit kokia padėtis! Imti ir nemokėti reikalaujamo honoraro (taikyti taksą) — niekas nedrįsta, nes užrūstinsi gydytoją ir kitą kartą, reikalui ištikus, ir to neprisišauksi, o, antra vertus, tu tuoj pasidarysi priešas ir tave apšauks: a, tu policininkas, matai koks, dėlto ir nemoki!

Policijos pareigūno ginklas — jo patikimiausias bičiulis ir kasdieninė duona. Todėl jis turi būti visada tvarkingas ir švarus. Nuotr. V. Augustino

VOKIEČIŲ POLICIJA

J. Valevičius

(Tęsinys iš praeito numerio)

VII. POLICIJOS VALDYMO ORGANAI (POLIZEIBEHOERDEN) POLICIJOS VALDYBOS (POLIZEIVERWALTUNGEN)

Didžioji Vokietija (Gross Deutschland) yra susidariusi iš daugelio atskirų kraštų (savo laiku sudariusius atskiras valstybėles), kurie turėjo savo vyriausybes ar tarybas, leisdavo savo įstatymus dažnai atitinkančius tų kraštų papročius. Fuehreriui perėmus visos Vokietijos vadovavimą ir leidžiant atitinkamus įstatymus, buvo eita prie vienodumo Reicho administracinio valdymo srityje, kas, nors nevisiškai, bet didele dalimi buvo pasiekta. Tuo pačiu ir policijos valdymo bei priežiūros organai suvienodinimo atžvilgiu dar nėra galutinai sutvarkyti. Turint galvoje viso Didžiojo Reicho teritorijos dydį ir aukščiau paminėtą, administracinis Reicho padalinimas ir visas valdymo aparatas mūsų samprotavimu, lyginant su mūsų krašto administraciniu valdymu, atrodytų labai painus ir, pagaliau, išeitų iš užsibrėžto straipsnio remų. Nagrinėjant šį klausimą, pavadintą antraštė „Policijos valdymo organai" ir „Policijos Valdybos", negalima bus praeiti, trumpai nenaminėjus Reicho administracinio valdymo organų. Tik šitokiu būdu ir tegalima bus dalyką išaiškinti. Šiame straipsnyje kai kurie administracinio valdymo organų, atskirų kraštų galvų ir kt. pavadinimai, kuriems tolygių mes neturime ir kurie nėra kokie nors nukalti terminai, yra laisvai išversti į lietuvių kalbą, greta paliekant jų tikruosius vokiškus pavadinimus. Todėl sukl aidinimui išvengti ar kilus abejonei, vadovautis tik vokiškuoju pavadinimu.

Administracijos policijos (Verwaltungspolizei) uždaviniai yra atliekami ne vien tų valdymo organų ar asmenų, kurių sritis yra grynai policiniai reikalai, bet didele dalimi bendros krašto administracijos valdymo organų bei asmenų, kuriems be kitų vadybų yra pavesta ir policinio darbo sritis. Tokiu būdu policijos valdymo organų sutvarkymas yra glaudžiai susijęs su bendros krašto administracijos valdymo organų sutvarkymu.

Policijos valdymo organai (die Polizeibehoerden) skirstosi į kraštų (Landespolizeibehoerden), apskričių (Kreispolizeibehoerden) ir vietos (Ortspolizeibehoerden) policijos valdymo organus. Pirmiausia kraštų ir apskričių policijos valdymo organams yra pavesta tų policinių uždavinių vykdymas, kurie tam

---

Turėdamas nelaimę namuose, nei su kuo nesiskaitai, ir tik džiaugiesi, kad tau šiais laikais pavyko, nors ir už kažkokį pinigą, tokį medicinos atstovą įsiprašyti į namus.

Suprantama, jei policijos pareigūnas turėtų turto ar gerai uždirbtų, tai būtų niekis ir tokius honorarus mokėti, tačiau, kai jis gauna tokį kuklų atlyginimą — tad iš jo reikalauti tokius milžiniškus pinigus, atrodo, švelniai tariant, yra plėšikavimas.

Apeliuodami į tokių medicinos atstovų (saugok Dieve, ne į visų) užkietėjusią sąžinę, mes nepavydime jiems susikrautų tokiu keliu tūkstančių, tik norime pabrėžti, kad tai yra nežmoniška ir kad pagaliau tam turi būti galutinai nustatytos ribos bei griežta kontrolė.

Profesiniam plėšikavimui turi būti užkirstas kelias!

tikroje srityje reikalingi visiško vienodumo. Todėl jiems yra pavesta žemesnės instancijos policijos valdymo organų priežiūra ir, be to, jie yra instancija, galinti leisti teisinės galios nuostatus (Rechtsmittelinstanz). Atskirų Vokietijos kraštų bei Reicho daugelyje įstatymų ir potvarkių yra griežtai atskirta, kokie policiniai uždaviniai turi būti vykdomi krašto ar apskrities policijos valdymo organų ir kokie vietos policijos valdymo organų. Paprastai, kaip nerašyta taisyklė, galioja tai, kad reikalas turi būti sprendžiamas vietos policijos valdymo organų, jei nėra įsakmiai nusakyta, kad tai priklauso kitų aukštesnių policijos valdymo organų kompetencijai.

1) Atskirų Reicho kraštų policijos valdymo organų (Landespolizeibehoerden) priešakyje stovi valdžios prezidentai (Regierungspraesidenten) ar Reicho įgaliotiniai (Reichsstatthalter), krašto vyriausybė (Landesregierung), Krašto Vidaus Reikalų Ministeris (Minister des Innern), valdantysis burmistras (Regierender Buergermeister) ar Krašto Ministerijos Vidaus Reikalų skyrius (Staatsministerium — Abteilung Inneres). Berlyno Policijos Prezidentas (Der Polizeipraesident in Berlin) sujungia savyje visas 3 (krašto, apskričių ir vietos) policijos valdymo organų kompetencijas. Šių visų krašto policijos valdymo organų, iš esmės paėmus, teisės ir atliekamos fukcijos yra panašios.

2. Apskričių policijos valdymo organų (Kreispolizeibehoerden) priešakyje yra: apskrityse — apskrities viršininkai (Landrat), miestuose — vyr. burmistrai (Oberbuergermeister), srityse su centro valdžios policijos valdyba (Staatliche Polizeiverwaltung) — policijos valdytojas (Polizeiverwalter), o savivaldybės policijai ar, taip vad. likusiems — antraeiliams policijos uždaviniams — burmistrai.

3. Vietos policijos valdymo organams (Ortspolizeibehörden) vadovauja: apskrities priklausančiose savivaldybėse burmistrai ar valsčių viršaičiai su kai kuriomis išimtimis. Miestuose — vyr. burmistrai (Oberbuergermeister) ir srityse su centro valdžios policijos valdyba (mit staatlicher Polizeiverwaltung) — policijos valdytojai (Polizeiverwalter), o savivaldybės policijai ar taip vad. likusiems — antraeiliams policijos uždaviniams (restpolizeilichen Aufgaben) — burmistrai.

Ypatingai svarbiose ir sunkiose policinio darbo atžvilgiu srityse Reicho V. R. Ministeris (Der Reichminister des Innern), norėdamas turėti tiesioginę centro valdžios įtaką, gali policijos valdymą išskirti iš savivaldybių priklausomybės ir pavesti jį specialiems centro valdžios paskirtiems organams (staatlichen Behoerden). Tokiu būdu yra įvykdomas policijos suvalstybinimas (Verstaatlichung der Polizei). Šitos **centro valdžios įsteigtos policijos valdybos** (Staatliche Polizeiverwaltungen) skirtosi į policijos prezidiumus (Polizeipraesidien), policijos direkcijas (Polizeidirektionen) ir policijos įstaigas (Polizeiaemter), kurių viršūnėse yra Policijos Prezidentas (Polizeipraesident), Policijos Direktorius (Polizeidirektor), o savarankiškose policijos įstaigose — policijos patarėjas (Polizeidirektor). Centro valdžios policijos valdyboms priklauso administracijos policija (Verwaltungspolizei), Reicho (valstybinė) policija (Schutzpolizei des Reiches) ir joms priskirta yra, be to, kriminalinė policija.

Jeigu pažvelgti į centro valdžios policijos valdybų Vokietijoje sąrašą (jis čia netalpinamas), tai galima būtų pastebėti, kad tokios policijos valdybos yra įsteigtos visuose didesniuose Vokietijos miestuose ir šiaip, kaip jau buvo minėta, policinio darbo atžvilgiu svarbesnėse ir sunkesnėse vietose.

CENTRO VALDŽIOS POLICIJOS VALDYBOS SUSKIRSTYMAS DARBO ATŽVILGIU

Centro valdžios policijos valdybos (Staatliche Polizeiverwaltungen) yra pagal planą visame Reiche suskirstyta vienodai:

Kanzellarija (Praesidialgeschaeftsstelle)

Policijos kasa (Polizeikasse)

Policijos atskaitomybės revizorius (Polizeirechnungsrevisor).

I. Ūkio skyrius.

Į šį skyrių įeina šios darbo sritys: policijos sąmata ir sąskaityba; policijos valdininkų ir kitų tarnautojų atlyginimo reikalai; aprūpinimas; rikiuotės policijos ūkio reikalai (apmundiravimas, mityba, patalpos).

II. Pasų reikalai, Policija svetimšalių reikalams, gyventojų registracija, karinės prievolės reikalai.

Iš atliekamų šiame skyriuje darbų labiau pažymėtini yra šie: pasų nuostatų vykdymas, svetimšalių reikalai (leidimai ar draudimas apsigyventi bei apsistoti ir kt.), gyventojų registracija, gyv. registracijos nuostatų vykdymas, gyventojų registracijos kartoteka, karinės prievolės reikalai (naujokų surašymas, tikrinimas ir t.t.), pilietybės reikalai, ištikimybės liudijimai bei kiti policijos pažymėjimai, Nuernbergo — žydų Įstatymo (Nuernberger Gesetz) nuostatų vykdymas, emigracijos reikalai, pavardės, pavardžių keitimas, titulai.

III. Susisiekimo, vandenų ir priešgaisrinių reikalų policija.

Šio skyriaus svarbiausias darbo sritis sudaro: susisiekimo policijos reikalai (sauskeliai ir jų tvarkymas), judėjimo taisyklių laikymasis ir judėjimo tvarkymas, leidimai važinėti sauskeliais, šoferio liudijimų išdavimas, važiavimo (šoferiavimo) mokymo reikalai, judėjimas susisiekimo bei transporto priemonėmis, kurioms reikalingas specialus leidimas, priešgaisriniai policiniai nuostatai, vandenų policiniai nuostatai, nusavinimo reikalai.

IV. Verslo policija.

Šiam skyriui priklauso visi policiniai verslo reikalai: kainų priežiūra, kinų ir teatrų reikalai, jų priežiūra, švenčių ir policijos reikalai, pramogų tvarkymas, pramonės įmonių, viešbučių, svetainių priežiūra ir t.t.

(Bus daugiau)

Užsiėmimų pertraukos metu.
Nuotr. V. Augustino.

Karo apžvalga

M. S.

Jau penkti metai tęsiasi pasaulinis karas. Šis karas iš pagrindų pakeitė Europos gyvenimą, kai kuriose valstybėse pasikeitė valdymo santvarka, kai kurios valstybės žlugo, kai kurios iškilo. Kiekvienoje valstybėje karas uždėjo savo antspaudą, visos valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai liko jo paliestos ir patyrė įvairių, su karu susijusių, sunkumų. Šis karas ir mūsų neaplenkė ir, nors tatai keistai skamba, kiekvienas Lietuvos pilietis karo norėjo, laukė jo ir tik jame matė savo išganymą. Jau po pirmų karo savaičių, žlugus Lenkijai, karas palietė mūsų kraštą ir įnešė tam tikrą, nenumatytą politiniame mūsų gyvenime, pakeitimą. Tas politinio gyvenimo pakeitimas pasireiškė tuo, kad, Sovietų Sąjungai įsteigus Lietuvoje savo karines bazes, įgijo didesnės įtakos mūsų vidaus ir užsienio politikoje, užtušuodamas daugiau ar mažiau kitų valstybių įtaką. 1940 m. birželio mėnuo iš pagrindų pakeitė mūsų valstybinę santvarką, o kas skaudžiausia, tais metais mes nustojome nepriklausomo gyvenimo ir patekome po bolševikų okupacija. Taigi nenuostabu, kad Lietuvos gyventojai, bolševikų NKVD ir žydų kankinami, nuolat žvalgėsi į Vakarus, laukdami iš ten išvadavimo.

Karui prasidėjus visi laisviau atsikvėpė ir įgijo vilties likti gyvi. Ir dabar dar kiekvienas įtemptai žiūri į Rytus, įtemptai seka karo eigą, nes puikiai supranta, kad Rytų karo laukas glaudžiai susijęs su mūsų pačių gyvenimu. Mūsų egzistencija ir mūsų likimas pareina nuo Rytų fronto, taigi įdomu yra panagrinėti praėjusius karo metus ir iš jų padaryti išvadą apie galinčius ateityje įvykti karo laikotarpiu pakeitimus. Mes gerai atsimename pirmus karo metus ir tuos nesulaikomus smūgius, kuriuos vokiečių kariuomenė sudavė „nenugalimai" Stalino armijai. Milžiniškas karo medžiagos kiekis ir daugybė belaisvių pateko į vokiečių rankas, o frontas atsidūrė prie pat Maskvos vartų. Atrodė, kad milžinas, kuris nuolat kėsinosi sugriauti Europos kultūrą, subyrės į gabaliukus ir nustos Europai grasinti.

Šalta žiema, sniego kalnai sulaikė vokiečių armijų žygiavimą ir atitolino bolševizmo žlugimą. Po tos 1941—1942 metų žiemos, nugalėjus visus sunkumus, vokiečių armija vėl pradėjo puolimą. Vėl vienas po kito krisdavo miestai, viena po kitos ištisos gyventojai, bolševikų NKVD ir žydų kankinami, nuolat žvalgėsi į Vakarus, laukdami iš ten išvadavimo.

Karui prasidėjus visi laisviau atsikvėpė ir įgijo vilties likti gyvi. Ir dabar dar kiekvienas įtemptai žiūri į Rytus, įtemptai seka karo eigą, nes puikiai supranta, kad Rytų karo laukas glaudžiai susijęs su mūsų pačių gyvenimu. Mūsų egzistencija ir mūsų likimas pareina nuo Rytų fronto, taigi įdomu yra panagrinėti praėjusius karo metus ir iš jų padaryti išvadą apie galinčius ateityje įvykti karo laikotarpiu pakeitimus. Mes gerai atsimename pirmus karo metus ir tuos nesulaikomus smūgius, kuriuos vokiečių kariuomenė sudavė „nenugalimai" Stalino armijai. Milžiniškas karo medžiagos kiekis ir daugybė belaisvių pateko į vokiečių rankas, o frontas atsidūrė prie pat Maskvos vartų. Atrodė, kad milžinas, kuris nuolat kėsinosi sugriauti Europos kultūrą, subyrės į gabaliukus ir nustos Europai grasinti.

Šalta žiema, sniego kalnai sulaikė vokiečių armijų žygiavimą ir atitolino bolševizmo žlugimą. Po tos 1941—1942 metų žiemos, nugalėjus visus sunkumus, vokiečių armija vėl pradėjo puolimą. Vėl vienas po kito krisdavo miestai, viena po kitos ištisos gyventojai, bolševikų NKVD ir žydų kankinami, nuolat žvalgėsi į Vakarus, laukdami iš ten išvadavimo.

Žiema ir su šalčiais susiję sunkumai, nepalaužė vokiečių kario kovingumo, ir tas kovingumas pilna ta žodžio prasme pasirodė 1942 m. pavasarį, kai vokiečių daliniai pasiekė Volgą. Vis dėlto šalčiai laikinai ofenzyvą sustabdė ir davė laiko Stalinui pasiruošti kontrofenzyvai.

Pasinaudodamas žiemos pertrauka, Stalinas mobilizavo visus savo gyventojus, perorganizavo savo gynybą ir, gavęs iš Amerikos pagalbą, pradėjo savo puolimą. Jeigu pažvelgsime į Sovietų Sąjungos santvarką, tai pamatysime, kad dar taikos metu gyventojai Sovietų Sąjungoje buvo mobilizuoti ir tik reikėjo juos paskirstyti į dalinius, duoti ginklus ir rūbus. Taikos metu gyventojai negalėjo apleisti savo gyvenamosios vietos, negalėjo persikelti gyventi kitur, bet valdžia galėjo kelti kiekvieną asmenį atskirai arba visus kaimus ištisai pagal savo nuožiūrą. Taigi mobilizuoti arba, teisingiau sakant, suvežti žmones į tam tikrus apmokymo punktus didelių sunkumų nesudarė ir pertraukos laiku Stalinui pavyko sutraukti tokią masę žmonių, kuriai sunku būtų priešintis. Prasidėjo didysis Stalino puolimas, kuriam buvo panaudota visa ta žmonių masė, surinkta iš įvairių Sovietų Sąjungos kampų. Nebuvo gailėtasi

žmonių gyvybių arba gautos iš Amerikos medžiagos; rūpėjo tik savo prašyti atitolinti. Stalinui vieno kito milijono žmonių gyvybė reikšmės nesudarydavo; jam tik rūpėjo išlaikyti valdžią savo rankose ir toliau Sovietų Sąjungoje viešpatauti. Dar taikos metu savo valdžiai sustiprinti jis per savo ČKA, GPU ir NKVD sunaikino trisdešimt milijonų Rusijos gyventojų, taigi dabar, kai jo valdžia braška ir kiekvienu momentu gali iškilti iš rankų, jis pasiryžęs visus Rusijos gyventojus sunaikinti.

Priešą galima sunaikinti tik tada, kai sunaikinama jo gyvoji pajėga. Vokiečių karo vadovybė ryškiai suprato, kad, kol Stalinas turi savo dispozicijoje tokią masę žmonių, tol sunku yra bolševizmą sunaikinti. Reikėjo pirmą tą masę susprogdinti, sunaikinti arba atpalaiduoti nuo Stalino valdžios. Prasidėjo naikinimieji mūšiai, bet ne pagal senus metodus, tik gynimosi pagal naujus metodus, pritaikintus prie šios dienos technikos, kurie pareikalauja iš priešo pusės didelio įtempimo bei didelių nuostolių. Vokiečiai panaudoję stabdymo taktiką. Iš ribos iki ribos traukdamiesi, viską pakeliui naikindami, jie taip pat naikino Stalino divizinių masės. Stalinas atgavo didelius plotus, bet atgavo tuščius, kuriuose neliko gyvos dvasios, atgavo sunaikintus miestus, susprogdintus tiltus, geležinkelius, plentus. Jo armiją aprūpinimas dabartiniu laiku be galo pasunkėjo, reikalauja didelių transportų, milžiniškų kiekių benzino automašinoms ir didelių kiekių mechanizuotų priemonių. Su didžiausiais nuostoliais žmonėmis ir medžiagomis jis atgavo tuščius plotus, bet niekur jam nepavyko palaužti vokiečių kovingumo; kiekvienoje fronto dalyje jis sutinka ryžtingą pasipriešinimą, ir kiekvienas įgyto ploto kilometras apšaistytas rusų gyventojų kraujo klanais.

Vokietija gi priešingai. Su mažais nuostoliais padaro priešui didžiulius nuostolius, kovos linijų pritraukia prie savo aprūpinimo bazių, sutrumpina frontą ir sukoncentruoja savo pajėgas. Šiuos visus veiksmus vokiečių karo vadovybė vykdo taip, kaip vykdo svertinius lūžtas, pasiruošęs užpulti savo auką. Jis jį parbloškia ir sunaikina. Bolševizmas, sumobilizavęs visas savo jėgas, pastatė ant kortos visą savo egzistenciją. Jis daugiau rezervų neturi. Anglai ir amerikiečiai, nenorėdami patys karianti, juos nuolat kurstо, kiek gali padeda ir stengiasi jo kovingumą prailginti. Bet tai nieko nepadės. Jau 1941 m. birželio 22 dieną buvo paskelbtas bolševizmui sprendimas ir jis bus įvykdytas. Bolševizmas žlugs kartu su tais, kas jį sukūrė. Bolševikų ofenzyva yra miršiančio konvulsijos. Viena po kitos žūsta bolševikų divizijos, karinė jėga silpnėja, o užfrontėje badas taip pat ima vyti duoklę. Civiliai gyventojai, fabriko darbininkai, užfrontės tarnyba miršta iš bado ir iš nuovargio, ir tas faktas, gali būti, daugiau prisidės prie bolševizmo žlugimo, negu kalnai paklotų bolševikiškų karių lavonų. Tas nereiškia, kad mūsų tauta turi, nieko neveikdama, ramiai laukti bolševizmo žlugimo ir karo pabaigos. Ne. Kiekvieno doro lietuvio pareiga yra visomis savo išgalėmis prisidėti prie kovos su bolševizmu, nes mes puikiai žinome, kad, kol bolševizmas gyvuoja, mes esame didžiausiame pavojuje.

Vieni su ginklu rankose, kiti savo darbu turime padėti vokiečių kariams sunaikinti tą žmonijos pabaisą. Ypatingai sėkmingai prieš bolševizmą gali kovoti mūsų policija, saugodama fronto užnugarį, piliečių ramumą ir darbą. Naikindama banditizmą, kovodama su nusikaltėliais, prižiūrėdama, kad kiekvienas sąžininkai eitų savo pareigas, ji daug prisidės prie laimėjimo ir savo kraštui užtikrins ramų gyvenimą.

Lietuvos policijos aukos bolševikų teroro metu

(Papildomas sąrašas Nr. 1)

„Policijos" laikraščio 1943 m. 1 numeryje paskelbėme vardus ir pavardes Lietuvos policijos tarnautojų, kurie tapo bolševikų teroro aukomis.

Minėtas sąrašas buvo nepilnas. Iki šio laiko Redakcija gavo pranešimų, kad kai kurie pareigūnai, kuriuos bolševikų teroras vienokiu ar kitokiu būdu palietė, nėra įtraukti. Papildomai skelbiame šias pavardes:

1. **Bieliūnas Petras,** vachmistras. Bolševikų išvežtas į Rusiją iš Rokiškių apskr.. Obelių valsčiaus, Pakmaunių kaimo. Išvežtas vienas, be šeimos.

2. **Giedraitis Balys,** Vidaus Reikalų viceministeris. Bolševikams okupavus Lietuvą, suimtas ir 1941. VI. 22 d. rytą išvežtas iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo Červenės kryptimi.

3. **Glinskis Mykolas,** policijos rezervo viršininko padėjėjas. Bolševikų išvežtas į Rusiją.

4. **Juočepis — Jačėnas Stasys,** gim. 1914 mt., vachmistras. Išvežtas iš Ukmergės aps., Žemaitkiemio valsčiaus, Brazgių dvaro, su žmona ir dviem vaikučiais.

5. **Keliotis Juozas,** pasienio policijos rajono viršininkas. Bolševikų išvežtas į Rusiją su žmona ir 2 šeimos nariais.

6. **Laucius Jonas,** vyr. policininkas, apie 30 mt. amžiaus. Išvežtas iš Utenos aps., Leliūnų valsč., Kileiviškių k. su žmona ir 2 vaikučiais.

7. **Savickas Alfredas,** pasienio policijos laivo vedėjas. Išvežtas iš Kauno miesto su žmona ir 2 vaikučiais.

8. **Savulionis Juozas,** vachmistras. Karžygiškai. žuvo Kauno mieste pirmomis karo dienomis, gedėdamas nuo išsprogdinimo Vilijampolės tiltą.

9. **Stanulis Mečys,** nuovados viršininkas. 1940 mt. bolševikų suimtas iš kalėjimo negrįžo. Laikomas dingusiu be žinios.

10. **Vaisiūnas Petras** — buv. Alytaus baro viršininkas, vėliau Utenos apskr. policijos vadu. Išvežtas iš Utenos su 3 šeimos nariais.

11. **Viskantas Antanas,** pasienio policininkas. 1941. I. 11 d. bolševikų suimtas Mažeikiuose, vėliau parvežtas į Šiaulių kalėjimą. Tolimesnis jo likimas nežinomas. Jo šeima (žmona, duktė ir sūnus) liko neišvežti.

12. **Volungevičius Antanas,** nuovados viršininkas. Bolševikų išvežtas į Rusiją 1941 mt. birželio mėnesį su žmona ir 2 vaikučiais.

13. **Savinskas Vladas,** policininkas, 30 mt., amž.. Bolševikų išvežtas į Rusiją iš Zarasų aps. Degučių valsč. su 5 šeimos nariais.

14 **Jurevičius Kostas,** Obelių nuov. v-kas. Bolševikų išvežtas į Rusiją iš Obelių (Rokiškio aps.) miestelio su 3 šeimos nariais.

15 **Lapenis Liudas,** policininkas. Bolševikų išvežtas į Rusiją iš Obelių valsčiaus su 3 šeimos nariais.

Pastaba: Žinių rinkimą apie nukankintus, išvežtus ir dingusius be žinios polic. pareigūnus tęsime. Pastebėjus neįtrauktus į sąrašą policijos pareigūnus, tuojau apie tai maloniekite pranešti mums. **Red.**

Mes ir rūbai

Br. Stasiulis

Pradėdami galvoti apie uniformuotą pareigūną, mes tuojau ji išvaizduojame švarų, tvarkingą ir gražiai dėvinti gerą rūbą.

Tokį rūbą devi žmogus visuomet ir kiekvienam sudaro gerą, žvalų įspūdį ir maloniai nuteikia jį matant arba su juo turint reikalą. Švara ir tvarkingumas skaidrina nuotaiką, pačiam asmeniškai ir tam, su kuriuo šiokiu ar kitokiu reikalu jis susiduria.

Visai priešingas vaizdas ir nuotaikos susidaro, kai pamatome su suglamžytais, nešvariais, apiplyšusiais ir nesutaisytais rūbais žmogų ir ypač uniformuotą pareigūną.

Tokį jausmą, be abejo, kiekvienas iš mūsų yra pats pergyvenęs, savyje patyręs ir pastebėjęs.

Šiandieną žiaurus karas ir juo sudarytos sąlygos kiekvieną sunkiai elegia ir sudaro didelių rūpesčių bei vargo apsirūpinti kad ir mažiausiomis smulkmenomis, tuo labiau gerais rūbais ir avalyne.

Šiandieninis pareigūno aprūpinimas rūbais ir avalyne yra labai kuklus, nepilnas ir nereguliarus. Tai, kas gaunama iš valdžios, yra jau dėvėti ir daugiausia gerokai apiplyšę rūbai, tačiau sutaisyti. Tokį rūbą arba avalynę kiekvienam nemalonu vilkėti, bet, atsimenant šios dienos karo sunkumus ir gyvenimo sąlygas, tenka su visu kuo sutikti, apsiprasti ir nukęsti. Jeigu nėra taip, kaip tas būtų reikalinga, arba taip, kaip mes esame įpratę, tai vis dėlto turime parodyti savo sugebėjimą apsitvarkyti ir prisitaikyti prie susidariusių, ne nuo mus pareinančių, aplinkybių.

Atidžiai pasižvalgę tų pačių pareigūnų tarpe, kurie gyvena vienuodose gyvenimo sąlygose, pamatysime, kad vieni yra tikrai maloniai švarūs, gražiai ir pavyzdingai moka dėvėti tą patį jiems duotą rūbą ir avalynę, o kiti — priešingai. Paprastai mūsiškai tariant, kaip iš maišo ištraukti. Jų rūbai suglamžyti, krūtinės ir pilvai nusėti riebiomis dėmėmis, kitose vietose grubiai sulopytomis vietomis ir pan.

Tas jo dėvimas rūbas prie kūno nepritaikytas ir atrodo, kaip užmautas maišas. Tokie ir panašūs tipai tvarkingam žmogui yra net šlykštūs. Juos mes vadiname apsileidėliais, tinginiais ir, kariškai tariant, nedrausmingais.

Truputį gero noro, darbo ir apdairumo ir gautą rūbą savo jėgomis bei iniciatyva galime persisiūti, išsiversdami medžiagą į geresnę pusę; be to, sulopykim, sutvarkykim ir pritaikikim jį prie savo kūno.

Dėvėdami žiūrėkime, kad mažutis prakiurimas arba įplišimas tuojau laiku būtų gerai ir tvarkingai sulopytas, užadytas. Kokiu nors būdu suteptą vietą rūpestingai išvalykim ir susiglamžius neatideliojant išlyginkim.

Taip užlaikomas rūbas arba avalynė neabejotinai ilgiau tarnaus, gerai atrodys ir jo savininką gražiai papuoš. Be darbo ir meilės savo išviršinei išvaizdai niekas ir niekados gražiai ir dailiai neatrodė ir neatrodys. Skoningai, gražiai ir švariai vilkint, kad ir senais rūbais, žmogus visada daro ir darys malonų įspūdį kitam ir pagaliau sau.

Toks pareigūnas tinkamai ir kultūringai reprezentuos visą korporaciją, kurioje jis visur atstovauja.

Paliesdami šį klausimą, mes esame giliai įsitikinę, kad visi mūsų policijos pareigūnai šiuos mūsų žodžius giliai įsidės į savo širdis ir, niekados nepamiršdami, eis savo išviršinę išvaizdą ir stengės būti vienas kitam geru ir pamokinančiu pavyzdžiu.

Mes esame visiškai tikri, kad seni policijos pareigūnai, taip pat pradedant žemiausiu ir baigiant aukščiausiu viršininku, visi dėsime pastangas, kad mūsų policija, tenkindamasi tais gaunamais kukliais išteklias, visada ir visur atrodys švariai ir tvarkingai.

Būkim pavyzdžiu patys sau ir kitiems. Neleiskim savo bendradarbiams, pavaldiniams ir draugams būti apsileidusiems ir be atodairos reikalaukime laikytis tvarkos savo išviršinės išvaizdos atžvilgiu. Kur neveiks geras pavyzdys arba žodis, griebkimės savo teisių drausmės keliu sudrausti ar pamokyti nesugebantį save priversti susitvarkyti ir mums visiems daranti gėdą prieš kitus.

Ne tiktai darbu ir geru pareigos atlikimu, bet ir išviršine išvaizda turime imponuoti ir tuo teigiamai savo tautą reprezentuoti.

Truputis darbo ir apžvalgumo, nes tai mūsų pareiga.

Žuvo tarnybos pareigas eidamas

Neseniai Kaune, sąžiningai eidamas tarnybos pareigas gyventojų gyvybės bei turto apsaugoje, nuo klastingo patamsės gaivalo žuvo Kauno miesto policijos 2-os nuovados policininkas Petras Baltrėnas. Mirusįjį į paskutinę poilsio vietą — Kauno kapines palydėjo Kauno miesto policija ir daugelis kauniečių. Tebūnie lengva jam Tėvynės žemelė.

J. Vlg.

Br. Kviklys

Policijos BUTŲ REIKALU

Prie daugelio reikmenų, be kurių kultūringas ir net primityvus žmogus negali apsieiti, reikia priskirti ir butus. Butų problema Lietuvoje šio karo metu, kai daugelyje vietų karo ugnies liežuviai sudegino nemažą pastatų skaičių, pasidarė labai aktuali. Apie naujų butų statybą, esant medžiagų trūkumui, šiandien netenka nė kalbėti. Taigi reikia pasitenkinti tais pastatais, kurie jau yra pastatyti. Galima tik viena ar kita forma iškelti butų paskirstymo klausimą, kuris vietinės valdžios organų ir tų įstaigų, nuo kurių tas pareina, nevisada tinkamu būdu yra sprendžiamas.

Per 20 nepriklausomo, taikos meto gyvenimo laiką pas mus statybos srityje daug gerų ir gražių dalykų buvo padaryta. Daug valdinių ir privačių pastatų pastatyta. Tačiau per visą tą laiką, gal svarbesnių ir gyvybinių krašto reikalų ir „ginklavimosi" užuovėjoje, į policijos įstaigų patalpų ir butų statybą nebuvo atkreipta bet kokio dėmesio. Nesuklysiu, berods, pasakęs, kad daugiau kaip per 20 metų nebuvo pastatytas nė vienas specialus pastatas policijos nuovadai ar kuriai kitai jos įstaigai. Nei miestuose, nei miesteliuose, nei krašto pasienyje mūsų policijai valdine, pačių tartautojų kooperatine ar privačia pastanga nebuvo pastatytas nė vienas bendrabutis. Tiesa, tas klausimas iš policijos pusės buvo keliamas, bet toliau „Policijos" laikraščio jis nenuėjo. Beje, pačios policijos tarnautojų lėšomis Palangoje buvo pastatyta policijos sanatorija, bet tai buvo daugiau gydomosios nei gyvenamosios reikšmės pastatas. Visuomenė, kurios turtą bei gyvybę tuometinė policija taip rūpestingai ir gerai saugojo ir kuriai savo gyvybę bei sveikatą daugeliu atveju paskyrė, taip pat toji pati valdžia, kuri policijos jėgą ir pastangas vertino, policijos pareigūnus ir jų įstaigas paliko gyventi lūšnose. Šiandieninės karo aplinkybės, savaime aišku, šios padėties taip pat nepagerino. Kai po sunkios bolševikų okupacijos pirmomis karo dienomis policijos vyrai grįžo prie savo pareigų, jie pirmiausia turėjo kovoti su priešu ir tamsiais jo gaivalais: butais rūpintis nebuvo laiko. O, kai aprimus kovoms, ji pradėjo šiuo reikalu domėtis, visus geresnius butus buvo jau užėmę tie, kurie prie bet kokių aplinkybių ir prie visų režimų mėgsta gyventi tik geruose, švariuose, erdviuose ir puikiai atremontuotuose butuose.

Kokius minimalinius reikalavimus šiandieninės gyvenimo ir saugumo sąlygos stato policijos pareigūnų tarnybos bei gyvenamosioms patalpoms?

Policijos punkto ar nuovados patalpos turi būti tokios, kad jose kiekvienu metu galėtų sutilpti visi vietos policijos tarnautojai, turėtų vietos čia dirbti jiems paveiktą darbą, budėti ir net, reikalui esant, išsėtis. Kitaip sakant, patalpos turi būti tokios, kad jose policijos pareigūnams būtų pakankamai vietos ir oro. Savaime aišku, policijos įstaiga turi būti (miesto bei miestelio) ne bet kurioje, bet tam tikroje, visais tarnybos atžvilgiais patogioje, vietoje.

Karo meto aplinkybės, ginkluotų priešo gaujų grėsmė, įvairūs netikėtumai, ryšio palaikymo ir greito pareigūnų sušaukimo motyvai verčia nuovados bei punkto tarnautojus gyventi, jei ne tame pačiame name, kur yra policijos įstaiga, tai kiek galint arčiau tos vietos. Policijos pareigūnas, gyvenąs 1 kilometro ar panašiame atstume nuo savo įstaigos, niekad negalės atlikti tų reikalavimų, kuriuos jam stato ši diena. Rytinėje Lietuvos dalyje kovų su priešo gaujomis praktika parodė, kad policijos įstaiga turi būti būtinai iruošta mūriniuose namuose. Kitaip ji negalės nei atlikti jai skirtų uždavinių, nei pateisinti savo egzistencijos.

Kokia gi praktiškai yra dabartinė policijos įstaigų ir pareigūnų butų būklė?

Daugelyje miestelių, ir miestų policijos įstaigos yra ankštose lūšnose, neremontuotuose pastatuose, visiškai savo paskirčiai netinkamuose ne tik sveikatos, kvadratūros bei kubatūros, bet ir vietovės patogumo ir saugumo atžvilgiais. Dažnai didelių ir gražių namų „užuovėjoje" policijos įstaiga nustumta į tokį užkampį, kad ne tik atvykę iš toliau asmenys, bet ir to paties valsčiaus piliečiai negali jos greitai surasti. Yra ir tokių policijos punktų, kurie užima vos vieną mažą, žemą kambariuką. Aišku, kad čia atskiram policijos pareigūnui oro tenka tik tiek, kiek pagal gydytojų — mokslininkų apskaičiavimus reikėtų vienai pelei. Žinoma, jeigu tai nebūtų skaudu, būtų labai juokinga.

Jeigu daugumas policijos įstaigų jau nuo senesnio laiko ir turi šiokias tokias patalpas, tai reikalas su pačių tarnautojų ir ir jų šeimų butais yra daug blogesnėje ir skaudesnėje padėtyje. Žinome daug atsitikimų, kai atvykęs į punktą jo vedėjas, nuovados viršininkas ar kuris kitas pareigūnas eilę mėnesių ar net metus laiko negauna ne tik šiek tiek pakenčiamo buto, bet ir mažyčio kambarėlio. Daugelis pareigūnų dėl šios priežasties negali gyventi drauge su savo žmonomis ar vaikais vien dėl to, kad toje vietovėje jam nėra buto. Tokiu būdu išskirtų policijos pareigūnų šeimų nariai dažnai gyvena vieni nuo kitų 100 kilometrų ar net didesniame atstume.

Ar gi taip jau butų nėra?

Daugeliui iš mūsų, tur būt, teko matyti šių dienų ekonominio gyvenimo „vadovų" — stambiųjų spekuliantų — urmininkų butus. Ne šio straipsnio apimtis kalbėti apie jų apstatymą, baldus, jų keliamas puotas ir kitus perdaug gero gyvenimo „išmislus". Tačiau reikia konstatuoti, kad šie visuomenės išnaudotojai, jos siurbėlės ir atmatos dažniausiai turi puikius butus.

Ne vien spekuliantai laiko užėmę tinkamus butus ir ne vieni jie dėl to kalti. Aišku, visi miestų bei miestelių namai yra apgyventi: norinčių gyventi miestuose niekad netrūko ir netrūks ir gera valia, kad ir maloniu pareigūnų ar butų kontorų prašymu, policijai dar niekas butų neužleido ir neužleis. Šis reikalas atitinkamų valdžios organų, nuo ko tas pareina, turėtų būti sprendžiamas kita prasme ir kitu būdu, būtent, pagal šį dėsnį: pirmoje eilėje miesteliuose ir miestuose, kur yra butų stoka, turi teisę tinkamuose butuose gyventi tie asmenys, be kurių pats visuomenės gyvenimas ir atskirų jos narių saugumas nėra įmanomas. Greta svarbių karinės reikšmės bei administracijos įstaigų policijai čia tektų nepaskutinė vieta.

Nepaslaptis, kad miestuose bei miesteliuose sau prieglaudą ir butus randa nemažas skaičius visuomenei kenksmingo, nenorinčio dirbti, net nusikalstamo elemento: prostitučių, „katinų", vagilių, plėšikų, chuliganų, girtuoklių. Gerai pažiūrėję rasime, kad miestuose bei miesteliuose gyvena daug gal dorų, bet viršiškai su šia vietove gyvenamosios vietos atžvilgiu nesurištų šeimų, neturinčių čia nei nuosavybės, nei aiškaus užsiėmimo. Tokias šeimas lengvai būtų galima perkelti gyventi į kaimus. Joms ten net ekonomiškai būtų lengviau verstis. Aišku, niekas geruoju iš čia surašytų „atliekamų" žmonių į kaimą nenorės kraustytis: mieste ir smagiau, ir geriau. Tačiau civilinės valdžios ir kitos įstaigos, padarius šiuo reikalu atitinkamą patvarkymą, turėtų į šį reikalą atkreipti griežtą dėmesį. Savivaldybių bei tos pačios policijos padedamos, jos turėtų išskirti miestui nereikalingą elementą ir gražiu būdu, suradus susisiekimo priemones, jam padėti persikraustyti į kaimus ar į tas vietas, kur butų klausimas nėra taip opus. Savaime aišku, šis patvarkymas neturėtų liesti tų vietovių, kur yra pakankamai butų.

Vietovėse, esančiose Rytinės Lietuvos dalyje, ir aplamai ten, kur dažniau pasirodo iš Rytų atklydusios priešų gaujos, policijos įstaigoms bei tarnautojų bendrabučiams turėtų būti pavedami atskiri, visais atžvilgiais tinkami namai. Čia policijos pareigūnai galėtų ne tik dirbti, bet ir ilsėtis.

Dar tenka iškelti labai aktualų, su šiuo klausimu glaudžiai susijusį, policijos butų remonto klausimą. Visi žinome, kad lietuvių policijos įstaigos ne tik ūkiškoms išlaidoms apmokėti, bet ir kitokių kreditų nevaldo. Savivaldos ar kt. lėšomis disponuoti jos negali. Atseit, jos turi tenkintis tuo, ką joms apskr. viršininkas, burmistras bei kita kuri savivaldybės įstaiga malonėja paskirti. Šie pareigūnai labai dažnai skaitosi su teisėtais policijos reikalais, atleidžia reikiamus kreditus, bet ir taip pat dažnai to nepadaro. Ypač labai kenčia policijos ekonominių išlaidų reikalai tose vietose, kur policijos vadas dėl kurių nors priežasčių yra bloguose santykiuose su apskrities viršininku. Nenuostabu tad, kad patsitaiko tokių apskričių, kur beveik visada sąmatų straipsniuose bei paragrafuose policijos ūkiškoms išlaidoms nėra lėšų arba jų tėra visai juokingai mažai kiekiai. Daugelyje atvejų stačiai neapmokamos jau padarytos policijos įstaigų remonto išlaidos. Ir todėl policijos pareigūnams tenka ilgą laiką dirbti, naktimis budėti ir savo sveikatą gadinti tiesiog kiauruose butuose. Gerai, kad ne visur taip yra, bet ir ten, kur dar toki dalykai pasitaiko, taip neturėtų būti.

Visuomenė ir jos įstaigos bei atskiri pareigūnai turėtų suprasti, kad tinkamais butais ir kitomis priemonėmis pirmoje eilėje reikia aprūpinti ne jos atmatas, bet tuos vyrus, kurie, dieną ir naktį rizikuodami savo gyvybe, dažnai mokėdami krauju, nesigailėdami sveikatos, budi tada, kai visi ilsisi, saugo tuos, kurie labai mėgsta būti saugomi ir saugiai jaustis. Taip, šiandieninė lietuvių policija yra daug blogesnė už seniau buvusią, ji daug prasčiau atlieka savo pareigas gyventojų turto ir jų gyvybės apsaugos srityje, bet vis dėlto tai yra tikrai mylį savo tėvynę sūnūs, mūsų tautos dalis, kuri, kiek leidžia jos kuklios jėgos, saugo ir globoja savo brolius lietuvius ir visus kitus šio krašto gyventojus. Jei ji retkarčiais neatlieka savo pareigų taip, kaip turėtų atlikti, tai čia iš dalies ir pati visuomenė, ypač jos įstaigos, kaltos.

Mes sakome savo tautiečiams:

— Mieli tautiečiai, jūs reikalaujate daug ko iš policijos, jūs norite turėti savo gyvybei bei turtui apsaugą. Visa tai mes, kiek leidžia jėgos, stengiamės suteikti. Duokite tad mums už tai bent truputį vietos, suteikite galimybę policijai susirasti žmoniškus butus pirmoje eilėje.

SĖDĖJIMAS PER APSIRIKIMĄ

— Už ką tu sėdi?

— Per apsirikimą. Patepdavau paskirstymo punkto vedėją ir prekiavau su 300% pelno. Nunešu paskutinį kartą cilinę duoklę. Tarnaitė priima ir pakviečia vedėją. Ugi žiūriu — visai kitas vedėjas. Jis mane ir čiupo — taip ir atsisėdau per apsirikimą.

Ž. Tamošauskas

PASTOVUMAS

Neteisingas

Mokslas, stebėdamas įvairius gyvenimo reiškinius, priėjo išvadą, kad visur vyksta amžinas jo keitimasis, ir iš to sukūrė daugelį nesugriaunamų tiesų. Į žmonijos gyvenimą didžiausių pakeitimų visada įneša karai: iš pagrindų persimaino pavienių žmonių ir ištisų tautų buitis, bet dabartis parodė, kad vienos kategorijos, bent Lietuvoje, tas dėsnis nepalietė. Tą kategoriją sudaro Lietuvos policistai.

Siam dalykui pagvildenti tektų nors kiek grįžti į praeitį. Policijos tarnautojams komplektuoti instrukcija reikalavimus statė gana didelius ir jos dėka asmeniniame sąstate rezultatų pasiekta gana žymių, bet tas sąstatas, palyginus su kitomis vadybomis, buvo apgailėtinoje padėtyje, ypatingai pasienis. Pav. apskričių viršininkų ar kitose įstaigose dirbą eiliniai raštininkai gaudavo VI—VII kategorijos atlyginimą, iš jų kokių nors kvalifikaciją nelabai kas reikalavo, darbas nesudėtingas, atsakomybė menka, o vis dėlto nuovados viršininkas, neretai ats. karininkas, baigęs vidurinį mokslą, gaudavo tą patį atlyginimą. Dėl pareigų skirtumo ir atsakomybės, atrodo, kalbėti netenka. Buvusioji policijos vadovybė per 22 metus vietoje tūpčiojo, neįstengdama sutvarkyti teismingumo klausimo, įkurti laipsnių sistemos avansavimui ir net nesugebėjo įvesti viešajai policijai žieminių kepurių bei pakeisti taip nemėgstamų kaskių. O kur pensijų, šeimų gydymo ir kiti socialinio aprūpinimo reikalai?

Tokiai padėčiai esant, sulaukėme baisiosios 1940 mt. birželio mėn. 15 dienos. Toji diena visu savo aziatišku svoriu visu pirma užgulė policijos pareigūnus: juos pirmuosius palietė atleidimai, perkėlimai, degradavimai ir areštai. Daugelis buvo priversti palikti savo šeimas ir ieškoti prieglobsties svetur. Galų gale visi iki vieno neteko darbo, buvo NKVD smarkiausiai persekiojami ir mūsų minimalinei egzistencijai durys visur buvo uždarytos. Tą patvirtina netolima praeitis ir pirmame „Policijos" žurnale pateikti policijos sudėtų aukų sąrašai. Tiesa, tą pasaulį negirdėtą tragediją pergyveno visa lietuvių tauta, bet faktas lieka faktu, kad iš tų VI—VII kategorijos atlyginimą gavusių raštininkų nemažai pasidarė komisarų, komisarėlių, trestų valdytojų ir kitokių galybių. O kiek į tokias vietas atsisėdo policijos tarnautojų? Jie persiorientavimo meno nepažinojo. Tuos nelemtuosius vergijos metus policistai praleido neaprašomose ir neįsivaizdojamose sąlygose.

Sulaukę išganingosios birželio mėn. 22 dienos, vėl visi atsirado partizanų eilėse, o vėliau — jau kaip policijos pareigūnai. Ir niekas jiems už tai nepadėkojo ir jų net nepaminėjo, o neretai jų darbais pasinaudojo asmens, sugebą keisti nusistatymus. Savaime pažymėtina, kad joks policistas už panašius veiksmus konkretaus atlyginimo reikalauti nemano; tą jis laikytų žemiau gėdos ir todėl daugumas buvusių nuovadų viršininkų ar kitų pareigūnų šiandien yra patenkinti gave vyr. vachmistro vietą. Kiek kitaip įsikūrė tie buvę įvairūs baltarankiai ponaičiai, bolševikinių įsitikinimų žmonės, jų pakalikai: jie šiandien pasidarė bazių, paskirstymo kontorų, malūnų, krautuvių ir kitų ekonominių įmonių vedėjai, o tose vietelėse sėdėti yra daug patogiau ir geriau, kaip bunkery prie Gudijos sienos ar prie Volchovo. Jis šiandien perka drabužius už 3000—4000 RM, burmistrai duoda jiems pirmaeilius butus, išrūpina malkas ir kt., o policistams apie tai ir pagalvoti netenka. Nežiūrint to, jų įstaigose įvairūs revizoriai, darydami patikrinimus, trūkumų „neranda"; sako, „lietuvis" „lietuviui" kenkti negali. Jų daugelis jau suspėjo įsigyti verpyklas, kinus, parduotuves bei panašias įmones. Kiek kitaip gyvena ir dirba policijos tarnautojas: tas turi kenkti ir tam „lietuviui", būti ištisas paras sargyboje, kęsti karo nepriteklių, kovoti ir žūti.

Norėčiau pereiti prie paskutinių šių dienų reikalų. Šiandien policistų aprūpinimas yra daugiau nei menkas. Butai nepakenčiami, kuro atitinkamos įstaigos neskiria, o jei ir paskiria tai už 15 — 20 klm., iš kur parsigabenimas neįmanomas. Paskirstymo įstaigos sakosi turinčios nurodymų, kad policijos tarnautojams avalynei bei rūbams pirkti leidimų duoti negalinčios. Uždrausta. Mes šių reikmenų atsargų dėl savo kietos praeities turėti negalime, o mokėti po 3000 Rm. gali tik minėti vedėjai. Daugumai susidėvėjo paskutiniai baltiniai, o kiek gavome valdinių, tą mes žinome patys. Tas pats yra ir su šeimomis. Duosiu konkretų pavyzdį. Vieno LSD kario ir vieno iškomandiruoto policininko žmonos keletą kartų kreipėsi į valsč. paskirstymo punkto vedėją p. N., prašydamos paskirti jų mokyklinio amžiaus vaikams nors kiek rūbų. Atsakymas, žinoma, neigiamas. Vaikai ir toliau pusnuogiai. Toliau jos kreipėsi į mane, kaip Soc. aprūpinimo pareigūną, kad padėčiau. Per policijos punkto vedėją ir patraštu prašiau pagal galimybę to kario šeimą paremti, bet pasekmės buvo nulis. Tik tiek girdėjau, kad vedėja p. N. pareiškusi tegu duodąs policijos vado pavaduotojas, jei sugeba kištis ne į savo reikalus. Negaliu tvirtinti, bet tikiu, kad tame valsčiuje per paskutinius 2-jus metus verpalinėms prekėms pirkti leidimų kam nors buvo duota. Tokiu vedėjos taupumu netikiu. Pagaliau manau, kad už minėto kario ir policininko šeimų būklę blogesnių nedaug yra.

Karo meto sunkumus mes policistai suprantame geriau nei kas kitas ir juos kantriau nešame, bet čia iškyla ta tarnautojų kategorija, kuri jau trečias dešimtmetis ant savo pečių velka tą neteisingojo pastovumo naštą.

Bunkerio sargyboms pasikeičiant. Senasis sargybinis paaiškina naujai atvykusiam policijos pareigūnui padėtį.
Nuotr. V. Augustino.

Spauda apie policiją

Iki „Policijos" laikraščio pasirodymo mūsų spauda policijos atžvilgiu buvo gana santūri ir nedaug apie ją terašė. Pasirodžius „P." laikraščiui, ji pradėjo daugiau domėtis policijos reikalais ir net savo skiltyse kelti mums opius klausimus.

Vienas iš pirmųjų „Policiją" gražiai ir nuoširdžiai paminėjo vokiečių dienraštis Kaune **„Kauener Zeitung."** Aptaręs mūsų organo tikslus ir atspausdinęs pirmojo numerio turinį, laikraštis pažymi, kad „Policija" daro malonų ir gražų įspūdį.

Žinomiausias Lietuvoje Kauno dienraštis **„Ateitis"** Nr. 284 — 1943. XII. 7 d. taip pat nuoširdžiai sutiko „Policijos" laikraščio pasirodymą, nusakydamas mūsų tikslus ir paskelbdamas straipsnių turinį. Tas pats dienraštis 1944. I. 2 Nr. 1 ir 1944. II. 3 Nr. 28 pacitavo ir paskelbė visuomenei mūsų vedamųjų straipsnių „Policija ir visuomenė" ir „Policija ir inteligentai" mintis.

Vilniaus dienraštis **„Naujoji Lietuva"** „Policiją" sutiko labai palankiai, atspausdindamas pirmojo numerio recenziją bei turinį. Š. m. sausio mėn. 5 d. Nr. 3 dienraštis paskyrė policijai ilgoką bendradarbio S. N. parašytą straipsnį „Sūsirūpinkime policininkų šeimomis." Straipsnio pradžioje autorius atkreipia dėmesį į Liet. polic. ryšio karininko — Policijos D-to Direktoriaus V. Reivyčio iškeltas mintis Įsakyme policijai iš 1944 m. Nr. 1. Nupasakojęs jo turinį, bendradarbis rašo:

„Ypatingo dėmesio vertas žurnale vedamasis straipsnis, pavadintas „Policija ir visuomenė," kuriame iškeliamas dar iki šiol niekur spaudoje neketas klausimas." Plačiai aptaręs šio straipsnio pagrindines mintis ir palyginęs policininko gyvenimą su kario gyvenimu, laikraštis baigia:

„Ši žurnalo aptarimą norėtų si baigti pageidavimu, kad atitinkami asmenys, o gal ir tas pats karių ir jų šemių globos komitetas susirūpintų ir liet. policininkų šeimomis."

Lietuvių policijai džiugu, kad savo nuoširdžių dėmesį policininkų šeimų reikalu atkreipė minėtas rimtas dienraštis.

Tačiau krašto viduje ir už jo ribų prieš bolševizmą kovojantiems vyrams būtų dar džiugiau, kad į jų pasiilikusias ir pagalbos reikalingas šeimas savo malonų dėmesį atkreiptų darbais ir visuomenės įstaigos.

Einant tarnybos pareigas tragiškai žuvus Kauno apskrities policijos vadui J. Dženkaičiui, „Naujoji Lietuva" rašo:

„Kiekviena diena dar ryškiau parodo mūsų policijos vyrų panašumą į karius fronte. Ir iš tikrųjų, nūdienis mūsų policijos pareigūno darbas paskutiniu metu yra daug skirtingesnis už policijos darbą taikos metu. Šiandien policijos pareigūnas — tai karys, tik jo darbas vyksta ne kur nors tolimame fronte, o savame krašte. Tačiau jo tikslas vistiek nukreiptas prieš vieną ir tą patį priešą — bolševizmą.

Štai, beveik kasdieną sužinome vis naujas pavardes policininkų, žūstančių nuo pasalūno bandito rankos.

Tai dar viena auka iš tų taip gausių aukų, kurių reikalauja iš mūsų nūdienės gyvenimo sąlygos.

Liūdnai prisimename įvykusį

DAUGIAU SĄMONINGUMO!

L. Laugalaitis,
Smurgainių Policijos
Punkto Vedėjas

Prieš šį karą Lietuvos policija savo organizacija, apmokymu ir kitais policijai reikiamais privalumais prilygo Europos policijai. Tatai kėlė mums pasidžiaVimą ir gerai reprezentavo mus kitų tautų tarpe.

Dabar, deja, mūsų policija yra jau daug buvusių savo gerų privalumų nustojusi, ir tatai ypač pastebima Rytų Lietuvoje. Kas gi pagaliau kaltas dėl šių blogybių?

Pirmiausia, kaip didžiausią visų blogybių kaltininką, reikia laikyti besaikų girtavimą. Šioje srityje mes iš tikrųjų parodėme „stachanovišką" pažangą. Nuolatos gali girdėti tokius graudžius verksmus: „Et, karas... Ką žinai, gal rytoj mirsi..."

— „Nėra kas veikti, tai ir išgeri žmogus stikliuką nuoboduliui išblaškyti..." — „Sunkios gyvenimo sąlygos..." ir panašiai ir panašiai. Toki „pasigraudinimai", savo sąžinei nuraminti ir prieš viršininką pasiteisinti, blaiviau protaujant, yra visai nevykę ir nepateisinami. Jeigu pasigersi, nuo to vistiek sąlygos nepagerės, bet pablogės, nes nustosi sveikatos, dėl ko padarysi save ir savo šeimą nelaimingą, nustosi doro, blaivo pilietio vardo ir pareigūno autoriteto. Tuo pakenksi ne tik sau, bet ir visai policijos korporacijai.

Taigi, šalin girtavimas!

Antra didelė blogybė mūsų tarpe, tai ***drausmės stoka.*** *Jeigu prie stikliuko ir galima pa-*

faktą ir pilni nagarbos lenkiame prieš jį galvą, lygiai kaip ir prieš visus tuos policijos vyrus, kurie žuvo, saugodami mūsų gyvybę ir turtą."

„Savitarpinės Pagalbos Žinios" Nr. 22—23 1943. XII. 21 d. džiaugiasi, kad lietuvių spaudos šeima, išleidus „Policiją", dar padidėjo.

— „Pirmas žurnalo numeris sueradagiotas turininga ir techniškai skoningai. Žurnale, tarp kita ko, paliečiama ir nemaža klausimų, kurie yra įdomūs ir Savitarpinės Pagalbos darbo sričiai."

siteisinti, kad dabar karas, tai jau drausmės klausime tokiam „pasiteisinimui" negali būti vietos! Jeigu dabar yra karas, tai mes dabar turime būti da. drausmingesni. Kokį vaidmenį atlieka drausmė, galima pasimokyti iš gyvo pavyzdžio: sulygink drausmingą vokiečių kariuomenę ir palaidas, pakrikusias, be drausmės bolševikų gaujas. Pirmieji sukelia pasigėrėjimą ir pasitikėjimą jų galia, o antrieji sudaro laukinių žvėrelių įspūdį. Drausmė ir tvarka yra pagrindinis kariuomenės ir policijos privalumas. Kas tai yra drausmė ir kaip ją reikia suprasti, labai aiškia nurodo p. Stasiulis savo strapsnyje „Drausmė" pirmajame „Policijos" numeryje.

Dar viena šio laiko mūsų blogą ypatybė yra mums uždedamų pareigų neatbojimas, perdėtas nepasitenkinimas savo padėtimi bei pesimistiška nuotaika.

Pareiga yra garbės dalykas. Kas savo pareigų tinkamai neatlieka, tuo pačiu yra negarbingas žmogus, tinginys ir apsileidėlis, dėlto yra laikomas nedoru žmogumi. Policijos darbas yra garbingas, todėl policistas turi būti visuomet sąžiningas, sąmoningas ir savo tarnybą visuomet turi atlikti tinkamai: savo teisingumu, mandagia elgsena turi užimponuoti turintį su juo reikalų pilietį, o savo drąsumu, energija, pašalinti visas negeroves, trikdančias doram

Be čia surašytų, „Policijos" laikraštį gražiai paminėjo ir lituvių policijos darbą tinkamai įvertino ir kiti mūsų krašte leidžiami laikraščiai. Visa Lietuvos spauda iškėlė didžiules „Policijoje" paskelbtas bolševikinio teroro aukas, sudėtas Lietuvos policijos tarnautojų.

Lietuvių policijai džiugu, kad jos darbą bei pastangas kovos prieš bolševizmą ir krašto vidaus tvarkos srityje teigiamai vertina beveik visa Lietuvos Gen. srities spauda.

Koresp. K. B.

piliečiui ramybę ir gresiančias jo saugumui.

Toks turi būti policistas taikos ir karo metu!

Karas iš kiekvieno piliečio pareikalauja savo duoklės. Taigi ir iš mūsų daug reikalaujama, todėl daugelis pareigūnų dejuoja, kad esą per sunku, viršininkai apie juos mažai rūpinąsi ir t.t. Kas taip dejuoja, tai tik parodo padėties nesupratimą, nekantrumą, pesimizmą, o gal kartu ir baimę ar net blogą valią. Lengva yra pasakyti, kad mumis viršininkai nesirūpina, nepakeičia, tinkamai neaprūpina ir kita, bet tegul pasisako nors vienas iš mūsų, kuris norėtų pabūti tų viršininkų vietoje?

Karo sąlygos privertė daugelį mūsų atsidurti tolimuose mūsų krašto užkampiuose, tarp svetimų kitų tautybių žmonių. Kad nebūtų mums skriauda prieš kitus, likusius savo tėviškėje pareigūnus mūsų aukštesnioji vadovybė, kiek leidžia sąlygos, nuolat keičia ir stengiasi kiek galima sušvelninti sunkias mūsų gyvenimo sąlygas. Vienu iš tokių vadovybės žingsnių yra mūsų visų mėgiamo „Policijos" žurnalo išleidimas. Deja, kaip aš pastebėjau, ne visi policistai reikiamai domisi visais tais straipsniais, kurie jame rašomi. „Policija" yra m ū s ų žurnalas! Tas, kuris jį perskaitys nuo pradžios iki galo, visuomet ras jame sau naudos. „Policijoje" visuomet rasime naudingų mums patarimų, pamokymų, rasime sau atsakymų į daugelį mums neaiškių klausimų, o, be to, įdomių pasakojimų, juokų ir kita.

Taigi visi a t i d ž i a i skaitykime „Policiją" ir ***sąmoningai*** *supraskime jos pamokymus, tada mums nebebus nuobodu; tobulėsime ir vėl atsieksime savo garbingą vietą kitų Europos tautų policijų tarpe.*

Lietuvių Statybos batalionų kariai Rytų fronte kelių statybos darbe.

Č. Butkevičius

GERIAUSI LIUDININKAI

aiškinant nusikaltėlius

Seniau nusikaltimams aiškinti pagrindas būdavo prievarta. Nusikaltimų tyrinėtojai — aiškintojai nusitverdavo įtariamąjį ir vanodavo jam šonus tol, ko įtariamasis, nors būtų ir nekaltas, prisipažindavo prie visokių nedorybių. Kitaip sakant, tada, nusikaltimą beaiškinant, buvo daromas naujas nusikaltimas, kartais net didesnis už pirmąjį, nes būdavo dažnas reiškinys, kad „nusikaltėlis" nebesulaukdavo bet kokio viešo, teismo.

Kultūringas žmogus apie bet kokį smurtą tardomajam, kad sužinotų tiesą, negali galvoti. Toks žmogus visomis išgalėmis ieško būdų mokslo pagalba tiesai patirti. XIX šimtmečio pabaigą, o ypatingai XX šimtmetis šiai sričiai yra labai daug davęs. Įvairių mokslo sričių parengtas yra susikūręs nusikaltimų tyrimo mokslas — kriminalistika. Šio mokslo dalį sudaro įvairūs kriminaliniai tyrimai, padedą išaiškinti nusikaltimą, susekti nusikaltėlį ir įrodyti kaltę.

Aiškinant nusikaltimą ir ieškant nusikaltėlio, reikalinga gerai susipažinti su įvykio aplinkybėmis, surasti ir apklausinėti liudininkus, surinkti kaltės įrodomus daiktus, juos tinkamai apsaugoti ir t.t. Nusikaltimui išaiškinti ir nusikaltėliui susekti daug reikšmės turi liudininkai, t. y. tie asmenys, kurie buvo įvykstančio nusikaltimo aplinkumoje arba yra turėję bet kokių santykių su padariusiais nusikaltimą, tačiau šie liudininkai kartais gali būti subjektyvūs ir šališki. Todėl geriausi liudininkai yra nebiliai daiktai: visa aplinkuma, kurioje įvyko nusikaltimas, viskas, kas yra įvykio vietoje arba netoliese jo ir kas turi ar gali turėti tam tikrą ryšį su įvykiu. Šie negyvi liudininkai yra objektyvūs ir visados nurodo tikrąjį nusikaltėlį bei jo nusikaltimo būdą.

Nužudymo vietoje rasta šovinio tūtelė yra mums puikus liudininkas tada, kai mes ją prakalbiname laboratorinėmis priemonėmis. Geras liudininkas esti įvykio vietoje pamestas pagalys, kai identifikuojama, kad jis yra piautas ar drožtas pas įtariamąjį rastais įrankiais. Kokią vertę šiandieną turi paprastas išdaužto lango stiklo gabalas, kai jame išryškinami pirštoto atspaudai.. Dažnai pasitaiko, kada ginčijamas dokumento tikrumas, klausinėjami liudininkai duoda įvairius parodymus, vedamas ilgas tardymas, o tuo tarpu tas pats dokumentas, tinkamai prakalbintas, pasisako apie savo tikrumą ir net tam tikrais atvejais nurodo tikrąjį savo padirbėją. — lyginant rašysenas. Nusikaltimų tyrimo praktikoje pasitaiko įvairių įvairiausių tokių negyvų liudininkų. Jie daugely atvejų nulemia nusikaltimų išaiškinimo pasisekimą. Reikia tik sugebėti šiuos liudininkus surinkti ir mokėti tinkamai juos prakalbinti.

Paprastai šie nebiliai liudininkai būna įvykio vietoje, tad čia jų ir reikia ieškoti. Tam tikslui pirmiausia nusikaltimo aplinkumą, įvykio vietą reikia tinkamai „užkonservuoti": nieko nepakeitus, nepašalinus, net nieko nepalietus, viską fiksuoti protokole, brėžinyje ir, jei galima, nufotografuoti. Įvykio vietos apžiūrėjimo darbe reikia ypatingo atidumo ir pastabumo.

Įvykio vietoje medžiagų ir daiktų, kurie yra svarbūs nusikaltėliui susekti ir jo kaltei įrodyti, suradimas ir paėmimas bei jų atranka reikšmės atžvilgiu

reikalauja gero šio dalyko žinojimo, kriminalistikos mokslo pažinimo ir orientacijos. Apžiūrint įvykio vietą, kartais sunku iš anksto numatyti, kurie, būtent, daiktai bylos eigoje virs kaltės įrodomaisiais daiktais. Todėl, tyrinėjant įvykį, negalima apsiriboti perdaug siauromis ribomis, kad nepaliktų neištirtos tokios bylos aplinkybės ir daiktai, kurie vėliau galėtų turėti lemiamos reikšmės svarbioms bylos aplinkybėms išaiškinti. Taip pat nėra reikalo tyrinėjimą išplėsti tiek, kad būtų apsunkintas ir užvilkintas tyrinėjimo darbas, visvien neduodas tikslių išvadų. Dėlto tyrinėjimo ribos kiekvienam įvykiui gali būti skirtingos ir todėl jas nustatyti galima tik gerai susipažinus su įvykio aplinkybėmis. Tyrinėjant nusikalstamą darbą, kiekvienas daiktas gali tarnauti įrodymu, jei jis buvo panaudotas nusikalstamam darbui įvykdyti, jei jis turi bet kokio ryšio su nusikaltėliu, jei jis turi savyje nusikalstamojo darbo pėdsakus, kuriuos, mokslišku laboratorijoje tiriant, galima gauti kokių nors rezultatų. Gerą įrodymų daiktų atranką ir jų tyrimą gali padaryti tiktai specialistai, tt rį šiam darbui teoretišką pasiruošimą ir praktikos stažą. Reikalui esant reikia atitinkamų specialistų pasikviesti talkon.

Reikia vengti įvykio vietoje nepatyrusiems asmenims šeimininkauti, nes dėl to gali būti netinkamai apžiūrėta įvykio vieta, netinkamai paimti ir netinkamai apsaugoti kaltės įrodymo daiktai, kurie, nors vėliau ir specialistas juos tyrinėtų, gali neduoti teigiamų rezultatų. Tokiais atsitikimais, kada nėra tinkamo specialisto įrodymo daiktams vietoje apžiūrėti ir paimti, šį darbą turi atlikti nors šiaip policijos darbe gerai patyręs valdininkas, turįs pakankamai žinių iš pėdsakų įvertinimo bei apsaugojimo srities. Nemo bei apsaugojimo srities. Nemo bei apsaugojimo srities. Nemo bei specialisto padarytą įrodymo daiktų atranką gali būti negera tuo, kad joje gali būti daug netikusių, bet trūkti reikšmingų daiktų, bet trūkti kaip tik tokių daiktų, kurie nusikaltimo išaiškinimui turi didžiausios reikšmės.

Visiems kaltės įrodymo daiktams apsaugoti reikia laikytis taisyklės, kad jie būtų išsaugoti tokiais, kokiais jie buvo rasti įvykio vietoje arba gauti bylos eigoje. Čia reikia atsiminti, kad kiekvienas, nors ir mažiausias įrodomų daiktų sužalojimas arba išvaizdos pakeitimas, yra neleistinas. Tokius įrodomus daiktus, kurių paimti negalima, reikia esamus juose pėdsakus nuimti, pagal reikalą. nufotografuoti, nugipsuoti, išmatuoti ir visai smulkiai aprašyti. Jei yra tokių aplinkybių, kuriose įrodomieji daiktai galėjo pasikeisti įvykio metu, tačiau tas pasikeitimas neturėjo ryšio su pačiu įvykiu, arba pasikeitimas įvyko jau po įvykio, tai šias visas aplinkybes būtinai reikia smulkiai ištirti ir užprotokoluoti. Jei taip nepadaroma, vėliau tuos daiktus tiriant, galima priieiti klaidingų išvadų.

Kiekvieną įrodomą daiktą, jį radus, neatidėliojant reikia pažymėti. Pažymėjimus galima daryti ir ant pačių įrodomųjų daiktų, tačiau reikia žiūrėti, kad nuo to nepasikeistų pats įrodomasis daiktas ar ant jo esančios žymės — pėdsakai. Dėlto geriau pažymėjimus daryti ant atskiruose ženkluose, popieryje lentelėje ir kit. ir juos galimu būdu prie įrodomų daiktų pritvirtinti.

Siunčiant kaltės įrodomuosius daiktus laboratorijoms ištirti, reikia juos taip įpakuoti, kad jie neapsitrintų, nenusimuštų arba ir visai kelyje neišnyktų, kaip pav. lengvai garuoją skysčiai. Jei tenka siųsti labai svarbius įrodomuosius daiktus, ir jų, nors ir tinkamas įpakavimas, nepakankamai apsaugo, arba yra pavojus, kad nebūtų pakeliui išvogti, tai šiais atvejais tokius daiktus geriau siųsti ne paštu, bet per pasiuntinį. Skysčių negalima pakuoti kartu su kitais daiktais, nes gali atsitikti, kad indai, kuriuose įpilti skysčiai, suduš ir gali sugadinti kitus, su jais kartu įpakuotus, kaltės įrodomus daiktus. Todėl skysčius, kokie jie bebūtų, reikia visuomet atskirai įpakuoti ir siųsti.

Tinkamas įvykio vietos išstudijavimas, kruopštus kaltės įrodomų daiktų ir pėdsakų surinkimas ir geras jų paėmimas bei apsaugojimas šimteriopai apsimoka už įdėtą triūsą tam nusikaltimų aiškintojui, kuris sugeba visa tatai gerai atlikti ir moka tuo pasinaudoti.

GIMINYSTĖS NEPRIPAŽINIMAS

— Stebiuosi iš tavęs: sužadėtinis tarnauja policijoje, o tu taip vargsti su tais langų užtemdymais!

— Eik, širdele! Atėjo vieną vakarą mano Vytas, pabučiavo ir sako: meilė — meile, o pareigos — pareigomis. Dar kartą pabučiavo, pažiūrėjo į blogai užtemdytą langą ir surašė protokolą...

Sumanus policijos pareigūnas jam skirtą normuotą mėsos davinį papildo šitokiu būdu
Nuotr. V. Augustino.

S. T.

Ginklų vartojimas IR PRIEŽIŪRA

(Tąsa iš praeito Nr.)

Kulka vamzdyje deformuojasi ir jį gadina — sudaro jame duobeles, išpūtimus. Toks ginklas jau netenka žymios dalies savo taiklumo. Jeigu klūtis vamzdyje yra didesnė (skuduras, užkimšimas žemėmis, sniegu, popieriumi), tai vamzdis sprogsta. Toks ginklas vartoti jau nebetinka. Norint to viso išvengti, reikia ginklo vamzdį rūpestingai saugoti nuo bet kurio užsiteršimo.

Kai kurių šaulių tarpe surūdijusiam vamzdžiui nuo rūdžių išvalyti tinkamiausia priemone laikoma iššauti iš to ginklo kelis šūvius. Tuo būdu vamzdį „valant," galima jį taip pat suspurgdinti ar išpūsti, kaip ir šaunant iš užkimšto vamzdžio.

Kai kurių ginklų skiltuvai yra labai jautrus mechaniniams sužalojimams. Šia savybe ypatingai pasižymi anglų šautuvai. Todėl reikia vengti be reikalo nuleidinėti tuščią ginklą (spragsėti) ir reikia įprasti ginklą nuleisti tik esant šovinio lizde mokomajam šoviniui ar tuščiai tūtelei.

Cheminiai ginklą dažniausiai veikia vanduo įvairiais pavidalais: drėgmės, kritulių ir pan. Taip pat cheminiai veikia ir parako degimo liekanos, pasiliekančios ginkle.

Vienintelė priemonė kovoti tiek su vienos, tiek su antros rūšies neigiamomis įtakomis yra ta pati: rūpestinga ir nuolatinė ginklo priežiūra.

Kovojant su drėgme, pirmiausia reikia stengtis ginklą galimai daugiau apsaugoti nuo atmosferinės drėgmės, lietaus, sniego. Toliau, ginklą reikia laikyti visada lengvai suteptą tiek, kad tepalas sudarytų vos pastebimą plėvelę, neleidžiančią drėgmei veikti metalą. Ginklas šiltkip lengviausiai sutepamas įjį ištrinant tepalu persunktu skuduru. Taip suteptą ginklą galima bet kada panaudoti, ir jis dėl to neges. Tepalo perteklius ginklui nenaudingas, nes jo dalys negali pakankamai laisvai judėti, ypatingai šaltyje. Tačiau ginklą laikant ir taip suteptą, jam sušlapus, reikia jį tuojau išvalyti ir vėl plonai sutepti, nes per ilgesnį laiką drėgmė pro ploną tepalo sluoksnį prasiskverbia.

Ypatingai kenčia nuo drėgmės ginklai rudenį ir žiemą. Tuo metų laiku reikia juos labai rūpestingai prižiūrėti. Žiemą, ginklą įnešus iš šalto oro į šiltą patalpą, jis aprasoja. Jo nereikia šluostyti, bet reikia duoti jam šiltoje vietoje savaime nudžiūti. Žiemą ginklams tepti reikia kiek galint stengtis vartoti skystą tepalą, nes jis sunkiau šalty stingsta ir sudaro mažiau priežasčių kliūtims.

Kovojant su neigiama parako degimo liekanų įtaka vamzdyje ir kitose ginklo dalyse, tenka negailėti tepalo ir darbo, o ginklą galima tuo būdu išlaikyti švarų ir tvarkingą ir daug jį naudojant.

Iššovus bent vieną šūvį, vamzdį jau reikia valyti. Juo greičiau po šūvio tai atliekama, juo mažiau ginklą spėja paliesti neigiama įtaka. Geriausia, reikia vamzdį dar karštą pertraukti lengvai tepaluotu skudurėliu arba lengvai tepaluotomis pakulomis, įvertomis į valomąją virvutę ar valiklį. Po to reikia tuojau pat vamzdį sutepti gausiau ir palikti pastovėti kelias valandas, tada vėl sausai išvalyti ir vėl sutepti. Tai kartojama iki skudurėlis iš vamzdžio išeina tik su švariu tepalu, nors tepalas vamzdy būtų išbuvęs bent parą.

Taip išvalius, vamzdis lengvai sutepamas apsaugai nuo drėgmės.

Ginkluose, kuriuose parako dujos veikia ne tik vamzdį, bet ir kitas dalis, pav., lengvajame kulkosvaidy, tenka aukščiau nurodytu būdu valyti visas parako dujų paliestas dalis. Taip pat beveik visuose ginkluose parako degimo liekanos nusėda ir ant spynos priekinio galo. Ją reikia lygiai rūpestingai nuvalyti.

Ir nevartojamą ginklą reikia periodiškai valyti. Tarnyboje esąs ginklas, jeigu juo nebuvo šaudoma, turi būti pervalomas snusu metų laiku kas pora savaičių, o drėgnu metu — kas savaitė. Jeigu ginklas sušlapo ar buvo iš jo šaudyta — jis valomas tuojau, kai tik galima. Nuodugniai ginklas valomas ne rečiau kaip kartą per mėnesį.

Parako degimo liekanoms pašalinti geriausia priemonė yra šarminė alyva. Jos neturint, tenka naudotis kitokia švaria ginklų alyva, vazelinu arba, kaip jau minėta, sėmenų ar kitokiu augaliniu aliejumi. Ginklą valant reikia vartoti įrankius iš minkštesnės kaip pats ginklas medžiagos: medinius pagalėlius, varinius ar žalvarinius valiklius. Išnarstyto ginklo dalis dėti ant švaraus sauso skuduro ar popierio. Valymui vartojami skudurai ar pakulos turi būti visai švarūs ir sausi. Ypatingai reikia saugoti ginklą nuo smėlio patekimo. Išvalius ginklo veikimas patikrinamas, spyną atitraukiant ir nuleidžiant.

Ginklus narstant ir juos vartojant, niekur negalima vartoti jėgos. Jeigu įvyko kuri kliūtis arba ginklas negalima normaliai užtaisyti, negalima stengtis pasiekti norimo rezultato brutalia jėga. Reikia bandyti išsiaiškinti kliūties priežastį ir tik tada bandyti ją atsargiai šalinti arba, geriausia, ginklą duoti ginkliui sutvarkyti.

Nereikia be būtino reikalo laužtą, nes tai jas silpnina ir suspaustas, pav., ginklo spyną atlaužtą, nes tai jas silpnina ir sudaro kliūčių priežastis.

ŠAUDMENYS.

Šaudmenys dabar gaminami gana tiksliai. Jų priežiūra yra gana paprasta. Reikia tik juos saugoti nuo surūdijimo, užteršimo ir sulankstymo. Prieš varšimo ir sulankstymo. Prieš varšimą tosiant surūdijusius ir suteršti šaudmens nuvalomi. Šoviniai šaudmens nuvalomi. Šoviniai bančiomis kulkomis ir nejskelti sulankstytomis tūtelėmis, kliban̆čiomis kulkomis ir nejskelti bent dviejų ginklų, laikomi nebent dviejų ginklų, laikomi nebent tinkamais vartoti. Jeigu ginktinkamais vartoti. Jeigu ginklas kurio šovinio neįskelia, reilas kurio šovinio neįskelia, reikia jį palaikyti tame pačiame kia jį palaikyti tame pačiame ginkle, nukreiptame į taikinį ginkle, nukreiptame į taikinį apie 15 sekundžių po skiltuvo apie 15 sekundžių po skiltuvo nuleidimo, nes gali įvykti pavėnuleidimo, nes gali įvykti pavėluotas šūvis, o po to bandyti jį luotas šūvis, o po to bandyti jį iššauti iš kito ginklo. Jeigu šoiššauti iš kito ginklo. Jeigu šovinio neįskelia ir antras ginkvinio neįskelia ir antras ginklas, jis laikomas neįskeliamu. las, jis laikomas neįskeliamu. Naudinga prieš šaudant šoviNaudinga prieš šaudant šovinius lengvai sutepti. Tačiau šonius lengvai sutepti. Tačiau šovinius reikia saugoti nuo skysto vinius reikia saugoti nuo skysto tepalo, nes į daugelį jų tepalas tepalo, nes į daugelį jų tepalas prasiskverbia ir šoviniai neskeprasiskverbia ir šoviniai neskelia.

GRANATOS.

Rankinės granatos yra artimosios kovos ginklas. Jos yra labai pavojingos, todėl gali būti vartojamos tik gerai jas pažinus. Apmokymą turi atlikti gerai su jomis susipažinęs instruktorius.

GINKLŲ EKSPERTYZĖS.

Kartais būna reikalo ginklą pristatyti vienam ar kitam klausimui išaiškinti Kriminalinės Policijos Kriminalinės Technikos Laboratorijai. Kad laboratorija galėtų į patiekiamus klausimus atsakyti, reikia žinoti kai kuriuos pagrindinius dalykus.

Ginklą reikia siųsti tokį, koks jis buvo rastas ar iš nusikaltėlio paimtas. Pav., reikiant nustatyti, kada buvo iš ginklo paskutinį kartą šauta, negalima prieš siunčiant jį valyti ir tepti. Arba, esant neaiškumui, ar buvo savižudybė, ar nužudymas su savižudybės inscenizavimu, ginklą reikia taip paimti ir įpakuoti, kad ant jo neliktų ta darba atliekančio asmens pirštų atspaudų (vartoti pirštines, imti ginklą su skuduru, nosine ir tik už rankenos kriaunų). Žinoma, su ginklu reikia tada siųsti ir nukentėjusio piršto atspaudus.

Kartais gali būti reikalo ginklą siųsti ekspertyzei užtaisytą arba su įvykusia kliūtimi. Tada ant siuntinio reikia aiškiai užrašyti „užtaisytas ginklas tyrimo reikalui."

LITERATŪRA ŠAUDYMO IR GINKLŲ KLAUSIMAIS.

Norintiems su čia išdėstytais dalykais plačiau susipažinti, galima rekomenduoti šią literatūrą:

K. SVILAS. ŠAUDYMO KULTŪRA IR TECHNIKA.

Šioje knygoje gana smulkiai nagrinėjami sportinio šaudymo klausimai, tačiau yra daug naudingų žinių ir apie ginklo vartojimą policijos tarnyboje.

K. SVILAS. AUTOMATISKI PISTOLETAI.

Šioje nedidelėje knygoje smulkiai aprašytas veikimas pistoletų „Mauser" 7,65, „Walter," „Brownig" 7,65 ir „Parabellum." Taip pat duota nurodymų apie pistoletų priežiūrą.

PISTOLETAI.

Tai yra Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus išleistas statutas kariuomenei. Šiame statute smulkiai aprašyti trys pistoletai: „Browning" (FN) 9 mm kalibro, „Parabellum" ir „Mauser" 7,65. Šiame statute taip pat duodama nurodymų apie ginklų priežiūrą.

(Pabaiga)

Pilietis: Mielas pareigūne, kur yra ramioji gatvė?

Policininkas: Ogi ten, kur budi policininkas.

Mūsų policistai Rytinėje Lietuvos dalyje, dvarų apsaugos tarnyboje. Nuotr. Sutkalčio.

J. Undraitis

Teisiniai nuostatai

spirito monopolio srityje

Paskutiniu laiku pradėta vykdyti nauja monopolių baudžiamųjų bylų vedimo ir sprendimo tvarka. Policijai taip pat tenka susidurti su šiomis bylomis, ypatingai spirito monopolio srityje, aiškinant naminės degtinės gaminimo bei vartojimo nusikalstamuosius veiksmus. Tuo reikalu buvo vadovaujamasi Akcizų ir finansinių monopolių įstatymo (V.Ž.Nr.Nr. 436/3042 ir 534/3708) nuostatais, kuriais, be akcizo priežiūros valdininkų, ir policija buvo įpareigota žvalgyti bei daryti kvotas dėl šios rūšies nusikalstamųjų darbų (įst. 547 str.). Tame pat įstatyme buvo nustatytos ir bausmės bei baudimo tvarka. Policijos pareigūnams, kaip nusikalstamųjų darbų susekėjams, buvo skiriamos dovanos, kurias sudarė tam tikra išieškotų baudų dalis.

Kvotos buvo pristatinėjamos Mokesčių Departamentui. Tačiau karo metu, kilus reikalui pagreitinti šios rūšies nusikalstamųjų darbų baudimą, buvo nustatyta, kad kvotos už slaptą spirito gaminimą bei pardavinėjimą (įst. 561 ir 562 str. str.) būtų pristatomos tiesiog vietos apylinkės teismui, o tik už kitus nusižengimus (pav: naminės degtinės laikymą, gabenimą) kvotos pristatomos Mokesčių Departamentui (žiūr. Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo 1942. V. 18 raštą Nr. 1742).

Pastaraisiais metais monopolių reikalu buvo paskelbta visa eilė naujų teisinių nuostatų. Pirmiausia buvo išleistas **Reicho Ministerio Užimtoms Rytų Sritims 1942. XII. 3 patvarkymas dėl monopolių užimtose rytų srityse** (ABl Nr. 67 — 1942 m.). Jame nustatyta, kad kiekviename Reicho komisariate įsteigiama **Generalinė Monopolių Direkcija**, kuri administruoja monopolius ir atlieka visus uždavinius, susijusius su monopolio veikla. Tą pačią dieną buvo paskelbtas patvarkymas dėl spirito monopolio užimtose rytų srityse ir vykdomieji spirito monopolio nuostatai (ABL Nr. 67 — 1942 m.).

Patvarkyme dėl spirito manopolio nustatyta, kad kiekvienai Reicho komisaro sričiai steigiamas vienas spirito monopolis ir kad be Generalinės Monopolių Direkcijos leidimo draudžiama monopolinius gaminius (pav. spiritą, degtinę) gaminti, pardavinėti arba įsigyti iš kitų asmenų, neturinčių teisę pardavinėti. Patvarkyme numatyta, kad degtinių gamintojai turi mokėti monopolinį mokestį.

Po to buvo paskelbtas **Reicho Ministerio Užimtoms Rytų Sritims 1943. IV. 5 patvarkymas dėl monopolių baudžiamosios teisės ir dėl monopolių baudžiamojo proceso užimtose Rytų srityse** (ABl Nr. 14 — 1943 m.). Be kita ko, šiame patvarkyme nustatytos bausmės už nusikalstamus darbus monopolio nuostatams. Nusikalstamieji veiksmai čia aptarti bendromis sąvokomis, nes jie apima nusikalstamuosius veiksmus ne vien spirito, bet ir kitų monopolių (pav: tabako) atžvilgiu. Praktiniam darbui naudinga juos kiek smulkiau panagrinėti — svarbiausia spirito monopolio srityse.

Slaptas spirito gaminimas šiame patvarkyme aptartas kaip sąmoningas stengimasis sumažinti monopolio pajamas. Toks aptarimas yra gyvenimiškas,

nes, slaptai gaminant spiritą ar naminę degtinę, monopolis ne tik negauna mokesčių, bet netenka ir pajamų už šiuos gaminius. Patvarkymo § 1 p. 1 pasakyta: **„Monopolio nuostatams nusideda tas, kas savo arba kieno kito naudai sąmoningai stengiasi sumažinti monopolio pajamas.“** Pagal § 1 p. 3 pasikėsinimas taip pat yra baudžiamas. Čia tenka pasakyti, kad, aplamai, baudžiamojoje teisėje pasikėsinimu laikomas veiksmas, kuriuo pradedama vykdyti nusikalstamasis darbas, kaltininko norėtas padaryti ir nebaigtas dėl aplinkybės, kuri nepareįjo nuo kaltininko valios.

Bausmės dydis už slaptą degtinės gaminimą nustatytas patvarkymo § 1 p. 2, būtent: **nubaudimas kalėjimu ir pinigine bauda arba viena iš šių bausmių.** Piniginės baudos dydis yra neapribotas. Kokio dydžio kalėjimo bausmėmis baudžiama už slaptą degtinės gaminimą, patvarkyme nepasakyta, todėl čia galioja bendrasis baudžiamosios teisės dėsnis, kur nustatyta, kad aukščiausias paprasto kalėjimo bausmės dydis **yra penki metai (žiūr. ABl Nr. 51 — 1942 m. pusl. 661).**

Slaptai pagaminto spirito bei naminės degtinės pirkimas, pardavimas, laikymas ar gabenimas patvarkyme aptartas kaip monopolio slėpimas, nes patvarkymo § 4 p. 1 pasakyta: **„Nusideda monopolio slėpimu, kas savo naudai perka, ima kaip užstatą, pasisavina, paslepia arba parduoda monopolines prekes arba monopolinius gaminius, kurie nuo monopolinių pajamų buvo nuslėpti.“** Slėpėjas baudžiamas pagal patvarkymo § 1, t. y. tokiomis pat bausmėmis kaip ir gamintojas, būtent: kalėjimu ir neriboto dydžio pinigine bauda arba viena iš šių bausmių.

Be to, patvarkymo §§ 5 ir 6 dar yra numatytos dvi nusikalstamųjų veiksmų rūšys, būtent: **kenkimas monopoliui ir nusižengimai monopolio tvarkai.** Čia yra tie atvejai, kai, pav: kas nors susitarimu su monopolio įstaigomis yra apsiėmęs gaminti monopolines prekes ir per apsileidimą jų nepagamina ar kaip kitaip prasilenkia su monop. nuostatais. Už šiuos nusižengimus tam tikrais atvejais **baudžiama vien pinigine bauda iki 10.000 RM,** o kai kuriais atvejais pinigine bauda iki 100.000 RM. ar**ba iki vienerių metų kalėjimo.**

Tenka pažymėti, kad patvarkymo § 3 yra numatytas slaptai pagamintų monopolinių prekių ir jų įdarymo bei maskavimo priemonių **konfiskavimas,** kuriam įsigaliojus monopolinių gaminių nuosavybė pereina Generalinei Monopolių Direkcijai, o kitų daiktų nuosavybė pereina Reichui.

Palyginus nustatytąsias bausmes su Akcizo ir finansinių monopolių įstatymo baudžiamaisiais nuostatais (str. str. 561 — 564 ir kt.), kur aukščiausia bausmė buvo nustatyta tik iki pusantrų metų paprastojo kalėjimo ir piniginės baudos iki 5000 litų (2500 RM), išeina, kad už šios rūšies nusikalstamus veiksmus bausmės yra žymiai padidintos ir tatai turėtų sudaryti rimtą poveikį į gyventojus liautis su šiais nusikalstamais darbais.

Patvarkyme dar yra nustatyta, kad monopolių reikalu atitinkamai taikomos **Reicho taisyklės apie mokesčių baudžiamąją teisę 391 — 419 §§** (žiūr. ABl Nr. 21/22 — 1943 m. pusl. 196) **ir Reicho taisyklės apie mokesčių baudžiamąjį procesą 420 — 477 §§.** Be to, baudžiamojo proceso srityje Reicho komisarai įgalinti leisti specialius nuostatus.

Ligi šiol tuo reikalu jau yra paskelbtas **Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1943. VIII. 26 vykdomasis paliepimas** (ABl Nr. 47 — 1943 m.). Pirmiau paminėtos taisyklės ir vykdomasis paliepimas nustato monopolinių bylų kėlimo ir sprendimo klausimus. Taikant Reicho taisykles apie mokesčių baudžiamąjį procesą, monopolinėms byloms suteikiamas daugiau mokestinis pobūdis, nes vykdomuoju paliepimu finansų valdyboms ir finansų valdybų valdininkų teises šioje srityje vykdo Generalinės Monopolių Direkcijos ir jos skyrių tarnautojai.

Generalinė Monopolių Direkcija Rytų Kraštui, kurios būstinė yra prie Reicho Komisaro Rygoje, turi savo skyrių Kaune, prie kurio veikia ir baudžiamoji dalis. Tikslus šios įstaigos pavadinimas ir adresas yra toks: **Generaldirektion der Monopole im Ostland Aussenstelle Kauen Strafsachenstelle, in Kauen, Maironio str. 29.** Atitinkamos įstaigos Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo Administracijos Departamento 1943. XII. 13 raštu Nr. 3150 yra painformuotos, kad ateityje pranešimai apie nusižengimus monopolių nuostatams tiesiogiai būtų siunčiami paminėtai baudžiamajai daliai. Tuo būdu **policija protokolus su kvotomis už naminės degtinės gaminimą, pardavinėjimą, laikymą bei už kitus monopolių srityje nusikalstamuosius veiksmus dabar turi siųsti ne Mokesčių Departamentui ir ne vietos apylinkės teismui, kaip kad seniau buvo nustatyta, bet tiesiog aukščiau paminėtai baudžiamajai daliai.**

Šiuo vykdomoju paliepimu dabar už nusikalstamuosius veiksmus monopoliniams nuostatams baudžia Generalinės Monopolių Direkcijos Kauno skyriaus baudžiamoji dalis, laikydamasi paminėtų patvarkymų bei Reicho taisyklių apie mokesčių baudžiamąją tvarką. Čia baudžiama tik pinigine bauda ir nutariamas konfiskavimas.

Vadinasi, policija, susekusi nusikalstamąjį veiksmą, tik sulaiko slaptus monopolinius gaminius, o konfiskavimą nusprendžia monopolio skyrius, skirdamas baudą.

Monopolio baudžiamoji dalis baudas skiria baudžiamaisiais nutarimais, kurie įteikiami nubaustiesiems. Baudžiamieji nutarimai gali būti skundžiami per savaitę nuo paskelbimo dienos. Nutarimai vykdomi, jei per tą laiką nėra įteikiamas per baudžiamąją dalį prašymas spręsti bylą teisme ar skundas Generaliniam Komisarui Kaune. **Padavus prašymą spręsti bylą teisme, nebegalima duoti skundo Generaliniam Komisarui arba atvirkščiai.** Čia tenka pabrėžti, kad apskųstasis nutarimas gali būti pakeistas bylos dalyvio nenaudai, ir, jei apskundimas liktų be pasekmių, tai skundėjas turi mokėti išlaidas. Vykdomajame paliepime (ABl Nr. 47 — 1943 m.) nustatyta, kad teismas skundą gali nuspręsti ir nutarimo keliu, t. y. nevedame posėdyje ir nešaukiant skundėjo. Šiuos skundus spręsti kompetentingas yra **Vokiečių teismas.**

Monopolio baudžiamoji dalis, kuri tegali skirti tik pinigines baudas, neспręstas svarbesnes bylas gali perduoti Vokiečių teismo prokuratūrai ar Vokiečių teismui, kaip tatai yra nustatyta patvarkyme dėl monopolių baudžiamojo proceso § 9 (ABl Nr. 14 — 1943 m.). Čia gali būti baudžiama kalėjimu ar didesnėmis piniginėmis baudomis. **Vokiečių teismo prokuroras neišspręstas bylas gali perduoti ir vietinių krašto organų teismams,** kurie jas sprendžia pagal vietinius proceso nuostatus (ABl Nr. 47 — 1943 m.).

Malonės teisę turi Generalinė Monopolių Direkcija Rygoje.

Kalbant apie baudimo tvarką, tenka paminėti čia taikomose Reicho taisyklėse apie mokesčių baudžiamąjį procesą numatytąją, taip vadinamą, **pasidavimo bylosenq** (§ 445). Pasidavimo bylosena reikia suprasti taip, kada kaltinamasis ar jo įgaliotinis besąlyginiai pripažįsta monopoliui nusižengimą, iš anksto atsisakydamas nuo skundo dėl skirsimos jam baudos. **Pasidavimą galima pareikšti tik monopolio baudžiamajai daliai,** kuri po to baudžia tik pinigine bauda. Pasidavimo bylosenoje yra tas palengvinimas, kad, pasiduodant kaltinamajam, atpuola visos išlaidos ir susilaukiama tik piniginė bauda. Policijos tarnautojai, aiškinantieji nusikalstamus veiksmus, negali pravesti pasidavimo bylosenos, nes tatai yra kompetentinga tik monopolių baudžiamoji dalis, kai jau kvota yra jai prisiųsta. Pasidavimo bylosenoje negali būti jokio spaudimo kaltinamajam, o taip pat ir derybų dėl baudos dydžio.

Baudžiamiesiems nutarimams įsiteisėjus, piniginės baudos turi būti įmokamos monopoliui per savaitę nuo nutarimo įsiteisėjimo, o jei per tą laiką neįmokamos, tai jos ieškomos priverstinojo vykdymo tvarka. Iš paskelbtųjų nuostatų nesimato, kad tam tikra išieškotų baudų dalis būtų skiriama kaip dovana nusikalstamųjų darbų susekėjams, kaip tatai buvo taikant Akcizų ir finansinių monopolių įstatymą. Tenka pabrėžti, kad dovanų skyrimas turi reikšmės kovojant su šios rūšies nusikalstamaisiais veiksmais.

Nors nusikalstamieji veiksmai monopolio nuostatams, kaip matyti, turi daugiau mokestinio pobūdžio, bet gi kovoje su jais naudojamasi ir vietinių policijos organų pagalba. Policija, vesdama šios rūšies kvotas, turi kreipti ypatingą dėmesį tam tikrų aplinkybių išaiškinimui, būtent: kaltinamojo turtinė padėtis, pasipelnymas, gaminių kiekis, atsitiktinumas, nusikalstamų šios rūšies veiksmų pasikartojimas ir t.t. Svarbu išaiškinti, ar nusikalsta pasipelnymo tikslu, ar savo šeimos bei paprotiniams reikalams, pav: laidotuvėms, sutuoktuvėms, šeimyninėms iškilmėms ir t.t. Reikėtų nepamiršti ir turtinės būklės bei šeimos padėties. Byloje turėtų būti surinkti duomenys apie kaltinamojo pragyvenimo šaltinius, sveikatą, darbingumą, mažamečių vaikų bei ligotų senelių išlaikymą ir pan. Juk reikia atminti, kad visos šios aplinkybės turi reikšmės bylas sprendžiant ir skiriant bausmes.

Antra vertus, yra labai svarbu, kad nusikalstamas veiksmas būtų **išsamiai,** tiksliai ir **teisingai** išaiškintas. Jei neteisinga, kad nusikaltėliui pavyksta iš nusikaltimo išsisukti, tad didžiausia blogybė ir neteisybė būna tada, kai visai nekaltam asmeniui tenka būti nubaustam ir nekaltai kentėti. Kad to galima būtų išvengti, kvotą vedant reikia laikytis visapusiško apdairumo, o taip pat vengti bet kokio neleistino spaudimo. Kvota turi būti išsamiai ir pilnai pravesta. Reikia nepagailėti pastangų nuklausti visus liudininkus, neišskiriant nei kaltinamojo nurodytus jo atsikirtimams patvirtinti. Juk, kaip matyti iš aukščiau aprašytos bylų sprendimo tvarkos, dauguma šios rūšies bylų sprendžiama administracine tvarka Kaune, kur daugeliu atvejų — ar tai dėl tolimo atstumo ar dėl kitų priežasčių — papildomų įrodymų pristatymas sunkiai įmanomas.

Neišsamiai įvykį išaiškinus, gali būti reikalo grąžinti **kvotą** papildymui, o tai jau negeistinas reiškinys, nes tuo gali labai užsivilkinti bylos sprendimas. Tad policijos pareiga stengtis, kad kvotos būtų pravedamos ne paviršutiniškai, bet visapusiškai išaiškinant nusikalstamąjį veiksmą, o tada nebus pagrindo kaltinamųjų skundams bei įvairiems nepasitenkinimams. Todėl ir kova su naminės degtinės gaminimu bei naudojimu bus sėkminga.

— Kodėl tu laišką rašai pasidėjęs ant krosnelės?
— Mat, mano sužadėtinė sako, kad mano laiškuose per maža šilumos....

Iš tarnybinių užrašų

(Tęsinys iš praeito numerio)

Galima drąsiai tvirtinti, kad nuoširdumas ir pasitikėjimas tarnybiniuose reikaluose yra teigiamas reiškinys, jeigu jis pareigūnams ne per brangiai atsieina. Iš viso juk prieš tokias aukštas dorybes nieko prieš negalima turėti, jeigu jos teikia pasigėrėtinų vaisių ir, sakysime, neriboto džiaugsmo. Vienok piktybių apaštalai labai dažnai gyvenime išverčia toms dorybėms kailį ir jos lieka bevertėmis ir net žalingomis žmogaus draugėmis.

Štai vienoje pietinėje apskrityje dviem, atrodo, padoriems policijos pareigūnams buvo patiktas vienas sulaikytasis nugabenti į kalėjimą. Viskas, žinoma, vyko draugiškoje nuotaikoje ir nuoširdumo pagrindais. Sulaikytajam buvo leista pakeliui užsukti į namus, šį tą pasinšiėdėti simpatingajai šeimininkei ir pasiimti organizmui peno.

Pasakyta — padaryta. Visi trys nudardėjo į suimtojo butą, kur malonioji šeimininkė iškėstomis rankomis džiaugsmingai sutiko svečius. Svečiai kaip svečiai, bet sulaikytasis namie pasijuto tikrai didžiadvasiu šeimininku. Tučtuojau ant stalo atsirado kvapių užkandžių, na, ir prie karo sąlygų pritaikytos kavos. Po to, žinoma, ir nuotaika pasitaisė, o dar labiau — ir pasitikėjimas išdygo. Ar gražu, sakysime, tokį malonų šeimininką dviem sargybiniams saugoti? Aišku, kad ne. Todėl vienas iš jų išdulino namo. O šeimininkas — puikus žmogus. Kavą geria, vaišinasi ir, progai pasitaikius, vis išeina į gretimą kambarį kavos atnešti. Vieną kartą, antrą, trečia... Na, o paskui... O paskui liūdniau... Po trečio karto jis nebesugrįžo ir pasidarė nematomas ilgam laikui, net ligi šiol.

Dabar, tur būt, galime susidaryti aiškų likusio pareigūno fizionomijos vaizdą, kai šis, laukęs ir nesulaukęs, rado kitame kambary langą, bet, deja, be rėmų.

Šitos pasakos galas liūdnas. Velnias nusikvatojo, o pareigūnai gavo keliasdešimt parų to, vadinamojo, arešto. Nesijuokim iš šių draugų — žiūrėkim, kad ir mes kitą kartą taip nepadarytume, nuoširdžiai pasitikėdami sukčiais!

* * *

Man patinka, kai pareigūnai draugiškai tarp savęs sugyvena, kitaip tariant, sueina į artimesnį sąlytį ir net draugais patampa. Tokiais atvejais nedraudžiama jiems netarnybos metu net vienas pas kitą lankytis, na, blogiausiu atveju, abiem pas mergužėlę nueiti ir, pagaliau, taurelė išgerti. Visa tai gražu, švaru kaip veidrody. Viskas su saiku, su protu turi būti daroma. Todėl ir tokia draugystė tik grožėtis galima ir pavyzdžiu kitiems rodyti.

Mūsų punkte ligi šiol panaši draugystės sistema buvo įgyvendinta. Ir, žinoma, ji ir toliau būtų bujojusi ir plėtųsi savo šaknis, jei ne vienas nelemtas įvykis, sudrumstęs mūsų rožėmis klotą gyvenimą.

Kaip ten buvo iš pradžių — sunku pasakyti. Tik du mūsų punkto pareigūnai, geri draugai, vienos šventės proga draugiškai susitiko ir, kaip jau įprasta pas mus aukštaičiuose, susėdo prie staliuko pasivaišinti. Kiek ilgai tos vaišės truko — nežinoma, tik vienas iš jų, gerbdamas kitą ir norėdamas garbingai atsilyginti, — čiupt, čiupt už kišenės, o pinigų... nėra. Kur pinigai? Gal po stalu, gal po sofos, gal kur kitur. Veltui ieškojimas. Jų nėra, kaip nėra. Kilo ginčai, nesusipratimas. Reikaliukas pasidarė kaip ir viešesnio pobūdžio, nes ir kitų draugų šalia būta. Imta tyrinėti, vienas kitu nepasitikėti. Galu gale jie buvo rasti, ramiai gulį kito geriausio draugo kišenėje.

Gal būt, čia nesusipratimas, o, gal būt, juokai (duok Dieve, kad taip būtų), o, gal būt, klepotomanijos reiškinys, bet vis dėlto, gerbiamieji, gerbkime draugiškus savo draugus ir nesinaudokime svetimu turtu. Norėtume, kad šitoks numeris būtų paskutinis ir draugystės saitai ateity panašiais reiškiniais nebūtų drumsčiami.

* * *

Atsargiau su siunčiamais tarnybiniais pakietais! Šūkis nebe naujas, o tokie reiškiniai vis dar nuolatos tebesikartoja. Žiūrėk, siunčia kuri įstaiga kitai įstaigai pakietą, o šis, kaip nelabasis, pakely ir dingsta. Čia vieni jo ieško, čia kiti, o jo kaip nėra, taip nėra.

Sakysite, kad čia paštas ar kas kitas kaltas. Na, jeigu paštas, tai tiek to. Bet būna blogiau, kai tas pakietas keliauja su palydovu ir nenukeliauja kur reikia.

Neseniai buvo atsitikimas, kai vienas tarpinės policijos įstaigos pareigūnas, gavęs iš vienos įstaigos labai svarbų, skubų ir slaptą pakietą, turėjo jį perduoti kitai policijos įstaigai.

Kaip ten buvo, kaip ne, bet šis pareigūnas įteikė pakietą kitam nepažįstamam pareigūnui, kuris neva pažadėjęs jį pristatyti adresatui. Kas tas nepažįstamasis, kur jis keliavo — jokių žinių nei užrašyta, nei patirta. Ir taip šis nelaimingas pakietėlis keliauja dar ir dabar su viršum 3 mėnesius, o daresatas vis dar negali jo sulaukti.

Tad ateity būkime akylesni ir atidesni. Nedarykime nei kitiems nemalonumų, nei sau, kaip kad tas pareigūnas, susilaukęs pylos iš vyresnybės.

(Bus daugiau)

Lietuvis milicininkas SOVIETŲ PRAGARE

(Tęsinys iš praeito numerio)

15. Kokia buvo tolimesnė divizijos kautynių eiga?

— Kiekvieną dieną apie 4—5 val. divizija turėdavo daryti puolimus. Puldavome su šautuvais, kulkosvaidžiais ir kitais smulkesniais ginklais. Mums žadėdavo artilerijos ir tankų pagalbos, bet iš to niekas neišeidavo; artilerija kažkur toli buvo įklimpusi į sniegą, tankai gi labai retai teatvažiuodavo.

Kai pagaliau apsipratome su fronto sąlygomis, pajutome, kad trūksta gyvosios jėgos. Pakeitė rusai, mus atitraukė keletą kilometrų nuo pirmųjų linijų. Netrukus mus priskyrė prie 48 armijos rytinio sparno. 156 pulkas, kuriame ir aš buvau, turėjo pulti Nikitovkos kaimą. Ir čia rezultatai buvo blogi. Kai kurie daliniai turėjo nebepakeliamus nuostolius. Pavyzdžiui, 156 p. II batalione iš 627 vyrų beliko 35; visi kiti buvo arba užmušti, arba sužeisti. Panašūs rezultatai buvo ir kituose batalionuose. Skaudžiai patirtiems nuostoliams užpildyti pradėjo varyti į frontą divizijos muzikantus, raštininkus, chemikus, ūkio skyriaus pareigūnus, raituosius žvalgus, nes joti nebereikėjo — nebuvo arklių.

Divizija toliau kautis nebegalėjo. Mus atitraukė 15 km. nuo fronto. Čia ėmė vėl kariškai mokyti, perorganizuoti. Divizijos vadas gen. Baltušis — Žemaitis iš pareigų buvo pašalintas ir išvyko nežinia kur. Jo vietą užėmė gen. Karvelis. Atvyko papildymai: keletas šimtų naujų karių, sudarytų iš savo laiku į Rusiją išsiųstų lietuvių kriminalinių nusikaltėlių.

16. Mums labai įdomu būtų žinoti, ar kartais nebuvo divizijoje 1941. VI. 14 — 15 d. iš ištremtųjų lietuvių?

— Tuo klausimu ir aš domėjausi. Deja, nepavyko sutikti nė vieno. Galiu drąsiai teigti, kad divizijoje jų nė vieno ir nebuvo. Apie juos, aplamai, mums buvo draudžiama ir kalbėti. „Reikėjo — tai ir išvėžė," — sakydavo politrukai.

17. Papasakokite toliau apie raud. divizijos kovas. Kaip jautėsi lietuviai milicininkai?

— Lietuvių milicininkų divizijoje buvo apie 700. Jų nuotaika visą laiką buvo labai bloga. Ne visi jie buvo blogi žmonės. Daugelis jų ilgėjosi artimųjų ir ieškojo būdų perbėgti į vokiečių pusę. Deja, dėl stiprios apsaugos ir nuolatinio sekimo beveik niekam tai nepavykdavo. Gyvenimas kareiviams ir aplamai TSRS piliečiams šiose vietovėse ir visoje Rusijoje buvo nelengvas. Maisto trūkdavome. Tris savaites negavome druskos. Kas jos turėdavo — už 1 stiklinę reikalaudavo 80 rublių. Pieno litcris kainuodavo 40 rb., mėsos 1 kg. — 600 rb, kibiras bulvių — 600 rb, stiklinė miltų 20 — 25 rb, saulėgražų stiklinė — 5 rb, aliejaus 0,5 literio (skysto) — 170 rb. Apie lašinius čia niekas nė nekalbėdavo, nes jų visai nematėme. Girdėjau tik pasakojant, kad už 1 kg šių maisto produktų moka iki 800 rublių.

Persiorganizavimas ir apmokymas užtroko iki birželio 5 dienos. Tą dieną gavome įsakymą vėl užimti naujas pozicijas. Toje vietoje frontas laikėsi vietoje. Ir bolševikai ir vokiečiai laikėsi įtvirtintose pozicijose.

Aš visą laiką galvojau, kaip man iš to sovietiško pragaro pabėgti.

18. Paskutinis mano klausimas: kokiu būdu Tamsta įvykdėte šį savo sumanymą?

— Pabėgti norinčių, kaip minėjau, buvo daug. Nors vieni kito ir bijodavome, bet aš pats dėl pabėgimo tariausi su 15 man geriau pažįstamų karių. Tačiau, kai reikėdavo ryžtis, drąsuolių neatsirasdavo, nes perbėgti frontą reikėjo didelės rizikos: nušauti galėdavo ir „savieji," ir vokiečiai. Kartą į mano rankas pateko vokiečių lapelis rusų kalba, kur buvo parašyta, kokiu būdu reikia vokiečiams pasiduoti atvykus prie jų pozicijų. Tas popieriukas mane ir paskatino savo sumanymą nedelsiant įvykdyti.

Tam reikalui susitarėme bėgti trise, nakties metu.

Rusų vokiečių pozicijas skyrė 700 — 900 metrų plotumo „niekieno žemė." Mes stovėjome prie vieno kalniuko, vokiečiai prie kito. Tarp pozicijų tęsėsi slėnis. Reikėjo jis pereiti.

Labai dažnai politrukai mums pasiūlydavo „pasižvėrėti": nueiti iki vokiečių pozicijų, paimti į nelaisvę bent vieną vokiečių karį, būtinai gyvą, ir atvesti jiems, kad jie galėtų kankindami išklausyti. Be to, ta proga reikėdavo sužinoti vokiečių apginklavimą, išsidėstymą, kulkosvaidžių lizdus ir pan. Aš pasisiūlau vadui šiam uždaviniui. Sutiko.

Vietovę, kuria mes turėjome šliaužti, aš buvau iš anksto gerai apžvalgęs ir ją pažinau. Politrukai mus pamokė, kurioje vietoje galima užtikti minų lauką. Išlipome iš apkasų ir pradėjome šliaužti. Slapukai mus praleido ir pasakė grįžimui slaptažodį „zemlia" — „žemė." Ačiū Dievui, juo pasinaudoti mums nebereikėjo.

Buvome ginkluoti pistoletais — kulkosvaidžiais, granatomis, turėjome pasiėmę žiūronus ir periskopus. Įslinkome į sviedinio išrausta duobę ir pasitarėme. Nutarėme šliaužti ne tiesiog vokiečių apkasų link, bet kiek įstrižai. Tokiu būdu mums reikėjo dar pereiti apie 1,5 km kelio.

Pagaliau pajutome vokiečių apkasų artumą. Iškėlėme rankas ir surikome „Stalin kaput" — kaip buvo lapeliuose parašyta. Deja, vokiečiai, matyt, mūsų neišgirdo ir atidengė į mus kulkosvaidžių ugnį. Vienas mūsų krito sužeistas. Mes nesiliovėme šaukę. Pagaliau jie nustojo šaudyti ir užkalbino vokiškai ir rusiškai. Nežiūrint to, kad mes buvome stipriai ginkluoti, jie iš pradžių net nepasistengė atimti iš mūsų ginklus. Jie pasielgė su mumis tikrai didvyriškai: pirmiausia pakvietė gydytoją, sužeistam lietuviui suteikė pirmą-

Lietuvių Polic. orkestro gastroliuojanti solistų grupė

Dėl sunkių susiekimo aplinkybių, negalint pilnam orkestro kolektyvui aplankyti su koncertais provincijos miestų bei miestelių, visuomenei pageidaujant, yra sudaryta 7—8 asmenų grupė, kuri su populiarios muzikos koncertais aplanko provinciją.

Padėkime lietuviams sugrįžti į tėvynę

Kaip jau dienraščiuose buvo paskelbta, vokiečių administracijai sutikus, Lietuvos savivaldos organai pradėjo vykdyti lietuvių grąžinimą iš Wehrmachto užimtų Rytų sričių.

Grąžinimui įvykdyti prie Visuomenės Reikalų Departamento yra sudaryta Centrinė Lietuvių Grąžinimo Komisija, kuriai ypatingai svabu nustatyti, kuriose srityse ir maždaug kiek yra grąžintinų lietuvių kilmės gyventojų.

Kaip žinia, daugis lietuvių yra išsibláškę rytuose dėl įvairiausių priežasčių. Dalis jų ten atsidūrė caro valdymo laikais, dalis per pirmą pasaulinį karą. Jų pastangos sugrįžti į savo tėvynę ligšiol nedavė vaisių. Tik dabar bus galima juos susigrąžinti.

Kad tas darbas būtų sėkmingesnis, reikalinga visuotinė paramą. Svarbu, kad visi, kurie ką nors žino apie rytuose gyvenančius lietuvius, savo žiniomis pasidalintų su Centrine Lietuvių Grąžinimo Komisija.

Tos komisijos pirmininkas p. Mackevičius mūsų bendradarbiui pareiškė šitokių pageidavimų: — Centrinė Lietuvių Grąžinimo Komisija prašo visus policijos pareigūnus, esančius, o taip pat buvusius, už Lietuvos ribų (užimtose Rytų srityse), pranešti jai, kur jie yra susidūrę su lietuvių kilmės gyventojais. Pranešant reikalinga galimai tikslíau nurodyti lietuvių gyvenamas vietas ir bent apytikrį ten gyvenančių lietuvių ar lietuviškų šeimų skaičių.

Komisija turi žinių, kad daugis lietuvių, saugodamiesi bolševikinio teroro, iš savo anksčiau gyventų vietų yra pasitraukę į fronto užnugarį ir dabar išnykę bendroje evakuotų žmonių masėje. Būtina juos iš tos masės iškirti ir padėti jiems pasiekti tėvynę. Todėl komisija bus dėkinga kiekvienam, kuris pasiteiraus pas šiuos žmones, ar nėra jų tarpe lietuvių. Siunčiant žinias apie lietuvius, pastebėtus evakuotųjų masėje, reikalinga nurodyti, kur pasikutiniu laiku jie buvo sustoję. Šiusudūrus su evakuotais lietuviais, būtina išaiškinti jiems, kad daromi žygiai grąžinti juos į Lietuvą ir padėti jiems susirišti su Centrine Lietuvių Grąžinimo Komisija, Kaunas, Gedimino 29.

Centrinė Komisija netrukus išsiųs į lietuvių gyvenamas vietas savo įgaliotinius, kuriems bus pavesta lietuvių grąžinimą įvykdyti. Ir šiuo atveju policijos pareigūnų parama bus labai reikalinga. Todėl iš anksto prašoma tokiems įgaliotiniams patalkininkauti ir juos visokeriopai remti.

Bendrai paėmus, kiekviena policijos pareigūno parama ar tai nustatant lietuvių gyvenamas vietas, ar tiesiog pagelbstint grįžimą įvykdyti bus labai vertinama ir brangi-nama. Į lietuvių grąžinimo reikalų policijos pareigūnai prašomi įsijungti pilniausiu nuoširdumu ir atsidėjimu.

Visas informacijas grąžinimo reikalu siųsti šiuo adresu: Centrinė Lietuvių Grąžinimo Komisija, Kaunas, Gedimino g. 29.

I. D.

---

ją pagalbą ir nugabeno į ligoninę (čia vėliau jam nupiovė ranką).

Vokiečių kariai mus pavaišino cigaretėmis ir davė valgyti. Kurį laiką mus apklausinėjo ir laiškė pabėgėlių stovykloje. Po kurio laiko mus, kaip lietuvius, *grąžino* į mūsų Tėvynę.

1943 m. liepos 26 dieną, po dviejų metų sunkios ir nelaimingos kelionės, patyręs daug vargo ir daug pasimokęs, o svarbiausia savo akimis pamatęs ir pažinęs pragarišką gyvenimą „darbo žmonių tėvynėje", aš pasiekiau Lietuvą.

— „Aš laimingas: pabėgau ir vėl esu savo artimųjų tarpe. Tačiau man dar ir šiandien gaila tų tautiečių (jų tarpe yra neblogų lietuvių), kurie žydiškojo bolševizmo suvedžioti ir toliau ten kenčia sovietiškąjį pragarą," — baigė pasikalbėjimą Kontvainis.

Koresp. K. B.

MAŽAMEČIŲ

Z. Pivoriūnas

Policija Lietuvoje

Lietuvoje mažamečių policija pradėta rūpintis 1933 metais. Galvoti apie mažamečių policiją verté pate gyvenimas. Šiuo klausimu pirmiausia buvo susirūpinta Kaune, nes Kaunas tuo metu duodavo didžiausią nusikaltėlių skaičių drausmės auklėjimo įstaigoms, būtent, apie 20%, o tuo pačiu į Kauną kasmet buvo paleidžiama iš auklėjimo įstaigų didžiausias skaičius auklėtinių ribotome ir neribotoms atostogome. Buvo rimtai reikalas atostogaujančius auklėtinius prižiūrėti, sekti jų elgesį ir apie tai pranešinėti drausmės auklėjimo įstaigome. Tam darbui atlikti 1933 metais buvo paskirtas specialus mažamečių nusikaltėlių reikalams policijos valdininkas ir vienas eilinis policininkas. Tačiau šis valdininko titulas greitai buvo pakeistas, nes auklėjimo įstaigome atrodė, jog šis vardas atbaidąs nuo valdininko tiek vaikus, tiek jų namiškius. 1934 m. spalių mėn. 2 d. Kauno apskrities policijos vado patvarkyme šis pavadinimas buvo pakeistas nauju, būtent, „Auklėjimo įstaigų Reikalams policijos valdininku." Šiam valdininkui buvo pavesta atostogaujančių auklėtinių registracija, o taip pat prižiūrėti jų elgesys. Jis buvo įpareigotas ne tik sekti atostogaujančio auklėtinio elgesį, bet, pastebėjęs blogai elgiantis ar turint palinkimą į nusikaltimus, ispėti, o nepasitaisius, be atskiro iš įstaigos paliepimo grąžinti auklėtini Drausmės Auklėjimo Įstaigoms, kartu, žinoma, pranešant apie grąžinimo priežastis.

Tuo metu jau susirūpinta atleistų iš drausmės įstaigų auklėtinių moraline ir materialine būkle. Ypatingai didelį susirūpinimą kėlė tie jaunuoliai, kurie neturėjo tinkamos šeimyninės prieglaudos. Tuo reikalu 1936 metais Kauno apskrities policijos vadas kreipėsi į Kauno miesto burmistrą tokio turinio raštu: „Nusikaltėliai, išbuvę drausmės auklėjimo įstaigose nuo 1 iki 3 metų ir daugiau, ten pramokste šiokio tokio amato ir išleisti nebe ribotome atostogome grįžta pas savo neturtingus tėvus, kurie dažniausiai yra apeiliedę ir nesugeba globoti bei prižiūrėti savo vaikų. Pasitaiko, kad auklėtinis, mokąs amato, suranda darbo, bet neturi įrankių ir medžiagos tą darbą pradėti. Jis lieka be darbo, ima svyruoti ir jaučiasi gyvenimo apvilta. Taip auklėjimo įstaigos įdėtas triūsas nueina niekais, o auklėtinis lieka nusikaltimo įrankiu." Todėl tame rašte prašoma skirti atitinkama pinigų suma, kuri būtų sunaudojama nupirkti auklėtiniame amato įrankių ir t.t.

Kaip matome, pradžioje buvo susirūpinta tik atostogaujančių auklėtinių auklėjimu ir priežiūra. Bylų kėlimas, kaltinimas, teismo sprendimų vykdymas, socialinė globa platesne prasme, valkataujančių mažamečių priežiūra nebuvo šio valdininko kompetencijoje ir buvo iškirstyta kitose įstaigose. Ir tik 1938 m. gegužės m. 1 d. Kauno ir apskrities policijos vado iniciatyva Kaune buvo įsteigta mažamečių reikalams įstaiga, pavadinta: „Mažamečių nusikaltėlių reikalams policija." Ši policija buvo laikoma specialiu viešosios policijos daliniu, o administravimo atžvilgiu sudarė policijos įstaigą. Mažamečių nusikaltėlių reikalams policijai vadovavo jos viršininkas, kuris priklausė tiesiogiai Kauno miesto ir apskrities policijos vadui. Be viršininko, šioje policijoje dirbo dar du valdininkai — nuovados v-ko padėjėjai, dvi policininkės — moterys ir du policininkai vyrai. Personalas buvo tinkamai parinktas. Valdininkais buvo paskirti buvę mokytojai, dirbę po keleris metus pradžios ir vidurinėse mokyklose, moterys policininkės, baigusios mokytojų seminarijas, o vyrai policininkai, buvę po kelis metus mažamečių nusikaltėlių drausmės auklėjimo įstaigose prižiūrėtojais. Visas personalas vykdė savo pareigas civiliai, uniformos nedėvėjo. Tuo norėta išvengti to slegiančio įspūdžio, kurį padaro vaikams policijos įstaiga. Įstaigos patalpos pagal išgalės buvo stengiamasi apstatyti ir papuošti taip, kad jos savo išvaizda būtų artimesnės vaikų pasauliui.

Mažamečių n. r. policijos tikslas buvo grynai socialus ir pedagoginis, o veiklos vaidmuo kartu ir administratyvinis. Šiai policijai buvo pavesta: 1) sprūpinti ir prižiūrėti — a) mažamečius — beglobius, valkataujančius gatvėse ar šiaip kitose viešose vietose, bj teismo baustus mažamečius ir iš Drausmės Auklėjimo įstaigų lygtinai ar laikinai paleistus; 2) vykdyti mažamečių bylose teismo sprendimus.

Mažamečių n. r. policija nuolat palaikydavo ryšius su įstaigomis ir asmenimis, kurie rūpinosi beglobiais vaikais ir mažamečiais nusikaltėliais, kaip štai: mažamečių teisėju, mažamečių nusikaltėlių auklėjimo ir socialinės labdarybės įstaigomis, patronato draugija, Kauno miesto savivaldybės socialinės apsaugos skyriumi ir kt. Iš kitos pusės buvo stengtasi neturtingiems nedisciplinuotųjų vaikų tėvams padėti padegoginiais patarimais, tuo papildant vaikų auklėjimo trūkumus.

Kauno miesto policija, mažamečių n. r. policijos prašoma, turėjo teikti jai nustatyta tvarka tarnybinę pagalbą, o sulaikytus nuovadose mažamečius su pirmais nusikalstamojo darbo aiškinimo duomenimis perduoti mažamečių n. r. policijai. Pranešimus apie mažamečių nusikalstamuosius darbus ar jų bastymąsi be jokios priežiūros turėjo priimti visos Kauno miesto policijos nuovados. Šie pranešimai buvo siunčiami mažamečių n. r. policijai. Mažamečių n. r. policijoje kiekvienam prižiūrimam mažamečiui buvo vedama atskira asmens byla. Byloje buvo teikiamos visos gau-namos apie mažametį žinios ir

BIUROKRATIZMAS – ĮSTAIGŲ LIGA

Gyvename karo meto sąlygose. Vykstant negirdėto masto žūtbūtinei kovai, visi stojame prieš dilemą: „Gyventi, ar būti žiauriaus bolševizmo sunaikintiems". Tam išvengti ir nebūti nuo žemės paviršiaus nušluotiems, reikalinga totališkai pajungti visi krašto resursai, visos gerybės ir ištekliai.

Tam pasiekti visur vyksta taupymas, visur stengiamasi apsieiti ko mažesnėmis išlaidomis ir norima ko mažiau laiko darbui sunaudoti.

Deja, jeigu žvilgterėsime į įstaigų darbą, daugiausia to visuotinio susispaudimo gal ir nepastebėsime. Daug kur įstaigose yra įsivyravęs tuščias biurokratizmas, tuščias popierizmo jūroje maudymasis. Tas biurokratizmas daugelį įstaigų taip ir ėda, tartum vėžys žmogaus organizmą. Įstaigose pernelyg daug sunaudojama popierio, laiko, pašto išlaidų ir jokio tikslo tuo nepasiekiama.

Šiuo kartu, konkrečiai pavyzdžiais pailiustruodamas, noriu kalbėti apie policijos įstaigų daug kur dirbamą bergždžią ir niekam nereikalingą darbą, kurį bedirbdami policijos punktai sunaudoja daug gražaus laiko ir medžiagos.

Pavyzdžiui. Daugelyje policijos punktų yra įprastas reiškinys kiekvienai, nors smulkiausiai vagystei, rašyti paieškojimo raštus aplinkiniams policijos punktams. Dažnai tenka gauti paieškojimo raštų maždaug tokio turinio: tokia tai data, iš tokio ir tokio ūkininko buvo pavogtas rugių maišas, apie dviejų cntr. svorio, arba: iš tokio ir tokio piliečio kišenės buvo ištraukta 100 RM. pinigų. Prašau daryti paieškojimą pavogtų rugių ir pinigų ir t.t. Galima būtų ir daug dar tokių paieškojimo pavyzdžių priskaityti, tačiau dėl pavyzdžio užteks ir tų dviejų.

Ir ką gali atsiekti toks paieškojimo skelbimas?—Nieko. Čia nereikalingas tik popierio eikvojimas ir laiko gaišinimas. Tokioms vagystėms aiškinti jau reikia panaudoti kitokie metodai. Tam reikalui tenka įpareigoti nusikaltelio sekimui pats nukentėjusis, o tas dažnai duoda nelauktų vaisių. Iš policijos pusės tokiai vagystei aiškinti taip pat reikia rasti kiti būdai, bet ne paieškojimo raštų rašymas.

Paieškojimo raštai gali sėkmingai tikslą atsiekti tik tais atvejais, kuomet pavogtasis daiktas yra gana ryškus, su tam tikromis žymėmis: firma, numeriu ir pan.

Antras nereikalingo darbo atvejis, policijos punktuose kai kur pasireiškiąs, yra šitoks: pav. gaunamas iš nukentėjusio pranešimas apie lengvą kūno sužalojimą. Nukentėjusis pristato ir gydytojo pažymėjimą (abdukcija) apie sumušimą. Tuojau punkto vedėjas pranešimo protokole rašo rezoliuciją: „Policijai tokiam ir tokiam — padaryti tyrimą." Na, policininkas ir daro tyrimą. Nuklausia šalis, kvotą. Nuklausia šalis, kvočia liudininkus ir pan. Taip ir susidaro kvotos ištisas tomas.

Lengvo kūno sužalojimo bylos eina pusiau privatinio kaltinimo tvarka ir šalys teisme dažniausiai susitaiko. Tuo pačiu ir policijos didžiulis darbas nueina niekais. Tokiais atvejais visai pakanka priimtojo pranešimo protokolo ir gydytojo pažymėjimo. Parašius lydraštį, reikia jį siųsti teismui. Juk pranešimo protokole tos visos žinios esti, kurių reikalauja Baudž. Teis. Įst. 50 str. Tas straipsnis sako šitaip: „Pranešimuose, kuriuos policija ir kiti administracijos organai siunčia Taikos Teisėjui raštu, turi būti nurodyta:

1) Kada ir kur nusikalstamasis darbas yra padarytas;

2) Kas yra įtariamas ir kokių tam yra nurodymų;

3) ar yra liudininkų ir ar numatomas civ. ieškinys;

4) visų nurodomųjų asmenų gyvenamoji vieta.

Tai tiek šį kartą. Tokių netobulumų ir daugiau policijos tarnyboje pasitaiko, bet šiuo atveju suminėti tik tie, kurie labiausiai į akis krinta.

Pr. Ališauskas.

---

tai, kas policijos mažamečio reikalu buvo padaryta. Mažamečių n. r. policija mažamečiams nusikaltėliams keldavo teismuose bylas. Teisme iškeltose mažamečiams bylose kaltintoju stoti ir bylų eigą teismuose sekti buvo įpareigotas mažamečių n. r. policijos viršininkas arba jo padėjėjai. Mažamečių n. r. policija susirašinėjimus atlikdavo Kauno m. ir apskr. policijos vado nustatyta tvarka.

Atgavus Vilnių, panašiais pagrindais mažamečių n. r. policija buvo įsteigta tuojau pat ir Vilniuje.

Abi šios policijos įstaigos veikė iki bolševikinės invazijos.

Kauno mažamečių n. r. policija prieš savo likvidaciją turėjo savo žinioje per 1000 teismo nubaustų, prižiūrimų bei įspėtų mažamečių ir apie 500 atostogaujančių drausmės auklėjimo įstaigų auklėtinių. Daugiausia mažamečių buvo įspėta dėl smulkaus chuliganizmo ir dėl betikslio bastymosi.

Bylų daugiausia buvo iškelta dėl vagiliavimo ir elgetavimo.

Šiuo metu mažamečių n. r. policija nei Kaune nei Vilniuje neveikia. Jos liko užmirštos. Tačiau turint galvoje šios policijos socialinę ir pedagoginę veiklą, o, be to, ir tą aplinkybę, kad karo metu visuomenė ir taip yra per daug demoralizuota, kas reikalauja auklėjimą dar labiau sustiprinti bei sudrausminti, norėtųsi šią policiją matyti atgaivintą ir sėkmingai veikiančią. Medžiaginiai nuostoliai atitaisomi greitai, tačiau sugadintai jaunuomenei atitaisyti laikas reikalingas keleriopai ilgesnis. Sugadintos jaunuomenės perauklėjimas gali pareikalauti iš mūsų dešimtmečius. Tad auginkime ne vagilius, padaužas, plėšikus ir kitus nenaudėlius, o per mokslą ir auklėjimą naudingus ir padorius mūsų kraštui žmones. Šis reikalas yra visos tautos reikalas. Sutvarkyti mažamečių klausimą reikalauja iš mūsų tautos ateitis ir garbė.

S. Baltakalitis

EGO

Feljetonas

Turime čia mes nuovadoje šuni. Gal nieko ypatingo dėl to nebūtų ir šios eilutės nebūtų rašomos, jei tai būtų koks nors kvailas poniutės išlepėlis ar sodžiaus pikčiurna, turįs silpnybę krimstelti iš pasalų. Mūsiškis daug kuo nuo anų skiriasi. Pirmą kartą nuovados istorijoje raštvedys turėjo garbę įrašyti jį į gyvojo inventoriaus sąrašus, pirmą kartą toje pačioje istorijoje šuniui mokama alga, ar kaip ją ten sekretoriai vadintų, irgi pirmą kartą, kai kieno nusistebimui, šuniui duodama maisto kortelė. Gal būt, ir rūkalų kortelė, bet, tiksliai nežinodamas, gandų neskleisiu.

Prašau susipažinti: valdiškas policijos šuo „Ego", pavardės dar neturi, dogas, pasaulį matęs, gimęs Vokietijoje, mokslus ėjęs Latvijoje, dabar duonelę pelnosi Lietuvoje ir bendradarbiauja su policistu Andriumi. Išvaizdą turi vyrišką ir, gal Kristijonas Saugis neįsižeis, jei pasakysiu, kad, jeigu mūsų Ego būtų, atsiprašant, šunėdra, tai jam Sargis reikštų nei daugiau, nei mažiau, kaip mums valgomasis šaukštas vinigreto.

Buvęs vadas sakydavo, kad kiekvieną išmoktą dalyką reikia stengtis nors retkarčiais pakartoti, nes, priešingai, visas tavo mokslas, atsiprašant gerų šunų, nueis šuniui ant uodegos. Tur būt, tai turėdamas galvoje, policistas Andrius dažnai su Ego išeina užmiestin, kaip jis sako, turimas žinias panaudoti praktikoje. Kaip jie tą praktiką suprata, ne mano reikalas spręsti, tik atrodo, kad nuovados viršininko nuomonė buvo kiek skirtinga, nes kartą polic. Andriui pasiūlė du kartus be eilės tarnybon.

Paties Andriaus žodžiais tariant, jis nukentėjo dėl menkniekio. Ruošiantis eiti užmiestin, pono Andriaus antroji pusė, gerbiamoji ponia Andrienė, įteikė ultimatumą:

Precizinis ir kruopštus darbas policijos ginklų remonto dirbtuvėse. Nuotr. V. Augustino.

— Kadangi vasarą neatlikai kuro gamybos prievolės, kadangi iki šiol nesusipažinai su girininku ir kadangi pietums išvirti sunaudojau pasoginės skrynios dangtį, todėl nuo šios valandos diplomatiniai santykiai nutraukiami ir šeimyninės šilumos negausi nė pauostyti, kol nepristatysi tam tikrą kiekį malkų.

Ultimatumai, kokie jie bebūtų, tautų istorijoje dar niekam malonumo neteikė. Nesuteikė todėl to malonumo ir policistui Andriui. Ultimatumus tautų istorijoje visada įteikdavo stipresnysis, o silpnesnysis tik vykdydavo. Šį kartą vykdė policistas Andrius. Paėmęs į dešinę ipėdinio rogučių virvę, o į kairę antrą virvę, kuri baigėsi prie Ego kaklo, išėjo į miškelį.

Eiti tarnybos ir kartu atlikti šeimyninės pareigas — gabumų reikia. Nepasakysiu, kad jų trūko polic. Andriui, nes kartu su Ego tyrinėdami pėdsakus, prisirinko rogutes sausuolių, Andriaus manymu, pakankamą kiekį diplomatinių santykių sumezgimui. Patenkinti visi trys patraukė namo: Andrius, Ego ir ipėdinio rogutės su malkomis. Pusiaukely Andrius pagalvojo:

— Didelio čia daikto, kad aš esu žmogus, o tu, tarp mūsų kalbant, šuo. Juk tu jėgos turi ne mažiau už mane, visą energiją leidi vėjais tik uodegą sukinėdamas, kodėl gi tu negalėtum tas rogutes, o ko gero dar ir mane, baigti tempti iki namų?

Nuo šiol istoriją apgaubia rūkai, nes policistas Andrius grieztai atsisako suteikti žinių apie tolimesnę kelionę atgal. Tyli, kaip žemė, ir Ego, o ką sako pašaliniai asmenys—šiais laikais negalima imti už gryną pinigą. O tie pašaliniai, sako, matę policistą kinkant šunį į rogutes matę, kad šuo rogutes su malkomis lengvai vežęs, vėliau matę patį policistą sėdant į rogutes, dar vėliau matę iš vienkiemio išbėgant rainą katiną, o dar vėliau maža ką bematę, nes šuo su rogutėmis, su malkomis ir su pačiu policistu kaukdamas pasileido paskui katiną, kuris, kvailas dafktas, movė į laukus, tolyn nuo namų.

Nuo istorijos rūkai sklaidosi tik kitą rytą apie 10 valandą, kada policistas Andrius su Ego atvyko į tarnybą ir už tai, kaip minėjau, gavo du kartus be eilės. Grįžusiųjų išvaizda nesiimu aprašinėti. Tai neesminis dalykas. Pakeitimas veido formos yra grynai šeimos reikalas, bet suplėšyti valdiški kailiniai, atrodo, gali suteikti kai kurių nemalonumų.

Turimomis nepatikrintomis žiniomis policisto Andriaus antroji pusė, gerbiamoji ponia Andrienė, vienus pietus išvirė su ipėdinio rogučių liekanomis. Bet tai yra taip pat grynai šeimos reikalas.

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

Savanoriai ugniagesyboje

Savanoriais ugniagesiais yra laikomi tokie asmens, kurie savo laisva valia ir noru apsisprendę dalyvauja ugniagesių organizacijose, iš pasiaukojimo dirba ugniagesybos bei priešgaisrinės apsaugos darbą ir teikia reikalingą artimui pagalbą, aukodami savo laiką, energiją, sveikatą, o kartais ir gyvybę.

Savanoriai ugniagesiai Lietuvoje ypatingai svarbų vaidmenį vaidino ir dabar tebevaidina ugniagesyboje, nes neskaitant tų negausių profesinių ar mišrių ugniagesių komandų, kurios veikia tik didesniuose miestuose, žymi ugniagesybos darbo dalis tenka savanoriams ugniagesiams tiek miestuose, bažnytkaimiuose, tiek kaimuose.

Pagal statistinius duomenis 1931 m. samdomieji (profesionalai) ugniagesiai buvo Kauno, Panevėžio, Ukmergės, Raseinių ir Telšių miestuose, o kiek vėlesniais metais — dar Šiauliuose ir Marijampolėje. Tačiau šalia jų veikė savanorių ugniagesių komandos su žymiai gausesniais narių skaičiais, kurios didele dalimi ir atliko ugniagesybos uždavinius, nes čia kalbamose kai kuriose komandose buvo samdomas tik techniškasis personalas (motoristai, šoferiai) ir vadovybė (Šiauliuose, Telšiuose).

1934 mt. Lietuvoje buvo tik 3 savivaldybinės (profesinės) ugniagesių komandos su 93 ugniagesiais ir 318 savanorių ugniagesių komandų su 9340 rikių narių (iš jų 205 šaulių ugn. vienetai su 5157 rikiais ugniagesiais). Be to, šiose savanorių ugniagesių organizacijose veik toks pat skaičius buvo nerikių ugniagesių, kurie atlikdavo ugniagesių kultūrinius darbus, įvykdydavo rinkliavas, ruošdavo loterijas, pramogas, rinkdavo aukas ir rūpinosi visais ugniagesių organizacijų ūkio ir lėšų (finansiniais) reikalais. Iš surinktų lėšų įsigydavo naujų ugniagesybos priemonių ir tuo stiprino komandų pajėgumą kovai su gaisrais.

Be minėtų savanorių ugniagesių komandų, Lietuvoje veikė savanoriškais pagrindais 59 geležinkeliečių ugniagesių organizacijos su 760 narių ir 27 kariuomenės ugniagesių komandos su 1148 ugniagesiais, viena mišri komanda su 133 ugniag. ir kt. 3-k-dos su 36 ugniagesiais. Tais metais iš viso Lietuvoje veikė 411 ugniag. komandų su 11.510 rikių narių, iš kurių tik 3 k-dos su 93 nariais buvo savivaldybinės (profes.).

Tais pačiais metais vien tik Kaune, be savivald. ugn. k-dos su 65 ugniagesiais centre ir 7 ugniagesių skyrium, Šančiuose, veikė 4 savanorių ugniagesių komandos su 158 rikiais ugniagesiais, 13 kariškų ugniag. k-dų su 493 ugniagesiais ir geležinkeliečių ugniagesių komanda su 60 rikių ugniagesių.

Panevėžyje tuo pačiu metu veikė savivald. ugniagesių k-da su 12 ugniagesių pareigūnais, o šalia jos tos pačiose ribose veikė dar 2 savanorių ugniagesių k-dos iš 110 narių, geležinkeliečių 1 k-da su 50 narių ir kariuomenės ugniagesių komanda su 85 ugniagesiais.

Dabartiniu metu Lietuvoje samdomųjų (profesionalų) ugniagesių yra ne tik apskrityse, bet ir kituose mažesniuose miestuose ir net bažnytkaimiuose. Visame krašte savivaldyb. ugniagesių komandose yra apie 1500 samdomųjų (apmokamų) ugniagesių. Vien tik Kauno mieste yra 233 samdomieji (profes.) ugniagesiai.

Tai žymiai daugiau negu prieškariniais laikais. Tuo tarpu savanorių ugniagesių dalyvavimas priešgaisrinėje apsaugoje žymiai sumažėjęs, pasyvesnis. Pagal turimus duomenis (apytikriai) savanorių ugniagesių mūsų krašte priskaitoma apie 5000 žmonių ir apie 1000 asmenų nerikių, rėmėjų ir garbės narių. Dabar veikiančiose, nevisose savanorių ugniagesių komandose darbas atliekamas rūpestingai, su entuziazmu ir pasiaukojimu. Kai kur žymi stagnacija, apsileidimas, nepakankamas veiklumas.

Savanorių ugniagesių dalyvavimas priešgaisrinėje apsaugoje yra kilnus, garbingas ir naudingas darbas. Kadangi savivald. samdomieji ugniagesiai yra nevisose krašto apgyventose vietose arba jų esti nepakankamai, kad, reikalui esant, galėtų atlikti tinkamai savo uždavinius, todėl savanorių ugniagesių aktyvus dalyvavimas šiame darbe yra labai reikšmingas ir būtinas.

Karo meto sąlygos ir krašto apsaugos interesai daug jaunų vyrų leiks nuo laiko pareikalauja kitose krašto gynybos bei karinės reikšmės turinčiose tarnybose, dėlto savanorių ugniagesių eilėse yra pageidautina ne tik jauni vyrai, bet ir vyresnio amžiaus vyrai ir net moterys. Generalkomisaras ir SS ir Tvarkos Policijos Vadas Lietuvoje yra įsakmiai nurodęs reikalą įtraukti moteris į ugniagesybos darbą.

Tad burkimės į savanorių ugniagesių eiles. Ten, kur jų nėra, steikime ir remkime naujas savanorių ugniagesių komandas netik miestuose, bet ir kaimuose ir kuo gausiausiai dalyvaukime tokiame svarbiame ir šiuo momentu taip aktualiame priešgaisrinės apsaugos darbe. Dabartiniu metu gaisrų pavojai žymiai didesni ir jų padariniai gali būti daug skaudesni negu bet kada. Todėl kievienam pravartu pagalvoti ne tik apie savo, bet ir apie kitų krašto gyventojų turto ir tėvynės vertybių apsaugą ir prie tos apsaugos visomis galimomis primonėmis realiai prisidėti.

V. Sušinskas

UGNIAGESIAI GERAI VEIKIA

Pasvalys. Pasvalio Savanorių ugniagesių komanda, atšventusi 45 m. veiklos sukaktį, užsimojo daugiau pagyvinti savo veiklą. Vasarą kas sekmadieniais buvo daromos pamokos. Gaisruose ji visur pasirodo sumaniai. Ypač gana greitai buvo likviduotas įvykęs gaisras valsčiaus savivaldybės būste. Praeitais metais Biržuose, per didelį malūno gaisrą, taip pat pasvaliečiai pasižymėjo. Apskrities Inspektorius sukaktuvinėje šventėje pareiškė už sumanų darbą ir veikimą asmeninę padėką.

Ugniagesiai beveik visi turi uniformas. Visas ugniagesybos inventorius prižiūrimas tvarkingai. Ugniagesiams jau trečius metus vadovauja senas ugn. p. Balčiūnas.

Bal. Brazdžionis

Priešgaisrinės apsaugos propaganda kaime

Ugnis! Tas žodis teikia žmonijai ir nusiraminimą ir baimę, gyvenimą ir mirtį. Be ugnies neįsivaizduojamas žmogaus gyvenimas. Užgesus žemėje ugniai, kartu užgęstų žemėje kultūra alsuojantis žmonių gyvenimas. Tik ugnies padedamas žmogus gali išjudinti, įkinkyti į darbą milžiniškas mašinas, gali važiuoti ir skristi per valandą šimtus kilometrų iš vieno žemės krašto į kitą.

Bet ugnis, kaip jau minėjau, neša ir pražūtį, skurdą, ašaras ir kančias. Ugnis lieka tokia, kuomet ji niekieno nevaldoma išsiveržia į laisvę. Ji yra pikta, kai sąmoningai ar nesąmoningai paleidžiama naikinti žmogaus turtus, kaimus, miestus ir net gyvybes.

Kaip visuose karuose, o ypatingai šiame kare, ugnis yra panaudojama kaip labai svarbus veiksnys naikinamajame darbe. Užskridę lėktuvai ant priešo miestų, per kelias minutes ugnies jūra paverčia ištisus gyventojų kvartalus.

Jeigu mes ieškome kelių apsisaugoti nuo priešo atneštų padegamųjų bombų, lygiai mes turime saugotis gaisrų, kurie dažniausiai įvyksta dėl mūsų apsileidimo, neatidumo ar nežinojimo. Ypatingai tas yra labai svarbu dabar, t. y. karo metu, kuomet kiekviena plyta, kiekvienas rąstas ar šiaip koks gaminys yra daug brangesnis kaip taikos metu. Išsiplėtęs gaisras nelengvai duodasi lokalizuojamas. Tam reikia gerai prityrusios kamandos, reikia gerų techniškų priešgaisrinių priemonių.

Todėl visos mūsų pastangos, visas dėmesys turi būti nukreiptas tam, kad iš viso gaisrai neįvyktų, arba, teisingiau pasakius, kad kuo mažiausiai įvyktų. Tatai ypatingai svarbu kaimui ir mažesniesiems miesteliams, kur nėra profesinių ugniagesių komandų, kur nėra techninių ugniagesybos priemonių. Ten, kur nėra pasiruošusių stoti į kovą su atvira ugnimi vyrų, kur negreitai gali pasiekti ugniagesių švirkštas, turi pasireikšti kita ugniagesybos šaka, taip vadinamoji, ugniagesybos profilaktika ir propaganda. Pavažinėjus po kaimus, gaunama šiurpą keliančių žinių apie gaisrus, kurie įvyksta dėl neatsargaus elgimosi su ugnimi ar dėl nemokėjimo su ja elgtis. Pav., vien Akmenės valsčiuje jau sudegė trys gyv. namai ir kartu trys pačiame gyvenimo žydėjime gyvybės vien dėl to, kad nežinojo, jog negalima pilti į žibintuvą žibalo, žibinant prie jo balana. (Ypatingai pavojingas žibalas, pirktas iš įvairių spekuliantų!) Papilės valsčiuje viena moteris, nuėjusi vakare į tvartą, pasidėjo žibintuvą netoli šiaudų. Žibintuvas apvirto, įvyko sprogimas ir per keletą minučių visas tvartas liko liepsnose. Moteriškė vos pati spėjo pasprukti iš ugnies. Gyvuliai ir tvartas sudegė.

O kiek padega vaikai, kuriems leidžiama nešiotis ir net žaisti degtukais. Pats mačiau, kai vieno ūkio daržinės pastogėje vaikai susikūrė ugnį ir pradėjo kepti bulves. Daržinė buvo pilna nekultų javų. Laimei tas ju darbas buvo laiku sutrukdytas ir išvengta nuostolingo gaisro. Labai daug gaisrų kyla dėl blogų, susproginėjusių dūmtraukių, gulstinių kanalų ir prikrautų užpečkių.

Yra taip vadinamųjų ir „nežinomų" gaisrų, nors ugniagesybos mokslas tokių „nežinomų" gaisrų nepripažįsta. Tie tariamai nežinomi gaisrai įvyksta kartais tikrai keistomis aplinkybėmis. Štai man žinomas toks vienas atsitikimas: gražią, saulėtą dieną vaikai žaidė kieme kišeninės lemputės stiklu. Nusibodus jiems žaisti, stiklą jie užmetė ant gyvenamojo namo stogo, kuris buvo dengtas lentelėmis. Netrukus namo stogas pradėjo degti ir po kelių minučių visas namas paskendo liepsnuose. Vadinasi, šitas, atrodo, nekalčiausias lemputės stiklas buvo gaisro sukėlėjas. Būdamas, gaubtas, jis sukoncentravo saulės spindulius ir įvyko savaiminis užsidegimas nuo spinduliuojančios šilumos. Savaiminių užsidegimų įvyksta ir dėl kitų priežasčių: nuo kilnojamųjų krosnelių dūmtraukių (metalinių), kurie yra šalia medinių konstrukcijų, pirčių sienose prie krosnių, jaujose ir įvairiuose fabrikuose, kur įkaitusios krosnys ar mašinos neturi reikiamos izoliacijos nuo medinių konstrukcijų. Tokios rūšies gaisras savo laiku buvo net moderniškai įrengtame Radviliškio stiklo fabrike, bet, laiku pastebėjus, jis buvo užgniaužtas.

Į visą, kas čia paminėta, mūsų kaimų ir miestelių gyventojai labai mažai tekreipia dėmesio, todėl jau pats laikas tuo susirūpinti. Ugniagesybos veikėjas nebegali ramia sąžine žiūrėti, kaip kyla su dūmais ilgų metų žmonių darbo vaisiai, kaip daugėja pagalbos reikalingų skaičius jau ir taip daug žaizdų turinčiame krašte.

Būtinai reikia kaimų ir miestelių gyventojuose sustiprinti priešgaisrinės apsaugos ir profilaktikos propagandą!

Per metus vieną kartą suruošti propagandos mėnesiai ar savaitės toli gražu savo tikslo neatsiekia. Priešgaisrinės apsaugos propaganda ir profilaktika mūsų kaimuose tam tikroje aukštumoje reikia išlaikyti visus metus. Priešgaisrinės apsaugos veikėjai turėtų laikas nuo laiko aplankyti kiekvieną kaimą ir miestelį ir be atodairos su tikru ugniagesišku pasiaukojimu draskyti lizdus, iš kurių gali išsivystyti viską naikinantieji gaisrai. Prie to darbo turėtų prisidėti pirmoje eilėje apskričių ugn. Inspektoriai, miestų bei miestelių komandų vadai, ir veiktį kontakte su vietos savivaldybėmis ir policija. Žinoma, kas mano šito darbo gerai atlikti nesugebėsias, tegu geriau visai nepradeda. Blogai pravesta propaganda, nesklandžiai atliktas pamokinimas gali reikalą dar daugiau pagadinti. Nors čia ir minėta, kad veiktina kontakte su policija, bet nereikia suprasti, kad priešgaisrinę propagandą ir profilaktiką reikia brukti gyventojams prievartos keliu.

Profilaktikos reikalavimai gyventojams taip turi būti įskiepyti, kad jie viską su noru priimtų, juos tikrai suprastų ir atidžiai, niekieno neraginami, vykdytų gyvenime. Šis darbas nėra lengvas; jis reikalauja nemažai sumanumo, energijos ir laiko. Bet jis yra galimas ir jo nauda didelė. Tai iš dalies pavyzdžiu gali būti Vilniaus miesto Priešgaisrinė Apsauga. Ji priešgaisrinės apsaugos propagandai turi net atskirą menininkų grupę, sėkmingai gastroliuojančią ir už miesto ribų.

Atrodo, kad čia turėjo susirūpinti Lietuvos Ugniagesių Organizacijų Sąjunga, kuri, berods, tam reikalui turi net organizacinį skyrių. Tiesa, šis darbas kai kur jau pradedama dirbti pačių vietos veikėjų pastangomis. Štai iš Rokiškio gau-

nama žirių, kad ten per ugniagesių vakarą apskrities inspektorius laikė paskaitą ugniagesybos temomis. Tai labai sveikintinas ir dėkingas darbas. Kol ateis pagalba iš aukščiau, visi turime veikti patys. Renkdamos vakarus ugniagesių komandos turi juos pravesti priešgaisrinės propagandos nuotaikoje. Jeigu nėra ugniagesybinio vaidinimo, tai nors kokį monologą ar feljetoną reikia paruošti, kad ir iš vietos ugniagesių gyvenimo. Žinoma, tai reikia atlikti kultūringai, prisilaikant estetikos ir, Dieve gink, nepakenkti ugniagesybos prestižui. Galima suruošti scenoje ir dviejų vyrų pokalbį priešgaisrinės propagandos temomis.

Pav. „Gaisras Pelėdžiaus jaujoje." Vienas, sakysime, bus ūkininkas, antras ugniagesys. Ūkininkui sudegė jauja bedžiovinant linus. Ugniagesys teiraujasi dėl gaisro priežasties. Ūkininkas Pelėdžius aiškina, kaip jis kūrenęs jaujos krosnį, kiek užsnūdęs; nubudęs užsirūkęs pypkę ir ėjęs pažiūrėti kiek išdžiūvo linai. Bežiūrint linų glėbys užkritęs ant galvos, numetęs kepurę ir išmušęs iš dantų pypkę. Kol kepurė buvo surasta, linai užsidegę ir sudeginę jaują. Tokių ir panašių pokalbių galima rasti gana daug.

Apsukrieji miestelių ir kaimų ugniagesybos veikėjai ir inteligentai tai padarys, jeigu tik bus geras noras.

Tuo tarpu visi į darbą — kuo ir kaip kas gali. Už savo triūsą nereikalaukime kažkokių ypatingų atlyginimų. Mūsų pastangomis, mūsų patarimų ir žodžių dėka prašalintas gaisras iš artimo pastogės ar išgelbėta žmogaus gyvybė ir turtas, bus mums geriausias atlyginimas.

Ant. Jokimas

KOPĖČIOS

K. Milkovaitis

KABLINĖS KOPĖČIOS

(Tęsinys)

Jeigu visos kitos kopėčios traktuojamos kaip universalios gelbėjimosi priemonės, tai kablinės daugiau atitinka paties ugniagesio interesų apsaugą. Dėl savo patogios konstrukcijos bei lengvo svorio jos yra puiki priemonė išvengti keblių situacijų: skubiai įlipti į viršutinius namo aukštus ir atvirkščiai, panaudoti vietoje atremiamų ir t.t. Sakyčiau, su kablinėmis kopėčiomis yra susijusi visa ugniagesių tarnyba ir mažai esti gaisrų, kuriuose netenka jų panaudoti. Todėl ugniagesiai turi būti itin gerai įgudę jomis naudotis. Įžymus vokiečių ugniagesybos žinovas Alfredas Trumpoldt'as rašo, kad lipimas kopėčiomis yra ugniagesio alfa ir omega. Veiksmai kopėčiomis lipant, turi būti taip užtikrinti, kad jie grynai machaniškai įvyktų ir lipikai — ugniagesiai nakties metu, dūmuose ar, garams esant, lygiai taip pat užtikrintai liptų kaip ir dienos metu.

Normuotos kablinės kopėčios yra 4.40 m. ilgio, turi 10 lipimo laiptelių, 3 piūklakablio laiptelius ir vieną dangos laiptelį. Pats piūklakablis yra dantytas, kaip ir piūklas, kurių paskutinysis yra kiek ilgesnis. Piūklakablis gali būti gaminamas iš plieno arba lengvo metalo. Šoninės kartys gaminamos iš pušies, maumedžio arba uosio; laipteliai — iš uosio. Išilgai šoninių karčių eina apsaugos vielos iš nerūdijančio plieno.

Bandydami kopėčias reikia už galo piūklakablio vertikaliai įkabinti į mokymo bokšto palangę ir prie apatinio laiptelio prikabinti 80 kg. svorį. Tai atlikus, kopėčios visai įkabinamos į langą ir apatinis laiptelis apkraunamas 160 kg. svoriu. Pirmu ir antru atveju kopėčios apkrautos išlaikomos po 10 minučių. Kiekvienas kitas laiptelis apkraunamas 160 kg. svoriu, kuris išlaikomas po 1 minutę. Kad svorio laikiklis nesugadintų laiptelių, galima po laikikliu ant laiptelio padėti 10 cm ilgio medinį pagrindą.

Atlikus bandymą, kopėčiose neturi atsirasti jokių nuolatinių deformacijų bei gedimų. Po kiekvieno kopėčių naudojimo, reikia patikrinti piūklakablį ar nėra įlūžimų. Tokie piūklakablio ir kopėčių bandymai turėtų būti atlikti mažiausiai vieną kartą per metus.

Kablinės kopėčios turėtų būti visuomet pakabintos vertikaliai — per visą ilgį — sausoje ir gerai vėdinamoje patalpoje. Jei sąlygos verčia kopėčias laikyti horizontalinėje padėtyje, tai jos turi būti keliose vietose paremtos, kad nesulinktų ir neatsirastų nuolatinių deformacijų.

Kablinių kopėčių su plieniniu piūklakabliu Valst. Norm. ženkl. — „Hakenleiter S FEN 130", svoris — 11 kg

Kablinių kopėčių su lengvu metalo piūklakabliu Valst. Norm. ženklas — „Hakenleiter L FEN 130", svoris — 9 kg.

PAGALBINĖS KOPĖČIOS

Pagalbinių kopėčių vokiečiai visai nemini ir joms normų nenumato, tečiau ugniagesių tarnyboje jos labai praverčia ir todėl yra labai reikalingos. Pagalbinių grupėn skirtinos stoginės, virvinės ir kitos dar ugniagesyboje naudojamos ir čia nesuminėtos kopėčios.

II. VAŽIUOJAMOS KOPĖČIOS

Šių kopėčių yra rankinių mechaniškų ir automechaniškų, kurių ir vienos ir kitos naudojamos gesinimo ir gelbėjimo darbams. Senesnės konstrukcijos kopėčių šasi bei pačios kopėčios būdavo iš medžio su metaliniais apkaustymais. Šių dienų kopėčių, tiek šasi, tiek pačios kopėčios, gaminamos tik iš plieno, kurių visi surišimai elektriškai sušveisuoti.

Vokietijoje plieninės važiuojamos kopėčios gaminamos penkių ilgių: 12 m., 14 m., 16 m., 20 m. ir 24 m. ilgio, kurios susideda iki 14 m. — iš 2 dalių, nuo 14—20 m. — iš 3 dalių ir nuo 20 — 24 m. ilgio — iš 4 dalių.

(Pabaiga)

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

UGNIAGESYBA 1943 METAIS ŠVENČIONIŲ APSKRITYJE

Nuo 1943 metų sausio mėn. 1 dienos Švenčionių apskrityje paskirtas ugniagesių inspektorius. Ligi to laiko ugniagesybos reikalai buvo šiek tiek tvarkomi vietinių savivaldybių bei policijos organų. Aplamai, visa ugniagesybos būklė buvo labai bloga tiek komandų skaičiumi (jų buvo visame apskr. tik 7), tiek organizacijos bei apmokymo atžvilgių. Pirmieji inspektoriaus darbai buvo įsteigti kiekviename apskr., valsčiuje ugniagesių komandą, sutikrinti esamą ugniagesių k-dų turtą ir įvesti reguliarų komandose apmokymą. Tas gana gerai pavyko ir dabartiniu metu visam apskrity jau turima 16 komandų ir apie 300 ugniagesių; iš jų 52 yra samdomi. Čia į pagalbą atėjo Apskrities valdyba, paskirdama kiekvienai savanorių k-dai vadą. Buvo likęs vienas neišspręstas klausimas — tai nemotorizuotų komandų aprūpinimas arkliais. Tuo reikalu susitarus su p. Apskr. Viršininku buvo gautas sutikimas, kad ugniagesybos reikalams būtų paskirti nuolatiniai arkliai, kurių savininkai yra atleidžiami nuo tolimesnių pastočių kitiems reikalams. Dabar šį reikalą sutvarkius, į gaisrą, išvykstama per 5 minutes. Motorizuotos komandos (jų turima 2) turi išvykti į gaisrą nuo pranešimo ne ilgiau kaip per 1 minutę, ir tas praktikoj visada pavyksta.

Apskrity šiuo metu nėra komandos, kuri turėtų mažiau kaip du rankinius siurblius, o kai kurios ir po keturis. Moto siurblių apskrity turima 3: Švenčionėlių, Švenčionių ir Saldutiškio k-dose.

Ugniagesybos srity Švenčionių apskrity pirmauja Švenčionėlių miesto ugnigesių komanda su 11 samdomų ugniagesių. Energingo vado Anilionio dėka pasiekta labai gražių rezultatų apmokant, drausmės ir gaisrų gesinime.

Antroj vietoj stovi Pabradės valsčiaus mišri komanda, vadovaujama Juozo Raškaičio.

Yra kai kuriose komandose ir apsileidimų, pav., pasitaikydavo gana dažni girtavimai, kurie buvo labai įsigalėję kai kuriose komandose. Bet ir čia kai kur pavartojus bausmes, šis įprotis baigia nykti. Dabartiniu metu drausmės atžvilgiu ugniagesiai irgi stovi ne paskutinėje vietoje.

Aplamai, ugniagesybos darbas Švenčionių apskrityje yra itin sunkus. Siaučia įvairūs gaivalai. Pasitaiko padeginėjimų. Vykstant ugniagesiams į gaisrą, juos apšaudo. Važiuojant inspektuoti, apšaudo. Nors negalima plačiai pasirodyti dėl banditų veikimo kultūriniame veikime ruošiant vakarus, koncertus ar pan., bet ir šie reikalai neužmirštami.

Praeitais metais užgesinta visam apskrity apie 20 gaisrų, kurių dalis buvo banditų padegimai. Gaisrų skaičius dėl neatsargūmo su ugnimi yra mažas, nes pavasarį ir rudenį yra daromi namų patikrinimai ir gyventojams aiškinama, kaip nuo gaisrų apsisaugoti. Iš savivaldybių pusės, išskiriant vieną kitą, rodomas gana didelis palankumas ugniagesybai, o iš policijos pusės pasireiškia ypatingas sugyvenimas ir bendradarbiavimas su ugniagesiais. Tas darbe turi gana didelės reikšmės. Apgailestaujant reikia priminti, kad yra ugniagesyboj tarnautojų, per tris metus dar pakankamai neišmokusių lietuvių kalbos.

Šiaip visi ugniagesiai su tvirtais pasiryžimais sutiko naujus metus, todėl tikimasi šiais 1944 metais dar daugiau nuveikti. Tas veikimas jau aptartas įvykusiame apskrities k-dų vadų suvažiavime, kur buvo nagrinėjami įvairūs ugniagesybos klausimai Švenčionių apskrityje.

KAUNAS

Šis tas iš Kauno apskr. ugniagesių veiklos 1943 m. gruodžio mėn.

Kauno apskr. gruodžio mėn. įvyko tik 2 gaisrai. Iš jų vieną gesino K[illegible]onio ugniagesių komanda, o kitas, įvykęs Vandžiagalos apylinkėje, iš viso nebuvo gesinamas, nes ugniagesiams apie tai nebuvo pranešta.

Gruodžio mėnesį ugniagesių komandos vykdė mokymo kartojimą pagal išeitą praeitą mėn. kursą. Atremontuotas Veliuonos ugniag. k-dos stoginė. Daugelyje vietų įvyko ugn. draugijų metiniai susirinkimai. Baigiami Lapių ir Zapyškio savanorių ugniagesių komandų organizavimo darbai. Atremontuoti Raudondvario ir Lapių rankiniai gaisriniai siurbliai. Nupirkta komandoms kibirų ir kt. priemonių.

Apskr. ugniagesių Inspektorius V. Baltrimas gruodžio mėn. patikrino Veliuonos, Seredžiaus, Čekiškės ir Vilkijos ugniagesių komandų veikimą. Patikrinimo metu paaiškėjo, kad tų komandų pasiruošimas paskirtiems ugniagesybos uždaviniams yra nepakankamas ir todėl buvo duoti vietose reikalingi nurodymai.

V.

ROZALIMAS (Panevėžio apskr.)

Veiklus ugniagesių komandos vadas

Rozalimo savanorių ugniagesių komandos vadu yra senas ugniagesybos darbuotojas A. Navickas, kuris ugniagesybos darbą Rozalimo k-je dirba nuo 1922 m., o komandai vadovauja nuo 1925 m. Už nuopelnus ugniagesyboje yra apdovanotas Lietuvos Ugniag. Organizacijų S-gos garbės ženklų „Artimui pagalbon" III laipsn. ir Gedimino ordino medaliu III laipsn.

Paskirtas komandos vadu, tuojau ėmėsi tvarkyti pakrikusią bolševikų viešpatavimo laikais ugniag. k-dą. Darbo buvo labai daug, nes reikėjo iš pagrindų viską sutvarkyti, surinkti ir patikrinti inventorių, suorganizuoti ir paruošti komandą paskirtam darbui. Reikėjo vesti pamokas, pratimus, tikrinti mieste ir apylinkėje priešgaisrinės apsaugos sutvarkymą, vesti raštvedybą, rūpintis turto ir priešgaisrinių priemonių įsigijimu, remontu ir t.t.

Šiuo metu p. Navickas vadovauja Rozalimo valsč. ribose trims ugniagesių komandoms, būtent: Rozalimo, Dervelių, Moniūnų; be to, dar suorganizavo du skyrius. Maldžiūnuose ir Pašakiuose ir Moterų skyrių Rozalimo mst. Jis savo vadovybėje turi 114 ugniagesių.

V. S.

Dėl vandentiekio apsaugos žiemą

Spaudoje buvo paskelbtas ON atsišaukimas į gyventojus: „Saugokite, kad neužšaltų jūsų vandentiekiai." Ten pasakyta, kad „šaltos patalpos turi būti apsaugotos nuo šalčio, kad neužšaltų per jas einantieji vandentiekio vamzdžiai."

Kai Vilniaus gyventojai lankė tam tikrus priešlėktuvinės apsaugos kursus, daug kas iš jų skundėsi, kad namų savininkai, administratoriai ar kiemsargiai nesirūpina sutvarkyti paradinių bei virtuvinių laiptų išorinių durų, kartais net vinimis prikala duris prie sienos ar grindų ir jų nebegalima jau uždaryti. Tai daroma dažniausia dėl to, kad laiptų narvelio languose dalis, o kartais ir visi stiklai pakeisti fanera ar lentomis, todėl laiptais keltis net ir dienos metu tamsu. Bet sausis ar vasaris tai ne gegužės mėnuo! Dėl nuolatinio laiptų narvelių šaldymo iš abiejų pusių (t. y. paradinių ir virtuvinių durų) užšąla vandetiekio vamzdžiai, kurie dažniausiai būna virtuvių pusėje, ten, kur ir kanalizacijos vamzdžiai. Pasekmės dabartiniu metu liūdnos! Sunku rasti remontą galinčius atlikti darbininkus, tenka ilgesnį laiką vargti be vandens bute. Bet iš esmės žmonės patys kalti.

Argi negalima būtų priversti gyventojus atsižvelgti į šalčius ir jų pavojų vandentiekiui ir bent žiemą uždaryti visas duris laiptuose. **Ugniagesys R. A.**

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS skyrius

Gintautas

CHEMINIS GINKLAS

Greta techniškojo ginklo tobulėjimo, tobulėjo ir karo cheminis ginklas, todėl pirmame Didžiajame kare jau moderniškose europiečių laboratorijose sukurtos karo cheminės medžiagos buvo vartojamos didelėse maste. Tarptautinės konvencijos, visų kraštų moralistai dar prieš pirmąjį Pasaulinį karą šaukė, kad cheminio ginklo vartojimas yra nehumaniškas, kad jis žudo nieko nekaltus civilinius gyventojus, tačiau 1915 metais balandžio mėn. 22 d. vakarų fronte buvo paleistos chloro dujų bangos.

Šiandieną mes matome taip pat ne ką nors kitą. Jei dar kol kas kariujančios šalys karo cheminių medžiagų nevartoja, tai beatodairinis — teroristinis miestų puolimas ir žudymas nekaltų civilinių gyventojų yra dar baisesnis ir apie bet kokį humanizmą čia nėra nė kalbos.

SVARBESNĖS KARO CHEMINĖS MEDŽIAGOS

1. Chloras (Cl_2). Iš visų karo vartotų medžiagų pirmiausia buvo vartojamas chloras. Bet kadangi apsaugojimas nuo chloro yra lengvas, tai jis greit nustojo savo vertės ir savo vietą turėjo užleisti kitoms veiklesnėms karo cheminėms medžiagoms. Tačiau 95% visų karo cheminių medžiagų yra pagaminta chloro pagalba ir be chloro cheminis karas būtų beveik nejmanomas.

Chloras pagaminti yra lengva. Jis buvo gaminamas iš valgomosios druskos elektrolizės būdu. Vienam kilogramui chloro pagaminti reikia suvartoti apie 3,6 kw. energijos. Gautas dujų pavidale chloras suspaudžiamas į skystį. Skystas ir sausas chloras neveikia geležies ir jis gali būti transportuojamas geležiniuose induose.

Fizinės ypatybės. Chloras normaliomis temperatūros ir slėgimo sąlygomis yra žalsvai geltonos dujos. Tirpsta prie — 102°c. Verda prie — 36,6°c. Vienas litr. chloro dujų sveria 3,2 gr.; tuo būdu chloras pustrečio karto sunkesnis už orą. Vienas litras skysto chloro sveria 1,468 kg. ir išgaruodamas sudaro 463 litrus dujų. Karo tikslams reikalinga 0,5% chloro atmosferoje. Tuo būdu 1 litr. skysto chloro gali užnuodyti 900 m^3 oro.

Cheminės ypatybės. Chloras labai energingas elementas ir lengvai jungiasi su daugeliu kitų elementų. Vandenyje, alkoholyje, etere chloras gerai tirpsta ir čia pereina į kitus junginius. Dėl savo aktingumo chloras jungiasi su geležimi, cinku ir dėl to karo lauke labai gadina ginklus.

Įtaka augalams. Po chloro atakos augalai dėl plazmolizo netenka lapų, bet jų šaknys lieka nepažeistos ir jie atsigauna.

Įtaka mikroorganizmams. Net ir mažas chloro kiekis visai užmuša mikroorganizmus, dėl to chloras yra viena iš geriausių dezinfekcijos priemonių.

Veikimas žmogaus organizmui. 0,5% koncentracijos chloro atmosferoje per kelias minutes mirtinai sužaloja žmogų.

Pirmoje eilėje chloras erzina kvėpavimo organus. Akims chloras kenkia tik esant tirštesnei koncentracijai. Apsinuodijimo chloru žymės pasireiškia tučtuojau ir tuo jis skiriasi pav. nuo fozgeno, kur apsinuodijimas pasireiškia tik po kelių valandų.

Teikiant pagalbą nukentėjusiam nuo chloro, reikia suteikti ramumas ir duoti kvėpuoti deguonies. Pasireiškiantį kosulį galima raminti morfijumi.

Apsisaugojimas. Apsisaugoti nuo chloro lengva. Vatos maišelis, pamirkytas sodoje ir hiposulfite, visai apsaugoja kvėpavimo organus. Dar geresnė priemonė yra dujokaukės su aktyviosios anglies košturu. Nešant šių priemonių, iš dalies apsaugo kvėpavimo organus šarme ar vandeny pamirkyta vatos pagalvėlė ar tankios medžiagos gabalas.

2. Fosgenas (COC12). Šis cheminis junginys yra plačiai vartojamas dažų pramonėje. Fosgeną galima gauti veikiant chloru anglies deginį saulės spindulių įtakoje. Technikoje fosgenui gauti vartojama ultrafioletinių spindulių energija ir katalizatoriai (aktyvioji anglis).

Karo lauke fosgenas pirma kartą pasirodė 1915 metais prancūzų granatose. Dėl stipraus nuodijančio veikimo jis greitai virto viena iš svarbiausių karo cheminių medžiagų ir iki karo pabaigos buvo plačiai vartojamas.

Fizinės ypatybės. Švarus fosgenas žemesnėje temperatūroje yra giedras bespalvis skystimas. Verda 8,2°c temperatūroje, sušąla į kristalinę masę esant 126°c. Normalioje temperatūroje (15—20°c) fosgenas lengvai garuoja. Esant didesnei fosgeno koncentracijai, jis turi stiprų troškinantį kvapą ir labai veikia kvėpavimo organus. Silpnesnės koncentracijos fosgenas turi supuvusio šieno arba žalių obuolių kvapą.

Cheminės ypatybės. Fosgenas yra nepastovus cheminis junginys. Vanduo ir oro drėgmė lengvai skaido fosgeną į anglies dvideginį ir chloro vandenilį. Dar lengviau skaido fosgeną šarmai, fenolas ir utropinas. Benzole ir kituose organiniuose skysčiuose fosgenas lengvai tirpsta. Pats fosgenas taip pat yra geras tirpintojas. Jame gerai tirpsta arsinai, iperitas ir chlorpikrinas (apie juos vėliau).

(Bus daugiau)

ŠVIESŲ UŽTEMDYMAS

Dipl. inž. M. Kareiva

(Tęsinys iš praeito numerio)

Mūsų sąlygose patogiausios yra susukamos užuolaidos, nuleidžiamos ir pakeliamos virvučių pagalba. Jos yra gana praktiškos, daug kur jau naudojamos. Kartą jas pamačius, pačiam pasigaminti visai nesunku.

Popierinės užuolaidos gali būti daromos įvairaus dydžio pagal lango išmieras. Didesnėms užuolaidoms popierį tenka klijoti iš keletos lapų. Bendrai didesnes, negu prekyboje esančio pilko popierio pločio, daryti užuolaidas nepatartina, nes didesnės užuolaidos turi daug nepatogumų. Būtent: esti labai sunkios ir todėl sunkiai pernešamos, pakabinimas yra sunkesnis; lotas, kad užuolaida nelinktų, reikalinga imti storesnis, virveles taip pat tenka imti tvirtesnes ir bendrai sunkesnė užuolaida sunkiau užsitraukia. Todėl daug patogiau didesnį langą užtemdyti keleta mažesnių užuolaidų, kurios vieną kitą perdengia ir tuo būdu šviesą negali prasiveržti lauk. Pavyzdžiui, langas 2,4m pločio užtemdomas dviem 1,5m pločio užuolaidomis. Užtemdant pirma nuleidžiama dešinioji užuolaida, o paskui kairioji, kuri savo kraštu 20 cm padengia dešiniąją užuolaidą.

Dabartiniu metu prekyboje yra popierinių užuolaidų, kurios sutraukiamos susiklosto panašiai kaip armonikos dumplės. Šios užuolaidos gana plačiai jau buvo vartojamos taikos metu vietoje štorų, kad neleistų šviesai skverbtis iš lauko į butą, bet ne priešlėktuviniam užtemdymui, ir todėl jos turi kai kurių trūkumų, būtent: 1) Lygiai neprisiglaudžią prie sienos ir lieką kampuoti tarpai, pro kuriuos šviesa skverbiasi lauk. 2) Per patį popierį išilgai yra išdurta keletas eilių skylučių, pro kurias praeina sutraukiamosios virvelės. Nuo ilgesnio vartojimo šios skylutės nuo virvelių taip išsidilsta, kad pro jas besiveržianti šviesa sudaro iš tolo matomas, šviečiančias linijas 3). Labai lengvai genda, nuo mažiausių priežasčių vienodai nesusiklosto ir dėl didelės trinties į popierių labai greit sutrūksta virvelės, kurias pakeisti yra gana sunku, nes tenka įverti į visas skylutes, ir 4) yra labai komplikuota ir pačiam pagaminti yra sunku.

Todėl anksčiau aprašyta popierinė užuolaida yra praktiškesnė ir geresnė.

ŠIAUDINĖ UŽUOLAIDA.

Kaimuose vietoje popierinių užuolaidos gali būti daromos iš šiaudų. Šios užuolaidos pinamos panašiai kaip ir darželininkystėje vartojamos šiaudų pynės šiltadaržiams dengti. Išmieros tos pačios kaip ir popierinių, tik vietoje lotų prie viršutinio krašto pririšamas pagalys, kuris savo keliu užkabinamas ant kablių, prikalamas arba kitokiu būdu pritvirtinamas viršum langų. Prie apatinio pynės krašto dėl svorio, kad užuolaida geriau leistųsi žemyn, taip pat pririšamas pagalys. Šiaudinė užuolaida gali būti kabinama prie lango, trobos viduje, arba lauke, kaip patogiau.

2. MEDŽIAGINĖS UŽUOLAIDOS.

Medžiaginės užuolaidos yra žymiai tvirtesnės, patvaresnės ir patogesnės vartojimui negu popierinės. Bet karo metu medžiagų vartojimas yra normuojamas, todėl jos sunkiai gaunamos, ir specialiai užuolaidoms tos medžiagos niekur neduodamos. Bet jeigu medžiagos turima, pavyzdžiui, iš atliekamų arba senų štorų ar portjerų, tai tokį medžiagą pilnai gali būti panaudota užtemdymo užuolaidoms. Be to, gali būti panaudojami visokie seni medžiagos gabalai arba net ir maži skudurai.

Medžiaginės užuolaidos pagal savo konstrukciją skirstomos į užtraukiamas į viršų ir sutraukiamas į šonus.

NEDEGAMOS UŽUOLAIDOS.

Medžiagines užuolaidas galima padaryti nedegamomis, t. y., kad jos neužsidegtu patekus ant jų padegamoms medžiagoms, pavyzdžiui, fosforui iš priešo lėktuvų, arba, kad neužsiliepsnotų nuo netoliese vykstančių gaisrų. Užuolaidai skirta medžiaga pasidaro nedegama, išmirkant ją amonio fosfato tirpiniu. Tirpinys daromas iš 1 amonio fosfato ir 4 vandens dalių. Vanduo sušildomas iki + 22°, į jį beriamas amonio fosfatas ir maišoma, kol jis galutinai ištirps. Tirpinio kiekis gaminamas pagal impregnuojamos medžiagos tūrį šitokioje proporcijoje: 4 medžiagos tūriams imamas 1 tirpinio tūris. Tirpinys supilamas į molinį, stiklinį arba medinį indą (tik ne į metalinį), į jį įmerkiama medžiaga, kuri prislėgiama lenta arba kitokiu daiktu. Medžiaga tirpiny laikoma apie 50 val., paskui išimama, tirpinio perteklius leidžiamas nubėgti, paskui džiovinama prie maždaug + 22° ir po to iš šios medžiagos jau gaminamos užuolaidos. Surinktas vartotas tirpinys gali būti toliau vartojamas medžiagų impregnavimui.

Ypatingai didelių langų užtemdymas. Dideliuose miestuose pastatų namų, turinčių ypatingai didelius langus, pavyzdžiui, aukštų namų laiptų būna iš vien per keletą aukštų, patalpų langai užima lėtšas sienas, krautuvių vitrinos prasideda nuo grindų ir siekia keletą aukštų ir t.t. Užtemdant tokius langus, susiduriama su tam tikrais sunkumais, nes tenka daryti milžiniškas užuolaidas, kurios dėl savo sunkumo blogai veikia, greit genda, blogai prisiglaudžia prie sienos ir t.t. Todėl užtemdant didesnius langus, tenka statyti klausimą, ar yra būtinas reikalas naudoti dienos šviesai visą lango plotą ar pakanka lango dalies. Praktika dažnai parodo, kad kai kuriu patalpų, ypatingai karidorių ir laiptų, dienos šviesai pilnai pakaktų ir mažesnių langų. Todėl tokių didelių langų užtemdymas paprastai atliekamas dvejopai: tam tikra langų dalis užtemdoma pastoviai, t. y. nakties ir dienos metui, kita dalis užtemdoma tiktai sutemus palankiomis priemonėmis, pavyzdžiui, užuolaidomis, o dienos šviesai ši dalis paliekama atvira. Pastovus užtemdymas atliekamas apklijuojant arba apkalant langus kelių sluoksnių laikraščiais, pilkuoju, vyniojamuoju ar tapetų popieriais, apkalant kartonu, faniera, lentomis, užstatant skydais arba, jeigu turima dažų, uždažant langų stiklus iš vidaus. Šiam reikalui geriausiai tinka tamsūs arba juodi dažai. Kad juodai uždažyti langai iš vidaus neatrodytų niūriai ir kad būtų šviesiau, viršum juodų dažų uždažomas baltų dažų sluoksnis. Langų apklijavimą, apkalimą ar dažymą reikalinga atlikti taip, kad niekur neliktų plyšių bei tarpų.

(Bus daugiau)

Aukštesniųjų policijos pareigūnų pasikeitimai

Švenčionių apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas Bronius Gruzdys nuo 1944. I 15 d. paskirtas komisariniai eiti Biržų nuovados viršininko pareigas.

Panevėžio apskr. policijos Rozalimo punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Steponas Alksnis nuo 1944. I. 31 d. paskirtas tos pat apskrities Pumpėnų punkto vedėju.

Panevėžio apskr. policijos Troškūnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Tamošiūnas nuo 1944. I. 31 d paskirtas tos pat apskrities Rozalimo punkto vedėju.

Panevėžio aps. policijos Pumpėnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Nikodemas Ulys nuo 1944. I. 31 d. paskirtas tos pat apskrities Troškūnų punkto vedėju.

Vilniaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Vincas Rinkevičius nuo 1944. I. 31 d. paskirtas tos pat apskrities Nemenčinės punkto vedėju.

Švenčionių apskr. policijos Vydžių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Alfonsas Buteliauskas nuo 1944. I. 31 d. perkeltas į Ašmenos apskritį ir paskirtas Smurgainių punkto vedėju.

Ašmenos apskr. policijos Smurgainių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Leonardas Laugalaitis nuo 1944 I. 31 d. perkeltas į Kauno m. ir paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju.

Švenčionių apskr. policijos Mielagėnų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Kiekšė nuo 1944. II. 10 d. paskirtas Utenos apskrities Daugailių punkto vedėju.

Švenčionių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Mičėnas nuo 1944. I. 31 d. paskirtas tos pat apskrities Švenčionėlių punkto vedėju.

Povilas Alimas nuo 1944. I. 15 d. priimtas policijos tarnybon (Stabsschutzmann) ir paskirtas į Kauno apskr. policiją punkto vedėju be punkto.

Vilniaus m. policijos vyr vachm. (Stabschutzmann) Stasys Troškevičius nuo 1944. II. 1 d paskirtas Vilniaus m. policijos nuovados viršininko pavaduotoju.

Geležinkelių policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Petras Stankevičius nuo 1944. I. 15 d. paskirtas į Kauno st. punkto vedėju (I eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Mykolas Paškauskas nuo 1944. I. 15 d. paskirtas į Vilniaus st. punktu vedėju (I eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos vyr. vachm. (Stabschutzmann) Julius Jarutis nuo 1944. I. 15 d paskirtas į Šiaulių st. punkto vedėju (I eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jurgis Guoba nuo 1944. I. 15 d. paskirtas į Lentvario st. punkto vedėju (I eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos Mažeikių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vacys Kontenis nuo 1944. I. 15 d. paskirtas vyr. vachmistru (II eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos Joniškio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Vincas Kisielius nuo 1944. I. 15 d. paskirtas vyr. vachmistru (II eilės sargybos viršininku).

Geležinkelių policijos Obelių punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Vaitkus nuo 1944 I. 15 d. paskirtas vyr. vachmistru (II eilės sargybos viršininku).

Kauno m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Stasys Petkevičius nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Kaunos m. I nuovados viršininko pavaduotoju.

Kauno m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Arlauskas nuo 1944 II. 1 d. passkirtas Kauno m. IX nuovados viršininko pavaduotoju.

Kauno m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Lapšys nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Kauno m. III nuovados viršininko pavaduotoju.

Kauno m. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Petras Terva nuo 1944. II. 1 d. paskirtas Kauno m. V nuovados viršininko pavaduotoju.

Kretingos apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Alfonsas Žemeckis nuo 1944. I. 15 d. paskirtas tos pat apskrities punkto vedėju prie vado įstaigos.

Švenčionių apskr. policijos vachmistras (Revieroberschutzmann) Aleksandras Laurukėnas nuo 1944. I 16 d. paskirtas Švenčionių apskr. policijos vado įstaigos sekretoriumi.

Vilniaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Mikas Kudrevcevas nuo 1944. I. 16 d. paskirtas vertėju apskr. policijos nuovados viršininko teisėmis, paliekant komandiruotu SS ir Polizeigebietsfuehrer Wilna- Land žinioje.

Ašmenos apskr. policijos nuovados viršininko pavaduotojas (Stabsschutzmann) Juozas Rutkus nuo 1944. II. 16 d. perkeltas į Šiaulių apskritį ir paskirtas Užvenčio punkto vedėju.

Utenos apskr policijos vadas Vincas Tiknys nuo 1944. II. 1 d. atleistas iš tarnybos.

Utenos apskr. policijos vado pavaduotojas Juozas Šležys nuo 1944. II. 1 d. paskirtas komisariniai eiti Utenos apskr. policijos vado pareigas.

Alytaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Vladas Žička nuo 1944. I. 16 d. paskirtas tos pat apskrities Miroslavo punkto vedėju.

Alytaus apskr. policijos Miroslavo punkto vedėjas (Stabschutzmann) Jonas Žakis nuo 1944. I. 16 d. paskirtas tos pat apskrities vyr. vachmistru.

Kėdainių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Feliksas Sauka nuo 1944. I. 15 d. paskirtas tos pat apskrities Krakių punkto vedėju.

Vilniaus apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Feliksas Jankauskas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas tos pat apskrities Maišiogalos punkto vedėju.

Biržų apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Jonas Trainavičius nuo 1944. I. 16 d. paskirtas tos pat apskrities N. Radviliškio punkto vedėju.

Svyrių apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Juozas Mikalajūnas nuo 1944. I. 16 d. paskirtas laikinai eiti Astravos punkto vedėjo pareigas.

Rokiškio apskr. policijos Panemunio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Kazys Daunys nuo 1944. I. 25 d. perkeltas į Ašmenos apskritį ir paskirtas Kucevičių punkto vedėju.

Biržų apskr. policijos vyr. vachm. (Stabsschutzmann) Juozas Krutulis nuo 1944. II. 1 d. paskirtas eiti Papilio punkto vedėjo pareigas.

MŪSŲ ŠEIMOJE

ORGANIZUOTAI IŠLEISTI POLICIJOS PAREIGŪNAI

Š. m. vasario mėn. 2 d. iš Mažeikių apskrities į įvarias policijos mokymo įstaigas išvyko keliolika policistų. Jų išleidimas policijos vado p. Kenstavičiaus iniciatyva buvo suorganizuotas gana iškilmingai, dalyvaujant orkestrui.

Prieš išvykstant į traukinį, išvykstantieji buvo aprūpinti algomis, jiems duoti paskutinieji patarimai. Po to prie nuovados patalpų išsirikiavę sutiko policijos vadą ir vietos Žandarmerijos vadą p. Neumann. Išvykstantiems vyrams p. Neumann tarė keletą atsisveikinimo žodžių, pelinkėdamas geros sekmės; priminė gavęs iš vieno pareigūno laišką, kuriame tas pareigūnas Rytuose esančią kovavietę pavadinęs pasidariusia miela, o tie žodžiai reiškią pasididžiavimą kovojančiais vyrais.

Policijos vadas atsisveikindamas priminė, kad visur gražiai atstovautų apskrities policiją, prašė nepavargti, o visur tęsėti iki galo ir garbingai grįžti. Už bendrus kovos reikalus ir aukštesniąją policijos vadovybę, vadui pasiūlius, išsirikiavusieji vyrai sušuko „valio."

Po atsisveikinimo žodžių dalinys su orkestru atvyko į stotį. Pažymėtina, kad nebuvo nei vieno bėglio ir nesimatė blogos nuotaikos žymių. Tas rodo, kad vyrai, įstoję į policijos eiles, pradeda pilnai suprasti savo uždavinius ir laiko dvasią.

T.

NUSISEKĘ PRATIMAI

Pasvalys. Biržų apskr. Mūsų policijos punktas prieš šalčius gavo labai praktišką šiltą aprangą. Punkto vedėjo p. Audzionio iniciatyva sausio mėnesį policijos pareigūnams buvo surengtas pratimas su balta apranga. Baltoji apranga — šiltieji rūbai labai tinka prisitaikinti prie gamtos žiemos laiku. Pratimas padarytas laukuose už 9 km. Policijos punktas savo didžiu sudarė kautynių būrį, kuris manevrinėje rikiuotėje užėmė barą. Buvo duodami įvairiomis formomis uždaviniai. Visiems aiškūs perėjimai davė tikrą vaizdą suprasti kaip priešą pastebėti, jį rasti ir prie vietos prisitaikyti. Balta apranga priešui galima padaryti netikėtumų.

Be to, pratimuose buvo pritaikyti ir išbandyti naujai gauti ginklai. Šiais pratimais pareigūnams įdiegta karingumo, bendro orientavimosi. Jie pasiliks pareigūnų atmintyje, nes gyvenime tos žinios suteiks daug naudos.

Koresp. Bal. Brazdžionis

SULAIKYTI BANDITAI, NULEISTI PARAŠIUTAIS

Ašmenos apskr. Graužiškių policijos punkto policininkai Š. ir J., vykdydami jiems pavestą tarnybinį uždavinį, užėjo pas G. kaimo ūkininką M. ir jo troboje rado 2 rusų banditus, kuriuos nuginklavo ir suėmė. Vienas iš suimtų šoko bėgti, bet buvo peršautas. Banditai buvo ginkluoti rusišku automatiniu pistoletu, rusišku šautuvu ir granata.

GALAS GIRTAVIMUI

Paskutiniu metu Kauno mieste buvo išklijuoti plakatai, įspėją dėl besiplečiančio besaikio girtavimo. Toks reiškinys ne tiktai viešam padorumui kenkia, bet ir darbo jėgų darbingumą mažina, tautos sveikatą naikina ir dažniausių nusikaltimų priežastį sudaro. Plakatuose skelbiami vardai dešimties kauniečių, kurie už besaikį girtavimą bei pasirodymą viešumoje girtame stovyje policijos sulaikyti ir išvežti į priverčiamųjų darbų stovyklą. Plakatai yra rimtas įspėjimas visiems mesti nepadorų ir žalingą paprotį, nes už girtavimą ir ateityje visi be atodairos bus suimami ir jų laukia tos pačios griežtos bausmės.

J. Vlg.

IŠ KĖDAINIŲ APSKR. POLICIJOS SUSIDŪRIMŲ SU BOLŠEVIKINIAIS BANDITAIS

Š. m. sausio mėn. 11 d. Baisogalos policijos punkto pareigūnai susidūre su 2 ginkluotais bolševikiniais banditais ir, pastariesiems nepasidavus, abu banditai buvo nukauti. Banditai buvo ginkluoti šautuvu ir didžiuoju mauzeriu.

Tą pačią dieną Dotnuvos policija aptiko, kad pas pil. S. yra 2 ginkluoti banditai. Policijai artėjant prie jų sustojimo vietos, banditai pastebėjo ir atsišaudydami pradėjo trauktis. Vadovaujančio sumanumo dėka abu banditai S. dvaro laukuose buvo nukauti.

Pas nukautuosius rasta: rusiškas automatinis 71 šūvio pistoletas, rankinių granatų, įvairios sprogstamos medžiagos, bikfordo šniūrų, smulkių žemėlapių, antspaudų kopijų ir kit. įvairios medžiagos. Iš rastos medžiagos susidaro vaizdas, kad nukautieji buvo paruošti vadovauti bolševikų banditams, atsiųsti į Lietuvą įvairiems terorizavimo ir sabotažo darbams.

Š. m. sausio mėn. 12 d. taip pat Dotnuvos policija G. kaime susikovė su bolševikiniais banditais. Vieną iš banditų nukovė ir atėmė kulkosvaidį.

Kėdainių policija kiekvieną bolševikų banditų pasirodymą „karštai" sutinka ir juos visam laikui suparaližuoja nuo jų „herojiškų" žygių.

PLUNGIEČIAI NAIKINA BANDITUS

Telšių apskr. Plungės policija susekė, kad pas pil. D. slapstosi įtartini asmenys, ir tuojau ėmėsi priemonių juos sulaikyti. Šie, pajutę policijos atvykimą, atsišaudydami norėjo pasprukti. Policijos greito veikimo dėka, iš bėgančiųjų vienas buvo nukautas, antras sunkiai sužeistas.

Iš rastų pas sužnistąjį dokumentų paaiškėjo, kad tai yra seniai žinomas nusikaltėlis, baustas sunkiųjų darbų kalėjimu iki gyvos galvos.

VĖL VIENA GYVYBĖS AUKA

Šiomis dienomis tamsų vakarą vieškelyje Kamajai — Duokiškis tragiškai žuvo Kamajų policininkas **Jonas Bražiūnas.** Kelyje jis netikėtai susidūrė su keturiais ginkluotais, civiliai apsirengusiais, banditais. Atsitiko taip, jog policininkas vienas stojo į kovą prieš 4 niekšus. Jis labai drąsiai gynėsi ir nepasidavė tol, kol krito pats negyvas.

Velionis yra kilęs iš Svėdasų vl., Kraštelių km. Turėjo apie 35 metus amžiaus. Paliko našlę žmoną ir 4 mažyčius vaikelius. Mūsų Nepriklausomybės laikmečiu Jonas Bražiūnas apie 10 metų ištarnavo pasienio policijoje. Visuomenei jis buvo nuolankus ir tyrios sąžinės žmogus. Dėl jo žuvimo liūdi daugelis kilniaširdžių lietuvių, kurie visi trokšta mūsų kraštui giedrios ateities.

Liet. Jonas

Sportas

Fizinio lavinimo reikšmė tautai

Kelti tautos sveikatą ir jos fizinį pajėgumą turi ne mažesnę reikšmę, kaip lavinti jos dvasinius ir protinius polėkius. Tauta, pasiekusi aukštumas dvasinėse išsilavimo srityse, neužtikrina sau amžinumo pasaulio valstybių tarpe, ir ji nėra tikra, kad jos vardas nebus stipresnės jėgos išbrauktas ir panaikintas. Pavyzdžių tam rasime ir gilioje pasaulio istorijoje, netruks jų ir mūsų gyvenamajame laikotarpyje. Prisiminkime mes istorinę Graikiją, kuomet graikai dar helenais vadinami buvo. Jų didieji kariniai laimėjimai buvo atsiekti subūrus išlavintą protą ir išugdytą tautos fizinį pajėgumą. Graikai kūno ir dvasios lavinimą suprato kaip du neatskiriamus dalykus, kas juos iškėlė į pirmaujančiųjų tarpą ir istorijos lapuose jie liko nemirštami. Tačiau senovės Graikija neišvengė ir liūdnojo likimo — ji politiškai žlugo. Žlugo, nes tautos kūnas ant laimėjimu laurų išlėpo ir tauta nepajėgė išlaikyti savo ankstyvesnės psichofizinės vienumos.

Šiuo metu vykstantis karas iškelia fizinio išsiauklėjimo reikšmę ginklų kovoje. Mus stebina didvyriškoji Suomija savo karžygiškumu ir koviniu pajėgumu. Tačiau aiškiai suprantama, kad tie laimėjimai nėra atsiekiami nei tautos gausingumu, nei ypatinga ginklų kokybe, bet tautos vitalumu — noru gyventi. Tai suomių tauta per keliasdešimt metų pajėgė įdiegti savo jaunimui didžia dalimi per fizinį auklėjimą — sportą.

Tai pavyzdžiai dviejų tautų, skirtingų laikotarpių ir gyvenančių skirtingose geografinėse plotuose. Tačiau tai yra gyvenimiški pavyzdžiai, kurie įrodo fizinio lavinimo vertę gyvenimo kovoje dėl būvio, dėl kurio ir mes kovojame. Tokių pavyzdžių istorijos bėgyje sutiksime kiekviename žingsnyje. Didžių politinių sąjūdžių eilė, siekiant politinės laisvės, buvo įvykdyti per fizinio lavinimo kuopas, išauklėjus per sportinius žaidimus ir mankštas kūniškai pajėgią jaunuomenę. Tinkamai fiziniai išauklėtam jaunimui nesunku įdiegti sveiką dvasią ir suprastą pareigos pajautimą, kas iš dalies savaime įgaunama per charakterį ugdančius žaidimus. Čia pasitvirtina senas ir dažnai kartojamas posakis: „Sveikame kūne — sveika dvasia". Tik fiziniai ir dvasiniai išauklėtas žmogus yra stiprus narys tautos bendruomenės grandinėje.

Valstybės pagal savo kultūrinius ir civilizacijos pasiekimus grupuojamos į išsilavinimo kategorijas. Pasauly didžiąja dalimi vyrauja kultūriškai daugiau atsiekusios tautos. Ir pamėginkime jų tarpe atrasti nors vieną iš jų, kuri fizinio lavinimo kultyvavimą nelaikytų savo kultūros būtinumu, kuri fiziniame auklėjime neįžiūrėtų tautos charakterio ugdymo geriausią priemonę. Taip išauklėta tauta gali būti tikra dėl savo ateities. Sveikai išugdyto jos kūno nepalaužia jokia pasaulio jėga. Tautos dvasia liko gyva, kad ir didžiausios priespaudos slegiama.

Fizinis auklėjimas išreiškiamas per judesį. Judesys yra gyvybės pajautimo pradas. Kiekviena gyvybė trokšta gyventi, ji yra vitali. Vitališkai išauklėta tauta nepaglemžiama — ji nori ir turi gyventi.

POLICIJOS KREPŠININKAI LAIMĖJO

Vasario 1 d. Policijos krepšinio komanda buv. Jėzuitų gimnazijos salėje sužaidė pirmąsias treniruotės pabūdžio rungtynes. Rungtynių varžovu buvo Kauno Teniso Klubo (K. T. K.) krepšinio ekipa, kuri šiuo metu laikoma krepšinio sporte viena iš pajėgiausių. Rungtynės po įtemptos, bet draugiškoje nuotaikoje praėjusios, kovos baigėsi užtarnautu policistų laimėjimu rezultatu 37—24 (pirmas kėlinys 16—10). Šiose rungtynėse policistai pasirodė kaip tikrai pajėgi krepšininkų komanda. Savo stiprųjį varžovą viršijo tiek kamuolio valdymu, tiek kovingumu, kas ir nulėmė rungtynių rezultatą. Priešininko pusėje to trūko. Iš pirmų rungtynių atrodo, kad Policijos krepšinio komanda bus sunkiai įkandamas riešutas ir kitoms krepšinio komandoms. Tikėkime, kad nevienas priešininkas turės įvertinti taikliai kamuolį krepšin metantį policistą.

Komandos žaidė ir įmetė krepšių:

Policijos krepšinio komanda: Žemaitis I 12, Pauliukevičius 10, Kulakauskas 7, Pimenovas 4, Tumaitis 2

K. T. K. Baltrūnas 9, Lukošaitis 6, Paransevičius 5, Bagdonas 3, Ralkevičius 1.

Policija ir pirmoji pagalba

Šiomis dienomis „Policijos" redakcijai buvo atsiųstas tik ką išleistas pagalbinei sanitarinei tarnybai vadovėlis **„Pirmoji Pagalba"**, parašytas gyd. **L. Kęsgailos.** Tai yra antroji žymiai pataisyta ir padidinta to paties autoriaus knygos laida.

Turinyje knygos autorius — šios srities specialistas supažindina skaitytojus su žmogaus anatomija ir fiziologija, užkrečiamomis ligomis, svarbiausiais higienos bei sanitarijos dėsniais, pačia pirmąja pagalba įvairiais atsitikimais, pirmąja pagalba cheminiame kare, ligonių slaugymu bei priežiūra, sužeistųjų transportavimu ir kt. Knyga parašyta kiekvienam prieinama kalba, neaukštu stiliumi, gausia iliustruota atitinkamais pavyzdžiais. Gerai ir atidžiai ją paskaitęs, kiekvienas gali susidaryti vaizdą apie pirmąją pagalbą ir praktiškąjį jos teikimą.

Kadangi kiekvienas geras policijos pareigūnas visuomet, o ypač šių dienų karo metų sąlygose turėtų be kita ko nusimanyti ir pirmosios pagalbos teikimo darbe, tad turėtų arčiau su šiuo veikalu susipažinti.

Vadovėlis gaunamas tiesiogiai Savitarpinės Pagalbos Sveikatos Globos Srities Valdyboje Kaune, Kęstučio gt. 6 nr.

Vadovėlis 352 pusl., kaina RM 5,— Išleistas 1944 m. **Br. K.**

Eidami tarnybos pareigas žuvo du pareigūnai

Sausio mėn. 6 d. Vilniaus mieste buvo nužudyti Vilniaus miesto policijos kalnų priežiūros policininkai Žitkevičius Jonas ir Cironka Juozas, kurie tarnybos reikalais buvo išsiųsti į tam tikrą vietą ieškoti slaptai pardavinėjamą naminę degtinę.

Ši žiauri piktadarystė giliai sujaudino netik Vilniaus miesto policistų šeimą, bet ir visą Vilniaus miesto lietuviškąją visuomenę.

Abu nužudytieji policistai buvo drausmingi, darbštūs, gabūs ir sąžiningi policijos pareigūnai. Jų netekimas yra skaudus smūgis visai Vilniaus miesto policijai. Abu jie buvo vedę ir paliko šeimas su mažais vaikučiais.

Sausio mėn. 10 d. Vilniaus miesto policijos vadovybei, policijos garbės būriui ir gausiai Vilniaus miesto lietuviškosios visuomenės miniai palydint, polin. Cironka buvo palaidotas Vilniaus Rasų kapuose, o polic. Žitkevičiaus kūnų išvežabeno jo giminės į tėviškę.

Kapuose atsisveikinime kalbas pasakė kalnų priežiūros policijos viršininkas nuov. v-kas Strimaitis ir Komando der Schutzpolizei Wilnos atstovas Rev. Leutn. Schulz.

Žuvusių karstai buvo papuošti daugeliu vainikų, tarp kurių matėsi p. Gebietskommissar'o, p. SS- und Polizeistandortfuehrer'io ir p. Policijos Vado vainikai.

Tebūnie jiems lengva lietuviškojo Vilniaus žemelė! **B. Karpavičius**

Policija šypsosi

MIŠKO PASLAPTYS

Kažkas matė šiandie rytą
Vaikštant pamiškėj banditą —
Mūsų Saugis miška krečia,
Ieško neprašyto svečio.

Davė Saugis žaibo šuolį,
Netikėtai priešą puolė —
Pažiūrėjo, kad banditas
Lyg kažin kur jau matytas!

Slėpkis, Saugi, už eglutės:
Ema tipas pasipūtęs —
Saugis tuoj pagaus jį gyvą,
Per miestelį ves kaip dyvą.

Iš medžioklės Saugis grįžta
Pilnas ir drausmės ir ryžto:
Nors šiandieną grobis menkas,
Vis dėl to netuščios rankos!

PASIAIŠKINO.

Pareigūno Saugio Mikutis po ilgų žaidimų grįžta namo. Jo naujas švarkas ir kelnaitės visas skylėse. Pamačius tai, motinai net piestu plaukai atsistojo:

Motina: Kas su tavim, Mikuti, pasidarė? Tu visas skylėtas...

Mikutis: Ak, mamyte, mes žaidėm tokį žaidimą — „Pienocentrą" ir aš kaip tik ten buvau sviesarūkų sūriu.

PAGYRŪNĖS.

Dviejų pareigūnų žmonos visuomet mėgdavo susitikusios vieną kitą girti.

— Jūsų šukuosena, ponia Saugienė, visuomet puikiai atrodo. Jus, tur būt, tam reikalui skiriat labai daug laiko?

— O taip! Galva visuomet buvo mano silpnoji vieta.

MILICIJOS MOKYKLOJ.

Bolševikams užgrobus Lietuvą ir įsteigus miliciją, tuoj buvo suruošti milicininkams kursai. Kai kursai baigėsi, vienas kitas padoresnių milicininkų pamatė komunistinę tikrovę ir ja skaudžiai nusivylė.

Egzaminų dieną jie visi buvo, tikriau sakant, kvočiami.

— Na, Strumyla, dabar pasakyk, kas yra komunizmas?

— Komunizmas yra žydiškas mokslas, gruziniškas teroras ir lietuviška kantrybė, drauge politvadove!

Policininkas sako suimtajam:

— Kodėl iš karto nesakei savo tikro vardo?

— Todėl, kad mane tėvelis moke: saugok savo gerą vardą.

P Dp 2047
1944m. vasaris

OFICIALINĖ DALIS

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 768.

Kaunas, 1944 m. vasario mėn. 4 d.

Visiems Miestų ir Apskričių Policijos Vadams.

Dažnai tenka matyti policijos karininkus, žemesniuosius vadus ir policininkus vaikščiojančius su milinėmis be diržų, o taip pat ir nevienodumą diržų nešiojime dirbant įstaigose, esant privatiniame bute, teatre, kine, resto ane, valgykloje ir t.p.

Kreipiu Tamstų dėmesį ir įpareigoju instruktuoti bei griežtai prižiūrėti, kad visų laipsnių policijos pareigūnai laikytųsi šios diržui nešioti tvarkos:

1. Esant su miline diržas nešiojamas visur ir visuomet;
2. Esant su munduru ar palaidine diržas nešiojamas išskiriant šiuos atvejus:
   a) dirbant įstaigoje raštinės darbą;
   b) esant privačiais reikalais privatiniame bute;
   c) esant teatre;
   d) esant kine. (Jei čia nėra rūbinės, tai sėdint diržas galima čia pat nusimti ir nuo milinės);
   e) esant restorane ar valgykloje. ir pasilinksminimo užeigos vietose.

Pistoletas makštyje nešiojamas dešinėje pusėje. Nusimant diržą tokioje vietoje, kur yra pavojus dingti ar piktam panaudoti pistoletą, jis įsidedamas į kišenę, jei telpa — su makštimi, kad išimant iš makšties neįvyktų netikėto šūvio.

Perpetinių dirželių nešiojimas neleidžiamas.

(—) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

Nuorašas—Vertimas

Der Kommandeur der Ordnungspolizei
beim SS- und Polizeifuehrer Litauen
Abt. SV

Kaunas, 1944 m. sausio mėn. 15 d.

Liet. Policijos Ryšių Karininkui.

Liečia: Liet. Schutzmannschafto nustatytų tarnybinių laipsnių, ženklų ir nustatytos uniformos dėvėjimą.
Pagrindas: 1943. XII. 27 Bdo Ostlando įsakymas Kdo Abt. V. 10 01(5) 10.03 (13).

1.

Pakartotini nusiskundimai dėl vietinių Schutzmannschafto pareigūnų uniformos dėvėjimo ne pagal duotus nurodymus, paskatino Befehlshaebr der Ordnungspolizei fuer das Ostland išleisti šį įsakymą:

SS - Streifendienst Ostland (patruliai) prieš kurį laiką sulaikė latvių policijos Unterwachmeisteri, kuris prie savo uniformos dėvėjo SS- pilotę ir Unterscharffuehrerio tarnybinių laipsnių ženklus. Šitas atsitikimas ir dažni pastebėjimai, kreičią atskirų uniformos dalių ar tarnybinių laipsnių ženklų dėvėjimą ne pagal duotus įsakymus, verčia nurodyti į tai, kad aukštesnės įstaigos bei priežiūros organai, labiau negu iki šiol kad buvo daroma, atkreiptų dėmesį į krašto policijos bei liet. Schutzmannschafto uniformą. Schutzmannschafto bei latvių ir estų policijos pareigūnai, kurie atleidžiami iš Wehrmachto arba SS- legionų (Lazarette) ir ten nesant kitos galimybės buvo aprengti SS- arba Wehrmachto uniforma su atitinkamais uniformos ir tarnybinių laipsnių ženklais, turi būti kuogreičiausiai mundiruojami. Visų pirma reikia atkreipti dėmesį į tai, kad būtų nuimti tarnybinių laipsnių ženklai, kurie, palyginus, neatitinka tarnybos laipsnį, pasiektą latvių ir estų policijoje bei liet. Schutzmannschafte. Karininkuomenės, Waffen SS ir krašto policijos bei liet. Schutzmannschafto tarnybinių laipsnių palyginamoji lentelė prie šio pridedama. Kol nėra pakankamo kiekio numatytųjų vokiečių policijos tarnybinių laipsnių ir valstybės ženklų estų ir latvių policijai, šitų sričių policijos pareigūnai privalo ir toliau dėvėti įvestą uniformą ir tarn. laipsnių ženklus. Liet. Schutzmannschafto pareigūnai kaip ir ligi šiolei kol kas turi dėvėti buv. Lietuvos kariuomenės uniformos ir tarn. laipsnių ženklus.

2.

Aukščiau minėtiems nesutarimams išvengti aš įsakau štai ką:

1. Nuo 1944 m. vasario mėn. 1 d. pavestoje man srityje leidžiama dėvėti tik:
   a) Liet. savis. batl. pareigūnams buv. Lietuvos kariuomenės uniformos ir tarn. laipsnių ženklus.
   b) Liet. policijos pareigūnams buv. lietuvių policijos uniformos ir tarn. laipsnių ženklus.
2. Tuo būdu nuo minėtos dienos uždraustas vokiečių kariuomenės, Waffen SS ir vokiečių policijos uniformos ir tarn. laipsnių ženklų dėvėjimas.
3. Wehrmachto uniformos dėvėjimas taip pat draudžiama Liet. Schutzmannschafto pareigūnams; kurie turi Wehrmachto rūbus, turi juos neatidėliojant atitinkamoje įstaigoje iškeisti į žalią arba mėlyną policijos uniformą.
4. Visi tarnybiniai viršininkai įpareigojami tučtuojau reaguoti prieš nusižengimus aukščiau surašytam įsakymui ir man apie tokius nusižengimus pranešti.

Viršininkų pareiga kiekvienai progai pasitaikius atkreipti dėmesį į taisyklingą iunformos dėvėjimą ir rastą netvarką tuojau pašalinti.

5. Liet. Schutzmannschafto pareigūnai, kurie po 1944 m. II. 1 d. dėvės nenustatytos rūšies uniformas, o taip pat uždraustus uniformos ir tarn. laipsnių ženklus, nusikalsta. Prieš juos imsiuos disciplininių priemonių.
6. Visi liet. Schutzmannschafto pareigūnai iki 1944 m. sausio mėn. 31 d. turi būti smulkiai painformuoti apie virš paminėtą įsakymą.

Apie pravestą pamokymą man turi būti pranešta raštu iki 1944 m. vasario mėn. 10 d.

Šiuo atžvilgiu nurodymai turi būti kartojami kiekvienu metu 4 mėn. 1 d., 7. 1, 10, 1 ir 1. 1 d.

(pas.) **M u s i l**
Oberstleutnant der Schutzpolizei

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 425.

Kaunas, 1944 m. sausio mėn. 24 d.

Miestų ir Apskričių Policijos Vadams ir Geležinkelių Polic. Vadui.

Žiūrėti, kad policijos tarnautojai prisilaikytų mano 1942 m. gegužės mėn. 14 d. ir rugsėjo mėn. 3 d. aplinkraščiuose Nr. 4171 ir 850/0. nurodytų uniformos dėvėjimo taisyklių.

(pas.) **V. Reivytis**
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.
Red. pastaba: Priedas nespausdinamas.

89 . 90 . 160

P86-1879

POLICIJA

POLICIJOS, UGNIAGESYBOS IR PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS ORGANAS

1944
SAUSIS
KAUNAS

ŠIAME NUMERYJE:

MŪSŲ ŠEIMOJE — 2 ir 37 pusl. ★ POLICIJA IR MŪSŲ INTELIGENTAI — 3 ★ TARNYBINĖ MORALĖ, Vilčinskas — 4 ★ KLAIDOS SULAIKANT NUSIKALTĖLIUS, J. Valevičius — 5 ★ POLICIJA KOVOJE SU NUSIKALSTAMAIS DARBAIS, Prokuroro pad. J. Januška — 7 ★ VIRŠININKAI IR VALDINIAI, I. M. — 10 ★ GINKLŲ VARTOJIMAS IR PRIEŽIŪRA, S. T. — 11 ★ APIE ŽUVUSĮ KAUNO APS. POLICIJOS VADĄ J. DŽENKAITĮ — 13 ★ MAŽAMEČIŲ POLICIJA UŽSIENIUOSE, Zigmas Pivoriūnas — 14 ★ VOKIEČIŲ POLICIJA, J. Valevičius — 15 ★ IŠ TARNYBINIŲ UŽRAŠŲ, I. Svyrius — 17 ★ APIE ŽUVUSĮ KAUNO M. VAKARŲ APYL. VADĄ F. DELBOGĄ — 18 ★ ŠIS TAS APIE DIDŽIĄJĄ VOKIETIJĄ — 19 ★ PRIEMONĖS PRIEŠ NEPAKALTINAMUS NEPILNAMEČIUS, I. Undraitis — 21 ★ POLICIJOS RYŠYS SU FRONTU — 22 ★ ŠAUDYMO PRATIMŲ REIKALU, M. Žakaras — 23 ★ LIETUVIS MILICININKAS SOVIETŲ PRAGARE (tęsinys), koresp. K. B. — 25 ★ KEISTUOLIS VAGIS — VALKATA — 27 ★ MEDŽIOKLĖS REIKALU, V. Višniauskas — 29 ★ SPORTAS — 30 ★ UGNIAGESYBOS SKYRIUS — 31 ★ PRIEŠLEKTUVINĖS APSAUGOS SKYRIUS — 35 ★ POLICIJA ŠYPSOSI — 39 ★ OFICIALINĖ DALIS — 40 ★

RIMTI POLICISTŲ VEIDAI ŽADA PERGALĘ. NUOTR. V. AUGUSTINO.

MŪSŲ ŠEIMOJE

PERTVARKOMAS ATLYGINIMO MOKĖJIMAS POLICIJOS TARNAUTOJAMS.

Turimomis žiniomis netrukus bus pertvarkytas policijos tarnautojams atlyginimo mokėjimo būdas. Pagal naują atlyginimo sistemą, pradedant 1944 m. balandžio mėn., policijos pareigūnams atlyginimas bus mokamas per savivaldos įstaigas. Jo dydis nebus sumažintas. Mokėjimas ir toliau vyks per Policijos Departamentą (Liet. Policijos štabą).

POLICIJA REMIA SAVITARPINĘ PAGALBĄ.

Jonavos nuovados policijos pareigūnai iš pr. metų gruodžio mėn. atlyginimo paaukojo Jonavos Savitarpinės Pagalbos Komitetui 91 RM. 10 pfn.

Pr. Al.

IŠ KAUNO MIESTO POLICIJOS JUDĖJIMO NUOVADOS VEIKLOS.

Viešame gatvės judėjime visais laikais būdavo nelaimės neišvengiamos. Privedus tačiau judėjimo dalyvius prie drausmingesnio laikymosi gatvėje, galėtų būti eisminių nelaimių ir aukų skaičius sumažintas. Kauno miesto policijos judėjimo nuovadoje per 1943 metus užregistruota 192 eismo nelaimės, per kurias 19 asmenų mirtinai, 24 sunkiai ir 66 lengvai sužalota. Šių eismo nelaimių ir aukų priežastimi, kaip išaiškinta, 17 atvejuose buvo neblaivūs šoferiai, 2-uose atvejuose šoferiai neturį teisių vairuoti automašinas ir 7 atvejuose blogi automašinų stabdžiai. Daugiausia gi eismo nelaimių kilo dėl nesilaikymo judėjimo taisyklių: iš automašinų pusės daugiausia kryžgatviuose ir dėl pėsčiųjų neapdairumo. Už nesilaikymą eismo taisyklių per 1943 metus visų rūšių eismo dalyviams surašyta Kaune 350 protokolų.

Per 1942 metus Kauno mieste užregistruota 214 eismo nelaimių, per kurias sužalota 17 asmenų mirtinai, 35 sunkiai ir 89 lengvai, o 1941 metais nuo liepos mėn. 15 d. 123 eismo nelaimės, kuriose 12 asmenų mirtinai, 18 sunkiai ir 63 lengvai sužalota. Kaip matyti, iš 1941 metų į 1942 metus nelaimių ir aukų skaičius sumažėjo. Nelaimių skaičius 1943 metais nežymiai, palyginant su 1942 metais, irgi sumažėjo, nors mirtinų aukų skaičius didesnis. Tai leidžia spręsti, kad visų rūšių eismo dalyviai ir judėjimo priemonių vairuotojai dar per mažai tesilaiko judėjimo taisyklių. Ateityje Kauno miesto judėjimo policija numato visomis priemonėmis persekioti nedrausmingus judėjimo dalyvius.

KOVA SU NAMINĖS DEGTINĖS GAMYBA.

Šio karo metu gal didžiausia mūsų krašto yda — tai slaptoji naminės degtinės gamyba. Ji kenkia ne tik normaliam gyventojų ir fronto aprūpinimui maistu, kuris šio karo metu ypatingai opus, bet nuodija tautos gyvybines jėgas, darydama iš dabartinės ir būsimosios kartos fizinius ir dvasinius invalidus, žlugdo žmonių moralę ir yra daugelio nusikaltimų priežastimi. Dėl to policija ypatingai kreipia dėmesio į kovą su slaptąja degtinės gamyba, pardavinėjimu ir vartojimu. Kauno miesto policijos kainų priežiūros pareigūnai per vieną praeitų metų gruodžio mėnesį iškėlė 60 baudžiamųjų bylų, kuriose 83 piliečiai už degtinės gamybą, prekybą ir vartojimą pašaukti atsakomybėn. Be to, išaiškintos keturios slaptos degtinės gamyklos. Per tą patį laiką konfiskuota 270 litrų naminės degtinės. Itin pažymėtinas vachmistro Jono Staškūno tarnybinis stropumas, kuris vienas per gruodžio mėn. iškėlė 22 bylas.

ŠALIGATVIŲ PRIEŽIŪRA.

Ne visi Kauno miesto gyventojai tvarkingai valo ir tvarko šaligatvius. Dėl netinkamo šalitgatvių valymo nuo sniego ir ledo ir nebarstymo smėliu pasitaiko daug nelaimingų atsitikimų, kada į darbus skubantieji paslysta ir susižaloja. Dėl to Kauno miesto policijos nuo... imasi griežtų priemonių prieš n... ir sklypų valdytojus ir savinin... ir kuone kasdien surašoma po ... keta ir daugiau protokolų už ne... kamą šaligatvių priežiūrą.

SĖKMINGA KOVA SU VAG...

Ir viešajai policijai tenka sėk... gai kovoti su vagimis ir įsilauž... Nors kartais vagims kurį laik... kasi pasislėpti nuo policijos ir ... dyti pakartotinų nusikaltimų, ... gale jie vistiek pakliūva polic... Šių metų sausio mėn. 4 d. suči... net trys vagys: vienas kaunietis ... tiktas Vilniaus gatvėje, atplėšęs ... esančio „Mildos“ fabriko lang... norėjęs įvykdyti vagystę. Kitas ... gis sulaikytas Senamiesčio turgav... tėje, kada jis mėgino iš vieno p... čio pavogti odinį portfelį su m... produktais. Tą pačią dieną Š... čiuose sulaikytas mažametis n... kaltėlis, kuris su kitais mažame... vagiliavo pas gyventojus karve... ir įvairius smulkesnius daiktus. ... si nusikaltėliai perduoti krimina... policijai.

DAR GALIMA GAUTI „POLICIJOS“ 1943 m. 1 ir 2 Nr.

„Policijos“ administracijoje galima gauti pereitų metų „Po... jos“ 1 ir 2 numerį. Atskiras ... meris kainoja po vieną RM. ... rintieji juos įsigyti, prašome p... bnti atsiųsti mums pinigus, ne... liau jų gali pritrūkti.

IŠVEŽTŲJŲ Į RUSIJĄ POLICIJOS TARNAUTOJŲ REIKALU.

1943 metų „Policijos“ 1 ir 2 Nr. buvo paskelbti išvežtųjų į R... sijos sritis policijos pareigūnų ir šeimos narių sąrašai. Kaip maty... dėl neturėjimo pilnų žinių apie ... kuriuos išvežtus policijos pareigū... ar jų šeimos narius, sąrašai ... nepilni. Mes prašome policijos p... reigūnus juos atidžiai perskaityti ... atsiminus neįtrauktus pažįstam... policijos tarnautojus, apie tai tuoj... pranešti „Policijos“ Redakcijai. ... juos artimiausiu laiku paskelb... papildomai.

LEIDĖJAS — VYR. REDAKTORIUS: Policijos Departamento Direktorius — Liet. policijos ryšio karininkas V. REIVYTIS. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Gedimino 29/III aukštas 52 kamb./, Telefonas 28201. Prenumeratos kaina: Metams RM. 12,— pusei metų RM. 6,— Redakcija rankraščius taiso savo nuožiūra. Nesunaudotų rankraščių nesaugoja ir savo lėšomis negrąžina. Spausdina „Vilniaus“ spaustuvė Kaune, Nepriklausomybės aikštė 4a telef. 20726. Užs. 830/4414. Atskiro numerio kaina RM. 1,—

POLICIJA IR MŪSŲ INTELIGENTAI

Kiekvienas žmogus, stodamas policijos tarnybon, žino gerai, kad jis imasi sunkaus ir atsakingo darbo. Jis žino, kad jo pareiga bus saugoti kitų gyventojų turtą, ramybę ir gyvybę. Jam, policistui, reiks prižiūrėti, kad nebūtų prasižengta su įstatymais, potvarkiais ir kad jis pats pirmas turės būti pavyzdžiu kitiems, nenuilstamu užtarytoju skriaudžiamųjų ir kietu bei ryžtingu kovotoju su įvairaus plauko blogos valios demoralizuotu žmonijos atmatu.

Vykdydamas jam patikėtas sunkias pareigas, jis turi pats išsiprusinti iki tokio laipsnio, kad gerai žinotų įstatymus ir potvarkius ir, reikalui esant, galėtų kitam juos priminti bei patarti.

Itemptai kovodamas su įvairaus plauko piktadariais, nežiūrėdamas oro sąlygų, dienos ar nakties meto, nekreipdamas dėmesio į nuovargį ar kitus asmeninius reikalus, policistas nenuilstamai persekioja žmonijos priešus ir nekartą stato į didelį pavojų savo brangiausį turtą — sveikatą arba gyvybę tam, kad kiti gyventų ramiai ir saugiai.

Už tą pavojingą, sunkų, varginantį ir atsakingą darbą jis gaus tiktai minimalų atlyginimą, kuriuo galės užtikrinti tiktai savo ir šeimos egzistenciją.

Jis gerai žino, kad iš to darbo ir pareigų jokių turtų nesusikraus ir nepralobs. Priešingai, gali daugelį ką nustoti, bet nustoti asmeniškai, o tačiau būti naudingu tik kitiems. Žmogus, sąmoningai ir savarankiškai imdamasis šios sunkios, atsakingos ir pavojingos pareigos, yra tikras savo krašto mylėtojas, pasiryžėlis ir didelis idealistas.

Tikybos, humaniškumo ir pagaliau žmoniškumo pagrindiniai dėsniai skelbia, kad nieko nėra gražesnio, tauresnio ir šventesnio, kaip pačiam aukotis kitų labui.

Tad tokios tatai yra sunkios, kartu ir labai garbingos, policininko pareigos. Šios pareigos gali imtis ir jas atlikti tiktai valingi, taurūs ir savo kraštą bei žmones mylį vyrai.

Todėl kai kieno pažiūros, kad policijon tegu eina tarnauti tie, kurie niekur kitur nepritampa, mažo išsilavinimo ir bendrai padaužos — yra perdėm neteisingos ir taip gali galvoti tiktai vargšas neišmanėlis. Taip pat labai nekultūringa ir nelogiška manyti, kad ir inteligentui būti policininku yra nepadoru ir žema, net gėda. Tai labai egoistinis ir trumparegiškas samprotavimas.

Policijos eilėse būti yra kaip tiktai vieta inteligentui, nes policistui kartu tenka būti ir auklėtoju, patarėju ir užtarėju.

Mūsų inteligentija turėtų aktyviai prisidėti tokiai pažiūrai kiek galima greičiau pašalinti ir visomis galimomis priemonėmis paremti policiją, jai padėti prisikomplektuoti intelektualiai pajėgesnių vyrų.

Kadangi policija komplektuojama savanoriškumo principu, tad mobilizacijos arba prievartos keliu negalima rinktis geresnių intelektualų ir tenka tenkintis tais, kurie patys pasisiūlo.

Su kartumu tenka prisipažinti, kad pajėgesnis inteligentų sluoksnis mėgsta įsitaisyti į šiltesnes, patogesnes ir pelningesnes vietas. Aukotis, stoti policijon, kur, gal, nemažiau pavojų kaip fronte — niekas nesiryžta.

Šiandieną gyvename sunkius karo laikus ir esame skaudžiai paliesti visokių negerovių ir pavojų. Bolševikai paliko mūsų krašte daug kriminalistinio ir šiaip demoralizuoto gaivalo, kuris kartais gana rimtai graso mūsų krašto gerovei. Mūsų tauta laukia apgynėjų ne tiktai nuo išorinio priešo, bet labai pasigenda ir savo krašto viduje tikros ir tvirtos apsaugos nuo visokių piktadarių ir banditų. Jau pats laikas susiprasti ir imtis viešosios tvarkos ir nepavojumo darbo.

Mes laukiame, kad mūsų gerieji patrijotai ir intelektualai, o ypatingai tie, kurie tarnavo kariuomenėje ir moka gerai veikti su ginklu, ryšis savanoriškai pasisiūlyti ir stos į policijos eiles.

Mes tikime, kad mūsų visuomenė supras laiko rimtumą ir susirūpins, kad mūsų balsas neliktų „balsu tyruose.“

Rimti, tikrai savo kraštą mylį vyrai, ryžkitės atsisakyti kartais šilto kambario ir patogios minkštos kėdės, nepasigailėkite nustoti turimos geros ir pelningos vietos, bet stokite savo tautiečių, tėvų, brolių ir seserų apsaugon.

Įsipareigokite tvirtai užimti sargybinio vietą, kad apsaugotumėte krašto turtą, ramybę ir tvarką.

Šios dienos krašto padėtis reikalauja iš kiekvieno pajėgesnio piliečio atsisakyti nuo egoistinių savo interesų ir burtis į legalias organizacijas, kurių pareiga ginti ir saugoti tėvynės vyrų sukurtą kultūrą ir garbę.

Mes esame giliai įsitikinę, kad atsiras drąsių, pasiaukojusių vyrų, kurie nedelsdami stos į mūsų tarpą, kad atliktų aukščiausią ir švenčiausią pareigą Tėvynei.

Einant tarnybos pareigas, žuvus
Kauno apskrities Policijos vadui

JUOZUI DŽENKAIČIUI,

jo žmonai, dukrelėms, tėvams, broliams ir sesutei nuoširdžią užuojautą reiškia

Lietuvių Policijos Ryšio Karininkas — Policijos Departamento Direktorius, jo pavaduotojas, Štabo bendradarbiai ir „Policijos“ Redakcija.

TARNYBINĖ MORALĖ

Tarnybinė moralė yra pagrįsta krikščioniškos moralės mokslu, pripažįstančiu dorovingu kiekvieną atskirą asmens poelgį, kuris yra suderinamas su protingąja žmogaus prigimtimi.

Bet tarnautojas šiuo atveju savo gerą valią ir kilnias pastangas turi derinti su savo vadovybės valia ir veikiančiais įstatymais, nes jo veikla turi viešą pobūdį ir siekia visuotinio gėrio. Čia tarnautojas, šalia savo geros valios, yra ir valdžios įpareigojamas rūpintis savo asmens tauriumu, kad tuo būdu jis galėtų visiškai atitikti savo aukštą pašaukimą.

Praktiškai pažvelgę į žmonių gyvenimą, mes matom, kad nėra pasaulyje tiek tobulo ir universalaus įstatymo, kuris iki smulkmenų viską numatytų, aptartų, nurodytų. Įstatymų vykdymo priežiūros pareigūnams, vpač policijai, visuomet pasitaiko vienokių ar kitokių neaiškumų. Kai kuriais atvejais policistui pačiam tenka pagalvoti, ar čia šaukti pilietį atsakomybėn, ar čia pasitenkinti įspėjimu, ar daugiau ar mažiau jį nubausti ir pan. Tokiais atvejais policijos pareigūnui tenka vadovautis vien tik savo profesiniu patyrimu, savo sveiku protu, savo kompromisų nepažįstančia sąžine. Čia ir iškyla tarnybinė moralė, reikalaujanti iš policisto-gero profesinio pasiruošimo, aukščiausių žmogaus ir pareigūno dorybių ir nuoširdžiai kūrybine linkme nukreiptos nepalaužiamos valios.

Priesaika, iškilmingas pasižadėjimas, net ir garbės žodis tokiam policistui yra šventos sąvokos. Netesėjimas čia jam būtų lygus nustojimui viso gyvenimo džiaugsmo ir teisės vadintis žmogumi.

Dabar mums jau yra visiškai aišku, kad pagal tarnybinę moralę visa policijos pareigūno tarnybinė veikla ir jo asmeninis gyvenimas turi būti be priekaišto. Jis visur ir visuomet turi laikytis teisingumo ir sąžiningumo be jokios matomos ar nematomos kontrolės, raginimų ar įspėjimų. Jis mielai ir su dideliu vidiniu pasitenkinimu turi būti savo sąžinės kontroliuojamas, šventai vykdydamas savo vadovybės įsakymus.

Melą, simuliaciją, intrigas, veidmainiavimą, negarbingą išsisukinėjimą, karjerizmą, girtavimą, aukštos moralės pareigūnas laikytų ne vien nusižengimu gražioms tradicijoms, bet ir žemiu, nedovanotinu nusižengimu savo sąžinei.

Neobjektyvių ar nepagrįstų sprendimų, kerštо, neapykantos, nekorektiško elgesio, be pagrindo „mylimų“ ar „nepakenčiamų“ pavaldinių, o pavaldiniams — viršininkų, lygiai taip pat ir nevienodai traktuojamų savo aptarnaujamo ploto gyventojų — pas aukštos moralės pareigūną nėra ir negali būti.

Drausmė, besąlyginis klusnumas, solidarumas, kariškas santūrumas, ryžtingumas, drąsa, riteriškas tiesumas ir pasiaukojimas pareigai—laikomi būtinomis ir nepakeičiamomis policisto ypatybėmis, giliu vidujiniu jo įsitikinimu.

Idealus policistas turi reaguoti ir į savo draugų netikusį elgesį, nes visuomenė, paprastai, už menkiausią policininko klaidą ar netaktą smerkia ne jį vieną, bet visą policijos korporaciją. Draugiškas pamokymas tokiais atvejais, be abejo, turi būti nuoširdus, korektiškas, išmintingas. Labai nusižengtų tarnybinei moralei tas policistas, kuris įvairius savo draugų neskelbtinus mažmožius, nuo jų slėpdamas, veidmainingai kuždėtų kitiems į ausį, arba be rimto pagrindo skųstų juos aukštesnei vadovybei, vpač egoistiniais sumetimais siekdamas asmens garbės, karjeros, nepagrįsto įsitekimo viršininkams.

Vyresnieji į savo pavaldinių nusižengimus, kaip žinome, reaguoja pagal drausmės nuostatus ir pareigos jausmą. Vadovybės padarytos išvados, lygiai kaip ir kiekvienas įsakymas, yra nediskutuotinas ir bet kokie „murmėjimai“ — griežtai smerktini.

Baigiant tenka pažymėti, kad jei policijos pareigūnas, kaip valdžios reprezentantas ir vykdytojas, neparodys aukščiausių žmogaus ir pareigūno moralinių ypatybių, nesugebės pastatyti save visuomenės akyse reikiamoje aukštumoje, nesugebės ar nenorės tinkamai elgtis — jis niekuomet nebus visuomenės gerbiamas, neturės jokio autoriteto ir nuolat kompromituos valdžios pareigūno gerą vardą, žemins valdžios autoritetą, kenks valdžios prestižui. Išdėstomą tinka, kad tarnybos pareigas einantį policininką kiekvienas pilietis net įstatymais įpareigotas gerbti, o jo uniforma visur ir visuomet kiekvienam piliečiui tai labai aiškiai primena.

Todėl žmonių pasitikėjimą valdžia ir jos pareigūnais jokiu būdu negalima apvilti. Tai labai gerai žino, jaučia ir supranta kiekvienas policistas. Bet dar daugiau jis turi žinoti ir jausti savo pareigą: valdžios autoritetą visomis išgalėmis palaikyti, saugoti, ginti.

Konkrečiai tenka nurodyti štai ką: tarnyboje nei vieno žodžio, nei vieno gesto, nei vieno judesio be reikalo, nei vieno nutarimo — be teisinio pagrindo. Būtinas pasitikėjimas savimi ir rimta, įtikinanti laikysena. Nevietoje parodytas gailestingumas, susinervinimas ar abejojimas kaip pasielgti — kiekvienu atveju ir geriausius policistus pasiau nuginkluoja. Tai štin turi įsidėmėti mažiau patyrę policistai.

Seni policijos tarnautojai jau iš praktikos labai gerai žino, kad be aukštos moralės ir tvirto būdo niekam nevalia nė į rankas paimti policijos ginklo bei garbingos uniformos.

Kauno miesto policijos telefonų centrinėje budintis pareigūnas turi būti akylas ir stropus.
Nuotr. **V. Augustino.**

KLAIDOS

J. Valevičius

sulaikant nusikaltėlius

Mūsų policijos gyvenime turime gana daug pavyzdžių, kur nelaimingus atsitikimus tenka aiškinti kaip neatidumo, nerūpestingumo ir pavojaus neįvertinimo išdavomis. Aišku, turint galvoje vispusišką policijos tarnybą, vpač banditų siaučiamose vietose, negali būti jokio absoliutaus saugumo, bet vis dėlto daugelis įvykstančių nelaimingų atsitikimų galėtų būti išvengti, einant prie tikslo su atitinkamu ir būtinu apdairumu.

Šio straipsnio tikslas nėra atskirų tuo reikalu taisyklių surašymas, kuriuo turėtų vadovautis pareigūnai. Šiuo metu praktinės ir tuo pačiu mokslinės medžiagos gali duoti tik pavyzdžiai, jau mūsų policijos gyvenime pasitaikę. Todėl čia nuo to ir pradėsime.

Vienas svarbiausių policinės tarnybos pavojų pasireiškia vykdant laisvės atėmimą. Kiekvienas pareigūnas čia turi būti pasiryžęs žūtbūtinei kovai, neatsižvelgdamas į atvejį, kuris jam, gal būt, pasirodytų mažiau reikšmingas ir pavojingas. Vilniaus krašte J. polic. punkto 5 policininkai ėjo plentu Vilniaus link. Pakeliui jie sutiko 3 važiuojančius vežimus, kuriuose važiavo po 1 žmogų. Policijos pareigūnai pareikalavo važiuojančius sustoti ir parodyti dokumentus. Tuomet vienas iš važiavusių šoko iš vežimo ir pasileido bėgti, o kiti 2 likusieji iš pistoletų pradėjo šaudyti į policininkus, iš kurių 2 polic. tarnautojai buvo sunkiai sužeisti. Banditai, pasinaudoję sukeltu sąmyšiu, su vežimais pabėgo. Policijos pareigūnai, matydami tik 3 važiuojančius, o patys būdami 5, neįvertino pavojaus ir nesiėmė jokių atsargumo priemonių, stabdydami vežimus. Savo šią klaidą jiems teko brangiai apmokėti.

Neseniai įvykęs tragiškas vieno polic. pareigūno žuvimas, verčia, nušviečiant šį įvykį, priminti tai, kad ne visuomet verta ir labai rizikinga yra vykdyti suėmimą pačiam neturint ginklo. Mieste, X nuovados policininkas P., būdamas netarnyboje ir neturėdamas su savim ginklo, pagal pliečio nusiskundimą užėjo į vieną butą suimti kriminalinės polic. ieškomo pil. S. Po kurio laiko policininkas P., laikydamas iš užpakalio S. už rankų, ištūmė jį į gatvę. S. turėjo rankoje pistoletą. P., matyt, norėdamas atimti pistoletą, parvertė S. ant žemės ir abu grūmėsi. Pagaliau S. pavyko paleisti šūvį, kuriuo policininkas P. buvo mirtinai kliudytas į kaklą. Piktadaris pasileido bėgti ir sutiko kitus du policininkus. Matydamas, kad padėtis beviltiška ir pats negalės pabėgti, piktadaris nusišovė.

Sulaikytuosius įtartinus asmenis visų pirma r ikia atidžiai išklausti ir tik po to, patikrinus dokumentus, vesti į areštinę. Dažnai mes, sulaikydami asmenį, dėl jo nekaltai atrodančios išvaizdos iš pagrindų apsirinkame, tuo tarpu tas asmuo vėliau pasirodo yra rafinuotas banditas recidivistas.

Mieste V. 2 policijos pareigūnai, vykdydami dokumentų tikrinimo akciją, sulaikė gatvėje nepažįstamą asmenį ir patikrino jo asmens dokumentus, kurie buvo S. vardu, gyv. Vilniuje. Polic. pareigūnai, neradę darbo pažymėjimo, vedėsi nepažįstamąjį į nuovadą išsiaiškinti. Kiek paėjus, S. staiga išsitraukė iš kišenės 2 pistoletus, iš kurių atidengė ugnį į policininkus, vienam persaudamas ranką, kitam abi kojas. Policijos pareigūnai, nors ir sužeisti, apsaudė bėgantį nusikaltėlį ir pašovė jam kairę kojų. S. matydamas, kad nepabėgs, nes policininkams į pagalbą skubėjo vokiečių kariai, įbėgo į vieną kiemą ir šuviu į smilkinį nusišovė. Po to, iškračiusi S. kišenes, rasta: 2 pistoletai, papirosų pokeliai prikišti šovinių ir svetimomis pavardėmis asmens dokumentų. Manyta, kad turėta reikalo su bedarbiu, o čia pasirodė „diplomuotas" nusikaltėlis.

Tikrinant dokumentus ir vykdant suėmimus, reikia būti pasiruošus visokiems netikėtumams. Tą priešingybę parodo toks įvykis. V. mieste vyr. vachmistras S., vykdydamas įtartinų asmenų tikrinimą gatvėse, viename gatvės kampe, sutikęs nepažįstamą vyriškį, paprašė paroditi dokumentus. Nepažįstamasis, kaip atsakymą į tai, staiga išsitraukė pistoletą ir paleido 3 šuvius, kuriais vyr. vachmistrą S. peršovė mirtinai per kaklą. Piktadaris pasileido bėgti ir kitoje gatvėje dingo. Toks įvykis kitiems policijos pareigūnams turėtų būti kaip paskatinimas griebtis reikalingų atsargumo priemonių.

Neleistinas yra dalykas, nepadarius nuodugnios asmens kratos, suimti nusikaltusius ar įtartinus asmenis ir varyti juos į policijos įstaigą. Skaudžią pamoką gavo T. apskrities, 2. policijos punkto policininkai D. ir G. Patruliuodami miestelyje jie sutiko du nepažįstamus vyriškius. Pareikalavus parodyti asmens dokumentus, vienas iš nepažįstamų pateikė juos policijos pareigūnui G., tuo tarpu antrasis kalbėjosi su polic. D. Iškius sulaikytiesiems eiti į policijos punktą, šie staiga iš apsiaustų kišenių išsitraukė pistoletus ir iš arti patraukė pistoletus į policininkus. Poleido šuvius į policininkus. Polic. D. peršovė dešinę kojų aukščiau kelio. Banditai, pasinaudodami tamsa, pabėgo.

Darant asmens kratas, nepakanka įtariamąjį apieškoti, apčiupinėjant sonus ir kišenių vietas, bet reikia patikrinti ar nusikaltėlis neturi kartais ginklo užpakalinėse kelnių kišenėse ar pasikabinęs ant raikščio prie apatinės kūno dalies; pagaliau apatinės kūno dalies; pagaliau yra atsitikimų, kad ginklas nešiojamas ant nugaros tarp pečių menčių pririštas taip pat raikščiu. S. apskrityj, darant bandičių medžioklės, žuvo du policijos tų ūkininką ir padarė pas ji asmens kratą ir vežime patikrinimą. Nieko neradę ir patikrinę asmens dokumentus, policijos pareigūnai, įsitikinę, kad sulaikytasis yra beginklis, savo šautuvus užsikabino ant pečių. Sulaikytasis, pasinaudojęs momentu, išsitraukė iš kelnių užpakalinės kišenės pistoletą, šovė į abu policistus ir pats pradėjo bėgti į mišką. Vienam pareigūnų šūvis buvo mirtinas, o kitas bėgantį žudiką dar bandė apšaudyti, paleisdamas keletą šūvių. Tačiau be pasekmių. Vėliau buvo daromas miško patikrinimas. Miške užeita 2 bestovyklaują vyriškiai. Vieną jų pavyko nušauti, kitas, atsišaudydamas ir pasinaudodamas tankių krūmų priedanga, pabėgo. Iš pasilikusio arklio su grūdų vežimu žudiko asmenybė pavyko nustatyti. Žudikas iegomas. Tai pamokantis įvykis, kur savo neatidumą policininkai turėjo apmokėti gyvybės kaina.

Dar vienas panašus atsitikimas. A. apskrities P. punkto policininkai B. ir Ž. buvo pasiųsti į kaimus pildyti raštų. V. kaimo ribose minėti policininkai sulaikė nepažįstamą asmenį, kuriam esant išskeltomis į viršų rankomis, buvo padaryta kišenėse krata ir pradėta tikrinti asmens dokumentai. Tuo pat metu nepažįstamasis leido žemyn rankas ir iš rankovės jo rankoje atsirado pistoletas. Piktadaris šovė du kartus į polic. B., sužeisdamas tam dešinę kojų viršum kirkšnio, ir du kartus į polic. Ž., padarydamas lengvą galvos nubrėžimą. Sužeidę policiją, leidosi bėgti. Nors piktadaris sužeistų policininkų ir buvo apšaudomas, bet, pasinaudojęs kalnuotomis vietovėmis, paspruko. Nusikaltėlio dokumentai pasiliko pas policininkus. Iš dokumentų paaiškėjo, kad tai yra besislapstantis B. Darant tolimesnį tyrimą, ryšium su tuo buvo išaiškinta daugiau prieš valstybinio pobūdžio nusikaltėlių, pas kuriuos rasta ginklų ir lenkiškų atsišaukimų.

Neseniai gautas vienas „kuriozinis" pranešimas, kuris visiems gali būti pavyzdžiu, kaip nereikia daryti. S. m. gruodžio mėn. 12 d. X apskr., Y punkte sužinota, kad pas pilietį M. pirtyje nakvojo 3 banditai ir iš rytojo iš pirties išėjo. Iš Y punkto banditus persekioti buvo pasiųsti: vyr. vachm. L., pagalb. polic. S. ir pagalb. polic. R. Važiuodami keliu policijos pareigūnai pasivijo 3 asmenis, iš kurių vienas atrodė dar vaikas. Ginklų pastebėta nebuvo. Važiuojantiems polic. pareigūnams šie asmenys pasirodė įtartini ir pag. polic. R. pirmasis šoko iš vežimo ir puolėsi prie įtariamųjų. Pag. polic. R. per arti prišokus, vienas iš įtariamųjų nutvėrė už R. šautuvo ir jį iš jo atėmė. Tuo metu kitas pag. polic. S. irgi puolėsi prie sulaikomųjų, bet šių vienas su atimtu iš R. šautuvu sunkiai sužeidė S. Vyr. vachm. L. šoko į griovį ir norėjo atidengti ugnį, tačiau jo šautuvas

Policijos Štabo Ūkio Skyriaus Viršininką

JUOZĄ PAUKŠTAITĮ,

jo tėveliui mirus, nuoširdžiai užjaučia

Policijos D-to Direktorius — Liet. polic. ryšio karininkas, štabo bendradarbiai ir „Policijos" Redakcija.

Policijos pareigūno šeimos idilija švenčių metu. Nuotrauka E. R.

Prokuroro pad. J. Januška

POLICIJA KOVOJE *su nusikalstamais darbais*

Policijos darbas atsakingas ir sunkus. Dažnai, kada kiti žmonės miega, ilsisi — policijos pareigūnai budi, saugoja žmonių ramybę, turtą ir net gyvybę. Jiems nebaisios tamsios naktys, biaurūs neišbrendami keliai, lietingos ir šiurpios rudens ir šaltos žiemos naktys. Jų tokios pareigos, jie tarnauja visuomenės gerovei ir žiūri, kad valstybėje būtų tvarka ir ramybė.

Policijos uždavinys — patikrinti viešąją tvarką, laisvę, turto ir asmens neliečiamybę, kovoti su nusikaltėliais, kurie ardo ramų visuomenės ir atskiro žmogaus gyvenimą, atima žmonių gyvybę, kesinasi į nuosavybę.

Tačiau kovoti su nusikalstamais darbais reikia turėti ne tik pasiryžimo ir prityrimo, bet taip pat turėti ir pagrindinių žinių bei veikimo planą.

Kiekvieną darbą pradedant, reikia gerai apsvarstyti ir tik po to veikti. Niekada negalima veikti neapgalvotai, tuo labiau policijai, tvarkant svarbius žmonių reikalus kovoje su nusikalstamais darbais.

Nereikia vartoti smurto, nes dažnai tuo nieko gero neatsiekiama , o tik pažeminama policijos tarnautojų geras vardas.

Dažnai policistai taip pasielgia įsikarščiavę, supykę, bet tai neleistina. Tiesa, policijoj tarnauja tie patys žmonės su visomis geromis ir blogomis ypatybėmis, bet, atsižvelgiant į svarbias jai pavestas pareigas, reikia turėti ne tik drąsos, bet ir sveiko galvojimo, nuoseklumo ir objektyvumo.

Gerai apgalvoti ir greitai veikti — turi būti policijos veikimo pagrindas.

Greitas reagavimas į pasireiškusį nusikalstamą darbą — beveik visada garantuoja įvykdytojų išaiškinimą.

Įvykus žmogžudystei, plėšimui, vagystei, gaisrui, jei tuojau negalima nuvykti, reikia pranešėjus ar patikimus žmones painformuoti, kad jie nieko neimtų, nejudintų, nepanaikintų pėdsakų, neliestų daiktų. Nuvykus įvykio vieton, reikia padaryti smulkų vietos apžiūrėjimą; kai trūksta specialių įrankių nusikaltėlių paliktiems pėdsakams išaiškinti, reikia pranešti kriminalinei policijai, o ligi ši atvyks, pastatyti sargybą saugoti, kad nebūtų sunaikinti tirtini pėdsakai, ir tuojau pranešti atitinkamam tardytojui.

Apžiūrint įvykio vietą, reikia ypač atkreipti dėmesį į smulkmenas, nes dažnai pastebėta smulkmena, darant kvotą ar tardymą, nulemia nusikaltėlio išaiškinimą.

(jo paties pasakojimu) iš eilės keturis kartus neįskėlė. Nusikaltėliai, pačiupę antrąjį šautuvą iš S., peršovė juo R. per krūtinę ir paleidę dar keletą šūvių, pasišalino. Pag. polic. S., nugabentas į ligoninę, mirė. Tai yra charakteringas pavyzdys, kur per didžiausį neatsargumą, neapgalvotą veikimą, trys ginkluoti polic. pareigūnai buvo sutvarkyti trijų neginkluotų ar bent savo ginklų nepavartojusių asmenų. Šį polic. pareigūnų klaidingą veikimą iškritikuoti palieku patiems skaitytojams.

Šio straipsnio pagrindinę mintį trumpai suglaudus, tenka formuluoti šitaip: kraštutinė akla drąsa bei neatsargus veržlumas iš vienos pusės ir lėtas neryžtingas veikimas iš kitos pusės — beveik lygiai klaidingi. Sėkmingu reikia laikyti vidurkį: veikiant ryžtingai ir be baimės, prisilaikant betgi protingo apdairumo ir atsargumo priemonių.

Esant nužudytam žmogui, aprašyti jo gulinčią padėtį ir jo kūne, iš viršaus žiūrint, pastebėtas žaizdas, sumušimus, kojų, rankų, galvos padėtį, apžiūrėti aplinką ar nėra pėdų pėdsakų, pavartytų akmenų, kuolų, kraujo pėdsakų. Jei įtariama, kad žmogus yra nušautas, tad atidžiai paieškoti ar nėra aplinkui išsautų kulkų tūtelių; jei būtų piktadarių pėdsakai, siekti ir apžiūrėti pėdsakus, iš kur ateita, kur nueita; jei įmanoma — nugipsuoti. Atkreiptinas dėmesys ar prie lavono nėra likę piktadarių daiktų: kepurės, pirštinių, sagų ir kt. Rastus daiktus reikia apžiūrėti, apžiūrėjimo protokole smulkiai aprašyti jų žymes ir, įdėjus į atskirą voką ar pakietą, uždaryti ir prijungti prie daromos kvotos. Jei yra foto aparatas, geriau dar nufotografuoti. Tatai naudinga nužudymų, gaisrų, plėšimų, katastrofų ir pan. nusikaltimų aiškinimui. Gaisrų, nužudymų, katastrofų kvotose reikia padaryti brėžinius ir atžymėti svarbesnių vietų nuotolius.

Įvykus vagystei, įsilaužymui, apžiūrėti ne tik iš kur piktadarių ateita ar nueita, bet smulkiai apžiūrėti, pro kur vidun įeita, kaip atidarytos durys ar langai, mėginti surasti pirštų atspaudus ant stiklų, palangių, durų ar lieštų daiktų. Patikrinti durų, pro kurias įeita, spynas, ar jose nėra likę atidarant užlaužimų, paralinį medžiagų ar rakinimo žymių ir pan. Darant įvykio vietos ar kitus apžiūrėjimus, reikia pakviesti iš rimtų žmonių du kviestinius. Neleistina, kada policistas padaro apžiūrėjimus pats vienas, o protokolus duoda pasirašyti pirmam pasitaikiusiam žmogui, kuris net prie apžiūrėjimo nebuvo ir nieko nematė. Kaltės įrodymus silpnina ir daugiau apžiūrėjimą valdininkui būna gėda, jei teisme paklausti kviestiniai liudininkai pareiškia prie apžiūrėjimo nedalyvavę, o protokolą pasirašę policijos nuovadoje ar punkte. Apžiūrint reikia, kad dalyvautų kviestiniai, kuriems surašytas apžiūrėjimo protokolas turi būti perskaitytas ir po to duodamas pasirašyti. Sumanūs kviestiniai yra nebloginko padėjėjai, kadangi dažniausia jie yra iš vietinių žmonių ir, orientuodamiesi vietoje, dažnai atkreipia dėmesį į gana svarbius dalykus ar bent duoda mintį atkreipti į tai dėmesį.

Apžiūrint reikia atkreipti dėmesį, ar ant esančių netoli ar kiek toliau daiktų nėra plaukų, kraujo liekanų, ar nėra nužudytojo rankose plaukų liekanų. Jei jų randama, reikia atsargiai juos paimti ir kartų su nužudytojo galvos plaukais (pluoštų) apkuoti ir pasiųsti ištirti.

Sulaikius įtariamus asmenis ir paėmus iš jų galvos plaukų, galima padaryti tyrimą, ar panašūs rasti nužudytojo rankose plaukai sutampa su įtariamojo, ar ne. Pasitaiko, kad tarp piktadario ir nužudytojo įvyksta grumtynės, kurių metu nukentėjusio rankose pasilieka išrautų plaukų arba ant rūbų kraujo žymių.

Smulkūs apžiūrėjimas nieko nepakenks, o nepilnas dažnai susilpnina įrodymus, dėl kurių gali būti nusikaltėliai ištęsinti.

Stai vieno nepilno apžiūrėjimo išdavos. Kaimynas X atėjo pas Y pasakyti, kad neleistų gyvulių į javus. Pokalbis buvo prie tvarto, kur šis kapojo šakas. Po to prie tvarto durų buvo rastas su žaizdomis galvoje negyvas X ūkininkas. Y aiškino, kad jo kaimynas bekalbėdamas griuvęs į tvarto duris, atsimušęs į vinginį (zoviesą) ir varžtą (muterką) ir užsimušęs. Be kitų apžiūrėjimų, policija padarė ir tvarto durų apžiūrėjimą bei jų brėžinį. Teismo posėdy aiškinant užmušimo aplinkybes, paaiškėjo, kad duryse buvo geležinis užstumtuvas, kuris nei apžiūrėjimo protokole, nei brėžinyje nepažymėtas. Kaltinamojo broliui teisme pristačius užstumtuvą, teismo medicinos ekspertas, pirmiau reiškęs tvirtą nuomonę dėl nužudymo, suabejojo ir prileido, kad galvoje viena žaizda galėjo būti padaryta atsimušus į užstumtuvą. Suprantama, jokios painiavos nei abejojimo nebūtų buvę, jei būtų padarytas pilnas durų apžiūrėjimas ir brėžinys, o nepasitenkinta aprašyti tik tas durų dalis, kurias įtariamasis nurodė, į ką žuvusis užsimušė.

Apie savižudystes bei prigėrimus tardytojui pranešti nereikia. Šiuo atveju vietos policijos pareigūnas su apskrities (o šiam negalint atvykti, su vietos) gydytoju padaro lavono apžiūrėjimą ir, esant aiškiai mirties priežasčiai ir nesant nusikalstamo darbo žymių, gali leisti numirėlį laidoti. Jei lavoną apžiūrint paaiškėją nusikalstamo darbo žymės, tai policija tuojau praneša tardytojui, kuris su gydytoju daro lavono skrodimą ir tolimesnį tardymą.

Išžaginimo bylose policija kvotą gali pradėti tik gavusi nukentėjusio asmens, o jei mažametis, tėvų ar globėjų skundus. Be skundų, nors ir gautos žinios apie tai iš kitų šaltinių, policija negali pradėti kvotos.

Privatinio kaltinimo bylose policija, jei priima iš nukentėjusio pranešimą, tai apylinkės teismams teismingose bylose surašytą pranešimą gali pristatyti teismui ir nedariusi tolimesnių kvotos veiksmų. Apygardos teismo teismingose bylose policija, pravedusi kvotą, pristato atitinkamam tardytojui.

Jei apygardos teismui teismingose bylose, vedant kvotą (pav. dėl smurto vaikų prieš tėvus), šalys susitaiko, tai reikia surašyti susitaikinimo protokolą pagal Baudž. Teis. Įst. 303 — str. tvarką ir kvotą tiesiogiai pristatyti apygardos teismo prokurorui nutraukti.

Pagal gautus pranešimus ar patyrimus prieš tarnautojus kvotas vesti be prokuroro pavedimo negalima. Dėl to gauti skundai ar policijos patyrimai turi būti pristatyti prokurorui, iš kurio, gavus pavedimą, daromi tolimesni kvotos veiksmai.

Apie patirtus nusikalstamus darbus ir kad yra pradėta kvota, teisminga apygardos teismui, tuojau reikia raštu pranešti atitinkamam apygardos teismo prokurorui.

Sulaikius ir uždarius areštinėn ar kalėjiman asmenis, tuojau turi būti surašomas tuo reikalu nutarimas. Be nutarimo suimtų laikyti negalima.

Nusikaltę policijos pareigūnai priklauso teisti Vokiečių SS ir Policijos teismui. Dėl to pagal paduotus skundus prieš policijos pareigūnus kvotos nevedamos, o skundai pristatytini atitinkamam apygardos teismo prokurorui, kuris nustatyta tvarka per Apeliacinių Rūmų prokurorą perduoda Vokiečių Prokurorui prie Vokiečių Teismo Kaune.

Pažymėtina, kad tiek vietos apžiūrėjimo, tiek kvotos protokolai, turi būti rašomi rašalu aiškiai išskaitomai. Nukentėjusieji, įtariamieji ir liudininkai, ypač apygardos teismui teismingose bylose, iškvočiami smulkiai, jų pareiškimai surašomi teisingai ir, prieš duodant juos pasirašyti, turi būti perskaityti. Mažamečiai vaikai ir mėgstą parodymus paneigti, klaustini prie liudininkų, nes tada jiems neįmanoma paneigti, kad protokolas ne taip, kaip sakė, surašytas, arba, kad sakė taip, nes buvo mušami.

Policija turi vykdyti teismų ir prokuratūrų įsakymus. Pasitaiko, kad policija įskiša į pilietčių civilinius ginčus, kuriuos spręsti priklauso civiliniams teismams. Pagal veikiančius mūsų ir vokiečių įstatymus policijai į tuos reikalus kištis netenka. Taip pat daro nusižengimą policijos pareigūnai, kurie, pasisavindami perdaug ir ne jiems priklausomos valdžios, atideda bausmių vykdymą, kas priklauso tik teismams. Jei policijos reikalauja vokiečių įstaigos ar pareigūnai kuriam piliečiui bausmės vykdymą atidėti, tai policijos punktų vedėjai turi su tokiu pageidavimu ar reikalavimu pristatyti atitinkamam prokurorui ar apylinkės teismui spręsti, žiūrint kieno įsakymu bausmė turi būti įvykdyta.

Dar pabrėžtina, kad, baigus kvotą, teisminga apygardos teismui, bet pristatoma prokurorui, pav. nutraukti, policija turi surašyti tuo reikalu nutarimą, kvotą sunumeruoti ir su lydraščiu pristatyti.

Nutraukti nas kvotas, kurios pagal savo nusikaltimo didumą priklauso apylinkės teismui, reikia pristatyti apylinkės teismui nutraukti.

Be šių kelių nurodymų, kurie reikalingi kiekvienam policistui žinoti, kad sėkmingiau būtų galima kovoti su nusikalstamais darbais, šiame žurnale tarnautojai ras jų ir daugiau. Klysti ir nežinoti yra žmogiška, bet iš klaidos mokytis, pakilti, kas kartą tobulintis yra reikalinga, būtina, garbinga ir vyriška.

„Policijos" Redakcija nuoširdžiai dėkoja visiems, sveikinusiems ją pirmojo žurnalo numerio išleidimo ir 1944 Naujųjų Metų proga.

Ypatingai buvo džiugu sulaukti malonių ir jautrių sveikinimų iš mūsų bičiulių — policistų, kovojančių rytų fronte.

Lietuvių policijos orkestro dalyvių dalis vieno koncerto metu Kauno fabriko darbininkams. Nuotr. V. Augustino

Einant tarnybos pareigas, žuvus Kėdainių apskr. Krakių punkto vedėjui LIUBINAVIČIUI PETRUI ir policininkui PETRĖČIUI KAZIUI, jų šeimas ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia Br. Stasiulis, Liet. Polic. Ryšio Kar. — Policijos D-to Direktoriaus pavaduotojas.

Einant tarnybos pareigas, žuvus Kauno apskr. Policijos Vadui JUOZUI DŽENKAIČIUI, jo žmonai, dukrelėms, tėvams ir giminėms gilią užuojautą reiškia Kauno apskrities policijos vado įstaigos bendradarbiai, aps. nuov. v-kai, punkto vedėjai ir visi policijos pareigūnai.

Vilniaus miesto policijos vyr. vachm. JUOZUI ŽIVULSKUI, jo tėvui mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia Nuov. v-kai Vl. Adomaitis, Jul. Aukštakis ir nuov. v-ko pad. Vl. Karpavičius

J. M.

VIRŠININKAI IR VALDINIAI

Nesigilinant platesne prasme į bendrą, kaip tokia, viršininkų ir valdinių sąvoką, norėčiau paliesti tik tiek, kiek yra reikalinga lietuviškosios policijos, viršininkų ir valdinių klausimu. Yra sakoma, koks šeimininkas, tokia ir šeima, arba koks viršininkas, tokie ir valdiniai. Todėl parinkimas viršininko ir pavedimas jo žiniai valdinių, kuriems jis duotų įsakymus, juos auklėtų, jais rūpintųsi yra labai svarbus ir atsakingas veiksnys.

Nepriklausomos Lietuvos laikais policijos viršininkų paskyrimas buvo daromas atsargiai ir apgalvotai. Žmonės buvo parenkami vispusiškai toms pareigoms pasiruošę su daugelio metų praktika, veik be išimties pradėję policijos tarnybą eilinių policininku. Tokių tatai viršininkų dėka išaugo lietuviškosios policijos organizacija, kuri jau galėjo prilygti Vakarų Europos valstybių policijai. Tik įsibrovus į Lietuvą bolševikams, lietuviškoji policija visomis priemonėmis buvo naikinama, kur ypač nukentėjo vadovaujamasis policijos kadras, t. y. viršininkai.

Praūžus karo audrai vėl imta atgaivinti lietuviškoji policija su senomis tradicijomis. Tačiau pasirodė, kad bolševikų padarytieji nuostoliai policijos organizacijai yra labai dideli. Didelis nuošimtis senų prityrusių policistų į savo tarnybos vietas nebesugrįžo. Jei dar eilinius policistus šiaip taip buvo galima papildyti naujai priimtaisiais, tai su viršininkų paskyrimais buvo didžiausių sunkumų. Ir dabar tenka konstatuoti, kad, gal būt, dėl šios priežasties dabartinis mūsų policijos lygis nėra tinkamoje aukštumoje. Kaip jau buvo minėta, dėl didelio trūkumo vadovaujančio kadro ir esant ypatingoms karo meto sąlygoms, į aukštesnes policijos viršininkų vietas yra patekę ir nevisai pasiruošusių toms pareigoms.

Tačiau tai dar nebūtų taip blogai, jei pats paskirtasis tai suprastų ir, per daug save nepervertines, imtusi tą krvotimi dirbti ir tobulintis, bet, blogiausia, kad toks viršininkas iš sykio lieka labai geros apie save nuomonės ir, jei jau tapo aukštesnės vyriausybės paskirtas, tai jau laiko save šimtoprocentine tobulybe ir bet kokį toje srityje lavinimąsi laiko visai nereikalingu. Argi iš nepritysusio ir tarnybiniai nepasiruošusio viršininko jo valdiniai gali ko geresnio tikėtis? Aišku, kad ne. Toks viršininkas įvairiais atsitikimais, užuot save pakaltinęs, dėl kokių nors nemalonumų stengėsi kaltinti savo valdinius.

Pergyvenant sunkų karo metą yra reikalaujama iš kiekvieno atskiro žmogaus didžiausio įtempimo; to taip pat neišvengiamai reikalauja ir iš policisto, o ypač iš viršininko, kuris vispusiškai yra atsakingas už savo valdinių priežiūrą ir auklėjimą. Tenka pastebėti, kad ir gerus norus turint viršininkui, nevisuomet sekasi prieiti prie savo valdinių ir pakreipti juos reikiama linkme: tai jau bus atskiros viršininko savybės. Tačiau kiekvienas viršininkas, kuriam rūpi jo valdinių auklėjimas, turi laikytis bendrų taisyklių, kurios vis tik daug gali patarnauti viršininkų ir valdinių labui.

Viršininkas, norėdamas išsigyti valdinių pasitikėjimą ir padidinti savo įtaką, turi būti savo valdiniams širdingas, teisingas, griežtas ir konsekventiškas, t.y. prisitaikyti prie kiekvieno valdinio charakterio. Nuolatinis rūpinimasis valdiniais tiek tarnybos metu, tiek šalia jos yra kiekvieno viršininko moralinė pareiga. Nemaloniais reikalais viršininkas į valdinį turi kreiptis taktingai ir neturi žeminti valdinio garbės. Skiriant bausmes turi būti be pykčio valdiniui išaiškinta jo padarytas nusižengimas, kad jis suprastų, jog viršininkas tai daro tik atlikdamas tarnybos pareigas. Neleistina žeminti valdinio autoriteto kitų valdinių akyse, o ypač reikia vengti tai daryti pašalinių asmenų tarpe.

Žinoma, pirmutinė ir būtina taisyklė pačiam viršininkui laikyti save tinkamoje aukštumoje ir būti pavyzdžiu savo pareigūnams.

Nuoširdūs, geri ir teisingi viršininkų bei valdinių santykiai visuomet, o ypač kritiškame momente, duos daug naudos tiek vieniems ir kitiems asmeniškai, tiek visai policijos korporacijai, o tuo pačiu ir mūsų kraštui.

Kauno mst. Apylinkės vadui

FELIKSUI DELBOGUI

žuvus, jo šeimą nuoširdžiai užjaučia

Nuov. v-kas Jul. Aukštakis ir nuov. v-ko pad. Vl. Karpavičius.

Kėdainių apskr. Surviliškio policijos punkto vedėjui

ANTANUI STEPONAVIČIUI

tragiškai žuvus, didžioje skausmo valandoje liūdinčią jo žmoną užjaučia ir kartu liūdi

Policijos vadas ir visi policijos tarnautojai.

Panevėžio apskr. Rozalimo policijos punkto vedėją

STEPONĄ ALKSNĮ,

jo vienintelei mylimai dukrelei mirus, nuoširdžiai užjaučiame

Panevėžio apskr. policijos vadas, policijos vado pavaduotojas ir įstaigos tarnautojai.

Didmesčio judėjimo policija stropiai tiria nelaimingus atsitikimus.

Nuotr. **El Albrechto**

Ginklų vartojimas IR PRIEŽIŪRA

S. T.

(Tąsa iš praeito Nr.)

GINKLO VARTOJIMO TAKTIKA.

Vykstant į vietą, kur numatoma ginklą pavartoti, jis tinkamai parengiamas: jeigu tai šautuvas, į dėtuvą įdedama šovinių apkaba ir spyna uždaroma, **šovinio į lizdą nejvedant.** Pistoletas užtaisomas pilna apkaba **ir šovinys į lizdą taip pat nejvedamas.** Lengvasis kulkosvaidis ir pistoletas kulkosvaidis, žiūrint konstrukcijos, gabenami atskirai nuo apkabos (jeigu spyną nuleidus apkabos prijungti negalima) arba ir apkabą prijungus, bet šovinio į lizdą nejvedus. Atvykus į vietą, šovinys įvedamas į lizdą arba automatinio ginklo spyna atlaužiama ir toliau elgiamasi pagal aplinkybes: ar numatomas pasipriešinimas, ar ne. Yra klaidinga, numatant pasipriešinimą, eiti, pav., į kambarį nors ir su ginklu rankoje ir reikalauti parodyti dokumentus. Tokiu atveju vietoje dokumentų nusikaltėlis dažnai išsitraukia ginklą. Todėl atveju ,geriausia, paruošus ginklą šauti, jeiti į patalpą ir pasisakius „policija", įsakyti pakelti rankas ir atsistoti veidu į sieną (tik ne prie lango ar durų); tuo metu tuojau greitomis iš viršaus apgraibyti ar esantieji asmenys neturi prie savęs ginklų; jeigu turėtų, paimti. Saugokis, kad to apžiūrėjimo metu nepultų grumtis! Panašiai reikia elgtis ir sutikus įtariamus asmenis kelyje. Priėjus per 3—5 žingsnius, staiga išsitraukti parengtą šauti ginklą, pasakyti „policija" ir įsakyti pakelti rankas aukštyn. Po to, akylai sekant sulaikytuosius, per arti prie jų neprieinant, užeiti jiems iš užpakalio ir aukščiau minėtu būdu greitomis patikrinti ar jie neturi ginklų. Tiek patalpoje, tiek lauke, pastebėjus bandant griebtis paslėpto ginklo ar puolant grumtis — šauti. Šauti, prieš tai įspėjus, tada, kai sulaikytasis bando bėgti. Jeigu patikrinus sulaikytą tokiu staigiu būdu asmenį, paaiškėja, kad tai nėra ieškomasis, policistas turi, pareikalavus, parodyti savo tarnybinį liudijimą. Jeigu toki patikrinimą daro ne vienas policistas, tai sulaikytuosius prižiūri su ginklu vienas ar daugiau policistų, o tikrina kitas ar kiti policistai. Apsaugą su parengtu ginklu sudaro policistas turi savo ginklą laikyti nukreiptą į tikrinamuosius ir juos akylai sekti, o tikrinas turi neužeiti jam prieš vamzdį.

Susišaudymo atveju reikia nesistengti paleisti daug šūvių. Reikia atsiminti,kad kiekvienas netaikliai paleistas šūvis yra nusikaltėlio padrąsinimas. Drauge tai yra ir policisto kovinio pajėgumo mažėjimas, nes iššaudęs savo paprastai nedidelę šovinių atsargą, policistas tampa beginklis ir priverstas nutraukti nusikaltėlio persekiojimą. Todėl policistas būtinai turi įprasti leisti tik taiklius ir reikalingus šūvius. Susirėmus su nusikaltėliu gauja ir keliais taikliais šūviais kelis iš jų nukovus ar sužeidus, kiti pasiduos, tuo tarpu, policijai į nusikaltėlius paleidus krušą netaikliųjų šūvių, šie lauks iki jie išbaigs savo šaudmenis, kad galėtų nukliudomi pasitraukti. Tai pat, leidžiant daug blogai nutaikytų šūvių, yra rimto pavojaus kliudyti nekaltus žmones—kitus policistus ir pan.

Dabar tenka dar keletą žodžių paminėti, kaip vykdomas apsupimas, pav., vienkiemio, atskiros sodybos, atskiro, namo ir pan. Vykdant apsupimą, reikia taip išsidėstyti, kad, sakysime, dvi sodybos ar kito apsupamojo objekto pusės būtų saugomos tiesiogiai pačių policijos pareigūnų, o kitas dvi puses jie galėtų laisvai šaudyti, nesudarydami pavojaus saviesiems. Pav., bus teisinga apsupti, pastatant sargybą su paruoštais ginklais, prieš įstrįžai vienas prieš kitą esančius sodybos ar namo kampus. Tada kiekvienas sargybinis ar jų grupė galės laisvai matyti ir šaudyti du sodybos ar namo šonus. Tuo tarpu klaidinga apsupti ap-

stojant ratu, nes tada šaudant galima laisvai kliudyti savajį. Tokių atsitikimų jau buvo.

Praėjus reikalui turėti šauti paruoštą ginklą, reikia tuojau iš šovinio lizdo išimti šovinį ir nuleisti skiltuvą. Veiksmų metu, turint ginklą užtaisytą, bet nesant tiesioginio pavojaus, reikia visada statyti saugiklį.

Taip pat policistas, kiek galima, turi sugebėti pasirinkti sau ginklą pagal numatomas jo vartojimo aplinkybes. Vykstant nusikaltėlių persekioti į kaimą, laukus, retą mišką, bus naudingesnis šautuvas, nes ten teks ginklą panaudoti didesniais atstumais. Tuo tarpu m., tankiame miške, krūmuose, patalpose, naktį, žodžiu, visur ten, kur gali tekti su nusikaltėliu susidurti iš arti, netikėtai, ar galimos grumtynės, ten geriau tinka pistoletas ar pistoletas kulkosvaidis, nes čia svarbu artimas šūvis ir ginklo pavaldomumas viena ranka. Pirmuoju atveju bus didesnio reikalo paleisti taiklų šūvį tolimesniame atstume, tuo tarpu antruoju atveju gali būti daugiau reikalinga ginklą greit nukreipti reikiama kryptimį ir, nepataikius, šūvį greit pakartoti. Turint reikalo su didesne, gerai ginkluota gauja, jeigu tik galima, naudinga pasiimti ir lengvąjį kulkosvaidį.

ŠAUDYMO TECHNIKA IR TRENIRUOTĖ.

Geras ginklo pažinimas ir mokėjimas tinkamai su juo elgtis toli gražu dar nelaiduoja jo sėkmingo naudojimo. Tik tada galima kalbėti apie sėkmingą ginklo panaudojimą, kada šaulys sugeba šūvį užtikrintai paleisti ten, kur jis nori. To visko galima pasiekti nuolatine treniruote, įgijus tam tikrą šaudymo techniką. Neblogu šauliu gali tapti kiekvienas normalus žmogus tam reikalui paaukojęs laiko ir turįs ištvermės bei pasiryžimo.

Geras šaulys, pirmiausia, turi būti tiek fiziniai, tiek psichiniai normalus ir sveikas. Ypatingai svarbu turėti sveiką nervų sistemą ir akis. Alkoholis, bendras pervargimas, akių pervarginimas šaudymo taiklumą veikia labai neigiamai. Norint taikliai šaudyti, to visko reikia vengti. Mokantis šaudyti reikia įsisąmoninti keletą dėsnių.

1. Kūno padėtis turi būti galimai laisva. Vadinasi, tai ar kitai kūno padėčiai šaudant išlaikyti ir ginklui valdyti — turi būti įtempta galimai mažiau raumenų, ir kūnas turi būti galimai natūralesnėje padėtyje. Todėl:

a) šaudant stačiom, neleistinas bet kuris pasvirimas priekin, atgal ar į šonus. Taip pat neleistinas ir ginklo svorį laikančios rankos įtempimas ar surietimas. Šaudant iš šautuvo, stovima pasisukus pusiau dešinėn nuo taikinio, kūno svoris paskirstytas lygiai ant abiejų kojų. Šaudant iš pistoleto, pasisukama pusiau kairėn arba beveik visai kairėn, kaip kam patogiau ir taip pat nesvyrama vienon kurion pusėn;

b) šaudant klūpom iš šautuvo, kairioji alkūnė remiasi kairiuoju keliu, dešinioji koja suдаро su kairiąja statų kampą ir neleidžia šauliui svyruoti į šonus. Klūpom dešiniuoju keliu — dešinioji pėda remiasi pirštais į žemę, o šaulys sėdi ant jos kulno;

c) šaudant gulom, gulima ne tiesiai į taikinį, bet pusiau dešinėn į taikinį. Ranka, remianti ginklą, statoma statmenai arba beveik statmenai po juo.

2. Ar šiokioje ar tokioje padėtyje šaulys neturi išvargti. Reikia pratintis palaipsniui. Vengti tokios padėties, kurioje sunku kvėpuoti, veržiamos ar sukamos galūnės ir pan. Žinoma, rūbai taip pat neturi veržti.

3. Ginklo nespausti, nes tai įtempia raumenis ir tuo sukelia ginklo virpėjimą, tačiau laikyti jį tvirtai.

4. Leistuvo kabliuką spausti lygiai, be trūkčiojimo, neskubant, bet ir ilgai nedelsiant.

5. Taikant kvėpuoti ramiai, negiliai ir lygiai, prieš nuleidžiant kvėpavimą sulaikyti vidutiniai orą įkvėpus.

6. Šūvio momentu neužsimerkti. Tai yra nervinis reiškinys, su kuriuo reikia kovoti treniruojantis.

Trenniruotis reikia visą laiką tuo pačiu ginklu. Naudinga pradžioje kurį laiką pasitreniruoti be šūvio—taikant ir nuleidžiant su mokomuoju šoviniu ar tuščia tūtele šovinio lizde. Ši treniruotės rūšis tuo patogi, kad įgalina mokytis šūvio veiksmų visur — kambaryje, lauke ir t.t. Tačiau, kiek sąlygos leidžia, reikia treniruotis ir su kovos šoviniais. Visada siekti taiklumo. Nė vienas šūvis neturi būti leidžiamas ne visai tiksliai nusitaikius ar skubant. Šis pastarasis dėsnis turi būti taikomas ir treniruojantis su mokomuoju šoviniu ar tuščia tūtele. Treniruotis reikia nuolat, o ne tik gerai nuotaikai atėjus. Treniruotės metu griežtai laikytis ir atsargumo taisyklių, tuo pratinantis ir jas visada vykdyti.

GINKLŲ KLIŪTYS IR GEDIMAI.

Reikia skirti ginklo daromas šaudymo metu kliūtis, t. y. veikimo sutrikimus nuo tikrųjų gedimų.

Kliūtys dažniausiai įvyksta dėl ginklo užteršimo, blogos priežiūros ir panašių, dėl šaulio kaltės susidariusių, priežasčių. Gedimai įvyksta dėl ginklo natūralaus susidėvėjimo ir dėl labai nemokšiško su juo elgesio.

Kliūtis dažniausiai pasireiškia tuo, kad neįvyksta šūvis arba ginklas negalima užtaisyti. Šūvis neįvyksta dažniausiai dėl šovinio defekto. Kita to pat priežastis yra ginklo užsiteršimas ar skiltuvo nutrupėjimas. Neskeliamą šovinį tenka tik išmesti, užsiteršusį ginklą išvalyti, o nutrupėjusį skiltuvą pakeisti kitu.

Įvairius ginklo dalių nutrupėjimus, lūžimus, išrūdijimus, sulankstymus, išdilimus, išsiplakimus reikia laikyti jau gedimais. Ginklui sugedus ir sugedimo priežasčiai, nesant aiškiai, reikia elgtis su juo labai atsargiai. Pirmiausia, ginklą ištaisyti. Po to ginklą duoti kvalifikuotam ginkliui (ginklų meisteriui) sutvarkyti. **Niekados nebandyti ginklą „taisyti" pačiam, jį kaip nors kalinėjant, jo dalis lankstant, brūžuojant ar išnarstant aklinai užplaktas ar ant tvirtai įstatytų kaiščių sumontuotas jo dalis ar mechanizmus.** Tokiu „taisymu" ginklas, jeigu ne visai sunaikinamas, tai bent dar daugiau sugadinamas. Jeigu ginklo ištaisyti negalima, duoti jį ginkliui užtaisytą, ginklių apie tai įsakmiai įspėjant ar prikabinant prie ginklo lakštelį su aiškiu užrašu „užtaisytas."

GINKLŲ PRIEŽIŪRA.

Ir paprasčiausios konstrukcijos ginklas yra labai jautrus prietaisas. Ginklą veikia dviejopos žalingos įtakos: mechaninės ir cheminės.

Mechaniniai ginklą veikia įvairūs smūgiai ir brūžavimai. Jautriausia ginklo dalis yra vamzdis, jis jautriausias yra ir mechaniniam sužalojimui. Reikia saugoti vamzdį nuo subraižymo valant ir nuo jo kraštų laigbalyje nubrūžavimo. Niekada negalima ginklo vamzdžio valyti sulankstytu valikliu, naudoti įvairias aštrias priemones (smėlį, pelenus, švitrinį popierį — ir to pasitaiko), traukti valiklį taip, kad jis brauktų vamzdžio kiaurymės kraštą. Lygiai taip pat negalima ir kitas ginklo dalis valyti mechaniškomis priemonėmis. Ginklo dalims surūdijus ar kaip kitaip smarkiai užsiteršus (ko niekuomet neturėtų būti), ginklą reikia sutepti vazelinu, skysta ginklų alyva, o jų nesant, paprastu sėmenų aliejumi ir palikti ginklą pastovėti parą arba dvi. Po to jį išvalyti ir, esant reikalui, tokį sutepimą vėl pakartoti. Panaudojus sėmenų alieju, ginklą reikia valyti jau po kelių valandų ir tai labai rūpestingai, nes sėmenų aliejus per ilgesnį laiką kietėja ir gali sudaryti kliūčių priežastį. Jokiu būdu negalima vartoti smėlio ir kitų mechaniškai veikiančių ar chemiškai ėdančių priemonių. Tokiu būdu galima išvalyti ir įsisenėjusį užteršimą. Tačiau geriausia to neprileisti.

Toliau, mechaniniam sužalojimui yra labai jautrūs taikomieji įtaisai. Vieno neatsargaus smūgio į kryptuką ar taikiklį užtenka ginklui žymiai sugadinti. Taikomųjų įtaisų šaulys niekada neturi narstyti.

Pusiau automatinių ir automatinių ginklų apkabos yra labai jautrios įvairiems įlenkimams ir kraštų sulankstymams. Net maži pistoleto apkabos kraštų suspaudimai ar praskėtimai turi labai daug įtakos pistoleto veikimui.

Atskirai tenka paminėti vamzdžio sužalojimus šūvio metu, susidarančius dėl vamzdžio nešvarumo ar užsikimšimo. Vandens lašas, smėlio grūdelis, sniegas, žemės, skuduro gabalėlis, esą vamzdyje ar jį užkimšę, dideliu greičiu einančiai kulkai sudaro žymų pasipriešinimą.

(Bus daugiau)

Kovoje su bolševikų banditais žuvo Kauno apskrities policijos vadas Juozas Dženkaitis

A.A. Juozas Dženkaitis.

Sausio mėn. 16 d. mus pasiekė netikėta ir skaudi žinia: kovodamas su bolševikų banditais, nuo žiaurios raudonosios rankos žuvo Kauno apskrities policijos vadas Juozas Dženkaitis.

Velionis gim. 1899. XII. 8 d. Vilkaviškio apskr. Paežerių valsč. Obšrutų kaime. Baigęs 6 kl. Vilkaviškio gimnazijos, 1919 metais įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1920. X. 17. baigė karo mokyklos II laidą. Iki 1926. I. 15 tarnavo Lietuvos kariuomenėje, Auto batalione, kaip vyr. leitenantas ir mokomosios kuopos vadas.

1928. III. 15 stojo į policijos tarnybą. Policijoje, eidamas įvairias pareigas, tarnavo iki bolševikų okupacijos. 1934. XII. 1 buvo paskirtas Rokiškio apskrities policijos vadu, 1939. X. 4 — Vilniaus policijos mokyklos viršininku. 1940 VII. 21 d., bolševikų iš tarnybos atleistas turėjo bėgti į Vokietiją, kur ir gyveno iki karo pradžios.

Prasidėjus karui, 1941 m. rugsėjo mėnesį grįžo į Lietuvą ir buvo paskirtas Kauno miesto policijos vadu. 1942. I. 3 paskirtas Kauno apskrities policijos vadu. Šias pareigas velionis ir ėjo iki savo tragiškos mirties dienos.

Lietuvių policija giliai liūdi dėl A.A. Juozo mirties. Jo asmenyje ji neteko vieno geriausių ir tauriausių savo pareigūnų, nuoširdžiai, su dideliu taktu ir atsidėjimu policijos tarnybą ėjusį ilgus metus. Ilgas velionies tarnybinis stažas, gili policijos tarnybos praktika, aukštas išsilavinimas ir tinkamas pareigų supratimas suteikė jam galimybę būti vadu ir pavyzdžiu kitiems. Negailestingas likimas lėmė Juozui kristi nuo niekšingo bolševizmo agento rankos, nuo bolševikų, kurių jis, kaip taurus lietuvis ir Vakarų žmogus, nemėgo ir su kuriais jis visą savo gyvenimą nuoširdžiai kovojo.

A.A. Juozas, kaip ir daugelis kitų lietuvių policijos vyrų, atidavė brangiausį savo turtą — gyvybę, kovodamas su mirtinu mūsų Tėvynės priešu—bolševizmu. Jo mirtis dar labiau iškelia reikalą mūsų tautai kovoti iki galutino bolševizmo išnaikinimo.

Velionis paliko žmoną, dvi dukreles, tėvus, du brolius ir seserį. Jo šeimai, netekus gero tėvo ir mylimo vyro, šiuo reiškiame nuoširdžią ir gilią lietuvių policijos užuojautą.

A.A. Policijos vadas Dženkaitis su jam priderama pagarba palaidotas Kauno kapinėse sausio mėn. 19 d.

Laidotuvėse dalyvavo ir paskutinį kartą su juo atsisveikino velionies artimieji, aukšt. vokiečių ir lietuvių policijos vyresnybės pareigūnai ir nemaža Kauno visuomenės dalis.

Jo karstą pridengė ne tik mūsų šventa žemė, bet ir daugelis vainikų bei gėlių. Iš daugelio akių riedėjo ašaros, tariant paskutinį sudiev didžiam policijos vyrui.

Ilsėkis, taurus pareigūne, ramiai lietuviškoje žemėje, kurią Tu taip mylėjai.

Zigmas Pivoriūnas

Mažamečių policija užsieniuose

Daug juristų ir mokslo vyrų domėjosi ir dabar domisi nelaimingų vaikų likimu ir visada tikėjosi rasti įstatymų prasmėje tiek geresnę jaunuomenės priežiūrą, tiek būdą išplėsti protekcinę globą kuo didžiausiam nelaimingųjų bei morališkai apleistų vaikų skaičiui. Visuose kultūringuose kraštuose buvo inspiruoti platūs judėjimai, kuriuose dalyvavo tūkstančiai vaikų globos atstovų, socialinių pagelbininkų, administratorių ir visuomenės veikėjų. Tų judėjimų dėka buvo išketas sumanymas steigti pagelbinę administracinę tarnybą — mažamečių policiją. Taip, pavyzdžiui, Vokietija, pirmoji Europos tauta, kuri šioje srityje ypatingai susirūpino vaikų globa ir rimtų pagelbininkų.

Čia buvo įsteigta pirmoji mažamečių policija. Tai įvyko Štutgarte 1903 metais. Nuo 1914 m. iki 1935 m. kiti vokiečių miestai pasekė Štutgarto pavyzdžiu.

Kaip matome, Vokietija buvo pirmoji valstybė, kurioje buvo pripažinta, kad vaikų priežiūra ir globa turi užimti specialinių klausimų plotmėje privilegijuotą vietą. Šitame darbe buvo įmstytas švelnumo, didelio takto ir išminties reikalingumas. Vedama vaikų globos ir priežiūros politika turėjo eliminuoti moralinį pavojų, fizinį smukimą, nelaimingų įvykių riziką, ligas, skriaudas ir darbdavių eksploataciją. Mažamečių policijas pastangas turėjo tęsti, vadovaudamasi vyriausiojo įstatymo mintimi. Čia buvo pripažintas pagrindinis dėsnis, kad visas pasisekimas turi pareiti ne nuo principinių įstatyminių nuostatų, o daugiau nuo praktiškos realizacijos ir nuo darbo organizavimo būdų. Šis eksperimentas davė labai gerų rezultatų ir nudžiugino iniciatorius. Iš pradžių mažamečių policija ypatingai pasižymėjo kovoje su paplitusia parnografija ir veiksmais. Vėliau jau buvo pavesta priežiūra viešų pasivaikščiojimų vietų, parkų, gatvių, kur mažamečiai taip dažnai nusižengia geriems papročiams, kur vaikų laikysena taip dažnai netinkama ir kur taip dažnai padaryta pastaba duoda laiku padaryta pastaba duoda visada gerų vaisių. Ši policija padeda kovoti taip pat su mažamečių ištvirkavimu, prostitucija, blogu elgesiu, netikusiomis pramogomis.

Iš specialios administracijos srities mažamečių policija tikrinimo žinias apie tėvų valdžios nykimą. Šis klausimas yra labai opus, todėl jis išskirtas iš vietinės reguliarios policijos kompetencijos, kuri dažniausiai tokias žinias vykdo labai netvarkingai ir be reikiamo uolumo bei mokėjimo. Mažamečių policija taip pat rūpinasi sekimu opių ir slaptų informacijų, kurios reikalauja ypatingos išminties, akylumo, kritiško aštraus proto, nes čia turime galvoje tuos skaudžius šeimyniniuos konfliktus, tuos sunkius ir komplikuotus reikalus, kurie reikalauja didelio takto ir patyrimo.

Šiai policijai pavesta taip pat ir pabėgusių mokyklinio amžiaus vaikų paieškojimai. Ji šiuo atveju teikia didelę ir vertingą pagalbą, nes nutrauktą mokymosi darbą dažniausiai greit atnaujina didelio įgudimo ir stropumo dėka. Ji įpareigota taip pat vykdyti mažamečių teismų sprendimus, mažamečius perduoda iš teismų į mokyklas, drasmės auklėjimo įstaigas ir t.t

Apibūdinus šią darbo sritį, negalima praeiti pro šalį nepaminėjus, kad mažamečių policijoje didelį vaidmenį vaidina moterys — policininkės, nes buvo pastebėta, kad visais tais atvejais, kada policija turi reikalą su nusikaltusiomis mergaitėmis, policijos veikla yra daug našesnė, kai joje dalyvauja moterys. Joms mergaitės rodydavo visada daugiau pasitikėjimo, negu policininkui vyrui.

Šveicarijoj mažamečių policija įsteigta tais pačiais motyvais, kaip ir Vokietijoje. Čia mažamečių policija kovoja prieš nemoralios literatūros plitimą, prižiūri kinus, pobūvių bei vaidinimų sales, tarpininkavimo kontoras bei turgus, persekioja prostituciją ir valkatavimą, tardo išgėrusius asmenis ir, aplamai, imasi priemonių nusikalstamiems darbams stabdyti. Be to, daro apžiūrėjimus gatvėse, pasivaikščiojimo vietose, maudyklėse, prižiūri iš mokyklų išeinantį jaunimą, kovoja su mokykliniu valkatavimu ir užsilima pagaliau moraliniu gelbėjimu nusivylusių ir savižudybės manijos apimtųjų.

Šios policijos veiklos vaidmuo yra kartu ir administracinis: ji dalyvauja nelaimingų vaikų gelbėjime, kovoja su alkoholizmu, palaiko santykius su labdarinėmis institucijomis. Pagaliau jos egzistencija remiasi taip pat ir baudžiamąja veikla. Ji padeda persekioti nusižengimus geriems papročiams, kuriuose vaikai dalyvauja kaip kaltinamieji ar kaltintojai; tardo nusižengusius vaikus, taip pat nusikaltusius vagystėje, elgetavime ir kt., tvarko priešlaikinio gimdymo klausimus.

Įdomu paminėti Amsterdamo mažamečių policiją, kuri buvo įsteigta 1920 metais. Šios policijos organizavimas pasižymi metodiškumu ir praktine koncepcija. Joje dirba vyrai ir moterys. Šios policijos tikslas yra grynai socialinis ir pedagoginis. Jos bendravimas glaudžiai susietas su vaikų globos įstaigomis. Mažamečių policijos įstaiga bei personalas neturi „policijos biuro" vaizdo, kuri savo šiurkštumu daro slegiantį įspūdį jaunimui. Patalpos yra linksmos ir pritaikytos vaikų pasauliui. Ši policija padeda savo patarimais neturtingiems nedisciplinuotųjų vaikų tėvams, papildo vaikų auklėjimo trūkumus, nukreipia vaikus į tam tikras pritaikytas įstaigas, kur tikrų globėjų neturintieji vaikai gauna reikiamos paramos, teikia įvairių auklėjimojo pobūdžio patarimų, duoda patarimus kriminalinėse bei civilinėse nepilnamečių bylose, vykdo gatvių ir pramogos vietų priežiūrą, rūpinasi jaunais elgetomis, valkatomis, gatvių dainininkais, akrobatais ir įvairiais bėgliais; renka žinias apie vaikus globojančius asmenis, apie vaikų gyvenimo socialines bei gyvenamąsias sąlygas, kurios padeda orientuotis, taikant reikalingas normas. Šios policijos darbas yra įspėjamasis, globojamasis ir eventualiai represyvinis.

Lietuvių policijos ir savisaugos dalių vyresnybės nariai susipažinimo kelionės metu Vokietijoje.

VOKIEČIŲ POLICIJA

J. Valevičius

(tąsa iš Nr. 1)

Kalbant apie vokiečių tvarkos policiją ir jos atskiras rūšis, tenka dar paminėti aukštesnius vokiečių policijos organus.

III. AUKŠTESNYSIS SS IR POLICIJOS VADAS.

(Höherer SS- und Polizeiführer)

Suderintam SS ir policijos veikimui atskiruose Vokietijos kraštuose 1937 metų pabaigoj buvo įvesti Aukštesnieji SS ir Policijos Vadai (Hoeherer SS- und Polizeifuehrer). Tuo būdu Vokietijos SS ir Policijos Vado (Der Reichsfuehrer SS und Chef der Deutschen Polizei) statomų uždavinių vykdymas galėjo būti laiduojamas bendru SS ir policijos veikimu, kurio vadovybė buvo dabar vienose rankose.

Centrinėje Reicho instancijoje Tvarkos Policijos Vadas (Der Chef der Ordnungspolizei), Saugumo Policijos Vadas (Der Chef der Sicherheitspol. und des SD) ir Vyriausios SS Įstaigos Viršininkas (Der Chef des SS- Hauptamtes) yra Vokietijos SS ir policijos Vado (Der Reichsfuehrer SS- und Chef der deutschen Polizei) nuolatiniai pavaduotojai bei patarėjai savo darbo srityje, kiek tatai liečia Aukštesniajam SS ir Policijos Vadui statomų uždavinių vykdymą. Savo ruožtu Aukštesniajam SS ir Policijos Vadui tiesioginiai priklauso ir atskirose darbo srityse yra jo padėjėjais ir pagelbininkais Vieošios Policijos Inspektorius (Der Inspekteur — Befehlshaber der Ordnungspolizei), Saugumo Policijos Inspektorius (Der Inspekteur—Befehlshaber der Sicherheitspolizei) ir Bendras SS Štabo Viršininkas (Stabsfuehrer der Allgemeinen SS). Aukštesniojo SS ir Policijos Vado darbo sritis išplaukia iš šių, jam pavestų, Tvarkos ir Saugumo Policijų Inspektorių veiklos. Ypatingai jo galia pasireiškia tuo, kad jis, reikalui esant, gali sujungti ginklo SS (Waffen SS) ir bendrą SS, tvarkos policiją ir saugumo policiją bendram veikimui, vykdant vieną uždavinį. Aukštesnysis SS ir Policijos Vadas savo veikimo ribose atstovauja ir reprezentuoja Vokietijos SS ir Policijos Vadą, o užimtuose kraštuose yra jo pilnateisis pavaduotojas. Lietuvoje tvarkos policija, saugumo policija ir taip pat SS priklauso Aukštesniam SS ir Policijos Vadui Rygoje. Jo pavadinimas vokiškai yra toks:

Der Höhere SS- und Polizeifuehrer Ostland und Russland — Nord in Riga, SS Gruppenfuehrer und General — Leutnant der Polizei Jeckeln. Lietuvos generalinėj srity yra SS ir Policijos Vadas (SS- und Polizeifuehrer Litauen), kuris tie-

siogiai priklauso Aukščiausiajam SS ir Policijos Vadui Rygoje.

IV. TVARKOS POLICIJOS INSPEKTORIAI.

(Die Inspekteure — Befehlshaber der Ordnungspolizei)

Atskirų Vokietijos kraštų galvoms ar Reicho įgaliotiniams (Reichstatthalter) nuo 1936 m. IX. 1 buvo priskirti Tvarkos Policijos Inspektoriai. Vėliau įvedus Aukštesniuosius SS ir Policijos Vadus, šie buvo kaip svarbiausi jų bendradarbiai ir, jiems nesant, jų pavaduotojai. Tvarkos Policijos inspektoriams priklauso tarnybinė priežiūra visos tvarkos policijos, esančios jų veiksmo srityje. Prie ypatingų ir svarbiausių uždavinių priklausančių inspektoriams, reikia paminėti šiuos: policijos mokslinimas ir lavinimas; visų specialybės sričių policijos karininkų mokslinimas ir jų paruošimas; sudarymas ir išmokymas įvairių pagelbinių tvarkos policijos formacijų (ypatingai prieštėktuvinės), kurios yra karo metu reikalingos.

Tvarkos Polic. inspektoriai, reikalui esant, sudaro jiems priklausančios policijos didesnius dalinius ir patys jiems vadovauja. T-kos Polic. Vadas Lietuvoje (Kommandeur der Ordnungspolizei Litauen) priklauso Rytų krašto Tvarkos Policijos inspektoriui (Der Befehlshaber der Ordnungspolizei fuer das Ostland), kurio vadovietė yra taip pat Rygoje.

V. TVARKOS POLICIJA.

(Ordnungspolizei)

Jai priklauso šios policijos rūšys:

a) Administracijos policija (die Verwaltungspolizei)
b) Reicho policija (Schutzpolizei des Reiches)
c) Savivaldybių policija (Schutzpolizei der Gemeinden)
d) Žandarmerija (die Gendarmerie)
e) Techniška pagelbinė policija — techniška pagalba ir savanorių ugniagesių komandos (die Technische Hilfspolizei — Technische Nothilfe und Freiwillige Feuerwehren).

Tvarkos policija, trumpai tariant, apima šias darbo sritis: bendrą ir ypatingą policijos teisę, policijos administracijos teisę, policijos baudžiamąją teisę ir policijos baudžiamąjį procesą, susiekimo ir įmdėjimo priežiūrą, prekybos bei pramonės reikalų priežiūrą, gyventojų registraciją ir kartoteką, teatrų ir kinų priežiūrą, ugniagesybą, įvairių policijos pažymėjimų bei liudijimų išdavimą; bendras policijos organizacijos reikalus, kiek tai liečia tvarkos policiją; toliau policijos samatą ir ūkio reikalus, policijos tarnautojų teisę ir policijos drausmės baudžiamąją teisę; policijos atlyginimą ir apmokėjimą; policijos išlaidas ir policijos administracines rinkliavas, tvarkos policijos tarnautojų asmeninius reikalus; policijos patalpų klausimą.

GENERALINIAI INSPEKTORIAI

Kai kurios tvarkos policijos rūšys ir specialios srities nuo 1936 metų yra pavestos generaliniams inspektoriams (Generalinspekteure). Jie tiesiogiai priklauso Tvarkos Policijos Vadui (Chef der Ordnungspolizei). Generaliniai inspektoriai yra šie:

1. Reicho Policijos Generalinis inspektorius (Der Generalinspekteur der Schutzpolizei des Reiches)
2. Žandarmerijos ir Savivaldybių Policijos Generalinis inspektorius (Der Generalinspektuer der Gendarmerie und der Schutzpolizei der Gemeinden)
3. Tvarkos Policijos mokyklų Generalinis inspektorius (Der Generalinspekteur Ordnungspolizeischulen)
4. Ugniagesybos Generalinis inspektorius (Der Generalinspekteur des Feuerlöschwesens)
5. Sanitarinių Reikalų Generalinis inspektorius (Der Generalinspekteur des Sanitätswesens).

Šie Generaliniai inspektoriai, inspektuodami jiems pavestas vadybas, tikrina policijos pareigūnų tarnybą, jų išmokslinimą ir bendrą pasiruošimą. Toliau jiems priklauso policijos karininkų mokymo bei auklėjimo priežiūra. Jie dalyvauja egzaminų komisijoj kaip svarbiausieji nariai ir atestuoja policijos štabo karininkus. Generalinių inspektorių pareiga yra teikti pranešimus ir duoti bendrą ataskaitą, informuojant vyriausią vadovybę dėl duotų uždavinių atlikimo. Savo srityje generaliniai inspektoriai yra kaip Tvarkos Policijos Vado patarėjai. Atsižvelgiant į tai, kad tvarkos policijos darbas karo metu tiek Vokietijos viduje, tiek užimtuose kraštuose pasireiškia daugiausia uždaro vieneto veikimu, Reicho policijos, Žandarmerijos ir Savivaldybės policijos bei Tvarkos policijos mokyklų Generaliniai inspektoriai nebedirba kaip iki šiol vien savo specialybės srityse, bet inspiruoja ir ugdo, kaip Tvarkos Policijos Vado pavaduotojai, visą tvarkos policijos tarnybą. (B. d.)

PIKTA PAGUNDA

Velniukitis: Pasiutęs kietumėlis šio naujo policisto — visas **mėnuo** gundau, o jis nė dėmesio nekreipia! Tokio kieto šiame punkte dar nebuvo!

Kiek karo sąlygos leidžia, švenčių metu lietuvių policijos pareigūnai buvo gausiai vaišinami vokiečių vyresnybės apdovanoti.
Nuotr. J. Valevičiaus

I. Syrius

Iš tarnybinių užrašų

(Tęsinys iš praeito numerio)

Su nelemtuoju žiauriu samagonu — tai tikrai užburtas ratas. Jį geria kuone visi: ir žemesnieji ir vyresnieji policijos pareigūnai, nors jiems ir kažin kaip draustų griežti departamento aplinkraščiai ir vadovybės didelės bausmės. Vieni tą žiaurų skystį maukia slaptai, kambariuose užsirakinę, kad leiti nemanytų, kiti — viešai, su aukšto luomo visuomenės atstovais, nieko nesivaržydami ir nieko nebodami. Vieni geria pavieniui (tai solistai!), kiti kartu bendrai — pavaldiniai su savo viršininkais. Žodžiu, gėrimo da.bas vyksta intensyviai ir to darbo pradalgės kertamos iš peties, iš viso vieko. Na, o jeigu jau samagono pritrūkstama — tai ir čia ne bėda! Kiekvienas, kad ir mažiausias punktas, juk turi kaltei įrodyti daiktų sandėlį, kuris paprastai retai kada būna užrakinamas. Tai, va, ir čia tamstai dar viena paslauga. Nueik į tokį sandėlį, visų pirma dėl drąsos išgerk stiklinę tokio samagono pats vienas, o jau paskui pasirūpink ir apie draugus. Nusipilk iš kurio boso keletą litrų ir dumk, kur kojos nešа. Žinoma, jeigu turi jautrią sąžinę ir neramią sielą, tad, kad nepaliktų pėdsakų, į atpiltą bosą gali vietoje samagono pripilti paprasto vandens (galima net nevirinto!). Ir viskas. Po to gali visai ramia šisdimi su draugais daryti ką nori.

Bet ne visur jau taip akiplėšiškai dorojamas samagonas tiesiog iš kaltės įrodymų sandėlių. Pasitaiko ir „švelsnesnių" dalykų. Štai vienas toks atsitikimas.

Rytinėje Lietuvos apskrityje kažkodėl ėmė „braškėti" vienas punktas. Tuo susirūpinta ir imta atidžiau tyrinėti. Pasirodo, kad punkto vadovybė ir kai kurie pareigūnai darė kelis kartus kratas pas piliečius, ieškodami samagono. Kratą padarė, rado vieną kartą 15 litrų, kitą kartą 20 litrų, trečią — vėl kažkoki kiekį ir t.t. Samagoną konfiskavo, bet kur jis dingo su visais protokolais, taip ir liko „rimta karine paslaptimi".

O kartą tame pačiame punkte dar gražiau atsitiko, kai buvo konfiskuotas 20 litrų samagono grobis. Apsukrus ir nuoširdus punkto vedėjas, sakosi, gelbėdamas savo punkto vieno pareigūno gyvybę, atidavęs pastarajam visą kiekį sveikatos reikalams, atseit, reumatizmo perimtoms kojoms ir visam organizmui trinti. Maža to. Ir pats vedėjas padėdavęs ligoni trinti. Tokiu būdu, abu trynėsi tiek, kol visus 20 litrų ištrynę. Sako, net pačiam protokolui pasidarė nejauku. Tad šis — keberikšt! nuo tarnybinio stalo... ir išėjo kažkur pasivaikščioti. Tikras šedevras!

Ne kiekvienas, mieli skaitytojai, iš mūsų tokie sumanūs ir gabūs pareigūnai esame. Ne kiekvienam Dievo malonė tokia duosni buvo ir apdovanojo tokia meistriška orientacija. Tik visa bėda, kad šį kartą vedėjui teko — noroms nenoroms — kitaip persorientuoti ir iš punkto vedėjo kėdės atlikti persėdimo veiksmą į kalinio kėdę. Ką padarysi! Nuo likimo, sako, nepabėgsi, tad ir čia taip atsitiko.

*

Tarnybinė simuliacija mūsų pareigūnuose pačiame žydėjime. Ir iš kur tu man taip išmok gerai orientuotis padėtyje?! Rodos, jokių, tam skirtų specialių mokyklų niekas neišėjo, o sugebėjimų toje srityje lig valiai.

Štai vienas stambus, sveikas punkto vedėjas X. perkeliamas toms pačioms pareigoms į kitą apskritį. Čia ilgai galvoti nereikia; reikia tik moment susirgti. Kai tą tarė, taip ir padarė. Prasidėjo vizitai sveikatos įstaigose, pas privačius gydytojus ir garbingas siuntinėjimas vadui nedarbingumo lapelių.

Tačiau ir ožys priėjo liepto galą. Susigriebta vis dėlto nuo-

sekliai patikrinti pono vedėjo sveikatą. Ir kas pasirodo? Nagi, visiškai tinka darbui. Žinoma, nelaimingajam teko nukentėti, bet ką reiškia 5 paros arešto, palyginus su 4 mėnesiais išsimuilinoto laiko, kurį nelaimingasis pats pavertė apmokamosiomis atostogomis.

Panašus, palyginti, reikalas buvo ir su vienu eiliniu pareigūnu. Iš kilnės nepratęs dirbti ir linkęs gyvenimą leisti linksmai, jis taip pat susigalvojo apsirgti ir, kad nebūtų taip nuobodu sveikam ligoniui, nutarė 4 savaites pasmaguriauti Birštono kurorte.

Pats vyras — iš stuomens ir liemens. Petingas žaliūkas dramblio jėgos. Jei kur muštynės — pirmas muškeika ir visuomet nugalėtojas. Tai ot tokiam, žinoma, ir reikalingas kurortinis gydymas (gal per muštynes raumenys buvo persitempę). Bet šitam pareigūnui, deja, likimas nebuvo toks švelnus kaip anam. O gal šis kiek ir kvailesnis buvo „ne toks jau apdairus kaip kiti. Patikrinus ir šio ligonio sveikatą, pasirodė, kad sveikas kaip jautis ir darbingas kaip arklys. Rezultate pastarasis už „garbingą išsisukinėjimą ir simuliaciją" gavo kelias paras kurortinio arešto apskrities vado įstaigos dabokl ėje.

Šitokių ir panašių išsisukinėjimų eibės pasitaiko.

Paprastai jau taip būna gyvenime, kad akipleišoms visuomet gerai sekasi. Tam, kuriam

Policijos pareigūnai, gavę pastotę, ruošiasi išvykti sekti banditų.

Tragingai žuvo Kauno m. Vakarų apyl. vadas Feliksas Delbogas

1943 m. gruodžio mėn. 19 d. nakty bolševikų banditai iš pasalų nužudė Kauno miesto policijos Vakarų apylinkės vadą Feliksą Delbogą.

Velionis gimė 1902 m. rugsėjo mėn. 18 d. Juodupėnų km., Šimonių valsč., Panevėžio apskr. lietuvių ūkininkų šeimoje. Įgijęs pradžios mokslą Kupiškyje, gimnazijoje mokėsi Panevėžy. 1924 m. vyksta atlikti karinės prievolės ir stoja į Karo Mokyklą karūnuotą. Pakrypus sveikatai, 1925 m. paleidžiamas į atsargą ir stoja į policijos eiles. 1930 metais baigia Aukštesniosios Policijos Mokyklos XIII-ją laidą ir po to skiriamas į Kauno miesto policiją nuovados viršininku. Tose pareigose jis išbūna iki bolševikmečio. Po to atleidžiamas. Karui su bolševikais prasidėjus, aktyviai įsijungia į partizanų eiles. Paskelbus atsišaukimą grįžti seniems policijos pareigūnams prie savo pareigų, velionis Feliksas vienas iš pirmųjų prisistato Kauno miesto policijos Vadui ir tuojau pat buvo paskirtas 5 nuovados viršininku.

A.A. Feliksas Delbogas.

Įsteigus Kauno mieste dvi policijos apylinkes, velionis paskiriamas Vakarų apylinkės vadu ir tose pareigose išbūna iki pat tragingos mirties. A.a. Feliksas Delbogas buvo senas, gabus, patyręs ir sąžiningas pareigūnas. Jam žuvus, policijos korporacija nustojo labai gero ir pavyzdingo pareigūno, kokių šiuo metu mūsų šeimoje ypatingai trūksta.

Velionis Feliksas buvo vedęs: paliko žmoną ir šešerių metų sūnelį Leoną — Feliksą.

A.A. Feliksas su priderama pagarba, dalyvaujant velionies šeimai, aukšt. vokiečių ir lietuvių vyresnybės pareigūnams, Kauno miesto policijos vyrams, jo artimiesiems ir Kauno visuomenei, palaidotas Kauno kapinėse.

Jo kapą papuošė vokiečių ir lietuvių policijos vainikai.

---

iš tikrųjų poilsio ar sveikatą taisyti reikia, tas, žiūrėk, laukia atostogų ir nesulaukia, o dar kartais sveikatos organai ir sveiku palaiko, o tokie žaliūkai, sveiki vyrai, įkyriai landžiodami po visas įstaigas (neapsieina, žinoma, ir be tepimo) ir viršininkų kabinetus, žiūrėk, suranda skylę ir sveiki išlenda kitų bendradarbių sąskaiton.

Ar nereikėtų visiems bendrai kovoti prieš tokius simuliantus ir nenaudėlius ir nepalikti vien tą klausimą spręsti viršininkams, kurie kartais gali ir nežinoti tikros reikalo padėties?

(B. d.)

Gražioji Vokietija. Atvaizde matome vieno gražiausių Vokietijos miestų — Insbruko — Marijos Terezijos gatvę.

ŠIS TAS APIE *Didžiąją Vokietiją*

Jau penkti metai viso pasaulio akys nukreiptos į valstybę, kuri, palyginti per trumpą laiką tapusi pirmaeile galybe, šiuo metu kovoja už šviesesnį Europos rytojų. Geležine, neperlaužiama jėga ir karo genijaus dėka, šiandien ji net savo priešams sudaro stiprią užtvarą prieš raudonąjį marą.

Vokietija — senas lietuvių tautos vakarų kaimynas. Šiandien likimas yra lėmęs mūsų tautai su juo drauge pergyventi bendrus karo vargus, nepriteklius, dalytis tuo pačiu duonos kąsniu ir, pagaliau, fronte bei užfrontėje kariauti su tuo pačiu priešu.

Deja, tenka pripažinti, šis kaimynas nevisiems mūsų tautiečiams, jų tarpe ir kai kuriems policijos pareigūnams, kaip reikiant pažįstamas. Kad policijos pareigūnai turėtų aiškesnę nuovoką apie D. Vokietiją, „Policijos" redakcija pasiryžo kartas nuo karto pateikti apie ją kai kurių istorinių, geografinių ir politinių žinių.

TRUMPA ISTORINĖ APŽVALGA.

Vokietijos valstybė, kitaip vadinamas Vokiečių Reichas, kilo iš germaniškų tautų ankstyvų viduramžiu sukurtų valstybių. Jo galybės pradžia reikia laikyti saksų karalių viešpatavimo laikus. Ypatingai Reichas iškilo iš tuometinių valstybių tarpo viešpataujant Henrikui I (919—936) ir Otonui Didžiajam (936—973). Vėlesnio viduramžio laikais dėl susiskaldymo į atskiras mažas valstybėles ir dėl nuolatinių vietinių kunigaikščių kivirčių Vokietija sumenkėjo. Naujųjų amžių pradžioje tą nesantaiką dar padidino religiniai nesutikimai.

1871 metais, laimėjus karą prieš prancūzus (sumušus Napoleoną III), vokiečių šiaurės ir pietų valstybės susilieja į vieną galingą valstybę — Vokietijos Reichą. Iki 1918 metų Vokietija išsilaikė kaip valstybių sąjunga. Jos priešakyje nuo to laiko tovėjo galingiausios sąjunginės valstybės — Prūsijos karalius, kaip visos Vokietijos imperatorius — kaizeris. Šiai tų kaizerių vardai: Vilhelmas I (1871—1888), Fridrichas III — (1888), Vilhelmas II — (1888—1918). Pastarasis ir buvo paskutinis Vokietijos kaizeris.

1918 metais, ekonomiškai pralaimėjus Didįjį karą, Vokietijos Reichas virto Respublika. Jo politinės tvarkos pagrindas buvo Veimaro konstitucija, priimta 1919 m. Valstybės priešakyje ilgą laiką stovėjo žinomas karo vadas feldmaršalas Hindenburgas, vėliau Vokietijos Prezidentas.

1933 metais sausio 30 d. visiškai legaliu (tautos balsavimo) būdu Vokietijos valdžią į savo rankas paėmė nacionalsocialistai. Reichas tapo autoritetinė tautos valstybė. Jos priešakyje stovi Adolfas Hitleris, kaip Fiureris (vadas) ir Reicho kancleris.

GEOGRAFINĖS ŽINIOS.

Reichas užima Vidurinę Europą. Iki 1918 metų Versalio sutarties diktato valstybės sritis užėmė apie 541.000 kv. kilometrų ploto. 1914 m. Vokietija turėjo 67.790.000 gyventojų. Dėl Versalio diktato valstybės plotas žymiai sumažėjo — iki 468.620 kv. km. 1933 metais jame buvo 65.336.000 gyventojų.

Prieš D. karą Vokietija turėjo įsigijusi žemių ir kituose pasaulio — Afrikos bei Azijos žemynuose (kolonijas). Pralaimėjus karą, visų tų užjūrio žemių ji neteko.

Tvirtai paėmus Vokietijos valdžios vairą Fiureriui Adolfui Hitleriui, Vokietija taikos ir karo būdu susigrąžino visas netektas žemes. Į Vokietijos Reichą buvo įjungta ir Austrijos sritis, gyvenama grynai vokiškos tautos žmonių, iki šiol nebuvusių Reicho sudėtyje. Čekų gyvena-

masis plotas įjungtas į Reichą kaip Bochemijos ir Moravijos protek. Suberėjus bev. Lenkijos valstybei, joe iki 1939 m. valdomoe vokiškosios eritys buvo prijungtos prie Vokietijos. Iš lenkiškųjų eričių sudaryta taip vadinamoji Generalinė Guberuija. Su šiomis sritimis vokiečių Reichas apima 825.710 kv. km. plotą ir turi 107.000.000 gyventojų.

VOKIETIJOS MIESTAI.

Jeigu Lietuva mes vadiname grynai žemės ūkio kraštu, tai to paties negalime pasakyti apie Vokietiją. Ji turi labai stambią, moderniškai suorganizuotą sunkiąją bei lengvąją pramonę, prekybą, sausumos, jūrų bei oro transportą. Aišku, kad tas viskas daugiausia koncentruojasi gražiai suplanuotuose, išbujojusiuose ir gausingai apgyvendintuose Vokietijos miestuose.

Štai didžiausi Vokietijos miestai ir jų gyventojų skaičius:

Berlynas	4.338.756
Viena	1.929.976
Hamburgas	1.711.877
Muenchenas	829.318
Koelnas	772.221
Leipcigas	707.365
Essenas	666.743
Drezdenas	629.565
Litzmannstadtas	605.467
Frankfurtas/M	553.464
Dortmundas	542.261
Duesseldorfas	541.410
Hannoveris	470.950
Stuttgartas	458.429
Duisburgas	434.646
Nuernbergas	423.383
Vuppertal	401.672
Karaliaučius	372.164
Bremenas	354.109
Chemnitzas	337.645
Magdeburgas	336.838
Gelsenkirchen	317.568
Bochumas	305.485

ŽEMĖS TURTAI.

Vokietijos žemės gelmėse randama didelis kiekis labai vertingų metalų bei mineralų. Jau viduramžio laikais Vokietijos kalnų pramonė žydėte žydėjo. Paskutiniu metu Vokietijos žemės turtai naudojami dideliu ryžtu pagal tam tikrą planą, taikant mokslo bei technikos žinias, nesigailint šiam reikalui valstybės lėšų. Po Jungtinių Amerikos valstybių ir Sovietų sąjungos eričių Vokietija kalnų pramonėje užima trečią vietą pasaulyje. Iškastų gi žaliavų apdirbimo, paruošimo bei sunaudojimo, ekonomiškumo bei naudojimo atžvilgiu Vokietija užimą pirmą vietą pasaulyje. Ypatinga pirmą vietą turtinga akmens anglimi (Stiezijos ir Ruro krašto kasyklos). Anglių kasime Vokietija užima antrą vietą pasaulyje, rūdos angliee — pirmąją vietą.

ŽEMĖS ŪKIS.

Nors Vokietija yra pramonės kraštas, tačiau ir žemės ūkis čia yra labiau pakilęs ir daug našesnis kaip kitose valstybėse. Ypač žemės ūkio našumas bei pelningumas pakilo paskutiniais metais, kuomet buvo suintensyvinta produkcija ir pravestas lenktynavimas našumo srityje. Per paskutinius šešerius metus vidutiniškai gauta iš kiekvieno ha: rugių — 17.5 dvigubų centnerių, kviečių — 23 dvig. cent., miežių — 21.7 dvig. cent., avižų — 20.5 dvig. centn., bulvių — 166 dvig. cent. ir cukrinių runkelių — 304 dvig. cent.

Žemės ūkio našumas leidžia Vokietijai pačiai apsirūpinti reikalingu maistu gyventojams bei frontui.

PRAMONĖ.

Jau nuo seno Vokietija žinoma kaip didžiausias Europoje pramonės kraštas. Jai tenka apie 12% visų pasaulio pramonės gaminių. Eksportuojamų gaminių kiekiu ir jų kokybe Reichas užima pirmąją vietą. Svarbiausios pramonės šakos yra: mašinos, aparatai, automobiliai, tekstilės, aprangos daiktai, statybos priemonės. Ypatingai žinoma chemijos pramonė, užimanti pirmąją vietą pasaulyje.

Prieš šį karą Vokietija savo pramonės gaminiais aprūpindavo daugelio valstybių pramonės rinkas. Ir Lietuva buvo Vokietijos pramonės gaminių pirkėjas. Visi jos gaminiai savo tvirtumu, praktiškumu ir, pagaliau, pigumu toli prašoka kitų valstybių gaminius. Šiuo metu pasireiškias kai kurių pramoninių gaminių prekių trūkumas išplaukia ne iš Vokietijos pramonės nepajėgumo, o iš karo meto reikalavimų. Šiandien visos Vokietijos įmonės, pradedant pačiomis džiausiomis ir baigiant mažomis, yra įjungtos į karo ūkį ir dirba beveik išimtinai karo reikalavimams. Vokietis ir užsienietis darbininkas Vokietijos fabrikuose kala ginklus ir gamina kitas prekes, reikalingas Europos pergalei bei tolimesnei jos gerovei užtikrinti.

Apie Vokietijos valstybės valdžią, partijos organizaciją ir kt. klausimus teks pakalbėti atskirai kita proga.

VAGIŲ BĖDOS

— Liofka, Vacka! Mūsų dainelė sudainuota! Visa jo išvaizda rodo, kad jis gali griebti, kaip prieš karą.

PRIEMONĖS

J. Undraitis

prieš nepakaltinamus nepilnamečius

Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1942. IX. 28 patvarkymu dėl vietinės baudžiamosios teisės nuostatų pritaikymo prie vokiečių baudžiamosios teisės (Amtsblatt Nr. 51 — 1942 mt.) § 4 nustatytas tam tikro amžiaus mažamečių baudimas. Patvarkyme sakoma, jog **kas atliekа veiksmą, už kurį gresia bausmė, neturėdamas keturiolikos metų, nėra baustinas.**

Šis nuostatas įneše naujove į mūsų Baudžiamojo statuto 40 str., kuriame buvo pasakyta, kad mažametis, kuriam nėra sukakę dešimt metų amžiaus, nekaltintinas už jo padarytą nusikalstamąjį darbą. Patvarkymo nuostatas, faktiškai tam tikra prasme pakeisdamas Baudžiamojo statuto 40 str., praplėtė kategoriją asmenų, kuriems dabartinio metu negalima pritaikinti baudžiamosios atsakomybės, nes visi jaunuoliai iki keturiolikos metų amžiaus už nusikalstamuosius darbus dabar nėra baudžiami.

Gyvenimo praktikoje, kaip patirta, ir šito amžiaus jaunuoliai neretai pridaro daug negerovių ir kartais gana piktų bei pasibaisėtinų dalykų, parodydami pilną sąmoningumą nusikalstamuose veiksmuose. Mūsų sąlygose keturiolikos metų paaugliai dažnai jau turi gerą nusimanymą bei sąmoningumą.

Nustačius, kad nepilnamečiai ligi 14 metų amžiaus nebaudžiami, kilo klausimas kaip reikėtų elgtis su 10 — 14 metų jaunuoliais, kurie vis dėlto padarytų kokį nors nusikalstamąjį veiksmą. Jei jie nebaustini, tad ar dėl jų negalima imtis tam tikrų auklėjamųjų bei apsaugos priemonių.

Šį klausimą aiškino Apeliacinių Rūmų Ypatingasis skyrius, kuris šia prasme dabartiniu metu atlieka Vyriausiojo Tribunolo funkcijas. Apeliacinių Rūmų Ypatingasis skyrius savo 1943. II. 18—23 d.d. visuotiniame susirinkime, spresdamas tą klausimą, rėmėsi šiais samprotavimais:

Mūsų Baudžiamojo Statuto 41 str. 2 d. pasakyta, kad nuo 10 metų amžiaus **nepilnamečiai, kurie yra nekaltintini už nusikalstamąjį darbą, vis dėlto gali būti atiduoti atsakingai priežiūrai tėvų, rūpintojų arba kitų patikimų žmonių, pareiškusių, kad jie sutinka juos priimti; jei yra padarę didįjį arba šiaip nusikaltimą, tai jie gali būti atiduoti ir į auklėjamąsias drausmės įstaigas.**

Reicho Komisaro Rytų Kraštui patvarkyme tėra pasakyta, kad nepilnamečiai ligi 14 metų amžiaus nėra baustini, bet todėl nuostato, kuris dabar draustų nepilnamečiams nuo 10 ligi 14 metų amžiaus taikyti Baudž. stat. 41 str. 2 d. nurodytas priemones, tame patvarkyme nėra. Atseit, šiems jaunuoliams auklėjamųjų bei apsaugos priemonių taikymas nėra uždraustas. Priešingai, to patvarkymo 5 § 3 p. sakoma, kad vietinės baudžiamosios teisės nuostatai apie priemones prieš asmenis, kuriems baustinas veiksmas neužskaitytinas, **lieka nepaliesti.** Iš to tenka daryti išvadą, kad ir Baudž. stat. 41 str. 2 d. numatytosios auklėjamosios bei apsaugos priemonės 10—14 metų amžiaus nepilnamečiams paliko galioje.

Antra vertus, Reicho Komisaro Rytų Kraštui patvarkymo tikslas, kaip iš patvarkymo pavadinimo matyti, pritaikinti vietinės baudžiamosios teisės nuostatus prie vokiečių baudžiamosios teisės. O vokiečių baudžiamojoje teisėje tokiems nepilnamečiams leidžiama taikinti auklėjimo bei priežiūros priemones, atiduodant juos tam tikrais atvejais šeimynai, auklėjimo įstaigai ar pataisos įstaigai.

Nepilnamečių auklėjimo bei priežiūros klausimas yra labai svarbus ir viešojo intereso sumėtimais, nes palikimas tokiu nepilnamečių be apsaugos bei globos atsilieptų žalingai ne tik nepilnamečiui, bet ir valstybei bei visuomenei.

Vadovaudamiesi aukščiau išdėstytais sumetimais, **Apeliaciniai Rūmai** Ypatingojo skyriaus 1943. II. 18 — 23 visuotiniame susirinkime **išaiškino,** kad Baudžiamojo Statuto 41 str. 2 d. nurodytosios priemonės gali būti ir dabar taikomos nepilnamečiams nuo 10 ligi 14 metų amžiaus, nors pagal Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1942. IX. 28 patvarkymo 4 § 1 p. šie nepilnamečiai nėra baustini. Tuo būdu ir dabar šie nepilnamečiai gali būti atiduoti atsakingai priežiūrai tėvų, rūpintojų arba kitų patikimų žmonių; o jei jie yra padarę didįjį arba šiaip nusikaltimą, tai jie galima atiduoti ir į auklėjamąsias įstaigas.

Čia pat Apeliaciniai Rūmai išaiškino, kad nutarimus dėl šių priemonių taikymo daro Apylinkės Teismas ir tas teismas nustato, ar nepilnametis nuo 10 iki 14 metų amžiaus padarė nusikalstamąjį darbą. Vadinasi, nepilnametis nebaudžiamas, o tik teismas apsaugos tvarka padarytu savo nutarimu pritaiko nusikaltusiam nepilnamečiui tam tikras auklėjimo priemones.

Policijai, ypatingai didesniuose miestuose, kur dažnai tenka susidurti su 10 — 14 metų amžiaus nepilnamečių nusikalstamaisiais darbais, šis Apeliacinių Rūmų išaiškinimas yra gana reikšmingas. Laikydamasi šio išaiškinimo, policija šių nepilnamečių bylas turi siųsti vietos Apylinkės Teismui.

Padarytieji Apylinkės Teismo nutarimai gali būti skundžiami per 7 dienas atskirųjų skundų tvarka (Baudž. teis. įst. 153 str.) nepilnamečių tėvų ar kitų jo atstovų, nukentėjusiųjų ir tų organų, kurie galėtų kaltinti tokį nepilnametį, jei jis būtų pakaltinamas. Šie skundai adresuojami Apygardos Teismui, bet įteikiami per tą Apylinkės Teismą, kurio nutarimas skundžiamas. Tuo būdu ir policija savo išketlose šios rūšies bylose, būdama nepatenkinta Apylinkės Teismo nutarimu, gali skųstis Apygardos Teismui dėl nutarimo trūkumų.

Buvo kilęs klausimas, ar kiekvienas šių nepilnamečių nusikalstamasis darbas yra tirtinas ir jeigu ne kiekvienas, tai nuo ko tatai priklauso? Apeliaciniai Rūmai išaiškino, kad čia

POLICIJOS RYŠYS SU FRONTU

Jūs nepamiršote mūsų!

Ankstyvas kovo rytas. 1943 metų pirmieji pavasario saulutės spinduliai tirpdė kur ne kur pasilikusį Kunigaikščių mieste sniegą. Didžiulis būrys sostinės policijos vyrų žygiavo stoties kryptimi. Mes vykome į tolimuosius šiaurės apkasus kovoti ir laimėti savo tėvynei Lietuvai ramybę, džiaugsmą, laisvę. Praėjo ilgokas laiko tarpas. Daug vargo ir pavojų patyrėme, tačiau nepalūžome dvasia. Kasdieniniai pavojai ir vargai užgrūdino mūsų kūną ir dvasią. Būdami toli nuo savo tėviškės laukų, toli nuo artimųjų bei draugų, supratome, ką reiškia žodis — ilgesys. Tėvynės ilgesys kiekvieno kario krūtinę graužia, lyg pavasario kirminas. Tik artimųjų ir draugų bei nepažįstamų tautiečių prisiustas iš tėviškės mielas žodelis mus jungia su tėvyne ir ilgesio kirminą minutei numalšina.

Fronto apkasuose Kalėdos. Visi kariai mintimis gyvena tėvynėje, kur miela, ramu. Ką gi mums duos tėvynė Kalėdoms? —Kiekvienas karys mintyse kelia klausimą. Gal pamiršo?..... Ne! sostinėje esantieji policijos vyrai mus nepamiršo. Į tolimus, niūrius bunkerius jie prisiuntė kuklias materialiai, tačiau moraliai nenuperkamas dovanėles. Sostinės policijos vyrai, kovoją fronte, džiaugiasi ir reiškia difronte, džiaugiasi ir reiškia difronte, dėkoja Policijos Vadui P. Džiją padėką Policijos Vadui P. Iškauskui, pavaduotojui, karininkams ir visiems policijos vyrams, kurie mūsų nepamiršo. Jūsų nutiestas saitas tarp fronto ir tėvynės tegu nenutrūksta ir paskatina tuos, kurie į mus dar abejingomis akimis žiūri.

Atsidėkodami siunčiame nuoširdžius lietuviškus sveikinimus Naujiems Metams ir linkime, kad 1944 metai lietuvių tautai atneštų taiką ir laimėjimą.

Valio Sostinės policijai!

Vilniaus miesto policijos pareigūnų, kovojančių šiaurės rytų fronte įpareigotas

Algirdas Kapturauskas
Šiaurės rytų frontas
1944 metai.

Fronto sveikinimas „Policijos" žurn. atgim. proga

Kuomet Lietuvą okupavo bolševikai ir viską keitė iš pagrindų, nebuvo praeita nei pro policijos organą — „Policijos" žurnalą.

Iš karto jį subolševikinę ir pakeitę pavadinimą, dar kurį laiką paliko, bet neilgai. Praslinkus keliems mėnesiams, visiškai jį panaikino.

Aš, buvęs policijos pareigūnas, tikėjaus, kad mano miela Tėvynė vėl kelsis, kad „Policijos" žurnalas amžiams nėra žuvęs!

Taip, kaip viėus tautiečius, taip ir mane tikėjimas neapvylė... Praėjo sunkūs bandymo metai, Tėvynę vėl prikėlė vakarų kultūra, azijatus — bolševikus nuvydami toli už Tėvynės sienų. Praėjo, palyginus, neilgas laiko sapnas ir „Policijos" žurnalas vėl paplito Tėvynėje ir vėl atsidūrė policijos pareigūnų rankose.

Aš, buvęs polic. pareigūnas, šiandie stovėdamas 1000 klm. už Tėvynės sienų, słunčių geriausius fronto vyrų sveikinimus „Policijos" žurnalo įkūrėjams! Ypatingai mes norim palinkėti daug ištvermės „Policijos" žurnalo Vyr. Redaktoriui, policijos D-to Direktoriui—Lietuvių policijos štabo ryšio karininkui p. Reivyčiui.

Pone vyr. Redaktoriau, „Policijos" puslapiuose skelbkite Tėvynės meilę ir tiesą, ugdykite draugiškumą policijos pareigūnų ir piliečių tarpe. Mes kariai, buvę polic. pareigūnai, su Jumis!

pks. Ilgūnas,
buv. polic. vyr. vachmistras
1943. XII, 26 d.
Rytų frontas

Rytai,
1943 m. gruodžio mėn. 31 d.

Ponui
„POLICIJOS" REDAKTORIUI.

Aš ir mano bataliono kariai sveikiname Tamstą ir Tamstos laikraščio redakcijos ir administracijos darbuotojus bei bendradarbius Naujųjų 1944 Metų proga, linkėdami šiais metais daugiau ištvermės sunkiame, bet kilniame Jūsų spaudos darbe. Šis Jūsu darbas greta ginklo prisidės prie mūsų greitesnio laimėjimo ir galutinos pergalės.

Taip pat nuoširdžiai dėkojame už mums siunčiamą laikraštį, reikšdami Jums giliausios padėkos jausmus. Lai šis ryšys tarp fronto ir lietuviškos spaudos būna kelrodžiu į greitai užtekantį mūsų Tautai Laisvės rytojų.

(pas) Kap. Ambraziūnas,
Bataliono Vadas

SUMANUS IŠRADĖJAS

Svarbiausia, kad į šautuvo vamzdį nepakliūtų vandens.

reikia laikytis bendro nusikalstamiesiems darbams tirti principo, būtent, kad viešojo pobūdžio nusikalstamieji darbai yra tiriami visi, o privatinio pobūdžio tik tie, dėl kurių yra paduotas nukentėjusio asmens skundas. Kuriems privatinio pobūdžio—yra laikomi privatinio pobūdžio yra išvardinta Baudž. teisenos įstatymo 5 str. (Vyr. Žin. 1933. IX. 15 Nr. 424/2924).

Lietuvių statybos batalionų kariai Rytų fronte atlieka svarbius bei naudingus darbus ir tuo prisideda prie bolševizmo sunaikinimo.
Atvaizde matome dalį vieno lietuvių batalionо karių, jų pačių paguostoje stovykloje.

ŠAUDYMO PRATIMŲ REIKALU

M. Zakaras

Šiandieninės lietuvių policijos sąstatas, palyginus su prieškariniais laikais, yra pasikeitęs. Nepriklausomybės laikų buv. policistų yra visai nežymus nuošimtis. Vieni ir dabar tarnauja, kiti dirba kitose įstaigose. Pasižvalgę po nuovadas bei punktus, rasime vieną kitą seną apmokytą policistą. Visi kiti yra nauji, net ir netarnavę kariuomenėje. Su paskutinės klasės jaunuoliais—policistais nuovados viršininkui ar punkto vedėjui yra sunkiausia tiek tarnybos, tiek ir netarnybos atžvilgiu. Toks jaunuolis ginklą į savo rankas gauna pirmą kartą ir, norint jį kiek „apšlifuoti", daug tenka padėti energijos ir darbo. Antra vertus, susiduriama apmokyme su dideliais sunkumais.

Karo meto sąlygos ir buvusi bolševikų okupacija Lietuvoje išugdė banditizmą. Nuovados viršininkas bei punkto vedėjas, gavęs žinių apie piktadario atsilankymą, tuojau skuba įvykio vieton su minimais jaunuoliais — policistais. Banditai pastebėti, susekti. Prasideda susišaudymas policijos su banditais. Tačiau dėl silpno šaulio nemokėjimo tinkamai panaudoti ginklą, susišaudymo pasekmė visai menka. Policistas, išleidęs 30 —40 kovos šovinių, nieko nepasiekia, nors taikinys buvo aiškus ir geras. Čia visas minusas yra tas, kad jauni policistai, nemokėdami taikliai šaudyti, turimus šovinius iššaudė „Dienauji policistai — šauliai nuovadose kiek ir buvo supažindinti su ginklo vartojimo taisyklėmis bei teorija, bet toms žinioms pagylinti jie negauna praktiškai prišaudyti jiems duotus ginklus ir tokiu būdu patobulinti savo šaudymo techniką. Taiklus šaudymas yra šaulių ugnies lemiamas veiksnys kautynių lauke. Esu tikras, kad per tas kautynes ne vieną kartą policijos šauliai nepasiekė reikiamų rezultatų vien dėlto, kad nemokėjo taikliai šaudyti.

Taiklus šaudymas policijos tarnyboje, kitaip tariant, vidaus saugumo srityje, yra garbės klausimas. Faktas, kad taiklus, tikras šūvis dažnai gali išgelbėti patį policistą arba nulemti kito asmens gyvybę. Geras, prityręs amatininkas, pav. batsiuvys, pamėmęs į rankas darbo įrankį — peilį, iš didelio gabalo be baimės išpiaus tiksliai padus. Lygiai taip pat ir geras šaulys policistas be baimės eis į priekį plėšiką sulaikyti, jei jis pasitikės savimi ta prasme, kad, ištikus reikalui, jo miklus ir taiklus šūvis pro šalį nepraeis. Tuo tarpu silpnas šaulys iš pirmo šūvio neįstengs likviduoti piktadario ir pats atsidurs keblioje padėtyje ir rimtame pavojuje. Antra vertus, silpnai šaudąs policistas, nepasitikėdamas savimi, daugiau jaudinsis ir karščiuosis. Paleisti šūviai bus piktadariui nepavojingi ir iš policijos rankų ištrūks arba net jam gyvybę atims.

Gerai žinome, kad niekas negali pasidaryti kvalifikuotu amatininku, pirma neišėjęs savo specialybės, mokyklos ir neatlikęs reikalingų treniravimosi pratimų. Toks pats dėsnis taikintinas ir šauliui policistui — išeiti šaudymo mokyklą ir atlikti reikalingus treniravimosi pratimus. Turėdamas paminėtas kvalifikacijas ir savybes, plėšikas bei banditas per 25 — 30 mtr nuo policisto nepabėgs, jis jį nudės savo pirmu šūviu, paleistu net ir iš vidutinio kalibro pistoleto. O ką bekalbėti apie šautuvą? Kiti jauni šauliai galvoja, kad, susidūręs su ban-

Išleistas policijai reikalingas leidinys

1943 metų pabaigoje Kainų Direkcijos įstaiga išleido **„Lietuviškoje Savivaldos Administracijos Žinios Sąvivaldos Administracijos II dalį,"** kuri, be to, dar vadinosi **„Lietuvos Kainų Direkcijos pranešimų"** vardu, ir yra sujungta į vieną septynioliktą 1—5 Nr., 72 puslapių leidinį. Šis storokas laikraštis skiriamas Lietuvos Gen. srityje lei-dž. kainų ir atlyginimų pa-dėjimams skelbti. Jis bus leidžiamas nereguliariai, pagal reikalą.

Leidinys turi dvi dalis: oficialiąją ir informacinę. Oficialiojoje dalyje skelbiami Lietuvos Kainų Direktoriaus potvarkiai ir įsakymai, o informacinėje — visi kiti Reicho Komisaro — visi kiti Reicho Komisaro Lietuvai ir kitų įstaigų išleisti potvarkiai ir įsakymai.

Leidinyje surinkti ir atitinkamu būdu suklasifikuoti potvarkiai bei įsakymai, reikalingi ir naudingi žinoti visiems piliečiams, ypatingai turintiems reikalų su prekyba bei prekėmis. Be abejo, policijos pareigūnams, turintiems reikalų su kainų priežiūra ir kovojantiems su spekuliacija, šis leidinys bus labai naudingas.

Kaip teko patirti, laikraštis bus siuntinėjamas ir lietuvių policijos įstaigoms.

Laikraštį užsisakyti galima pašto įstaigose. Administracija tiesioginių užsakymų nepriima. Prenumeratos kaina metų ketvirčiui RM. 2,50. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Duonelaičio gt. 2a. Atskiri numeriai gaunami Kainų Direktoriaus įstaigoje po 30 Pf. Jungtinių 1—5 Nr. kaina RM 1,50. Br. K.

---

des reikalas ir seniems policisdes reikalas ir seniems policis-tams pasitreniruoti šaudant. šaudymo pratimams, karo metu šaudymo pratimams, karo metu šaudymo technika. Teoretiškai šis reikalas išeinamas per pamokas nuovadose bei punktuose, bet praktiškai šaudymo pratimai dar neatliekami dėl stokos kovos šovinių, kurių tam reikalui nėra skirtų.

Laukiame šaudymo pratimų.

---

dėtų ar plėšiku, iš nugalės be asiko šaudydamas. Tačiau išsiunčiame vasos turimus šovinius, pats pasidaryo bojėgis, ir plėšikas lengvai be didelio vargo pagaudė.

Šitas mažas pavyzdys: vienoje vietoje. Ir kaime, esančiame prie pat miško, pastebėti banditai. Žvalgybai siunčiami 9 policiečiai trijose grupėse, kiekvienoje po 3 žmonės, kurie ginkluoti šautuvais ir granatomis. Vienos grupės 3 policistai per 20 — 30 mt. atstumo užeina 9 asmenų banditų lizdą miško pakraštyje, gerai matomoje policijai vietoje. Patruliai atidengė į banditus ugnį.

Banditai sumišę šoko prie ginklų ir pradėjo iš kulkosvaidžių šaudyti į policistus. Policistai atsišaudydami pasitraukė. Tuojau ir banditai išbėgiojo po mišką. Tam reikalui policistai išleido po 30 šovinių ir greičiausia nei vienas šūvis nebuvo taikliuo. Bet vis dėlto tie trys policistai, mokėdami taikliai šaudyti, galėjo likviduoti banditų gaują.

Tokių atsitikimų galima priskaityti šimtais. Gal būt, šūviai buvo panaudoti ne vietoje. Tačiau išeitreniravęs šaulys policistas be reikalo nešaudys, o jei prie palankių sąlygų šaus vieną—du šūvius—jie bus taikliai. Policistui, gerai šaudančiam, tokių kurjozų, kai be jokios prasmės išeaudžius visus šovinius reikia nuotoli plėšikų persekiojus, nepasikartos. Tokios rūšies reiškiniai nepataisomai kenkia policijos darbui. Tuo pačiu jie kelia nusikaltėlių pasiryžimą ir pasaliečiams leidžia daryti įvairių išvedžiojimų, kad policija banditų kovoje nepakankamai energingai arba nuoseklei veikia. Policistas kovoje su pyktu turi sugebėti mikliai valdyti ginklą, būti geru šauliu ir garbingu nugalėtoju. Jo profesija—karžio profesija, kuri organiškai yra susijusi su mokėjimu meisteriškai vartoti ginklą, nes karo metu kovoje su banditais tarp karžio ir policisto skirtumų nėra, nes abu su ginklu rankose stovi kovos lauke.

Kad šitie neeklandumai daugiau nepasikartotų, reikia naujai priimamus policijon karjuomenėje neturnavusius jaunuolius praktiškai apmokyti šaudymo meno. Taip pat jau pribren-

Žydiškasis Lietuvos policijos „apipavidalymas," įvykęs 1940 m., kai Vid. Reikalų „liaudies" komisaras įsakė palaikyti ne tik „smetoniškus", bet ir visus kitus lietuviškus ženklus.

„Agrikultūra" Sovietų Rusijoje.
Nuotr. Seibutio.

Lietuvis milicininkas SOVIETŲ PRAGARE

ŠALIS, KUR DRAUDŽIAMA ŽYDĄ VADINTI ŽYDU. „LIETUVIŠKOJI DIVIZIJA" RUSIJOJE, JOS „KOVOTOJAI" IR VADAI. ELĖS PRIE NUKAUTŲ ARKLIŲ FRONTE. KUR PIENO LITERIS KAINOJA 40RB., MĖSOS KILOGRAMAS 600 RB., LAŠINIŲ KG. 800 RB. „NEKIENO ŽEMĖJE" TARP GYVENIMO IR MIRTIES. (Tęsinys iš praeito numerio)

9. „Policijos" skaitytojams įdomu būtų išgirsti apie tolimesnį Tamstos likimą, kalinimą ir kai ką apie vietos gyventojų nuotaikas.

— Su stipria apsauga, alkanus ir išvargusius, mus varė toliau pafrontę per laukus, — pasakojo toliau buv. milicininkas Kontvainis.

— Pagaliau atvarė į Vorošilovsko miestelį, o Kalėdų pirmąją dieną buvome Vorošilovgrade. Kelionė buvo labai sunki. Kas nepajėgdavo eiti, tą nušaudavo vietoje. Vorošilovgrade atvedė mus į buvusį viešbutį. Nemanykite, kad ten buvo viešbutis mūsų prasme: su lovomis ir kitais patogumais. Tai buvo paprastas, naujai įruoštas NKVD kalėjimas, nes tikrajame kalėjime sulūntieji nebetilpo. Šis „viešbutis" taip pat jau buvo pilnas vietinių gyventojų. Visi jie buvo kaltinami kaip nestoję į bolševikų partizanų eilės — toks, mat, yra Stalino įsakymas visiems rusams, nežiūrint kur jie begyventų. Kalinių tarpe buvo ir rusų kareivių, pabėgusių iš vokiečių nelaisvės. Visus juos, be jokios išimties, kaltino ir teisė kaip vokiečių šnipus. Mažesnės bausmės kaip 10 metų kalėjimo čia niekas nė negirdėjo. Žinoma, visus gundydavo pasidaryti NKVD šnipais, reikalaudami išduoti savo artimuosius ir už tai žadėdami laisvę.

Mane tardė politrukas Ustinovič, kilęs nuo Smurgonių. Visur, mat, lietuvis randa „savų žmonių"... Po ilgo tardymo mane vis dėlto atskyrė nuo mirtininkų ir pasiuntė į paprastą kamerą. Naujieji mano likimo draugai buvo jūrininkai. Jie dainuodavo liūdnas rusiškas dainas apie kalėjimus, koncentracijos stovyklas. Tarybinių dainų čia niekas negirdėjo. Daugelis kalinių čia kažkokiu būdu buvo patekę iš Murmansko konc. stovyklų. Ginčydavosi tarp savęs, kurioje stovykloje buvo geriau. Aš, jų kalbų besiklausydamas, priėjau išvadą, kad visose stovyklose buvo taip bloga, kaip mes negalime ir įsivaizduoti.

Pirmutinis klausimas, sužinojus, kad aš lietuvis, buvo toks: koks pas jus maistas? Kai pasakiau jiems apie mūsų valgyklas, kur už 80 centų galima sočiai privalgyti sriubos ir mėsos ar dešros, jie, žinoma, gardžiai nusijuokė ir nė vienas nepatikėjo.

— Visokių melagių, sako, matėme, bet tokį sutinkame pirmą kartą.

— O ar pas jus neiškrato kišenių išeinant iš valgyklos, kad nebūtumėt pasivogę duonos?

Toklais ir panašiais klausimais apipylė jie mane. Ir nenuostabu. Juk jų tarpe buvo tokių, kurie jau po 15 metų sėdėjo kalėjimuose bei stovyklose ir nieko nežinojo ne tik apie savo artimuosius, bet ir apie tai, kas dedasi Rusijoje.

Mano naujieji „draugai" nepaprastai keikėsi. Pasako vieną žodį, — kelius kartus „motinėlę" pamini... Žinoma, ir apvogti mėgsta. Tik jėjęs nė nepajutau, kaip dingo mano tabakas. Pavogė tiesiog „meistriškai." Mūsų tarpe buvo ir keli žydai. Jie buvo suimti kaip vengę karinės prievolės ar dezertyravę. Visur, mat, žydai tie patys: kariauti ir dirbti, kad ir už žydiškus idealus, jie nenori. Kaliniai rusai žydų nemėgo ir su jais el-

---

tams pasitreniruot... Šaudymo pratimams, karo metu taupant amuniciją; užtektų kiekvienam po 5 — 15 kovos šovinių, iš kurių būtų galima nors minimaliai praktiškai ir nuosekliai susipažinti su bendra

se, bet praktiškai šaudymo pratimai dar neatliekami dėl stokos kovos šovinių, kurių tam reikalui nėra skirtų.

Laukiame šaudymo pratimų.

Žydiškasis Lietuvos policijos „apipiaustymas," įvykęs 1940 m., kai Vid. Reikalų „liaudies" komisariatas įsakė pašalinti ne tik „smetoniškus", bet ir visus kitus lietuviškus ženklus.

gėsi labai blogai. Vieną dalyką tačiau tuoiau pastebėjau: kad ir kaip nemėgo jie žydų, tačiau žydais nevadindavo. Kai aš kartą žydą pavadinau žydu jie manęs nusišdžiai japėjo susilaikyti, nes vien už to šoštio pavartojimą aš galis gauti 5 metus kalėjimo.

Po ilgo tardymo, neradus nusikaltimo, mane sausio 12 d. paleido ir leido išvykti į Stalinsradą. Aš vis dėlto patraukiau į fronto pusę ir apsistojau Sergo miestelyje. Gavau darbo ir dirbau kaip vandentiekio darbininkas. Alga vos 150 rb. mėnesiui. Susipažinau su vietos darbininkais. Niekas Rusijoje taip neskiria partijos, vyriausybės ir „draugo" Stalino kaip anglikasiai. Mat, jie visi buvo paliktį brigadierių sauvaliavimui. Apie kokią nors jų globą ar apsaugą nebuvo ir kalbos.

Keletą kartų mane šaukė į karjuomenę, bet kaip nepatikimą atleisdavo. Atėjo gegužės mėnuo ir aš netekau darbo. Baisiausi nieko neveikdamas. Sunku. Valgyti norisi, o viskas labai brangu. Pagaliau gavau darbo duonos kepykloje. Darbas ilgas ir sunkus, uždarbis 160 rb. mėnesiui. Kepame duoną, o jos negauname valgyti. Netrukus senieji darbininkai mane išmokė vogti. Vogiau drauge su kitais duoną ir aš. Prie šio amato darbininkai buvo tiek pripratę, kad vogdavo jki 6 kepaliukų duonos per dieną. O už duonos kepaliuką (2 kg) „juodoje biržoje" mokėdavo 80 rublių.

Pradėjau ir aš sočiai gyventi. Deja, netrukus mane pašaukė stoti į raudonąją lietuvių diviziją.

10. Kokiu būdu Tamsta patekai į raudonąją lietuvių diviziją?

— 1942. VI. 27 gavau šaukimą ateiti į komendantūrą. Maniau, kad vėl mane šaukia į karjuomenę. Galvojau: — kaip lietuvį, t. y. nepatikimą, vėl atleis, todėl nutariau nueiti. Deja, šį kartą išėjo kitaip. Komendantūroje man pareiškė, kad jau pradėta organizuoti lietuvių diviziją. Man teksią vykti į šią formaciją Balachnos miestelin, netoli Gorkio miesto. Mane, du iš Kauno kilusiu žydu ir dar vieną kitą lietuvį išsiuntė į Vokšilovgradą. Mūsų tarpe buvo vienas visą laiką Ukrainoje gyvenęs lietuvis, tačiau dar nepamiršęs savo kalbos. Jis su savo žmona ir vaikais kalbėjosi lietuviškai. Birželio 28 buvome Vorošilovgrade. Čia sužinojome, kad vokiečiai tik kų užėmė Sergo miestelį. Vadinasi, jei būčiau išlaukęs dar parą, būčiau patekęs į vokiečių rankas.

Su stipria apsauga mus nuvežė į Stalingradą. Paskirstymo punkte čia radome daug Lietuvos žydų. Su vais 11 dienų garlaiviu „Kolchoznik" mes plaukėme Volga aukštyn apie 1700 km. Kelionė sunki, maistas menkas. Pagaliau pasiekėme Balachnos miestelį. Mus nuvedė į stovėjusį ten lietuvių divizijos štabą.

11. Mums būtų įdomu išgirsti apie raudonąją lietuvių diviziją. Kokiu būdu ir iš ko ji buvo sukomplektuota, kas jai vadovavo?

— Ji buvo sudaryta iš evakuotų, pabėgusių lietuvių milicininkų, buv. Lietuvos teritorinio korpo liekanų, pabegusių žydų ir lietuviškos kilmės žmonių gyvenusių Rusijoje. Iš rusiškų pulkų buvo surinkti lietuviai karininkai, kurie vienokiu ar kitokiu būdu karo metu ar prieš tai buvo čia atsidūrę. Diviziją organizuoti ir jai vadovauti buvo pavesta mums jau žinomam bolševikų „liaudies" karjuomenės vadui gen. Baltušiui — Žemaičiui. Jo pavaduotoju paskirtas Lietuvos karjuomenės generolas Karvelis, divizijos štabo viršininku — pulk. Kiršinas (dabar jau miręs), divizijos politiniu komisaru — Macijauskas, politinio skyriaus viršininku — Šumauskas, vėliau Komjaunimo vadas F. Bieliauskas, gavęs majoro laipsnį. Divizijos tiekimo reikalai suorganizuoti buvo pavesti pulk. Gudeliui (buv. mūsų ulonų pulko vadui), veterinarijos tarnyba — Savickui (Mogileve gimusiam lietuviui), sanitarijos viršininku paskirtas kažkoks iš Kauno kilęs žydas. Divizijos ligoninėje dirbo beveik vieni žydai iš Lietuvos, iškyrus lietuvį gydytoją Januškevičių su žmona. Žydų tarpe buvo chirurgai Koganas ir Rabinavičius, ~"d. Robinzonas, Tepferis, Šafiraitė ir kt.

12. Papasakokite mūms apie divizijos organizaciją, jos sąstatą ir kitus vadovaujamus asmenis.

— Divizija sudarė 3 pėstininkų pulkai, 1 artilerijos pulkas, atskiras sunk. kulkosvaidžių batalionas, mokamasis batalionas ir kt. pagalbiniai smulkesni vienetai bei atskiros tarnybos.

156-am pėstininkų pulkui vadovavo ltn. Staškievič, lietuvis, kilęs nuo Obelių, visą laiką gyvenęs Rusijoje. Pulko polit. komisaras — Gužauskas, kilęs iš Laižuvos valsčiaus. Ypatingojo skyriaus v-kas Liepa, buv. Tauragės NKVD viršininkas.

167-am p. pulkui vadovavo pulk. Motieka, buv. Lietuvos kariuomenės aukštas karininkas. 249-am pulkui — pulk. Šurkus, taip pat buv. Lietuvos kariuomenės karininkas. Atskiram mok. batalionui vadovavo majoras Marcinkus savu laiku tarnavęs gusaru pulke. Jį pavadavo ltn. Urbonas — buv. ulonų pulko karininkas.

Viso divizijoje buvo apie 12.000 karių. Buvo kalbama, kad jų tarpe apie 8.000 buvo žydai. Nenuostabu, kad čia kiekviename žingsnyje vis sutikdavai žydą.

Karinį divizijos parengimą vykdė buv. Lietuvos kariuomenės karininkai. Kur lietuvių buvo dauguma, tuose vienetuose komandos lietuviškai. Kur lietuviai sudarė mažumą, komandavo risiškai.

13. Kokiu būdu divizija atsirado fronte?

— Galutinai sukomplektavus diviziją (tas padaryti nebuvo lengva, nes daugelis bėgusių į Rusiją iš Lietuvos bolševikų kelyje žuvo), rugpiūčio mėn. mus perkėlė prie Tulos. Div. štabas apsistojo Jasnos Polianos kaime. Pulkai apsistojo miškuose. Aišku buvo, kad mus ruošia siųsti į frontą. Gruodžio 23 d. gavome įsakymą susijungti su II armija ir vykti frontan. Nužygiavome Orlo linkui. 1943 m. sausio 18 d. išvykome į pozicijas. Netrukus mus įjungė į 48 armiją ir pasiuntė į pirmąsias linijas. Buvome labai išvargę, jau seniai nebematėme šilto maisto. Aplamai, maitinimas čia buvo labai prastas. Būdavo dienų, kada 18 žmonių tegaudavome pusantro katiliuko sušalusių bulvių. Reikia pasakyti, kad maistas divizijoje visą laiką buvo labai blogas, jo tiekimas prastas ir blogai organizuotas. Dažniausiai valgydavome rugius, kurių rasdavome pas kolchozninkus. Bulvės čia buvo didžiausias skanumynas ir prabanga. Nušautus arklius bematant kareiviai suvalgydavo. Kai tik krisdavo arklys, kareiviai liaudavosi šaudę į vokiečius ir tuojau atodavo į eilę arklienos...

14. Kokiose sąlygose raudonoji lietuvių divizija suėjo į sąlytį su vokiečiais?

— Vasario 19 d. 11 val. vakare mus pasiuntė į pirmąsias linijas Orlo apskrityje Pakrovskio rajone. Aš stovėjau I. Alekšiejevkos kaime. Naktį apie 1 val. 16 lietuvių divizija turėjo pakeisti 6-ąją bolševikų gvardijos diviziją. Prieš mus buvo puikiai įsitvirtinę vokiečiai. Nesusipažinę su aplinkine ir neapsiprotę naujose apystovose, vasario 20 d. rytą apie 5 val. turėjome pradėti puolimą. Aišku, kad iš tokio mūsų puolimo niekas neišėjo: žydai bijojo eiti iš apkasų, išvarginti kariai taip pat nenorėjo mirti. Vokiečiai tuojau pradėjo mus smarkiai apšaudyti iš minosvaidžių, ir mūsų puolimą atmušė. Tai buvo pirmasis mūsų kovos krikštas ir labai liūdnas divizijai. Vieno

Manufaktūros prano TSRS, „sukėtai pabėgusiose brolikėse respublikose."
Nuotr. Šeibučio.

leitenanto pasakojimu, vien iš 156 pulko buvę 170 užmuštų ir labai daug sužeistų. Visos mūsų turimos susisiekimo priemonės buvo sumobilizuotos sužeistiesiems gabenti į užfrontę.

(B. d.) Koresp. K. B.

Keistuolis vagis - valkata

Kai vyr. vachmistras Indreika atėjo iš ryto į nuovadą perimti budėjimą, jam pranešė, kad yra sulaikytas nežinomas pilietis, kuris Vytauto parke miegojo ant suolo, įsispęs į vilnonę antklodę, pavogtą iš pil. Krauzo namų, esančių Minties Rate. Į bet kuriuos paklausimus sulaikytasis atsisakęs sakyti.

Šiuo atveju toks paslaptingas sulaikytojo tylėjimas, vargu, ar galėjo sukelti abejojimų, kad pastarasis stengiasi paslėpti savo nusikaltimą, ji užtušoti ar suklaidinti pėdsakus. Iš aplinkybių atrodė, kad klaidinti nebuvo ko, nes buvo viskas aišku, tečiau kai kada įstatymo raidė, kitą kartą neatsižvelgdama nusikaltimo aplinkybių, tiems patiems pareigūnams stato griežtų ir formalių reikalavimų.

Vyr. vachmistras Indreika mūsų nuovadoje buvo senas ir patyręs pareigūnas. Savo bendradarbiuose turėjo gerą vardą kaip labai taktingo, jautrios širdies, bet kartų ir griežto žmogaus — pareigūno.

Išklausęs pranešimą, jis truputį susimąstė.

— Pil. Krauza? — galvojo jis. — Juk tai žinomas spekuliantas, turtuolis — ir tik viena kažkokia antklodė ir ta pati nepaslėpta?! Ne, čia kažkas slypi daugiau!

Jis liepė pakviesti sulaikytąjį. Kai atvedė iš areštinės sulaikytąjį, pastarasis laukiniu žvilgsniu permetė kambarį, pataisė padrykusius plaukus ir, atsisėdęs į nurodytą kėdę, susimąstė. Mėlynose jo akyse glūdėjo reikšmingas gilus skausmas, kurį tuotuojau pastebėjo pats vyr. vachm. Indreika.

— Jūsų pavardė? — ėmė klausinėti vyr. vachmistras.

Sulaikytasis pakėlė galvą, bet atsakymo nebuvo.

— Klausiu: jūsų pavardė? — pakartojo vyr. vachmistras.

— Mano pavardė?.. — iš lėto ir skausmingai pratęsė sulaikytasis. — Na, tegul bus valkata!

— Tai ne pavardė, — nusišypsojo vyr. vachmistras.

— Valkata! — užsispyrusiai pakartojo nežinomasis.

— Ach šitaip!? Vadinasi, jus manote, kad šitaip galima geriau paslėpti savo nusikaltimą?

Sulaikytasis nusišypsojo ir gailestingai žvilgtėrėjo į vyr. vachmistrą. Jo veidas buvo išblyškęs ir pavargęs.

— Ne, kų jus, pone vachmistre! Kiekvienas nusikaltimas yra faktas, kuriam gali būti suraižtas protokolas. Už tai yra bausmė. Saugok Dieve, kad aš vengčiau užtarnautos bausmės.

Reikšminga savo paprastumu valkatos kalba vyr. vachm. Indreikai

padarė keisto įspūdžio. Per ilgą tarnybos stažą toks atsitikimas jam pasitaikė pirmą kartą ir todėl, kaip toks, jam padarė labai įdomus.

— Vadinasi, jus neturite pavardės. Tokiu būdu prašau atsakyti į klausimus: — Jus šią naktį įsibrovėte į pil. Krauzo butą, turedamas tikslą jį apiplėšti?

— Taip. Įsibroviau, tačiau tokio tikslo neturėjau.

— Jus įėjot į kabinetą, iš ten į valgomąjį ir, prikėlęs savo triukšmu iš miego tarnaitę, pranykot ir pasislėpėt.

— Pasislėpiau.

— Vadinasi, apiplėšti jums nepavyko tik atsitiktinai?

Valkata tylėjo.

— Aš jus klausiu, — griežtai pakartojo savo klausimą vyr. vachmistras.

Nežinomasis pakėlė akis ir tylėdamas parodė ranka į palydovo atnešta antklodę. Paskui tyliai paaiškino:

— O štai šitą? Juk pavogiau?

— Anklodę?

— Taip.

Vyr. vachmistras pakilo, palietė pirštais švenią pavogtosios antklodės vilną ir kažką užrašė.

— Vadinasi, jus vagis?

— Taip atrėdo.

Užrašęs sulaikytojo atsakymą, vyr. vachmistras akimirkai susimąstė, paskui, atidžiai pažiūrėjęs į bylą, dar kartą ėmė skaityti, kas buvo užrašyta. Nežinomasis tylėjo ir lūdnomis akimis stebėjo kvotėją. Staiga vyr. vachm. Indreika tvirtai tarė:

— Klausykit, čia kažkas netaip, paaiškinkit!

— Ką? — paklausė valkata.

— Ar jus buvot Krauzo kabinete?

— Buvau.

— Ką jus radote ant jo rašomojo stalo? Rodos, jus buvot užžibinęs šviesą?

— Užžibinau... ką radau?

— Taip.

— Žiedą su deimantu, auksinę papirosinę ir gerą auksinį laikrodį.

— Ir jų nepaėmei?

— Ne.

— Na, o toliau kas?

Nežinomasis pakraipė išvargusį, veik iškankintą veidą, ir tyliai paklausė:

— Kaip tatai, kas toliau?

— Juk jus po to buvote valgomajame?

— Buvau.

— O ką radote tenai?

— Viską: kriketolinį indų, sidabro ir kitų smulkmenų.

— Kaip tatai kitų smulkmenų?

— nustebo vyr. vachmistras.

— A taip, labai paprastai: jeigu aš nieko šitų daiktų nepaėmiau, vadinasi, man tatai buvo smulkmena.

— Vadinasi, ieškojai stambių pinigų?

— Ir to neieškojau.

Susijaudinęs ir beveik bepradėdąs pykti, vyr. vachm. Indreika pastūmė bylą į šalį.

— Klausykit, ką jus čia man sukat galvą! Aš reikalauju atviry atsakymų.

— Taip, aš visai atvirai jums pasisakau, p. vachmistre.

— Tad kodėl tamsta nepaėmei nuo stalo žiedo, papirosinės, laikrodžio ir pan.

Valkata šusimąstęs pažiūrėjo į kvotėją.

— Jus tatai stebina? Vadinasi, tamsta, ponas vachmistre, mano vietoje, galėdamas pasislėpti niekeno nematomas, visa tai būtumei paėmęs?

— Aš tamstai draudžiu tokius klausimus statyti!

— Atsiprašau. Gerai, jei norite, protokolokite mano parodymą; aš įsibroviau į visiems žinomo spekulianto p. Krauzo butą, buvau turtingame savininko kabinete, jo puošniame valgomajame ir nieko nepaėmiau, išskyrus antklodės iš tarnaitės kambario — tuo aš ją ir prikėliau. Daugiau neėmiau nieko todėl, kad ieškojau... duonos kąsnio savo alkaniems ir sergantiems vaikams — našlaičiams. Esu našlys ir dirbu įmonėleje, bet šeimai to nepakanka. Ir štai, kai neradau duonos, paėmiau antklodę nuogiems vaikučiams pridengti. O po to? Po to, išėjęs, pavargęs ir susikrimtęs pergriuvau parke ant suolo. Žinoma, aš neabejotinas vagis.

— Hm.. keistas dalykas, — sumurmėjo, lyg ir pats susijaudinęs, vyr. vachm. Indreika. — Tad kas gi tamsta pagaliau esi?

— Per netikėtą įvykį, kuris gali ištikti kiekvieną, aš pasidariau valkata. atsidūręs gyvenimo dumble. Kad aš mačiau kitą gyvenimą, to aš manau jus pats spėjate ir to pasakoti nereikia. Aš norėjau trupučį atkreipti sumaterialėjusios, šiuo metu pralobusios tam tikros visuomenės dėmesį į vagystes ypatingos rūšies, todėl mėginau pavogti trupučį duonos ir šiek tiek šilumos. Aš manau, tokiam šykštuoliui ir nesusprateliui p. Krauzui nepadariau labai ypatingų nuostolių. Kaip tamsta manai, ponas vachmistre? —

* *

Kai buvo išklausinėti visi liudininkai, nukentėjęs p. Krauza ir nustatyta nežinomojo šeimos būklė ir kai visa tai patvirtino sulaikytojo parodymus, vyr. vachm. Indreika padarė skubų žygių valkatą paleisti. Ypač nemaloniai jautėsi prieš vyr. vachm. Indreiką p. Krauza, kuda jam buvo perskaitytas nežinomojo parodymas.

* *

Už keliolikos dienų p. Krauzo kabinete ant stalo gulėjo jam adresuotas vokas, kurį atplėšus, iš jo iškrito 20 RM. banknotas ir trumpas laiškutis:

„Dėkoju už pinigus. Gailiuos nepajėgęs jų sunaudoti, todėl grąžinu, nes jie man pačiam nebereikalingi. Padėkokite tarnaitei už antklodę, kurią aš buvau pasiskolinęs jos nematsiklausdamas. Deja, jaja vaikučių sušildyti nebėgalėjau, nes jie jau buvo pas Dievulį. Ji man taip pat dąugiau niekuomet nebus reikalinga. Su pagarba

Nežinomas valkata."

Kai po kelių dienų vyr. vachm. Indreikai buvo pranešta apie rastą kažkokį lavoną ir kai šis nuvyko savižudybės vieton, pastarasis krūptelėjęs iš karto pažino jam pažįstamą „nežinomąjį valkatą." Valkatos veidė buvo tas pats skausmas ir liūdesys, kurį Indreika buvo įsidėmėjęs bekvosdamas aną kartą nuovadoje. Jo sustingęs klaikus akių žvilgsnis dabar buvo nukreiptas kažkur į tolimą tolimą, taip pat nežinomą, kaip ir jis pats, berybę.

Niūri nuotaika ir klaikus numirėlio vaizdas pastūmėjo vyr. vachm. Indreiką nusigręžti ir susimąsčius grįžti prie savo tarnybos pareigų.

SKAPIŠKIS NESNAUDŽIA.

Artinantis Kalėdų Šventėms, Rokiškio apskr. Skapiškio polic. punkto vedėjas kartu su savo policijos pareigūnais nutarė užkirsti kelią naminės degtinės gamintojams. Pas įtariamuosius padarius kratą, konfiskavom vieną bravorėlį su visais jrankiais. Pas kitus degtindarius radom naminės degtinės. Surašyti penki protokolai ir įtariamieji pašaukti atsakomybėn.

J. Savickas

Medžioklės reikalu

V. Vičiaukas
Medž. Referentas

Pasirodžius pimam „Policijos" žurnalo numeriui, paskelbtas ir įsakymas, liečiantis medžioklę. Pasirodo, kad buvo apgailėtinų ateitikimų su mūsų pareigūnais, gal daugiau dėl nežinojimo nauiai veikiančių taisyklių, negu iš blogos valios. Dar prieškariniais laikais teko pastebėti, kad ten, kur yra policijos pareigūnų — medžiotojų, ten yra daugiau gyvių ir mažiau būna brakonierių. Reikia manyti, kad kova su brakonieriais, kaip sena mūsų policijos tradicija ir pareiga, iko ir dabar. Tik reikia pareigūnams gerai susipažinti su naujai veikiančiomis šitoje srityje taisyklėmis.

Medžioti turi teisę kiekvienas, turintis Medžioklės liudijimą, duotą metams. Medžioklės metai prasideda nuo balandžio mėn. 1 dienos ir baigiasi kovo mėn. 31 dieną. Norint gauti medž. liudijimą, reikia paduoti Medžioklės Skyriui Kaune vokiečių kalba rašytą prašymą, surašydinti atitinkamą anketą ir pridėti seną. Apskrities Viršininko išduotą, medžioklės liudijimą arba Apskrities Vėko pažymėjimą, kad toks liudijimas savo laiku buvo duotas, bet per karą yra dingęs. Asmenys nuo 18-kos iki 25-kių metų seno medž. liudijimo neturi pateikti. Vėliau visi norintieji gauti medž. liudijimą turi laikyti egzaminus prie Generalkomisariato ir su gautu pažymėjimu bei draudimo polisu gauna iš savo Gebietskomisaro medž. liudijimą. Turint medž. liudijimą, medžioti galima tik išnuomojus tam tikrą plotą nuo 2-jų iki 3-jų tūkstančių ha, arba, jei kas kviečia į savo išnuomotą plotą. Tokiu būdu kiekvienas medžiotojas, be medž. liudijimo, dar turi turėti leidimą tam tikrame plote medžioti. Čia yra svarbu atsiminti, kad plotus — ar jie yra privatūs ar valdiniai (laukai ar miškai) — nuomoja ne savininkai, bet valstybė. Plotus pasirinkti galima urėdijoje arba Medž. Skyriuje, Kaune. Policijos pareigūnų tarpe jau yra pasižymėjusių kovoje su brakonieriais ir tokiems asmenims yra suteiktas medžioklės prižiūrėtojų vardas su teise medžioti rezervatuose, t. y. valdžios medžioklės plotuose. Pagal veikianti pas mus vokiečių įstatymą, sutikus asmenį neteisėtai medžiojant ir pareikalavus sustoti, jei pastarasis ginklo nemeta ir, nors ir bėga, į jį galima šyti protokolu, kur turi būti pažymėtas vardas, pavardė, įtariamojo gyv. vieta bei tiksliai nusižengimo vieta ir laikas, turi būti pristatyti Medžioklės skyriui, kuris perduoda bylą vokiečių prokurorui. Jei įvykio metu budyti ir jų vardus, pavardes bei gyv. vietas. Ne tik medžiojant, bet ir kovojant su brakonieriais, reikia gerai žinoti medžiojimo laiką, nes maža turėti medžiotojo teises, bet reikia dar ir griežtai laikytis visų taisyklių, todėl žemiau dedame medžioklės kalendorių, t. y., kada koki gyvi galima medžioti;

1. briedžius (patinus) nuo VIII. 25 ligi XI. 15

2. briedžius (pateles ir jauniklius) nuo X. ligi XI. 15

3. elnius (patinus) nuoVIII. 1 ligi I. 31

4. danielius (patinus) nuo IX. 1 ligi I. 31

5. elnius ir danielius (pateles ir abiejų lyčių jauniklius) nuo IX. 16 ligi I. 31

6. ožius nuo VI. 1 ligi IX. 30

7. stirnas ir jauniklius nuo X. 1 ligi I. 31

8, kiškius nuo X. 1 ligi I. 15

9. ruonius nuo VII. 16 ligi III. 31

10. lūšis nuo XII. 1 ligi III. 31

11. obšrus nuo VII. 16 ligi XII. 15

12. girines kiaunes ir akmenines kiaunes nuo XII. 1 ligi I. 31

13. kurtinus, tetervinus ir kurtinų bei tetervinų meilynes nuo IV. 1 ligi V. 31

14. tetervinus ir baltasias kurapkas nuo IX. 1 ligi X. 31

15. kurapkas nuo IX. 1 ligi XI. 15

16. jerubes nuo IX. 1 ligi I. 15

17. fazanus nuo X. 1 ligi I. 15

18. strazdus nuo VII. 1 ligi XI. 30

19. didžiuosius balandžius nuo VIII. 1 ligi IV. 15.

20. slankas nuo IX. 1 ligi IV. 30

21. perkūno ožėlius ir sėjikus nuo VIII. 1 ligi I. 15

22. laukines žąsis ir laukines antis nuo VII. 16 ligi XII. 15

23. laukines žąsis, išskyrus pilkąją ir urvinę žąsį, philimachus pugnax, „Saeger" ir „Taucher"; be to, jūroje ir pajūryje dar tokias ančių rūšis: cyplę, baltakę, kuoduotąją, žiląją, rudgalvę, ledinę ir nuodėgulę nuo VII. 16 ligi V. 15

24. pelinius vanagus ir grubiuotakojus vanagus, kirus nuo VIII. 1 ligi III. 31

Kurapkos laikinai visai uždrausta šaudyti, nes jos beveik baigia išnykti.

Visi kanopiniai gyviai medžiojami pagal šaudymo planą, t.y. pagal atskirą leidimą ir tik kulka, o ne šratais (aplamai, medžioti galima tik su medžioklininiais šautuvais — ne kariniais). Kiekviename plote galima šaudyti tik tam tikras gyvių skaičius, kad nenukentėtų medžioklės ūkis, nes medžiotojo pareiga rūpintis gyvių prieaugliu. Šios taisyklės yra būtinos visiems be išimties neatsižvelgiant kokios pilietybės medžiotojas bebūtų ir kokias pareigas jis eitų.

„POLICIJOS" LAIKRAŠTIS TAVO MOKYTOJAS IR PATARĖJAS. ATIDŽIAI SEK IR SKAITYK JO VISUS NUMERIUS.

Sportas

Sportas ir karas

Gyvename karo metu laiką, kuris sunkumai neaplenkia nei vienos gyvenimo srities, palikdami joje savo atspalvį, visur įnešdami reformų. Pergyvena šio karo nepriteklius ir sportiškasis pasaulis. Juk, rodos, taip neseniai gėrėjomis tautinės olimpiados žaidimais arba aistringai pergyvenome III-čiųjų Europos krepšinio pirmenybių momentus, džiaugėmės ar liūdėjome savo sportininkų laimėjimais ir nepasisekimais. Visa tai palikom praeityje ir, tik retkarčiais nuklydami mintimis į malonią praeitį, pasidžiaugiame iš jos nugriebtų pergyvenimų žiupsneliu, tikėdamiesi ateityje jį vėl išvysti realybėje, tokį pat margaspalvį ir įvairų. Tačiau nenusimena šia padėtimi nei aistringas sportininkas, nei sporto mylėtojas — žiūrovas. Visi supranta, kad karas reikalauja nuolaidų sau ir jo statomiems reikalavimams. Tam turime nusilenkti, pakeisdami žaidimų komuolį į ginklą ar darbo įnagį, kuriais galėtume užtikrinti sau laisvą rytojų. Bet negalime sakyti, kad karas numarino mūsų sportinį gyvenimą. Ne.

Kiek sąlygos leidžia, rengiami įvairūs žaidimai ir kiti sportiniai pasirodymai. Bet čia jau dažniau pasireiškia ne kasdieninis sportininkas, kuris šiokiadieniais vaikšto gražiai apsiūta civiline eilute ir po darbo dienos skuba į sporto aikštę išjudinti surambėjusius raumenis, ar gimnazistas, kurs, įsispaudęs pažastin portfelį, rytais spaudžia mokyklon, mėgstydamas apie įvykstančias vakaro krepšinio rungtynes, bet sportininkas, dėvįs uniformintį rūbą su kepuryje įsegtu karlo ar policisto ženklu. Todėl nenuostabu, kad policijos eilėse turime eilę žymiausių Lietuvoje sportininkų kaip antai: toliausiai šokantį į tolį Lietuvoje sport. policininką Suprono, greičiausiai bėgantį policininką Urboną, nepralenkiamą vandenyje vyr. vachm. Petrukevičių, kelis Lietuvos krepšinio rinktinės žaidėjus ir eilę įvairiausių sporto šakų sportininkų. Tikėkime, kad ateity policistas sportininkas parodys savo sugebėjimus ne tik aršiose kovose su ramybės drumstėjais, bet ir raumenų ir jėgos bandymuose — sporte.

Iš sporto gyvenimo

Futbolininkai užbaigė savo sezoną dar prieš žiemos šalčius. Lietuvos futbolo pirmenybių rudens rato nugalėtoju liko Kauno sporto klubas „Tauras," tepralaimėjęs vienerias rungtynes. Netiketai stipriai šiose pirmenybėse pasireiškė Šiaulių „Gubernija," užėmusi antrą vietą. Bene blogiausiai sekėsi Panevėžio M.S.K., kuris pasitenkino vieta uodegėlėje. Gal to priežastis yra ta, kad nebuvo tinkamai žiūrėta į pačias pirmenybes, nes ir pačios pirmenybės nebuvo užbaigtos vienerionis rungtynėmis, į kurias Panevėžio M.S.K. teikėsi neatvykti.

Krepšininkai šiuo metu snūduriuoje, nes neranda žaidimams tinkamos aikštės. Vienintelė patogi K. K. Rūmų salė yra panaudota karuomenės reikalams. Bet vis dėlto dar prieš kalėdas buvo pravestas vienos gimnazijos salėje mokinių krepšinio turnyras, kuriame išskyrė Kauno I-os gimnazijos krepšinio ekipa, kuri savyje turi jau tikrai pribrendusių žaidėjų.

Kiek mažiau pasireiškia sunkiaatletai. Boksininkai tesuruošė vienerias rungtynes: „Perkūnas" — „Patrimpas". Netikėtai laimėjo „Patrimpas." Šiuo metu ruošiamasi tarpmiestinėms rungtynėms Kaunas — Šiauliai. Sunkumų kilnotojai lig šiol dar nepasirodė.

Žymiausias šiuo metu sportinis įvykis tai per Kalėdų šventes suruoštas Vilniuje tarptautinis šachmatų turnyras, kuriame, be lietuvių, dalyvavo latviai, estai ir vienas vokietis. Po aršių kovų pirmą vietą laimėjo vilnietis Vaitonis su latviu Bergu. Nusivilta Lietuvos šachmatų meisteriu Birmanu, iš kurio buvo tikėtasi žymiai daugiau. Maloniai nustebino šachmatų mėgėjus vilnietis Škėma, užėmęs turnyre 3-čią vietą.

Prasidedanti žiema žada išvilioti į šlaitus slidžių sportininkus, kurie jau nuo rudens šiam žiemos sezonui ruošėsi. Mankštų salėse kondicinius pasiruošimus lanko ledo rutulininkai ir daliojo čiožimo atstovai, kurie žada mums pajvairinti truputį nuobodoką sportinį gyvenimą.

Tikėsime, kad su iškritusiu sniegu jums, policistai, galėsime pateikti įdomesnių sportinių pasirodymų nuotrupų.

Įsteigta policijos krepšinio komanda

Įstojus policijos tarnybon eilei žymesniųjų sportininkų, ypač krepšininkų, patiems sportininkams pageidaujant ir Policijos Departamento Direktoriui — Liet. polic. štabo ryšio karininkui sutikus, yra įsteigta mūsų populiariaus žaidimo — krepšinio policijos komanda. Tuo būdu ir policistai įsijungia į bendrą sportininkų šeimą tikslu populiarinti šį lietuvių pamėgtąjį žaidimą ir sukelti didesnį susidomėjimą policijos tarpe su šio amžiaus neatskiriamąja gyvenimo dalimi — sportu. Komanda, kiek sąlygos leis, numato rungtyniauti su vietiniais sporto klubais ir kaimyninių kraštų krepšininkais, kap latviais, estais ir kt. Be sidominčiems, atrodo, būtų įdomus policijos krepšinio komandos sportinis pajėgumas. Kadangi komanda dar nėra viešai pasirodžiusi, tetai tektų spręsti iš jos sudėties. Komandos devynetukas atrodo štaip: Adomaitis, Kulakauskas, Pimenovas, Proscevičius, Norkus, Pauliukevičius, Žemaitis I, Žemaitis II ir Tumaitis. Kaip atrodo, komandos pajėgumas nėra menkas, nes visi žaidėjai yra suburti iš pajėgiausių krepšinyje Lietuvoj sporto klubų ir kai kuriuos iš paminėtųjų dar netolimoj praeity teko matyti ginant Lietuvos spalvas tarpvastybinėse rungtynėse.

Lauksime, kad komanda pateisinty savo konkrečiais rezultatais žaidimo lauke ir linkėkime jai tinkamai atstovauti policijos vardą.

Pirmas komandos pasirodymas numatomas sausio mėn. pradžioje.

V. Norkus

UGNIAGESYBOS SKYRIUS

UGNIAGESYBA IR SAVIVALDYBĖS

Be daugelio įvairių darbo sričių ir reikalų, savivaldybės yra įpareigotos rūpintis ir priešgaisrinės apsaugos reikalais. Pagal savivaldybių įst. bendr. dal. 21 § vietos savivaldybės turi remti ugniagesybą ir tam tikslui skirti reikalingas lėšas.

Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo išleistuose aplinkraščiuose taip pat pakankamai yra pabrėžti ugniagesybos darbo uždaviniai ir duota atitinkamų nurodymų ir paaiškinimų pagrindiniais ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos tvarkymo, organizavimo ir paramos teikimo reikalais.

Pagaliau ir patį gyvenimas verčia savivaldybes daugiau susirūpinti tinkamu ugniagesybos reikalų surtvarkymu ir sustiprinti priešgaisrinę apsaugą, kuri laiduotų saugesnį rytojų nuo gaisro pavojaus.

Kai kurie mūsų krašto miestai per pražūsias į rytus karo audras gerokai nukentėjo, todėl labai svarbu, kad likusios miestų dalys ar visai karo katastrofos nepaliestі miestai būtų apsaugoti nuo gaisrų nelaimės, tolimesnio jų naikinimo ir griovimo.

Apgriautuose ir apnaikintuose miestuose jau dabar vyrauja tinkamų butų krizė ir daugelis pareigūnų dėl stokos patalpų yra priversti gyventi už miesto ribų, kaimuose.

Kol vyksta karas, tol naujoms statyboms, naujiems butams įkurti jokių perspektyvų nėra, todėl visos pastangos turi būti sukoncentruotos tam, kad esami pastatai, patalpos būtų kiek galint išlaikytos bent dabartiniame patenkinamame stovyje ir būtų apsaugotos nuo sunkesnių gaisro padarinių.

Tačiau praktiškame gyvenime yra visai kitaip, nes daugelis žinomų atsitikimų rodo, kad savivaldybės ugniagesyba ir priešgaisrinė apsauga nevisur ir nevisuomet pakankamai rūpinasi.

Be daugelio savivaldybių, kurios šiuo reikalu ypatingai domisi, rūpinasi, ugniagesius vaspoziškai globoja ir remia, dar gana žymus vietos savivaldybių skaičius neparodė tinkamo susipratimo, ugniagesybos darbą nepakankamai įvertina ir juo vieškai arba labai mažai tesirūpina. Dažnai tokiose savivaldybėse iškelti ugniagesybos darbo vykdytojų net ir gražiausi priešgaisrinės apsaugos sutvarkymo ir organizavimo klausimai bei sumanymai nesusilaukia jokio dėmesio, o be jų (savivaldybių) pritarimo ir moralės bei materialės paramos pasilieka neįgyvendinti.

Kai kur vietos ugniagesių komandos neturi pakankamai priešgaisrinių ir susisiekimo priemonių; vietos savivaldybė puikiausiai žino ir supranta, kad dėl kalbamų priemonių stokos kilęs vietoje ar artimoje apylinkėje gaisras gali padaryti labai didelių nuostolių, tačiau savivaldybė tuo klausimu neparodo nei mažiausio rūpestingumo, geros valios ir pastangų. Ugniagesių komandos vadovybės padaryti žygiai įsigyti reikalingų priemonių pasilieka be paskmių vien dėlto, kad savivaldybė laiku nepasirūpino lėšomis.

Kitos savivaldybės savo biudžetuose kasmet numato ugniagesybos reikalams žymias pinigų sumas, bet nevisas panaudoja ugniagesybai. Žymią dalį numatytų ugniagesybos reikalams lėšų iškirsto ir išleidžia kitiems, nieko bendra su priešgaisrine apsauga neturintiems, tikslams. Tuo tarpu daugelis ugniagesybos reikalų dėl lėšų stokos lieka neįvykdyti.

Vandens šaltiniai ugniagesyboje yra vienas iš pirmaeilių klausimų, tačiau ir šiuo reikalu daugelyje vietų yra nedaug kas padaryta, o kai kur šis klausimas iš viso nesutvarkytas ir nesimato jokių ženklų, kad jis artimiausioje ateityje galėtų būti tvarkomas, nors sąlygos tam reikalui vietoje yra gana palankios. Kai kur net yra įrengtų vandens rezervuarų, tik prasityje naudotų kitos paskirties reikalams ir dabar, trupuli patvarkius, be didesnių išlaidų ir rūpesčio galėtų būti toks rezervuaras panaudotas ugniagesybos reikalams. Tik deja, vietos savivaldybių nerūpestingumo dėka toks rezervuaras lieka iš viso neeksploatuojamas, o, ištikus gaisrui, tokioje vietoje dėl stokos vandens šaltinių ugniagesiai gaisro metu gali atsidurti kritiškoje būklėje.

Tas pats yra ir su samdomuoju ugniagesių personalu. Kai kuriose vietose, turint galvoje vietovę, aptarnaujamą rajoną ir turimas priešgaisrines priemones, dar ir dabar stokojama samdomojo (profesional.) personalo, kuris galėtų gaisro metu su minimaliu kiekiu priešgaisrinių priemonių pradėti gesinimo darbą. Savanorių ugniag., kurie iš profesijos yra kitose pareigose, atvykimas į gaisro vietą nustatytu laiku nevisuomet yra užtikrintas, o be tam tikro įgudusių tame darbe žmonių skaičiaus, ypač su motoriniais siurbliais, neįmanoma pradėti darbą. Todėl labai svarbu, kad visose ugniagesių komandose, o ypač tose, kurios turi automašinas, motosiurblius ir pn., būtų samdomas reikiamas kiekis žmonių, kurie netrukdomai galėtų išvykti į gaisrus ir bent pradėti gesinimo darbą be savanorių ugniagesių ar pašalinių žmonių pagalbos.

Eidami naujo metu pirmuosius žingsnius ir besiartinant naujiems saviv. biudžetiniams metams, vertėtų vietos savivaldybėms šias kuklias pastabas priimti dėmesin ir pasirūpinti, kad šiais metais lėšų stoka ugniagesybai vystytis nebūtų kliūtimi.

Tose savivaldybėse, kuriose iki šiol nebuvo tinkamai suprasta ir įvertinta priešgaisrinės apsaugos reikšmė, šis straipsnelis tebūnie priminimu ir paskatinimu kiek daugiau susirūpinti tuo klausimu ir prisidėti prie tinkamesnio ir tobulesnio ugniagesybos Lietuvoje sutvarkymo.

V. Sušinskas

KOPĖČIOS

K. Milkovaitis

(Tęsinys iš praeito numerio)

TRAUKTINĖS KOPĖČIOS

Trauktinės kopėčios praverčia norint pasiekti vidutinio aukščio pastato dalis, o ypatingai vykdant puolimą per neaukšto pastato stogą. Kopėčios yra sudarytos iš 1—4 vienodų atskirų dalių — kopėčių, kurios ant viena kitos yra sumautos. Tam tikslui viršutinių kopėčių dalių šoninės kartys turi tam tikrus metalinius iškyšulius, o apatinių dalių — reikalingas išpiovas ir tokiu būdu kopėčios gali būti traukiamos. Kiekviena atskira kopėčių dalis yra 2,70 m. ilgio. Keturių dalių kopėčių bendras ilgis yra 8,50 m.

Techniškais sumetimais šios kopėčios negaminamos ilgesnės kaip iš 4 dalių. Ant kopėčių vienu ir tuo paču metu tegali būti užlipęs tik vienas žmogus.

Šoninės kartys gaminamos iš pušies arba maumedžio; laipteliai — iš ąžuolo medžio. Kad ištrauktų kopėčių dalys vėl nesusmuktų, jas stabdo — prilaiko sukamas iešminis bruzdiklis.

Kopėčių bandymui paimamos dvi sustumtos kopėčių dalys, kurios paguldamos galais ant dviejų ožių (kaip atremiamos), ant kurių vidurio uždedamas 80 kg. svoris. Apkrautas svoriu kopėčias lengvai pasiūbavus, jose neturi atsirasti jokių gedimų bei deformacijų. Kopėčios tikrinamos iš abiejų pusių.

ATREMIAMOS KOPĖČIOS.

Atremiamos kopėčios yra skiriamos mažiems aukščiams pasiekti ir mažesniems vienetams, kurie dėl ekonominių sunkumų trauktinių ar sustumiamų kopėčių įsigyti neišgali.

Vokiečių normuotos atremiamos kopėčios yra 6,85 m. ilgio ir turi 22 laipteliu. Kopėčių koja ir viršugaliai yra vienodai kaustyti plienine skarda ir todėl kopėčios niekados negali būti atvirkščiai pastatytos. Kopėčių šoninės kartys gaminamos iš pušies, maumedžio ar eglės medžio; laipteliai — iš uosio.

Kopėčios sveria apie 25 kg. Norint kopėčias patikrinti, reikia jas horizontaliai paguldyti ant dviejų ožių taip, kad ant ožių gulėtų kopėčių galų metaliniai apkaustymai ir ant vidurio kopėčių uždėti 80 kg. svoriai. Apkrautas kopėčias lengvai pasiūbavus, neturi būti jokių gedimų ar deformacijų. Kopėčios vienodai tikrinamos iš abiejų pusių.

SUSTUMIAMOS KOPĖČIOS.

Sustumiamos kopėčios naudojamos tada, kai išvidiniai keliai susiekimui nutraukti ir reikia pasiekti aukštesnes pastato dalis. Jos gaminamos iš dviejų ir trijų dalių, kurių pirmosios yra 9,60 m. ilgio, o antrosios — 14 m. ilgio, kada jos yra pilnai išstumtos. Trijų dalių kopėčios dažniausiai naudojamos didesnių miestų komandų, o dviejų dalių — mažesnėms komandoms turėtų pakakti.

Trijų dalių kopėčios susideda iš trijų viena ant kitos slankiojančių atskirų dalių: apatinių, vidurinių ir viršutinių kopėčių. Kad ištrauktos kopėčios atgal nesusmuktų, jas prilaiko tam tikri stabdžiai, kurie automatiškai apjuosia laiptelius.

Prie apatinių kopėčių šoninių karčių viršugalio yra judomai pritvirtintos dvi atramos kartys. Sustumtų kopėčių ilgis yra 5,70 m., didžiausias plotis — 0,50 m.

Sustumiamos kopėčios ištraukiamos, taip vadinamos, dvilypės virvės ir plieninio troso pagalba.

Trijų dalių sustumiamų kopėčių valst. norm. ženklas yra „Dreiteilige Schiebleiter FEN 180." Jų svoris apie 100 kg.

Dviejų dalių kopėčios visai prilygsta trijų dalių kopėčioms, tik su tuo skirtumu, kad susideda iš dviejų atskirų dalių — kopėčių; jų sustumtų ilgis yra 5,48 m., svoris apie 55 kg. Valst. norm. ženklas: „Zweiteilige Schiebleiter FEN 181."

(Bus daugiau)

IŠ UGNIAGESIŲ GYVENIMO

NAUJA UGNIAGESYBOS ĮSTAIGA.

Prie Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo Įstaigos steigiama Lietuvos Generalinės srities Priešgaisrinės Apsaugos Vado Įstaiga, kurios vadu paskirtas Janulaitis Jonas.

SVEIKINIMAI.

Naujų Metų proga Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkciją sveikino Vilniaus miesto Priešgaisrinės — Priešlėktuvinės Apsaugos Viršininkas, „Lietūkio" ir valst. al. rieb. Centr. Vilniaus įmonių Ugniagesių Inspektorius, Įmonių priešlėktuvinės Apsaugos Vilniaus Skyr. Viršininko pav., Biržių miesto Ugniagesių vadovybė ir kt.

Už sveikinimus ir pareikštus linkėjimus Ugniagesybos ir Įmonių Apsaugos Direkcija nuoširdžiai dėkoja.

VILNIUS.

Padegamųjų bombų demonstravimas.

Praeitais metais Vilniaus miesto ugniagesiai, be daugelio atliktų padegamųjų bombų demonstravimų Vilniaus mieste, įvykdė 25 tos rūšies demonstravimus įvairiose Vilniaus vietose.

Kai kuriose vietose tokie padegamųjų bombų demonstravimai virsdavo tikromis tautinėmis šventėmis, nes atvykusius ugniagesius atlikti pratimų priimdavo pagal lietuviškas tradicijas su duona ir druska ir prie papuoštų vartų.

Vilniaus m. priešgaisrinė apsauga vietoje, o ypatingai savo išvykose į provinciją, padegamųjų bombų demonstravimus sujungdavo (suderindavo) su įvairiais kultūriniais darbais ir pramogomis.

Apskritai tenka pažymėti, kad Vilniaus miesto ugniagesiai, be savo tiesioginio ugniagesybos darbo, planingai pasižymi ir kultūriniais darbais.

V. S.

KĖDAINIAI.

Naujas apskrities ugniagesių inspektorius tikrina priešgaisrinę apsaugą.

Naujas apskrities ugniagesių inspektorius Sereika pradėjo eiti pareigas pr. mt. lapkričio mėn. 10 d., kuris tučtuojau ėmėsi tikrinti apskr. priešgaisrinę apsaugą. Jis patikrino Kėdainių mst., Baisogalos, Gudžiūnų, Dotnuvos ir Surviliškio valsč. priešgaisrinę apsaugą.

Kai kuriose vietose rasta daug trūkumų priešgaisriniu požiūriu. Turimos priešgaisrinės apsaugos priemonės laikomos neleistiname stovyje — sugadintos. Dūmtraukiai netvarkoje, todėl kiekvienu momentu galima tikėtis gaisro nelaimės.

Dotnuvos ir Surviliškio valsč. savanoriai ugniagesiai nepatenkinamai susitvarkę ir nepakankamai pasiruošę savo pareigoms.

Dotnuvos ir Surviliškio valsč. savanorių ugniagesių komandos neblogai susitvarkę ir ugniagesiai savo pareigoms atlikti pasiruošę patenkinamai; priešgaisrinės priemonės laikomos tvarkingai.

Kai kuriose Kėdainių miesto įmonėse yra suorganizuotos savanorių ugniagesių komandos, bet nėra aprępintos priešgairinėmis priemonėmis.

Apskrityje stipriausias priešgaisrinės apsaugos vienetas yra Kėdainių mst. ugniagesių komanda, kurioje dirba 12 samdomųjų (profes.) ugniagesių, turi 3 motorinius siurblius ir daug kitų priemonių.

Patikrintų ugniagesių komandų vadams duoti nurodymai kaip tinkamai sutvarkyti savo komandas. Be to, visoms Kėdainių apskr. savanorių ugniagesių komandoms buvo nurodyta dėl vandens šaltinių įrengimų žiemai.

Artimiausiu laiku numatoma įsteigti Gudžiūnų vasč. — Valatkonių km., Dotnuvos valsč. Žemės Ūkio Akademijoje, Surviliškio valsč., Užupės kaime ir Kalnaberžės Nepilnamečių Nusikaltėlių Auklėjimo įstaigoje savanorių ugniagesių komandas.

Kalbamose vietose rankiniai siurbliai dabar yra.

Inspektorius šalia kitų darbų rūpinasi ir ugniagesių paruošimu.

Vn.

UGNIAGESYBOS OFICIALINĖ DALIS

Rytų Krašto Tvarkos Policijos Vadas
Ugniagesybos Skyrius
Kdo. Nr. S 417/43

Nuorašo vertimas.

Rygą, 1943 gruodžio 10 d.

SS ir Tvarkos Policijos Vadui Lietuvoje, Kaune

Liečia: Geležinkelių ugniagesių paskirtį. Geležinkeliečių panaudojimą ugniagesybos reikalams.

Ryšium: 1. Tarnybinis pasikalbėjimas su Reicho Geležinkelių inspektorium Kleefeldt (R. V. D. R.) 1943. I. 9.
2. Bdo-Ostland, Kdo. Abt.-I Lu/F Nr. 6003/43 v. 1943. 8. 11.

Susitarus su Reicho susisiekimo direkcija Rygoje atsižvelgiant į geležinkelių karinę reikšmę nustatoma ir įsakoma:

1. Geležinkelių ugniagesiai laikomi iš Reicho susisiekimo direkcijos Rygoje priklausančių geležinkeliečių tarpo sudarytos įmonių ugniagesių komandos ir kaip tokios jos pirmoje eilėje turi būti panaudojamos geležinkelių patalpų apsaugai. Esami ir dar galiojantieji susitarimai pritraukti geležinkelių įmonių ugniagesių komandas prie viešosios ugniagesybos, ypač oro pavojaus metu, tuo nepaliečiami.

2. Geležinkeliečiai, kurie priklauso geležinkelių ugniagesių komandai ir savanorių ugniagesių komandai, turi nedelsiant iš savanorių ugniagesių komandos aktyvųjų narių skaičiaus išstoti arba pasilikti tik neaktyviais nariais (žlūr. ryšium2,1).

Geležinkeliečiai, priklausą savanorių ugniagesių komandai, bet nepriklausą geležinkelių ugniagesių komandai, paliekami **jų netarnybos metu** savanorių ugniagesių komandos disp.zicijai, t.y. pratinamas ir panaudojimui gaisro metu.

3. Tki nebus nurodyta kitaip, nuo 1944 sausio 1 d. draudžiama geležinkeliečius priimti į savanorių ugniagesių komandas.

pas. Jedicke
SS- Gruppenfuehrer und Generalleutnant der Polizei

Vertimo nuorašas tikras:

(-) V. Sušinskas
Ugniagesybos Referentas

Vidaus Reikalų Vadyba
Savivaldybių Departamentas
Nr. 10025

Kaunas, 1944 m. sausio mėn. 6 d.

Technikos ir Susiekimo Vadybai

Kaunas, Kanto g-vė 17.

ir visiems apskričių ir miestų ugniagesių inspektoriams

Rytų Krašto Tvarkos Policijos Vado įsakymas Ugniag. Skyr. Nr. S 417/43 siunčiamas žinoti ir vadovautis.

Priedas: minėto įsakymo vertimo nuorašas.

(-) J. Janulaitis
Lietuvos Generalinės srities Priešgaisrinės Apsaugos Vadas

ROKIŠKIS.

Rūpinasi ugniagesybos darbo pakėlimu.

Rokiškio apskr. ugniagesių inspektorius nuolat rūpinasi sutvarkyti ir pagyvinti ugniagesybos darbą jam pavestoje apskrityje.

Paskutiniu metu inspektorius daug pastangų padėjo suintensyvinti ugniagesių mokymą, sutvarkyti etatus ir pan.

Neseniai jis paruošė ugniagesių mokymo programą ir išsiuntinėjo ugniagesių komandoms vykdyti. Kartu su programa išduoti atitinkami vadovėliai (leidiniai) kaip medžiaga mokymo reikalams.

Kadangi atliekamas savanorių ugniagesių ugniagesybos darbas nevisuomet ir nevisur gali patenkinamai vystytis ir stiprėti, todėl buvo sudarytas Rokiškio, Obelių, Panemunio, Juodupės, Pandėlio, Skapiškio, Panemunėlio, Kamajų, Svėdasų ir Južintų valsč. savanorių ugniagesių

Policijos pareigūno Šolmoje. Ir madieji domisi „Policijos" laikraščiu. Nuotr. E. K.

komandų samdomųjų ugniagesių (profes.) etatų projektas ir pasiųstas Rokiškio apskr. V-bai tvirtinti.

S.

PANEVĖŽYS.

Iš ugniagesių veiklos

Panevėžio apskr. veikia 22 savanorių ugniagesių draugijos su 7 skyriais. Tose komandose yra 640 savanorių ugniagesių organizacijos, aprūpintos 9 motoriniais siurbliais, 2 sunkvežimiais, 45 rankiniais siurbliais ir daugeliu kitų priemonių.

Daugumas ugniagesių komandų praktikuoja užsiėmimus dažniausiai šeštadieniais.

Kol kas ugniagesių komandų inspektavimas dėl nepalankių susisiekimo sąlygų vykdomas retai.

Apskr. ribose gaisrų įvyko nedaug.

V.

ŠIRVINTAI.

Gaisras kooperatyve.

Pr. m. gruodžio mėn. 14 d. Širvintuose kooperatyvo patalpose ir sandėliuose dėl neatsargaus elgesio su ugnimi kilo gaisras. Gaisrą gesinti buvo iškviesti Vilniaus ir Ukmergės mst. ugniagesiai.

Sudegė vietos kooperatyvo 6 butų namas, šieno ir prekių sandėlis ir degė kiti pastatai. Ugniagesių pastangomis gaisras buvo likviduotas apie 22,30 val. Vietinė ugniagesių komanda prie gesinimo darbų neprisidėjo, nes ugniagesiai buvo neblaivūs.

Gaisras kilo todėl, kad atvira ugnis plėtėsi tarp benzino bakų.

Gesinant gaisrą buvo sunaudota 70.000 ltr. vandens. Iš Vilniaus dalyvavo 12 ugniagesių su 3 automašinom.

S. V.

ROKIŠKIS.

Ugniagesių vadovų pasitarimas.

Š.m. spalio mėn. 31 d. Rokiškyje įvyko ugniagesių atstovų suvažiavimas kuriame dalyvavo policijos vadas, miesto burmistras, apskr. ugniagesių inspektorius, komandų vadai, pirmininkai ir svečiai.

Suvažiavimą atidarė ir atitinkamą žodį pasakė apskrities policijos vadas, kuris tarp kitko savo kalboje nurodė ugniagesių darbo reikšmę ir skatino komandų vadus kuo stropiausiai atlikti savo pareigas. Vykdant ugniagesiams savo darbo uždavinius, policija visuomet ir visur — visomis priemonėmis ir sigalėmis — bus to darbo talkininkė. Be to, jis pataré kiek aktyviau prisidėti prie sleptuvių įrengimo.

Rokiškio miesto burmistras savo sveikinimo žodyje pabrėže reikalą įsteigti daugiau ugniagesių komandų kovai su baisiuoju žmonijos priešu — gaisrais ir padidinti ugniagesių skaičių Rokiškio miesto ugniagesių komandoje.

Rokiškio apskrities ugniagesių inspektorius savo pranešime apibūdino savanorių ugniagesių komandų veiklą, ypač karo meto sąlygose, kada yra žymiai daugiau priežasčių kilti įvairiose vietose gaisrams.

Ta proga jis pranešė apie ugniagesių inspektorių konferenciją, įvykusią Kaune, 1943. X. 19 d., svarstytus klausimus, paminėdamas ir numatytas ugniagesių organizacijoje reformas.

Be to, jis kalbėjo apie valsčių ugniagesių komandų uždavinius, ugniagesių mokymą, pareigas, įvairių žinių teikimą, raštų, ypač terminuotų, pildymą ir kt.

Atstovai iš vietų kalbėjo apie sunkias ir atsakingas ugniagesių vadų pareigas ir pageidavo, ypač atsižvelgiant į kaskart didėjančius darbo reikalavimus, **valsčių komandoms vadus paskirti etatinius (samdomus)**, nes priešingu atveju, savanoriams ugniagesiams vadovaujant, negalės būti patenkinamai išpildyti ugniagesybos ir priešgaisrinės apsaugos darbo uždaviniai.

Kai kurie ugniagesių komandų vadai nusiskundė stoginių (garažų) ir priešgaisrinių priemonių stoka ypač naujai suorganizuotose komandose.

Vienas iš svarbiausių šio suvažiavimo pageidavimų buvo padaryti žygių, kad dar šiais metais **visose ugniagesių komandose būtų pasamdyti (apmokami) komandų vadai ir išrūpinti savanoriams ugniagesiams (per Prof. S-gą) darbo rūbai ir batai**, nes savanoriams ugniagesiams gaisruose tenka dažnai savo rūbus ir avalynę sudeginti ar sugadinti.

Apskrities Viršininko įgaliotas policijos vadas visus iškeltus suvažiavime klausimus pažadėjo referuoti apskrities viršininkui ir padaryti žygių, kad jie pagal galimybę būtų įgyvendinti.

S.

PRIEŠLĖKTUVINĖS APSAUGOS Skyrius

PADEGAMASIS GINKLAS

K. Milkovaitis

(Tęsinys iš 2 numerio)

Pažinimas. Padegamų skysčių bombos degdamos gamina juodus ir labai tirštus dūmus ir pradžioje dega didele liepsna. Tačiau skystis (benzinas, žibalas ir kt.) greit sudega bei išgaruoja ir palieka tik degą skudurai. Jeigu greta juodų, tirštų dūmų matyti visai baltų dūmų debesėlis, tai ženklas, kad skystyje yra fosforo priemaiša.

Gesinimas. Padegamų skysčių bombos gesinamos vandeniu, smėliu ir žemėmis. Ypatingai gerai gesina smėlis, iš viršaus ji sudrėkinus vandeniu. Visi bombos likučiai turi būti rūpestingai nuskusti ir užkasti į žemę ar nepavojingoj vietoj sudeginti, nes be priežiūros palikus bombos likučius, vandeniui išgaravus, fosforas vėl padega.

Daugelis šių bombų degtuvų yra netikę ir skysčio nepadega, o jį tik ištaško. Tad nukritus tokiai bombai į nevėdinamą patalpą, reikia labai atsargiai elgtis su atvira ugnimi, nes skystis (benzinas, žibalas ir kt.) garuoja, kurio garai, tam tikrame santykyje susimašę su oru, yra sprogstami ir gali nuo atviros ugnies sukelti didelį sprogimą. Skysčių dūmai erzinančiai veikia akis, tad patartina užsidėti dujokaukę arba prieš dūminius akinius.

Fosforas yra primaišomas prie padegamųjų skysčių ar mėtomas kietame — plokštelių ar kiaušinių pavidale. Čia turime reikalo tik su baltuoju fosforu, kurio degimo temperatūra yra labai žema ir prie + 16—18° savaime užsidega. Raudonasis fosforas (dėl gana aukštos — 130° degimo temperatūros) šiam tikslui netinka. Fosforinės bombos jokių degtuvų neturi ir užsidega be jokio garso.

Pažinimas. Fosforas dega maža — iki 30 cm. aukščio liepsna, gamina visai baltus, primenančius tirštą rūką, dūmus ir degdamas skleidžia česnako kvapą. Tamsoj — žalsvai žiba.

Gesinimas ir apsaugos priemonės. Laikinai fosforą galima užgesinti vandeniu, smėliu ir žemėmis, tačiau vandeniui išgaravus ar vėjui smėlį nupūtus, fosforas vėl užsidega.

Fosforo likučius reikia labai rūpestingai surinkti ir užkasti į žemę bent 1 m. gilyje. Tačiau visiško pavojaus tuo dar neišvengta, nes jeigu po 10,20 ar 100 metų toj pat vietoj kitas žmogus kas žemę ir fosforą iškas, jis vėl užsiliepsnos. Tiksliniausia yra fosforą kur nors nepavojingoje vietoje sudeginti. Gaisrinius įrankius, kuriais fosforas buvo gesintas, reikia labai rūpestingai nuvalyti šlapiu smėliu, nes juos sukrovus į sandėlį nenuvalytus, fosforo likučiai gali juos padegti. Fosforas yra nuodingas ir patekęs ant žmogaus kūno sukelia labai skausmingas (daug skausmingesnes, negu paprasta ugnimi nudegus) nudegimo žaizdas. Tad gesinant fosforą būtinai reikia apsaugoti rankas azbestinėmis ar bent odinėmis pirštinėmis. Kadangi fosforo dūmai, ypač tirštesnėje koncentracijoje, yra nuodingi, tai būtinai reikia uždėti dujokaukę, atitinkamą respiratorių ar apriši kvėpavimo takus — nosį ir burną — vandeny sušlapintu rankšluosčiu ar nosine.

Jeigu fosforo patenka ant žmogaus kūno, reikia jį pašalinti atsargiai nukrapštant, sušlapintą skuduriuką kokiu nors aliejumi ar vandeniu uždėti ant nudegintos vietos ir skubiai pasirodyti gydytojui. Patekus ant kūno labai mažai fosforo, galima šlapiu skuduriuku fosforą pašalinti, tačiau netrinant, o nugeriant, ir po to ištepti aliejumi.

Tas vietas, kur fosforinė bomba degė, reikia laikas nuo laiko kontroliuoti, geriausia naktį, kada fosforas atpažįstamas žibėjimu, nes nekontraliuojami likučiai gali iš naujo užsidegti ir sukelti naujų gaisrų.

VĖDINKIME SLĖPTUVES

Yra netiklu priešlėktuvinės apsaugos patalpas taip uždaryti, pridengti, kad tų patalpų nuolatinis vėdinimas būtų negalimas. Ypač klaidingai daroma, kada langai gretimai esančių patalpų, rūsių, kurie priešlėktuvinei apsaugai nėra įrengti, oro ir šviesos atveju sandariai užmūrijami. Tokie darbai turi būti vykdomi prisilaikant vėdinimo taisyklių.

Vėdinti priešlėktuvines patalpas reikia dėl keletos labai svarbių priežasčių. Pirmoji priežastis yra ta, kad vėdindami rūsį apsaugojame nuo pastatą nuo drėgmės, grybo, puvimo ir kitų negeistinų reiškinių.

Antra, vėdindami išvengsime pavojaus, kad sandėliukuose padėti maisto produktai dėl šviežio oro ir šviesos stokos suges. Be to, gresiant priešo lėktuviniam puolimui, mes ieškome tose patalpose prieglaudos. Slėptuvėse tenka išbūti po keletą valandų. Juk mūsų sveikatai yra reikalingas geras, pelėsių nesugadintas oras. Jau dėl besislepiančiųjų gausumo oras genda. Todėl nevėdinamose slėptuvėse bei rūsiuose silpnesnės sveikatos žmonėms yra visai nepakenčiama. Jų sveikatą blogas oras dar labiau silpnina.

Jeigu norime tinkamai išvėdinti slėptuves ir gretimas patalpas, tai turime vėdinti teisingai. Sugadintą orą galima greičiausiai pašalinti, atidarius duris, atsarginius išėjimus, langus bei kitas angas, susisiekiančias su tyru lauko oru, maždaug 3

ŠVIESŲ UŽTEMDYMAS

Dipl. inž. M. Kareiva

I. KODĖL REIKALINGA ŠVIESAS UŽTEMDYTI?

Dabartinis karas parodė, kad gyventojai ir gyvenamosios vietovės nuo karo nukenčia ne tik karo veiksmų zonoje — fronte, bet ir toli nuo fronto šalies gilumoje. Priešo lėktuvai teroriniais tikslais skrenda į šalies gilumą ir bombarduoja miestus, kuriuose nėra jokių karinių įrenginių, sugriaudami ir sudegindami įstaigų patalpas, bažnyčias, ligonines, mokyklas, gyvenamuosius namus ir t.t. Kartu išbudomi tūkstančiai nekaltų civilinių gyventojų: vyrų, moterų ir vaikų. Kadangi dienos metu priešo lėktuvai labai gerai pastebimi ir smarkiai nukenčia nuo priešlėktuvinės gynybos (naikintuvų ir priešlėktuvinės artilerijos), todėl teroriniai bei trukdomieji skridimai vykdomi daugiausia nakties metu. Bet nakties skridimai turi neigiamų pusių ir priešo lėktuvams, nes taikiniai sunkiau surandami ir tenka orientuotis tam tikrais įrankiais. Bet jeigu lėktuvas taikinys, pavyzdžiui, miestas, nėra tinkamai užtemdytas, tai pagal jų namų šviesas priešo lėktuvai labai lengvai susiorientuoja, kur yra jų bombardavimo tikslas. Todėl lėktuvai ieško tokių šviesų ir jų orientacijai pakanka kai kada ir mažiausio neužtemdyto langо, kad taikinys būtų surastas, apšviestas raketomis ir bombarduotas. Taigi, sukliudyti priešo lėktuvams surasti taikinius ir neišduoti gyvenamosios vietovės, karo metu nuo sutemų pradžios iki švintant reikalinga **visas šviesas pilnumoje užtemdyti,** kad joks mažiausias šviesos spindulėlis nesimatytų lauke. Reikia atsiminti, kad mažiausias vieno gyventojo apsileidimas neužtemdinant šviesų gali turėti skaudžių pasekmių visam miestui.

II. KAS REIKALINGA UŽTEMDYTI?

Visuose pastatuose, kuriuose sutemus vartojama šviesą (ar tai būtų gyvenamieji namai, įstaigos, įmonės, sandėliai, tvartai ir t.t.), uždedami visi langai ir angos, pro kurias šviesa veržiasi lauk. Užtemdomi turi būti visi pastatai tiek miestе, tiek kaime ir netatskiruose vienkiemiuose. Klaidinga yra nuomonė, kad priešo lėktuvai savo taikiniais pasirenka tik miestus. Priešas, besiorientuodamas pagal šviesas, gali ir kaimų palaikyti miestu arba skridamas trukdymo tikslais tiesiog mėtyti bombas į bet kokias pasirodžiusias šviesas, ką jau ir praktika parodė, nes yra nukentėjusių kaimų ir vienkiemių. Be to, buvo atsitikimų, kad į atskiras šviesas paleidžiama ugnis iš kulkosvaidžių.

Todėl šviesas temdyti visur. Taip pat nuo užtemimo pradžios lauke negalima kurti laužų ar ką nors virti, vaikščioti su žibintais arba elektros lemputėmis, žiebti žiebtuvėlius ir net degtukus.

III. KAIP REIKALINGA UŽTEMDYTI?

Kaip bendra taisyklė, **užtemdyti reikia taip, kad joks šviesos spindulėlis neprasiveržtų lankan.** Neužtenka, pavyzdžiui, pakabinti skarmalą arba užuolaidą lange ir manyti, kad jau užtemdyta, o tuo tarpu pro patį skarmalą arba užuolaidą, arba pro jų kraštus šviesa skvebiasi lauk, kas pas mus, deja, dažnai pastebima. **Kiekvienas turi pats įsitikinti, kad užtemdymas pasiekia savo tikslą.** Šiam reikalui užtenka sutemoje užtemdžius langus ir kitas angas, uždegti patalpoje šviesą ir išėjus į lauką pasižiūrėti, ar pro užtemdymą nesimato šviesos.

Užtemdyti galima šitokiais būdais:

a) **Langinės.** Pati lengviausia užtemdymo priemonė yra jau esamos prie langų langinės. Naudojant jas užtemdymo tikslams, reikalinga patikrinti ar nėra skylių, plyšių ir ar langinės sandariai uždaro langą. Kaimuose, nesant lentų, langinės gali būti gaminamos iš šiaudų. Šiam reikalui pagal lango dydį sukalamas medinis rėmas, kuris storai išpinamas šiaudais ir iš lauko puses ties langu prie sienos pritvirtinamas varščiais, panašiai kaip ir paprastos medinės langinės.

b) **Skydai.** Jeigu namuose nėra langinių, langai gali būti užtemdomi skydais. Skydai susideda iš padarytų pagal langо angos dydį rėmų, prie kurių prikalama faniera, kartonas, storas popieris arba aptraukiamą tankiu audeklu. Jeigu nėra atitinkamo popieriaus, tai galima vartoti laikraščius, tik juos reikalinga suklijuoti keliais sluoksniais ir paskui prikalti arba priklijuoti prie rėmų.

Kaimuose tokie skydai daromi iš pintų šiaudais rėmų. Kadangi šiaudinius skydus sunku padaryti visai lygius, tai tokie skydai kabinami ne iš vidaus pusės, bet iš lauko,

c) **Užuolaidos.** Užtemdymo užuolaidos pagal medžiagą, iš kurios jos daromos, skirstomos į popierines ir medžiagines.

1. **Popierinės užuolaidos.** Popierinės užuolaidos yra pati pigiausia ir patogiausia užtemdymo priemonė, ypatingai gyvenamuose namuose. Tokioms užuolaidoms vartojamas storesnis pilkas popieris, kurį dabartiniu metu galima gauti pirkti knygynuose arba rašomųjų dalykų krautuvėse. Neturint šio popieriaus, galima vartoti ir kitokį, pavyzdžiui, banguotą pokavimo kartoną, vyniojamąjį popierį, tamsius pigesnius tapetus ir t.t., su sąlyga, žinoma, kad toks popieris nepraleistų šviesos.

(B. d.)

—5 minučių skersvėju. Ypatingai gerai reikia išvėdinti slėptuves po pergyvento lėktuvinio pavojaus. Vykęs skersvėjis perpūstose patalpose visiškai sugedusį orą pakeičia šviežiu, švariu. Tokie skersvėjai geriausia daryti sausą, saulėtą ir ne šaltą dieną. Esant sausam ir šaltam orui, kad slėptuvių patalpos nebūtų beprasmingai atšaldytos, užtenka ber savaitę vieno vėdinimo skersvėju. Jeigu šąlant laiką atidarytą slėptuvės langą bei duris laikysime be skersvėjo, tai greit atšaldysime rūsio sienas ir sukrautus produktus, o sugedusio oro dalis vis tiek pasiliks. Kad teisingas vėdinimas įgytų prasmės ir nejvykčių atšalimo, reikia vėl po išvėdinimo gerai uždaryti visas rūsio — slėptuvės angas. Trumpas skersvėjis palieka sienų, baldų ir produktų šilimą. Šviežias oras greitai dar labiau sušyla. Prie slėptuvių šilimos palaikymo daug prisideda langų, durų bei kitų angų uždarymo sandarumas.

Slėptuves reikia būtinai vėdinti, bet tik teisingai.

J. Kasmauskas

MŪSŲ ŠEIMOJE

"POLICIJOS" LAIKRAŠČIO PRENUMERATOS REIKALU.

Visi lietuvių policijos pareigūnai „Policijos" laikraštį gauna per miestų ir apskričių policijos vadų įstaigas. Iš jų prenumeratą neprimąs nes „Policijos" administracija atsiskaito betarpiai su policijos vadų įstaigomis. Savaime aišku, kad ir su visomis pretenzijomis dėl laikraščio negavimo ar nelaikų gavimo prašome kreiptis į policijos vadų įstaigas.

Atskiri asmenys, buvusieji policijos tarnautojai, teisininkai ir visi tie, kurie įdomaujasi „Policijos" laikraščiu, gali jį užsiprenumeruoti betarpiai „Policijos" administracijoje (Kaunas, Gedimino 29), paštu atsiunčiant ar asmeniškai sumokant prenumeratos mokestį. **Prenumeratos kaina nustatyta tokia:** pusei metų — RM 6.— metams: RM 12.—

Savo pažadą leisti „Policijos" laikraštį kas mėnuo, mes, kiek leis karo sąlygos, ištęsėsime.

DAR LIETUVOJE ESAMA IR TOKIŲ...

Šių metų gruodžio mėn. 11 d. 5 val. ryto Viekšnių policijos punkto tarnautojų dėka ir gudrumu buvo likviduota ilgus metus veikusi tame pat valsčiuje nam. spirito varyklа, kuri buvo taip patobulinta, kad savaitės laiku buvo iš jos išleidžiama po kelis šimtus ltr. nam. spirito. Ilgą laiką minėtoji varyklа buvo kilnojama iš vienos vietos kitcn, tačiau dabartiniu laiku kelių biznierių dėka ji buvo pasidariusi nuolatinė. Dar įdomiau tas, kad tame pačiame name buvo rastas ir „maistas," kuriame iš kritusių arklių ir šunų buvo gaminamos dešros ir leidžiamos apyvarton.

Daugelis vietos gyventojų ilgą laiką buvo tų dviejų fabrikų aukos. Policijai po didelio darbo pavyko tuos fabrikus kartu su jų šeimininkais likviduoti ir gyventojus atpalaiduoti nuo kenksmingų produktų. Dabar gyventojams tai pamačius, kaip jie buvo išnaudojami ir maitinami, jie patys stengiasi tojius šeimininkus likviduoti, perduodami juos policijai.

KAUNO MIESTO POLICIJA SAVO RAMOVĖJE SUTIKO NAUJUOSIUS METUS.

Pagal tradiciją Kauno miesto policija Naujuosius Metus sutinka bendrame pobūvyje. Ir šį kartą, sutinkant Naujuosius Metus, laisvi nuo tarnybos Kauno miesto policijos pareigūnai susirinko savo ramovėje „Rambyne." Jau 22 val. buvo pilnutėlė salė policijos pareigūnų, jų šeimos narių ir svečių. Į pobūvį atsilankė policijos departamento direktoriaus — Lietuvių policijos štabo ryšio karininko pavaduotojas p. Stasiulis, Kauno miesto vokiečių policijos vadas leitn. Rohorzka su savo štabo karininkais, buvęs Kauno miesto policijos vado pavaduotojas p. Matiukas ir daugelis kitų vyresnių pareigūnų. Pareigūnai ir svečiai buvo ramovės vedėjo vaišingai priimti. Lietuvių policijos orkestras, vedamas dir. p. Jonušo, pateikė dalyviams tai progai pritaikytą programą — koncertinių dalykėlių, nuotaikingą pramoginę muziką ir ksilofono solisto pasirodymą. Bendros visų dalyvių dainuojamos dainos, orkestrui pritariant, ypatingai gražiai nuskambėjo. Išmušus paskutinei Senųjų Metų minutei, į susirinkusiuosius, prabilo departamento direktorius—Lietuvių policijos štabo ryšio karininko pavaduotojas p. Stasiulis, padėkojęs policijos pareigūnams už praėjusių metų tarnybinį stropumą ir pasiaukojimą, kad, nežiūrint visų karo meto sunkumų ir nepriteklių, visi pareigūnai savo pareigas atliko gerai. Po to palinkėjo pareigūnams ateinančiuose Naujuose Metuose asmeniškos laimės ir tarnybinės kloties sunkiojo kovoje prieš bendrąjį priešą — bolševizmą, kad Naujaisiais metais būtų iškovota galutinė pergalė ir tuo pačiu būtų užtikrinta rami šalies ir tautos laisvė. Po kalbos visi sutikimo dalyviai, orkestrui pritariant, sugiedojo Tautos Himną ir ilgiausių mt. polic. vadovybei. Kauno miesto policijos vardu sveičiams už atsilankymą padėkojo nuovados viršininkas Stasiūnas ir pareiškė visų dalyvių bendrąjį džiaugsmą, kad policijos pareigūnai savoje ramovėje jeukiai gali pabūti ir jaustis kaip viena tikra šeima. Visas pabūvis praėjo jaukioje ir draugiškoje nuotaikoje. Kai pagalinu apie 2 valandą atėjo laikas skirstytis, pasidarė lyg gaila aplejsti tą vietą, kur taip malоniai ir turiningai praleistos keturios valandos.

Jonas Vilgalys

IŠLEISTA NAUJA SANITARŲ LAIDA.

Kauno m. Pasyv. Priešlėk. Apsaugos Štabo surengti, Savitarpinei Pagalbai aktyviai talkininkaujant, 1943 m. gruodžio mėn. 3 d. baigėsi sanitariniai pirmosios pagalbos kursai, kurie tesėsi mėnesį laiko. Tuos kursus baigė ir gavo pažymėjimus 342 sanitarai-rės. Tai naujas stambus įnašas priešlėktuvinės apsaugos frontui.

Kursų baigimo proga kai kurios grupės surengė atsisveikinimo arbatėles. Ypatingai jaukios pobūvio valandėlės praėjo Šančių ir senamiesčio kursantų san. grupėse. Visi naujieji sanitarai-rės išsikirstė su pilnu pasiryžimu paversti niekais bet kokį priešo lėktuvinį puolimą.

ĮDAMAS TARNYBOS PAREIGAS ŽUVO A.A. POLIC. JONAS BRAŽIŪNAS.

Š. m. gruodžio mėn. 7 d. apie 16 val. bolševikų banditų buvo mirtinai nukautas Rokiškio apskr., Kamajų polic. punkto policininkas Jonas Bražiūnas.

Velionis buvo gimęs 1905 m. lapkričio mėn. 30 d. Rokiškio aps. Svėdasų valsč., Kraštų kaime. Nuo 1926. XI. 1 d. iki 1928. V. 17 d. atliko karinę prievolę 2-me art. pulke jaun. puskarininkio laipsnyje. 1932. XI. 15 d. įstojo į pasienio policiją policininku ir tarnavo Utenos ir Švenčionėlių baruose iki 1940. XI. 17 d. bolševikai iš tarnybos atleido. Tik nuaidėjus pirmiesiems karo šūviams, 1941. VI. 27 d. vėl stojo į pradedančią organizuotis viešąją policiją ir iki pat savo tragiško žuvimo dienos sąžiningai pildė jam pavestas pareigas. Velionis buvo ramaus būdo, tylus, bet stropus ir kruopštus darbininkas, draugiškas policistas. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas 10 mt. Nepriklausomybės jubiliejiniu medaliu. Palaidotas Svėdasų kapinėse.

Velionis paliko trūdinčią žmoną ir 4 vaikučius.

Tebūnie jam lengva gimtoji žemė.

Vl. Žk.

A.A. ALUNTOS POLIC. PUNKTO VEDĖJUI GUŽUI JONUI

1944. I. 1 d. Kovodamas su banditais dėl didelio nuovargio mirė Utenos aps. Aluntos polic. punkto vedėjas Jonas Gužas.

Velionis gimė 1902 m. gruodžio 12 d. Ginotų km., Rokiškio vals. ir apskrityje, smulkaus ūkininko šeimoje.

Policijos tarnybon priimtas 1926 m. kovo mėn. 1 d. Utenos apskr. ir paskirtas Kuktiškio polic. nuovaden policininku, kurioje tarnavo iki 1940 m. rugsėjo 16 d. Iš tarnybos atleistas bolševikų, nuo kurių vėliau slapstėsi miškuose ir savo ūkyje.

1941 m. birželio mėn. 27 d. išvijus bolševikus iš Lietuvos, grįžta atgal į seną tarnybą Utenos apskr. Kaip sąžiningas ir sumanus policistas 1941 m. gruodžio 1 d. vyresnybės pakeliamas į vachmistrus. 1942 m. birželio 16 d. iš vachmistrų pakeliamas į vyr. vachmistrus ir po to į punkto vedėjus.

Palaidotas Kuktiškyje. Vietos klebonas ir Kuktiškio polic. punkto vedėjas p. Ubeika, atsisveikdami su velioniu, prakalbose pažymėjo, kad šiuo metu nauji policistų kapai supilti ne tik čia, Kuktiškyje, bet ir tolimame Rusijos krašte, kur geras Lietuvos sūnus, vyras, nežiūrėdamas gyvybei pavojaus, su ginklu rankose kovoja įvairiose vietose prieš kruvinąjį terorą — bolševizmą ir visą žydiją.

Tebūna velioniui lengva ši karžygių žemelė.

M. Zakaras

GRAŽUS PAVYZDYS.

1943 met. gruodžio mėn. 24 d. Kūčių vakarą Rokiškio apskr. Skapiškio polic. punkto vedėjas prie Kūčių vakarienės stalo pakvietė visus policijos tarnautojus su šeimomis.

Visi bendrai draugiškai praleidom. kūčių vakarą prie papuoštos eglutės, pasidalindami įvairiais įspūdžiais, pasikalbėdami tarnybiškai. Polic. p-to vedėjas, senas polic. tarnautojas, papasakojo daug iš policijos gyvenimo gražių pamokinimų. Visų policistų veiduose buvo pastebimas džiaugsmas, kad punkto vedėjas rūpinasi savo tarnautojais kaip tėvas ir kviečia visus prie bendro stalo. Reikėtų to pavyzdžio visiems pasekti.

J. Savickas

AUKŠTESNIŲJŲ POLICIJOS PAREIGŪNŲ PASIKEITIMAI

Policijos štabo raštvedys (Stabsschutzmann) Vladas Bilkis nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas atsargos eilėtan miesto nuovados viršininko pavaduotojo teisėmis.

Juozas Šitkauskas nuo 1943. XII. 1 d. priimtas policijos tarnybon į Kretingos apskrit. (Stabsschutzmann) ir paskirtas Palangos punkto vedėju.

Mažeikių apskr. policijos Sedos punkto vedėjas Salemonas Lukšys nuo 1943. XII. 1 d. atleistas iš tarnybos.

Vilniaus m. policijos vyr. v. (Stabsschutzmann) Vytautas Pašakarnis nuo 1943. XII. 1 d. paskirtas nuovados viršininko pavaduotoju prie Vilniaus m. policijos vado įstaigos.

Kauno m. policijos Vakarų apylinkės viršininkas Feliksas Delbogas 1943. XII. 20 d. banditų nukautas.

Geležinkalių policijos vado pavaduotojas Juozas Gliaudelis nuo 1944. I. 1 d. paskirtas policijos štabo asmens dalies vedėju. Be to, jis laikinai eina ir geležinkelių policijos vado pavaduotoju.

Kauno m. policijos vado pavaduotojas Juozas Matiukas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Geležinkelių policijos vado pavaduotoju.

Kauno m. policijos Rytų apylinkės viršininkas Vincas Dubauskas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos vado pavaduotoju.

Kauno m. policijos II nuovados viršininkas Juozas Girdvainis nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos Rytų apylinkės viršininku.

Kauno m. policijos Rytų apylinkės viršininko pavaduotojas Stasys Kymantas nuo 1944. I. 1 d. paskirtas Kauno m. policijos II nuovados viršininku.

Kauno m. policijos judėjimo nuovados viršininkas Bronius Steponavičius nuo 1944. I. 1 d. atleistas iš tarnybos.

Ukmergės apskr. policijos vyr. v. (Stabsschutzmann) Bronius Šinkūnas nuo 1944. I. 1 d. perkeltas į Vilniaus apskritį ir paskirtas Nemenčinės punkto vedėju.

Vilniaus apskr. policijos Nemenčinės punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Tekorys nuo 1944. I. 1 d. perkeltas į Kauno apskritį ir paskirtas Seredžiaus punkto vedėju.

Utenos apskr. policijos Aluntos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Gužas 1944. I. 2 d. mirė.

Alytaus apskr. policijos Jezno punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Adolfas Sklerevičius nuo 1944. I. 15 toms pat pareigoms perkeltas į Alovės punktą.

Alytaus apskr. policijos Miroslavo punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Zakis nuo 1944. I. 15 d. atleistas iš punkto vedėjo pareigų ir nuo tos pat dienos perkeltas į Ašmenos apskritį vyr. v.

Kauno apskr. policijos Kruonio punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Jonas Bilinskas nuo 1944. I. 15 d. toms pat pareigoms perkeltas į Alytaus apskritį Jezno punktą.

Alytaus apskr. policijos Alovės punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Bronislovas Visockis nuo 1944. I. 30 d. perkeltas į Svyrių apskritį ir paskirtas Mykoliškio punkto vedėju.

Panevėžio apskr. policijos Viešintų punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Kazys Vilkonis nuo 1944. I. 30 d. perkeltas į Kėdainių apskritį ir paskirtas Šėtos punkto vedėju.

Kėdainių apskr. policijos Šėtos punkto vedėjas (Stabsschutzmann) Juozas Sauliūnas nuo 1944. I. 30 d. perkeltas į Panevėžio apskritį ir paskirtas Viešintų punkto vedėju.

P. Št.

REDAKCIJA ATSAKO

Alb. St. Netiks. Lygiai tokį pat aprašymą Tamsta davei kitam laikraščiui.

Dipl. teis. V. Šl. Tamstos mums prisiųstas straipsnis apie polic. tarnautojų tarnybinius nusikaltimus netiks. Jį perskaičius, susidaro įspūdis, kad lietuvių policijoje tarnauja plėšikai, kyšininkai, smurtininkai, spekuliantai, sauvaliautojai ir kitokio plauko nusikaltėliai. Taip jau, gerbiamasis, nėra. Reikėtų Tamstai arčiau ir nuoširdžiau pažinti visumą tų žmonių, apie kuriuos norite rašyti.

E. K. ir E. Alb.-ui. Už nuotraukas dėkojame. Laukiame daugiau iš policijos tarnybos.

„Susidomėjusiam" — Siunčiant redakcijai raštus, reikia visada aiškiai parašyti siuntėjo vardą, pavardę ir adresą. Su anonimiškais autoriais redakcija neneri turėti reikalų.

Pr. L. — Laisvosios paros klausimai netiks. Esant tarnautojų trūkumui, ir jam panašius klausimus kuriam laikui atidėti. Tamstos eilėraščiai irgi nepadeklamuosi. Mėginkite mums toliau siųsti prozą.

V. Kl. Nuotraukų gavome pakankamai. Jei fotografuojate, atsiųskite mums nuotraukų iš policijos gyvenimo praktikos.

L. Ke. — „Procesija" netiks. Rašinėlis mums iš lietuvių policijos gyvenimo.

St-lini — „Čekistas" atrodo būtų įdomus. Deja, gavome tik rašinio apie kurinėje apie reikalą dar nieko nežinančią. Malonėkite tuojau pat papasakoti, jeigu jau ne viską, tai bent tai, ką visa aprašymą.

P. B-lini — Netiks. Tokių klausimų redakcija nesprendžia. Rašykite mums iš policijos tarnybos praktikos.

ATSIŲSTA PAMINĖTI.

Bernardas Brazdžionis — PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS. Rinktinės poezijos knyga, kurią sudaro dvi dalys: I-oje dalyje parinkti eilėraščiai iš autoriaus knygų, išleistų iki 1940 metų, antroje — eilėraščiai, parašyti bolševikų okupacijos metu ir po bolšekmečio. Knyga visais atžvilgiais naudinga ir įdomi. Išleista gražiai.

Tai vienas pirmųjų bolševikų sugriautos ir dabar atgaivintos žinomos didžiausios Lietuvos „Sakalo" knygų leidyklos leidinys. Linkėtina „Sakalui" išleisti daugiau tokių knygų.

Kaina RM 3,— pusl. 352. Kaunas, 1943 m.

„Mūsų Girios" — Miškininkystės žurnalas. Leidžiamas vienkartiniais leidiniais maždaug kas du mėnesiai. Tai žinomo prieškarinio miškininkystės žurnalo tęsinys, išlaikęs jo formą ir turinį. Žurnale randama drug aktualios ir naudingos medžiagos įvairiais miškininkystės klausimais. Daug rašoma ir iš miškininkystės pareigūnų gyvenimo. Redaguoja J. Viliušis ir T. Šliažas. Adresas: Kaunas, Kęstučio gt. 15. Mes linkime šiam rimtam žurnalui pasisekimo.

„KŪRYBA" literatūros, meno ir mokslo žurnalas, žadąs išeiti kas mėnuo. Bendradarbiauja žinomi mūsų rašytojai, kalbininkai, menininkai, mokslininkai. Yra ir verslinės (iš vokiečių) medžiagos. Žurnalas gausiai iliustruotas giliaspaudės būdu. Nors savo išvaizdine išvaizdos, o iš dalies ir turinio atžvilgiu, pirmasis numeris daro nevisai gerą įspūdį, tačiau turint galvoje karo meto spaudos sunkumus, jam tas atleistina. Policijos pareigūnams rekomenduojame su šiuo žurnalu artėliau susipažinti.

Prenumeratos kaina: metams RM 24,— pusei metų RM 12,— Adresas: Kaunas, Vytauto pr. 23, Valstybinė leidykla.

„Į Kovą" — Liet. Blaivinimo s-gos vienkartinis leidinys. 20 pusl. Redagavo V. Morkelis, iliustravo J. Staniškauskas. Bendradarbiauja žinomi blaivybės veikėjai: Prof. Bagdonas, Dr. Vaižiūnas, V. Morkelis, dr. Indrašius, J. Bernotas ir kt. Leidinyje surinkta nemažai aktualios priešalkoholinės medžiagos.

Policija šypsosi

SIŲ DIENŲ BACHURAS.

— Duokite, ponuite, keletą pfenigių netoliūnigam vaikui, kad galėčiau nuvykti pas savo tėvus.

— O kur tavo tėvai?

— Kitie sėdi.

STEBUKLAS.

— Šiandieną mūsų punkto valytoja aniname sukite plovė langus ir nukrito. Paskui atsikėlė ir vė tolau plovė langus.

— Na, brolyti, čia jau, tur būt, tau galvoj negerai. Tatai gi nejmanoma.

— Kodėl nejmanoma? Juk ji nukrito ne į gatvę, bet į tą patį kambarį, kuriame plovė.

ŠAUTUVO VALYMAS.

(1)

Loja, staugia Saugio Sargis,
Šautuvą kampe apžergęs,
Saugis žiūri ir galvoja,
Ko gi jis nerimsta, loja?

(2)

Saugis šokinėja, džiaugias,
Žiūri šautuvą mūs Saugis:
Verčias iš kaktos jo akys —
Vamzdis visiškai uzakęs!

(3)

Pasirodo, ginklas šitas
Porą metų nevalytas —
Saugis, nusimetęs švarką,
Jį sukaitęs valo, tvarko.

(4)

Turint ginklą išvalytą,
Nebebaisūs mums banditai!
Na, o jūsų šautuvėliai
Ar purvais neapsivėlę?

P Dp 2047

IŠSIBLAŠKĘS PAREIGŪNAS.

Mūsų viršininkas be priekaištų. Dieną naktį jis dirba įstaigoje — net mes stebimės, kada jis tvarko savo šeimos reikalus. Nenuostabu, kad ir jo žmona turėtų būti tuo nepatenkinta. Bet štai kartą mes vos nemirėm iš nustebimo, kai girdėjom tokį mūsų viršininko pasikalbėjimą su savo žmona:

— Klausyk, Jurguti, tu tiek persiėmęs savo darbu, kad net visai nekreipi dėmesio į savo žmoną. Pamanyk tiktai! Nuo mūsų vestuvių dienos tu dar nė karto nesi manęs pabučiavęs!

— Negali būti! Tu tikrai taip įsitikinusi? Tokiu atveju aš norėčiau žinoti, ką gi aš pagaliau per visą tą laiką bučiuodavau?

IR SŪNUS NEKVAILAS.

Pareigūnas Saugis pagavo savo mažąjį Mikutį meluojant. Jausdamas tėvišką pareigą sūnų įspėti ir pamokyti, jis jį pasišaukia:

— Klausyk, Mikuti, kai aš buvau vaikas, aš niekuomet nemeluodavau!

— Taip, tete, bet pasakyk, nuo kurių metų tu pradėjai meluoti?

PERDAUG MARŠKINIŲ.

— Kodėl gi tu vilkies mundurą ant nuogo kūno? Marškinių neturi ar ką?

— Ne! Marškinių turiu eibes, tik abieji skalbykloje.

OFICIALINĖ DALIS

Vertimas

Der Kommandeur der Ordnungspolizei
beim SS- und Polizeifuehrer Litauen
— Abtlg. I a/Batl. —

Liečia: Liet. policijos pareigūnų tarnybinius įsipareigojimus.

1. Pagal Reicho ministerio užimtiems Rytų kraštams 1943 metų gruodžio mėn. 19 d. potvarkį dėl darbo prievolės įvedimo užimtuose Rytų kraštuose, 1942 m. rugpjūčio mėn. 27 d. potvarkio prasme, viešoji darbo prievolė yra būtina visiems darbingiems tų kraštų gyventojams.

Šis potvarkis atitinkamai liečia taip pat liet. policijos aukštesniųjų bei žemesniųjų vadų ir eilinių tarnybinius įsipareigojimus.

Policijos pareigūnai gali būti atleisti iš tarnybos tik ypatingai svarbiais atsitikimais. Už liet. policijos pareigūnų savavališką pasišalinimą iš tarnybos gresia sunkiausios bausmės.

2. Liet. policijos aukštesnieji bei žemesnieji vadai ir eiliniai pareigūnai turi būti tuo reikalu jų pačių labui primygtinai painformuoti.

Dėl liet. policijos pareigūnų įpareigojimo tarnybai artimiausiomis dienomis bus išleistas tolimesnis potvarkis.

I. V.
(pas.) Dr. Musil
Oberstltn. der Schutzpolizei.

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departamentas
Nr. 223.

Kaunas, 1943 m. sausio mėn. 25 d.

Visiems Policijos Vadams

Siunčiu žinoti ir paveduPaskelbti visiems policijos tarnautojams.

(—) V. Reivytis
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

Vertimas

Der Kommandeur der Ordnungspolizei
beim SS- und Polizeifuehrer Litauen
Verwaltung. R Tgb. Nr. /43

Kaunas, 1943—II—12.

Lietuvių Policijos Ryšio Karininkui

Liečia: Reicho Komisaro Rytų Kraštui 1942 metų birželio 13 d. potvarkį dėl asmens dokumentų ir kelionės liudijimų.

Šiuo kreipiu dėmesį į aukščiau minėto potvarkio dėl asmens dokumentų ir kelionės liudijimų nuostatus. Pagal šį potvarkį kiekvienas asmuo, sukakęs 16 metų amžiaus, apleisdamas savo gyvenamąją vietą, turi turėti prie savęs galiojantį asmens dokumentą. Be to, kelionei už Generalinės Srities sienų yra reikalingas kelionės liudijimas, kurį išduoda atitinkamas Apygardos Komisaras. Šie nuostatai vietos gyventojų dažnai ignoruojami ir iš dalies net nėra žinomi.

Prašau vietos policijos įstaigas supažindinti su minėtojo potvarkio turiniu ir nurodyti, kad, atliekant susisiekimo ir kitokias kontroles, būtų tikrinamas šių nuostatų vykdymas ir imtasi priemonių prieš šių nuostatų nesilaikančius.

I. V.
(—) Parašas
Regierungsrat.

Der lit. Verbindungs - Offizier
f. d. Schutzm. des Einzeldienstes
im Stabe des Kommandeurs
der Ordnungspolizei Litauen
Policijos Departam...
Nr. 1128.

Kaunas, 1943 m. kovo mėn. 31 d.

Visiems Policijos Vadams

Pavedu Tamstoms supažindinti policijos pareigūnus su aukščiau paminėtu Reicho Komisaro Rytų Kraštui potvarkiu, kuris yra paskelbtas 1942. VI. 15 d. Amtsblatt'e 30 Nr. 348 puslapyje, ir įpareigokite, kad jo nuostatų vykdymą prižiūrėtų visu griežtumu.

(—) V. Reivytis
Der lit. Verb.-Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius.

LIETUVIŲ POLICIJAI ĮSAKYMAS Nr. 66

Kaunas, 1943 m. lapkričio mėn. 30 d.

§ 1

Visi policijos tarnautojai, pradedant policijos vadais ir baigiant policininkais, be mano sutikimo neturi teisės betarpiai kreiptis į Kommandeur der Gendarmerie Litauen ir į Kommandeur der Ordnungspolizei Litauen. Taip pat visi policijos tarnautojai, pradedant policijos vado pavaduotojais ir baigiant policininkais, be savo policijos vadų leidimo neturi teisės betarpiai kreiptis į SS- und Polizeigebietsfuehrer.

Už nevykdymą šio įsakymo policijos tarnautojai bus baudžiami. Policijos vadams įsakau apie tai paskelbti visiems policijos tarnautojams ir prižiūrėti, kad tai būtų vykdoma.

(-) V. Reivytis
Der lit. Verb. Offz. f. d. Schutzm. d. Einzeld.
Policijos Departamento Direktorius

89. 90. 459